

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

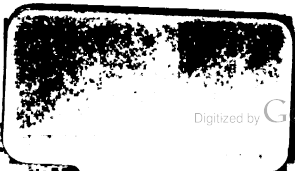
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Ma. 1339

Math. 1339

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT

Digitized by Google

T

Sept 6 - 1880

THEATRUM CHEMICUM,

PRÆCIPUOS

SELECTORUM AUCTORUM TRACTATUS DE CHEMIA ET LAPIDIS PHILOSOPHICI

Antiquitate, veritate, jure, præstantia, & operationibus, continens :

In gratiam Verae Chemiæ, & medicinae Chemicæ studiosorum (ut qui uberrimam inde optimorum remedium messem facere poterunt) congestum, & in sex partes seu volumina digestum ;

SINGULIS VOLUMINIBUS, SUO AUCTORUM ET LIBRORUM

Catalogo primis pagellis : rerum verò & verborum Indice postremis annexo.

VOLUMEN PRIMUM.

ARGENTORATI,

Sumptibus HEREDUM EBERH. ZETZNERI

M. DC. LIX.

ILLUSTRISSIMO PRINCIPALI
AC DOMINO,

DOMINO FRIDERICO
DUCI WIRTEMBERGENSI
ET TECCENSI, COMITI MON-
TIS BELGARUM, DOMINO
IN SAXENHEIM, &c.

DOMINO SUO
CLEMENTISSIMO,

S. D.

*A plerisque in facultatibus bo-
nisque artibus per annos jam ali-
quot ab artificibus adhibita fuit
diligentia, Illustrissime Princeps,
Domine Clementissime: ut sin-
guli Tractatus & libri de singulis materiis à di-
versis elaborati auctoribus, & distinctis in lucem
temporibus seorsim editi, unum in corpus & volu-
men coacti, singularum artium & facultatum
cultoribus exhiberentur. Qua sane res in eum
potissimum suscepta finem esse videtur: ut qua
scripta in singulis scientiis dissipata lateq; disper-
sa jacerent: nec sine molestia & sumptu passim
conquisita legerentur: ea in unum volumen ad
hunc modum redacta, omnem totius artis, vel
sane precipuum apparatus, veluti pulcherrimo*

A 2 quodam

EPISTOLA

*quodam in theatro cum voluptate intuumdum
 spectandumque studiosis proponerent: unde hi,
 tanquam ex horto quodam bene culto & artifi-
 ciosè disposito, omnis generis herbas salutare,
 flosculos item fructusque varios ad suam singu-
 li non solum utilitatem, sed etiam oblectationem
 possent decerpere. Hunc ipsum finem atque
 usum in prasenti quoque materia rerum Che-
 micarum mihi proponendum esse censui. Et
 quoniam permulti prastantes summisque inge-
 niis praditi, & singulari sapientia ornati ho-
 mines, tam nostro hoc tempore, quam se-
 culis superioribus de hac arte multa pracla-
 rè ac divinitus quasi diversis in locis scripse-
 runt: ego illorum opera, quotquot indagari
 quidem potuerunt magno sumptu & labo-
 re, undique conquisita, unum in corpus, &
 quasi THEATRUM quoddam digeri, dispo-
 nique curavi: Spe optima ductus, fore ut hac
 mea opera studiosis philosophia Chemica non in-
 jucundum ingratumve prastarem officium: qui
 hac occasione diversis auctõribus inter se col-
 latis, alia ex aliis colligere facilius, atque hoc
 modo propositi sui metam contingere possent
 commodius. Vestra autem Celsitudini, Prin-
 cept illustrissime, Domine clementissime, THEA-
 TRUM hoc CHEMICUM inscribere ac dedi-
 care humiliter volui: cum quod me non fugiat,
 quam clementi planè atque laudabili favore &
 amore*

DEDICATORIA.

amore V. Celsi. artes Chemicas complectatur atque foveat: tum quod non solum in aliis scientiis usitatum: verum etiam in hac nostra Chemicâ prorsus necessarium sit, edendis operibus patronos ac fautores quarere: quorum protectione & auctoritate illa tuto exire, & in luce publica versari possint. Quamobrem ea, qua possum, animi submissione, hoc ipsum THEATRUM Chemicum V. Celsi. offero & dedico: simulque humiliter rogo: ut C. V. sereno id benignoque vultu suscipere, illustrissimaque sua protectione defendere atque tueri clementissimè dignetur. Deum opt. max. toto pectore precor, ut Celsiud. V. cum illustrissima conjugè, totaque inclita domo Wirtembergica florentem diu, incolumem atque supersistens conservet ac tueatur. Argentina. Id. Septemb. Anno 1602.

V. Celsi.

Subjectis.

LAZARUS ZETZNERUS.

A 3

ELEN.

ELENCHUS AUCTORUM ET TRACTATUM Primæ Partis.

ROBERTUS Vallensis. *De Veritate & antiquitate
Artis Chemicæ & pulveris sive Medicinæ philosophorum
vel auri potabilis, testimonia & theorematata ex variis
auctoribus.*

Jo. Chrysippus Fanianus. *De artis Alchemiæ veterum aucto-
rum & præsertim jurisconsultorum judicia & responsa
ad quæstionem, quæ Alchemiæ sit ars legitima,
Item de Arte metallica metamorphoseos.
Testamentum novum Arnolds à Villa nova.*

Thomas Muffetti Londinatis Angli. *Dialogus Apologeticus de
jure & præstantia Chemicorum medicamentorum.
Epistola quadam medicinales ad Medicos aliquor con-
scriptæ.*

Theob. de Hoghelande Mittelburgensis. *De Alchemia diffi-
cultatibus: in quo docetur, quid facere quidque vitare de-
beat Vera Chemicæ studiosus ad perfectionem aspirans.*

Gerardi Dornel *Clavis totius philosophiæ chemicæ per quam
potissima philosophorum doctrina referantur.*

Ejusdem *Liber de* { *Physica Genesis.*
Natura lucis Phy- { *Physica Hermæti Trismegisti.*
sicæ, ex Genesi de { *Physica Trithemij.*
sumta, in quo { *Philosophia Meditativa.*
continetur. { *Philosophia Chemicæ.*

Ejusdem *Compendiosæ Paræneticæ Chemicæ de transmutationi-
bus metallorum.*

Genealogia Mineralium atque metallorum omnium.

Bernad. G. Penoci, &c. *De Vera præparatione & usu Medica-
mentorum Chemicorum, Tractatus varij.*

Bernardus Trevisanus. *De Chemicæ miraculo, quod lapsorum
philosophia appellant.*

Dionysij Zacharij *Opusculum philosophiæ naturalis metallo-
rum cum annexis omnibus doctrinæ Flamelli.*

DE

DE VERITATE ET ANTIQUITATE ARTIS CHEMICÆ.

CAPUT PRIMUM.

ESDRAS Propheta, Lib. 4. cap. 8.

DICAM autem coram te similitudinem, *Esdras*,
Quomodo autem interrogabis terram, & di-
cet tibi: quoniam dabit terram multam, ma-
gis unde fiat fidele. Partem autem pulve-
rem, unde aurum fiat.

SALOMON, Eccles. cap. 38.

Altissimum creavit de terra Medicinam, & Vir prudens Vitis Arud.
non abhorrebit illam. p. 136.

DAVID, Pfal. 12.

*Eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne exami-
natum, probatum terra, purgatum septuplum.*

Alij ita vertunt.

*Eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne exalti-
natum, probatum ter, repurgatum septies.*

Vel,

*Eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne exami-
natum in vase terreo, purgatum septies.*

Vel,

*Verba Dei, Verba pura, argentum in aludelo exustum in
terram, seu pulverem, refusum septies.*

Hoc enim vocabulum Aludel Arabice, *sublimatorium* Lati-
nis est, quo Arabs ille Geber Abenhaen, vel Ebenhaen inter A-
rabes chemicos philosophus præcipuus, Avicenna, Rhazes, Hali,
Moneus, & alij plerique Latini frequenter utuntur. Est au-
tem Aludel, sive Sublimatorium, vas in quo fit sublimatio che-
mica: Quæ est rei siccæ per ignem elevatio cum adhærentia sui
vasis. Rei (inquam) siccæ, id est, inferiorum elementorum, seu
materiæ. Per ignem, scilicet lenem, æqualem, humidum, conti-
nentem, exsiccantem, digerentem, & propinquum natura. Eleva-
tio, id est, conversio, sive nobilitatio, & perfectio. Cum adhæren-
tia sui vasis, id est, connaturalis, falguginosi, & in quo est virtus la-
pificæ

*Geber. lib. 2.
p. 43.*

*Hermes Trif-
magus,
Cibra xca*

ELENCHUS AUCTORUM ET TRACTATUM Primæ Partis.

- R**OBERTUS Vallenſis. *De Veritate & antiquitate
Artis Chemicæ & pulveris ſive Medicinæ philoſophorum
Vel auræ parabilis, teſtimonia & theoremata ex variis
auctoribus.*
- Jo. Chryſippus Fanianus. *De artis Alchemiæ veterum aucto-
rum & præſertim jurisconſultorum judicæ & reſponſa
ad quaſtionem, an Alchimia ſit ars legiti-
ma, Item de Arte metallica metamorphoſeos.
Teſtamentum novum Arnoldi à Villa nova.*
- Thomæ Muſetti Londinatis Angli. *Dialogus Apologeticus de
jure & præſtantia Chemicorum medicamentorum.
Epiſtola quadam medicinales ad Medicos aliquot con-
ſcriptæ.*
- Theob. de Hoghelande Mittelburgenſis. *De Alchemia diffi-
cultatibus: in quo docetur, quid facere quidque vitare de-
beat Vera Chemia ſtudioſus ad perfectionem aſpirans.*
- Gerardi Dornel *Clavis totius philoſophiæ chemiſtica per quam
potiſſima philoſophorum dicta referantur.*
- Ejuſdem *Liber de* { *Phyſica Genefis.*
Natura lucis Phyſi- | *Phyſica Hermetis Trimegiſti.*
ſicæ, ex Genefi de | *Phyſica Trithemij.*
ſumta, in quo | *Philoſophia Meditativa.*
continetur. | *Philoſophia Chemicæ.*
- Ejuſdem *Congeries Paracelſica Chæmia de tranſmutati-
onibus metallorum.*
- Genealogia Mineralium atque metallorum omnium.*
- Bernad. G. Penoti, &c. *De Vera præparatione & uſu Medica-
mentorum Chemicorum, Tractatus varij.*
- Bernardus Treviſanus. *De Chémico miraculo, quod lapſodem
philoſophia appellant.*
- Dionyſij Zacharij *Opusculum philoſophiæ naturalis metallo-
rum cum annotationibus Nicolai Flamelli.*

DE

DE VERITATE ET ANTIQUITATE ARTIS CHEMICÆ.

CAPUT PRIMUM.

ESDRAS Propheta, Lib. 4. cap. 8.

DICAM autem coram te similitudinem, *Esdra,* Quomodo autem interrogabis terram, & dicet tibi: quoniam dabit terram multam, magis unde fiat *fiabile.* Partem autem pulverem, unde aurum fiat.

SALOMON, Eccles. cap. 38.

Altissimum creavit de terra Medicinam, & Vir prudens vide Anab. non abhorrebit illam. p.136.

DAVID, Psa. 12.

Eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne examinatum, probatum terra, purgatum septuplum.

Alij ita vertunt.

Eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne examinatum, probatum ter, repurgatum septuplum.

Vel,

Eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne examinatum in vase terreo, purgatum septies.

Vel,

Verba Dei, Verba pura, argentum in aludelo exustum in terram, seu pulverem, refusum septies.

Hoc enim vocabulum Aludel Arabice, *sublimatorium* Latini est, quo Arabs ille Geber Abenhaen, vel Ebenhaen inter Arabes chemicos philosophus præcipuus, Avicenna, Rhazes, Hali, Morientis, & alij plerique Latini frequenter utuntur. Est autem Aludel, sive Sublimatorium, vas in quo fit sublimatio chemica: Quæ est rei siccæ per ignem elevatio cum adhærentia sui vasis. Rei (inquam) siccæ, id est, inferiorum elementorum, seu materiæ. Per ignem, scilicet lenem, æqualem, humidum, continentem, exsiccantem, digerentem, & propinquum natura. Elevatio, id est, conversio, sive nobilitatio, & perfectio. Cum adhærentia sui vasis, id est, connaturalis, saluginosi, & in quo est virtus la-

Geber. lib. 2. c. 43.

Hermes Trismegistus, Cribra res

cribro suo
septies.

Io. De firmo
lib. 3.
Riga spiritu
septies.

pidifica. Illa namque sublimatione, septies quidem, vel pluries iterata, argentum (quod natura sua auro est impurius, & imperfectius) auro quovis naturali, sive vulgari reddi potest multo perfectius. Nec intelligas hanc perfectionem, puritatemque sibi sola fusionē accedere. Si enim illud summa diligentia sæpe ac sapius igne examinaveris, propterea perfectius, synceriusve auro naturali non reddes, nisi sublimatione illa Chemica septies, vel pluries iterata, ritè utaris. Ob id igitur verissima est illa similitudo, qua propheta ille David verba Dei vera, & sincera, tali argento arte Chemica defæcato, ac præparato comparavit potius quam auro naturali sive vulgari. Quod quidem aurum quamvis purum, & perfectum inter omnia metalla existimetur, aliquas tamen fæces, licet paucas, heterogeneas in se continet. Alioqui enim propheta verba Dei sincera, potius auro quam argento, comparasset.

PROSA, quæ ab ecclesia decantatur die D. Joan. Evangelistæ sacro mense Decembri, auctore Adamo à sancto Victore. Cujus initium est. Gratulemur ad festivum, &c.

Cum gemmarum partes fractas solidasset, has distractas tribus pauperibus.

Inexhaustum fert thesaurum, qui de virgine fecit aurum, gemmas de lapidibus.

Divus enim Joan. Evangelista ab Avicenna lib. de anima, dictione prima, ad finem cap. septimi, & à Vincentio, in Speculo naturali, inter Christianos qui artem Chemicam exercuerunt, enumeratur.

HERMES Ægyptius, quem Trismegistum vocant.

Verum, sine mendacio, certum, verissimum. Quod est superius, est sicut quod est inferius; & quod est inferius, est sicut quod est superius, ad perpetranda miracula rei unius.

Obscuritas, id Pater ejus est sol; Mater ejus est luna. Porta vit illum ventus est inopia & in ventris suo. Nutrix ejus est terra. Et vis ejus est integra, egritudo.

si versa fuerit in terram. Sic habebis gloriam claritatis totius mundi: Ideo fugiet à te omnis obscuritas, &c.

B. THO. Aquinas in 2. 2. q. 77. articulo 2.

Si autem per Alchemiam fieret aurum verum, non esset illicitum ipsum pro vero vendere. Quia nihil prohibet artem uti aliquibus naturalibus causis ad producendum naturales & veros effectus: sicut Aug. dicit in 3. de Tris. de his qua arte demonum fiunt.

Idem in principio lib. 4. Meteor.

Præcipuus Alchemistarum scopus est, transmutare metalla, scilicet imperfecta, secundum veritatem, & non sophisticè.

Idem

Idem.

Metalia transmutari possunt unum in aliud, cum natura sua sint, & ipsarum materia eadem.

Idem alio loco.

Charissime fili, non abhorreas super nomine lapidum. Nihil enim unquam potuit, nec in posterum poteris tingere aurum, nisi cum auro. O charissimi discipula artis filij, declinate ab omni errore cecitatis, & attendite veritatem consistere tantum in tribus, ex quibus componitur verum philosophorum Elixir, videlicet ex lapide lunari, in quo sulphur est album, ex lapide solari, in quo est sulphur rubeum; & lapu Mercurij amplectitur utrumque, quod album scilicet & rubeum.

Guilielmus Parisiensis.

Intentio philosophorum est facere de corpore spirituum, scilicet argentum & aurum purum, quod dicitur philosophicum. Cum autem oporteat componere lapidem ex duabus substantiis, volatili & fixa, necesse est prius ex unione illarum conficere eorum argentum & aurum, antequam fiat Elixir completum.

Jo. Duns Scotus, Doctor subtilis.

Aliqui dicunt, bonum esse mutare materiam de uno vase in aliud interdum, quod verum non est. Sed sufficit lapidem semel poni in vase suo bene clauso, nec inde egredi, quousque totum compleatur magisterium: & quod amplius est, a malo est, ut in generatione hominis, & omni vegetalis, nunquam nisi semel matrici imponitur semen.

VINCENTIUS Monachus lib. 5. natural.

Noë hanc Philosophorum medicinam tenebat, & quingentesimum annum agens generavit Sem, Cham, & Laphet.

Præterea Arnaldus de Villa nova in quodam tractatu loquens de putrefactione, & mutatione materie lapidis in varios colores, citat locum illum Joëlis Prophetæ, ubi ait, Solem converti in tenebras, & lunam in sanguinem. Et Joan. Dastinus Anglus lib. 3. Obscuratus est sol in ortu suo, & luna a suo lumine declinavit.

RAYMUNDUS Lullius lib. Codicilli, cap. 53.

Facimus tamen gratis gratis data per immortalem hominem, nostram secretam dissolutionem intra novem dies mediocriter intellectam, cum non sit transitus à prima ad tertiam, nisi per istam, qua media est inter hanc & illam. Hoc enim est secretum à mortali nomine revelandum.

CHRYSOGONUS Polydorus, vel Osiander, ut nonnulli volunt.

Judas Principem Tyri, apud Ezechielem Alchemiam exerc-

A 5

cuisse

*Artemia.
Ar. v. &
sulph. est o-
mnium ma-
teria*

cuisse animi, ideoq; prophetam sibi exprobrare, quod eum artis fiducia, Deum sibi esse videretur. Nam Propheta (ut ipse ait) narrat, quod aurum & argentum, quod in thesauris suis haberet, non à terra effodisset, non à subditis exegisset, nec hostibus eripisset; sed sibi ipse fecisset, hac scilicet arte fretum: ideoque Daniele sapientiore esse, & omnia secreta natura perlustrasse, cum sub persona Dei disceret ad eos: Multiplicavit enim argentum & ipse fecerunt idolo suo aurum.

JOANN. ANDREAS Jurisperitus in additionibus ad Speculum, Rubr. De crimine falsi.

Nostris diebus habuimus Magistrum Arnaldum de Villa nova in curia Rom. summum medicum, & Theologum, de qua scripsi de observatione jejuniorum concilium. Qui etiam magnus Alchémista virgulas auri, quas faciebat, censentebat omni probationi submitti.

Hæc ille: Andreas enim à doctis omnibus ad coelum usque laudibus vectus est, quem Ludovicus Romanus omnium hominum præstantissimum appellavit.

OLDRADUS Jurisperitus libro conciliorum,

q. 74.

Arvicenna
Ar. vi. est e-
lementum
omniū cor-
porum li-
quabilium.

Oldradus enim & Joan. Andreas artem illam Chemicam vulgo Alchemiam, veram esse probant, & non prohibitam, nec metallum unum in aliud transmutari inconueniens esse. Nam (ut ipsi aiunt) & videmus, quod quandoque ex re mortua producitur vitæ, ut videmus ex Vermibus, ex quibus producitur sericum, & aliis pluribus: & ex herba producitur vitrum. Multo magis ex metallis, in quibus maior est convenientia & similitudo. Nam (ut ipsi tradunt, & habetur in lib. de proprietatibus rerum in cap. de Alchemia) omnia metalla procedunt ex eodem principio, scilicet ex sulphure, & argento vivo. Cum ergo ars imitetur naturam ff. de adopt. E. Si adoptio, non videntur isti Alchémista peccare. Nam cum sint quasi ex eodem principio, in similia, in habentibus symbolum facilius est transire. Insunt enim, ut dicit B. August. lib. de ciuitate Dei rebus corporeis per omnia elementa quedam occulta semina & rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & casualis, prorumpant in species suis modis & finibus. Hæc Oldradus, & Joan. Andreas. Quem locum Augustini citat Gratianus causa 26. in 2. parte, q. 5. c. Nec mirum. Præterea ait Aug. lib. 3. De Trinit. Omnium quippe rerum, quæ corporaliter existunt, quæque nascuntur, occulta quaedam semina in istis corporeis mundi hujus elementis latent. Et Gaspar Contarenius Card. lib. De elementis 3. ait. Attamen in metallorum genera-

1502

tionem nullum ambigit quin omnia fiant ex argento vivo & sulphure. Videmus enim vermem naturaliter, & per artificium naturale in muscam mutari, quæ ab eo differt specie; & viculum strangulatum in apes, frumentum in lolium, & canem strangulatum in vermem, per ebullitionis putrefactionem. Sed hoc non facimus nos, facit autem natura, cui administramus. Similiter & metalla non mutamus, sed natura: cui secundum artificium materiam præparamus: quoniam ipsa per se agit, non nos, nos vero administratores illius sumus. Hæc Geber. Abenhaen, vel Ebenhaen. Augustin. item ait De Trinitate lib. 3. Sicut ergo nec parentes dicimus creatores frugum, quamvis eorum extrinsecus adhibitis motibus ista creanda Dei virtus interior operetur. Hæc ille. Ars enim imitatur naturam, & in quibusdam corrigit & superat eam, sicut videtur natura infirma, medicorum industria. Hæc Dastinus lib. 1. Ars namque sæpe naturam si quando impediatur, adiuvat. Geber lib. 1. cap. 9. Artificium in multis naturæ defectum complet. Sunt & qui capillos mulierum in serpentes verti posse asserunt. Videmus etiam & lapides, & ranas è cælo decidere, & lapides in rebus & vesica hominum gigni.

Avicenna lib. De anima, dictione prima. cap. 1. ait, De hordea potest facere homo & ventrem. Nam si accipias sterces equinum, quod non est aliud, quam hordenis, & mistas in loco calido apto, ex illo procedunt bestia, quæ vocantur Abumes: quemadmodum musca de putredine aeris, & pediculus de humorum hominis putredine oriuntur. Hæc Avicenna.

Sic enim si quædam occulta, abdita, & mira natura dispositione, atque solertia hominibus ignota, virtus seminaria prorumpunt in species debitas sui modis & finibus determinatis à natura, ut ait B. Augustinus.

Quia, ut dicit Arist. Ex quolibet non fit quodlibet, sed determinatum ex determinato.

Nihilque convenit rei (inquit Jo. Dastinus lib. 1.) nisi quod propinquius est ei ex sua natura.

Idem Dastinus, Natura creantur principia & arte de illis sunt composita: sic etiam lapis noster arte perficitur, quoniam ut perficiatur, est aptus natus per naturam: natura tamen non habet motum ut fiat Elixir completum, nisi operatione perficiatur & arte.

Præterea, ut scribit Theophrastus lib. De historia plantarum 2. cap. 6. in animalium genere mutationes naturales cernuntur, vel temporis ratione, vel pro locorum mutatione, vel generatione. Nam ex tineæ, eruca, tum ex ea papilio gignitur, loque aliis pluribus hoc evenire notatum est. Item silymbrium,

brum, ut idem ait, nisi à cultura coerceatur, in mentam mutari videtur. Hæc ille.

Albertus lib. mineral. 3. cap. 2. *Prima materia metallorum est humidum unctuosum, subtile, quod est incorporatum terrestri subtile fortiter commixto, ita quod plurimum utriusque non tantum cum plurimo utriusque, sed etiam in plurimo utriusque.*

Aristot. lib. 3. Meteor. cap. 15. dicit, Metalla fieri ex aqueo halitu, & sicca exhalatione, quæ sunt ar. vi. & sulphur. Metalla autem omnia ut ad rem redeam, fiunt ex una eademque materia propinqua, utpote ex ar. vi. & sulphure, quod omnes asserunt. Differunt tamen forma, id est puritate & coctione seu digestionem. Spoliatio vero accidentium, vel formarum ipsarum essentialium corruptio, & aliarum introductio, possibilis est, & in habentibus symbolum facilis est transitus unius in alterum. Quare metallorum est transformatio. Nam ut circularis est generatio elementorum, ita & metallorum ex se in invicem: quod Hermes Trismegistus, & alij philosophi asserunt. *Et elementa vicissim inter se generantur & corrumpuntur: materiam ergo primam communem inter se habent atque eandem. Differunt autem forma & specie.* Albertus de mineralibus lib. 3. c. 6. *Inter habentia symbolum in materia, & virtutibus & potentis naturalibus facilis est transmutatio ad invicem.* Idem lib. 3. c. 6.

Nec te commovere debet quod scribit Titelmannus in suo compendio philosophiæ naturalis, lib. 1. cap. 24. de cœlesti materia propter perfectionem & potentiam formæ potentissimæ in informando, quæ illi data est ab initio, eam de forma in formam transire non posse, quoniam agens naturale deest, quod illi possit vel aliam imprimere, vel suam auferre. Non enim propterea ille concludit idem accidere rebus inferioribus naturalibus. Ait enim c. 25. occasionem similem non habere, cum privatio non sit vera causa per se effectiva ipsius transmutationis de forma in formam, sed tantum occasio & causa sine qua non: nisi enim in materia esset privatio formarum absentium, & nisi eas esset apta habere, quas non habet, nunquam de forma transmutaretur ad formam. Dicit autem hujus transmutationis veram & efficientem causam esse agens naturale, quod prædominans impressiones formæ existenti contrarias, & formæ quam ipsam vult introducere, convenientes imprimi in materiam, sicque eam de forma transire facit suâ activa virtute, in formam.

Respiciant, rogo, qui naturam ipsam omnium parentum solertissimam, omnemque philosophiam evertere audent, hancque Chemiam naturalem philosophiæ partem meliorem, admirabilem, & occultam, humano generi apprime necessariam, suæ genitricis

trici naturæ æmulam, quæ circa rerum naturas, causas, & virtutes abditas maximè generis mineralis, versatur, ignoranter vident. Quam Hermes ille Trismegistus veram sine mendacio, certam, verissimam appellat: & quam probant Plato, Eustathius, Suidas, Solinus, Strabo, Plinius, & alij permulti, & quam Geber, donum Dei altissimi, & benedicti, sublimis, & gloriosi asserit. Cujus miro artificio componitur pulvis ille Regius, sive sal fusile, oleum, sive sulphur naturæ non urens, terra philosophorum, Elixir, aurum potabile, seu philosophorum, Aqua vitæ, tinctura: lapis pretiosus, Indus, vel Indicus, seu philosophicus, vel Medicina, quæ in tria rerum genera, animale, vegetale, & minerale, actiones mirandas facit, ut tertio capite fusius tibi explanabitur. Ob id enim veteres philosophi lapidem illum, animale, vegetalem, & mineralem, esse dixerunt. Unde Arnaldus in Rosario: *Alchemia est una pars celata philosophia naturalis, præter alias partes necessaria: ex qua ars una conficitur, cui non est par.* Illa enim lapides preciosi imperfecti perficiuntur; corpus humanum ægrum sanitati restituitur: & metalla imperfecta in aurum & argentum transmutantur, uno quodam corpore medicinali universali, ad quod omnes particularitates medicinæ sunt reductæ & infusæ. Faxit autem Deus opt. max. ne perniciosè incidas in magus & laqueos istorum impostorum, qui circa res inutiles, vel fortasse prohibitas, tincturas albas, aut rubras sophisticas, augmentationes, multiplicationes, & extractions auri (ut falsò loquuntur) operam suam miserè ludunt, scienter & malitiosè plebem passim, cui multa, vel aureos montes pollicentur, fallentes. Variis enim & vanis laboribus sophisticis facultates suas & aliorum consumunt, falsis, periculosis, damnosis, ac sophisticis studiis praxeos, & mille imposturis transfigunt ævum, omnemque vitam deterrunt, quorum nonnulli potula, alij fortunas, alij luxus, alij honores, alij turpissimas libidines sequuntur. Unde malè audit aliquando apud multos illa vera, naturalis, rara, abditæ, ac divina ars Chémica, imò scientia tam supernaturalis, ita ut illusio, & mera deceptio habeatur, & credatur. Istos nebulones, sycophantas, impostores, sophisticas nihili facias, asperneris, & longè arceas ab animo tuo, qui profectò philosophi Chémici vocabulo digni non sunt: quin potius synceros, sive probatos libros Chémicos, philosophiamque ipsam naturalem diu, multum, & anxie, non lucri aut gloriæ gratia prorsus amplectaris & evolvas: Chémiamque illam sublimem, cœlitus demissam à patre luminum suspicias, illique consecraris faveas, & benè preceris. Ars enim illa in potentia divina servatur, & cui vult elargitur & subtrahit, qui est gloriosus & sublimis, & omni iustitia & bonitate repletus. Cui semper agendæ sunt gratiæ, & laudes decantandæ, pro ineffabili illius bonitate,

Alber. de Miner. lib. 3. c. 9.
qui per alba albificant, & per citrina citrinat, &c. In sophisticas & impostores.

Geber. lib. 1. cap. 7.

& in-

& innumeris bonis naturæ hominum præstitis. Præterea ne incidas in quorundam hujus pretiosissimæ artis calumniatorum nugas, loquacitatem, & scripta, qui cum in multa tempora ætatis suæ libros aliquot de hac arte scriptos per transennam & ignarè revolverint, tanquam desperati, illam miserè contemnunt, & scriptis suis dedecorare student, variis ac falsis receptis suis de auro potabili conficiendo. Contemnunt enim quod ignorant, vel fortasse ab impostoribus & sophistis decepti, vel suæ humanæ sapientię & eloquentię inhærentes, falsò sibi persuasi, se illam artem Chemicam, ex industria antiquorum philosophorum, imò divinitus, obscurè scriptam, intelligere posse.

Panormitanus jurisperitus supet 5. decretalium, tit.

De sortilegiis, cap. 2. Ex tuarum tenore.

Eodem enim-loco dicit Panormitanus, Alehemiam esse artem veram, & non prohibitam: sophisticatores autem & falsarios esse reprobandos. Et citat Oldra. & Joan. Andr. Præterea addit videndum esse B. Thom. in 2. 2. quæst. 77. Et de hoc per Bald. in l. 1. quæ sunt rega in usibus feudorum. Et videndum Abbatem, & Hier. de Zanetinis in repèt. cap. 1. De accu.

Hippocrates lib. 1. prognosticorum, cap. 1.

Oportet igitur agnoscere talium naturam affectionum, quantum supra vires corporis sit, pariter & si quid in morbis discriminum habetur, illius quoque ediscere providentiam. Adscribitur Galeno de illa summa & occulta medicina locutum fuisse tertio Tegni (ut vocant) Canone, utilitas verò utrorumque. Præterea an morbis depellendis hydrargyros, sive argentum vivum, accommodari possit, dubitat Galenus, quia illius vim & naturam occultam ignorasse fateatur, propterea quod ejus periculum asserit non fecisse: neque quod interimat si devoretur, neque ubi foris admotum sit.

Avicenna lib. 2. tract. 1. cap. 4. De operation. medicin. singular.

Virtus autem qua dissidit & ponit unamquamque complexionem ad partem quam meretur, ita ut non ponat virtutem resolutivam in partem materiei, qua effunditur ad membrum, neque infrigidativam in latere materiei effusa ab eo, est natura docta obedire creatori sublimi & glorioso.

Idem libello De mineralibus, qui vulgo quartus Meteor. Aristotelis appellatur.

Sciunt artifices Alchemia species sive formas metallarum non gerè transmutari non posse, nisi foris in primam reducantur materiam, & sic in aliud, quam primo, permutantur. Hoc theorema sive sit Avicennæ, sive Aristotelis, ita intelligas: in primam materiam, id est, generi metallico proximam. Illa autem est ar.

Scientia non habet inimicam præter ignorantem.

Veterem ita legunt.

Est autem in medicina quoddam coeleste domum.

Claruit anno Domini 141.

Lylli. in præxi testa. c. 27.

De simpl. l. 9. cap. 59.

est ar. vi. & sulph. & non in primam primæ, seu remotam materiam: quia omnium rerum una est materia. Nam ut prima materia propinqua hominis, est unio feminis utriusque parentis, viri & feminæ: & prima materia propinqua metalli, est unio argenti vi. & sulphuris: Ita & prima materia propinqua Elixiris seu Medicinæ Chemicæ, est unio corporis & spiritus, ad abbreviationem quidem operis.

Idem lib. De anima, dictione prima, cap. 2.

Si aurum & argentum non viderem, dicerem quod non est magisterium. Sed quia video, scio magisterium esse verum.

Idem lib. & cap. eisdem.

Quasi verum ab alio philosopho, quod diceret de magisterio lapsus: dixit, Per Deum ego revelabo vobis, & non negabo. Qui accipit quod debet & miscet sicut debet, & operatur, sicut debet, procedet inde quod debet procedere. Et qui dat medicinam illam aegroto sicut debet, & quantum debet, exhibit quod debet. Nullus enim Philosophus fuit, qui negaret magisterium, qui esset sapiens.

ABUHALI in epistola de re recta, si modo alius est ab Avicenna, cuius nomen fuit, Hâsen, & cuius pater fuit nominatus Hali, unde dictus est Ebenhali, id est filius Hali. Et quia filium habuit nomine Hali, dictus est Abuhali, id est, pater Hali.

Et nos quidem, quod natura facit in mille milibus annorum secundum naturam, facimus illud idem artificialiter in tempore brevi, sicut in die una, vel in una hora diei, cum medicinis propinquis, quamvis tamen in longo tempore parentur, reducendo ipsa corpora corrupta in sua misera ad substantiam claram & miseram incorruptam.

Idem.

Inquiramus ergo tincturam quam ignis non corrumpat, & substantiam qua permisceatur liquefactis, & substantiam consolidatam & coagulatam, & adunatam, & fixam super eam, & ingenium ad permiscendum ista ad invicem, ut fiat uniendo una substantia, in quam ignis non imprimat, & tingat cum eo quod est in ea de tinctura, & permisceatur cum ipso quod est in ipsa de substantia permiscibili, & consolidetur cum eo quod est in ipsa de substantia consolidata, & figatur semper cum eo quod est in ipsa de substantia fixa. Si ergo perveniamus ad has quinque res, perveniet ad nos intentio nostra.

Rhazes libro cui titulus: Lumen luminum.

Corpus spiritale factum occultum est fermentum ratione ingressionis. Nam corpus est forma, & spiritus est materia. Materia autem non potest subsistere absque forma. Sic anima

Idem aius
Geber lib. 1. c.
11. & ad finem
1. 3. Rodiam
1. 3. verborum
c. 4. & Albertus
1. 1. propositio.
5.

Idem ait Geber ad finem
1. 3.

anima mediante spiritu, non potest esse in lapide nostro, nisi mediante corpore.

Idem libro de Divinitate.

Oleum quod supernata verit, auferatur tam diu, donec nulla nigredo appareat magis, & rotunda nubecula ascendat, qua relictuenda est, donec ipsius sublimatio sit formata.

Haly.

Totum artificium in uno lapide continetur, cui nihil additur, aut commiscetur in toto, aut in parte, donec opus perficiatur.

Idem.

Aqua nostra non est simplex, vel nubi. Aqua enim est anima lapidis. Hæc titat B. Thom.

Idem libro Elixiris.

Hermes dixit in suo decreto, quod una pars spiritus elixiris cadit super 1090. Rogo te frater super fidem Dei, ne tantum secretum alicui ostendas, nisi filio nostro. Et quicumque hoc magisterio nostro secreto dignus fuerit, erit noster filius, & Deus alleget super se, Et cum exaltatus fueris super omnes circulos huius mundi lunaris, memento tunc visitare pauperes, pupillos, & viduas, & tales similes in tribulatione eorum, ut Galear in die iudicii audire verbum Dei promissum: Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi.

Matth. 25.

Dioscorides lib. 3. cap. 115.

Sulphur. natura non urens.
Lumina Crystal.
Terra alba facta.

Sulphur optimum existimatur visum, quod Apyron vocant, niredula modo splendidum, perlucens, minime lapidosum, &c. Lege in illud caput Corollarium Barbari, cui in illa arte Chemica sulphur est vice maris: hydrargyros vero, id est, ar. vi. feminæ, ut Democritus propterea omnium metallorum spumam esse argentam vivum prodiderit.

ARNALDUS à Villa nova, libello qui vulgo testamentum ejus inscribitur.

Lapis Philosophorum de terra scaturiens in igne perficitur, seu exaltatur, limpidissimè aqua potu saturatus ad minus horum duodecim, undique visibiliter tumens.

Idem, in Rosario cap. 3.

Esto longanimis, & non festinanter extrahas tincturam, nec festinanter aut velociter quaras perficere, &c. Et ad finem ejusdem capituli ait: Ideo charissime indiges, quod in dissolutione lapidis labores, scilicet partes suas puriores digregatas ab impuris, ut gravioribus partibus abjectis, opus cum levioribus perficiatur.

Idem libro de Medic. simpl.

Aurum potabile quid.

Corpus dissolutum in aqua qua dicitur pertinuis, est Aurum potabile.

Practi-

Practica Valeſci de Tharanta, quæ alias Philonium dicitur, lib. 5. De Cura ſtrangurizæ.

Et ſine dubio lapis, ſive medicina philoſophorum, inter proprietates optimas & operationes quas perficit in corpore humano, habet proprietatem frangendi lapidem in renibus & Vesicæ, & mundificandi utrumque, ut dicit Berienſis.

Conciliator differentiarum Petri Aponenſis medici ac philoſophi differentia 59. litera P.

Spiritus ſumitur pro corporibus Alchemicis ſublimatiſſimilibus metalla tranſmutantiſſibus, ex quibus Elixir, id eſt lapis philoſophorum conſtruitur.

Plinius.

Lapis noſter, eſt aqua extracta & ſeparata à corpore noſtro, qua dicitur prima materia.

Idem.

Et ſcito fili, quod lapis albus habita materia prima perficitur eſt intra annum philoſophicum, qui dicitur menſis vulgaris.

Idem.

Et iſta Elixir, quod Medicina perfecta vocatur, habet virtutem auſe omnes medicinas & poſſiones Hippocratiſ, Galeni, Avicenna, & omnium philoſophorum, ſanandi infirmiſſimas omnes hominum, & liquabiliſſimum imperfeſſorum.

Summa & vera medici-
na qua
na qua

BERNARDUS Comes Treverus in libro reſponſorio ad Tho. de Bononia Caroli Regis octavi medicum.

Sunt quædam Mercurii ſublimationes ab ejus propriis corporibus, qua ſibi per ſpirita amalgamando conjunguntur & commiſcentur, ex quibus pluries reſervatus, & reſerjunctus, ſuperfluitates reſciſcit, & amiſſit, & non confunditur in natura. Et ideo vero artiſtici prodeſt in ſpeciebus metallicis ſolvendi.

Idem.

Sed medicina noſtra ſiſta, mirabiliſter prodeſt tam ad homines quam ad metalla.

MARSILIUS Ficinus lib. De vita cœlitus comparanda cap. 3.

Proinde ſcimus Gevehia omnia tam plantis, quam animalia per quendam ſpiritum hunc ſimilem vivere, atque generare. Atque inter elementa (quod maxime ſpirituale eſt) velociſſimè generare; perpetuoque moveri quaſi Gevens. Sed quare materia: Si elementa atque animantes generant, cur lapides & metalla non generant, que inter elementa & animantes media ſunt? Quia videlicet ſpiritus in eis craſſior materia conſebetur, qui ſi quando rite ſecernatur; ſecutusq; conſer-

Quem metalli
ſpiritum ſi-
ve ignem

vaporum. No. conferretur tanquã seminaria virtus poterit sibi simile generare, si modo materia cuidam adhibeatur generis ejusdem, man esse me-qualem spiritum phisici diligentes sublimatione quadam ad tali dicit. ignem ex auro secernentes, cuius metallorum adhibebunt, durumq; efficiens. Talem usiq; spiritum ex auro, vel ex alio visò tractũ atq; servatum, Elixir Arabes astrologi nominant.

ARISTOTELIS libro De secretis secretorum ad regem Alexandrum cap. 65.

Inprimũ, o Alexander, tradere tibi volo secretorum maximum secretum, & divina potentia jubet te ad perficiendum propositum, & ad celandum arcanum. Accipe ergo lapidem animale, vegetabile, & minerale, qui non est lapis, nec Arist. metal-licum ovum nominat, & hoc Pythage- sabam. habet naturam lapidũ: Et, Deside ergo ipsum in quatuor partes, & qualibet pars habet unam naturam. Deinde compone ipsum aqualiter & proportionaliter, ita ut non sit in eo disjunctio, aut repugnantia, & habebis propositum Domino concedente. Præterea idem ait, quando habueris aquam ex aere, aërem exigue, & ignem ex terra, tunc habebis magisterium.

ALEXANDER Imperator in epistola quadam.

Homo noster antiquus, est draco noster. Iste comedit caput suum cum cauda sua. Et caput & cauda est anima & spiritus, & anima, & spiritus sunt creati de luto, & hoc ex oriente & occidente per expellentem nocumenta. Non mentior, quia quod dixi, vidi in Veritate.

Geber lib. 3. cap. 79.

Iam igitur laudetur sublimis naturarum Deus benedictus & gloriosus, qui nobis omnium medicinarum revelavit secretum, cum illius experientia, quam illius instigationis bonitate; & nostri laboris instantia perquisivimus, & oculo vidimus, & manu tetigimus complementum illius nostro magisterio indagatum.

ALBERTUS cognomento Magnus Ratispon. Ecclesiæ Episcopus lib. de miner. 3. cap. 1.

De transmutatione horum corporum metallicorum, & mutatione unius in aliud, non est phisici determinare, sed artis, qua est Alchemica. Est autem optimum genus huius inquisitionis, & certissimum, quia tunc per causam uniuscuiusque rei propriam, res cognoscitur, & de accidentibus eius minime dubitatur, nec est difficile cognoscere.

Virgilius lib. 6. Æncidos.

Duc nigrae pecudes, ea prima piacula sunt.

Et paulo post.

Ramus Aureus quid;

Accipe qua peragenda prius, laetæ arbore opaca Aureus, & felix & lento vimine Ramus,

Invocatio

*luceni inferna dictus sacer, quem regit omnis
Lucus, & obscuris claudunt in Vallibus umbra.
Sed non ante datur telluris operata subire,
Auricomos nisi quis decerpserit arbore fatuus:
Hoc sibi pulchra suum ferri Proserpina munus
Instituit: primo a vulso non deficit alter
Aureus, & simili frondescit virga metallo.
Ergo alte Vestiga oculis: & rite reperitum
Carpe manu: namq; ipsa volens, facilius, sequetur
Si te fata vocant, aliter non viribus ullis
Vincere, nec duro poteris convellere ferro.*

Idem ecloga 6.

Dum canit Hesperidum miratam mala puellam.

Hesperides enim appellatæ sunt Hesperis fratris Atlantis filia, quæ habebant hortos nemore aurifero pretiosos, ubi erat draco custos pervigil mala aurea vigilanter observans, quem interfecit Hercules, pomaque aurea retulit ad Eurysthea. Juxta Hesiod. in Theog. Ovid. 10. Metamorph. & Theocritum in Comaste. Hanc autem fabulam & signenta, Eustathius, & Suidas auctores Græci celeberrimi ad Chemicam artem referunt. Hæc Willichius in posterioribus scholiis in 6. eclogam Virgilio.

Suidas.

Χημία ἢ ἤ Χερύ, &c. Id est, Chemia, est auri & argenti confectio, cujus libros Diocletianus perquisitos exussit, eo quod Ægypti rex novus contra Diocletianum molitus fuerant, duxerit atque hostiliter eos traheret. Quo tempore octo libros de Chemia auri & argenti à veteribus conscriptos conquisivit, & exussit, ne deinceps Ægyptii doctrinam ex arte illa contingerent, nec eo pecuniarum affluentia confisi in posterum Romanis rebellarent. Hæc ille. Vide Orosium lib. 7. cap. 16. Et Constantinum diaconum in vita Diocletiani Cæsaris.

Anno Christi
296.

Idem.

Τὸ τοῦ δὲ χρύσου ποικιλίαν, &c. Id est, hoc autem non ut fides illi velle aureum dicitur, sed liber erat in velleribus conscriptus, continens quomodoper Chemicam fieri debeat aurum. Hæc ille.

Cæterum, multi libri de hac arte Chémica, præter à nobis citatos, Arabice, Græcæ & Latine scripti desiderantur: In quorum numero tres in regia Gallia bibliotheca, Græcæ & manu scripti aservantur; Zosimus, de secreta arte & compositione aquarum ad χρυσοποιαν. Isaac monachus, qui scripsit ἀεὶ βεβαίως, & Blemidas, ἠσπὶ χρυσοποιίας.

Libri de arte
Chémica scri-
pti Arabico,
Græco & Lati-
ne.

Arabice enim scripserunt, Geber ille Abenhaen, vel Ebenhaen, Habebacar, Markos, Ydris, Yesid Constantinopolitanus, Albumazar, Avicenna, sive Abuhali id est, pater Hali, Rhaces, Hali, Morienus,

B 2

nus,

nes, Alphidrus, Maria, Calid Babylonius de secretis secretorum, Adros, Chora, Garab. Seneca ad Adros Regem Arabia, & Seda-ccius.

Græce vero desiderantur, Olympiodorus Alexandrinus, Osthane, Pelagius Aphricanus, Zosimus, Isaac monachus, Blemidas, Theophilus, Synesius, Proclimus, Euclides, Apuleius, Heliodorus ad Theodosium, Dardanus, Demetrius, Democritus, Aristoteles de Mineralibus lib. III. Theophrastus, Albugazal præceptor Platonis in hac arte, Plato junior, in cuius Aphorismos, seu scholia commentarium scripsit Hameth, sive Hamech, & Seneca.

Latine autem, Joanaitius, Rosinus, Ephitus, Florus, Almazatus ad Archiepiscopum Saragotiz, Bernardus Comes Treverus, qui turbam Philosophorum à se collectam, & aliam ab illa quæ passim circumfertur, & quam sæpe citat, scripsit. Ray. Lulli. Joann. à Rupe scissa. Pontius, Hortulanus, Clemens de secretis naturæ. Gilbertus Cardinalis. B. Ægidius eremita, cui adscribitur Canticum regium carminæ Gallicæ scriptum in honorem Conceptionis beatæ Mariæ. Magister Hospitalis, Andronicus episcopus, Petrus & Durandus monachi, Valerandus de Bosco, Theodorus, Petrus à Villa nova frater Arnaldi, Summa textualis, de sacro Bosco, B. Thomas de essentiis essentiarum & ejusdem breviloquium, Stephanus, cujus est liber De magna & sacra scientia, Jo. Dastinus Anglus, Holcot, Scotus, G. Parisensis, Bernardus de Gravia, Dumblecius, Aloisius Marlianus, Regor, Richardus anglicus *mag. xp. p. o. i. n. s.*, cui titulum fecit Correctorium, & Janus Latinus, à nonnullis visus, & alii permulti à quibusdam, qui illos hujus artis studiosis prodere nolunt, avide & secreto, ut olim libri Sibyllini, asservati. Sunt & alii quam plurimi libri auctoribus incertis. Multi etiam Gallicè adfabre scripti. Insuper multi hanc artem Chemicam exercuerunt, ad finemque illius, & pulveris compositionem feliceiter pervenerunt, qui ab Avicenna lib. De anima, dictione prima, ad finem cap. septimi; & à Vincentio in speculo naturali, ennumerantur.

JOAN. Picus Mirandula libro De dignitate hominis

*Veteres consueverunt res divinas, altas & sublimes, sub ve-
lo multorum anigmatum, & fabularum poeticarum scribere.*

Veteres enim permulti sub fabulis poeticis tanta mysteria hu-
jus pretiosissimæ artis, & naturæ secretiora tractaverunt, & data
opera oeculerunt. Nam fabulas, de dracone quem Cadmus inter-
fecit, qui postea admonitu Palladis, interfecti dentes sevit, unde
extiterunt illi terrigenæ fratres. De sacrificio Heceati apud Or-
pheum. De Medea, quæ Æsonem filium Jasonis in juventutem
restituisse fingitur. De Saturno, qui Cælo patri suo genitalia absci-
dit, &c

*Postarum s.
gmenta Che-
mica.*

dit, & in mare projecit, ex quorum commixtione sanguinis cum spuma maris Venus procreata est. De eodem, qui dicitur filios, mox ut nati sunt, comedisse. De Æsculapio qui eos suscitabat, qui jam fere erant extincti. De Jove, qui sese convertit in pluviam auream De pugna Herculis & Anthei. De oculis Argi in pavonis caudam conversis. De Orpheo. De Pyrrho & Deucalione. De Androgynis seu Hermaphroditis. De Gorgone, qui omnes se conspicientes in lapides convertebat. De Mida, qui annuente Baccho, quicquid tangeret, in aurum convertebat. De Jove converso in aquilam, qui subvolavit cum Ganymede in cœlum. De Dædalo & Icaro. De nube spissa, cum qua Jupiter circumdedit Jo. De Phœnice, qui semper reviviscit. De Salamandra. De dracone, qui suo gravi halitu homines interficit. De Demogorgone, ut scribit Boccacius, abavo omnium deorū gentilium & ab omni parte circumdato tenebris, nebulis, caligine, habitante in mediis terræ visceribus, qui ubi natus fuerit, vestitur quodam viridi pallio, humiditate quadam aspersus, & non prognatus ab aliquo, sed æternus, & parens omnium rerum. De Vulcano, qui cum recens natus turpis esset & deformis, præcipitatus fuit in insulam Lemnos. De Helenes pharmaco, quod luctus, bilis, malive oblivie cunctis bibentibus inducebat: & similia poëtarum & philosophorum antiquorum figmenta, & ænigmata, Eustathius, Suidas, & alij auctores gravissimi, ad Chemicam artem referenda esse interpretantur. Etiam sub variis ædificiis, quale fuit Labyrinthus: picturis, imaginibus, quales erant Sileni: caracteribus, monstris, quales erant Sphinx, facie puellari, alis volucris, & pedibus leoninis: & Chimæra, prima parte, leonis imagine, ac ingenio, media draconis, prostroma capræ: & animalibus variè depictis & transmutatis, quæ in templorum foribus & palatijs insculpta erant. Hujus generis & figmenti, est Nicolai Flamelli ænigma, quo effinguntur duo serpentes, seu dracones, quorum unus est alatus, alter vero minime, & unus leo alatus, &c. Quod hodie in beatorum Innocentiam cœmeterio Lutetiæ Parisiorum conspicitur. Quæ à doctissimis tantum, qui hujus Chemicæ secreti tam rari, tam latentis, tam cœlestis thesauri, haberent cognitionem, intelligebantur. Sic Pythagoras, & Plato suam philosophiam numeris suis obscurarunt. Deum enim, & animas nostras, & cuncta quæ sunt in mundo numeris constare asseruit Pythagoras, ex eorumque concentu & harmonia universa gigni. Et Aristoteles libros aliquot à se editos perinde ac si non fuissent editi, quadam ad Alexandrum epistola, testatur. Vides ergo artem Chemicam non esse artem novam, aut incertam, ut ignarum vulgus putat.

*Silens Alqin
biadu.*

*Anno Dom.
1393.*

DE VERIT. ET ANTIQUIT.
DE PULVERIS,

sive

MEDICINÆ PHILOSOPHORUM ET AURI
potabilis materiâ & compositione.

CAP. II.

*Minima pars
facum suffi-
cit.
Ignis secretus.
Terra phi-
losoforum
Balneum Ma-
ria.*

ILLA enim fit, ex pura argenti vivi substantia, vice seminis feminae, sive materiae ac argenti vivi, & ex mediocri & paucâ sulphuris mundi auri, vel argenti, connaturalis & homogenei, vice maris, sive formæ ac sulphuris: igne artificiali, leni, æquali, humido, aëreo, vapidò, exhalabili, propinquò natura, subtiliter, & continenter movente, dirigente, & excitante tantum, & non vincente virtutem minerali formativam, sive coadjuvante proportionalem & naturalem ignem, optima commixtione conjunctorum, facibus heterogeneis primum suaviter, & magno ingenio sublatis, ad solutionem, & fixationem fusilem, permiscibilem, ignibus inexpugnabilem & cum omnis perfectionis differentiâ perficientem, sive transmutantem, frequenti sublimatione, seu contritione & assatione deductorum. Interea dum plura de Harmonia Chemica, principiis naturalibus rei metallicæ & artis, ac operibus tum naturæ, tum artis, tibi per otium scribimus, hæc sufficiant, & boni consule.

DE PULVERIS

sive

MEDICINÆ PHILOSOPHORUM AC AURI
POTABILIS, MIRA, NATURALI, OCCULTA, AC
divina vi, actione, & operatione in tria rerum genera,
animale, vegetale, & minerale.

CAP. III.

*Quare dicitur
est animalis,
vegetalis &
mineralis.
Multiplicatio
duplex.*

PULVIS ille Chemicus, sive lapidem philosophicum, sive falem fusilem, sive sulphur, sive Elixir, sive medicinam, sive aurum potabile appelles, miram certe vim habet in tria rerum genera, animale, vegetale, & minerale. Unde veteres philosophi, animale, vegetale, & minerale esse dixerunt. Nonnulli enim appellant animale, quia animam & spiritum habet: vel, quia aqua est anima ejus & vita, quæ corpus seu terram vivificat & nutrit. Vegetalem, quia vigescit, alitur, & vegetatur appositivè, crescitque sive multiplicatur, aut virtute, aut quantitate. Mineralem, quia à mineralibus extrahitur.

In animale quidem. Nam omne animal, sive hominem, sive brutum, ægrum intrinsicè vel extrinsicè, ad sanitatem brevissimo tempore restituit. Quia qualitates primas, sive elementa ipsa, quæ

quæ à naturali symmetria deflectunt, & actiones labefactatas, humoresque peccantes intemperamentorum ac corruptionis causas, sive internas & à se, sive extrinsecus incidentes, ad naturam suam reducit. Est enim fere incorruptibilis, temperata per elementa ipsa purificata, & secreta à facibus quatuor elementorum, quæ sunt corruptionis causa potissima: ideo temperatum corpus, & sanum efficit, veluti spiritus vitæ, cujus vi & ope, natura digerit indigestibile, & omne indigestum educit, omnes qualitates supervacuas & peccantes abscindit, spiritum vivificat, molle indurat, durum mollificat, spissum rarefacit, tenue inspissat, macrum impinguat, pingue extenuat, calidum refrigerat, frigidum exalfacit, humidum desiccatur, siccum humectat, & calorem naturalem, seu humidum substantificum corroborat & confirmat. Estque veluti (ut multi scribunt) medicinale corpus universale, ad quod omnes medicinarum particularitates facultatesque sunt reductæ ac infusæ. Propterea quod illa est quinta veluti quædam natura, à veteribus philosophis inducta, sive essentia, & anima tenuissima, purgatissima, putrefactioni seu corruptioni diutissime plurimumque resistens, & quam ægerrime & laboriosissime corruptibilis, in æqualitate, & homogeneitate consistens, soluta ab omni cōcretionem mortali, cælestis, simplexque elementorum substantia, veluti temperata ex ipsis elementis, purificata, secreta à materia crassiori, & superfluitate heterogenea quatuor elementorum, sublimatione illa Chémica. Unde Eusebius lib. contra philosophos, cap. 44. Socrates & Plato ideas sejunctas à materia, substantias existimant. Arist. contra, lib. 1. De cœlo, cap. 2. Nam Elixir seu pulvis ille philosophorum, aut aurum potabile, ex homogenea, purissima, eademque subtilissima metalli sit substantia, cuius humorum permiscibili. Quid autem invenias sub cœlo magis homogeneam magisque similem, tenuioris substantiæ, temperatioris naturæ, corruptionique, seu putrefactioni minus obnoxium, ipsa pura metallorum, sive ar. vi. substantia? Elementa enim, ut Aristoteli placet, rerum naturalium in suo centro sunt purissima. Ergo partibus heterogeneis, quæ sibi per accidens supervenerunt, sublatis, remanebit res purissima & homogenea, veluti ejus semen, spiritus atque anima. Non est ergo quod mireris, aut inscius negare audeas, illam vim Elixiris abditam, & admodum quam paucis cognitam, vel creditam, nisi & velis Galeum, & quod experimento patet, mirari, aut negare, cum inducit septicas vocatas facultates, causticam caliditatem possidentes, sed propter substantiæ tenuitatem citra dolorem adurentes. Num miraris, & negare desinis, cum videas ar. vi. seu metalli substantiam, igni, aëri, aquæ, terræque absque læsione ferè perviam, & ob substantiæ homogeneitatem per minima unitam & commixtam corruptioni diutissime resistere, & quibusvis injurijs subverti fere non posse,

*Elixir, ut mo-
diocri & pu-
rissima ar. vi.
sit substantia.*

*Libro De sim-
pl. 9. ca. de
Conis. Propter
maximam
subtilitatem,
maxime &
citissime ag-
gunt, & mini-
me lodunt.*

posse, quod certe nulli alteri rei generis sive animalis, sive vegetæ
 contingit? Arnaldus lib. De secretis naturæ cap. 1. *Solus Mercurius est incombuſtibilis & æreus, quod perfectiõnis est signum.* Præterea quid dicas de auro, quod quantumvis ignitum, non minuitur, imo vel Aristotele teste ad finem 3. Meteor. omnia metallica uruntur, quod siccam exhalationem habeant. At aurum, unum omnium nequaquam uri solet, & ut testatur Plinius, quo sæpius ardet, redditur perfectius, ob æqualem ar. vi. & sulphuris in eius generatione concursum & puritatem. Scotus etiam in sua Alchemia dicit, *Præ omnia metalla imperfecta vocantur, sed auro comparate gelis, & omnia animalium imperfecta sunt, nulla natura angelica & substantiis incorporeis, & a materia se junctis comparat: ita aurum ipsum, est imperfectius arte que impurum nostræ Medicina, que est lapis noster, quam bonæ sit de natura auri: quia est magis subtiliata & depurata à suis factis, & abundans in subtilitate homogenea. Simpliciora enim sunt compositioribus perfectiora, foris magis, & subtiliora sua subtilitate agunt, ut acutum magis pungit quam obtusum.* Hæc ille. Aristoteli enim elementa in suo centro sunt purissima. Non dubito propterea quin fatearis aurum ipsum ad ultimam puritatem, & ad extremam subtilitatem & simplicitatem reductum, multo perfectius incorruptibilisque esse auro naturali, & ad potabilem substantiam conversum longissimo tempore corpora animantium à corruptione & intemperie conservare. Unde Scotus ait, *Ignis tollit esse ab omni materia, nisi à sole, sed est, auro, ita quod illa corpora metallica non possunt conservari in suo esse, nisi in statu solari.* Nec afferere tamen velim medicinam hæc omnino incorruptibilem esse, quia sit ex re naturali, sed propterea quod componitur ex materia cæteris omnibus incorruptibiliore, estque redacta ad subtilitatem, maximamque simplicitatem, facta factum elementorum corruptibilium separatione, ideo si illam rite conserva veris, diu incorrupta manebit, & ægrotis animantibus exhibita, longo tempore illa in sanitate conservabit. Unde medici jubent, ut cibo utamur minus corruptibili. Cujus summæ medicinæ cognitioni, studio, & perquisitioni, humano generi perquam necessariis, multi præcorum philosophorum, spiritu divino inspirante, sese consecrarunt, hæc potissimum ratione eoque sine, non ut arte illa Chemica, imperfecta metalla in perfecta transmutarent, sicque dicerent, sed ut homines ægros curarent, vitamque illorum maxime diuturnam (in gloriam Dei) & ad præfinitum à Deo terminum illæsam conservarent. Optabilius enim, & sanctius est hominem ægrum curare, & in sanitate diutius conservare, quam opibus dicescere, & illarum affluentia, ac cupiditate inexplebili, fortasse anima tandem perire. Unde scribitur Ecclesi. 30. *Non est census super censum salutis corporis.*

Quare præci
 philosophi
 Chemicam tra-
 daverint.

Ibidem 10. *Aurum autem nihil est scelestum.* Nec sunt interca præmittendæ à philosophis Chemicis illæ Dei præceptiones de Eleemolina danda, & pauperibus alendis, non omissis prudentia & diligenti ac secreta cura ægrotorum sanandorum. *Hilarem datorem diligit Deus. Dispersit, dedit pauperibus: iustitiam manet in seculum seculi. Memento paupertatis in tempore abundantia. Vestra abundantia pauperum superiam suppleat.* Morbus (ut tradunt medici) est immoderatio, sive intemperies quatuor elementorum, seu humorum, ex quibus corpus humanum & consistit, & ægrotat, & valet: atqui medicina illa Chémica, sive aurum potabile, res est homogœna, & uniformis substantiæ in æqualitate consistens, anima subtilissima, secreta à factibus, & veluti simplex elementorum substantia, & ideo temperata, corruptioni, sive putrefactioni, quam minimum obnoxia. Quare corporis humani elementa, seu humores temperat, caloremque inritum, & humidum substantificum corroborat, & ægrum sanitati, moderationi, & temperiæ restituit: sicque ad præfinitum à Deo vitæ terminum à morbo tutum atque integrum conservabitur, si modo illa medicina prudenter utendo, naturæ suæ vires, & corporis complexionem alias supra modum non læserit. Unde Geber libr. 1. cap. 33. *Aurum est medicina balsamica, & in juventute corpus conservans. Insuper notavit quidam auctor innotuatus, & scriptum reliquit, Deus calè gloriosus, qui est bimedica, in genere creaturarum ordine temporis ultimum formatum fecit hominem, quem omnium creaturarum aliarum dominum constituit. Vnde elicimus omnia facta & creata esse propter hominem. Cum ergo homo sit finis omnium, erit etiam finis ad quem ordinatur summa illa medicina, quæ Elixir dicitur, quæ non tantum restauratrix est & reformatrix metallorum imperfectorum, sed etiam animalium ægrotorum & infirmorum. Est enim argumentum sufficiens philosophicum, quod ætus ætiorum formam agunt in dispositis patientibus, quam in non dispositis. Cum autem hæc summa medicina nihil aliud sit, quam calor naturalis multiplicatus in substantia Mercurij fixa, & virtus caloris sit congregare homogœna & separare heterogœna: necessario hæc medicina suo calore & visco in corporibus animalium separabit heterogœna, conservando spiritum & vapores in homine citius quam in natura metallorum, propterea quod homo calore suo naturali proprio separat superfluitates heterogœnas, quæ metalla calore proprio & connaturali misce separare possunt, ut incipimus experimentorū persuasione. Hæc ille. Est enim (ut quidam scribit) hæc medicina spiritus vitæ penetrans omnes alios spiritus, præbens vitæ, tincturam & perfectionem tam corporibus solidis, quam corporibus*

Ecclef. 35.

Psalm. 112.

Ecclef. 18.

2. Cor. 8.

Ratiocinatio.

Statutum est

hominibus se-

mel mori

Hebr. 9.

Vn medicina

Chémica.

posse, quod certe nulli alteri rei generis sive animalis, sive vegetati
 in contingit? Arnaldus lib. De Secretis naturæ cap. 1. *Solus Mercurius
 est incambustibilis & æreus, quod perfectioris est speciei
 generis.* Præterea quid dicas de auro, quod quantumvis ignitum,
 non minuitur, imo vel Aristotele teste ad finem 3. Meteor. omnia
 metallica uruntur, quod sicca exhalationem habeant. At au-
 rum, unum omnium nequaquam uri solet, & ut testatur Plinius,
 quo sæpius ardet, redditur perfectius, ob æqualem ar. vi. & sulphu-
 ris in ejus generatione concursum & puritatem. Scotus etiam in
 sua Alchemia dicit, *¶ Omnia metalla imperfecta vocantur, si
 auro comparare velis, & omnia animalium imperfecta sunt,
 si illa natura angelica & substantiis incorporeis, & a mate-
 ria se junctis compares: ita aurum ipsum, est imperfectius ara-
 que purius nostra Medicina, que est lapis noster, quam
 sit de natura auri: quia est magis subtilis & depurata a
 suis factibus, & abundans in subtilitate homogenea. Simpli-
 ciora enim sunt compositioribus perfectiora, foris magis, & ma-
 tubiliora sua subtilitate agunt, ut acutum magis pungit quam
 obtusum.* Hæc ille. Aristoteli enim elementa in suo centro sunt
 purissima. Non dubito propterea quin fatearis aurum ipsum ad
 ultimam puritatem, & ad extremam subtilitatem & simplicitatem
 reductum, multo perfectius incorruptibilisque esse auro natura-
 li, & ad portabilem substantiam conversum longissimo tempore
 corpora animantium à corruptione & intemperie conservare.
 Unde Scotus ait, *Ignis tollit esse ab omni materia, nisi à sole, id
 est, auro, ita quod illa corpora metallica non possunt conser-
 vari in suo esse, nisi in statu solari.* Nec asserere tamen velim
 medicinam hanc omnino incorruptibilem esse, quia sit ex re natu-
 rali, sed propterea quod componitur ex materia cæteris omnibus
 incorruptibiliori, estque redacta ad subtilitatem, maximamque
 simplicitatem; facta factum elementorum corruptibilium separa-
 tione, ideo si illam rite conservaveris, diu incorrupta manebit, &
 ægrotis animantibus exhibita, longo tempore illa in sanitate con-
 servabit. Unde medici jubent, ut cibo utamur minus corruptibili.
 Cujus summæ medicinæ cognitioni, studio, & perquisitioni,
 humano generi perquam necessariis, multi priscorum philosopho-
 rum, spiritu divino inspirante, sese consecrarunt, hac potissimum
 ratione eoque sine, non ut arte illa Chemica, imperfecta metalla in-
 perfecta transmutarent, sicque ditescerent, sed ut homines ægros
 curarent, vitamque illorum maxime diuturnam (in gloriam Dei)
 & ad præfinitum à Deo terminum illæsam conservarent. Optabi-
 lius enim, & sanctius est hominem ægrum curare, & in sanitate
 diutius conservare, quam opibus ditescere, & illarum affluentia,
 ac cupiditate inexplebili, fortasse anima tandem perire. Unde scri-
 bitur Ecclesi. 30. *Non est census super censum salutis corporis.*

Ibi

Quare præci
 philosophi
 Chemiam tra-
 naverint.

Ibidem 10. *Aurum autem nihil est fœlestimum.* Nec sunt interea præterminendæ à philosophis Chemicis illæ Dei præceptiones de Eleemolina danda, & pauperibus alendis, non omiſſis prudentia & diligenti ac secreta cura ægrotorum fanandorum. *Hilarem datorem diligit Deus. Diſperſit, dedit pauperibus: juſſitque manere in ſeculum ſeculi. Memento pauperem in tempore abundantia. Veſtra abundantia pauperum impium ſuppleat.* Morbus (ut tradunt medici) eſt immoderatio, ſive intemperies quatuor elementorum, ſeu humorum, ex quibus corpus humanum & conſiſtit, & ægrotat, & valet: atqui medicina illa Chémica, ſive aurum potabile, res eſt homogœna, & uniformis ſubſtantia: in æqualitate conſiſtens, anima ſubtiliſſima, ſecreta à fœcibus, & veluti ſimplex elementorum ſubſtantia, & ideo temperata, corruptioni, ſive putrefactioni, quam minimum obnoxia. Quare corporis humani elementa, ſeu humores temperat, caloremque inſutum, & humidum ſubſtantificum corroborat, & ægrum ſanitati, moderationi, & temperici reſtituit: ſicque ad præſinitum à Deo vitæ terminum à morbo tutum atque integrum conſervabitur, ſi modo illa medicina prudenter utendo, naturæ ſuæ vires, & corporis complexionem alias ſupra modum non læſerit. Unde Geber libr. 1. cap. 33. *Aurum eſt medicina laſtificans, & in juveniſſimo corpore conſervans. Inſuper notavit quidam auctor innominatus, & ſcriptum reliquit, Deus calidioris, qui eſt bœmediſtina, in genere creaturarum ordine temporis ultimum formatum fecit hominem, quem omnium creaturarum aliarum dominum conſtituit. Vnde eliciamus omnia facta & creata eſſe propter hominem. Cum ergo homo ſi ſui omnium, erit etiam ſui ad quem ordinatur ſumma illa medicina; quæ Elixir dicitur, quæ non tantum reſtauratrix eſt & reſormatrix metallorum imperfectorum, ſed etiam animalium ægrotorum & infirmorum. Eſt enim argumentum ſufficiens philoſophicum, quod actus actus horum formæ agunt in diſpoſitis patientibus, quam in non diſpoſitis. Cum autem hæc ſumma medicina nihil aliud ſit, quam calor naturalis multiplicatus in ſubſtantia Mercurij fixa, & virtus caloris ſit congregare homogœna & ſeparare heterogœna: necceſſario hæc medicina ſuo calore viſciſco in corporibus animalium ſeparabit heterogœna, conſervando ſpiritus & humores in homine citius quam in natura metallorum, propterea quod homo calore ſuo naturali proprio ſeparat ſuperfluitates heterogœnas, quæ metalla calore proprio & conaturali miſſime ſeparare poſſunt, ut cœcipimus experimentorū perſuaſione. Hæc ille. Eſt enim (ut quidam ſcribit) hæc medicina ſpiritus vitæ penetrans omnes alios ſpiritus, præbens vitæ, tincturam & perfectionem tam corporibus ſolidis, quam corporibus*

Ecclef. 39.

Pſalm. 111.

Ecclef. 18.

2. Cor. 2.

Ratiocinatio.

Statutum eſt

hominibus ſe-

mel mori

Hebr. 9.

Vn medicina

Chémica.

posse, quod certe nulli alteri rei generis sive animalis, sive vegetabilis contingit? Arnaldus lib. De secretis naturæ cap. 1. *Solus Mercurius est incombustibilis & æreus, quod perfectioris est sanguinis.* Præterea quid dicas de auro, quod quantumvis ignitum, non minuitur, into vel Aristotele teste ad finem? Meteor. omnia metallica uruntur, quod siccam exhalationem habeant. At aurum, usum omnium nequaquam uri solet, & ut testatur Plinius, quo sæpius ardet, redditur perfectius, ob æqualem ar. vi. & sulphuris in eius generatione concursum & puritatem. Scotus etiam in sua Alchemia dicit, *Præ omnia metalla imperfecta dicuntur, si auro comparare velis, & omnia animantium imperfecta sunt, si illa natura angelica & substantiis incorporatis, & a materia separatis compares: ita aurum ipsum, est imperfectius atque impurius nostra Medicina, quæ est lapis noster, quam vis sit de natura auri: quia est magis subtilis & depurata à suis factibus, & abundans in subtilitate homogenea. Simpliciora enim sunt compositioribus perfectiora, fortiusque & mirabilis sua subtilitate agunt, ut acutum magis pungit quam obtusum.* Hæc ille. Aristoreli enim elementa in suo centro sunt purissima. Non dubito propterea quin fatearis aurum ipsum ad ultimam puritatem, & ad extremam subtilitatem & simplicitatem reductum, multo perfectius incorruptibiliusque esse auro naturali, & ad potabilem substantiam conversum longissimo tempore corpora animantium à corruptione & intemperie conservare. Unde Scotus ait, *Ignis tollit esse ab omni materia, nisi à sole, sed est, auro, ita quod alia corpora metallica non possunt conservari in suo esse, nisi in statu solari.* Nec asserere tamen velim medicinam hæc omnino incorruptibilem esse, quia sit ex re naturali, sed propterea quod componitur ex materia cæteris omnibus incorruptibiliore, estque redacta ad subtilitatem, maximamque simplicitatem, facta factum elementorum corruptibilium separatione, ideo si illam rite conserva veris, diu incorrupta manebit, & ægrotis animantibus exhibita, longo tempore illa in sanitate conservabit. Unde medici jubent, ut cibo utamur minus corruptibili. Cujus summæ medicinæ cognitioni, studio, & perquisitioni, humano generi perquam necessariis, multi præscorum philosophorum, spiritu divino inspirante, sese consecrarunt, hæc potissimum ratione eorum sine, non ut arte illa Chémica, imperfecta metallo imperfecta transmutarent, sicque ditescerent, sed ut homines ægros curarent, vitamque illorum maxime diuturnam (in gloriam Dei) & ad præfinitum à Deo terminum illæsam conservarent. Optabilis enim, & sanctius est hominem ægrum curare, & in sanitate diutius conservare, quam opibus ditescere, & illarum affluentia, ac cupiditate inexplebili, fortasse anima tandem perire. Unde scribitur Ecclesi. 30. *Non est census super censum salutis corporis.*

Quare præscorum
philosophi
Chémiam tra-
ctaverint.

Ibidem 10. *Auro autem nihil est scelestius.* Nec sunt interea præmittendæ à philosophis Chemicis illæ Dei præceptiones de Elemosina danda, & pauperibus alendis, non omisiss prudentia & diligenti ac secreta cura ægrotorum sanandorum. *Hilarem datorum diligit Deus. Dispersit, dedit pauperibus: justitiamque manet in seculum seculi. Memento paupertatis in tempore abundantia. Vestra abundantia pauperum superfluum suppleat.* Morbus (ut tradunt medici) est immoderatio, sive intemperies quatuor elementorum, seu humorum, ex quibus corpus humanum & consistit, & ægrotat, & valet: atqui medicina illa Chémica, sive aurum potabile, res est homogœna, & uniformis substantiæ in æqualitate consistens, anima subtilissima, secreta à facibus, & veluti simplex elementorum substantia, & ideo temperata, corruptioni, sive putrefactioni, quam minimum obnoxia. Quare corporis humani elementa, seu humores temperat, caloremque insutum, & humidum substantificum corroborat, & ægrum sanitati, moderationi, & temperiei restituit: sicque ad præfinitum Deo vitæ terminum à morbo tutum atque integrum conservabitur; si modo illa medicina prudenter utendo, naturæ suæ vires, & corporis complexionem alias supra modum non læserit. Unde Geber libr. I. cap. 33. *Aurum est medicina latissimans, & in juveniute corpus conservans. Insuper notavit quidam auctor innoxiatus, & scriptum reliquit, Deus calè gloriosus, qui est benedictus, in genere creaturarum ordine, tempore ultimum formatum fecit hominem, quem omnium creaturarum aliarum dominum constituit. Vnde elicismus omnia facta & creata esse propter hominem. Cum ergo homo sit finis omnium, erit etiam finis ad quem ordinatur summa illa medicina, qua Elixir dicitur, qua non tantum restitratrix est & reformatrix metallorum imperfectorum, sed etiam animalium agrorum & infirmorum. Est enim argumentum sufficiens philosophicum, quod actus altiorum fortissimè agunt in dispositis patientibus, quam in non dispositis. Cum autem hæc summa medicina nihil aliud sit, quam calor naturalis multiplicatus in substantia Mercurij fixa, & virtus caloris sit congregare homogœna & separare heterogœna: necessario hæc medicina suo calore & specifico in corporibus animalium separabit heterogœna, conservando spiritus & humores in homine citius quam in natura metallorum, propterea quod homo calore suo naturali proprio separat superfluitates heterogœnas, quas metalla calore proprio & connaturali maxime separare possunt, ut cœcipimus experimenterum per se ipsas. Hæc ille. Est enim (ut quidam scribit) hæc medicina spiritus vitæ penetrans omnes alios spiritus, præbens vitæ, tincturam & perfectionem tam corporibus solidis, quam corporibus*

Eccles. 35.

Psalm. 111.

Eccles. 18.

2. Cor. 8.

Ratiocinatio.

Statutum est

hominibus semel mori

Hebr. 9.

Vn medicina Chémica.

animatis, cum sit subtilis substantiæ, & spiritalis naturæ multarum virtutum, & virium occultarum. De modo autem exhibendæ & dispensandæ illius medicinz ægrotantibus, in potionibus, & catapotis, consule librum Arnaldi à Villa nova, quem edidit de aqua vitæ: Lullium item de aqua vitæ, & de simplicibus, & secretis naturæ sive quinta essentia: & Joa. à Rupe scissa, de consideratione quintæ essentiæ lib. 2. & G. Parisiens. cap. De effectibus hujus artis.

*Albus lapis
sive medicina
Chemica vis
& operatio in
genus vegeta-
le.*

In genus vegetale has facit actiones. Nam arborum & plantarum generationes, ut scribit Theophrastus de historia plantarum lib. 2. cap. 1. factitantur, aut sponte, aut semine, aut radice, aut avulsione, aut ramo, aut furculo, aut ipso trunco, aut etiam ligno minutatim conciso, illisque sæpe morbi accidunt, aut communes, vel privati quibus intereant. Quibus sane medetur medicina illa. Omnes enim plantas, arbores, frutices, suffrutices, & herbas tempore veris magno ac mirò suo calore vivificat, illarumque vim genitalem corroborat & excitat. Nam si illius medicinz in aqua dissolutæ quantitatem aliquam, in cor, seu centrum trunci vitis inieceris, flores & folia nascuntur fructumque mense Maio producet: sic in cæteris plantis, propterea quod nihil aliud est quam calor veluti naturalis infusus suo humido radicali: & quia, ut Lullius scribit in praxi testamenti. cap. 27. natura suo instinctu maxime desiderat, appetitque esse in profundo corporis elementati, in quo operatur, illius calorem naturalem, vimque fermentificam confirmando, quia est pervia omnibus corporibus, unde Hyle appellata est.

Hylo

*Altra lapis,
sive medicina
Chemica vis
in genus mi-
nerale.*

In genus Minerale. Nam omne corpus metallicum imperfectum, plumbum scilicet, stannum, æs, & ferrum, præterea & argentum vivum vulgi, transformat vel in argentum vel in aurum, cum omnis perfectionis differentia, puritatis, ponderis, fixionis, coloris, extensionis, examinis seu probationis cineritii, cæmenti, ignitionis, fusionis, super vapores acutorum expositionis, adurentis sulphuris mixtionis, extinctionis, calcinationis, & reductionis reiterationis, & ar. vi. facilis susceptionis. Præterea lapidum pretiosorum ægitudines, seu imperfectiones, aut diminutiones vel perspicuitatis, vel coloris, vel duritiei, vel ponderositatis curat & perficit, & ad virtutem naturalem, imo perfectiorem reducit, ac (ut scribit Albertus lib. Miner. 1. cap. 1.) unum in alterum transmutat, antidoto illo medicinz ejus, quam Elixir vocant Alchemici, eorumque ægitudines curantur, aut occulta eorum manifestantur, aut manifesta conteguntur.

*Ejusdem vis
in lapides pre-
tiosos*

*Quod arte
Chemica ex
crystallo fiant
lapides pretio-
si.*

Arte enim illa Chemica componuntur perfectissime hi lapides, Smaragdus, Carbunculus, sive Anthrax, aut Rubinus vulgo, Adamas sive Diamantes, Beryllus: Balagius, sive Palatius: Chrysoprasus, Chrysolitus, & alij. De hac lapidum formatione, & metamorphosi Chemica, plura legere poteris apud Lullium in Theoria & Praxi sui lapidarii: & in praxi sui test.

test. cap. 35. Addi possunt quæ scribit Plinius de Cleopatra, quæ vi
 acci philosophici margaritas resolvit, & liquefactas absorbit, *Libro 9. cap. 35.*
 solaque in cœna una centies * sceterium, spectante Antonio, cœ- *Id est. 250.*
 navit. Hujus Cleopatraz meminit Barbarus corollario in Dioσκο- *midia aureo*
 rid. lib. 5. cap. 115. ubi ait, tres feminas lapidem illum philosophic. *7um.*
 composuisse, Cleopatram, Taphuntiam, & Judææ gentis Mariam,
 cujus liber passim circumfertur.

INSUPER, mixtione hujus medicinæ seu pulveris, vitrum fit
 flexibile, seu malleabile.

F I N I S.

*RELIQUUM est, hujus sacræ, raræ, & abditæ artis Chemicæ *Plinius l. 36.*
 studiose, ut causam adferamus, quare quæ sequitur doctrina ex- *cap. 26.*
 cerpta ex Galeno, adjecta sit ad calcem hujus libelli nostri. Quod
 profecto factum est, ut brevi ac dilucida illius doctrinæ intelligen-
 tia, quædam Chemicorum proposita obscura, tum in theoria,
 tum in praxi hujus artis ab illis scripta, tibi clariora fiant.

GALENUS, De simplicibus lib. 9. c. de Conia.

*Ablato cinere fit lixivium Cinerem autem ustorum corpo-
 rum reliquias Latini nuncupant, sive natura sine lapidea,
 sive arborum, animaliumve particula. Fit ergo lixivium
 pro ejus quod eluitur natura: ejus quidem quod empyreu-
 ma, siue igneam naturam habet acerrimam, ipsum quoque
 acerrimum est: ejus quod tali non est, etiam moderatum. Ut cineres disti-
 Quare & septicum vocari solentibus commiscetur, ut pote ferunt ratione
 causticam caliditatem possidens, sed propter substantia remi-
 tatem extra dolorem adurens.*

Psal. 92.

Vir insipiens non cognosceat, & stultus non intelliget hac.

Ecclef. 38.

*Scientia medici exaltabit caput illius, & coram magnati-
 bus in admiratione erit.*

AUCTORES CITATI IN HOC LIBELLO, QUI HANC ARTEM Chemicam approbarunt.

EX AUCTORIBUS SACRIS.

ESDRAS

Salomon
 David.

} Propheta

EX JURISPERITIS.

Oldradus

Io. Andreas

Panormitanus

EX.

EX THEOLOGIS

B. Augustinus
Adam a sancto Victore
B. Thom. Aquinas.
Albertus Episcopus Ratispon.
Gulielmus Parisiensis
Scorus doctor subtilis
Vincentius Monachus
Gasspar Contarenuus Card.
Chrysippus Polydorus.

EX PHILOSOPHIS

Hermes Trismegistus
Oeber Abenbaen
Aristoteles
Alexander Rex Macedonia
Suidas
Roy. Lullius

EX MEDICIS

Hippocrates
Galenus
Aruenna
Abuhali
Rhazes, Haly.
Dioscorides
Arnaldus à Villa nova.
Valescu de Tharanta
Petrus Aponensis.
Marsilius Ficinus
Plinius Alchemista
Io. Dastinus
Bernardus Comes Treverus
Io. Picus Mirandula
 EX POETIS
Virgilius.

LIBELLUS,

 QUI TESTAMENTVM ARNALDI
 à VILLA NOVA INSCRIBITUR.

LAPIS Philosophorum de terra scaturiens in
 Ligne perficitur seu exaltatur: limpidissimæ aquæ
 potu satiatus ad minus horis duodecim undique visi-
 biliter tumens. Deinde in stupa positus aëris siccæ &
 mediocriter calidi vapores depuratus extraneo solidi-
 tatem suarum partium adipiscitur, & ab humore ex-
 tenuatus superfluo, fit aptus contritioni. Quibus
 peractis ex purioribus ejus partibus virgineum lac
 exprimitur, quod confestim in Ovum Philosopho-
 rum positum, tamdiu pullificæ concoctione foveri
 non desinit, donec colorum varietate denudatus
 cum compare suo in niveo colore lætificat, & ex
 tunc sine metu periculi, sustinet pœnas ignis crescen-
 tis, donec colore tinctus purpureo, egrediatur
 ex monumento cum regia
 potestate.

F I N I S.

EVI-

ARTIS CHEMICÆ COM-
PROBATIO.

Ex Petri Apiani Antiquitatibus desumpta.

PATAVII ante aliquot annos mirabile Alchemica ar-
tis argumentum inventum est. Urna fictilis erat, his
notata versibus:

PLUTONI SACRUM MUNUS NE ATTINGI-
TE FURES:

IGNOTUM EST VOBIS HAC QUOD IN
URNA LATET.

NAMQUE ELEMENTA GRAVI CLAUSIT
DIGESTA LABORE,

VASE SUB HOC MODICO MAXIMUS
OLIBIUS.

ADSIT FOECUNDO CUSTOS SIBI COPIA
CORNU,

NE PRETIUM TANTI DEPEREAT LA-
TICIS.

*Intra hanc urnam reperta est minor alia, qua aperta,
due ampulla inventa sunt, affabre elaborata; altera ex
auro purissimo quodam liquore plena, quo lucerna adhuc
ardens per multa secula conservata putatur. Urnula in-
scripti erant hi versus:*

ABITE HINC PESSIMI FURES,

VOS QUID VOLTIS VESTRIS CUM OCU-
LIS EMISSITIIS?

ABITE HINC VESTRO CUM MERCURIO
PETASATO CADUCEATOQUE:

MAXIMUS MAXIMO DONUM PLUTONI
HOC SACRUM FACIT.

F I N I S.

Jo. CHRY.

JO. CHRYSIPPUS.
FANIANUS, IOH. PHI-
LOPONO SUO S.

MIRUM quod tot tantūq; animal sauciata vulne-
ribus, tot agritudinibus dī vexatum Medicum sa-
net, pristinaq; restituat incolumitati: philosophus
nequeat prorsum sua labe metallum excludere,
quod minus operosum, multoque facilius videtur. Quis au-
tem est, qui sicut animalium, sic inanimorum inspiciat agri-
tudines, non pervideat thecā illam animā longē periculosissimā
medicamentis exponi, quam quod nihil habet præter agri-
tudinem cum animato commune? Et tamen audeat is ipse medi-
cum agrosanti & sauciati dubia salutis imponere manū, phi-
losophus metallo non audeat, quasi verō illius non videretur peri-
culum, huius quā maximē, atque ideo magis impunitē quis
hominem læserit quam metallum. Quod si quis ex læso met-
allo adulterinam posse cudi monetam inducat, quin isidem ex
læso homine multa posse fieri homicidia induxerit? Ut si quis
hominem interfecerit impunitē, deinceps plures interficere
non meruat? plus est interficere quam decipere. An non is
magis est noxius, qui quum se sanaturum agrotum polliceretur,
tamen interfecit, quā qui prævum nummum dederit
pro bono? Hic de bonorum aut partícula ipsorum, illis de vitæ
amissione agi oportet. Vtrum verō carius? At majestas, in-
quis, hic regia attingitur. Annon & illic dī fīna? Regia quo-
que majestatis magis interest tolli quem de exercitu, quā de
thesauro nummum. An non præterea plus est servare homi-
nem, quā publicum augere ararium? Decipere verō vel le-
ge permittente alter alterum possumus: hinc quisque ad rem
suam tuendam sit cautior, ac denique ad tuendam Reipub-
licam causam. Indignamur hodie si quis fortē communibus à natu-
ra hominum facultatibus utatur, quæ tandem non foecetate
ulla, sed dissidio, non pace, sed bello propria effecta sunt: si quis
aliquem interemerit, dissimulamus eique parcendum duci-
mus. Negligimus itaque Dei præceptum, quod est ut nihil
sese plus, quā alterum qui diligit, quod quā sit amicorum
propriū & peculiare, & eorum quidem ut Pythagoras sci-
tiebat, communia quacunque, quid ab amico querimus hodie
de peculio nobis aliquid auferri? Atque ideo rectē Sacri-
ses execrari eum solebat, qui primū utilitatem à natu-
ra seunxisset: id enim querebatur caput esse exitiorum omnium.

Est quidem & destruere metallicum atque deterius facere, &
 bonum interficere utrumque malum, & quidem altero al-
 terum magis visandum: Verum qui sanat non interficit, non
 destruit qui restituit: manus medici agro imponitur, non
 sano & bene habenti: manus item philosophi & illi & imper-
 fecti metallo, non caro & perfectio. Committendum itaque
 utrumque est & bonis & peritis hominibus, non iniquis, non
 etiam indoctis. Quod si ita fiet, erit quod de hominum salubri-
 tate, de metalli pretio speremus. Atque ad hoc quidem ars
 ista, quam veteres & exoso vocabulo Halcchemisticam dicimus,
 magno cum Reipub. emolumento, si modo percipi possit, ab he-
 roicum usque temporibus comparata est. Nosti enim quid de
 eamagni philosophi referant, quid poeta, quid etiam historici.
 Qua miracula natura nemo ferè vana & ficta putat, & ad
 fallendum ingens. Atque hoc magis, quod illa ipsa artis
 praecepta à quodam quotidie teruntur, & ab eis potissimum ac-
 commodantur ad usum, qui & ingenio parum valent & di-
 ligentia. Factumq; est, ut nescio quo fato, nisi forse quod nimis
 abatta, aut incredibili videtur, ut à permultis literarum bo-
 narum professoribus posthabita & neglecta sit. Quo evenit,
 ut qui minus de literis meriti sunt eam damnant, nedum con-
 temnant: quo quid potest esse in humanis iniustum? Hoc velim
 mihi, quod te puto existimare, ut nisi quis magnarum
 sit artium disciplinis instructus, parum possit in hac arte pro-
 ficere. Est enim collecta, tum ex naturalibus, tum etiam ex
 mathematicis ac supernaturalibus praeceptis. Qua quoniam
 tibi perspecta sunt & cognita, aditum tibi praestabunt ad eam
 patientiorem: Si modo tibi amplectenda est ars videtur, qua
 praeter innumeros naturae rerum effectus id etiam habes, ut
 qui eam consequetur, possit scientiam suam multis opibus di-
 vitiisq; cumulare. Sed si nostrae leges quae es videlicet acutis-
 simo ingenio, iudicio peracris, cognitione rerum multarum,
 memoria tenaci & capacissima, id non dubito quin facile
 consequare. Atque eo praesertim & scriptum tibi & dicatum
 huic librum, quod etiam me facturum per literas ante pro-
 miseram, existimes velim. Lusoria. 14. Calendas Novemb.

1559.

Lusoria.

Ἰωάν. χρυσίπ. Φανιανῆ ὡς ἀναγνώστην.

Ἀργυροὶ δὲ χρυσὸν μεταβάλλου ἢ δὲ διδάσκου
 Λοιπὰ τ', ἀναγνώστη πάντα μεταβάλλου βίβλους.
 Θανάτ' ἐνὶς λήθραος ἐπ' ἅσιν ἄπιστ' ἀκλίβου
 Τῶδ' οὖν πόρον ἠνιξάλαται πινίας.
 Βιγυῖ πλῦτοι ἔχου ἰδίους ταχίως ἐπὶ τῦτον
 Βίβλου ἐπίστυφοι γ' ὄμμασ', σὺν δὲ νοῦ.

Ad eundem.

Quate torquebant aliorum agnoscata, Lectior,
 Explicat ista modo pagina rara tibi.
 Possit ut abstracto quicquid natura lapillo
 Condidit, ingenium arte patere tui.
 Possit & argentum subito vel cinclus in aurum
 Vertere qui praesens calleat artis opus.
 Ergo age natura loca inaccessa hacce potentis
 Arte petas liber hic dum tibi monstrat iter.

JO. CHRYSIPPUS FANIA-
 NUS MICHAELI FILIO
 REGIS BUGIÆ. S. D.

LIBERTATIS una cum essetis, postquam rogatus
 tuo sta de te ad Henricum Regem scripsi, ut nota
 te lateat haud parum comulisse tibi scripturam
 meam, libuit tibi editionem, eam quam de libro
 artis metallica metamorphoseos Philopono meo paulo ante re-
 ceperam, mihi non vulgariter commendare. Quod ego pla-
 cisum tuum secutus dedi operam, ut quam primum post dis-
 cessum tuum liber exiret. Eum nunc tibi mitto editum, atque
 ita editum ut non nisi a te & Philopono meo possit intelligi.
 Quod si ita tibi probe editus videtur, satisfacisse me arbitror
 voluntati tuae: sin aliter, in causa esse putes nimiam severi-
 tatem tuam. Cum enim displicere nollem populo hac in re,
 quod ne aequum quidem videbatur commodare non potui. Se-
 cutus es ipse quidem Alexandrum, ego vero, sed disparibus
 rationibus in rebus, Aristotelem. Vale.

IOAN.

IOANNIS CHRYSIPPI FANIANI
DE ARTE METALLICÆ
Metamorphoseos ad Phi-
loponum.

NTER ea, quæ de metallis proferuntur, nihil est ad-
 mirabilius arte metallicæ metamorphoseos, ad quam
 accedunt aliæ duæ, ut sint tres in hoc genere, quibus
 inprimis utamur, artes: una fodinarum (frustra enim
 aurum & argentum, æs, ferrum, natura divina genuisset, nisi ea-
 dem docuisset, quemadmodum ad eorum venas perveniretur)
 altera liquandi metalla ipsa, seu purifices ærugicos; atque inde
 conficiendi quidvis, quæ & fabrilis dicitur, & Chemistica *ἀπὸ τῆς* *Ars me-*
tallica multi-
plex.
χημείας. Quid namque jvaret inventa materia, nisi confectio-
 nis eius fabricam haberemus? Tertia metamorphoseos, de qua
 hoc libro dicere instituimus, vocaturque Alchemistica, ab Alche-
 mia ἄλχη enim Græci salem appellant, *χημείαν* fusionem: & hæc
 ars circa fusilem quandam salem peculiariter versatur. Ita cum
 utilitate, quam Deus hominibus dedit, ars aliqua conjuncta est,
 per quam illa utilitas percipi possit. Duæ priores mechanicæ, atq;
 chirurgicæ, hæc una pars est Philosophiæ eius, quæ circa rerum
 naturam causalque vertitur. Docet enim & metallorum & cæ-
 terarum quoque rerum, quæ cum his aliquo naturæ vinculo con-
 junctæ sunt, naturas atque causas. Dividitur autem in duas par-
 tes. Prima inventionis est, & Theorice dicitur. Secunda disposi-
 tionis, quæ Practice appellatur. Brgò primum de inventione, in
 qua metallorum naturam, non omnium quidem, sed eorum dun-
 taxat, quæ ad opus ipsum metallicæ metamorphoseos proprius
 accedunt, investigabimus; post de secunda parte dicemus. Me-
 tallalia opibus, alia deliciis, alia temeritati fodiuntur. Nam
 aurum, cui per sæpe æs: & argentum, cui stannum & plumbum
 adnascitur, divitiarum, ut ferrum belli cædisque, & gemmæ
 pigmentaque voluptatis gratia quærantur. Metalla autem Græci
 vel à *μεταλάω*, quod perscrutor significat: (Solemus enim intra
 terræ venas metalla scrutari) vel *ἀπὸ τῆς μεταλάω* *ἐπιπέδου*, quod
 alia post alia inveniantur. Ita Plinius, quod ubicunque una in-
 venita vena est, non procul invenitur alia, quod quidem & in omni
 fere materia, metalla Græcis dicta existimat. Aurum ex sulphure
 rubro, splendido, ignibus inexpugnabili, tenuissimo, defæcatissi-
 moque argento vivo, optima commixtione purum atque ruti-
 lum concrefcit. Sed auro alio aliud melius. Melius id, quod de-
 coctum magis, digestumque est, coruscus indicis perferens affri-
 ctus.

*Auri distilla-
tio.*
*Argentum
nativum.*

*color auri &
argenti unde.*

*Natura particu-
larum in argen-
to ab ipsa esse
particulari.*

*Auri & ar-
genti distilla-
tio.*

*Mixtura in au-
ro integrata.*

*Argentum
natura in au-
ro.*

*Argentum
vivum fugat
sine sulphure.
Digestio.*

Antiphrasis.

*De auri & ar-
genti vivis.*

Ques. Nullum aliud metallum laxius dilataritur; aut minus
dividitur. Argentum nativum est, dulce sonans, perspicendum,
est candido & praeclaro, sed paulum unguinoso sulphure, nec satis
cocto, & argento vivo subtili ac defecato, non bene commixtis
concretum. In generatione enim argenti plus sulphuris concurre,
quam argenti vivi, quod inde facile est deprehendere, quod cum
auro miscetur, eius colorem inducit. Quum autem color auri
& argenti è sulphure prodeat, ceu forma in argentum vivum, id
est, materiam ipsam agere, & vis coloris sit in hoc, quam in illo
maior, consequens est in hoc quoque plus sulphuris inesse. Inde
est, ut in argento negemus æquam sulphuris & argenti vivi com-
mixturem, quod & ipsa experientia apertissime ostendit. Siqui-
dem in igne longo tempore ardens ac ignitum, in nivem tan-
dem pulverem deficit, avolatque argenti vivi quidquid superva-
entium offenditur. Quæ æqualitate utriusque substantiæ tum
aurum æquat, commixtione nequaquam. Sulphur enim argenti
cum non sit satis digestum, etiamnum unguinosi nonnulli habet:
quod cum argento vivo contrarium existat, debitam impedit
commixtionem, avolanteque argento vivo, comburitur & perit.
Unde quoque est, ut igne minuatur argentum, tandemque dispe-
reat. Eadem ratione fieri cogitur, in auro puto æquam esse
sulphuris atque argenti lancem. Quantumvis enim ignium na-
quequam minuitur: imò verò, vel Phinis teste, quo sæpe ardet,
efficitur perfectius. Quod sit propter æqualem sulphuris & ar-
genti vivi in eius generatione concursum & puritatem. Æquali-
tas enim quæ, ut Pythagoræ placet, amicitia tum parens est tum
altrix; tam invisæ in eo compositionis, us in cæteris quoque re-
bus, causa est. Dixi autem auro puto: solet enim ut plurimum
è suis cuniculis erui uterque argentum continens. Quod si ar-
genti vivi plus haberet, igne evolaret superfluum, minuereturque
ipsa auri moles. Argentum enim vivum omne sine sulphure fu-
gacissimum est: à sulphure autem retinetur æqualitatis propor-
tione servata. Alioquin si plus mole sua auri sulphur argenti vivi
retineret, aurum ipsum quicquid attingeret sibi que adglutinaret
id ipsum ob sui sulphuris intentionem retineret, faceretque sua
statuta, neque opus esset tot ambagibus ad decantatissimum illum
lapidem Philosophorum, quot eius auctores prodiderunt. Ne-
cèrd inficias ivero esse, aut fuisse nonnullos, qui parvo aliquo
auri frustulo, pulveris interdum, interdum quoque humidiori
materiei formam referente, quod utrumque tamen nihil aliud
quam auri ipsius spiritus, atque igneus quidem vapor, quem He-
rarchius animam esse dicebat, argentum æ, stannum, plumbum
ferum & argentum vivum in aurum converterit: quod & v-
disse se & novisse facere, Cornelius Agrippa in suis de occultis
Phil.

Philosophia libris scriptum reliquit, & refert Marsilius Ficinus fieri: verum id frustulum non tam sola auri forma aut materia est, quam purioris pars atque vegetioris, quæ in ipsius centro inclusa erat, ex utroque concreta, artificioque elicta. Sunt enim elementa ipsa; auctore Aristotele, tum rebus reliquis naturalibus in suo centro purissima: & ea pars auri ipsius semen est, spiritus atque anima, quæ aiunt ipsum vivere: quæ, si convenienter educetur, sit aliquando futura vegetior, paulatim igne promovens in ampliores vires. Ignis enim, ut quidam ait, ipsius est pabulum & alimentum: atque vel ab hoc à nonnullis salamandra nominatur, & ego dixi igneum vaporem: hac etiam de causa appellatur pyraustum: quodque vegetat herbarum virentem: & phœnicem, quod unicus sit tam stupendæ naturæ spiritus, ac quod præcipuos acquirat colores, nigredinem & albedinem. Moly herbam, quam Homerus ait radicem quidem habere nigram, sed florem lacteum. Ita enim ille Odyss. 10.

Ἰζή μιν μέλας ῥίζη, γάλακτι δὲ εἰκλον αἶψα

Μύλον δὲ μὴ λαλίσει θύει, χαλιπὸν δὲ τ' ὀρύσσου;

Λυδῶν τε καὶ Σηθησίων.

Quibus quid aliud designasse huius artis peritis videri, quam eum, aut si qua alia est illius ipsius philosophici lapilli materia, spiritum potest? Est enim is evulsionis à sua terra, in qua altas iam ferè radices egit difficillimæ: & lapidi illi perinde ardus vulsuræ, vim expellendi omnigenum terrorem ægritudinisque veteres tribuere, ut verè eo nomine Moly appellari possit, atque in aurum vel argentum convertendi reliqua metalla mutabilia, sicuti stannum, æs, plumbum, ferrum, argentum vivum: quod & spiritum istum sibi vendicare docuimus. Hinc meritò eum Moly & salutem metallorum vocaverimus. Neque enim tantum supra terram ut apud Ciceronem est, sed in intimis eius tenebris plurimarum rerum latei utilitas: quæ ad usum hominum orta, ab hominibus solis invenitur, metallorumque salus inclusa in his ipsis est: quæ

Auri spiritus nominis variis

Auri spiritus cum lapidis philosophici comparatio.

Auri spiritus salus.

*Spiritus auri
forma varia.*

purgatus, in infinitas se attollit formas: modoque in herbam; gnit, modo in lapidem, aut in insolitum quoddam animal: interdum in æquor, aut unionem, aut gemmam, aut metallum: diceque jubentibus jam flammis emicans, in multas statim colorum myriadas variat, vivitque portentorum semper effector ac magi isto nequaquam fatiscens labore, sed vigore ac viribus indolescens. Quod quoniam crebro à nobis contenditur quis sit, quoque possit modo tenebroso isto carcere liberari, deinceps

*Huius artis
vix ab exem-
plo.*

explanabimus. Jam enim ad hanc artem omne ferè translatus est certamen: multo honore quæstuque vigentissimam, atque ut Suida traditur, Ægyptiorum olim contra feros & formidabilem Diocletiani impetus diu servatricem, dum in ullius honestio fructuosiorisque rei labore vigilari non poterat. Sunt itaque, cum aurum dispensent, ex eoque vicissim secernendi Elementa nulli faciunt finem, dum purissima quædam, nullisque naturalibus obnoxia inquietudinibus natura subsederit, quod quintum aiv elementum, seu corporeæ substantiæ temperamentum esse.

*Auri spiritus
quod.*

enim id velut quinta quædam natura ab Aristotele inducta, quæ soluta & libera & segregata ab omni concretionem mortali ter vacat & humore, nec flabilis est, nec ignea: sed se juncta ab

*Modus edu-
cendi auri spi-
ritum.*

usitatis notisque naturis, cœlestis magis habetur substantia. Ut utur autem ad hanc rem lavacro, in quo utut ignis suppositi remissum calore auri quasi sordes absorbentur, abeuntque in intimam mundiciam omnia: obdura quoque, ac tantum non adamantæa ipsi moles contunditur, interiorumque subit liquationem, atque intertum absque detrimento: ne quis fortasse putet tam integrum.

*Auri præstan-
tia.*

omni igne metallum aliquotfarium posse attenuari, quo vel citius id maxime reliquis omnibus prælatum esse in suis naturæ historiarum libris Plinius scribat, quod uni rerum nihil igni depereat tuto incendiis rogisque durante, quoque sæpius arefcit, hoc magis proficiente ad bonitatem materia. Tametsi namque eadem ipse moles immanitate pondereque decedit: viribus tamen permanens nec est unquam quicquam defectura: nec verò solum, quod ipse haud citra miraculum peculiare est, non fit deterior, sed magis atque magis enitescit. Demigrat de statu quidem suo novum sicut ut ingenium induat: dejicit de pondere, ipsumque levitate permutat: fitque in ea uti paucis vera absolvam, & duritiei & reliquarum prorsus qualitatuum vicissitudo. Sed & vires, quas ante habuerat, hoc transitu nobilitatas recipit, multoque pristinis vigetiores, & inexhausto quodam renitentes splendore. ἔως γὰρ οὐ χερσὶς ἐξέσπει, ut ait Pindarus, ἀνὰ τὸ ἰδαίειν ἀπείρατος. Huius enim occulta ea vis initio instar igniculorum quorundam in equam suscepto paulatim incremento, tandem ad fastigium, atque adeo ad fabulæ, quod dici solet, catastrophem erumpit: ac tur

*Pindari, de
auro senten-
tia.
Auri occulta
vis.*

tal

tale ferè quiddam potest, quale de Lynceo scribit Plutarchus: Saxa quoque & arbores oculorum acie penetrasse. Est enim ei ex ad-
 aucto ingenij sui acumine tanta penetrandi vis quesita ut metallis
 fit omnibus *εργαζον*, quod dicitur *εργεργον*. Atqui sunt nonnul-
 li, qui argenti requirant spumam aut argentum vivum, aut argen-
 tum ipsissimum, aut ovum, capillos, aut humanum sanguinem, aut
 urinam aut vinum, acetum aut herbam, ut dicunt, Lunariam: At-
 que isti quidem commemorandis varijs & horrendis nominibus
 nos territant, cum hæc omnia una gens sit: atque ita ex uno, ut in
 proverbio est, multa faciunt. Sed redeamus ad argentum. De
 lapidis enim materia, quoniam inter hujusce artis maximos au-
 thores non parva contentio est, alio loco nobis copiosius dispu-
 tandum. Argentum ergò sulphur habet, ut superius docuimus,
 paulum admodum unguinosum: quo fit, ut igni distabescat. Dixi
 paulum admodum: habet enim fermè omne nonnihil in centro
 sulphuris digesti: proinde omne propemodum etiam aurigerum
 est. Cujus rei periculum fieri consuevit Chrysulca. Hæc enim
 argentum involat, diducitque ab auro siderati cruoris instar si-
 dente, incorruptoq; emergente. Dulcoris tinnitus ejus causa est
 subtilitas argenti vivi, glutenque sulphuris. Quod autem sulphu-
 re constet glutinoso, usu quisque discere poterit, ubi hydragyro
 sulphur supposuerit vulgare, quod totum gluten est: ex ijs enim
 duobus intra mensem viderit argentum purissimum concrefcere,
 uti nos quoque vidimus, tempore & loco usi ad hoc aptis. Aurum
 argentumque quo mollius, eo pulchrius. Stannum ex tepui sul-
 phure ac subtili, & argento vivo præpingui & denso male mixtis
 compactum reperitur, hoc etiam nomine frigidulum. Cum argen-
 to nascitur, mixtisque venis conflatur. Plumbi duq; genera ni-
 grum atque candidum, pretiosissimum candidum. Nigri duplex
 est origo: aut enim sua provenit vena, aut cum argento & stanno
 nascitur. Utrumque ex unguinoso, bituminosoque sulphure &
 ejusdem qualitatis argento vivo constat. Quod judicare facile,
 ubi candente licio in virulentum fumum abiit, nulla relicta cal-
 ce. Depurgatum in aurum & argentum vertere, ipso experimen-
 to didicimus. Tunditur primum emolliturque liquido quodam
 in calice chytræ seu testulæ, indidemq; conjicitur in ampullam vi-
 tream, ut sinegmati suo inspergatur: ita suis strigmentis spolia-
 tum evadit nitidum. Datur & deinde licio, ac si quid est impuri
 reliquum, ignibus exolescit, argento cum auro residuis. Sed ad-
 discendum aliquatenus argentum vivum pro ratione materiæ.
 Huc metallorum soli incrementum concedit Galenus: quod,
 ut Plinius auctor est, derelictum fertilus reviviscit. Aë & ferrum
 ejusdem pene compositionis sunt: nisi quod hoc minus habet ar-
 genti vivi, sulphuris plus & unguinosioris atque ideo durissimum

*Varia opinio-
 nes de lapi-
 de Philosopho-
 rum differe-
 ntium.*

*Argentis sul-
 phur.*

*Aurum natu-
 ra in argen-
 to.*

*Chrysulca of-
 fectum.*

*Causa tinni-
 tus argenti.*

*Hydrargyri
 & sulphuris*

*vulgaris miræ
 Authore ex-
 perimentum.*

*Authore ex-
 perimentum.*

*Auri argen-
 tique dele-
 ctum.*

*Stanni gene-
 ratio.*

*Plumbi gene-
 ra.*

*Plumbum ex
 quibus con-
 fiet.*

*Mira plumbi
 metamorpho-
 sis ab ipso Au-
 thore inven-
 ta.*

*Incrementum
 soli plumbo at
 tributum.*

*Aëris & ferris
 discrimen.*

Ferrum.

Æi.

*coloris sulphur.
coloris cum arg.
gato.
color metallicus
quam unode.
Sulphur vul.
gare.*

vixque flexibile. Hoc solum etiam difficile liquefcit. Aë r-
nus est cæteris fusile, minus etiam habens argenti vivi. Sulph
autem ipsius proxime accedit ad maturitatem, paulumque abest
debita decoctione, quod ipsum æs coruscum efficit. Cum arge
to conjunctum ipsum reddit volcanicum, inque suum colorem co
vertit: quod est sulphuris in eo redundantia accidit. Sed hætenus
auro, argento, ære, stanno, plumbo & ferro: deinceps de alijs r-
tallis. Jamque primum omnium occurrunt sulphur illud vulg-
atq; extrarium & argentum vivum. Hoc sulphur terrestri videt
esse bitumine quodam commixtum, quod & Virgilius in Æt
scribit, & ad plumbi formam suspiciendam idogeuum adventu
cularis sibi argenti vivi, quod in plumbis inest. Virus est atque
sulphuris metallorum omnium ipsius subtilitatem aliqua ex pa
referens, sic ut consorsu argenti vivi nonnunquam in metalli
induretur etiam pretiosum, agente calore. Id equidem sum-
pertus in minio factitio, quod ex argento vivo & sulphure conf-
tur: nonnulli cinnabarim appellant. Ex ejus enim drachma li-
argenti puri obolum exprompsimus. Ubi vero maxima istius s-
phuris contigui, nullisque pumicibus aut caustibus implexi h-
bertas vehementem radiorum solarium calorem reflectit contin-
ardet, locumq; ipsum metallicæ generationis beneficio dispo-
Internus quoque vapor hanc materiam quandoq; solus accend-
Argentum vivum latentem quoque, ut sulphur, in se quendam h-
bet spirabilem calorem vegetumque spiritum, auri argentique
men, ubi pulsu agitur externo, quod pulchrum & suspiciendu
arcanum in hac arte est. Idem & aurum & metalla reliqua ex-
rit, mollit, imminuit, in seque convertit. Est autem argenti
vivum, ut plerisque placet, aqua multum viscosa, ac proinde su-
magis, quam humida. Addidi multum: omnis enim aqua aliu-
tillam viscosa & glutinosa est: quod intrinsecas penitissimæq; e-
substantiæ in ipsa etiam latere efficientia declarat. Latet enim i-
tio districta in pulveris modum atq; adeo insectiles quosdam a-
mos distracta terra, à qua coagmentatur in massam, quæ eva-
scente liquido tandem indurefcit. Calor enim circumpavens, a
ipsius etiam terræ ariditas aquæ diluentem humorem propel-
repto glutino. Aliter autem qui potest manere cõpages, qua si
lata rursum pulvis fuerit, later, aut uda forma luti? De auripigm-
to, pyrite, subio, chryfocolla, alumine, calchanto, & id genus r-
quis (subsequuntur enim ista) id obiter dicam, nihil aut parum
lapidem conferre. Conferunt alia ad extrinsecus dealbandum,
aurandumq; alia ad solidandum & abstergendum, ad chrysulc
alia: quæ quomodo fiant, quid attinet enarrare? Unum hoc
nime prætereundum videtur, auripigmentum auri quoq; ven-
esse quandam, sed inopem atque indigam. Refert Plinius, Cai

*Argentum ex
quino falsi-
tio.*

*Argentum
vivum.
In argenti vo-
vi & desin-
tia.
Omnis a-
qua visco-
sa, ab extrin-
pã.*

*Auripigmen-
to exemplum.*

principem, huius excoqui iussisse pondus ingens, scilicet; aurum
 omni specillo probatissimū, sed ita exigui ponderis, ut dampnum
 sentiret. Pyrites torus argentum vivum & sulphur. Alumen autem
 ferunt olim inventum, fodiendi finem fuisse. Qua ratione prorsus
 sum ignarus: eum sit salugo terræ in argētum vivū promoventis,
 & in vena fuerit æris vena infra alumen alba. Verum quoniam
 de metamorphosi metallica nobis propositus est sermo & eam
 circa salem fusilem quendam versari, unde Alchemisticæ nomen
 habuerit, demonstravimus, porro & metallorum ad hanc artem
 spectantium naturam, causasq; quadantenus (traduntur enim ista
 à Plinio copiosissime) explicuimus: videndum deinceps quodnam
 ex his, quidnamve aliud eum pariat salem, unde potissimum eli-
 ciendus sit. Alij namque eum efficiendum ex auro argentoq; profi-
 tentur, quorum pleriq; omnes disciplinam pertinacissime & mor-
 dicus tenemus: alij ex auro solo, alij ex utroq; & argento vivo,
 atque id quidem alij alijs modis. Nam & Geber libro, cui titulus,
 Testamentum, aurum & argentum in calcem extremo quodam
 ac diuino igne verti, calcemq; postmodum discussoria vi quadam
 vaporis aque subditis ignibus effervescentis in laticem resolvi ac
 mox in salem gelari scribit. Et Arnaldus à Villanova in calcem ea-
 dem abire tradit argenti eiusdam liquoris ope commodum de-
 purgati multis humefcentibus distillationibus. Lullius autem, qui
 paulo hac in re Arnaldo ac Gebero religiosior est, præcipit assu-
 mendam vinum album vel rubrum, atq; innumeris vaporarijs sic
 assuefaciendum, ut in calcem exeat, aut evanescat prorsus, subsiden-
 te tamen exili atq; imperceptiore quadam substantia, quam velut
 quintam illam rerum omnium, quæ sub concavo cœli lunæ conti-
 nentur vim, seu mundi animam esse innuit. Hæc supradictum spi-
 ritum è suo corpore depurari contendit. Cujus ferme calculi est,
 præterquam quod distillationem subiectet Aurelius Augustellus in
 suis de Chrysopeia libris. Albertus autem cognomento Magnus,
 omnium, qui hanc artem tractaverunt, disputator multorum con-
 sensu acerrimus, cum Arnaldo verbis fere dissidet, re consistit. At
 Partheus istorum nuperus scriptor, signis quibusdam ignitis do-
 cet aurum ita posse mollescere, ut in aquam illam corrumpentem
 d'ris, ut Græci dicunt, ac sui natura quandoque emergat. Libri
 autem permulti, quorum inscriptio nullum præ se fert Aucto-
 rem, alijs modos habent, veluti scandente spiritu, corporis eleva-
 tionem, quod sublimationem appellant, & ut eorum utar voca-
 bulo, fixationem, quæ est partium utriusque colligatio quædam,
 induratio atque assumptio in pulverem. Præterea hic quæ iidem
 ipsi habent, dissolutionem, distillationem, coagulationem, cercifi-
 cationem, & id genus permulta ea de re, etiam prætermittenda,
 quod nihil aliud ad hæc negotium, quam tenebras atque cali-

*Pyrites,
alumen.*

*Verba de ma-
terris salis pur-
losophi spi-
rituorum.
Opinatio Ge-
berii.*

*Opinatio Ar-
naldi à Villa-
nova.
Opinatio Lul-
lii.*

*Opinatio Au-
gustelli.
Opinatio Ma-
gneti.
Opinatio Par-
thei.*

*Verbi modi ad
lapidem Philo-
sophi.*

*Omnia de hac
arte mandata
literis anti-
gnostica.*

ginem offundant. Atque haud ferè ullus est, qui Alchemistica illius disciplinæ præcepta dilucide quod sciam hæctenus enarrarit: omnes omnia ænigmatate ac prodigiosa quadam oratione data opera occuluerunt. Neque abs te profecto: non enim fas videbatur tanta mysteria non ænigmatum involucris quibusdam ac verborum portentis involvere, ut videlicet eo nomine profana ab illis, tanquam ab Eleusiniis, turba perpetuum abacta fieret ad audentium exanimatio. Ecquid enim absurdius intolerabiliusque, quam inconditæ insanæque plebeculæ vulgus tam inexpugnabilibus fretum præsidijs, alio, quin etiam jam satis cornua tollens, insolentius abire? Sic Pythagoras & Plato suam philosophiam numeris suis obscurarunt: & Aristoteles libros aliquot edidisse se perinde, ac si non fuissent editi, in sua quadam ad Alexandrum epistolâ testatur. Sic & Lullius suum vinum ita dure ac peregrine tractandum scribit, dum in cinerem aut quid aliud levius deficiat aut penitus evanescat. Ita tractatum asserit quintam illam suam naturam evomere. Ea autem ad suum lapidem utitur: Cæterum lapide ad metalla reformanda, nobilitandaque. Cedo quæso quidnam cum metallis vino est aut fuit unquam, aut fore etiam putas commune? Non minus à natura dissentire videtur ille quam qui ex asino hominem, ex hominẽ leonem enasci putat, aut aliud quippiam alienius. Porro vero quæ horrenda ex literarum notis sibi ac sui studiosis passim monstra confingit? Ut sæpe b assumendum; relinquendum t, & a in r mutandum, aut si mavis, r in a, & mille alia (libet enim paulisper agere personarum Momum & acriori criminatione Lullium insectari) jubet dendicula: itaque legentis animum impudenter eludens, literarum illi mutuas pro lapidis philosophici descriptione vicissitudines obtrudit! At designant iniquis, cæ literæ singula; quibus ad perficiendum illum lapidem est opus. Designantur profecto res, quæ neque cœlum neque terram attingunt. Quid enim menstruum seu menstruale? Quid lunaria rectificata, salpetræ, quinta essentia, & eju generis innumerabilia, inter se etiam plurimum diversa, ad singularem & unicum lapidem? Tametsi enim ille sive lapis est, sive quid aliud lapidi non prorsum absimile, se in multas ac varias vertit formas, editque res, quæ à natura sua videntur remotissima cum tamen nihil distent, res tamen ita est usque ab initio una: ne alieni ad se quicquam admittit, alioqui in cassum abituris omnibus. Atque ideo jure à permultis manifesti mendacij Lullius simulatur: nisi forte depresso illo vini in quintam usque substantiam liquore materia commodissime lapidis educitur, aut potius hoc opus est, quod mihi aliquando ob oculos posuit unicus Excedistes, magnas quippe fornaces, atque vitro easdem vario recimitas ostendens. Vala erant singula in suis sedilibus habentia f

*Operis Philo-
sophici descri-
ptio.*

*Fornaces.
Vasa.*

dimenta, atque interius dispari dicatum factumque munus. Quid enim rem tam divinam celem diutius? Erat autem intus circum *Forma varia.* acta moles quæ dâ mundi præ se ferens imaginem ipsissimi. Quippe ibi terra videbatur in medio omnium consistens, aquisque circumfusa limpidiissimis in varios colles, salebrosasque rupes assurgebat, fructum ferens multiplicem, tanquam humentis aeris imbribus tempori irrigua. Vini quippe videbatur simul & olei & lactis atque pretiosorum omne genus lapidum, & metallorum esse apprimè ferax. Tum aquæ ipsæ instar æquoris, sale quodam pellucido, albo interdum, interdum quoque rubeo aut fulvo, aut rubro multisque præterea variegato coloribus in litus, inque superficiem ipsam æstuant. Igne autem hæc omnia suo, sed *Ignis.* impercepto quidem illo atque æthereo movebantur. Id vero præ cæteris unum incredibile me rapiebat in admirationem, quod rem hæc tam multa unicam, tam diversa, tamque in suo genere integra singula, parvo etiamnum, imbecillique adminiculo producere, quo facto paulatim robustiore, redirent tandem atque *Sal philosophicum.* coalescerent in unum omnia fidenter asseverabat. Hic equidem *Argentum vivum philosophicum.* observavi fusilis illam falsi speciem nihil ab aphrolitho degenerantem, atque argentum illud vivum, cui Mercurij nomen ab hujusce disciplinæ priscis auctoribus inditum est, illam ipsam referens *Menstruum quid Enllio.* Lullianam lunariam, adversa scandens aqua, noctuque relucens atque interdum, glutinandi præditum facultate. Hic & menstruum, quo Lunam Lullius intelligit, qua neglecta non sit paralyti locus. Quid enim rursus eum ab objectionibus vindicem, quem idcirco demum libuit laceßere, uti disputatione res ipsa clarius elucesceret? Quemadmodum autem Poetæ præp mense nonnunquam Lunam usurpant, pro die Solem; quia sol singulis diebus cursum ad cœli motum peragit, Luna non nisi singulis mensibus: sic è contrario Lullius pro Luna mensem accipit, menstruamque ea ratione ipsam appellat. Sed & quintam vini substantiam dixit pro gemmifero amne, quæ ipsa lapidum materia est, ubi videntur *Ovum philosophorum.* aspilatæ, aureæ nitellæ, sardonychi, lychnites, sardæ, lapis specularis, omnigeni uniones & Gemmæ. Porro si literarum usus est *Ovum fabæ Pythagora.* notis, idem fecit & Aristoteles. Neque de Lullio, quod ita obsolete ac peregrine scribat, magis mirandum quam de Aristotele. *Mira de ovo.* Siquidem & Aristotel. ipse libro de secretis secretorum (si modo is liber Aristotelis est) lapidem animale, vegetale & metallicum ovum nominat: & hoc Pythagoras, si Marcello credimus, fabam. Et Coelius in ovo totam consistere mundi machinam similitudine quadam lib. antiq. lect. quarto & decimo expressit, crustam seu corticem ipsius terram appellans, proximum huic humorem frigentem humectumque, aquam, quod inest spirituosum, calens humensque, aerem, vitellum, ignem. Cui calculus adijcere

adictis medicis caloris, quam obtinet, tridivisamque naturam addidit, simul & colorem & globatam figuram vimque ei innatam vitalem, veluti & mundo. Nec desunt qui progrediantur, utq; ut illi faciunt prodigiose loquantur, & ipsam a vitæ, quod vitæ illi ac ditullum atque adeo centum tenet, quintam naturam appellent. Quid quod multa magis admirabilia in ovo fieri te, stantus, ut serpentes, & formam similem hominis, quam mirandis virtutibus efficacem perhibent, & veram mandragoram dicunt? Lac deinde illud gallinaceum quod inventu rarum, ut in proverbium abiit *ἔγδον γάλα*, opulentis, & quibus quidvis rerum suppediat, ac commodatissimum, de quo plura Desid. Erasmas ex Aristophane, Plinio, Eustachio & Athenæo? Annon & Chrysippus, quod refert Cicero, ovum somniantis scribit thesaurum contigisse atque conjectorem, ad quem ille somnium retulerat, ex vitello aurum, à reliquo argentum coniesisse? Atque alij quidam eodem usi veritatis tegumeto, pyriticam quandam scripserunt lapidem esse philosophorum: utpote qui totus sulphur sit, ut prædiximus, & argentum vivum, quibus dumtaxat duobus lapis ille constat: quodq; vilissimo pretio ematur in Germania etiam ubique repertus, atque passim à viatoribus conculescens. Quid si quis objecerit sulphuris ejus impuritatem, immunditiam argenti vivi? ad manum statim habent quod respondeant, ambo uno & eodem sinegmate mundari depurarique quod tanto operi inter cætera convenit. Circumferuntur passim & libri, ut diximus incerto auctore, questionum plus quam caranitarum & erocodilarum, ad obruendum cinneriis, quod a junctis tenebris ægenis animum. Sed redeat unde aberravit oratio. Recensuimus paulo ante eorum, quos in hac disciplina non parum profecisse fama est, tum de materia lapidis, tum de opere quoque ipso varie sententiarum opiniones. Sequitur ut ordine singulas examinemus. Non enim exiguus est in quaestione fucus, aut dissimulatio cognobilis. Nam qui aurum materiam esse lapidis affirmant, ridere miseram hac in re laborantium conditionem videntur. Cum enim operis initium sit debitas materiam corruptio solo igni contracta, ac quasi totius dissipatio ac dilaceratio quædam seu divisio in quatuor elementa: qui fieri potest, ut aurum, quod igne, quantumvis aucto atque intenso, tantum abest ut destruatut aut corrumpatur, ut longe etiã fiat solidius, atq; vegetius, istius sit lapidis materia? Porro qui hac de re veteres scripsere, huic materiei corruptæ velut cadaverum inesse fetorem quandam intolerabilem adnotarunt. Aurum quemnam quæso odorem emittit? Ajuat autem item mollem esse eandem: Quenam autem huic mollities? At inquires insunt isthæc nomina beneficio alterius cujusdã rei in auro. Jam refragatur eorundem auctoritas rem opæ isti ascribentium, tantum unam, vilem præterea ac per-

Præmandragora magis.

*Quam summi-
anti thesaurum.*

*Cur pyriticæ
quidam scripserunt
lapis philosophorum.*

*Operis proprium.
Lapis vitæ.*

*In ore qui aurum
tenent materiam esse
lapis philosophorum.
Operis initium.*

*Lapis materiei
qualitatis.*

Subjunctio.

viam materiam vociferantur, in quoquo existentem homine, in ipsam metam converti. At vix quicquam auro est carius rariusque. Idem vero neq; in homine ullo est nisi forte instituti investitumque neq; ita excoqui in homine, ceu ferrum in struthio camelo potest, ut in chylum ac tandem in sanguinem aut carnem hominis digeratur. Quam item inanimam est? Inanimam enim est omne quod pulsu agitur a externo, Animalem autem esse hunc lapidem affirmant, vel quod ex animali sit, vel quod animam habeat, vel utriusque potius gratia: quorum nihil illi competit. Non igitur aurum, ut multi falso profitentur, lapidis huiusce materia est: sed nec argentum. Qui posset enim cum igni absumatur? Lapidis autem materia, vel asserent e Arnaldo ipso, res est quam maxime aeterna atque ignibus impervia. Ergo nec reliqua ductilia metalla vel hoc solo nomine, quod ignem perpeti nequeunt, sive cum auro, metallo quippe nihil, ut diximus, igni dependente juncta; sive singula seorsim igni exponantur. Veniamus ad argentum vivum. Nam sulphur quod igne facile consumitur, silentio hic praterendum est. Non desunt enim qui perhibeant argentum vivum, sive ut loquuntur Mercurium, lapidis esse materiam. Hinc illa vox: Mercurius est lapis, quem honorant philosophi. Videtur autem magis in hanc metamorphosin vires habere. Penetrat enim altissime atque magna inficit cum celeritate. Obest autem ei fuga. Proinde solem ei docent admiscendum, lunamque, hoc est aurum argentumque ne ignem fugiat; cui convenit quod lapidi patrem solem, matrem lunam affingunt, quippe aurum & argentum, ut equidem interpretor. Hæc enim non aliis nominibus donarunt. Sed dum ista percurramus, veretur ne de Mercurio vulgi, sive argento vivo, quod neq; aurum fuga liberat neque argentum, non intelligant. Aliter autem lapidem rem unam esse patre Sole matreque Luna mederique morbis humanis ementirentur. Mercurius enim vulgaris & Sol duo sunt longe lateque inter se diversa. Porro si licet & nobis comminisci, Mercurius ipse pater est potius Solis & Lunæ quam filius. Aptus enim erat in metallo suo ad generandum naturaliter Solem & Lunam, ac quodcumque aliud metallum cum idoneo sulphure, utpote quod metallorum auri, argenti, æris, stanni, plumbi, ferrique; naturale sit cura eo principium. Ad hæc quo pacto morbis depellendis accommodari potest, cum venenum sit mortiferum? Quanquam tamen Galenus dubitat. Hinc confert nihil ad hoc opus quippe quod totum vulgare est argentum, & sulphur. Diximus vulgare. Est enim aliud argentum vivum, ipsa nimirum lapidis materia, non ex capillis, aut sanguine, aut urina aut ovis: quid enim ista ad lapidem aut ad metallum, cum neque ignem neque metalla agnoscant, neque animam, tametsi ex animalibus? Sed ex auro & argento vilibus, fortentibus simul ac

Quo lapis animalis vocatur.

Argentum quod est lapidis materiam, non reliqua appellatur.

Mercurius quibusdam lapidis materia.
Vires Mercurij.

Quibus nominibus aurum & argentum donata sint.

Principia metallorum dicitur Aristoteli.

Argentum vivum venenum, praterquam Galenus.

Materia lapidis philosophi ei quid & apparet.

huave

suave olentibus, virentibus, animatis, ubique reperitum, sed admodum quam paucis cognitis, in medio freto confurgens, translucidum, fugax & volatile usque dum cum suo sulphure coalitum in lapidem abierit integrum: vocaturque tum apyros, vulgo carbunculus. Aurum autem id & argentum lapides initio Lybiconte sunt, ac paulo post carchedunij, ubi ad anthracitem adiguntur. Postmodum etiam hoc genus argentum vivum profundunt, cu proxime fusile sal ex stirpe eadem adnascitur. Utrumque autem ne palinodiam cecinisse videamur, auri illius vulgaris spiritus est & vita, tamen si aliunde proficiantur. Proficiuntur enim ex auro purissimo nihil excrementi habente, & ipsius argento. Sed & utrumque, ut dictum est, parvo in momento rudi ipsi est plebeculæ: neque aurum fabrilis est, neque argentum. Tale enim esse non potest, ubi recens è fodina erutum est, terra circumductum & lapide. Illud adjungo, non videri plane in ea materia aurum neque argentum, neque ipso actu inesse, quod & Arnaldus scribit, sed potestate duntaxat, & viribus. Ac ne quemquam diutius his remorer, dicam uno verbo quidnam ea materia sit. Dicam vero ac proferam in conspectum quod nemo hætenus in evolvendis istius disciplinæ voluminibus advertit, nec mandavit literis ququam. Est enim aliud nihil quam sal fusile: quod & ipsum operis nomen præ se fert, Alchemia, hoc est, salis fusio. Atque ut id sibi quisque facile persuadeat, facit, quod omnem naturam, omne nomen, omnes qualitates, quas lapidi tribuunt, ipsi possumus sali accommodare. Primum enim inspiciamus, quod ajunt, lapidem animale esse vegetalem & metallicum. Præterea vilem, abjecto venditum pretio semper & ubique reperitum, in mari mediterraneo nascentem, in quolibet existentem homine, & in quemlibet recedentem gignentemque, facile liquefcentem atque indurescentem, divino & humano corpori amicissimum. An non ista conveniunt sali? Sal ipse & animalis est & animatus & metallicus. Nonne sal ex animalibus educitur, & vis inest ei penetrandi quædam velox & admirabilis, expurgandique atque a putredine vindicandi. Quod si Thaleti Milesio placuit, Herculeum illum lapidem, id est, magnetem animatam rem dicere quia ferrum trahere & cogere videretur: quin & nos quoque saltem, quod mire penetret, expurget, abstringat, dissipet, reprimat, extenuet, similiter animatum dicemus? Quis autem neget animam eum vegetalem habere, quippe alterantem, augentem, gignentemque. Alteratur sal, in Anthracitem crescit quosdam ramusculos plantæ in modum promittens, ipsamque hydrargyron gignit philosophicam. Quid quod genuinam quandam gignendi vim habere creditur, vel hoc argumento, quod seminalem vigorem expergeficit acuitque. Sunt autem qui vel solo ipsius linctu mulieres fieri gravidas inde-

Descriptio materiei lapidum anigmatica. Sal fusile & argentum vivum philosoph. quid, & unde. Ex auro puro & ipsius argento.

Quid sit materia ipsius lapidum, quod nemo hætenus prodit.

Lapidum qualitates, nomina natura.

Sal animalis.

Magnes lapis animatus.

Salis effectus.

Sal animalis.

Mira salis vi.

indeque genituræ principem Venerem è sale natam, quod & Athenæus refert, ac proinde *αίλογον* cognominari dicant. Metalla quoque ipsa Geber ostendit in salem posse non ægre converti, ne quis putet non metallicum salem esse. Reperitur vero & in fodinis ipsis & in mari mediterraneo, & ubiq; in omni etiam re naturali composita & semper: quia ex omni naturali composito fieri, idq; omni tempore potest. Quin & in homine quoque, ipso etiam actu est. Annon & in illius substantiam transit, ac vilissimo vœnit pretio? Porro quid ocys liquefcit indurefcitve. Homerus vero salem divinum appellat. Et Plato salem scripsit rebus divinis amicissimum familiarissimumque. Comperimus quoque adagionis titulo commemoratum, humano corpori nihil esse utilius sale ac Sole. At paulo penitius introspeciamus: qua re potissimum egent metalla, quæ perfecta non sunt. Egent vero dixeris, purgatione præsertim & tinctura. Quidnam quæso altius, aut celerius penetrat, ut cum colorem habuerit aut album, aut rubrum, inficiat? Quid purgat melius, quidve magis à corruptione & putredine tuerit? Adde quod illi ipsi authores ab heroicis usque temporibus, non sine magna aliqua causa opus istud Alchemiam, hoc est, salis fusionem, nominarunt. Quid non igitur & ipsi dicemus, omnes omnium hujus artis studiosiorum conatus in id debere dirigi, ut salem indispicantur alicunde fusilem? Nisi enim fusile foret, haud conquiesceret cum metallis fuis. Nec vero te ab hac sententia revocet fœtor lapidi attributus. Sal enim odorem impune secum asportat ejus rei, ex qua concrefcit, ut conjicias à rebus prolici debere fœtentibus, sicuti sunt muliebria, lotium, stercus humanum. Hic accedit quod lapidem illum nonnulli scripserunt vilia inter stercorea reperiri. Nec desunt etiam qui obnixè asserant, quorundam esse animalium stercus, atque carnes animalium putrefactas, proindeque animale ipsam appellari, quasi ex animalibus: quibus, & illud concinit, quod naturam obtinent qualitatibus temperatam animalium carnes: author Themistius. Ex iis dilucet lapidis philosophici materia, hujusque origo. Superest autem ut doceamus, quo pacto illa, quæ ei sunt origo, in ipsam, hoc est, salem vertantur, sal vero in lapidem, qualis nam is sit, & cur ita vocetur. Neque enim vere lapis est, sed similitudinem tantum cum lapide quandam habet. Atque his extricatis, absolutum fuerit, quod tum de theõrice, tum de practice istius artis fuimus initio polliciti. Vertuntur autem illa in suum salem igne solo, adeo effi-

Venus unde.

Sal metallicus.

Sal ex omni composito naturali.

Sal Homero divinum.

Quibus egent metalla imperfecta.

Alchemia quid.

Lapis à rebus fatidis.

Natura carnis temperata.

Remotissima terra lapidis in salem igne solo. Vn artificii. Virgil. v. Ætna.

Et Vn igni

*Cogites obscursi Versissima dicta libelli
Heracleo, & ibi nihil insuperabile gigni
Densissima, quod ille ait, corpora sapa*

*Et solido cicina, tamen compescimus igni:
 Non animos aris flammis succumbere ceram
 Lentissimæ plumbi non exarsit ipsaque ferræ
 Matæres prædura, tamen subvertitur igni:
 Spissaque suspensis formicibus autæ saxa
 Exudant præritum: quadam fortasse profundo
 Incomposita jacent, similisque obnoxia foris
 Nec locum ingenio est: oculis te judice vincens!*

Sed cum ignis in hac arte sit multiplex, videndum quo præcipue uti nos oportet. Atque ea quidem re magna suborta controversia inter artis peritos obtinet. Alij enim finum nec cum quidem ejus Columella tres species facit, sed equinum: alij vinasæas & acinos, alij calorem cinerum, alij furfuris, alij accensum elychnium, prunas alij, ac præsertim juniperi quod igne, ut ferunt, integrum annum ardeant illæso: alij vaporem aquæ tepidum, quod balneum appellant, ignem esse, huic operi perculiarem adstruunt.

*Quod multi-
 plex
 ignis ad lapide-
 domi.*

*Caloris gradus
 ad lapidem
 triplicem.*

*Ignis qualis
 motus et in
 his operibus.*

*Descriptio rei
 mota materia
 lapidis.*

Bernardus comes Treverus æthereum quendam ignem circumclusum de humano calore similem, cui permulti adstripluntur. Mihi vero ex omnibus is videtur inter reliquos eligendus, quæ ipsius exigat operis necessitas. Interdum enim equino utemur fumo, interdum quoque elychnio accenso, licis calidis atque ardentibus prunis. Nec ab re triplicem caloris constituunt gradum: unum remissi, qui operis initio adhibeatur: alterum paulo validioris, quo elementis in unum coalitis, ad calcem utamur: Postremum intolerabilis, cujus ope operatum adsequamur finem. Tota enim vis in igne jacet. Hoc rudem illam indigestamque molem in elementa illa quatuor discernimus divellimusque, eadem porro componimus ac cogimus in unum: hoc vertimus in calcem inchoatumque perficimus. Atque nisi principio quidem lenis fuerit & mansuetus ignis, conglutinabit constringetque potius, quam dissolvat: rursum nisi invaluerit cum verti in calcem res exposcet, laborem artificis frustrabitur. Ut incipiendi ratio fuerit, ita sit desinendi modus. Quemadmodum autem in omnibus rebus videndum est, quatenus, & tamen si finis cuique modus est, tamen magis offendit nimium inquit Cicero, quam parum: ita & in hoc negotio adhibendum est regimen quoddam, ac remittendus potius quam intendendus calor. Sunt enim e numero res istæ quas unum facere diximus, eorum, quæ Aristoteles contrariis motibus moveri alicubi scripsit. Quod si quis animum ad ejus verba advertit, haud dubie dignoscet e quibus electari sal illud fusile ac philosophicum oporteat. Sunt autem eæ res ejusmodi, ut tamen ex eodem fonte scaturiant, igne tamen effundatur altera, cum altera comprimitur. Quum enim liquefcit fluitque corpus, spiritus conglaciatur: estque idem tempore actus. Quis non tantam rem modo allecu-

effectus est? Nempe cæquor ista non quod plerique ornnes faciunt, doctis tantum atque herum rerum peritis: Sed mens turbæ, id est, crassioribus imperitisque, quando doctis quidem impervacaneus est præceptor. At eum nullus sit in hac arte locus a priori egens indagare, ut qui non aliter à permultis, quam *deus patris* inducitur, sitque una è tribus illis hujus operis irreferabili bus feris (sunt autem cognitio materici, valis inventio, modus ignis) tum nihil est hoc tempore manifestum. Dixi Vasis. Vaso- rum enim copia nihil ad hanc rem: sufficit satisfaciensque unicum idque vitreum receptaculum utriculi cujusdam ovive oblongi figura, uti disjuncta discretaque elementa possint in orbem rotari, inurisque collisu lapident sortiri alterandi, augendi, signendisque viribus conspicuum atque incomparabilem. Nam cum operum omnium, quæ in lapide sunt id est, sublimationum, solutionum, destillationum, ebulgationum, cerificationum, atque ut illi loquuntur, calcinationum & fixationum hoc unum sit abunde capax, quid multis egueritis: Cernitur & in hoc initio cum solvitur, atra materia, post multicolor, deinde alba & candida, postremo rubra. Sed enim oportet obstructissimum esse, ne inclusus interiusque ser seu spiritus evolet ab extero & libero pellectus: quod vix sarciri posset incommodum. Obstruendi autem modus vitrariis ipsis est familiaris. Succedit quas ad res conferat, ubi è debita materie, apto vase, convenienti igne concrevit, atque ad summam perductus est lapis. Et in hydrargyro maxime ad pen- tandas opes, in potionibus & catapocis maxime ad sanitatem confert: quod ex instituto Lullij aliorumque hujus loti ratione difficilissimum est, maximeque negotij expedire. Alterum autem Medicinæ est, alterum hujusce artis, nostrumque quod ajunt farraginis. Admifectur hydrargyro emanata: ea primam portione ut hydrargyri quantitas decuplo sit major, hinc centuplo & chiliade, deinde myriade, post infinito. Hæc autem firmetandi lapi- dis videlicet auri argenticque immensa est multiplicatio: hujus quidem, eum in calcem albam & candidam, illius vero cum in ru- bram definit. Quo fit, ut lapis etiam vocetur. Calcis enim nihil aliud, quam lapis coctus. Pulvis est ita subtilis, ut ne minimum quidem ventum ferat. Mirum autem quam sit penetrabilis. Sed hæc ipsa te docebit experientia melius. Desinat itaque si ver- bum addidero: tempus quo lapis vel albore candoreque, vel ru- bore confirmetur, definitum non esse. Hoc ut artificis ita & natura est opus. Cujus quam sit lentus, quamque parum mate- rias progressus nemo non videt. Interdum mensibus novem, duodecim, aut duo de viginti perficitur, sed perrare: inter- dum, quod solet, plus minus trisurium cunctatur.

*Suo hujus o-
pau irregulari-
bita.
De lapide.
Lapide agens
varia.*

*Color autem
rio lapidis.*

*Aditus obstru-
endi om.*

*Præparatio lapi-
dis.*

*Quid hujus o-
peris sit bene-
f.*

*Tempus ad
perfectiendum
lapidum.*

De

De
JURE ARTIS ALCHEMIAE,

Hoc est,

Variorum authorum, & praesertim Jurisconsultorum, judicia & responsa ad quaestionem quotidianam:

An Alchimia sit ars legitima.

Ex Sybilla.

Ἐννέα γράμματ' ἔχω τετρασύλλαβός εἰμι, νόει μὲ
 Δι τρεῖς αἰ φέρωται: δύο γράμματ' ἔχουσιν ἑκάστη,
 Δι λοιπαὶ δὲ τὰ λοιπὰ. καὶ εἰσιν ἄφωρα τὰ πάντες,
 Τὸ πάντος δ' ἀριθμὸς ἑκατοντάδες εἰσι δὶς, ὀκτὼ
 Καὶ τρεῖς δεκάδες συν' ἑπτα γυνὸς δὲ τίς εἴμι;
 Οὐκ ἀμύντ' ἔση τῆς παρ' ἐμοὶ σοφίης.

Interpretatio ex Cardani lib. de Varietate rerum.

X. CAP. LII.

Utin in hos sermones incidissem probari hanc artem illustri Emarus Ranconetus praeses Lutetianus demonstravit carmine Sibillino: adeoque ad amissim, ut cum ambigua solent esse talium responsa, hac in causa clariora solis luce aenigmati verba fuisse videantur. Itaque quae ille doctus vir miro expressit artificio, prout ab illo accepit, cum Lutetiae essem, subjungam. Ea autem sunt ἑννέα γράμματ' ἔχω, &c. ut supr. Dicitur igitur esse nomen novem constans literis, quod quatuor continet syllabas, quarum tres primae duas tantum continent literas, reliquae reliquas, scilicet tres. In hoc nomine ἀρσενικόν, videntur omnia pulchre congruere: nam quatuor constat syllabis ἄρ, σεν, ικόν: quarum primae tres, duas singulae continent literas: quarta & ultima, tres: ita ut sint in universum novem elementa. Atque haec omnino clarissima sunt experientia, quae manifeste Graece produntur. Subjicit deinde, quod ex his quinque sunt mutae, ut intelligamus quatuor tantum esse vocales α σ ι ο ς reliquas quinque appellavit mutas, id est, non vocales, quae sunt φ ψ κ λ ξ. Inde addit, quod numerus, qui literis his significatur mutis est ἑκατοντάδες δὶς ὀκτὼ καὶ τρεῖς δεκάδες, id est, bis centum & octies atque ter tribus decadibus continetur: quod est novies atque octies decem hoc est centum septuaginta, ut totus numerus sit C C C L X X. is autem significatur quinque literis mutis, si eam

stram quæ replicatur, id est, & semel tantum sumptis. Nam assumptis $\rho \sigma \nu$, tantumdem conficitur; apud Græcos ρ , significat C. σ , CC. ν , L. α , XX. collecta faciunt CCCLXX. Inde subjungit $\sigma \nu \rho$ $\iota \nu \theta$, quod est, τ , CCC significans, & $\iota \nu \theta$ septem, scilicet decades nam refertur ad superiora. Solum videtur elocutionis congrua ratio tribus modis repugnare $\delta \iota \varsigma$ $\iota \alpha \nu \theta \rho \alpha \delta \iota \varsigma$, & $\iota \nu \theta$ $\delta \iota$ $\alpha \delta \iota \varsigma$ & $\sigma \nu \rho$ pro cum. Abiicit autem, & alterum: cum hoc Sibylla haud dicat, & pro χ seu γ . legit, τ Nam codex habet $\sigma \nu \rho$ $\chi \iota \nu \theta$, quod est, cum septem scilicet additis: dixit: quod facile verum esse potest, inter χ & τ parum interesse, quoad formam. Tandem concludit qui hoc noverit, non erit suæ sapientiæ expertus. In quo & illud mirum videri posset, quod tam procul vates abscedat à proposito. Sed hæc & majora longe sunt vatum privilegia, & maxime lymphaticarum & fanaticarum. Accedit illud quod res ipsa verbis, & nominis expositioni congruit, ut alias docuimus: nam & arsenico æs in argenti similitudinem transit, & in auripigmento aurum continetur. Si non hoc, aliud quippiam Sibylla indicare poterit valde utile. Utcunque sit omnino vel admirabilis est interpretatio vel inventio: Saltem ut non indigna esset libris de subtilitate si illi jam non perfecti essent. Sic igitur in arsenico fundamentum alicujus præsentis utilitatis atque initium operis, sicut in calcstanto initium transmutationis ferri in æs: nam & confestim color immutatur.

Ex Thoma Aquinato in lib. Aristot. meteor. 3. ad finem.

Metallorum propinqua materia sunt sulphur & argentum vivum, sicut Alchemistæ dicunt: ita quod in locis lapidosis terræ, per virtutem mineralem generatur sulphur & argentum vivum, deinde ex ipsis generantur diversa metalla, secundum diversam commixtionem eorum: unde etiam ipsi Alchemistæ per veram artem Alchemiæ, sed tamen difficilem propter occultas operationes virtutis cœlestis, quæ mineralis dicitur, quæ ex eo quod sunt occultæ, à nobis imitari possunt per prædicta principia, vel per principia ab ipsis, faciunt aliquando veram generationem metallorum.

Ex eodem in 2. 2. q. 77. art. 2.

Si autem per Alchemiam fieret aurum, non esset illicitum pro vero vendere, quia nihil prohibet artem uti aliquibus naturalibus causis, ad producendum veros & naturales effectus: sicut August. dicit in lib. 3 de Trinit. cap. 8. de his quæ arte dæmonum fiunt.

Ex eodem in 2. 2. q. 96. art. 2.

Quod si simpliciter adhibeantur res naturales ad aliquos effectus producendos, ad quos putantur naturalem habere virtutem, non est superstitiosum vel illicitum ijs rebus vel effectis uti.

Ex Suida, in dictione $\chi \mu \rho \iota \alpha$.

Chemia est auri & argenti confectio: cujus libros Diocletianus

conquisitos eremavit, propterea quod Ægyptij res novas adversus illum moliti fuerant, quos duriter atque hostiliter tractavit: eodemque tempore libros de Chemia auri & argenti ab antiquis seriptos acquisivit, atque incendit: ne deinceps Ægyptij arte illa divitias compararent, neu pecuniarum abundantia confisi deinceps adversus Romanos rebellarent.

Ex eodem in distione digas.

Vellus aureum quod Jason per mare Ponticum cum Argonautis in Colchidem trajiciens accepit, & Medeam Ætææ regis filiam. Hoc autem non ut poetice dicitur, sed liber erat in pellibus cōscriptus, continens, quomodo per Chemiam aurum conficeretur. Verisimile est igitur illos per id tempus vellus aureū nominasse propter fructum & emolumentum, quod ex eo libro percipi poterat.

Ex Plinio lib. 34. cap. 4.

Aurum faciendi est etiam una ratio ex auripigmento: invitaveratque spes Cajum principem avidissimum auri: quamobrem jussit excoqui magnum pondus: & plane fecit aurum excellens: sed ita parvi ponderis, ut detrimentum sentiret, illud propter avaritiam expertus: quamquam auripigmenti libræ XIII. permutantur: nec postea tentatum ab ullo est.

Ex Cardano lib. subtil. 6.

Quod tamen permutari metalla possint, multis visum est, ob experimentum æris jam superius adductum. Videntur etiam permutare colorem, & pondus ob ignem, quare & substantiam verisimile est posse permutare. Creditum est etiam quosdā id fecisse, ut apud illustrissimum Venetorum principem paucis ante annis assistentibus sapientibus civitatis à quodam Tarvisino pharmacopola, cujus rei adhuc manent vestigia. Cumque herbarum species quædam invicem vicissim permutentur, haud mirum videri debet metalla permutari posse. Verum non ita se res habet, nam aut nulla aut non omnia possunt invicem permutari. Ferrum enim & æs, cum ambo pondere & tenuitate similia existant, nullumque eorum ignibus resistat: si colorem mutant & duritiem ex altero in alterum possunt traduci, aut vere aut saltem absque manifesto discrimine: reliquorum metallorum nullum in aurum & argentum mutari potest, solum illud dubium est, an argentum in aurum possit mutari? quod fieri posse existimo: nam argento ut aurum fiat, desunt densitas, ob quam ponderosius fieri oportet, & color: at hæc metallo addi possunt, si densius reddatur argentum pinguedo abolebitur, & ignibus melius resistet, atque, ut dixi pondus acquirat.

Et paulo post.

Quod videtur assecutus pharmacopola ille Tarvisinus, qui coram principe & sapientibus Reip. Venetæ; argentum vivum in aurum commutavit.

I'R/S-

An Alchemia sit ars legitima?

Ex Oldrado consil. 74. de sortileg. num. 1.

AN Alchemista peccet, vel sit ars prohibita. Et videtur quod sic. Et quod ars Alchemia sit prohibita, quia dicit text. 26. q. 1. c. epif. & quod quisquis credit posse fieri aliquam creaturam aut in melius mutari aut transferri in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, infidelis est & pagano deterior. Præterea isti Alchemistæ sunt multa discentes, & ad veritatem scientiæ nunquam perveniētes: 25. q. 5. nec mirum. Et sic dant occasionem multis deceptionibus. Nec est scientia quæ ducat ad pietatem, ut consuevit dici in astrologia ar. 27. dist. si quis. & no. Inn. Ex de Sorti. c. qui. Non enim posset fieri sine auri decoctione, quæ videtur à jure prohibita C. de auri pub. perse. l. 1. lib. x. In contrarium videtur, quod isti qui è stanno vel plumbo vel alio vili metallo producant aurum vel argentum dum tamen hoc non faciunt per artem magicam vel aliam legibus odiosam: ut dicit lex C. de thesaur. l. 1. lib. x. non sunt reprehendendi, sed potius laudandi. Isti sunt metallarij, qui labore proprio sibi & Reipub. commoda comparant. C. de metall. l. 1. lib. xi. & jura propter publicam utilitatem, quæ ex eorum officio videtur resultare, favent eis. Nam possunt invito Domino ingredi fundum alienum ad metallum inquirendum. C. de metall. l. 2. & l. quosdam. Et ibi no. quod alias non liceret, de acquir. rer. dom. nec ipsi dicunt unam speciem mutari in alteram (ut eis imponitur) quia hoc non est possibile. Sed dicunt quod ex una specie metalli (scilicet stanno) potest alia species metalli (scilicet aurum) produci. Nec hoc est inconveniens. Nam & videmus quod quandoque ex re mortua producitur viva: ut videmus in vermibus ex quibus producitur sericum, & alijs pluribus. Et ex herba producitur vitrum: Multo magis ex metallis, in quibus est major convenientia & similitudo. Nam (ut ipsi tradunt. & habetur in libro de proprietatibus rerum in C. de Alchemia) omnia metalla procedunt ex eodem principio scil. ex sulphure & argento vivo. Sed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco quam in alio, in una minera sit stanno, in alia argentum, in alia aurum, & sic de alijs. Cum ergo ars imitetur naturam ut ff. de adopt. l. si adoptio, non videntur isti Alchemistæ peccare, si per virtutem istam, quæ est in herbis, vel lapidibus, vel elementis volunt de stanno facere argentum. Nam cum sint quasi ex eodem principio & similia, in habentibus symbolum facilior est transitus. Inst. quib. mod. toll. oblig. §. 1. Multæ enim sunt virtutes insitæ

herbis & lapidibus 16. q. fi. c. fi. Insunt enim (ut dicit B. Augustinus) rebus corporeis per omnia elementa quædam occultæ scennariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis causalis, prorumpunt in species debitas, suis modis & finibus q. 5. nec mirum. circa fin. Si ergo ipsi hoc attribuant Deo non dentur peccare. Præterea videtur, quod non est magna poena in qui dat, sive obligat æs pro auro, etiam scienter. ff. de pig. act. l. de crim. stellion. l. 3.

Ex Panormit. super c. ex tuarum de for. illeg. extr.

Sed juxta prædicta potest quæri de alia quæstione, quam & ponit Oldrad. cons. 69. numquid Alchemia sit prohibita & non quid eam exercentes peccent. Et videbitur quod sic. Quia species convertitur seu transmutatur in aliam, cum plumbum faciat argentum, vel æs aurum, &c. Sed citra Deum nemo test unam speciem in aliam transmutare: ut 26. q. 5. in §. quis ergo. Oldrad. tamen concludit oppositum: quin imò una species non mutat in aliam diversam, cum omnia metalla procedant eodem fonte, videlicet ex sulphure & argento vivo. Sed ubi melior influentia astrorum, ibi producitur metallum pretiosius. Unde per influentiam astrorum, & cum herbis & lapidibus (cibus insunt multæ virtutes) potest naturaliter una species metalli converti in aliam speciem magis pretiosam: quod est notandum.

Ex Ioan. Andr. in addit. ad speculat. tit. de crim. falsi.

De Alchemistis dubitari solet, an incidant in poenam falsi: eadem eis adaptant verba Pauli 2. Tim. 4. in prin. quæ vide 26. c. nec mirum, ibi. & juxta Pauli sententiam &c. similiter multisceptionibus dant causam: nec est scientia pietatis 37. dist. si quid dicitur etiam illam artem, ubi ad aurum tenditur, non fieri falsi auri decoctione, quod est lege prohibitum: C. de aur. pub. per l. 1. lib. 11. In contrarium qui ex magisterio artis, sine arte magisterii vel alia legibus prohibitis C. de thesaur. l. unica. lib. 10. de vili nuptialio facit pretiosum, commendandus est: quia in hoc auro rempub. C. de metal. l. 1. lib. 11. & isti metallarij privilegiati sunt contra præalleg. l. un. de thes. & ff. de acq. rer. dom. l. 3. ut ingredi possint alienum fundum eo invito, & eod. tit. de metal. l. 3. nec mutant unam speciem in aliam diversam, sed unam metalli speciem faciunt meliorem, ut de stanno vel ære argentum vel aurum: et mirum cum videamus ex vermibus produci sericum, ex herbarum, ut habetur in lib. de prop. rerum ubi de Alchemista: quod omnia metalla procedunt ex sulphure & argento vivo. Sed ex virtute elementorum major est influentia in uno loco quam in alio, quo evenit, quod uno loco vel minera, sit stannum, alio argentum, alio aurum. Cum igitur ars imitetur naturam ff. de adopt. ad opt. non videntur Alchemici peccare, si per virtutem herbarum, &

pidu

pidum, vel aliorum elementorum meliorant metallum in metallum pretiosius, cum ambo ejusdem speciei & principij fuerint. Facit Infit. quib. mo. tol. obl. post. princ. consentaneum est verbis tolli quod verbis inductum est. Aug. dicit in lib. de civit. Dei, quod sunt in rebus corporeis per omnia elementa quædam seminariz rationes occultæ, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & causalis prorumpunt in species debitas suis modis & finibus. Habetur hoc ad literam 26. q. nec mirum, ante medium cap. Item videmus quod non est grandis pœna illius qui etiam scienter dat æs pro auro, tenetur enim crimine stellionatus, cujus pœna est extraordinaria ff. de pig. act. l. 1. in fin. & de crim. stellion. l. 2. Plus nostris diebus habuimus magistrum Arnaldum de Villanova in curia Rom. summum Medicum & Theologum, de quo scripsi de observ. jesu. consilium, qui & magnus Alchemista virgulas auri quas faciebat, consentiebat omni probationi submitti.

Ex Andr. Isernino, in Tit. feud. Quæ sunt regalia.

Quid de Alchemia & Alchemistis? dic quod si faciunt aurum sophisticatum non debere vendere pro puro, quia est falsitas. Nec liberatur sophisticatum solvendo ff. de pig. act. l. eleganter. § qui reprobos. electum non est aurum. ff. de leg. 1. l. 4. Si vero faceret verum aurum, non quod cuderet pecuniam principis inde sine jussu principis, hoc aurum esset facientis. Quia non est illicitum verum aurum pro vero vendere. Nil enim prohibet artem uti aliquib. naturalibus causis ad producendum veros & naturales effectus, sicut dicit B. Aug. de Trinit. de his quæ arte dæmonum fiunt. h. d. Thomas 2. 2. q. 79. de his quæ fiunt circa voluntariam permutationem. q. 2. quid de Alchemia adde. utrum liceat facere Alchemiam, dic sec. Oldra. in consil. suis: quod sic, dummodo non fiat per artem magicam, vel per aliam artem legib. odiosam. Vide in summa Angel. in verbo, Alchemia. Bart. abhor.

Ex Baldo Perusino, in eundem Tit. feud. num. 5.

Item monetæ: id est, auctoritas faciendi monetæ publicas. And. de Iser. quærit hic, de his qui faciunt Alchemiam: & dicit, quod si impenditur tantum pro tanto, & tale pro tali, sine aliqua falsificatione formæ vel materiæ, non punitur Alchemista: quia est ars perspicaci ingenio inventa, & tanquam à philosopho. Super hoc etiam consuluit D. Oldrad. in consil. suis, & loquitur Jo. And. in addit. Specul. in rubric. de crimine fals.

Ex D. Fabiano de monte S. Sever. in Tract. de empt.

¶ Vend. quæst. 5. num. 8.

Sed hic quæritur incidenter, an Alchemista, vel faciens Alchemiam, puniatur de falso. Dicas quod non, quia est ars perspicaci ingenio inventa, ubi expenditur tantum pro tanto, & tale pro tali sine.

sine aliqua falsificatione formæ vel materiæ, secund. Andr. de Ifern. & Oldrad. in consiliis suis, ut refert Bald. in d. c. que sunt regal. Idem etiam tenet Jo. Andr. in addit. Spec. in tit. de crimin. fall. in rub. hoc insuper firmavit. Abb. Sicul. in c. 2. de sortileg. ubi allegat. Oldrad. in consil. 69. quod licet non possit una species in aliam commutari, nisi a Deo. 26. q. 5. c. episcopi, tamen hic una non transmutatur in aliam, cum omnia metalla procedunt ex eodẽ fonte & origine, scilicet ex sulphure & argento vivo, sed ubi est melior influentia astrorum, ibi producitur metallum pretiosius, unde per influentiam astrorum, & cum herbis & lapidibus pretiosis quibus insunt multe virtutes, potest una species metalli in aliam transmutari magis pretiosam, secundum eum. Sed adverte. quia S. Thomas secunda secundæ q. 77. dicit, hoc verum quando sciretur ars vera, & fieret verum aurum, quia nihil prohibet uti arte naturali: alias dicit hoc non esse tutum, si daretur aurum alchemicum pro vero, cum multe proprietates insint in vero, quæ non sunt in alchemico, ut lætificandi & multas infirmitates depellendi.

Ex Alberico de Rosario in Diction. in verba Alchemia.

Alchemia an sit licita, vide infr. Alchemia. & vide infr. emptio. §. 5. vers. ex hoc patet. An Alchemia sit ars reprobatã, & an Alchemista peccat? videtur quod sic: quia si quis credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius transferri in aliam speciem nisi ab ipso creatore, infidelis est & pagano deterior 26. q. 3. cap. episcopi circa fin. Item Alchemistæ multa discunt, & ad veritatem scientiæ nunquam perveniunt e. c. 7. quia nec mirum circa medium, ex quod dant causam multis deceptionibus, nec est scientia quæ ducit ad impietatem, ut consuevit dici de Astrologia. ar. 37. dist. c. si quis. & no. per Innoc. ext. de sortileg. c. 2. Alchemia enim non potest fieri sine auri decoctione, quæ videtur à jure prohibita. C. de auri pub. persecut. l. i. lib. 10. In contrarium quod qui è stanno vel plumbo, vel alio vili metallo producit aurum vel argent. dum tamen hoc non faciat per artem magicam, vel aliam legibus odiosam: ut dicit l. i. lib. 10. de thesaur. non est reprehendendus: tales enim sunt metallarij, qui labore proprio sibi & Reip. commoda comparant, C. de metal. l. i. lib. 11. & jura propter publicam utilitatem quæ ex eorum officio videtur resultare, eis favent. Nam possunt invito domino ingredi fundum ad inquirendum metallum l. 2. & l. quosdam & ibi no. quod alias non liceret: ut ff. de acq. re. dom. l. 2. & d. l. i. de thesaur. lib. 10. nec ipsi dicunt unam speciem immutari in aliam, ut eis imputatur: quia hoc non est possibile, sed dicunt quod ex una specie metalli, potest alia species transferri, ut aurum vel argentum. Nec hoc est inconveniens, nam videmus aliquando ex re viva produci mortuam, ut in vermi-

bus pra-

bus producentibus fericum & ex herba producitur vitrum multò magis in metallis, in quibus major est convenientia. Nam ipsi dicunt & notant in libro de proprietate rerum de Alchemia, omnia metalla procedunt ex eodem principio sc. ex sulphure & argento vivo, sed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco quam in alio, & in una minera fit stannum, in alia argentum, & in alia aurum: & sic de aliis. Cum ergo ars imitetur naturam, ut ff. de adopt. l. adoptio. non videntur Alchimistæ peccare, si per virtutem herbarum, lapidum vel elementorum faciunt de stanno argentum: nam, cum sint quasi ex eodem principio & similia, in habentibus symbolum facilius est transitus. Inst. quib. mod. toll. obl. §. 7. multæ enim sunt virtutes insitæ herbis & lapidibus 16. q. ult. c. fin. Insunt enim ut dicit Augustinus rebus corporeis per omnia elementa, quædam occultæ seminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & causalis, prorumpunt in species debitas suis modis & finibus, & vigesima sexta q. 3. nec mirum, circa finem, & decima sexta. q. ult. circa fin. si ex eo ipsi attribuunt Deo non videntur peccare. Et non est magna poena si oppignorasti æs pro auro etiam scienter, ut ff. de pig. act. l. 1. & de crim. stell. l. 2.

Idem Alber. in Dictione in Verb. emptio.

An venditio reddatur illicita & invalida propter defectum rei venditæ vel propter ejus bonitatem latentem. dicit Tho. in 2. 2. q. 77. ar. 2. circa rem quæ venditur triplex defectus considerari potest, unus secundum speciem rei, ut si vendatur aurichalcum pro argento, aut vinum aqua mixtum sicut purum: alius defectus est secundum quantitatem ponderis vel mensuræ, ut si quis scienter utatur pondere defectivo, vel mensura injusta: tertius defectus est ex parte qualitatis, puta si animal infirmum vendatur quasi sanum. In his tribus casibus si venditor scienter offenderit, fraudem committit & venditio est illicita, & tenetur ad restitutionem. Si verò ignoranter, non peccat, tamen cum ad ejus notitiam pervenit, tenetur compensare damnum emptori. Et ex hoc patet quod illicitum est vendere aurum vel argentum alchemicum pro vero, quia non est purum, sicut est verum aurum, nec habet omnino easdem proprietates: sicut est lætificandi: nec valet etiam contra certas infirmitates sicut verum aurum. Si verò per Alchemiam fieret verum aurum, non esset illicitum vendere pro vero, quia nihil prohibet artem uti aliquibus naturalibus causis ad producendos veros & naturales effectus, sicut dicit Aug. in lib. de Trinit. De his quæ arte Dæmonum fiunt.

Ex Alberto Bruno in tractatu augmenti & diminut. monet.

in 1. præsuppositione num. 13. & 14.

Juxta prædicta habemus advertere, quod in moneta ut sit proba, tria

ba, tria principaliter considerantur, scilicet materia, forma, & æstimatione seu valor, juxta l. 1. conjuncta l. fin. cum ibi notatis C. de ver. num. lib. 11. Et not. per Baldum in cap. quanto, de jurejurand. Debet enim primò materia esse proba d. l. 1. & l. 1. §. 1. ff. de contr. emt. & d. c. quanto. Unde non liceret de Alchemia cudere monetam, quod est intelligendum de sophistica, non de eà quæ reperitur esse verum aurum vel arg. quod esse potest juxta notat. per Joan. And. in addit. Specul. in Rubr. de crimine falsi, qui refert tacito auctore verba Oldra: cujus solet esse fur. in consil. 74. incipiente, an Alchemista. Et latius Joan. And. in c. 2. de fortil. Et Bald. & And. de Isen. in c. 1. in tit. quæ sint regal. in usib. feud. Et per S. Thomam secund. 2. quæst. 92. unde concludunt Alchemiam esse veram scientiam & permissam. De quo aliquid per Albertum de Rosate in Diction. in verbo de Alchemia. Et dicit Joan. Andr. ut supra, quod suo tempore fuit magister Arnaldus de Villanova, summus Medicus & Theologus, & magnus Alchemista, qui per illam artem faciebat virgulas aureas, quas consentiebat omni probationi submitti. Et fecit in illa scientia librum unum, qui mille homines depauperavit, aut quia non verum, aut quia non intelligitur. Et cum haberem quendam socium in legibus, multum insudantem in illa arte, volui videre unum mirabile experimentum ad effectum, ut plura scirem. Nam habuimus nobiscum unum antiquum Alchemistam pauperrimum tamen. Et me presente ille meus collega reduci fecit unam unciam argenti pretiosissimi ad instar auri, in pondere, fusione, cum malleatione salvo colore, quia non erat croceus, sed mutatus ad instar plumbei coloris. Et ille collega meus habebat modum dandi colorem ei croceum. Et illa materia patiebatur & sustinebat aliqua experimenta, sed non extremum experimentum, & admixta cum tantundem auri pretiosi videbatur aurum viginti caracterum, & plus & minus: secundum quod illa materia erat melius disposita. Et quidam magnus Prælati, ac multi antiqui Alchemistæ mirati fuerunt de illo experimento. Et unus antiquus Alchemista, putans se divitem, putabat reducere illam materiam ad veram speciem auri: & non potuit: putavitque ipsam artem illusoriam, maxime ex quo tot viri in quadraginta aut quinquaginta annis non viderant tam notabile experimentum, quod nihilominus erat sophisticum, ita ut aliud experimentum videre noluerim. Nec liceret inconsulto principe materiam æream immiscere in auro vel argento cudendo: per l. quicumque nummos, ff. de fals. & notatur in l. 2. C. qui fals. monet.

Ex Guidone Papa in singular. 388. §. de his.

De his qui faciunt Alchemiam utrum debeat puniri? Dic quod non. Dum tamen faciunt sine aliqua falsitate materiae vel formae.

quia est ars pro ingenio adinventata, tanquam à Philosopho. Ita dicunt Andr. Ifern. & Bald. in c. 1. quæ sunt regal. & refert Baldus Oldradum sic consuluisse in suis consilijs,

Ioan. de Platea in l. 1. ca ad R. C. de argenti. pres. quod thesaur. infert. lib. 10.

Quæro incidenter, dictum est supra de persecutoribus & exco-
toribus auri naturalis, quid de persecutoribus auri artificialis, an
Alchemistæ tale aurum licite persequantur & solvi possit, an verò
committant falsum. Jo. Andr. in add. spec. in tit. de fals. commen-
dat Alchemistas, qui ex magisterio artis, sine re magica vel alia le-
gè prohibita. l. unic. C. de Theaur. de vili metallo faciunt pretio-
sum, nec mutant unam speciem in aliam diversam, sed unam me-
talli speciem faciunt meliorem, ut de stanno vel ære argentum vel
aurum: procedunt enim omnia metalla ex sulphure & argento
vivo, sed ex virtute Elementorum in uno loco fit stannum, in alio
aurum, in alio argentum, & sic de singulis. Cum igitur ars imite-
tur naturam. l. adoptio ff. de adopt. non peccat Alchemistæ, si per
virtutem herbarum, lapidum, vel aliorum Elementorum, unum
vile metallum in pretiosius reducant, cum ambo fuerint ejusdem
speciei & principii. Insunt enim rebus corporeis per omnia ele-
menta quædam seminarie rationes occultæ, quibus cum data
fuerit opportunitas temporis atque causalis prorumpunt in spe-
cies debitas suis modis & finibus; dicit lex. 26. q. 5. nec mirum. Et
de isto Alchemista vide Andr. de Ifern. & Bald. in tit. quæ sunt re-
gal. col. 10. Quia tamen talis operatio multis subiacet deceptioni-
bus, ut d. c. nec mirum, nec est scientia pietatis. 37. dist. si quis Gram-
maticam, consulo ab ejus exercitio abstinendum, quamvis magi-
ster Arnaldus de Villanova summus Medicus & Theologus, &
magnus Alchemista faceret in curia Romana virgas aureas quas
consentebat omni probationi submitti. Hæc quidem operatio
si in piam causam convertendam peragatur, Dei omnipotentis
permissione perficitur, d. nec mirum 26. nec ideo quisquam. & 37.
dist. legamus.

*Sequitur contraria disputatio Angeli in summa in
Verbo Alchemia.*

Utrum liceat facere Alchemiam? Respondeo: Oldrad. in con-
silijs suis tenet quod sic, dummodo non faciant per artem magi-
cam, vel per aliam legibus odiosam, ut dicit l. unica. C. de Theaur.
quia tales metallarij sunt, qui labore proprio & sibi & Reipublicæ
commodo comparant. C. de metall. l. 1. & jura propter publicam
utilitatem, quæ ex eorum officio videtur resultare, favent eis. Nam
possunt invito domino ingredi fundum ad metallum inquiren-
dum. l. 3. & l. quosdam. & ibi not. C. de metall. quod alias non licet.

d. l. un. & ff. de acq. rer. domin. l. 3. Ratio est, quia (ut dicitur in lib. de proprietate rerum in v. de Alchem.) omnia metalla procedunt ex eodem principio: scilicet ex sulphure & argento vivo, sed ex virtute elementorum quæ habent maiorem influentiam in uno loco, quam in alio, in una minera fit stannum, in alia argentum. Cum ergo ars imitetur naturam: ff. de adopt. l. adoptio. non igitur est peccatum, si per virtutem quæ est in elementis aut herbis, Alchemistæ de stanno volunt facere argentum. Quia cum sit in eodem principio, & in habentibus symbolum facilius sit transitus. Inst. quib. mod. toll. obl. §. 1. Cum multæ virtutes sint insitæ herbis & lapidibus 26. q. 5. nec mirum. circa medium Sed his non obstantibus, credo quod sit illicita, ex multis respectibus tum primo, quia nullus invenitur, qui habeat veram huiusmodi artem, licet dicatur de multis: Sed falsum ex experientia, tum quia videmus, quod communiter ipsam facientes multa consumunt, & à communiter accidentibus est standum. Unde de ipsis dicitur 2. ad Timoth. 3. semper addiscentes, & nunquam ad veritatis scientiam pervenientes: experientias multas faciunt, & nunquam ad perfectum attingitur, tempus vitamque consumunt: nec id quod operantur habet veritatem cum auro vel argento, sed solum apparentiam. Ideo simpliciter sunt condemnandi Alchemistæ. Et hoc evidenter probatur, quia nemo in publico eam vult facere, ut appareat quod male agant. quia oderunt lucem. Et si aliquando aliquid veri faciunt, aut fit cum damno computatis expensis, vel ex aliqua deceptione imponendo aurum verum, vel aliqua fallacia diabolica, quæ ut eos attendere faciat huiusmodi, facit eis verum aurum ex appositione auri veri occultè aliquando. Cum ergo sit tale exercitium contra utilitarem publicam, ut patet ex consumptione rerum, & quia (in communiter) faciunt ex his monetam falsam. Ideo simpliciter sunt condemnandi eam facientes.

Conclusio ex Hieronymo de Zanerinis, qua disputatio

Argumentis Angeli responderetur in c. 1.

Ex. de accusat.

An Alchemia sit peccatum, & ars reprobata? Alber. in Dist. juris civ in ver. Alchemia arguit. & Jo. And. in addit. spec in tit. de crim. falsi. Jo. de Ana. in cap. 2. de sortileg. & Per. de Anchar. in c. 1. eod. tit. Baldus in c. 1. quæ sunt regal. & Tho. Secunda secundæ q. 77. ar. 2. & finaliter videntur tenere, quod non videntur peccare, si attribuunt Deo: quia non mutant unam speciem in aliam (ut eis imponitur) quia hoc est impossibile: Sed dicunt quod ex una specie metalli (scilicet stanno) potest alia species metalli scilicet aurum vel argentum produci. Nec hoc est inconueniens. Et videmus quandoque quod ex re mortua producitur viva ut in veimibus, ex qui-

quibus produçitur fericum. Nam omnia metalla procedunt ex eodem principio scil. ex sulphure & argento vivo: sed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco quam in alio, & in una minera fit stannum, in alia argentum, in alia aurum, & ideo est licita: dummodo non fiat per artem magicam, vel aliam legibus odiosam. l. i. C. de thesaur. lib. 10. Sunt enim laudandi. Adde tamen summam Angelicam, in ver. Alchemia, quæ tenet, quod ars ista sit illicita ex multis respectibus: tum primo quia nullus invenitur qui habeat hujusmodi veram artem, licet dicatur: de multis, sed falsum ex experientia: tum quia videmus, quod communiter ipsam facientes multa consumunt, & à communiter accidentibus est standum Unde de ipsis dicitur illud ad Tim cap 3. & d. c. nec mirum 26. q. 5. semper addiscentes & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes. Experientias multas faciunt & nunquam ad perfectum attingunt, tempus vitamq; consumunt. Nec id quod operantur habet veritatem cum auro vel argento, sed solum apparentiam. Et ideo simpliciter sunt condemnandi Alchemistæ Et hoc evidenter probatur: quia nemo eam in publico vult facere, ut appareat quod male agant: quia oderunt lucem & si aliquando verum faciant, aut fit cum damno computatis expensis, vel aliqua deceptione, imponendo aurum verum, vel aliqua diabolica fallacia: quæ ut eos attendere faciat hujusmodi, facit eis verum aurum, ex appositione veri auri occulte aliquando. Cum ergo sit tale exercitium contra utilitatem publicam, ut patet ex consumptione rerum, & quia ut communiter faciunt ex his monetam falsam, ideo simpliciter sunt condemnandi eam facientes. Ego vero teneo communem opinionem: artem istam esse licitam, quia rationes summæ Angelicæ non concludunt artem ipsam, esse illicitam, eo quia nullus habeat artem veram: quia hoc non est ex defectu artis, nec etiam aliæ rationes concludunt: ut de se patet. Et idem tenet Thom. & Alber. An autem lucrum ex Alchemia sit licitum, & venditio reddatur injusta, dicit Tho. ubi sup. quod si per Alchemiam fit verum aurum, non est illicitum ipsum pro vero vendere: quia nil prohibet uti arte & aliquibus naturalibus ad producendos naturales effectus: aut non habet veram speciem auri, & est injusta venditio, postquam est aurum sophisticatum.

*Thom. Arsonensis l. V. Doctoris de Jure Alchemia
responsum.*

Ad propositam quæstionem breviter respondeo: si communis Doctorum opinio facit jus (ut inter omnes peritos constat) sequitur ut Alchemia sit licita. Verum est autem antecedens: quia Oldr. Bald. Jo. Andr. Pan. And. Isern. Alber. de Rosat. Alb. Brun. Guid. Pap. & alij complures, tam civilistæ quam canonistæ illam
com.

comprobarunt. Unus solus contradicit Angelus, in sua summa angelica. Sed præterquam quod unius Doctoris contra communem nulla est auctoritas, ut omnes sciunt, certe fuit unus magnus canonista. Hieron. de Zavetin. qui in c. 1. de accusat. omnibus & singulis suis argumentis exactissime respondit. Hoc est fundamentum adamantinum ex auctoritate magnorum & clarorum Doctorum & Jurisconsultorum: ut omittam auctoritatem Thomæ de Aquino, qui duobus aut tribus locis Alchemiam apertissime comprobavit. Plinius quoque lib. 34. c. 4. scribit Caii Imp. temporibus fuisse Alchemistas. Neque ad rem pertinet quod dicit, illorum artificium non fuisse quæstuosum. Primum quia in quæstione, an Alchemia sit ars licita, non quæritur an sit lucrosa aut fructuosa, sed tantum an Jure divino vel humano prohibeatur. Deinde quia fieri potest ut illi artifices, de quibus loquitur, non satis periti fuerint, cum alij peritiores esse potuerint, ut vulgo dicimus, inter artifices latam esse differentiam l. inter artif. ff. de solut. Mira sunt præterea quæ Suidas de Alchemia & artificiosa auri confectione narrat: quod Ægyptij potuerunt alere bellum diuturnum contra tyrannum Diocletianum, freti arte sua, id est, artificio.

Sed videamus alia quædam argumenta. Scribit enim Arist. lib. Metaphys. 2. & 4. quod ars naturam in quibusdam imitatur, & quod multa naturalia confici & perfici arte possunt: & colchotar & calchantum exempli causa nominat, dicens quod illa duo atramenta, non tantum nascuntur in mineralibus, sed etiam confici arte possunt. Tertium exemplum ponatur de sale. Nam (ut ait Plinius lib. 31.) sal aut fit aut gignitur. In Polonia est sal minerale, in Gallia est factitium, & hujus eadem est proprietas, natura, & efficacia, quæ illius. Quartum est electrum, quod Plin. lib. 33. c. 4. & multi alij scribunt esse non tantum naturale, sed etiam factitium. De quo factitio & artificiali textus loquuntur in l. 4. ff. de legat. l. 1. 7. §. voluntas. ff. de acq. rerum dom. §. si duorum Instit. de rer. divis. Quintum est argentum vivum, quod prædictus Plinius lib. 33. c. 1. dicit esse aliud nativum aliud factitium: & hoc ad alterius differentiam nominat Hydrargyrum. Guilielmus Philander in commentariis Vitruvij, quatuor ejus genera numerat: duo nativa & duo fictitia: atque ibidem ostendit & chalybem & sandaracham & æruginem & calchantum & cinnabrium, alia naturalia gigni, alia hominum arte confici. Quæ cum ita sint, non absurde concludere possumus: Sicut ars in tam multis alijs naturam imitari potest, non esse inconveniens dicere, illam in auri & argenti operatione naturam imitari posse. Certe Cardanus libro de subtilit. 16. scribit, & multi dicunt sibi hoc esse cognitum, quod ex ferro potest fieri cuprum chalchanto adhibito, & Cardanus eodem

dem libro testatur pharmacarium quendam Trevisanum, coram illustrissimo principe Venetorum & sapientibus senatoribus argentum vivum in aurum convertisse. Verum est quod Julius Scalliger negat se id credere; sed nititur argumento infirmo, videlicet quod si Veneti hoc vidissent, quia tanta sunt avaritia (ut ipse scribit) ut etiam cum Turca hoste Christiani nominis foedus faciant, nunquam illum pharmacarium dimisissent: sed tormentis eum coegissent artem suam revelare, & forte eum in gabalo suspendissent. Sed verisimile est pharmacarium illum fide publica, fortasse etiam obside, aut alia securitate sibi cavisse & providisse. Nec certe de omnibus omnia suspicari honestum est. Illud constat, innumeros, & superioribus seculis fuisse, & nunc esse graves viros qui eam artem factitarunt, & sibi quaestuosam fuisse praedicarunt. In quibus fuerunt Albertus Magnus, Comes Trevisanus, Augurellus, Avicenna, Geber, Lullius, Bonus Ferrariensis, Morienus ac Tolod. & praesertim Arhal. de Villanova; summus medicus. Videmus etiam nostis temporibus Joh. Fernelium in arte medica principem existimatum in suo libro de abdit. rer. caus. eandem artem ad unguem tenuisse; & in ea exercitatum fuisse, quamvis circa finem joculariter ex tribus Augurelli versibus incautum lectorem eludat. Unius autem illius Fernelij autoritas aliorum multorum medicorum contradicentium autoritati (ut quidam dicunt) praeponderat.

Sed principaliter & ante omnia in quaestione; An ars aliqua sit licita; considerandum est, An divino aut humano aliquo jure sit prohibita. Nam licita aut illicita ita discernuntur l. i. ff. de concubin. l. cum senatus ff. de rebus dub. l. 1. & per tot. tit. ff. de colle & corporibus. Quantum ad divinum, certe nullum textum reperio, ubi Alchemia & auri confectio prohibeatur: cum tamen innumera vitia & crimina legislator divinus Moses in Levitico, & Deuteronomio persequatur. Neque puto illum magis prohibuisse destillationes & alembicationes, & auri argenteve confectioem, quam jocalium & annulorum & caeterorum ejusmodi ornamentorum constaturam: quibus Salomon & alij Reges ornabantur. Quantum etiam laminarum & bractearum auri usus apud populum Dei fuerit praesertim in templo Hierusalem, nemini ignotum est. Quantum autem ad jus civile, certe nulla litera in Digestis, Codice, Inst. vel Novell. ostendi posset, quae ad prohibitionem Alchemiae pertineat, quin potius Fusorum ars comprobatur & laudatur & praemiis decoratur l. 1. C. de excusat. artific. Sic Vascularii fusores frequenter nominantur, quasi artem (sine controversia) legitimam exercentes. in l. apud Labeonem §. ult. ff. de praescript. ver. Lult ff. de oblig. & action. l. penult. ff. de aur. & argen. lega. Et de Metallariis quod legitimam artem exercent dubi-

dubitari non potest ex tit. Cod. de Metallarijs lib. xi. Quantum ad jus canonicum, opponi solent duo textus: sed facile est utrique respondere. Primus est in c. spondent Extravag. de crimine falsi. Ubi Papa Joannes xxii. Alchemistas reprobat, non tamen eos morte damnat, sed tantum infamia perpetua. Sed textus ille non est infinite & generaliter scriptus de omnibus Alchemistis. Verum specialiter & proprie de iis tantum, qui (ut textus verba proferam) aurum vel argentum sophistica transmutatione confingunt. Quare ad eos qui non reprobantur, adulterinum, sed probum & verum aurum conficiunt, textus ille non pertinet. Sicut Joh. Andr. in addit. ad Specul. testatur; Arnaldum de Villa nova suo tempore facere solitum virgas auri quas omni probationi submittebat. Itaque omnes Doctores tam civilistæ quam canonistæ, non curarunt illam extravagantem Papæ. ut superius diximus. Quin etiam Jo. Augurel. Magnus Poeta, opusculum suum de Alchemia libere dedicavit & præsentavit Papæ Leoni x. cui gratissimum illud munus fuisse constat. Hæc igitur ad illum textum responsio sufficiat: ut illud omittam, quod multi hodie non recipiunt auctoritatem illius legislatoris, qui fuit Papa: & dicunt quod si in uno capite auctoritas illius approbatur, etiam in altero capite proximo, ubi de Franciscanis & aliis Monachis quædam profuso libitu constituit, & approbanda esset l. qui non cogitur ff. de judic. Alter textus qui opponitur, est in c. episcopi 26. q. 5. qui sumtus dicitur ex concilio Auquirensi & sic scriptum est: Quisquis credit posse fieri aliam creaturam, aut in melius aut in deterius transformari in aliam speciem, vel aliam similitudinem nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, infidelis est. Primum ridiculosa est allegatio ex concilio Auquirensi quod nunquam fuit aut esse potuit. Corrigendum est AQUIRENSI. Sed magis deridicula est allegatio illius textus ubi damnantur, qui credunt transformationem fieri in aliam speciem. Certe nihilo magis hoc pertinet ad nostram quæstionem quam quod Imperator scribit, possibile esse res omnes in pecuniam converti l. 2. c. de constit. pecun. Nam textus ille non loquitur de speciebus metallorum aut similium rerum, sed de speciebus personarum: hoc est de mulieribus sortilegis, quæ dicebāt quod noctu transformabantur in varias species animalium, & per sylvas ac nemora cum Diana vagabantur. Itaque in §. siquidem satanas (inquit textus) transformat se in diversarum species personarum. Quare deridiculum est textum, qui de diabolica transformatione personarum loquitur, contorquere ad transformationes metallorum, quæ industria & solertia quorundam artificum fieri possunt, sine illo diabolico vel magico artificio: ut Thom de Aquino in prædictis locis ostendit. Quin etiam textus est sub eadem quæst. in

C. nec

C. nec mirum, ubi sic scriptum est: Insunt rebus corporeis per omnia elementa; quædam occultæ seminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis aut causalis, prorumpunt in species debitas. Addam etiam illud, quod legibus nostris comprobatur medicamentum factum ex venenis, aut rebus venenatis, quasi ea quæ naturâ venenosa sunt, arte & solertia emendari, & commutari ad salubritatem possint, ut de Mithridatico innuit textus in l. quod sæpe, §. venena. ff. de contr. empt.

Restat illud argumentum, quod multi alchemistæ faciunt falsam monetam: multi etiam fuerunt fortilegi, impij, athei, necromantici. Dicitur etiam quod Raimundus Lullus & Paracelsus fuerunt magicis artibus inquinati. Horum disputatorum laudanda est pietas & probitas: sed tamen rogandi sunt ut cogitent, artificum vitia nequaquam arti imputanda esse. Quoniam aliud est ars, aliud artifex: Aliud est usus artis aliud abusus. l. quicumque & l. seq. ff. ad leg. Corn. de fals. ubi ars monetaria probatur: sed tamen damnantur qui nummos aureos aut argenteos tinxerint aut fixerint. Sic in l. 1. ff. de extraord. cognit. artis medicæ professores laudantur, inter quos tamen dicuntur esse impostores, qui in cantationibus & imprecationibus & exorcismis utuntur. Sic Mathematica simpliciter damnatur in l. 2. C. de malefic. cum tamen non omnes Mathematici damnandi sint, sed impostores soli. Sic venenarii capite puniuntur in l. capitalium. §. venenarii ff. de poen. cum tamen ne venena quidem ipsa damnentur ut modo dictum est ex l. quod sæpe ff. de cont. empt. quod si artes propter artificum abusum damnandæ essent, quænam hodie probaretur, An juris prudentia? in qua tot sunt rabulæ? an Medicina, in qua tot sunt venefici? an Theologia, in qua tot sunt sophistæ? Judicium igitur & delectus adhibeatur: separentur palææ à granis in area: mali pisces à bonis in sagina: adulterini nûmi à probis in Repub. Sophisticantes aurum vel argentum à peritis artificibus, acerrimæ contra falsarios & monetæ corruptores animadversiones, inquisitiones, informationes constituentur. Sed (ut ait Iurisconsul.) alieni admissi pœna ab iis quos nulla culpa contingit, removeatur. l. ult. D. de bon. damnat.

F I N I S.

EX-

EXCELLENTISSIMO VIRO
 PETRO SEVERINO DANO
 SERENISS. REGIS DANIAE
 ARCHIATRO.

Thomas Mussetus Anglus

in æthiopia.

Vandiu Philochemiæ animum adjeci, ornatiſſime Severinè: tandiu ejus præſtantiam ſingulis Medicinæ ſtudioſis innotefcere poſſe, plurimum peroptavi; quippe ex qua tantam ſanitatem ſuavitatemque, hauſi quantam non optare aliis communem, vix hominis, nedum philoſophi eſſe exiſtimarem. Tamen cum cernerem tuam illam ingenioſiſſimam & cædro digniſſimam Idæam à vulgo medicorum honore non ſatis amplo exceptam; teque & oleum (quo ſaxa mollire inſtituiſti) & operam pæne omnem perdidiffe: verebar equidem necum hoc libello iniquius multo eſſent acturi, qui tam elegantis & divini orationis *Δεληήτρφ* neutiſquam flectebantur. Forte id accidit, quod Antichemiſtas ſiccis & ſobrios eſſe credens, ꝑ propterea eos putares non ſale ſed oleo perluendos, & molli oratione ceu pleetro quodam Thebaico ad veritatis ſenſum ducendos. Ego autem contra animatus ſum, in eamque totus ab eo ſententiam: quod non oleo amplius perluendi ſed ſale perfricandi ſint, & vel ſatyricorum cauterio vel ſtimulis dialecticorum exuſcitandi. Nam illorum pluriſimi Chemiam tanto odio habere cœperunt, ut ipſius ſolo nomine audito inhorreſcant, & (qua ſunt fatui mentis intemperantia) ſubinde vomere cogantur. Alij vero Chemica vehementer laudant remedia: ſed quoties ſua ipſorum negligentia Vulcanus vitium admittit,

misit, toties artem denuo laceffant, vel traducunt de-
 monstratorem. Neq; omnino minimus eorū nume-
 rus prodit, qui Chemico omnem eo usque deferunt
 honorem, quo usq; sese extra metallicā mineralē-
 ve provinciam exercet. Nam ab illis majori religio-
 ne, atque à cerasse aut vipera abstinendum censent;
 sed qua rationis umbra id faciant, nequeo satis affe-
 qui. Nam si venenum illorum detestantur, quid vi-
 peram adhibent? qua neque leprosius animal, nec mi-
 nerale tam noxium reperitur. Adde insuper, tantam
 inter homines atque serpentes inditam à Deo esse
εὐνοίας, quantam inter ipsum atque mineralia
 nunquam videris: adeoque tantam, ut illorum solo
 vultu, tanquam humani generis perduelle quodam
 conspecto toti contremiscamus. Deinde cum sal mi-
 neralis non solum in omni vegetabili quo alimur aut
 alteramur, sed etiam in quoque animali reperitur:
 profecto aut nihil præbere ægrotis necessum est, aut
 ad mineralium usum quamvis reluctante animo ac-
 cedere. Præterea cum à Deo hunc ordinem sublun-
 naris liturgiæ præscriptum esse sciamus: ut mineralia
 vegetabilibus, hæc brutis, brutaque hominibus ali-
 mentum suppeditarent; quanta (Deus bone) stupi-
 ditas, quæ nos ignorantia effascinat, ne maximam in-
 ter homines & mineralia similitudinem confitea-
 mur? Rectius mea quidem sententia ille, qui homi-
 nem Microcosmum vocavit: utpote in cuius natu-
 ra, Dei, Angelorum, brutorum, plantarum, diaboli,
 totius denique universi aliquid collocatum sit; nec
 sane immerito: Nam revera quantum in nobis vir-
 tutis habitat, tantum Dei inest: quantum sceleris, tan-
 tum diaboli: quantum rationis, tantum Angelorum:
 quantum motus sensusque arbitrarii tantum bruti:
 quantum aëtionis, tantum plantæ: quantum salis,
 sulphuris, mercurii, tantum mineralium. Factus enim
 E est ho-

est homo, ut cætera quæque mixta, ex minera terræ: & in suum omnia pulverem post factam corporis analysin, ocius tardius redibunt. Verum quid ego hæc noctuas ad te, qui Athenis transigis ætatem? vel quid ad illos Misosophos, qui senum psittacorum more negligunt erudentem, nec unquam è suis monstrorum plenis labyrinthis, vel Ariadnes filo adjuti egredientur? Placuit tamen aliquid tentare ad ipsos revocandos, si non proficiendi spe, tamen periclitandi voluntate: quandoquidem *ἐς Τροίην περιεγμένοι ἦλθον Ἀχαιοί. Καλλίσα παίδων, πείραθ' ἅπαντα τέλειται*. Cur autem hæc tibi nostri exercitus præludia dicarem, plurima in causa sunt. Primum singularis tua erga nostrates humanitas, quam ante biennium in tua patria & nostro *Μυστρίσ*. legato, Peregrino Bertio nobilissimæ ducis Suffolciæ filio, mihi que in primis neque modio neque trimodio, sed ipso pleno horreo aperuisti. Deinde vero, quod medicam *ἰατρικὴν* hominibus medicinæ imperitis (quales plerique nobiles & senatores sunt) inscribere, perinde esse videtur: ac si agricolæ Monarchiæ encomium, aut militi agriculturæ scientiam offerres. Sed illa in primis me movit (optime Severine) tuæ singularis doctrinæ & exploratæ hac in causa eruditionis contemplatio: cujus sola umbra refocillatus mihi facile persuadeo, me de cunctis chemicorum remediorum convitatoribus vere atque solide triumphaturum. Hanc autem Apologiam anno superiore accepisses, nisi tuam illam adversus Antiparacelisticam auream responsionem indies expectassem. Verum cum te aut seculi ingratitude, aut silentii jucunditate, aut regis avocatum negociis auxiliares chemiæ copias nondum misisse scirem: officii mei esse duxi Misochemico sublimes interim arripere, suamque ipsorum *ὑψηλὰ κερδία* hac prima velitatione ceu pastorculi uniu-

fundu

fundula prostrernere. Quod si aliquæ ejus forte reliquæ revixerint, dabis spero operam, ut tuis conjunctis copiis nostræ augeantur vires, *σὺ τε δὲ ἐρχομένων*, singula hujus hydræ capita amputentur. Victoriæ autem spem illud omnium maxime facere nobis videtur: quod neminem huic causæ reluctan-tem legere possimus, quin idem aut Babylonicæ be-
stia nomen dederit, aut se disciplinæ divinæ & perfe-
ctæ ecclesiæ repurgandæ ἢ λάθρα ἢ ἀμφαδὸν ostende-
rit inimicum. Interim vero, dum tua instruitur a-
cies, si mihi in hac prima dimicatione *βεγῶσιν τρυ-
μῶς* videatur *λεπτὴ δὲ τεμῆστις*; id velim non nostræ pu-
sillanimitati, sed tuarum copiarum expectationi fe-
ras acceptum. Nec tamen tam excordes unquam
reperiemur, quin denuo in hostem redivivis viri-
bus, quodcumque occasio tulerit, revertamur. Be-
ne vale, meque (uti soles) perdilige. Nobiliss Regis
Gall. legato, D. Tychoni Brahe, viri ut Chemiæ, sic
etiam virtutis studiosissimis, salutem ex me dicas am-
plissimam, etiam atque etiam te rogo. Data Londino
Prid. Kal. Feb. 1584.

Tua felicitatis studiosissimus

THO. MUFETTUS,

PURAE SIVE CHEMICAE MEDICINÆ STUDIOŒ

Thomas Mufettus Medicus S.

*V*erum illud esse experior Comici non inſtitum dictum, chariſſimi fratres: Sapientem ad res agēdas his tribus impelli, Neceſſitate, Lege, Conſuetudine. Abſq; quibus fuiſſet, equidem non ſolum ab hoc genere ſcriptionis, ſed ab omni librorum meorum evalgatione abſtinuiſſem. Video enim eam cuiq; patere ad operum ſuorum impreſſionem facilitatem, ut impudiciſſima Venus, & ſtultiſſima quavis opinio ſuum quoque prælum conſecuta ſit. Tamen cum neceſſum ſit ſcriptis animare vos, quos viva oratione attingere non licet: neceſſitati dabitur (ni fallor) venia, nobisque non ſcripturiendi ſtudium, ſed animus veritatem docendi imputabitur. Præterea natura vitæq; brevitatem monemur, ſerendas vel citò vel ſerò eſſe arbores, qua proſiunt futuro ſeculo; hominemq; ut ad civilem vitam, ſic etiam ad eorum qua à Deo optimo maximo accepit cum aliis diſtributionem procreatum. Quin porro de Zuingero Aragoſio, Severino, aliſq; inſtitutoribus meis peroptimis (quos ἰσὴα γὰρ τὸν οὐρανὸν ἰνὸς ἀδὲς Hippocrates jubet) parum honorifice ſentire videar, ſi chemica ipſorum remedia (quibus unice delectantur) variis criminationibus à viris impudentibus conſperſa, contra quemcunq; hoſtem libere propugnare non auſim, eorumq; innocentiam, immunitatem, jus nervis modiq; omnibus ſactum tectum ſervare. Nec ſola ipſorum gratia hac facerem (hominum quippe auctoritate in Phyſica diſceptatione uti plane ἀτόρον videtur) niſi quoque rei ipſa cernerem medicos chemicis deſtitutos remediis ſimiles eſſe fabrorum, qui ad ſecandum bebetarii ſecurim, vel forte medio conſtractam adhibent. Deniq; curæ conſuetum eſſe videam præſtantiſſimis viris omnem inſpirationem, qua ab ſe non tantum crimen ſed etiam criminationem

natio-

nationem segregent; suamque innocentiam cum verbis tum scripto agant apud populum: nihil novi aut mali facturum memet confido, si illata repellendo tela, futura arceam: hosque delirantes nepotulos ad meliorem (pro viribus) frugem revocare velim. Nunc enim nescio quo superbia æstro percussim convitiando modum tenere nequeunt, deoque illius Antiparacelsiæ libris, tanquam de Metelli spoliis in omni mensa triumphant. Tamen si perspicerent miselli, quam parum virium illius acies obtinet, suaque ipsius argumenta in veritate, justitia, atque aequalitatis statera examinarent: sane non minore celeritate ab ejus vexillo, quam Mars ille velocissimus Deorum à Veneris amplexu idroque adulterino, postquam se diis hominibusque ludibrio exposuisset, aufugerent. Etenim prima parte quid aliud nobis ostendit, nisi magnam Theophrasti impietatem? quam sane ut Theologi accuratius, sic etiam justius tractassent. Nam quod medicorum est, id curent medici; tractent fabrilia fabri; ipse etiam homo cum sit, in hominem æquius affici debebat: vel saltem non ita humanitatem deposuisse, ut jugulare mortuos & in defunctos se vivere habeat oblectamento. Quid si Paracelsus in Mundi creatione divinaque administratione aliquid à sacris literis alienum sensit? ecquid in eo ab Ethnicis differebat scriptoribus? vel cur non pari misericordia illius ferimus figmenta, atque disciplina ecclesiastica scriptoribus (quorum non se minimum esse prodidit Antiparacelsiæ) vel Galenica impietati condonamus? verum cum illum $\alpha\tau\tau\alpha\tau\omicron\varsigma$, καὶ ὄντο, καὶ δόλυ πρῶτον ipsamque humanitatis legem transfuisse abunde constet: nolo hunc limum amplius movere, ne vobis (quibus semper placere institui) ingratisimum excitem odorem, meque ipsum ad majora festinantem impediam. Novi Antichemistas etiam à nemine oppugnatos, una cum illo idololatratum Deo mole ruituros sua, jamque diuturno spontim furoris aestu contabuisset. Tamen cum me sciverint non tam cruciandi animo & expectatione triumphi quam ipsorum sanitatis gratia hunc

libellum quasi cauterium aliquod emisisse : meum (ut spero) institutum magnopere laudabunt, neque adeo damnabunt voluntatem. Quis enim Medicum apoplecticos vel pungentem vel urentem vel etiam flagris cadentem, tanquam ἀφιλανθρωπίαν reum insimulabit; cum hac ille non ut affligat agrum, sed sensus revocandi ergo usurpet? Reliquum, animuli mei, nihil jam videtur : nisi ut quas vobis distribuente justitia possessiones emensus sum, eas nec pretio emi, nec sycophantiis surripiri, nec vestra pusillanimitate auferri unquam permittatis. Deus optimus maximus vestra promoveat studia, atque hac summa tranquillitatis Alcedonia ad Ecclesiam nostram medicinamq̄, perfecte repurgandam, quam diutissime velit largiri. ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἀπὸ τοῦ θεοῦ

DE JURE ET PRAESTANTIA CHEMICORUM MEDICAMENTORUM.

Dialogus Apologeticus.

PHILERASTUS CHEMISTA.

PERUI præceptor meo consilium meum de fallendo Chemista, laudat, commendat, prædicat, votis etiam promovet hoc opus, meque vario telorum genere & technarum multitudine instruxit. Tamen, ne mentiar, cum apro Ætolico, cum urso, leone, excetra certare mavelim, quam cum Chemistis: qui alloquentem teterrimo sulphuris odore, aut mercurialibus fumis totum obrunt. Audio etiam quendam Chemistam haud longe hinc commorari, qui nos Galenistas ceu haleces sale conditurus est, & postea in fumo suspensus. Pol, nisi me signum fallit, hic habitat in vicinia, sed ecce hominem egredientem. Audite cælum & terra, dum Dardaleos comminiscar dolos, totamque hujus peritiam nova simulatione perdiscam. CH. Phy, aut carum silvestrem, aut mustelam hac transisse arbitror; ita olet male. PH. Adibo? sistam, sistam? imo certa est mens, quæram, quo quo hinc remotus est gentium. CH. Salve advena. PH. Et tu inquiline, salve. CH. Quem tam solite quæris, hospes? ei si quid ego adjuncto sim inveniendo, im-

pera.

pera. PH. Pol humanitatem tuam accipio, & in patriam denuo reversus ipsam prædicabo lubens. Chemistam quæro, cui inveni-
 endo quantam mea gratia operam dederis, tantum te semper ar-
 ctius amavero; prima occasione oblata reddam mutuam. CH. Ta-
 met si tanto vix quispiam nomine dignus sit, nihilominus me ita à
 populo vocari, nolo ire inficias. PH. O me felicem Philerastrum,
 qui in ipso portu merces video desideratas. Quis aut qualis Deus
 cuiquam similem opportunitatem? mi here, mi patrone, mi pater
 optatissime, salve. CH. Nugas agis, Phileraste; neq; enim me tibi
 herum, vel te mihi servum fuisse, unquam memini; sed unde sol-
 vis, obsecro? qua patria oriundus es? PH. Athenis Galenicis solvi
 patriam Germaniam habeo. CH. Quid igitur hæc aditio fuit, ho-
 spes? cur me deridiculi causa salutas? Quid Athenis Galenicis va-
 ledicens huc appulisti? PH. Quoniam ubi nihil præter morum cor-
 ruptelam, scientiæ inopiam, loculorum exenterationem video, ibi
 si sceptrum detur, non est cupita mansio. CH. Bona verba quæso,
 vix sentio talium operarum viros esse Athenienses, quod si tales
 fuerint merito aufugis, recteque facis advena, quod ab eorum
 consortio accurate abstines. PH. Imo tota Atheniensium atque
 Galenicorum gens est inter homines mea quidem sententiâ, ut
 Napelli, Atonita, Chamæleontes; coloris splendorisve elegantiâ
 oculos atque animos pascunt, bono tamen usui sunt nulli. CH. Ta-
 ce obsecro, si quid Galenici Ethices præcepta transgrediantur, id
 Theologi deprehendant velim, Politici puniant. Tuum vero est,
 medicus cum sis, illorum in medicina errores arguere; nam in
 alienam provinciam excurrere quam parum Dialectici sit, lex illa
 justitiæ, *ναὸ ἀυτῶ*, satis convincit. Sed dic mihi tua fide, ho-
 spes: Nunquid Galenicos in æternum deseruisti: an meos degu-
 statum sermones, & arcana surreptum venis? PH. Egone tua tibi
 arcana surreptum veni? minime possem: vel etiam si possem ma-
 xime, pietas prohibet. CH. Tamen tuorum multi huc veniunt,
 & me salutant blanditer; comiter appellant; rogant, ut sustenta-
 tum est: meamque & operam & artem divinis affectam laudibus
 suspiciunt; cum vero in scholam redierint, stomachum detegunt,
 & in chemiæ fautores libere vel potius illiberaliter debachantur.
 Alii itidem sunt ita: Chemiam amant, quantum in rem esse du-
 cunt suam; quando autem sumptus requirit, tum eam scientiam
 inutilem rejiciunt. PH. Atqui ego illam ita amplector atque amo-
 unice, uti amare æquum est: nihilque mihi tanti est reliquum,
 quin Chemiæ discendæ nomine illud inducar dare. Est enim
 Chemia solidæ philosophiæ fons, clavis sapientiæ, anima & me-
 dulla physices, medicinæ radix, & meta, in quam viri sapientes
 collimarunt, vis magis prædicem? CH. Imo satis superque,
 advena, malleam causa ab ipso laudari Chemiam, qui ipsius in
 laude

laude semper vixerat. Gaudeo tamen eo usque prævaluisse eam, ut suum quoque encomium ex ore inimicorum consecuta sit. Sed responde paucis, cur Chemiæ nomen daturus venis, cum eam tot egregii medicorum principes repudiarint? nam ex Græcis, Hippocrates, Polybus, Aristoteles, Nicomachus, Theophrastus Lesbicus, Herophilus, Serapion, Dioscorides, Galenus, Thesallus, Trallianus, Archigenes, Rufus Ephesius, Acrius, Oribasius, Alexander Trallianus, Paulus Ægineta, Actuarius, vestri sunt. Vestri quoque, Avenzoar, Albubere, Isaac Beimiram, Albaterius Albucasis, Jacobus Alkindus, Avicenna, Averrhois, Joamitius &c. inter Arabes. Ad vos etiam spectant omnes tū Itali, tum Hispani, tum Galli, tum Germani & Angli, qui ante annos trecentos medicinam exercuerant. Cum igitur tot præclari artis medicæ Atlantes senectute canisque conliti nostram oppugnarint vel saltem non cognoverint scientiam; inanem ludis operam adolescens, qui huc illius perdiscendæ gratia nullum non maris terræque periculum subjisti. PH. At didici non ætate, sed ingenio cognitionem acquiri, eamque in rebus plerisque pessimam esse vide opinio- nem, in qua major numerus consentit. Nam, Deus bone, quantum & quam gravium hominum concilium Christum illum Protophilosophum falsis criminationibus & opprobriis affectum depromsit postea ad flagrum, nec non nisi vilissima crucis morte occisum demisit. Quod si illum in carne patfactum, annorum, prophetiarum, miraculorum testimonio vel cæcis & lippientibus ostensum, oculati illi Patres nostrique inprimis Patroni non agnoverunt: multo quidem facilius in ipsius medicinæ principiis errare potuissent, nobisque aliquam ejus partem vel rudem vel incognitam relinquere. Siccine medicinam omnem in idololatrarum pectore, aut unius Galeni fonte clausam fuisse verisimile est: ut Christianis necessitatem imponamus, eam vel ab Ethnicorum ore vel à nullo omnino latice hauriendi? Quin potius illud constantissime teneamus *ad hunc*: Christi professionem ad omnia utilem, omniumque promissionum energiam adeo percipere, ut qui ipsum sincere colit, majus propterea in sua vocatione sive medica sive physica sumpsit incrementum. Præterea sicuti Christus ipse (quem ecclesiæ caput agnoscimus) omnis disciplinæ inter homines fuit (proculdubio) peritissimus; ita etiam ut Christiani eo ipso cunctos Ethnicos antecant, non similitudinis tantum ratio atque Cabalistica anagoge, sed physicæ æquitatis lex imperat. Testor Salomonem, Apostolos, eorumque discipulos omnes, nec non hujus ætatis medicos nonnullos, qui divino afflati spiritu tum scientia tum usu medicinæ Judæos, Græcos, Arabes, Latinos, superarunt. Nam in Anatomia totius medicinæ vestibulo quam perniciosi veterum lapsus fuerunt? quam falsa ipso-

ipforum physice, & non solum à divinis literis, sed quoque ab ipsis sensibus abhorrens? Methodum vero ita pœne omnes ignorarunt, ut qua potissimum methodo medicus opus haberet, pauci, imo vix aliqui tenerent. Omnes denique in medicamentorum præparatione à veritate ad opinionem, à sensibus ad imaginationem, ab apodixi ad errorem sensum delapsi sunt: nec unquam nisi ante paucos annos ad sanam mentē reversi. CH. Næ quamvis Galenicæ usu esse solet, linguis ab animo differre, tamen tu tam cordate loqueris, & mea quidem sententia divine: ut nihil in me claudi permittam, quod te scire interest. PH. Tu si aliud mihi in ore esse perspexeris, aliud in pectore: nullam causam dico (Chemista) quin mihi & s̄mæ, & salutis, & vitæ apud te deliquio sit. CH. Age tuam experiar fidem, fietus ingenio tuo, fac igitur infidelior mihi ne fias, quam egomet sum tibi. PH. Imò nisi meis præcordiis malè velum, tibi volo optimè, & mihi citius infidus ero, quam tibi desit fides. CH. Capió conditionem, sequere me ad ædes. PH. Salve naturæ fanum! ut te expectavi diu, sed papæ! quam exiguæ sunt istæ tuæ ædiculæ? CH. Nec ingentes quoque formicæ; tamen naturæ solertiam artificiumque magis, quam proceras gigantum machinas commendant atque commemorant PH. At quæ ille obsecro literæ, quæ præ ostio manent insculptæ? CH. BASILICA CHEMICORUM: CONTRA QUAM OMNES GALENISTARUM COLONIÆ NON PRÆVALEBUNT. PH. Rude quidem hospitium, & tanto ferendo nomini longe impar; neque enim opere Corinthiaco vestiuntur parietes, nec extra emblematis ornantur, desunt quoque vestibulo Atlantes, & in testō tegulæ deliciares desiderantur, neque valvæ Dædalea manu sculpuntur, ad Basilicæ exemplar. CH. Tu exteriorem ædium ornatum expetis. hospes, cum ego data opera non addidi. Turpe enim existimo externum consecrari splendorem, ambitionis, non philosophiæ; stultitiæ, non cognitionis argumentum. Quum etiam tuus Hippocrates nimiam in medicis damnet *ἀξονοίαν*, frustra mihi tegulas deliciares, opus Corinthiacum, aut Dædaleam manum narras, qui Anglus sum: & in ædificiis sobrietatem, quam novam istam *βινωπευλίαν* imitari malle. Præterea ædes tanto sumptu ornatae, cum multorum Pharmacopœorum pixidibus parissimæ sunt: quæ extra auro radiant opereque poliuntur Phrygio: intus autem vel nihil, aut sceleta tantum continent, & (adlit verivesbio venia) cadavera medicamentorum. PH. Verum autumas. Noli autem graviter quæ dixi ferre; nam nos artis præstantiam ex artificis divitiis, supellectile, ornatu, elegantia, fastuque æstimare soliti sumus: parum naturæ memores, quam ingentem auri thesaurum in terrâ omnium ædium vilissima reconde- re animadvertimus. Cæterum nunc cortice satis conspecto, ad

nucleum pervenire fames est. CH. Ingredere igitur. Sed priusquam pergis, cede in hoc apodyterium, atque ibi credulitatem, postea socordiam exue. PH. De socordia placet quod imperas, atque sentio necessum esse. Verum credulitatem quisquis omnino omnem exuerit, huic disciplinæ non altius imprimunt vestigium, quam triticum in mari satum. Nam juxta illud Aristotelicum, *δὲ μὲν τὸν μαθητὰν ὡς πρῶτον*, ut discipulum habeat liberalem, modestum, benevolum, attentum, docilem, & in omni in quamcunque partem fingendum. CH. Imò intelligentiā discipulum decet, credulitas non decet. Nam si huic te subjeceris Atheniensis: animæ immortalitatem, Dei omnipotentiam, mundi creationem, omnemque Christianorum doctrinam, ad Galeni exemplum, deridebis: nihilque tam impio ab ipso defensum est, quin tuo vicissim calculo confirmabitur. Quare nec mihi, nedum cuiquam ulterius habeto fidem; quam nos, vel sensibus manifesta, vel rationi, vel divinis literis congrua dicemus. PH. Probe mones. CH. Nunc in balneum descende, atque ablue opinionem, prævaricationem, factum, & reliqua scientiarum impedimenta. PH. Factum puta, ecce jam lotis auribus, & desiccato ad te animo revertor. Numquid præterea vis? CH. Tantum ut pileo mystico & toga bombycina depositis amiculum chemicum induas, rudioris fortè texturæ, sed ad nostras operationes longe convenientius; jam libri loco forcipem accipe dentatum, is tibi magister erit; optimè comparatus es; sic physicum ornari addecet. Sequere jam nunc me. PH. Pro fidem, quas ego hic conspicio, quales, quot fornaces? quod obsecro huic loco nomen est? CH. *Πορνήσιον*. PH. Durum verbum & asperum. CH. Tibi fortè quem hastenus in hypocausto sedentem Galenus desiderem reddidit. Verum qui laborem & sudorem (quibus Dij omnia vendere scribuntur) optatissimo cuique otio anteférunt, aliter animati sunt. PH. At profectò non vili pretio tantus vitrorum, vasorum, & fornacū omnium delectus comparatur; multum quoque pecuniæ absorbent Vulcanus, fermentum, argilla, & vehicula elicienda. CH. Quasi verò illius apud Comicum dicti oblitus sis: Necessum est facere sumptum, qui quærit lucrum; nec tamen tanti erunt sumptus, quin à lucro millies superabuntur. Etenim pro pecuniis scientiam ænes incomparabilem, totius Physicæ demonstratricem; nullus mercator tam felici commutatione, nullus danista tam fecundo fœnore est usus. Noli igitur isto avaritiæ luto hære: sed potius imitare Montanum, Fernelium, Villa novanum, Fracastorium, Cardanum, Gesnerum, Zuingerum, Aragosium, Brickmannum, Platerum, & aureum Daniæ pullum Severinum; quos factis in Græciam, Arabiam, omnemque medicinæ veteris provinciam tam longis deviationibus, non pudebat hujus artis esse ἐψευδῆς, suæque

que senectuti hujusmodi laboratorum, seu monumentum quoddam honoratissimum extruere. PH. Memorabiles memoras viros, & hujus seculi sola quædam ornamenta: eorumque fretus auctoritate, avidissimè sitio Chemiam. Soleo enim aliquid aggressurus primum disputare tecum, an id facere æquum sit? deinde, an alii quoque boni id fecerint ante me? quippe tum confirmatur electio nostra, cum sentimus prudentes clarissimosque viros, qui ipsi in honore semper vixerant: idem velle nobiscum, idem agere. Cæterum hinc aqua mihi hæret: An æquius fuerit tam paucorum hominum vestigiis insistere: An sequi veterum opiniones, qui in hac præparationum palæstra aut nulli, aut planè hospites videntur. Parce obsecro si nunc ad Galenicorum stationes recurram: facio enim id non tam illorum amore aut victoriæ spe, quam sciendæ veritatis causa, atque ut omnem tibi credulitatem videar deposuisse. CH. Laudo institutum: & vicissim respondeo tibi: veteres medicos in omnibus vel plurimis imitari perinde esse, ac si rudi quidem ab opere peteres exemplar. Erat enim medicina circa Hippocratis tempora instar fœtus recens concepta: in qua confusa tantum lineamenta, & rudes adumbrati uncularum membrorum conspiciebantur. Hanc postea Galenus methodo distinctiorem, posteritasque tum Arabum, tum Græcorum varia medicamentorum suppellectile ab agyris & tonsoribus corrasa locupletiolem fecerunt. Nullus tamen eo profecit, ut aquæ rosaceæ distillandæ (ô præclaros medicinæ Architectos) vel teneret vel traderet rationem. Imò in nulla Medicinæ parte non turpissimum reliquerunt errorem, quem postea sapientior proles tanquam secunda sponsia absterisit. PH. Vera refers, & meo quidem judicio vel sensibus ipsis palpanda. Nam sicuti aliter senes sentiunt, aliter pueri: hi se ceteri, illi pro ratione ætatis: ita quodque admirationem minimè promeretur: nos in hac mundi veluti canitie, quædam invenire patribus incognita, aut inventis ipsorum Apellis manum inducere: quandoquidem ipsi non alias quam per nubem Medicinam intuebantur, & ut tuorum verbum usurpem, nondum embryonaram. Quare perinde atque Avicenna in Galeno veritatem, in Hippocrate Galenus diligentiam, Hippocrates in veteribus methodum desideravit: ita etiam nihil in omnibus vel singulis scriptoribus expetere, servi moroso domino obstricti, non eruditi scientiæ exploratoris nota est. Nunc autem (omissis veterum delictis) mihi fornacum nomina usumque rogo explices. CH. Illa: Neptunus, Mare, Maria, Zona temperata; hæc Venter equi: ista Gallinarum nidus vocatur; illic verò Ægyptus collocatur: à dextris Persia, Mauritania, Ætna, Serpens, Accidiæ furnus, & venter struthiocameli. PH. Eheu! quæ dieis cinerem quærere videntur; apage istam amphibologiam, qua mihi non erudire velle

siropeum.

tironem, sed fugare etiam profectos apparent Chemicæ. CH. Verum hoc consulto faciunt, & magno jure. Nam ultra quod in novis artibus *ἐπιμασποικίαι* nulla vetat lex, Hippocratis etiam & æquitatis voce sancitur: res sacras profanis hominibus obscurè tradendas esse, *πρὸς ἢ τελευτῶσιν ἐργασίαι ἐπισήμης*. Adde insuper naturam majestatem suam arcano aucupari silentio, nobisque castaneæ nucleum non nisi cortice & aspero tegumento abditum offerre; quanvis re ipsa nullum rebus nomen à Chemicis impositum esse affirmo, quod perfecta Polygraphiæ, Etymologiæ, Notationis, Analogiæ, atque Physiçæ anagoges scientia imbutus non prima quaque lectione intelligat. Tantùm abest, ut merito elucidationem vocum desiderent, vel jure ullo culpent obscuritatem. PH. Non repugno, tamen meo quidem animo in scientiis docendis ea solum uti oratione, ad quam solus aliquis Cabalista tanquam natator Delius perveniat, non aliud videtur esse, quam homines ad lautissimum prandium invitatos & mox accubituros larvis spectrisque fictis expellere. Verum ad eorum medicamentorum præparaciones videndas oculi mei festinant, quas cæteris omnibus præstantiores esse libri profitentur tui. CH. Ad eisdem igitur, & in hunc zodiacum ingredi. PH. Nitidiorum locum meministi vidisse me; sed quam ob rem vocas Zodiacum? CH. Quia hic animalium signaturæ non illæ imaginariæ Astrologorum, sed veræ & vitales servantur, volentium duplicem inesse vitam animalibus; unam quæ in se ipsis, alteram quæ in nobis operatur; prima evanescente, secunda obtinet imperium: necisque vel medicamentum præbet ad corporis alterationem, vel ad ejus nutritionem alimentum. PH. Verum quandoquidem me credulum esse non vis, animalibus mortuis vitam inesse denego; nam pari ratione lapidibus, metallis, atque astris inesse vitam nullo quis negotio probaverit, atque brutis animam exhalantibus. Ego verò triplicem solum vitam agnosco; rationalem, sensitivam, vegetativam: id quod non solum Aristoteles, sed quævis medicorum natio ante Paracelsum natum defendit. CH. Atqui in eo turpiter hallucinatis, Atheniensis. Nam Galenus tuus vitam aut nihil præter vires esse disertis verbis asserit, aut virium actionem. Si igitur vis insit animalibus mortuis, metallis, astris, lapidibus: quidni & vitam inesse dixerimus? hæc cene in Galeno ferenda opinio est, & damnanda in Paracelso? Nonne etiam Hippocr. in suis de diætâ libris passim notavit, vitæ conservationem per alimentum fieri, declarationem per operationes: sicuti igitur homo vivere dicitur, quandiu actiones homini prædestinatas edere queat; ita etiam quandiu Magnes ferum, succinum paleas, Rhabarbarum bilem attrahit, tandiu vitam illis tribuere sobria atque sicca sententiâ censeri debet, non ebriosi homi-

hominis imaginatio. PH. Vitam igitur nihil aliud statuis, Chemicam, quam cunctis rebus energiam *in diis* insitam; id est, hominis ad humanas actiones, astrorum ad astrales, Angelorum ad Angelicas, brutorum ad brutales, plantarum ad plantares, mineralium ad minerales, metallorum ad metallicas, alimentorum ad alimentares, medicamentorum ad medicas operationes dispositionem. CH. Rectè colligis. & profectò cum mors nihil aliud sit, nisi perpetua ab actionibus præordinatis cessatio: cur animalia prius omninò mori fatebimur, quam omni actione cujus gratia prædestinabantur spoliata sunt? PH. Vivunt igitur animalia animam participantia sibi ipsis: hac verò destituta vivunt postea in nobis, & actiones proferunt, magneticas nonne hoc vis? CH. Maximè, & propterea vitam splenis bovini dico, non solum quæ in corpore bovis attrahit, concoquit, expellit sed etiam quæ in nobis expedit lienis obstructions, mensesque provocat; sic etiam vita castoris testiculorum (quo ad nos) ea dicitur, quæ uteri suffocationibus, & moram facienti fœtui medetur; sic etiam sales atque olea cranei humani, alcis, viperarum, bufonum, astacorum, vitalem facultatem obtinuerunt adversus Epilepsiam, incubum, lepram, pestem, quartanam, &c. Nec dissimilis aliorum est ratio, quibus vitam inesse solus non videt ille, qui calorem ignis non sentit, vel non videt cœli rotunditatem. PH. Intellico, sed quo me jam ducis? CH. In physicum plantarium, omnium vegetabilium sulphure, sale, mercurio refertum. PH. At cum eam fecisti gratiam, ut mihi liberum sit *κατακρίνει* apud te: ne obsecro molestum sit ea audire, quæ nostri contra has vegetabilium extractiones solent objicere. CH. Imò nisi tibi molestum sit dicere, mihi audire volupe est. PH. Afferunt: se in crassa vegetabilium præparatione jam annis multis medicinam maximo cum successu fecisse: eamque in purgandis, alterandis, & discutiendis humoribus (quæ præcipua sunt artis opera) non minus quam novas hæc præparationes vires suas exercuisse. Deinde hoc etiam timendum clamant, ne quando subtilioribus illis extractionibus corpora subito mutantur, fiatque interim magna caloris nativi atque humidi primogeniti iactura. Chemicam tamen nullo modo damnant: sed cur præ cæteris officinarum præparationibus extollatur, non videre sese affirmant. CH. Sanè quod Chemicam nullo modo damnant, maximè laudo, & ego una improbo illos, qui in omni morbo solis Chemicis medicamentis utuntur. Nam cum contra mures aut formicas bellandum est, suffecerint Pigmæi vires: tamen qui cum leone certaverit aut apro Ætolicò, huic Hæstorea manu aut Gigantium robore est opus: id est, mea quidem sententia, Chemicis medicamentis, vel ut clarius ipsorum præstantiam ceu ob oculos positam intuearis, dic mihi qualem Galenici in

atro-

atrophia imperant diætam? PH. Nempe cibos euchymos ellixandos præscribunt: jubentq; illorum succum exprimi, pinguedinem separari, sæcem rejici, alimentosum à non alimentoso dividi, singula denique separari, quæ facili concoctioni impedimento sint. Panis itidem loco amyllum lacte maceratum commendant, & ex vinis illud eligendum sentiunt, quod ab omni spuma, tartaro, & sæce depuratissimum est. CH. Rectè; sed cur panem, vinum, carnesque vulgari modo præparatas exhibent? PH. Quoniam eo modo devorata plus excrementi gignerent quam alimenti, atque non reficerent, sed re ipsa opprimerent naturam. CH. Equidem admiror vos in Analeptica tam lynceos, erga medicamentorum chemicam præparationem tam protervè animatos esse; nam si ciborum optimi succi extractiones ad corpus restaurandum necessariæ sint, quanto magis medicamenta ad corpus alterandum nata defæcare & repurgare convenit universa? adde etiam nonnullorum remediorum partes venenatas esse, aliquorum deleterias, plurimorum otiosas, nullorum nisi fortè per accidens salutiferas. PH. Quid audio? annon vires medicamentorum totæ totis ita miscentur à natura, ut nullo hominum invento seorsim eliciantur? CH. Neutiquam, herclè verò. Nam in Galeni tui schola audivisti, Aloëm exactè lotam purgativa facultate dispoliari; uti quoq; usita venire solet æris squamæ, aut æri usto. Docent te etiam Neoterici eam duntaxat Rhabarbari partem purgare, quam vinum maceratione facta absorbet; imò in integrâ totius substantiæ libra, vix uncia Rhabarbari sex reperitur, quæ alvum vel tantillum poterint movere, reliquæ verò ceu *σύντριβον* *ἀκαθάρτων*, cloacæ potius cõmitti quam hominibus propinari debent. PH. Equidem vero simile loqueris, Chemista. Quidni enim juxta atque in nobis liquores inveniuntur heterogenei, quorum alij sunt medicamentoſi, ut biles: alij alimentosi, ut sanguis: alij contra excrementosi, ut urina; sic etiam in cunctis medicamentorum generibus se habeat, quæ medicis ad corporis alterationem usui sunt? probo igitur hanc artificiosam eorum anatomiam, eamque citò discere percipio. CH. Imò illud quoq; attendas velim: Naturam nihil nobis puri dedisse, sed omnia permultis miscuisse impuritatibus, ut istam nobis scientiam ab infantia nocendam esse ceu quodam necessitatis stimulo inculcet; animadverte enim panificii rationem: quo primum modo triticum à palea longa trituratione & Chemico veluti delectu separatur; deinde furfur à polline cribro rudiori, & postea spissiore dividitur; pollinem cribratum coquimus, coctum mandimus, mansum in furno triplici recoquimus: nec tamen ita depuratur à nobis, quin insitus ille cuique membro Chemista excrementa quædam inveniatur ab accersita expultrici potentia eliminanda. Nec minus eadem de melle, lacte, & liquore

quovis

3. de Sim. fac.
3.

quovis humanæ naturæ familiarissimo referri possit historia; nam si eo quo nata sunt menstruo infecta exhibeantur, varias relinquunt fæces, quæ si in corpore diutius permanserint non excretæ, morbillos, variolas, lepram, morbosque venenatissimos producent. Quotò autem magis purum ab impuro, mortuum à vivo, deleterium à familiari atq; utili, in Helleboris, Colocynthide, Cocognidio, Turpeto, Esula, Rhabarbaro, Senna, Agarico, omnibus denique purgantibus separare opus est? in quibus non *πικρά*, ut in Ægyptiæ pharmaco; sed *πικρά μετὰ ἰσθλα μεμεγμένα, πικρά δὲ λυγρά*. Imò ne Aromata quidem cordi humano familiarissima tam præclare atque chemicæ naturæ manu purantur, quin nobis ultra depurandi præbeant occasionem, & necessitatem quandam imponant laborandi. Nam cinnamomi libra semunciam olei effundit; cariophyllorum sesquilibra tantum quartarium; nucis moschatae uncia, drachmam semis; ligni albès quartarium, drachmam unam: in quo tamen oleo sive sulphure omnis vis illa aromatica quasi in radicali quodam & spirituofo humido delitescit. Eadem quoque habetur ratio in anisi, cucumini, dauci, feniculi, rosarum, croci, &c. extractione: quorum quæ minimæ supersunt partes, in eas omnis facultas derivatur: ut non immerito de illis etiam perinde atque de formicis dici queat: Natura est maxima in minimis. Si igitur sive purgativum, sive diaphoreticum, sive urinam, aut vomitum excitans arcanum in sulphure solo commoratur, quid nobis cum Mercurio aut sale negotij est? si in sale, aut Mercurio, quorsum sulphur datur? Quum in centum viginti granis Rhabarbari octuaginta otiosæ reperiuntur non purgantes: cur ipsas purgaturi ægros Galenici non tollunt? quare admiscunt? nunquid liberum videtur, quando nucleus devorari debet exhibere cibo putamina? Quum etiam in croci libra decem veneni uncia deprehendantur (deprehenderunt autem primum Chemicæ) sanè nisi cum humano corio ludere impune possent tui Athenienses, illas jam diu facta per tincturam heterogeni separatione abstulissent. Quare hospes, Chemicæ jam nunc agnoscito præstantiam: cujus beneficio vivam Anatomiam discas, simplicium sales; Mercurios; sulphura; imò influentias, signaturas, potestates, astra, vitas, resurrectiones elucidantem? PH. Equidem Chemicorum tuorum nitor, elegantia, lautitia ita me in tuas partes transversum diripuerunt: ut magna quidem dubitatio sit, an rursus ad Galeni scholam unquam pelliciar. Tamen non ad illud respondisti: communium remediorum optimum fuisse successum, illorumque usum fuisse nonnullis hominibus salutarem. CH. Quid ni? nihilominus sicuti aliter lignum cultellus scindit, aliter securis: ita etiam cito nulloque pene negotio eas confestim tollimus infirmitates, quibus eradi-

eradicandis Galenici ne mensis unius spatio suffecerint. Nihil mentior, hospes, nihil simulo; atque rem ita habere praxeos voce, tum rationum pondere evineam. Nonne in quavis medica operatione, *ἡσύχως, ταχέως, ἀσφαλῶς*, jucunde, cito, tutoque agere oportet? PH. Oportet quidem, nam & sensus id ipsum suadet, & Hippocrates imperat. Sed cur hæc tria assequi non licet communibus medicamentis? CH. Quia non vult fatum. Nam si corpus alicui purgandum sit, quo instrumento id faciendum diceres, Atheniensis? PH. Fortè Rhabbaro, Aloë, Senna, Mechoaca, agarico, polypodio, visco quercino, epithymo, cassiæ pulpa vel manna. CH. Tuta sunt hæc fateor medicamenta, sed non satis propter suam nimiam amaritudinem, dulcedinem, aut saltem quantitatem nimiam jucunda. PH. Ad fortiora igitur confugiam, scammoneam, turpetum, laurocolam, esulam, elaterium, quæ nec ingratum præstant saporem, nec dosis magnitudinem requirunt. CH. At si sola exhibeantur, non tuto purgabis: si multis aromatibus condita, ut moderni solent, nihilo gratior erit purgatio, quam si Rhabbari tres drachmas aut mannæ tres uncias exhibuisses; ita ut si lenibus utaris catharticiis vulgari quantitate exhibitis, celeritatem tollis: si fortioribus, securitatem; si alterutris cum Galenica securitate exhibitis, tamen vel dosis vel mali saporis odorisvè exuperantia tolles jucunditatem. PH. At in officina varias compositiones purgantes, tanta dexteritate mixtas habemus, ut corpori citò, tuto, jucundeque evacuando nullis cedere putentur. CH. Ah noli amplius officinæ meminisse vestræ: quam si deposita contentione examinarem, & (ut Græci loquuntur *ἀνω πρῶτον*: nullam tamen veterum compositionem purgantem iis præditam esse virtutibus faciliè evicero, quas Hippocrates desideravit. Nam si Hieram Galeni objicis. Deorum (si Diis placet) inventum: quid ea stomacho, naribus, palato, ingratus? quid cunctis membris in jucundius potuit excogitari? illa autem Harnach, Diaphenica catholica, & cætera electuaria, plurimis ægrotis (dum iis Chemiæ imperitus uti cogeret) tam invisa fuisse ingenue & vere fateor: ut etiam ego ipse illis odio esse cœpi, meque fortè fortuna conspicientes ad vomitum permoverentur. Quæ licet per se satis fuerint ingrata, quantitate tamen tanta exhibentur à tuæ disciplinæ hominibus: ut non curaturi homines, sed equos suffocaturi videantur; ô infelicem principum conditionem, qui sua corpora hujusmodi impuritatibus hospitia, vel potius sepulchra præbent! Quid loquar de pilulis vestris globulo ferentiariorum æqualibus? quas in honorem Romæ septicollis numero septenario vel musarum nomine novenario præscribere soletis, nunquam facitis, quia numero Deus impare gaudet. Plumbeas quoque, aureas, achrestas, polychrestas, tenebrarum, lucis, sine quibus esse volo, sine quibus

quibus esse nolo, vocatis : atque ita speciosis nominibus ingratis-
sima medicamenta, tanquam fronde aspidem obtegitis. Taceo
symplos longos & breves, magistrales, communes, unos & alteros,
nescio an magis doctorem deliramenta, an ludos fœminarum.
Transeo item aromaticas confectiones, quibus nihil puerilius est
nam si saccharo percocto parū ex oleo stillatitio, cinamomi, anisi,
cumini, margaritarum, ambrae, moschi, rosarum vè infuderis: me
tibi mancipium, nisi diacinaomo, dianiso, diacumino, diamar-
garitæ, diambrae, diamoscho, diarosato aromatico, ut gratius, sic
efficacius præscripseris medicamentum. PH. Næ tu non exami-
nas, sed exanimas officinam nostram. Tamen revera ab illis
confectionibus valdè quoque meus animus abhorruit, cum ipsas
vel ingratitude vel periculi plenas viderem; soleo enim quo-
ties bilem purgare volui, scribere in hunc modum: *R. rhabarb
electi drach. 2. spica Indica, cinamomi, ana scrup. unum, infun-
dantur in aqua endivæ per noctem, expressioni ad syr. ros.
solu. unciam unam de cichor. cum rhabarb. sequi unciam.*
Vel sic: *R. manna el. unciæ 2. rhabarb. in succo endiv. infusa
scrup. 2. sacatbol. drachmas quinque: Tryphera pers. drach-
mas duas: cum aqua cichorij. in qua prius agarici drachma
fuerat infusa: fiat posso.* Si autem pilularis forma convenien-
tior sit, sic scribo ex Medica syntaxi Colmariensis: *R. spec. Hier.
scrupulos quatuor. rhabarb. el. drachmam semis, cornu cervi,
rasura eboris, cinamomi, ana scrupulum semis, cum syr. eupa-
tor. q. s. fiant pilulae novem.* CH. Ah, apage hæc proluxa deli-
ramenta, & sic scribe: *Accipe Tinctura rhabarb. scrupulum
unum: grana duodecim: olei spica & xyloaloes destillati, ana
guttas tres.* Si verò phlegma evacuandum sit præscribe, *Tinctu-
ra Turpeti drachmam semis. olei anisi guttas sex. olei caryo-
phyll. guttas duas. misce.* Vel sic: *Accipe tinctura esula Gul-
garis grana 16. olei anisi, cinamomi, ana guttas duas.* Quo-
ties verò bilem atram purgabis: *Accipe tinctura senna Orien-
tal drachmam semis, tinctura helleb. nigri grana quinque,
olei anisi, fenicul. ana guttas duas, petroselin. cinamomi, ana
guttam unam misce.* atque sic exiguo medicamento plus pro-
feceris, quam si illas tardiosissimas receptas instruisses. Talis
etiam Aromaticorum, diureticorum, diaphoreticorum, Anody-
norum, vomitoriorumque nostrorum conditio est; quæ in che-
mico nostro Antidotario propediem (nisi hominum ingrati-
tudinē deterrear) excudendo fusius explicata, & cuius pathemati
diligenter applicata inveneris. PH. Sanè tua hæc remedia Servi-
toris, Cordi, Weckeri, Augustanorum denique & cunctis septa-
suariorum formulis gustus laporisque lenocinio, dosis exilitate, &
operandi celeritate præstantiora esse, vel nos pertinacissimi Athe-

nientes fateri cogimur. Nunc in eo totius quæstionis cædo ver-
 titur, utrum æquè tuto exhibeantur? Etenim ad nostras aures
 rumor non *αδιεπεισθη* pervenit, chemica remedia esse omnium
 longè periculosissima, variosque ægrotos præ nimia sua in agen-
 do violentia abstulisse; tantam quippè calorisi insiti faciunt jactu-
 ram, quantam resarcire omnia restaurantia juscula non possunt.
 CH. Novi, hospes, chemica remedia non solum apud Athenien-
 ses, sed etiam in quavis patria traduci; verum quam absq; omni
 suo merito id fiat, id justitia viderit, & ego adductis principum,
 comitum, aliorumque Heroum, & civium, nec non Theologorum
 testimoniis facillè convincam. Nam non solum in Cæsaris
 Regisque Danorum aula hæc remedia in usu pretiosè esse cœ-
 perunt: sed etiam à nostris aulicis & sanioris hominum parte tam
 unice expetuntur, ut iis semper uti non posse semper dolcant; ve-
 rum sicuti acutissima quæque & optima novacula, à chirurgo fa-
 tuo adhibita, non salutare sed lethale vulnus infligit: ita etiam sua
 natura tutissima omnia atque optima chemica remedia propter
 utentium imperitiam malè audiunt, *η̄ τ̄ τεχνίτην σφέλιμα* (con-
 tra omnem justitiæ sensum) *νομιζέται αιτιαν τῆς τεχνῆς*. Contra
 chemicò tantum cognitionis consecuto, ut Quod, Quantum, Qui-
 bus, Quando, exhiberi medicamentum oportet, satis intelligat:
 Me cuivis in nervum tradi non recusabo, nisi ille officinarum
 præscriptis oculum effodiat, & securius multo, laudeque plurima
 exerceat medicinam. Sed nunc in mineralium Theatrum perge-
 re, hora nos admonet; age igitur, sequere me PH. Nolo inquam,
 nam quid hæc ad medicum? CH. Beatum faciunt dextrè adhibi-
 ta, & ut vulgi sententia utar *παρὲν ἰσθμῶν*. PH. rectius *ισοδαίμων*
 dixisses; nam utcunque tuas animalium vegetabiliumque extra-
 ctiones magnificiam, tamen ne mineralium usum approbem,
 mihi semper religio erit. Foris quidem applicatis, divinas non-
 nunquam vires exeri agnosco: intus autem exhibita veneni sor-
 tiuntur vires, & nisi me veterum recentiorumque fallit iudicium,
 aspide maligniora sunt. CH. Cave dixeris: ne fortè utrique tam
 veterum quam recentiorum sectæ eiusmodi infligas vulnus, quod
 postea cicatricem non admittet. Nam Hippocrates *θειοι ἀπυροι*
 asthmaticis sæpè præscribit: nec non æruginem triram cum melle
 & firmæa portione admixtam. Galenus itidem (ille medicorum
 deus) sulphur vivum & Melanthium ad dyspnoicos commendat:
 & contra dysenteriam à calce viva, squama æris, auripigmento &
 sandaraca non abstinet; tantum quoque mineralibus indulgit, ut
 ab Andromacho Theriacæ inditam chalcitin non expungeret.
 Quinetiam florem æris intus exhibitum optimè purgare corpus
 audaçter asserit. Quid referam Archigenem, Andromachum,
 Aetium, Frakianum, Dioscoridem, aliosque infinitos Græcos &
 Arabes,

*Lib. de morb.
 gnul. 7. De
 comp. med.
 S. I. 9. De
 comp. med.
 S. I.
 Lib. De an-
 tid. & 3. De
 sim. fac.*

Arabes, qui hoxia perinde atque intoxicia mineralia intus feliciter & cum laude sua plurimā exhibuerunt? Ne unquam tān impudentem nanciscar hostem, qui perlectis ipsorum scriptis me ipsorum patrociniō abutit asseverabit. Matthiolus verō (ut Neoteriorum quoque adferam iudicium) in morbis altas fibras agenticus, necessarium esse affirmat usum metallicorum. Julius quoque Alexandrinus disertis verbis Antimonium in peste oppugnanda summum dicit areanum. Joannes Crato post infinitas cum Chemicis dimicationes, minium nativum magnetem Epilepsie vocare solitus est: mihi que ipsum primus ostendit. Pius ille pientissimæ memoriæ Gesnerus oleo vitrioli illas ascribit vires: ut vix medici persona dignum existimet, qui eō carere vult. Guilhelmus Rondeletius Barbarosæ pilulas argenti vivi plenissimas contra illam cosmopoliticam luem variè commendat. Gabriel Fallopius, nec non Hector Nonnius maximæ experientie doctrinæque viri Crocum Martis ad icteri curationem, lienisque obstructions expediendas summis laudibus afficiunt. Felix Platerus stibium Antimoniatum recta præparatione, mixtura; dosique exhibitum helleboro albo facile præfert, eoque dum ego illi essem conviva felicissimè usus est. Joachimus Camerarius Borace crystallino (cujus præparationem à Langravio Hassiæ acceperat) in vomitu dextrè cicendo cunctis (& merito) præfert medicamentis: Possim huc adferre Zuingeri Ostruthium, Thielæum, Orionium: nec non Aragolii Oxylæum: Hagecii Pæctolum: Severini Turturem, Aquilam; Draconem, aliorumq; metallicorum & mineralium auræas præparationes; à quarum usu non magis quam à vini exhibitione, pio cautoque medico abstinendum censent. Ita ut sive veterum iudicio, sive recentiorum suffragio stare velis; Mineralia & metallica remedia non solum locum suum mereri apud medicos concessurus es, sed debere etiam in multis internis affectibus cunctis medicamentis præferri. PH. Concedo atque una video illorum non ferendam impudentiam, qui metallicorum usum veteribus Neoterjicisque displicuisse sine omni rubore fingunt. Tamen (si tua pæce id liceat) hominum missis auctoritatibus, ad rationum puncta te conferas: quibus Antichemistæ tuam Thesin continuisse satis videntur. CH. Audiamus tandem illas. PH. Optima Mineralia, sint præparata quocunque modo, nullam cum humano corpore obtinent similitudinem; quin etiam ipsorum plurima, nempe argentum vivum, Antimonium, Arsenicum, salia, flos æris, chalcitis, vitriolum, alumen; insigniter erodendo vel metallorum minuunt substantiam: tantum abest ut corpus humanum, molle, membranicum, fragile ad medullam usque non per-

*Ep. 22. ad Ge-
conem.
Lib. de morb.
Gall.
Lib. de simpl.
purg.*

forent. Si igitur neque nos reficere possint propter substantiæ dissimilitudinem, nec alterare præter erosionis corruptionis periculum: quis obscuro illorum usum non damnabit, vosque ipsorum auctores non iridebit. PH. Imò, Atheniensis, utraque ipsorum de noxiis innoxiiisque metallicis sententia horridior est quam ut veritatem vel tantillum amulari queat. Nam longa experientia comprobatum est aurum ad cordis, argentum ad cerebri, ferrum ad lienis, cuprum ad hepatis corroborationem plurimum facere: sive ignita in liquore appropriato extinguantur, sive in crocum & essentiam suam redacta exhibeantur. Quin etiam Saturnus vitrificatus (non secus atque bilis aliqua esset) alvum subducit: sulphur nutrit pulmones, crystallique liquor renes instar feri cujusdam optimi expugat. Sed esto: Mineralia nullam obtinuisse cum humano corpore similitudinem. An propterea illorum usum rejiciemus? quid ni igitur uno eodemque pessulo colocyntidem, helleboros, viperas, aliaque id genus deleteria medicamenta; & nobis omninò antipathetica excludimus? PH. Quoniam non est tanta dissimilitudo. Nam hæc olim una cum homine anima vegetatrice prædita fuerunt: mineralia verò nequaquam. CH. Pulchrè, quasi vos etiam plantas animaliaque tum primum non daretis hominibus, cum animam amiserunt vegetatricem. PH. Verum quando Mineralia metallicè medicamenta nullam cum humano corpore cognationem habere dicentem: hoc volui intellexisse: Non conferre ea ad spirituum restiturationem. Vidi enim aurum, coralla, margaritas, smaragdum, cathecolos, hyacinthos, aliosque pretiosi generis lapillos, tusos costosque phthisicis non plus profuisse, quam si vitrum de vorasent, aut silicem. Quare hæc ad aegroti crumenæ evacuationem non corporis refecionem ab Arabibus hominibusque fanaticis inventa clamant Athenienses. Nec video quò tandem modo illorum clamores falsi redarguantur. Sunt enim omnium metallorum, lapidum, & mineralium partes tam crasse, ut in nostrum corpus rarissimum & spiritibus subtilissimis præditum cedere nequeant. CH. Imò tui tecum magis verè errant, quam clamant Athenienses. Quippe quod mineralia quædam, non corpus tantum humanum, sed aurum, stannum, plumbum, instar fulguris cujusdam pertranscunt. Argentum vivum, me nihil à veritate alienum dicere, suo probat exemplo, hujus enim spiritus frigidus hominem longè remotum feriunt paralyti; calidi verò destillato rem insigni capitis ardore afficiunt. Cum igitur argentum vivum cunctis insit metallicis, equidem ea in hoc exactata spiritibus educunt non modo subtilitate analogos nostris, sed multò penetrantiores. Atque ut de lapidibus dicam, quis illos invisibile magnetis spiritus nostris subtiliores esse negabit, quibus ferrum long

longè diffimulattrahit atque adunit? vel quis spiritum vitrioli eo penetrare non videt, quo omnes vegetabilium aquæ & olea illa aërea non pervenient? sal quoque mineralis tanta præditus est subtilitate, ut paucorum granorum pondere magnam farinæ massam inficiat. Habent igitur mineralia suos spiritus subtilitate nostros vincentes, tantum abest, ut subtilitatis inopia corpori reficiendo impares censeantur. PH. Esto: lapillis pretiosis, gemmis, auro, argento, ferro, sulphure itidem & aliis non noxiis mineralibus per me utaris licet: sive ad corporis nutritionem, sive ejusdem alterationem putes conferre. Absit tamen vitriolum, chalcitum, argentum vivum, arsenicum, antimonium, atque alia id genus leprosa, imputa, atque corrodentia mineralia in humanum corpus ingenti, & ad perpetuam tui nominis ipsiusque artis infamiam usurpari. CH. Quid ita, hospes mi? PH. Nam cum oleum vitrioli etiam à Gesnero toties laudatum, scutellam stanneam exedit: quis simile periculum in stomacho nostro membraneo non mento verebitur? vel nunquid verisimile non est, antimonium univèrsa intestina deglubiturum, quod cum auro fustum ne micam fordiam relinquit? Quum etiam Mercurius metalla omnia reddit friabilia, cur non jure timeamus, ac nobis inditus, carnes, cartilagineas, atque adeò ipsa ossa totius corporis columnas cum saxo aliquo molari in pulverem comminuat? Arsenicum autem tam effrenatæ malignitatis esse cognoscimus, ut qui ipsum corpori ingererent ante audacem Paracelsum nulli fuerint reperti. CH. Aspera tu quidem tela elidis, sed quæ facillè retundi queant à philosopho excitato. Nam si oleum vitrioli propter stannum ab eo excusum humano corpore exulabit: quid vino sublimato, aceti mellisque spiritu, quid sale, & limonum citrorumque succo fiet? nam eorum unumquodque stannum absumere, vel semestris Medicus agnoscit. PH. At non tam parvo temporis curriculo, atque spiritus ille vitriolatus. CH. Imò sanè minori, si cum nostro illius exhibendi modo conferatur ratio, Nolum enim te aliquem Chemistam tam stupido ingenio præditum consuetudine, ut oleum vitrioli nullis aliis mixtum liquoribus propinare ausus sit: sed potius ad aquæ rosacæ vel alterius liquoris libram olei vitriolati guttas totidem adjicere, quot ad aciditatem comparandam satis esse queant, cui liquori oleo vitriolati accersenti, si tantum stanni immerferis, quantum aceto: nullum non invoco supplicium, nisi stannum multò magis corrosum reperitur. Verum si hoc oleum vitrioli vel etiam sulphuris in situ esse non mereatur propter erosionem, quo se conferent cantharides, à Galeno inter ea medicamenta relatæ, quæ ne gustare quidem audeas propter summam putrefactionem atque erosionem? Tamen veterum ferè omnium atque multorum neoterico-

Lib. 3. de
Simpl. fac.

rum prætes eas ad urinam provocandam, penisque *atroli* & sci-
 scitandam Venerem usurpant atque commendant. PH. Nequeo
 diffiteri, sed tamen parva quantitate eas præscribunt, & non nisi
 aliis convenientibus rebus admixtas, quo quidem modo exhibi-
 tæ non solum innoxie perhibentur, sed etiam persalutares.
 CH. Vera prædicas, atque ego itidem respondeo; olea prædicta
 debita quantitate, mixtura, præparatione exhibita, tantum non
 corrodere corpus humanum: sed ejus spiritus reficere, febres ex-
 tinguere, obstructions aperire, putredinem arcere, venena exi-
 gere, sitim sedare, ulcera percurare, omnesque illas vires cum
 laudè sua plurima exercere, quas illi Gesnerus epistola ad Cos-
 mam Medicum, aut Paracelsus in libro de vitriolo ascripserunt.
 Memini ante annum me una cum Doctore Penneiq & *stradiol*
 meo charissimo Turnero ægrotum quandam cacothymicum
 invisisse, illique Zulapium nostrum vitriolatam ad sitim seden-
 dam & viscera aperienda præscripsisse: quod tamen summus ille
 pontificiorum *æxiare* nullo consilio, nulla pietate factum
 impudenter asseveravit, nostramque medicinam nihil profutura-
 ram ægroti multis contendit. Tandem verò omne in se onus
 recipiendi studiosius, precibus & grato sed falsissimo valetudinis
 præfago ita invaluit, ut huic omnis illius cacothymici cura de-
 mandaretur; argumentis autem contra usum olei vitriolati ius-
 dem planè tecum usus est: sed quam absque omni rubore & con-
 scientia, ex eo satis apparet: quod à disputatione triduo elapso,
 ipse eodem oleo in eodem ægroti uteretur. Postridie purgavit æ-
 grum ingratisimo medicamento: sed quam pessimo successu,
 sequenti mane & ipse & omnes amici ad summum doloris sen-
 sum intellexerunt. Ego verò tam pij optimique ægroti vitam di-
 gnam esse sentio, quæ mille idololatrarum capitibus redimeretur:
 fuit enim & Domino suo illustrissimo fidelis, & vitam egit coram
 aliis gravi nulla labe conspersam: atque hæc de oleo vitrioli: nunc
 de argento vivo, atque antimonio quædam atexam, & postea de
 arsenico. PH. Quæ de illo pontificiorum Archiatro *isopuus*,
 valde grata sunt mihi; tamen ne tu in argenti vivi laude pudoris
 limites transiliens in similes scopulos impingas, iterum atque ite-
 rum te rogo. Haud enim video, cur non quartanam aut poda-
 gram referas pari ratione inter optima medicamenta. Vidi enim
 alios sola Mercuriali inunctione in paralyfin, furditatem, strumas,
 colicos dolores, dysenterias, convulsiones, tremores incidisse, hic
 etiam dentes exurit, ille ungues, capillos, maxillam, columellam,
 artus perdidit, alij periostrii distentionibus, contracturis, morbis-
 que lue ipsa pejoribus ad extremum vitæ halitum discruciabantur.
 CH. Fateor, nihilominus (ut tuæ illæ cantharides) argentum
 virum certa quadam præparatione, dosi, & mixtura, divinum e-
 vadit

3. De simpl.
 fm. cap. 18.

vadit pharmacum, & solus tam horrendæ luis *pestiferæ* dici meretur. PH. Nempe quando enecatur, nonne hoc diceres? CH. Sanè, rectè enim enecatus Mercurius non recrudescit, non rodit, non putrefacit: sed illam veneream contagionem radicitus, imò eradicitus extirpat; sed quid rides? PH. Quia nequeo non deridere aliquorum insaniam, dum Panthera vel tigris ferociorem cicurare, & immortalæ jugulare tentant Mercurium. Quare alij hunc in aceto, alij in succo limonum, sputo jejuni, lixivio, aut urina pueri suffocant: sextus suspensum tenet: septimus præcipitem agit: octavus verò sepelit in æruginè: nonus stanno includit: decimus enecat hoc modo: *Accipe arg. vivi. q. s. mortario plumbeo impone: quod limbo obducitur cineribus cribratis pleno; super cineres liquatum plumbum septies effundito, Et tunc Mercurium exanimatum in fundo (in plumbeum & profundissimum commentum) reperies propter odorem plumbi.* Verum utcumque ab ipsis enecatus dicitur, in tepidam positus resurgit, forisque illitus ejusmodi excitat ulcuscula, quæ luem ipsam excedunt malignitate, & vel feris exoptare inhumanum est. CH. Facile assentior, atque hinc argumentum elicio, communem veterum peritiam nihil ab impostura vel saltem imperitia differre. Chémici autem Mercurium anima spoliant sola ignea fixatione, atque ita neque operam ludunt, neque unquam cruciant ægrotum. PH. Cæterum Galenici nostri Doctores (sic enim vocari gestiunt) noxia mineralia quo magis ad Vulcani violentiam exponuntur, eo acriora esse contendunt, & perniciosiorem sortiri vim. Nam si Olympio tantum sublimati devoret, quantum argenti vivi Chalinus: nonne hunc superesse posse cèderes, atque illum certo interiturum? Quinetiam antimonium crudum non magis quam plumbum lædere, didici experimento: in igne tamen aliquandiu verberatum, in vitrum abit, stomachum, intestina, singula denique membra magno cum vitæ periculo lacessens. CH. Non possum hac in parte aptius satisfacere, Atheniensis, quam ipsius Galeni verbis, quibus salis Theriacalis præstantiam adversus calumniantium linguas propugnat, lege verba. PH. Multa quidem evadunt ignis commercio meliora, & latentem naturam edunt; aurum quippe judicamus per ignem, adulteratumque à puro separamus; ferrum igne ad multos nobis usus aptum est. Nonne etiam plurima, quæ ingrediuntur in corpus, ignis beneficio ad nutritionem magis idonea redduntur? sane vinum ab uvis pressum crudum est: solis autem igne concoctum suave & *idoneum* efficitur. Imò quæ rudiori sua natura corpus exurunt, ut chalcitis: eadem cocta ulcus claudunt. Lapis item Phrygius crudus acerrimus est: ignitus, præsentaneum oculis remedium: imò & viperæ omnes

combustæ infitum sibi virus deponunt, & ab igne salutare
 duntur. Porro multa medicamenta quandiu veterem suam
 tinent naturam, acerrima esse & corporibus nostris inimica,
 perientia docet: domita vero ignis violentia, curationi fiunt
 congrua. Video te ex istis verbis colligere: arsenicum, mercurium,
 antimonium, & alia quævis erodentia maximeque venenata
 tallica atque mineralia ignis beneficio salutarem nancisci vim
 si in salern suum (perihde atque viperæ) redigantur, omnem
 rignitatem, putrefactionem, venenum, corrosionem, acrimoniam
 quæ deponere. CH. Recte colligis: atque etiam ut idem credi
 nullum ex universo Naturæ penu venenum eliges, quod post
 ctam in igne fixationem bibere recufabo. PH. Damnas igitur
 antimonium, vitriolum, arsenicum, mercurium, aliaque id genus
 nondum fixata medicamenta? CH. Planissime nisi forte iis reb
 admisceantur, quæ ipsorum vel leniant ærimoniam, vel maligni
 tatem fræni instar cõhibeant; sic enim illa ad lædendum facile
 demetur, & medica facultas cœu idoneum nacta vehiculum ex
 tabitur. CH. Facile assentior. Verum duo adhuc scrupuli me a
 gunt, quos cito evelli cupio. Primum quod non assequor: Qu
 tandem ratione medicamenta ad fixationem usque combust
 medicam retineant vim; deinde vereor, ex longa ignitione plur
 mum empyreumatis conciliari, id, quod nobis ingrattissimum
 valde noxium esse, nemo non fatebitur recte philosophantium
 CH. Utrumque scrupulum tum tui Galeni, tum nostræ experier
 tiæ viva voce evellam. Nam quis in salibus Theriacalibus, te
 florum, tot aromatum species recipientibus vel sensit unquam
 empyreuma, vel operandi impotentiam animadvertit? hoc se
 lum desideratur, eos non æque magno agere periculo: id quo
 desiderari, mea certe sententia, quam frui optabilius est. Eam igitur
 esse ignis non cuiusvis, sed chemici, naturam intellige: ut arca
 num nunc in sale, nunc in sulphure, nunc in Mercurio latitans ser
 per retineat, avolare nunquam permittat. Quod vero empyrei
 ma attinet, id nobis ostendit Pyrotechnia: Medicamenta quanta
 diutius in igne manserint, tanto minus habere in se adustionis
 quia scilicet sulphur peregrinum diuturna combustionem evanui
 PH. Vicisti me, Chemista: atque ita vicisti, ut qui tuam peritiam
 furtivis quibusdam interrogatiunculis expiscatus redire ad Gale
 nicos institui: nunc ibi servitutem servire perpetuam non recu
 sabo, & ciniflonis, argillarii vigilisve locum subibo, nullam deni
 que non admittam conditionem, quæ huic tam præstanti scien
 tiæ perdiscendæ adminiculo sit. CH. Probe facis, Atheniensis
 nam juxta illud Comici dictum: Est qui nos videt atque omni
 moderatur Deus; Bene merenti, bene eveniet; male merenti
 par erit. Quæ igitur videris, ea tibi serves arcana memor illi

Hippo

Hippocraticæ legis vere aureæ: τὰ πρῶτα πράγματα ἰεροῖσιν ἀνθρώποισι δεικνύται, τοῖς δὲ βέλτοισιν, ἔθιμις. PH. Memorem mones, cæquid jam restat amplius? CH. Hoc solum, ne unquam postea Philaestus dicaris, sed Philaethes: hoc enim nomen ut longe augustius altero, sic etiam chemico futuro videtur convenientius. Age, nunc te destillatoriæ provinciæ præfectum volo, & reliquis meis servis præesse. Mili vero ad ægrotum quendam longe hinc habitantem properandum est. Tibi si quis interim scrupulus molestiæ fuerit, cum per literas significa; atque ut primo quoque nuntio eximatur, diligenter curabo. Vale PHILAL. Et tu vale, atque ad nos vel Pegaso citius revertere; nam dum te iterum amplectar, etiam si castino amplectar, seculum est. Vale.

EPISTOLAE QUINQUE MEDICINALES AB EODEM AUCTORE CONSCRIPTÆ.

PHILALETHI GERMANO.

Chemicus S.

Venise ad te quendam Galenicum scribis, magno conviti-
orum mendaciorumque numero, ceu hastis amentatis instru-
tam. Qui licet non scutum efferrî postulat, sed scuticam: placuit
tamen tantu illi respondendo vacare, quandiu ægrotus hic apud
quodam tunc versor, otium mihi concesserit. *Obscurus*, inquis, *Chemi-*
cus à patrum auctoritatibus omnino recedere: id quod in
alio non si faciant, probum honestum iudicò: si vero in omni-
bus talis analitiose fingit) censeo periniquum. Valde enim pro-
bum illud Hippocratis; collaudo omnium medicorum sententiam;
*ὁμοῦ τε κενώτατος ποιῶται τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν καθάφορὴν ἐκ τῶν
φαινομένων μωδοῦν.* Elegans quippe est ex demonstratione at-
que opere manans oratio, inelegans contra & infructuosa ex sola
imaginatione proveniens. Non secus cum Chemicis agitur,
Philaethes, eadem libertate Galenum in variis locis linquentibus:
quod à proavorum de unico elemento sententia olim defecit.
Sed etiam cætera convitia, quibus meam Chemicam Basili-
censium igne quodam malorum incendere instituit. Dicit *Chemi-*
cus *Germani* *positiorum doctrina* *agnaros esse: gracos non legisse*
medicos; Arabes *Sex à limine salutasse, a solo Paracelso, ebrio,*
magno impostore, agryta, circumforaneo, obscuritatum artifi-
co, in terraque vili edocis. Magnam denique talium ver-
borum illi vicini nescio an ex animo, an ex ore sæculentiore eiecit.
Quod si ne nos in chemica tantum palestra animosos esse exi-

stimet, & domi solum pugnaces, more galli: ego illum Thraſonem (omnium Chemistarum minimus) in sua ipsius arena provo-
 ſco in Græca Arabicave planitie conſigere, neutiquam time-
 ſco ſolus. Quod vero nos à ſolo Paracelſo edoctos ſcribit, non
 abhorret à cæteris mendaciis. Quandoquidem Hermetis Tris-
 megisti, Iſaaci, Baconis, Nortonis, Ripley, Voſchij aliorumque pe-
 ne infinitorum libri multis annis ante Paracelſum natum conſcri-
 pti plurimum nos erudierunt, & ex huius pene inextricabili laby-
 rintho eduxerunt. Ad Paracelſi vitia, id reddo loco reſponſionis:
 Hominem vitio carentem, raro videre eſt: amo autem maxime
 eum, qui delinquit minus. Sed ſane curioſulum Galeniſtam eſſe
 oportet, & ininus improbum, qui in Theophrasti pectore ſerpentis
 oculum geſtans, ſua interim ſcelera non videt. Tamen ut fla-
 gitioſus & omnibus vitiorum nominibus contaminatiſſimus fue-
 rit: Chemiſtæ id eſſe officium ſignumque ſæpius dixi, non quem-
 vis aut quodvis imitari; ſed arripere quæ bona ſunt, eaque in vi-
 tæ uſum transferre. Nam ut Venus ſeſe offerens atque agglu-
 tinans venereum excitat nepotulum, caſtum vero & pudicum
 adoleſcentem non urit: ita etiam Paracelſi alteriusve auctoris vi-
 tia animum forte improbum delectant: Chemicam autem ſive
 depuratam mentem non movent. Cabala naturalis, Pyrotechnia,
 Medicamentorum exaltatio, Phyſices contemplatio, feſtivities, mi-
 rabilis inventio, ingenium ſingulare Paracelſi; Hæc Chemicos
 delectant, capiunt, alliciunt, attrahunt; Magia non naturalis, e-
 brietas, maledicentia, methodi contemptus, ea quidem omnia à
 Chemicis non ſolum in Græcis illis & Ethnicis, ſed etiam in ipſo
 Paracelſo reprehenduntur. Verum ut illi quisquis ſit calumniator
 ſuos quoque deos aperiam, nullum vitium Paracelſo ineſſe
 affirmo, quia illud aut vicarium aliquod Hippocrati ſuoque in
 primis Galeno poterat adſcribi. *Fuit obſcurus Paracelſus: fa-
 ctor & cauſa jubet.* Sed quoque obſcuriſſimus Hippocrates, ne-
 que à Galeno qua verba, qua ſententias, intellectus. *Methodum
 ignoravit.* Eandem quoque neſcivit, vel ſaltem ſpexit Hippocra-
 tes: dum nobis medicinam rudem, indigeſtam, incoctam, & rerum
 conſuſione, tautologiisque plenam obruderet. Eo forte conſilio,
 ne ſuæ poſteritati, cuius ſocordiam prævidit, omnis laborandi oc-
 caſio eriperetur. Addit præterea: *Paracelſum contraria quan-
 doque ponere principia: nec tam Proteum à ſeipſo, quam Pa-
 racelſum à Paracelſo diſſerre.* Verum niſi huic præponitur er-
 raro venia detur, educemus deſuo Hippocratem infinities à ſeipſo
 diſſentientem. Teſtor Cardanum, Rorarium, ipſumque adeo E-
 raſtū, qui varias ipſius contradictiones animadvertunt. *Sed fuit
 Paracelſus quoque magis, impoſitor, habuitque cum demonibus
 commercium. Eariſta ſta indulſit, ut integros dies noctesque*

cum rusticis, bajulis, & face carniscenti compotaret. Quæ si vera esse omnia concederem: habent tamen Galenicæ medicinæ patroni similes nævos, vel multo turpiores quidem. Et ne solum ex imi subfellij medicis tanquam de face videar hausisse, intueamur rursus Hippocratem atque Galenum, quos ille divorum sanguine natos passim elamitat. Verum (ut Indi aliquando ad Hispanos sese divorum filios facientes non inepte responderunt) si deorum filij talia admittant scelera, quid nobis deorum sobolem aut profapiam Apollinis cōmemoratis? videte an justum, an naturale fecit Hippocrates, an quicquam divo dignum, cum profligatæ pudicitie saltatriculæ abortum data opera movet? si factum neget Æthiopem lavas: ipse enim fatetur reus. Si agnoscas: agnosce una ejus impietatem, qui plus meretricis animo, quam Naturæ Deique voluntati obtemperavit. Scio quendam Galenistam præclari nominis huic strumæ dibaphum prætereundum, factumque Hippocratis æquitate quadam absurda, vel potius æquitatis specie defendere. Alij vero, ut suo patrono bene sit, hoc scelere Polypum aspergunt: cum tamen rem agnoscat Hippocrates à se commissam atque propterea juramento posteros obstringat, *ἡ υἱοὶ μὴ δίδουσι πρὸς τὸν ὄφθαλμον*. Galenus denique ut erat in omnibus *φιλόδοξος*, invidus, malitiosus: ita quoque mentitur multa, nonnulla torquet; & varijs in locis sese Plutoni, Hippocrati, Mosi, imo Creatori, Redemptori, cunctisque Christianis opposuit inimicum. Notum est rem ita habere, atque scribo; nil addo illius tantis sceleribus, nec addendum censeo: quandoquidem hæc sola satis putere, & Galenicam impietatem probare videantur. Nunc venio ad ignorantiam Paracelsi in literis scientiisque humanioribus: quam uti non inficior fuisse aliquam, ita nec concedo tantam, quantam is esse vult. Nam Galenicam novit doctrinam: in Hippocratem commentatus est: Arabes examinavit: librum de Tartaro una cum Chirurgicis aliquot scholijs latinis mandavit literis, & publicè in Academia Basiliensi dictavit. Verum esto, *Paracelsum germanice tantum locutum esse*, quin & tantum græce Hippocrates; uterque scilicet patriam tantum linguam. Hocine in Paracelso reprehensione dignum, & prætereundum in Hippocrate, Aetio, Actuaria, Galeno, Moschione? Totus à justitia alienus est ille Galenista, nihil sani obtinet, nihil modesti. Nam quid mea refert, Græcusne legatur, an Anglus? Italus, an Gallus scriptor? Sicinè nos peregrino lumine delectari æquum est, ut nativos despiciatui habeamus soles? Quid impedit, *ἢ ἢ ἢ*, Helvetiam, Angliam, aut quamvis terram Græcos ut methanica (qua tamen olim efferebantur) sic etiam medica cognitione superare? soli Græci medici? nulla rerum mutatio, nulla vicissitudo est? imò plurima. Nam Italia, Gallia, Germania, Hispania, Dania, nostraque tota

Lib. de Na. p.

*Lib. 2. & 3. de
diff. puls.
Lib. 11. de us.
part.*

divisa

divisa orbe Britannia, omnium artium dominæ & sospitatrix
 florent. Hic sedent scientiæ, hic habitat Medicina, hic Hygiæ & P:
 naciæ fanum est, hic Hippocrates suis exulans excipitur, & Gale:
 opera poliuntur eorum scriptis, quos ipse urfos, leones, apros,
 omnino barbaros vocavit. Illam igitur multilinguem peritiã in
 Paracellio desideratam, uti ego non reprehendo, ita nolim à Gal:
 nista illo calumniatore tantopere extolli, ac si ad boni medici e:
 sentiam pertinere videatur. Hunc enim non tam πολυλωττι
 quam πολυπραξία efficit: Medicique ab ægris opera conducitur
 non oratio. Deinde cum multi Græcorum nullum idioma cal:
 luerunt præter vernaculum: difficilis sed necessaria Galenista:
 optio datur, vel ut suæ familiæ Atlantes damnet, vel hominem pa:
 trio tantum sermone instructum medicinæ coryphæum esse possi:
 ingenue confiteatur. Præterea sius ille, quem se amare simulat
 Hippocrates ad perfectam medicinam septem hæc sufficere con:
 tendit: *Naturam, præceptionem, locum studiis aptum, insti:
 tutionem à pueris, studium, industriam, tempus.* recte; nam
 Natura duce procedunt, ipsa reluctante irrita fiunt omnia; hæc e:
 nim velut ager est; præceptiones seminum tenent vicem; institu:
 tio à teneris cum agricola convenit, qui opportune facit semen:
 tem; locus studiis aptus aeri respondet è terra nascentibus ali:
 mentum suppeditanti; studium cultura est; industria culturæ famu:
 la; tempus denique hæc omnia in medico corroborat ut perfecte
 enutriatur. His septem in Medicinæ studio concurrentibus Me:
 dicum fieri posse inquit Hippocrates, μή λόγῳ μόνον παρῦρῶν, ἀλ:
 λά κ' ἐργῶ obambulantem: illam autem non requirit πολυλωτ:
 τολογίαν, quæ forte adornat medicum, non efficit: & magis ad per:
 sonæ ejus elegantiam, quam medici essentiam constituendum uti:
 lis est, & profecto quid aliud emolumentum affert ista peritiã, nisi ut
 docti videamur verbis cum res non superent, quod est stultæ am:
 bitionis: vel ut Arabicos, Græcosve intelligamus auctores, quod
 est bene infructuosum. Nam omnibus perfectis, quid aliud depor:
 tamus, obsecro: quam pro una veritatis spica, varios fasciculos er:
 rorum, obscuritatum, sophismatum, mendaciorum, antitheseon, &
 quædam experimentorum fallacium impedimenta? hæc multi:
 linguuum laus erit, hoc ornamentum, sic describi ipsos oportuit;
 quorum si quis in medicina usus sit, ille erit profecto: quod libros
 ex uno idiomate in aliud vertere noverunt: id quod illorum in
 medicina peritiã non solum non augebit sed etiam valde immi:
 nuet, dum rebus praxique omissis verbis dare operam coguntur.
 Sed pergamus porro: *Paracelsus Logices, Physices, Astrologia,
 Geometria sustignarus.* Et quales illius Galenici consecratores
 dicam, quorum nemo ita suam artem definivit, ut vel aliis vel sibi
 satisfaciat. Hic enim artem esse contendit: ille scientiam: tertius
 utram-

utramque & neutram, sed quodam modo: quartus à fine: quintus ab opere: sextus ab eventu definit: septimus *Medicinam artem esse dixit curanda sanitaris*: sed illud etiam adjungit, *in corpore humano*. quasi vero, natura nomenque medicinæ plus huic, quam plantarum curationi, vel etiam *χημιατρικῆ* conveniat. Physicam vero Ethnicorum, cum ne Christianis quidem in usu sit, non solum Paracelsus sed & mihi ignotam esse percipio. Adde etiam nullum tam stabile in ea positum esse *ἀξιωμα*, quin illico uno argumento, ceu figulorum ollulæ ad lapilli ictum frangatur. Astrologi quoque nostri prædicturi (si diis placet) quo die, qua hora, quo momento morietur vel convalescet æger, exeuntes ad lapidem ipsi impingunt nescii, tibiisque fractis redeunt ridiculi domum. Geometrarum quoque tanta deprehenditur inscitia, ut terræ marisque ambitum se exacte tenere autumant, quantum tamen Londinum ab Iselini distat oppidulo, juxta cum ingnarissimis sciunt. Quod vero Galenicus ille Paracelsum cæli terræque odium vocare non erubescit, pudoris cancellos data opera transiisse videatur. Fuit enim cælo charissimus propter summam astronomiæ peritiâ, terræ propter vivam mixtorum anatomiam, è quibus non illam communem animulam, sed aliam eduxit operatricem, variis tincturis, astris, influentiis, potestatibus donatam. Hæc habui adversus Galenicum calumniatorem in Chemiæ gratiâ scribenda: quem nunc multo auro empturum non diffido nihil scire Chemicam, etsi potius nihil tanti est, ut ipsum convitiarum poeniteat, cum ex fati voti; placitis contumeliosus sit. Id solum colophonis loco adjungo atque impero: ut si diutius pro foribus obgannire non abstineat, quam citissime arceatur ab ædibus: vel saltem eo mittatur, ubi ferrum ferro atteri solet. Vale & quam nactus es spartam, hanc orna virtute tua; sicuti fecisti antehac. Datæ Londino. 4. Cal. Febr. 1583.

PHILALÆTHI GERMANO

Chemistæ S.

Galenicum illum ab ædibus nolle arceri, iterum atque iterum scripsisti: nihil tamen reprehendentem in vobis præter id: quod ad medicinam perdiscendam sensibus solis confidere videmus. Næ ille si sciret sensuum de rebus physicis testimonium quantæ gravitatis sit, vel pisce taciturnior factus simile vobiscum & sentire & facere non erubesceret. Nam absque sensibus fuisset, nullum naturæ motum unquam concepisset ratio: horum autem ministerio à rebus singularibus ad universalioris naturæ cognitionem quasi manu perducebatur, variasque tum rerum tum scientiarum leges constituerebat. Unde ratiocinatio ab Hippocra. non immerito vocatur, *περί τῆς ἐπιπέδου τῶν μετ' αἰσθητικῶν ἀφθόντων*. Nam *διὰ τὴν αἰσθητικῶν* petens a singularibus principium, ad veritatem tandem

20. Ioh. 27.
24. Luc. 39.

dem perducit: quoties autem non ex evidenti observatione & probabili rationis commento procedit, hominem in viam se dicit (ne ab Hippocra. verbo discedam) plane in viam. Imò in phisicarum rerum administratione Christus ipse totius rationis fontem plurimam fidem sensibus esse habendam aperte docet. Nam quando Thomas ille didymus de Christi resurrectione non dubitaret: *Φίσι, inquit, τὸν δάτυλον σου ἄδι, καὶ ἰδί τὰς χεῖρας μου. καὶ Φίσι τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου καὶ μὴ ἀπιστήν, ἀλλὰ πιστός,* iterum, *ψυλαφήσατί με καὶ ἰδίτι. οτι πιστὸς με γάρκα καὶ ἔστιν ἐπιχει, καθὼς ἐμὶ θυρωρεῖτε ἔχοντες.* Utinam tam veræ præceptoris exemplo physicam suam philosophi ad sensus regulam, non imaginationis suæ somnium instituisent. Quos si nunc interrogas, quo tandem pacto sensibilia corpora ex elementis non sensibilibus, acida ex insipidis fiant, non respondent: *ἔφησι, τὰ γε ὄδε ὀculum digstrumque adhibes, sed, credo, cōmplate, imāginare, illudque Aristoteliscum perdis;* δὲ μὴ τὸν μαθητὰ πρὸς τὸν πιστὸν. Illiberale profecto dictum, tantoque philosophiæ patrono nimis indignum. Nihil enim medico tyroni accidere queat calamitosius, quam suæ artis fundamentum substruere creditulitatem, cogitationem, opinionem, incertitudinem, arenam, paludem, Syrtē. Næ quantum præstaret illos, imitari viros, qui ædificaturi varias aspiciunt domos, probe, polite, commode, examussim factas, ut ab optima quaque petito exemplo, sibi ipsis simile hospitium suū usque sumptu ædificent. Quare hinc basis, illinc partium, alias zetarum, atriorum frontispicii, imbricamenti faciunt ejectionem: si quid etiam de suo invenire & addere valent, id deputatur in lucro, sibi que honori maximo futurum est. Quid nī enim sicut architecturæ magistri multa eaque præclara addiderunt patribus nostris ignota, sic etiam in medicina se habeat adeo æmula architecturæ, ut eadem curationis metho do utantur. Noli igitur vel antiquissimo medico, nedum ipsi quidem Apollini ultra credere, quam veram dederit ἀπόδειξι, sensuum calculo & longæ observationis voce sancitam. Imò Galenus ille Galenicorum Deus disertis verbis affirmat contra Sophistas, ex sensu & per sensum omnia physica axiomata originem duxisse, & ab iis si secesserimus, nullam superfuturam demonstrationem. Sed opponit, *haud tutum esse sensuum sequi arbitrium, quod hūc tam frequenter ac facile imponitur, Nam organo male affecto, medio infecto, objecto propius longiusve collocato, modoque recipiendi inepro, non aures tantum, sed lingua, naves, cutis, ipsiq; adeo oculorum incubitores falluntur.* Imò inter mille vitas falsitate (quantum iudicare licet) fruētes pauci perfecte sentiunt, & eodem modo ut alii: quod enim huc acidum, id alibi austerum est; quod uni acre; sed duobus amārum videtur, &c.

107, C. Age principium quod petit Galenicus, disputationis gratia concedamus: nunquam tamen persuaserit alicui sensus tanta plane hebetes fuisse, ut salva mente albedinem nivis, caliditatem ignis negaret. Vel si id faceret, ecquid indignum putes, qui infanorum cruciamentis affectus virgis undique teratur? sed iterum obijcit, *turpe esseratione exclusa sensibus committere iudicium*: id quod fieri à nobis, nunquam sic pet insomnium quidem venit in mentem. Sed veluti prætor in foro suavit non præcipitans sententiam, ex sola testium oculatorum relatione in hanc vel illam partem inclinat: ita etiam in medicis controversis rationem iudicare volumus: sed ex solo sensuum præscripto, qui illi nunciolum foro & vice proxenetarum inserviunt. Atque propterea materialem corporis humani causam terram esse statuimus, triplici illa salis, Mercurij, sulphurisque substantia ditatam, non quia affirmat Paracelsus, Isaacus, Geber, sed quia videmus, tangimus, gustamus illa tria principia, atque sensu docente agnoscimus esse vera. Hujus autem doctrinam cum non admitteret Galenus, audi in quam turpes errores decidit imprudens. Nam cum diu apud præcos controversum esset, saporum differentiarum utrum ab elementis, an peculiari quadam materia nascerentur: Galenus hoc totum elementorum mixtioni attribuendum esse dicebat. Unde igitur aciditas Galeno? nempe ex imbecillo admodum calore, *2. De fac. simpl.* medicamentum alimentumve mutante, non vincente. Quemadmodum in malis nondum maturis atque ciborum semicoctorum rebus videre est. Verum quid aceto radicato, quid vitrioli sulphurisque oleo acidius percipi queat; quorum utrumque calore *7. De sim. simpl.* tam extremo constat, ut propterea vocari ceperint igæa medicamenta. Nunc ad dulcedinem veniamus, quæ secundum Galeni placitum, à temperatissimo calore procreatur: sive is insitus fuerit (ut in melle) sive acquisitivus, ut omnia quæ ab igne dulcia redduntur. Tamen cerullæ liquor & butyrum vitrioli (utrumque per dulce corpus) igne violentissimo dulcedinem comparari posse satis evincunt. Demique insignis illa opii amaritudo, saporem hunc non ex immodico tantum calore nasci disertè monstrat; id quod Galenus nescio an probavit magis, an finxit. Sensum quoque spreto iudicio, pulsus pœtas fecit Galenus, Spondæos, Pyrrhios, tribrachos, Doricee, Jomicee, Sybaritice ludentes. Aliquando etiam Lydiam ipsis musicam, ascribit, spondæis, pyrrhios, trochæis jambos, dactylis anapestos miscentem; varias denique eorum reciprocaiones aliis fortè nominibus sed multo obscurioribus dividit. Hinc videas approbandum esse, non quicquid Hippocrit. Galenus, Avicenna, Paracelsusve scribit: sed cui sensus, oculi, experientiarum attestantur: à quibus omnis physica cognitio (si quæ modo sit) tanquam ex ipso latice depromitur. Adhibe igitur multam

multam rutam, chelidonium, feniculum, eufrafiam, multa oxydertica remedia, ne oculi hominum auctoritate, quasi leonarum sordibus infecti, aut nihil, aut parum, aut perperam medicinam intueantur. Noli inquam permittere, ut te cuiusquam vinciat auctoritas, sed singulorum opinionibus gustatis, corrigas quæ falsæ fuerint, vel confirmes veras. Sic tandem Theoriam Praximque medicam assequeris, non qualem illi somniarunt, sed quam ipse *αὐτοβία* *αὐτοβία* *αὐτοβία* cognoscis esse bonam; Chemistam deniq; te præstes; singula videas, retine quæ tua sunt: homogœnea (inquam) ab heterogeneis accurate segreges. Quid enim medico cum causis animæ? id Theologi disputent; coqui etiam saporum; pictores colorum; unguentarii odorum; Musici sonorum causas examinent. Tibi vero satis fuerit novisse, quid prosit & quid noceat tuo subiecto. Has enim secundas qualitates sensus exteriores afficientes, nunquam vel in primarum mixtione, vel in alio quocunque philosophorum figmento vere videris. Quin potius (si hoc videre gestias) vegetabilium, animalium, metallicorum vivam fac anatomiam; & ubi tinctura, sapor odorve habitat, ubi venenum, ubi Theriaca medicamentorum delitescit, non alienis, sed tuis oculis perspicito. Digna quidem provincia in qua omnes medici consenscant, & plena exercitationis. Atque ita sensuum iudicio medici opinionem consonam esse debere liquidum reddidi, ipsumque Galenistam idem mecum dicturum esse non dubito. Vale. Datæ Londino 6. Idus Febr. 1583.

PHILALETHI CHEMISTA S.

Petis à me, Philalethes, quid faciet in hac auctorum sectarumque varietate medicus novitius, quem potissimum sequetur? Hippocratem, Galenum, Avicennam, Paracelsum, hunc, illum, omnes, an nullum? ardua mihi crede quæstio & plena difficultatis. Tamen si res meo staret suffragio, ego omnibus medicis assentire, quantum illi veritati: tantumque illos relinquerem, quantum illi hanc. Alias siquidem Phalaridis imperium, non iustitiæ placitum videretur, quos Natura liberos progeniit, eos ceu nuper ab hasta emptos unius philosophi iudicio emancipari. Nam cum juxta illud Hippocratis, Medicina longa sit, vel cum Medici ætate, temporis curriculo, iudicii, difficultate, aut cum experimenti incertitudine collata: quinam persuaderi mihi sinam, ab uno imo à cunctis Medicis summam manum ita fuisse adhibitam medicinæ, ut nihil addi adimique vel queat vel debeat? Tamen video plerosque avitæ doctrinæ nimios æstimatores, ad Patrum auctoritatem veluti Meniam aliquam columnam confugere, atque illud Pythagoreorum telum adsciscere, *αὐτὸς ἴσθαι*. Hac vero collabente à pontificiis opem quærunt, illaque confestim accersunt subsidia asinorum: *Credendum est parribus, conciliis, successionsibus*

Afcler

Asclepiadarum, famliis Arabum, consuetudinibus & ritibus Academicarum, &c. Cum tamen unicum Helvetium illis omnibus & meliora scivisse & plura invenisse medicamenta, vel Paracelsi comprobet exemplar. Imo ipsum medicinæ vestibulum localem Anatomiam tantæ amplitudinis esse video, quantam quingentæ Olympiades Medicorum satis non sunt complexæ. Quis enim Aristotelis illud commentum non videt, nervos aliquot à corde ducere originem? quis Platonis non deridet errorem, duplicem in pulmone meatum constituentis: alterum potus cibi; in ventriculum, alterum vero aëris delatorem? Hippocrates quoque & Galenus, (quorum ille medicinam exiit, hic diduxit) in variis falsissimisque paradoxis, à Vesalio Anatomicorum sole deprehensi sunt. Tamen Vesalium Columbus corrigit, Columbum Fallopius, utrumque præceptor meus carissimus Felix Platerus, qui post tot secula quædam in situ, usu, & conformatione partium & nova, & pulcherrima notavit. Atque sic Alpha Beta, Beta Gamma emendat: nec quidem Omega tam diligens erit Anatomista, quin vel alterius stylo, vel saltem à se ipso corrigetur. Ecquid jam verisimile est (Philalethes) nihil addendum adimendumve medicinæ, in cuius portu tot errorum scopuli reperiuntur, in quos cæca adolescentia prima quaque navigatione impingat? sed solvamus altius, & physiologiam paulisper intrucamur, cuius summa hæc est: *humanum corpus ex humoribus, humores ex elementis, elementa à principis Genisse.* Si vero interrogés ex quo humore factus sit homo, respondent: ex bile, utraque pituita & sanguine in communem quendam humorem semen dictum coeuntibus. Sin ulterius scisciteris, utrum corpore humano semen, an illud semine natura antiquius sit? Deus bone, quantam oscitantiam hic videas, quantam timiditatem? nam si primum asseverant, effectum efficiente prius esse oportet, quod est absurdum: si vero negant, tum homo aliunde factus est quam ex semine humano, suamque diruent mundi æternitatem, quam ipsi totius suæ religionis fecerant fundamentum. Nec aliter in elementorum doctrina se habet: Nam elementum alij unum esse volunt, alij multiplex, alij infinitum, innumerabile, immobile; hi quoque duo, illi tria, isti quatuor, alii octo esse affirmant: omnes tamen in hoc mutuis vocibus conspirant, nullum elementum, quod revera tale sit sentiri à nobis posse; omnique sapore, colore destitui. Si vero tum interrogés: quomodo insipidorum mixtio elementorum, tot saporum colorumque species producat, ad Galeni illum clypeum concurrunt: *Ibi sensus hebescit, ibi ad rationem ceu diviniorum hominis partem eundem esse. Sensus quippe brutus una cum homine communis est: rationis autem lucidior ille oculis ea percipit, qua sensus aciem nimis hebescentem effugiunt.*

2. De simpl.
fac. 6. 2. & 3.

Atque ita versatilis philosophi responsione (quæ quidvis probare, quidvis etiam diluere proclive sit homini impudenti) questioni necessariæ & nobili autumant satisfactum. Verum si Galenus Mosis Christique scholam irrideat, quod in ea theses aliquot habentur nulla constitutæ demonstratione, idque in rebus physicis, ut ipse affirmat: quanto magis jure Galenicam physiologiam cachinnis sibilisque excipere oportet, quæ etiam in physicis rebus non sensuum demonstrationem sed imaginationis somnia testatur? Imo ut æqua magis fiat *dyaloxia*, si Hippocrati non credendum censet Galenus, tanquam testi, sed demonstratori, quid ni & nos pari libertate ipsum demonstrantem audiamus, & vicissim rejiciamus delirantem? sed interrogas: *Ecquid antiquis illis scriptoribus, an neotericis potius confidendum sit?* sane istis recentioribus. Quod in hac senescentis mundi ætate, non solum linguarum dona, sed quoque methodum adepti sumus insignem, cujus beneficio veterum scripta non confusum & sicuti nascebantur tumultuario opere consarcinata, sed eleganter disposita, suis locis, capitibus, artibus distincta, & varie illustrata legimus, videamurque hoc pacto corvo similes in fastigio turris sedenti, qui licet ad terrestres corvos collatus, passerulum representat, tamen ob situm elatiorem longius prospicit quam illi, & accuratius judicat objecta. Esto enim, nihil a neotericis dici, quod non sit dictum prius: nihilominus quæ rectius, planius, elegantius, aperius, fufiusve aut subtilius dicuntur, multa invenieris; verbi gratia: Chemiam tractavit Mercurius ille ter maximus, circa Moysis ætatem natus, sed ita obscure, ut capere eum nec coævi nedum Latini potuerint. Successit postea Zoroastres, Salomon, & post ipsum Arabum familia, quorum tamen ante Gebrum, nemo quod scimus Chemiam definivit, divisit, suisque organis, actionibus, materia, effectibus locupletavit. Hunc tamen Paracelsus alijque præclari Chemicis tam sermonis perspicuitatem, quam rerum ordinem addiderunt, vereque affirmare possunt illud de seipsis: *Dicitur vos ille nos, & nos illum.* Imò licet Hippocrati tanquam medicinæ conditori & parenti, Galenus summum deferat honorem, nihilominus passim sermonem ejus arguit veluti non exactum, improprium, obscurum, inconditum, indistinctum, & modo mancū, modo cōtra superfluum. Et quando diligentiam in eo desiderat, confusam & inordinatam traditionem reprehendit: nonnunquam ineptitudinis, oblivionis, erroris, & mendacij tacite insinulat: & circa pharmaca pleuriticis danda, ab eo totus dissentit. Rem tibi lepidissimam narrabo, Guillelme mi, de quodam Galenico idololatra, vetustatis admiratore. Hic cum damnaret quidquid non vetus esset, & à Galeno ipso vel Hippocrate conseriptum, obtuli illi Hippocratis de elegantiâ libellum Germano cui-

2. Lib. de puls.
dis.

Lib. 4. animi
mor. sig. com.
par. corp.

1. Lib. de us.
part.

1. de vit. rat.
duob.

no cuiusdam falso inscriptum: quem perfectum, stultitiæ, curiositatis, & obscuritatis accusabat; addito etiam convitio cynicæ morositate. Verum cum Hippocratis non Germani scriptum fuisse prolatis tabulis ostenderem, erubuit miser & vitæ infamiamque satûr aufugit. - Suadeo igitur ut nullius addictus jurare in verba magistri; te nemini prius emancipes scriptori, sed ut veteribus & præcipue neotericis diligenter examinatis, tantum illis tribuas, quantum illi demonstrationi, sine qua quicquam affirmare quam ridiculum sit, vel Geometriæ exempla ostendunt. Bene vale: & me quantum diligis, tantum fac ut valeas. Datæ Londino 3. Non. Maii. c15. Ic. XXCII.

PHILALETHI CHEMISTA S. P. D.

Sæpius me percontatus es, Philalethes, quum nemini me additi patiar auctori, an sequerer ipse me, plusq; meo iudicio quam omnium classicorum placitis tribuerem inolo hoc. Sed naturæ lumine ducar, non cæco illo naturæ auspicio quo nitimur in veterum, & veritate relicta comitem nobis jungimus etrotent. Quid igitur per naturæ lumen intelligis? ecquid natura artem imbibimus, vel ex tradite consequimur scientiam? neque hoc statuo. Nam recens nati tabulæ abrase similes, videmur, in quibus scilicet actus scientiarum non inscribitur, sed potentia quædam exigua fati benignitate & præceptorum obstetricatione temporisque decursu adolescit. Quid est igitur lumen naturæ? primæ naturæ sive integritatis iudicio velut fulgur quoddam, non innatum sed inditum nobis à Deo: quo falsum à vero, diviniore mentis oculo discernimus. Etenim medicos duplices esse puto: alios Theodidactos, quales erant Apostoli: alios vero mediate isto fulgure illuminatos, quales antiqui fuerant Chemistæ. Atque quemadmodum fulgur nunc ab hac tali plaga, nunc vero ab illa emicat: ita etiam naturæ lumen alias atque alias ducit originem. Nunc à Deo immediate veluti in Adamo, qui dum nomen vitæ scelerisque purus esset, non novit tantum, sed etiam nominavit universa. At postquam immigravit Protoplastus in ingenium suum, atque ab illo pietatis statu deflexit, actum est de primo isto lumine naturæ, ejusq; loco phantasia, error, opinio, tam ipsum quam omnem posteritatem secreto quodam seminis contagio infecit. Hinc factum est, maximam partem eorum quæ scimus minimam esse partem eorum quæ ignoramus: imo revera nihil sciri effecit, si scientiam perfectam rei cognitionem esse desinas. Hanc tamen perfectionem proxime assequuntur ij, quotquot albicante illo & clariore naturæ fulgure carentes, vicario eius fruuntur, densiore illo quidem & crassiore, sed tamen ad veritatem iter commoustante nobis, & quodammodo indigante. Exempli causa: Iino-

cens ille Adamus, sui adeoque cuiusque corporis essentiam, naturam, hypostasim, efficientes, formales, instrumentales, finalis, & quæ causas ex inspiratione divina perfecte novit: nos vero quoque noscere videmur, sed quasi per nebulam, & in parte, uti legitur in 1.º apostolus, id est per analogias, similitudines, collecti- & macrocosmi cum microcosmo comparationem. Hinc dicimus hominis corpus ex solo sulphure, Mercurio atque sale constare: non quia tam perfecte id noscimus atque Adamus, sed quia tam naturalis quam artificiosa corporum omnigenorum resolutione, rem ita se habere ostendit. At quomodo persuasum est nobis verum esse illud *ἀξιωμα*, componi corpora ex iis primum, in quibus ultimo solvuntur? Quin illud numeri atque syllabæ palam faciunt, qui ut fuerint compositi, tot sigillatim unitates continere videantur resolutos, quot compositi representabant. Atque ita à corporibus ad accidentia, à natura ad artem; atque ab una arte ad aliam facta analogia, principia illa tria vere eliciuntur, nunquam velut vis Galenici conatu ruitura. Etenim naturæ & artis una eademque lex est. Omnia enim similia sunt, quantumvis dissimilia, & omnia concordia, licet discordia videantur. Quare non immerito Hippocrates totius naturæ dispensationem operationemque in nobis, ab artium scientiarumque effectibus comparatione facta ostendit. Nam revera spiritus ferransium partium substantia, telariæ, generatrix facultas plasticæ, temperamentum figuli, concoctio aurificis, auditus Musici, sapor coquinarie, diæta architecturæ adeo æmula est, ut sive actionem spectes, sive finem, vix ullum videas discrimen. Imo naturam hominibus versipellentissimum indidisse, ex eo probat Hippocrates, quod alia sentiant, alia loquantur, alia faciant, & iidem de iisdem contrariam subinde dant disciplinam: quod artes quædam deceptorie reperiuntur, ut pote palæstrica, mercatoria, potatoria, lusoria, quas extreme facili- tem admiramur omnes, & virtutis esse putamus: causam tamen non intelligimus, ab ipsa naturæ similitudine profectam. Hæc naturæ artisque consonantiam si Galenici satis conciperent, non quam negarent in corpore humano molitores, pistores, coqui, archæos, chemistas, destillatores, bajulos, portitores, obsonatores, musicos, Parmenones, Getas, Clarætas, Dædalos, sculptores, artifices, fullones, telarios, nuncios, fabros & architectos reperiri posse: multoque minus talium verborum auctores plusquam cyrenæi irriderent. Nonne sapientissimus ille vel ex Dei oraculo Bæsiastes, manus domi custodes, ossa rheitætas, dentes molitores, oculos speculatores, labia ostiarios, aures excubitores, asperam arteriam symphonicam, capillos amygdalum, medullam spiritum filum argenteum, venas hydriam, hepar fontem, cor rotam, pericardium cisternam vocavit? At quare hoc? Sane ex lumine naturæ

*Vide. Hipp.
Lib. 1. de diet.
c. 8.*

Cap. 12. oec.

quo nihil cum his partibus, si officium usumque videas aptius conferri posse satis animadvertit. Vis tibi errores aliquot Galenistarum aperiam, in quos ob spretum naturæ lumen ad perpetuam nominis infamiam inciderunt? audi unum, eumque nobilem & insignem. Cum Deus hominem ex humo factum dixerit, quid aliud voluit (Philalethes) quam ut materiæ humanæ agnoscendæ studiosus, substantiam humi perpenderet, eam distingueret, secaret, examinaret; illic nimirum humani corporis principia inveniendæ esse insinuans, non alibi reperiendæ. Hoc lumine Galenici carentes, ignis, aerisque regionem ascenderunt, in aquas descenderunt, atque ita terra cum illis mixta hominem non ex Dei præscripto sed placito phantasie commento fabricaverunt. Quinetiam cum in terra neque sanguinem vident, neque pituitam, neque bilem atram aut nigram: Hominem tamen & lege & natura nihil esse aliud affirmant, præter hæc. Paracelsus contra aliique insignes Chemicæ, cum à Deo tantum luminis hausissent, materialia hominis principia in terra unde provenerat abscondi: continuo atque improbo labore venas ejus dissecuerunt, viscera aperuerunt, ossa frugerunt, medullam colliquarunt, nullum non lapidem moverunt, ut quæ illic habentur corpora diligenter examinarent. Tandem vero Pyrotechniæ Alchemiæque beneficio, longisque suis & plus quam Herculeis laboribus, nihil simplex in terraprehenderunt, præter *vaporosum, inflammabile, fixum*: nihil mixtum, quod non ex iisdem simplicibus componeretur. Quare hominis quoque principium duplex esse constituunt, alterum volatile, alterum vero fixum. Volatile vicissim duplex est: primum vaporosum, quod Mercurius dicitur, secundum inflammabile, quod sulphuris nomen obtinuit. Mercurius est corporis principium vaporosum: per se ipsum interminabile, humidum, liquidum, naturalis balsami vehiculum: sulphur cum sale, cum aqua cum arena calcem incorporans. Sulphur est corporis principium inflammabile, pingue, leve, æquale, vitalis balsami fomentum. Sal vero est fixum corporis principium, pondus, soliditatem, roburque maximum concilians, neque ferro neque igni cedens per se. Horum principiorum differentia duæ sunt: aliæ domesticæ, cum ad se ipsa, aliæ exotericæ, quando cum aliis conferuntur. Domesticum in homine principium appellatur, quod ad corpus in integritate servandum natum est; at vero quod id ipsum corrumpit, dicitur peregrinum. Hoc autem vel innascitur à parentibus & perpetuam valetudinem efficit, aut à nutrice & diæta externa contrahitur, corporisque dyscrasiam inducit diurnam. Ut autem peregrini domesticique principii naturam quamque particularem rectius examinemus, omnia sulphura, sales, Mercuriosque omnes investigare operæ pretium

tium erit : ut ita sulphur sulphuri (ceu purpura purpuræ) collatum, naturale à non naturali facilius distingui queat. Sulphur autem omnè in majori mundo (qui est lumen minoris) vel est perfecte, vel est imperfecte animatorum; perfecte animatorum, animalium, vegetabilium; imperfecte, Mineralium. Animalium denique & vegetabilium sulphur, vel nativum reperitur vel artificiale. Nativum quod ipsa ejicit natura sensibusque tractandum emittit: qualia sunt, pinguedines omnium animalium exudantes, cereficia apum, resinæ arborum, lacrymæ laricis, terebinthinæ, abietis, Syracis, piceæ, lentisci: &c. gummi ceraforum, laccæ, laserpitij, panacis, cedri, thuris, myrrhæ, &c. Artificialia verò, sunt olea, spiritus ardentés, resinæ, lacrymæ, & gummata combustibilia, ex utrisque, tam animalibus scilicet, quam vegetabilibus extracta. Mineralia verò sulphura, artis quoque & naturæ beneficio eliciuntur. Naturæ, ut succini, bituminis, oleorum, pinguedinum, sulphurum, omniumque corporum unctuosorum sub terra spontinæ efflorescentiæ. Artificialia sulphura quoque varia eliciuntur, ex pyrite, gagate, carbonibus fossili, bitumine, terra solis, atque omni denique metallico, in quo sulphur illud ustibile reperitur. Atque hæcenus de sulphuris speciebus, quæ tamen plures in majori mundo sive arte, sive natura factæ nequiquam inveniuntur, quam in totius humani generis corporibus. Nam uti animal ab animali, arbor ab arbore, minerale à minerali differt: ita etiam non eadem hominum facies, non color, non symmetria, non eadem textura, non idem per omnia sulphur esse liquido constat. Nam quos Galenici melancholicos vocant, illi piceo, naphthalio, nigro, denso, impuroque sulphure abundant. Biliofi verò, cereo, croceo, succineo, abietino, flavo, pellucido, subtili. Sanguinei, amaranthino, cariophyllato, rubro, claro, coccineo, mediij temperamenti. Phlegmatici denique, sulphure etiam præditi sunt, sed terasino, arabico, masticino, gummoso, albo, compacto, grumoso, glutinoso, crasso, & difficulter flammam concipiente. Præterea, veluti in majori mundo quædam sulphura benigna sunt, & apta nutritioni, quædam sola medicamentosa; ita etiam in corpore humano se habet, quod dulci sulphure sulphureas enutrit partes, peregrinum verò in vesicam fellis demandat, & loco stimulantis pharmaci utitur ad alvi seductionem. Ad hæc, sicuti in majori mundo, quædam sulphura calidissima, ut petroleum, quædam contra Narcotica reperiuntur, ut hyoscyami, opij, vitrioli, ita quoque petroleum in corpore reperitur febrium tam universalium quam particularium, internarum quam externarum auctor: & vicissim sulphur vitrioli atque opij, in uteri suffocatione, lipothymia, malo mortuo, & lepra, aliisque morbis conspicitur. Atque uti quædam sulphura crassissima sunt, quædam subtilia,

Media quaedam media (uti carbo fossilis, sulphur colliquatum,
 feruntur: exalatum inter fossilia; pix navalis, resina, terebinthi-
 na inter vegetabilia; sebum, pinguedo, adeps, inter animalia; il-
 ludque multiplices spiritus vini graduationes inter artificialia,
 non solumque monstrant) sic quam diversa in hominibus sulphu-
 re sentiantur, quorum crassities longas febres efficit, subtilitas
 vero breviores. Et quemadmodum carbo fossilis non diuturnio-
 ribus febribus, sed quoque vehementiorem flammam obti-
 net, uti lucerna: quod hæc subtiliore, ille vero densiore fruitur
 alimentis: pari ratione, idem de febribus argumentum narrari
 potest. Sicut sulphur aliquando spirituosum est, ut in Epheme-
 ris; aliquando crassiusculum, ut in synochis; sæpe etiam valde
 crassum, ut in tertianis, aliquando crassissimum, piccum, & carbo-
 sa fossilia simillimum, ut in quartanis. Hinc illæ paroxysmorum,
 longarum, etiamque varietates, longitudines, brevitates, trans-
 mutationes, mutationes, & veri canones emergunt. Id si vidisset
 Hippocrates, non solum plurimas febres à sulphurea quadam ma-
 teria produci esse verasset; sed universim omnes, nullamque usio-
 ratam, vel etiam illis spiritibus; vel etiam pituitosis attribuisset.
 Quæ enim terra, vel aquam, vel etiam terram, omni sulphure va-
 cancia accendi, quomodo deprehendit? Quod si id nunquam in
 majori, nunquam in minori, quo tandem pacto inveneris in minore?
 Yveta, ut in cælo ardente, fulgetro, candela, cometis, capra saltan-
 te, in ignis, in stellis cadentibus, igne fatuo, Helena, Gemino, aliisve
 meteoris ignis in arboribus exardescentibus persuasum sit tibi, ærem
 esse, qui flammam concipere posse: nimis te ipsum credu-
 lum, si credes non attendens, illorum flammam haud ex aère, sed
 ex aëre, quædam exhalatione originem cepisse: pro cuius crassi-
 tudine, copia, inopia, clariore, pellucidiores, obscuriores,
 breviores diuturniores omnes illæ ignitæ in aère tipu-
 rantur. Ad hæc, cum calor non sit accendi, sed accendere
 potest, non comburi potest: cur febrem calorem accensum esse de-
 prehendit, quæ sæpe ex pituitosa, aut terrea materia, quum tamen
 illa omnigeno sulphure destituta, vel tantillum poterit accen-
 di, quæ aqua omnia (cujusmodi pituitam facimus) nec non ve-
 geta corpuscula, ad ignem extinguendum nata sunt, tantum
 ut ipsum nutriant superinfusa. Solum igitur sulphur o-
 mnium sub lunaris ignis alimentum & sedes est: reliqua vero omnia
 ex hujus commixtione, vel (ut ita dicam) vicinitate, inca-
 rentur. Atque hæc de sulphure. Verum ut aliæ corporis partes
 sulphureæ appellantur, nempe sebum, omentum,
 pinguedo, glandulæ, medulla, bilis, & quod hic illic cerni-
 tur, etiam, ita quoque nonnullæ Mercuriales appellantur co-
 muni modo, ut aqua & pituita vulgò dicta, earumque receptacula

communia; nonnullæ itidem saliarcs, ut ossa, viscera graviora, ligamenta, cartilagine, tenaciores membranæ, serum, renes, ungues, capilli, &c. in quibus per artem resolutis plus salis quam mercurii aut sulphuris reperitur. Si autem mercurii in corpore humano actionem planeque mirabilem revolutionem discere cupias, id ipsam in majore mundo particularis naturæ speculo primum intueri oportet: ubi quot aquæ, quot liquores incombustibiles, tot quoque mercurii inveniuntur. Nec non in nobis aliter se habet (Philalethes) quorum alij mercurii mercurio minerali, alij vegetabili, alij animali abundant. Atque ex mineralibus, huic Solis, illi Lunæ, tertio Veneris, quarto Jovis, quinto Saturni, sexto Martis, septimo Mercurij Mercurius insignitur. Ex vegetabilibus verò, hic melissæ, cardui, salviæ, betonicæ; ille satyriionis, chelidoniæ, valerianæ, brassatellæ Mercurij plurimum obtinuit; ex animalibus autem, Mercurius leonis, tigridis, catuli, vaccæ, equi, ursi, elephantis, nunc hic, nunc illic communicatur; si non ipsamet essentia, viribus tamen iisdem insignitus. Mercurius denique hominum, vel naturalis est, vel peregrinus. Naturalis dulcis, mitis, neque calidus, neque frigidus extra secundum gradum, nec quantitatem debitam excedens; peregrinus verò instar argenti vivi tam extremæ caliditatis quam frigiditatis dyscrasia pollet, & ad putrefaciendum, rodendum, debilitandum, enervandum, ipsaque ossa totius humanæ fabricæ stabilimenta labefactanda comparatus est. Hinc igitur apoplexiæ, paralyces, fatuitates, rheumata, hydropes, leucophlegmatix, œdemata, Pterygismi, stomachi, cerebri, cordis, vesicæ, spinalis medullæ, aliarumque partium inundationes nascuntur, non ex pituita, aut phlegmate, quæ præter nomen fictitium nihil sunt. Atque his de principio corporis volatili expositis, nunc venio ad salis, seu fixi illius principii anatomiam. Est autem sal quoque vel domesticus, vel peregrinus: ille gratus, mitis, præservans à putrefactione, unitatis vinculum, & proprium quasi condimentum sanitatis; hic verò (nempe peregrinus) acrimoniam, aciditatem, ardorem, amaritudinem, erosionem, puncturam, stimulationem, perforationemque ex factorum seminis, vitio, aut propria intemperantia contrahit, omnium tam internorum, quam externorum ulcerum, exiturarum, apostematum cutisque apertionum auctor. Salis autem species in homine variæ dicuntur. Alij ex mineris orti, arsenicales, ferruginei, venerici, vitriolati, aluminosi, gemmei, ammoniaci, crystallini; Alij à plantis sumti, urticales, persicarij, piperini, opiati, tartarei, aronici, zingiberini, &c. Alij vero ab animalibus, viperini, ferini, lupini, canini, stellionares, cantharidei, scorpionici, tarantulares, &c. nec sanè immeritò. Nam veluti aliter afficitur homo à tarantula morsus, atque à stellione aut vipera: sic etiam

etiam

etiam quidam sarisum, titillationem, pruritusque quendam gratissimum excitat; alius vero ingentem corporis dolorem, inquietudinem, insaniam, hydrophobiam; ut hominem non à stimulo insecto punctum, sed à cane rabido extra vulneratum existimaret. Atque ut dyphades morfu suo ingentem sitim, Hæmorrhoidis fluxum, Amphibæna inflammationem, Basiliscus mortificationem Aphis soporem, Drynius *καεδιωμὸν*, Stellio livorem, Salamandra congelationem, solifuga pestem, phalangia leguminiarum phlyctænas, scolopendra putredinem inducit: sic etiam sal hydropicus, menstrualis, pleuriticus, phagedænicus, mercurialis, *καυστικὸς*, furuncularius, narcoticus, pestilentialis, herpeticus, caliginatus, eadem facit symptomata, ubicumque in nobis certum hoc salumve sibi post factam separationem comparavit. Nam quantum mercurialibus liquoribus hic illic in venis vasisque lacertibus commixto remeantibus immergitur, tamdiu tum propter motus aëditatem centrique incertitudinem, tum etiam liquoris sibi contenti, miscellam exulcerare corpus non potest. Id nobis præcipue mirum: quod recens mulsum suavitate dulcedineque sua cæcis. Nectar refert divinum, & mirum in modum lingua palatoque viscerosorum lenocinatur; facta tamen partium spiritibusque separatione tartarum salissimum atque acerrimum, nec non acerrimum salissimum & planè corrosivum ejicit. Cum igitur humoribus corpore fluentium numerus infinitus sit, haud mirum si tam diversæ salium quoque facies, atque operationes apparet, variæ ulcerum species, formas, figuras, varia quoque symptomatica patientes. Atque ita lumen naturæ nihil esse, quam multa illius mundi tum corpore microcosmico analogiam, lucemque videt; vides etiam artem naturæ, naturam arti consentaneam, ut videtur esse utriusque operatricem, quamvis Galenico ingenio (ante enim sensit Hippocrates) res multum non solum diversa, sed etiam oppositæ videntur. Bene valè: meque ut solentur, amplexu meo charissime Philalethes. Datæ Londino. 15. Kal. Junii, 1713.

ENDYMIONI LVDDIPOLENSI

Chemiſta S.

Præparatorem medico in tua patria futuro haud esse necessarium, multa probare niteris, Endymion: nec tamen interim a te, quam tuum quem semper prædicas Galeno, & quam gratissimam inflixisti securim. Nam licet cum ipso tu natam medicinam præstimas & perfectam esse, tamen varia in Ægyptum, Alexandriam, Palaestram, Cyprum, Lemnon, Romamque itinera susceperis: nunc ut conferret cum Medicis, nunc opobalsamum, terram ichniam, aliaque domi non nascentia medicamenta ad gen-

*Vide Auth.
vita Galenica
& ipsum Gal.
9. Lib. de
simpl. fac.
Et lib. de cõp.
med. sec. gen.*

Flp. lib. 29.
cap. 1.

riles suos deferret. Hippocrates quoque ille Couis paulo ante Peloponnesiacum bellum, cum Medicinam præceptis indigere intelligeret, variè peregrinatus est: & non solum ex Æsculapii fano, sed etiam ab omnibus Philosophorum Medicorumque vocibus, historiarum curationesque morborum exscripsit, atque ita ex multiplici experientia observationeque diligenti Medicinam primus progeniuit. Peregrinationis suæ testes locupletissimi sunt Epidemicæ illæ vel potius Apodemicæ observationes, quibus ita profecit, ut nullus adhuc Galeniſta inventus sit, qui Hippocratis perisiam attingere, nedum superare potuerit. Arabes verò varias viſſe regiones atque insulas trajecisse cognitionis ergo, solus ignorat ipse, qui in ipsorum vitis scriptisque peregrinus est. Imò ut videas te planè nihil scripsisse, nullum esse medicum pronuncio sive hic, sive alias laude vera juxta atque eruditione florentem, quin idem quoque patria aliquandiu relicta ab aliis nationibus varia ad Medicinam locupletandam advexit. Atinquis: *Quibus domi nascuntur omnia, non opus habent aliunde cibos importare, & agricultura contenti vivere queunt.* Tamen quibus sterilis tantum est regio, agricultura parum procedente, mercaturam facere debent, famemque intestinam aliunde accersitis alimentis arcere. Quod verò tuas Academias civitatesque Medicorum numero præstantiaque tam divites esse scribis, ut ab iis exteri petant exemplar cognitionis: Id quamvis ego omnium maximè optarem, qui quoque Ludipolensis sum, res ipsa tamen evincit, esse falsum. Nam in qua Academiarum nostrarum nisi singulis semel decenniis facta est Anatomia localis? (si verò de viva ita loquerer Anatomia, quæ tamen Medicinæ maxima videtur pars, vix me intelligeres Endymion) quis Physiologiam demonstrat, non opinionis, sed sensuum testimonio? quis tyronem ad ægros una deducit, atque illi locum affectum, affectus speciem, speciei causam, causarum seriem, morbi terminum, transplantationem, nexum, gradumque vero & sincero animo ostendit, ad Hippocratis, Patavinorumque exemplar? Præterea quænam boni futuri medici spes est, cum primarij illi Regijque antecessores nullo legant ordine, sed nunc illum, nunc alium libellum arripiant, & in decem explicandis vel potius implicandis aphorismis integrum terant annum? Hocine est docere artem, methodicè legere, tyronem erudire, Medicinam absolvere? Prælectoris Medici istæ potius videntur partes: ab utraque Anatomia incipiendo totam artem tradere discipulis, omnemque operam in ipsorum quam citissimam verissimamque eruditionem conferre. In tuos verò Antesignanos non cadit hæc appellatio. Eorum orationes, opera, virtutes, tantam non ferunt molem. Miseret me, ita vivam, lacrymisque subinde destillantibus doleo Academiarum nostrarum vices: quoties

quoties in ipsis nonnullos medicinæ studiosos ceu equos quor-
dam generosissimos in planiciem producendos video; quos ta-
men si in diaulo videris currentes, aut pavidi, aut sternaces, aut an-
heli, aut suffraginosi, aut cernui reperiuntur. Idque non tam sua
culpa, quam vitio Antecessorum, a quibus pro unica vera inter-
pretatione infinita doctrinæ vitia, & scientiæ impedimenta acce-
perunt. Quantò præstaret, tyronem Medicinæ linguis illis atque
scientiis humanioribus excutum, in ipsa dum ætatis adolescentia
Patavinas se Athenas conferre, ubi unica ætate herbarum penè om-
nium, figuras, synonyma, atque unius hycmjs curriculo cada-
verum anatomiam perdiscat, sequenti anno Galenicam physio-
logiam ab ipsis elementis ad corporis perfectionem omniumque
actionum plenam enarrationem accurate lectam perpendat, dis-
catque illa omnia indicia, quæ vel pathologica, vel ætiologica, vel
etiam prognostica dicuntur. Atque ita biennio feliciter exacto,
postea sese lectoribus perpetuum comitem adjungat, ipsorumque
Praxin (id quod facillimè impetrabit) sedulo animadvertat; atque
ita aliorum vel erratis commonefactus, vel prudentia eruditus
fructum sibi faciet uberrimum: & ex dono Physico optimus
evadet Medicus, & ut ille apud Homerum, *ἄριστος ἰατρός* ἄλ-
λων. Quod verò Chemicam attinet, totius Pharmaceutices me-
dullam vel potius animam: quamvis à peritissimis nonnullis in
tua regione ita colitur, ut admirationi esse queant socordibus &
otio veluti tabescentibus Galenistis: tamen illorum omnium sci-
entia cum exterorum hac in parte peritia conjuncta tantò minor
videbitur, quantò Sol Luna major, aut fontes alveique aquarum
rivulis inde manantibus uberiores. Verum (inquis) utcumque
magnificè Patavinum, Basileam, Parisios, Bononiam, Montem
Pessulanum, aliasq; insignes Academiæ ultramarinas; hoc
unum nihilominus sæpe deprehendimus: Dixit illic peregrin-
antes, vacuos redisse demum, nihilq; præter futilem, & ali-
quando mendacem rerum hominumque historiam retulisse;
alii Verè eam apud Italos lasciviam, Germanos ebriatatem,
Helveticos rusticitatem, Gallos hypocrisim didicerunt, quam in
patriam reversi nunquam postea deposuerunt. Atq; hæc sunt
præcipua peregrinorum ornamenta, quibus frui sine mali ho-
minis mora, quibus destitui sine bona affirmatione non potes.
Ad quæ ego respondeo, magnam esse peregrinantium varietate-
tem, neque omnes uno animo proficisci, nec reverti cum eadem
utilitate. Quare judicium in peregrinatione desidero, & illud qui-
dem Ulyssæum; ne quando cum solis Musis philosophandum sit
Medicis, Circeæ aliquo poculo in fues atque *ἄιδμας*, ut poëtae
verbo utar, *ἀνθρώπους* convertantur. Quod si ab hujus ædibus, Sy-
renumque cantibus tyro abstinnerit, nec se facillè otio submisc-
rit de-

Odyss. 4.

rit decipiendum, eaque duntaxat egerit, quæ sunt artis non qualis à te describitur, sed Hippocrate doctior redibit, patriamque ab infinitis morbis ceu perniciosissimis corporis proditoribus fartam testam servabit, surge igitur, Endymion: atque ocyus recipe te. Noli amplius focarios illos philolophos imitari, qui in cubiculo transigunt ætatem, ubi neque compluitur quispiam, neque sole aduritur, & musæi sui auctores naturæ ipsius theatro vivæque adeò voci anteferunt. Surge, inquam, recollige te, industriam adjuvat Deus; & hoc à me dato igniario, peregrinationis studio magis magisque indies conflagra, vel si meo nequicquam stimulo commovearis, saltem te Hippocratis, Galeni, Avicennæ quoque moveat auctoritas, qui totius Medicinæ principes cum fuerint, eam tamen in varijs regionibus & ex peregrinis fontibus hauserunt. Pudebat quippe ipsos otij esse quam scientiæ cupidiores & eruditionem non solum laboribus, sed quoque spiritu mercandam existimabant. Quare jam nusquam tutus es, Endymion. A fronte præcipitium, à tergo hostis imminet; si peregrinationem culpes, Galenum damnas, Hippocratem vulneras, occidis Avicennam; si probes, improbas ipse te, & in meas denuo partes, quas temerè nimis deseruisti, recurris. Cæterum cum satius sit recurrere quàm malè currere; neque unquam sera nimis est ad bonos mores via: vel in senectute hac tua fundos vendito, mare conscendito, exteros adito, fornaces ædificato, Chemiam discito, novam Medicinam haud opinione fluctuantem, sed sensibus confirmatam colito. Id ni feceris de te tuique similibus rectè dicitur, quod Martialis olim in pigros nautas conscripsit.

Cessatis pueri, nihilq; nostris,

Veterno resinaque pigriores:

Et iam nunc placidas sagi per undas,

Tuta luditis otium carina.

Non nautas puto eos; sed argonautas.

Ausculata: & jam tandem expergiscere, Endymion.

Data Londino 4. Kal. Aprilis, 1584.

F I N I S.

THEOB.

THEOB. DE HOGHELANDE
MITTELBURGENSIS DE AL-
CHIMIE DIFFICULTA-
TIBUS LIBER.

In quo docetur, quid scire quisque vitare debeat Vera
Chemia studiosus ad perfectionem
aspirans.

Prooemium.

Naturalis philosophia partem nobilissimam esse, qua metallorum tractantur principia, causas, proprietates, passiones, & transmutationes, nemo nisi injuria, in dubium revocabit. Addidi transmutationes, ut non videar de illa parte Physices pervulgata loqui tantum, quae de metallorum materia & forma, generationis loco, ductibilitate, colore, sapore, odore & similibus determinat: sed de ea potissimum, quae metallum unum in aliud convertere docet. Hoc autem possibile esse demonstratione non indiget, cum experientia fidem faciat, oculari testes ubique, ferè terrarum confirmet, & gravissimi auctores asseverent. Ferrum enim aquis sponte è terra scaturientibus, & facili etiam artificio in as transit, & hydrargyrum cum sulphure excoctum in argentum mutatur, quantum absque lucro, nisi major artificis solertia accedat. Super sunt in Gallia, Anglia, Germania, Bohemia, & Belgio, qui suis manibus pulvere quodam minima quantitate, quem tamen ab aliis preparatum accepissent, in argentum vivum igne excalesfactum coniecto, argentum inde vel aurum omni examini subjiciendum retulere. Narrat Cardanus coram principe & amplissimo senatu urbis Venetae argentum vivum in aurum conversum fuisse à pharmacopola Tarysino. Corn. Agrippa dicit spiritu auri, aut potius eiusdem forma aut parte puriore imperfecta metalla & argentum vivum in aurum verti posse, seq. id vidisse & novisse.

Alchemia naturalis philosophia part.

Transmutationem metallorum possibilem esse docetur.

Experientia Georg. Agric. lib. 9. de naturalibus fossilibus.

Testibus.

Auctoritate. Lib. 6. de subtilitate.

Lib. 1. de occultis philosoph. cap. 14.

In addit. ad Specul. Rubrica de crimine falsi.

M. ralla omnia eiusdem esse essentia, sed accidentaliter differre.

Testatur

Transmut.
 met. possibi-
 litas est, pro-
 batur à simi-
 li.
 De facillia se-
 cundum esse
 transmuta-
 tionem in dissi-
 milia.
 Lib. 1. de mi-
 seral. cap. 7.
 De raribus me-
 tamorphosi.
 Georg. Agric.
 quidam inno-
 tu hunc fen-
 tum in blan-
 dia est, propo-
 nentem. Ita-
 dem. L. 2. de
 natura et vir-
 tute spiritus pro-
 fanus et terra,
 ubi plura ho-
 rum exempla.
 In lib. sap. de
 operum simili-
 tudine.

Testatur Andreas I. C. suo tempore fuisse in curia Romana
 Arnaldum de Villa nova; & fecisse virgas quasdam au-
 reas; quas permisit submitti omni probationi. Sed quid
 mirum, si metalla inter se permutari posse, quisquam cre-
 dat, qua materia & essentia eadem, solummodo ex acciden-
 ti, generationis videlicet loco, & decoctione majori vel mi-
 nori distinguuntur, cum idem in arboribus, frugibus &
 plantis evenire videamus? & certum sit terras, ligna, vir-
 gulta, conchylia, animalium pelles & ossa in saxa & lapi-
 des converti aquarum naturalium & sponte perfluentium
 vi, & lapidificandi virtute. At quid lapide & lignis aut a-
 nimalium coriis ossibusq; diversis, cum toto genere & sub-
 stantia discrepent. De terra notius est quam ut probare
 necesse sit: Adferam solum quadam relatu dignissima ex
 Alberto Magno, qui narrat suo tempore in mara Danico
 juxta civitatem Lubecensem inventum fuisse ramum ma-
 gnum arboris, & in eum cum pullis avianis; qui ana-
 cum arboris ramo & nido in lapidem versi fuerant. Et Fre-
 dericum Imperatorem cum audisset fontem esse sui omnia
 immersa in lapidem vertere, misisse illuc exploranda
 veritatis gratia chrysothecam sigillatam, cujus medietas
 quum aliquot diebus in fonte mersa fuisset cum parte si-
 gilli; reliqua in parte nihil mutata, medietatem aquis im-
 mersam in lapidem versam fuisse. Sed transmutationem
 metallorum quidem fortasse admittent; testimonio & con-
 sensu clarissimorum virorum convicti; sed eandem cum lu-
 cro fieri, & augmentatione in infinitum negabunt. Iis ego
 hoc modo occurrendum puto: Si in iudicio ubi de censu &
 capite, aut fama sive existimatione reorum agitur, duobus
 aut tribus testibus tam lege divina quam jure civili cre-
 dendum sit, id multo magis in arte Chémica usu venire a-
 quum erit, que rationibus, similitudinibus, exemplis ac
 testibus non tribus aut quatuor, sed propemodum innume-
 ris vera esse convincitur. Habemus enim doctissimorum
 & integerrimorum virorum scripta: D. Thoma Aquin.

Hermes-

Herimētis Trismegisti, Raymundi Lullii, Io. de Rupefciffa, Marfilii Ficini, Arnaldi de Villanova, quem I. C. Io. Andreas vocat Theologum, summum Medicum & Alchemiſtam, Rhafis præterea, & Avicenna, & aliorum multorum, qui omni exceptione majores artem veriſſimam teſtantur, & natura genetricis ſua amulam. Cur viris tam præclaris fidem detrahendam, & ſciolis quibusdam potius credendum judicabimus, qui perverso judicio artem cavillantur vanam eſſe & adulteram, nec alia de cauſa enigmaticè & obſcurè traditam, niſi ut exercerentur ocioſorum hominum ingenia. Abſit ut exiſtimemus antiquos illos veneranda auctoritatis philoſophos conſulto aliquid falſitatis memoriæ commendare voluiſſe, qui ſummam operam veritati inquirenda ſemper navarunt, famamq; in poſteros non ex nugis & inanibus, ſed arduis & ſublimibus, & vero ſtabiliq; fundamento innixis quaſiverunt. Huc accedit etiam diverſarum gentium conſenſus: nec enim Latinoꝝ ſolum, ſed & Græcorum, Ægyptioꝝ, Arabum, Chaldeoꝝ, Gallorum, Germanoꝝ, Hiſpanoꝝ & Angloꝝ, de metallorum metamorphoſi monumenta, quotidie curioſorum hominum manibus teruntur: qui omnes uno quaſi ore (quanquam linguæ diſſonis) clamant, artem eſſe veriſſimam, nihilque, poſt legem diviſam, in qua eſt ſalus animæ, à ſummo Deo in hoc mundo, homini collatum fuiſſe magnificentius aut ſublimius: & propterea ſummo ſtudio inveſtigandam, vigilique labore querendam prædicant. Fortè in hoc falluntur qui artem negans, quodcumq; inſiniti Chemicis vacent, neminem videant qui ſe ſcientiam adeptum eſſe gloriatur: ſed ſapientibus & cauſas eventuum perſcrutantibus nihil admiratione dignum contingit. Quotusquisque enim in debita materia operatur? unus vix è millibus. Quid igitur mirum ſi debito frãſtrentur ſine? Quare non inſulſè Avicennas: Qui accipit quod debet, & miſcet, & operatur ſicut debet, procedit inde quod debet procedere. Et plorique in-

Loco ſuprà allegato.

Philoſophum non ſcienter thentiri.

Alchemiam veram eſſe ex conſenſu gentium probatur.

Nihil Alchemia ſublimius exceptis ſacris literis. Cur arti totus tradatur. Abuſus, aut operantiſimum error, aut ignorantia artem non tollunt. Libr. de anima.

Quare rariſſime artem quis adipiſcatur. Avaritiã paupertatem muſcu obſeſt.

doſti

*Secreta non
volganda.
Prover. 10.*

docti planè sunt & ἀμύβοι, qui ne communem quidem Latinum sermonem intelligunt, quantum minus metaphoras & sapientum analogias? Alii quamvis docti sint & ingenio perspicaci, tamen libros non habent, aut quia expendere & illorum pretia solvere non velint ob avaritiam, aut non possint ob paupertatem, aut quod exemplaria invenire nequeant iis in locis quibus commorantur, & à peregrinatione abhorreant. Illi verò qui libros & artem per Dei gratiam consecuti sunt, meminerunt dicti Salomonis: Sapiens abscondit scientiam, os autem stulti confusioni proximum est: neque enim desunt causæ quare scientes sese non manifestent. Sed si neganda sunt, quæ rarissimè aut nunquam vidère contigit, Historia omnis tam sacra quam profana fides imminuetur. Quis enim pluviam de cælo sulphuream & igneam cum Sodoma & Gomorrha excidio, qui robur Sampsonis & alia quam plurima credat, quorum exempla similia nusquam nisi inter fabulas narrantur?

*2. Th. 2. in
fuo.*

*Non falsitatis
arguenda,
quorum cau-
sa ignorantur
aut raro contin-
gentia.*

Quis P. Corn. Taciti annales percurrèns non in risum prorumpat, cum legit incendium Coloniae Iubonum non aqua, sed fustibus & detractis corpore tegminibus fuisse restitutum? Nonne fabulam narrare videtur? & tamen nos id eam accidere potuisse credimus, & etiamnum hodie sapius evenire in Leodiensi agro certo scimus; dum fossores sub terra carbones bituminosos, saxis similes colore nigro adfocum & ferrariorum fabrorum usum excindunt. Quis non mera mendacia proferri credat à Georg. Agricola, cum dicit in Hecla Islandia monte; ignem esse qui aquam consumat, stupam verò non comburat? At causarum naturalium inquisitores sciunt bitumen unde ignis illè excitatur, sicca extingui, aquis ali. Frustra sanè philosophi quam plurima de natura miraculis, frustra Medici de morbis rarissimè aut nisi certis locis contingentibus, & eorundem curationibus scripsere, si cuiuscunque qui nihil eorum vidit nec novis calumnia locum habeat. Quin tales non absurdè à M. Petro Bono Ferrariensi, pueris conferuntur à principio

*De ortu &
causis subter-
raneorum lib.
2. & lib. 4. de
nat. coru. que
spite effluunt
à terra.*

*Quibus simi-
lis negantes
verò contin-*

naspi-

nativitatis in domo quadam inclusis, qui non putant mundi latitudinem extendi ultra domum in qua conclusi sunt, vel ultra quam oculis suis possint conspiciere. Quare non potius cum D. Augustino sentiantur, rebus corporeis inesse quasdam occultas seminarias rationes, quae cum data eis fuerit opportunitas, prorumpant in causas debitas & species, suis modis & finibus. Cur non credunt D. Thome dicenti, nihil prohibere artem uti naturalibus causis ad producendum naturales & veros effectus. Quamobrem pedibus in sententiam Marsily Ficini non eunt, qui vivencia omnia tam plantas quam animalia spiritu quodam suo se multiplicare affirmat: spiritum autem in metallis crassiori cohiberi materia, qui si aliquando rite secernatur, secretusq; in sua sede connaturali conservetur praefer omne falsum possit sibi simile generare. Qui tantorum virorum & tot gentium consensui non cedit, rationibus imò ne ipsa quidem experientia victum se fatebitur, sed potius Diabolo & futilium Magorum nugamentis, quam Deo, & Natura potestati transmutationis effectum adscribet. Interrogavi aliquando virum nobilem & non illiteratum cum familiari sermone ille artem Chemicam ut vanam rideret, num possibilem crediturus esset, si coram ipso quispiam artis experimentum daret? Negabat. At quid agas cum hujuscemodi hominibus preposteris, qui tantum vulgaria admirantur, nec admittunt nisi ea quae suo palato maxime sapiunt; quibus Natura majestas ludibrio est, rerum proprietates explorare, aut metallorum occultas operationes deprehendere tanquam deliramenta quadam risu excipiuntur. Sed à quibus arripitissimum contradicitur? Ab his nempe qui nihil unquam in ea olfecerint, aut nunquam libros chemicos nisi rapim perlegerint, eo plane modo quo canes è Nilo aquam lambunt & fugiunt, qui cum non intelligunt intima naturae penetralia, scrutantes philosophos, ingenij tarditate, aut eorum quae legunt neglectu culpam philosophis & arti imponunt. At quid iniquius quam ut oderint homines quod

gentia, aut ipsi captu difficilia. Super Genesis, & in libro de Civitate Dei cap. 31.

In 2.2. q.77. art. 2.

Cap. 4. lib. de Alchemia, & lib. de vitalibus comp.

Obstinatus veritati non cedit.

A quibus arti contradicitur.

Scientia non habet inimicos.

cum niffigno-
ratur.

ignorant? quid magis temerarium, quam ut iudicium
ferat rei imperitus? Ut dudum non frustra exclamaverit
Comicus.

Homine imperito nunquam quicquam injustius,
Qui nisi quod ipse fecit nil rectum putat.

Hic accedit aliud hominum genus, eorum videlicet, qui au-
reo uno aut altero summas divitias subito consequi vellent,
qui cum semel ab aliquo elasi fuerunt, artem potius quam
impostorem damnant, canū in eo naturam imitari, qui cum
iudicio careant, in lapidem quo percussi sunt, se viunt, eo

Multi ingenio
suo plus tri-
buunt, quam
par est.

qui illum jecit omisso. Calumniandi vero causam si quis pe-
nitus introspiciat in ceteris, nō satis demirari poterit mul-
torum arrogantiam & tyrannidem, qui eo solum nomine ar-
tem vanam esse, & non nisi mera figmenta à Chemicis au-
ctoribus tradi arbitratur, quod ipsi tantorum mysteriorum,
quae non nisi paucissimis, & statutis à Deo temporibus reve-
lantur, capaces non sint, cum alioqui obscurissima quaeq; in-
genij sui acumine penetrare se posse confidant: quasi eisdem
omnia dedisset Deus, & nihil insuper fit in rerum natura,
quod eos lateat, aut nihil sciri possit, praeter ea quae ipsi no-

Gloria ex alio-
rum contemptu
quaesita, stulta
& inanis.

runt. Sunt & qui vana cujusdam gloriola cupiditate indu-
ti artē vituperant, & apertis contumeliis lacerant, ut alii
paulo plus sapere, & non cum multis insanire videantur; eo
enim morbi genere Natura arcana perquirentes laborare
stulte & stolidè nimium affirmant, sperantes placita sua
experientia redargui non posse. Sed falluntur plurimū sua
opinionē, cum multi è plebe passim sciant illos delirare, qui
natura & artis testes fuere, rejectis & posthabitis iis qui
scientiam hanc vili pendunt, tanquam indignis: cum enim

Nemo sapiens
artem nega-
vit.

Natura & artis vires aspernentur, & ipsi merito ab artis
Naturaq; operibus excluduntur, & contrarium planè quam
sperabant illis evenit, dum pro sapientibus & doctis, stulti &
insipientes, qui artem rident, ab hujus scientia doctoribus
appellentur, affirmante etiam ipso Avicenna, neminem ma-
gisteriam lapidū unquam negasse, qui esset sapiens. Saltem

lib. de Ani-
mae. 2.

fileant,

fileant, & quæ ipsi ignorant, non condemnent; & cū eodem Avicenna medirentur, hæc ars si sit, quomodo sit; & si non sit, quomodo non sit; aut tempus expectent, quo Deus ad Turcarum tyrannidem coercendam, aut aliam ob causam aliquem fortasse excites aliquando, qui artem verissimam esse palam comprobabit, quamvis etiam absque ea potens sit Deus nominis sui hostes profligare, & evertere. Aut si tacere nolint, philosophico disputandi more & sine maledictis agant, & primum rationes Petri Boni Ferrariensis & aliorum convellant. Quanquam ars ista neque rationibus satis probari, neque etiam disputationibus labefactari possit. Ideo Raymundus Lullius, qui exquisitissime alioquin omnium, quæ in arte sunt, rationem reddidit, non curavit ipsius veritatem verbis aut argumentis asserere, sed tantum ait, Id quod experimento oculari videretur, probatione non indigere. Et Beatus Thomas de Aq. ad fratrem Reinaldum: Non cures, inquit, de verbis philosophorum modernorum & antiquorum de hac scientia differentium, cum in capacitate intellectus & in demonstratione experimentalis Alchemia sedem sibi constituerit. Imò neque expedit scire artem hanc esse veram & omnino certam, ut illud Plotini de dubiis Anima differentis; hic maxime locum habeat, qui dicit: opera pretium esse considerare, utrum omnes de anima dubitationes solvenda sint, an potius in dubitationibus ipsis lucrum sit collocandum. Nemini itaque mirum esse debet, si D. Thomas, Lullius, & alij doctrina & ingenio prestantes, neglexerunt artem verbi tueri, cum hominum dubitatio lucro potius quam damno illis & posteris omnibus cesserit. Ea enim ratione legitime operantium securitati Deus prospicit: & eos ex inimicis suis utilitatem non mediocrem capere docet. Nec putandum est, quod verba ipsis aut rationes defuerint, sed forte non potuerunt nisi publicatis Natura arcana, quæ si vulgarentur, non tam certum esset ullum mathematicum axioma, quam hujus sententia demonstratio. Neque

In pretiosa Margarita novella.

Arts neque rationibus sufficienter probari, neque argumentis convelli potest.

In testamento.

Alchemia veritas in capacitate intellectus & experientia consistit.

Non expedit sciri artem esse omnino veram & certam, & quare.

Lib. 1. c. 1.

De incognitis enim argumenta fere omnia quae contra artem adducuntur aliunde procedunt, quam ex ignorantia rerum, quae in arte fiunt. Sic de formis substantialibus, de miscibiliis proportione, de vase Natura & artis, multi loquuntur, & de ignotis disputantes, ignota concludunt. Quare omnibus illis ad propositionis meae scopum progredior.

Quid sit philosophorum lapis.

Philosophorum hujus artis intentio est, virtutem quandam mineralem e purissimo auri argentique semine artificialiter, natura tamen beneficio & suavitate, in forma subtilissimi pulveris albi vel rubei producere, qui propagari possit in infinitum, & potestatem habeat argentum vivum, & reliqua metalla villa & impura in momento penetrandi, & ab omnibus impuritatibus mundandi, nec non ad perfectiorem statum auri videlicet & argenti perducendi: & corpus humanum infirmum restituendi, & ad verum temperamentum revocandi, aut sanum ad terminum, a Deo

Lapidum virtus.

Lapis philosophorum Elixir & Medicina, eadem.

prae fixum in sanitate conservandi. Hunc pulverem tantamque virtute prae ditum Elixir Arabes, Medicinam, &

Lapidum nomen late patens. Cap. 10. reserj part. 1.

In clavi philosophorum.

Lapidem suum Latini nominant Philosophi. Iuniores tamen monitos velim Lapidum nomen late patere, & diversimode usurpari. Quandoque enim materia artis rudis, quam

Natura nobis ministravit, Lapis dicitur. Unde Arnab-

dus ad Liliam. Quamvis lapis noster tincturam in se naturaliter contineat, quoniam in corpore terrae perfecte cre-

atus est, per se tamen motum non habet, ut fiat Elixir perfectum, nisi moveatur arte & operatione. Item Albidius. Ex lapide procedit argentum vivum, nam aqua ex eo extrahitur, quae argentum vivum nominatur. Principia item Elixir constituentia lapides vocantur, quae sunt tria numero, videlicet argentum vivum, Sulphur & Tinctura, sive,

Lapidum principia tria.

Corpus spiritus & Anima, vel Terra, Aqua & Ignis, & ex prioribus duobus resultans quartum, quod est Aër. His enim

In tract. 1. vno pass.

nominibus illa donarunt hujus artis Sapientes. De argenso vivo intelligendum est illud Avicennae: Tertius gradus operis est reductio lapidis in terram naturalem. Quod exponens

ponens Arnaldus. Tertium regimen est, inquit, reducere
 aquam humidam supra terram ficcam. De sulphure, hoc
 Arnaldi: Ignis comminuit grossitudinem lapidis per calcinationem. De Tinctura, id Marsilij Ficini: Quem philosophi lapidem querunt, est spiritus invisibilis & impalpabilis, est tinctura, & spiritus tingens, quem alter spiritus visibilis atq; palpabilis penitissimis visceribus abdidit. Lapis etiam dicitur materia philosophorum perfecte ab omnibus superfluitatibus mundata, & a facibus terrestribus in sublime elata, tinctura recipienda jam idonea. Avicenna. Lapidem exaltatum oportet terere super marmor. Lapis quoq; dicitur prima operis totius pars, qua circa elementorum divisionem & eorundem depurationem versatur. Unde Lullius: Generatio tam lapidis, quam Medicina fit & completur ratione similitudinis & subtilitatis partium ad invicem. Deniq; ut unico verbo absolvam, quocunq; gradu Operis materia, & materia partes juncta sive disiuncta, Lapis, & lapides dicuntur; imò ad alia, operi philosophico omnino extranea, lapidis appellatio etiam transfertur. Quae in hanc locum conferre placuit, quia erunt dicendorum fundamenta, sine quorum cognitione vix sequentia intelligi possint, cum & mihi indistinctè lapidis voce sapius utendum sit.

Cap. 14. ref.
 part. 2.
 Cap. 6. ref.
 part. 2.
 Cap. 10. Aleh.

In tractatulo
 Basilea impresso.

In Codicillo
 suo.

Quare autem pulvis perfectus sive Elixir, aut ejusdem materia lapis vocetur, has invenio potissimum rationes apud philosophos, quorum monumenta ad manus meas pervenerunt. Auctor via universalis.

Cur Elixir lapidis vocetur.
 Cap. 15. Ratio

Philosophi vocant lapidem omne illud, à quo per artificium elementa possunt separari; quia separatione facta ex ipsis, per eorundem conjunctionem in hoc magisterio suscitatur quaedam substantia ad modum lapidum, qui per admissionem humidi cum sicco generantur. Idem: Compositum philosophorū vocatur lapis, ex eo, quod res ex quibus componitur, habens similitudinem ad lapides, & ex eis creatur lapis benedictus. Et Arnaldus: Est lapis in similitudine

Cap. 12.
 In Epist. ad
 Reg. Neapolit.
 Cap. 4.

H 3

ne &

ne & salta, non autem in natura, & vocatur lapis sine compositum quoddam. Auctor Novi luminis: Materiam hanc voco lapidem, quia quandiu durat albedo, & etiam assumpta rubedine per longum tempus stat durus, & in massa fortis speciem residet, quousq; decoctionis continuatione per seipsam incipit dirui. Et in Turba philof. *Es nostrum cum primo coquitur fit aqua, deinde quanto magis coquitur, tanto magis spissatur, quousque fiat lapis. Haly. Sunt lapides, & non sunt lapides sed nominamus eos per similitudinem quam habent ad eos. Michael Scotus aliam tradit rationem, quia videlicet hominum vias labiles reddit. Et auctor operis aurei, Eo quod vias ignarorum lubricas facit, ad offensam animae, corporis, & rerum, similitudine ducta ab eo, quod sicut impingens in lapidem ladirur, ita qui inconsulse sese chemicus immiscet, jacturam facit bonorum suorum, & corpus & animum affligit. Artem vero negantibus & impossibilem credentibus est lapis offensivus. Tertiam assignat Vincentius dicens; Alchemista docent facere rem, quae corpora, super quibus projicitur transmutat. Hec vocatur Elixir, & dicitur lapis & non lapis. Lapis quia teritur, non lapis quia funditur & currit absq; evaporatione. Quartam reddit Lacinius ex Rbasi si bene memini, quod philosophis lapis vocetur omne id quod ab igne non evaporat. Quinta fortasse etiam dari posset propter calcem quam philosophi in opere suo requirunt, eo quod calx plerumq; ex lapide fiat. Unde in Allegorijs Sap. Calx est lapis igni incommiscibilis, ideoq; calx eorum est corpus spiritu mixtum. Aut quia metalla omnia in lapidibus fere generantur, & Elixir necessario ex metallis fieri debeat, si metalla convertenda sint. Aut propter Salem mineralem: unde quidam, Sal metallorum est lapis philosophorum. Salem autem lapidem vocat Lullius, quia nimirum assimilatur lapidi in sede sua existenti. Sed potest alia occultior subesse ratio, cur medicina hac lapis vocetur, quam philosophi celarunt: quamvis prima plurimorum consensu veri-*

Ratio 2.

Lib. sacro.
Alch. c. 10.In libr. de natura
Salu &
Lapis.Ratio 3.
In spec. nat.

Ratio 4.

5.

Distinct. 8.

6.

7.
Cap. 17. prax.
Testamenti.

verissimilior sit. Hunc itaq; Philosophorum lapidem sive Elixir, aut pulverem spiritualement [non quod natura sua invisibilis sit & impalpabilis, sed quod tanquam spiritus corpora cum metallicum humana vi sua spiritali celerissime pervadat ac penetret] quoniam omni generis & cujuscunq; conditionis homines, nobiles, ignobiles; docti, indocti; divites & pauperes tanquam metam aliquam sibi proponunt, & ad illam anhelantes festinant, nec laboribus aut impensis quatumvis magnis deterrentur, quominus id quod ardentibus votis concupiverunt, totis viribus prosequantur, putantes se tum demum summam in hac vita beatitudinem consequuturos, si expectatione sua frustrati non fuerint: opepretium facturum me existimavi, si proposita rei quaefita difficultate, majorem laborantium partem conatus fuero a proposito revocare. Vesana quidem opinio multorum animos invasit, lapidem philosophorum factu esse omnino facilem, leviq; opera parari, & fortuna, & casu quoquam contingere, modo inquirendi voluntas non desit, est enim, inquiunt, Donum Dei, is largitur cui vult, itaq; & mihi, & mihi simili aequae artis beneficium conferre potest atq; aliis doctioribus. Vnde quod pudet referre, rustici etiamnum & imperita muliercula de arcano philosophorum garrunt, & experimenta captant, audentq; sibi polliceri eam fortunam, quam ne doctissimi quidem viri & vigilantissimi possint sperare nisi ex sola Dei misericordia. Error hic maxime detestandus partim ex philosophorum quorundam scriptis originem ducit, partim etiam ex meris male feriatorum hominum fabulis. Nam in turba Philosophorum dicitur opus mulierum, & ludus puerorum. Et Rosinus citans Democritum, opus nostrum leve est, inquit, modicaq; eget subsidio. Auctor Tract. qui incipit: Omnis sapientia a Deo, Alberto Magno adscripti. Intendo scribere artem veram, levem & infallibilem. Et versus vulgari.

Quid auctoritatem moderis cur hunc librum scriberet.

Falso sibi plurimum persuadent Elixir esse paratum facile.

Erroris causa.

Libr. ad Ruychiam.

Hæc ars est cara, brevis, atque levis, quoque rara. Et Comes Bernard. Treverensis, qui passim omnium ma-

Fábula.

nibus hodie teritur, & qui videri posset zelo quodam chari-
 tatis libellum suum de metallorum metamorphosi scripsisse,
 nisi constaret peritioribus ipsum diminute nimium scien-
 tiam tradidisse, arte ita facilem affirmat, ut si actu vel ipsa
 praxi ostenderetur, vix fidem inveniat. Cum Parisius age-
 rem adhuc juvenis memini me audivisse hortulanum quen-
 dam in unum acervum congestis herbis inutilibus, & spon-
 te provenientibus ignem injecisse, ut illis in cinerem reda-
 ctis lixivium pararet: sed cum forte rubus plumbeus ad a-
 quas corrivandas eo in loco fuisset vetustate oblitus aut non
 animadversus, vi ignis plumbum destitisse, & in aurum
 conversum fuisse, virtute non dubia herba cujusdam inter
 alias confusa, quod postea ablatis cineribus invenerit, & eo
 divendito pretium retulerit. Profecto isti qui tam otiose
 fabulantur si natura arcana aliqua ex parte degustassent,
 aut judicio usi fuissent, non ita facile mendacis & impo-
 sturis falsissimorum hominum credidissent. Cogitassent
 utiq; ex homine hominem, ex leone leonem, ex planta plan-
 tam generari, nec quarendam esse in natura quod in ea
 non est: quomodo enim planta tinget aut figet & ab adu-
 stione defendet, cum ipsamet neque tincturam neque fixa-
 nem in se contineat, & igne absumatur? Non desuerunt
 tamen neq; hodie desunt, qui summum Philosophorum ar-
 canum tam in animalibus quam in vegetabilibus inquirent,
 & experiantur qualibet obrui, qua vel in schedis, aut in li-
 bris male intellectis, aut impostorum fraude & avaritia
 compositis reperiunt, sperantes se fortuito inventuros quod
 Philosophi labore summo & studio continuo querendum,
 & precibus a Deo impetrandum censent. Sic non sine im-
 menso periculo Salamandras vivas in ollam diligentissime
 obstructam consiciendas & urendas afferunt nonnulli, spe-
 rantque se aurum inde relaturus, unde potius mortem ti-
 mere deberent, cum id feliciter aliis cecidisse ex solo auditu
 credant, aut forte quia Philosophi lapidem suum qui igne
 perficitur Salamandra nomine quandoq; vocatur, simili-
 tudine

Simile à sua
 simili genera-
 tur.

Error operat-
 sum.

Periculosum
 experimentum.
 Cur lapis qua-
 doq; Salamand-
 ra vocetur,
 ratio duplex.

tudine ducta à Salamandra quam veteres in igne vivere & eo nutrirī credebant : aut, quod variis colorum maculis corpus insignitum habeat, instar Lapidis qui de colore in colorem mutatur, & quandoq; etiam plures uno tempore colores demonstrat. Sed ut respondeam aliqua ex parte ad supra allegata, dico in Turba philosophorum non simpliciter dici artem esse opus mulierum & ludum puerorum, sed post absolutam Lapidis mundationem, & ipsius dealbationem, quia deinde sola coctione ad finem deducitur. Sic enim Socrates ibidem: Iam albi plumbi dispositionem vobis demonstravi, quo noto, nihil aliud sequitur quam opus mulierum, & ludus puerorum. Sed quantum difficultatis sit in lapidis elementis secernendis, depurandis & conjungendis, philosophorum libri & experientium frustrati labores testantur. Unde Liliū auctor qui multa dicta Turba fidelissime interpretatur, hoc modo scribit. Lapide noto & ejus operatione, nihil aliud est quam irrisio mulierum, & ludus puerorum. Et certe scientibus & expertis lapidem paratu levem concedimus, inexpertis non item. Quod Comes Bernardus artem adeo facilem asserat, possumus presumere illam de posteriore operis parte sentire, prout superius Socrates in Turba, praesertim cum toto suo tractatu de priorē parte omnium difficilissima ne mentionem quidam ullam faciat, aut admodum parca, sed parabola sua finem tantum decorationis complectatur. Aut possumus dicere ipsi visam facilem, cum post tot expensas male collocatas & quadraginta annorum labores, duorum postea annorum spacio ex lectione librorum divina adjuvante gratia scientiam consequutus sit, quam tot annorum curriculo frustra antea tentaverat. Experientiam autem ipsi non adeo facilem fuisse vel ex eo conjicere possumus, quod scribat se biennio ante artem scivisse, quam manū operi serio admoveret. Ab aliis levis dici potuit respectu aliarum artium operativarum, quae multis & variis egent instrumentis, & corporali exercitio & labore plurimo; cum haec unam materiam salam, unum vas, unamq; fornacem cum igne convenienter requirat:

Responsio ad allegata philosophorum dicta.

Com Bernardus artem facilem dicit.

Quare alius levis dicitur.

Philosophos deinde alia per totam vitam fere exercentur, haec autem semel perfecte inventa & exercita repetitione non indiget, cum operans ditatus sit, & voti sui compos factus. Quis etiam negare audeat philosophos talia protulisse, ut alia multa, ad fallendum imprudentes.

Lapidu preparationis difficilem esse.

In Marg. Divell.

Quemlibet de et seipsum noſſo.

Dicendorum ordo.

mael perfecte inventa & exercita repetitione non indiget, cum operans ditatus sit, & voti sui compos factus. Quis etiam negare audeat philosophos talia protulisse, ut alia multa, ad fallendum imprudentes? Sed optarem, ut ij qui hanc artem ita levem existimant, tritum illud adagium mense recolerent, difficilia esse qua pulcra. Item illud Rocherij Bachonis: In quibus Deus magnam virtutem posuit, in iisdem etiam magnam difficultatem collocavit. Utinam meminissent, Lapidem philosophorum dici, non rusticorum aut imperitorum, quod vel solo nomine quilibet non plane imprudens merito posset absterreri. Quin consulant Petram Bonum Ferrariensem, & respondebit, hujus artis inquisitionem, veritatem & experientiam aliarum rerum omnium inquisitione fortiolem, difficiliore & occultiolem & longioris temporis videri. Quod cum verissimam sit, se ipsum quisq; examinet, acremq; se & vitiatorum & bonorum suorum judicem praebeat, priusquam hujus scientia adyta intrare conetur, & diligenter perpendat, num ea qua Discipulis suis requirunt Philosophi, in semet ipso deprehendat, qua multa sane sunt, & opinione vulgi majora: qua tanquam in tabula oculis omnium exponere pro viribus conabor. Sed ut dicendorum ordinem aliquem proponam, libellum istum in quatuor partes distinguam. In prima impedimenta circa artificis personam occurrentia narabo, & nonnullos eventus. In secunda quam difficulter veritas ex Philosophorum scriptis eruatur ostendam. In tertia, qua circa praxin difficultates oboriantur patefaciam interjectis ubiq; quantum memoria patietur Sapientium in hac arte auctoritatibus, ne me quisquam difficultatis in majus quam par est augenda studio quippiam dicere arbitretur, vel ut proposito meo inserviam, & non magis legitimum utilitati. In quarta rationibus quibusdam & exemplis artem hanc cuiq; vitandam, quibus si minus profecero, ut saltem quam minimo dispendio exercentur, commonstrabo.

PARS PRIMA

DE IMPEDIMENTIS ARTIFICEM REMORANTIBUS QUO

minus ad pretiosæ hujus scientiæ notitiam & finem pervenire possit.

N omnibus sive maximis sive minimis divinum implorari debere auxilium præcipit Plato. Cum itaque hæc scientia teste Gebro, Seniore, & alijs philosophis non sit nisi perfecta inspiratio divina, & arcanum Dei gloriosi, qui eam largitur & subtrahit cui vult, decet imprimis cum, qui huic initiari cupit, Deum trinum & unum suppliciter rogare, ut intellectum ipsius illuminare & sapientiam ipsi conferre dignetur; neque enim est sapientia nisi à Deo, qui eam sincero corde & bona intentione quærenti & petenti non negat. Sed quoniam peccatores non exaudit Dominus, necesse est si exaudiri cupiat, ut Deum, à quo omne bonum expectat, amet, revereatur, & timeat. Timor enim Domini principium est sapientiæ ut ait Regius Propheta. Quare rectissime Alphidius: Fili prædico tibi timorem Domini pariter & amorem cum obedientia non ficta. Et Schior. Tu qui in timore Dei studiosus fueris, lapidis hujus secretum & apparentem virtutem videbis, & invenies spiritu altissimi instructus, ut cognoscas quoniam omnis sapientia à Deo est. Et Hermes: Fill moneo ante omnia te Deum timere, in quo dispositionis tuæ nifus est. Animum præterea contritum habeat & à peccatis abhorrentem; quoniam, ut inquit, Sapiens, in malevolam animam non introibit Sapiencia, nec habitabit in corpore subito peccatis. Unde Alphidius. Hanc scientiam habere non potes, quousque mentem tuam Deo purifices, & sciat te Deus mentem habere contritam. Et D. Thomas. Cum Deo tuo pacem habendo finem ordinatum in opere tuo semper præfige. Et Geber: Filij nequitiae & malevolæ pravitatis ab hac scientia fugite, quoniam est vobis inimica & adversa, & vos in miseriam paupertatis constituet. Humilis sit, nec hanc scientiam quærat, ut alios excedat, aut de possessionibus & divitijs se jactet. Sic enim Hermes: Oportet tyronem scientiæ arrogantiae vitium à se repellere, primum ac probum esse. Et Alphidius: Si humilis fueris ejus Sophia & Sapiencia perficietur; sin autem, ejus dispositio penitus te latebit. Et Auctor dialogi Naturæ & filij philosophiæ: Arrogantes & ambitiosi non solum à Deo, sed ab ipsa scientia & omni Dei dono reprobati & indigni inventi sunt. Sed

In Timæo.

Ad Deo scientiam petendū esse.

Alchemia qualem artificum desiderat.

In cl. philosophorum. Timorem Deum.

Tract. 2.

Ad peccatis abhorrentem.

Lib. Sup. c. 1.

In cl. phil.

Ad fratrem

Rainald.

Sum. perfell. cap. 86.

Humilem.

Tract. 2.

In cl. phil.

Obiectio.

- Sed posset quispiam supradicta in dubium revocare, & hoc modo inferre: Tu Christianum requiris hujus artis studiosum, & pi-
 um, neque enim aliter tres in Deitate personas, & unum in Tri-
 nitate Deum cognosceret & adorabit, neque illum poterit amare
 & timere. Desideras præterea animum contritum & conscien-
 tiam à peccatis puram, & humilitatem, quæ virtutes proprie in
 Christianis requiruntur. Constat autem Gebrum, Rasini, Avi-
 cennam & alios Arabes, qui de hac arte scripserunt, Sarracenos &
 Mahometistas fuisse, nec veri Dei notitiam habuisse, & tamen li-
 bri eorum attestantur eos hujus scientiæ peritissimos fuisse, quam
 etiam ab iis potissimum ad Latinos dimanasse fatemur. Itaque
 neque pietas, aut Dei timor quiequam ad rem facere videntur,
 modo ingenium, libri & divitiæ non desint. Respondeo, illis pie-
 tatem quamvis præpõsteram non defuisse, virtutibus maximis eos
 floruisse, & à sceleribus abhorruisse, prout ex Gebri libris, & loco
 supra allegato satis conspicuum est; cum sciamus etiam Turcas
 hodie plus devotionis habere, & majori cum reverentia templa &
 ipsa sacra loca adire, plus etiam fraternæ charitatis egenis & mise-
 ris exhibere, quam multo maximam Christianorum partem. Ita-
 que mirandum non est, si Deus qui intentiones hominum non se-
 cuit atque opera ipsa inspicit, illos victoriis speciosissimis, & hac
 scientia omnium pretiosissima & alijs denique beneficijs & donis
 temporalibus remuneratus sit, quanquam verum Dei cultum
 ignoraverint; quæ omnia parva tamen sunt respectu æternæ fe-
 licitatis, quam Christianæ fidei professores expectant, illis sepe-
 diatis. Deinde præstat falsum Deum habere quem vereatur quis,
 & colat, & cujus timore pravæ hominum voluntates & maleficiæ
 coerceantur, quam nullum, prout plurimum Sophistæ; neq; enim
 Alchemistarum nomine digni sunt, qui hanc scientiam eo solum
 animo quærent, ut cupiditates suas expleant, & non ad Dei glo-
 riam, aut ad proximi solatium, aut inopiam sublevandam. Sed
 ad propositum revertor. Artifex præter jam dicta prudens sit &
 ingenium habeat naturaliter subtile & profundum, & judicio e-
 gregio polleat, ut verà à falsis, naturæ potentiam ab operibus con-
 tra naturam distinguere sciat, cum sæpius ut incautos fallant phi-
 losophi rationes quasdam dictorum suorum adducant, quæ specie
 & apparentia veræ videntur, & tamen sunt falsæ. Unde Geber:
 Solum prudentes ad artem allicimus. Idem. Trademus artem
 vali sermone, quem prudentes latere non accidet, hic autem me-
 diocribus profundissimus erit, fatuos autem irrefragabiliter exclu-
 det. Et Haly: Non feci hunc librum ignorantibus & nescientibus, sed
 composui ipsum prudentibus & Sapieniam habentibus. Morie-
 nos: Providentia & ratio & firma expectatio ab artifice adhi-
 beantur.

Solutio.

*Prudentem.
 Philosophum
 declina in oc-
 cultanda sci-
 entia.*

*Cap. 13. De In-
 vestig. perf. a.
 12. sum. perf.
 Lib. Secro.
 cap. 2.*

Doctus

Doctus sit, quod per ingenium naturale non adipiscitur, huic defectui per doctrinam subveniatur. Hinc via universalis: Abscondimus hanc rem absconditione forti, ut apprehendi non valeat ab indoctis. Latine linguæ in primis peritus sit, quo enim pacto aliter intelligat, quæ maxima ex parte latino sermone conscripta & vulgata sunt: nec enim putet quis libros chemicos ea facilitate aut veritate in aliam linguam transferri atq; aliarum scientiarum libros. In philosophia naturali & alijs scientijs versatus sit. Unde Arnaldus. Quicumque vult ad hanc scientiam pervenire, & non est philosophus, fatuus est, quia hæc scientia non est nisi de occultis philosophorum. Et Morienus. Quicumque hanc scientiam sectatur, cæteras & præcipue Dialecticam seire convenit, quoniam Philosophi huius non nisi sub involucro & figura loquuti sunt. Et Alphidius. Nulli hunc librum composui nisi philosopho.

Artifex præterea Naturæ & artis principia non ignoret, quia qui principium ignorat, finem non inveniet. Unde Geber. Qui principia naturalia in seipso ignoraverit, hic multum remotus est ab arte nostra, quoniam non habet radicem veram, supra quam intentionem suam fundet. Et D. Thomas, hortor ne aliquis præsumat incipere opus, nisi sit multum peritus & expertus in principijs naturalibus. Avicennas. Cognosce radices mineralium, ut ex ipsis facias opus tuum. Insuper industrius sit & laboriosus, ut industria sua & labore juvare sciât, & si errare contingat corrigere. Haly. Non est tibi datum hoc magisterium solum pro tua audacia, & fortitudine, & calliditate, sine omni labore; nam & laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Geber. Et tu quidem exerciteris cum laboris instantia maxima, & cum diuturnitate meditationis immensæ, cum illa enim invenies, & sine illa non. Requiritur etiam Philosophi artificem constantis voluntatis, qui non modo hoc, modo illud attentare præsumat, quia in rerum multitudine ars non consistit, sed ut incepto semel operi ad consummationem insistat, nec opus imperfectum relinquat. Unde Rosinus ex Rhasi: In hoc negotio si agendi difficultas & tardiosa fatigatio opificem negligentem efficiat, ipsum expectato gaudio privat, spem suffocat, efficaciam interimit. Et Auctor Sealz philos. Cum in opere fueris, adsit assiduitas cum patientia & expectatione congrua, cuius finis damnum & tristitia.

Ne præceps sit in iram, ne si libros primo intuitu non intelligat, illos abiciat, aut si incepta minus feliciter successerint, vasa, fornaces, & reliqua operi necessaria impetu furoris dissipet & disturbet. Sed è contra, patiens sit & longanimis, naturæq; actionem, quæ lentissima est, æquo animo expectans. Unde Arnaldus. Esto longanimis, nec festinanter aut velociter quæras perficere, quia

Debum.

*Latini ser-
mani peritæ.*

Philosophum.

In cl. phil.

Natura prin-

cipia scientiæ.

Sum. perf. in

principio.

In Secret.

Alch.

Industrium &

laboriosum.

Sum. perf. e.

26.

Constantem.

Non iracun-

dum.

Patientem.

Ros. cap. 3.

part. 2.

Cap. 12. de in- quia primus error in hac parte est festinatio. Et Geber. Festina-
uest. perfect. tio à parte Diaboli est, ideo qui patientiam non habet, manum ab
Liberum. opere suspendat. Ibidem. Hujus operis fundamentum est pacien-
Ref. part. 2. tia & mora. Artifex sit sui arbitrij & liber. Arnaldus. In magiste-
61. rio tria sunt inquirenda: Ingenium subtile artificis, operatio ma-
Ociosum. nuum, & arbitrium liberæ potestatis. Ociosus sit nec ullis alijs
Sum. perfect. curis aut negotijs occupatus, sed operi tantum & philosopho-
s. 6. rum libris insistens, hæc enim ars totum requirit hominem. Un-
Secretum. de Geber. Sunt multi curiosi, varijs hujus mundi curis & solici-
Distinct. 1. tudinibus detenti, se omni negotio immiscentes, à quibus hæc
Cap. 1. scientia refugit. Secreti item tenax sit, ne sibi periculum accersat,
 & alijs maleficijs ansam præbeat. Unde in Alleg. Sap. Cetera hoc
 opus ab omnibus, velut verbum in lingua, sive ignis in oculo tuo;
 noli loqui tibi ipsi, ne ventus verba tua ad alium deferat, & ad
 tuum fiant detrimentum. Ecce te cavere feci. Et via univers.
 Oportet artificem hanc scientiam subtili ingenio indagare; &
 caute & prudenter loco ac tempore in suis necessitatibus ea uti:
 quia qui Thesaurum publice portat cupit deprædari. Et Aristot.
 Divina providentia juvet te ad cælandum propositum. Abstineat
 ab operibus Sophisticis & in vera artis indagatione tantum per-
 sistat. Geber. Nemo adinventum nitatur Sophisticam operis me-
 tam, sed Soli complemento Elixiris sit intentus. Forte enim Deus
 ex Sophistici operis vindicta tibi artem denegaret, & in devium
 erroris te crudeliter detruderet, & ex errore in felicitatem & mi-
 seriam perpetuam. Non prodigus sit, nec pecuniam suam præ-
 sumpta spe futurorum vane distribuat; ne si forte artem non in-
 yenerit, relinquatur in miseria, vel ne forte cum jam ad finem hu-
 jus magisterij per suam indagationem approximaverit, consumpta
 sint ipsius impendia, & verum finem ob paupertatem relinquere
 cogatur. Nec sit avarus, nihil enim studijs suis & laboribus pro-
 ficiet, si dispendia interponere timeat, & pecuniæ serviat. Cau-
 rus sit in diaboli illusionibus dignoscendis & præcavendis, qui se
 chemicis operationibus sæpius immiscet, ut operantes circa
 vana & inutilia detineat prætermisissis naturæ operibus, prout
 mihi & cuidam amico meo accidisse infra narrabo. Sufficien-
 ter locuples sit, nec enim sufficit ingeniosum esse, doctum, in-
 dustrium & opera naturæ non ignorare, si paupertate premente
 hanc scientiam cogatur postponere alijs minus nobilibus sectan-
 dis, ut inopem vitam sustentet, & de victu & amictu securus sit.
 Unde Lullius: Hæc ars divitias requirit, sapientiam & libros
 Et Philosophus: Impossibile est indigentem philosophari.
 Quamvis enim vili pretio testantibus Philosophis artis comple-
 mentum possit perveniri [dicit enim Arnald. pretium ipsarum
 medicinarum hujus artis non excedere quinquaginta argenteos.
 Et

In Secret. se-
cret. ad A-
lexand.

Abstinentiam
à Sophisticis.
Sum. perfect.
s. 7.

Non prodigiu.

Non avarum.
Causa in dia-
boli illusionib.
dignoscendis.

Accipitum.

Test. c. 31.
Politic. 2.
Ref. part. 2.
s. 7.

Et alius: Expense nostræ artis non excedunt pretium duorum aureorum in prima sui emptione. Itamen cum necessario contingat operantem sæpius errare (rectum enim non nisi errore discernitur, ut ait Baccen. in Turba. Et Alphil. Qui non errat non peruenit, & qui non corrumpit non emendat, & qui non tristatur non lætatur) pauper iterato incipere & opus sæpe repetere non potest, prout necesse est. Sic enim Auctor lib. de perfecto magist. Cum de hujus rei experientia nemo possit esse securus, tibi suadeo, ut actione incœpta ab ipsa non cesses. Si prima vice non recte fueris operatus, secundo, tertio, & etiam amplius si opus fuerit reitera, quousque quod appetis perfectissime deprehendas. Neque te ab hac re labor manuum, rerumque impensa amoveat, quia cum instantia vinctus, & de manuum labore mercedem, & lucrum de rerum sumptibus rehabebis. Et Auctor vix universi oportet artificem cum multis laboribus & erroribus ad perfectionem pervenire, vix enim hoc opus excellentissimum ad finem sine impedimento perducitur. Librorum magnam habeat copiam: neque enim persuadeat sibi quisquam librum aliquem unum inveniri, qui continuata orationis serie totam artem veraciter describat, ut multi stolide opinantur. Id enim esset derogare naturæ majestati, meritoque ut proditor sigilli cælestis talia ausus ab omnibus condemnaretur, illique aqua & igni interdendum, scriptaque ejus tanquam orbi pestifera & publicæ quieti adversa igne abolenda forent. Ideo non frustra ab uno eodemque auctore plures una de re libri sunt compositi, ut videlicet quod in uno diminutum tradiderit, in alio compleat. Sic enim Geber. Non proposuimus cuncta in uno monstrare volumine, cum liber librum aperiat & exponat. Idem alio loco, Sapiens artifex in nostris studeat voluminibus, colligendo nostram dispersam opinionem, quam in diversis locis proposuimus, ne malignis seu ignaris publicetur. Ea ratione permotus Lullius supra sexaginta in hac arte volumina conscripsit, alij sex, octo, aut pauciora. Aut si auctor quispiam unum aliquem librum solum composuit, is unam quoque operis partem tantummodo complexus est, quod philosophi nonnulli in tres, plures in quatuor, quidam etiam in quinque & sex regimina distinxerunt, multi etiam in duo, eaque inter se confuderunt, ut quod primum, quodve medium aut ultimum sit ignoretur. Vel si plures partes operis simul comprehendenterit, breviter, & plurima falsa paucissimis veris interponendo, id exsecutus est. Sicut Arnal de villa nova, cum volumen satis magnum de hac arte composuisset sub Rosarij nomine, tamen in fine ita concludit: Modos elixiris completo sermone vobis superius dedi, non sub ænigmate, sed sub plana sermonis serie discretionem vestram dilucide alloquendo, quoniam teste Deo nihil

Lapidis meditationem vitalem esse. Cum multis erroribus ad artem perveniri.

Librorum copiam habeat artifex. Opus stolidum.

Philosophus partem & partes septem tradit.

Auctores operum distinctis pro libris.

Cap. ult.

nihil in hac arte continetur melius nec perfectius quam ista antedicta, brevitate tamen truncata, quamvis intelligentibus sint satis prolixa. Idem alibi. Sapientes denunciaverunt opus sub brevibus verbis, licet plura alia verba adjunxerint, ut non intelligeretur nisi per sapientes. Quocirca pluribus libris & diversis auctoribus artifex opus habet, ad aperiendum, ut ait Lullius, intellectum diversum qui est in multis gentibus, quoniam comprehenditur per doctrinam unius quod nunquam potuit comprehendere per doctrinam alterius fortassis datam per figuram, &c. Et Arnal. Liber librum aperit & sermo sermonem. Et profecto hoc vel solo impedimento multi viri docti maxime retardantur ne votorum suorum compotes fiant. Libri enim de hac arte conscripti inventi sunt difficiles, sed majori aliquanto difficultate à dominis impetrantur: qui enim eos possident, tanquam Sibyllina oracula custodiunt, quo nihil fieri potest absurdius aut intempestivius, nec facile precò vel precioso nisi admodum magno alijs communicant. Impressi vero quos Doctori medicinæ Guilielmo Gratarolo, & Petro Pernæ Typographo Basileensi maxima ex parte sermibus acceptos (quorum heredibus mea quidem sententia gratiam referri æquum esset, si quis artem adipisceretur) paucissimi sunt, respectu eorum qui ad hæc latent. Quinimo sæpenumero contingit ut hujus artis tyrones libros falsos & adulteros omni ratione & doctrina vacuos pro veris & bonis cœmant, cum ij plerunque qui præxim præ se ferant inchoantibus magis placeant. Novi ego duos præclaros alioqui viros & prudentes in cæteris, quorum alter cum magno pretio emisset practicam Philippi de Rovillasto Pedemontani manuscriptam, ipso tamen ignorante typis excusam, alter vero cujusdam Jo. Salinarij sive de Saulmur libellum Gallicum de Salis præparatione, existimabat uterque veram artis doctrinam & praxin suo libello contineri: nec aliud optabant quam artistam aliquem sibi dari, cujus opera uti possent ad tantum thesaurum è libris erudendum, cum ipsi alijs negotijs occupati manus operi applicare non possent, aut nescirent. Qui quantumvis amice moniti à me essent nihil veritatis ijs libris contineri, proinde pecuniæ suæ parcerent, nec sumptus ullos facerent, audivi nihilominus postea falsa spe lucri irretitos meo consilio non paruisse, sed alijs se deludendos & fallendos exposuisse. Non autem satis est libros habere plurimos & magno comparatos, nisi illis lector diligens, assiduus, & diuturnus evenerit, neque enim mensium aliquot sed annorum spatii opus est intelligendis auctorum parabolis, ænigmatibus, æquivocationibus, tropis, figuris & transpositionibus. Idcirco rectissime Agadimon in Turba: Qui cito putat se ex libris nostris fructum capere posse, fallitur, satius enim fuerat non inspicere quidem, quam temere contigisse: Libri enim nostri

*In lib. qui florissimus.
Cap. 32.
Test.*

Ref. a. r.

*Libri Chemici
inventu difficili
biles & vari.*

*Cautio in
Libris Chemici
amendū.
Exemplum.*

*Artificum
studiosum esse
debere.*

nostri magnam injuriam inferunt his, qui solummodo semel, bis, vel ter scripta nostra perlegunt, cum intellectu omniq; studio privati, etiam quod pessimum est, opes, labores, & tempus amittunt. Verumtamen qui curvat dorsum suum, ad libros nostros legendos, iisque studiose vacat, memoriam animumque adhibet, nec est vanis implicitus cogitationibus, Deum precatur ut Salomon pro sapientia, non pro opibus, is in regno regnabit indeficienter, quousque moriatur. Et Auctor perfecti magistri. Rogo te fili, ut incessabili sectioe philosophorum libros scruteris, qui enim in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit, quia non potest de levi ejus in practica manus assuescere, cujus mens in Theorica renuit desudare. Ille namque ad operationem securius accedet, in cujus mente plures operationum imagines variæque resultant.

Et Richardus Angl. Studium amovet ignorantiam, & reducit *Corroct. s. 2.*

humanum intellectum ad veram scientiam, & cognitionem cujuslibet rei. Ideo omnes hujus artis beneficium diligentes, studijs insistere tenentur, & ex libris veritatem haurire, non ex fabulis fictis & operibus mendosis; cum hæc ars veraciter non invenitur, nisi post terminum studij, & philosophorum dictorum cognitionem. Idem prorsus affirmant omnes passim hujus artis sapientes, quorum auctoritatibus adducendis superfedeo. Post aliquot annorum studia quantumvis felicia, desideratur etiamnum longa experientia, fundamentum enim artis experimentum est. Unde Geber oportet operando, perscrutando & experiendo ad intentum pervenire. Idem: exerceat se artifex, donec studendo & experimentando cum laboris instantia ad cognitionem pervenerit. Et Lilius. Heu vobis doctrinæ filij, quilibet vestrum arbores inserens, non sperat fructus habere nisi post tempus, & semina seminans non sperat metere nisi post messes, qualiter ergo vultis vos hanc oblationem habere lecto semellibro, vel primo regimine experto. Non ergo vos tædeat procedere, ad secundam & tertiam partem regiminis, donec Rex diademate rubeo sit coronatus. Non autem falli velim quenquam Comitis Bernardi auctoritate, qui mensibus novem cum dimidio opus absolvit, cum is tantummodo ut supra dixi posteriorem operis partem intelligat: Minus adhuc aliis credendum moneo, qui breviori temporis spacio opus perfici asseverant. Audiant potius Lullium dicentem: Cursum naturæ completæ durare per spatium duorum annorum, unde lapis est unius anni, & elixir alterius omni novo artistæ, qui nunquam fecerit: sed omni bono artistæ, & experto qui est subtilis, sufficit unus annus & tres menses. Ut autem hic Lullij locus melius intelligatur, non pigebit in gratiam justiorum explicare quid vocet lapidem, quid elixir. Lapidis, elixiris, & me-

Experiendum esse artisci. De investig. perf. cap. 2. Ibid. s. ult.

Quanto tempore lapis compleri possit. Cap. 42. Test.

Lapidis elixirum & medicinam.

*na nomina
varie usurpa-
ta.
In pract. cyst.
cap. 2.
In speculo Alc.
a. 2.
Ros. par. 1.
cap. 23.*

dicinæ, nominibus Lullium & alios auctores promiscuè uti pro opere omni modo perfecto exempla passim occurrunt. Sic etiam de lapide & elixire Lullius: Iste lapis convertit omne corpus diminutum & imperfectum in infinitum Solificum & Lunificum, secundum quod elixir erit subtiliatum & præparatum. De elixire solo Rog. Bacho. Elixir rubeum citrinat in infinitum. De medicina Arnald. Si metallum quod conyertere debes per medicinam non fuerit sufficientis coloris, addatur plus de medicina. Possem infinitas philosophorum allegare hac de re auctoritates, si opus esset. Quibus tamen non obstantibus, lapidis, Elixiris & medicinæ nominibus opus imperfectum significari nonnunquam, adductis exemplis demonstrabo.

In præmissis.

*Cap. 24.
part. 2.
Cap. 21.
Ros. a. 23.*

Sed quoniam de lapidis appellatione supra abunde dixi, cum ostendi magisterium in omni gradu operis lapidem vocari, de elixire tantum & medicina mentionem faciam, & primò quidem de elixire. Arn. in Ros. Cave tibi in commistione elixiris, & operare ibi sapienter. Idem. Calx quæ mittitur in elixir erit sublimanda, ut sit omnino simplex & una. De medicina idem Arn. medicinam calcinamus ut citius solvatur, & eam solvimus, ut melius mundetur & fundatur. Sed loco præallegato cum Lullius dicit, lapidem esse unius anni, & elixir alterius, nomine lapidis intelligit priorem operis partem, in qua materia lapidis solvitur, dividitur, mundatur, & denuò in unum conjungitur, ac tandem à facibus corporalibus sursum in quintam essentiam evahitur. Elixiris verò voce posteriorem, quæ mundati fixationem & tincturam complectitur, non in hoc solum loco, sed alijs passim. Sic enim in Codicillo, opus infirmare nihil aliud est quam debitam & naturalem formam sulphuri vel lapidi, & postea elixiri & medicinæ tribuere. Idem in Testamento: Magisterium nostrum in duas partes est divisum, scilicet in creando lapidem, & componendo medicinam. Alijs nonnullis auctoribus è contrario elixir prior, lapis posterior operis pars nuncupatur, prout Auctori viæ universalis. Elixir est primum & principale fundamentum, & radicale lapidis pretiosi, quod postea per operationem secundam convertitur in ipsum lapidem, vel medicinam. Bernardus etiam & Rich. Angl. & quidam alij opus distinguunt in tres partes. In Rebis videlicet, elixir & tincturam, sive medicinam. Ut Rebis sit prima pars dicta à re bina seu duplici, dissolvente videlicet & dissolvendo, elixir verò secunda, in qua à corpore dissoluto anima extrahitur diuturna coctione (putabant enim elixir ab elixando nomen habere, aut propter vocis affinitatem videri ita volebant. Unde D. Thomas. Oportet in principio nostræ operationis, ut res in elixir convertendæ primum elixentur antequam ad compositionem lapidis sit procedendum) tinctura verò tertia pars, quam Lullius etiam medicinam vocat,

*In pract.
cap. 22.*

Cap. 5.

*In comment.
super. tab.
l. 177.*

cat, priores verò duas in unam contractas lapidem maluit nominare. Quibusdam etiam opus in quatuor partes dividitur, qui inter tincturam & medicinam distinguunt, ut tinctura medicinam præcedat, quemadmodum etiam Auctori consilij conjugij massæ Solis & Lunæ, in Ir, Xir, Ixir, & elixir. Quare attente & considerate admodum legendi sunt auctores Chemicæ, cum sæpenumero voces has & alias multas confundant. Quod non ignoravit Auctori viæ universalis dicens: Philosophi in libris suis elixir lapidem, & lapidem elixir vocaverunt, non facientes differentiam nominum inter utrumque, ut fatuos excœcarent. Sed ut sermonem unde digressus sum repetam. Experimenta tentantem artificem sanum esse oportet & firmis viribus, ut labori possit sufficere, qui non est exiguus, teste D. Thoma, qui tantum se laborem & fœtorem & corporis detrimentum perperisum adfirmat, ut opus nullo modo nisi cogente necessitate iterum vellet attentare. Non cœcum, aut manibus mutilatum. Si enim oculis captus fuerit, materiam ut oportet disponere & commiscere non poterit, neque colores considerare in opere apparentes, proinde neque ignem regere, cum ex colorum apparitione ignis regimen dependeat, dicente Rosario, colores te docebunt, quomodo ignem administrare debeas. Si manibus caruerit, jam non juvabitur a membris, quibus mediantibus hæc ars perficitur tanquam naturæ ministrantibus. Dixi supra, sufficienter locupletem esse debere artificem, ut videlicet libros necessarios hujus artis emere, & relictis alijs negotijs illos evolvere, deinde ut experimentum doctrinæ suæ capere possit, experiri autem nihil poterit, nisi domum aptam, aut saltem tria quatuorve cubicula habeat; opus est etiam ut sumptum faciat in vasis, fornacibus, & igne noctu dieque continuando, qui nunc carbonibus, nunc oleo, aliavè materia, prout feret necessitas, nutriendus erit. Servus insuper querendus aut socius, qui artifice dormiente, occupato, aut ægotante, ignem continuum & jugiter perseverantem subministrat, nec semen jam diu enutritum emori aut refrigerari patiat. Hæc omnia si in unum conferantur, videbit artifex non modica sibi pecuniæ summa opus esse. Propterea non sine ratione à philosophis hæc ars pauperibus inimica dicitur, quia vult expensas multorum annorum; deinde omnino præcavendum est artifici, ne redigatur ad egestatem, & alijs ridiculo sit, si forte contingat in opere errare, vel tempus prolongari, ut in pluribus evenit. Cum itaque ex prænarratis jam pateat, qualem oporteat esse artificem, & difficilimum sit reperire aliquem, in quem tanta animi, corporis, & fortunæ bona Deus congesserit, merito tota ars difficilis & periculosa judicabitur, & quilibet non imprudens tanquam maxime damnosam vitabit.

Artificem experientia doctum sanum esse oportet.

Quibus artifex indigeat.

Alchemia pauperibus inimica. Gob. Sum. perf. c. 7. & Albert. Mag. 8. ms.

Sed insurget fortasse quispiam, & dicet: Tu cum in alijs timorẽm Domini, integritatem, ingenium subtile & profundum, eruditionem, industriam, patientiam, constantiam, otium, libros, divitias & alia non pauca desideres, & te hoc ipso tractatu fatearis Alchemiæ studiosum, num tibi ea arrogas, quæ in alijs tantoperè requiris? Respondeo multa mihi deesse, profiteorque ingenuè, si æquè impedimenta omnia & difficultates, quæ nunc oculis obversantur quondam adolescens animo concipere & ruminare potuissẽm, aut si tam fortunatus fuissent cui fidus consiliator evenisset, qui propositis omnibus hujus artis remoris me ab incepto revocasset, prout me facturum spero hoc libello, nunquam me palæstram hanc ingressurum fuisse, doluique sæpius dum temporis deperditi memoria subit, me libros Chemicos unquam vel per transennam aspexisse. Sed idem mihi evenit, quod alijs non paucis: cum juveni mihi ad naturæ secreta investiganda natura prono & mediocriter fortunæ bonis dotato Comitis Bernardi libellus Gallicus fortuito Parisiis oblatus fuisset, miratus sum primo magnificum operis titulum, deinde curiositate motus inspexi, legi, relegi, in quo cum pauca ambigua, obscuritatis parum animadvertentem; quinimò auctor ultrò exhortaretur ad studium ejus scientiæ cui nulla alia esset comparanda, descriptis ejus virtutibus, cum præter divitias immensas memoriam etiam & sanitatem polliceretur serio illam inquirentibus, & adderet esse adedò facilem, ut vix credi possit, victus fui fateor, manus dedi. Maximo itaque studio confestim libros hujus artis impressos aut manuscriptos quotquot invenire potui comparavi, & per aliquot menses diligenter evolvi. Sed cum inter reliquos auctores Turbam philosophi: maxime citaret, quam sæpius benedictam appellat, egoq; duos libellos Turbæ philosophi: nomine inscriptos haberem, unum quidem Gallico idiomate, alterum Latino, qui postea opera Petri Pernæ Basileæ impressus fuit, postpositis tandem cæteris uni præcipuè Turbæ Gallicæ operã dedi, quam ab eodem Berna. collectam ignorabam. Primum consensum utriusque libri cœpi admirari, deinde cum Pythagoram de materia lapidis loquentem introduceret hoc modo: Opus nostrum non indiget in principio nisi duabus naturis unius essentiæ, quarum una vilis est, altera cara; una dura, altera aquatica; una rubea, altera alba; una fixa altera volatilis; una corporalis, altera spiritalis; una frigida & humida, altera calida & sicca. Cum amplius legerem Bern. libellum suum de metall. transmutatione concludentem in hanc sententiam, opus nostrum fit ex duabus substantijs Mineralibus unius radice, sive essentiæ, acceptis omnibus crudis è minera tractis, mundis & depuratis, junctis per ignem convenientem, prout requirit materia, coctis continuè donec duo, unum fiant: Et in hoc uno post illorum

Magnifici librorum tituli multis imponunt.

lorum miftionem corpus fit fpirituale, & fpiritus corporeus, &c. Insuper cum legerem in eodem libello, aurum merum esse sulphur in Mercurio. Item in epiftola ejusdem apud Thom. de Bononia Caroli 8. Medicum, Philofophi aurum in quo activiora sunt elementa tanquam semen mafcul. cum Mercurio, in quo paffiva existunt elementa ut debite diffolvatur conjungi præceperunt, omni re extranea femota, præter calorem extrinsecum adhibendum, qui adjuvando excitat intrinsecum naturalem auri, ad digerendum & activè maturandum Mercurium. Cum item affirmaret Lullius, non operandum esse ad aurum, nisi cum auro & Mercurio, & ad Lunam nisi cum Luna & Mercurio, & adderet rationem: aurum non esse refolubile nisi cum natura sua. Et Arn. diceret Mercurium de natura sua converfium fieri unumquodq; cum fingulis quos amplectitur ex planetis, si ergo cum duobus jungatur radijs fieri elixir perfectum. Et cum idem in rosario suo juberet lapidem groffum diffolvi in argento vivo, eo quod ipsum solum haberet Solem & Lunam ad suam naturam vel materiam primam reducere: non potui aliter ratiocinari quam aurum & argentum vivum vulgaria conftituere lapidis materiam. Quamvis autem legerem apud eosdem auctores, aut fimiles, Mercurium philosophorum non esse Mercurium vulgi, tamen eodem Bernardo duce hæc sic interpretabar: verum esse, argentum vivum per se non posse præbere materiam lapidis philosophorum, nec etiam aurum solum, quamdiu fingula seorsum remanent, sed si aurum per argentum vivum solutum fit, & in primam, materiam redactum, hoc est, in Mercurium, tunc merito posse & debere vocari Mercurium philosophorum, qui in se contineret vim sulphuris sui intrinseci, quo in argentum & aurum & postea in elixir converteretur. Exemplo ducto à maris & foeminae spermatibus, quæ quamdiu seorsum locis suis asservantur, non possint dici aut esse materia animalis, sed tum demum, si in matrice conjuncta fuerint, de potentia videlicet in actum jam deducta.

Teff. c. 62.

Rof. part. 1. cap. 10.

Part. 2. c. 2.

Error auctoris in defectu materiae lapidii.

Cum præterea legerem in Turba: Misce, coque, tere igne, non manibus. Et affirmarunt philofophi uno vase, una fornace, unica dispositione seu decoctione opus totum perfici, & tantum materiam semel in vas poni debere, ad instar foetus qui in utero fovetur usque ad suam perfectionem, & postea in lucem editus nutritur primum lacte & paucò cibo, deinde auctis viribus majore & solidiore. Dicente insuper Morieno opus hoc creationi hominis assimilari, non potui non credere opus esse facilimum. Securus itaque lapidis, non quærebam nisi tempus & commoditatem ut operi possem vacare, jamque secretum petebam & solitudinem, fugiens amicorum & sodalium consortia: quod cum diu ferre non possem, tandem juvenili fervore abreptus, & curiosus viden-

Rosarium & alij.

di & audiendi extera, peregrinationem institui, & in Italiam profectus sum. Ubi cum licuisset multorum familiaritate & conversatione uti, qui Chemicæ tractarent, omnes tamen sedulo vitandos putabam, cum tenerem me nihil à quodquam, alios è contra à me plurima discere posse. Cum Italiam fere totam quam longè lateque extenditur peragrasssem, post biennium in patriam rediij, ubi nova impedimenta aliquamdiu me retardarunt, quo minùs praxi incumbere possem. Tandem tamen incepti, & primò quidem, quoniam materialium purgationem desiderari cogitabam, auri unciam per antimonium probe repurgati in folia iussi deduci, Argentum verò vivum initio à sale communi, mox cum nihil proficere me viderem, à sale & vitriolo sublimare, sublimatum revivificare conatus sum; sed cum ne sic quidem Mercurius mundior efficeretur, cogitavi tandem non posse eum melius purgari aut sublimari quam ab auro cum quo maximam habere affinitatem dignoscitur, dicente Gebro: Eligendam esse materiam cum qua maximè conveniunt spiritus sublimandi, & cui permisceantur profundius, quoniam illa materia cui magis uniuntur, potentior est in retentione sæcum, quam cui non. Huc accedebat testimonium ipsius Bernardi, cui plurimum deferebam. Is enim dicit quasdam esse sublimationes Mercurij ab eius proprijs corporibus, quæ sibi per intima amalgamando coniunguntur, & commiscuntur, à quibus pluries elevatus & conjunctus superfluitates amittit, & non confunditur in natura, postea autem operi philosophico convenit, & potens est in speciebus metallicis solvendis. Propria ipsius corpõra interpretabar aurum & argentum, quia maximè inter metallà argento vivo abundant. Putabam etiam Lullium id velle, cum dicit nullam humiditatem converti magis propriè & prompte in substantiam sulphuris quam illam, in qua qualitates sui met sulphuris sufficienter sunt introductæ per ingenium naturale, quod fit per artificium. Cum itaque ab auri pulvere lima quæsito aliquoties argentum vivum sublimassem, nec tamen id splendidius aut pulchrius, quinimò magis immundum invenirem, tum primum coepi nonnihil diffidere, & securitatem in sollicitudinem convertere. Tandem resumto animo cum Turba philosoph. præciperet, non accipiendam materiam nisi crudam, amœnam, sinceram; Item dicente Bernardo: opus fieri ex duabus substantijs mercurialibus crudis & tractis è minera, coepi meditari: Si cruda materia accipienda sit, nihil opus esse tempus terere, & animum fatigare in sublimationibus nihil omninò profuturis. Aurum itaque in tenuissimas bracteolas diductum argento vivo per corium linteumque expresso paulatim imposui, proportionem præscribente Treverensi, recordatus versus vulgati.

*Experimenta
auctoris fru-
stranea.*

*Sum. perfect.
c. 41.*

*In epist. ad
Th. de Bona-
nia.*

*In test. & co-
dici.*

In parabola

Merem-

*Mercurius Solem foliatum destruit omnem,**Hunc solgit, mollit, animam de corpore tollit.*

Putabam autem maximè ad rem facere, si non exalefacta sed frigida omnia miscerentur, nam cogitabam nihil stultius posse fieri, quam vehementi igne in principio operis materiam adurere, quam lentissimo igne regendam, & ad instar nutritionis ovorum fovendam docent Sapientes: iisdem dicentibus, cavendum esse ne flores ejus comburantur in initio; credebamque in eo maximè cespitare hujus ævi artistas, qui sumtibus parcentes aut aliis non fidentes aurum vulgato aurifabrorum more amalgamant. Coniunctis omnibus in vitro oblongo hermetice sigillato, & aathanori imposito incepi lentum subministrare ignem multis modis antea à me tentatum. Quid referam? omnia pro voris succedunt. Primum admiratus sum vim Mercurij attractivam non vulgarem, recolebamque dictum illud Pythagoræ in Turba. Res quam multifariam narrant philosophi suum absque igne socium consequitur quemadmodum magnes ferrum: deinde in decoctione colores paulatim emergentes in superficie Mercurij apparere cœperunt, ita ut duas materias agere pati inter se manifestè conspiciere viderer. Tertio die majorem superficiem partem occupari vidi tribus coloribus, viridi imprimis, rubeo & cinereo, non confusis quidem sed terminis suis distinctis & iridis alioqui coloribus non absimilibus. Quoties ejus diei recordor Virgilij versus in mentem venit.

Ludibrium auctori oblatum à damono.

Ut videret, ut perij, ut me malus abstulit error.

Idque non sine causa, cum error ille sive ludibrium oculis oblatum multorum postea laborum & sumtuum mihi causa fuerit. Si gaudio tunc temporis exultarem, cujusmodi adpectu nemo dubitet, cum paulatim per medios istos colores ad nigredinem me perventurum sperarem, & ulterius decoquendo albedinem & postremò rubedinem consequuturum. Sed gaudium illud non fuit mihi diuturnum, paucis enim post diebus igne fortuito casu nocte extincto, & vase refrigerato, nullam amplius alterationem videre contigit. Atque tum occurrebat illud Augurelli.

Libr. 3. Crysopæ.

— cum primum desinet ignis,

Cum ea ruent, qua non ulla reparaveris arte.

Nihil tamen hoc damno commotus, quod id facile resarciri posse sperarem, cum multis premerer difficultatibus, præcipuè verò rei nummarie, propter bellum non expectatum in Belgio exortum, & præter opinionem diuturnum, & quod auri folia deessent, quæ præclusis itineribus Antuerpia adferri non poterant, tum quidem cessandum mihi, & meliora tempora expectanda existimabam. Sed varijs districto mihi curis & negotiis septennium elapsum est, quo nihil tentare licuit. Tum verò valetudine prospera,

Auctor prohibetur à reiteratione operis.

in adversam commutata, cum nullum ex vulgari medicina auxilium sentirem, me multâ experto & pejora timente, celebrem illam & tantoperè decantatam, & omnium morborum profligatricem & universalem desiderare cœpi, quam si modo adniti vellem mihi non incognitam & facilem credebam. Itaque procuratione negotiorum meorum alijs demandata, secedens ab amicis, dum via superius descripta procedo, primum attractivam illam vim, quam ante septennium in argento vivo admiratus fueram deesse conspicor, nullamque decoctione alterationem invenio; repeto tẽr, quater, imò sæpius, nunc aurum culpando, nunc aliud, sed frustra. Tandem arbitratus sum argentum vivum quo prius usus fuisset, diversæ fuisse mineræ ab eo quod tunc haberem; dicente Morieno, hujus operis radicem esse in inquisitione specierum, quæ sunt meliores ad hoc magisterium, nam unamquamque mineram multorum esse generum. Putabam itaque hydrargyrum ab Hispaniæ mineris petitum cæteris præferendum, quod sciebam aliquando in Belgiũ deportatum fuisse: præcipiente etiam D. Thoma recipere Mercurium mineralem sive terram Hispanicam quæ nullo prius in opere posita fuerit. Sed cum me imparem sumptibus futurum timerem, fortunis meis in hac publica calamitate afflictis, rem ad amicum quendam meum quem sciebam clam chemicis operationibus vacantem defero, acceptaque fide narro quæ mihi evenerint, dicoque rem nullius esse difficultatis, modo argentum vivum minerale Hispanicum haberi possit. Ille negotium suscipit se suis impensis id procuraturum; & post aliquot menses quatuor libræ illi transmittuntur, pro duobus aureis cum dimidio singulæ, ita ut quatuor illæ libræ decem aureis Hispanicis illi constarent, sed nihilo meliore eventu. Non tamen animo frangimur, nautis pluribus in diversas orbis partes tendentibus negotium damus, ut undecunque nobis libram unam aut alteram adferant, dato pretio. Sed frustra tentatis omnibus per biennium, cum nihil proficeremus, eadem semper reperta argenti vivi natura, ego ipse Germaniæ mineras adire, earumque differentias præfens agnoscere, & si quid peculiare una ab altera haberet investigare decrevi. Sed cum Idriæ mineram in confinibus Carniæ unius diei itinere à Goritia distantem à fertilitate & abundantia maxime commendaret Matthiolus, illam mihi antè alias adeundam judicavi. Facto itaque per Lotharingiam, Elsatiam, Helvetiam & Lombardiam itinere Venetias usque, inde Aquelegiam & Goritiam profectus in Idriæ montana perveni, ubi fortuito tunc temporis argentum vivum, quod sponte è minera profluxerat, ex præterlabentis rivuli aquis colligebatur. Cujus quindecim libras ferentissimi Archiducis Caroli, Piz M. liberalitate gratis consequutus, lætus per Carniam, Carinthiam & Bavariam domum re-

*Auctoris error
novi.*

Ad frat. Raimald. c. 9.

*Impensa male
collocata.*

*Auctoris peregrinationes.
in Comment.
Super Dissert.
videm.*

petebam, existimabam enim in eo si alio ullo inventurum me quod desiderabam, ob cruditatem quæ nullo igne labefactata fuisset. Sed cum ex itinere Schonbach Misniæ seu Voilandia oppidum adire proposuissem, ob cinnabaris naturalis & rubicundissimi mineram illic celebrem, ac Norimbergam divertissem, reperto ibidem ejusdem mineræ frusto cinnabarino duarum ferè librarum, non processi ulterius, sed ad aliam mineram non procul à Craitznach palatinatus opido distante iter meum converti, unde superioribus annis maxima argenti vivi quantitas in Belgium delata fuerat. Atque cum ex singulis locis, quæ adire contigerat, argentum vivum aut cinnabarim mineralem retulissem, Colonia Agripina de omnibus experimentum capere constitui transmissa ad amicam omnium mineralium parte. Ibi igitur fixa pro temporis ratione sede multa tentavi, sed ut brevibus absolvam, nihil profeci. Amicus tamen meus simili arte dæmonum, ut credi par est, iudicatus, prout ex literis ad me datis, & in perpetuam rememorationem reservatis cuilibet non incurioso patere poterit, cum compositionem suam multis diebus alterari, & de colore in colorem verè visisset, non tamen eodem modo, neque tam celeriter, ut tunc manifestè atque ego quondam, & sperasset aurum jam ex parte lingua solutum, post vigesimum primum diem nulla amplius colorum varietate animadversa, frigore urgente opus dimisit, aurumque suum liquefecit, sed nihil pondere diminutum invenit. Ne autem quis existimet colores imaginarios fuisse, & ex repercussu luminis aut vitri in Athanore conclusi repræsentatione vitrum totum amici quam meum fornaci exemptum & luci conspectum eosdem colores retinuisse, nec disparuisse, nisi post vehementem materialium motum. Id mirum, quod postea opus iterum repetere volenti nihil simile contigerit, aut alteratio ulla conspici sit. Tamen cum adhuc toties factò periculo non sapere, atque ille identidem Hungariam & Transilvaniam prædicantem, sed ut semel animum meum tam gravi cura exolverem, & ut si aliquid statuerem, num artem ulterius profequi vellem, an in mundum abdicare, illuc proficisci constitui. Sed vix animi propositum amico perscripseram, cum is vita concedit. Nihilominus ergo, & per Austriam, Hungariam peto, inde Transilvaniam, ubi magis ac æque perhumane acceptus à Claris. Viro D. Simone Gualtherino, quondam invictis. Poloniæ Regis Stephani Bathani, nunc vero illustris. Transilvaniæ Principis Sigismundi e-jusdem ex fratre nepotis architecto, ejusque opera adjutus in Transilvaniæ mineris perlustrandis aliquamdiu hæsi; demum per Bohemiam & Bohemiam Coloniam redij, consumto in posteriori peregrinatione triennio, & ex eò tempore quo Belgio discessi fere

Socius authoris pari arte dæmonum hinc dicitur.

Authoris alia peregrinatio.

Responsum.

idem, incepta quæ mihi evenerant attentius perpendere, & diaboli illusiones timere, qui circa frivola & mendacia homines bonæ alioqui voluntatis detineri cupit, ut relicta semita rectiori tempus inutiliter terant, nec aliter veritatem pervestigare curent, & tandem in desperationis barathrum præcipitati opus Sophisticum meditentur. Itaque cum ad libros meos recurrissem quos à multis retro annis non videram, aucto nonnihil tot experimentorum eventibus iudicio, & praxim qualemcunque lectioni conjungerem, tandem divina favente gratia, sulphur philosophorum agnoscere incepti, & eorundem scripta de die in diem melius intelligere, vidique frustra me per tam longinqua & difficilia itinera quæsisisse, quod jam dudum domi haberem, cum auri appellatione non aurum crudum & vulgare, sed suum intelligant Philosophi; est enim aurum vulgare, corpus mortuum, & nihil operatur nisi quod industria hominis illi administratur: nihil etiam opus intrat, quod digestum non sit & cælum aëris pëtierit. Quare Lullius. Quidam cum Mercurio volunt solvere aurum & argentum, quæ res est inutilis, nisi eorum corpora sint ex subtiliatione facta spiritualia sicut est Mercurius, & post conjungere & tenere super ignem graduatum. Item Arnald: Nullum corpus in natura sua manens Mercurium coagulat, nec etiam ipse Mercurius medetur corporibus, quoniam in examinatione ab illis recedit, nam grossa simplicibus, & simplicia grossis minus conveniunt. Hæc etiam fortasse diffusius quam instituti operis labor brevitas me admonens postulare videatur, non absurde tamen neque absque multorum commodo factum iudicavi, qui alieno edocti exemplo posthæc cautiore erunt, cum non me solum & amicum, sed etiam alios ejusmodi technis diabolicis illusos fuisse compertum habeam. Qui quamvis circa inutilia operam impenderent, & experimenta tractarent etiam naturæ contraria, tamen principia aliquando felicia habuere, quæ fortuito intermissa nunquam restaurari, aut ad eundem statum reduci potuerunt. Proinde consulo ut artem quisq; dæmonis illusionibus adeo obnoxiam vitet, vel saltem ne primis progressibus quos sibi animo proposuit nimium fidat, nisi ratio evidens appareat, & opus reiteratum feliciter succedat; imo hunc casum inter difficultates artis primarias enumeret.

*De intent.
Alc. c. 1.*

*Def. part. 1.
c. 6.*

PARS SECUNDA

IN QUÀ DE DIFFICILI LIBRORUM INTELLECTU AGITUR.

Absoluta priori operis parte, quam de impedimentis artificem retardantibus inscripsi, ad secundam devenio, quam difficultatis paulò plus habere cuilibet notum est. Si enim artificem quip-

quippiam remoretur, id fortè perpetuum non est, aut aliqua ratione & modo compentari potest. At hic nihil simile; una quæpiam porta aut janua pateat necesse est, si quis in domum undique muratam & clausam intrare cupiat, quæ nisi patuerit, frustra sibi ad interiora conclavia aditum aut progressum pollicetur. Ita omnis luditur opera chemistis, qui, nisi per philosophorum scripta bene examinata & intellecta, ex hac arte fructum aliquem percipere sperant, nisi tam felici sydere nati sint, ut per vocem viventis, aut per revelationem divinam ejus scientiam adipiscantur. Qui aliter lapidem tentat, & casu se inventurum confidit, eum insanire, & in Anticyram deportandum censeo. Quam autem arduum sit & operosum libros philosophorum de hac conscriptos intelligere, quis aptius declarat, quam ipsi sunt Sapientes? qui illius difficultatem experti ad posteros more antiquorum recepto eandem trans miserunt. Audiatur quid dicant. Rosinus. Philosophi nil posteris suis de hac arte palam facere voluerunt, ita quod ea quæ in libris suis figurativè posuerunt sciri nequeunt, nisi à Deo vel à docente ostendantur. Geber. Artem inventam non nisi solis nobis scripsimus, & non alijs, verissimam tamen & omnino certam. Liliolum! Nostros libros non composuimus nisi nobis & filijs nostris, & qui ad intelligendum eos venerit, è nostris est; qui autem non intellexerit, nobis contrarius est. In eandem sententiam loquitur Morienes. Sunt libri sub figura de hac arte compositi, quorum pars major multum obscura videtur nec nisi à suis compositoribus potest intelligi. Hortulanus dicit solum illum qui seit operationem lapidis, intelligere verba philosophorum. Sic enim ille: O lector charissime, si scis operationem lapidis, tibi dixi veritatem, si verò tu nescis eam, nihil tibi dixi. Sed si interroget, quare igitur scripserint, audiat auctorem viæ universalis & Gebrum: Per hæc quæ dicemus, alliciemus te fili doctrinæ ad ipsam indagandam, & veraciter inveniendam. Sed inquiramus occultandi modus, & causam difficilis intellectus librorum chemicorum investigemus. Ea magis innotescet, si rationem ob quam cæteræ scientiæ faciliores sint perpendamus; contraria enim juxta se posita magis elucescunt. Omnis igitur alia ars & scientia rhetoricè & ordine quodam in scriptis suis procedit per capitula, principia, & terminos, cum definitione & expositione nominum & instrumentorum, quibus pervenitur in cognitionem & notitiam conclusionum ipsius & sui operis; docet & explanat quibuscunque potest modis: At hæc contrario planè modo absque ulla notitia principiorum artis, terminorum & instrumentorum, tradit opus suum, immiscendo falsa veris, & vera falsis, nunc diminutè nimium, nunc superabundanter, & sine ordine, & sæpius præpostero ordine, & niitur omnia obscure tradere, & occultare quantum potest. Nec id ipsum

Alchemiam non nisi per libros addiscas aut vocem docentis. Libri intellectus difficilis.

Ad Eutyriam.

Sum. persell. c. ult.

In expug. tab. Hermæti. Cap. ultimo. Sum. persell.

Artem occultandi varij modi.

*Ad Euty-
chiam.**Sum. perf.
cap. ult.*

id ipsum diffidentar Philosophi. Sic enim Auctor viae univ[er]s[is] Libri istius scientiæ non sunt scripti ad doctrinam ipsius, sicut libri aliarum scientiarum, sed sunt tantum quantum figuræ ipsius scientiæ. Rosinus. Scitote quod Philosophi nunquam verum verbum posuerunt, quin plurima cum eo falsa commiserent, totumque hoc secretum fictis nominibus appellaverunt. Geber. Non tradimus scientiam nostram sermonis commutatione, sed eam sparsimus in diversis capitulis & eam similiter occultavimus, ubi magis aperte loquuti sumus non tamen sub ænigmate, sed sub plana sermonis serie. Et Bion in Turba. Mirum est, cur invidi finem ante principium posuere. Et Auctor conjug. Solis & Lunæ: Philosophi finem ante principium in suis tractatibus sæpius posuerunt, principium in fine interserentes. Unde quandoque superpresterunt primum opus & locuti sunt de secundo, quandoque primum opus pertractaverunt dimittentes secundum: Quandoque cum radicibus scientiæ, quandoque sine numeris. Propter quod Hermes in lib. radicum qui est secundus de septem dicit, quod sapientia auctoris est major suo libro; potest enim auferre principium vel finem cum radice, vel sine radice sicut primus inventor; hæc ille. Non est itaque mirandum si in hac scientia studetes & operantes errent valde, quia nemo asserere audeat certam & determinatam fuisse intentionem philosophorum hanc vel illam, nisi cum actu jam illam habet, aut juxta est.

*Quare obscure
scripserint
philosophi ra-
tionem-12.**Ratio 1.*

2.

*Sum. perf.
cap. 7.**Tract. 1.*

4.

5.

Quid autem moverit philosophos, ut hanc artem per similitudines & allegorias obscuras describerent, una traditur passim ratio univ[er]s[is], ne insipientibus, indoctis, & impijs patefieret, & ne indigni in contemptu naturæ tanto thesauro potirentur; particulatim vero invenio causas duodecim: Primam adducit auctor viae univ[er]s[is]: Ne cognoscatur & sciatur quod hæc scientia sit vera & omnino certa. Et profecto nisi ea incertitudine & dubitatione hominum animi coercerentur, multo plures sese nexibus indissolubilibus hujus artis intricarent, avari præsertim & arrogantes, quique dominandi libidine æstuant. Secundam allegat Hamuel in Seniore: Ut attribuerent illam Deo glorioso, ut revelaret illam cui vellet, & prohiberet à quo vellet. Hinc Geber. Ars nostra in potentia divina servatur & cui vult elargitur, & subtrahit. Et Morienes. Scire te convenit, quod magisterium nihil aliud est, nisi secretum & arcanum Dei Gloriosi. Tertia describitur ab Hermete, ne mali potentes fiant ad peccata perpetranda. Et à Rosino, ne quis malefactor hoc lapide habito illicita ageret, & ad suum esset detrimentum. Quarta invenitur apud eundem Hermetem, ne videlicet philosophi cogerentur reddere rationem illorum, quæ mali inique agerent hujus artis fiducia. Quintam tradit Pythagoras in Turba. Hoc Deus à populo celavit, ne mundus de-

dus devastaretur. Et Alphidius. Quidam philosophorum Deum
 timentes, non tam sublime & pretiosum hoc arcanum habuerunt,
 imò opus suum manifestè scribere voluerunt, sed expavescebant
 hoc agere, eo quod mundum deleteret, & plantandi, serendi & a-
 randi opus periret. Petierunt ergo à Deo, ut ex hoc mundo se
 extraheret impunitos, quos Deus docuit libræ velatum compo-
 nere, & sapientum tractatus in eo scribere. Sextam reddit Rhafis.
 Si omnia, inquit, prout se habent vellem enodare, nullus ultra
 prudentiæ locus esset, cum insipiens sapienti æquaretur, & pauper
 diviti, nec sub circulo lunari quispiam mortalium inedarum de-
 flecteret angustias. Septima dari potest, ut unusquisque sapiens
 cum summa diligentia & maximo studio scientiam invenierit,
 magis eam diligat, & caram habeat, & abscondat, & immortales
 gratias agat Deo creatori. Sic enim Auctor Dialogi naturæ & fil.
 phil. Multum obligamur philosophis, qui hanc scientiam taliter
 nobis tradiderunt, ut eam acquirendo cautos atque subtiles, imò
 & Deo magis devotos redderent. Octava, quod timerent maledi-
 ctiones & anathemata veterum. Sic enim Miseris: Philoso-
 phi hoc cælaverunt, & nullo modo narrare præsumserunt,
 qui præceptis, maledictionibus, & anathematizationibus id
 prohibuere, hoc itaque patentissima demonstratione exponere
 prout creatura timeo. Et Jo. Rupescissa. Philosophi qui-
 bus magisterium fuit revelatum conjurati sunt horribili maledic-
 tione Dei, ne ulli hominum hoc divinum opus apertis verbis de-
 clararent, ne ad manus pravorum deveniret. Et Lullius. Illud
 secretum nulli hominum carnali revelare expedit, quia maledictus
 eris per tanti secreti manifestationem, quia nemini revelare licet
 nisi soli Deo. Ipse enim cui vult, & quibus interest revelari, illis re-
 velabit. Nona invenitur in fine Turbæ. Ubi sic ait. Nisi nomina
 multiplicarentur in hac arte, sapientiam nostram pueri deride-
 rent. Decima traditur ibidem. Si Reges & Principes eam sci-
 rent, non permitterent ad pauperes devenire. Undecimam do-
 cet Mundus in eadem Turba. Si venditores hanc mineram a-
 gnoscerent, non venderent eam tam vili pretio. Duodecima est
 invidia. Unde Rosinus. Dei judicium est hoc secretum invenien-
 tes invidiam invenire. Idem. Nemo inveniens hoc arcanum ca-
 ret invidia, nam factum vellet, quod nemo alius sciret. Non quòd
 invidiant bonis & sapientibus, verum ignaris & vitiosis, ut inquit
 Hermes. Et Geber. Si hanc scientiam palliavimus non miretur
 doctrinæ filius, non enim illi palliavimus, sed malis & improbis;
 eam tali sermone tradidimus, quem latere insipientem necessario
 accideret, & eodem ad illius inventionis perquisitionem prudentes
 allicio. Alioquin nisi rationibus & justis de causis philpophi de-
 terrentur, licenter & aperte opus lapidis describerent, cum sa-
 pientis

6.

*In lum. lumi-
num.*

7.

8.

Lib. Luciv.

In Apertorio.

9.

10.

11.

12.

*Ad Entychi-
am.*

Tract. 1. Sum.

per. 26.

*Philosophi
proprium
docere.*

scientiæ proprium sit docere posse & velle, prout ex Alphidii supra allegato patet, teste etiam Hebræus Hamech in fine quarti 2. Platonis. Non est aliquid, inquit, ex voluptatibus hujus mundi mihi dulcius, quam juvare inquisitorem in qualibet specie hujus scientiæ, in hoc quod quærit. Et Hamuel in Seniore. Si sim magnæ rationis in scientia & aperti mihi fuerint tropi eorum occulti, & manifestum est mihi quod occultaverunt, & hoc apprehendi per scientiam, debeo hoc rectè appropinquare intellectui successorum meorum sermonibus in aperto velatis, significantibus intellectum occultum, &c. Et alio loco. Deus sit testis super nos, & non prohibeatis eos qui sunt digni ex fratribus nostris, & non expandatis eos indignis. Non est itaque mirandum, si libros suos de hac arte obscure scripserint, aut multis ambagibus velatos, cum non nisi magna ratione id factum ab illis fuisse constet, & non eventu, aut ut multi opinantur, ut ipsi nimium creduli & decepti alios vicissim deciperent, quod non cadit in virum probum & philosophum, qui sui memoriam nulla labe contaminatam ad posteris transmittere conatur. Neque verò hic scribendi modus novus videri, aut improbari debet, nisi eadem ratione veterum omnium in philosophando consuetudinem damnamus. Aristoteles enim in quadam epistola ad Alexandrum ita à se quædam edita esse ait, ut quasi non edita esse videantur. Et Plato in epistola ad Dionysium: Cave, inquit, ne excidant hæc unquam in aures hominum disciplinæ eruditionisque expertium. Extat enim Lysidis ad Hipparchum epistola, ex qua paucula in hunc locum transferam: Meminisse, inquit, divinorum præceptorum illius (Pythagoram intelligit) pium est, nec bona philosophiæ cum illis communia facere, qui ne sominare quidem animi purificationem potuere: nec fas est ea omnibus porrigere, quæ nos cum tot laboribus adepti sumus, quemadmodum nec profanis hominibus Eleusinarum dearum licet arcana patefacere, æquæ enim utrique ista facientes injusti atque impij habebuntur. Et infra. Multi te publicè philosophari nobis retulerunt, quod Pythagoras vetuit. Porphyrius quoque cum omnibus scripta sua communicari vetat. Tu cave, inquit, ne aut lucri aut inanis gloriæ gratia scelestis & indignis hominibus hæc tradas, non enim parvum tam tibi qui edes, quam mihi qui tibi credidi periculum imminet. His autem solummodò hæc communicanda sunt, qui vitam ad animæ salutem duxerunt; nam & ipsi Dei non aperte sed ænigmaticè hominibus ista tradiderunt. Meminisse etiam verborum Salvatoris nostri æquum est, margaritas ante porcos non projiciendas, & sanctum non esse dandum canibus. Sed unde digressus sum revertar. Cum philosophi consulto nunc ordinem in vertendo, nunc falsa veris commiscendo, nunc addendo, nunc minuendo

*Philosophi
non esse deci-
pere alios.*

*Philosophi an-
tiquiores ca-
verunt ne sci-
entia in vul-
gus dimanar-
ent.*

*Initio lib. de
responsis phi-
los.*

Matth. 7.

obscu-

obscuritate affectarint, illam per ænigmata, tropos seu figuras, allegorias & similitudines sic auxerunt, ut Thesei filo opus haberet, qui se ex intricabilibus hujus labyrinthi ambagibus educeret. De ænigmatibus quidem hoc Aristotelis chemici exemplum est: Fac de masculino & femina circulum rotundum, & de eo extrahere quadrangulum, & de quadrangulo triangulum, & de triangulo fac circulum rotundum, & habebis magisterium. Item illud Lullij: Res cujus caput est rubeum, oculi nigri, & pedes albi est magisterium: & mille & alia ubique occurrentia. Tropos necesse animadvertere in hoc Senioris. Accipite res à mineris, & exaltate eas ad cacumina montium suorum, & reducite ad pedes suas. Allegoriae passim apud auctores sunt obviae, qualis est Aristarcij, Comitibus Bernardi de rege & fonte, Senioris de Venetione Leonis, Merlini de Rege expediente se ad bellum contra hostes suos, & Antonij de Viva petra de virgine dominandi quidam, & aliorum multorum figmenta, quæ in hunc locum conferre longum esset, & cum legentium tædio potius quam aliqua utilitate. In similitudinibus & comparationibus ut diutius paulo innoteret ratio suadet, cum ex earum infelici intellectu tot errores, & tot imposturæ originem ducant, tantorumque sumptuum & quod maximum est tam pretiosi temporis jactura fiat. Philosophi itaque ab arte excluderent indignos, eandemque manifeste tractant doctis & prudentibus, lapidem suum comparaverunt omnibus rebus elementatis sive eas sint corporales sive inanimales, visibiles aut invisibiles, cœlestes & terrestres. Unde dicitur: Si spirituales auncupes probabile quid agis, si corporale dicitur, si cœlestis non mentiris, si terrenum verum refers: Si autem sunt cæli, terræ, æstatis, autumnus, hyemis & veris signa, & masculinitas & femininitas. Item Alph. Scito fili quod quatuor libris sunt quatuor elementa, & cujuslibet vegetabilis, & cujuslibet animalis, & cujuslibet lapidis; in quo sunt montium, fluminum, cœlorum, terrarumque, & corporum, & spirituum, substantiarum & colorum similitudo. Si quis autem à me expectet omnium, quæ dixerunt philosophi rationes, is fallitur; neque enim hujus id est institutum laboris, cum singulari volumine indigeat, & difficile ad mentem in mentem cujusque sapientis semper assequi, cum non omnes formas manifestas & proprietates rerum extrinsecas, quæ subiectæ sunt, se d'etiam intrinsecas & occultas, donec arripuerint, sæpenumero intelligant. Dicunt enim omnino contrarium cum suo intrinsecò contrarium esse; unde quod in manifestum & humidum est, in occulto calidum esse & sic. Eodem modo de rerum coloribus judicandum, sicut videretur plumbo quod extrinsecus lividum & nigrum, intrinsecus est ru-

*Ænigmata
artis obscuri-
tatem augent.*

*Trop. cap. 5.
Tropi.*

Allegoria.

*Similitudi-
nes.*

*Philosophi la-
pidem compara-
vant omnibus
rebus elemen-
tatis.*

*Omne mani-
festum suo oc-
culto contra-
rium.*

est rubrum, quod patet ex calcinatione ejusdem, dum in minimum transit. Idem quoque conspicitur in vitriolo, quod in manifesto caeruleum, vel viride aut ad viriditatem declinans, per affationem in colchotar rubrum transmutatur, atque ita ejus profundum & intussecum visui patefit antea occultum, & è contra, quod antea manifestum erat, occultatur. Quare cum à formis & rerum proprietatibus tam manifestis, quam occultis, & similiter à coloribus, sæpius à statu & conditione operis aut à loco ubi generatur lapis, imo ab omnibus rebus elementatis, nomina mutuarint philosophi, mirum non est si varient valde, & diversis nominibus eandem

Sapienter semper verum dicere utcumque lapidem nominant.

sem vocent: nec enim curant de verbis; ait Rosarius, sed de natura & proprietatibus rerum descriptarum, & nomine unius sæpe intelligunt aliud, nam res non sunt verbis subjectæ, sed è contra verba rebus. Et sic semper de virtute intentionis verum dixerunt, sed de virtute sermonis non item. Unde Senior: Sapientes usi sunt diversis tropis in assimilatione, & sunt diversi in nominibus, sed intellectus, in quem innuunt est idem. & Al- phid. Corda brutorum animalium, & fel, & siccos herbarum, & omne quod est in terra & super terram multiplicaverunt sapientes in hoc opere, parabolæ, nomina & actiones, ut ab insipientibus tollerent, & intelligentibus demonstrarent. Scito quod non eges illis nominibus, sed uno tantum nomine quod est aqua, & una actione quod est coquere. Et Mireris. Quilibet sapiens eam proprio nomine nuncupavit, quodlibet tamen nomen verum est & directum. Hanc enim artem dicunt esse ad instar cœli & stellarum, & verum dixerunt; in eo namque sunt septem planetæ. Hujus autem rei quod summum elevatur cœlis asserunt esse simile, quod verò deorsum descendit, terram dicunt; quod verò ca- dunt, igni referunt; quod aëre, vento; quod humidum, marium nuncupant & aquarum nominibus, ac maris animalium; quod de colore suæ viriditatis, vegetabilibus referunt & arboribus; quod conjunctum & siccum, lapidibus; quod verò sequestratum, arenæ referunt, & cinerem esse dicunt; quod mobile volatilibus; quod fluxibile & liquabile oleo comparant, quare ejus nomina multiplicata sunt. Et Anastatus in Turba. Hoc secretum invidi assimilaverunt arboribus, metallis, volatilibus, & reptilibus; & quanto plus potuerunt, nomina variarunt. Hæc sapientum dicta quanquam sufficere deberent, tamen ad majorem legentium utilitatem exempla quædam in medium adducere non pigebit, & ab homine quidem incipientes, ad animalia, vegetabilia, metalla, media mineralia, colores, distinctionem humidis & siccis, & si quæ sunt similia progrediemur. Primum itaque Lapis homini comparatur, quia non nisi ratione & scientia humana ad eum pervenitur, & quia non nisi ab homine perficitur aut propter animam lapi-
ids

Lapis homini assimilatur, quare.

dis quam hominis animæ compararunt. Unde Auctor Conjugij Solis & Lunæ ex Turba majori ni fallor: Accipe hominem & tunde cum super lapidem, trahendo donec moriatur, & corpus spirituale fiat, postea redde ei animam suam. Mirum est profecto idiotas & indoctos, qui verborum sonum & intellectum occultum attendunt, cum istiusmodi legant, non eadem trahere ad similia. Quis enim ita insaniat, ut juxta literam hominem capiendum putaret, tundendum & occidendum, ut philosophorum lapis ex eo producat, & tandem anima semel exempta in eum denuo refundatur? Sic non majore pollent judicio, qui philosophorum verbis insistentes, ex animalibus; vegetabilibus, mediis mineralibus, & lapidibus Elixir constitui posse credunt. Quos merito subfannat Havel in Seniore. Hi inquit, dixerunt quod pater auri & argenti sit animal terræ & maris, vel homo, vel pars hominis, ut capilli, sanguis, menstruum, secundina; & quidam dixerunt in arboribus, plantis & herbis; & quidam in lapidibus, arsenicis & alijs mineralibus, & alienati sunt a veritate scientiæ. Sed pergamus ulterius. Interdum lapis homo galeatus & altus dicitur, cum nimium humiditas ejus per cucurbitam & alembicum distillatione excipitur. Sic etiam lapidis compositum Rex & Regina dicuntur. Unde in Turba legimus. Veneramini regem & ejus uxorem, quoniam nescitis quando indigetis his, quæ regem & suam uxorem emendant. Sic vir & mulier dicuntur, masculus & femina propter copulam videlicet, & actionem & passionem. Rosinus Artis auri arcanum ex mare & femina consistit. Pater item & mater, & filius, respectu generantium & generari. Hermes. Pater ejus est Sol, mater Luna. Et Rosarius. Ipsa ut pia mater foyet filium suum. Quandoque solum de muliere loquuntur subtracto nomine masculi, sicut Theophilus in Turba: Mulier suos fugiens generos illis per se quamvis coacta domestica fit; ubi mulier pro lapidis humiditate, quia instabilis & inconstans fugiens ab igne. Quandoque solum de viro. Non opus est de singulis exempla adducere, cum ubique apud auctores occurrant. Sufficiat monuisse hæc omnia diverso dici respectu, & nunc eos de lapidis principijs terra videlicet, aqua, & igne, seu corpore, spiritu & anima singulis & separatis, nunc de omnibus & conjunctis loqui. Senem etiam & juvenem lapidem dixere. Unde Rhasis, Lapis noster primo senex, ultimo juvenis, quia albedo est initio, rubedo in fine. Et in Turba: Accipe arborem, & impone ei magnæ ætatis hominem, &c. Cum vero terra paulatim aquam suam ebibit, dicitur puer lactans. Unde Eminganus in Turba: Inspicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo enim manet arcanum. Vocantur eadem mater & soror, patruus, avunculus, socer, gener, fratres uterini, socij, servus rubicundus, virgo, puella, vir in-

Lapis quando dicitur Homo galeatus, Rex, regina.

Vir & mulier, mater & femina. Pater & mater, filius.

Senex. Juvenis.

Puer lactans.

*Animalibus
comparatur lap-
pis.*

dutus pulcherrimis vestimentis, Rex diademate rubeo corona-
tus, &c. Eodem modo animalibus lapidem assimilaverunt pro-
pter sanguinem quo vivunt, nam anima cujusque animalis in san-
guine. Tincturam enim suam sanguini comparaverunt propter
rubedinem, & quia calorem & vitam dat corpori sicut sanguis
animali, quo privatum privatur & vita. Liliū: Si animalia lento
igne regantur, compositum suave fit. Et Aclubufon in Turba:
Accipite animal quod dicitur kenkel, & ejus humiditatem quam
ejecit. Sed non solum nomine animalis generali usi sunt, sed et-
iam ad species descenderunt, sic Leonem vocarunt, gryphum, ca-
melum, equum, canem, vitulum, propter rationem supradictam,
aut proprietatem aliquam quam habent prædicta animalia & si-
milia communem cum lapide. Unde in Alleg. Sap. Hermes: Si
camelorum tuorum tertiam partem consumas, duabus tertiis re-
siduis jam ad propositum pervenisti. Quæ similitudo desumpta
videtur à longitudine colli camelorum quod est instar cucurbitæ
per quam ascendit spiritus, de quo loquitur Haly in secretis. Ac-
cipe Canem corascenem masculum, & caniculum Armeniæ, &

*Ab. secre.
Alch.*

*Lapis avibus
& volatilibus
omnibus assi-
milatus.
Piscibus.*

junge simul, & parient canem coloris cæli. Avium etiam & inse-
ctorum omniumq; volatiliū nomina lapidi donarunt, eo quod
sursum elevetur & quasi volet, quamvis etiam propter alias ra-
tiones. Sic gallum, gallinam, corvum, aquilam dixere. Alphid.
Nulla aqua fit quelles, nisi illa quæ fit de scarabeis aquæ nostræ.
Piscibus item assimilarunt, unde Mundus in Turba: Recipe par-
tem de felle piscis, & de urina vituli partem, &c. Et in ænigmati-
bus Sapientum. Est in mari nostro pisciculus rotundus, ossibus &

*Animalium
partibus.
Humorib.*

cruribus carens, &c. Animalium etiam partibus, Cordi, hepati,
stomacho, capiti, cerebro, oculis, ventri, mammis, nervis & venis:
Humoribus quoque eorundem, bili, sanguini, pituitæ, melanchol-
iæ. Unde Morienes. Accipite phlegmaticum, & cholericum, &
terite sanguinem cum eis. Omnibus etiam ex animalibus ortum
habentibus, velut sunt capilli, secundinæ, ungues, menstruū item,
femini & lacti, quia sicut animalia ex seminibus maris & feminae
generantur, & menstruū accessione crescunt & augentur, & lacte
quod nihil aliud est quam menstruū aut sanguis bis coctus
nutriuntur, ita & lapis. Hinc, Arnal: Nutritur autem lacte suo, id est,
spermate ex quo fuit ab initio. Excrementis item animalium, ster-
cōri, urinæ, & sudori, propter fæces lapidis, & puri ab impuro se-
parationem, aut malum odorem, & evaporationē humiditatis suæ
superfluae, quæ urina infantis Lullio vocatur. Possent hic & in
plurib. alijs rationes assignare ab his diversas ex stelicis Platonis
& commentatore ejusdem Hebnabes Hamech, sed nolo esse lon-
gior. Ovo etiā lapidem compararunt, quia sicut in ovo est albumen
& rubrum, videlicet albumen & vitellus, & cortex qui est loco ter-
ra. ira

*In libro qui
de floribus in-
scribitur.
Excrementis.*

Ovo.

ra, ita & in lapide. Unde Mireris: Nonne vides quod nutritionis gallinæ calore fit ex ovo gallus volatilis? similiter hujus putrefactionis calore, fit ex ovo nostro gallus volās. Et Hermes: Inquisita a philosophis dispositio una est, in uno nostro ovo. Vocarunt etiā lapidem venenum, & compararunt basilisco, draconi, viperæ, salamandræ, serpenti, lacertis, & alijs reptilibus, & bufoni. Unde in ænig. Sap. legimus: Accipe viperam & priva eam capite & cauda, in ijs enim locis latet ejus venenum. Et Hermes: Tunc fit draco alas suas, comedens, seque mortificans. Et Rosarius: Aquila volans in cælum, & bufo gradiens super terram est magisterium. Ratio hæc potest reddi, quia sicut basiliscus, & vipera & similia venenata interimunt animantia suo afflatu & contactu aut morfu, & venena naturam humanam pervertunt, ita & sulphur philosophorum Mercurium vivum vapore suo & tactu mortificat, & naturam ejus immutat. E diverso dicitur quoque lapis theriaca, antidotum, medicina, medicamentum, quia sicut theriaca & medicamentis arcetur a corde venenum, aut retunditur vis ejusdem, & corpora ægrotā ad sanitatem reducuntur, ita per Elixir, Mercurio venenum suum aufertur, & dum in aurum transit, salubre temperamentum ei conciliatur, & alia metallorum corpora leprosa & impura mundantur, & in aurum vel argentum transmutantur. Idcirco Auctor perfecti magisterij, sive Rhasis is fuerit, sive alius: Elixir est compositum ex speciebus limpidis antidotum, medicina & purgamentum omnium corporum purgandorum & curandorum & convertendorum in Lunificum & Solificum verum. Arboribus etiam, fruticibus, plantis, herbis, radicibus, floribus, omnibus vegetabilibus lapidem assimilantur. Unde Balgus in Turba. Quidam fructus exeunt a perfectissima arbore primo vere & in exitus initio florent. Et Hermes Viris sapientum: Succus in 150 diebus extrahitur. In ænig. quoque Sap. Radix est quæ cum suo stipite & succo teratur, &c. Sic passim legimus de rosis albis & rubeis, de Lunaria, mercuriali, portulaca marina, chelidonia & geldo aliisque compluribus. Et hoc quidem propter viridem colorem qui est proprie vegetabilium. Quare Mireris: Nullum vegetabile nec fructus ullus apparet germinando, quin sit ibi viridis color, similiter hujus rei germinatio viridis est, quavis in quibusdam aut nomenclaturam aut siccū calorem sequuti videantur philosophi. Sed quoniam de reptilibus & vegetabilibus egi, potuerunt etiam præter rationes jam dictas lapidi nomina quædam imposita fuisse, propter mirabilem varietatem figurarum quæ in ipso opere apparent, coloribus aliquot simul emergentibus, sicut in nubibus aut in igne formas miras animalium, reptilium, aut arborum quandoque imaginamur, prout in fragmento quodam libri Moyfi adscripti inveni in hunc modum: Cum corpus fuerit solutum, apparent

Tract. 2.

Venenat. & reptilib.

Theriaca & medicina.

Vegetabilibus.

Tract. 1.

Imaginibus & figuris in opere apparentibus.

bunt aliquando rami duo, aliquando rami tres, aliquando plures, aliquando formæ reptilium, aliquando ac si sederet homo super cathedram cum capite & omnibus alijs membris, &c. Gummi etiam, resinis & alijs liquoribus ex arboribus, fruticibus, aut plantis defluentibus lapidem compararunt. Unde Mundus in Turba. Gumma nostra fortior est auro. Et Maria: Matrimonifica gummi cum gummi vero matrimonio: Partibus item arborum & plantarum, utpote folijs, radicibus, corticibus & lignis ficcis. Metallis quoque tam imperfectis quam perfectis, partim quia omnia metalla sunt in lapide virtute & potentia, partim etiam ob alias diversas rationes. In principio enim decoctionis dum lapis niger est & crudus admodum, plumbum nominatur, cum vero aliquantum nigredinem dimittit, & dealbari incipit, stannum dicitur: item cum corpus calcinatum privatum est humiditate sua ut fluere non possit quemadmodum solebat, ferrum vocaverunt, quod nisi difficulter admodum fluit. Unde Anastratus in Turba. Sumite ferrum & facite inde laminas tenues, & aspergite illas veneno. Similiter æs & latonem lapidem appellantur. Unde in Turba. Non fit tinctura vera nisi ex ære nostro, propter eandem cum ferro rationem, vel colorem æri similem. Mireris. Æs philosophorum non est æs, sed propter colorem æs dixerunt. Argento quoque comparaverunt lapidem cum jam perfecte dealbatus est, & non eget nisi fermento Lunari. Auro vero cum perfecte rubet. Argento vivo cum lapis jam solutus est, & in argentum vivum conversus. Lapidem suum etiam dixerunt nummos, pecuniam, domum thesaurariam. Astratus in Turba. Accipite ex ære philosophorum partem & nummis miscete. Ad prædictorum intellectum confert illud Rosini: Philosophi quando dicunt æs nostrum, pecuniam nostram, aurum nostrum, magnesiã nostram, æs sibi ipsis relatum dicere voluerunt, similiter de auro, plumbo, magnesiã, pecunia ipsis relata. Mediis item mineralibus auripigmento, arsenico, sulphuri, marchasitis, magnesiã, thutiã lapidem assimilaverunt: vel ob adstrictionem; vel pondus; vel scintillas auri & argenti quibus micant, cum idem contingat in opere philosophico, juxta illud Morieni: Terra fœtida cito recipit scintillas aureas; vel ratione unctuositatis, aut sulphuris quod in se continent; sive alias ob causas quæ multæ sunt: Exempli loco paucula erunt. Parmenides in Turba. Accipite argentum vivum & in magnesiã corpore coagulate, vel in sulphure quod non comburitur. Senior. Nisi in auripigmento virtus esset congelandi Mercurium, nunquam perficeretur magisterium. Et D. Thomas: Recipe Antimonium nostrum, vel terram nigram oculosam, &c. Salibus item omnibus, aluminibus, atramentis. Et salibus quidem, quia aperiunt, incidunt, extenuant, corroduunt, humectant, solvunt, & metalla

Gummi & resinis.

Metallicis.

Plumbo. Stanno.

Ferro.

Æri.

Argento.

Auro. Arg. vivo. Nummis.

Mediis mineralibus.

In clavi Sap. ma.

Ad frat. Rainald. ca. 2. Salibus.

metalla calcinant, & eadem fluere faciunt. Et quoniam eorum quædam volatilia sunt, ea spiritui, fixa vero corpori compararunt. Alumina & atramenta adstringunt, & cruda humore abundant, calcinata vero sicca magis sunt, & ignea, coloremq; rubeum assumunt, instar lapidis, qui primum solutus humiditate superflua laborat, quæ diuturna coctione perit, & tandem in rubedinem convertitur. Aquis etiam corrosivis spiritum suum comparant philosophi, quia sicut aquæ compositæ ex salibus, atramentis, & alumine, corrodunt & solvunt metalla, & eadem dividunt, & separant ab invicem, ita etiam spiritus seu aqua philosophorum corpus suum solvit, & tincturam ab eo separat. Unde Auctor Ros. minoris aquæ fortis laudes & opera describit. Resolvit inquit solidum, & reddit liquidum, mundat immundum, corrodit superfluum, omnia penetrat, durum mollificat, & est clavis totius artis, &c. Lullius etiam frequenter aquis fortibus utitur. Sed quoniam de medijs mineralibus, salibus item & atramentis, nec non aluminibus in tertia hujus libri parte aliquid etiam dicendum est, ad colores transibo, à quibus nomina infinita mutuarunt Philosophi. A viridi enim omnium vegetabilium appellatione lapidem dictum fuisse superius demonstravi; sed cum præter illum & alios intermedios tres præcipuos enumerent philosophi, nigrum videlicet, album & rubeum, ab illis potissimum lapidem denominarunt. Propter nigredinem enim, ab omnium nigrarum rerum appellationibus nomina desumpserunt. Sic antimonium, pix, carbō, corvus, caput corvi, plumbum, æs ustum, ebur ustum dicitur. Hermēs: Caput corvi artis est origo, id est, nigredo. Et Socrates in Turba. Absque plumbo nulla fit tinctura vera quæ vim habeat, id est, absque nigredine. Propter albedinem omnium alborum denominationes acceperunt, quare lapis dealbatus talcum dicitur, marmor, argentum, ebur, flos salis, ossa, crystallus, lumina crystallina, margaritæ, calx, cortices ovorum; luna calcinata, nix, grando, cineres clavellati, terra alba, lapis candidus, pulvis albus stellatus, splendidus. Item ab omnibus rubeis, rubificantibus, & per artem rubificatis. Propterea lapis rubeus, crocus, cinnabrium, minium, lapis, hæmathites rubeus, sanguis humanus combustus, vitellus ovorum, alumen calcinatum, coralli, aurum vocatur. Exempla non adduxi, quia infinita ubique occurrunt. Similiter quia in opere duabus egemus naturis seu qualitibus, humidis videlicet & siccis, Aquam suam omnis humidi nomine vocarunt, aceti, urinæ, sudoris, lactis, syrapi, brodij & aliorum innumerorum. Baccon in Turba. Reddite ei sudorem suum. Et Borates ibidem. Regite lapidem granatorum syrupo. Maris etiam & marium fluminumque; hinc Mireris tria maria nominavit tria argenta viva, sive tres aquas quibus in opere suo egent philo-

*Aluminib.
Atramentis.*

*Aquis forti-
bus.*

Colorib.

Humide omni

Maris.

sophi, mare nempe Ægypti, meridiei, & Indorum. Et Aristhenes in Turba, Accipite corpus, & maris nostri aquæ inponite.

In libr. de
Crima.

Senior: Sapientes nominaverunt lapidem suum mare, quia ex eo ascendunt nubes eorum & pluviz. Unde Lucas in Turba: Sumite nubem & cum suo coquite corpore donec stannum fiat. Fellis etiam & fellium nomine usi sunt. Hinc Rosin: Fella de quibus loquuti sunt philosophi, nihil aliud sunt quam aqua sulphuris. Forte propter colorem bilis flavum, aut quia amara, quæ calida sunt & acuta & pungentia. Olei etiam, butyri, pinguedinis & unguenti appellationibus, tincturam suam intelligi volunt, quia sicuti pinguis omnia tenacius adhærent, nec facile eluuntur è panno & vestibus, aut alijs rebus quibus inciderunt, ita nec tinctura phisophorum, cum semel corpus suum introiverit. Hinc illud

Oleo.

Ref. part. 2.

e. II.

Siccis omni.

Arnaldi: Aqua abluit & mundificat, oleum vero tingit & colorat. Hermes: Terræ nostræ unguentum est sulphur. Senior: Pinguedo & pinguedines sunt nomina aquæ divinæ. Eodem modo terram suam omnis sicci appellatione intelligunt, lapidis, arenæ, calcis, cineris, &c. Unde Attamanus in Turba: Accipite lapides marinos veteres. Et Dardaris ibidem: Accipite album humidum, coque arenam imbuite.

Nominibus item omnium siccantium, constringentium, coagulantium, aggregantium, attrahentium. Unde etiam assimilatur magneti & ferro, spermati & matri. Hinc Pythagoras in Turba: Scitote quod res quam multipliciter narraverunt philosophi, suum absque igne socium consequitur, sicut magnes ferrum, nec sine causa confertur spermati & vulvæ. Sic è diverso aqua vocatur nominibus omnium rerum quæ solvunt, humectant, emolliunt, laxant, rarefaciunt, purgant, lavant, mundificant. Hinc illud: Aqua nostra est sapo sapientium omnia immunda abluens. Sic eadem dicitur culter, incisorium, spata, gladius, quia dividit purum ab impuro, & separat animam à corpore. A terrestribus ascenderunt ad cælestia philosophi, & res suas comparant cælo. Unde Hermes: Cælum mas est feminæ, terra vero femina masculi. Et Planetis, sicut in Alleg. Sap. Opus nostrum fit ex septem Planetis. Primo ex Saturno, secundo ex Jove, tertio ex Marte, quarto ex Sole, quinto ex Venere, sexto ex Mercurio, septimo ex Luna. Loquuntur etiam de conjunctionibus Planetarum suorum, & oppositionibus, & eclipsibus luminarium, de cauda & capite draconis, quemadmodum Lullius in testamento. Et Anastatus in Turba: Luna solis lumini jungitur. Et Alius. Mercurius radijs solis occurrit. Similiter res suas resolutas, fumo, vento, aëri, vaporibus comparaverunt. Hermes: Portavit eum ventus in ventre suo. Et Morienus: Si fumus albus non esset, aurum ethæes non perageretur. Et Pythag. in Turba: Hujus artis scientia nihil est quam vapor & aqua.

Cælo.

Terræ.

Planetis.

Cap. 24.

Vento.

Vapori.

Imo &

Imò & ad ea quæ non sunt transierunt, & lactis virginis, & lactis volatilium meminerunt. Hermetes: Occulta apparebunt, & lac virginis dealbabitur. Apud eundem etiam & in Turba legimus de lacte volatilium. Et hæcenus quidem de nominibus ipsius lapidis sive lapidem componentium, sed ex diversitate operis & regiminis ejusdem non minor oritur varietas. Testis mihi erit Rosinus, cujus unicum exemplum adducam: Scias inquit quod contritio & dealbatio est necessaria, unde quibuscunque modis res dealbantur & conteruntur, vel subtiliantur, vel dividuntur, vel separantur, vel quibus operationibus hæc fiunt, vel per quas res, ab illis modis, operationibus & rebus receperunt similitudines. Et quia quædam res purificantur per distillationem, ut per alembicum aquæ; quædam per sublimationem, ut spiritus; quædam per solutionem, ut sales; quædam per ablutionem, ut panni; quædam per combustionem ut calx; quædam per divisionem, ut metalla ab invicem per cineritium; quædam per colationem, ut per pannum & filtrum: cum dicitur sublima vel aliquid istorum, intellige quod debes tunc dealbare, &c. Opus etiam comparant quatuor anni temporibus. Solutionem namque lapidis hyemi conferunt, quia hyems frigida, humida & pluviosa. Coagulationem veri, quod calidum humidum flores producit & germinare facit cuncta vegetabilia. Rubefactionem ætati, quæ calida est & sicca, fixationem Autumno, quo fructus colliguntur. Sed ut his similitudinibus finem imponam, breviter concludo, omnia quæ dici aut tractari possunt de elementis, & eorum qualitibus, de eorum confusione in materia prima, & eorum distinctione, & eorum proprietatibus & passionibus, de mundi creatione & ejus principio & fine, de corruptione & generatione, de materia & forma, de actu & potentia, de virtutibus & vitijs, pace & bello victore & victo, persequente & fugiente, amore & odio, de forti & debili, de sano & ægro, de comburentibus & adustionem impredientibus, de unitate & multitudine, de conceptione & partu, de vita, morte, & resurrectione, de paradiso, ejus celsitudine & gloria, de inferno & abyfso, & alia multo plura, de hoc lapide venerando dici. Hinc Senior: Lapis iste est diversus ab omnibus lapidibus in naturis suis & perfectione sua, & susceptione nutrimenti, & augmenti in præparationibus suis, quibus nihil nostrarum operationum assimilatur, quia est de semine mundi (al. mundo) multam habens benedictionem. Et si esset ut opinantur de lapidibus sive terris, aut vegetabilibus, non nominaretur sapientia, cum nec mors, nec vita in ipsis sit, nec desponsatio, nec conceptio nec generatio prolis, nec nutritio, cum nostræ præparationes quas novimus ex animalibus nostris & lapidibus nostris quos vidimus & fecimus super eis, non ex vanitatibus & præparationibus illorum sint. Hiditaq; est lapis ille

*Opus di-
versitate no-
mina variari.*

*Lib. de divi-
nis interpreta-
tionibus.*

*Opus lapidis
quatuor anni
temporibus, assi-
milatur.*

*Nihil in mun-
do lapidi posse
assimilari.*

mirabilis, cui nulla alia res totius mundi comparari potest, & in quem impingunt imprudentes. Hæc sunt vincula plus quam vulcania, quibus involuti tenentur qui sonum verborum sequuntur, & non intellectum occultum sub illis velatum. Unde idem Senior. Excæcata sunt corda & oculi, & surdæ factæ sunt aures ab his similitudinibus & iudiciis in omnibus hominibus: Legunt & non intelligunt, student & non percipiunt, ignorant veritatem & projiciunt illam: Qui autem erraverit à veritate, præcipitabitur in vanitate. Et alio loco. Homines non intelligunt verba sapientium, nec percipiunt quod intenditur, unde falsificant veridicos, & rectificant falsidicos opinionibus suis, & sibi debent imponere culpam, non sapientibus. Error enim eorum est ex ignorantia intentionis eorum, quando audiunt diversa verba, sed ignota intellectui eorum, cum sint intellectu occulto: ipsi vero saltem prout est litera & assignatio intelligunt, & sic falluntur, cum sit sepultum in occulto.

*In libr. de fig.
& imaginibus*

*Error operan-
tium unde pro-
cedat.*

Æquivoca.

Declaratis similitudinibus lapidis, & obscuritate inde orta, transeamus ad æquivoca, quæ sola, si nulla alia obscuritatis causa subesset, non satis constantem animum à proposito avertere possent. Est autem hæc occultandi ratio superiori contraria; ibi siquidem una res pluribus & infinitis nominibus appellatur, at hic plures res & diversæ sub uno nomine comprehenduntur. Qui sane tradendi modus altero multo obscurior est, & difficultatis plus habet, cum tanta & tam inusitata nominum varietas non omnino imprudenti scrupulum aliquem & suspicionem laquei facile injiciat; at in æquivocis discernendis nemo nisi admodum in scriptis philosophorum versatus satis ingenij aut prudentiæ adferre possit. Exempla duo in medium adducam, nec longius progredior quam ad lapidis materiam, quam argento vivo & sulphure constare omnes indifferenter asserunt, eaque potissimum assumam, ut tyrones assuescant libris philosophorum intelligendis, cum sint principia artis, & totius operis, & fundamenta. Quotupliciter igitur philosophis dicantur expendamus. Sed primum, de Sulphure, quod pro butyrino & vulgari illo adustibili usurpari notius est quam ut exemplo indigeat. Accipitur enim pro terra philosophica. Unde Lullius: Proprium argenti vivi nostri est, quod ex vapore sulphuris sui congeletur. Idem Sulphur nostrum est terra subtilis vel aqua siccæ, in ventre cuius ignis naturæ fortiter multiplicatus est. Pro arg. vivo etiam altera lapidis parte. Morienes. Quando Laton cum sulphure comburitur, & mollicies super eum frequenter funditur, tunc omnis ejus obscuritas atque nigredo ab eo aufertur. Hoc est, quando terra philosophica aqua sua seu argento vivo irrigatur. Et Rosinus. Nihil agit in Solem quam nostrum sulphur, quod Solem denigrat & consumit.

Hinc

*Sulphuris æ-
quivocationes.*

1.

2.

In Codicillo.

In practica

Test. c. 22.

3.

Hinc etiam aqua sulphuris nominatur argentum vivum. Unde Belus in Turba. Omnibus in argentum vivum versis, sulphuris aquam nominant. Et alius. Aqua sulphuris est aqua viva ab ære extracta, quæ postquam extrahitur, potens est in decoctione solvere & congelare omnia. Capitulum item pro anima & tinctura.

Lullius. Anima ipsa est sulphur ac virtus formans & sigillans species rerum. Et Hermes. Anima est unguentum & sulphur occultum. Idem tria supradicta, sulphur videlicet, argentum vivum, & tincturam, unius sulphuris appellatione complexus est.

Qui non discernit, inquit, duo sulphura à sulphure, nihil novit. Et pro elixiris materia immediata, lapide à sordibus & fæcibus repurgato. Arnald. Pulvis ascendens superius est terra alba foliata, & sulphur album. Pro lapide etiam perfecto, sed nondum fixo.

Arnald. Quartum operis regimen est figere sulphur album & rubeum super corpus fixum. Item pro lapide perfecto & fixo. Rosarius. Sulphur album & rubeum congelat argentum vivum in aurum & argentum. Pro auro etiam quandoque & argento.

Unde Plato, omne aurum sulphur. Et Arist. Spiritus cum solverit corpus sulphureum non figitur, nisi occupaveris ipsum cum sulphure novo de quo præparatum erat in principio, scilicet auro vel argento. Lullius etiam voce sulphuris pulverem intelligit dum ait.

Per hanc intentionem potes habere verum pondus virtutum nostri lapidis, nam quando dimittit argentum vivum in forma sulphuris, tunc ostendit quod magnæ ignitionis est. Quotupliciter sulphur philosophis dicatur ostendi, restat demonstrandum totidem fere modis argenti vivi appellationem usurpari. Primo quidem pro vulgari & ubique venali omnibus cognito, deinde pro altera parte materiam lapidis constituyente, videlicet humiditate lapidis, vel aqua philosophorum. Arnaldus. Aquam distillatam serva ad partem, quoniam ipsa est Mercurius. Idem. Contere calcem & imbibe cum Mercurio; & decoque donec corpus unum fiat.

Pro sulphure item & terra philosophica, Constans in Turba: Nihil aliud curate quam hæc duo argenta viva, videlicet fixum in ære, & volatile fugiens in Mercurio, unum namque retinet aliud & à fuga cohibet. Hermes. Hoc est argentum vivum quod dicitur terra residua, quæ aquam ad se trahit & ebibit. Pro anima sive tinctura lapidis. Hermes. Oportet nos duo argenta viva simul mortificare: nempe argentum vivum auripigmenti, & argentum vivum orientale, id est, oportet humiditatem lapidis & tincturam in spiritu deportatam simul figere in corpore. Pro proxima lapidis materia omnimode purificata. Lullius. Collige quod in medio sublimatum invenies; quoniam illud est quæsitum bonum, lapis noster, & Mercurius. Pro fermento etiam auri & argenti. Ixime drus in Turba! Sulphura tingunt, & fugiunt, nisi argento vivo sui generis

4.
In codicillo.
Tract. 2.
Tract. 6.
5.
Ref. part. 2. c. 16.

7.
8.

9.
In pract. test.
c. 23.
Arg. vivi a-
quivocatio-
nes.

1.
2.
Ref. part. 2. c. 8.
Ibid. c. 18.
3.

4.
Tract. 3.

5.
In codicillo.

6.

generis juncta sint. Possem hoc loco multo plura adducere similitum exempla, nisi brevitatis causa omittenda judicarem. Progrediamur itaque ulterius, & alias quoque occultandi rationes enumeremus, inter quas est Diversitas; sed quoniam de illa in tertia hujus tractatus parte diffusius agetur, ubi de materia, & regiminum artis diversitate sermo erit, hic tantum de contradictione ei cognata & vicina aliquid effari visum fuit, quæ in alijs scientijs probrosa foret, & vituperio digna, & earum veritatem in dubium vocare posset: in hac autem philosophi id sibi vitio non vertunt, imò consulto non alijs tantum sed sibi ipsis contradicunt, ut videlicet legentem exerceant, & judicium ipsius explorent, num in delectu naturalium erret, & ea quæ contra naturam sunt potius quam naturæ amica accipiat, an è converso: adfirmante id ipsum Rhafi. In Alchemicorum, inquit, libro perfectum insinuavi fermentum annotatione planum, in inquirendo facile, quod non esse fermentum in eodem asserui: sed qui discretione viget, & sapientia floret, si nostri sermonis interiora perscrutari voluerit, tam ipsius locum, quam exordium se invenisse gaudebit. Auctores alios citemus, & quid de sulphure dicant recenseamus; quod marem Feminæ scilicet argenti vivi quidam, alij è contra feminam maris appellant. Et marem quidem Lullius in practico testamen. in hunc modum: Sulphur nostrum habet virtutem sigillandi & formandi simile sibi, & ideo dicimus quod est pater & semen mascul. Item Beatus Thomas Aquin. Purissima & subtilissima substantia sulphuris in ipsis corporibus contenti est quasi semen paternum, activum & formativum. Et Rosarius: Quamdiu durat nigredo, obscura dominatur femina, quæ quidem prior vis est lapidis, quæ etiam acetum acerrimum nominatur. Per Acetum autem significari aquam lapidis & argentum vivum supra demonstratum, quod cum dicatur femina, necessario terra sive sulphur lapidis mas erit. Atque hi quidem consensu quodam sulphur loco maris habent, alij e contra loco feminæ; inter quos est Arnaldus. Sic enim ait: Dum terra incipit aliquantulum retinere Mercurium secum, tunc agit masculus in feminam, id est; Mercurius in terram. Et Lilius: Per lenem decoctionem masculus, id est argentum vivum, è femina, id est, à sulphure tingentem accipit spiritum. Cerus quoque in Turba: Accipite argentum vivum in quo est masculina virtus. Quantum autem referat supradictorum notitia, scit diligens librorum lector, cui ubique maris & feminæ, viri & uxoris, agentis & patientis nomina occurrunt, quæ si distinguere nesciat frustra laborat. Sed posset quis dicere sulphur & argentum vivum vicissim agere & pati, proinde mirum non esse, si nunc maris nunc feminæ nomen sortiantur juxta illud Liliij. Quod prius egit scilicet femina, tunc incipit pati à mare, & quod primo

Contradictione.

In lumine luminum.

Sulphur mas dicitur. Cap. 22.

In comment. super Tab. Hermetis.

Sulphur femina. In lib. qui flor. flor.

primo trahebat scilicet femina, sive sulphur, nunc trahitur à mare sive ab argento vivo. Adducam in medium alia exempla, in quæ non cadit istiusmodi suspicio, nempe de lapidis materia, quam unicam esse complures affirmant, prout Arnal. ad Reg. Neapoli. Omnia inquit quæ sunt in lapide sunt ei necessaria, & nullo alio indiget, est enim lapis unius naturæ & una res. Et Lilius: Pluribus rebus non indigetis sed tantum una re, quæ in unoquoque gradu operum nostrorum in aliam vertitur naturam. Et Rosinus: Certum habe quod una res sit ex qua omne quod petis fit. Atque hi quidem unitatem, alij è contra pluralitatem commendant. Et imprimis Geb. Querimus ait substantiam unam facere, tamen ex pluribus aggregatam. Idem: Unus lapis philosophorum nuncupatur, quamvis à multis extrahatur corporibus sive rebus. Et in Alleg. Sap. Labem aufer à corporibus, id autem non fit nisi in duabus aut tribus speciebus, & in pluribus rebus, in una enim & simplici re minime fit. Et Philotis in Turba: Prima compositio ex pluribus fit rebus. Ostendi contradictionem diversorum auctorum, nunc quomodo idem auctor in eodem librò, & quandoque in eodem capitulo sibi contradicat restat indicandum. Et primum quidem occurrit illud Pythagoræ in Turba: Aqua munda ex solo est sulphure: & statim in sequenti sermone ejusdem libri Belus contrarium asserit dicens: Aqua munda non est ex solo sulphure, verum ex pluribus composita rebus, quæ unum sulphur facta sunt, ex pluribus sulphuribus. Similiter Bacsem in Turba: Philosophi, inquit, opus varijs nominibus diviserunt, dixerunt enim Commiscere, coquere, sublimare, dealbare, terere, assare, cogulare, rubiginem facere & tingere, hæc plura sunt nomina, regimen tamen unum est. Et statim cum videatur unam actionem continentiam præterdere, scilicet decoctionem, subdit oppositum in hanc sententiam. Et si scirent philosophi unam decoctionem & contritionem sufficere, non tantum eorum dicta reiterarent, quod ideo fecerunt, ut teratur compositum & coquatur jugiter, neque laboris vos tædeat. Arnaldus quoque cum dicat in rosario suo: Quod facis in albo, facis in rubeo, quoniam hæc medicina in essentia est una, & in modo agendi similiter una. Item alio loco: Unus est lapis ad album & ad rubeum simul & semel faciendum. Item: Unum est opus ad album & rubeum, & repetat cap. decimo in principio opus auri & argenti per omnia convenire: tamen eodem cap. quasi omnium ante dictorum oblitus, Opus inquit albi est ad albificandum, & opus rubei ad rubificandum: non ergo misceas opus unius lapidis cum opere alterius, quia vehementer errares si secus faceres. Aliud exemplum ex eodem: Indiges quod in subtiliatione & solutione corporum labores, sunt enim fortia, & indigent præparatione longinqua & operatione continua, ut primo

Aliud exemplum de materia lapidis.

*Ad Eurythiam.
De Investig.
per c. 3.
Ibid. c. 12.*

Aliud.

Aliud.

Aliud.

primo calcinantur, & postea solvantur, quoniam cum calcinata fuerint facilius solvuntur, eo quod calor ignis penetrans partes corporis, facit aquam ingredi post ipsum, & sic est magis solutionis susceptivum. Eodem capite quasi oscitans & à somno expergefactus dicit expedire corpora solvi per aquam solam sine calcinatione. Num cogitandum est tantum doctorem, & in alijs scientijs præclare versatum memoria lapsum fuisse? nihil minus, imo studio & quidem data opera id fecit, non hoc in loco solum, sed multis præterea alijs, prout etiam Lullius & cæteri, quorum exempla non dissimilia passim occurrunt, quæ huc conferre non est necesse, cum ad aliam velandæ doctrinæ artem mihi sit transendum. Ea est ut utantur nominibus inusitatis & incognitis, aut si nota sint ad aliam prorsus significationem detortis, ita ut peculiari idiomate quo se mutuo intelligant loqui videantur. Sic præter metalla quæ planetarum nominibus insignivere, ut videlicet aurum Sol, Argentum Luna, æs Venus, ferrum Mars, stannum Jupiter, plumbum Saturnus, argentum vivum Mercurius dicatur, infinita alia introducere, veluti sunt Laton; Azot, anima, Leo, Draco, terra foliata, Camba, mardeck, kahul, adkibrick, borinis, zandarich, muchal, Corsuphle, fermentum, menstruum, coagulum, venenum, & similia innumera. Præcipuè vero auri & argenti appellationibus ita omnia intricarunt, ut vix multorum annorum studio hujusmodi vocabulorum significatio erui possit. Sic Morienus: Auri fermentum aurum est. Hermes: Seminate aurum vestrum in terram foliatam Rosinus: Nisi aurum in aurum ponas nihil habes, quoniam magnum non est in parvo. Item in Turba: Non tingit Sol nisi tingatur. Et Lullius, Scientia hæc eligit aurum pro patre, & argentum pro matre, quia de istis duobus corporibus in eodem sulphure & arsenico præparatis nostra medicina elicita est. Difficultatem ex vocibus incognitis aut non vulgaribus ortam non mediocriter augent incogniti characteres, cum præter planetarum omnibus fere notos, sulphuri, salibus, atramentis, aluminibus & medijs mineralibus, imo elementis ipsis & calcinationi & sublimationi aliisque artis operationibus peculiare donarint; aut literarum transpositione, aut numeris & notis occultis usi sint plurimi in libris suis scribendis. Sed nihil æque studentibus obest atque imperitia eorum qui libros transcribunt, dum voces non intellectas, & ut ipsi existimant absurdas omitunt, aut quod pejus est emendare volentes sensum omnem & auctoris sententiam pervertunt, glossas etiam sæpe imperitorum hominum in textum transferunt. Nec dissimili vitio carent qui libros aliena lingua editos in aliam transferunt, ut in posteriore editione latijna Comitis Bernardi nonnullis locis videre licet, & in Morieno, qui ex Arabico in latinum sermonem conversus à Roberto

Nomina in-
fiata.

Characteres.

Transcriptio.

Translatio.

betto Castrensi tantum ab alia translatione differt, ut multis locis
 alius plane auctor videatur. Stylus etiam auctorum hujus scien- *Styli varietas*
 tiæ multiplex & varius non leve impedimentum legentibus ad-
 fert. Quidam enim physice seu naturaliter & secundum naturæ
 progressum sermones suos instituunt, alij medicorum tradendi
 morem sequuntur, nonnulli arithmetice edisserunt, quidam etiam
 Astronomiæ & Geometriæ normas sectantur. Naturaliter & phi- *Stylus phys-*
 losophice de corruptione & generatione, de actione & passione, *cus.*
 de elementis & eorum qualitatibus, de materia & forma, de facul-
 tatibus & potentijs animæ, de quatuor anni temporibus, de vaporibus
 & pluvijs, de Iride & ejus causa, de viro & muliere, de conce-
 ptione & partu, de foetu & alijs multis loquuntur. Medicorum *Medicorum*
 vero stylum sequuti de sano & ægro differunt, de mutatione com-
 plexionum, videlicet à frigida & humida in calidam & siccam, &
 e contra, de cruditate & digestionem, de urinæ inspectione, de Crisi *Arithmeti-*
 nativitatis & ortus lapidis, quam crisi bus acutorum morborum *cus.*
 putridarumque febrium comparant, ut videlicet viso motu pri-
 mo super finem attestari quis possit. Arithmetici quoque hanc
 scientiam suis numerorum distinctionibus in parte & in toto ob-
 scuraverunt, nam terminos & finem totius operis in numerorum
 divisionibus occultarunt, quemadmodum & pondera, cum ad-
 dant & diminuant summam radices pro libito, integrantes interdum
 ipsum totum per partes, ne indocti capere possint. Exempli
 loco erit illud Senioris: Intellige principium numeri, primum &
 secundum, & dicis duo, & illa sunt tria in numero, deinde dicis tria
 quæ sunt numero sex, deinde dicis quatuor & fiunt in numero de-
 cem numeri manifesti, occulti autem quatuor. Et illud Eximii
 in Turba: Jubeo vos argentum vivum coagulare ut duo tria fiant,
 & quatuor unum, & duo unum. Auctor etiam trium verborum *Cap. 4.*
 dicit, quod à tribus oportet extrahere duo, cum à duobus non
 extrahuntur tria, sed à tribus intelliguntur duo & septem. Et Her-
 mes in septem tractatibus: Aqua est quæ dividit ipsam in alias
 quatuor, una scilicet duabus & trina uni, quarum colorum tertia pars
 est, humori vero duæ tertiæ, quæ aquæ sunt pondera sapientum.
 Astronomicè vero loquuntur philosophi de zodiaco & signis zo- *Astronomi-*
 diaci, de polis, de eorundem exaltatione & casu, de conjunctionibus *cus.*
 & oppositionibus, & eclipsibus luminarium, de infusione lumi-
 nis Solaris in Lunam & stellas, de Mercurij natura versipelli, qui
 cum bonis planetis bonus est, & fortunatus, cum malis malus, &
 infortunatus, & de planetarum operationibus in hæc inferiora, &
 similibus, Geometricè vero de terminis & angulis, de quadrato, *Geometricus.*
 triangulo & circulo, quomodo item quadratum & triangulum fieri
 debeat rotundum, & e contra. Hinc illud Rosarij: converte qua-
 drangulum in rotundum, & habebis magisterium. Ad furni item
 fabri-

Lib. Secret. fabricam Geometriæ regulas necessarias ait Haly. Qui hunc librum inquit habuerit, legat aliquid Geometriæ, & ejus mensuras addiscat, & clibanorum fabricam rectè componat, nec modum excedat.

Impossibilitas His ad postremum adde quod philosophi impossibilia videantur præcipere. Unde non solum difficilis, sed omninò fallax & impostorius videri posset de arte tractatus omnis, jubent enim distillari elementa, abluï, & mundari, & demum quod ridiculum

Lib. Secret. c. videatur, certo pondere conjungi. Haly: oportet accipias lapidem, & separes ejus naturas, id est, quatuor elementa, terram, aquam, aërem & ignem. Arnald: Cum habueris elementa divisa,

Ref. par. 2. c. ablue ea, scilicet aquam & aërem destillando, ignem vero & terram fortiter calcinando. Si vero quis similitudinariè hic putet vocari elementa, veluti, exempla gratia, in ceræ aut mellis destillatione, ut quod primo egreditur phlegma, aqua vocetur, quòd secundo loco oleum flavum, aëris nomen obtineat, tertio vero loco oleum rubrum ignis, fæces vero in fundo remanentes terræ nomen fortiantur, is haud dubie errat, cum dicat præallegato loco Arnald. ignem calcinari debere, quod in oleo rubeo, & facillè inflammabili locum habere non potest. Deinde philosophi non curant de elementis tangenti adhærentibus, ut dicitur in Turba. De pondere autem elementorum, idem Arnaldus: Cave tibi in commistione Elixiris, & operare ibi sapienter, ut scias quantum debeas apponere de aqua, de aëre, de terra & de igne, alioqui si secus feceris, opus non valebit. At quis mathematicus ita subtilis unquam inventus fuit, qui elementa invisibilia, aërem dico & ignem, & inpalpabilia mensura aut pondere complexus sit? dicente præsertim Eximeno in Turba, Elementorum duo videntur, & eorum virtus & opus scitur, alia autem duo nec tanguntur nec videntur. Nec minus absurdum videtur, quod dicant convertenda esse elementa, cum id videatur solius Dei & naturæ opus. Unde Arist. Chemicus: Converte elementa, & quod quæris invenies. Et sane hæc elementorum traditione philosophi artem ita obscurarunt, ut plerimi hac difficultate infecta cum ipsorum mentem non capiant, à studio librorum resiliant, aut credant hæc omnia mera esse figmenta ad artis occultationem inventa, dicentibus præsertim philosophis, una re, unica dispositione totum opus terminari. E quorum numero me fuisse quondam non inficiabor, quanquam immerito, quâdo nunc cum Raymundo Lullio fatear ex elementorum divisione & mundatione totam artem dependere. Sic enim ille: Totum magisterium est dividere elementa à metallis, & ea purificare, & à metallis sulphur naturæ dividere. Nam totus labor est in hoc, & tota magisterij fatigatio in elementorum & sulphuris divisione. Et Arnald. Si non dividis elementa lapidis, non potest

Ref. par. 2. c. 24.

Elementorum doctrina obscurissima.

Totum magisterium dependens ab elementis

conjugi anima cum corpore. Et Aftanus in Turba: Spiritus non terrum divifo-
 conjugitur cum corporibus, donec à suis immunditijs perfectè ne, & munda-
 fuerint denudata. Sunr & aliæ sapientum technæ quibus artem tione.
 obvelant, quæ in progressu operis manifestabuntur, eas hic volens
 prætereo: Detexi etiam quasdam in præcedenti hujus tractatus
 parte, quas repetere & in hunc locum congerere opus non est, suf-
 ficiat hic præcipuas & difficilimas enumerasse, quum aliquid re-
 linquendum quoque sit studiosorum investigationi & labori.

PARS TERTIA

IN QUA DE DIFFICULTA-
TE PRAEAEOS AGITUR.

Hætenus de impedimentis quæ ex parte artificis aut ex diffi-
 cili librorum intellectu oriuntur dixi, consequens est, ut de
 tertia hujus tractatus parte, quæ circa praxim versabitur, sermo-
 nem instituam. Quæ quamvis tota ex intellectu librorum depen-
 dere videatur, cum intellectis libris, materia, operis regimen &
 reliqua quæ sequuntur cognosci posse videantur; tamen cum a-
 liud sit artis rationem investigare, quam attentare & manum o-
 peri adhibere, & multa ipsa experientia deprehendantur, quæ per
 solam theoriam comprehendere non poterant, plurima etiam quæ
 prima fronte facilia apparent, cum quis praxim aggreditur, diffi-
 cilissima reperiantur, & è contra, singulatim de ea agere potius vi-
 sum. Ego sanè cuilibet certò affirmare possum me nunquam
 philosophos de elementorum divisione ratiocinantes intellectu-
 rum fuisse, nisi operando & experiendo sulphur naturæ & artis de-
 prehendissem. Neque tamen propterea me scientiæ hujus noti-
 tiam profiteri quisquam existimet, cum tentantem sæpius luserit
 experientia, & multorum cognitionem adhuc desiderem, quam
 ne sperare quidem audeo cum ob librorum defectum, quorum
 tamen exemplaria supra centum habeo, tum ob impedimenta
 plurima, quibus non nego me detineri.

*Experimentis
 multa depre-
 bendi, quæ fal-
 sa aut impos-
 sibilia putan-
 tur.*

Sed tertium hunc tractatum aggressuro imprimis occurrit mate-
 ria, quæ totius operis philosophici basis est & fundamentum, quo
 temerè jacto, nihil quod solidum sit superstrui potest: Hanc cum
 unam dicant Philosophi, plusquam mille legionum nominibus, ut
 ait Rosinus, nuncupaverunt, nomine videlicet omnis rei, quæ vel
 in terra vel in mari vel aère reperitur. Hanc omnibus rebus assimi-
 laverunt, hanc monstrum Hermaphroditum, masculum & femi-
 nam, cælum & terram, & corpoream & spiritualem, chaos, mi-
 crocoltum, massam confusam, continentem in se omnes co-
 lores, & omnia metalla in potentia, & qua nihil sit in mundo mi-
 rabilius,

*Materia lap.
 omnium rerum
 nominibus ap-
 pellata.
 Lib. ad Euty-
 chiam.*

rabilis, cum imprægnat seipsam, concipiat seipsam, & parturiat seipsam. Hanc maxime occultant, nec nomine proprio nuncupant. Unde Rosar. Lapidem per descriptionem suarum radicum nominavimus, nec enim aliter nominare eum possumus. Et Alph. Hic lapis à loco gloriosissimo sublimi maximi terroris procedit, qui multos sapientes neci dedit, qui cuilibet est similis, cujus nomen dici non potest. Et alius: Qui lapidem nominat, ejus virtutem ignorat, nam qui virtutem novit, eum non nominat. Imò nec nomen proprium habere affirmant quidam. Sic enim Alph. Si lapis proprium nomen habet, vulgare non audent propter rationes ab ipsis traditas. Hinc Rosin. Non parum timui ne Deus amoveret à me gratiam suam, pro eo quod tibi de hac summa sapientia exposui, cum cuncti philosophi citius mori vellent, quam proprijs nominibus eam nuncupare. Et innominatus. Nomen lapidis patefacere nemo potest sub animæ suæ condemnatione, quia coram Deo rationem reddere non posset.

Alius. Totius mundi periret status, si noster in libris nominaretur lapis, vel si quandoque proprio nomine vocant, occultè id faciunt, & sæpè ejus nomini aliquid ficti addunt. Unde Agmon in Turba. Ubi non prodest, ibi magnificè & significanter nominatur, ubi prodest, ibi maxime celatur. Hanc inveniri in omni re, in omni loco, & tempore, quidam philosophorum asseruere. Unde plurimi elusi illam in vegetabilibus & animalibus, aut ortum & originem ex illis trahentibus, undè elementa separari posse dicarent, quæ siverunt, sed frustra, cum singula non proferant nisi sibi similia. Hos deridens Senior, Si talibus inquit, diceretur, Cui peperit hominem, aut volatilia parturiunt pisces, aut palma portavit mala granata, responderent utique: Fabulam narrasti, non generant res nisi sibi similia, & non fert unaquæque arbor nisi fructus suos. Et tamen isti stultis stultiores præparant quod non habet tincturam in se, ex omni re quæ tendit ad nihilum, & credunt benè facere, sed nihil acquirunt præter laborem, quia in impossibilitate excoëcati sunt à veritate. Naturalissimum verò & perfectissimum opus est, unumquodque generare tale, quale ipsum est, ut planta plantam, capra capram, ut ait Philosophus. Cum autem materialia ista sint à natura metallorum aliena, impossibile est ex eis fieri generationem in metallis, quia metalla non generantur nisi ex suis proprijs spermatis. Ideò non sine ratione perquirendum monet Arnald. quid sit sperma metallorum, qui non invenitur in re quod in ea non est, non sunt autem metalla in animalibus & vegetabilibus, sanguine, capillis, menstruis & similibus, quanquam philosophi hujusmodi nominibus aliquando similitudinariè usi sint, prout supra est declaratum. Ad generationem certè hominis vel animalis, non fit alicujus rei permistio nisi spermatis

*Materia lap.
maximè oc-
cultatur.
In cla. Phil.*

*Lapis nomen
proprium non
habet.
Nomen lapi-
dis non vul-
gandum.
In tract. de
lap. philos.*

*In vegetabili-
bus & anima-
libus artem
supponentium
error.*

*2. de animâ.
Metalla ex
proprijs sper-
matibus gene-
rari.
Inst. flor.*

matris masculi & foeminae in vase naturali nempe matrice, ubi con-
 vertitur de re in rem praeparatione naturali, donec foermetur inde
 homo & animal sine ingressione alterius rei nisi sanguinis men-
 struorum ei consimilis. Et in vegetabilibus semen proprium cu-
 jusque arboris vel plantae terrae committitur absque additione
 rei alterius, ubi suae naturae alimento enutritum & solis calore e-
 vocatum germinat & augmentatur. Ita & magisterium philoso-
 phorum commistione alicujus non eget extranei, sed ex proprio
 semine metallico terrae philosophicae per artem praeparatae im-
 misso, producit lapidem multiplicabilem in infinitum, si suo pro-
 prio menstruo & humore conaturali alatur, & calore Solis phi-
 losophorum de potentia ad actum excitetur. Alij in salibus, alu-
 minibus, atramentis, & bauracibus lapidem philosophorum inve-
 niri crediderunt, aut per ea perfectiora metalla deduci posse ad
 eum statum ut tingant in infinitum, eo quod per illorum cemen-
 tationes ab alijs metallis impuris illa expurgari, & colorem vege-
 tiorem & magis splendidum ijs conciliari viderent, & scirent inde
 aquas vi ignis prolectari, quas fortes, graduales, & regias vocant,
 quibus aurum & argentum solvi putant, aut ad altiorem coloris
 gradum promoveri. Sed de solutione istiusmodi non curant phi-
 losophi, cum potius sit corrosio & dissipatio quaedam totius in
 partes minutissimas, quae denuo in argentum & aurum liquefa-
 ctione redire possunt. Et si quis metallis perfectis color accedit, is
 reiterationibus fusionum & attractione diuturna evanescit, quia
 non alterant intrinsecè, sed tantum superficialiter, nec ingrediun-
 tur, cum incommiscibilia sint cum metallis, nec fusionem metal-
 licam praestent, nec in se habeant alias proprietatum differentias,
 quas in lapide suo requirunt philosophi. Merito itaq; à non omni-
 no insulis & fatuis rejiciuntur. Decipiuntur autem forte ex eo
 quidam, quod Sapientes aquam siccam quandoque nominent,
 quod nullis rebus melius convenire arbitrantur quam salibus, a-
 luminibus, & atramentis, quae resoluta facile in aquam transeunt,
 & modico calore denuo ad pristinam formam redeunt. Sed phi-
 losophi per aquam siccam nihil aliud intelligunt, quam argentum
 vivum, ea nempe de causa quod tangentem non madefaciat, cum
 tamen liquidum sit & fluidum instar aquae. Credant Gebro, qui
 lib. fornacum sic ait. Studeas Solem & Lunam resolvere in aquam
 suam siccam, quam vulgus Mercurium vocat. Falluntur etiam in
 eo quod Philosophi passim de sale loquantur. Veluti auctor so-
 liloquij. Qui sine sale operatur, est velut is, qui cum arcu sine
 chorda sagittat. Et in libro Salis & aluminis. Si Deus non creasset
 salem, non perficeretur Elixir, & vanum esset studium alchemi-
 cum. Et in Allegorijs Sap. Qui sine sale operatur vel agit, corpo-
 ra mortuorum non resuscitat. Item Alius. Sales sunt radices tui
 operis.

*Naturam imi-
tandam a se-
mili.*

*In salibus alu-
minibus & a-
tramentis ar-
tem supponen-
tium error.*

*Erroris causa
secunda.*

*Cap. 19.
Tertia.*

operis. Illi sciunt philosophos non de sale communi loqui, sed de eo quem in opere suo requirunt minerali, similitudine ducta à rebus calcinatis, à quibus omnibus cum possit extrahi sal, merito etià ex calce metalli sui salem extrahi dicunt, quo tamè aliud non significant quam terram suam. Juxta illud Auctoris innominati: Quod inferius in cucurbita manet est tal noster, id est, terra nostra. Et in Alleg. Sap: Nota quod hæc corpora alumina & salia sunt, quæ à corporibus nostris fluunt. Et Auctor Scalæ phil. Secundæ aquæ opus est exakare terram in salem mirabilem solæ suæ virtute attractiva. Nonnulli in medijs mineralibus, tutia, magnesia, marchasitis lapidis materiam quæserunt, & præsertim in antimonio. Cum enim philosophi dicant metalla & suum lapidem constare sulphure & argento vivo, & hæc facili artificio ex antimonio educi possint, nihil ob stare quo minus materia lapidis inde petenda sit. Sed cum non sufficient philosophis simpliciter sulphur & argentum vivum, sed eadem velint esse pura & munda, & omni coinquinazione carentia, homogenea, & non adustibilia, sed perseverantia super ignem & fundentia, argentum verò vivum & sulphur illius sint in radicibus suis impura, & immunda, & quæ nullo artificio depurari possint, ad hæc heterogenea, & facile ab igne recedentia, aut non fluentia, omnibus sanis suspecta erit antimonij & reliquarum marchasitarum natura.

Elang. bus.

In medijs mineralibus & marchasitis artem supponendum error

In lapidibus & gemmis.

Quidam in lapidibus, gemmis, & crystallo artis principia inquirunt. Sed si ea quæ propius ad metallorum naturam accedunt, materiam Elixiris præstare non possunt, profectò neque gemmæ aut crystallos neque lapides cæteri. Si enim id quod magis, videtur esse tale non est tale, profectò neque id quod minus. Hæc itaq; cum alterationes in corporibus metallorum facere non possint, quia non ingrediuntur, nec enim quicquam alterat quod non ingreditur, nec fusionem metallicam præstent, sed tantum vitrificationem, aut omninò nullam, ab arte ut omninò aliena repudiabuntur, id ipsum præcipiente Alphidio: Cave, inquit, fili, & à corporibus lapidibusque mortuis te separa, quoniam in eis nullum est iter, quia vita eorum non augetur, imò tendit ad nihilum, sicut sunt salia, auripigmenta, arsenicum, magnesia, marchasita, thutia, & his similia. Alij in sulphure communi materiam lapidis præsupponunt. Cum enim philosophi in materia Elixiris requirant homogeneitatem, fixationem, & tincturam, & hæc omnia in se contineat sulphur, merito lapidis materia aut pars illius censebitur, dicente Gebro: Sulphur habet homogeneam & fortissimam compositionem, & est uniformis substantiæ. Ibidem: Ipsum dat pondus completum unicuique metallorum, & ipsum sceditate depurat & illustrat. Et paulò post: Per Deum altissimum ipsum illuminat omne corpus, quoniam est lumen & tinctura. Item Pythagoras in

In sulphure.

Quæ. per.

ras in Turba: Aqua sulphuris munda ex solo est sulphure. Et Ac-
 fubofon ibidem : Sulphura sulphuribus continentur. Respondeo;
 Gebrum doctissime & acutissime, ut solet veritatem describere;
 & miris verborum involucris eandem occultare, non secus ac is,
 qui sub magno palearum acervo granum frumenti reconderet.
 Igitur non de communi & adustibili, sed de philosophorum sul-
 phure loquitur; Ideò addit ibidem, non utendum eo sine magiste-
 rio, quia sine eo nihil horum præstat, sed corrumpit & demigrat.
 Et alibi, ubi de natura sulphuris & arsenici loquitur, sulphur habet
 in se duas causas corruptionis, inflammabilem substantiam & ter-
 ream sæculentiam; per primam ipsius natura stare in igne non po-
 test, quoniam comburit semper & comburitur, & nigredinem in
 omni opere præstat. Per alteram verò neq; fusionem habet neq;
 ingressionem, quoniam si fixum fuerit, prohibet fusionem, & ipsum
 nunquam figitur, nisi prius calcinetur, cum verò calcinatur nullo
 modo funditur in artificio, quoniam in terrenam substantiam re-
 digitur. Hæc Geber de sulphure communi, sicut etiam Arnald.
 & alij omnes, quod quantum à philosophorum sulphure distet,
 quilibet vel mediocriter in chemicis libris versatus facile conside-
 rat, cum illud argento vivo sit planè extraneum; at istud ex intimis
 argenti vivi perfectorum corporum visceribus petitum, nec est a-
 liud quàm ignis simplex nec urens, vivus, vivificans alia corpora
 mortua, & ea maturans, & naturæ defectum supplens, cum ipsum
 sit superflua maturitatis, secundum quod in natura sua est perfe-
 ctum, ac per artificium magis depuratum. Senior: Satisfecerunt
 Sapientes hominibus cum dixerunt, sulphur nostrum non est sul-
 phur vulgi, quia sulphur vulgi comburitur, sed sulphur sapientum
 album comburit combustionem albedinis & meliorationis.

*Sum. prof.
cap. 25.*

*Ref. part. 1.
cap. 3.*

*Differentia
sulphuris vul-
gi & philoso-
phorum.*

Cum igitur ex supra dictis omnibus lapidis materia elici non
 possit, consequens videtur, ut argentum vivum, nobis eandem
 subministrat, quando sola Mercurialis natura omnibus notis phi-
 losophici lapidis materiae respondeat. Argentum enim vivum so-
 lam cum sit incombustibile & homogeneum, quia aut cum tota
 sua substantia in igne manet, aut cum tota sua substantia ab igne
 recedit, adustionis est salvativum, fusionis effectivum, & corpo-
 rum perfectivum; cum corpora illa minus comburantur, & maio-
 ris sint perfectionis, quæ plus de sua natura participant, & possi-
 dent, quæ verò minus, minoris; affirmante etiam Avicenna: Ipsum
 solum recipere in se quod suæ naturæ est, & alienum respere, &
 eum sit metallicum, continere totum in se quo indigemus ad no-
 strum magisterium. Sed ne de argento vivo vulgari hæc intelli-
 gantur, obstat illius fuga quæ sibi non potest, nisi sulphuris sibi ad-
 juncti virtute aut metallico vapore, dicentibus etiam Philosophis,
 Mercurium suum non esse Mercurium vulgi. Adhuc cum imprimis

*In argento vi-
vo vulgari.*

corpus solvendum aut calcinandum præcipiant philosophi, neutrum in vulgare argentum vivum cadere potest, cum sit totum æreum & spirituale. Igitur in corporibus Elixiris substantia quaerenda: sed ea sunt aut perfecta aut imperfecta. Hæc autem cum perfectionem quam non habent, alijs dare non possint, cum ex sulphure & argento vivo impuris, & parum aut nimium decoctis consistant, & celeriter ab igne & alijs adurentibus comburantur, Elixir nobis subministrare non possunt, subtilioris enim substantiæ & liquidioris fusionis necesse est illud esse, quam ipsa corpora vulgi, & majoris fixationis, quam sint in natura sua. Impossibile etiam est, ut ait Arnald. non fixum figere, & immundum mundare, quia non invenitur in re quod in ea non fuit antea, nec aliquis dare potest quod non habet. Deinde ut ipsa Elixir fierent, oportet ea primum convertere in similitudinem duorum corporum perfectorum, quod frustra fieret, cum habeamus duo corpora perfecta à natura facta. Nec obstat quod philosophi sæpius corporis imperfecti aut immundi mentionem faciant. Veluti Morienes: Nisi corpus immundum mundaveris, & ipsum dealbatum reddideris, & animam in ipsum miseris, nihil hujus magisterij direxisti. Item Astanus in Turba: Corpus imperfectum coloratur coloratione firma mediante fermento. Et Geber. Pastam fermentandam extrahimus more solito ex imperfectis corporibus. Et ex hoc tradimus tibi regulam generalem, quod pasta alba extrahitur de Jove & Saturno, pasta verò rubea ex Venere, Saturno & Marte. Qui locus Gebri doctissimos viros multum torisit, ut existimarent corpus sive materiam lapidis ex imperfectis metallis petendam, formam verò ex auro & argento vulgaribus: cum tamen & materia & ejusdem forma ab una re sola defumenda sint, materiam enim lapidis unicam & speciem & numero esse constat, quamvis postea in plures veluti rivulos spargatur, prout auctor est Morienes. Hoc magisterium, inquit, ex una primum radice procedit, quæ postmodum in plures res expanditur, & iterum ad unum revertitur. Et Lilius: Anima, corpus, & spiritus simul sunt, & una res est, in se habens omnia, cui nihil extraneum introducitur. Haly: Unus est lapis super quem non misceas aliam rem; cum eo operantur sapientes, & de eo exit cum quo medicatur, non commiscetur cum eo aliud, nec in ejus parte, nec in toto. Quando igitur corporis imperfecti aut immundi meminerunt Philosophi, aliud nihil quam terram suam intelligunt, ejus locuples testis mihi erit Arnaldus. Mercurius, inquit, cum terra conjungitur, id est, cum corpore imperfecto, quæ terra mater dicitur, ideo, quia terra est mater elementorum. Non quod ex corporibus vulgaribus, plumbo, stanno, ære aut ferro materiam fermentandam defumi velint, sed ex composito suo in terram verso, quæ

imper-

*In corporibus imperfectis.**lib. part. 1. cap. 10.**Objectio.**Lib. formationis cap. 9.**Lib. de. 1. 9.**lib. 1. 1.*

imperfecta adhuc est respectu perfectionis ultimæ ad quam illam perducere conantur philosophi, & ratione tincturæ quæ illi ablata fuit, & postea redditur per artificium. Nec arguit è contra quod Geber expresse dicat pastam albã extrahi debere ex Jove & Saturno, pastam verò rubeam ex Venere, Saturno & Marte. Superius enim à me ostensum est, omnia metalla tam perfecta quam imperfecta in philosophorum composito contineri, virtute & potentia & similitudine quadam, prout etiam ex allegoria Comitis Bernardi patet. Cum itaque Elixir album non egrediatur terminos albedinis & fixationis lunaris, pasta ipsius sive corpus dicitur extrahi ex metallis albis, & parum decoctis, Saturno videlicet & Jove, quæ fermentanda erit cum Luna, nam albedinem in opere cruditaris signum esse affirmant philosophi. Unde Ros. usque ad albedinem non utimur igne forti, quia album crudum est, & semicoctum. Metallum autem crudum perfectum esse non potest. Arnald. Opus album est opus hyemis, rubeum verò æstatis. Pasta verò rubea dicitur extrahi ex Venere, Saturno & Marte, quia rubedinem aut manifestam aut occultam in se habent hæc metalla, ad quam majore decoctionis calore compositum perducitur, quamvis adhuc imperfectum, quia nondum pervenit ad finem in quo completur, nec adeptum est formam qua perficitur, quæ est fermentum solare. Neque mirum cuiquam videri debet, si etiam de Saturno pastam suam rubeam extrahi præcipiat Geber, quem rubedinem in se occultam habere demonstrat minium quod ex ejus fit calce. Et Zenon in Turba: Hoc plumbum rubeum nostrum est operis. Sed hæc quidem dicta sint ijs, qui Gebri auctoritatem salvam volunt, quem ego magis occultandæ veritatis studio quam alia de causa talia scripsisse suspicor, solitum pauculis veris plurimã falsã immiscere. Si verò extrahendi verbum hujusmodi interpretationem non admittere quispiam existimet, is sciat eadem significatione id apud hujus artis doctores usitatissimum esse. Regor. Signum bonitatis primæ decoctionis est sui ruboris extractio, & in nigredinem conversio: non quod velit rubedinem extrahi, sed tantum putrefieri & decoqui donec nigrum fiat. Et in Turba: In ventre nigredinis apparentis est albedo occulta, unde oportet albedinem illam ab ejus nigredine extrahere. Rosimis. Sapientes cum dicunt, accipite sputum Lunæ gummanque simul liquefacite, cumque liquefuerint ista, non jusserunt rubea fieri, sed flores tantummodo ex eorum ventribus extrahi. Cum igitur ex imperfectis metallis lapidis materia frustra petatur, superest ut ex perfectis ea proluciat, hæc autem si de sua perfectione alijs communicent, ipsa imperfecta manebunt, eo quod non possunt tingere nisi in quantum se extendunt. Si verò ea perfecte velimus plus quam sunt in natura sua, necesse est ea in radice

*In perfectis
metallis.*

magis mundari, cum oporteat elixir esse magis mundū & purum, nec non subtilius, quam sit ipsum aurum vel argentum. Sed ad eorum necessariam mundationem perveniri non potest propter fortissimā ipsorum compositionē naturalem, quæ nisi per corruptionem labefactari nō potest. At quæ corruptio auro evenire potest, quōd nec terra nec aqua alteratur, nec rebus comburentibus comburitur, cum in igne etiā melioretur, dicente Plinio: Auro omnium corporum nobilissimo nihil igne deperit, in incendijs rogisq; durante materia? Sed dicit aliquis: Cum nihil sit sub Lunari globo corruptionis expers, fieri non potest, quin etiam modus inveniat aurum ipsum corrumpendi. Fateor, qui enim alioqui sulphur & arg. vivum, & olea inde fieri possent, & ipsius deniq; color sive tinctura, quam incomparabilis & summus arcanorum naturę scrutator Clariss. Vir. D. Jo. Baptista Porta Neapolitanus nostri ævi decus, in suo quem, de Magia naturali inscripsit libro, quasi digito demonstravit? Sed aurum corrumpere ad generationem sub conservatione suæ formæ, hoc opus, hic labor est. Docent itaq; quidā ipsum cum argento vivo magno artis studio elaborato commiscere; eo namq; modo nec alio quopiam exaltari potest ultra perfectionem suam naturalem, sed hoc non pervenit nisi ad artificem solertissimi ingenij. Quod tamen si fiat, jam plures res erunt, cum unitatem in suo opere commendent philosophi. Deinde materiam suam vilem & parvi pretij esse affirmant, cum auro post gemmas pretium sit maximum. Qui religiosiores paulō fuere in

*Natural. hist.
lib. 33. cap. 3.*

*Auri forma
in opere cor-
rumpi non de-
bet.*

*In auro argen-
to & Mercurio.
In tab. sma-
ragd.*

arte, docent aurum cum argento & Mercurio commiscere, ut aurum sit loco patris, argentum loco matris. Mercurius sperma utriusque. Unde Hermes: Pater ejus est Sol, mater Luna, portavit eum ventus in ventre suo. Idem, Draco non moritur nisi cum fratre & sorore sua interficiatur, non per unum solum sed per ambo simul, scilicet per Solem & Lunam. Et Avicenna: Consulo ut non opereris nisi cum Mercurio, Sole, & Luna, istorum enim duorum corporum conjunctio est necessariā in hac arte ad album & ad rubeum. Et Morienes: Sine stultis querere & querendum errare circa quamlibet rem, quoniam ad propositum nō pervenient donec Sol & Luna in unum corpus redigantur. Addunt etiam rationem: Quia si in lapide esset tantum alterum eorum, nunquam facile flueret medicina, neque tincturam daret, & si daret, in fumum evolare, quia non esset in eo receptaculum tincturæ. Sed qui manum operi adhibere volet, diligenter prius excutiat, quæ sint illæ species & res quæ Sol & Luna a philosophis nominantur, ne operam & oleum, ut est in proverbio, perdat.

*Quare lapidum
minu res dica-
tur.*

Hic locus me admonet, ut quoniam miranda quadam & non credenda de lapide suo prædicant philosophi, quæ sinistrè intellecta experientiæ deditum in varios & devios errores perducere possent,

possent, antequam ulterius progrediar, de ijs pauca interseram, *In lib. de fig. & imaginib.* quæ non modo seitu jucunda, sed & maximè utilia erunt omnibus veritatis studiosis. Imprimis autem occurrit, philosophos lapidem suum omnem rem dixisse, quod ideo fecerunt, ut ait Rosarius, quia omnia in se habet quibus indiget, & quæ ad sui perfectionem necessaria sunt. Quod verum esse testantur passim philosophi, & imprimis Senior. Lapis Sapientum inquit in ipso & ex ipso perficitur, radix, & rami, & folia, & flores & fructus. Est enim sicut arbor, cujus rami & folia & fructus sunt ex ea, & per eam, & ad eam, & ipse est totum, & ex ipso est totum. Idem: Lapis sapientum quem nominaverunt omnem rem, habet in se totum quo indiget ex corpore, ex sole, ex aquis, ex spiritibus, ex animalibus & tinctoris. Omnibus etiam nominibus nominatur ut ait Rosarius ad ipsius occultationem, & propter naturæ suæ dignitatem, & propter diversa ejus regimina, & mirabilem colorum varietatem in opere apparentium, & participationem omnium elementorum in eo existentium. Pythagoras in Turba: Multis nominibus ipsum nuncupaverunt propter naturæ suæ excellentiam. Et Lilius: Quandoq; in lapidis operatione colores omnes quæ hodie in mundo sunt & excogitari possunt apparent, & sic secundum diversos colores in opere apparentes diversificantur ejus nomina per diversos philosophos. Est & alia ratio, quia ex omnibus quatuor elementis hic lapis perfectus est, quare cujuslibet rei elementatæ nomine appellatur. Est & tertia ratio ut insipientes illum non cognoscant, hæc ille. Præterea dicunt philosophi lapidem suum animale, vegetabile, & minerale, non quod ex animalibus, vegetabilibus aut mineralibus indifferenter fieri possit, ut multi opinantur, & frustra in illis pecuniam & labores suos infundunt. Sed animale quidem propter animam quæ propriè hominibus animalium dignissimo competit, si tamen non est hominem inter animalia connumerari; quamvis anima à philosophis his quoque sicut & vegetabilibus tribuatur, sed non eadem ratione. Bonellus in Turba: Æs nostrum sicut homo corpus habet & animam. Et propter sanguinem, qui propriè in animalibus, quo subtrahit moriuntur. Unde Lilius: Spiritus convertit corpus in spiritum tinctum, prout sanguis est, quia quod spiritum habet, habet & sanguinem. Et Dardaris in Turba: Non utendum in toto regimine nisi aqua permanente, vis enim ejus est spiritualis sanguis. Morientes: Quod corpora maximè coaptat, sanguis est, nam illa vivificat atq; conservat, & ex omnibus unum corpus efficit. Arist. Sanguis est anima, & anima est vita, & vita lapis noster est. Non quod revera in eo sit spiritus, anima, aut sanguis, qualis in homine, sed similitudine quadam non ineleganti. Sicut enim homo per separationem animæ à corpore mortuus dicitur, & remanet ipsius cadaver, statum potius

Cur omnibus nominibus vocetur rationes quinque.

Comparatio natura lapidis cum natura hominis.

potius simile quam homini: ita & in lapide separata ipsius meliore & radicali essentia, quæ formam dat lapidi & tincturam, quæ est philosophorum anima, remanebit materia quædam informis, quantum ad formam metallicam, quæ cum non sit in cura naturæ nomen proprium non habet, dicente Moriene, omne corpus cum anima caruerit, tenebrosus & obscurus erit. Et sicut credimus in resurrectione animam corpori restitutam iri, & corpora deinde perpetua fore & incorruptibilia: ita in hac arte, corpore per ignem & aquam regimine debito exanimato & purgato, anima sua, id est, tinctura non aliunde sed ex proprio corpore extracta illi redditur, ac tunc primum induit colorem & formam metallicam, sed illustriorem quam prius habuit. Quæ dixi communis sapientum consensu vera esse productis eorundem sententiis probabo. Hermes in Alleg. Sap. Spiritus è lapide extractus est albus, anima autem rubea, quibus ei redditus vivit & lætatur, quoniam de core, & lumine pristino ornatur, hilaris est tunc maxime cum resurrexit, quia non amplius moritur. Zion in Turba: Lapidis tinctura vita est quibus introit, detrimentum & mors à quibus extrahitur. Bonellus ibidem: Illa natura cui humiditas adempta est, cum per noctes dimittitur mortuo similis videtur, & tunc illa natura igne indiget, quousque corpus & illius spiritus in terram vertatur, & tunc fit pulvis mortuo similis in suo tumulo. His peractis reddet ei Deus spiritum & animam, & omni infirmitate ablata confortatur illa res, & post corruptionem emendatur, quemadmodum homo post resurrectionem fortior fit, & junior quam fuerat in hoc mundo. Rosinus: Spiritus & anima cum extrahuntur à corpore, corpus remanet mortuum, redde sibi animam suam, & tunc vivit, & scias quod mortui resuscitati perpetui erunt. Et D. Thomas Aquinas. Superior pars lapidis est spiritus & anima quæ mortificatum lapidem vivificat & facit resurgere. Senior Anima est præparator sive rector corporis, & extractor, & ipsa est reductor ad corpus suum, quod vivificabit post mortem suam: Per hanc vitam postea nulla erit mors, propterea quod vita infunditur sicut spiritus corpori. Quod autem anima sive tinctura extrahatur non aliunde, sed ex seipso, & ex proprio corpore quamvis ex antedictis satis liqueat, tamen audiamus adhuc Menabadium in Turba: Corpus ait non potest tingere seipsum, nisi spiritus occultus extrahatur è ventre ejus, & fiat spiritualis tinctura. Lilius: Hoc ovum vitam quam habet ex se in generatione extrahit, non autem ab alio, vel ab alijs, sed ex ejus ventre flores extrahuntur, & se ipsum germinare facit & quod est intus mittit foras, & quod est foris mittit intus. Idem: Natura naturam vincit mortificando corpus & vivificando, quoniam ex ipso fuit, & in ipsum convertitur, & augmentatur. Comparatur etiam animalibus,

Ad. Saratana episcop.

In comment. super tab. Her. Nota masculinum adjectivum propter actionem in materiam.

libus, propter aëris respirationem. Hinc Bonellus in Turba: **Hominum** inspiratio ex aëre est, quæ sibi post Deum vita est, similiter æs humore inspiratur, quo vitam suscipiens multiplicatur & augmentatur ut cæteræ res. Atque hæc quidem de lapide animalii. Vegetabilem vero dixerunt à similitudine animæ vegetativæ, quæ tamen cum animalibus communis est, & dicitur vis quædam in viventibus convertens alimentum in substantiam aliti, ut ipsum in conservet, ad quantitatem debitam provehat, & similem in sua specie generare tribuat. Cum igitur hæc tres potentia: Nutritiva videlicet, augmentativa, & generativa, reperiantur in lapide, quamvis non plane eodem modo sicut in vegetabilibus, non absurda ratione vegetabilem nominarunt. Amplius, sicut alendi vis ut suum munus obeat quatuor alijs subservientibus facultatibus indiget, Attractiva videlicet, retentiva, digestiva & expulsiva, eadem in opere considerantur. Per attractivam enim, substantia lapidis de Mercurio attrahit id quo in artificio indiget, & quod sibi familiare est, & hoc per virtutem elementativam implere cupiens vacuum. Per retentivam, ut coctionem retineat ratione vacui appetentis. Per digestivam retentum in similitudinem substantiæ immutat, ut argentum vivum in substantiam sulphuris coagulantis. Per expulsivam natura expellit quod ei convenit, non enim aqua, ut quidam ait in Turba, plus ponderis adjicit corpori, quam de humiditate metallina in se habet, quia humiditas aquæ transit, & metallina manet. Ne quis autem hæc mea putet esse signenta, videat Raymundi Lullij codicillum, & testamentum ejusdem cap. 32. Quod autem lapis crescat & sibi simile possit generare, quamvis probare non sit necesse, cum is sit finis & scopus totius studij chemici, tamen aliquot philosophorum dicta ea de re proponam, & imprimis Marfilij Ficini, qui in lib. suo de arte chemica ita loquitur: Lapidem partes innumeras posse tingere apud philosophiæ consultissimos ita decernitur: Quemcunque spiritum esse multiplicabilem, sed nullum corpus; & cum lapis noster factus sit maxime volatilis, atque ut ita dicam spiritualis, totusque igneus, & per multijugas solutiones & coagulationes sapius repetitus, quidni crederes lapidem innumeras partes posse tingere? si emunctis naribus naturæ rationem ejusque dotes mirificas introrsum olfeceris; Quo plus enim solem solveris, & iterato coagulaveris, eo plus tinges. Quanto item plures feminas vir acceperit, eo plures habebit proles. Auctor quoque thesauri philos. sic ait. Aqua sapientum est ut granum tritici, nutritur enim & putrescit, & corrumpitur, deinde germinat, resurgit & seipsum multiplicat. Et alius: Philosophi volunt nutrire granum eorum metallicum donec vegetetur, & fructum adferat, tale quale ipsum est. Auctor etiam Dialogi Nat. & fil. phil. Lapis vel medicina quam

Quare lapis vegetabilis dicitur.

Quatuor facultates attrahit in lapide.

Cap. 16.

Aurora con-surgens.

quæris pullulat & multiplicatur, quemadmodum granum⁹ framenti cadens in terram bonam, quum mortuum fuerit, multum fructum adfert: cum igitur corrumpitur multa alia grana inde producere poteris.

Cur lapis mineralis dicatur.

Objectio.

Solutio.

Lapis mineralis dicitur ex eo quod materia ipsius aut res ex quibus componitur, & constituitur, sint minerales & metallicæ, nec aliunde esse possunt, si metalla transmutata sint. Si quis allegat, eadem ratione lapidem vegetabilem aut animalem dici posse, quod ex vegetabilibus aut animalibus ejus sit origo; respondeo nullam subesse rationem, quinimò planè naturæ repugnare, ut metalla in animalibus aut vegetalibus inveniatur, cum illorum principio planè diversa sint & nullo modo simul misceri queant, ut in igne perseverent; & philosophis sufficiat similitudo aliqua quamvis non in omnibus conveniens, ut quidvis lapidi suo attribuat. Nec est quod sibi blanditur quispiam, eo quod argenti vivi fluxibilitas sistatur succis quarundam herbarum, & color quandoque illi coagulato & metallis imperfectis alius à naturali inducatur per res, quæ aut ab animalibus aut vegetabilibus ortum habent, cum extrinsece tantum agant, & non alte penetrent, nec inducant formam metallicam nisi corruptam, formam verò auri & argenti nunquam dare possunt. Veras autem esse rationes quas attuli cur lapis animalis, vegetabilis & mineralis dicatur, ipsimet Sapientes mihi testes erunt. Sic enim Rosinus: Recipe hunc lapidem animale, id est, animam in se habentem, scilicet mercurialem, sentientem præsentiam ac influentiam magnesiæ suæ, magnetis, & calaminarem, ac apicem per motum localem, profectando & fugando. Auctor quoque novi luminis: Ostendit quasdam animæ virtutes, movet & movetur, agit & patitur. Pergit Rosin: Vegetabilem, id est, vim suam in natura inditam, communicantem suo generi, multiplicantem virtutem influentiæ sicut radix stipiti sive herbis. Mineralem quia de minera extrahitur. Auctor viæ universalis. Philosophi nominaverunt lapidem vegetabilem, quia vegetatur & crescit. Animalem quia corpus habet, animam & spiritum, ut animalia. Mineralem, quia res ex quibus componitur sunt minerales, in natura sua, Michael Scotus. Lapis dicitur mineralis, quia ex solis mineralibus fit, vegetabilis quia nutritur & augetur, quæ sunt potentia vegetativæ, animalis quia odore reficitur, & fœtore corrumpitur, quod postremum tamen juxta verborum sonum intelligendum non est. Auctor novi luminis. Hic est lapis qui in vertice montium invenitur & dicitur merito mineralis. Animalis etiam fertur esse, quoniam animam habet, vegetabilis etiam dicitur quia vegetatur. Non est itaque quod alias rationes inquirant viri docti & alchemiæ sectatores, credant Sapientibus & Magistris suis, si modo eorum discipuli esse deside-

Cap. II.

Libr. de Nat. Solis & Luna.

Cap. I.

Philosophis credendum.

desiderant. Nectimeant Elixir ex mineralibus compositum minus cōducere sanitati, quam illud quod in vegetabilibus & mineralibus inquirunt, cum omnes tum philosophi tum Medici eximias auri dotes & virtutes semper commendarint.

Elixir autem sive lapis philosophorum de quo nobis sermo, nihil nisi aurum est, sed millies auro vulgari perfectius: & si aurum non esset, alchemiæ studium vanum esset, cum aurificandi principium ab auro procedere necesse sit, sicut ignificandi principium ab igne, neque enim imperfecta metalla in aurum transmutaret, nisi esset aurum; simile enim à suo simili generatur. Non nego quin ex melle, vino, & similibus tam ex animalibus quam vegetabilibus desumptis, Elixiria quædam fieri possint ad corpora humana præservanda, & nonnunquam etiam sananda; sed ea nihil ad nostrum Elixir de quo agimus, cui nullo modo comparanda sunt, imò in metallica metamorphosi etiam abdicanda, & pro inutilibus rejicienda. Si Philosophi dicant aliquando lapidem suum recipere adiutorium ab alijs rebus, & nominent res extraneas, & à metalli natura alienas, tamen plerunque cum additione aliqua id faciunt, videlicet quædam esse magis propinqua quam alia. Et hoc est unum ex utilitatissimis sopsimatibus sapientum in hac arte. Propterea tyronem Philosophiæ profundæ rationis esse voluit Hermes. Existimant præterea quidam lapidem ideò dici à philosophis mineralem, animaleam & vegetabilem, quod non solum humana corpora & metallica ad sanitatem & verum temperamentum deducat, & in ea vim ac potestatem suam exerceat, sed etiam in vegetabilia, quia ut ait Lullius, rectificat omnes plantas in tempore veris per suum magnum calorem. Nam si de ipso græni milij quantitas in aqua dissoluta fuerit, & posita in circuitu stirpis vel vitis, vel in corde arboris, artificialiter nascentur flores & folia, & fructificabunt mense Majo. Quæ ratio quamvis non sit inconveniëns, tamen philosophorum auctoritas majoris semper apud me ponderis erit, cum præsertim in ea aliquid plus energiæ & latentis doctrinæ deprehendatur, quam ut à quocunq; percipi possit. Cur vero lapidem suum in omni re & quocunq; loco inveniri dixerint, modo excutiamus. Ostendi superius ex variis sapientum dictis, lapidem philosophorum constare Mercurio & sulphure, sive aqua & terra, quæ elementa in lapide maximè sunt cōspicua, utrumq; vero demonstravi lapidem vocari. Cum itaq; nulla res corporea sit quæ non constet aqua & terra, & nullus locus humido aut sicco vacuus, meritò lapidem suum ubique repetibilem affirmant. Hermes: Ars nostra duabus indiget naturis: Humido scilicet & sicco. Et in Allegorijs Sap Duo lapides Sapientũ in ripis sunt, & cacumine montiũ ventreq; fluminum, atque in partibus domorum regalium, inveniuntur & in stercore ejecti; quibus

Elixir nil nisi aurum spirituale.

Sopsima sapientum.

Tract.

Pract. resp. c. penult.

Cur lapis in omni re & ubiq; inveniri dicatur.

quibus verbis aliud nihil intelligi quam aquam & terram, sive humidum & siccum, certum est. Sed quia spiritus sive aqua prædominatur in opere, quoniam cum ea, & ex ea, & per eam totum magisterium fit, hanc præcipuè hujus scientiæ doctores ubique inveniri dixerunt. Hinc Hermes: Secretum cujuslibet rei & vita in una est aqua, & hæc aqua est susceptibilis nutrimenti, in hominibus & in alijs, & in aqua est maximum secretum: aqua enim est quæ fit in tritico frumentum, & in oliva oleum, & in quibusdam arboribus gummi & fructus diversi, & principium generationis hominum est aqua. Hamuel in Seniore: Non est res in mundo quæ magis cognoscitur quam lapis, unusquisque & omnis homo indiget eo, & est apud illum, non potest etiam esse sine eo, intendit philosophus, per omnia, quæ dicit, aquam; invenitur enim aqua omni loco, in vallibus, in montibus, & apud divitem & pauperem, robustum & debilem. Et Alphid: Cum dicit, Lapis noster ex vilis re est, in oculis hominum pretio carente, fastidita, quam homines pedibus conculcant in vijs, & à qua se prolongant: quid aliud quam aquam intelligat? Auctor Conf. conjugij massæ Solis & Lunæ, Lapis dicitur vilis quia nullius pretij in oculis ignorantis, & est carissimus, quia sine eo non operatur natura, scilicet sine humido, lapis enim philosophorum aqueus & humidus est, humor autem vilissimus. Et Rupefcissa: Natura seu materia lapidis est res vilis pretij ubique reperibilis, quia est aqua viscosa. Alij non aquam solam, sed omnia elementa respexerunt, quæ in omnibus sunt rebus. Hinc Comes Bernard: Cum Philosophi dicunt quod lapis ex omni fit re, intelligunt ipsum fieri ex quatuor elementis, ex quibus fit omnis res generabilis, & corruptibilis. Et Roianus: Ubique invenitur propter elementorum participationem. Rosinus: Ut homo ex quatuor elementis est compositus, ita & lapis, itaque lapis est in homine. Quidam humorem radicalem per hujusmodi dicta intelligi volunt, vel calorem omnibus rebus innatum: quælibet enim res mundi, id est, omne corpus elementatum habet in se calidum radicale seu formale cujus causa persistit, & non est res adeo frigida, quin foveatur sub calido in ipso incluso tanquam radice. Nonnulli figurativè hæc interpretari malunt, inter quos est Marf. Ficinus, sed magis ut credo ingenij ostentandi, aut velandæ veritatis studio, quam quod ita sentiant; ut cum dicatur lapis esse ubique, intelligatur esse in toto vitro, in omnibus rebus, id est in omnibus metallis, quæ res eorum sunt, juxta illud Hermetis: Omnes res natæ sunt ab una re; ubi D. Thomas & Hortulanus interpretantur res pro metallis; In omni tempore, scilicet sui operis; In omni homine suæ complexionis. Lullius quodam loco voluit naturam considerari, ut videlicet lapis reperiat in omni re in qua sit per naturam, stultum enim est querere

In eis phil.

Lib. Lucii.

*Ad Thomam
de Semonia.*

*Lib. de arte
astro: c. 27.*

*In tab.
smarag.*

quære aliquid quod in re non fit. Et alius: Lapis philosopho- *De intent.*
 ram est in omnibus rebus in quibus nutritur. Et Senior: Hunc *Alch. c. 3.*
 lapidem dixerunt esse in omni re, & hoc est ex sophismatibus sa-
 pientum. Certum est autem quod sit in omni re præparationem
 habente. Lullius quoque alibi dicit lapidem in omni loco inveniri *Tab. c. 37.*
 ratione suarum proprietatum. Quæ quamvis vera sint, tamen
 philosophorum intentio non est alia quam in elementis, & præ-
 fertim aqua, prout dixi.

Enumeratis difficultatibus circa veræ materiæ cognitionem *Regimini co-*
 emergentibus, quæ totius artis clavis est, procedamus ad ejus præ- *gnitio necessa-*
 parationem, & expendamus num in ea Sapientes sint dilucidiores. *ria, sed diffi-*
 Nihil enim prodest scire unde constet lapis, nisi similiter ejus præ- *lima.*
 paratio innoverit, quam difficilissimam omnium rerum appella- *Lib. de sig. &*
 vit Senior: Et Baccen. in Turba dicit regimen ejus majus esse *imag.*
 quam ratione comprehendi queat. Mandinus ibid: Regendi i- *In cla. Sep.*
 gnorantia plurimos errare fecit. Senior: Multi cognoscunt lapi- *ma.*
 dem nostrum, & nesciunt virtutem ejus, sed si virtutem scirent,
 quid valeret nisi scirent operationem? Operationem autem sci- *Test. cap. 29.*
 re non possunt, nisi per donum Dei, vel per doctrinam Magistri
 qui eam doceat. Et Lullius: Nihil in hac scientia secretum, nisi
 modus operis & operandi. Verum dixisse Lullium inveniemus, si
 singulos præparationum modos & varietatem auctorum diligen-

tius excutiamus. Quidam enim ita succincte lapidis regimen de- *Auctori vni-*
 scripsere, ut mera tradidisse ænigmata videantur. Sic enim Geber *rietas diffi-*
 & Auctor perfecti magisterij. Perfecta corporum & spirituum *tasem parit.*
 præparatio est per superflui remotionem & absentis additionem.
 Morienus: Opus nihil aliud est, quam exactio aquæ à terra, & ejus-
 dem super eam remissio. Lullius diversos passim operationum
 modos describit, nam uno loco sic ait: Dux operationes sunt *Tab. c. 33.*
 tibi necessariæ, corruptio quæ facta sit sub suæ formæ conserva-

tione, & generatio. Alibi sic: Rarefactio & condensatio est via *Tab. c. 28.*
 originalis in elementorum transmutatione, in gradibus eorum.
 Idem: De grosso fac simplicum, de ponderoso leve, asperum molli- *Ibi. c. 24.*
 fica, durum fac molle, amarum dulce, & habebis magisterium.
 Rosarius: Vivum occidite, & resuscitate mortuum. Alius: Sol- *Opus aureum.*
 ve, coagula, & tinge. Et Emiganus in Turba: Definitio artis est
 corporis liquefactio, & animæ à corpore separatio, & animæ cor-
 pori mundo conjunctio. Haly: Artificium majus fit per quatuor
 magisteria. Solvere, coagulare, albificare & rubificare. Philotis in *Libr. secret.*
 Turba: Totum magisterium est, ut superius fiat inferius, & infe- *Alch. c. 1.*
 rius superius. Alius quidam præcipit dividere, mundare, & con-
 gregare. Nonnulli diffusius lapidis regimina describere, sed non
 clarius. Arnaldus enim & Lullius & alij quidam quatuor opera *Operatus Mo-*
 tionis modos assignant: Dissolvere, abluere, congelare, fixare. *nachum*

Auctor

Auctor Consil. conjug. Solis & Lunæ, vult calcinari, dissolvi, coagulari, item caleinari, & incerari. Auctor perfecti magist. calcinari, solvi, destillari, & igne levi coagulari. Mars. Ficinus primo componit, compositum putrefacit, putrefactum solvit, solum dividit, divisum mundat, mundatum unit, & sic complet opus. Auct. Scalæ. P. & Riplæus Anglus, tradunt operationum modos duodecim: Calcinationem, solutionem, separationem, conjunctionem, putrefactionem, congelationem, cibationem, sublimationem, fermentationem, exaltationem, multiplicationem,

*Sum. perf.
cap. 38.*

*Esbr. Secr.
Alch. c. 13.*

*In clavi Sup.
ma.*

*Diversitas la-
gentium ani-
mos confun-
dit.*

In q. 1070.

*Ref. par. I.
cap. 1.*

Lib. 8. flor.

projectionem. Geber. & Arnald. in flore fl. octo, sublimationem, descensionem, destillationem, calcinationem, solutionem, coagulationem, fixationem, creationem. Haly: Omnes operationes huius artis sub sex continentur rebus, quæ sunt fugare, fundere, incerare, dealbare, solvere, coagulare. Senior septem docet dispositiones, sublimationem scilicet, calcinationem, solutionem, abluionem, cerationem, coagulationem, fixationem. Avicenna totidem, sed non eodem ordine, sublimationem, solutionem, putrefactionem, abluionem, coagulationem, calcinationem, fixationem. Alij alias, quas omnes non est opus in hunc locum conferre. Cum igitur auctores tantopere variant, & necesse sit

legentium animos distrahi tanta operum multitudine, quis confidat se lucem in tam densis tenebris conspecturum unquam? an non tanta diversitas necessarib. difficultatem parit, dum unus solutionem primum operis gradum appellat, alter calcinationem, tertius sublimationem dicit, & sic in reliquis, si enim primus ordo variat, reliquos etiam variari necesse est. At si saltem in eisdem regiminibus concordessent, sed ne id quidem, cum singuli ea definiant pro libito. Calcinatio enim cum dicatur rei per ignem pulverisatio ex privatione suæ humiditatis partes consolidantis: docent tamen nonnulli non igne, sed aqua corpora sua calcinare, inter quos Lullius. Sic enim ait: Calcinatio terræ non fit igne, sicut Sophistæ credunt, sed per proprium spiritum suum. Spiritus autem in hac arte appellatione nihil aliud quam aquam indicari supra dictum est. At qui potest esse diversius, dum unus præcipit humiditate privari corpus, alius aquam jubeat addi? Idem de solutione judicandum, quæ cum definiatur rei siccæ in aquam reductio, quod non potest fieri nisi per unionem solventis & solvendi, ut videlicet corpus spiritus fiat, & spiritus corpus, tamen Arnaldus contrarium asserens, solvere inquit, est dividere corpora, quod nihil aliud est quam compositi partes separare, & ex uno duo aut plura facere. Eadem ratione sublimationem, quæ à Gebro & alijs definitur esse rei siccæ elevatio cum adhærentia sui vasis, & ab Avicenna, elevatio partium subtilissimarum à partibus fixis, alij affirmant nihil esse, nisi rei grossæ subtiliatio-

acm re-

nem totumque opus philosophorum unica sublimatione absolvi. Sic enim Arnal. Aqua nostra corpora sublimat non sublimatione vulgari, quam intelligunt phantastici, credentes, quod sublimare sit superius ascendere, vel elevare per ignem, sed sublimare philosophis est subtiliare, mundare, defæcare. Sic in reliquis operationum modis maxime dissentiunt, quos si diligentius examinare vellem prolixior fierem. Illud solum adjiciam, cum ex superioribus pateat plura regimina operis describi, nonnulli tamen repudiata in totum varietate unicam tantum decoctionem volunt, ad instar naturæ in locis minerarum, aut instar fœtus in utero; dicente Rosario: Quamvis sæpe dicant philosophi, impone vasi suo & claude firmiter, tamen sufficit semel imponere & claudere, donec totum magisterium adimpleatur: quod amplius est à malo est. Lullius vero requirit tres graduales transmutationes, sive potius digestiones, ad instar earum, quæ in humano corpore fiunt, quarum prima est in stomacho, secunda in hepate, tertia in venis, & partibus. Tanta igitur auctorum diversitas non potest non nisi maximam caliginem operantium & studentium oculis offundere. Sed transeamus ad pondera, & primo quantum referat ea novisse audiamus ab ipsis magistris, quantumvis enim materia bene præparata fuerit, & bene mixta, nisi quantitates rerum sint justæ, & secundum rationem, frustra laborat artifex. Auctor perfecti magist. Cave ne ad componendum accedas, antequam invenias componendorum pondera completa. Auctor dialogi Natu & fil. phil. Debita proportio est clavis omnium secretorum. Arnald. Omnia sub termino definito & dispositione certa subsistunt. Idcirco unicuique ponderi pondus, & omni mensuræ mensura opus est. Haly: Si quantitas ponderum disconvenit in composito, partibus ejusdem naturæ transcendendum per augmentum & diminutionem, destruitur eum ea proprietas compositi, & fit effectus ejus cassus & vacuus. Chambar in Turba. Si conficias absque pondere mora evenit, & malum putabitur. Rhasis Qui ignoravit pondera non labore in nostris libris, philosophi enim nihil suarum rerum posuerunt, nec aliud occultaverunt nisi hoc. Vera dixisse Rhasim deprehendent, qui in libris philosophorum versati sunt; tantum enim in diversa abeunt ut referre pudeat, & si non pudeat, tamen nõ possim. Atqui si unicum tantum pondus solventis & solvendi dicerent, possemus utique conjectura aliqua id assequi, si non prima, saltem pluribus vicibus, ponendo tam varias partes in vitris, donec divina favente gratia id assequeremur, præsertim cum nihil referre videatur, si paulò plus aquæ addatur nec ve, existimandum est enim si paulò plures aquæ partes addantur, corpus citius solvi, sed tardius coagulari, at si pauciores, tardius quidem solvi, citius vero coagulari, ut

Top. o. 14.

Ponderum cognitio difficultissima & imprimis necessaria.

Ref. part 2. cap. 24.

*Varietas Sep.
in ponderibus.
Lib. fernaculum
cap. 19.*

*De arte ch.
cap. 19.*

*Ref. part. 2.
cap. 15.*

*Philosophi co-
fundunt pon-
dera primi, se-
cundi & ter-
tij regimini.*

*Vista cognitio
quomodo fit ne-
cessaria.*

*De prof. sacre.
alch.*

ut omnia in unum recidant ; nec videntur philosophi hac in parte duodecimam partem prætergredi. Geber enim & Mars: Ficinus duodecim aquæ partes sumunt, Comes Bernard. decem, Senior novem juxta numerum novem aquilarum. Hinc quidam: A novem usque ad duodecim errare non potes. At Turba tres aquæ partes, unam corporis assumi affirmat. Alij plus minusve: Quidam superfundi aquam jubent, ut tribus digitis superemineat, Sed esto, consequutus sit quispiam primum illud pondus, quod in corporis dissolutione expetitur, quid de reliquis expectandum sit, quæ in cõpositione depuratorum elementorum & tincturæ additione requiruntur, non video; in ijs enim multo major varietas conspicitur, nec enim ad duodecim aquæ aut terræ partes ascendant auctores, sed ad quinquaginta & amplius. Dicit enim Arn. infunde aquam per vices conterendo, quosque ipsa terra biberit de sua aqua quinquagesimam sui partem. Alij minus aquæ plus terræ assumunt, alij contra plus aquæ minus terræ capiendum affirmant, ita ut quis è tot & tantis ambagibus se extricare non valeat, præsertim si ad naturæ operationem respiciat, cujus arcana in combinatione sulphuris & argenti vivi nulla investigatione perquiri aut sciri à nobis possunt. Huc accedit & alia difficultas, quod philosophi non distinguant cum pondera præscribunt, num ea in primo opere, secundo, tertio, & quarto assumi velint, sed omnia confundentes, nunc de solutione corporis, nunc de elementorum conjunctione loquentes, aliquando vero de utroq; simul, partium proportionem debitas confundunt. Sed si saltem aquam & terram ponderandam dicerent quæ palpantur & videntur, jam cum velint etiam aërem & ignem librari, non possum non ponderum proportionem difficilissimam judicare, & artificum multorum irritos labores & errores deslere. Proximum est ut de vase agamus in quo fit magisterium, cujus noticia maxime necessaria est, cum sit veluti matrix in animalibus, quæ in ea generantur & capiunt incrementum pariter & nutritionem; nihil enim materia aut ejusdem præparatio aut ponderum cognitio artificem juverint, nisi vas aptum habeat, in quo artis & naturæ operationes perficiat. Locus enim principium generationis, & locus generat locatum, nec refert, ut ait Albertus, utrum quid fiat in vasis artificialibus, an in naturalibus; in utrisque enim, elementales & cælestes virtutes operantur, modo artificialia formentur ad modum naturalium. Unde Haly: Nisi res magisterij inveniat vas sibi idoneum, totum opus destruitur, & ejus operarij quæsitum non inveniunt, nec ipsa res prodit in effectum generationis, quia cum non invenerit causam suæ generationis sive radicem, & ipsam validitatem. contingit in operationibus casus destructionis. Et Morienes: Si sapientes antiqui & qui post eos fuere, suas expositiones de qualitate

litate vasis in quo conficitur magisterium non invenissent, nunquam quisquam ad ejus perfectionem pervenisset. Istud autem cum unicum dicant, ejus inventio non parum impeditenti inquiringibus adfert, neque verisimile videtur in unico vase posse tam diversa artis regimina exerceri, sublimationem videlicet, calcinationem, destillationem, solutionem, incerationem & similia.

Aut igitur unicum esse non potest, aut tot rei præparationes nisi mera figmenta & verborum involucra merito censebuntur, nisi fortè aquam philosophorum quis intelligat, quæ nonnunquam pro vase capitur. Unde Hermes: Vas philosophorum est aqua eorum. Et Arnald. Lapis ut dicunt philosophi fit in uno vase, & verum dicunt, nam totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, & ex ea: nam ipsa corpora solvit, & calcinat, & in terram reducit, dealbat, & mundificat. Item alius: In aqua nostra fiunt omnes modi operationum, scilicet sublimatio, destillatio, solutio, calcinatio, fixio, in dicta aqua fiunt tanquam in vase artificiali. Sulphur item vas naturæ à Lullio quodam loco nominatur.

Quamvis autem cum aqua fieri posse dicantur omnes operationes, tamen aquam ipsam vase quopiam contineri necesse est, in quo sapientes plurimum discordant. A diversis enim diversa præscribuntur, unus vitrum cum longo & stricto collo, ventre rotundo, alter cucurbitam cum alembico, tertius vas cum duabus cannis, quidam vas supra vas, nonnulli aludel five sublimatorium præscribunt & alia infinita. Plures non unum aliquod vas pro toto opere, sed diversa requirunt in singulis ejus regiminibus, ita ut tanta diversitas maximæ difficultatis sit index. Huc annumerandæ sunt variæ etiam vasorum formæ à similitudine quadam tam rei quam ipsius operis desumptæ. Sic enim vas ovum appellat Haly: Accipe inquit ovum, & igneo percute gladio, est enim ejus clausura. Quidam etiam cribratorium & cribrum, quia in eo dividuntur partes, & mundantur, & in eo perficitur magisterium. Senior: Cribra illud cribro & filo, id est, cucurbita & alembico. Et Mireris: Suo cribro ipsum septies cribrari oportet. Nonnulli marmor, quia in eo teritur philosophorum materia, vas suum nominarunt. Dicitur etiam sepulcrum. Unde in Turba: Effodiatur illi draconi sepulcrum, & sepeliatur illic mulier cum eo. Et id totum ad ejus occultationem, neque verisimile est philosophos id usquam apertis verbis descripsisse, teste Maria, quæ in hunc modum loquitur. Omnia docent philosophi præter vas Hermetis, quia illud est divum, & de sapientia Domini gentibus occultatum: & illi qui illud ignorant, nesciunt regimen veritatis, propter vasis Hermetis ignorantiam. Lilius auctor Senior dicit visionem ejus magis quærendam quam scripturam. Non autem tantummodo à vasis forma oritur

*Aqua philo-
sophorum vas
iporum.
Lib. 8. flor.*

*Diversitas
Sap. in vase o-
peris describen-
do.*

*Difficultas in
quantitate va-
sis.*

M

aut sit

In clausura.

nus sit quam æquum est. Si enim majus fuerit dispergentur nimium lapidis vapores sive spiritus subtiles, neque ad corpus suum revertentur. Sin minus fuerit, revolutio elementorum lapidis adimpleri non poterit, & germen ejus suffocabitur. Sicut enim per motum firmamenti fit revolutio elementorū, per quam corpora subtilia nituntur superius ascendere, & quod ponderosum est manet inferius, sic quoque in opere peritorum chemicorum fieri asserunt philosophi. In vasis item clausura non minima difficultas consistit: sunt enim in eo spiritus subtilissimi, qui si detenti non fuerint peribit magisterium. Unde Rosarius. Conserva vas & ligaturam ejus ut potens sit in conservatione spirituum. Certe si tantum unicus esset in opere decoctio linearis & continua, sufficere videretur vas oblongum, cujus collum stringi & candente ferro solidari posset, sed cum sublimari, destillari, & calcinari præcipiant, rationem non reperio, quomodo vapores aerei in vase contineri possint, quocumque etiam modo lutum aut colla præparetur, nisi vas post singulas operationes frangendum sit, quod necesse non esse satis innuunt sapientes, cum dicunt unico vase totum perfici magisterium. Progrediamur ulterius ad ignem, sine cujus cognitione omnis operatio artificum invalida est, cum commodum & incommodum hujus rei proveniat à commo-
 ignis, ut ait Haly. Et Plat. Ignis addit perfecto commodum & corrupto incommodum, seu corruptionem: unde cum fuerit ejus quantitas bona & idonea, perficiet, sed cum multiplicaverit in rebus ultra modum, corrumpet ambo, sc. perfectum & corruptum. Et Alphidius. Agens in hoc toto mundo est unum, scilicet calor; calore autem privato nullus est motus aut actus, ipsius enim dispositionis radix calor est. Morienes: Maxima hujus operis efficacia in suo igne perpenditur, nam cum eo mineræ aptantur, & animæ in corporibus suis retinentur, ignis quoque est tota ejus natura, & perfecta probatio. Et si sciveris dare ignem, aqua & ignis tibi sufficiunt. Maria. Totum regimen est in temperie ignis. Necessitatem cognitionis ignis recensui; audiamus modo quam difficile sit ignis regimen, naturæ conveniens reperire, & perpendamus quid dicat Senior. Homines inquit qui operantur in ista scientia, sunt decepti magis in regimine ignis, quam in alia re, quia nesciverunt temperantiam ignis: multi enim sciunt rem, sed regimen ignis ignorant, in quo jacet tota perfectio. Hermes. Ignium scientia mirabile munus est. Sed interrogabit fortasse aliquis, quare ignoretur ignis regimen, cum ars naturam imitetur quantum potest; in mineralibus autem videmus viam quasi linearem, calorem videlicet lentum & æqualem, quia metalla in penetralibus terræ excoquit, & ad perfectionem ducit, igitur cognita materia & ejus dispositione & vase, si lento igne omnia regantur, philo-
 sopho.

*Ignis cognitio
 necessaria.
 Socr. Alch.
 cap. 8.*

*Quam diffici-
 lu sit.*

Tractat. 2.

sophorum inde lapidem procreari necesse erit. Recte sane quis ita
 ratiocinari posset, si semen lapidis purum & numeris omnibus ab-
 solutum natura tradidisset, prout frumenti granum aut alterius
 vegetabilis semen, quod terræ commissum & solis calore forum,
 cælique rore madefactum absque hominis adiutorio confurgit
 in speciem similem ei unde habuit originem. Sed naturæ non est
 concessum à Deo, ut inquit Lullius, quod lapidem philosopho- Tsf. c. 88.

rum possit generare sine ingenio & operatione manuum huma-
 narum. Ideo præcipiunt philosophi lapidem corporea mole libe-
 rari, deinde mundari à suis superfluitatibus, quod ut assequantur,
 varia describunt regimina, quæ omnia igne tam lento fieri non
 possunt. Præterea nonnulli quatuor ignis gradus præcipuos
 tradunt, præteritis inter hos medijs. Et quamvis unico igne per
 omnia æquali Elixir perfici posset, difficile admodum iudicare es-
 set, unde ignis ille componi, & calor istiusmodi excitari possit,
 cum in eo maxime variant auctores: Quidam enim balnei ca-
 lore, cinerum, aut arenæ, materiam suam continendam asserunt.

Auctor Lilij ignem flammæ dicit adhibendum qui supra vas re-
 verberet: Dracone, inquit, in vase posito & sepulto, ignis quinque
 fustium siccatorum in fovea fornacis accendatur, qui sit conti-
 nuus neque minuatur neque augeatur. Alpid. calorem fimi re-

quirit. Sic enim ait: Igne coquere, est abscondere in equorum
 stercore humido, quod est sapientum ignis. Alij in vinaceis, ser-
 ratura lignorum, stipulis, & carbonibus juniperinis calorem illum
 querunt. Morienes sterco columbinum & folia olivarum lau-
 dat. Multi oleo, sebo, butyro, aut aqua ardente ignem philosophi-
 cum nutriendum putant. Hunc comparant calori hominis sani,
 aut gallinæ ovis incubantis, aut calori Solis dum est in Ariete.

Proinde Gomes Bernardus æthereum quendam calorem descri-
 bit, vaporosum, digerentem, continuum non violentum, subti-
 lem, circumdatum, acreum, clausum, incomburentem, alterantem,
 penetrantem & vivum. Joan. Pontanus, cujus epistola practicæ
 Philippi de Rovillasco præfixa est, mirabilem admodum ignem
 describit, & qui vix à quopiam intelligatur, in hanc sententiam. Mi-
 neralis est, æqualis est, continuus est, non vaporat, nisi nimium
 exciteur, de sulphure participat, aliunde sumitur quam à mate-
 ria, omnia diruit, solvit & congelat, similiter & calcinat & est arti-
 ficialis ad inveniendum, est compendium sine sumtu aliquo, sal-
 tem parvo: & ignis ille est cum mediocri ignitione, qui omnes
 debitas sublimationes facit, qui non comprehenditur nisi per so-
 lam & profundam cogitationem. Putarem ipsum aquam phi-
 losophorum intelligere, quæ sæpenumero ignis à sapientibus no-
 minatur. Sic enim Menardus & Dardaris in Turba, Argentum Aqua phi.
ignis dicitur.

quam ignis. Et alius: Ignis quem tibi ostendam est aqua. Sed obstare videtur quod dicat aliunde sumi quam à materia. Sic & terra Philosophorum nonnunquam ignis dicitur. Unde auctor Scalæ philof. Scias quod aqua nostra est oleum, & terra nostra est ignis siccus. Quare cum ignoremus quem potissimum ex tot ignium generibus eligere debeamus, meritò tota ejus inquisitio difficultatum plenissima erit; quas non mediocriter augent philosophi

Quatuor ignium genera apud philosophos.

dum de quatuor ignium generibus sæpè loquuntur: Elementali videlicet, naturali, innaturali, & contra naturam, quorum cognitionem omnimodam artificem habere decet, antequam opus teneat. De igne invenio hoc ænigma: Littus maris, non plene combustus sanguis hominis, & succus uyæ rubeus est ignis noster.

Difficultas in fornace cognoscenda. Lib. fornacii.

Sub igne autem & furni secretum contineri manifestum est, cum ignis non nisi in furno idoneo fieri possit. Quod autem furnorum genera à philosophis passim recenseantur ex Gebro facile colligi potest, qui solus ut alios auctores prætermittam, septem enumerat, Calcinatorium videlicet, sublimatorium, destillatorium, descensorium, solutorium, & fixatorium; cum tamen unicam solum fornacem quærant, quam cum indicare volunt, proprio ipsius nomine cæ lato, furnum secretum appellant. Ex cujus augmento vel diminutione contingit similiter artificem errare.

In proportione fornacum.

Magna enim fornax magnum dat ignem, parvum vero parva, quemadmodum etiam ex ejus spissitudine vel tenuitate, spissa enim fornax condensatum & fortem dat ignem, tenuis vero debilem. Spatiosa item respiracula clarum & magnum dant ignem, stricta debilem. Quapropter ut proportionem æqualem igni quem quærat inveniatur, laborandum imprimis est artifice.

Tempus natiuitatis lapidii.

Superest, ut de ortu & nativitate lapidis aliquid dicam, & de ejus terminis, omnis enim actio naturalis cum suum habeat motum & tempus determinatum in quo perficiatur & terminetur majore vel minore temporis spatio, ut ait Philosophus, necessario & lapis philosophorum suum habebit tempus certum & determinatum intra quod oriatur & compleatur. Volunt autem Philosophi ipsum nasci post accuratissimam elementorum ipsius mundationem, & ab omnibus inquinamentis depurationem in albedine quadam, quæ fulget candore admirabili vincens omnes mundi albedines, & ab igne fugiens & evanesceus, nisi artifex de cœctioni finem imponere sciat, & in ipsa hora animam ei adungere: exemplo foetus in matrice, qui à principio conceptionis perficitur continuè usque ad tempus partus, & tempore natiuitatis perfectus est de se, & si tunc non egrediatur, suffocatur, & moritur, quia tunc eget auxilio expulsiuæ virtutis: & cum ortus est, tunc eget ultimo perfici, quia motus ambulationis deficit ei, cognitio & loquela. Eodem modo lapis hic oritur perfectus per se,

Quando nasci dicatur.

sed

sed deficit ei tinctura, & fixio stans, & conjunctio matrimonialis, ideo eget auxilio artificis extrahentis tunc ipsum statim, & completis eum, antequam evolet, ab igne, aut antequam senescat & morbidus fiat. Hinc Morienes: Radix hujus scientiæ est in hora compositionis suæ. Et Alphidius. Omnis creatura potest augeri quousque perficiatur, cum autem ad finem perfectionis devenerit, in detrimentum diminutionis tendit, vel descendit: per ejusmodi viam iter suum dirigunt universa quæ in mundo sunt. Simile etiam quippiam evenire videmus in ijs, quæ nostræ subjacent voluntati, in coctione panis videlicet & confectioibus mellis & sacchari, quæ cum fuerint in complemento suæ decoctionis, perfecta sunt ab igne removenda, & si ulterius coquantur, comburuntur & destruuntur.

Oportet itaque artificem attentum esse & vigilem, ut terminum in opere non transcendat, & sequi consilium auctoris Lili, qui inquit, hoc opus teneas cum Hermete ut toties continuè iteretur, donec visui patefiat mutatio, ita quod operis visio te doceat.

Hunc autem terminum nunquam nisi mystice & obscure admodum indicarunt philosophi & consulto variarunt, ne comprehendendi aut cognosci à quoquam verè possit, nisi per Dei gratiam & benignitatem, cum eo ignoto omnium prædictorū notitia nihil juvet. Quidam enim hunc terminum definiunt anno uno, juxta illud Platonis: Pauciores dies præparationis est circuitus luminaris majoris. Alij novem mensibus, quidam centum quinquaginta diebus, aut centum viginti, & etiam centum, nonnulli octuaginta aut septuaginta, quin etiam quadraginta. Sunt & qui novem aut septem diebus aut etiam tribus terminum hunc definiant, & alijs modis infinitis, cum tamen non sit nisi unus terminus & dies, imò hora & momentum ut quidam volunt, in qua fiat totius operis perfectio aut annihilatio. Moyses: Istud opus fit ita subito, sicut veniunt nubes de cælo, ut inquit Hermes, & etiam in istu oculi. Et Rosinus similiter: Hoc opus fit in momento uno, & est ejus efficacia in purificatione lapidis ab unguentis suis, & alijs quæ impediunt virtutem ejus. Hujus termini cognoscendi difficultatem & periculum innuens Mireris Mimensidum sic alloquitur: Si philosophicè operaris, & terminum in ipso opere non transcendis, benedictus bis eris, hoc si subito videris, admiratio, & terror & tremor tibi evenient, caute ergo operare. Et Plato: Cave ne in putrefactione pervenias ad terminum nocivum, si enim contraxerit opus in solutione moram, fortasse augmentabitur in corruptione, unde cave ab hoc. Et quidam in Turba: Omnibus à te ratione peractis, si dealbationem nomen ignoras, speratam amittis lætitiā. Et Alius ibidem: Si compos-

in cl. phil.

*Terminorum
in opere varietas.*

*In quarta
ve Stellis.*

*Ad Euty-
chiam.*

*Libr. Secr.
Alch. ca. 7.*

situm plusquam oportet regatur, lumen ejus à pelago sumptum extinguitur. Item Haly. Lapis noster est vita ei, qui ipsum scit & ejus factum: & qui nesciverit & non fecit, & non certificabitur quando nascetur, aut putabit alium lapidem, jam paravit se morti, & pecuniam suam perditioni; quia nisi hunc lapidem honoratum cum germinaverit invenerit, non confurget alius loco suo. Et Alphid. Cum iste lapis dirigitur & ei forma perficitur, tunc est aptus operationi, antequam melancholia super ipsum abundet, & antequam aër in eo gignatur & senescat. Helones. Si ab angustia ipsum extraxeris, & in diebus tibi notis ratione rexeris, comes & conveniens tibi erit, tu vero dux eo decoraberis. At Arnaldus. Additamentum dispositionis & præparamentum debent esse in magisterio philosophorum, & operantium, quia natura motum suum præterire non poterit. Certum namque tempus est quod ipsa habet ad imprægnandum, pariendum, nutriendum & operandum. Unde cum terram imprægnatam habueris, expecta partum, cum vero peperit, nutrias eam quo usque possit tolerare omnem ignem: Hanc difficultatem ortus lapidis non parum intendunt philosophi, cum terminum hunc cum fine primæ & ultimæ decoctionis scionter confundunt, loquentes nunc de termino prius, nunc de fine alterius, ut legentium animos distrahant, & veram intentionem ipsorum non capiant. Unde bene nobis consulit Parmenides in Turba, ut ad opus non accedamus nisi cognitis omnibus conditionibus lapidis & naturis, in hunc modum: Intendito noscere imprimis, quid est quod naturam putrefaciat & rehovet, & cujus sit saporis, & quæ naturaliter habeat propinqua & longinqua, & quomodo se invicem diligant, & qualiter post amorem corruptio & inimicitia illis accidat, & qualiter illæ naturæ se complectantur invicem, & quomodo in igne lento concordēs fiant: quibus notis & perceptis, manus vestras operi applicate. Quod si dictas qualitates ignoratis, nolite huic operi appropinquare, quoniam totum est noxium, infortunium & tristitia. Quare cum ea quæ supra diximus de lapidis materia, regimine, ponderibus, vase, & igne, sint inventu & cognitu admodum difficilia, tempus autem præcisum nativitatis & ortus lapidis nosse difficilimum, imo ut quidam volunt supernaturale & divinum, & merito tota ipsius praxis difficilima judicabitur. Habent autem & aliud secretum philosophi, quod miris modis ab ipsis cælaturum hic pertranseo, cum nihil certi adhuc de eo compertum habeam, eo quod Lullius parcissime de eo loquatur, alijs omnibus quos quidem ego legi tacentibus, excepto uno Seniore, aut interprete ejus Hamuele, qui idem arcanum unico verbo attingit. Videant igitur nunc & oculos tandem aperiant, & resipiscant, qui absq; librorum intellectu tam grave & difficile attemptant opus. Valeant etiam

Clavi phi.

Tract. 2.

Natura lapidi cognoscenda antequam artifex opus incipiat.

Secretum artis.

etiam qui lapidis opus ita leve & facile fingunt, ut qui vis vel rusticus & indoctus, modo fortunatus, ejus notitiam habere, aut fructum ex eo aliquem sperare possit, cum intellectu præditis satis jam pateat illum neque casu aut eventu, sed nocturno diurnoque studio & labore Dei gratia adjuto parari debere. Quocirca Lullius reddens rationem quare ita raro inveniatur, sic ait. Homines ignorant naturam & naturalem illius commisionem & operationem, nec succurrere possunt naturæ, ratione suæ ignorantia, quousque per philosophiam transferint universalem, quæ revelat eis res, quæ illis erant absconditæ atque ignoræ. Ideo lapis hoster est & non rusticorum, & penitus nostræ philosophiæ, sicut filius est patris qui illum genuit. Hactenus Lullius.

Quare tam raro pervenitur ad artem.

*QUARTA HVIVS LIBRI PARS ET VLTIMA,
qua artem Chemicam cuique vitandam docet & concludit.*

Satis superque de tribus impedimentorum generibus scientiam hæc perdifficilem reddentibus superius dixisse mihi videor, quibus tamen si quispiam non moveatur, aut à proposito revocetur, sed suo confidens ingenio & judicio porro ire pergat, & speret per industriam suam obstacula omnia removeri aut superari posse, & ad intentionem suam pervenire, is aliorum exemplo cautior evadat, & tanquam è specula adspiciat irrita studia doctissimorum hominum, qui libros hac de arte ediderunt. Pertractet Jo. Brascehi opuscula, & in eundem animadversiones Tauladani, videat Laurentij Venturæ de arte Chémica librum, qui gloriatur se ducenta quinquaginta volumina hujus scientiæ in bibliothecam illustris. Comitum Palatini intulisse, & præter illa quinquaginta adhuc alia habere; & videbit pudendos & prodigiosos istorum errores, ut interim taceam de illis qui nostra ætate Rosarium Arnoldi de Villa nova, & Chemicos Paracelsi libellos declarandos & elucidandos susceperunt, qui se paraphrastas, & interpretes fateri non erubescunt eorum, quos non intelligunt. Sed sicut istorum dementia risum, ita aliorum frustrati labores misericordiam demerentur, qui cum doctrina & eruditione claruerint, nec laboribus aut sumptibus pepercierint in perscrutandis metallorum arcanis, tamen ab ijs veritas abscondita fuit voluntate proculdubio omnipotentis Dei, qui hominum scrutatur corda & renes, magno sane omnibus qui hanc artem inconsulte sectantur exemplo. Si enim tam doctos & præclaros viros, quibus diversorum auctorum libri nõ defuere, hujus artis practica, imo ipsa materia latuit, quid mihi aut mei similibus sperandum est, qui ingenio & eruditione minus valent, quibus etiam ne libri quidem, quod in hac maximè est, nisi paucissimi respectu eorum quos se dicit habuisse Venturæ ad

Doctos multos viros non pervenisse ad artem notitiam.

Exemplum ab alijs capiendum.

manum sunt? Quid postremo expectandum illis, qui musas ne à limine quidem salutarunt, qui neque radices mineralium neque generationis modum callent? neque unquam naturæ abscondita investigare curarunt, sed tantummodo avaritia vel ambitione, aut similibus pravis affectibus inducti, ad has epulas illotis properant manibus tanquam pecudes ad pabulum. Profecto tam facilem illis artem iudico, quam si manibus suis stellas cælo detrahere conarentur. Proinde mirum non est, si malis principiis innitentes, peiorem sortiantur finem, cum decoctis bonis senectutem in incerore & inopia agere cogantur, & metamorphosim quam in metallis expectabant, in se ipsis experiantur, in quos non insulse illud detorqueri posset: Quod habuerunt, scilicet divitias, amiserunt, quod non amiserunt habent, paupertatem scilicet & miseriam. Deinde cum paucissimis huius artis notitia contingat, idque solius Dei beneficio & misericordia, cuius voluntas nobis inexplorata est, & cuius potius iudicia timere debemus, nec quicquam de nobis præsumere, cumque tempus quo in hoc seculo versamur adeo breve sit & preciosum ut nullis opibus refarciri queat, malè admodum sibi consulit, qui incertos & ancipites eventus certis & securis anteponit. Quin potius Theologiam, Jurisprudentiam, medicinam, architecturam, aut similia selectetur, in quibus vel mediocria ingenia ita proficere possunt, ut alios consilio, opera vel re juvare, sibi nomen & famam divitias & honores parare, aut saltem familiæ providere possint. Neque enim quispiam à Repub. aut munijs quibuscunq; obeundis arceatur, etiamsi summum suæ facultatis aut scientiæ apicem non attigerit, quod rarissime evenit: neque enim omnes Theologi D. Augustino & Thomæ Aquinati, Jurisperiti Papiniano aut Bartholo, medici Hippocrati aut Galeno, Architecti Proclo vel Archimedi doctrina scientiæ aut experimentis pares sunt, nihilominus tamen & hodiè in precio sunt quamplurimi diversis inter se eruditionis gradibus distincti in eisdem facultatibus, nec est quod ebs temporis amissi ut male collocati poeniteat. At in Chemica arte planè contrarium venit, quam monti cuidam altissimo comparare soleo à parte septentrionali præcipiti & prærupto, ab australi leviter declivi, qui duas regiones discriminet, quarum altera borealis rarissime illustrata, sed nube plerunque opata & densa caligine operta, ventis validissimis perflata, sylvis horrida, sentibus & dumetis aspera, semitam nullam sed solum omne luto, aut nive glaciæque impeditum habet, nihilq; producat quod vel ad solatium sit hominis aut necessitatem. Altera contra meridionalis totos dies sole illustretur, aura suavissima ventiletur, collibus vitiferis, arboribusque omnium pomorum feracibus distinguatur, fontibus & rivulis suaviter decurrentibus irrigetur, pratis longe viridantibus & mille

florum

Indoctrinatus ab arte omnino excludi.

Propter finem & eventum incertum, artem cuius vitandam.

Comparatio.

florum generibus distinctis, ædibusque pulcherrimis, & umbraeulis adornata sit, demum quicquid ad bene beateque in hoc mundo vivendum desiderari possit, ibi cumulatissime reperitur, sed ad quam aditus non detur nisi per montem. Qui Chemica sectari instituit, is imprudenter & sine consilio regionem septentrioni expositam ingreditur, & in maximas difficultates seipsum præcipitat: cuperet oblectamenti alterius regionis australis perfrui, sed viam tritam non invenit, lutum vestigia absorbet, nix & glacies lubricitate fallunt, spinæ & vepres pungunt, tandem præruptus & fæditosus mons impedit, quo minus ad culmen ascendat. Quid faciat? frustra cælum votis & suspirijs fatiget, ni arrepta securi vi & maximo labore arbores & dumeta excindat, saxa ferro & igni dirumpat, viamque sibi inter ea aperiat. Aut si Deus & astra illi faveant, e summo montis fastigio scalam quispiam aut funem dimittat, quo sursum attractus, desuper voluptatis hortum aspiciat, & tandem plenis manibus fructus carpat, famem satiet, sitimque restinguat, & post exantlatos durissimos labores, exoptatissima quiete potiat. Sed quotus quisque est qui astra ita benigna habeat, vel aliena opera montem ascendat? quis enim audeat manum alteri porrigere, nisi fide, constantia, munificentia in pauperes, & vitæ sanctorum monia conspicuo, quem non arrogantem, non ambitiosum, sed humilem & mansuetum, non suæ sed Dei gloriæ studiosum jam dudum multis factis periculis sit expertus. Opus est igitur ut quisquis illam regionem inconsulte ingressus est, retrorsum pedem moveat, aut si ulterius pergere volet, solitudinem ne timeat, adversus ventum vestigia firmet, frigora veste duplici & pellibus suffulta, alijsq; fomentis arceat, ocreas tibijs propter lutum adaptet, baculo ferrata cuspide gressum in glacie fulciat, & tandem in monte gradus sibi paret, suoque Marte ad ipsius cacumen ascendat. Quod ni fecerit, omni fructu laborum suorum privabitur, timendumque est, ne vel per abrupta montis tandem cadat, & debilitatis artibus vel membris mutiketur, aut cœnosa voragine hauriatur, vel profunda nive glacieque detineatur, aut sentibus laceretur, aut fame, frigore & siti vitam misere finiat. In alijs facultatibus & scientijs nemo frustra laborat aut ingenium exercet, & si non summum saltem aliquem inter suos gradum meretur. Chemica vero qui tractat, nisi imperfectorum metallorum in aurum & argentum metamorphosin vere calleat, qui artis est finis & totius studij periodus, frustra ætatem suam trivit, temporisque inconsulte amissi poenitentiam aget. Quis igitur nisi imprudens, loquor autem non principibus & magnatibus, quibus parum decedit, si centenos aliquot aureos quotannis in re honestissima & pulcherrima jucundissimaque, si ratione & consilio omnia fiant, impendant, sed mee conditionis hominibus, quis inquam dubia sectetur, vnde nil nisi

*Impedimenta
Chemicarum.*

*Labor & studio
viam ad
scientiam parari.*

*Rarissime evenire ut aliena doctrina quis artem assequatur.
Artifici cito retrogradendum aut constanter operi insistendum.
Impedimenta omnia prima removenda.*

Chemicarum studium omne maneat, nisi plenam artem adpiscantur.

temporis & operæ dispendium, egestatem & inopiam speret & non potius ea unde certa præmia, honor, divitiæ, favor inter suos & admiratio expectantur? Quid stultius quàm ea inquirere, quæ postquam maximo labore & impensis non vulgaribus adeptus sis, ne audes quidem evulgare? quam miseram vitam tuam fore existimas cum in summa fortuna fortunam desideres, & ne id possis quod velis, compedes tibi injectas senties, ut merito cum Horatio dicere possis.

Quo mihi fortunam, si non conceditur uti?

Sibi quisque sibi quisque potius amicus sit, quam cuius.
Ingratis nihil quicquam satis.

At poteris alijs bene facere; splendidum id quidem & magnificum, sed ne hoc quidē, nisi occulte. Deinde ut alijs sis amicus, tibi inimicus eris, ut alios promoveas, te ipsum deprimes, & ancipiti fortunæ committes, animo inter spem & metum semper suspensus, ut alijs dones, tua prius infumes, floridam juventutem perdes, & in imum desperationis barathrum te conjicies? cum ne gratia quidem ulla ab ingratis affinibus, consanguineis & amicis expectanda sit, existimantibus te non ex amore sed abundantia, & parca admodum in manu largiri cum possis largissima, si tamen voto potitus sis; sin autem, nemo tibi vel teruntium reddet, etiamsi omnia tua insumperis, quinimo rideberis & ludibrijs omnium expositus contabesces. Et cum ne unus quidem è decem millibus qui Chemica tractant propositum sibi finem consequatur, an non potius timendum est, ne cum decem millibus operam ludas, quam cum unico illo reſm quæsitam obtineas? Quare omnes & singulos amice rogaros & monitos velim, ut Alchemiam tanquam pestem & carcinoma aliquod evitent; serpit enim ubi semel admiseris, & interiora hominis depascitur, rodit animum, nec quietem admittit spe ingentium bonorum, quæ non secus atque merus mali vitam humanam non solum difficilem & laboriosam reddit, sed senectutem accelerat & mortem. Spes quæ differitur, inquit sapiens, affligit animam; id si in alijs verum in hac certe arte verissimum. Quis jam enumeret morbos, quos fumi, foetores, argenti vivi crudi & sublimati exhalationes reliquorumq; venenatorum attractiones, diurnæ vigiliæ, labores quotidiani Chemistarum corporibus adferunt? quis unctiones ex aquis fortibus aut candentibus metallis, quis animi tædia referat, dum aliter atque præsumunt spes suas in irritum cadere prospiciunt. Quis innumeros sumptus breviter perstringat, dum hinc vitra, illinc ollæ ferreæ, inde catini aut argilla igni valido resistens, argentum vivum, marchasitæ auri & argenti aliorumque metallorum, & similia ex ipsis venis maximo terrarum spacio distantibus petuntur, nebulones, frugiperdæ & sycophantæ ut fallant, ultro etiam ex alijs provincijs & transalpinis accersuntur. Omitto infamiam quæ hos auri-petas plerumq; comitatur, & dubia de illis hominum judicia, dum

quif-

Spes varissime contingenti fallax.

Cur Alchemia studium vitandam.

Alchemia inquietum hominem reddis.

Proverb. 13.

Morbus creat & alia animi & corporis incommoda.

Magno contentus.

Odiolum & infamiam reddis.

quisque ut sentit de illis loquitur, hic impostorem, ille falsarium, & monetæ adukeratorem suspicatur: qui minus male, suarum rerum prodigum & male sibi consulentem, & ad egestatem sponte properantē affirmant, multi etiam miserentur, tanquam de ipsius salute conclamarum esset. Sed ante dicta quanquam ab Alchimie veræ sectatoribus tantum absint, quantum cælum à terra, nec in philosophantem & naturæ arcana callide perquirentem cadere possint, cum is nec multis nec etiã pretiosis indigeat, nec opus sit ut aliunde petat quæ ubique venalia inveniuntur, neque illi periculum sit à vaporibus aut fumis, tamen antequam eo perveniat, ut philosophorum scripta intelligat, materiam artis & ejus regimen & cætera necessaria sciat, multã dum tentare, plurima expendere contingit, neque omnino forte ab exhalationibus tutus esse poterit; neque vulgi judicia subter fugere, ut fileam interim nonnullos probos & doctos alioqui viros, qui audito Alchemistæ nomine non secus atque vasa crudeli aliqua fera inhoreseunt, & quodammodo contremiscunt, & antequam norint impostorem judicant. Adeo hæc ars omnium dignissima non sine omnipotentis Dei judicio vilis & improba judicatur. Quod quamvis primum incipientibus difficile & injurium videatur, tamen procedente tempore cum philosophorum dicta obscura intelligere & degustare incipiunt, & nonnulli eorum quamvis paucissimi ad propositum perveniunt, tum demum in sinu gaudent, non tam ob auri-argentique spem aut copiam, quàm quod ars impossibilis & vana ab alijs judicetur, ridentque occulte pridem irrisi aliorum vecordiam & improbitatem, cum secure etiam si quæ suspicio oborta sit divinæ in eos collatæ gratiæ hominum loquacitatem contemnere possint; provocando ad majorem illorum partem. Quid? dicerent, putasne hunc si tantis divitijs afflueret, non hæc aut illa acturum? familiam numerosam aleret, emeret, ædificaret, pompose vestitus servorum cohorte comitatus incederet, & magnũ quippiam moliretur. Rectè sanè, si omnes eodem essent animo, nisi & olim & nostra etiamnum hodie ferret ætas tales, qui moderate divitias ferre, nec propter illas sese extollere, arrogantiam, pompas, & cætera mundi vana fastidire, & securam semper & ubique continentiam, humilitatemque nullis undarum fluctibus agitaram amplecti didicissent. Sciant hi qui tam diversa meditantur, hanc artem à Deo non nisi pauperibus spiritu dari. Sic enim Alphidius. Hanc artem rationabilibus filijs Adæ, deinde pauperibus propriam tribuit Deus. Audiant Beatum Thomam dicentem, hæc ars invenit hominem sanctum, aut reddit hominem sanctum non quidem per se, sed quod fieri non possit, quin se ante faciem Dei prosternat & humiliter, & ei immortales gratias agat, qui tantum thesaurum & sapientiam paucissimis datam

*Differentia
vera Alchemie
à falsa.*

*Non sine Dei
judicio artem
vilipendit.*

*Vana hominũ
judicia.*

*Arts quib. pro-
pria.*

datam sola Dei misericordia consequutus sit. Itaque nihil mirum si sese intra rationis limites contineat, & tantum meditetur sui negligens quæ ad DEI gloriam, & proximorum charitatem spectant. Et quare tandem in vulgus efferat, quæ sibi mox sint obfutura.

Non vulganda qua auctori suo noceri possunt.

Historia Bragadini.

Vulgo nota sunt quæ paucissimis ab hinc annis Bragadino venerunt, qui cum Venetijs metalla vilia in aurum, transmutandi artem professus esset, & à populo per excellentiam magnus Alchémista vocaretur, adiit cum Toparcha Picolomineus proscriptus à quibusdam Italiæ principibus, petit mutuum triginta aureorum millia: & cupit imprudenter edoceri præterea artem, unde tantum sibi paret posthac quantum velit. Bragadinus pavore exanimis tum nec haberet quantum ille peteret, & multo minus artem calleret, nihil tamen ob ejus crudelitatem & temeritatem negare ausus, promittit utrunque: sed cum differt & tergiversatur, nunc hæc, nunc illa excusando, alter acrius instare & mortem minari ni promissum exolvat, nec enim se rideri à quoquam velle aut parvipendi. Cogitur itaque stipatorum caterva se munire adversus insidiantis ferociam quod tamen ipsi parum profuisset, nisi sui immemor dum alteri laqueum tradit Picolomineus ipsemet in tæles incidisset, & captus fuisset. Evasit tum Bragadinus pejori forti suæ reservatus. Posset tamen contingere fortasse ut eadem ars ad indignos aliquando deveniret, quos ad aliorum exemplum Deus non serus vindex atrociter puniat, qui æque bonis & malis utitur ad nolnini sui gloriam. Accepi à nobili quodam viro nostra hac ætate monachum quendam Italum hac arte confisum religioni & ordini suo renunciaffe, & in Germaniam venisse ut liberius viveret, cucullam & aspera monasteriorum detestatum: sed dum incautius se gerit, duos in intimam ipsius familiaritatem sese insinuasse, à quibus postea in sylvam quadam exire nre maximo scelere trucidatus sit, quorum alter pulverem apud monachum repertum pro suo diversis principibus & magnatibus ostenderit, & mille imposturis sub falso scientiæ nomine homines illuserit. Quis itaq; horum duorum exemplo non sibi caveat, secretumque suum occultet, quod propalatum aut mortem aut ad minimum perpetuum metum, & spontaneum exilium procul à patria & suis adferat. Multis jam dudum controversiis inter philosophos antiquos agitatum fuit, quid esset summum bonum, aliud alius virtutem, alius gloriam, voluptatem, dolorum absentiam, sanitatem, fortitudinem, animi securitatem, & similia in cælum laudibus vehit. Non dubitandum sane est, quin maxima eorum pars si lapidis philosophici notitiam aliquam habuissent hunc omnibus antedictis, cæterisque in mundo rebus prætulissent, cum eo divitiæ immensæ, & omnia quæ auro & pecuniâ parantur ha-

Aliorum periculo potius descendam quam suo.
Disputatio antiquorum de summo bono.

beri, morbi propelli, & sanitas conservari possit. Si enim expertis & sua cuique in arte credendum est, cum unanimiter auctores tradant elixir istud corpus humanum ad verum temperamentum reducere (intelligo in dispositis) sublimem memoriam, hilaritatem perpetuam, si violentiam externam excipias, prudentiam & audentiam conciliare; quidni credendum sit organum ita dispositum virtutibus varijs, omnibusque fere ut ita dicam corporis & animi bonis efflorere posse? Sed quis summum bonum iudicet id, cuius adeptio tam anceps, & postquam adeptus sis, ne audeas quidem evulgare, nisi insidijs undique peti, & mille periculis exponi velis, aut in perpetuo metu & terrore versari. Qui antiquitus eximium quid consecuti sunt gaudebant videri & cognosci, & fama sui frui dum viverent; Hæc sola scientia gaudet in tenebris, & latibula quærit, nec caput nisi post mortem audet exerere: nec id quidem nisi libello aliquo conscripto, & apud amicos deposito, quo fortunam suam posteris, & præsertim Chemiæ studiosis testatam volunt, quos eo munere dignatur summus Deus. Cum gloria in cæteris hominum actionibus & scientijs summum calcar sit ad ardua aspirantibus; in hac arte impedimentum potius adferre, animi vigorem retundere, & feliciter cœpto itinere quemcunque posset avocare. Ac ne divitias quidem summas probus quisque qui felicitatem suam cælo & Dei amore metitur, expetere deberet, cum difficillimum sit animo temperare in summa fortuna, & ab injurijs aliorum abstinere, aut ea non facere quæ reprehensionem & culpam in hoc mundo, & in venturo seculo poenam æternam mereantur. Cum igitur hæc scientia quamvis præcellens tantopere sit incerta propter impedimenta & difficultates superius enarratas, ut vix quispiam vel sperare illam audeat nisi inconsulte admodum & temere, cum infiniti rem & tempus misere perdant, & hominum ludibrijs sese opponant, morbos & egestatem sibi ultro accersant, & senium accelerent: denique cum ars adepta tantum periculorum secum vehat, iterum consulo omnibus, juvenibus præsertim & mediocris fortunæ hominibus, ut quisque famæ suæ & salutis curam habeat, nec hanc semitam terat aut ingrediatur, aut ut ingressus mox pedem retrahat, ne sero nimium cum multis sapiat, & stultitiæ suæ tarde & nihil profutura poenitentia poenas luat.

Sed ut is qui consilio meo nullo modo acquiescere, sed magis fortunam tentare maluerit, aliquam etiam utilitatem ex hoc libello referat, præcepta non infalubria dabo. Primo semetipsum examinet, & consideret num condiciones in artifice requisitas habeat, & ante omnia rei familiari prospiciat, ne si proposito vacuus maneat, egestate postea laboret, aut opus inceptum dimittere cogatur. Diversorum auctorum libros sibi accumulet, quia alioqui

Elixir mira proprietates.

Beatus esse in perpetuo timere nemo potest.

Alchemia incommoda.

Præcepta Chemicis omnibus maxime utilia.

1.

2.

qui

qui impossibilis est illorum intellectus, nec lectum semel, bis, terve librum rejiciat, quamvis non intelligat, sed relegat decies, vicies, & quinquagies etiam & amplius: deinde videat in quo maxime concordent auctores, ibi enim latet veritas, sed naturæ possibilitatem imprimis spectet. Unde Philosophus, secundum naturam sit tua intentio. Radices præterea mineralium cognoscat, ut ex ipsis faciat opus suum, alioqui in vanum laborabit. Ne aliena opera utatur, non enim eo animo alijs atque sibi quisque operam navat. Deinde hæc ars non secus atque regnum aliquod est societatis impatiens, nisi fide, innocentia & Dei præcipue amore animi juncti fuerint. Proinde Geber non temere inter artis impedimenta ponit membrorum truncationem. At quibus membra magis trunca videntur, quam ijs qui aliena opera artem quærent, & seiplos naturalium rerum scrutatione indignos profitentur? Qui itaque otium non habet alijs negotijs distractus, ut librorum lectioni vel exercitationi artis vacare possit, potius ab ea absteineat, quia nihil est quod votis suis secundum expectet. Aut si divitijs abundet, & expensas non timeat, quærat sibi virum aliquem probum & eruditum & linguarum aliquot maxime usitatarum peritum, mediocriter in destillationibus, sublimationibus & calcinationibus communibus versatum, non quod eæ in hac arte admodum necessariae sint, sed ut opera philosophica à vulgaribus sciat distinguere. Ei salarium annuum consuetuat, libros & instrumenta arti necessaria suppeditet, sed eo animo ut jacturam pecuniæ suæ non ægre ferat, etiam si per aliquot annos nec unde potissimum incipiat sciat artifex. Neque enim lecto aliquo libro fortasse falso & ab impostore quopiam composito, manum operi adhibendam quis putet, sed post aliquot annorum spatia cum se auctores etiam probe intelligere existimaverit. Sic enim legimus in Allegorijs Sapientum. Noli opus incipere antequam ipsum scias, quia si opus non noveris errabis, & opus tuum in vanum peribit. Semel receptum nisi magna de causa non mutet, etiam si tardiusculus videatur properanti. Circumforaneos & indoctos qui sese Alchemistas profitentur procul à lumine arceat, neque enim quenquam docebunt quæ ipsi ignorent. Si quid ab ipsis disci possit, id totum in varijs fornacibus & ignibus, eorumque gradibus consistit, quod dato munusculo ab ijs sciri poterit, aut si ea de causa retinendi videntur, vas semper sigillatum & exterius coopertum detineatur: Si materia aspicienda, aut eximenda, aut miscendum aliquid, domo amandentur. Caveat sibi quisque à libris & chartis quæ varias recepras (ut vocant) continent, & albificationes aut rubificationes, auri argentique multiplicationes, aut auri ex ære & argento extractiones promittunt. Nec credat facile ijs qui operis abbreviationes pollicentur, aut Elixiris per-

Senior in clavi
vi Sap. ma.

3.

4.

est impatiens
societatis.

5.

6.

7.

nis perfecti augmentationem, natura enim tempus suum comple-
 tum habeat necesse est quo actionem suam perficiat, si quis mo-
 tum illius turbet, non lucrum sed damnum & incommodum sibi
 accumulabit. Nemo etiam Elixiri augmentum dare, aut ejus
 virtutem intendere potest, qui artem integre non calleat, & opus
 per experientiae viam antea ad complementum perduxerit. Fu-
 giat sublimationes, calcinationes, & solutiones omnes vulgares,
 nihil enim utilitatis inde expectandum, cum philosophorum re-
 gimen à vulgaribus sit longè diversum. Evitet omnia quæ ma-
 gno constant. Si in auro & argento artem sitam existimet par-
 vam eorum quantitatem sumat, utpote drachmam unam aut ad
 summum duas, si principia felicia fuerint, postea poterit majori
 pondere opus repetere. Vilipendat cementationes omnes, & o-
 lea, aquasque graduales quibus miranda quædam se posse efficere
 jactant nonnulli, cum parum sit in illis lucri, plus damni & pericu-
 li. Nam demus ut aliquid auri argentique ex metallis imperfectis
 exprimatur ea ratione, certe id exiguum erit, & sumptibus & la-
 boribus vix respondebit, nec augmentationem ullam admittet.
 Damnet vegetabilia omnia & animalia, aut quæ ortum ex eis ha-
 bent, media præterea mineralia, & non capiat nisi naturam me-
 tallicam, circa illam hæreat & operam suam impendat, alioqui la-
 bore, impensas & tempus suum deplorabit. Nec tamen pro-
 pterea etiam sibi prosperum eventum polliceatur si in debita ma-
 teria operatus fuerit, cum teste Gebro & alijs philosophis hæc ars
 tota à Deo pendeat, qui cui vult etiam largitur & subtrahit, qui est
 sublimis & gloriosus & omni justitia & bonitate repletus: si enim
 Deus sciret in eo mentem fidelem, ut ait Lilius, utique ei verita-
 tem intimaret. Proinde si quis votis suis frustratus fuerit, non
 Deo maledicat, nec ignorantiae suæ culpam philosophis imponat,
 aut eos reprehendat, sed seipsum, qui plus de se præsumperit
 quam æquum erat, & suadenti ut ab arte abstineret,
 non obtemperaverit.

F I N I S,

SUM

SUMMARIUM HUIUS OPERIS.

PARS PRIMA tres tractatus continet.

Quorum primus tria Physices docet principia, quæ Chemiæ Theoriam indicant.

Secundus, tria Chemiæ praxis principia.

Tertius, manulem praxin, & applicationem ad opus habet.

SECUNDA PARS septem gradus philosophicos docet, per quos studiosorum animi, veritatis ac virtutum ejus apicem, & metam, hac in arte contingere valeant.

Accesserunt:

Mundi fabrica.

Peregrinatio vitæ communis.

Erroris via

Veritatis quoque semita.

Præterea quedam recapitulationes singulis capitulis adjunctæ sunt, & Colloquia, quibus Metaphysica quedam, Physicis & Chemicis elucidantur.

Item, Artificium supernaturale.

PIIS AC ERUDITIS VIRIS
MEDICIS, QUI THEOPHRASTI PARACELSI
DOCTORIS MEDICI LIBRIS,

aut eorum lectura fructum fecere,

Gerardus Dorn.

S. P. D.

Cio vos non latere fratres, quam ignominia per orbem afficiunt ignari præceptorum nostrum Theophrastum Paracelsum, vel quia videt ipsum facile

facile superasse quosvis nostri seculi Medicos, ac prisicos, tam experientia quam arte, vel quod ignaros in genere Medicos, Physicos, & chirurgos non immerito reprehenderit ab enormibus eorum erroribus. Nec vident isti quam turpiter sibi conscij fateantur ignorantiam suam, cum ignaros non tam carpere, quam docere conentur, & doctos in arte sua quosq; summopere laudare studeat & exhortari. Docti viri sibi non attribuunt eam reprehensionem, tanquam ipsos non concernentem, sed admirandam ejus experientiam conati sunt imitari potius quam vituperare. Contra qui sibimet sapiunt, nihil probare solent, cujus fuerint ignari: tales rustica nimium invidia moti, dentes acunt in eos, qui suo labore prodesse conantur omnibus. Quapropter hortor vos fratres (ne tantum facinus maneat inultum) arripite calamum in eos, quos non pudet medicam artem depravare tantum, verum etiam eos persequi, quorum omne studium assidue versatur circa sepultam in hac arte veritatem recuperandam. Quod certe preceptor noster prestavit, dum infinitas regiones peregrinatus, Medicinam chemicam (non sine maximis expensis) nostro seculo solus restituit. En premium pro meritis, quod ab ingratissimis hominibus accipit, utpote calumnias post mortem. Ipso vivente nullus oblatrare fuit ausus; mortuo jam bellum parant inermes. Euge viri boni resistamus, ne cumulus iste vilis per exemplum auctus si non jure, saltem injuria, bonas artes una cum earum Professoribus piis ac veris prosternere presumant. Non quod per se quidpiam prestare possunt, verum quia se viribus omnino destitutos esse vident, ipsos se dant in predam gigantibus: nam sciunt hominum hac monstra nihil operis ardui vel preclari, quod non fecerint ipsi, ferre posse. Et ne tanto quod susceperunt operi (nempe Iovem ipsum de sede sua deicere) per aliud excellentius aliquando sit in honore diminutum: cum ex eo summos honores ac divitias hauriant, caservam suam abjectis hominibus augere non verentur: ut quod ab avo non

N

potue-

potuerunt, arte nec ingenio, multitudine jam exequantur & ere. Solent artamen gigantum nonnulli, qui nectaris dulcedinem paulisper degustarunt, ejus allesti suavitate, viros accersere, potissimum eos, quos Theophrasti doctrina resciverunt imbutos fore: non quod eorum delectentur consortio, sed ut blandis verbis ac pollicitationibus venentur, ut ab eis intelligant scripta Paracelsi, eorum ingenia superantia. His adhuc non contenti, petunt eorum quae dicti viri practicarunt unquam, habere duplum: quod postquam obtinuerint, mox frivola quadam occasione quaesita, simulabunt injuriam ab eis recepisse maximam, & rixosis verbis conabuntur eos terrere, ne vix (ut putant) hiscere sint ausi, dicentes: hoc opus vestrum est puerile, minus dignum auctoritate nostra: quod si Theologiam tractaret, aut leges, gratum nobis foret opus: abite hinc, opera vestra non indigemus. Sic solent bonos viros laboribus & arte fraudatos & inanes, impudenter dimittere. O pater omnipotens, qualem Theologiam quaerunt hi, qui montem montibus accumulanti, ut te caelis dejiciant? quales expostulant leges, qui justitiam tolerare non possunt? Si talibus imbuti non estis artibus, etiam vocati fratres non adeatis: nisi vestro periculo velit experientiam facere hujus historiae. Expertus hortor, & moneo vos, ut preceptoris nostri teneatis doctrinam, scribentis: Alterius non sit, qui suus esse potest. Interim in Christo primum, tandem in Theophrasto, fratres charissimi valete, non immemores, quantum debeamus preceptori nostro, licet mortuo, iterum iterumque valete.

AD

AD LECTOREM

PRÆFATIO.

Habes hic, optime lector, Theoriam & Praxin totius Artis Chemicæ, quam (nisi velis) ex lectura compendioli hujus ignorare non potes. Lege & releges pluries, cum tranquilla mentis attentione, nil obiter aut inconsideratum pertransiens. Quod si dispersa nostra mentis opinionem collegeris, nihil eorum quæ pulcra sunt in hac arte, latere te poterit unquam. Invenies hic sub duro cortice veram medicinæ laticem, quo te, nec non amicos & pauperes à languoribus corporis (auxilio Dei) sublevare possis. Laboris te non pœniteat in exercendo practicum, quam tibi descripsimus: nam fabricando nos ipsi fabri facti sumus in hac arte, non lectura sola. Quod si forte contingat, primo vel secundo votum te non consequi, ne desponderis animum, sed tertio & quarto rem ipsam repetas. Accidit erranti mihi sæpius compotem illius me fieri, quod appetebat animus. Nihil prohibet hominem ad hanc artem pervenire magis, quam pusillanimitas & impatientia. Hoc solo nunc te monitum velim, quod medicinæ corporis humani limites in principio non excedas: nam si metallorum vulgarium metamorphosin quaesieris, deplorabis errorem tuum. Vale, æqui bonique labores nostros consule.

Philosophia Chemicæ quid.

CAP. I.

Chemica Philosophia rerum latentes formas secundum rei veritatem, & non apparentiam, investigare docet. Hujus veri discipuli duas ingrediuntur vias. Opinionem, & experimentum. Quibus contingit harum alteri duntaxat inniti, sese nec non alios sua doctrina vel opera falli necesse est. Quicumque tamen utramque rimati judicaverint alteram ex altera, hi suo labore non frustrabuntur, nec alij quibus opem ferent aut consilium. Opinio quidem dubia præsupponit, philosophicis tamen rationibus apparentia vera, quæ demum experientia

rientia verificari debent. Quapropter & mihi visum est, in hoc opusculo compilando, viam utranque tenere tutissimum, solis mutatis nominibus in Theoriam & Praxin. Priusquam tamen ulterius progrediar, clavem tradere non gravabor, qua nihil iis qui vocati sunt occlusum sit, sed naturæ secretorum scrinia sint referata. Quod gratis ab Altissimo datur timentibus eum, gratis accipite timentes pariter & diligentes Dominum. Studio rerum comparatur notitia. Cognitionem subsequitur amor. Desiderio seu delectatione datur assiduitas. Frequentia dat experientiam. Hæc virtutem, illa potentiam. Hac opus mirum perficitur in rerum natura, quæ talis est.

Natura quid.

CAP. II.

A Pud Chemistas natura dicitur, Cæli cum Elementis in generationem omnium quæ sunt exercitatio. Quod artificium duplici perficitur instrumento, dispositione videlicet, ac influxu. Natura, materiam corumpendo, disponit ad potentiam formæ receptivam, & cælestium influxuum: quæ tandem suo determinato tempore prorumpit in actum, & formam specificam. Hoc sibi vult dictum illud philosophorum: Secundum dispositionem materiæ agit forma.

Quid sit forma.

CAP. III.

Forma est æthereæ regionis in elementarem actus & potentia. Per elementorum ad invicem transmutationem, aptat natura materiam, illi formam tanquam matriæ semen includens: hujus virtute prægnans, veluti mater foetum producit in actum specificum. Id sibi volunt philosophi dicentes: Forma deducitur de potentia materiæ. Potens est enim ipsa materia parere, quod à forma generatur in illa. Concludendum est igitur, quod forma, sit agens in materiam patientem ejus actionem, inter quas natura magnetica se medium præbet tanquam artificem. Hæc quidem ex universali totius forma, specificas indies formas excitare non cessat, nec magis quam cælorum motus est otiosa.

Quid sit Materia.

CAP. IV.

Materia nobis est elementaris regio tota, quæ licet in quatuor partes (quas elementa vocamus) dividatur, ignem, ærem, aquam, & terram, duo tamen sunt principalia, scilicet ignis & aqua: quia nihil aliud esse videtur aer, quam per calorem, in creatione mundi, persistens aqua resoluta, terra verò per calorem & siccitatem aqua densata, vel potius exsiccata. Conatur ignis ex propria natura, dum potest, aquam in se convertere, quod ut facilius perficiat, duo quærit media, secundum ambas utriusque qualitates:

itates: prius, ut calore suo frigiditatem, illo siccitateque [suis] humiditatem [aqueas] absumat. Videmus nubes ignis calore suspensas, inter aquam & ignem tenere medium, quia si calor ignis, qui circa superficiem remissior est, quam in suæ sphaeræ medietate, vincatur aquæ frigiditate, medium hoc in alterum extremorum, utpote vincens, convertitur, & ignis (sic disponente natura), suo conatu frustratus, dum unum absumere nititur, ex eo generat alterum, quod rursus in id, ex quo generatum est redit. Hæc transmutationis circulatio, generationis est potissima causa. Non absimile videmus ignem in corporibus à natura compositis exercere. Lignum exemplo sit admotum igni, quod priusquam omnino humidum aquicum in aerem sit conversum, non flagrat e- jus sulphur, hoc tamen absumto, pariter & ignis in aerem, & demum in seipsum transit, ligni partibus solidioribus in cinerem vel terram decidentibus: propterea non est dicendum elementa ligni talis consumpta fuisse, sed à suo separata composito, quodlibet ad propriam sphaeram rediisse. Hac de re facta fuit apud philosophos quaestio dubia, utrum plus absumeret ignis quam generaret? Sanum videtur dicere quod sint æquales operationes ignis ætherici & elementaris, quia si plus absumeretur igne elementari, quam generaretur igne ætherico, posset assignari vacuum in rerum natura: quod omnino foret absurdum. Si vero plus generaret ignis æthericus quam absumeret elementaris, superfluum non posset determinato, jam suo loco contineri: sic alvum naturæ solvi foret necesse. Brevius tamen respondebitur, nihil ab igne consumi, sed per transmutationis modum quod ab uno recedit, accedit ad aliud elementum. Sic natura sagax indies ex elementis, adinvicem hoc modo transmutatis, & forma, novas excitare formas sollicitè procurat: ut per generationem reformetur, quod per corruptionem deformatum est: sitque circularis operatio naturæ, sicut & cælestis motus. Solent etiam plerique nimium curiosi physiologi nondum experti rerum, nobis hoc argumentum obtrudere, quo chemistarum quintam essentiam oppugnent, verum non expugnabunt, nisi validius adferant. Corpora (inquiunt) naturalia quatuor constant elementis, ubi quintum erit elementum? Respondemus, omnia naturalia corpora constare quatuor elementis simul & forma, quæ etiam aliquid est, & purissima pars cuiusvis compositi: nec solum ex his omnibus, quia non potest fieri vera conjunctio nisi per aliquod vinculum: alias erit contractus, vel collisio. Non possunt enim qualitates primæ propter earum inter se repugnantiam, in unum convenire. Quapropter necessarium fuit illas in elementa duas qualitates habentia componi, quo facilius jungerentur. Hoc natura vinculo cuncta componit corpora. Philosophi solent nobis

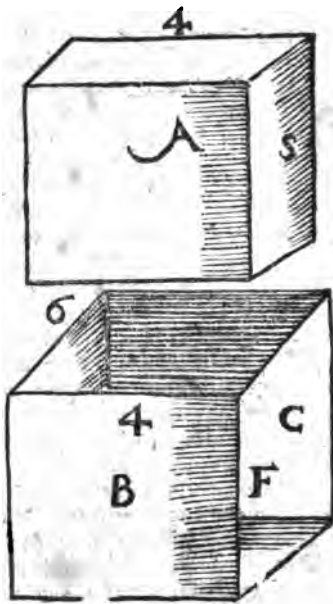
id ænigmate tradere, dicentes: Fac pacem inter inimicos, & totum habebis magisterium, nempe chemisticum. De elementis itaque concludendo dicimus, illa fore triplicia, nempe: Simplicia, Composita, & Decomposita. Simplicia sunt, quæ nec corrumpuntur, nec patiuntur compositionem: non ex his, sed per hæc omnia alia inferiora elementa vires suas exercent: quas etiam ab illis sortiuntur. Composita sunt quæ componuntur, & corruptionem patiuntur. Decomposita verò quæ jam in compositione per corruptionem conveniunt. Quicumque hæc in illa, impurâ, in pura, composita in simplicia noverit convertere, maximus erit chemista, & mirandorum bonus artifex.

De Corruptione.

CAP. V.

Corruptio chemistica nihil aliud est, quam totius à natura compositi suas in partes resolutio. Omne quidem compositum, si resolvatur, in id solvi necesse est, ex quo compositum fuit prius. Idcirco naturalia corpora in elementa, & in quintam essentiam, ex quibus constant, resolvuntur. Non est quod propterea putemus id opinioni repugnare Paracelsi dicentis: Omne corpus naturale per artem in tria solum solvi posse, scilicet in Sal, Sulphur, & Liquorem, quia semper aer liquori vel sulphuri mixtus reperitur. Ita quod non sit artis, aerem purum, & ab aliis elementis omnino secretum, aliquo vase concludere: licet natura nihil vacuum relinquat, sed aere composito ab initio creationis impleat, tamen aer ille non est arte secretus ab elementis, sed permixtus. Chemistis Indies ob oculos versatur, nihil à corporibus arte separationis elici posse, præter aquam, oleum, & terram. Et licet oleum, in principio stillationis, clarius sit quam in fine, nihilominus diversum natura dici non potest, sed accidente: hoc est, in fine magis adustum, quam in ipso principio. Restat ut nunc dicamus, quod nostra corruptio differt à naturali, per hoc, quod individua distrahit à suis speciebus ad suum genus. Nullus artifex destructa rerum specifica forma, rursus eandem formam in illam poterit materiam introducere. Natura tamen ex elementis, à quibusvis corporibus, quovis modo separatis, Indies similes prioribus formas, & diversas excitare potest, & summo conatu genera nititur in species, ad individuorum conservationem dilatare. Sed quia corruptio unius, alterius est (ut loquuntur Academici) generatio, merito de generatione loquemur.

Generatio dicitur ex occultatione manifesti, mox occulti manifestatio. Tribus enim dimensionibus omnia corpora concluduntur, videlicet Altitudine manifesta, Profunditate occulta, & Latitudine has inter media. Philosophi nobis hoc occulte tradunt his verbis: Non fit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium: hoc est, ex corporis alicujus manifesta forma, non potest occulta nobis innotescere, nisi per manifestationem, qua patetis occultis proprietatis: quod geometricè demonstrabitur, ut melius physicè queat intelligi. Obversa nobis una facie, seu potius superficie corporis alicujus solidè geometrici, quale per A. litteram designatur, tali situ, quod reliqua plana non sint omnino perspicua, possumus longitudinem ejus superficiem metiri, quæ nobis est manifesta vel obversa, quam 5. pedum fore ponamus: tanta etiam est altitudo reliquarum superficialium sibi invicem oppositarum, b. c. f. quarum plana non alias nobis innotescunt, quam per latitudinem 4. aut 6. profunditatem, quæ ducta in se 24. efficiunt, hæc rursus in altitudinem 5. manifestam ducta, 120. pedes solidos patefaciunt, antea nobis occultos. Haud absimili via solent Chemicæ corporum naturalium formas latentes investigare, per medium, scilicet, versionem formarum manifestarum in occultas. Quæ versio fit corruptione formæ specificæ, generationeque generalioris formæ videlicet elementorum decompositorum in composita, & impurorum in pura conversione.

De excellentia Ternarij.

CAP. VII.

SACRATO Ternario totus mundus ordine, numero, & mensura per unitatem constructus est. Unitas enim non est numerus, sed concordiaë foedus. Binarius vero primus numerus, discordiaë fons & origo, per assumptionem materiaë dissectus est ab unitate, & rursus in unum conjungi non potest, nisi vinculo plurimum indissolubili: quod solum unum est. Frustra certe laborat, qui paria paribus copulare nititur, sed impare solo paria conveniunt in unum. Numero Deus impare gaudet. Unarius itaque binarium (hoc est unum & unum) per unitatis simplicitatem in ternarium vincit animatque, nexu quidem insolubili: nam unum in aliquas partes dividi non potest. Non enim unum, atque unum, duobus conjungi possunt, cum duo, quæ necesse deberent, in unum atque alterum per se solubilia sint. Rejiciatur itaque binarius, & ternarius reducibilis erit ad unitatis simplicitatem: ut ait Joannes Trithemius in epist. ad Germanum Gnaum, & ulterius. Non est humanus mi Germane hic ascensus, sed solum his familiaris,

liaris, quorum est in mente ternarius (id est) qui rejecto binario per assumptionem ternarij, sunt ad unitatis simplicitatem assumti.

De mundo elementari.

CAP. VIII.

TRibus potissimum partibus cernitur elementaris mundus constare: Mineralibus, Vegetabilibus, & Animalibus. Præter hæc nihil in hoc mundo (quod sub sensum cadat) est quod queamus invenire Quapropter è mineralibus, tanquã aliarũ partium basi, faciens exordium, veniam ad reliqua corpora materialia. Terra quidem basis est & retinaculũ omnium, tam cœlestium influxuum, quã solidorum corporum. Circum ejus centrum cœlestes motus fiunt omnes. Ad ejus centrum gravia quæque feruntur, nisi soliditatis terræ beneficio retinerentur. Et ab ejus centro levia fugiunt omnia. Quod Hermes Trismegistus in arcanorum secretissimo (quod smaragdinam tabulam nuncupant) ait: Terra nutrix, & paulo inferius, Ascendit à terra in cœlum, & iterum descendit in terram: sic recipit vim superiorum & inferiorum. Ibidem videmus ipsum inferiorum vires, terræ potissimum adscripsisse. Mirabilium enim est productrix ex cœli semine, sororisque suæ menstruo. Quod idem Hermes inquit: Rei unius pater est Sol, Luna vero mater, portavit ventus hanc rem in ventre suo (& rursus quod prius) nutrix ejus terra est.

De Mineralibus.

CAP. IX.

Mineralia sunt, quæ in visceribus terræ, mixtione hujus & aquæ, secundum earum diversam proportionem, in diversas formas ac species concreta reperiuntur. Horum tria sunt genera, lapidum videlicet, metallorum, & mediorum mineralium. Et licet hæc omnia generentur ex mixtione proportionali terræ & aquæ, nihilominus ex quatuor elementis constant, sicut vegetabilia & animalia: nam supra dictum est capitulo quinto, quod omnis liquor, & sulphur, aërem secum habent occultum. Lapidem ex multa terra & aqua pauca, secundum magis aut minus à natura constati sunt, ideo non fusibiles, sed potius igne friabiles. Quod nonnulli cæteris lucidiores evadant, ac diaphani, fit propter majorem terræ depurationem, & clarificationem à natura factas: cum videamus & arte cineres aridissimos in vitrum transire diaphanum, nec potest ars æmulatione curiosissima, minimum opus, quod naturæ fuerit facillimum, imitari. Metalla quidem, e contra constantur ex aqua multa in argentum vivum transmutata, & pauca terra in sulphur à natura conversa: quo fit ut liquabilia sint potius quam friabilia. Diuturna decoctione densatur aqua, modo non exhalet, è diverso terra clarescit: nam occulta ma-

nifestis, & hæc illis, semper & in omnibus contraria sunt. Principia metallica triplici statu differunt, aut sunt remotissima, veluti terræ cum aqua mixtura, vel remota prout vitriolum, aut sunt immediata, sicut argentum vivum & sulphur. Ex his duobus posterioribus, secundum puritatem amborum, vel impuritatem alterius, aut utriusque, nobile vel minus, aut prorsus ignobile, natura calore subterraneo, vix annorum millibus generare dicitur metallum. Eo fit, ut quanto diuturniori sub obedientia cœlestium influxuum mineralia fuerint, tanto firmiter validiorique potentia, virtutes acquisivisse cœlestes efficacissimas, inter ea quæ corporeas vires habent restaurare conservareque, non immerito putentur, & eo nobilior, quo metallica forma sua materia minus fuerit oppressa. Metallorum forma generalis æqualis est omnibus, at propter materię variam dispositionem (ut supra capitulo secundo dictum est) in varias prorumpit forma specificas. Quod si universalis forma, jungatur materię cœquata proportione partium dispositæ, in speciem omnium nobilissimam, & in aurum prorumpat oportet: nam locus jam æquatas partes continet: natura quoque proportionatum calorem adhibere novit, ut instrumentum. Aurum itaque suo calido non est frigidius, nec frigido calidius, pariter humido suo non siccior, nec humidius arido, sed undique temperatum, unitum, ac tanta perfectione compactum à natura, quod nulli penitus igni cedere putetur artificiali: Naturali tamē, ajunt philosophi, primam in sui materiam resolvi posse: in quam nisi resolvatur, impossibile fuerit ipsum in humano stomacho posse digeri, quod igne vehementissimo, reliqua metalla vincente, lapidesque consumente, non uri dicitur, sed purius ac perfectius reddi: donec ad summum suæ perfectionis gradum devenierit, tunc in igne tanquam Salamandram, jubilaré tradunt philosophi. Non de monetario, sed per antimonium ita depurato, quod nihil alterius in eo mixti metalli relinquatur, ipsos intelligere puto. Quapropter frustra laborare videntur omnes, qui conantur aurum potabile facere (quod ait Marsilius Ficinus) nisi prius aurum in primam sui materiam resolverint (hoc est) in argentum vivum & sulphur: quæ materia metallorum omnium est prima, proxima, & immediata. Hæc sit igitur auri conclusio, quod à sua perfectione, similitudineque Solis cœlestis, terrestris Solis nomen sortitum sit à philosophis: qui etiam terrestrem Lunam argentum purum (quod cupellatum vocant aurifabri) nominarunt: colore, constantia, pondereque deficiente, deficit in ea pororum compactio, restrictioque, quibus metalla pondus acquirunt, ut argentum vivum. Omne decoctum naturaliter, primo nigrum, secundo quidem album, tertio rubrum efficitur: qui postremus color est excessivus, & à perfectione

tione superabundans. Ut omne corpus naturale perfectum sit, requiritur ne in aliquo deficiat: vel perfectionis limites excedat: quæ perfectio medium tenet in omnibus. Medium autem inter nigrum & album, est pallidum, sicut inter album & rubeum perfectum majus, est citrinum. Hinc est quod aurum inter album & rubeum tenens medium citrinum colorem habeat, non excedens nec diminutum. Nihil aliud est citrinum, quam determinata proportio, mediaque rubei coloris & albi. Hinc fit etiam quod omnes, quotquot putant argentum, & reliqua diminuta metalla vulgaria, in aurum auro transmutari posse decipi contingit, nec non illos quibus libenter audiuntur. Nam aurum non plus coloris habet, quam indiget ad colorandum suum argentum vivum. Experientia doctos docuit viros, medicinam ex auro fieri posse, quæ possit argentum purum, vel aliud rite depuratum aliquod metallum, in colorem auri tingere perfectum: verum non plus auri factum est hac arte, quam fuit illud auri pondus, ex quo talis medicina tracta est. Fatuum ergo videtur consilium eorum, qui strident in aliquo quærendum esse loco id, quod in eo non continetur naturaliter: ut superabundantem in auro colorem, & pondus superfluum, quæ tribuat alijs: quæ etiam si haberet, non esset aurum, sed coloratus auro quid, & non metallum perfectum. Quod si in auro non sit hæc transmutationis perfectio, rationibus jam allegatis, nec in aliquo alio minerali [nam quod in perfecto non fuerit perfectionis, in imperfectiore quærendum non est] nec in vegetabilibus erit, minus etiam in animalibus, quæ natura magis ab auro distant, & in auri generatione minus conveniunt, quam aurum ipsum: natura quoque sibi simili natura gaudet, ac transmutatur in ipsa facilius, quam in aliena. Sed cum in transmutatione corporis imperfecti, requiratur summa perfectio sive medicina perfecta, quæ propinquius etiam elici non potest, quam à summe perfecto, quod suæ sit naturæ: nam potentiora, propinquioraque semper & in omnibus eligenda sunt, propter faciliorem transitum: cum etiam omnis perfectio corporum à temperamento suarum in compositione partium dependeat, temperatius auro nihil erit, aut ad rem istam propinquius. Quapropter ab auro, vel à nullo petenda venit hæc transmutationis perfectio. Procul dubio philosophi viri nullius auri fossilis, aut vulgaris avidi vel sitibundi, transmutationes describunt, non vulgarium fossiliumve metallorum, sed suorum, & philosophicorum: Hi suo sæculo consulentes, & posteritati, summis laboribus conati sunt, ex consideratione temperamenti fossilis auri, temperamentum auri fictitij reperire: quod non solum ex uno corpore, sed ex diversis, tam vegetabilibus, quam mineralibus, & animalibus extraxerunt. Est itaque philosophorum aurum, quædam

quædam arte compilata medicina temperata, quæ tanquam forma separata à suo corpore, tantam ad subtilitatem redacta est, ut in quodvis sibi objectum, instar formæ cœlestis, in præparatam à natura materiam operetur. Forma quidem universalis, quæ semel specificam induit, cum ab individuo separatur, vim retinet activam, quam rursus in alienum corpus imprimere potest, unitatis virtute, cujus vires jam induit, & tunc omnia secum unum facit: licet etiam hæc medicina tracta sit ab individuo non temperato. Nam arte, quævis & quorumvis elementa, possunt ad temperamentum in unum reduci temperaturæ. Nunc de reliquis inferioribus metallis dicendum est, utpote Stanno, quod Jovi calido & humido: Cupro vel ære, quod Veneri frigida, licet parum calidæ, humidæque: Plumbo, quod Saturno frigido & sicco: Ferro, quod Marti calido & sicco, propter dictarum qualitatum similitudinem dedicaverunt philosophi. Quæ pariter quatuor complexionibus, non humoribus, in corpore non physico medicorum, sed elementato, non in concione quadrare videntur, ob qualitates dictas. Quoties igitur Cholericus, Melancholicus, Phlegmaticus, vel Sanguineus ad temperiem per medicinam temperatissimam reduci potuerunt, existimatum est à philosophis, Cuprum, Ferrum, Stannum aut Plumbum in aurum transmutata fuisse. Sub metallis itaque vulgaribus occultarunt sapientes, medicinas, physicas & philosophicas: quas etiam ex metallis vulgaribus præparaverunt in transmutationem suorum, hoc est, philosophicorum metallorum: ut sub æquivocatione, tantus medicinæ thesaurus ignarum lateret vulgus. Interim tamen vix docti medici, qui philosophiæ professionem faciebant non exiguam, id potuerunt intelligere: donec Aureolus Theophrastus Paracelsus, Doctor utriusque medicinæ, vir Helveticus & nobilis, divino magis quam humano ingenio, tum longinquis peregrinationibus, doctorum etiam ubique locorum consortio, rem omnem detexisset: eamque libris innumeris in gratiam doctorum virorum, & utilitatem communem propalasset, Germanicè potissimum, ut & illis copiam faceret, qui Latini sermonis expertes erant. Hujus ego libertatem sequutus præceptotis, aperiens fortassis de hac re tractare volui. Cuperem enim alios per me tantum proficere quantum ego per ipsum. Nunc restat, ut de medijs mineralibus, suis correspondentibus extremis, loquar, veluti sunt omnes marchasitæ. Reperitur aurea marchasita, argentea, stannea, plumbeaque (hanc antimonium vel Stibium puto) quas vidi, reliquæ mihi adhuc ignotæ sunt, ut cuprea, ferreaque. Sunt & magnesia, tutia, auripigmentum, arsenicum, salia multa, alumina, sulphura, & reliqua id genus similia, quæ magis in transmutationem physicam faciunt, quam ad vulgarem illam metamorphosin philosophis si non ignotam, saltem

saltem neglectam. Idcirco media dicuntur mineralia, quod non omnino metallum, nec lapidem omni ex parte referant, sed cum his affinitatis plurimum habeant. De altero extremorum, nempe lapide, specialiter tractare supervacaneum foret, cum de hoc apud Plin. Albert. Magnum, ac reliquos probatissimos auctores, abunde satis tractatum sit. Hoc solum decet pro instituto me dicere, quid inter metallum & lapidem sit differentia: hic scilicet nec liquefcit, nec malleo ductilis existit, illud vero sub malleo tractabile est, & igne liquabile. Media tamen liquefcunt, & non producuntur, sed diffiliunt in fragmenta, quo lapidē referunt, liquefcencia vero metallum.

De Vegetabilibus.

CAP. X.

Vegetabilia dicuntur, quæ per fixam radicem à terra nutrimentum sumunt. Hæc sunt triplicia, nempe herbaria, quæ vegetabilia sunt, ultra annum vel paulo plus in terra non asservata, sed ære factis folijs, ac stipitibus, per seminis in terram demissi putrefactionem, à natura propagantur. Arboralia vegetabilia sunt maxima, quæ per solidas radices in truncos ramosque solidos assurgunt, & in plurimos annos asservantur. Plantalia vegetabilia sunt inter hæc media, herbis majora, sed arboribus valde minor, formam tamen utriusque referentia: diutius herbis virefcunt, & asservantur, citius quidem arboribus intereunt. Sed quia hæc philosophis omnibus quantumvis mediocribus nota sunt, obiter pertranscunda præavi: hoc solo norato, quod prout animantium alimentum, non secus à sua corrumpente materia per artem repurgata, medicamentum exhibent. Nam impeditur potentia formæ, per materiam illius actionem cohibentem. Melius erit hanc extra stomachum separare, quam in ægrotantis stomacho, jam satis ad hanc separationem faciendum debili. Verum si alimenta debeant esse, cum corpore sunt exhibenda: nam partes corporis generaliores, utpote liquor, sulphur, & balsamum, naturalia, quodlibet suo simili nutriri debet. Excessus enim & defectus intemperiem causantes, oportet suo contrario, temperato scilicet, ad æqualitatem reduci: quod medicis diligentissime considerandum est, tam in præparandis vegetabilibus medicamentis, quam ex animantium partibus tractis.

De Animalibus.

CAP. XI.

Animantia sunt corpora, quæ per se mota naturaliter, ore nutrimentum sumunt. Chemicis non frustra motum in naturalibus triplicem considerant. Corrumpentem, generantem, animantem. Philosophi motum aut per se, aut per accidens dicunt fieri. Qui per se fit, est naturalis, causans, ut primi mobilis, & Zodiacy,

diaci, vel caufatus, ut rerum ad generationem & corruptionem. Qui per accidens five localiter fit motus, est rectilineus vel curvilineus. Rectilineus, est perpendicularis, obliquus, vel transversus. Perpendicularis, sursum, vel deorsum latus. Curvilineus, circularis est, vel flexus. Circularis, volvens, vel rotatus. Non est inanis motuum in hac arte cognitio, sed quia hæc ad Philosophum pertinent, ac Geometram, qualem oportet Chemistam fore, de his hæcenus dictum sit. Cum vegetabilibus hoc habent animalia commune, quod alimentum in vegetationem utraq; sumant, hæc ore, radice quidem illa, quæ sensibus rursus inferiora sunt animantibus. Animantium tria sunt genera, reptilium in terra, volatilium in aëre, & natatilium sub aquis. Brutorum animalium duplex est animæ motus: vegetativus, & sensitivus. Hominis animæ triplex motus habetur, nam ad præcedentes duos accedit motus animæ rationalis, qui perpetuus est.

LIBER SECUNDUS.

De Chemistica praxi.

CAP. I.

Postquam theoreticè de Chemistica tractatum est arte, quantum fas est, restat nunc experimento probare, vel sensu, quod imaginatione five intellectu Chemista potest assequi. Præxis Chemistarum, est eorum quæ philosophus certis notisque philosophiæ rationibus, & intellectu, circa rerum naturalium latentes formas fuit assequutus, ex occultis manifesta demonstratio sensualiter facta. Solis enim Auctorum scriptis ita standum esse non existimo, quin si quid potioris experimentum docuerit, anteponendum non sit opinionibus eorum, quos sæpenumero de rebus penitus non introspectis asserere judicareque contingit ea, quæ sibi met minime constant. Artificium Chemisticum circa tria potissimum versatur, utpote locum, instrumentum, & operationem. Locus duplex est, fornacum scilicet, æ vasorum continentium ipsam materiam. Instrumentum etiam duplum, ut ignis corrumpens, & ignis generans. Pariter & operatio dupla solutio & congelatio.

De loco Chemistico.

CAP. II.

Fornax ipsa, vel vas materiam continens, Chemistis habetur proprius locus. Fornaces diversis artificibus variæ sunt, & vasa pro cuiusvis arbitrio diversimode formata. Verum secundum tres motus perpendiculares, nempe sursum, deorsum, & lateraliter latum, triplicem & unicam priori loco ponemus fornacem nunquam ante hac visam: qua tres operationes diversæ fieri possunt,

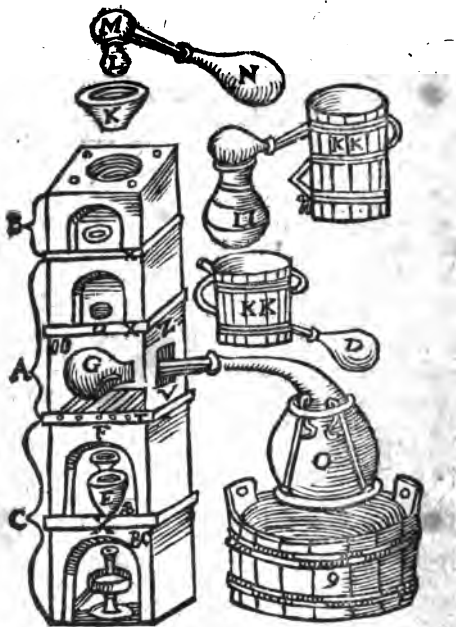
possunt, unico tantum igne corrumpente scil. deinceps alteram (quam acediae vocarunt) ponemus, hac etiam operationes quatuor absoluntur, igne pariter uno generante.

De fornacis triplicis structura.

CAP. III.

Operæ precium fuerit, huiusmodi fornacis egregiæ structuram demonstrare, priusquam ad operationes ventum sit. Erigantur muri duo, lateribus constructi jacentibus, ab invicem intervallo cubitali distantes, sesquipedalis altitudinis & ejusdem latitudinis: quales litera B. notatos videre licet. Ab uno ad alterum murum, quatuor ferra menta protendantur per transversum, quibus lateres primum solarium conficientes sustentati sint, quod R. litera designatum est. In medio dicti solarij foramen relinquatur apertum, & rotundum, latitudine 4. digitorum, per quod inferius promineat collum inversæ cucurbitæ terræ sine fundo, basim in collo foratam habentis, &c. signatæ per literam E. quæ possit obstrui cooperculo acuminato, litera F. notato. Super hujusmodi basim, tres muri vel oppositi duo lateribus lateraliter erectis, vel jacentibus extruendi sunt, altitudine cubitali, semutro contingentes aut respicientes ad angulos rectos. Super hos muros alia ferra menta seriatim collocanda sunt, ut ab uno ad aliud latitudo digitalis sit intermedia, hæc vicem supplebunt craticulæ fornacis mediæ, prout litera notatur V. Jam fornacem habemus extructam descensoriam, & vas etiam dicitur descensorium. Super hanc craticulam alios tres muros prioribus similes oportet erigere, hoc solo mutato, quod postquam muri pro media parte fuerint erecti, curvum ferramentum oppositis muris inferendum est, quod cucurbitam terteam supra craticulam teneat suspensam, & in muro medio foramen, per quod collum cucurbitæ promineat; relinquendum, quod caractere Z. notatum videtur. Postquam cucurbita fuerit in fornace collocata, latus quod apertum manserat ad imponendum cucurbitam, obstrui poterit uno atque altero foramine relicto, vel pluribus, per quæ carbones rude ferrea moveri possint. Super hos muros iterum quatuor alia ferra menta locanda sunt, super quæ lateres basim conficiant in medio foratam ore rotundo, per quod carbones immitti possint, & deinceps debet illud foramen obstrui latere tamen amovibili: dicta basis per literam X. nobis designatur, & foramen per I. lit. Iterum super eam basim, murum unius lateris latitudine surgentem ædificato, relicto tamen ostiolo. H. lit. signato, per quod carbones in dictū foramen immittantur. Super hunc murū aliam basim perforatam priori similem omnino construere decet. Sic fornax reverberatoria perficitur, A. lit. & arcu notata. Postremo, super hanc basim iterum 4. muros altitudine cubitali surgentes ex-

tes extruemus, relicto tamen ostiolo, per quod later à supremæ basis foramine possit auferri, pariter & admoveri cum libuerit. Super hos muros in orificio fornacis, argilla fingemus rotundum labium, quod vas terreum vel cupreum excipiat (hoc cupellam vocant nonnulli) per K. lit. signatum, & quatuor conis, quatuor digito foramina facienda sunt, quæ possint obstrui referarique: sic habetur fornax ascensoria lit. B. & arcu notata, per quam temperabimus nobis calores necessarios.

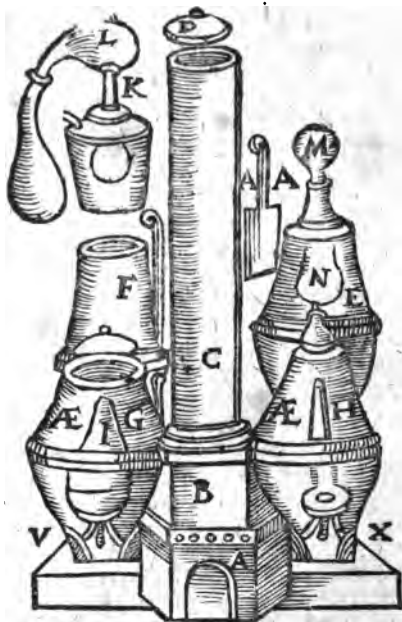

De alserius furni structura, quem accidia vocant.

C A P. IV.

Quatuor lateres lateraliter erigendi sunt in quadrum, ut se mutuo non contingant, ad intervallum quatuor digitorum, sed ab uno latere duo fragmenta sufficiant ad angulos ita posita, quod inter illa vacuus sit locus ostiolo, per quod cineres eximi queant. Super hoc structum, bacillos ferreos collocabimus, in modum craticulæ, sic primam concamerationem extruxerimus per A. notatam. Super hanc craticulam similes struemus muros, sed

sed altitudine duplices, hoc est, duobus lapidibus altos, relicto ostiolo, per quod carbones ferro commoveri possint: quod litera B. notatum est. Inferioris cameræ quatuor anguli claudendi sunt, superioris vero concamerationis relinquendi sunt aperti, per quæ foramina calor furnos laterales subintrare valeat. Ostiola quatuor hæc ferreæ claudēt spatulæ, literis AA. signatæ; quæ sublevari possint ac deprimi. Super hunc furnum, turriculam terream, vel cupream potius, latiore inferius quam superius, litera C. notatam, erigemus, quæ cooperculo terreo possit occludi litera D. signato, postquam carbonibus ad summum fuerit impleta turris. In superiorem concamerationem prunas aliquot accensas ponemus, quibus & recentes accendantur carbones, sic fiet ut successive tota turricula per integrum diem vacuetur, & interim tamen ignem nobis continuum subministret. Cum viderimus carbones deficere, turrim iterum replebimus ut prius. Hoc artificio poterit ignis extrui continuus ad aliquot horas. Ad quatuor dicti furni latera, quatuor alij furni coaptentur, E H. G. & F. designati, qui duabus singuli conchis fictilibus inversis, & ad labia se mutuo contingentibus, structi sint, ita quod superiorum concharum tres fundum habeant perforatum rotundis foraminibus sex aut septem digitos per diametrum latis. Quarti furni concha superior F. notata, fundum excissum omnino habeat, ut balneum maris cum cucurbita per K. & L. signata literas, intret. Conchæ superiores omnes foraminibus, per quæ cicer intrare valeat, perforantur, ut A. B. notatum est literis. Concharum inferiorum quælibet habeat à latere prope fundum ostiolum excissum, quatuor digitorum latitudine, sed altitudine sex aut septem. Quatuor hæc ostiola, quatuor inferioris fornacis mediæ foraminibus respondeant ex diametro, ita quod spatulæ ferreæ supradictæ possint inter hæc inferi, liberi tamen, ut sublevari queant ac dimitti, cum claudere vel aperire fuerit opus, ad ignem temperandum. Nunc furnum habemus completum, quem acedizæ solemus appellare, tum quia tardus est in operando, propter lentum ignem, vel quod fortassis pigris arideat ea de causa, quod postquam turricula C. repleta fuerit carbonibus, non est curandus ignis per aliquot horas: quod pro turris altitudine metiri potes.

De Vasis.

C A P. V.

Vasa non instrumenta chemistica, sed materiae substantiaeque locum alterum, post fornaces, existimo: non secus ac natura terrae globo & cavernis loco vasorum fruitur in decoctione vel generatione mineralium: pariter & in animalibus matrice, vasis instar, & utero vice fornacis. Sunt enim vasa Chemistarum, partim ex vitro, vel figulorum compactissima terra, partim ex cupreo vel alijs purioribus confecta metallis, quorum formam supra videre licet, ubi fornaces delineavimus.

De Chemistarum instrumento.

C A P. VI.

Chemistarum, ut etiam naturae, proprium instrumentum est, ignis, qui penes artifices consideratur. Est enim ignis externus aut internus. Externus ignis est aut violentus, aut per tres gradus temperatus, vel naturali similis remississimus, qualem sibi natura

natura in generatione rerum usurpat. Internus ignis, cui libet substantiæ proprius est, & naturaliter insitus, cuius etiam Chemista rationem habeat oportet. Utuntur igne violento Chemicæ, vel inter calcinandum, vel sicciora sublimandum, aut metalla liquandum. Igne temperato per gradus inter destillandum, tam ascensorie, quam descensorie. Naturali simili, dum putrefaciunt, digerunt, congelant, vel circulatorie fixant. Operationes istæ sequenti capitulo definiuntur.

De operatione.

CAP. VII.

Operatio dicitur manuum & instrumentorum, ad rem chemicam exsequendam, applicatio. Chemicum opus duplici est, utpote, Solutio, & congelatio. Solutio corporis est calcinatio. Congelatio, spiritus est in vapore acti condensatio. Solutio varijs modis, pro ipsius artificis arbitrio, solet fieri, per se, vel cum sibi socia specie, congelatione scilicet. Per se fit, quando corpus aliquid in vas fictile reconditum, per sui spiritus exhalationem non retentam, friatur in calcem aridissimam. Solet etiam hæc fieri jacente in olla testacea, semper agitata materia, donec siccetur in pulverem. Solutio quidem & congelatio simul fiunt, cum aliquod corpus in terrea cucurbita fictili positum, aut vitrea, siccatur, vapore per galeam rostratam vitream sic retento, quod spiritus in aërem solutus, ac iterum in aqueum corpus congelatus, submissò vase recipiatur etiam vitreo. Hac ratione solvitur corpus terreum in calcem, & aqueum in spiritum aëreum, qui rursus in aqueum corpus congelatur, unica tantum operatione, quam vulgus destillationem vocat: Philosophus proprie separationem dicit. Potest etiam fieri solutio simul una cum congelatione, per clausum vas reverberatorium, duobus vasibus fictilibus ingenti luto conglutinatis, ne respirare valeat materia: per fornacem reverberatoriam id sublimationem appellare solent. Est & alia solutionis species per se facta quam putrefactionem vocant, quando corpus siccum sua rursus aspersum aqua plurima, duplici cucurbita elauditur, & in acidiæ furno ponitur. Quod si corpus aqua pauca fuerit imbutum, vel saltem pauciore, per idem artificium congelabitur: humidum vincente sicco, tunc dicitur congelatio per se facta. In balneo Mariæ vel maris fit solutio, quæ putrefactio dici potest, in vase duplici super vapore suspensò, vel in aqua tantum ad medietatem ejusmersò, circumquaque tamen in vapore clauso. Postrema solutionis per se factæ species, & pulcherrima, fit, dum humidum sæpius destillatione rectificatum, & rarefactum, in duplici vase vitreo, vel pellicano reconditum, supremâ parte vasis extra furnum eminente, lentò quidem igne, tandem sollicitatur, donec amplius non ascendat aliquis vapor, sed in

fundo

fundo maneat fixus, quam operationem solent circulationem, spiritusque fixationem appellare. Rectificatio nihil aliud est (ut supra patet) quam destillationum iteratio, vitreis organis facta. Sunt etiam quæ nullo fiunt igne solutiones, ut calcinatorum pulverum, salium, & aliorum super marmor vel tabulam vitream in penario plurimum humido, vel in manica Hippocratis linea positorum subiecto vase liquorem excipiente.

LIBER TERTIUS.

De Chemistico operatorio.

CAP. I.

Ræcedenti tractatu definitivimus operationes Chemistarum, hoc autem illas deducemus in actum: in quantum venerint in usum rei medicæ. Non est enim institutum nostrum, singulatim ea tractare quæ ab alijs olim scripta sunt: potius conabimur quasdam generales operandi vias proponere studiosis, quibus omnes præparationes physicarum medicinarum facillime possint apprehendere. Quapropter usum triplicis fornacis demonstrantes, docebimus tres mundi partes, utpote vegetabilem, mineralem, & animale, destillare, nec non in medicinam physicam præparare. Pro parte minerali sumemus vitriolum Romanum, quod in oleum præparabimus, in fornace media reverberatoria, & eodem igne destillabitur vinum in quintam essentiam supra fornace, infima descensoria solidiores animalium partes in oleum & aquam vertentur. Has tres operationes quicumque rite noverit, ex demonstratione quam facimus, imitari: nihil est quod veniat in ejus mentem, de quo despondeat animum se præparare non posse physica ratione, non empirica. Hoc dico, ut videatur ab omnibus quænam sit differentia inter physicas præparationes & empiricas. Decet enim vere physicum hominem sua præparare individua (pharmacopolis Simplicia dicta) sine cujusvis alterius rei mixtura vel additione quæ præparandæ rei naturam immutet: Demum poterit hujusmodi succos vel pulveres, ita per se prius repurgatos, in medicinam, si velit, miscere vel temperare: sed quanto simplicior medicina fuerit, tanto vehementior. Nec est quod nos terreat, aliquos medicos olim scripsisse, medicinas simplices interimere, cum ipsi aliter utantur illo vocabulo (simplex) quam Chemistæ. Dicunt medici Reubarbarum fore simplex, Chemici autem asserunt esse compositum, quod etiam arte docent & experimento, non solis verbis. Empirici vero dum physicos imitari conantur absq; notitia physi-

ces non

ces non possunt assequi plerunque quod optant: quapropter coguntur corpora miscere corporibus ante præparationem, & illa præparare simul. Non tamen inficias ibo, chemistas corpora physico modo miscere Spiritibus, ut similia similibus alliciant, quo factò, corpora tanquam inepta prorsus ad medicinam, rejiciunt. Excellentius quid faciunt, dum spiritus hac ratione mixtos ab invicem subtilissima via separant. Nunc ad rem deveniamus, & vitriolum in oleum ita vertamus, ut medicamentum sit optimum ac simplicissimum.

De Vitrioli præparatione in oleum.

C A P. II.

Vitrioli Romani vel Hungarici pondera sumito terna, vel quaterna, quæ in olla fictili, fortem ignem sustinentè, recondita, prunis ardentibus cremantur, donec quicquid humoris continuerit, exhalet. Seu potius destillabis omnem humorem, ad servandum spiritum, ut infra dicitur. Cum videris duram massam in fundo vasis, prunas accensas in & circum ollam injicias: hoc modo calcinabis illud in massam valde rubicundam. Tandem eximatur ab igne, frangatur olla, massaque contundatur in pulverem, quem in cucurbitam longi colli fictilem ea terra compactam, qua solent aurifabrorum urceoli fusorij confici, ponito, duabus tertijs vasis vacuis remanentibus. Ollam prius tamen luto munitam transverso locabis situ, prout in mediâ fornace reverberatoria delineatum videtur, & literâ G. notatur. Collo prominenti coaptetur vas vitreum O. litera designatum, (quod retortam vocant) in aqua frigida situm & annulo plumbeo mersum, ne vacuum sublevetur aqua. Commissuræ luto forti muniendæ sunt, ne respirent. Deinceps excitandus est ignis sub cucurbita, sensim etiam augendus per gradus quatuor, quorum quilibet sit horarum 2. donec prunis ardentibus omnino sit sepulta. Tamdiu continuandus est ignis ille violentus, donec retorta, quæ prius repleta spiritibus obscura fuerat, nunc sensim clarescat, ut intus videatur quid contineat. Hoc percepto, cessandum est, & igne per se consumpto, separetur vas recipiens, & quicquid olei continerit eximatur, vitro solidò reconditum, optimaque cera factitia clausum servetur ad usum. Hujusmodi ceram conficiendi modum habebis à Philippo Ullstadio, libro quem Cœlum Philosophorum inscripsit. Notandum est, ne cucurbitæ terræ lædantur igne, vel fissuram quantumvis exiguam contrahant, alias oleum perdetur ac opera, quapropter curandum est, eas ex optima terra confici. Exsiccandum est etiam calchæstum, aut vitriolum per optime priusquam destilletur aliter oleum erit multo phlegmate perfusum: hoc tamen balneo Mariæ poterit auferri per destillationem, sic remanebit oleum purum in fundo vasis,

aqua sursum ascendente. , Hoc oleum paucis adhuc est notum, quia veteres illud præparandi modum celaverunt multis ænigmatibus, & tanquam arcanum secretissimum summo silentio devoverunt. Summis laudibus vires ejus, etiam supra vini quintam essentiam, extollunt, non secus ac istam, dicunt illud omnium tum corporum, tum spirituum, quibus adjunctum fuerit, vires ad se trahere. Hinc fit quod ab his, qui generalem ejus potentiam sunt experti, soleat in curam ad omnes morbos assumi: restricta quidem ejus universalitate, per alicujus particularem formam, ut aquæ destillatæ, vel olei corporum, quæ scribunt medici morbis mederi posse. Verum, ne quippiam ad hujus excellentissimi medicaminis revelationem omisisse videar, aliquot ejus vires narabo: poterit inde quisvis, qui medicinæ gnarus fuerit, alias ejus excogitare virtutes. Cum aqua sampfuchi, buglossi, vel melissæ capitis dolores, & vertiginem curat. Cum aqua rosacea febrim continuam. Cum aqua fumarizæ, myrobolanis quoque conditis, malam scabiem. Cum aqua acori, vel sceniculi, restituit memoriam labilem. Cum aqua endivizæ, renovat hominem alteratum. Cum vino malvatico, per octo dies adhibitum, obstructionibus prodest. Calculum pellit, & sanguinem purificat. Cum aqua plantaginis, fluxum restringit ventris. Cum aqua agrestis, curat omnes morbos, post evacuatum corpus. Cum aqua vitæ, corpus purgat. Cum semine lactucæ, somnum excitat, vel cum semine papaveris. Cum aqua nymphææ, rabiem & insaniam. Cum aqua absynthij, venenosos morsus. Cum aqua buglossi vel boraginis, melancholiam pellit. Cum aqua absynthij, sanat apostematata & hydropem. Cum aqua mentastri, salviæ, vel hyssopi, paralysin curat. Cum aqua cynodiorum, vomitum restringit. Cum aqua rutæ agrestis, lethargiam. Cum aqua raphani, & tribuli marini, pellit calculum, & obstructos renes aperit. Cum aqua rutæ, colicam curat. Cum aqua sceniculi, omnem oculorum debilitatem corroborat. Cum aqua trifolij, diversos morbos inter-nos. Cum aqua plantaginis vel burse pastoris, vomitum in phlegmatico restringit. Cum aqua salviæ spasmus sanat. Cum aqua adianti & hyssopi, cathartum, & tussim. Cum aqua basiliconis, tremulos. Cum aqua plantaginis, morbum lateralem. Cum aqua capillorum Veneris, pleuresin. Cum aqua menthæ, stomachi debilitatem. Cum tamarindis, lieni prodest. Si cum felle bovis illiatur, confert membris resolutis: & generaliter omnibus morbis, dum illis adjungantur ea quæ morbum ejusmodi pellunt. Dosis ejus est, ut robustis octo guttæ, quatuor medicis, debilibus vero tres administretur cum prædictis, impetrando sudorem, & quod ad quatuor horas postea non edatur, nec bibatur, nisi debilitatis causa fiat.

De pra-

De preparatione quinta essentia vini:

CAP. III.

Cucurbitam cupream L. L. vino rubeo fortissimo, vel albo usque ad tertiam vel mediam partem imbutam, galeaque sua rostrata cuprea coopertam, atque lutatam, tripodi superimponas in fornacem ascensoriam. Rostro galeæ serpentinam cum refrigerio K. K. coaptabis ut in serpentinae tubum galeæ tubus intret. Commissuram cura, ne respiret vini spiritus. Extremitati serpentinae vas applicabis vitreum excipiens aquam. Eodem igne quæ destillatur oleum vitrioli, destillabitur in fornace suprema: hoc solo notato, quod si calor æquo fuerit vehementior, occludatur foramen sub tripode frusto lateritio: quod si adhuc sit calor vehemens, luto muniatur later occludens ad commissuras: si forte iusto sit violentior ignis, ponatur cucurbita cuprea vinum continens in cupellam terream K. cineribus plenam, si leviolem calorem velis, duas cupellas unam in alteram ponito, levissimum habebis ignem, cum in fundo fornacis ascensoriæ cineres ad duos digitos latos posueris: hac via tibi poteris calorem administrare pro arbitrio temperatum. Cum vini bona pars in vas submissum per serpentinam transierit, amove, subiecto novo recipiente vacuo: ubi jam parum acceperis aquæ, gusta num adhuc ardens sit spiritus, sin minus, serpentinam à galea separabis, & cucurbitam extrahes de fornace, galeam à corpore cucurbitæ removendo: fæces in cucurbita manentes evacuato, recensque vinum imponito. Demum cucurbitæ serpentinam ut prius applicato, refrigeratorium quoque recenti aqua frigida repleto, in omnibus & per omnia sicut prius facito, donec magnam copiam ardentis aquæ congregaveris: de qua non aliter facies, quam de vino fecisti, destillando per serpentinam bis, & demum per organa vitrea ter, hoc modo. Postquam ardens aqua tota per cupreum vas transierit, illam in cucurbitam vitream L. cum galea sua M. & in suo recipiente N, in cupellam terream, cineribus plenam K. ponito, destillatoque ter vel quater, ac toties, donec accensa comburatur omnino, phlegmate nullo relicto. Aquam ardentem eo modo rectificatam in pellicano, vel duplici vase, poteris in quintam essentiam convertere circulando, prout ostendetur cum usum a cediofi furni demonstrabimus.

De oleorum destillatione per descensum, ex animalium partibus; & solidioribus, ut lignis aliisque.

CAP. IV.

Quorumvis animalium ossa, lignorum, ut guajaci, juniperi, & baccarum ejus, hederæ, fraxini, reliquorum quoque solidorum fragmenta ponas in cucurbitam terream inverfam E. suo

O 4

coopert-

cooperculo F. etiam terreo clausam, atque lutatam, cineribusque sepultam, ut non videatur: sed cineres duobus digitis latis superemineant. Subiecto vase D. liquorem excipias eodem igne fornacis mediæ. Quod si minus vehemens calor ille fuerit, cinerum plus addas super cucurbitam, si minor sit calor quam deceat, detegatur olla, cineres amovendo rude ferrea. Ecce jam habes omnes destillationes, quæ hac in arte chemistica requiruntur, & unica fornace tres diversas operationes, etiam unico tantum igne perfecisti. Quod si velis, poteris quamlibet fornacem seorsim extruere, sub eadem forma, quam in triplici fornace vides.

Vsus acediosi furni.

CAP. V.

Primo laterali furno E, quemcunque liquorem destillatum & rectificatum circulare possumus, & in quintam essentiam convertere, & nunc de vini quinta dicitur essentia. Rectificatam aquam ardentem in duplici vase M. N. ad medietatem, vel tertiam partem pleno, reconde, tum vasorum prius commissura lutata, cucurbitam hanc in balneo maris, vase cupreo scilicet aqua pleno, pones, & calore medijs furni, permitte vapores toties ascendere descendereque, donec quiescant, & fixetur spiritus ille, nullisque vaporibus amplius galeam impleat, sed in fundo maneat mirum in modum clarus & odoratus, omnem odoris suavitatem excedens.

Secundo furno laterali, destillari potest quicquid indiguerit igne lento, cucurbita vitrea K. cooperta sua galea L. rostrata sigillataque, balneo Mariæ, vel cupella cuprea cineribus impleta T.

In tertio laterali furno G. poterimus putrefacere materiam aliquam, ut destillationi operationique sit obedientior, cucurbita vitrea I. luto forti (quod sapientiæ dicunt) obstructa super tria pinnacidia terrea sicca locata sic, ut fundum non attingat, sed tribus vel quatuor digitis latis ab eo sustentetur in alium.

Quarto laterali furno H. poterimus vel spiritus paucos in suam terram figere, vel congelare, vel terram paucam multo liquore solvere, phiala longi colli super pinnacidia terrea locata O. sicut prius de tertio dictum est furno. Hoc solo notato, quod tertius furnus & quartus his operationibus assumti, superius tegi debeant, & etiam hostiolâ V. X. exterius obstrui, relicto foramine A. B. parvo superius à latere furni, vasaque sint omnino conclusa. Alterum nunc habes furnum, quo poterint operationes quatuor absolvi, per unicum ignem continuum, & pro tuo arbitrio temperaturæ registris, hoc est, spatulis ferreis AA. quibus instruuntur hostiola interiora, sublevando vel deprimendo, jam ad tertiam hostiolorum partem, nunc ad duas tertias, ultimo totum aperitur ho-

tur hostiolum : sic habebis ignem in temperamento primi, secundi, tertijque graduum.

De quinta essentia Viribus in genere.

CAP. VI.

Mirum est & incredibile vulgo, quod vini spiritus à suo corpore tractus, & separatus omnino, per continuum circulationis motum, potestatem habeat extrahendi quosvis alios spiritus à suis corporibus, tam vegetabilibus, quam mineralibus ac animalibus, per solam infusionem. Verum Philosophi chemistæ nihil verius, & experimento magis comprobatum habent, quam quod activa separata à suis passivis agunt in quodvis compositum, & illud per spiritus agentis acuitatem solvunt, ab eoque spiritum sequegant per symbolisationem : quoniam similia similibus attrahuntur non impeditis, & spiritus appetit natura propria liberari à vinculis corporis, & ad suam originem redire, vel sibi simili copulari. Quapropter mirandum non est, si quinta vini virtus & essentia prima, rerum omnium infusarum in ea, vires attrahat, & ab elementis disgreget, solutione vinculi naturalis, spiritibus per appetitum & actionem passiva superantibus. Quod igitur superius de chalcanti spiritu dictum est, hic etiam convenire per optime videtur. Quid igitur aliud medico restat, præterquam simplicium (ut dicunt) naturam considerare, pariter & mineralium ac animalium vires & potestates, & eas à suis corporibus separare, patientibusque pro morbi ratione cujusvis administrare? Non est quod hic medicinam doceam, sed chemisticam artem, eos qui melioribus delectantur artibus quàm de medicamentorum præparationibus à nonnullis traditæ sunt.

De metallorum destillatione simpliciter.

CAP. VII.

Omnes fere Chemistæ docent metalla destillare, nonnulli cum aceto sæpius destillato, vel acuto lixivio : plerique cum aquis vel succis ex acuentibus tractis. Verum ego nunc modum ostendam, quævis destillandi metalla sine mixtione, sed per se, quod à nullo huc usque traditum fuisse puto, vel saltem si fuerit, me nusquam legisse memini. Omne quod igne consumitur metallum, evaporatione destillabitur, si per se positum fuerit in boccia, vel cucurbita terrea, galea rostrata, lutoque forti conclusa, per ignem liquefactionis, modo longissimo tempore teneatur in eadem liquefactione : vapor omnis per galeam retentus congelabitur in ea, hinc demittetur in vas subjectum humorem recipiens, corpore metalli friato. Quod campanarum, & tormentorum bellicorum fusoribus evenire solet, nobis testatur metallum evaporatione

tione consumi: nam postquam liquefactum est, si longam traxerint moram priusquam affundatur, quandoque pondere diminuetur, ut non sufficiat operi medio, quod prius tamen superabundarat, si mox fuisset effusum. Non est aspicienda metallorum hæc destillandi ratio, sed diligentissime notanda, quia ad aliud melius opus usui potest aliquando venire, si sapias.

De eorum destillatione qua succo plurimum abundant.

CAP. VIII.

Superius diximus qui debeant arida, minusque succosa per descensum destillari; nunc de his quæ succi plena sunt differemus. Hæc enim contrario modo (quia facilius alijs attolluntur) per ascensum destillanda sunt, organis vitreis, vel saltem terreis intactis vitreatis, & non cupreis vel plumbeis, nisi postea vitreis rectificentur sæpius, ut de vino destillato supra dictum est. Quicumque liquores metallicis vasis destillati sunt, noxam ex metallo contrahunt, tanto majorem quanto metallum fuerit minus perfectum. Loquimur de his liquoribus, quæ intra corpus administrari debent ægris. Non est quod cavillator obrudat, nos nunc laudare, nunc improbare metalla. Reprobamus enim venenum existens in imperfectione metalli, sed balsamum quo metallum diutissimo conservatur illæsum ab interno & externo veneno, comprobamus. Quid si malignis aliud masticatu durius adferam? utpote balsamo veneni venenum pelli, non veneno, quia betæ sunt labijs eorum insuetæ, nasum & linguam in me torquebunt? propterea non deterrebunt animum ab instituto, quin probos viros, & studiosos participes faciam eorum, quæ dedit altissimus luminum dispensator. Sed quia de metallis abunde satis dictum est ijs, qui mentem habent & ingenium, ad ea revertar, quæ præsentis capitulo tractare proposui. Radices igitur, frondes, flores, fructus, & id genus similia, quæ molliora sunt, item animalium sanguis, & carnes, minutim conscissa, vel contusa (& si velis, eorum succus expressus) in cucurbita vitrea posita, cum galea rostrata, recipienteque, destillentur in balneo Mariæ, vel in cineribus, lento prius igne primi gradus, ut inter unam atque alteram guttulas, viginti quatuor calculos numerare queas. Ignem hunc continuabis, donec tuo iudicio videbitur decimam totius liquoris partem ascendisse; tum amovebis recipiens, & evacuatum iterum admovebis: nam solet quod phlegmosum est, & nullius valoris in omnibus, præterquam in vino, prius ascendere. Mox inde urgebis ignem, donec ad secundum gradum pervenerit, ut intervallum duarum guttarum sit numerus duodenarius. Hoc igne quinques tantum liquoris accipies, quantum prius abstulisti phlegmatis, id seorsum

seorsum tanquam rei medicæ magis idoneum, serva: nam quod fuerit in cucurbita reliqui, solet ignearum virium quid secum, & adustionis non parum adferre. Tamen ut curiosis rerum indagatoribus satisfactum sit, progrediar ad extractionem olei simplicis ex quacunq; materia. Cucurbitam extrahe de balneo Mariæ prius infrigidato, ne frangatur vitrum, & panno prius siccata reponatur in cineres. Tandem igne tertij gradus, ut intervallum sit numerus ternarius, totam aquam attrahe, donec videris eodem igne numerum augeri tunc igne ad summum aucto, videbis liquorem nigrum, in modum olei spissi, plurimum ascendere, qui sapiet adustionem. Potest enim hic fœtor, quem ab igne contraxit, per digestionem corrigi, hoc modo: Aquas primam & ultimam ad illud oleum affunde, vel si velis aquam fontis prius tamen destillatam, & in vase putrefactorio I. furno G. ut vas sit in balneo Mariæ vel maris positum, & conclusum, digeratur per aliquot dies, demum destilletur aqua tota in cucurbita galeata per balneum Mariæ. Rursus affundatur alia aqua fontis destillata, digeratur, & redestilletur: hoc toties reiterari poterit, donec fœtorem amittat oleum, quod semper in fundo cucurbitæ residet, nisi balneum effervere facias vehementer, tum ascendet olei purior substantia, quam insolabis in ampulla vitrea papyro perforata clausa, vel hyeme per calorem acediosi furni minimum. Hac via poterit oleum elici simplicissimum ex qualibet materia. Si vero quidpiam in cucurbitæ restiterit, quod per balneum non queat ascendere, per cineres urgeatur, & per tubum in refrigeratorio aqua frigida pleno.

De seminum, & siccorum quorumcumq; destillatione.

CAP. IX.

Possunt à seminibus recentibus aqua, simul & oleum elici, eodem modo quem in superiori cap. descripsimus. Verum à siccis oleum extrahitur per vehiculum, id est, per asperionem alicujus humoris extranei. Solent nonnulli vinum, alij ardentem aquam in vehiculum assumere, sed cum hæc rei substantiam immutare videntur, laudo fontanam aquam ad minus bis destillatam. Postquam semina sicca fuerint in pulverem contusa, pulvis aliquantum aspergatur, ut moderate madefiat in cucurbita vitrea, galea sua rostrata cooperta, non lutata, ut recenti semper vehiculo, cum opus fuerit, aspergi possit. Hæc in furno G. vel H. super pinacidia terrea collocetur, ut galea sola promineat extra furni cooperçulum, & igne lento destilletur aqua cum oleo mixta, donec arefiat pulvis, tunc iterum madefiat: si vero cum aqua non fluxerit oleum, augeatur ignis, hoc sæpius repetatur, donec cum aqua

aqua nihil fluxerit olei. Separabis aquam ab oleo per balneum Mariæ, ascendet aqua tota, remanente tantum oleo inferius in fundo cucurbitæ, quod rectificari poterit per insolationem vel digestionem, ut dictum est superius. Consultum erit, oleum per refrigeratorium aqueum recipere, ad evitandam adustionem. Solent etiam aliqui retortis uti vitreis, ut spiritus facilius effluat: quoniam non attollitur in illis ad tantam altitudinem, quam in erectis cucurbitis.

Liquorum concretorum destillatio.

CAP. X.

Liquores concreti, qui liquefcunt igne, per se destillari possunt. In genere duplici reperitur, aut vegetabiles, ut gummi sunt omnis generis, vel minerales, ut gagates & carbo subterraneus: vegetabiles, ut thus, myrrha, ladanum, styrax, calamita, mastix, gummi juniperi, camphora. Trita ponuntur in aquam destillatam simplicem ad infusionem, sub terra, loco perquam humido per aliquot dies, & cum resoluta fuerint, destillantur prout supra de seminibus siccis narratum est. Aliqui vinum addunt vel ardentem aquam, sed meo iudicio naturam eorum immutant. Minerales, ut gagates, bitumen, & carbo subterraneus, per se destillari possunt in retorta vitrea, luto forti munita super lentum ignem primo, tandem aucto recipiatur liquor. Possunt etiam hæc olea per descensum extrahi.

Liquorum ebullientium destillatio.

CAP. XI.

Quædam sunt destillatu difficillima, propter ebullitionem, oportet igitur modum invenire, quo retineri possint horum corpora, ne simul cum suis spiritibus in galeam se recipiant. Huius generis sunt, mel, cera, terebinthina, & resinæ, quibus in cucurbitam altam positis, superimponendi sunt calculi fluviales parvi, qui spumam detineant, & sic igne mediocri procedendum est, donec liquores effluant. Solet primus albescere, quia phlegmate quodammodo permixtus est: secundus flavescere. Tertius autem rubet, ideo quod vires habet magis igneas quam secundus. Aliqui fragmenta laterum vel tegularum imponunt, sed dum oleum simplex fecisse putant compositum habent, & laterinum magis quam ejus, a quo denominatur. Alij frondes arborum injiciunt, & lignorum fragmenta, sed hæc omnia de suo videntur quicquam tribuere, quod calculi dicti non faciunt. Hactenus omnes præparaciones ad rem medicam necessarias posuimus tam exacte, ut neminem ingenio præditum latere possit ars præparandi medici-

medicinas physicas, ex quibusvis corporibus mixtis, hoc est elementatis, quæ simplicia solita sunt appellari. Nunc autem, ut unusquisque promtior evadat ex lectura hujus opusculi, tædiosum non erit, philosophorum tres potissimos lapides adjicere, nempe mineralem, vegetabilem, & animale. Quod sub ænigmate titulos eorum posuerim, factum est, non ut lateant, imo potius ut ingeniosi lectores, per exercitium assuescant obscuris philosophorum scriptis, & sic in hoc opusculo respondeant ultima primis. Læto igitur animo suscipite lectores optimi, legite, relegite, fiet ut labore vestro non frustremini.

Ænigma facillimum, per quod revelatus est lapis ille medicinalis, & mineralis.

CAP. XII.

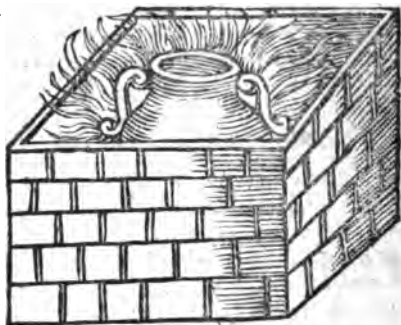
Visitabis interiora terræ, rectificando, invenies occultum lapidem veram medicinam,

Præparationis modus.

Hujus lapidis jam nobis manifesti libras sex, in olla fictili hunc in modum calcinabimus. Fornacem ex lateribus coctis se mutuo non contingentibus, uno super alterum collocatis, circum ollam extruemus, cujus in medio super fragmentum laterinum collocetur olla superius aperta, carbonibus quoque circum ollam accensis, & successu temporis auctis ad supremum usque fornacis, exsiccetur lapis, donec amplius non fumet: quod media potest horula fieri. Quo factò carbones accensos in ollam injiciamus, quibus & in medio, sicut à lateribus calcinetur optime quicquid in olla materiæ fuerit. Post quartam horæ partem carbones amovendi sunt, si res accelerationem exigat: sin minus per se consumi, donec olla frigescat, tandem exempta frangatur. Si non satis rubuerit lapis, vel quidpiam albi relictum sit in eo, conteratur in mortario, & pulvis in alia olla priori simili, jacenteque super prunas accensas in fornace paulisper immutata (prout videbitur cocleari, vel rude ferrea semper moveatur, donec pro arbitrio satis rubeat. Ollarum situs, & fornacum formæ sequuntur infra.

Hæc vero calcinatio solum fit, ubi res, ad oleum hoc habendum, accelerationem exigat; alioquin longe majori fructu destillatur vitriolum crudum, in novem cucurbitis totidemque galeis vitreis, reservando spiritum ejus in phlegmate delitescentem Hoc fit cohobationibus, ut passim habetur in omnibus ferme libris Paracelsi. Potest nihilominus oleum simul, aut separatim, ex capite mortuo ad multas ægritudines elici.

Deinde

Deinde cucurbitam ex terra fictili habeamus oportet, materia tali compactam, ut ignem vehementissimum, fusionis metallorum instar, per aliquot horas circa læsionem sustinere valeat, quales apud Coloniam Agrippinam, & Haganœam in Germania fieri possent, ratione terræ his in locis optimæ. Quod si tales haberi nequeant, saltem videamus, ut figuli misceant uni tertiæ parti suæ terræ, duas tertias pulveris, è crucibulorū aurifabrilium fragmentis contusi. Sint hæc vasa stricti admodum orificiî, ut collum retortæ vitreæ subintrare possint, quorum formam in triplicis fornacis delineamento videre licet. Talem cucurbitam dicto pulvere fartam usque ad medietatem, vel paulo minus, in triplicis fornacis media reverberatoria, transverso quidem situ, colloeamus, ut prius de vitriolo diximus. Collum oblongum cucurbitæ promineat per foramen ad latus fornacis, pro quantitate 5. vel 6. digitorum latorum, quod in retortam magnam vitream (qualem pro vitriolo sumimus) intret. Commissura, pulvis ex ovorum albumine farinaque subactis, obstruatur, & fornacis foramen circum

cum cucurbitæ collum prominens, argilla munitum sit, ne calor expiret inde. Mox carbones accensos in fornacem ponamus oportet, primo paucos, & sic igne lento phlegmatotum eliciamus. Postquam viderimus vas recipiens impletum esse spiritibus albis, ut introspecti non possit (quod potissimum in calcinatorum destillationibus fieri solet) amovemus illud vas recipiens, & altero statim admoto, majorem excitabimus ignem: sensim carbones imponendo, per foramen medio solarij fornacis factum, quod postea latere venit obstruendum. Hoc continuabimus, donec tota cucurbita carbonibus cooperta sit & accensa candeat omnino. Vulcanicum ignem hunc exercebimus tamdiu, quousque retorta recipiens jam optime clarescat, nullisve nebulis amplius imbuta nobis patefaciat quid sudoris & laboris sit præmium. Hoc opus octo sæpius horis perfeci, quod vix septuaginta duabus, hoc est, tribus diebus, ac totidem noctibus, perfici posse scribunt nonnulli docti viri. Liquor exemptus debet sæpius rectificari, nec non ad summam subtilitatem redigi, velut supra dictum est de alijs. Quo modo poterit ægris administrari cum theriaca, vel mithridate, contra quoscunque morbos.

Aliud anigma, per quod secundus lapis & Vegetabilis ad medicinam deregitur. Vnum post quinque, nihil enim post quinq; millennium colloca.

CAP. XIII.

Hujus partes 16. æquales in cucurbita vitrea vel cuprea destillabimus, aut terrea vitreata fornace, quam ascensoriam nuncupamus, & igne temperato, donec visum fuerit harum partium unam ascendisse, quam seorsum ponemus. Admoto tandem alio recipiente continuabimus, quousque aliam similem extraxerimus partem: quam etiam ab altera semotam separabimus. Tot extrahendæ sunt partes tales, donec gustu petceperimus, nihil aut parum liquori stillatio virium sulphurearum ineffe: quod optime probabitur, si liquor admotus igni flammam conceperit tanquam sulphur: si non, cessandum est, & quod residuum fuerit in fundo cucurbitæ sæcum, & phlegmatis, prorsus evacuabimus. Recentes iterum partes sexdecim ut prius destillabimus. Toties hoc repeten dum est, quousque liquoris hujus maximam partem habuerimustam primæ, quam secundæ, tertiæ, quartæque (si tot sunt) destillationum. Deinceps cucurbitam ad medietatem, ut prius, implebimus destillatione prima: cujus mediam partem cum extraxerimus, amoto recipiente, reliqua medietas altero vase recipietur. Quod jam de prima destillatione factum est, de secunda, tertia, reliquisq; fiat oportet. Sic primæ destillationis prima & secunda seorsum destillationes habebuntur, ite & secundæ ac tertiæ
prima

prima & secunda, & sic de reliquis. Poterit etiam tertio reiterari hæc destillatio vase cupreo, vel terreo vitreato, sicut prius, unicam lagenam imponendo, si primæ primam accipias: ex ea medietas cum ascenderit, ponatur seorsum, & vocabitur ex prima primæ prima. Cum secundam receperimus medietatem, hanc inscribemus ex secunda secundæ secundam. Necessarium erit ad hoc opus multas habere lagenas, & ordine suo quæque locanda est, ut dignoscatur, vel singulis destillationibus (quod potius fuerit) scheda pultibus affixa notanda venit. Erunt ex qualibet destillatione repetita ter tribus in quatuor, duodecim lagenæ. Quæ separatim poterint rectificari vitreis organis, ut de superioribus dictum est. In ætheream substantiam prima, secunda & tertia lagenæ redactæ, poterunt contra quoscunque morbos administrari. Dosis erit pro discretione medici.

Tertium anigma per quod lapis ad medicinam potissimum, & animalis à philosophis dictus, revelatur.

C A P. XIV.

Precium vile carum draconi caducifero, pro sexta sui parte, devorandum exhibemus. Quo degustato, mox inquietus ille serpens gradum sistit, & in soporem actus, aquis è duobus fontibus, albo viridique manantibus absorbendus datur: donec redeat æstas proxima, quæ suo vehementi calore siccet aquas, & cadaver in profundo maris appareat mortuum. Quod in ignem projectum, reviviscit, alisque sibi reassumptis evolat in auras in igne tamen relicto foetu quem parit ex conceptione precij. Foetus hic quia in igne natus, ut Salamandra nutriendus est igne, quousq; jam adolescens factus, valde rubicundus, & sanguineus evadat. Tum felicioribus undis, quam illæ quibus mater, lavandus est & submergendus, ut ex morte sua languentes vivant felicius. A corpore jam pallido factò separatur anima cum sanguine: quæ precium nobis est, corpora cuncta vilibus valeant. Animam hanc undique sanam, in ægrum corpus fusam, illud ab omni labe mundum, suæ virtutis simplicitate, reddere, compertum habent philosophi. Hæc est omnium medicinarum medicina perfectissima simplicissimaque, nihil in humano corpore corrupti relinquens: sed omnia languida refocillans, & in temperiem transmütans: quicquid intemperati fuerit, ac imperfecti. Unionis simplicitate sua, pacem facit inter inimicos mortales, & concordiam, vitam in hoc seculo (Deo dante) semimortuis tribuit, ac sanitatem largitur ægris corporibus.

Conclusio prioris operis.

CAP. XV.

Solent omnes, quotquot sunt hujus artis ignari, licet ex Universitatibus doctissimi sint, eam improbare: quid mirum? cum tale quid nunquam audiverint, vel experti sint. Ex eo non sequitur artem fore damnam, quam ignorarunt docti viri. Multa quidem nostro seculo prodierunt in lucem, quæ priscis ignota fuerunt, non secus ac plurima jam delituerunt nobis, quæ patribus antiquis erant familiarissima. Quid non temporis injuria, nec non hominum ignavia transit in oblivionem? propterea non deperit res ipsa cum memoria, sed postquam aliquandiu sepulta jacuerit illis eo tempore, eisdem hoc seculo, vel alijs emerget nutu Dei: cujus in pectore quiescunt ab æterno cum ejus sapientia, cunctæ laudabiles artes, ac bonæ. Distribuit Deus omnipotens dona sua quibus vult, & aufert ab ingratis qui abutuntur illis. Dubium non est, quin Deus antiquis patribus medicinam aliquam revelaverit, per Spiritum Sanctum suum, qua tuerentur carnis corruptionem, & potissimum ijs, cum quibus loquutus est, & scædus inivit. Sed postquam hominum per se sapiendi vanus appetitus induxit eos ad quærendum salutem à seipsis, & in alijs rebus, quam in eo, in quo salus est & redemptio, cæcutivit mens eorum, & in labyrinthum ducta, nunc hanc, nunc illam herbam, cras istam & aliam radicem, postridie mixtum quid, & sic indies experientes, nunquam ad scopum devenerunt, nec suæ doctrinæ certitudinem veram habent, semper in eo dubioso hærentibus labyrintho, nunquam contingit adire Corinthum. Et quod magis absurdum esse videtur, homines sua sorte nunquam sunt contenti. Dedit Deus unicuique nationi quod voluit eam possidere, tam in alimentum, quam in medicamentum. Quid inde? nostra nos docet inimicus contemnere, alienaque semper appetere. Habemus apud nos, & fortius in nobis ipsis, non à nobis, quæcunque extra nos quærimus, vel ab alijs. Videamus qui Gentiles Pagani hoc in loco nos arguant Christianos. Inquiunt enim, natura naturam sibi similem appetit, & congaudet suæ naturæ; si alienæ jungatur, destruitur opus naturæ: mirabile dictum ijs, qui non bene considerant quid sit natura, sed his qui naturam norunt, nihil verius esse potest. Natura triplex est, scilicet: Universalis, particularis, & mixta. Universalis natura convenit omnibus & per omnia, Particularis sibi simili convenit, & triplex est ratione suarum partium. Mixta natura magis materiæ, spirituique minus convenit, quapropter impeditur dici potest agere. Ex hac tota medicina seculi nostri dependet. Igitur secundum hanc, minus probamus ea quæ fuerint extra climatis naturam ad medicinam assumpta,

sumpta, quam illa quæ sunt ejusdem climatis. Pari modo minus convenit particularis natura diversi climatis, quam ejusdem. Universalis natura diversi climatis, quandoque magis, aliquando minus, operatur, secundum cæli diversas influentias: attamen plus conducit, quam particularis aut mixta natura proprii climatis. Et secundum hanc rationem, triplex erit medicina, scilicet unarij metaphysica, ternarij physica, & binarij vulgaris: quæ postrema simplicis nomen hoc seculo sortita est, quod tamen duobus prioribus olim inditum erat, ac magis congruum. Hinc fit, quod hi, qui medicinæ mixtorum duntaxat operam dederunt, ingenio licet sint acuto, non possunt assequi notitiam illius medicinæ tam universalis, quæ possit indifferenter omnibus mederi morbis, hac inducti ratione: nulla medicina (inquiunt) potest assignari, quæ non sit calida & sicca, vel calida & humida: qui poterit igitur calida & sicca medicina morbum calidum & siccum pellere superflua? cum hoc frigido humidoque medicamento fieri debeat: nam contraria contrariis curantur? At major eorum neganda est, quia in omni mixto vel individuo, reperitur aliud quam calidum, frigidum, siccum, vel humidum elementum. Quod ab his omnibus arte nostra separatur, hoc non est humidum, neque siccum, nec frigidum, & minus calidum, sed æthereum quid, ut cælum ab inferioribus segregatum elementis: quapropter à philosophis cælum nominatur hæc medicina, quia non alias agit in corpora nostra, quam cælum in inferiora, tum etiã quod incorruptibilis naturæ sit respectu corporis, à quo sumta est, sicut cælum respectu elementorum. Sunt enim elementa per se mortua, quæ nisi viviificentur ab anima vel spiritu mundi, nihil producunt: veluti terra quæ sub dio non fuerit, quantumvis pinguis sit, nihil producit: Sed sub nudam auram posita, suas herbas, & animalcula profert, nihil tamen tam solidum in globo terræ, quod impedire possit, quin hæc anima penetret in ejus centrum usque: docet nos hoc generatio metallorum, in visceribus terræ hiatum aut spiraculum non habentibus. Videmus ergo differentiam inter generationem vegetabilium, & animalium, quæ non fit nisi per medium aeris liberi, & inter metallorum generationem, quæ fieri non potest, nisi vasis undique clausis: nam si pateret vaporibus metallicis exitus, nunquam congelarentur in metallum, sed evanescerent in auras. Inde iudicium facimus, animam in metallis esse magis penetrativam, quam in animalibus & vegetabilibus: quoniam vasa perquam solida penetravit lapidea, quæ spiritus aliorum acutissimi penetrare non possunt. Qui putaret elementa per se generare, Philosophus non censeretur magis quam fatuus, qui vellet asserere mulierem absque viro naturaliter imprægnari. Quamvis elementum vel ignis subterraneus terram in sulphur comburat, &

· aquam

aquam in vaporem aëreum excitet, nihilominus animari non possunt, nisi per animam penetrantem, de qua supra dictum est. Habet ignis elementaris potentiam activam ad corrumpendum, non ad generandum, ut supra. Rursus, qui negaverit ignem elementarem in centro terræ habere primam originem, unde naturaliter assurgit ad concavitatem suæ sphaeræ, philosophi non est dignus appellatione, quia fatetur ignorare, quod ignis corruptionis, magisterium exercet in reliquis elementis. Generationis vero beneficium cælo debetur, non elementis: per hoc possumus concludere generationem omnem inter cælum & elementa fieri. Nunc videndum est, quisnam sit fetus huiusmodi partus, certe finis est generationis, ut corruptionis finis, est generatio. Sed ut apertius loquar, fetus est mixtum ex utriusque parentis substantia productum ad sui perfectionem. Omne individuum est mixtum perfectum, quia licet aliquando fuerit aliqua ex parte deformis, non est hoc adscribendum naturæ nec formæ, (quas non contingit errare) sed materiæ (ut superius dictum est) indispositæ. Videntur ergo plurimum errare, qui simplicia vocant individua & potissimum vegetabilia: nisi fortassis hoc faciant respectu medicinarum ex pluribus mixtis & individuis compositarum, & sic quodlibet mixtum unicum simplex esse somniant: hinc venit appellatione Simplicistarum his applicata, qui vegetabilibus dignoscendis operam dant. Nunc ad simplicem illam medicinam revertamur. Quicumque talem negat medicinam dari posse, quæ valeat incorruptibilitate sua quamvis corruptionem indifferenter corrigere, cælum inferiora sustentare vel gubernare negat. Sed ne videamur naturæ secreta lenocinio prostituere velle, pauca de his sapientiæ filijs sufficiant: hi facile quid per hæc velimus intelligunt. Qui vero nostram ignorant artem & rident, fugiant hinc procul, quoniam illis in ruinam est posita: ut quærentes non inveniunt, & audientes non intelligant. Non est projiciendum rosas & margaritas ante porcos, ne pedibus eas, tanquam betas labijs eorum infuetas, conculcent. Sapientiæ filij spiritu non ore hauriunt alimentum, ut mente magis quam corpore vivant. Interim tamen ut sit mens sana in corpore sano cupiunt, donec à naturæ vinculo soluta tria hæc in unum rursus unita vivant in æternum.

*Finis prioris partis Clavis Philosophiæ
Chemicæ.*

P

SECUN-

SECUNDA PARS

**SPECULATIVÆ
PHILOSOPHIÆ GRADUS
SEPTEM VEL DECEM CON-
TINENS, PER QVOS AD
sublimia patet aditus.**

*Accessit hujus mundi Fabrica, Pereregrinatioq;
vita communis, quarum cognitione vitatur er-
roris via, veritatisq; semita demonstratur.*

Colloquiis, & comparativis recapitulationi-
bus singula illustrata.

**AD BENIGNUM LECTOREM
AUCTORIS PRÆFATIO.**

Hostquam Chemicæ Philosophiæ clavem, hoc
artificio compilatam, ut quodlibet capitulum
peculiarem tractatum requireret, absolvissem,
facere non potui, quin explicationem primi capituli hujus
philosophiæ studiosis amatoribus darem: ut qua facie la-
bores nostros recepturi sint, experirer. Quod si hos illis gra-
tos & acceptos fore perceperim, quandoque majora videre
licebit, quàm hucusq; de meis lucubratiunculis processe-
runt: sin minus, aliis hac in re suum ut experiantur inge-
nium, si quid utilius excellentiusq; prestare velint, relin-
quo: fecisse me satis, dum cunctis per clavis traditionem,
& graduum demonstrationem, viam aperuerim, existima-
bo. Sat scio, plurimos ex his, qui nihil præterquam ea, qua
vel sua sunt, aut saltem sibi cognita, vel in Univerfiatibus
audita, probare solent, dentes in eos acere, qui secreta
natu-

natura scrutantur mysteria. Verum hoc non admiror, cum tales animadvertam pessime habere, quod post eorum longo labore sumptibusque non exiguis parva studia, quibus jam sibi canos contraxere capillos, nova sibi quedam, si non inaudita, saltem parum aut nihil intellecta prodeant in lucem, suis longe praestantiora: antiquissimis etiam auctoritatibus & experientia recenti sic probata quibusvis iudicio sanioribus ut nullis argumentis labefactari queant. Senio confectos discere pudet, eos maxime qui docere solent alios, rustico potius, quam philosophico pudore moros. Nunquid & nos aetatis, laborum & sumptuum in Academiis facturam fecimus? nec veremur tamen a minoribus pedem, quem in stabiliora figamus, retrahere. Non propterea (ut nostra ii) spernimus ea quae docentur in universitatibus omninoque rejicimus, tanquam nulla forent, hoc solum dicimus, nos experientia longe meliora didicisse, quam lectionum frequentationibus. Nec dubito, multos futuros, qui dum rem ipsam tarpere non poterint, occasione vel minimam querant, aut sermonis inculti, vel ordinis in tractatione, qua quod laetare non valent, rodant. Verum ut pro utraque responsum sit his, certum est, eos qui rebus ipsis intenti sunt maxime, rerum inutiles circumstantias minime curare, tum quod videant, ad rem vere cognoscendam hominis aetatem longissimam desicere, tum etiam in veritatis professione locum non esse pallio: veraque minus sermonis elegantia, vel multiloquio colorari solere. Ne videar etiam alicui de physicis in mea Clave positus principii in moralem philosophiam incidisse, doctis hoc revelabo secretum. Ea quae videntur physica quandoque, licet non semper, moralia sunt philosophis, tum occulta legentibus manifestissima sibi, quae non minus aliis pro occultissimis reputantur. Hac arte velarunt artes iis, qui vident omne quod assequi non valent ingenio. Hinc etiam factum a me puteris, quod post traditionem

artium utiq; Clavis, mox inde gradus ut inedia proponam,
 quibus vestra studis de gradu in gradum ad altiora promo-
 veantur. Impossibile foret. quempiam literatum, vel
 quantumvis doctum, ad hanc artem naturæ secretissimam
 pervenire posse, nisi per hos gradus philosophicos omnes
 moraliter, vel saltem physice, transitum fecerit: licet u-
 troque modo feliciter. Alios defuturos non puto, qui dant
 accusare philosophos, tautologie, vel superflua repetitio-
 nis audobunt, suam in hac arte prodent ignorantiam:
 cum huic philosophiæ proprium sit, ea prius obiter discer-
 rere, quæ postea latius explicantur, & postremo recapitu-
 latione quadam reperere, quæ legentium animi, rei fre-
 quentia potius, confirmantur, quam cogantur ea multilo-
 quia credere, quæ sibi coactè non sunt obtrusa. Philoso-
 phi omnes amore quodam studiosa pervenerunt ad artem,
 hoc etiam alios ad hanc admonent, non cogunt tamen.
 Nec est etiam quod existimetis, hic aureos latere montes:
 aut tantopere jactatum illum philosophorum lapidem, qui
 cuncta (ut asserunt nonnulli) in aurum monetarium in-
 ferriera quæque metalla transmutare queat, sed physicum
 vobis lapidem propono querendum, quo corporis humani
 physica metalla minus perfecta (morbos putato) per meta-
 physica perfectissima permutari valeant metalla, quæ vo-
 cantur Elixiria, medicinaque omnium simplicissima.
 Quæ de re tot locis philosophi hortantur omnes, quotquot
 ad hæc studia se converterint, ne philosophorum scriptis per
 literam fidem adhibeant, sed ut allegarice potius interpre-
 tentur ea. Summas in sanitate mentis & corporis divi-
 tias antiqui reposuerunt: ex eo patet, quod plerique ho-
 rum qui hanc artem nobis tradiderunt, strictissimam pau-
 pertatem libenter observarunt, ut Raymundus Lullius.
 Alii vel mediocriter vixerunt, ut Hermes Trismegistus, vel
 splendide bonis quæ non ex hac arte, sed paterna successu
 habuerunt artes, positi sunt, ut Geber Arabum opibus pa-
 ternis

ternis rex ditissimus. Quicquid sit, hoc scio, dum adhuc artis discipulus minor essem, una cum ceteris ditari cupiens hoc magisterio, post multos labores fatidos, valetudinique noxios balneis haustos, sumtusque non exiguos, oleum & operam perdidisse me. Nec tamen illud animum ab ista philosophia parte meum retrahere potuit: imo potius, tum quod tantorum virorum graves admodum legerem auctoritates, tum quod experiendo mirabiles viderem operationes naturales: persuasum est alio mihi navis hujus proram esse divertendam. Et cum animadvertissem medicinas metallicas non transmutare metalla, sed tingere tantum & illustrare: de philosophicis tincturis philosophos artem scripsisse judicavi, voluique pariter eas, quae circa humanum corpus applicari possent, experiri tincturas: maxime quod olim rei medica non hac, sed alia (quod ajunt) Minerva dedissem operam. Tandem Aureoli Theophrasti Paracelsi doctrina proventus, quidquid desiderari potest, divino consequi posse medicum auxilio, circa corporis humani curationem ex Alchemia haud amplius dubito. Hae sunt studiose lector, quae de meis laboribus tibi polliceri possum, nempe quae plurimum acuent ingenium tuum ad eorum intellectum consequendum, quae scribuntur à Philosophis in arte transmutatoria. Si quae plura tamen de hoc studio speranda putes, ab eis qui feliciore sunt ingenio petere poteris: interim ea qua studiosum in utilitatem libenter adfero, boni consule, valeque.

De speculativa Philosophia.

CAPUT I.

SPECULATIVA Philosophia dicitur bene compositæ mentis à corpore voluntaria distractio: qua facilius circa veritatis cognitionem versari queat anitius. Ad bene vereque speculandum, requiritur bona corporis dispositio, quæ mentem non impediatur. Hæc dupliciter acquiri potest, natura scilicet vel arte. Quæ naturalis est, arte juvari potest, nec non id adipisci, quod à natura hac in parte negatum fuerit: præcipue rationis usu, tandem sobrietate victus, & medicinis Philosophicis: horum unico vel omnibus simul adhibitis remedijs. Verum ut melius intelligatur quid hæc sibi velint, ab omnibus definitionis terminis, ad ultimum usque veniendum est. Mens bene composita dicitur, quod tunc animus cum anima tali vinculo junctus est, ut corporis appetitus frænare valeat. Corporis bona dispositio, cum suis corruptis appetitibus minus fuerit obnoxium, intelligatur: & optima cum partium ejus componentium excellentiorem temperaturam acquisierit, tunc minus quæ sua sunt appetit, mentique sit obedientius. Quicquid corpus appetit, corruptum est. Verum nihil appetere potest nisi per facultatem animæ, quæ corporis est motrix: hæc simpliciter movet absque boni vel mali conceptione: Corpus hujusmodi motum suscipit, ac per sui corruptam naturam in malum appetit exsequi nisi resistat animus, qui nil nisi bonum suadet. Est igitur anima bonum & malum inter sita, suamque boni habet opinionem per bonum, & mali per malum: permittente bono (non alias) tale malum fieri; propter continuam resistantiam boni moti, quæ proprie pertinacia mali contra spiritum suadentem omne bonum dici potest. Ut hæc melius intelligi queant, sciendum est, hominem tribus potissimis constare partibus, Animo scilicet, Anima, & Corpore. Dicitur Animus spiraculum vitæ. Anima quidem organum est animi, id est, spiritus, veluti Corpus organum animæ: quæ vita corporis est, & substantia media inter animam & corpus. Hæc si magis adhæserit animo quam corpori, Mens exsurgit ac internus homo: si contra corpori magis quam spiritui, non sit mens, ac externus homo dicitur, & tenebrarum abyssus. Tribus etiam delectatur animus: Ratione, Intellectu, & Memoria. Ratio speculationis imaginem intellectui repræsentat, hic eam arcanis conservandam exhibet memoria. Ratio prima Mentis est æternæ perpetuus & inviolabilis ordo: cujus hodie factus est particeps ex dono Dei. simul & intellectus, qui rationi

tionis est apprehensio: Non secus ac Memoriae, quae quidem am-
 borum conservatio dici potest. Anima duobus constat. Motus
 videlicet, ac sensu. Motus est aut naturalis vel accidentalis; sed
 quia de hoc in Clave nostra tractavi, hic obiter pertranseo. Sen-
 sus est, vel visus, vel auditus, degustatus, olfactus, vel tactus rei per-
 ceptio: Nam corporis membra, per quae sensus ab anima perci-
 piuntur, sensuum proprie vocamus organa. Sensuum perceptio
 rerum praeteritarum notitiam, praesentium representatione revo-
 cat in memoriam. Hanc animalia bruta cum hominibus com-
 munem habent: nam illa solum praesentibus oblati, eadem sensu
 recedunt. Est & alia radix membrarum perquam excellens, quae nul-
 la representatione media, sed spiritus nunquam otiosi sedula tan-
 tum agitatione dictam colit memoriam, virereque perpetuo fa-
 cit: haec memoriae continuatio rationis cultum subsequitur, &
 est homini soli contingens. Ergo sensus est communiter anima-
 lis, ratio particulariter intellectualis: quia non intelligunt bruta,
 nisi per sensum praesentem: Animalia rationalia per intellectum à
 ratione motum, & sensum; posteriore sive, vel medio. Iterum
 animus & corpus in rationibus opposita sunt contraria, quae nun-
 quam possunt conjungi nisi per mediam animam de utroque par-
 ticipantem inimico; sed quia alterum extremorum est perfectum,
 & alterum imperfectum, si motus fiat à perfecto, per medium,
 transit in imperfecti perfectionem, & è contra. Hac ratione
 Deus omnia condidit, ex tribus in unum ut conveniant: ipse nem-
 pe pacis auctor est & unionis. Duo & unum sunt inimici. Reji-
 ciatur binarius, ut in unum ternarius convenire possit, quod in
 Clave latius dictum est: copiosius hic non repetam. Animus
 omnibus est aequalis, mens verò non omnibus aequa. Paucissimi
 sunt qui cum animo conjunctam habent animam: multi qui se-
 cundam magis & minus de mente quid participant: plurimi qui
 corpus in anima colentes, & hanc in corpore, non agnoscunt ani-
 mum, quibus nulla mens est, sed infania. Mens itaque bene re-
 cipitur, quoties animus & anima convenientia simul, à corpore
 sunt ita recepta, quod ex his tribus unum fiat consonum & inse-
 parabile: sed haec amicitia nullo modo fieri potest, nisi per sepa-
 rationem, sine qua non fit conjunctio metaphysica. Unum est so-
 lum, quod si solum manet, impossibile est cum altero jungi: si ta-
 men cum altero conjungendum sit, hoc alterum ex illo uno se-
 parari necesse est: cum nihil sit praeter id unum. Et quia partes
 unius ex uno symbolisant, vel sympathiam habent, in unum de fa-
 cili conveniunt: sed eo facilius, quò minus per intervalla separa-
 tae sunt ab uno. Quapropter mentis à corpore distractio neces-
 saria est, ut ejus & alterius fiat unio. Sed cum unio perfectionem
 requirat: ab extremo perfectio (sicut supra dixi) per medium facit
 P 5 transit

transitum ad imperfectum, ut illud perficiat. Per huiusmodi mentis à corpore distractionem (quam voluntariam nonnulli mortem vocant) acquirunt animus & anima simul juncta, potentiam ac dominium in suum corpus, quod solus animus non habebat antea, propter medium tenens, per quod naturalis transitus fieri debet: quia non conveniunt inimici, nisi per sequestrem neutrum ex parte discordiæ: sed participem ex parte reconciliationis utriusque. Hoc postremo labefit astronomia judiciaria, quæ dispositionem astrorum inclinare, sed non necessitare docet: nam astra mentibus hominum longè sunt inferiora, pariter ignobiliorum aut nihil penitus in se nobilior potest. Verum si corpora humana vincant animam, eamque reducant in corruptibilis corporis servitutem, inficias non iero, quia corpora astrorum tunc nobiliora sunt hominum, similibus corporibus suas in humana corpora passiones imprimere posse. Breviter, sapiens dominabitur astris, insipiens nedum his subjicitur, verumetiam inferioribus & ærumnis quibuscumque: sapiens est qui mentem adeptus eam excolit: insipiens verò, qui corpus in anima, vel hæc in corpore, diligit, animo neglecto: quod etiam ex verbo divino comprobatur. Qui diligit animam suam (intellige in corpore) perdet eam, & qui odit eam (ut supra) in æternum custodit eam. Diligere dicitur is animam in corpore, qui suos appetitus pravos exequitur, è contra qui non exequitur, sed vanitatum cogitationibus delectatur, corpus in anima videtur diligere. Odit animam suam in corpore, qui corporis frænâ appetitus, & corpus in anima, qui vanis refistit speculationibus. Visum est & hoc adicere, quod à vaud probatissimos auctores, & præcipuè theologos, anima nonnunquam pro spiritu, & hic pro anima, sumitur indifferenter: per hoc non est inferendum, quod spiritus & anima sint unum & idem ante mentis compositionem, sed post, & in eo conveniunt philosophi cum theologis, nam sive mentem vocemus spiritum sive animam, appellatione unius non excludimus alterum: propter unionem jam factam. Non dicitur unio vera, nisi fuerit inseparabilis: non possunt tamen unionis initia fieri, quæ non consequuntur effectum: per hoc non stat, quin mens adhuc imperfecta magis vel minus appelletur. Qui perfectam consequuntur mentem, sunt paucissimi, qui inchoatam habent, multi, qui nullam verò, plurimi. Nunc ad corporis anatomiam veniens (ut supra) dico bonam corporis dispositionem ad veram speculationem esse necessariam (nimirum) quia corpus ex sui corrupta natura plurimum aggravat animam & impedit, quo minus spiritus actiones percipere possit. Nonnullis à natura datum est, magis idoneos esse cæteris, ad hanc separationem faciendam, utpotè quibus ad naturalem corruptionem in eorum formatione, per accidens,

dens, nulla prorsus vel pauca saltem, accessit corruptio. Minus apti sunt, qui præter ortivam corruptionem & accessoriam, ex propria petulantia, victusque dissoluta serie, rationem impediunt: ut sunt hi, qui mundanis agitati curis, ea quæ extra mundum perpetua sunt, negligunt, & qui largius utuntur eis quæ natura dedit in necessitatem, quam par sit. Quapropter uti per accessionem alienius quid impeditur, ita per amotionem ejusdem juvari potest. Sunt itaque medicinæ philosophicæ per Alchemieam artem, præ cæteris excellentissimam, à proprijs semotæ corporibus, quæ per naturalem vim agendi, quam habent in proprium corpus & post remotionem suæ partis patientis retinent, id idem in alienum corpus objectum exequi possunt & excellentius, quàm à natura datum illis erat in propria corpora perficere. Nunc quicquid est in rerum natura, formam habens & materiam, desiderat in suo genere perfici: quod naturale desiderium, perfectionis omnium est potissima causa. Et cum natura sibi simili naturæ jungi gaudeat, ac dolens in ea, vincente mente, per sibi simile medicamentum adjuta, corpus in eandem condescendere naturam cogitur: sicut vincente corpore sibi similibus corroborato corrupentibus, anima cogebatur prius. Quod, ne cuiquam absurdum videatur, adjiciam: Quodvis nutrimentum in sanguinem nutriti mutatur ejusdem naturæ, cujus fuerit nutrimentum: exemplum natura docet in his, qui ferocium animalium carnibus aluntur, assidue ferocissimos fieri. Nihil assumitur in nutrimentum à natura, præter id quod est subtilius; crassum & sæculentum rejicitur in excrementum, & iterum nutrimenti superflui quodvis excrementum, natura per poros in sudorem, vel per vesicam, aut lacrymas ejicit. Hoc movit præceptorem nostrum Theophrastum Paracelsum dicere, quodvis corporis membrum stomachum habere proprium, in quo decoquitur nutrimentum, & fit in eo separatio superflui à necessario. Si per membri cuiuspiam stomachi debilitatem, hujusmodi superfluitas non separatur, ob malam digestionem, superfluum hoc nutrimentum, vel carnes in tali membro cogit in tumorem corruptum excrecere, quod apostema vocarunt: vel ossa præter naturam extendi. Hujus exemplum in multis vidi, nempe costas omnes ab uno latere, hac de causa, præter naturalem ordinem extensas fuisse, gibbumque sub scapulis exierasse præter dolorem: quia non potuit hæc superfluitas in apostema purgari, propter ossium soliditatem, & in excrecentiam est dilatata sine purgatione, doloreque: nam oppressa non fuit amplius. In medicamento philosophico nihil grossi relinquitur, nec superflui quid: quapropter incorrupta natura totum hoc medicamentum assumit, ac sine separatione transmutat in sibi similem naturam, utpote superfluitatis expertam. Incorrupta

supra natura, dicitur balsamum naturale, quibusvis corporibus naturaliter insitum, per quod eorum color & humor etiam naturalia, quantum fieri potest, à corruptione præservantur, quo deficiente, corpus humanum efficitur leprosum, & eo convalescente per augmentum, quod jam corruptum est, propter ejusdem balsami paucitatem, in excrementum ejicitur. Differt in hoc medicamentum philosophicum à physico, quod hoc una cum suo corpore trajectum in stomachum, non aliter quam cibus in triplex alitientum, & duplex separatur excrementum, illud in balsamum, Mercurium, aut Vulcanum transmittatur, oportet enim tres corporis physici partes potissimas, sanguinem, sal, & sulphur, sibi similibus nurri. Hinc fit, quod cibi potusque quotidiani cum suis firmantur corporibus: nam quodvis elementum sustentat elementò; sed omnia simul conveniunt, & in temperatura conservantur ab æthereo, cui nostrum balsamum, & socios quantum possumus conformia reddimus, quoniam est in corpore humano quædam substantia conformis æthereæ, quæ reliquas elementares partes in eo præservat, ac pro suis viribus continuare facit. Spiritus itaque medicamenti philosophici cum anima sua junctus, & à corpore suo separatus, mentales partes in sibi similem substantiam transmutat, corpus quoque physicum à corruptione præservat, corruptumque corrigit: Metaphysicum habere posse corpus nostram non negamus medicinam, tunc scilicet, quando corpus ejus factum fuerit spirituale, spiritusque corpus hoc induerit quod philosophi dicunt, fixum fieri volatile, tandem volatile fixum. Physicum certe corpus excellentiori corpore curari non potest, quam metaphysico, nec humana mens componi melius quàm dispositione metaphysica, post divinæ gratiæ donum tamen. Ex his omnibus concludimus, speculativam philosophiam in separatione corporis, unionem mentalem facta, consistere. Sed hæc unio prima nondum facit Sophum, at mentalem Sophiæ discipulum tantum: mentis cum corpore secunda Sophum efficit, completam illam & beatam unionem tertiam cum unitate prima sperantem & expectantem. Faxit omnipotens Deus, ut tales efficiamur omnes, & sit in omnibus unus, cujus auxilio nunc ad hujus felicissimæ philosophiæ primum gradum veritatis, quod studium esse verum compertum est à sincerioribus philosophis, non prius tamen, quam recapitulatione quadam ea quæ præcesserant, clarius explicentur.

Recapitulatio primi cap.

MENS ut etiam fides, est verè donum Dei gratuitum, sic & virtutes omnes. Hinc non sequitur, ut aliqui putant, ad eas acquirendas non esse laborandum, quia Deus ignavos & segnes non

non exaudit, imò potius earum orationes tanquam blasphemias rejicit. Magna certè foret hominum infania, panem à Deo petere, arare quidem & serere nolle: non minor est, desiderare mentem, & expectare, nulla prorsus ad eam acquirendam adhibita diligentia. Maxima verò, si quis tam ignarus foret, ut putaret labore solo, gratia Dei non implorata prius, hanc acquiri posse. Diligentes benedictione sua replet, dum salutaria petunt, negligentes Deus non exaudit, etiam si petant. Petere verè dicitur quis non solum ore, sed corde, vel cum affectu quid cum exigit. Quapropter antequam ad primum Philosophiæ gradum pergamus, admonendos fore discipulos putavi auxilij divini implorationis, deinceps accuratissimæ diligentia, in disponendo seiplos ad hujusmodi gratiam recipiendam: De hac dispositione tantum tractatus iste dissentit: gratia verò petenda est desuper à datore humanum D. O. M. Nec putet quispiam, supra me definiisse mentem, non magis quam Paulus eisdem verbis, fidem à solo Deo petendam esse docet, non à proprijs viribus, nec aliunde quam ab ipso Deo. Et quia hujus artificialis dispositionis tres sunt potissimæ partes, utpote physica, moralis, & metaphysica: necessarium fuit qualibet, hac in tractatione, via progredi, quod legentibus postea liquebit amplius. Impossibile est, malæ vitæ hominem possidere thesaurum, sapientiæ filius reconditum, & malè sanum ad illum inquirendum, quanto minus ad inveniendum, aptum esse. Hæc est ratio quare de moralibus, & physicis corruptis, per metaphysica medicamina corrigendis, loquamur. In corpore humano latet quædam substantia metaphysica, paucissimis nota, quæ nullo penitus indiget medicamento, sed ipsa medicamentum est incorruptum. Verum quia physicorum corporum corruptionibus obruitur, & impeditur quo minus vim perficiendi suas actiones exerceat, philosophi divino quodam afflatu cognoverunt hanc virtutem, coelestemque vigorem à suis compedibus liberari posse non contrario, veluti docet physica medicina, sed suo simili. Cum igitur tale quid, sive in homine sive extra ipsum inveniat, quod huic est conforme substantiæ, concluderunt sapientes, similia similibus esse corroboranda, pace potius, quam bello, & contrariis esse pellenda contraria. Ex his triplicem patet esse medicinam labilium, utpote metaphysicam, physicam atque moralem. Ad physici corporis dispositionem artificiatam utimur metaphysico remedio, quo corruptionem ejus ad naturalem digestionem & expulsionem arceamus, hoc operante natura per formam intrinsicam roboratam. Hæc est præparatio corporis nostri physici metaphysico modo, facta, per quam ad separationem facilius pervenimus absque corrumpentium impedimento. Inde colliget studiosus lector, quod à metaphysica per alchemiam ad physicam debet

bet fieri transitus, operando philosophicè. Quid enim artes in Universitatibus vel audivisse vel privatim legisse, nisi de potentia deducantur in actum. magis quam psittaco suum *χρῆς*, prodest? certè nulli: quia omnis scientia, quæ non probatur experientia, non est ars, at hærens ignorantia. Nunc ad separationem voluntariam progrediamur, quæ morali philosophia perficitur. Completa corporis præparatione, facile separabitur à reliquis partibus, cum eidem, quicquid præter philosophicam necessitatem appetierit, ab anima, suafu quidem animi vel spiritus, denegatum fuerit: quid philosophica sit necessitas, dicetur postea. Ex hac separatione resultat unio prima, spiritus scilicet cum anima, per studium philosophiæ moralis continuatum. Erant hæc studiosis proponenda prius, ut cognoscerent, qua ratione metaphysica cum physicis & moralibus hic miscuerim, & quando moralia metaphysicis, & hæc illis comparanda sunt ac physicis: ne forte sub labyrintho hærentibus, introitum ad rem capeffendam (ut solent plurimi) præstruxisse videar lectoribus.

De studio philosophico, primoque gradu.

CAP. II.

STUDium philosophorum est inquisitio sedula veri & necessarij. Verum est, à quo nihil abesse, cuique nil abesse, multoque minus obesse potest. Necessarium, id omne quo carere non possumus. Veritas itaque summa virtus est, ac inexpugnabile castrum, paucissimis inhærentibus amicis, at innumeris obsessum inimicis, paulò minus quam toti mundo nunc invisum, sed insuperabile pignus ijs, qui possident illud. Hac in arce verus & indubitatus philosophorum lapis & thesaurus continetur, qui non erosus à tincis, nec perfossus à furibus, manet in æternum cæteris dissolutis omnibus, multis in ruinam positus, alijs ad salutem. Hæc est res vulgò vilissima, spreta plurimum, & exosa, non tamen odibilis, at amabilis, & preciosa philosophis supra gemmas, & aurum obriozon: omnium amatrix, omnibus ferme inimica, ubique reperibilis, & à paucissimis quasi nullis inventa, per vicos acclamans omnibus: Venite ad me omnes qui quæritis, & ego vos ducam in veram semitam. Hæc est res illa tantum à veris prædicata philosophis, quæ vincit omnia, nec ab ulla re vincitur, corpus & cor omne durum & solidum penetrans, ac omne molle consolidans, & omni duro resistendum confirmans. Nobis omnibus se facit obviam, & non videmus eam, vociferans & alta voce dicens: Ego sum via veritatis, transite per me: quia non est alius ad vitam transitus, & nolumus eam audire. Odorem suavitatis emittit, sed non percipimus eum. Dapibus sese nobis liberaliter in suavitatem offert indies, & non degustamus eam. Blande nos ad salutem

Item trahit, & ejus tractui resistentes, sentire nolumus. Quoniam facti sumus sicut lapides, oculos habentes & non videntes, aures habentes & non audientes, naribus non olfacientes habentes, ore linguaque muniti non degustantes neque loquentes, manibus & pedibus nil operantes nec ambulantes. O miserum tale genus hominum, quod lapidibus non est præstantius, imò longè inferius eo, quod hoc non illi, rationem daturi sunt operationum suarum! Transmutemini (inquit) transmutemini de lapidibus mortuis in vivos lapides philosophicos. Ego sum medicina, corrigens & transmutans id, quod non est amplius, in id quod fuit ante corruptionem, ac in melius, & id quod non est, in id quod esse debet. Ecce præ foribus conscientia vestrae sum noctes ac dies pulsans, & non aperitis mihi? tamen expecto mitis, nec à vobis irata recedo, sed patiens injurias sustineo vestras, cupiens per patientiam ad eam exhortando vos ducere. Venite iterum, atque sapientiam venite, qui sapientiam quaeritis, & emite gratis, non auro nec argento, minus laboribus propriis, quod offertur vobis ultro. Sonora vox, suavis & grata philosophantium auribus. O fons divitiarum inexhaustibilis veritatem & justitiam sitientibus! O desolatorum imperfectioni solatium! Quid ultra quaeritis mortales anxij? cur infinitis animos vestros curis exagitateis miseri? quæ vestra vos excoecat dementia quaeso? cum in vobis, non ex vobis, sit omne quod extra vos, non apud vos quaeritis. Proprium hoc solet esse vulgi vitium, ut propria contemnens, aliena quæ sunt, semper appetat: proprium hic pro nobis appropriato sumimus, nam ex nobis ipsis nihil habemus boni, sed si quid habere boni possumus, ab eo qui solus est bonus, ferimus acceptum: è contra quod habemus mali, nobis ipsi nos appropriavimus ex alieno malo, per inobedientiam. Proprium ergo nihil homini ex suo, præterquam malum quod possidet: quod ex bono bonum habet, non ex seipso, sed contribute proprium habet, ex bono, cum recipit tamen. Lucet in nobis (licet obscure) vita lux hominum tanquam in tenebris, quæ non ex nobis est, & tamen quaerenda est in, & non à nobis, sed ab eo cujus est. Hic illam plantavit in nobis, ut in ejus lumine, qui lucem inhabitat inaccessiblei, videremus lumen; & hoc cæteras ejus præcelleremus creaturas: illi similes hac ratione facti, quod scintillam sui luminis dederit nobis. Est igitur veritas non in nobis quaerenda, sed in imagine Dei quæ in nobis est. Ulterius, ut definitioni veri faciamus satis, dicimus esse, vero nihil adesse, nam uni quid adest quaeso, quid etiam deest, aut quid contra niti potest? cum nihil verè præter illud unum existit. Quis ignorat perfectum esse nihil præter id unum, quod nec in aliquo diminutum est, nec superflui quid admittit: sed abundans est potentia & virtute, sic ut ex abundantia tri-

tia tri-

via tribuere possit deficientibus, & semper æqualiter abundare, Quid enim tale potest esse, præter id solum quod omni dat esse quod est, & esse non recipit ab alio? sed ipsum esse totum est, quod esse potest, cui nihil obest, quia præter ipsum nihil est. Quod nihil est, verè non est, & è contra, quod verè non est, nihil est. Quicquid extra veritatem est, verè non est: quia veritas illud unum est omne verè quod est. Falsitas igitur quæ non est, nisi quod esse vero contrarium est, & esse non debet, nec nisi per essentiaæ veræ privationem est, nihil est: quia verè non est. Unde concludunt veri philosophi, peccatum & mortem nihil esse, quia non procedunt ab esse vero, sed ab essentiaæ veræ privatione. Peccatum igitur est privatio boni, quæ causa mortis efficiens est: quia mors est privatio vitæ, quæ vita boni finis est. Ex bono quidem veritatis stimulus resultat, cui non prævalebunt aculei mortis, & contra quem, cuique quantumcunque duro durum est calcitrare. Quicumque veritati quidpiam adicere vellet, falsum pro vero palliatione quadam substituere cogeretur, ideo quod veritatis perfectionis amictu solo circumspulta non veretur. Quod si nobis primus ille parens amictum hunc justitiæ non exuisset, veritas non fuisset videri nudus, qualis antea non videbatur, nec erat, sed omni decore munitus. Privatus igitur Adam veritatis amictu perenni, falsum quæsitivum pallium à frondibus arborum, quo falsus in seipso suum errorem, & coram Domino dixit: Nudus sum Domine, cuius misertus Deus, quod veritatem amisisset vereretur & fateretur pro terrenæ felicitatis amictu perditio, perennis gloriæ vestem nuptialem gratis illi restituere statuit, per proprium filium: qui veritatis viam se nobis ac vitam esse dixit, & ostendit, cum sua morte, mortem à nobis perpetuam, qua digni plecti debebamus omnes, abstulit. Videte fratres igitur, quantum sit veritatis effectus, ut erga suos inimicos, modo recognoscant eam, sit benefica placidaque. Cum Adamo peccavimus omnes, et paucissimi sunt, & ferè nulli, qui cum eo nuditatem suam aperte fateantur, imò potius quisque quoque cupit videri nedum, sed esse perfectior, licet omnium ipse sit perfectissimus, & bysso purpuraque palliatus maximè nudus. Vitium hoc hæreditavimus à primi parentis appetitu primo, quod caro nostra præ cæteris maximè, jure vel injuria sapere, possidere, vel honorari desideret, quod potissimum hoc seculo hominum est studium exitiosissimum. Veritas iterum nulli potentiaæ subjicitur, vel mundanae fortitudini; quapropter ei nihil obest, nam ipsamet est fortitudo vera, potentiam totius mundi superans. Quod si corpus veritatem possidentis in mille frustra seceretur, nil patitur animus ejus: at in eo martyrio gaudet. Hæc est veritatis potentia, quam pauci sunt adepti, sed infra latius audientis ejus excellentiam. Nunc dicemus

cemus

cemus ulterius, quas proprietates habeat veritas, pietatem scilicet cum iustitia junctam inseparabili nexu. Est enim pietas gratia divinitus data, quæ docet unumquemque severè cognoscere. Iustitia quidem retributio cujusque cuique quod suum est, esse dicitur: quicumque virtutes has possidet, omnium est ditissimus. Sciendum est etiam hoc loco, pietatem operari pacem & misericordiam, de quibus suo loco dicitur. Restat nunc ut philosophici studij partem alteram intueamur, quæ necessitas est. Victu quidem & amictu carere non possumus, ergo nobis sunt necessarii. Delicijs in cibo potuque, vestium quoque luxu byssino, cocineo, purpureove carere quis (etiam qui habet) potest, ergo non sunt hæc necessaria. Pauci sunt qui necessitatem observant philosophicam, vulgarem quis non, vel idiota quis, invitè sustinet, eoque solo carere cupit, quod assequi non potest? Judicat omnia vulgus superficialiter secundum apparentiam, secundum profunditatem sunt qui judicant ferè nulli: hinc fit quod veritas exosa fit, cum sub lacerò cortice prodit in lucem. Plus possunt nunc splendida vestis, & armillæ, torques & monilia, quam ipsa veritas & sapientia. Quid mirum, cum sapientia summa mundo stultitia facta sit, hæc verò sapientia: testantur scripturæ sacræ. Veritas ipsa Christus ac sapientia tollitur à mundi sapientibus: qui ex mundo non est, attamen superat mundum; Barrabas verò latro potius eligitur, quia fuit ex mundo vitiosus. Cur miramur itaque, si mundus verarum artium professores (cum veritatem ipsam sit persecutus) tanquam venenum abhorret? quod ipsi gentiles mundi sequaces aperte fatentur, cum veritatem odium, & obsequium amicos parere dicunt: hac sua doctrina videntur hominibus ambitionem persuadere velle magis, quam virtutem & veritatem. Hæc dico, quia si nunc in lucem adferatur hoc ferreo seculo quid, ex veris & indubitatis philosophiæ veræ fontibus, quod in utilitatem faciat reipublicæ: si non sit Ethnicorum ac gentilium doctrinæ consonum, ab his rejicitur, qui succum illius hausere studij, quod inanis illa philosophorum schola commenta est. Dicite quæso viri judiciosi, qui potest fieri, ut Gentilis carens omnino lumine vero, lumen adferat alijs. Humanam habuerunt sapientiam & mundanam, quæ stultitia reputatur apud DEUM, quia ex DEO non est, & tamen parens omnis filium torquet ad eam addiscendum per mediam ætatem. Postmodum si talem contingat philosophum eminentum cum vero speculativo conferre Sopho, mox erumpit in convitia, contemnens omne bonum ac verum quod à suo pedagogo non audiverit: tanquam nihil boni verique foret præter id quod à Gentilibus veritatem ignorantibus processisset. Plus enim potest speculativa Mens adiuta vero lumine veritatis, videq. tantum anno vel momento consequi,

quam

quam assiduus & improbus labor totius ævi hominis, absque lumine quærentis lumen ab his, qui luce carent omni. Sed videamus quænam sit doctrina gentilium philosophorum. Summum bonum ponunt bene vivere, quod in honestum patiuntur & utile. Honorum ambitionem & laudes maximè reputant honestas; denique divitiarum partum & conservationem quocunque jure vel injuria, bello, vel sudore facta, vocant utilia: ex quibus post mortem aliud nihil expectant, quam posteritati memoriam sui, famamque reliquisse: Resurrectionem partim ita negantes, partim ignorantes, poematum mille nugas præter veritatem, cujus quidem expertes fuerunt, effingunt in hominum & sui ipsius perpetuum exitium. Ecce propter quam doctrinam oportet verarum artium professores his exosos esse maximè, qui de quibusvis artibus & facultatibus plus reportasse nomen gerunt. Tametsi veritatem ob oculos ponat experientia, nisi per inexpertas opiniones eorum, qui veritatem nunquam sunt experti, sit comprobatum, pro falso verum objicitur, & maximo clamore fatuus æstimatur, qui veritatem profiteri velit. Quod si quis etiam varios auctores meritò detestetur, mox eorū discipuli minantur in universitatibus, tales vel afficere supplicio, vel dedecore summo, quod equitativem asini vocant: interim non vident ipsi, quod eorum sit solatium per vicos indies asinus equitare, quibus alios dedecore conantur afficere. Quid tandem subicebitur veritas, quia, sicuti docent gentiles, odium parit? minimè, sed potius obire mortem philosophum decet, quam negare veritatem. In omnibus est observanda veritas, ut summum apud Christianos bonum: beati quibus datum est cœlitus in ea perseverare in finem usque, quod paucissimis (hei miserum) contingit. Rogemus Deum, ut hujus solius nos faciat participes. Concludendum igitur, solam veritatem expetendam, sollicitèque fore quærendam in omnibus: ad cujus fastigium ulterius qui salendum sit, audite.

Recapitulatio primi gradus & secundi capituli.

Philosophi studium suum in inquisitione veritatis, per opiniones rationi consonas, dirigunt, in his quæ sensum fugiunt: at Chemistarum studium est, in sensualibus insensualem veritatem à suis compedibus liberare, per quam cœlestes virtutes subtili admodum venentur ingenio. Quicumque Chemicam artem addiscere vult, philosophiam, non Aristotelicam, sed eam quæ veritatem docet addiscat oportet. Dicit quispiam Aristotelis discipulus, an Aristotelem faciam mendacem? non ego, sed ipse se: nam ejus doctrina tota consistit in amphibologia, quæ mendaciorum optimum est pallium. Cum ipse Platonem & reliquos reprehendisset, quærendæ famæ gratia, nullum potuit commodius in-

strumen-

strumentum reperisse, quam idem, quo in reprehendendo fuerat usus, amphibologico sermone scilicet, scripta sua contra sinistram oppugnantem, dextro subterfugio salvans, & è contra: quod sophismatis genus in omnibus ejus scriptis videre licet: quæ etiam à quovis mediocriter docto in utramque partem interpretari possunt. Hoc semper fuit Sophistarum studium, ut quædam subterfugia molirentur, quibus jam victi, suas tegere falsitates possent, ad eaque tanquam ad sacram anchoram periclitantes confugerent, ut est asinorum ille clypeus: Contra negantem principia (inquiunt) non est disputandum, non sine causa propugnaculum hoc extruxerunt; nam artes eorum ex falsis constabant principijs. Non melius contra Sophistas agendum est, quam principia perspicacissime num falsa sint, examinando: hoc retilitio quemvis malè cautum irretire conantur. Sed missa faciamus hæc, donec disputandum sit, scriptisq; probandum ulterius: ad studium Chemicum redeamus. Veritas in arte Chemica per mantalem practicam & pyromantiam, separatione partium à suo toto facta, quaeritur, quod studium Alchemistarum est.

De secundo gradu philosophorum, qui dicitur Cognitio.

C A P. III.

Cognitio est opinionum de veritate quorumvis conceptarum, per experientiam certa & indubitata resolutio. Opinio veritatis est in animo hærens & dubia præsumptio. Experientia veritatis est manifesta demonstratio. Resolutio quidem est dubij depositio. Non possumus de quovis dubio aliter certi fieri quam experiendo, nec melius quam in nobis ipsis. Quapropter id quod de veritate supra diximus verificemus, à nobis facientes exordium. Diximus supra, pietatem in cognitione suisius consistere. hinc fit ut ab ipsa cognitionem philolophicam incipiam. Nemo verò potest cognoscere se nisi sciat quid, & non quis ipse sit, à quo dependeat, vel cujus sit (nam sui juris secundum veritatis legem est nemo) & in quem finem factus sit. His cognitio incipit pietas, quæ circa duo versatur, utpote Creatorem, & creaturam sui similem: impossibile est creaturam à seipsa se cognoscere, nisi prius cognito suo Creatore. Qui potest effectus, ante causam cognosci, nonne præcedit omne principium sua medium & finem, vel à fine rem aggredietur quispiam?

Deus est sine principio & fine, per se existens, omni repletus gloria, quam solus ex propria liberalitate, possidere noluist, sed ejus nos facere participes, quos ad imaginem suam condidit, primum liberalitatis ejus exemplar, & mysterium. Qui fit igitur ut admirandum illud arcanum ignoremus ex veritate? Audi frater, sicut à preciosissimo de vilissimo creati sumus, ita propter materiam

ex qua facti, sumus ad vile quodvis proni magis, quam ad id quod nos de vili preciosissimos post se fecit: imo potiores angelis, si mansissemus in tali dignitatis gradu. Admiremini quotquot mecum estis mortales miseri, quod summus rerum artifex vilissimam de limo terræ materiam contrectare manibus voluerit, & ex ea preciosissimam excitare creaturam: non abs re factum putemus, sed ut agnoscamus quidnam simus, & ab elationis superbia nos contineamur: quod secus facientes, nemo nostrum non pauperem quæ Deus elegit, odit, cum tamen ex eadem massa, ex qua facti sumus omnes, constet: hinc fit, ut personarum non sit acceptor Deus, sed paupertatis & humilitatis amator, & inimicus elatæ superbiæ. Nemo creatorem poterit melius cognoscere, quam ex opere noscitur artifex. Videmus igitur quis ille sit, qui de vilissimo potest excitare preciosissimum, nullus certe præter eum qui creavit utrumque. Nullo modo pincerna potest vinum in aquam permutare, tamen id potest qui vinum & aquam creavit: majus, cum terram in animam viventem transmutavit fecit, & quod maximum est, supremo beatitudinis dono, scilicet imagine similitudineque suis, dotavit: per eas datum est omnibus salvos fieri, qui donum hoc recipiunt, sed nolentibus accipere gratis quid dabitur? certe nihil: habeant igitur illi quod suum est, ut servetur justitiæ locus. Proprium cuique suum est, quod elegit à principio, damnatio scilicet. Gratuitum est æternæ salutis donum, his qui gratiarum actione recipiunt illud. Cum itaque precium vile carumque sumus, videat quisque nostrum, quid potius optet: res intelligentibus per se clarior est, quam illius elucidatione sit opus. Scimus vile quod sumus, & præstantissimum à quo processimus: restat in hoc negotio perpendamus, quare, vel in quem finem facti fuerimus. Creavit omnipotens Deus primum hominem Adamum ad imaginem & similitudinem suam, ut ipsi Deo foret in æternum ad gloriam, & immortalis esset, non anxius, nullius indigus, semper in Deo gaudens, terrenis passionibus non subjectus. Verum quia tantum munus non agnovit, vili fecit; cognovit tamen quod perfectus factus esset & sapiens, at in ea cognitione non permansit. Consideremus ergo quantum boni cognitio, quantumque mali hujus muneris & verbi Dei vilipendium attulerit, cum ex immortalis perpetuo reddiderit moribundum, nam qui moritur in æternum, & semper in agone mortis degit, & nunquam desinit mori: hinc fit, ut perpetua dicatur illa mors, veluti vita dicitur æterna, qua Deo vivemus in æternum, & nunquam sinemus vivere. Cum igitur primus parens una secum nos omnes Deo rebelles fecisset, ac inimicos, misericordia motus omnipotens Deus, pacem inire nobiscum induratis voluit, qui pacis est auctor. Quis erit lapideus ille, qui cum di-

vinæ

Vix bonitatis hoc mysterium animo revolverit, cum inimico suo, licet injuriam ab eo receperit, non reconcilietur? Qui tandem fit, quod inimicorum inter mortales neuter offendens, vel offensam passus, alterum aggredi velit reconciliationis ergo. Certè non alia de causa, quam quod nemo seipsum, & per consequens, nec Deum creatorem suum, nec proximum æquipollentem creaturam cognovit: quo fit, ut pacem non amplectatur is qui eam ignorat. Est enim pax misericordiae radix. Nam qui pacem non habet, misericordiam non exercebit, nec etiam assequetur, donec habeat. Non est quod hoc loco pacem & misericordiam confundamus; quia pax est misericordiae causa, veluti pacis est ipsa pietas. Pacem ergo si cum Deo habuerimus per pietatis cognitionem; paritèr eam cum proximo, tam inimico quam amico, necessariò sumus habituri. Maximè cum considerabimus, quod summus ille rerum artifex vermiculo diaboli mancipio, per pacis amplexum suae misericordiam fecerit. O miseri mortales, quotquot misericordiam expectamus à Deo, coram quo miseriam non agnoscimus? Unde quaeso Misericordia, quam ex miseriae confessione, per cordis contritionem in emendationem facta? Quod si demum nostram fratrumque nostrorum miseriam non ignorabimus, at pari compensabimus pondere, seculi bonis hujus optimiores facti, divitiarum aeternarum nos abundantiores non existimabimus illis, qui prorsus opibus mundi destituti sunt. Quis mortales inter hoc verè considerat, bonorumque sibi solum in hoc mundo concreditorum communione, fratrem egeum non solabitur? da tu considerantem, & ego tibi mox ostendam qui tale divinum arcanum agnoscat. In his omnibus Deus suum erga nos amorem satis adhuc explicuisse noluit. Verum sua nos accusantè justitia, cui nihil diminutum esse potest unquam, non magis quam ejus misericordiae, nobis potius quam proprio filio parcere voluit, in quo Pax & Justitia simul se osculatæ sunt? Quare igitur non osculamur nos in Christo fratres facti pares, cum nos miseros vermiculos summus rerum osculetur artifex, & in filio suo unigenito præstantissimas facit creaturas de vilissimis proprio malo factis? Quotquot Deum agnoscunt in filio, pariter & filium in patre per Spiritum Sanctum [cui non reluctantur] fratrem etiam agnoscunt, & non alij. Hæc sunt vera & indubitata veræ philosophiæ fundamenta: sed quia nondum ab omnibus cognita sunt, licet audita multis, adhuc in aliquorum non benè resolutorum animis posset hæere dubium, an imaginatio prædictorum veritatis amorem in nobis excitare queat: operæ pretium illis fuerit, ambiguitatem hanc, experimento per se ipsos & in seipsis facto, deponere hunc in modum, qui sequitur. Consideret unusquisque penes se diligenter ea quæ superius dicta sunt, degustata:

que sæpius ruminet animo sincero: sic paulatim scintillas aliquot magis ac magis indices perlucere suis oculis mentalibus percipiet, ac in tantam excrefcere lucem, ut fucceffivo tempore quævis innotefcant, quæ fibi neceffaria fuerint, nec amplius in veritate quovis hærebit modo: fed pietatis exercitio, iuftitiæ que paulatim affuefcens, ritu viaque præmiſſis, animi tranquillitatem fenctet, qua tandem allæctus intelliget, maiorem in animo delectationem eſſe, quam in corpore. Non prius incipit vera cognitio, quam perennium & labilium, cum vitæ, tum interitus oblata comparatione, feligat Anima cum animo jungi delectatione majori tractus huius, quam Corporis. Ex ea cognitione Mens oritur, & corporis voluntaria ſeparatio ſumit exordium, cum anima reſpiciens ex una corporis fœditatem & interitum, ex altera parte præſtantiam & felicitatem animi perpetuam, cum iſta (divino ſic diſponente flatu) connecti cupit, altero penitus neglecto, ut hoc ſolum appetat, quod à DEO concludum eſſe videt in ſalutem & gloriã: Corpus in amborum jam unitorum unionem condeſcendere cogitur. Hæc eſt admirabilis illa philoſophorum tranſmutatio corporis in ſpiritum, & huius in corpus, de qua dictum nobis relinquatur à Sapientibus: fac fixum volatile, & volatile fac fixum, ut habeas magiſterium noſtrum (intellige) fac de pertinaci corpore tractabile, quod animi præſtantia cum anima conveniente conſtantiffimum fiat corpus ad omnia ſuſtinendum examina. Probatum enim aurum igne, quo reprobatur omne quod aurum non eſt. O præſtantiffimum philoſophorum aurum, quod ditantur ſapientia filij, non illo quod cupitur! Adeſte qui theſaurum philoſophorum tam vario conatu quæritis, reprobatum à vobis lapidem cognofcite prius quis ille ſit, antequam quærat. Mirum eſt ſuper omne miraculum, quod quiſpiam appetat ignotum ſibi: fatuum certe videtur id ab hominibus quæri, cuius veritatem non norunt inveſtigantes, quia nihil in eo ſpei relinquatur. Suadeo quibusvis ergo perquirentibus, ut cognofcant prius ejus quod quærunr veram exiſtentiam, antequam quærant: ſic eos laboribus fruſtrari non continget. Sapiens quærit quod amat, nec amare poteſt quod non cognofcit, alioquin inſipiens eſſet. Ex cognitione igitur natus eſt amor omnium veritas, quæ ſola viget in omnibus veris philoſophis.

Recapitulatio ſecundi gradus.

CAP. III.

NON eſt quod quiſpiam putet, me theologica tractare velle, ſed talia quæ ruſticum & pueros latere non debent: ex quibus tamen altius quam litera ſonat repetitis, omnem ſcientiam & artem in omnibus, tam cæleſtibus quam profanis rebus hauriunt

siunt sapientiæ filij. Frustra laboratis omnes abditorum naturæ secretorum indagatores, cum aliam ingressi viam, terrenorum virtutes per terrena detegere conamini. Discite igitur cælum per cælum, non per terram, sed hujus, per illius, virtutes cognoscere. Nemo enim ascēdit in cælū quod quæritis, nisi qui de cælo (quod nō quæritis) descendit, illuminet eū. Incorruptibile quæritis medicinam, quæ corpora nedum à corruptione transmutet in verum temperamentum, sed etiam temperata diutissime conservet: talem alibi quam in cælo reperire non poteritis unquam. Cælum, virtute sua, per invisibiles radios in terræ centrum undique concurrentes, omnia penetrat elementa, & elementata generat fovetque. Nemo in seipso, sed in sui simili, quod etiam ex ipso sit, generare potest. Fœtus etiam promiscuus utriusque parentis in se naturam ita retinet, ut in eo parens uterque potentia & actu sit reperibilis. Quis hærebit amplius, nisi lapis, in generatione philosophica. Si cognitio hæc adhuc tibi non succerit amicæ lector, cum ea quæ data est in Clave nostra, non est quod tecum agam latius. Verum ne tibi de me conquerendi maneat ansa, dicam ulterius. Discē ex te ipso, quicquid est & in cœlo & in terra cognoscere, ut sapiens has in omnibus. Ignoras cælum & elementa prius unum fuisse, divino quoque ab invicem artificio separata, ut & te & omnia generare possent? Si hoc nosti, reliquum & te fugere non potest, aut ingenio cares omni. Rursus in omni generatione, separatio talis est necessaria, qualem de te supra dixi sciendam, antequam ad veræ philosophiæ studia vetum applices. Ex alijs nunquam unum facies quod quæris, nisi prius ex te ipso fiat unum quod audisti, latiusque audies in sequentibus: nam talis est voluntas Dei, ut p̄ij p̄ium consequantur opus quod quærunt, & perfecti perficiant aliud cui fuerint intenti. Malæ voluntatis hominibus nihil præter quod seminaverint datur metere: imo quod magis est, per sæpe bonum eorum semen in lolium, propter eorum malitiam, convertitur. Fac igitur ut talis evadas, quale tuum esse vis quod quæsieris opus,

De tertio gradu philosophico.

CAP. IV.

A Mor philosophicus dicitur secretorum ab uno rursus in unum per pacem unio. Pax vero per unionem partium in toto concordia. Unionē apprime diligit Deus, quia unus est & quicquid creavit unquam, sub unione conclusit. Ab uno determinato, per unum in finitum facto, procedunt omnia quæ finita sunt, ac rursus ad unum suum instinctu naturali quæque tendunt: à quo si quæpiam declinarint, à philosophis sub secreto binario continerentur, & per ternarium ad unionem reduci debere. Creavit

Q 4

Deus

Deus cælum & terram : ac omnia quæ in eis sunt, occulto modo simul unita, manifesto secreta. Sub appellatione terræ concluduntur Elementa, quæ continentur à cælo, taliq; fœderis se complectuntur aniore, qualem inter alias creaturas vix videre licet. Animalia bruta quæque bina sese divino profors ordine conjungentia videmus sinceriori vinculo, quæ purioribus constant elementis, ut sunt volatilia, reliqua minus conveniunt pro materiæ de qua sunt conflata puritate minori, tamen conjunguntur, licet promiscue magis. Ad præstantissimam creaturam deveniamus ex vilissimo creatam, utpote hominẽ, quem de limo terræ creavit Deus ; animal per se mobile, quod inde mox spiritu rationali unum fecit : occasione qua movetur sola, cæteris animantibus irregularius esse quis non percipit ? qua quidem verum est & rationale factũ, excellentius inter opera Dei nullum esse potest. Ab hoc scilicet homine, cum adhuc in excellentissimo statu foret ante lapsum, secrevit Deus feminam, os ab ossibus ejus, & de carne carnem ejus, ut firmitus cæteris animantibus unirentur : non dicuntur uniri, nisi quæ fuerint ab uno semoti prius, sed conjungi tantum. Cum igitur in seipso non posset, in altero gignere fuit necesse. Hac de causa præ cæteris humana generatio reverenda est, quia fit inter duos qui prius unum fuerunt, & iterum unum divino matrimonio facti sunt : testante scriptura : Et erunt duo in carne una ; quorum uterque propter alterum relinquet patrem & matrem, & adhærebit alteri suæ parti. Non est aliter existimandum, quam uxoris matrem, & hujus illam esse alteram corporis sui partem inseparabilem : cum viderimus eos aliter se gerentes, judicabimus illos non unitos, sed conjunctos tantum esse, non amore vero, sed vel turpis lucri, vel illiciti potius appetitus extinguendi causa, cujus ignis cum refrixerit, frigent omnia simul. Non talis est amor philosophicus : nam inextinguibili profors accensus igne, non extinguitur, quicumque per spiritum uniantur spiritus in unionẽ manent ; quæ vero per corpus juncta sunt ; de facili solvuntur corpora. Est & parentum erga natos, & horum erga parentes proprius amor, quæ philosophico nullo modo comparari potest : nam pro gnato pater, nec pro parente filius, minus pro fratre vel sorore soror aut frater, vel quispiam amicus, vel minimæ suæ juncturæ pati jacturam nollet. Quis ille qui pro seipso mortem obire libenter, quanto minus pro quopiam alio velit ? Ubi tandem quærendus ? Certe non alibi quam unde processit amor. Sic Deus dilexit mundum (intellige hominem) ut proprium filium nasci voluerit hominem, qui pro hominibus mori, morteque sua, justitiæ, qua nos plecti debebamus mortem persolvere posset. Non potuit enim filius Dei mori, sed homo factus, mortuus est perfectus homo filius hominis, justusque justitiam comple-

complevit. O admirandus amor Dei erga homines! Non ex Aristotelis inani philosophia, nec reliquorum mundi Sapientum hujus, tam felices undæ manant, quas (dum nos illa vanis artibus studijs detinet) præterimus ô miseri sodales: ad aliam animos nostros philosophiam vocat amor iste divinus.

Colloquium quo conatur Animum Animam & Corpus ad se trahere. Interlocutores sunt Spiritus, Anima, Corpus.

& Philosophia amoris, his literis designati.

S. A. C. & Ph.

S. **A** Gite dum igitur anima mea, corpusque meum, fugite nunc, animum sequimini vestrum, ascendamus in montem excelsum hunc nobis oppositum, de cujus cacumine vobis ostendam in hoc bivium de quo per nubem & sine lumine loquutus est Pythagoras. Nobis aperti sunt oculi, tum præluce Sol pietatis & justitiæ, quod duce non possumus à via veritatis deflectere. Volvite primum oculos ad dextram, ne videant vanitatem, antequam sapientiam perceperint. Videtisne relucens illud & inextinguibile castrum? A. & C. Videmus. S. In eo se continet Philosophicus amor, de cuius fonte fluunt aquæ vivæ, quas qui gustarint semel, non sitiet vanitatem amplius. Ab eo loco tam amoenno suavique, recta progrediendum est ad amœniorem, in quo Sophia moram trahit: de cuius etiam fonte scaturiunt aquæ primis longe feliciores, quas qui gustarint inimici, pacem eos inire necessè est: eorum qui deveniunt eo, plerique solent altius tendere, sed non omnes optatum assequuntur. Est locus ultra dictos, quem adire vix licet mortalibus, nisi per divinum numen ad immortalitatis gradum assumpti sint: at antequam introducantur, mundum coguntur exuere, caducæ vitæ spolio retento: non est eo cum pervenerint, quod amplius mortem timeant, imo potius eam indes amplectantur suavius, quam in mundo quid unquam suave judicatum est eis amplexu dignum. Ultra hæc tria loca quicunque progrediuntur, ab hominum oculis evanescent. Quod si secundum & tertium locos videre lubet, ascendamus altius. En supra crystallinam primam arcem, aliam argenteam videtis, ultra quam & tertiam adamantinam, quarta vero non cadit sub fensum, donec ultra tertiam deventum sit. Hic aureus perpetuæ felicitatis locus, sollicitudinis expers, & omni repletus gaudio perenni. Nunc ad sinistram deflectamus oculos. En videtis mundum voluptatibus & divitijs plenum, in quo nihil oculo caduco displicere potest, at hujus peregrinationis videamus exitum. Vallem obscuram fuliginosa repletam caliginæ, sub finem horizontis cernitis perspicue. A. & C. Cernimus quidem. S. Cum ij qui latam hanc ingrediuntur viam eo pervenerint, horum solatia vertuntur

in tor-

Q 5

libenter defererem, tacui tamen donec utriusque rationes audiverim, placent quæ Spiritus loquitur, quæ tu, nihil præter moram adferunt auribus meis. C. Video me nunc victum iri miserum. S. Vere miserum, sequere nos, quò felix nobiscum fias. C. Utinam, at ego solus quid contra duos? S. Tace, post paucos dies sola cum solo ages. C. Quid hæc audio, tu forte nos qui dux noster es, avios deferens? S. Absit, vobiscum ero dum eritis. C. Aperias igitur quid hoc ænigmatis velit. S. Prout oculi, sic intellectus, & omnia quæ possides carnea sunt. C. Fac saltem intelligam. S. Quid si quæ tibi sunt ob oculos non percipis, ea quæ non vides cum dixerò, qui percipies? C. Supra quod miseris me torquet modis lapidosum, strictum, & spinosum iter hoc, verbis tuis massam hanc per se gravem aggravas. S. Non nisi sublevare conor. C. Sic non feceris. S. Qui factum velis? C. Aperta loquendo. S. non didici quæ tua sunt. C. Nihil tecum solum efficiam. Heus anima mea, quam semper charam habui, non loqueris? auxilium non præstas amico tibi fidissimo? A. Dubia sum inter vos, alterutrius partem æqualiter gero. C. tamen spiritum quam me sequeris libentius. A. Deliras omnino. C. Utinam ego mansissem in itinere bivio. A. id fecisses. C. Non potui præter te, qua sine nihil possum exequi. A. Nec ego præter Spiritum valeo gradum sistere: sine quo, te sine sim necesse est. C. Et tu parabolice loqui tam brevi didicisti tempore? S. Non nisi simpliciter? Sed quæ nuda est oratio, sicuti tenebris involutum es, amphibologica, vel allegorica tibi videtur. C. Vobiscum nil effecero, tacebo, sicut ipsa tu dudum, ut hæc in posterum reservares mihi. A. Nil nisi bonum. C. Spiritus te seduxit. S. Minimè verè, at ego ipsam & te huc ad salutem duco. C. Dicis tamen. S. Credes non antea quam videas. C. An tu me cæcum ducis? S. Optimè, nec verius unquam loquutum es. C. Væ intolerabile scelus, oculis mihi tu meis carere persuadebis? S. Imo docebo. C. Audiam quæso. S. Vidisti nos in radice montis Domini tractus bibere de fluvio fontis amoris? C. Non bibistis? S. Ecce jam ipsum tu cæcitatem tuam aperte fassus es. C. Cur non iussistis me vobiscum bibere? S. Quia non poteris donec nobiscum videas. C. Quando tandem id fiet? S. Cum tu nobiscum uniendis unum fueris. C. Rursus quando? S. Cum ad veritatis arcem adamantinam simul devenerimus. C. Acceleremus ergo ne diutius videns cæcum dicar. En ad arcem primam appulimus pulsabo. C. Quid opus est, porta caret foribus? S. Non decet peregrinum advenam alienos ingredi lares, non petita prius venia. Introduci nos jube quisquis hic imperas. Ph. Quis rarus admodum hospes exclamat? S. Tres philosophiæ discipuli. Ph. Quid hæc quæritis? S. Philosophiam addiscere. Ph. Ea quæ didicistis, iterum discere quid opus est? S. Carduos hucusque pavimus, ad felicibres betas anhela-

anhelamps. Ph. Betis implere ventrem cupitis? S. Quovis meliori
 quam antea pabulo: nam quas pavimus herbas, puagentes nunc
 à sinistris, mox à dextris, inter dentes spinas reliquerunt asperri-
 mas, quæ nobis escæ talis præbent nauseam. Ph. Audio vos ru-
 dioribus, quam schola nostra ferat, imbutos esse: verum quia
 non solemus reculare quotquot ad nos veniunt, introducemini,
 non prius tamen quam ante portam deponatis cornua. S. Præsto
 sumus iussis obtemperare tuis. Ph. Moris est apud nos recentio-
 res discipulos examinari. S. Esto. Ph. Quid philosophia? S. Amor
 est Sophiæ. Ph. Sophia quid. S. Veritatis omnium sapientia summa
 est. Ph. Quid amor? S. Cognitiæ veritatis est desiderium insatiabi-
 le. Ph. Unde hæc habes? S. A. Domini tractu. Ph. Per quos? S. Per eos
 quos docuit prius ut doceret alios. Ph. In Universitatibus quid au-
 didistis? S. Aristotelis philosophiam. Ph. Quid hæc docet? S. Conten-
 tiose rixari, pro & contra (ut ajunt) pertinaciter argumentari. Ph.
 Pro & contra, quæ Chimæra bestia est hæc? S. Sophismatum ne-
 scio quod genus, hoc nunc ad dextram, modo sinistram in partem,
 instar hominis cereum habentis nasum detorquere licet, à nasutu-
 lo forte quopiam, qui cum isto relicio cæteros immerito repre-
 hendisset, ut aliorum evaderet manus, excogitatum. Ph. In quæm
 usum? S. Ostentationis doctrinæ causa. Ph. Est igitur doctrina fal-
 sax? S. Saltem illa quam audivimus, qua qui magis imbuti sunt,
 sapientiæ minus habent. Ph. In eo vere sapi, eos maxime sapien-
 tes esse qui circa perceptibilia minus intelligunt. Antequam in-
 tretis huc, oportet in album Scholæ nostræ describi nomina
 vestra. S. Spiritus vel animus mihi nomen est, huic Anima, tertio
 vero Corpus. Ph. Satis affines socij. S. Imo tres unico partu nati
 fratres. Ph. Invocato prius vero lumine sic mecum loquamini:
 O Pater omnipotens, æterne Deus, Creator omnium quæ in cælo
 & in terra sunt, qui nos ad imaginem & similitudinem tuam
 creasti, non ut in nihilum nos redigeres, sed ut essemus tibi ad glo-
 riam, da nobis gratiam Spiritus Sancti tui, qua possimus intelli-
 gere & scire quænam sit tua voluntas, ut auxilio tuo faciamus
 eam, in tuoque lumine videamus lumen, & veritatem amore vero
 prosequentes assequamur. Amen. Ingreimini jam ad gloriam
 Dei, vestrique salutem, Amoris philosophici portas, & gymnasium,
 in quo docetur amor perpetuus. Assidete dapibus, ut quisque suis
 potu ciboq; reficiatur. In primis Deum oremus: Oculi omnium
 in te sperant Domine, & tu das eis cibum in suo tempore, manum
 tuam aperis, & repleas omne quod vivit benedictione. Non ex so-
 lo pane vivit homo, sed ex omni verbo quod procedit ex ore Do-
 mini. Corpus ede bibeque tibi quæ sunt apposita corporea, tui
 sodales cibum non ore, sed auribus hauriunt; eorum ego
 nunc habeo curam. Spiritus animæque benignas aures adhi-
 bete,

bet. Quamquam à tractu Domini primo vos per ejus angelum audiisse non dubito studij cognitionisque philosophicorum efficaciam, tamen corporis mole tunc graviore quam futuri modo, vix potuistis omnia ferre, precium operæ fuerit antequam ad amoris fontem veniatis, obiter ea repetere, quæ hic necessaria videbuntur. Ante lapsum Adæ nec lata sinistraque via, nec miseriæ vallis existerunt, sed undique patebat aditus omnibus ad hæc felicissima loca. Post primam hominis inobedientiam, Dominus viam hanc amplissimam in callem strictissimam difficilissimamque (ut videris) restrinxit, in cujus ostio collocavit Cherubin angelum, ancipitem gladium manu tenentem, quo quidem arceret omnes ab introitu felicitatis patriæ: hinc deflecentes Adæ filij propter peccatum primi sui parentis, in sinistram latam sibi met viam construxerunt, quam evitastis. Longo postea temporis intervallo D. O. M. secreta secretorum suorum introiit, in quibus amore miserente, accusanteque justitia, conclusit angelo gladium iræ suæ de manibus eripere, cujus loco tridentem hamum substituit aureum, gladio ad arborem suspensio: & sic mutata est ira Dei in amorem, servata justitia: quod antequam fieret, fluvius iste non erat, ut jam, in se collectus, sed ante lapsum per totum orbem terrarum roris instar expansus æqualiter: post verò rediit unde processerat, tandem ut pax & justitia sunt osculatæ se, descendit affluens ab alto manans aqua gratiæ, totum nunc mundum aluens. In sinistram partem qui defleunt, partim suspensum in arbore gladium videntes, ejusque noscentes historiam, quia mundo nimium sunt insiti, prætereunt: nonnulli videntes ejus efficaciam perquirere negligunt, alij nec vident, nec vidisse volunt: hi recta peregrinationem suam ad vallem dirigunt omnes, nisi per hamos relapsentis, vel poenitentis, nonnulli retrahantur ad montem Sion. Nostro jam sæculo (quod gratiæ est) mutatus est gladius in Christum salvatorem nostrum, qui crucis arborem pro peccatis nostris ascendit. Hæc omnia legum naturæ, divinæque, tum gratiæ tempora denotant. Nunc audite quis errorum viæ status existat.

Mundi fabrica.

Ph. Dixit Deus Adamo post lapsum: In sudore vultus tui vesceris pane tuo, & in dolore pariet uxor tua, maledixitque terræ propter hominem, & sterilis facta fuit, quæ nullo cultu prius, sed affluentia cælesti tantum producebat fructum abundantissimum: at licet humanis nunc agitata sit laboribus, tribulòs & spinas vix ferre videtur. Ab eo tempore quo veritatem exiit homo: de victu & amictu querendis, eum anxium reddidit ipsa necessitas; quæ studiorum mater est alia primarum etiam artium inventrix, ut agriculturæ, pariter & pastoralis exercitij, Cœperunt itaque pium

primi sinecique homines quætere, quibus carere non poterant: impuri non solum ea, sed per fas & nefas usurparunt omnia, quæ suis viribus inferiora fuerunt. Nuditas docuit primum hominem carnes frondibus tegere nudas, tandem industria paulatim (ut moris est) propter necessitatem aucta, pellibus animalium, operire: mox inde fames fodere, serere, suoque tempore messem colligere, gregis, armentorum, pecudum & pascuorum habere curam, & alendæ familiæ, moribus naturæque legibus instruendæ conservandæque pacis, ab imbrium & temporis injuria eas tectisque sese, nec non armenta tueri: tota primæ fuit hæc necessitatis anxietas. His artibus primi patres ævi contenti lætique vivere pacis temporibus. Postquam terra fuit repleta, sufficere non potuit, ut quisque portionem haberet ejus, & agricolæ forent omnes, vel pastores: at oportuit alijs alios inservire diversimode qui non habuerunt. Amictus & fabricæ diversæ genera produxit curiositas, inde factores, sutores, & fabri, quos acus & malleus comprehendunt, sumserunt originem. Horum divitiæ labore partæ quæsierunt otium apud nonnullos, qui sibi tantum agri compararunt, quantum victui supplere potuit, amictuique: penes reliquos augmentum: hi considerantes rerum penuriam, unius & alterius abundantiam loci, mercimonium exercuerunt: hinc vectores, & animalium bajulantium actores prodierunt, nec victus ratio caruit suis artibus: nam pistores, furnarios, launiones, coquos, & œnopolas excogitavit in peregrinantium subsidium. Hæc ab initio bona fide tantisper administrata sunt omnia, donec proprium commodum, odiumque fratrum irruerunt, à quo tempore mutata sunt hominum ingenia, tantumque habendi fames, quantum opulencia crevit in hunc usque diem, quo firmi nemo, nec sibi fidere cœpit. Commodum quisque suo casus in splendidas mutavit domos, quæ tandem in pagos, oppida, castra, civitates, & suburbia in urbes excreverunt, ab odio non immunia tamen, postea temporis injuria homines ignavos, qui non proprio, sed alieno labore victitare volunt, simul & bellum peperit inter vicinos potissimum. Hoc iterum fossis, mœnibus, aggeribus, & propugnaculis in defensionem injuriarum dedit initia. Contra vitiorum quorumvis pasta, quam otium esse scitur, bombardarum & tormentorum. execrabile genus diabolicam attulit ab inferis, quo totius humani generis, nisi divino cautum esset auxilio, corrue-ret societas: quæ quidem novarum artium ultima, conclusit mundi fabricam. Et propter dictorum varietatem pulcrum appellant mundum, qui diligunt eum: at vos auditores judicate quænam sit eorum pueritudo, quæ quanto magis abundant, tanto minus quieta sunt ac magis anxia. Quæ mundum ut audistis concernunt, omnia labilia sunt, nec est qui pilum horum pauper vel dives

post

post mortem secum deferat. Videte igitur in quibus spem sibi reponunt miseri mortales, & quanta cura sibi comparant nihil quod eos perdit, qui sua sorte contenti nolunt esse. Nunc audite quæso seculi transitorij peregrinationem hujus.

Mundi peregrinatio, quam erroris spiam appellamus.

ATatis annos septeno peracto, bivium electionis maxima pars aggreditur, omniumque cursus per angelum Domini tractus harno retardatur. Verum plerique sub eo repentes, alij transilientes, & maxima pars, dum paucissimi trahuntur, inter hamum & introitum erumpens viae, salutem fugiunt omnes, quod quot huic evadere tractum conantur, nulloque freno mundum ingrediuntur. Horum pars maxima delicijs, & mundanis abusi voluptatibus, in paupertatem à Domino Deo nostro misericordiae suuntur incidere, qua retrahantur ad priorum resipiscentiae viam: sed inutile prorsus humanum genus, cui Deo resistere jam innatum est, non desistit media non quaerere, quibus proprio conatu laqueos evadat quos sibimet posuit, ab eo non petens auxilium, à quo solo dependet omnis misericordiae munus. Hinc factum est, ut in sinistram viae partem officinam sibi maximam extruxerint, in qua quidem officiorum genus exercetur omne: huic domui praestit industria, quae cunctos praeter ignavos pigrosque recipit. Ab una parte quorumvis studiorum officinae literariae positae sunt, ad quas se recipiunt illi, qui sua literas incuria reliquerant: isti plerunque se conferunt in officinas manuales ab altera parte sitas, in quibus experiuntur eae quae literis à sapientioribus olim commissa sunt, ne sicut prius inexperti rerum litera sola ducantur in opiniones fallaces. Alij qui suo damno mercaturam exercuerunt, ac illi qui manualibus incumbentes artibus in pauperiem lapsi sunt, novas rerum formas inauditaque dies ac noctes somniant, quae mercatoribus mercatores, & mechanici precio quibusvis passim exponunt, ut damna sua refarciant, tum ad optima perveniant. Quod postquam adepti fuerint, ab industria recedentes in secundam mundi regionem tendunt: per infirmitatis pontem facientes transitum, ante quem, secundus Dominus tractus oves perditas ad ovile verum reducere conatur, ex quibus paucissimae resipiscentiae viam ingrediuntur: caeterae pontem pertinaciter transcentes, bonis jam industria partis, liberius utuntur quam prioribus. At quia bonus Deus retrahere vellet, infirmitates in ipsos dominari permittit, tum rursus ut prius remedium à se quaerentes, ad xenodochium etiam à sinistris constructum & per maximum confluunt, cui medicina praestit. Ibi pharmacopolarum, chirurgorum & physicorum ingens est copia, quodque quisque suum exercet officium. Sanitate jam recuperata,

rata, non sicut antea ditiores facti, sed diminuti bonis abeunt, postquam senectutis maxima pars eorum invito tractu Domini præterit, uno vix aut altero viam ingrediente postremam, quæ penitentia dicitur. Ubi jam ad tertiam mundi regionem devenit, nil præter incurvata senum videre dorfa, facierum rugas, claudicationes, lamentationes, suspiria, reliquorum etiam id genus tardiorum acervum audire licet, quæque quemque sua fata manent, donec mortis postremum hospitium appulerit; in quo severus admodum hospes nullius parca manu, separationis aculeum corporis ab anima laxat ex arcu mortifero. Quid inde fiat ignoro libenter, judicium (cujus est) relinquens Deo. Mundi jam fabricæ, peregrinationisque statu cognito, videamus quis veritatis viæ sit exitus, ut oppositorum debita comparatione facta cognoscatis, utra vel erroris, vel veritatis viæ sit salutis.

Via Veritatis.

Philosophia. Audistis antea, gladium angeli primi tractus arbori supra fluminis ripam suspensum fuisse, cujus (nunc gratiæ tempore) loco pendet ob oculos nobis Deus Deique filius, generis humani restaurator Christus. Is efficacius prætereuntes amore suo manifesto, nullis velato figuris, quam magnes ferrum attrahit, ni forte mundi sæx & allium obset. Quicumque per annis (ut dictum est) eminus apparentis admirationem & amoris inexhausti cominus oblatum exemplum tracti sunt, huc ad nos se confecerunt, nec minus ac vos, quotquot veritatis ministræ sumus, erudiendos libenter suscipimus, ut in posterum audietis latius. Priusquam tamen id fiat, sumtis jam cibo ac potu, gratias agamus Deo, qui dedit omnia quæ necessaria sunt omnibus. Agimus tibi Deo Patri gratias immortales, quod nos cum verbo creaturisque tuis alere, tum in hunc locum usque perducere dignatus sis, in spem melioris vitæ, fiat voluntas tua, qua perficiatur in nobis, quod per te solum inchoatum est. Amen. Nunc ad amoris fontem nos confeceramus, ut bibatis. En sitim extinguite vestram: non amplius Animus vel Spiritus, nec Anima, nec duo deinceps, sed Mens una vocabimini, fortior ut facta, tuo possis inimico resistere Corpori, quo cum tibi luctandum erit viriliter, donec ipsum naturæ cursum perficiens à te separatum actu fuerit: postmodum est quod idem ad purius defæcatiusque tibi divino mysterio conjungendum iterum speres, ad gloriam ejus qui cuncta condidit. Quinam tibi pugnandum sit, audies à sequenti gradu quarto, Frequentia videlicet, quam vos adeuntes modo comitabor iam primum usque lapidem: interim totius viæ Veritatis progressum obiter vobis ob oculos depingam. A Frequentia recedentes & instructi, pervenietis ad Sophiæ castra, quibus excepti, longe vehementiori quam antea cibo reficiemini. Huc usque lac solum degustatis,

R

nam

nam (donec robustiora, facti robustiores, ferre valeatis) adhuc estis parvuli. Virtus enim docebit quantus sit amoris veri fructus, quantamque menti delectationem corporis adferat succubitus, porro non minorem quam pro palma certanti de suis inimicis militi victoriaque. Ulterius ad Potentiam, sextum gradum, transibitis, à qua virtutum discetis exercitia nedum cognoscere, verum etiam exequi. Hæc postremo ducet vos ad septimum & ultimum philosophiæ gradum, utpote miraculum, in quo mundi martyria sunt gaudia. Breviter, huius viæ finis æternæ vitæ gaudijque perpetui primum est initium, ad quæ vos ducat ultimus, qui hucusque vox duxit omnipotens & misericors Dominus, hic vobis inde sit comes reliquus. Ite feliciterque valete fratres.

Dialogus, in quo Mens & Corpus interlocutores sunt.

C. **H**ui, quis mihi nunc factus est comes, ubinam es anima mea? **M.** En adsum, quid me vis? **C.** Non video. **M.** Jam iterum ut prius te cæcum esse fateris. **C.** Ubi ergo est Spiritus? **M.** Et me tibi præsentem quæris? **C.** Deus bone, unico nunc ambo vos ore loquimini? **M.** Quid mirum? An ejus es immemor quod supra dixeram, te solum cum unica rem habiturum, dum conquestum esses, cum duobus agere te debere? **C.** quid audio, nunquid oculos fascinaſti meos? **M.** Absit à me fascinum; Verum hauſtu simul in amoris fonte facto, reducti sumus in unum, ut non amplius cum duobus tibi præliandum fore putes, sed cum unica mente **C.** Mens plurimis dat initia, mensuræ, mensuræ, mensibusque. **M.** Ultimam & mensuram mensurare didicisses, mensuramque tuorum futurum esse finem recordareris. **C.** Mirum dicis: absque cibo me vivere scis impossibile. **M.** hoc & aliud scio, non ex solo pane vivere hominem, quod ignoras? **C.** Ex quo tu vivis, non adhuc te comedentem vidi? **M.** Rursus tuam cæcitatem adfers in medium. **C.** Qui sic? **M.** Ex omni verbo quod procedit ex ore Domini vivo. **C.** Utinam & mihi sic vivere liceret. **M.** In posterum & tibi (non antequam moriaris tamen) licebit. **C.** Durum nimis commemoras. **M.** Non nisi jucundum. **C.** Mortem jucundam facis? **M.** Imo his qui noverunt eam. **C.** Novistine? **M.** Maxime novi. **C.** Depinge mihi precor eam quæ se timendam præbet omnibus. **M.** Libentissime tibi hac in re nunc obsequar, nemo hanc metuit præter te. **C.** Tu non? **M.** Nihil minus. **C.** Infans præ nimia sapientia plus dictu **M.** Tu. **C.** Scio tamen omnes hanc abhorre. **M.** Rere. **C.** Ut intelligaris loquere. **M.** E re dicam ut intelligas: mens hominis immortalis est; ideo mortem non timet, imo viriliter illam superat, corpus morti subiectum est omne, quapropter eam apprime formidat. **C.** Qui scis quod morti mens non subijcitur.

M. Scitur

M. Scitur ex eo scilicet: Omne quod ex morte sumsit originem est mortale; quod ex vita primordium ducit, non moritur, nec id quod inter vitam & mortem est medium adhærens vitæ. C. Obscura nimium loqueris. M. Non nisi clara. C. Quid est vita? M. Est corporis anima. C. Quid ergo mors? M. Est vitæ privatio. C. Hoc non evasi doctius. M. Audi, quam tu mortem existimas, hæc mihi vitæ est initium æternæ, jucundiusque nihil nobis accidere potest, modo tibi molesta non foret: verum tu detestaris eam, quod scias hac te mundanis privari delicijs; at ignoras inter has & æternæ gaudia minorem comparationem similitudinemque esse, qualem inter fel & mel aliquando sciam degustasse te. Tandem ut melius hanc differentiam cognoscas, est quod consideres id quod scis, omnium nempe quæ tibi possunt unquam accidere voluptatum mundi continuationem, tædium (ut potius dicam) nauseam, & quod longe deterius est, infirmitatem, & nonnunquam mortem inferre. Si nunc cibum appetas, postquam aliquoties ventrem eo repleveris, alium quæres; quo cum satiatus fueris, iterum alium, neq; cessabis unquam in hoc mundo quærere, quod non invenias votis non satisfecisse tuis. De potu quid? interim, dum per gulæ canale transit, delectat; eò dum amplius intrare non valet, plurimum torquet; neq; ab eo potest abstinere quod occidit: mortem tamen quam tibi met infers metuis. O miserum & infatigabile corpus, quod ab eo cavere nescit quod nocet, idque timet quod ipsum est! Vidés ergo brutis humanum Corpus menti suæ dissonum infelicius esse, cum irrationalia nihil præter sibi necessarium appetant. Rationalia vero minime quod opus est, at magis quod necat sollicitè procurant. Ad ea nunc devenimus, quæ in corporis usum extra ipsum expetuntur, ut sunt omnis generis divitiæ, propter quas indies miris diversisque modis torquentur hominum corpora mentem non assequuta. Quid non moluntur, quæ non humana pectora subeunt pericula, quibus animam in exitium, & corpus miserum distrahant ab animo: non alia de causa, quam ut sibi de proprio corpore fingant idolum, quod bysso purpureo coccinoque, torquibus & armillis adornatum, supra Deum tacite non verentur adorare. Majorem sui ipsius quam alterius idololatriam hanc esse quis ibit inficias, aut mortem horum esse finem omnium? O corpus ignarum, nihil præterquam te ipsum formidas: nam ex te mors per appetitum initium sumsit; nil etiam appetis, quam quod ex te est; utpote corruptionem, quæ mortem inducit quam times. Vide igitur quam tu tibi met minime constes, quamque alijs, cum tibi non possis, resistere valeas. Relispice quæso dum potes, nobis adhære, nec tarde nimis cupias. Ad frequentiam nunc hortos devenimus, ibi tibi plura de hæc relicebit audire.

Recapitulatio quarti Capituli, gradumque tertii.

SCitote fratres, omnia quæ superius dicta sunt, & dicentur in posterum, intelligi posse de præparationibus alchemicis. Non aliter enim quam partium hominis, per speculativam Philosophiam, separationem fieri diximus, de reliquorum corporum separationibus igne factis intelligendum est. Et nisi talis fiat separatio, frustra laborant Alchemistæ medicinam universalem querentes, quæ possit omnibus indifferenter mederi morbis. Consideranda sunt omnia diligentissime, quæ de homine dicta sunt in hoc libro, nam unicum non est verbum in eo, quod ad artem non referatur chemicam, & in ejus declarationem positum non sit. Talis est amor philosophicus inter inanimatorum partes, & inimicitia, qualis in partibus hominis. Verum in illis, non magis quam in his, unio vera fieri non potest, corruptione dictarum partium non ablata prius ante conjunctionem: quapropter pacem inter inimicos est quod facias, ut amici convenient in unum. In omnibus corporibus imperfectis, & ab ultima sua perfectione deficientibus, sunt amicitia & inimicitia simul innata: hæc tollatur hominis ingenio vel industria, necesse est alteram ad perfectionem suam ultimam redire partem, quam in hominis unione declaravimus. Separa per ignem igitur ab unoquoque corpore partes suas, impuras mundifica, quæ puræ sunt, mundatione non indigent. Puris pura misce, levioribus tamen graviora sublimato prius, sic fiet quod supra dictum est fixum volatile, corporeum quoque spirituale. Hactenus alchemiæ physicæ comparisonem tetigimus, quare superaddendum est hic, donec ea quæ reliqua sunt in alchemia metaphysica prosequuti fuerimus. Erit hic tamen admonendus lector, ut ea quæ dicta sunt intelligat ex comparatione discreta, vel aliter ipsum confundi necessum est, quare differentiam eorum, circa quæ dubitari posset, ponere non pigebit. Quoties in posterum inanimatorum fecero mentionem, de vegetabilibus & mineralibus intelligi cupio, quæ licet animam suam habeant vegetabilem, ad differentiam tamen sensibilibus id faciendum est; & sic supra de corporibus inanimatorum loquutus fui, ne putet quispiam, alchemistis me contradicere velle, qui cunctis corporibus naturalibus spiritum, animam, & corpus modo suo tribuunt: quod etiam negantibus ad oculum demonstrare possunt quoties opus fuerit. Item pro brutis irrationalibus sensitiva pono, nec de rationalibus intelligo, quæ licet animam sensitivam cum rationali habeant, potiore tamen, utpote rationalem, accipiam in eorum significatione. Demum circa prædicta non ignorandum est, separationem rationalem esse duplicem, utpote voluntariam, de qua superius loquuti fuimus, & naturalem, quæ

quæ ad chemias non pertinet: sensibilem & inanimatorum etiam duplicem, ut naturalem & artificiatam, quæ posterior chemiam concernit. Voluntaria separatio fit partibus in toto manentibus, naturalis & artificiatam non. Instrumentum separationis voluntariæ, spiritus est & spiraculum vitæ: naturalis, mors: & ignis, artificiatæ. Nihil obstat jam, quin rationalium alchemiam, illi, quæ de sensibilem inanimatorum fieri potest separationibus & unionibus, in posterum æquiparare valeas. Quod verò præposuerim Alchemiam rationalem, non frustra factum putes, quia hac & naturali non intellectis, artificialem necessariò te continget ignorare. Sed ne tibi videar in Alchemia naturali defecisse de hac nunc tantum audies, quantum ad reliquorum intelligentiam tibi sufficiat: à separatione faciam exordium. Scis, hominem peracto sibi à natura constituto termino; suas in partes resolvi (quas supra Spiritum, Animam, & Corpus esse diximus) hoc operante mortis corruptione: per ignis naturalis extinctionem, humore deficiente radicali, recedunt Spiritus & Anima relicto corpore; quod iterum in suas partes separatur elementales, per putrefactionem in terra factam: quodlibet elementum ad suum redit, terreum terra devorat, aqueum aqua, sic de reliquis. Spiritus & anima redeunt unde processerant: non ut à corpore semper separata sint, sed ut meliori compositione jungantur in unum, artificio divino postquam unionem non separabuntur amplius. Hæc est unio nis maxima virtus inseparabilis, & partium in unum compactio. Rursus, nisi elementa rationalium corporum elementis nutriantur, spiritum & animam retinere non possunt. Cibus & potus in stomachum projecti coquantur in digestionem (aliter partium separatio fieri non potest corporum, quam per corruptionem aut putrefactionem) & artificio naturæ purum ab impuro separatur, ut potiore substantia cibi potusque terræ, aquæ, aëris, & Ignis, humani corporis terra, aqua, aër, & ignis alantur, impuriore materia terræ, aquæ, aëris & ignis, ciborum & potuum per alvum aut alia emunctoria, ejecta: quæ grossæ materiæ rursus pars quælibet suum (ut diximus) elementum petit. Ignis in homine est elementum vorax, reliqua puriora consumens elementa: quapropter necessarium est alimentum, aliter seipsum consumit, absumto quo, locus animæ non relinquitur nec spiritui. Talis ignis, est ignis, & aliorum elementorum unio seu anima, sine qua nulla componuntur elementa, sed separantur. In elementis amor est philosophicus: hunc amplectere solum, si physicus vel naturalis philosophus esse cupis, aliter non physicus, sed naturæ vastator potius

cyades.

*De Frequentia, quarto gradu philosophico. Capitulum V.
In quo Mens, Corpus, & Frequentia
colloquuntur.*

MS Alve plurimum ô Frequentia. F. Vos quoque salvere jubeo gratissimos advenas ac hospites: unde quæso? M. Ab amoris philosophia hac ad virtutis castra facimus iter. F. Rectè moram apud me faciatis rogo tantisper, donec peregrinationis vestræ suscepti labores, aliqua refecti quiete, subleventur. M. Libentissime tibi hac in re quidem obsequemur. F. Intrate igitur assiduos hortos, & his quæ in eis sunt pro vestris liberè fruimini. M. Gratias ingentes agimus tibi. F. Non mihi, sed ipsi quorum sunt omnia, Deo videlicet. Accumbite, parata sunt ea, quibus vos excipere possum. Deum oremus: Alere nos digneris ô Pater omnipotens benedictione tua. Amen. Cura teipsum ô Corpus, interim dum ego Mentem cibavero. Audi Mens: Cum Frequentia sit concepti circa veritatis amorem perseverantia, non est alius quam per assiduitatem ad virtutes aditus. In hoc loco nulla requies: hinc fit ut nullus hic torpori locus extractus videatur, sed sub dio vigiles colonos horti virtutum expetant. Videsne terram hanc, nisi continuè repurgaretur, pro suavitatis floribus & herbis quæ producit, nil præter carduos & urticas reddere: non aliter de Corpore quod circumducis eveniet, si torpueris. Hoc tibi datum est in coloniam, ut horti diu nõduque mihi commissi sunt. Quicquid in eo lolij supercreverit, auferendum est tibi. Non melius illud evincere poteris, quam cum crapulam abstuleris: ea nimirum est, quæ somnolentiam inducit & pigritiam. Otium quoque tolles, ut vitiorum potissima radix pereat. Nihil præter necessarium corpori concesseris, quicquid superabundaverit, excrescit in vitium. Audisti superius quid corpori sit necessarium; quid salutare nunc sit audias & tibi. Corpus corrigere si neglexeris, malè tibi propter illud erit, & illi: quia tua, non illius, jam est facta ratio, quam abjecit, tibi commissam (ut etiam est) Dei cognitionem putes: quapropter nec tu propter illud excusaberis, cum illi pædagogico loco sis, nec illud propter te, quia prius è libero servum te fecit. Vide igitur qui cum hortis agam; duobus modis eos curo, videlicet eradicatione, & irrigatione: priore supercrescentes herbas inutiles radicitus evello, ne bonas augmento supprimit: itidem cum tuo corpore facias oportet, malas cogitationes, & inimicitiam à te rejiciens prius, ab omni opere malo coercebis illud: non decet unum docere præceptorem, & aliud facere; nam si peccandi dederis occasionem corpori, cur illud deprehenderis quæso? Corpus nihil speculatur, animus est qui tacitas imaginationum operationes exercet, quas demum corpus conatur exequi: conce-
ptio

ptio mentis est, corporis autem executio. Quid si folium herbam evellerem, & interim seminarem zizaniam, aliud quàm id ipsum quod ipsamet commisi, cortexero? Vide igitur ne corpori plus quàm valeat, adscriperis. Verum est quod ipsum ad pravos conceptus exequendos magis pronum sit, eisque plus quàm bonis delectatur, sed malos à te cogitatus omnes abijce, bonos in eorum locum substitue, nil nisi bonum operari poterit, vel ab omni malo desistere: Hæc est una corpus vincendi ratio, alteram audi modo. Si hortos meos ab inutilibus duntaxat vindicarem, certè parum aut nihil effem operata, cum alia longè plus necessaria cura sit eis quæ fata sunt adhibenda, scilicet irrigatio, totius herbarum alimenti pars altera, qua sine vegetare non possunt. Sic etiam aqua viva Corpus rigabis tuum, quæ DEI verbum est; hoc noctu diuque meditare, præterque hoc nihil, ut corpus aliud quam id ipsum nec loqui, nec facere valeat. Vides jam agris vel hortis optimè comparari posse corpora, quod etiam fecisse Christum Salvatorem nostrum in Evangelio legimus. Semen (ait) bonum quod in bene cultam terram cadit, fructum bonum adfert, non aliter DEI verbum quod super cor molle ceciderit, corpus alet ejus, cujus contritum & humiliatum fuerit. Certum est, à primi lapsus tempore indurata sicut lapides esse hominum corda, quæ nisi verbo DEI mollificentur, dura manent in æternum: Pharaonis cor à ventre matris (ut omnium corda sunt) durum fuit: at quia verbo DEI mollificatum non fuit, induratum remansit. Rebelles & inimici DEO nascimur omnes, talesque manemus, donec eradicetur inimicitia, per summum agricolam, cujus te ministram o Mens exhibe. Semen habes, agrum, & aquam, nil amplius deficit quam labor assiduus, non interruptus: nunquam cesses oportet ea revolvere, quæ jam audivisti, tum audies, aliter per intermissionem inimico tuo locum dabis. Hæc sunt quæ tibi dicenda commisit hera virtus, à qua latius doceberis. Ingentes Deo gratias agimus, qui corda nostra suo lumine dignatur illustrare, verboque suo reddere molliora. Amen. Feliciter itote fratres, & Virtutem petite.

Recapitulatio quinti capituli gradus, quarto.

Impossibile est artificem aliquem in arte sua promptum idoneumque fieri posse, nisi per frequentiam & assiduitatem operis habitum sibi contrahat: quid pistori pistorem operantem sæpius ac sæpius vidisse profuisset: nisi manum in pastam ipse mittens, toties id repetisset, ut jam habituatus pistor factus alium docere valeret? Quod quibusdam artem Chemicam addiscere cupientibus evenire solet, ut nonnulli putent eam se lectura tantum assequi posse: cæteri paucis admodum operationibus: quæ tamen

inter omnes quas Natura dederit artes unquam, difficilima, necque minus habetur: Hercules certè labor, Mentem, Corpus, & ~~sanctatem~~ ~~sanctatem~~ hominum superans, nisi myriadam inter centena datum sit uni vincere, hoc est, perfectum artis scopum attingere. Possunt nonnulli naturæ secreta multa summa studio laboreque desegregare, que faciunt in rem medicam, plus quam aliz quævis olim extrahantur, autem inventa. Sed universalem illam reperire medicinam, de qua supra dictum est, hucusque paucissimis contingit: solura his qui se Deo miserentis gratia prius, in id ipsum quod optant, redierit potuerunt; hoc est, qui corpora sua repurgarunt ab immunditia, naturalium etiam corporum nubes abstulerunt. Sna deo quibusvis artis hujus investigatoribus, ut assidue Deum orent, studeant & operentur, non poterit fieri, quin assequatur id, quod in Jesu nomine petierunt à datore luminum. Sed primum considerent, quid sit petere Patrem in filio, non aliud est certè quam id solum exigere quod sit ad gloriàm Dei patris & filij: Solent multi, quod eis utile videtur, optare, sed non nisi quod verè utile est, consequuntur à Deo. Brevibus hoc dico multis, diligentes frequentesque conatus Deus adjuvat, negligentés despicit: Diligimus bonum, ut in malum non appetamus.

Dialogus, in quo Mens & Corpus simul agunt.

M. Audisti quidam Frequentia dixerit? **C.** Audivi quidem. **M.** Quinam arrisit? **C.** non usque adeo. **M.** Qui sic? **C.** Omnia de me dicta sunt, in quem verò finem tendant neicio. **M.** In tuam utilitatem felicitatemque. **C.** Faxit Deus. **M.** Dic quæso, scisne post hanc aliam futuram esse vitam? **C.** Scio quidem. **M.** Scis etiam post mortem corporis perpetuam esse mortem? **C.** Non ignoro. **M.** Vivendum est in hoc mundo tibi, ut in æternum vivere possis. **C.** Quid aliud facio? **M.** Indies moreris magis. **C.** Infans. **M.** Audi, vivit in hoc mundo, qui moritur, & Christo vivit. **C.** Quis hoc intelligit? **M.** Non audivisti in Evangelio, quod nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet? **C.** Quid ad rem? **M.** Tu granum illud es quod in terram cecidit, quia tu nil nisi terra es. **C.** At audivi, Frequentiam ad verbum DEI granum in Evangelio retulisse. **M.** Jam audio animadvertisse te. **C.** Equidem. **M.** Non es bonus theologus. **C.** Sis tu mihi. **M.** Verbum hoc, mortuum fuerit, significationem habet activam, si granum frumenti pro verbo DEI sumptum sit, id est, mortificaverit & talis erit sensus, nisi verbum Dei cadens in cor hominis illud mortificaverit. Et passivè sic intelligi potest, nisi corpus & cor hominis, quæ in terra seminata sunt, id est, terrena facta, mortificata, mortuaque fuerint, & verbum Dei granum receperint, & in utilitatem ac ædificationem vel potius multiplicationem convertere.

verterint, ipsam solum manet, fructumque non adferet. Vel Christianè magis, nisi granum conjunctum sit per unionem cum corpore mortuo, manent ambo separata sine fructu. C. Et tu Grammaticæ facis nasum cereum? M. Adhuc es rebelle Corpus, ad Virtutem accelerandum esse video. Sed opportunè jam appulimus.

De Virtute gradus philosophia quinto.

CAP. VI.

M. **Q** Sacra jube tuas nobis portas aperiri. V. Quis es qui nos adire cupis? M. Duo sumus philosophiæ tyronculi. V. Quid quaeritis? M. Virtutem addiscere. V. Justam rem petitis, quæ nullo modo vobis negari debet. Quos antea præceptores habuistis? M. Amorem philosophicum, & Frequentiam. V. Gaudeo tales initia dedisse vobis. Quid vos ad hæc studia capeffenda movit? M. Desiderium cognoscendæ veritatis. V. Radix est, & mater omnium quæ Deus instituit, veritatis cognitio. Sed in quem finem cupitis eam cognoscere? M. Ut eam exercere valeamus. V. Erga quem? M. Deum, & proximum. V. Bona quidem intentio, cui Deus felicem exitum det precor. Quæ sunt vobis nomina? M. Mens mihi, Corpus huic nomen est. V. A quo accepistis ea? M. Ab amore philosophico Mens vocata sum, à vulgo Corpus nomen retinet. V. Quid menti cum Corpore convenit? M. Nihil omninò, sed omnia nobis in controversia sunt. V. Quid audio? M. Mundum ægrè fert Corpus relinquere. V. Salutem refugit omne quod mundum semel induit, & non nisi maximo labore potest ab eo retrahi. Incedimini fratres, & quod in vestri gratiam præstare possum, æqui bonique consulite precor. Corpus accumbere tuis, ventremque cura. Mens à me cibabitur. O Pater cœlestis qui cunctos reficis, verbo tuo veritatis nos in vitam æternam alere digneris. Amen. Audi Mens, Rerum virtus est uniuscujusque rei veritas, & veritas est efficacia per experiètiã nota, & efficacia cœlestis influentia. Quicquid ex cœlo non est, virtus dici non potest, sed ejus simulacrum falsum. Depinxerunt olim nobis virtutes philosophi, qui Deum ignorarunt, quia filium ejus, in quo Dei virtutes omnes factæ sunt, non intellexerunt. Solent etiam recentiores dividere virtutes in Theologicas, & Ethicas, quo quidem inter doctos viros absurdius esse nihil potest: quia virtus omnis est à Deo, ergo theologica: quæ dicitur ethica, nisi ex Deo sit, virtus esse non potest. Romanorum in hostes fortitudo, pertinacia: magnanimitas, superbia: prudentia, fraus, & dolus: abstinentia, honoris ambitio (sic de cæteris) vitia potius quam virtutes fuerunt: quia non ad gloriam Dei, sed hominum & propriam parata sunt. Christiani philosophi veritatem solum habent pro

virtute, quam in Fidem, Spem, & Charitatem dividunt. Ex his tribus, & in his tota consistit veritas, & quicquid in his non reperitur, falsum est, tam in rationalibus, & sensibilibus, quam inanimatis. Est enim fides eorum certitudo quæ audiuntur, & non videntur: hac ratione dictum est fidem ex auditu esse, quia quod videtur, fides non est, sed scientia certa per oculorum demonstrata: ejus testimonium præbet scriptura sacra: Credidisti quia vidisti. Beati qui non viderunt, & crediderunt. Est in rebus naturalibus veritas quædam quæ non videtur oculis externis, sed mente sola percipitur, cujus experientiam fecerunt Philosophi, ejusque talem esse virtutem compererunt, ut miracula fecerit: quapropter mirandum est, homines fide fecisse miracula, cum inanimata etiam idem virtute sibi contributa præstare possint. In ea tota consistit ars, ut à suis compedibus hujusmodi spiritus liberetur, non secus ac jam superius dictum est, mentem à corpore liberam fieri debere. Corpus igitur carcer est, quo virtutes impediuntur animæ, spiritusque rerum naturalium suas vires exercere non possunt. Talis & ejusdem est efficacæ spiritus hujusmodi rerum inanimatarum, pro sui subiecti ratione, qualis est in homine fides indubia. Est igitur hominum virtus fides vera, cæterorum omnium eorum est efficacæ veritas. Exempli gratia, credere nolle in expertus rerum naturæ physicus, cadaver animalis venenosi cuiusvis, etiam siccum & aridum omnino, infecto veneno vulneri, & apostemati pestifero superpositum, virus omne penitus ad se trahere, quod chemicis naturæ virtutum scrutatoribus est notissimum, & ex vi magnetica naturæ compertum habent. Cum igitur tales non credant, id præstare posse naturam quod potest, indigni virtutibus ejus, assequi non merentur ex ipsius naturæ scrinijs arcanum vel minimum. Si experimentum aliquod viderint alicujus, non perquirent ulterius, qua tandem ratione simile quid fiat, sed experimento contenti, solum utentur eo: hac in ignorantia maxima Physicorum pars ignara hæret, dicens, hoc habet, nec est curiosius perferutandum à quo: verum chemista physicus non contentus experimento solum, nec quod à cælo habeat, sed à qua parte cæli, perquirat, anatomiam creaturæ magnæ, cum ea quæ de microcosmo fieri potest, comparationem faciens. Quod quatuor modis & instrumentis efficere nititur, utpote, Geometria, Hydromantia, Pyromantia, & Astronomia. Geometria terrarum in rebus naturalibus: aquarum Hydromantia: ignium Pyromantia: cælestiumque virtutum Astronomia, sunt inquisitiones, quas artifex amore percitus philosophico, libenter aggreditur, spe fretus (qua etiam alitur) ad eam rei pervenire veritatem, de qua sibi fides est insita: patet igitur, Spem fidei Stimulam esse, vel futuræ certitudinem veritatis. Nisi quis certo sciat

acqui-

acquisturum se quod prosequitur, friget in eo conatus, sed ubi fide suam opinionem confirmavit, frequentia nimirum adjutus & ingenio, nihil non assequitur. Verum hoc loco fidem per charitatem comprobari non est ignorandum, sicut etiam bonum vel malum motum, bene vel male potest operari. Est igitur charitas actu fides perfecta: quis de vera fide judicare poterit aliter, quam docuit is qui fides est, ab operibus eam esse cognoscendam? Nonnulli rem intelligentes, à seipsa dixerunt intipiendam esse charitatem, quod sic intelligendum esse puto, hominem oportet Christianum per frequentiam sibi virtutis habitum contrahere prius, antequam illam in alios exercere valeat actu. Dicit mens igitur in proprium corpus exercere charitatem, vanos ejus appetitus coercendo, sic ad omnia tecum promptum erit: quod ut fiat operam dabo, de fonte virtutis una tecum ut bibat, & ambo tunc unum facti, pacem habeatis in unione. Accede Corpus ad fontem hunc, ut cum tua Mente bibas ad facietatem & in posterum non sitias amplius vanitates. O admiranda fontis efficacia, quæ de duobus unum, & pacem inter inimicos facit! Potest amoris fons de spiritu & anima mentem facere, sed hic de mente & corpore virum unum efficit. Gratias agimus tibi Pater, quod filios tuos inexhausti virtutum fontis tui participes facere dignatus sis. Amen. I nunc vir prudens factus ad Potentiam, à qua Constantiam addifces, & feliciter vale.

Recapsulatio capituli sexti, quintisque gradus.

Cuique rei sua virtus inest, & cœlestis influentia, quæ tamen externis oculis minimè videri potest, sed ejus effectus. Videmus attractionem ferri factam à Magnete, vim verò magneticam latentem in ipso lapide videre non possumus, quia spiritus est, & sub sensum non cadit; sic de alijs. Vinum in se diversas vires habet, quæ per experimentum artis chemicæ cognitæ fuerunt à philosophijs in ejus separatione: Spiritus ejus calefacit & exsiccatur, Corpus tamen omnino contrarium efficit; nam humectat cum refrigerio, quorum experientiam in aqua (quam ardentem vocant) & in aceto videre licet: hæ facultates omnino contrariæ sunt propter separationem, ut ante eam non ita diversæ, quia tunc de mixtione per unionem naturalem plus participant. In omnibus alijs corporibus naturalibus tales inesse virtutes secundum majus & minus, quis (nisi mente captus) ibit inficias? Non erit philosophus, quicumque negaverit panem vel frumentum habere spiritum in se non minus efficacem, quam sit vini spiritus, licet non sit in pane tam abundans ac in vino: tamen pro pari spiritus sui quantitate æquè efficax. Si talis potest à pane vinoque
sepa-

separari spiritus artificialiter, quanto magis naturaliter ejus fit in homine separatio? Ex his possunt philosophicæ transmutationes intelligi: nonne scimus & panis & vini puriorem substantiam in carnem & sanguinem transmutari: & de vegetabili forma non visibili, formam visibilem animale[m] fieri? Non propterea mutantur species rerum, sed formæ, Quis adhuc dubitabit, transmutationes philosophicas fieri posse per artem in homine longè meliores, quam faciat ipsa natura per panis & vini transmutationem, cum alia corpora sint in rerum natura, quæ majorem virtutem naturalem, & cœlestem influentiam habent, à quibus non aliter quam à vino panisque spiritus separari, & in hominis substantiam, carnem & sanguinem, transmutari possunt, & excellentius per artem, quam naturam fieri valeat. Sed cur ea sæpius repetam, quæ luce clatiora sunt philosophis? qui fidem adhibere noluerit, experiatur per artem chemicam, quam si ignoraverit, addiscat priusquam experiatur: nam si per communem artem distillatoriam talia facere conabitur, oleum & operam perdet. Nemo pro suo commodo cogendus est, sed admonendus tantum, quod si contemnat, proprio non admonentis damno fecerit.

DE POTENTIA, SEXTO GRADU.

CAP. VII.

*Dialogus in quo Potentia, & Vir interlo-
cutores sunt.*

V. A Peri quæso diva Potentia. P. Quis huc introduci vult? V. Vir. P. Unde huc ades? V. A virtute missus sum. P. Cujus gratia? V. Confirmationis in virtutibus, quas à ministra veritatis recepi. P. Rectè, sed qua ratione id fieri posse credis? V. Potentia. P. Cujus tandem? V. Veritatis. P. In quò veritatem esse putas? V. In altissimi solius virtute sitam esse veritatem omnem non dubito. P. Jam confirmatione dignum exhibuisti te: quapropter animadvertente ad ea quæ tibi sum expositura. Potentia est acceptæ virtutis à domino Constantia. Non est quod quispiam putet se vel minimam virtutis scintillam aliunde, quam à Deo habere posse. Quod si quis à seipso, vel ab alio quam dictum est quærat, loco virtutis vitium in sui perniciem consequetur. Sic soliti sunt Gentiles olim operibus heroicis (ut vocarunt) virtutes non alia de causa venari, quam ut posteritati famam de se relinquerent, in ea summum bonum, & felicitatem sibi miserè ponentes. Verum quinam eis successerit, hujusmodi memorabilium exitus aperte nos docuit. Regnum eorum quod in arena fundatum esset, & non super petram, ruere fuit necesse cujus ruinæ quidem non ma-
jus vesti-

ius vestigium relinquitur, quam ut posteris horum stultitia pateat. Quod si super veritatis petram Gentiles ædificassent, stabile fuisset regnum eorum. Non sunt hominum sequenda vestigia, sed veritatis, in qua stabilia sunt omnia. Melius poteris confirmari frater, quam per virtutem ipsam, quæ nihil aliud est quam veritas: hanc si in omnibus operibus tuis & verbis observare conatus fueris totis viribus, ipsa te confirmabit indices magis, donec in prælio potens factus ut leo, mundi vires omnes evincere valeas, mortem non timeas, nec quicquid diabolica tyrannis excogitare possit violentiæ: ut aurum purum in igne semper purius, & gloriosius absque diminutione diutissime jubilat, non aliter in omni martyrio veritatis confirmari professores gaudent, quod infra latius audies. Sed hoc est notatu dignum, quod non aliter quam ex frequentia omnium artium & operum habitus & promptitudo datur, etiam ex observatione sedula veritatis, tam in factis quam dictis. Constantia virtutum cœlitus infunditur ad potentiam, quæ tandem observatione non intermissa transit in miraculum, ad quod nunc anhelandum est tibi, hac iter facito. Vale.

Recapitulatio capituli septimi, sextique gradum.

Licet à corporibus naturalibus, etiam inanimatis, virtutes (ut dictum est) extrahuntur, nisi tamen ulterius per artem Chemicam deducantur ad extremam suam potentiam, ad aliquod excellens opus non erunt idoneæ: sed quanto magis depurantur & subtiliantur, per sedulam observationem Chemicam, ad suam primam cœlestem influentiam plus accedunt, & per consequens efficacius penetrant ac operantur: ita ut pro miraculo vere sit reputandum opus, quod in Medicina quarumvis infirmitatum efficiunt.

De miraculo septimo, & ultimo gradu Philosophico.

CAP. VIII.

Miraculum est constantiæ Veritatis effectus. In cuius declarationem, unico tantum utemur exemplo, qua patebit aperte miraculum. Quidam Philosophus ab Imperatore tyranno, propter veritatis professionem exceptus hoc martyrio, scilicet, ut in excisso lapide ferreo vivus pistillo contunderetur, ait: Tunde tyranne, tunde corpusculum hoc, mentem nunquam contundes meam. Quod cum Imperatorem malè haberet, ne veritatem loqueretur amplius, quam audire non poterat, tortori commisit, ut linguam truncaret philosopho: verum proprijs dentibus abscissam in Imperatoris faciem expuit, ante quam corpus ejus in pulvis contusum esset. O admiranda viri constantia, quam

tanto non perterrita martyrio, mortem summo cum gaudio sustinens, mundi tyrannidem vicit?

Recapitulatio septimi gradus, octaves capituli, totius prioris operis conclusio.

UTi septem gradus philosophici, per quos ad sublimia menti patet aditus, septem sunt etiam operationes chemicæ, per quas artifex ad arcanum illud medicinæ præstantissimum pervenire potest. Studio philosophorum comparatur putrefactio chemica, quia sicuti philosophi per studium ad cognitionem disponuntur, ita res naturales per putrefactionem ad solutionem: cui comparatur cognitio philosophica, nam ut per solutionem corpora solvuntur, ita per cognitionem resolvuntur philosophorum dubia. Non aliter quam ex amore philosophico studiorum frequentatio sequitur, ex congelatione chemistarum unio prima fit per assiduitatem, & operationum reiterationes: sicut etiam si frequentia philosophorum acuuntur ingenia, ita ablutione chemica subtiliantur corporum partes. Eo modo quo per virtutem uniuntur philosophi, per compositionem, elementa per minima componuntur, per potentiam philosophicæ virtutes confirmantur, ita per fixationem spiritus in suis corporibus figuntur, ut non amplius fugiant. Non secus ac per miraculum opera philosophica suam virtutem ostendunt, per projectionem Chemicæ medicinæ suam perfectionem patefaciunt. Jam habes optime lector operis nostri totam intentionem, ex qua nisi profeceris tam in vera philosophia metaphysica, quam in naturali & chemica, non est quod de me conqueraris, quia quicquid ab alijs obscuratum fuit, apertissime tibi declaravi. Feliciter vale, bonique quæcunque sit opusculum istud consule.

TINCTURÆ PHILOSOPHICÆ

JAm finem facerem, nisi me philosophicus amor erga studios detineret admoneretque, Theophrasti Paracelsi præceptoris nostri tincturas philosophicas addere, quibus curæ, tam extrinsecus, quam intrinsecus, per sanguinis renovationem fieri possunt. Hæ sunt omnium simplicissimæ, potissimæque per alchemicam artem tractæ medicinæ, quarum præparationis modum, una cum administrationibus, ex dicti Paracelsi Chirurgia magna descripsi, quo facilius intelligantur ea, quæ de philosophicis medicinis superius dicta sunt.

De tinctura Solis, id est, Aurii.

Extracta tinctura Solis, corpus ejus remanet album, tinctura vero pura est, & separatur ab impuro, id est, a suo corpore: quæ

quæ sepatatio necessaria est. Tinctura debet clarificari, vel exaltari in suo gradu, qui duplatur quinquies bis 24. altius non progreditur: tunc potest administrari quibusvis, ad renovationem sanguinis in pristinum statum, ut dicitur in administratione.

Extractio talis est.

CORPUS corrupendum est de natura sua metallica, malleationeque per aquam Salis, demum residentia debet abluī per aquam dulcē, post modum extrahitur tinctura per spiritum vini. Postremo elevatur à tinctura, tunc manet in fundo.

Extractio aqua salis.

AQUA salis fit ex sale, quod mundissimum & albissimum ex sua natura sit, abſque decoctione vel artificiali præparatione qua sal fieri solet, liqueſcat aliquot vicibus, deinceps pulveratum succo radicū raphani commisceatur, & agitur in eo, tum destilletur post suam solutionem, & cum sanguine viridi, partibus æqualibus misceantur, & destillentur omnia quinquies, & in eo liquore lamina Solis per antimonium purgati solvitur in pulverem. Abluatur aqua pura destillata subtiliter, donec salsedo recedat; nam sal abluī seſe permittit, nec miscetur in profundo cum substantia, sed separat.

Spiritus vini fit hoc modo.

OPTIMI vini puri non mixti, rubei vel albi mensuram unam, in circulatoriam vas optime lutatum obstructumque recondito, & in balneo maris ad profunditatem vini mersum vas, per decem dies naturales bullire facito: demum infrigidatum destilletur in cucurbita vel phiala frigide tamdiu, donec spiritus ascendit, cum verò signum suum dederit, cessabis mox: nam quod sequitur est aqua vitæ, non spiritus. Hunc vini spiritum infunde super ipsam residentiam, quæ est velut Alcohol, ut sex digitis supernatet, optimeque lutatum vas ponatur in balneum calidum, in quo maneat per mensem, tunc in spiritum ascendet Solis tinctura, manebitque pulvis albus in fundo vasis, quæ duo separanda sunt ad invicem. Liquefac pulverem, & fiet ex eo metallum album. Spiritum evaporare permittite, ut artis est, manebit succus in fundo tanquam liquor: quem graduabis quinquies in retorta satis magna, pro liquoris quantitate. Talis graduatio solummodo, per elevationem, quæ materiam subtiliat, sed non permittitur ultra quintam essentiam subtiliari se, hoc est, 2. 4. 0. aliter comburitur ulterius procedendo.

Vſus administrationis est.

HUJUS drachmam unā, cum uncia una theriacæ Venetæ mixtam dabis jejuno stomacho, qualibet vice scrupulum unum.
Postea

Postea cooperiatur in lecto patiens, & sudet: continuetur 10. vel 12. diebus.

Est etiam in corallo tinctura perquam excellens ad purgandum sanguinem.

COrpus ejus teratur subtiliter in alcool, & extrahatur ejus tinctura sicut ex auro, per spiritum vini, simulque decies & sexies ascendant, postmodum separentur per distillationem: ascensio fieri debet igne prorsus nudo, deinceps in balneo Mariæ separari debet liquor sexies, & iterum super feces rejici. Hoc oleum administretur cum aqua theriacali, nempe scrupulum unum olei, cum ejusdem aquæ drachma una propinando.

Aqua theriacalis fit, cum uncijs quinque spiritus vini, theriacæ duabus uncijs cum dimidia, myrrhæ Romanæ uncia una drachmisque duabus, croci orientalis drachmis duabus; misceantur omnia, distillanturque simul & semel, administrantur ea sicut dictum est.

Dosis administrationis est.

UT ejus uncia una drachmæque duæ cum decem uncijs aquæ cichoreæ, vel gamandræ misceatur, & ejus mixti dentur drachmæ duæ, mane & sero: jejunct postmodum æger quinque post sumtionem horis, & totidem post cœnam: continuetur hoc sex vel septem diebus: dentur etiam aquæ destillatæ ex fumo terræ, vel cichorea similibusque.

Tinctura Balsami.

Recipe balsami unciam semis, & spiritus vini uncias viginti, ponantur simul in pellicanum vel duplex vas, & circulentur in Sole per mensem; quo facto permittit se destillari simul cum spiritu per alembicum, quæ destillatio melior est, quam per retortam hoc loco, si manet hæc mixtura simul in una compositione: cui addes unciam semis alterius balsami, clausumque vas digeri permittatur, ut cum alijs permisceri queat balsamum quod adjunctum fuit, ac perficiatur id quod exit ex suo corpore. Nam quicquid graduari debet, suam substantiam in unum corpus terminet oportet. Et cum hoc ut supra volatile factum fuerit, addatur iterum uncia semis alterius balsami, quod exaltabis ut prius, usque ad duas uncias addendo graduandoque. Hæc est Balsami præparatio potissima, quæ renovat, curatque quidquid aliæ præparationes non possunt: conservationis gratia suæ, virtutem hanc coelitus acquisivit supra cætera quæque.

Admi-

Administratio est.

UT ex isto per se præparato balsamo, des ad pondus quinque granorum hordei, cum albo veterique vino bis in die tam diu, donec visum fuerit sanguinem emendatum esse.

Antimonij sinctura.

Compertum est in hoc mundo, nil aurum purgare melius, quam antimonium, quapropter & in homine, si præparetur in potum, idem præstare poterit; ac melius. Nec est quod mirentur literati, præceptorem nostrum comparationem hanc facere. Discant prius Anatomiam creaturæ magnæ primæque cum ultimâ cognoscere comparareque, quam iudicent. Veluti sol inter stellas, & aurum inter metalla, non aliter inter animalia homo primatum obtinet: cujus perfectionis causa metaphysicè conveniunt hæc omnia simul in unum. Sicut igitur Antimonium aurum penitus mundat, aliaque metalla consumit: ita hominem, ex ratione quam diximus, repurget absque exoneratione alvi, sed purgatione radicali, qua spiritualiter omne superfluum eradicat: hoc est excellentissimum arcanum, cujus structura talis est: Recipe antimonij optimi in alcool facti, quod reverberabis in reverberatorio bene clauso per mensem, ex eo fiet volatile, primo album, deinde flavum, postremo rubeum aut croceum leve, quod extrahes de esse suo ex lili per spiritum vini, sic ut supernatet viginti digitis, & permitte sic donec coloretur bene clausum, ut scis: hæc est altissima præparatio lili, quæ hominem radicitus purgat intrinsicè & extrinsicè.

Administratio ejus est.

UT in dolum vini recentis in Septembri vel Octobri, semper ad viginti mensuras istius tincturæ ponatur uncia semis, & simul digeri purificarique permittantur ambo. De vino hoc bibant patientes ad tres vel quatuor septimanas, aut diutius, præ omnibus alijs haustibus, vel absque alijs.

Tinctura salis philosophorum.

Recipe salis auri, salis Antimonij, salis melissæ, ana unciam semis, salis communis puri petrosique uncias octo, misce simul, & super frustum panis stratum edatur jejuno stomacho. Nec mireris quod hic ponamus sal auri, sal antimonij, quæ salia vulgaria non sunt, sed philosophica: postquam sciveris ea quæ scire te convenit in hac arte, non miraberis amplius.

Aliud sal philosophicum.

Recipe salis gamandree, salis cichoreæ, salis valerianæ ana unciam unam, salis absinthij unciam semis, salis vitrioli drachmam unam, communis salis puri petrosique librâ unam: misce simul, & edatur ut superius.

S

Arca.

Arcanum per quod ea quae supra posita sunt elucidantur.

COelum & terra per hominem generant hominem, qui filius eorum est, ac filia prolesque: à cælo habet intellectum, à terra vero corpus: & quia ex terra, in suo corpore est, in quod revertetur: ex cælo tamen quod est in ipso, est ex firmamento: præterea quidem adhuc unum possidet ex dono Dei, per quod astris dominari potest, cum ex Deo didicerit. Cælum & terra simul sunt, sic etiam cælum & homo, sed sicut homo ex terra est, ea ratione secundum terram, & ex ea cognosci debet: at quatenus ex cælo, secundum cælum etiam judicandus est: igitur homo, cælum, & terra unum sunt, etiam aer & aqua. Si homo res in majori mundo transmutare novit (ut in sal omnia) quanto magis id in microcosmo, hoc est in seipso noverit, quod extra se potest, modo cognoscat hominis in homine thesaurum existere maximum, & non extra ipsum. Ab ipso procedit interius (licet mediâ) per quod operatur extrinsecus id, quod oculariter videt. Ergo nisi mente cæcus fuerit, videbit (id est) intelliget quis & qualis sit intrinsecus, luceque naturæ seipsum cognoscet per exteriora. Certum est, ex hominis sanguine generari sal naturale balsamum ejus corporis, quod in seipso corruptionem & præsertionem à corruptione habet: nam in rerum natura nihil est, quod non in se mali tantum quantum boni contineat. Pariter ex ossibus & carne generatur naturale sulphur, quod propter liquoris naturalis exicationem incenditur, totumque corpus & seipsum cõsumit aliquando: hujus incendij causa est, quod homo fuit à principio sulphur, hoc transmutatum est in carnem & sanguinem, quæ media materia sunt hominis, quamque prima natura vel materia plurimum odit, ac eam ad se reducere conatur: quod cum fecerit, terra cinisque resultat, materiæque hominis primæ reliquum, ultimæque subjectum. Quia homo est in corruptione generatus, odio prosequitur eam sua propria substantia. Hinc fit quod sulphur naturale hominis, à creatione media recedat in primam ad quam ut appropinquet, ejus naturam assumens, in elementarem operationem transit: qui quidem elementaris ignis, corruptionis est causa, quique per invisibilem solem plurimis incognitum accenditur, hic est sol philosophorum. Tales sunt in homine virtutes, ut per corruptionis potentiam liquorem exsiccare valeant, & hæc via salia hominis reducant in calcis naturam, per quam corpus in esse transit sulphureum. Corpus itaque reducitur in materiam primam, ad quam proximum est habile factum ad receptionem ignis hominem ad primam suam essentiam corrumpentis: velut in alijs creationibus videmus, in terra vel montibus. Et licet non eadem sint corpora, tamen eadem sunt operationes: non est idem

idem ignis in accidente, sed idem in substantia. Sol est invisibilis in hominibus, in terra verò visibilis, tamen ex uno & eodem sole sunt ambo. Homo quidem est esca, in quam per cotem, scilicet Mercurium, & chalybem Coelum, ignis hujusmodi scintillæ excusæ foventum accipiunt, viresque suas exerunt. Chemicam artem naturaliter exercet Archeus in homine, tanquam artificialis in fusina sua Chemista minerarum corruptor, qui tria, scilicet realgar chemicum, & Aurum à minera separat: quia tam diu ac ista simul permanent, quodlibet per se nullam vim habet, sed cum separata sunt unumquodque suas agendi vires exprimit in homine: talis est in ipso orizon, non in viribus, at in perfecta creatione. Ars itaque naturalis in microcosmum agit ut homo separetur in aurum, agente per se fulmine: Chemicum suo loco separat in loppam, & realgar in fumum, vaporem, vel corpus sublimatum: quod Archeus dictus Vulcanicis artibus perficit in homine, donec ad suam ultimam perducatur materiam. Est enim ultima rerum materia, quæ jubilat in exaltatione sua; sicut aurum ab alijs duobus separatum gloriatur in igne, vitrumque.

Nec subicere possum, quid Theophrastus Paracelsus præceptor noster, de Solis terrestris arcanis ulterius scripserit, utpote differentiam inter quintam essentiam auri, aurum potabile, & oleum ejusdem. Est enim quinta solis essentia, tinctura per vini spiritum extracta, cujus modum supra posuimus. Aurum vero potabile est, cum id una cum alijs spiritibus & liquoribus in portionem resolvitur. At oleum auri est; cum ex auri sola substantia per se fit oleum purum.

Auri potabilis descriptio.

Recipe auri foliati, vel pulverisati unam unciam, hoc in succum resolvatur, addes aceti destillati quantum sufficit, destilla postmodum, & ab invicem separato, tamdiu hoc facito, donec adjunctorum nihil saporis maneat: deinceps in aquæ vitæ quinque uncias immergantur omnia simul, & in pellicano per mensem digerantur.

Ejus aqua vita descriptio talis est.

Recipe vini ardentis libras decem, rosarum, melissæ, rorisinari anthos, cherri, foliorum utriusque hellebori, majoranæ ana manipulum unum, cinnamomi, maceris, nucis muscatæ, caryophyllorum, granorum paradisi, piperum omnium, cubebarum ana duas uncias, succi chelidonie, tapsi, melissæ, ana sex uncias, ciperum sabaorum uncias quinque: commisce, permittetque digeri per pellicanum 12. diebus, separa tandem, & usui reservabis quem supra ponimus.

Olei Solis descriptio.

Postquam, ut supra dictum est, aurum in succum per acetum reductum fuerit, bulliat per quindecim dies in sequenti digestionem, postea separetur in balneo Mariæ volatile, manebit in fundo fixum oleum auri purum.

Corpus digestionis hoc est.

Recipe succi chelidonie libram unam, & aquæ vitæ circulatæ partem æqualem, vel paulo plus, resolvantur in spiritum, quibus auri misce tres uncias, deinceps fac ut supra dictum est.

Conclusio philosophicæ clavis.

Clavis prius tradita, mox ejus usum & arcas, in dissolutionem istarum & à suis contentis philosophicam separationem tradere, quibusvis natura diligentibus arcanorum scrinio-rum scrutatoribus, minime gratabor: eniq; hac, præter alias qualescunq; meos labores, ac modo supernaturals quodam artificio, Clavem dictam elucidante, fidem facere, me sibi magis, quam ipsi mihi visisse hactenus: quod quidem res ipsa docet, attestabunturq; omnes, qui me viderunt. Equum igitur esset quiescere me tantisper, donec tandem alius nostra professionis accederet, qui sublevaret onus. Non quod cedam, sed potius ad reassumendas resistere vires, contra debellare (frustratamen) conantes natura Veritatem, quam profiretur Paracelsus. Nec otij mihi multum esse video; nam propinquus est Dux ille magnus inimicorum ejus. Exurgendum est igitur utrinq; namq; reformant arma. Calculo fundaque tamen paratis jam, non reformido gigantem hunc, etsi pygmeus ipsi videar. Veritas namq; suos, contra mendaces homines, ambitiosos, atq; superbos (qui sub pallio latent eloquentia, quod in lucem prodire nudi, simplici cum sermone haudquam audeant, ne quod in ornato sepulcro contegitur virtutum appareat) armat. In virtute Veritatis igitur in occursum venio. Valete quoad potestis.

I N V I C T A

VIRTUTIS MOENIA SACRÆ MANENT.

F I N I S.

DE

DE ARTIFICIO SUPER- NATURALI.

Probare nos ab exordio decet, nostrum artificium super-
 nativale legitimam prolem, & quasvis alias ar-
 tes Chemicas esse adulterinas. Negant moderni
 Physici, Metaphysiciq; pertinaciter quintam essentiam no-
 stram. Hoc nobis argumentum est optimum contra simi-
 les docendi suas opiniones esse nullas. Quid calum esse ju-
 dicabunt isti? Negare nobis audebunt esse quintum esse
 quid, a quatuor ut purum ab impuris à Deo separatum, aut
 ignorare hoc ipso fatebuntur? Dubium non est eos arca-
 num hoc intelligere. Si calum etiam à quatuor primis es-
 sentis separatum esse nobis admittant, ergo quinta essen-
 tia. Nisi dixerint calum etiam esse quatuor elementa, &
 essentia quatuor puras, ut octo sint essentia. Hoc ipso ne-
 gabunt calum purum existere, esseque dicent, ut inferiora
 sunt elementa. Nam puritas ab unione dicitur hoc loco
 magis quam à sinceritate. Si quatuor elementa essent in
 celo sicut inferius mixta: mixtim etiam apparent in eo
 prout hic, quod minime fit. At unicum videtur elemen-
 tum, plurimis ornatum caelestibus corporibus, ac tot quot
 mundus inferior, istis etiam correspondentibus, ut effectibus
 sua causa. Hac est vera separatio elementorum, quam Al-
 chemistas veros imitari decet, purioris nempe substantia ab
 impuris elementis, ut superioris ab inferiore. Separatio
 vulgaris illa, quae fit oleorum ab aquis, & horum à suis ter-
 ris, qualitatum est, non elementorum. Ut si oleum, quod
 nonnulli aerem appellant, à sua terra separetur & aqua, nil
 factum erit aliud, quam quod elementa viscosiora, pingui-
 ra, calidiorave, sint à suis qualitatibus per separationem
 earum facta. Nam cuius harum partium quodvis inest ele-
 mentum, quocumque modo separetur. Sanius ergo sic no-
 minanda sunt, videlicet elementum calidum, pro parte cui

S 3

magis

magis adheret ignis calor: humidum, cui aqua magis humor: frigidum, cui aëris frigus, & siccum cui maxime terra siccitas, quas quidem appellationes etiam usurpabimus infra. Sed ut ad calum redeamus, istud incorruptibilem mundi partem ac alteram, superioremque antiqui Sapientes mundum appellarunt, & ab inferiori totius altera parte, inferiore mundo corruptibili videlicet, a Deo segregatum affirmarunt. Hanc etiam universalem essentiam quintam & naturalem formam aptissime vocarunt: inferiorem vero mundum, naturam materiam etiam universalem, formarum ejus omnium susceptivam. Antequam a suo toto (quod Chaos nominatur) sejuncta partes amba forent quas diximus, confuse continebat alteram utraque sic, ut postea vinculum unionis prima, & amoris in se retineret, ad alteram indies connecti capiens alterutra. Qui quidem affectus atque desiderium, omnis generationis causa est, & vere natura dicitur. Hec sunt Physices nostrae principia, quae meis latius precedentibus libellis tractata sunt. Nunc vero, quae artificij nostri, supernaturalis principia sint, videamus, ne carere suis dicant fundamentis, qui tam acriter & perperam in eam invehuntur. Quia hoc proprie nihil aliud est, quam ars ex naturalibus constans principijs, & naturam excellens artificijs, ubi divino quoniam arcano, necessarium est eisdem uti principijs, quibus ipsa, quod alia fabricare nequeamus. At ubi suam terminavit Physicam, nos Metaphysicam inchoamus: accipientes ea quae terminata perfectaque, naturaliter nobis reliquit, & preparavit, ac ea supernaturali quodam artificijs plus quam perficimus. Et quia calum natura magnum tractare manibus non possumus omne, nostris nec organa elementa cuncta concludere, cogimur ad naturae similitudinem & imitationem, ex naturalibus venari, magisterio nostro separationis, nostrum calum ab inspuris elementis nostris, ut Chaos nostrum fabricemus: a quo nobis inchoandum est opus hec admirabile, quod natura magisterium excellere debeat. Iam ni fallor, in-

lor, intelliges cur dicamus metaphysicam nostram, opus omne superare naturæ. Nam separatio calis ab elementis, aut prima divisio Chaos, naturale non fuit artificium, sed mete divinum. In eo tamen imitari naturam vere dicimur, quod per modum corruptionis atq; generationis operemur in hac arte, & eisdem principis utamur, quibus & ipsa. Latius dicimus, in quovis elementato corpore naturali, calum & elementa pro parte contineri: aliter generari non possunt. Ergo dum hac separamus, formam & materiam similes habere possumus illis, de quibus ante sui divisionem Chaos exitit. Cur igitur in nos perperam latrat adhuc Cerberus? ac si forent impossibilia, qua per hanc docentur artem. Si calum superius, & inferiora elementa per naturam suam generant omnia, cur ex ejusdem calis partibus, & eorundem elementorum, ipsorum naturæ mediâ, per nos una cum ipsis inclusa nostris organis, supernaturali magisterio primæ Chaos divisioni simili, parvus mundus non generabitur? si Deus tamen cuiquam annuerit, quo sine perficitur nihil, & si recte sit inchoatum. Hæc est unica via, quâ pervenire licet ad medicinam universalem & metaphysicam, indifferenter omnes morbos curantem, de qua desperant moderni Physici. Nonne vident universalibus includi particularia quævis; Cum igitur medicina talis ex incorruptibili calo, & elementis incorruptibilibus, que ad incorruptibilitatem reductis fabrefacta sit, & ad universi mundi nedum similitudinem, sed resurrectionis etiam, cur non valebit contra corruptiones omnes microcosmi se referentis ad medicinam hanc? Si resurrectionis mysterium intelligerent isti Zoili, forsassis non dissentirent a veritate metaphysica. Verum quod eorum qui resurrectionem ignorarunt ac negarunt, sectantur somnia, hujus etiam arcani capaces existere minime valent, nec eodigni sunt. Quid ad nos, quanto magis veritati resistere conabuntur, tanto nudius inscitiam suam ac ingenij ruditatem, vel sua mentis obscuritatem, & cacitatem detegent.

Ad verarum artium studiosos convertamur nos, rogemusque Deum, ut aliis nebulis ab oculis auferat, ut qua revelata suis esse vult, videre queant. Fundamenti antea jactus ac principis positus in unico nostro Chaos, opera pretium erit hujus partium extractionem a compositis naturalibus eos docere, qui credunt opus metaphysicum hoc à Deo datum hominibus fuisse, qui bona voluntatis existunt. Hae partes nempe calum & elementa rerum omnium esse diximus. Certum est omnibus à natura productis hac inesse naturaliter, verum in aliquibus magis, in aliis minus, in nonnullis etiam extractu facilis quam in aliis. Vnde philosophorum sententia est, ut propinquiora faciliusque magis amplectenda sint. Similia sunt vinum optimum, Tartarum, Mel recens, Flos anthos, Liliū rubeum, Chelidonia, Mercurialis, &c. De quibus per se, vel alio modo, essentia quinta separari facillime potest à suis crassioribus elementis, & hac in suis qualitates predominantes reparari se possunt: manentibus in quovis elemento quibusvis elementis. Animadvertendum est etiam, vinum dici philosophicum hoc loco posse liquorem omnem, de quo per artificium essentia quinta sua separari potest, ut infra de tritico, pane, granis baccisve juniperinis, &c. fieri docebimus. Nec ignorare debes, in hac arte si practicus esse voles, formam & materiam de qua Chaos metaphysicum existit, esse quædam essentiam, aut calum (de quo locuti sumus) rerum omnium & elementa. Quapropter vide ne confundaris appellationum varietatibus. Non possum enim aliis uti vocabulis, quam illis quæ ad hanc artem sunt necessaria. Si quæ tamen obscuriora fuerint, aut anigmatibus velata per scriptores antiquos, alius elucidare conabor facilioribus. Non volo tamen ut existimes me à me docere te, vel à me somnari, sed ea quæ ex probatissimis hujus artis auctoribusprehendere potui, clariori sensu describere tibi, ne desperes cum plurimis, qui vel ob scriptorum istorum intricacionem, aut obscuritatem, à secunda lectura semper abstinere ac vitupe-

vituperant injuste, cum sui crassitiam ingenij potius, & ignaviam carpere vel acuere deberent. Considera igitur ea qua diverso ab antiquis progressu tibi per me tradita sunt, non sensu diversa tamen existunt: & facile persipies ea qua tibi prius obscura videbantur, si hujus negotij vel tantillam intellectus habeas. Multa quidem in hac arte detexti, qua non invidia causa nobis obtexerant antiqui, sed ut ab indignis tuta forent & malitiosis hominibus: nec ego hac de causa, quod clarius loquar, istis viam faciliorem esse cupio, sed vere studiosis. Non est ergo quod mireris cur alium in horum tractatione, quam antiqui fecerint, scribendi modum observem. Hoc in tui gratiam factum putes, melius ut intelligas. Quapropter ab hoc te studio non remorentur fallacium artium discipuli, qui quam non viderunt hactenus, nec ferre lucem valent, nec alios videre cupiant. Exemplum hoc tibi sit inscitia sua, quod neminem eorum videas, qui contra scriptores antiquos in hac arte calamum arripiat, ut probabilibus rationibus & ex arte deductis redarguar: sed calumniis & injuriis ut afficiat eos: quas etiam dum probare nequit (quantumcunq; doctus existat) probos viros obscuris & similibus (ut ita loquar) non Chemistis, qui velut simia quodvis ementiuntur opus comparat. Non satis est dicere, hic est nequam atque deceptor: sed causam adferre cur talis existat cum oportet, qui sic alios audet appellare: vel ipse talem se esse hoc ipso palam facit. Diaboli siquidem est opinio quosvis alios calumniatores appellare, quod etiam tales fore cuperet omnes: sic & ejus filij bonos persequuntur. Aliqui tamen Chemista similes etiam Chemistas redarguere voluerunt, forte quod alii uterentur vocabulis, quam antiqui veri Chemista posuerint, vel artem istam fabulosis poetarum figmentis allegorice tribuerint (qua quidem Rhetorices figura, quevis ad alium sensum & falso contorquere facillime licet) verum eorum scripta recte si judices, neutram partem alteram intelligere videbis, vel utramq; scopum non-

dum attigisse. Vbi non invidia regnat aut ambitio? Mut-
 ti, vel quia non possunt artem hanc assequi, vel quod alios
 in ea ingenio feliciore se videant: aut in artem ipsam, aut
 in eos qui scripserunt obscurius quam ferat eorum intelle-
 ctus, invehuntur: eos sibi laudem comparasse putant, quod
 alios carpserint. At non scribunt quis verior scopus artis
 existat, nec dilucidius aut clariuseam exponunt. Quot quot
 sunt hujus farinae homines, una cum suis mordacibus li-
 mis, vix floccipendo. Si quid ad artem istam adferre boni
 potero, vel clarioribus verbis eam tractare (servata mo-
 destia tamen) faciam sedulo, quod virum alteri cuius pra-
 ximum ex charitate deceat. Vbi me fuerint aggressi, vide-
 bo quid & qua ratione respondero. Non prius in alios
 libenter feror, quam ab eis laceffitus verbis, factis, aut scri-
 ptis (ut antea falso perperamque, malo patrantis & igno-
 minia sua) fuerim. Hec sunt igitur, quae prius probisque le-
 ctoribus expono legenda prius, & exactissime demum cum
 antiquorum scriptis conferenda, ubi concordare viderint
 fidem adhibeant, aliter non. Impossibile tamen fuerit
 eximio cuius ingenio, lectura solarem ipsam addiscere.
 Quapropter operando magister in arte hac fiat oportet
 eum, qui potiri cupit in ea suo desiderio. Nulli rei scriptura
 melius comparari potest, quam clavi: haec nisi tradatur,
 ad occlusa non facilius patet aditus, nec nisi mittatur in se-
 ram. Non secus donec manus ad opus hoc applicueris, non
 prius arcana, quae Deus sub rerum natura conclusit, ut ali-
 quando hominibus innotescerent, intelliges. Quae tibi pro-
 ponimus igitur ut clavem accipias, qua reserare sincero
 studio seras physicas metaphysico magisterio discas. Interim
 quos tulimus qualescunq; hosce labores in tui gra-
 tiam candidae Lector contulimus. Boni
 consule & vale.

CAPUT I.

De separatione metaphysica per se facta.

ANT EA diximus in Præfatione, cælum esse quintum elementum, non quod sint elementa quinque, sed quatuor tantum, quorum purior substantia diversa est à Deo supernaturaliter, in cælumque ad unionem redacta, & impurior mansit inferius in quatuor partes posita, quæ mundum inferiorem & elementarem constituunt, alteraque pars æthereum. Non aliter essentia quinta nostra metaphysica, trahitur supernaturali magisterio, ab impurioribus elementis rerum per separationem, quæ talis non est, ut existimarunt plurimi deviantes à veritate, credentes falso quatuor elementa separari posse, unum ut ab alio sit liberum. Nam si hoc foret, machina mundi facile solveretur: at ne fiat, pròvidit Altissimus omnium conditor, voluitque sub unionem partes has quatuor ita conservari, ut licet una per qualitates ab alijs discerni queat, earum tamen essentias in se retineat. Hanc unionem apertius in cælo nobis patefecit, in quo nulla distinctio videtur partium, at sub naturæ superioris & inferioris vinculo conclusit unitatem: quæ sunt eadem & unica natura. Duplex est igitur separatio, scilicet elementorum una, ut purioris ab impurioribus: & qualitatum elementarium altera: quæ posterior vulgaris existit, prior vero metaphysica. Natura tamen operatur per solam commixtionem, & hæc duas operationes continet, utpote Alterationem & animationem. De singulis in sequentibus agemus latius. Nunc de separationem puri ab impuro loquamur. Hæc fit in corporibus quibusdam per se, ut in vino, & in alijs per vehiculum, ut in granis & seminibus. Quamvis in omnibus corporibus à natura productis essentia quinta lateat, in nullo tamen tam abunde ac in vino, & à nulla re alia tam facile separari potest. Quare philosophi prætulerunt istud, ob facilitatem separationis ejus, non quod melior aut præstantior sit essentia quinta de suo, quam de quovis alio corpore tracta. Nam universalis est omnibus, & æqualis illa cœlestis virtus, nec nisi propter diversitatem subjecti diversa, neque diutius quam in eo fuerit: libera vero suam ad unitatem redit. Hoc enim est unum ex arcanis occultioribus naturæ, per quod ad altiora pervenerunt philosophi. Separabis igitur à corpore quovis spiritum ejus cum anima, prout sequitur.

De separationem per vehiculum.

CAP. II.

Alijs meis libellis, utpote chemicis, docui rationem separandi cælum ab elementis per se. Quamobrem eo lectorem esse

esse relegandum judicavi potius, quam diversis unum idemque repetendum. Nunc vero, quod à nonnullis corporibus non facile sine vehiculo fieri queat, hanc viam etiam ostendemus exemplis, quibus melius quam regulis addiscere valeas, & præsertim quod vini philosophici mentionem fecerimus.

Accipe grana tritici, hordei, vel siliginis, quæ macerata prius aqua pura; ut intumescant, eximantur ab ea, soloque sic accumulentur in acervum, ut post aliquot noctes atque dies incalescant ac germinent. Quo percepto distendantur, ut exsiccari valeant. Aut si necessitas urgeat, in sporta lata viminibus contexta, superque fornacem inversi camini similitudinem referentem, id est, inferius angustam latamque superius extendantur, & fumo subtus excitato siccentur, donec semitosta non adusta colore subruffo tamen appareant. Animadvertendum est interea ne sporta succendatur igne, sed à flamma longe satis elevata sit. Granum hoc mola non admodum acri macinetur, aut crasso modo rumpatur, non in farinam, sed in frustula quædam. Postea reponatur in vas ligneum, & quæ longo tempore bullivit affundatur aqua ferventissima, cooperiaturque vas optimè. Postquam refluxerit & quieverit, liquor per setaceum vel saccum ejiciatur, ne commisceantur ei frustula. Ubi jam separaveris aquam primam hanc, aliam affunde ferventem ut prius, & cola sæpius id ipsum repetas, donec videris omnem à grano substantiam in aquas transivisse: quod gustu facile percipies liquoris & grani. Tandem accipe liquores omnes, & in cacabo fervere tam diu facias, donec in spissitudinem flavi despumatique mellis reducantur. Inde mox in vas aliquod positos destillabis, & ab isto melle vinoque philosophico separabis animam cum suo spiritu, sublimabisque toties donec ab omni phlegmate liberentur. Quicquid residuum fuerit corporis in fundo vasis destillatorij subsidens eximes, & in umbra, vel per evaporationem humorum exsiccabis. Demum igne violentissimo reduces in cineres aridissimos, quibus affundes aquam ferventem, & in ea bullire diutissime facies, ut inde capitellum (quod ajunt, habeas asperrimum. Hoc supernatans & clarum inclinatione separabis à cineribus, & his aquam priori similem affundes, coques & repetas quæ jam dixi, tam diu, donec asperitatis nihil in postremo sit capitello, quod abjicias. Hoc & alia præcedentia quæque per manicam filtream transire facito in limpidissimum liquorem, & hunc evaporare finito vitreis organis, ut habeas tartarum nostrum, & sal naturale rerum omnium. Hoc super marmoreum lapidem in loco humido frigidoque resolvi poterit in aquam tartaream, &c.

De secunda separatione.

CAP. III.

Postquam essentiam quintam à vino philosophico, vel vulgari cujusvis coloris (modo merum ac violentissimum existat) habueris optime rectificatam, prout in chemicis docti libellis, hujusmodi succum reduces ad summam simplicitatem continuis rotationis motibus, ut ibidem habetur. Et finito rotæ circulo, videbis iterum ab impuro separatum purum, & natatè superius aeris colore serrenissimo. Hoc ab impuro separa per inclinationem, & serua. Cælum hæctenus videris nudum, quod stellis inferioribus, non aliter ac supernum est superioribus adornatum habere poteris. Mirabuntur ne jam Physici Græcos imitantes, quod cælum & stellas manibus contrectemus, aut ut cætera negabunt? Parvi sane refert quid faciant.

De ornamento calis metaphysici.

CAP. IV.

Inferiores stellæ nobis existunt individua quævis à natura hoc in inferiori mundo producta, conjunctione stellarum & cæli superiorum cum inferioribus elementis. Jam audio vocem eorum in nos infremitantium dicentem: Vah, tollantur similes homines, qui cælum terræ se conjungere posse præsumunt. Clament alius ad raucedinem usque, audire majora cogentur. Cælum est materia cælestis & universalis forma, continens in se formas omnes distinctas, ab unica forma tamen universali procedentes. Quapropter quicumque noverit individua per metaphysicam artem in genus generalissimum reduci posse, ac postmodum ei virtutes speciales vel plures infigi, medicinam universalem facile reperiet, quæ corruptiones & morbos particulariter vel universaliter omnes tollere poterit: cum unicum sit omnium corruptionum exordium, & virtutum renovantium vel animantium fons unicus: quis igitur, nisi mente privus philosophus dubitare poterit? Verum quod apertissime descriptum sit à plurimis philosophis, quinam fiat, non urgebo latius, ad ea potius trāsibo, quæ sunt obscurius ab eisdem posita, ut elucidare queam, & studium istud promovere. Acta quidem ab alijs eodem tractare genio nil prodest lectoribus. Lege igitur quæ hac de re scripserint ipsi, & cum his confer, ut quod utile sit, hoc teneas.

De definitionibus & nonnullis dissonis vocabulorum, quibus in opusculo describendo utimur.

CAP. V.

Asuo chaos Metaphysicum opus majus exordium sumit. Est igitur necessaria definitio hujus & aliorum inter extrema duo

duo mediorum omnium, Chaos hoc loco proprie dicitur formarum particularium, & materialium suarum cum universali forma suaque materia confusio. Quod variis consideratur modis: Primo, pro confusione hominum intellectus non intelligentium artem istam. Secundo, pro confusione partium extremum hoc primum constituentium. Tertio, pro confusione, qua se habent confuse cum suis extremis, & successive media quæque, unum ad alterum videlicet potentia, nec non ad omnia, quovis, in quibusvis, & istis in quolibet existentibus. Quarto veluti naturam medium est inter elementa: non aliter artifex in hac arte medium habetur inter Chaos, operationes, medicinam perfectam, & perfectissimam. Ex istis quatuor intelligi facile potest, medicinas dictas de sua potentia in actum deduci, mediandibus materia, forma, cælo, & operationibus intermedijs. Motu namque per artificem excitato, Chaos transit ad secundum extremum, quod est medicina perfecta, & ista ad perfectissimam, juxta medicorum ordinem, atque dispositionem alterutram. Ut rem acutius percipiatis, est chaos nostrum universale quid, omnia quæ nos operamur in se concludens, à cuius ventre debet ingeniosus artifex elicere materiam, suam formam, cælum, & elementa, ut ex his medicinas conficiat quæ dictæ sunt. Materia metaphysica dicitur, prima & universalis materia, sive Mercurius ad vegetationem movens, & particularem formæ materiam primam extrahens à forma. Tribus modis consideratur hoc loco: Primo quidem ut subjectum passivum, quod sub artificis excitatione per media requisita motum patitur: ex quorum omnium operationibus, oritur cælum de sua materia. Secundo consideratur ut quoddam corpus ægrum, quod formam patitur medicinarum, ut res elementares formam vegetabilem. Tertio, pro formæ vel formæ materia, veluti materia prima subiecta cæli actionibus, nam aliter formæ vim obtinet, ut postea latius. Hac enim ratione cælum, quod subjectum sit formarum istarum actionibus, quibus in albam vel rubeam tincturam efficitur, materiæ rationem habere dici potest, & formæ, quum dictas formam vel formam ad medicinam perfectam vel perfectissimam actione sua movet, ut infra patebit amplius. Ex eo nostri Chaos cognitionem optinam habere potes, quod una & eadem substantia, diversis tamen rationibus ad aliam passive se habeat, & ad eandem active, tum è diverso. Paucissimi hæc materiam metaphysicæ cognitionem habuerunt, ex qua cælum assurgit metaphysicum. Est enim habenda ratio simplicis & compositi ad simplicitatem redacti per alterationem, mixtionem, &c.

Forma rerum, est virtus generativa, qua sibi simile quodque producere potest: ut hominis forma laet in homine, & non in alio:

alio: arboris in arbore, nec non in metallo metalli: cruda non debet opus ingredi, sed per sublimationem evatuari ad latera sublimatōrij valis, ut ab inani superfluaque sua terra sit libera. Duplicitet hoc in opere consideratur, ut causa dirigens artis istius media per intellectum: quo quidem regimine, perfecta medicina perfectissimaque procedunt in lucem, & ad motum deducuntur mediorum intellectualium, quæ sunt veluti quedam instrumenta sensualia, quibus artificium ad perfectionem ducitur, &c. Similis forma dicitur operis hujus artifex. Unde patet, media causativa cum naturalibus maximam habere concordiam. Aliter consideramus formam, ut agens in materiam perfectionis formationem ad album, vel ad rubrum: cujus virtute, quasvis alias formas extrinsecas minoris facultatis, hujusmodi medicinæ transmutant in sibi similem, &c. Non possunt etiam ambæ quæ diximus formæ, per se magisterium adimplere, sed sunt veluti masculus, à quo sperma deicitur in ventrem cœli nostri, &c.

Cælum est Mercurius noster, cælestis coloris, quo significatur etiam esse de natura cælesti, hac de causa propter incorruptibilitatem intellectualis dicitur, & ea ratione qua cælum ipsum intelligere dicimus, ut hominem; qui sensualis & intellectualis est. Habet enim proprietatem in se spiritus incorruptibilis, qui est velut anima habens in se conditiones corporis: quoniam generat & producit ex se semen ut femina. Hac via differt ab alijs magisterium hoc ingredientibus. Et quia sensu percipitur, Mercurius dicitur sensibilis, Hic ut causa movens educit potentiam in forma vel forma prius existentem, ad actum rubrum vel album: easque non secus in utero suo gestat, quam uxor infantem à viro suo conceptum. Ex eo colligi potest, cælum nostrum actionem habere in formam aut formam, & cælum istarum ac rerum omnium in eis occultum, de potentia in actum educere manifestum. Nam in eo virtus cum generandi, tum nutriendi consistit, prout in menstrualis sanguine masculini feminis: hac de causa menstruum in hac arte vocatur, & cælum ratione motus. Non aliter enim quam cælum supernum, universalem formam, & materiam primam, nec non elementa speciesque ad composita elementata, & individua, nostrum cælum etiam formas nostras ad elementa quatuor movet, & inde ad medicinam perfectam, & plusquam perfectam. Aliquoties vocatur sanguis, quia nutritivum est, & vegetare crescereque facit dictas formas, donec ad suam perfectionem veniant, veluti sanguis menstrualis embryonem e modico femine magnam in quantitatem, servata partium discretione, per nutritiones & alterationes medij cujusvis in aliud, quantitatis & formæ quarumlibet in aliam: existentibus hujusmodi medijs, & qualitibus in quavis alteratione in formas

mas à primis diversas, donec ens aliquod oriatur, in continua quantitate conflatu ex varijs & discretis, in corpus anima spiritusq; vivum. Non aliter de metaphysico lapide contingit, qui generatur ex cælo proprietatem habente vegetabilem, cuius etiam similitudinem in medicinâ perfectam & plus transfundit, uti vegetativa matrix in filium quem concipit ac parit, istam proprietatem fortis etiam retinet ut parens. Itidem & medicina perfecta plusque, retinet proprietatem suorum parentum, cæli videlicet ac elementorum, qua similitudinem suæ perfectionis, ut incorruptibilitatis ac temperantiæ transfundit in substantias externas, & in suam speciem transmutat: & hac de causâ Mercurius vegetabilis dicitur, natus ex duabus substantijs, uti ex muliere masculi semen concipiente, formamque alteram ac virtutem aliam quam ante conceptionis initium habebat, possidente.

Elementa reputantur in hac arte quatuor colores apparentes, & quatuor modis aliter considerantur: Primo, sicut ex cælo de materia tracta sunt, Secundo, prout elementa simplicia cæli, de crassioribus rotationis circulo separata sunt elementis. Tertio modo sunt in formis existentia naturaliter, & cum cælo junguntur. Quarto vero, prout separantur à forma, cæloque, alteratione, mixtione, dissolutione, generationeq; medijs, per magisterium separationis qualitarum eorum, & ex dictis partibus aerea tantum assumitur, & exuberatur per artificium rotationis, & ita cum formis in cælum commiscetur. Notandum est etiam, elementa posse de formis educi per cælum ante conjunctionem, ut eorum materia prima cælumve magis ad genus generalissimum accedens habeatur, &c.

Dissolutio dicitur cognitio, seu coitus masculi cum femina, metaphysicus, & istius ab illo concipientis id ipsum, quod concipere debet. Hoc generationis particularis initium esto, quod conjugij nostri metaphysici sensualiter percipitur effectus, & unio duplicis in embryonem feminis.

Alteratio est unius in alterum per similitudinem conversio: quæ dupliciter consideratur, juxta duplicem operationem, in quantum per se fiat. Priore modo consideratur, prout formæ in cælum & istud in formas alterantur. Posteriore vero intelligatur formas & cælum ita simpliciter conversa esse ut in tertium numerum iterato converti queant, scilicet in medicinam perfectam & plus.

Istæ conversiones vel alterationes dicuntur simplices. Aliæ sunt quæ fiunt per accidens, uti quum ex imperfectis, projectione medicina perfecta fiunt, alteratione, transmutationeve. Mixtio fit ex duobus coloribus, utpote pallido & azurino, ut ex eis cognoscatur, formas & cælum in opere majore commisceri sine quovis alio,

alio, prout ab initio generationis hominis aliud nihil admiscetur viro & feminæ vel feminibus eorum: & hoc loco fit conjugium inter formas & cælum. Fit etiam alia mixtio, qua quidem aer & ignis cujuslibet istorum & formæ cæli, alterationis, mixtionis, dissolutionis, generationis, & cæli materiæ, commiscetur cum formis, &c.

Digestio dicitur concepti feminis à semine fomentum, quo medio quidem oritur medicina perfecta, & plus quam perfecta. Necessarium enim est, ut in cælo formæ tamdiu digerantur, donec ad eam quam supra diximus, ventum sit medicinam priorem: & postmodum, ubi visum fuerit artifici, prosequi poterit usq; ad alteram perfectionem. Hinc optime lector colligere poteris, duplicem fore digestionem, unam videlicet qua de formis & cælo fit ad medicinam transitus perfectam: alteram qua transeundum est ab hac & cælo ad perfectiorem. Hac ratione sunt alia media necessaria, prioribus haud absimilia, mixtio scilicet, alteratio, dissolutio, generatio, & operatio, nisi quod ex prioribus imperfectius quid oriatur, quam ex posterioribus. Et mox atque per digestionem croceus color apparuerit formas denotat: azurinus vero cælum nostrum, & qui medij fuerint inter hos, conjunctionis medium cæli cum forma, illud ad perfectam connectens medicinam, vel istam ad perfectissimam.

Generatio hoc loco diversimodè consideratur (verum ut ejus definitio ponatur, occultarum formarum est manifestatio) primò prout est gradus perfectam generans medicinam ex cælo formisque: secundò prout perfectissimam generat medicinam ex perfecta cæloque. Alio modo, quum incipit à dissolutione per alterationem & digestionem ad medicinam transire perfectam, & in ea terminum facit, finemque perfectionis attingit minoris: aut ubi hinc transiens, majoris perfectionis ultimum acquirit. Hac ratione posteriore percipi facile poterit majoris perfectionis magisterium, natura potius quam artificio promotum, ab isto nihilo minus excitatum in perfectione minore: ubi magis quam illa profuit hoc. In posteriore magisterio siquidem non aliter, quam fœtus in matrice, vel avis in ovo, generatio fit. Quapropter & ovum philosophorum appellatur suo modo. Non minus intelligi potest hoc artificium, quam eo quod ex mixtione resultat materiæ cum formis ad pretiosos lapides, ut rubinos, saphiros, & uniones, qui fiunt in utero cæli nostri philosophici mediante generatione, cum eisdem virtutibus quas à natura nacti sunt, naturales. Inde sequitur, cælum hoc attrahere posse virtutes omnes in lapidibus existentes, virtutè quidem unitatis, vel suæ simplicitatis, aut (ut melius dicam) magneticæ virtutis. Hac via potest artifex egregius à naturalibus corporibus virtutes elicere cœlestes, &

stes, & artificialibus virtutibus includere, medijs artis operationibus hujus. Nam quicquid impositum cælo fuerit huic, solvitur, & si convenientia resolutæ rei fuerint addita, fiet id quod optatum est: etiam ex pluribus unum. Ex hoc opere plura colligi possunt, quæ ad opus & artificium pretiosorum lapidum attinent, mixtione materiæ & formæ cum cælo per aquas, &c.

Colores sunt in hoc artificio mutationes apparentes, & primus eorum niger est. Hic nobis indicat formas cum cælo concubuisse, nec non hoc embryonem in utero suo concepisse. Demonstratur etiam eo colore, dissolutionem suæ perfectionis terminum attingere. Tandem eo diminuto, alboque post apparente, naturam cum cælo formisque transitus initium facere, nobis indicatur ad perfectionem, sed minorum: & demum cum ista & cælo formaque ad majorem, in cuius fine transitus, terminum completum, habet ipsa digestio. At ubi color iste, per ignis majorem excitationem, coeperit mutari, & oriri croceus, cognoscimus partes & membra simul conjungi numero tertio, nec non in continuam aggregari quantitatem, sic ut sensualiter membrorum infantis nostri contignatio, colligatioque nobis appareat: nam sperma diffusum est per totam substantiam nostri cæli philosophici. Orto mox isto colore post colligatam videtur in forma rotunda formæ Lunæ haud absimili, vel circulari concludi lineam. Evanescente colore hoc, rubeus oritur, quo nostri lapidis membra partesve congregari reddimur certiores in tertio numero perfectioneque.

Nam post coloris istius ortum, certum est infantem nostrum corpore potentiaque vegetabili completum esse. A quo tempore numerum scire dierum artificem oportet, intra quos lapis noster ab initio conceptionis, ad terminum usque rubei coloris apparitionis primo deductus est, & sine intermissione duplex ei tempus adhibere, sed paulo vivacius. Quo completo, quod quaesitum est acquiritur, utpote lapis durus multis involutus superfluitatibus, non secus ac mulieris post partum fœtus apparet. Media, croceum inter & rubeum colores, digestio, generatio, mixtioque sunt, aqua, materia, forma & cælo percepta: quorum quidem commixtione, sub eorum finem apparent mediorum, aqua, materia, forma, sine forma cæloque. Nam si forma & cælum adhuc ibidem essent, partes aliquæ minime cum alijs colligari vellent, nec in tertio conjungi numero.

Separatio virtutum est extractio, quæ motu fit ignis, hoc in particulari magisterio, quo calore per accidens forma, cælum, & elementa moventur & excitantur alteratione, mixtione, dissolutione, generatione, coloribus, digestionem, separationem, & operationem ad minorem vel majorem perfectionem. Qui gradus, & media

media separando se ab alijs, ingrediuntur alia, per istamque separationis operationem attrahitur formalis, materialis quoque virtus à formis, & cælo ad minorem perfectionem, & ab hac ad majorem. Et hac via formæ, cælumque vel minus perfectum, suas mutant simplices formas, in majorem vel minorem perfectionem: ipso minus perfecto existente de altera forma, quam formæ & cælum per se, majoreque perfecto existente sub alia forma, quam erant minus perfectum: forma cælum, aut formæ cælumque per se. Quæ quidem perfectiones, suas virtutes proprias existentes sub forma tertia, retinent in transformante veniēdo. Si talis origo per separationem dictam non fieret, nec alteratio, neque generatio processioque minus, at opus naturæ destrueretur in lapide philosophico.

Medium istud est elementorum simplicium indicium, existentium actu in cælo nostro, cum naturalibus elementis in formis existentibus, & quod ignis, aër, aqua, & terra oriuntur, & separantur etiam à cælo in mixtionem cum alijs quæ dicta sunt. Et hæc omnia per colores designantur.

Potentia hic idem est, quod alteratio, per quem gradum intelligitur omnes alios gradus, & media quævis inesse potentia nostro Chaos primo: secundo verò elementis potentia existentibus in materia nostra. Est igitur ista potentia nihil aliud quam actus nostri cœli, de quo latius agimus in opere lapidifico. Plures norunt conficere lapidos, virtutes autem naturales eis adhibere non, quia cælum nostrum ignorant, in quo, de quo, per quod, & cum quo lapidum complementum, & perfectionis augmentum eorum consistit.

Operatio dicitur hoc opere, colorum quatuor excitatio, quibus operationum designatur varios esse modos. Primus color denotat cælum in formas actionem suam & operationem habere, vel in minus perfectum & formam. Secundus, externum ignem actionem in cælum, formas, & elementa cætera, mediaque naturalia & actualia habere per motum ad minorem perfectionem atque majorem. Tertius, formas, vel minus perfectum actionem in cælum possidere suam, hoc ipsum informando ut ad minorem & majorem perfectionem deveniat. Quartus color significat operationum actiones, quas habet artifex in omnia quæ supra dicta sunt, ignis per administrationem ut causam, in separationem cœli & operationem formarum, &c. Significat etiam actiones perfectorum, tam minoris, quam majoris in substantias extrinsecas per projectionem, juxta suas facultates ad rubeum vel ad album, quibus informata fuerint. Medium hoc, fabricationis ritum atque modum igne fieri, mixtionemque materię cum formis, & cælo philosophico, cumque suis arti convenientibus instrumentis, denotat.

Minus perfectum lapis dicitur albus, terminatus coloribus tribus tantum, ut oculo patet: ex eis enim compositum est. Isti colores in unum acti, denotant operis completi perfectionem, cœli videlicet. elementorum, alterationis, mixtionis, dissolutionis, generationis, coloris, digestionis, separationis, operationis, & ignis. Hoc medio cognosci potest, substantiam ex cœlo formaque progressam, operationum gradualium potentia. Quicumque ad scopum hunc pervenerit, sapientes omnes mundi sapientia doctrinaque vera superabit, ac medicos omnes artis hujus ignaros medicæ. Nam infirmitates nedum, & lepram tollet metallorum, sed humanorum etiam corporum incurabiles (quos vocant) morbos.

Fermentatio propriè hoc loco dicitur minoris perfectionis multiplicatio, ac ad majorem adductio, mixtione, dissolutione, alteratione, generatione, coloribus & digestionem medijs: componendo cœlum & formam, & minus perfectum in mixtionem, ignisque regimen administrando tamdiu, donec per supra dictos gradus omnes transeat, & generationem, atque colores in majorem perfectionem, quantitate, qualitate virtuteque longè potentiorum ad rubeum & album, ac ad corporis humani sanitatem recuperandam. Ex istis facile colligitur minus perfectum in majus transire, prædictis medijs & operationum actionibus formarum, cœli, elementorum, fermentatione, separatione, operatione & igne per debitam administrationem. Etiam artificem (ubi voluerit) semel tantum componere debere minus perfectum, quoniam infinitum potest multiplicari, nec non ad majus adduci, postmodum ex isto in aliud in infinitum, sicut humanum genus speciem suam continuat; uno generante semper alium, donec seculum erit. Non absimile de pasta farinæ dici potest: hæc enim aliam successivis producit fermentationibus. Hoc loco notandum tamen erit, minus perfectum in majus & infinitum progredi posse mediante forma cœloque tanquam fermentis: quod paucissimis, etiam artificibus egregijs hætenus cognitum fuit.

Majus perfectum est ultima lapidis perfectio majoris, qui coloribus quatuor constat & componitur: quorum duo denotant elementa quatuor in eo esse cum virtutis omni perfectione, ac numeri in unitatem conclusionem, ut in coloribus viridi rubeoque patet expresse.

Colores alij verò, significant cœlum, & formam ibidem existere, cum omni perfectione, & unitatis simplicitate, per magisterium elementorum quatuor, & mediolorum supradictorum, &c.

Ex postremo gradu hoc potest percipi, majus perfectum habere potestatem, suam speciem dupliciter multiplicandi, generandi, que sui sibi que simile, videlicet in virtute prædictis operationibus, &

bus, & in substantiarum externarum transmutatione. Minore quidem longè perfectius est, virtutibus operationibusque, tam in metallorū transformatione, quam in desperatarum apud omnes infirmitatum cura, quapropter majus perfectum non immeritò vocatur.

Graduum & mediorm omnium, quædam sunt intellectualia, ut Chaos, potentia, operatio, generatio, digestio: sensualia quædam, ut vinum & prima materia, corpus, forma, elementa, minus majusque perfectum, colores, fermentatio, separatio, quia sensibus ut oculis percipiuntur. Alia verò sunt sensualia partim, & intellectualia, sicut cœlum & omnia media gradusque minoris operis. Et præterea quodvis prædictorum graduum mediormve suam retinet proprietatem, sub ratione suâ differentem: quarum quidem proprietatum, aliæ sunt naturæ, perfectionis artis aliæ. Media proprietatem retinentia naturæ, sunt vinum, & media quævis minoris operis, quæ se habent veluti forma universalis, & materia prima, ratione proprietatis antea dictæ. Ex duobus istis oriuntur omnia media gradusque mediante quidem artifice, non aliter quam universali forma, & materia prima oriuntur elementa composita, mediante natura.

Postquam de gradibus & medijs majoribus dictum est, operæ pretium erit etiam de minoribus aliquid in lucem adferre, suasque definitiones ex opere minore producere: ne practicam legentibus deficere quid ad ejus intelligentiam videatur. Est igitur hoc loco forma idipsum quod in opere majore diximus esse. Verum ejus est hic differens usus, eo quod in formatione præparatur: non ad minus vel majus perfectum, & à lapidis forma differt, quia suam conditionem à forma, cœlo, elementis, alteratione, mixtione, dissolutione, generatione, coloribus, digestionem, fermentationem, separationem, & operationem, recipit.

Materia hoc in opere diversimodè consideratur: Primò universaliter accipitur: secundò pro clave philosophorum: tertio pro oleo: quartò pro sulphure per informantium oleum informando, scilicet in inceratione, ratione cujus lapis hic oritur.

Corpus accipitur hic pro corporibus metallorum imperfectorum, de quibus naturæ sulphur oritur, hoc operante clave philosophica: perque formam olei informantium disponitur operationibus medijs, ut solutione, & inceratione, donec fiat lapis qui queritur.

Clavis philosophica hoc loco, non aliter quam cœlum ipsum in opere majore consideratur, & per hanc fieri debet calcinatio, dissolutio, evacuatio, multiplicatio, spiritus, argentum vivum exuberatum, sulphur naturæ, tinctura, oleum, & inceratio, mediante sublimatione & igne, donec sulphur dictum ad effectum lapidis adducatur.

Calcinatio diversis consideratur modis. Primò, quum fit per Mercurium vulgi, sub quo Sol & Luna patiuntur. Secundò, quum fit acetum fortissimum, quo erocus elicitur à Marte. Terriò, quum sulphure auripigmentoque medijs fit æs ustum ex Venere. Quarto verò, cum fit clave philosophorum, & hoc modo præparantur omnia corpora metallorum ad solutionem, evacuationem, & alias operationes antea dictas, ingrediendum.

Dissolutio manifestæ formæ prioris, dictorum corporum est occultatio, non per se verum clave dicta mediante, quæ corporibus est valde congrua; sicuti videmus aquam igne corrumpi medio quidem aeris, quo sine in vapores non elevatur. Differt à dissolutione majore, quod hac formæ tantum & minus perfectum resolvantur, at illa metallorum corpora quævis.

Evacuatio nihil aliud est, quam spiritum occultorum à suis corporibus extractio; ut formarum altera formentur oleorum informantium, & hac via post fermentationem, & incerationem transeant in lapidem. Quod quidem hac operatione trahitur à prædictis corporibus, est materia de qua lapis noster à potentia in actum deduci debet medijs quæ dicta sunt, operationibusque.

Multiplicatio non est aliud hic, quam evacuationum reiteratio continuatioque. Per istam operationem corpora sex ad nauseam provocantur, & ad evomendum lapidem à suis visceribus.

Spiritus est argentum vivum à sex corporibus tractum, & in evacuationum aquis existens.

Argentum vivum exuberatum, est spiritus corporum jam per evacuationem completam separatus.

Sulphur naturæ spiritus est corporum, per sublimationem exaltatus in sal excellentissimum quatuor colorum, pallidi scilicet, viridis, nigri, rubeique: & hic postremus ignem denotat, ac per ipsum transitum ad naturæ sulphur, quod oritur ex argento vivo exuberato, & istud indicat à spiritu suam, originem ducere, nec non hunc à multiplicatione quæ ex evacuatione procedit & istam à dissolutione, hanc autem à calcinatione, quæ quidem à corporibus omnibus. Est autem sulphur hoc filius genitus ab imperfectis, ac ad induendum albas vestes purpureasve dispositus. Differt ab isto filius qui generatur à perfectis, per oleum in quo formæ continentur filiorum imperfectorum: & quod eorum sulphur sit naturæ, nec non aliorum, quorum sulphura sunt arida, humiditatisque susceptiva.

Tincturæ sunt colores in opere diversis modis apparentes. Primò, viridis & croceus. Secundò, rubeus & croceus; viridis & niger.

Primi colores denotant ipsam tincturam, qua sulphur naturæ tingi

tingi debet, originem à Sole & Luna ducere, per operationum artificium, quæ superius dictæ sunt. Alij verò significant quorumlibet imperfectorum sulphur corporum, istos inducere debere colores, ut ex eis fiat lapis habens & possidens parentum suorum potestatem à quibus originem habuit. Si conjuncta non fuerint sulphura bina simul tanquam fratres: qui dictis induantur coloribus, non fiet id quod quæritur: poterunt nihilominus tria simul, & plura conjungi sulphura.

Oleum est forma duplicem colorem habens, utpote viridem & croceum, quibus indicatur eam à perfectis produci corporibus mediis oportunis.

Inceratio, fermentatio, vel potius informatio verè dicitur prolis imperfectorum ad conditionem lapidis accipiendam formatio.

Sublimatio dicitur subtilitatio, quæ dupliciter fit, in pulverem scilicet subtilissimum, & in liquorem. Hac posteriore via, corporum spiritus media multiplicatione convertuntur in argentum vivum exuberatum: priore verò vertuntur in sulphur naturæ. Alia ratione consideratur etiam sublimatio, prout materia quæ fit propinqua magis perfectioni, ut argentum vivum exuberatum magis quam spiritus, & quam istæ naturæ sulphur lapidi proximi existit.

Lapis est finis, & imperfectorum omnium perfectio corporum, & operationum, in quo ut igne quiescunt ac salamandræ. Est hic tertium quid ex materia consistens & forma, supra naturam, & mediante natura, tum artificis industria constatum.

Elementa considerantur dupliciter hoc loco: priore prout ignis agens exterius: posteriore, sicut agens extrinsecus: ut, ille qui tractus est à perfectis in oleum, &c.

De aliis differentiis dictionum antea definitarum, divisionibusque factis necessariis.

CAP. VI.

Natura corrumpens aliquod individuum, primò putrefacit hoc, postea separat elementa composita, quæ sunt in eo magis propinqua, postmodum istorum quodlibet ad summam simplicitatem adducit, & demum ad primam sui materiam: quo peracto, corruptionis rota completa est, ac à materia prima generationis rota sumit exordium, ad elementa simplicia transiens. Postremò per istorum commixtionem oriuntur elementa composita, ex quibus fit subjectum elementatum, juxta propriam speciem & formam, sub qua trahuntur elementa ad individui compositionem: & hunc debet artifex metaphysicus observare processum, ut ubi natura finierit, ipse per corruptionis rotationem in-

nem incipiat gressu retrogrado, scilicet à fine, per medium tendens, ad principium corruptionis rotæ, medijs adhibitis, quæ sunt calcinatio, dissolutio, putrefactio, divisio, purificatio, &c. Deinceps ad rotam generationis veniendum est, cuius media sunt, mixtio, inceratio, decoctio, &c. quæ optimè disposita sunt instrumenta lapidis: quibus etiam omnibus ritè peractis, habebit quod optabat artifex.

Forma hujus operis triplici statu consideratur. Primò prout est prima causâ. Secundo, prout artifex. Tertiò, pro mediorum quolibet alio.

Materia consideratur etiam tot modis. Primò, pro subjecto, de quo Mercurius noster elicitur. Secundo, pro elementis. Tertiò, pro sulphure naturæ.

Cœlum etiam triplicem hic habet considerationem. Primam, ut cœlum majus. Secundam, ut vegetabilis Mercurius. Tertiam, ut metallorum anima.

Dupliciter elementa considerantur hoc loco. Primò simpliciter. Secundo compositivè.

Potentia vel alteratio tot modis differt, quot sunt media diversa.

Mixtio significationem habet quadruplicem. Primam cœli cum forma. Secundam, aëris cum aqua. Tertiam, aquæ cum igne. Quartam, aëris cum aqua & cœlo.

Dissolutio solum unam habet considerationem, quæ est inter cœlum & formas.

Generatio duplicem habet significationem. Primam, qua generantur elementa. Secundam, prout ex istis & cœlo generatur lapis.

Colores etiam duplicem habent: priorem in evacuatione corporum, & elementorum rectificatione: posteriorem, in lapidis generatione.

Minus perfectum unam solum habet, ut patet ex sensu.

Fermentatio triplicem, primam ex virtute, secundam ex quantitate, tertiam ex utraque simul.

Separatio triplicem etiam habet operationem: primam quidem inter elementorum qualitates: secunda, purificationis & fixationis eorum est: & tertia, Mercurij vegetabilis & fœcum.

Operatio tot significationes habet, quot artis hujus existunt media.

Majus perfectum unicam ut minus habet, sensuque patentem.

Principia mediaque philosophiæ sunt in artis hujus principijs ac medijs omnibus ut motus orbis, qui tanquam forma considerandus est, naturales instinctus & appetitus omnes continens.

Subti-

Subtilissimum ac potissimum in opere medium, est reiteratio rotæ corruptionis metallorum, quæ fit ut sequitur.

Formis in cælum positis, inhumatis, dissolutis, & per brevis artis practicam evacuatis donec ad Sulphur naturæ ventum sit in metallis, tunc rota finitur corruptionis.

Reiteratio fit, quum terra sublimata ponitur in cælum, & in eo putrefactione divisioneque solvitur. Posteaquam aër, ignis & aqua fuerint evacuata, redigat iterum artifex terram ad sui purissimam sublimationem, qua finita, sequatur generationis rota suis cum principijs medijsque, donec ad finem perducatur: & hæc est operatio subtilior alijs, licet longior, tamen perfectior. Hac via minus perfectum, quod lapis est non fermentatus, in magis, & fermentatum lapidem convertitur, per elementorum separationem & compositionem, quæ tales existunt. Natura nullo modo permittit elementa separari per se: nam ita maneret quodlibet solum unicum habens qualitatem, & nullum haberet, ad generationem appetitum, quod est contra naturam.

Separatio quidem elementorum, est unius in & super aliud prædominatio victoriaque, mixto non diviso modo quopiam: Color enim ignis est rubeus, & quod prius quam ad sphaeram ejus ventum sit, per sphaeram aëris transitur, ante rubedinem apparet citrinus color, & clarus ac diaphanus: constat ex ignis cum aëre permixtione. Priusquam etiam ad sphaeram aëris perveniat, oportet per sphaeram aquæ necessario facere transitum: hac ratione color albus, & aqueus apparet splendidus. Verum quia terra centrum est ac principium, a quo fieri debet ascensus; dum lapis adhuc in ejus sphaera fuerit, niger in eo color, & qui terræ proprius est, apparet. Nota igitur separationem & conjunctionem istorum in unum, scilicet ignem. Item si priusquam niger, color apparuerit rubeus vel albus, aut eorum alius quam supra dictum est, destructam esse lapidis operationem, ob mediolorum conjunctionis destructionem, credito. Notanda venit etiam differentia, quæ inter elixir & lapidem esse dicitur per crudum & crudum & coctum. Est enim elixir medicina composita ex aëre, aqua & terra solum ad album. Corpus in aquam solutum, si rubeum fuerit, colorem excellentissimi refert carbunculi, quum in compositum ex anima ignis & aëris fuerit conversum, & in terræ compositum & ignis. At si fuerit album, viridem colorem nigredine permixtum exeret. Varij sunt etiam errores artificum notandi. Primus & potissimus in eo consistit, quod naturam imitari minime norunt. Secundus, quod finem lapidis ejus initium existiment, finisseque se putent, cum vix inceperint, ut in opinione falsa trianguli rubei. Nam compositio lapidis majoris durat annos duos, illis, qui nunquam antea composuerunt: verum expertis per an-

num continuum cum tribus mensibus. Nonnulli rami sunt artis in amplitudine, qui mensibus quatuor aut sex absolvuntur, hos si reperire poterit artifex, bene quidem, sin minus, ingenij sui capacitatis exiguitatem deploret, cum aperte satis in hoc opusculo describantur. Jam ad minores differentias veniendum esse video.

Forma duplex est, ut pote simplex & composita. Simplex est unitas absoluta, suæque rei singularitas in seipsa consistens, & non cum alio. Composita suarum est camerarum quatuor primordialium unio.

Materia quatuor sunt elementa: simpliciter, ut significatur per formam priorem: aut composita, prout posteriore denotatur. Menstruum vegetabile quod cælum aut clavis philosophica nominatur, alterum est resolutivum: resolubile quidem alterum. Resolutivum, cæleste quoddam, alterum vero non, sed magis corporeum. Cæleste est essentia quinta vini vel tartari, de cujus natura suum resolubile deducitur ad actum. Aliter vero sic definitur: Menstruum est aëdens aqua perfecte rectificata, cujus virtute corpora quævis dissolvuntur, putrescunt ac purificantur, elementa separantur eorum, & exaltatur in sal mirabile, terramque, virtute quam habet plurimum attractiva. Quicumque aliam aquam existimant, ignari sunt ac insipidi. Resolubile menstruum, vapor est potentialis, existens in quocunque corpore metallico, sulphur & argentum vivum conjungens, quo sine minime deducitur ad actum. Ultimo sic definitur: Menstruum est medium conjungens imperfecta perfecta que metalla in lapidem. Menstruum hoc resolutivum, est calidum usque ad secundum punctum quarti gradus: quapropter ejus virtutem oportet augmentari calidis vegetabilibus, usque ad ultimum punctum gradus illius ut sunt apium sylvestre, napellus, oleander, anacardus, piper nigrum, pyretum, euphorbium, &c. sine quibus non nisi longo tempore solvit.

De generali practica lapidii philosophici, per corruptionem & generationis rotas, &c.

CAP. VII.

FOrmarum super alterutram cœli projice tantum, ut digitis quatuor supereminet. Hoc ipsum in fimum repone per dies sex naturales, ac donec forma convertatur in aquam. Postmodum excipe vas, & evaporare permittas aquam in cineribus, id est, conge-la quod solutum fuerat. Inde mox ad hanc terram affunde cœli rursus tantum ut prius, & in fimum iterum ponas per mensem cum dimidio, vel diutius ad putrefaciendum. Vas demum extrahas & ponas in furnum secretum, in quo destillare permittas aquam,

aquam, donec non stillet amplius. Deinceps in cineres ponas ad destillandum, & exibat aqua priori spissior, quam vocamus aerem. Hoc peracto, fœcibus affunde cœli par ut antea pondus, & in fimo tanto temporis spacio stet ut prius: inde per cineres aerem excipe donec stillare nolit amplius. Postea fiat iteratio cœli fusionis super terram, & æquali tempore postquam steterit in fimo, destilletur per cineres iterum, donec aeris nihil amplius exeat. Demum aeris hujus quantitatem omnem fœcibus affunde manentibus in cucurbita, vel antea super marmoreum lapidem optime tritis, & in vase clauso per quadraginta dies in fimo sine putrefactio. Tandem extracto vase, ac cineribus imposito destillentur aer & ignis ambo simul: cave tamen à rubificatione fœcum igne vehementi nimis accelerata. Deinde separabis aerem ab igne destillatione per fimum, qua hic in fundo manebit, ac ascendet ille. Verum si calor hic non sufficiat, cinerum supplementis aeris ab igne separationis opus igne lento: servetur ignis & seorsum reponatur. Aerem postea refundes ad suam terram, & in fimum repones ad digerendum dies 15. & extracto vase destillabis aerem & ignem simul per cineres, & per fimum aut balneum unum ab altero separabis, quovis cum suo simili posito semper. Ista affusiones, inhumationes, destillationesque toties repetes, donec à terra nullus ignis exire velit amplius, terraque nigra sit aut subruffa. Tum demum aerem in fimum ad digerendum pone per octo dies, & per eum calorem postea destilla quantum ascendere poterit, hoc ipsum ad suas affunde fœces, ac ad inhumationem in fimum per septimanam recondas, & postea fimo destilles, iterum quod stillatum est fœcibus reddes, ad septimam usque destillationem cum suis inhumationibus, & postea destilla per fimum: quod destillatum est redde fœcibus, id etiam facias usque ad septimam destillationem, affusiones, inhumationes & destillationes reiterando per suos dies, uti dictum est. Hactenus formatus est triangulus ex aere, cœlo & fimo, in cujus medio est anima aeris. Prædictis etiam operationibus in fimo convertere poteris ignem in animam ignis, aliumque triangulum ex cœlo, fimo & igne formare. Quibus omnibus peractis, elementalis rota finita ex fixatione & eorum exuberatione, scilicet aeris & ignis per corruptionem, &c.

Tandem accipe terram, & evacuabis eam, donec deserta sit ac in sulphur naturæ conversa, formeturque triangulus ex terra, fimo & cineribus, in cujus medio stabit anima terræ. Non prius corruptionis rota finitur, cujus instrumenta sunt cœlum, fimus, furnus secretus, & cinerum calor, &c: Jam aggredi convenit generationis rotam ut sequitur. Ad compositum ex igne & aere, sume ad solem quatuor partes ignis, & misce eum quindecim partibus
aeris,

aëris, hoc in digestionem repones diebus quindecim, postea destilla per fimum. Hanc digestionem atque destillationem toties reiterabis, donec in fundo vasis maneat instar olei splendori substantia quaedam, in compositum unum ex aëre & igne, quod Limus vocatur. Eodem hoc processu convertes ignem & terram in suum compositum ut binus formetur quadrangulus, prior ex igne, aëre, fimo & cineribus, in cuius medio compositum ex igne & aëre jubilabit. Posterior ex igne, fimo, & cineribus etiam, cuius in medio stabit compositum ex terra & igne. Jam accipe compositi partem ex igne & aëre, cui cæli sextam admiscebis, ac in digestionem pones diebus triginta, sic triangulum formaveris ex cælo, composito ex igne & aëre, fimoque, in cuius medio perfectum hoc majus reperitur ad rubeum transformans, ortum & originem ex cælo ducens, & composito ex igne, aëre fimoque. Hoc ipsum ex composito ex terra & igne quum feceris, ei partem unam cum dimidia cæli iungendo, triangulum habebis alterum ex cælo composito ex terra & igne, fimoque, in cuius medio perfectum stabit minus ad album transmutans, &c. Si vero cælum admiscere nolueris, ut ingentem laborem evites, compositis antea datis, elementa cerabis tam diu donec fluant ut cera: ceratum hoc in digestionem decem dierum ponas, extractumque cerabis iterum toties, gutta post guttam injecta, donec facilem perceperis in eoliquationem. Materiam hanc in vase philosophico perquam optime clausam, in furnum secretum pones, ad centum & quinquaginta vel plures dies, donec videas opus completum ex indicijs infra positis. Hic processus est optimus in practica majore, per minoris methodum operis. Animadvertente cerationem cum igne & aëre fieri posse divisim ante cerationem ipsis in unum non reductis. Finitur itaque generationis rota, per quam optatum acquirit, annuente Domino, bonus artifex. Ex his duobus limis varia fieri possunt in opere metaphysico, juxta latitudinem ejus, ut in regali practica primum, & in cerationis artificio tertæ foliatæ propriæ seu elementorum, cerando prius aëre & igne, vel dictis limis ex aëre & igne factis: in quo quidem artificio generationis rota suum habet extremum, & finem, cuius indicium est nobis triangulus rubeus. Initium igitur operis corruptio, generatio vero finis: quibus operationibus corrumpitur una qualitas, & introducit per generationem alia, velut corrumpeo aquam & generando terram, hanc autem occultando, & ignem aëremque manifestando, quousque minus majusque perfectum oriantur per media sua, quæ sunt valores fimi, cinerum & furni secreti, quibus aqua in terram convertitur: & hæc in aërem & ignem. Est ergo terra medium inter aquam, ignem & aërem: & fimus, cineres, furnusque secretus medium existunt, per quod ignis

ignis & aer convertuntur in animam ignis & aeris. Quapropter ignis & aer sunt medium inter ipsam terram, animam ignis, & animam aeris. Deinde fimus, cineres, furnus secretus, & cælum sunt medium per quod anima ignis, & anima aeris convertuntur in compositum ignis, & aeris, & in compositum terræ & ignis. Hac ratione cælum est medium inter animam ignis, animam aeris, compositum aeris & ignis, & compositum ignis & terræ. Fimus item, cineres, & furnus secretus medium sunt, per quod compositum ex igne & aere, item compositum ex terra & igne conjunguntur elementis. Pariter ignis & aeris compositum, & compositum ignis & terræ medium sunt inter animam ignis, animam aeris, minus & majus perfectum, &c.

De peculiari practica lapidis ex opere minore.

CAP. VIII.

CORPUS metallicum in clayem injice philosophicam suo vase contentam, & in calore primi gradus vel fimi digeri permittite septimanam unam: at priusquam in clayem injiciatur in calcem redigendum est, ut corpus dissolvatur melius, & evacuetur medio clavis, & caloris primi gradus ex triangulo juxta naturalem ordinem. Facta corporis dissolutione, vas ponatur in distillationem calore dicto jam excitata, & amittet clayem, ac rediget in terram. Hanc super marmoreum lapidem optime tritam in aquam resolvit finito per se: at si nimium sicca terra fuerit, aspergatur clave modicum, & post dies tres incipiet in compositam aquam resolvit, quatuor elementa continentem. Aquam hanc destilla per filtrum & reitera solutionem ejus quod in filtro terræ manserit, quousque tibi quantitas aquæ bona esse videatur. Hac operatione triangulus evacuationis fuerit absolutus, in cujus medio terra est, quæ suam aquam ebibere debet, ut sequitur: Aquam filtratam in calorem primi gradus ad digerendum ponas, & clayem ejiciet profus, ac in lapillos convertetur: qui quidem elixir adhuc non sunt. Evacuatione prædicta triangulus alius absolvetur ex aqua, calore primi gradus & clave, cujus in medio dicti lapides existunt. Istos conterere subtilissime, pulverem eorum in putrefactionem pone, sic in aquam vel oleum convertetur metallicum, in quo sunt elementa, quorum divide qualitates, ut audisti. His divisus, purifica terram, aut subtilissimam debitis redde sublimationibus, eamque demum suis elementis imbibe, cælesti primum, aerea post aqua, & ignea postremo prout est artis, ac decoquantur in perfectionem quam audisti. Juxta processum hunc, extrema principia mediaque hujus artis applicantur ad quod volueris opus metaphysicum.

De

*De coherencia metaphysicarum operationum
utriusque practicos.*

CAP. IX.

Mirum in modum coherent horum operum instrumenta, media scilicet intellectualia sensualiibus, ut forma quæ personam refert artificis instrumentum existentis, quo natura particulare nostrum generat ovum ex intellectu, licet à forma nostra quam cælum alias vocamus distinguenda sit, nihilominus hæc illa sine persistere non potest in artificio nostro, nec contra. Nam forma nostra cælum, est principium & sensuale medium generans, nutrens, crescere vel vegetare faciens, & elementa movens ad particularem generationem sicuti cælum majus inferiora: & à formante forma, quam per vegetabilem formam acquirit, indissolubilique nexu conjunctam & colligatam sibi habet, particulare quæsitum in substantiis extrinsecis multiplicare facit: sic de cæteris quam plurimis in artis processu reconditis, artifici cognitu possibilibus & effectu. Verum forma quæ hominis est intellectus, initium est, medium & finis in præparationibus, eaque denotatur croceo colore, quo quidem indicatur hominem esse majorem formam, & principalem in hoc opere metaphysico, formæ cælo potiore. Aliæ vero formæ sunt minores istis, ut majoris minorisque perfectionis existunt. Crocei cum viridi colore permixtio coæquata, significat, inter omnes istas formas necessario concordantiæ, majoritatem esse, vel minoritatem citra contrarietatem in æqualitate finis ultimati. Non potest enim una trium formarum abesse, quin deficient omnia simul. Deficiente namque cælo, deficeret elementorum generatio, sequereturque privatio majoris minorisque perfectionis. Forma igitur intellectiva, cum forma vegetabili, & forma motus ita conjungi debent per intellectum, ut una penes aliam conditionetur: sic de reliquis gradibus & medijs usque ad majus perfectum. Forma quæ motiva nuncupatur, est universale quoddam principium in gradibus istius artis, per omnes gradus unumquemque movens ad alium, in finem usque. Motus itaque forma dici potest, omnes gradus excitans ordine, donec ad perfectionem deventum sit. Forma & materia sunt principia substantialia multo majora, quam accidentalialia sunt: hæc enim sunt mutationes tantum in opere, sicut colores, alteratio, digestio, &c. Veritas hujus rei demonstratur potius per minus & majus perfectum, ab immensitate virtutis eorum transmutantis quam in gradibus accidentalibus. Nihilominus æqualia sunt principia, media, finisque dicta, propter similitudinem finis ejusdem, ad quem omnia tendunt per catenam admirabilem.

Formantium corporum alterum accipe, Mercurio vulgi, & sal communi permixtum & calcinarum. Argentum hoc ab eo sublimetur, aut in aqua vivum ut scis recipiatur, & sal aqua diluatur calida. Postmodum elementorum divide qualitates, & ad cæli nostri libras tres, addé minoris formæ duas uncias, ad majoris vero formæ duas uncias cum dimidia cæli mediam libram accipies, ex eisque faciès conjugium, ad mixtionem in vase perquam optime clauso pones, & continuo calore fovebis, donec per dissolutionem in alterationem transeat, ac alius color incipiat orti, scilicet niger non prorsus, at in modum obscuri mali granati. Hoc signo judicabis formam vel formam, & cælum transire per alterationem, generationem, & operationem, ac amoris colligantiam, aut vinculum esse factum inter formam in cælum conversam, & hoc in illam. Deinceps continuando semper decoctionem temperatam, incipientibusque forma & cælo, digestionem & generationem ingredi (quæ quidem operationes durant per suos colores usque ad minus perfectum) niger ille color mortificatur, & continuatione fomenti color albus oritur. Quum sub isto colore singula fuerint, indicium hoc est, ossa nervosque pueri, vel infantis nostri cum tertio numero conjungi: quæ tamen operatio durat usque ad croceum colorem. Hoc appARENTE, signum est infantis corpus formatum esse, nec non suis organis completum, incipereque præparari, ut spiritus vegetabilis ingrediatur in ipsum: & hæc operatio durabit quoad in præparatione color croceus evanescat, & rubeus oriatur. Quo tandem orto, judicabis infantis corpore vegetabilem animam inesse, nec non ejus corporis & animæ terminationis adesse finem. Tum demum artificem oportet interstitios numerare dies inter generationis initium & finem, quos cognoscere poterit ad oculum à dissolutionis actus sine completo: bisque tanto tempore continuo ab ignis administratione minime cessare, finitoque spacio frigidari permittere, jam inveniet infantem nostrum in modum ovi, quem extractum atque mundatum ponat in vas vitreum & mundum, & iterum in furnum decoctionis, qui balneum est siccum, per sex dies naturales ignem administrando successive per eundem ut antea modum utq; manum vix tenere valeat absq; læsione, ubi vas positum fuerit. Extrahe postmodum, & preciosissime serva donec indigeris. Hujus pondus unum super duo millia projectum, in substantijs externis multiplicare generareque similem formam ei, de qua duxit originem, potens est. Multiplicationis aliud arcanum habetur, hoc nempe: Diei menstrui libram unam uncij

uncijs duabus dictæ formæ vel formæ, vel duabus cum dimidia, juxta prædictam conditionem, & perfecti minoris una drachma solum imbyes, eisdem operationibus ut antea, spatio triginta dierum in majus perfectum convertere poteris igne temperato, ac regimine colorum juxta magis & minus, &c. donec videris corpus rotundum & rubeum: si tamen opus ad rubeum fuerit: at si album, cum albedine metalliginea. Notandum est igitur, diversos esse colores infantum horum, ut masculi maiorisque perfecti rubeum: feminae perfectique minoris albi, colorem primo viridem rubore permixtum: secundo croceum etiam rubedine splendida mixtum, qui denotat conjunctionem partium cum suo toto: tertio quidem album & splendidum, qui signum terminationis est corporis infantis: quarto vero album, niveum, & metalligineo colore mixtum, & hic ingressum denotat animæ suam in corpus. Isto colore tinctus à ventre matris nascitur infans; cuius pondus unum supra tria millia materiæ projectum speciem suam potest multiplicare: tertia repetitione super millia trecenta. Istius, ut prioris perfecti maioris, etiam fieri potest multiplicatio. Notandum est, in opère assignari non posse metaphysice chemico, certum aut determinatum spatium temporis. Nam aliquando noster infans oritur citius, quam videlicet calor per accidens æquo fortior exstiterit, & aliquando tardius ob remissionem ejusdem ut apparet in humano foetu. Colores optima sunt indicia hujus artificij quibus etiam regi debet. Ut quum infans metaphysicus fuerit in dissolutione, totusque liquefactus, incipit oriri color niger, eo judicabis ipsum in mixtione esse, transivisseque per alterationem. Et postquam apparet croceus color, formatum esse corpus existimabis, membrisque suis completum. Apparente vero colore postremo, rubeo videlicet, corpus cum anima junctum esse scito. Quo percepto, continuandus est ignis, ut supra dictum est, ad ortum usque. Prout hic de coloribus infantis rubei dictum est, non secus de coloribus infantis albi juxta suas qualitates intelligendum erit. His indicijs artifex opus metaphysicum aggredi poterit absque metu, feliciterque perficere. Deo tamen anuente, non aliter.

De practica lapidis philosophici minus ardua.

CAP. XI.

Cujusvis corporis calcem accipe, huic in philosophicum vas longi colli positæ, succum philosophicæ clavis affunde, quatuor ut superemineat digitis. Postea super cineres igne lento calefacto leviter bulliat naturali die: postmodum in fimo calido balneove melius ut digeratur, materiaque per subtiles partes separetur, puras videlicet ab impurijs. Terminato finito vas
eximes

eximes à quo per modestam inclinationem, suis ne turbetur factibus, claram in aliud aquam effundes, coopertoque vase repositum liquorem in fimum rursus ad digerendum ponito: facta postmodum évacuatione, clavem aliam priori similem affunde, ut superemineat sicut ante diximus: bullire facias, & in fimum reponas, ut prius, &c. Toties operationes hujusmodi reiterabis, donec à suis spiritibus corpus evacuetur. Si tibi clavis defecerit, évacuationum aquas omnes per alembicum destillabis igne lento, balnei nempe, donec duas évacuationis partes habeas. Hujus aquæ tantam quantitatem, ut supra dictum fuit, ad materiam affundas, continuando processum hunc, donec terra sit vacua: quod experieris: Terræ parumper istius ad Solem siccatae prius ponito super laminam ignitam; si fumum emiseric, operationes dictas iterato, quousque non fumet amplius. Evacuacionis aquas humido calidoq; loco repones ut ferventur melius.

Mox atque feceris hujus experientiam, extrahe materiam ab ampulla, & in cucurbitam positam, alembico superposito per destillationem exsiccabis. Pondera post exsiccatam hanc terram, cui clavis optime rectificatae ut seis triplum affundes, & è cucurbita galea sua rostrata cooperta, nec non ad commissuram optime lutata, destillabis igne lentissimo, donec iterum sicceatur, ut prius, & clave priori simili rursus madefiat ut antea, destilleturque, singulis destillationibus congregatis in ampulla clausa, &c. Has operationes toties repetes, donec in pulverem subtilissimum & inter digitos vix perceptibilem terra sit redacta. Destilla postmodum évacuationum aquas omnes per alembicum, & Mariæ balneum, donec in fundo vasis materia tanquam cera fusa, vel mellis instar appareat. Frigente balneo, rursus ad materiam affunde, quam per destillationem abstraxeras aquam, ut quatuor digitis emineat super eam, & expone digestioni fimi vel balnei per diem naturalem, clauso vase tamen. Destilla postea per alembicum ut audisti, & frigente vase rursus abstractam aquam redde materiae, digere, destilla, redde, continuaq; reiteraciones processus hujus, quousque perceperis totam una cum aqua materiam ascendisse. Hæc materia lac virginis vocatur à philosophis, & argentum vivum exuberatum. Tandem accipe terræ prædictum pulverem subtilissimum, & madefac sui medietate ponderis aquæ superius positæ, caloreque fimi digeri facito per dies octo: quibus finitis, ut prius destilla per alembicum aquam a terra, lento quidem igne. Pondere hujus iterum cognito, superfundatur aqua jam recepta, supplendo si diminuta sit per priorem exuberatam, ad ponderis ut supra terræ mediam partem. Has operationes omnes utpote humectationes, digestiones, & calcinationes, vel congelationes reiterato continuatoque, donec terra medietatem suam

Y

humid-

humiditatis ebiberit, aut satis. Hoc ita cognosces: quum tantillum ejus terræ nempe super laminam ignitam positæ prorsus in fumum evolaverit, bene est: sin autem; operationes prædictas reitæra, donec signum hoc jam dictum assequutus fueris. Quo quidem percepto, pone super cineres ad sublimandum in phiala, modico primum igne: tandem aucto paulatim & successively, quousque totum ad latera vasis ascendat, exaltataque materia fuerit in sal admirabile, quod philosophi lapidem, & naturæ sulphur vocant. Istud oleo perfectorum est incrandum, donec ut cera facillime fluat. Medicinam habebis tum demum perfectam, cujus pondus unum super centum stanni pondera, si sal Jovis extiterit, vel super quinquaginta plumbi, si de Saturno fuerit, in opus hoc ipsum evadet perfectissimum, quovis naturali perfectius. Oleum namque perfectorum, virtutem habet fixativam in omnia, ex imperfectis tracta salia, quæ diximus. Perfectorum demum limatorum, aut foliatorum unciam unam accipe, calcinatorum ut scis, ex his quæ nudè supra diximus. Ex his extrahito suam humiditatem, id est, suum argentum vivum, clavis per succum philosophicæ, prout antea narratum est. Quo peracto liquefactionis aut evacuationis artificio, vas in quo liquefactiones omnes fuerint, alembico suo coopertum ponatur in balneum, & ex eo totus humor destilletur, ut in fundo cucurbitæ materia tamen viscosa maneat, mellis instar liquidi ac despumati viscosa. Frigefacto vase, clavis affunde philosophicæ tantum ad materiam hanc liquidam, ut super eam emineat quatuor digitis, & in digestionem fimo vel balneo factam pone diem unum integrum, aut naturalem. Et frigente post vase, dissolutum per liquefactionis artificio, in aliud vas inclinatione modesta vacuato. Postmodum vas alembico suo coopertum in balneum ponito, lentoque igne materiam exsiccat: super quam iterum aquam istam, & clavis tantum recentis natate facito quatuor digitis, ut supra. Digestioni demum dictæ per diem similem exponito, factaque digestionem solum evacuato. Reiterabis toties operationes istas, donec materia tota sit in aquam claram conversâ. Deinceps aquam hanc in digestionem octo diebus pones, à qua postmodum elementorum qualitates ut sequitur extrahes. Primo per ignem balnei suavissimum recipias aquæ tantum, ac isto calore poterit ascendere. Destillatione hac cessante, frigenteque vase, refunde liquorem totum jam destillatum ad suas fæces, & obturatum vas hoc ipsum continens in digestionem ponito fimi vel balnei. Postea per cineres & ignem serratura constructum in furno registris gubernato, destilla totum oleum quod isto calore poterit ascendere. Destillatum hoc iterum destilla calore balnei: quod ascendit, aquam appellant nonnulli, quod autem in fundo remanet, aerem. Destillatam
aquam

aquam istam ad faeces affunde rursus, & in digestionem dicrum septem prius positum, ab eaque tractum igne lento primum, donec aqua tota per alembicum transierit: postmodum ad quartum gradum aucto, quicquid liquoris fuerit, sursum pelliro, quousque siccus & impalpabilis in fundo cucurbitæ pulvis (ubi tricus marmore fuerit) maneat. Liquor autem in balneo positum eo calore destillabis, donec ascendere non valeat: finita vero destillatione, manebit oleum in fundo vasis, quod ignem appellant, aliumque liquorem balneo pulsum aquam, &c.

Peracta quidem evacuatione hac, ad prædicti pulveris pondus, medietatem sui ponderis argenti vivi, prædicti scilicet addito per inhibitionem & in vase clauso pones in fumi, vel balnei digestionem diebus octo. Digestionis huius tempore finito, singula perfice, prout in alijs reductionibus dictum fuit: hoc notato, quod materia quælibet proprium suum argentum vivum habeat. Sublimatione completa, quod sublimatum est cum ad vasis latera, tum ad summitatem eius, in cucurbitam optime clausam pone ac in furnum calidum vel Mariæ balneum digerendum octo diebus: quibus completis, ubi materia nondum soluta fuerit, maneat amplius, quousque in claram aquam resolvatur, quæ dicitur unguentum & oleum philosophorum. Si forte resolutionis durioris extiterit, parum adde salis jam cogniti, bis terve dissoluti & congelati, quod cælum est nostrum, & clavis philosophicæ rectificatæ quater & solvetur optime. Hoc ipsum in omnibus tuis facito resolutionibus.

Postremo salis cuiusvis metalli tigillo super cineres calefacti, portionem aliquam oleis jam dictis incerabis, gutta post guttam infusa, donec ad spissitudinem frigidi mellis reducatur. Amove tum ab igne; huiusque massæ parum admove candelæ flammæ, si facile fundatur, optime quidem: sin minus, incerationes iterato, donec materia fluat ante Mercurij fugam, &c. Istam incerationem etiam facere poteris perfectorum essentia quinta, modo quæ supra dictus est. Olea prædicta sunt incombusibilia. Labora diligenter igitur, & perfectionis horum veritatem immunem à fallacia reperies.

De modocalum aut clavam extrahendi philosophicam à vegetabilibus ut molle novo, chelidania, storsbu, humana sanguine nec non utroque vino.

CAP. XII.

TRactis artificio dicto qualitatibus elementorum à vegetabilibus, ab eis præsertim quæ ponentur inferius, corû ignis tantum accipiat, & rectificetur eo modo, quo de vino philosophico dictum

dictum est. Hac via Mercurius noster exaltatione summa præparatus erit. Mixtio tamen fieri potest cæli novi mellis, chelidoniae, florum roris marini, Mercurialis, lilij rubei, sanguinis humani, &c. cum rubei vel albi vini cælo vel tartari. Mixtio fieri potest etiam eorum quæ dicta sunt, in æqualem redactorum æqualiter sumtum, cum formis juxta positis in hoc Oportulo declaratum, & secundum ordinem doctrinæ majoris operis atque practicam, ad minus perfectum opus hoc perducitur. Indeque fieri potest alia mixtio, cæli nempe cum clave philosophica, generationis artificio dicto. Postmodum addatur minus perfectum supra dictum juxta proportionem operis majoris, & hac via transitur ad majus perfectum quod suam speciem, in substantijs externis, bis quinque numero millibus multiplicare potest, &c.

Alius practicandi modus.

Quorumvis eorum quæ dicta sunt in mixtionem cæli, cum cælo vini rubei vel albi, tartarive per magisterium tracti separationis qualitatum ab elementis, cumque forma vel forma positum juxta majoris operis doctrinam, obstructo vase ne cælum fugiat, calore continuo balnei coquatur intermissione sine per dies aliquot. Postmodum aperto vase, cum cælo formaque dictis, de quorumlibet aere dictorum ponatur, pro secunda cæli parte, coquaturque tot ut antea diebus. His etiam finitis, rursus aperto vase, de cælo ignis quorumlibet eorum pones tantum, quantum vini cælum fuit: obstructoque vase rursus continuo calore coquatur per alios dies quindecim. Completo mixtionis artificio, transmutari mixta videbis in minus perfectum, coloribus mediantibus, juxta quos artifex opus gubernare debet, quousque ad perfectissimum opus majus quod speciem suam in externis substantijs transmutare, multiplicareque sui ponderis millibus ter valeat, &c.

De universalitate Mercurii philosophici.

C A P. XIII.

Quavis in elementata re Mercurius noster habeatur: in aliqua tamen ita remotus est, ut vita prius humana deficiat, quam ab ea separari queat: in alia vero tam propinquus, ut facilitas sit extractionis, prout in illis quæ supra capitulo proximo dicta sunt. Aliqui scientes arcanum hoc, nempe Mercurium inesse quibusvis, à lapidibus, paleis siliginis, floribus & lignis extrahere conati sunt, at frustra, potiusque vitæ suæ finem, quam intentionis attigerunt. Nonnulli proxima ceperunt, ut chelidoniâ, flores roris marini, mercurialem, liliû album, & ex eorum succis per balnei fimi que magisterium nostrum extraxere Mercurium, colore,

lōre, pondere, qualitate, quantitateq; non abſimilem à Mercurio vulgi: maximum itaque ſecretum inveniffe putantes, cum corroſivis eum ſublimarunt, ac naturam ipſius corruperunt: quo factum eſt ut opinionis finem ſuæ minimè ſint aſſequuti, quod artis iſtius ignorarent principia, mediaque, nec non extrema, quibus mediantibus opus metaphyſicum noſtrum abſolvitur. At ſi tu Mercurium noſtrum in tali ſpecie converſum, aut vulgarem acceperis, & ipſum abſque materiali quovis in aquam reduxeris (quod fieri poteſt, cum phlegmate mediꝝ, ſi aerem ejus ei dederis infra vas) & ſepties deſtillayeris, lumen perlarum habebis: nam hoc eſt earum pars heterogenea, quæ lapidis noſtri conditione caret. Cavendum eſt igitur ad artem noſtram tranſmutatoriam, talem fieri Mercurij ab individuis extractionem. In nonnullis individuis Mercurius noſter liberum quodam modo habet actum: ut in tartaro: patet ex operationibus aurifabrilibus, quum in Venere Lunæ quidpiam fuerit, & in album Vinum hoc ponatur, vel in ejus animam, Lunæ tincturam ad ſuperficiem adducet vis Mercurij noſtri. Quo revelatur vinculum ejus concordantiæ cum Luna: Melius ubi Venerem ignitam extinxeris in tartaro per vinum album diſſoluto contrahet albedinem: at non eſt color iſte permanens, quia deficiet ei ſubjectum ſpirituale fixum, &c. Fit etiam aliud experimentum ejus, ubi Mars in ſolutione prædicta ſæpius extinctus fuerit, Solis & Lunæ mollitiem contrahit, &c.

Mars namq; ſiccus eſt, & valde remotus à Mercurio, plus quam alia corpora quævis, & ſiccitas omnis vacuitatis rationem habet, quapropter in eam facile Mercurius noſter, qui ſumme humidus eſt recipitur, quo ducitur in mollitiem prædictam.

Cæli verò noſtri forma eſt aliud individuum, in quo duæ cernuntur operationes liberæ. Prior eſt, qua cuncta ſibi impoſita realiter convertit in ſpeciem ſub qua fuerit ipſum. Signum hoc eſt evidens admirabilis potentiæ vegetabilis, ratione cujus in alias tranſmutantur ſubſtantiæ formas. Conſideret igitur artiſex quidnam operari valeat, forma ſua nudatus, aliaque formatus ubi fuerit noſter Mercurius. Eſt & alia quidem operatio pariter evidens, ut eum ea forma perfectiorum corpora terantur ſuper porphyrium, horum utrumque reducetur in amalgamationis formam, à qua per pannum extrahetur Mercurius, quia hic exiſtens in Sole & Luna, movetur ad eum qui continetur ea forma, nec non e contra. Quapropter in angulo concordantiæ colligantur ſic, ut in cælo noſtro corpora perfecta multiplicentur, & Mercurius iſtorum nullo modo reſiſtere valeat, quin cum alio nexu naturali reducatur in amalgamæ ſpeciem. In alijs etiam individujs conſignari poſſent operationes iſtæ cæli noſtri, quas brevitas

vitalis causa relinquimus, quod ea quæ dicta sunt, etiam ad earum intelligentiam satisfaciant. Totius magisterij finis hujus est, ut noster Mercurius sit in sphaera cælica positus, aliter perperam operabitur artifex. Mirum esse videtur, quod Mercurius noster in supercælesti loco situs, colorem, pondus, quantitatem, & qualitatem non retineat, cum hæc omnia sint de natura ipsius: at ratio hujus est, quia sub alia forma positus est, quam ubi sub individuo latebat. Modus hic etiam habetur extrahendi Mercurium in hoc artificio, scilicet, ut vinum album vel rubeum optimum ponatur in separationem, & ex eo destilletur ardens aqua, prout consuetum est. Postea rectificetur ad majorem subtilitatem quater, sed solum ter sufficeret, ne spiritus exhalaret & oburens: errant igitur septies rectificantes. Rectificationis indicium hoc esto, quum saccharum impositum, una cum aqua simul totum comburitur, nihilo relicto. Materia hæc est subjectum, de quo trahitur essentia quinta, per vas quod pellicanum dicitur: fiet operatione hac, ut per lineam diametralem, superior pars vel essentia quinta separetur ab inferiori: scilicet à fecibus turbidis, &c.

Ex tartaro potest etiam extrahi Mercurius, cum calcinando videlicet in furno vitrariorum diebus tribus naturalibus: at magna quantitas ejus ponatur, nam plurimum imminuitur. Hoc adustum super lapidem tere marmoreum, & super eum relicto loco frigidissimo humidoque in aquam dissolvetur: quæ per filtri manicam est destillanda, vaseque vitreo recipienda. Poteris ex ea Mercurium extrahere duplici via: priore sicuti supra de vino diximus, altera per artificium separationis qualitatum ab elementis, &c.

De quibusdam annotationibus in ea quæ prædicta sunt.

CAP. XIV.

Imperfectorum filij corporum, spiritus eorum sunt evacuati, vel eorum argentum vivum exuberatum, aut materia prima apta nata ad quamcunque formam recipiendum. Sed est inter istos spiritus differentia, & alios à perfectis evacuatos: Nam isti formales existunt, alij vero materiales. Item imperfecta pariter ac ipsa perfecta converti possunt in oleum, fitque hoc modo præparatio formæ & materiæ. Necessario quidem sulphur naturæ perfectorum in oleum debet converti, sed aliorum non, quod perfectorum oleo debet informari: nisi tamen omnia volueris in oleum redigere, quo lucidius opus fiat. Oleum simile fit per quatuor elementorum qualitatum separationem, &c.

Saturnus & Jupiter unius & ejusdem naturæ sunt, quum in spiritum reducantur: ergo in spiritum, argentum vivum exuberatum,

Item, sulphur naturæ, tincturam, oleum, & lapidem redacti sunt similes, ipsis in quolibet istorum existentibus extra numerum. Item ipsis & alijs omnibus antiquum esse retinentibus aliam naturam habent individuatam, & aliam in sua virtute simplici multiplicata per viam generationis & processions in spiritum, sulphur naturæ, tincturam, oleum, & lapidem. Et hoc in lapide proprius dici potest, quam in alijs, quia substantia est multiplicata ex eorum unitatibus, quæ quidem virtutem habent unam ex omnibus istis. Quandoquidem ultimam unitatem quodlibet metallorum habet, quam antea quam in lapidem erat conversum, non habebat. Extenditur hæc unitas multiplicatione principiorum extemorum, sic ut in substantijs dictis fiat augmentum suæ formæ, virtutumque multiplicatio. Sic terminat operis doctrina minoris.

Calcinatio, dissolutio, evacuatio, multiplicatio, spiritus, alembicus, argentum vivum exuberatum, sulphur naturæ, tinctura, oleum, inceratio, sublimatio, lapis unam conditionem habent in Saturno, aliam in Marte, in Venere item aliam, sic de reliquis. Unam etiam Saturnus in quolibet istorum conditionem habet, aliam cum Jove, aliam cum Marte, aliam cum Sole, aliam cum Venere, & cum Luna habet aliam. Item Jupiter cum singulis istorum peculiariter aliam habet conditionem in permixtione. Fit item alia conditio miscendo Saturnum & Jovem cum Marte & Venere: vel cum istorum alterutro Jovem aut Saturnum, aut Venerem & Jovem cum Saturno, vel cum ipso Marte. Hac ratione multiplicari poterunt conditiones metallorum, unum aut plura miscendo cum alio. Quotquot modis facta fuerit mixtio, tot variabitur conditio Lapidis.

Calcinatio rursus æqualis est Solutioni, & Dissolutio Evacuati: hæc Multiplicationi, quæ Spiritui, &c. pro constitutione subjecti, quod lapis est. Item Alembicus æqualiter se communicat omnibus juxta suum officium.

Naturæ sulphur majus est, quam argentum vivum exuberatum, & istud ac illud quam spiritus. Opus minus absque sulphure naturæ fieri minime potest, ab imperfectis tracto, quia deficeret medium eorum naturam sapiens, absente quo perfecta non possent imperfecta suam in speciem transmutare. Hoc enim vult definitio medij, scilicet ut lapis componatur ex sulphure naturæ, & argento vivo ab imperfectis exuberato, cum perfectorum oleo: sic ut lapis medium sit participans ex utraque natura, concordantiæque ratione, quam habet cum dictis imperfectis: hæc ipsi locum dant per omnes sui partes, ut in eorum parte minima, sit minima pars lapidis, quas etiam partes in eis existentibus penetrat omnes, ratione subtilitatis. Et quia materia lapidis quæ abstracta est ab

inspec-

imperfectis, formata est per omnes sui partes, & colligata formam
 tuendam extraneæ vinculo quidem indissolubili, proprietateque
 vegetabili, quam à clave philosophica retipit, ita per formam
 istam informatur, ut in minima sui parte realiter & verè minime
 pars insit ejusdem formæ, deponuntque suas antiquas imperfecta
 formas hac via, quæ ipsis incrant actu, ut perfectorum formas,
 quæ istis insunt potentia, recipiant, ac in perfecta corpora trans-
 mutantur metallica. Ante dictus est operandi modus, cum sul-
 phure naturæ de Saturno vel Jove tantum extracto, jam cum
 duobus, tribus, quatuor, vel omnibus, juxta voluntatem operan-
 tis mixtionem fieri posse dicimus, prout ex eis conditionem fore
 lapidis cupiverit artifex. Positus est etiam oleum ex perfectis
 eliciendi modus, quorum unus & idem est ac alioquin omnium,
 per calcinationem, dissolutionem, evacuationem, multiplicatio-
 nem, spiritum, alembicum, argentum vivum exuberatum, sulphur
 naturæ, tincturam oleum, incerationem, sublimationem, & per
 ignem. Quum duo volueris conjungere, ponas in calcinatio-
 nem, clave nostra philosophica mediante: post in dissolutionem,
 & in reliqua prædicta, usque ad sublimationem, inclusivè. Si per-
 fecta fuerint, & in sulphur naturæ facta, ponas in multiplicatio-
 nem, & si nimis durum extiterit, affunde sanguinis menstrualis ali-
 quam portionem, ut in oleum convertatur.

Nota quod metallorum elementa per Mercurium vegetabilem
 ab eis tracta, materia prima dicitur eorum, ad genus generalissi-
 mum suum proximè accedens, & essentia quinta, vel cælum etiam
 appellatur ipsorum. Hæc verò materia converti debet (si perfe-
 ctorum sit) in formatum naturam, & in illam, alia scilicet imperfe-
 ctorum natura, compositumque fermentum nominatur, quod fiat
 ex materia prima, & metallorum natura, & oleo, gutta post gut-
 tam instillata, postea Mercurio nostro naturali inceratione, quæ
 medium est, conjungens Mercurium cum dicta prima materia,
 fitque hoc modo gumma philosophicum. Fermentum simplex
 est, cui nihil admixtum est, ut sunt elementa vel evacuata metalla
 per se existentia simpliciterve sumpta. Compositum est, quum
 plura simul & inter se commiscuntur. Qui perfectorum & im-
 perfectorum corpora specialiter in sui materiam primam conver-
 tere, non simplex fermentum etiam habere, neque compositum
 (sine quibus lapis inanis erit & vacuus) poterit. Terra quidem
 à corporibus metallicis in sulphur elevata naturæ, sal dicitur phi-
 losophorum vel Mercurius vegetabilis, & medium extrema con-
 jungens omnia ad unum finem, id est cælum formæ, vel clavem
 philosophicam perfectis corporibus: & hæc terra dicitur etiam
 elementa mercuriata. Minus perfectum, lapis est philosophicus
 non fermentatus in virtute, neque in quantitate: componitur ex
 igne & aere, aut ex terra & igne.

Fer-

Fermentario, est operatio denotans multiplicationem duplicem, scilicet quantitatis, & virtutis. Quantitate quum fit multiplicatio, virtus minuitur, & e contra. Fit etiam alia virtutis & quantitatis simul: prior, cum vulgi Mercurio: secunda, Mercurio metallorum: tertia vero, vegetabili Mercurio vel menstruo philosophorum, &c. Fermentatio fit in abbreviationem longi temporis ex forma, cœlo, & Mercurio vulgariter intellecto.

Evacuatio dicitur puri ab impuro separatio.

Multiplicatio, evacuata rei super terram suam est reductio, ut munditiæ spiritus oriatur.

Spiritus corporum, est res quæ per solutionem à corporibus mediante clave philosophorum evacuat.

Argentum vivum exuberatum spiritus est corporum ascendens una cum clave, transiensque per alembicum.

Sulphur nativæ terra corporum est sublimata, & in terram foliatam conversa, quæ metallorum prima proximaque materia vocatur.

Tinctura est, ex aëre & igne, vel ex terra & igne. Oleum est elementum fixum faciens ad liquationem & fixationem.

Lapis ex terra foliata, & oleo fixo jam in eam seminata, germen est.

Ignis lapidis constat ex essentiali corporis igne, & ex coessentiali menstrui vegetabilis igne, ex quibus, unicus componitur, qui momentaneè metalla transmutat omnia: juvante quidem igne prædicto vegetativa sua potentia. Elementa corporum toties destillari debent cum ipso menstruo ad magnum lapidem, quousque sint fixa, & menstrui nihil appareat cum eis actualiter. Ut ex dictorum conditione proprietateque oriatur ignis fulguris instar metalla quævis imperfecta subito comburens, eisque formam aliam inducens perfectam, &c.

De abbreviatione lapidis philosophici.

CAP. XV.

Tota vita mineralium in duabus consistit aquis, prior lapidem facit volatilem sine labore, sineque periculo, posterior fixat eum, & cum eo fixatur cum periculo. Quia hæc aqua trahitur ex menstrualibus quodam foetente, immassato ex rebus quatuor. Hac fortior in mundo nullâ reperitur aqua, mortalis est, &c. Majus periculum est, ne spiritus in ablutione fugiant. Breviori tempore producitur, quam cæteri lapides.

Animalis est, qui vix finem habet, ob regimen elementorum, & major in eo scientia, quam in alio quovis lapide consistit. Lapis vegetabilis, quantum prolixus, admodum existit, supremæ conditionis etiam, debet nihilominus animale sequi lapidem

quoad ratificationem elementorum, & rectificationem: & ita preparatus efficacior est animali.

Essentia quinta, spiritus est in lapide minerali mortificativus & vivificativus.

In animali, summa quandoque medicina corporibus humanis existit, ut si tracta sit ex sanguine potissimum.

In vegetabili tamen lapide, spiritus essentia quinta, & restitutio juventutis inest, & corporis humani ab omni corruptione conservatio.

ABBREVIATIO.

Recipe ardentis aquae rectificatae lib. 2. & fermenti unc. 1. pone in pellicanum, & in digestionem dierum viginti vel viginti duorum: densabitur spiritus essentia quinta per fermentum, & in lapidem convertetur. Post congelationem, in fimo vel balneo solves per noctem unam, & congelabis iterum. Hoc ter fiat vel saepius, donec amplius coagulari nolit, at sicut oleum remaneat. Albo cum fermento non ita cito solvitur, sed coagulatur citius. Ista medicina transmutat non aliter quam fuerit ejus fermentum, & non aliter. Si cum propria terra fermentaveris, universalis erit medicina, non tam efficax tamen, atque cum fermentorum altero. Si in praedicta aqua, decima distillatione peracta, solveris aurum, & postea siveris aquam evanescere lento calore vel igne, hoc ipsum loco demum humido reposueris, per se diebus quatuor in aurum potabile solvetur, ad humanae sanitatis conservationem. Et si cum eo Mercurium septies sublimatum cum vitriolo, ut una sit auri pars & argenti septem ejus: postmodum sublimaveris toties, donec Mercurius figatur, medicinam habebis tingentem & penetrantem, &c.

Si hujus auri sic dissoluti pars una ponatur in ignem lentum per se diebus octo, cum centum partibus Mercurij, mixtum hoc totum in aurum congelabitur. Hoc ipsum ex parte spiritus aquae provenit, quae in auri solutione, cum eo fixatur inseparabiliter. Poteris hac via miscere mineralia vegetabilibus, & ex eis facere medicinam, hoc modo scilicet: Vegetabili distillato lapide usque ad eam distillationem, qua toto privatus sit phlegmate, quod in quinta plerunque solet contingere, accipe vitriolum perlucidum bonumque, cum aequali cinnaberis optima terito pondere, soleque sicari finito postea carbonibus, donec omnis aquositas absumpta videatur. Affunde tandem aquam, & igne lento prius destilla post aucto paulatim, ut in aqua philosophorum acuta solet fieri: Spiritus essentia quinta vitrioli, & cinnaberis vel antimoni, qui lapidem potissimum constituunt mineralem, cum spiritu quinta essentia aquae nostrae ardentis bene dictae miscetur, qui spiritus

ritus est anima lapidis vegetabilis: & hoc decies continuato (puta post quintam destillationem) hoc est; cum ista mixtione semper nova materialia sint apposita & optime sicca priusquam in aquam injiciantur. Post decimam destillationem, impone aurum pondere suprascripto lapidi vegetabili per se, & in furno philosophico collocabis: decem diebus complebitur fixatio tota, quæ in vegetabili per se vix in viginti quinque completeretur: quia spiritus unus alium densat. Excellentissimum opus est hoc ad Alchemiam transmutatoriam, non ad medicinam. Facta fixatione, procede ad solutionem in balneo per se, ut in vegetabili per se dictum est. Notandum erit, hunc lapidem ex mixtis non ita cito solvi, prout vegetabilis per se: verum citius quam lapis mineralis per se. Tenet ergo medium solutionis, quia fit novem diebus.

Oportet reiterare solutiones istas & congelationes sæpius, ut medicina melius penetret. Ex plumbo philosophorum extrahitur oleum aurei coloris, quo cum si mineralem vel mixturam, aut animale[m] post fixationem primam solveris, tribus aut quatuor diebus, vel vicibus, lapidem, excusaberis à labore solutionum & congelationum.

Si bene hoc sciveris ab aqueitate separare, juxtaque modum operatus fueris mixtionis antea positum, poteris diebus triginta lapidem absolvere. Hoc autem oleum in vegetabili per se non necessarium, quod in eo solutiones cito fiant: si tamen ibidem fieret sublimatio, credo lapidem ampliari posse.

De preciosorum lapidum fabricatione per metaphysicam artem.

C A P. XVI.

Mercurialem aquam extrahe, id est, Mercurium nostrum in quintam essentiam vegetabilem resolve. Hanc in duas partes divide, quarum una sit quarta pars ejus, altera vero tres quartæ. Trib. è quartis unam accipe cum dimidia, nec non primæ quartæ mediam partem, quæ simul totius mediam partem efficiunt, & ita manebunt tres octavæ sub terram sepeliendæ, & una octava pars aeri cum cæteris, prout audietur, exponenda. In alterius mediæ partis aliquota parte, solve Lunæ partem aliquam, & postquam soluta fuerit solutionem istam destilla per filtrum. Quod solutum est serva. Si quid in manica filtræ sæcum remanserit, abijce tanquam inutile. Reliquos planetas omnes in aqua Mercurialis residui parte conveniente solves, & cum eis ut prius de Luna dictum est, facies. Quamlibet solutionem filtratam per se destillabis iterum in balneo Mariæ, vaporoso tamen, donec tota humiditas ascenderit, inq; receptaculum se receperit. Postmodum hujus liquoris tertiam partem fecibus suis, quas in cucurbita reliquit, affundes.

affundes, & resolutum hoc servabis, & perse. Deinceps soluti duas tertias illas in phialam longi colli pones, & tertiam cum fecibus in aliam sigillatis ambabus Hermetis sigillo. Tandem phialam quæ feces continet, in terram subdio sepelies totam præter extremitatem colli, quæ parum emineat: aliamque duas tertias aquæ claræ continentem in ærem pones & in altum, ut aëre tangatur, ne tamen aliquo lapidis jactu casuve frangi queat. Idipsam de cæteris aliorum planetarum solutionibus facies. Phialis etiam duabus includes Mercurialem aquam servatam, & sigillabis ut prius: in una, quæ ad aërem est ponenda, sit octava dicta, & in altera quæ sepelienda est in terram, sint octavæ prædictæ septem. Hoc negotio solutionem philosophicam absolvisti. Jam ad congelationem veniendum est: Anno revoluto jubeas à vitrorum artificibus duplex vas tibi confici, quod sphaeræ formam divisæ per medium habeat, superiusque vas inferiori sic aptatum sit, ut ab eo deponi reponique valeat, quoties opus fuerit. Quo peracto, confice tibi formulas certas vacuas, vasorum aut cymbarum instar, quæ liquore possint impleri, natæque super aquam. Nonnulli has in formam, qua scindi solent preciosi lapides, conficiunt in hunc modum: Accipiunt ferrum ab una suarum extremitatum scissum atque politum uti lapidem fore cupiunt: hoc in oleum immergunt, postmodum in ceram liquefactam, & postremo in aquam frigidam. Ubi jam in volutionem est cera, circumquaque scindunt eam ceram, ut à ferro forma liberetur. Hac via scissorum instar sibi lapides parant. At ego vix credo fieri posse, ut exactè res fiat. Quapropter in rotundam, aut semir rotundam formam quocunque modo suaderem fieri, postea scindi naturaliter instar. Erue demum à terra phialas, & alias ab aëre depone. Deinde sphaerici tui vasis partem inferiorem aqua Mercuriali terrea, quæ medietatem ejus impleat imbues, & super eam natæ formas facies. Postmodum si Mercurialem, Solarem, Lunarem, Jovialem, Saturnium, Venericum, aut Martialem volueris lapidem, formas tuas paulò minus imple cereas, quorumvis dictorum planetarum coelo, hoc est, aqua sua aërea: non ad summum tamen implebis, ne fortassis effluant aquæ. Tandem superiori sua parte sphaericum vas conteges, & ita clausum aliquot horas maneat, quousque videris aquas in formis aliquantulum densatas. Hoc percepto vas aperies & formas invertes, ut pasta fixativam aquam tangat. Relinque sic in umbra donec durecat in lapidem.

Sed iste processus ad artem magis transmutatoriam, quam ad medicinam facere videtur, ob terræ cum coelo simul infusionem. Quo fit ut lapides hac ratione facti, sint obscuriores illis, qui hoc modo fabricantur.

Cujus

Cujuslibet metalli pars vel aqua terrea, vel essentiæ quintæ fixativa, ponatur in vasis inferiorem partem, & per se, formis quoque supernaturalibus vacuis, claudatur superiori parte, clausumque vas per quartam horæ partem relinquatur, ut formæ vapore quodam invisibili fixativoque repleantur. Postmodum apertò vase, formæ cælo seu aqua repleantur aërea tantum, & rursus clauso, procedatur ut supra.

Poterunt etiam omnes aquæ terræ in vas inferius mixtæ simul effundi, formæque cœlicis etiam aquis mixtis impleri, procedendo sicut prius, & habebitur lapis unicus Planetas in se complectens omnes.

Aliqui duorum aut trium planetarum vapores aëtea distos, juxta proportionem ex arbitrio depromptam simul commiscent, ut vulgariter hic infra denominatos lapides preciosos fabricent, coloribusque suis adornent, hoc modo scilicet:

Carbunculus fit ex cælo Solis, & ex ejusdem aqua terrea.

Adamas ex Lunæ cælo, & ex ejus terra.

Sapphirus ex Lunæ cælo, terraque Jovis terræ mixtis.

Smaragdus fit ex cælo Martis, & Solis terra.

Nyacinthus ex cælo terraque Martis, cum Solis terra mixtis.

Eliotropia, fit ex cælo Veneris, & ex cælo terraque Martis, cum terra Lunæ permixtis.

Alamandina fit ex cælo terraque Martis.

Pallax fit ex cælo terraque Lunæ, cum æquali pondere terræ Solis.

Berillus ex Lunæ Jovisque cœlis æqualibus, cum terra Lunæ.

Unio fit ex una parte cœli terræque Jovis cum partibus Lunæ cœli quinis.

Solaris fit ex cælo terraque Solaribus, Lunaris ex cælo terraque suis: Jovialis ex utraque sui parte: Veneris item, Saturnius, Martius, & Mercurialis ex suis, ut alij, partibus constabunt.

Multi possunt alij lapides ad imitationem fieri naturalium hac arte: quos recensere longum foret. Verum quisque juxta suam experientiam in coloribus eorum, quoscuque volet fabricare, necnon si bonus mathematicus fuerit, suis brevi temporis (ut etiam requiritur hoc loco) spacio characteribus insculpere, priusquam aspectus repentini transeant, optimè poterit.

Quid aliud restat, præterquam lapidum, & metallorum vires omnium diligenter investigare particulares, ac ad medicinam applicare? Sapientes olim insculptis lapidibus tempore constellationum, atque metallis collo tantum appensis, aut gestatis, pleurosque morbos curarunt absque superstitione. Unde quæso virtus hæc, nisi partim à matèria, partim à characteribus & potissimum à virtutibus in matèriam per cœlum inditis, & copiosius affluentibus, quæ per constellationes, mediantibus applicationibus,

de sua

de sua potentia deducuntur in actum? Nil mirum fore confiderantibus mundi superioris ad inferiorē, & istius ad illum maximam confederationem. Siquidem hic inferius apud nos moveri nihil potest arte, quod superius itidem non commoveatur. Non aliter quam si membrum aliquod in humano corpore læsum fuerit uxori, correspondens in eius viri corpore, etsi non actu lædatur, potentia tamen, ac naturali compassione quadam, ob naturalis amoris atque divini conjugij, dolorem percipit. Quanto magis in ipsamet natura hoc ipsum fieri necessum est, quæ conjugio divino constat ex mundo superiore, & inferiore, sic à Deo quidem ordinatis, ut unus eorum nihil contineat, quod non sibi correspondens habeat alter. Cum igitur minor mundus, homo videlicet, corpore vitalique spiritu, sit ad magni similitudinem creatus, rationali quidem ad imaginem Dei quicquid in majore fuerit, in minore fore constat. Et sicuti nunquam in superiori cœlo cessant motus, hominis etiam spiritus vitalis, quiescente corpore, vel dormiente, motus exercere suos non cessat, imò potius operatur, quam vigilante. Pariter si membrum aliquod in corpore tangitur hominis, mox ad spiritum huiusmodi tactus pervenit, ut supra, de cœlo dictum est.

Simile conjugium ergo videmus inter spiritum, & corpus hominis esse, quale diximus inter cœlum & terram. Iterum qualiscunque fiet in cœlo motus, in hominem influit, aut in elementa ad usum eiusdem. Quapropter mirandum non est, si fieri valeant arte lapides preciosis non absimiles, quibus morbi curari possunt hominum, ubi sub aspectibus (ut ajunt) felicibus fabricati sint. Quanto magis quum resoluti fuerint in suos liquores, & intra corpus adhibiti, remedia futura sunt potentissima.

De plurium unionum aut preciosorum lapidum in unicum reductione.

CAP. XVII.

Accipe minoris perfecti, cujus, antea mentionem fecimus, & ipsum apertissimis verbis extrahere docuimus, aliquam partem. Hoc in alembicum parvum super cineres pones, igneque lentissimo prius destillabis, donec eo calore levi non destillet amplius. Animadvertendum est prius, digestionem per balneum solvi debere perfectum hoc minus, ante primam destillationem nunquam positam. Amoto postea recipiente clausoque admoveatur aliud, optimeque lutetur in commissura, fortiorique destilletur igne donec ascendere poterit. Secundum hunc liquorem in vas novum ponito, destillatoque balneo Mariæ ter, qualibet vice refundendo quod destillatum fuerit ad suas fæces, quæ quidem viscosæ sunt, ac dissolvuntur istis affusionibus. Verum tertio destilletur in cineribus. Postea destillatum novum in vas iterum positum destilletur in balneo Mariæ quater, singulis vicibus amovendo

vendo facces, easque per se referando, quousque hæc aqua fit clarissima, nec non splendens unionum instar orientalium. Istius usus hic est: Uniones pulcherrimos, licet parvos, in vas vitreum pone mundissimum, quibus affunde parum istius aquæ jam ultimo destillatæ, ut supernatet aliquantum: claudatur vas optime: post horas tres videbis uniones in pastam albiſſimam, resolutas, & in superficie natabit aqua valde clara, quam per modestissimam inclinationem in aliud vasculum effundes absque turbatione. Relicta quidem in eodem vitro pasta, ponatur in balneum Mariæ cooperto vase per dies tres: excipe demum. Formam tibi rotundam & argenteam intus obductam auro, divisam per diametrum, ut illæ sunt in quibus tormentorum globuli funduntur, ab aurifabro jubeto parari, tantæ concavitatis, quantos uniones fore cupias. Ad utriusque partis orificium aureum filum protendatur subtilissimum in diametrum, ut pro sui medietate cavet utramque, sic ut protrudi retrahique valeat. Postmodum utraque formæ pars media pasta repleatur, & hoc aurea spatula fiat: indeque mox protenso filo conjungantur, agiturque filum huc & illic tractibus, ut forati sint uniones. Aperta forma ponantur uniones in argenteam patinam vel auream, & non tangantur manibus, coopertaque patina sibi simili siccentur in umbra, ne Sol attingat. Formatos omnes filo dicto penetrabis, ut non tangantur manibus, & in vitreo vase claram aquam de qua superius diximus continente suspendantur, & ocluso vase ponantur ad aerem extra Solem diebus octo, post ad Solem tribus, agitando vas singulis ternis horis modeste satis. Liquoris hujus vapore perficientur, & congelabuntur uniones, &c.

Eodem hoc processu poterunt carbunculi, rubinive plures unus fieri, tantæ quantitatis ac volet artifex, Mercurio rubeo tamen, uti supra diximus, dissoluto semel tantum. Si reliquorum colorum lapides formare velis, cum albo Mercurio feceris, quia color albus omnium est susceptivus, &c. Congelationem, ad opus istud, ex præcedentibus invenire poterit industrius artifex, ista longe præstantiorem.

De his qua ad hanc artem apprime necessaria sunt.

CAP. XVIII.

TRia potissimum in hac arte consideratu dignissima sunt. Primum, ut materiam ad hanc rem idoneam eligamus. Secundum, ut clavem habeamus philosophicam, arcem qua referemus fortissimam, in qua virtutes à natura minerales omnes reconditæ sunt, ne deprædentur fures, ut à philosophis veris habeantur, qui clavem hanc fabricare norunt arte mirabili. Tertium, ut virtutes jam acquisitæ metaphysico magisterio præparentur, cælestiumque virtutum digna fiant receptacula. Cognita materia
mox

mox inde clavis est necessaria, qua sine prorsus ad naturalem philosophiam nullus patet aditus.

Postquam introierimus, arcæ nobis tres apparent. Una, thesaurus ingens alijs longe felicior, ad humani corporis medicinam, continetur sub aquis aeris & cælestibus: alijs duabus continentur aquæ cum aeris terræ simul, cum ad ingentes divitias, utpote metallorum transmutationem, tum ad morborum curam: tertia quidem similes continentur aquæ, sed ad preciosorum lapidum fabricationem. Ex tribus istis fontibus scaturiunt undæ mundo felices, quibus admiranda patrantur in rerum natura. Cælestes aquæ mineralibus imprægnatæ virtutibus aeri quum expositæ fuerint per integri circuli revolutionem, latius imprægnantur cælestibus viribus, quibus ad resolutionem omnium, solidissimorum etiam corporum, aptæ fiunt. Inferiores tamen cælestes etiam, at expositæ ventri terræ, virtutes easdem accipiunt eodem tempore, sed alio medio, nempe terreo, quo coagulandi vim acquirunt omnia & suum argentum vivum. Inter sulphura quæque hoc unum excellentissimum, ut etiam argentum vivum quod possumus, præstantissimum, & philosophicum existit. Quanquam & alia reperiuntur philosophica, non tamen in tanta subtilitate puritateque sublimata. Sunt igitur aquæ philosophorum istæ cæteras inter maximæ, videlicet formalis una, cœlestis & superior, altera materialis & inferior, quæ tamen ambæ nascuntur ex eadem radice, nec nisi per industriam & applicationem ad artificium hoc differunt. Ut confirmetur quod per patrem Hermetem nobis prædicatum est, utpote: Quod est superius, est sicut id quod est inferius, ad perpetranda miracula rei unius. Hic videmus primum artis hujus excellentissimæ restauratorem, duo sub unitatis contenta similitudine ponere, quibus miranda fiunt ex naturalibus opera supernaturali magisterio. Prius vocat superius, id est cæleste, per quod cælestes aquas intelligere possumus. Alterum inferius nominat, idque possumus ad aquas referre terreas, quas unam & eandem aquam esse dicit: nam ex una & eadem substantia sunt, & natura non differunt, sed accidente solum, id est, præparatione. Per medium aeris namque, superiores vim solutivam acquirunt, inferiores vero terræ medio coagulativam, quæ quidem actiones, accidentia sunt, non substantiæ. Vide qui hoc Hermetis dictum exponat Joa. Trithemius, naturalium philosophorum excellentissimus. Unarius (inquit) non est numerus, & ex ipso numerus omnis confurgit. Antequam enim aqua cælestis, cujus mentionem fecimus, in duas partes divideretur, una fuit, nec per separationem in vasa duò divisa: verum per introductionem diversorum accidentium, ut audistis. Hac ratione tantum, unarius factus est binarius numerorum omnium primus, ut ait idem Trithemius. Est numerus, & numeratur, quia natura simplex est, &

est simpliciter compositus. Ideoque numerari non potest, quia
 non unitas non est numerus. Intelligatur de unitate, quam alio
 modo Hermes explicat per similitudinem, dicens: Est sicut id, &c.
 Huiusmodi autem ab Hermete per superius & inferius denotatur.
 Binarius (ut Jo. Trithemius) binarius, & ternarius ad unitatem
 compositibilis erit. Idem Hermes, at alijs verbis, nempe: Ad per
 petuam naturam rei unius. Apprimè norandum est hoc loco,
 duobus modis unitatem ab utroque sic intelligi. Rerum o
 mnium naturale quodvis, in specie numeratur, in quovis indivi
 duo particulari non numeratur: nisi consideretur ex elementis
 compositum à natura, tunc numeratur. Non aliter Hermes unita
 tem per superius & inferius, & ipse Trithemius per omnis
 naturam constitutionem ab unitate. Longe diversa ratione post
 numeratur unitatem: unus reductione superioris & infe
 rioris ad similitudinem miraculo positam: alter abiectione bina
 rii, & ternarii ad unitatem ejusdem in unitatem per ternarium. Mira
 culum autem conveniunt in eandem ambo sententiam. Est igi
 tur unitas in binarium divisibilis, vel potius numerabi
 lis, & ternarium ad alteram unitatem, & supernaturalem
 naturam, quæ secunda vere dicitur unitas adepta, ultra quam
 quilibet modo progressus licet. Hoc sic Trithemius: Omnis itaque
 naturæ quælibet omnibus operatio mirandorum, ab unitate per
 binarium imperium descendit: non prius tamen, quam à qua
 ternario per ordinem graduum in simplicitatem consurgat: nam
 si quodvis numerare velis, non aliter quam ab uno scis inchoan
 dum, & deinde quatuor, duo, tria, quatuor: quæ simul sumta, faciunt
 decem.

Hæc unitas numeri perfecta consummatio est, quia tunc fit re
 gressus ad unitatem, & ultra denarium non est numerus simplex,
 mirandi illius connexionis profunda nescientes, quibus princi
 palis in operatione mirandorum utamur, falso nos vel dæmonum
 auctoritate, vel qualibet contra fidem nostram Christianam super
 stitiosæ sectæ opinantes. Nos autem hæc de nobis judicantes,
 præter naturam quæ præmissis ignorantiam, non miramur.
 Sicut dicitur sanctissima testatur scriptura de interna cognitio
 ne, quæ nemo intelligit, quam qui accipit: ita his vel imbui,
 vel accipi non potest, nisi divino munere lumen singulare acceperit.
 Quod ex natura in naturam, fueritque in eo cum lumine
 in seipso, cum vento, cum vento potestas, cum potestate scien
 tiæ, cum scientia sanæ mentis integritas. Hæc illi.

Quædam, in decade vel unitate secunda perfectionem ade
 ptam, progressu ab unitate naturali ad unitatem super
 naturalem: binario tamen ad ternarium reducto per quater
 narium supra dictum est, mediane. Hanc ego sententiam ad insti
 tutum nostrum facere sic intelligo: Quicumque medicinam il
 lam ad

lam admirabilem, & miracula patrantem adipisci volet, seipsum à binario in ternarium reducat oportet, per quaternarij gradus, antequam in rebus alijs naturalibus id facere præsumat. Homo siquidem naturaliter unus est, & non numeratur, at supernaturaliter in duo numeratur: ut in spiritum & corpus, quæ binarium in eo constituunt. Verum ob corruptionem primam, istud illum superat, quo fit, ut nihil admirandum producere spiritus valeat. Quod si debeat in hac vita, superandus erit per ternarium binarius, id est, corpus ad spiritus naturam conformandum est, & spiritus ita corpori conjungendus, ut in eo pacem habeat. Quo facto, jam ternarius ortus in unitate secunda perfecta que jubilat: nam ex duobus dictis prioribus, per eorum conjunctionem factum est unum tertium. Hæc tamen conjunctio fieri debet per gradus quaternarij hoc est, per elementorum, ex quibus constat corpus transmutationem in unicum & purissimum elementum, hoc modo: Primo ex terra tui corporis aqua fiat: hoc est, ex lapideo segnique tuo corde, molle fiat vigilansque ad Dei, tui quoque notitiam: ut spiritus imagines in illud non aliter quam in ceram sigillo characteres imprimi queant. Postmodum ex hac aqua fiat aer: id est, attolle sursum in cælum, ad eum qui te creavit humiliatum jam cor tuum, aeris instar ad suprema semper tendens, ora que pulsans ut aperiat ingenium tuum, ad intelligendum ea quæ Dei sunt. Postremo ex aere hoc fiat ignis: hoc est, desiderium tui cordis omne convertatur in amorem (cui comparatur ignis ob ardorem) Dei proximique tui hic in terris, ut flamma hæc non extinguatur unquam. Sic fiet ut per similitudinem tuus binarius, id est, spiritus & corpus, in unum ternarium perfecte jungatur, per quaternarium ejusque gradus, ut audivisti. Jam habes, optime lector, Clavis philosophiæ speculatiuæ manifestationem, liberali quidem animo tibi, studiosis etiam rerum abditarum omnibus in lucem editam, quæ tam occulte servatur ænigmatibus antiquorum. Ad hujus similitudinem, philosophiæ chemicæ clavem fabricare tibi necessum est. Jam quid obstabit, quin ænigmatica scripta hac in arte valeas intelligere, ne falso cum cæteris judices artis istius professores, et si miranda faciant, esse necromanticos, at magos & vere sapientes. Ut que videas quam paucis, ea quæ tot & tam variis velarunt involucris antiqui recentesque magi, tibi nunc exposuerim: nonnulla quæ Trithemius inter modernos ejus rei scriptores omnium sagacissimus scripsit, apponere minime pigebit. Videbis in arte hac speculatiuæ aut superstitionis (quod falso dicunt ignari) nihil prorsus adesse, nec ejus quidpiam, quod sit contra religionem veram Dei. Sed antea memini in titulo seu inscriptione hujus libelli, me fecisse mentionem graduum decem Philosophiæ speculatiuæ seu adeptæ quorum exposuimus septem. Et quoniam est igitur hoc

in hoc loco sub finem addere decadem eorum ad hunc mo-
 dum videtur.

Primum generat cognitionem. Cognitione parit amorem. Amor
 generat fiduciam. Similitudo frequentiam, sive communionem, aut
 familiaritatem. Communio fiduciam. Fiducia virtutem. Virtus
 generat potentiam. Dignitas potentiam, & potentia Miraculum efficit.
 Trium principiorum qui plures præcedentibus hoc loco numerantur, ex
 aliis præcedentibus, à quovis initiato philosopho facile perceptibiles.
 Quædam sunt philosophiæ nostræ adeptæ finem nunc facerem,
 in me præcedentia monerent verba Trithemij de hac arte prolata,
 quæ non potest videre visum est. Adepta philosophia (inquit) na-
 turæ innixa, in sua simplicitate, pura, & simpliciter, tot mendaciis & impuritatibus totque deceptio-
 nibus confusa est, ut nemo nisi in utraque doctissimus sit, qui al-
 teri aperire possit, intelligere queat. Quantos errantes in ipsa
 philosophia vidi viros, alioquin doctissimos: quorum nulli tem-
 pore in alchemiâ impendentes perdidit: nonnulli
 vitam suam rebus amittunt: alij medicinam ex ipsa cupientes
 exitum suorum laborum nihil proficiunt: alij mirandorum
 effectuum secreta percrutantes, ad nullam experientiam perve-
 nire possunt: alij futura prædicere gestientes, pro veris falsa
 prædicunt: alij suam opinionem sui capitis ventosas ingerunt, ab
 aliis non tam comperite, quæ non intelligunt bona veraque,
 in seipso imperite efficiunt. Nota tria principia in magia ista
 naturalia & legitima, sine quorum perfecta notitia, nullus operantem
 seculum proficit. Primum principium in uno consistit, non à quo,
 sed per quod omnis mirandorum naturalium virtus producitur in
 affluentiâ, quæ quædam, quia purum ab uno procedens non
 potest nisi à quo procedat. Ad ipsum à ternario & quaternario
 in quatuor progressus, ut compleatur denarius: per ipsum
 quatuor in unum, simul descensus in quatuor,
 in unum. Impossibile est compleri denarium, nisi
 quatuor in unum in grade lata convertitur. Omnes hoc princi-
 pium in unum ignorantes, nihil in ternario pro-
 ficere, nec in quaternario pertingunt. Nam etsi sapien-
 tiam, virtutes, potestates, opera-
 tiones, & proprietates perfecte cognoscant, ipsorumque ima-
 gines, & secretissima quæque ad plenum intelli-
 gant, tamen mirandorum consequi possunt in suis opera-
 tionibus, si huius principij à principio cognitione in-
 terdixerint. Quædam sunt quotquot vidi in adepta philosophia
 operantibus, aut nihil consequi sunt, aut ad vana, frivo-
 la, & inanis, post longas & inutiles operationes, despera-
 re se vident. Principium vero secundum, ordine, non digni-

tate quidem, à primo separatum, quod unum existens facit ternarium, est quod operatur miranda per binarium. In uno est unum, & non est unum, est simplex, & in quaternario componitur quo purificato per ignem in sole, aqua pura egreditur, & ipsa ad suam simplicitatem reversum, complementum operanti monstrabit occultorum. Hic centrum est adeptæ philosophiæ naturalis, cujus circumferentia sibi unita circulum repræsentat immensus ordo in infinitum: virtus ejus super omnia purificata & simplex minor omnibus quaternario super gradu composita. Quaternarius autem Pythagoricus numerus ternario sufficit, & sine gradumque observat, purificatus purusque in uno, & binarium in ternario miranda & occulta naturæ potest operari. Hic est quaternarius, in cujus mensura ternarius binario componitur in uno cuncta facit, quæ mirabiliter facit. Ternarius enim numerus ad unitatem reductus per aspectum, omnia in se contract, & quæ vult potest. Principium tertium per se non est principium, sed inter ipsum & binarium est finis omnis scientiæ & artis mysticæ, ac infallibile mediæ centrû: in alio quam in ipso factus non erratur, quoniam paucissimi vivunt in terris, qui profunda hæc intelligant. Varium est compositionem, & per septenarium quaternarium octies multiplicatum consurgens & manens finis. In ipso est consummatio numeri, graduum, & ordinis: per ipsum omnes philosophi, occultorum naturæ veri inquisitores, & effectus consecuti sunt: per ipsum ad simplex elementum quaternario reductum subito fiunt infirmitatum curæ miraculose naturaliter omnium ægritudinum: opusque in adepta philosophia naturali & præternaturali operantis consequitur effectus secundum dispositionem quaternarij. Prædictio futurorum per ipsum verificatur, occultorumque insinuario, non aliunde, sed per ipsum à natura percipitur. Hoc unico medio secretorum naturæ aperitur Alchemists, sine quo nec intellectus artis aperitur, nec operationis effectus invenitur. Errant, crede mihi, omnes, qui sine istis tribus principiis quicquam operari in occultis naturæ scientijs se posse confidunt. Major autem causa erroris est, quod sapientes olim secretis naturæ imbuti, hæc secula tacuerunt, vel nimia obscuritate involverunt ut non nisi à similibus intelligi vere queant. Secreta est hujus institutionis philosophia cælestisque, in qua si quis scire & intelligere velit aliquid, hominum tumultus fugiat necessum est, mundum deserat, cælum non oculis tantum, sed mente contempletur. Spiritus Dei ubi vult spirat, quæ vult illuminat, quæ suo numine obumbraverit, in omnem veritatis cognitionem inducit: quod qui acceperit, Deo gratias agat, studeatque fructibus operum bonorum correspondere pro viribus acceptis, accepisseque se recognoscatur, & ita non inveniet unde superbiat. Ille autem cui scire ista sub-

laria

Quia donatum non fuerit, aut misericordiam suam intelligat, qui
 non laboravit ut sciret: aut misericordiam Creatoris laudet, qua
 in eius utilitatem impedimenta fore voluit ut nesciret, aut si non
 sciret, Deum sibi non extitisse debitorem tantæ donationis
 sciat, & non murmuret. Amicus es, tibi consulentem ami-
 cum tibi, & factum intelliges. Propinquorum victor ignem in-
 vidia, non arrem calca mortalium, Dei immortalis odio, pericu-
 lum minatur levitas. Fuge synodum hominum mundana curan-
 tum, assoclare vero caelestia meditantibus., In nidulo hirundi-
 nis salus tua, periculum in stercore gallinarum. Velum raptum
 a vento persequeris, fatigaberis in septenario, sed per ternarium
 in veritate conserges iterum, & felicem te reperies. Si operatio-
 nes tuas aggredi coeperis à sole, quem tibi natura videtur abscon-
 dere, ut à cunctis ad verum solem, qui Deus est, per studium co-
 gnitionis, purificata ab inferioribus mente, in desiderio animæ
 fervore sanctissimi amoris converteris, & aliud ostendet. Quia
 in hoc mundo longa, tempus vero breve est, præstatque Crea-
 toris semper creaturam in veritate semper diligere. Sunt autem
 ista principia intellectui hominum difficilia nimium, & soli homi-
 ni ab aliis, arte ingenio & natura speciali conditione disposito
 pervia, sine superiora cognitione perfecta, nihil proficiunt in adepta
 philosophia operantes. Hæc philosophia naturalis non solum ef-
 fectus operum visibiles, sed etiam intellectum ipsius hominis in
 operum invisibilium in cognitione divinitatis illuminat, invisibiles
 effectus animæ præstat.

Sed videmus nomen ejus hodie hominibus invisum & odio-
 sum, quod in ea studentes una sententia damnent, omnemque
 utilitatem Christianæ religioni adversum penitus & contrarium
 existimant. Quod si ipsa ad primam puritatem suam reducere-
 tur, in hoc cunctis denuo amabilis & maxime utilis Principibus.
 Sed quis tam idoneus, quis tam doctus & potens, qui hoc opus
 agere possit? Non est unius diei negotium, nec viri pauperis
 opus, nec mercedi: uli & scientia profundissima in omni pene
 scientia requiritur, & opes, ut volumina multorum comportari
 possent. Quod quidem ut fiat, quandoque faxit omnipotens Deus
 Quod interea tam cum sterculos ex sacra scriptura colligere pro viri-
 bus non decernamus, ex qua nobis in integrum potest restitui, &
 non deinde ex opinionibus hominum, sententia malorum omnium,
 quibus obiectis prorsus ad fontem veritatis convertamur nos &
 valeamus ignavie, finem tandem imponentes huic
 operculo, fruamur cognitione veritatis
 per Jesum Christum.

TRACTATUS
DE NATURAE LUCE PHY-
SICA EX GENESI DESUMPTA,
IUXTA SAPIENTIAM THEO-
PHRASTI PARACELSI

Argumentum Totius opusculi.

Summum atque precipuum arcanum totius Phi-
losophia naturalis, in unco immensitatis aeter-
nae centro fundatum, priscos non considerasse
Physicos mirum est. Fortasse quod manifestioribus intenti,
ea quae penitus abdita sunt, praeterierint, vel potius datum
non sit eis, Deum a suis operibus nosse luculentius. Quod
quidem hisce postremis temporibus revelare suis Iesus Chri-
stus voluit. De quo etiam primus omnium (quod sciam)
Paracelsus libro ad Athenienses, vel ad istorum discipu-
los scribens, sub involucro docet mysterium magnum in-
creatum esse matrem & primam materiam creaturarum
omnium naturalium. Et quia dignatum est sese unire
quandoq; transiturarum rerum in universum etiam uni-
co centro creato. Cuncta sunt (inquit) in primam suam
essentiam reditura, non tamen in suam primam ma-
teriam, vel in mysterium magnum: sed in id solum
quod ante ipsum extitit, videlicet bonum, vel malum, id
est, in Vnarii similitudinem, aut Binarii. Non est etiam
hoc mysterium unquam in eo statu rediturum, in quo
fuit creationis tempore. Hoc primum principium in
tria prima principia naturalia divisum est, quorum ter-
tium rursus in quatuor, duobus alij nihilominus sub triade
sacra manentibus. Vnum enim per unum divisum est in
firmamentum & elementum, sub unionis conjugio tamen
permanent virtute lucis animam & corpus eorum vivi-
ficantis. Verum in istis data opera obscurus esse voluit

Para-

per se, licet non omnibus, illis tamen, quos iudicabat
 accanis ejusmodi esse indignos, & praesertim eis qui tanta
 contempnere solent: metuens forsitan, ne si quandoque hac
 intelligerent, abuterentur. Non animadvertit interea
 per latam viam aberrantes, ad veram semitam ex Dei
 praecepto reducendos. Ego contra, quod viderem Deum
 esse clavem & referantem arcana sua dignis, pariter indi-
 gnis claudentem: non habitavi diutius, quin quae prodesse
 bonis possunt, quatenus licet propalanda sint, & non pro-
 pter malos supprimenda. Novit enim ipse cujus sunt,
 etiam ab omnibus tueri, qui profanare studuerint, &
 auferre, quoties ei videbitur. Dixit porro: Habenti da-
 bitur, & non habenti etiam quod habet auferetur ab eo.
 Promissa claris admodum verbis, quae sub anigmate tra-
 dita sunt, nedum à Paracelso, verum etiam ab antiquissi-
 mis auctoribus & spagiricis physicis, enucleare visum est
 opportunum: quod, si quando fieri queat, mutui cessent odio-
 rum levores, & invidiarum conceptiones ex obscuris tra-
 ditionibus orta. Nec aliis auctoritatibus, ad probandum
 nostra fundamenta Physices, uti judicavimus equum esse,
 praeterquam ejus qui naturam ipsam condidit, & re-
 tum omnium Genesin per Moysen nos docuit in principio
 fundatam esse. Quapropter eandem physice duntaxat
 (ut nostra fert vocatio) tractandam suscepimus, & non
 theologice: ne forte quis extra nostram professionem va-
 garetur existimet. Theologis igitur ac piis viris suas in-
 terpretationes relinquimus integras, imo hac parte nul-
 latenus lasas volumus, quin potius amplectimur physico
 modo theologice. Tandem ut videatur & plerosque alios,
 cum vetustissimos, tum recentiores etiam spagicos adepta
 philosophia professores, in eadem fuisse sententia, testes
 adfero Hermetem Trismegistum, atque Io. Trithemium,
 quorum scripta prorsum à Genesi desumpta, pro viri-
 bus ingenij luculenter ac diversimode, jam physice mo-
 do spagirice, & subinde moraliter explicui. Quae singu-

la, ut ex priore tractatu videre est, ad vitam longam & firmam incorrupta natura conservandam & instaurandam faciunt. Posteriore vero tractatu vite brevis origo, & mortis occasio ex eadem Genesi per corruptam à serpente binario naturam demonstratur: utroque pariter ad corruptioni resistendum, varia docentur, varioque modo verissima remedia.

Exclamatio auctoris ad Deum.

Summa bonitas, immensa sapientia, æterne Deus, fieri haudquaquam potest, ut humanus intellectus absque maxima suæ mentis cōsternatione, vel minimum punctum inexhaustæ tuæ sapientiæ considerare, taceo quidem ut exprimere titubante lingua, vel tremente calamo scribere valeat: ni jussu tui sacratissimi spiritus, id ipsum in cordibus hominū imprimentis, fiat: quos etiam admonere tacite, & indices exhortari non cessat ad veritatis confessionem in omnibus. Quandoquidem attentari vel effici à quopiam in terris viventium hoc si debeat, lumine divini tui splendoris illustretur imprimis necessum est, ut ignorantia suæ tenebras agnoscat, ingenueque fateatur ab eis nulla ratione liberari posse alia, quam tua potentia. Et si forte suasu calumniatoris, à seipso quærat auxilium, in profundiorē captivitatis lacum se mergi comperiet: cum per seipsum nunquam aliud medium liberationis inveniatur, quam laqueum quo seipsum irretivit ab initio recedens ab obedientia, quam tibi soli Creatori suo debebat. Inobedientiæ hujus indices adhuc evidentissima nobis ob oculos proponuntur exempla, per ea quæ hactenus infidelium scripta produnt ex humana sapientia, præsertim circa tractationem facultatum, artium & scientiarum omnium, in quibus nil nisi vias à veri scopo declinantes quærunt ac docent. Id ipsum quidem non aliunde ortum habet, quam ex suis principiis & fundamentis, quæ non hauserunt, ut oportuit, ex vero fonte veritatis, centro scientiarum omnium, sed ex opposito falsoque mendaciorum centro Dualitate videlicet. Et quod pessimum est, hos suos errores pertinacissime defendere munireque studuerunt, contra quoscunque pios bonosque viros, qui devios ad veri centrum ex Deo revocare conantur. Quibus ut reluctentur atrocius, valla fabricarunt atque propugnacula, quo melius falsitatem pessime fundatorum suorum principiorum suorum contegant, ac tueantur. Ut illud est omnium

omnium primum & potentissimum: *Contra negantem principis* (inquiunt) *non est disputandum.* Quid mirum? ad eum fabricata modum, ut semel concedantur, in errorem confusionemque incidere sit necessarium cum qui assenserit. Hac via solent male cautos homines irretire captioseque fallere tenebrarum filii, qui semper in sua natione, filii lucis prudentiores extiterunt. Etenim à patre suo, serpente nimirum didicerunt quam habent sapientiam. Verum ubi ab eis qui veritatem sectantur, ac suam à centro veli tenent sapientiam, superati sunt; mox ad calumnias refugium quaerentes, appellant eos asinos, qui illorum fucum & errores Mundo palam faciunt. O hominum infania, qui non vident quocumque se vertant, in maximam ignominiam impingere se? Utinam asini conditionibus ornaremur omnes, quo monstrorum inter equos & asinos præter naturam generatorum, mulorum atque mularum calumnias ferre possemus cum patientia. Suos isti bajulatores præferunt suis parentibus. Quandoquidem natura comparatum est, ut magnetica virtute simile semper trahatur à sibi simili. Haud digni sunt infideles nobiscum, ad imitationem illius qui summa sapientia est, asinum equitare, quo fit ut monstra sibi delegerint. Non caret suo prælagio sane monstrorum equitatio. Non mirum, si quandoque animosos excitare voluisti asinos tuos, ô domine Deus, qui contra monstruos ejusmodi foetus dum in superbiam & ignorantiam tam pertinaciter acti sæviunt, calcitrare moti sint. Si genus hoc hominum esset asino dignum, utique sese submitteret jugo patientiæ, quod freno haud indiget vel capistro. Hoc ipsum etiam imitarentur in asino, nempe suos gressus, ut ille, pedetentim examiparent cum patientia & modestia, ne laberentur in ignorantiam: hoc est, sua fundamenta diligentius contarentur, num solidis constarent lapidibus à rupe veri desumptis. Porro cogentur in posterum ad Lydium lapidem quanquam inviti venire, judiciumque sui, non sine maxima confusione videre & audire. Honoratius fore non vident, ingenue suum errorem fateri, & poenitentia duci ad veri centrum, ac vitæ semitam, quam pertinaciter in eo perseverantes, per latam viam ad interitum & perditionem ferri. Quod quidem ut faciant, rogamus te Deum omnipotentem, istorum hominum oculos aperire digneris; utque mens eorum fiat oculus, & spiritu divino tuæ gratiæ tracti, redeant ad centrum veræ tuæ sapientiæ. De cujus fonte vivas hauriant aquas, abjecta sordium scaturigine: quibus hætenus submersi, proh dolor, adhuc in eis pertinacius persistunt, quanto magis hominibus veris innotescunt, & ab his admonentur crebrius. Bone Deus potens & misericors, nostri quantis periculis ægri sint ob falsæ medicinæ infidelium introductionem expositi, præsertim hac tempestate præ cunctis corruptissima.

prissima, quæ nêdum in medicina corporis, verum etiam in ea quæ salutem animæ concernit, omnia contra veritatem certare totis conatibus videntur, etsi frustra. Per te siquidem reddimur certiores: quotquot ejus tuæ sapientiæ centri fuerunt olim ac erunt in posterum ignari, nunquam veri quidpiam tractasse vel tractaturos esse: imo contra, quicquid unquam conati sunt, hoc ipsum non solum in sui ruinam & perniciem tendere, sed etiam eorum qui illorum vestigia sequuntur: idque verbo tuo, dum asseris nobis in persona filij tui dicentis: Ego sum via, veritas, & vita. Inde constantissime colligimus nostris in actionibus, artibus, ac scientiis omnibus, à centro veri progressum ad sanitatem & vitam facere nos debere, cum in hoc mundo, tum in futuro sæculo. Primo verbo, charitas in fratres: secundo, fundamentum ac finis actionum & operum nostrum: tertio vero, utraque salus in unitatis centro quærenda præfiguratur. Nollemus per homines hæc nobis obtrudi ad calumnias, ac si essemus immemores ejus quod polliciti sumus in præfatione. Quandoquidem exclamando ad te Deum, ac de misero statu infidelium conquerendo, rogamus divinam clementiam tuam, ut velit eos ad suum ovile revocare nobiscum. Dum eorum etiam recensemus errores, non propterea afficimus injuriis. Seductis enim ac seducentibus, non est in suis peccatis dissimulandum nec ablandiendum, quin potius ulcus ubi dolet eis aperiendum. Id ipsum & nobis errantibus, nisi crudelius contingat unquam, æqui bonique libenter & cum gratiarum actione consulemus. Cæterum habemus testimoniam certissimum ô pater omnipotens, medicum & medicinam te creasse, ac velle propter hanc illum esse honorandam. Quod nemo vere Christianus in dubium revocat, modo vera tamen, & non falsa medicina sit. Quarum differentia, non melius neque exactius, quam à suis principiis petenda. Propugnaculum igitur infidelium restringamus ad hunc modum: *Contra negantem principia, non est disputandum, nisi de principiis.* Ad quorum examinationem (Deo duce) feliciter nos conferamus, à creatione Mundi Physicam nostram inchoantes.

CREA-

CREATIO MUNDI EX NARRATIONE MOYSIS

IN GENESI.

DE MUNDO INTELLIGIBILI.

Dies unus.

IN principio creavit Deus calum & terram. Terra autem erat inanis & vacua, & tenebrae erant super faciem abyssi, & spiritus Domini ferebatur super aquas.

Dixitque Deus: Fiat lux, & facta est lux. Et vidit Deus lucem quod esset bona, & divisit Deus lucem a tenebris: vocavitque Deus lucem diem, & tenebras noctem.

Et factum est vespere & mane dies unus.

DE MUNDO VISIBILI.

Dies secundus.

Dixit quoque Deus: Fias firmamentum in medio aquarum, & dividat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmamentum, & divisitque aquas quae erant sub firmamento, ab aquis quae erant super firmamentum, & factum est ita. Vocavitque Deus firmamentum calum. Et factum est vespere & mane dies secundus.

Dies tertius.

Dixit vero Deus: Congregentur aquae quae sunt sub caelo in locum unum, & appareat arida. Et factum est ita. Vocavitque Deus aridam terram, & congregationes aquarum appellavit maria. Et vidit Deus quod esset bonum. Dixit quoque Deus: Germinet terra herbam virentem, producentem semen suum juxta speciem, & arborem facientem fructum, & habentem semen juxta speciem suam, & factum est ita. Et produxit terra herbam virentem producentem semen juxta speciem suam, & arborem facientem fructum, & habentem semen juxta speciem suam. Viditque Deus quod esset bonum. Et factum est vespere & mane dies tertius.

Dies quartus.

Dixit quoque Deus: Fiant luminaria in firmamento caeli, & dividant diem & noctem, & sint in signa, & tempora, & dies & annos. Et luceant in firmamento caeli, & illuminent terram. Et factum est ita.

Fecit-

Fecitque Deus duo luminaria magna, luminare majus, ut praesentet diem; & luminare minus, ut praesentet noctem, & stellas. Et posuit ea Deus in firmamento caeli, ut illuminarent terram, & praesentent diem ac noctem, & considerent lucem a tenebris. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est vespere & mane dies quartus.

Dies quintus.

D*ixit quoque Deus: Producant aqua reptile animam viventem, & volatilis super terram, sub firmamento caeli. Creavit ergo Deus cetera grandis, & omnem animam viventem reptantem, quam produxerant aqua juxta speciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum. Et benedixit illis Deus, dicens: Crescite & multiplicamini, & replete aqua quae sunt sub firmamento, & volatilis multiplicet in terra. Et factum est vespere & mane dies quintus.*

Dies sextus.

D*ixit quoque Deus: Producat terra animam viventem secundum speciem suam, jumenta & reptilia atque bestias terra secundum speciem suam, & factum est ita.*

Fecit ergo Deus bestias terrae secundum speciem suam, & jumenta secundum speciem suam. Viditque Deus quod esset bonum.

Dixit quoque Deus: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, & dominetur piscibus maris, ac volatilibus caeli, atque jumentis & toti terrae, omniaque reptilia super terram.

Creavit itaque Deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei creavit illum, masculinum & feminam creavit illos. Et benedixit eis Deus, dixitque ad eos Deus: Crescite & multiplicamini & replete terram, & subjicite eam, atque dominamini piscibus maris, ac volatili caeli, & omni bestia reptante super terram.

Dixitque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam producentem semen in terra, & omne lignum faciens fructum, & habens semen suum, ut sint vobis in escam, & omni bestia terrae, cunctisque volucris caeli, atque omnibus reptantibus super terram, in quibus est anima vivens, omne olivum herba erit in escam, & factum est ita. Viditque Deus omne quod fecerat & ecce erat valde bonum. Et factum est vespere & mane dies sextus.

Et quiescit die septimo ab omni opere suo quod fecerat.

EXPLI.

EXPLICATIO DVORVM PRI-
 morum capitulum Genesios juxta
 Physicam.

DE REPUTATIONE haudquaquam indiget, Spiritum
 Dei veram nos docere Physicam ex ore Moysis in
 sacra Genesi. Quis enim ausus erit negare, tum pri-
 mum naturam ipsam à creatione Mundi habuisse ini-
 tium, aut affirmare alibi quam in caelo, & in elementis existere?
 Propheciam Dei Moysen hoc loco nihil omnino ex seipso loqui,
 sed consilium, quae ex ore Dei audiverat, purè ac sincerè populo
 Israëlitico retulisse, Christianus omnis fatebitur. Si quis forsitan
 dubitasse, à coetu fidelium explodendus non immeritò censetur:
 quia hoc audiendus latus, nec ad colloquium pium & verè Chri-
 stianum admittendus, nisi resipuerit. In docendo igitur Moyses
 ex Dei præcepto populum Israëliticum à Deo electum, exordium
 facit à Physica, per creationis Mundi, naturæque primæ visibilis
 creaturæ narrationem: quo melius ac facilis, per admiratio-
 nem, tum magnitudinum operum Dei, recentiores & rudes adhuc
 suos discipulos traheret ad altiora, scilicet ad supernaturalia, & in
 summi sui Creatoris cognitionem adduceret. Ergo ab initio
 doceri non potest quin altissimus Deus hominem ultimam suam
 creaturam proccaret ad imaginem & similitudinem suam, ipsam
 visibilem ex nihilo creare domicilium ejus, & in illo quicquid usum
 foret necessarium. Nec id ipsum imagine suæ unitatis destitu-
 tum, sed totum, quod primam visibilem creaturam esse statuerat.
 Habet enim ordine pulcherrimò creatam, numeris, mensura, pon-
 dere, & dispositam, admirando quodam ornavit artificio. Qui-
 bus utitur instrumentis quodammodo seu primis ideis & for-
 mulis ut crevit in hoc opere suo. Unde non inconsultè, neque
 temerè colligimus, homines fundamentorum artium & scientia-
 rum suarum principia, medicinae præsertim (quæ prima sese ob-
 olat homini post lapsum necessaria) summa cum reverentia &
 gratulari actione haurire debuisse: maxime quod videamus
 Deum creatorem his mediis usum fuisse, cum tamen eis nulla
 sententia diceret. Potuit enim cuncta creasse nullo solo, qui Deus
 omnipotens. Verum ut nobis hominibus de se nihil potens
 aliter exemplaria daret, ad cujus normam, quicquid in hoc Mun-
 do esse operaturi aptè conferremus, omnemque sapientiam
 nostram à fonte sapientiae Deo, & non aliunde ortam agnoscerem-
 us, eique omnem ferremus acceptam gratiam, sic facere statuit.
 Quapropter ex divinis ejusmodi simulacris, nostra principia cum
 Physica, tum Medica, ut æquum est, orta sumtaque docebimus:
 idque

idque validissimis argumentis; scripturæ sacræ videlicet, ac irrefragabilibus exemplis demonstrare conabimur, contra quæ se-
 vian, ut volent, infideles. Horum etiã ex adverso principia de-
 clarare statuimus, ut toti mundo pateant utraque, ac hoc utrum
 sit judiciosi viris interea discernere verum à falso fundamento.
 Consolamur apprimè nos à fonte veri pendere, ac in eo Christus
 nos imitari doctores, & non infideles: tum nostros inimicos
 nil contra nos adducere posse, præter auctoritates hominum
 etiã à Deo reprobatorum, & veritatis existentis in Deo toto
 profus ignorantum. Demonstratur nobis unus inter infideles sa-
 pientes, artium præcos professores, vel potius inventionum sa-
 rum doctores, qui Deum ex veritate cognoverit, aut qui in Deum
 Deique filium blasphemus non fuerit (ut princeps ille suæ Medi-
 cinæ Galenus) vel idololatra, & contradictionis spiritu lectus
 non extiterit. Nihilominus ut veritatem haberi volunt, quæ quæ
 scribunt ac docent: ea ratione quidem seducti, quam etiam im-
 pudenter proferte non verentur. In artium (inquiunt) & facul-
 tum tractationibus non agitur de cognitione Dei, sed hæc in
 Theologiam pertinet: ac si concluderent illas absque Deo non
 tendas & exercendas. Quæ blasphemia hæc est? Inde luce
 rius patet nihil istos qui talia proferunt, ex charitate erga pro-
 mum facere, sed solum àvaritia. Possuntne esse medicus & me-
 dicina vera, sine suo Creatore? Sed missos faciamus epus
 nostræ nos tandem recolligamus. Deus utique pura & sim-
 plex essentia per seipsam consistens, incomprehensibilis, & in-
 visibilis, & indefinibilis, & indivisibilis, per unitatem in
 bis præfiguratur: quæ quidem multitudinis experta, confu-
 sionem non admittit, proinde nullam infirmitatem. Mundus
 cum ad imaginem & similitudinem unitatis à Deo creatus
 ea persistit unione, quamvis per numeros ordinatus, ut in Genesi
 fit mentio: quippe qui naturam unionis adhuc retinebat,
 sub hominis inobedientia, multitudinemque nullam effecerat,
 usque dum per dualitatem Binarij seductus, in multitudinis
 confusionem, contrarietatem, & inobedientiam præcipitasset, verum
 que perfectionis ac sanitatem corporis atque mentis exortus,
 contra omnis vitij labem, infirmitatis ac morbi miser homo con-
 xit. Præus medicina quapiam non indiguit, quam in morbo
 hunc omnium genus morborum incidisset omni sanitate privus.
 Cum igitur origo prima morborum omnium homini con-
 sistere; ac hanc in illa quærendam esse necessarium est. Jam vi-
 deamus in quos morbos incidere: in confusionem videlicet, &
 utriusque mortis apprehensionem. Ergo spiritu & corpore male
 affectus,

affectus, quod sentiret se in utramque mortem exitum facere, timuit vocem Domini, & abscondit se non quærens remedium. Duplici tamen ut servaretur medicina fuit opus, Misericordia Dei, videlicet, ac pane. Sub hoc posteriore corporis medela continetur, sub his correctionis & punitionis verbis à Domino prolatis: *In sudore Vultus tui vesceris pane tuo.* Panis hic non solum intelligendus, quo sustentatur corpus in alimentum, verum etiam quicquid ad vitam naturalem est necessarium. Morbido maleque sano corpori medela ad vitam ejus, panis est, quo si destitutum erit, non secus atque si careat cibo, morti fit obnoxium. Maximo sanè dispendio panem benedictionis, pro pane sudoris, doloris, anxietatis & curæ commutavimus. Panis itaque Medicinæ (non ille qui per hæc artem acquiritur, sed qui ad recuperandam sanitatem est necessarius) alio loco minime quærendus, quam eo in quo nobis deperit, utputa infelicitatis & unitatis horto, quem brevibus explicandum, Physicè duntaxat, suscepimus. Antea tetigimus mundum ipsum ad imaginem & similitudinem unitatis à Deo conditum esse. Quandoquidem sua rotunditate mirum in modum absoluta, ejus pura meraque simplicitas absq; multitudine, qua doratus est ab initio suæ creationis, aperte nobis innotescit. Videmus enim corpus sphæricum, quantumcunque, & quaqua versum agitatum in plano, solum in unico punctulo quiescere; quod habet pro suo fundamento, quodque tanquam centrum suum occultum, ad superficiem circumquaq; manifestum facit. Ut hinc non malè concludere quis posset, omnem sphæram suo centro nihilo majorem esse, cum aliud nil quam idipsum referat, ac ubique sui semper similis, unitatis vetò confortio potiatur. In eodem mysterio magna quædam arcana, cum naturalia, tum supernaturalia latent, item artium & scientiarum cum fundamentis multa sapientia. Si mundus igitur in unione suo permanisset, non erat opus medico neque medicina. Omnis itaque medicinæ finis est; ut ad unionem ægrum reducatur, super quam Physices & Medicinæ vera principia fundavimus. Reliquum erit ut inceptum, sub auxilio divini numinis, pro viribus nostris exequamur.

DE PRINCIPIO CREATIONIS.

In principio creavit Deus cælum & terram.

Variæ sunt opiniones apud nonnullos de principio creationis Mundi. Sunt inter alios, qui negant hoc ad tempus quoquo modo referri posse, quia nondum existeret, quodque à vespere & mane prius ortum habuit. Alij volunt ordinem denotare, ac si dictum esset, primum omnium. Verum hæc verba, *in principio*, videlicet, videntur cum pro tempore, tum pro ordine; extra omnem loquendi modum & rationem interpretandas. Cum

Cum potius in ea significatione temporis Moyses dixisset à principio, ut etiam habent aliquot vulgares interpretationes, vel in principio, primo &c. Locum etiam designare minimè videntur. Nam verbum Dei Deum ipsum aliquo loco includere velle, nefas. Etiam ante mundi creationem nullus potuit esse vel assignari locus. Infinita siquidem immensitatis divinæ amplitudo, nullos terminos habet, quo fit ut locus in infinito non sit, qui dicitur à limitum circumscriptio. Quid ergo sibi velle videtur Moyses per principium? Idem sane apparet, (sub correctione tamen dictum) quod Divus Joan. cap. 1. simili nec diversa phrasibus utens in eandem sententiam; hoc solo de improbo, quod ista tractatio magis Theologica sit quam illa, quæ potissimum naturalis esse videtur ac Physica. Verbum itaque Dei Deus nullo contineri loco potest, ut superius dictum, sed omnia potius in se comprehendit & concludit, ut etiam à nullo excludatur. Proinde si Deus in principio creationis fuit (quod piè credendum) oportet necessariò principium hoc non fuisse locum. Aliquid tamen fuit hoc principium, in quo Dei verbum æternum creavit cælum & terram. Benè recteque locutum fuisse Moysen testatur Divus Joan. idem quod ille sonans eisdemque verbis. Alioqui potuisset argui hoc loco de impropria locutione, vel interpretum errore. Tutissimum fuerit igitur non aliter intelligere, quam ipsamet verba sonant, juxta puram & memoriam simplicitatem. Major pars interpretum asserit Moysen accommodare suam sermonem ad imbecillitatem ingenij rudis adhuc populi Israelitici Ecclesieque recentis. Concedimus quidem. Verum qui factum sit, ut non etiam pudè ac simpliciter eos de hoc principio instruxerit, non videmus, nisi fortè, quia non decuit indignos æquè atque alios tanti mysterij fuisse participes. Credendum itaque Moysen simpliciter narrasse omnia quæ audiverat à Domino, populumque suum non defraudasse: at si quæ peculiari dono Dei per intellectum fuit assecutus, ea doctoribus etiam revelasse, quæ non aperte scripta sunt, minimè dubium. Præclara siquidem ingenia tunc temporis quum Moyses doceret Genesim, extitisse apud ipsum inter filios Israël, testantur sacræ scripturæ, qui longè majora ferre potuissent, quam indoctus populus. Quid autem privatim docuit eos, integrum alijs ejusmodi mysteriorum studiosis viris, ut hoc de negotio judicent, relinquo. Quod quidem & mihi audire cum cæteris quæ ad hanc rem pertinent, pergratum atque jucundum foret. Si tamen venia minus dignum sit apud homines, non facundum homunculum de tantis abstrusis juxta Physicas rationes investigare (quæ minus etiam periculi secum etiam adferant quam theologicæ) parcat Omnipotens Deus, qui corda scrutatur hominum. Scit enim me non ambitionis, non invidiæ, neque vindictæ causa, sed jurandæ potius pro ta-

pro ta-

pro talentulo quod accepi à Domino, Reipub. myfteriorum & arcanorum studiofæ gratia, fideliter id omne facere quod poffum. Alias ante aliquot annos declaravi fcriptis editis, quid meo iudicio videretur effe principium creationis mundi: Quemadmodum & hoc loco repetere minimè gravabor, & luculentius, fubmittens me fcriptaq; mea nihilominus debità correctioni fanius interpretantis.

Scrifpfit etiam antea præceptor ille nofter, nunquam fatis laudatus Paracelfus, ab exordio mox fuæ Philofophiæ ad Athenienfes his fermè verbis: *Omnium quæ creata funt, & funt obnoxia corruptioni, unicum fuit principium, in quo conclusa fuerunt omnes creatura, quæ univèrfa regio capit atherea: - fci tamè, ut omnium unica materia duntaxat exifterit, & non unicusque fua. Materia hæc rerum omnium eſt myſterium magnum, non perceptibile quid, non ultus eſſentia vel forma, nullius proprietatis, inclinationis, ſimilium &c: item abſque ullo colore, & elementari natura. Quam latè ſe extendit atherea regio tota, tam ampla fuit ſphæra myſterij magni. Hoc mater fuit elementorum, ſtellarum, arborum, creaturarum carni, ac reliquarum omnium ſenſibilium & inſenſibilium, omniumque corruptibilium rerum. Singula ſuam ex eo myſterio duxerunt originem, non ſucceſſivè, ut unica creatione tantum: ſubſtantia, materia, forma, eſſentia, natura, & inclinatio, data ſunt à Domino. Myſterium magnum creati nullius ſimilitudinem habuit, nec etiam creatum fuit. Fuſt nihilominus materia prima, ex qua res omnes mortales & corruptibiles orta ſunt. In creatum igitur myſterium hoc, fuit ab altiffimo opifice Deo præparatum, ut eſ ſimile nunquam futurum ſit, nec ipſum unquam rediturum, ut fuit. Et ſi cuncta reditura ſint in ſuam primam eſſentiam, non tamen in myſterium magnum, neque in primam ſuam materiam. Nam quod corruptum fuit, reſtitui non poteſt, nec reſtituitur, ſed bonè redit in idipſam, quod ante myſterium magnum exiſtiſt. Ex eo myſterio magno increato, prodierunt multa alia myſteria ſpecialia. Creatiſt igitur ſummum arcanum, ſummumq; bonum conditoris omnium, hoc in uno increato ſimul omnia, non eſſentialiter neque qualitativè, ſed in eo fuerunt quemadmodum in trunco quoſiam imago non viſibilis, priuſquam auferatur omne quod ſuperfluum eſt lignum: tum demum & non priuſ apparet. Non aliter de myſterio magno cenſendum, quam in ſui ſeparatione carnalium & inſenſibilium quodq; ſuam in formam fuiſſe redactum. Nihil tamen ejus quod abſciſſum eſt, perſiſt, nec abjectum fuit, ſed quodlibet in formam, & eſſentiam factum. Admirandum admodum*

opifex Deus, qui minimum & ineptissimum in utilitatem adducit, eius usum roborat, quod nullum unquam efficiet alter. Concludens itaque maximum arcanum hoc ipsum esse dicit. Quia aeternum cum transitorio conjungere se dignatum est, omnia sunt in primam suam essentiam reditura, & non in primam suam materiam. Hæc ille. Hujus tanti viri philosophia admodum rara, quod captum Atheniensium discipulorum superet, ad calumnias & convitia sese totos convertentes, non tam hominibus quam Deo bellum gerunt. Non vident interim ista longè altius esse petita, quam ab infidelium somnijs & vanis opinionibus, quorum fundamenta figmenta sunt hominum tantummodo. Paracelsus autem ex narratione Geneseos à Deo per Moysen tradita fidelibus, sua deducit primorum principiorum Physices fundamenta, à primo rerum omnium principio faciens exordium: quod quidem alio nomine mysterium magnum appellare voluit: ac si Moysen pro viribus à Deo sibi concessis, imitaretur ad hunc modum: In mysterio magno increato creavit Deus coelum & terram. Non dicit etiam Moyses creationis principium fuisse creatum, sed in eo creationem omnem factam esse asserit.

Ut tandem ad principij declarationem veniamus: Quis ignorat quæso vel minimum ædificium indigere suo principio, à quo in perfectionem assurgit, ac tale fundamentum esse, in quo vel super quod extruitur? Si principium igitur omnis ædificij, fundamentum sit ejus, quid obstabit, quin opificij tanti, quantum cernimus esse mundum hunc universum, dicamus principium Physicum fuisse fundamentum ejus, in quo & supernaturale principium esse, super quod creatum est atque fundatum? Nonne duobus fundamentis opus esse scitur in omnibus manufactis ædificijs: unum ex eadem materia ex qua constant: alterum super quod illa quiescunt, & sine quo persistere non possunt? Oportet igitur hæc duo conjuncta simul esse, licet etiam diversæ conditionis existant atque naturæ. Unum porò pars est ædificij, ut sunt primo facti super fundum lapides: alterum verò extra ædificium, at sine quo illud etiam consistere non potest, ut est fundum, quo totius structuræ pondus sustentatur. Creationis igitur mundi principium est ejusdem fundamentum. Interrogabit fortasse quispiam, utrum istorum statuamus pro principio? Sat superque per ea quæ dicta sunt, responsum est: utrumque videlicet conjunctum alteri, ut aut unum esse oporteat, aut ruere quod superædificatum est. Nec fatis per ea quæ dicta sunt hactenus, apertè innotescit, quid creationis tam admirandum sit principium. Libenter abstinerem à propalatione sacratissimi hujus mysterij magni increati. Verum aliud quid me facere licet ac decet, quam quo facta trahunt obtemperatissimè sequi? Fateor ingenuè hoc loquor, me nihil

nihil præterquam sub divino dictante spiritu, scriptorem & monitorum ejus exaratores agere, velut è profundissimo somno excitatum. Quid miser homo de se promere, præter meram ignorantiam potest? aut quid habet quo gloriatur potius, quam à Deo gratiam assecutum esse, servitio dignum ejus, & obsequio, cui soli gloria convenit? Faxit igitur qui potest, velleque solus habet, ut ejus ductu felici, comitibusque fidei, inchoatum hoc opus eo sine perficiam, ad quem nutu suo dirigere voluerit. Minime dubitandum quin hoc fiat ad vindicias veritatis ab iis oppressæ, qui falso hætenus eam sibi totam vindicarunt, & in liberationem eorum, qui his ducibus ita cæcutiverunt, ut apertis etiam oculis, mente nihil prorsus percipiant: nunc verò utrobique lucem videant ejus, qui lux est, & lucem inaccessibilem inhabitat: cui soli honor sit, laus & gloria in æternum.

Animadvertite igitur fideles, ad ea, quæ sub integumento potius latere plurimos æquum esset, quam promulgari paucissimis. Et ni me stimulus in animo quodammodo cogeret ad exprimendum, effari haudquaquam ausus essem. Ut tamen aliquando videant homines erga Deum & naturam ingrati, quam atrociter hætenus veritati resisterint, diutius sub silentio præterire, periculosum fore duximus: non fortè pertinacius in hoc errore persistentes, etiam alios multos, alioqui natura bonos, corumpant, ac in similes errores attrahant. Æternum ergo sapientiæ verbum æternæ, in immensi & infiniti sui centro æterno, finiti & quandoque transitori centrum collocare voluit, ut in eo sibi materiam præparet absque ulla præjacente materia quapiam, ad mundi creationem idoneam. O admiranda sapientia, quæ ex punctulo vix intelligibili, quicquid unquam ingentis machinæ hujus, vastæ ponderosæque molis à creatione factum est, solo verbo potuit excitare! Quis satis admirari poterit, omne quod grave dici potest ac onerosum, hoc uno solo puncto, puncti virtute sola sine molestia gestari, firme figi, ac supra omnem constantiam retineri, citraque ullam vacillationem sustentari? Sed quis non magis quam mirabitur, stupefiet, dum considerabit medium absque terminis vel extremis assignari? quod præter omnem geometricam rationem, imò supra captum angelorum (ut interim de hominibus taceam) factum esse scitur ab eo cui soli nota sunt omnia; Divinitati nihil similis centro. Nam ut ipsa incomprehensibilis, invisibilis, non mensurabilis, infinita, indeterminata, & si quid ultra dici potest, omnia similiter in centro quadrare convenireque certum est. Hoc enim quia locum nullum occupat, ob quantitatis carentiam, comprehendi non potest, videri, nec mensurari. Tum etiam cum ea de causa infinitum sit, & absque terminis, locum non occupat, nec depingi potest, vel imitatione fingi.

Nihilominus omnia quæ locum etiam non implent ob carentiam corpulentæ, ut sunt spiritus omnes, centro comprehendi possunt, quod utraque sint incomprehensibilia. Quapropter verba creationis, *in principio* videlicet, ad locum referri Physice nequeunt, etsi ad centrum sit relatam principium.

Nec prætereundum esse judico mirabilem admodum centri naturam, quod ad sphaeræ formationem attinet ex Physica. Ex eo namque ab omni parte fluentibus æqualibus lineis sese mutuo contingentibus, exsurget inde solidum corpus sphaericum, tot centrorum in superficie, quod fluxerunt è centro lineæ. Patet inde sphaeram quantumvis ingentem cærere basi, ac in plano minime, nisi retenta, quiescere posse. Non absurdum igitur concludimus ex his, sphaeram omnem è centro suo natam esse naturaliter & Physico modo, per sui centri immoti radios extensos ad justam superficiem, id est, æqualiter finitam atque determinatam. Et quanquam ista vobis, ut inaudita prius, admodum rudia videri possunt: talia tamen est quod existimetis, ut quæ præclara mentis acie præditis etiam, per totum vitæ curriculum, abundè satis exhibeant contemplationis atque studij, nec dum quidem eos vix millesimam centri partem assequi possit putate. Sanè quicumque centri naturam probe cognitam haberet (ut ait vir quidam excellentissimus in adepta Philosophia) ipsum nihil eorum quæ in cælo & in terra sunt naturalia latere quoquo modo posset. Ut igitur centri nullus est finis, virtutum ejus etiam & arcanorum abyssus infinita nullo calamo satis describitur. Quare tantisper ab eo describendo tractandoque nobis erit quiescendum, quoad cætera quæ de mundi creatione putamus esse notatu digna, contemplati fuerimus ex Physica. Solum hoc addemus, centri videlicet, nec non eorum quæ prodire queunt ex ipso, rudem & impolitam adhuc imaginem proponi, quam politioris ornatus cultoribus exhibemus decorandam. Sat nobis modo fuerit, si qualemcunque semitam arcanorum naturæ studiosis, qua pateat iter ad altiora, statuerimus. Janitores sumus, sis tu lector optime qui penitus in abditiore penetres, aut is quem te constituat ille, cujus est unumquemque ad suæ vitæ munus & officium revocare.

Creavit Deus cælum & terram.

Opus est solius Dei creatio. Quis enim alijs ex nulla præjacente materia vel substantia, materiam excitare potest? certe nullus angelorum neque hominum. Cum igitur Moyses dicat, in principio Deum creasse cælum & terram, nec subdat ex qua materia, tacitè nobis innuit, cælum & terram fuisse rerum omnium primam materiam, ex centro (ut auditum est) per verbum Dei excitatam. Nec repugnat sententiæ patrum asserentium, ex nihilo cælum

coelum & terram esse creata. Nam respectu coeli & terræ perfectam essentiam, formam, & materiam habentium, quod his carere intelligitur, uti centrum, censetur etiam pro nihilo.

Cæterum operis omnis excellentia potissimū ex eo iudicatur, cum in ipso videntur primis ultima, & e contra, mutuo sibi correspondere. Divini porro hujus opificij duo principalia membra corporis unius mundi videlicet, perbellè referunt hominis creationem unius in duo postmodum à Domino divisi. Verum quia partes ex uno & eodem sunt, in unum rursus convenire plurimum appetunt: hoc in operante tertio, nempe vinculo naturæ per mutuum unitatis suæ naturalis amorem & appetitum.

Terra erat inanis & vacua.

Quænam fuerit mundi materia prima, dictum est prius; jam pro parte qualis extiterit, indicatur. Per inanitatem quid aliud hoc loco præter inopiam & indigentiam, copia quandoque splendendam, intelligi posse videmus; & per vacuitatem, ultra locum, sterilitatem ac infæcundum statum etiam in meliorem conditionem redigendum, ut patet ex sequentibus? Et quamvis terræ hic solummodo fiat mentio, nihilominus sub ea appellatione comprehenditur universa regio elementaris, quæ postmodum sub firmamento locum obtinuit. Conjectura quadam ejus occasio nobis apparet, quod elementum hoc præ cæteris suapte natura fluidis mobilibus ac raris, stabile, firmum, ac solidum, centro fit affinius: tum etiam progignendis creaturis ad vitam hominis necessarijs, ac deferendis magis idoneum, magisque notum præ cæteris.

Et tenebra erant super faciem abyssi.

Clarior materię mundi primæ status innotescit, ut quæ fuerit abyssus perfusa tenebris, coelum atque terram permixta simul in se complexa. Quis non ex his adhuc intelligit omnia sub unitate prius comprehensa, & in unica massa tantisper delituisse, donec à summo creatore manifestata sint per separationem?

Et spiritus Domini ferebatur super aquas.

De materia prima concludit Moyses, innuens coelum, terram, & totam abyssum aquas fuisse. Unde manifestè liquet ea omnia solum unicum quid extitisse specimen aquarum referens, super quas spiritus Domini ferebatur. Sunt qui interpretantur Moysen per abyssum & aquas, unum & idem intellexisse: quod sane probabile est. Nam adhuc nulla fuit mundi facta distinctio, donec Deus creasset lucem, eamque postmodum à tenebris divisisset. Unde colligitur per omnia quæ dicta sunt, unicam

massam intelligi, usque ad primam divisionem, lucis nimirum à tenebris.

Dixit quoque Deus: Fiat lux, & facta est lux.

Absoluta mundi materia & forma primordialibus, Deus creare voluit lucem. Est enim spiritus in quo vita rerum naturalium, à Domino conditore posita est. Hac sanè fuit opus ad splendendum ea quæ de terra dicta sunt & abyssò, hujus videlicet illustrationem, & illius inanitatem & vacuitatem replendas. Primum igitur cæli & elementorum fuit ornamentum, tertium quoque idealis mundi membrum & potissimum. Ideo primo loco nobis à summo conditore commendatur & approbatur bona his verbis:

Et vidit Deus lucem, quod esset bona.

Hæsitare quis hoc loco posset, an etiam Deus non viderit cælum & terram esse bona. Verum quicumque pia mente verba hæc intuetur, intelligit pariter omnia quæ solus bonus Deus creavit, esse non nisi bona. Porro quod unum altero magis bonum sit, non propterea derogatur dignitati minus boni. Singula siquidem unius & ejusdem corporis membra, sortita sunt in eo peculiare munus & officium ex voluntate sui conditoris, ut unum alteri non invidet. Hoc ipsum etiam de charitate legitur, spe fideque majorem esse. Proinde non sequitur reliquas duas esse minoris existimationis. Etenim alibi legitur fide sola hominem salvari. Ergo videre Dei bonum (ut vir probus quidam inquit) est nobis approbare bonum.

Et divisit lucem à tenebris.

Non absimile dubium occurrere potest, utrum tenebræ non fuerint à Deo probatæ, cum ab eis lux bona dividatur. A bono quidem quod dividitur, videtur esse malum, uti habetur de separatione ovium ab hædis. In Genesi autem divisio non aliter intelligenda, quam infra legitur de divisione aquarum ab aquis, superiorum ab inferioribus, cæli à terra, viri à muliere, & similibus. Manet enim ibidem vinculum unionis & copula per mutuam appetentiam inde quidem ortam, quod ex uno & eodem partes divise sint, & non ex diversis nata.

Appellavitque lucem diem, & tenebras noctem.

Scitur ex luce diem oriri, ac per illius impedimentum introduci noctem: impeditur autem lux per interpositionem opaci corporis vel densi, ut sphaera terræ noctis umbram efficiens. Lucem igitur tenebris obducere, diem est claudere, non secus atque, luce noctem propelli, diem est introduci.

Et factum est vespere & mane dies unus.

Divisio partium in unione permanentium exponitur. Per mane siquidem lux atque dies intelligitur artificialis, & per vespere, nox atque tenebræ, quæ simul ambæ partes diem unicum naturalem constituunt. De tenebris etiã intelligendum est naturalibus, quas inservire Deus nobis voluit. Alienæ sunt prorsus à tenebris exterioribus extra vel præter naturam ortis, in quas angelus malus dejectus esse legitur. Cæterum quod ad unum diem attinet, sententiã doctorum piorumque virorum est, hunc nobis summa cum reverentia considerandum esse, ut qui in creatione mundi intelligibilis, per conceptum in mente divina sit absolutus, & non alijs quinque diebus annumeratus, quibus hunc sensualem & visibilem mundum, ad exemplar illius idealis conditum esse, materialiter tamen volunt, & ideò ab altero die prius inchoatum. Est enim primus numerus, dualitatis videlicet, materiæ repræsentativus, ut unitas formæ, vel potius ideæ primæ. Trinitas verò factus est unitatis, uti quaternarius dualitatis. Mundum itaque volunt sub uno die divinitus, & non primo, creatum esse idealiter unum, & postmodum sub numero primo per ordinem materialiter ideæ suæ repræsentativum. Impium namque videtur, unitatem, sub numerum & ordinem velle concludere, licet unitatis constare numerum humana ratio doceat, non propterea censendum unitatem in serie numerorum esse connumerandam. Differunt enim unitates ab unitate, non minus quam confusio multitudinis à simplicitate. Plures unitates quia multitudinem efficiunt, ut hanc, nec illas ullo modo potest unitas admittere. Quapropter dixit Moyses sub vespere & mane factum esse diem unum, & non primum, ut habent multæ versiones: nec dubitandum inadvertentia quadam interpretum id accidisse. Hactenus de creatione mundi intelligibilis, cui locum assignare alibi quam in infinito verbo Dei locum non admittente, nefas. De visibili tandem ad illius exemplar & imaginem conditi, fundamentum ac principium in mysterio magno increato habente, est quod modo loquamur.

DE MUNDO VISIBILI ET
sub sensum cadente.

DIES SECVNDVS.

Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio aquarum, & dividat aquas ab aquis. Et divisit aquas quæ sunt sub firmamento, ab aquis quæ sunt supra firmamentum. Et vocavit Deus firmamentum cælum. Et factum est vespere & mane dies secundus.

Y 4

FIAT

Fiat firmamentum.

Creatio mundi visibilis à Moysè narratur facta fuisse die secundo primum, qui primus numeralium non immeritò dici potest. Nam creationis materialis mundi historia, ab eo die sumit exordium. Moysè porro docente cœlum per firmamenti creationem factum fuisse in medio aquarum. Hoc quidem aptissimè correspondet ei quod supra de aquis dictum, scilicet spiritum Domini latum fuisse super aquas. Unde satis apertè constat, omnia prius aquas exiisse, quas altissimus conditor assumpserat, sibi quæ præparaverat in materiæ suæ materialis creationis primam. Medium etiam hic non ut æquidistantiam ab extremis intelligendum, atqui potius velut sequestrationem, quemadmodum inter contrariantes conciliatorem, sive moderatorem dicimus esse medium, ne confundantur amicitia leges. Haud secus hic ne permiscerentur de cætero inferiores aquæ superioribus, medium creatum est à Domino firmamentum. Id ipsum eo docet Moyses, inquit ex ore Domini, *Et dividat aquas ab aquis*; ac si dixisset, dividat cœlum ab elementis.

Et dividat aquas quæ sunt sub firmamento.

Ista divisio non inconcinne respondet ei, quæ de luce facta fuerat à tenebris: ea tamen ratione qua purum ab impuro dividi intelligitur. Quid quæso luce purius, ecquid impurius tenebris inter ea quæ creata sunt? Secundò loco longè lateque cœlum est purius omnibus elementis. Proinde videmus primam divisionem eorum quæ sub aquarum unitate comprehendebantur, fuisse lucis à tenebris uno die factam, atque secundam cœli videlicet ab elementis altero die subsecutam. Inde per contemplationes Physicas, Chemiæ primum fundamentum ortum habet. Ejus siquidem artis potissimum exercitium versatur circa divisionem puri ab impuro quorumlibet à natura productorum. Ex his igitur quæ dicta sunt, constat, per purum intelligi lucem atque cœlum: & per impurum, terram & elementa firmamenti medio divisa divinitus. Quapropter toto cœlo (quòd ajunt) errare videntur, qui docent aliam elementorum divisionem, quam omnium simul, in suo naturali vinculo manentium, à puro suo cœlo quod eis permixtum fuit à natura. Exin haud temerè considerant Physico-chemistæ (non illi qui sine veræ Physicæ cognitione currunt in vanum) omne corpus à natura procreatum; ab hac eadem sibi ob oculos esse positum, haud secus atque aquas tenebrosas in eo latentes, quas per firmamentum igneum & artificiale suum dividere possent in superiores puras, & inferiores impuras.

Porro divisio hæc, divisionem atque differentiam secum adfert, quæ modo videtur inter priscos Physicos, & Paracelsum. Iste suæ
Physicæ

Physices fundamenta ejecit super Genesis partem superiorem potissimum: Illi vero fluitant super aquas inferiores tantum, ex quibus quatuor quas vocant qualitates primas, pro columnis ædificij sui stabiliunt in quatuor elementis inferioribus. Nihilominus fateri coguntur tria prima sua principia Physica, formam scilicet, materiam & privationem, cum tamen nihil minus quam veram formam doceant. Quid autem per privationem intelligant aliud, quam lucis naturalis privationem, haud quaquam percipi potest. Contra Paracelsus hanc naturæ lucem (qua videntur illi privati) totis conatibus & pro viribus amplectitur, ut per eam in abdita naturæ mysteria nec non arcana penetret. Si formæ rationem etiam aliquam habent, cur eam non docent à sua materia separari, ac tanquam à tetro carcere liberari, quò liberè valeat agere? Si verò modum ignorant ac artem, quare quæso vituperant? Fatuum porro videtur ut laudare, pariter & contemnere quod ignotum est. Atque mentis est proflus insanæ præter causam & occasionem affici. Sed aliò nos revocat animus.

Antea diximus cœli divisionem ab elementis arti Chemicæ didisse initium. Restat modo enucleemus quid per cœlum suum intellexerint hujus artis veri professores. Non aliud sanè quam id ipsum quod Paracelsus per suum Mercurium sulphureum: Postquam enim à suis confusarum aquarum corporibus superiores aquas dividerint medio sui firmamenti artificialis, utramque partem seorsum reponunt, usque dum in usum veniant, quem audire quandoque licebit ex sequentibus. Sat modo fuerit primi nostri principij, Mercurij videlicet, fontem aperuisse ex quo defluxit. Quin etiam cœli divisionem ab elementis penitus intuebitur. Ea cum primis necessaria fuit ad successivam generationem & propagationem eorum, quæ Deus verbi sui virtute ac sapientia primum creavit in elementis. Nihil enim in seipso generare potest, sed in alio tantum quod ex seipso fuerit. Quocirca aquæ primordiales necessariò divisæ fuerunt, ut illa postrema Adami ab Eva divisio primæ corresponderet illi, & è contra.

Vocabitur, Deus firmamentum cælum.

Firmamentum pro toto cœlo naturali habendum est, à Lunæ situ elementis proximo, usque ad extremam universi creati naturalis concavitate, & non solum pro stellarum fixarum (quas vocant) altitudine, ut infideles docent.

Planctas, quos etiam erraticas stellas dici volunt, in firmamento sitos juxta Moysis sententiam asserimus: cui uni soli plus fidei tribuendum est, quam infidelium scholis omnibus. Docent isti cœlorum nimiam ex suis opinionibus multitudinem. Cum Paulus tamen Apostolus duos duntaxat esse naturales clarè satis in-

nuat, dum raptum se profert in tertium cœlum. Hoc ipsum fuisse supernaturale quivis pius & merè Christianus judicabit ex eo, quod ibidem supernaturalia cum vidisse, tum audivisse ac didicisse debuit, & non naturalia. Reliquos ergo duos sub cœlo supernaturali collocatos, naturales esse quis dubitabit? unum incorruptibile, qualitatis omnis, mutationum & vicissitudinum expertus; alterum verò corruptibile, & in media regione situm, in quo mutationes omnes, & qualitatum alterationes, atq; meteoricæ generationes fiunt? Posterius enim hoc à Moysè vocatur cœlum apertissimè die sexto; quum dicit, *ut dominetur piscibus maris & volatilibus cæli.* Situs planetarum altiores demissioresve, tot cœlos non constituunt, sed in unico cœlo cum cæteris astris liberè moventur, ex ordine, quo ab initio suæ creationis, digito sui conditoris agitati sunt, quem etiam ordinem atque motum servabunt inviolabilem in finem usque sæculi. Non clavis neque malleis corpori cuiquam cælico affixi circumaguntur, ut satis innuere videntur infideles, licet admodum tacite, qui quod ante pedes est non vident, interea, quæ in cœlo fiunt ad unguem recitare volunt Astronomi. Sed quin aperte fatentur, quum de fixis in firmamenti concavitate docent potius æquidistantes perpetuo moveri? Quanto magis hoc mirabile, imo ut fere impossibile videtur humano captui nostro, tanto sanctius atque firmitus, ac majori cum veneratione tanti opificis admirandum est nobis Christianis artificium, qui hæc arcana Dei ad lancem intellectus humani (quod faciunt infideles) nolimus, neque debemus revocare, ut sciamus qua ratione id omne fiat, quod à Domino factum est. Satis nobis fuerit fateri, omnia esse in sua potestate, ac ipsum quæcunque voluit fecisse.

Et factum est vespere & mane dies secundus.

Quod prius de uno die diximus ex aliquorum sententia, obiter hoc die secundo repetere non erit supervacaneum. Licet enim hic dies dicatur à Moysè secundus, id juxta seriem & numerorum ordinem intelligi minime videtur, ut audivimus. At potius dicitur secundus, ut dierum creationis perfectus numerus ille senarius compleatur, qui nobis mundi perfectionem indicet, haud secus atque septenarius cæli cum elementis copulam: item in supernaturalibus mentis cum corpore pacem, & in unionis quietem æternam.

DIES TERTIVS,

Dixit quoque Deus, Congregentur aqua quæ sunt sub firmamento, in locum unum, & appareat arida & quæ sequuntur.

Hoc

HOc die qui dicitur tertius, creatum fuit secundum membrum mundi visibilis, scilicet elementum, sub aridæ nomine, quod antea terra dicitur. Ac si dixisset Moyses, in principio mundi creavit Deus superiorem ejus partem cælum & inferiorem terram elementatam. Quæri posset cur Moyses ab initio magis terræ pro reliquis etiam elementis, quam aquæ, ignis, & aeris fecerit mentionem? Ratio quidem in promptu est, factum esse, quia terra infimum est elementorum omnium, quod nec alio melius inferior mundi pars denotari potuit. Tum etiam quod solum hoc inter cætera stabile sit atque fixum, ex cuius centro, tanquam ex fonte vel fundamento, reliqua pullulare videantur, & in altum assurgere, ignis quidem artificio. Quis ignorat, nisi veræ Physices ignarus, ignem elementum inferius, in centro terræ primam originis suæ radicem habere, ex quo tandem sursum indefesse propria sui natura surgit in altum ad firmamenti concavitatem, atque corpora terræ & aquæ penetrans, æt transiens, hujus ut illius puriores subtilioresque partes secum in aërem versas in mediam regionem attollit? quo quum venerit, non altius penetrare potest, hoc impediente firmamento? Proinde fit ut debilis jam factus ejus calor ob nimiam extensionem, frigoreque terræ & aquæ subtilium, ac regionis mediæ, victus succumbat, ac una cum aere, terraque in aquam densatione versus ignis, graviorque simul omnia facta rursus in terram & aquam decidant, eoque redeant unde prodierant. Motum hunc Physiochemistæ circulem vocant, eumque suis in operationibus ut cæteros imitantur. Quatuor igitur elementa ignis artificio volatilia facta, recipiunt ad hunc modum à superioribus ætherum masculæ naturæ semina, per influxum ac impressionem in media regione contingentem (demonstrantibus ipsam meteoricis generationibus) eaque postmodum sui lapsu dicto, deferunt in quatuor suas etiam matrices, ut suos concipiant foetus ac producant, ab exordio suæ fecundationis ordinatos per summum conditorem, ad omnium propagationem quæ generantur ex eis. Hujus generationis quatuor sunt patres, totidemque matres: alterius verò quæ per solum influxum fit, unicus est pater, & unica mater, sol & luna videlicet in genere, verum in specie multa sunt media generationum, ac tot quot sunt aëtheralia reliqua corpora.

Cæterum quid sapientes Chemistæ per suam terram elementatam intelligant in arte sua, minime subdicebo. Id ipsum nimirum est quod Paracelsus per suum sal inculcare nobis voluit. In eo siquidem quatuor elementa, ut in proprio suo domicilio sedem habent atque mansionem. Quod quidem experimento facili ad oculum demonstrari potest, ut infra latius.

Adde

Addam quod ad congregationem aquarum attinet, istam discretionem sola congregatione fieri, & non per divisionem, ut ea quæ fuit aquarum ab aquis.

Hæc porro nullam de cætero permixtionem partium divisarum corpoream admittit, at bene spiritualem per influxum, uti diximus: illa vero corpoream permixtionem suarum partium fieri finit, non tamen adeo absolutam, quin utrique parti sua forma locusque penetrare terram, eique permisceri, sed in plures reducere minime posse: huic providente sagacissima natura Dei filia, per ignis artificium in centro terræ suum officium exercentis. Quod quidem ignorasse videntur prisca Physici: alioqui sese in Aetneas flammis non coniecissent, ut celebratus ille Physicus & medicus sui temporis Empedocles. Nec sese Physices historiographus flammis ejusdem & fumo suffocandum exhibuisset Cæjus ille Plinius, naturæ secretarius olim existimatus. Ambo quod arcanum hoc naturæ non possent ingenio assequi, nec ejus flagrationis scrutari causas, non minus quam desperabundi, sese totos in impiam oblationem Vulcano devoverunt miseri. Quo factum ut Ethnicos non secus atque Ethnicos vocare tales nonnunquam liceat homines.

Et appareat arida, &c.

Mutatio nominis terræ in aridam pro unico elemento, terra scilicet, luculenter satis indicat Moysen exponere velle, quo sensu terram accipiat, inquiens, *Creavit Deus calum & terram, terra erat inanis & vacua*: non solum pro unico elemento, vel pro omnibus elementis in centro terræ commune centrum habentibus, atque super increatum centrum fundatis. Alioqui dixisset ut prius, *Et appareat terra*. Mentem suam clarius patefacit dicens, *aridam appellavit terram*. Ac si diceret, per aridam intelligere vos volo terram, quæ apparuit ex aquarum congregatione in locum unum ex quatuor elementis.

Congregationes aquarum vocavit maria.

Nulla fontium scaturiginis, aut eorum quæ ex eis oriuntur, uti fluviorum, aliorumve facta mentione, marium duntaxat nomine, cunctas inferiores aquas insignivit Moyses. Proinde facile hinc fuerit conjecturam facere ab istis illas oriri, nec non per poros terræq; meatus scaturire, ac in suam originem refluere, suamque falsedinem in terra dimittere, transitu quoque per eam factis in dulcedinem transmutari, subterraneo igne id ipsum efficiente, ut videlicet elevetur vapor dulcis, sale penes terram sibi propriam remanente. Quod quidem apparet ex Chemicis oculariter, in aquæ marinæ vel muræ cujusvis distillationibus, stillatum dulce sursum ferri subsidente sale. Sunt igitur materia, fontes, ac flumina-

na, lacus, &c. ex uno & eodem loco, globo, & sphaera una sua promanantia, sub firmamento aquarum congregatione simul unita. Carnei non vident quod mentales oculi, corpore terræ hoc ipsum impediente, cujus in superficie, licet maria, sinus, lacus, & id genus alia, divisa nobis appareant vel segregata: nihilominus in unum & idem centrum suum coire, nedum ista, verum etiam alia cuncta, sunt qui vident paucissimi, ut ab his docetur verbis, *in locum unum.*

Dixitq; Deus Producat terra, & quæ seq.

HÆc verba referri debent ad ea, quæ supra de creatione mentali dicta sunt, *Terra erat inanis & vacua.* Ac si diceret Moyses: Elementa vel mundi pars inferior, sive aquæ sub firmamento, erant adhuc informes, nudæ, ac steriles, & absque ulla virtute, donec die secundo formâ Deus dedisset illis suo verbo, cum per aquarum congregationem, tum per fecunditatis inditionem. Hujus nuditatem viridi vestivit amictu, & sterilitatem fecunditate replevit altissimus die tertio, à vegetabilibus, idque minoribus, ut herbis, ad maximas arbores progressum faciens, itidem ab infinito elemento, terra scilicet, ad aquas & aerem. Terræ primum ornamentum ex eis esse videtur, quæ insensata radicem oris loco in terra defixam habent, qua recipiunt alimentum, uti per os animantia. Naturæ siquidem vegetabilium nutriticis ubera terra sunt, & eisdem aqua lac præbet. Quatenus autem sexu carent, datum est eis semen in seipsis; tum quæ motu libero destituta sunt, coire simul nequeunt ut locomotiva. Proinde maxime delirare videntur Physici, qui sexum vegetabilibus per suas appellationes maris & feminæ tribuunt. Externarum namque formarum in naturalibus, aliqua tamen cum vel modica differentia, similitudo duorum, ut vegetabilium, non debet pro sexibus judicari, vel magis ad diversas referri species. Nonnulli hunc errorem volentes evitare, in longe majorem inciderunt, his sub uno & eodem nomine majus & minus adscribentes. Quoniam hoc ipso fatentur per imprudentiam ignorare, cum nominibus rerum naturalium, earum vires atque virtutes, à quibus potius nomina dedisse quam ab exterioribus formis oportuit. Fatuum esse videtur, assignare masculinum specie differentem à sua matrice. Terra porro matrix est & mater omnium vegetabilium, at semen eorum est pater. Videte quæso qua specie convenire possunt istorum parentes. Non sic de animantibus & locomotivis, quorum uterque parens specie cum altero convenit.

DIES

Dixit autem Deus: Fiant luminaria in firmamento caeli, & dividant diem & noctem.

Quod superiori loco sub idea dictum, *fuit lux*, repetit Moyses, at sub materia factum fuisse. Quandoquidem aliud esse videtur lux, aliud vero luminare. Non secus atque spiritus & corpus, etsi conjuncta sint in unum, non est tamen unum quod alterum. Eadem ratione fere se quodammodo habent lux & luminare, (ut crasso tandem utar exemplo) qua flamma & oleum in lucerna, nisi quod in istis consumptive, in illis vero perdurabilis. Patet equidem prius creatam esse lucem, quam luminare. Postquam igitur altissimus Deus terram ornasset vegetanti virore, caelum decorare voluit luminaribus innumeris, ut etiam ex ordine priori dictum fuerat. *Terra erat inanis & vacua*; mox inde subjungitur, *Et tenebrae erant super faciem abyssi*. Notandum in hoc ordine mirum latere mysterium. Voluit enim summus rerum conditor prius creare vegetantia, quam solem & reliqua luminaria, ne fortassis homines impij ab his illa creata, vel inde primarias vires atque virtutes fuisse sortita crederent, & creaturis ad hunc modum tribuerent, quod Creatori soli convenit. In eum nihilominus errorem incidit major pars hominum, ut ab eis infidelibus videre est, qui solem & stellas adorant, vero Deo neglecto, vel sibi saltem ignoto. Nos vero Christiani virtutes omnes cum naturales, tum supernaturales, unicae virtuti, folique Deo ferimus acceptas in omnibus. Et quamvis fatemur (ut aequum est) cuncta primum à Deo solo fuisse ut creata, pariter & animata, suisque dotata virtutibus: in propagationem tamen eorum quae post creationem generari debebant in elementis, videmus ipsum uti velle suis medijs, ut puta superiorum luminarium virtutibus, ex ipso etiam procedentibus, ut legitur.

Et sunt in stationes & tempora. Nunquid stationes temporum; dierum & annorum juxta vicissitudines, productionis rerum ex terra sunt causae secundae, à prima tamen causa, Deo videlicet pendentes? Patet ex eo: *Vt luceant in firmamento caeli, & illuminent terram.* Quis quæso dubitat lucem naturalem esse vitam naturalium, & supernaturalem illam, esse vitam spiritualem? Afferit enim nobis Christus: se lucem esse mundi, ac vitam. Item Joan. Erat lux vera (inquit) quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, id est, vivificat. A simili terram illuminari à luce naturali, vivificari est naturaliter: non secus atque illuminari à supernaturali, spiritualiter vivificari est. Per hanc sententiam nihil derogatur Majestati divinae, cum unica & eadem

eadem sit virtus, quæ luminaria illuminat, & quæ terram per illa. Est itaque lux idea vitæ, tenebræ vero mortis imago. Dictum e- quidem, *Et tenebra erant super faciem abyssi*. Quid aliud per hoc intelligendum putamus, quam abyssum eo tempore adhuc fuisse vitæ naturalis & supernaturalis ac lucis expertem, Deumque tum primum creasse vitam naturalium supernaturalem, quum dixit, *Fiat lux*, & quæ sequuntur.

Et disjiciant diem & noctem.

Idem quod antea, *Disjicit Deus lucem à tenebris, appellavitque lucem diem, & tenebras noctem*. At quamvis ista videantur esse ut sunt contraria, lux tenebræ, dies & nox, in unum tamen convenire diem Deus voluit ac jussit his verbis, *Et factum est vespere & mane dies unus*. Etenim Physicus ac naturalis dies constare scitur ex artificiali die cum sua nocte conjuncto. Mirum admodum, & summa consideratione dignum, in mundi creatio- ne Deum voluisse in unum convenire contraria, uti cælum luci- dum cum tenebrosis elementis in mundum unum tantum, qui etiam prodiret ex uno principio per divisionem in contraria. Hinc porro nobis dilucide veneranda trinitas in unitate lucens, in omnibus rebus naturalibus innotescere potest. Quoniam quod duo contraria conjungere debet in unum, hoc ipsum oportet esse tertium quid utriusque particeps. Id ipsum est naturæ vinculum, amorque mutuus in natura situs, ut appetentia partium ex unitate naturali provenientium, in eam rursus redeundi. Deus enim est pacis auctor, & reconciliationis in omnibus. Unde quæso hæc igitur, si nulla sit contrarietas? Intelligenti pauca, præsertim quod sobriam tractationem ac tacitam hic locus maximè requi- rat. Proinde non profanandum arcanum, cum altiori loco potius quam in Physicis conveniat.

Et sint in signa, in stationes, in dies, & annos.

Multiplicem luminarium utilitatem conspicimus, ut ab anno- tationibus signorum in eis apparentium, quæ partim & pot- tissimum nos admonent iræ Dei propter nostra peccata commo- tæ, & ad resipiscentiam nos incitantis: partim observationibus ad agriculturam: item dierum & annorum notationibus ad annales & alios usus, qui faciunt in societatis necessitudinisque hominum inter se conservationem. Nec desunt qui per signa ve- lunt Astronomiam intelligi, ut quæ ab ejusmodi signis petenda sit in futurorum prædictionem. Verum hæc opinio per Christum refutatur, cum dicat Apostolis, sua non interesse nosse tempora, quod reservata sint in arcanis Dei. Paracelsus etiam non hinc suam artem derivare vult, quam signatam vocat, sed potius à
Physio-

Physiognomia quadam & observantia notarum impressarum sive insculptarum à superioribus in inferiora quæque per influxum, à quibus etiam rerum ejusmodi vires atque virtutes nobis innotescunt. Non docetur hæc ars in scholis infidelium, neque ex hominum vanis opinionibus vel somniis, at ex luce naturæ, quæ per supernaturalem sit illustrata: proinde ab hac petendum ut illam obvincamus. Sunt nihilominus media quædam hominibus bonæ voluntatis à Domino concessa, quibus ad ea percipiendum & intelligendum animus ipsorum optime disponitur, & ab omni liberatur impedimento quo remorari posset. Verum enimvero pigris & acediosis hominibus raro vel nunquam contingere solent: & præsertim eis profus denegantur, qui talia contemnunt ex ignorantia. Dupliciter autem inferiorum notarum considerandæ sunt, vel ab exterioribus signis, ut per interiorum examinationem, quam docet Anatomia Vulcanica.

Ut luceant in firmamento, & illuminent terram.

IN superioribus hic locus satis superque declaratus est, ubi lucem ad vitam comparavimus, & illuminationem ad vivificationem: quare prætereundus.

Fecit Deus duo luminaria magna. &c.

DE omnibus in genese luminaribus prius dictum est ad hunc modum: *Fiant luminaria in firmamento cali*; modo vero de duobus potissimum, eisque principibus, sole & luna, sermonem instituit Moyses. Postquam igitur Deus in firmamento lucem posuisset, ut per medium luminaris majoris in ipso nedum luceret, sed etiam per diem illuminaret elementa, alioqui suapte natura tenebrosa: noluit ea noctu luce destituta. Quapropter sua providentia creavit etiam luminare minus, quod à majori tamen lucem acciperet, qua quidem umbrarum terræ tenebræ per noctem illustrarentur: Ut quæ à sole interdiu siccitates elementis introductæ essent ob ejus calorem, noctu à luna rore cæli vicissim irrigarentur, & istius humectatione, ut illius fomento cuncta propagarentur, ex Dei virtute solùm, sed per media quæ dicta sunt.

Et stellas.

OB interpositionem quæ est inter luminarium duorum creationem, & stellarum, utpote, *ut præessent dies & noctes*: oriri posset dubium an *Et stellis* legendum esset potius, quam *Et stellas*. Ac si hic sensus esset, ut præessent etiam luminaria magna reliquis minoribus, & præsertim lunæ respectu sui muneris & officij. Utrumvis legatur, parum aut nihil à vero scopo aberratum esse videtur in Physica, sed in Theologia stellas potius legendum est. Nam

est. Nam stellarum omnium & lunæ sol ipse rex atque dominus esse scitur, ideo quia lucem istis omnibus præbet, nec aliunde mutuari possunt. Est enim sol fons atque subjectum lucis omnis naturalis: hanc lunæ distribuit alioqui suapte natura opaca, non minus quam reliquæ stellæ omnes, quæ pariter quam habent lucem, ut luna, recipiunt à sole. Nec satis fuisse videtur astra lucem à sole habere immediate, quin imo Deus voluit ut mediate per lunam etiam solis virtutem universalem aut generalem acciperent, quam juxta suam naturam & conditionem, quodque postmodum ad suam speciem peculiarem in elementis producendam disponeret. Quis non animadvertit singulis oëstis atque vegenis diebus lunam adire solem (suo modo) ut ab eo tanquam à fonte hauriat universalem formam atque vitam naturalem, eamque ab ipso recedens, ac per singula cæli domicilia transitum faciens, deferat in cuncta reliqua luminaria minora? Ista vero (ut antea dictum) generalem formam quam acceperunt, præparant atque disponunt ad singularem speciem & cuique peculiarem, eamque per influxum radiorum suorum cælum & aera penetrantium, protrudunt in elementa. Unde quæso, si non hinc, specierum in ipsa natura tantam varietatem cernere licet omnibus nobis per individua quæque. Nosse tamen quæ producta naturaliter suis in cœlo correspondeant astris, hoc opus, hic labor est, circa spagiricam Astronomiam applicandus. Legitur in sacris scripturis, Salomonem sæpius de minimo vegetabili ad maximum Libani lignum disputare solitum. Quid sibi hoc velit, iudicent qui sublimato sunt ingenio præditi. Sapientissimum hunc virum atque regem potentissimum à Deo supernaturaliter illustratum, etiam in naturalibus, de hac aliquando scripsisse tam admiranda Physicæ, nemo potest in dubium revocare. Sed injuria temporis, hominumque pravitas ad malum & mendacij partem semper & ubique prona, hoc etiam virtutis naturalis radio mundum privare conata, hæc tunc delirare fecit veram naturalis sapientiæ lucem, ut è hominum memoria pene deleta sit veritas, nedum in Physicæ, verum etiam in omnibus alijs artibus quibuscunque. Faxit autem omnipotens Deus ut quandoque nostri misertus, ejus Salomonice Physices saltem aliquot scintillas rursus excitari, pullulareque mundo jubeat per suos angelos, per quos etiam Salomoni revelare voluit ab ejus infantia. Sed quid? hominum erga Deum ingratitude tanta est, ut omne donum bonum è superis à datore luminum, si quandoque ad nos fluere manareque contingat unicum, ab eis spretum abjiciatur, accepto receptoque potius infidelium diabolico somnio quopiam è tenebris exterioribus allato. Hic status est humani generis. Eo deventum est hoc ferreo seculo, ut omnes fere clamitent à primo statim veritatis

conspetu, ut olim de Christo Jesu veritatis omnis auctore: Tolle hunc de medio, liberum da Barrabam.

Et posuit ea in firmamento cali, ut lucerent super terram.

CAusam explicat Moyses cur Deus posuerit luminaria in firmamento cæli; ut tenebræ videlicet, quæ divisæ fuerant à luce & in elementis positæ illustrarentur. Tenebras abyssi vero positas fuisse in elementis, res ipsa docet ab umbra terræ noctem in Inferiori regione sub firmamento efficiente: Non altius enim attollitur pyramidis umbræ noctis acumen, quam regio capit elementatis. Proinde nullatenus impedire lucem potest per totam firmamenti spheram.

Fecit, & posuit, & quæ sequuntur.

Ista repetitio non aliter intelligenda venit, quam id ipsum quod passim occurrit, *Fiat, & factum est*; ac si diceretur: Non prius concepit aut statuit Deus facere, quam factum sit. Hoc ipso nobis demonstratur Deum non indigere tempore, ad exequendas suas conceptiones, sed istas ut causas & effectus esse simul & eodem momento in divina mente sitas. Et si videmus Deum quandoque usum fuisse aliquo temporis intervallo, ut eo quod est inter dies creationis mundi ab uno ad sextum, factum potius esse putemus in nostri doctrinam, quo melius intelligamus opera domini, & penitius queamus eorum excellentiam contemplari. Alioqui nobis imperceptibilia forent momentanea, cum nec ea quæ tempore sunt ordinata, valemus intelligere. Præterea his admonemur etiam, singula cum ordine, tum iudicio maturo nostra facere & exequi: quin etiam ut mundi perfectionem, quem admodum supra diximus, à senario perfecto consideremus, & admiremur cum veneratione. Quietis quoque sanctificationem à septenario, mentis cum corpore unionem denotante, vel æterni cum defuturo, revereamur & observemus. Et potissimum, ut antea tetigimus, ut nos alioqui natura volubiles & instabiles ingenio cogitationibusque nec non leviter optima quæque & fabularia obiter transcurrentes, aliquo temporis spacio retineret attentos in eorum contemplatione. Quid enim delectabilius, quam dies & noctes animo totaque mente in tam admirandis operibus Dei versari oblectarique? Non sine fructu sane redibunt ejusmodi cogitationum meditationes: imo potius mentem & ingenium aguent ad cuncta percipiendum quæ scire ac intelligere nos oporteat in omnibus. Hactenus de luce & firmamento, juxta quam Paracelsus naturæ sulphur in naturalibus conformare studuit. Absoluto igitur die quarto creationis mundi, hujus tria prima sive principalia membra creata sunt, videlicet die

secun-

secundo firmamentum cælum appellatum; tertio generale elementum sub appellatione terræ; quarto vero lux in firmamenti luminari majore posita. Quibus ex fidelium scrutatorum naturalis sapientiæ sententia, convenire videmus animam mundi, corpus, & spiritum ejus, longè melius quam ex opinionibus infidelium, suam privationem, materiam, & formam: unde prima Physicæ principia petenda sint. Reliqua sane quæ facta sunt in creatione mundi, in istorum trium primorum supplementum & ornatum esse videntur: uti vegetabilia, ad nudam inanitatem terræ vestiendam: animalia verò, ad aquarum & aeris vacuitatem implendam: luminaria tandem, ad abyssum illustrandam. Postrema autem omnium creatura homo, ad his omnibus fruendum & imperandum in summi conditoris gloriam & honorem. Creatis ergo cunctis vegetantibus in animam germinantem sub diei quartæ finem, deinceps creata fuerunt animalia diei quinta, ut sequitur.

DIES QUINTVS.

Producant aqua reptile anima vivens, & volatile super terram, sub firmamento calis.

DIFFERENTIA videtur mox ab exordio creationis animalium, quæ est inter istorum vitam & vegetantium. Horum vita vel anima germinans & virens quid dicitur: Illorum vero vivens vivum esse docetur hoc loco, quicquid per se libero motu movetur, ut verba sonant, reptile & volatile. Propterea non est inferendum vegetabilia non vivere. Nam & ipsa moventur juxta conditionem suæ naturæ, libero etiam & non violento motu, licet non de loco ad locum, ut ab eorum incremento, & propagatione videre licet. Præterea notandum, quod altissimus jubeat aquas producere volatile, & non terram, neque in terra, sed super terram, & sub firmamento, hoc intelligi de media regione aeris & ignis elementaris. Aer enim aliud nihil est, quam aqua resoluta per ignem in ea solutione persistens verbo Dei. Aeris igitur & ignis creationis hoc verbo, super terram, & sub firmamento, satis aperta mentio facta est intelligentibus; tum volatilia etiam ex igne (sine quo aer persistere non potest) pro parte etiam esse producta. Impossibile siquidem est naturaliter aerem elementum esse posse, præter elementum ignem, ut etiam nulla ratione potest elementum aqua ab elemento terra seungi, nisi præter naturam fiat. Nullus ignis in chalybe visibilis, nullus item in cortice, attamen ex istorum duorum crebra concussione, apparet nostris oculis ignis visibilis verum elementum accensum in aere, quem habet loco fontem. Si ergo Moyses tacitam facit

mentio.

mentionem aeris, de igne pariter subticere nullatenus potest, quod hic illius sit potissima causa naturalis. Hac ratione pars inferior aquarum sub firmamento, per belle divisa est in quatuor elementa. Cæterum ut redeamus ad animantia, aves ex aquis prodiisse docetur hoc loco. Ecquis dubitat ex eis quæ dicta sunt, aerem sua natura proximius ad aquas accedere, quam ad ipsius terræ naturam? Ut ergo videmus reptilia vel natatilia replere aquas inferiores terræ proximas, pari modo volatilia replent aquas aëreas supra terram & sub firmamento igni proximas, & intermedias. Replent etiam reptantia super terram aerem dictum, sed non supra terram ut volatilia sunt elevata. Haud secus ac superius dictum, tacite Moysen fecisse mentionem ignis & aeris, sub aliis duobus elementis aqua & terra, possumus etiam intelligere omnia quæ ex terra & aqua generata sunt, per congregationem aquarum, & aridæ manifestationē, tam occulta quam manifesta. Moysen tamen non aperte locutum fuisse de iis, quæ in occulto istorum duorum elementorum erant à Deo creata simul una cum ipsis, ratio hæc ipsa videri potest. Cum ejus potissima hæc esset intentio, ut populum Israeliticum adhuc rudem, per ea quæ sensibus erant exposita, magis in admirationem & cognitionem creatoris eorum facilius traheret ab excellentia creaturarū, docuit eos longe præstantiorem eum esse, qui ex nihilo condiderat illa quæ videbant ob oculos exposita, & quibus fruebantur. Si vero de his quæ latebant in aquarum atque terræ centro locutus fuisset, obscurior erat instructio, ob non admodum evidentem demonstrationem. Tum etiam non fuit ad Moysis institutum opus statim ab initio singula particulatim adducere, cum ista successive ex aliorum intellectu, vel per se ipsa fiant intelligibilia. Quis terram perfecte pronunciare potest, vel aquas, nisi pariter & omnia quæ suæ sunt substantiæ intelligat? Lapidem porro & metalla sunt progenitura utriusque elementi, juxta majorem unius quam alterius participationem. Constant enim ambo ex mixtionē terræ & aquæ. Verum in generatione lapidum, terræ virtus prævaluit, ut in metallorum structura virtus aquea. Ad hæc nobis occurrit opinio majoris partis infidelium Physicorum, asserentium lapides atque metalla nullatenus ad medicinam apta nec idonea, quocumque modo etiam præparata, ut sua vegetabilia & animantia: adducta primum hac ratione quod magis dura sint, & à natura compactiora, quam ut stomacho digeri queant, quanto minus in hominis substantiam converti, vel aliquatenus vitæ suæ facultatibus associari. Quis non videt hæc puerilia magis quam responso digna? Simile est nobis quod eis obtrudere liceret, ut lignum suum quod sanctum & guaiacum vocant, & pleraque alia sua cum vegetabilia, tum animantia dura pariter & compacta, nihilominus ab eis

in me-

Medicamentum separata. Si dicant se non administrare cor-
 porum, at solummodo substantiam eorum suis
 : Ubi quæro, viderunt veros Chemicos
 : Sed iterum ad ista
 : Naturam tamen (inquiunt) ad sustentari-
 : sed bene vegetantia ac alia sci-
 : Respondemus ex ore sui ipsius aphorismi a-
 : Quare metalla erunt eo ad me-
 : in nutrimentum transeunt. Hæc est
 : (ajunt) quod transit in alimen-
 : . Nullum quum ipsis argumenti
 : aliquam infidelium anchoram con-
 : vocant, aut aliam. Sub similibus integu-
 : destructiones artium, potius quam dissi-
 : qui lapides atque metalla quam mortua cor-
 : tamen vegetabilibus vitam tribuant. Videte
 : nocere studentes Chemicis, in Deum in-
 : blasphemiam. Quidam de Deo dici posset
 : quam auctorem vitæ, mortem aut quic-
 : ? Nunquid mors primum per dia-
 : ducta est in hominem postremam omnium
 : ante creationem istius, in præceden-
 : ? Posuit etiam Deus vivus, imo ipsissima
 : , aut mortuum, quid eorum quæ condi-
 : blasphemiam, ut vel tantulum ejus in men-
 : . Christianum est vere credere :
 : , & omnia per seipsum & in
 : rem tenebræ superficiem abyssi,
 : nec potuerunt impedire
 : quæ creabantur ab auctore vi-
 : tria prima principia, membraque
 : mentali divinoque mundo videlicet
 : . Ad cujus quidem imaginem hic
 : ternarioque materialibus creatus fuit.
 : , & facultates non in-
 : tantisper occæcari cōtin-
 : . Unitas enim sola est
 : vero moti per dissectionem ab uni-
 : , est accidentaliter accessoria. Tri-
 : vitæque mundi geni-
 : . Revertitur igitur Dualitate tan-
 : naturalis, ad sui parentis naturam
 : . Sed hæc latius in sequentibus ac
 : diversi

diversimode, quo studioforum ingenia factius valeant arcana rerum omnium, ad summum illud arcanum bonum in omnibus & per omnia, tanquam ad omnis vitæ centrum referre. Ut ad metalla tandem redeamus & lapides: Quanto hæc centro viciniora sunt, tanto vitæ naturali magis æstima judicanda. Contra quo vegetabilia sunt illis à dicto centro magis remota, hoc ipso minus sunt ejusdem vitæ participia: quanquam ex manifesto id non apparet. Noñte cælestes radij omnes majorum luminarium atque minorum quotquot sunt, ad centrum ut ad suum naturale principium aspiciunt ac reflectuntur? Quo igitur artius in unum conveniunt, eo magis ac magis utilitatis naturalis vires atque virtutes induunt. Intelligenti hæc pauca sufficiunt hactenus. Quod si mundus ea, quæ sibi ob oculos versantur non videt nec intelligit, quæ delitescunt in penetralibus naturæ, suis oculis non manifesta; quomodo percipiet? Hinc fit ut omnia quæ ad superficiem non apparent, ut nulla existimet. Ea de causa pariter ad cælum non anhelat, nec reformidat infernum, quod neutrum horum videat. Mens vero cui hæc omnia sunt pervia, clara ac manifesta, plüris facit illis quæ palam sunt omnibus. Mundo sua placita relinquenda sunt, qui nihil magis affectat quam decipi; habeat igitur quod optat. Si huic dicatur, centrum vegetabilium, dubium non est quin rideat. Verum si plus in suo Reubarbaro virtutum inesse medicinalium à quopiam audiat, quam in omnibus metallis atque mineralibus, applaudit huic opinioni, ac si de cælo delapsa esset. Quid mirum? etiam ad eam quam aperte videt veritatem & experientiam, incredulus est mundus. Approbabitne quæ vel totis ingedij viribus non percipit? Si de metallorum ac mineralium referendis corporibus, & ab eis venandis instaurandæ vitæ arcanis intellexissent, vel tantillum scripsissent Athenienses infideles, quod Paracelsus: nihil unquam fuisset eorum sectatoribus dignius, laudatius, neque ullis temporibus acceptius. In quantos clamores erupissent, ut aliud nil audire licuisset, quam ò Græciæ veneranda vetustas, cui tot seculis doctorum hominum cœtus hactenus assentitur. Nupera valeant modernorum inventa, quæ neminem præter suos auctores laudare videmus. In hunc factum nihilominus intumescent, tamen potissima naturæ mysteria reliquerint integra, & intacta hactenus. Verum si quid auctoritatis per vetustatem & applausum acquiritur: quæ major ad eam accedet, quam sibi adscripsit auctor ille mendacij natus ante naturalis mundi fundationem, cui etiam maxima pars hominum assentitur? Inveterata tamen ejus fallacia, veteribus non ita atque modo recentioribus cognita fuit olim. Ortus est porro his nostris temporibus multo luculentius

Christus, quibus in ipsa natura nihil tam occultum, sive
 occultum fore videtur, quod non ad lucem pervenire, postquam fieri
 oportet, nunquam revelatur error introductus in Phisicam, &
 relictum a se, ex ea dicentes originem. Quocirca umbris atque
 tenebris infidelium paulatim cedentibus, nature lux vera, quæ jam
 non solum latuit, emergit in lucem omnibus perceptibilem, Deo
 dignum. Hinc de metallorum, & virtutum eorū inculto rure, prope-
 ritate, & fertilitate ac fertilitati destinato. Reliquum erit ut de in-
 ventione, & usibus, etiam ex scriptis aliorum ante multa secula pro-
 mota, quæ in medium adferamus. Ne hæc igitur somniasse
 dicamur, proponemus quæ per Hermetem Trismegistum ex ea-
 dem scriptura Genesim in hanc rem aptissime deducta sunt olim.

HERMETICI SERMONIS ET VERIDICI,

per Hermetem Trismegistum relicti.

clava & brevis admodum ex-
 positio.

Hermetes Trismegistus cognomine Mercurius, in doctrina
 a Moyse tradita non vulgariter instructus, hanc
 Phisicam spagiricam inde sumptam reliquit. Verum
 quædam præcipua, ac summa brevitate cõpressa, variis fuerunt
 interpretibus, quæ cujusque diversam etiam ingenij capacita-
 tem. Quædam præcipua hanc difficilem admodum provinciam
 a se præcipua horum transmutationes potissimum allego-
 ricè, & mysticè, notum est omnibus. Ego tamen quod sum-
 me æqueque rationis menti maxime consonū esse viderem,
 ad mentis utilitatem, & ægrorum utilitatem, atque
 universam humanam, respondere expolui. Patet ex conclusio-
 ne quam præcipua in hæc opinio ejus non de metallis
 tantum, sed etiam de aliis, quod infra suo loco latius explica-
 bitur. Quædam præcipua alia duo rerum genera generalissima
 sunt, quæ præcipua interpretes, nolui imitari, nec re-
 linquere, sed præcipua suam opinionem integram relin-
 quere, ut quicumque volet metallorum lepram tolle-
 re, hoc de negotio magis quam ego fuerunt
 præcipua tamen cupit medicinam illam univer-
 saliter, præcipua trium dictorum genere tractam, quæ
 præcipua humani corporis mederi morbis valeat, co-
 præcipua eius gratiam, quicquid apud me fuerit ab-
 præcipua est enim rebus omnibus à natura produ-
 præcipua inferiores virtutes esse. Quapropter ad
 præcipua naturalis cognitionem, horum trium

generum anatomia vulcanicæ plena notitia valde necessaria est. Quos abdita naturæ latent mysteria mirari nil mirū est, hujusmodi medicinam inveniri posse, quæ sit adeo universalis, ut omnibus indifferenter possit mederi morbis, quandoquidem unica tantum ala (quod ajunt) eaque plurimum aggravata fursum feruntur. Manifestissima vix dum eorum ingenia ferre queunt, quibus adhuc à juventute imbuta fixe admodum retinent, ut quantumvis meliora non admittant si parumper sint occultiōra. Proinde relinquendi sunt in sua tæbescencia ubi pertinaces fuerint. Hos autem in præsentiarum missos facimus, & veritatis alumnos alloquimur. Cuique porro sua rei virtus inest, ac suum etiam virus habet, à quo repurgari potest arte Chemicâ, sed ob magis ac minus, probanda sunt omnia, nec nisi quæ optima sunt retinenda: sic artificium hoc ab intolerabili nonnunquam sublevarur onere, quod incumbit circa Solis & Lunæ artificialem ab omnibus rebus extractioneni. Si patris Hermetis opinionem igitur secutus, Solem suæ Lunæ conjunxeris, & igne suavi foetū eorū in sua terra nutrieris, medicinam illam perficies de qua loquitur inquis, *fugiet à te vinnu obscuriss, &c.* Verum enim vero priusquā opus hoc aggrediaris, est quod ipsum te reducas ad unitatis simplicitatē ex arte Chemicâ moraliter usurpata, qua discas primum à teipso fugare mentis omnem obscuritatē, & postmodum illuminatū ab alto, lucem percipies ac medicinam quæ pellere potest à corpore menteque tuis tenebras; & ignorantiam. Quam igitur ego tibi propono philosophiam moralem, summa cum attentione mentis addiscas ex sequentibus, ac diligenter in teipso prius exerceas moraliter oportet, si rerum quas pater Hermes hoc loco docet, peritus evadere cupias. Faciliōribus clariōribusque verbis doceri nullo modo posses, cum in hac, tum in expositione Hermetis artificij brevi sermone contenti, quo docet in hac vita caduca nullam artem potius expetendam esse, quam istam, qua docerur corporum naturalium à binario suo separatio, & per ternarium in unionem adductio. Non sanè melius exemplar dari potuit humanæ resurrectionis, quam ab isto documento. Siquidem innuit auctor corpora naturalia rerum insensatarum à suis spiritibus divisa, repurgataque, rursus illis in resurrectionem, id est, perfectionem conjungi posse. Veluti corpora humana morte separantur à suis spiritibus animabusve, ut postmodum nutu solius Dei, per meliorem priore conjunctionem relurgant in vitam æternam. Haud aliter etiam docet artificiali corruptione corporum insensatarum (quæ mors dicitur Chemicâ) separare spiritus & animas eorum, in sui ternarij ad unitatis reductionem, hoc est, ad potiorem vitam, licet non perpetuam, excellentiorem tamen ea, quam à natura prius habebant. Insensata siquidem vivunt in se-

ipsis

ipsis occulto motu, quæ postquam ad unionem pervenerint, manifestissimè vitam hanc per suas operationes in aliena corpora patefaciunt, ut & illa vivere faciant sine sui corruptione, donec ultimus eorum naturæ incorruptæ terminus advenerit. Nec solum id in insensata corpora rationalium, quod ad caducam vitam attinet, aliter non. Est igitur scopus istius Hermeticæ doctrinæ, medicina quædam universalis, quæ nedum insensatorum corpora, sed hominum etiam corruptiones atque morbos omnes indifferenter auferat, illaque admodum disponat, ut ad ultimum & constitutum à Deo terminum vitæ longæ vivant: qui quidem variis accidentibus & petulantia hominum ferè semper abbreviatur. Non parum sanè se fecisse putent homines, si tot ac tam varias corruptiones amoverint. Quandoquidem ultra quod sanitatem corporis hac ratione sibi conciliare valeant, mentis etiam tenebras omnes atque velamina tollunt, quibus amotis facilè veritatem etiam percipiunt cum creaturarum, tum conditoris omnium Dei, ad cuius gloriam, proximorumque salutem diligentius exquirunt, petunt, & non frustra pulsant, quoniam inveniunt, accipiunt, & intromittuntur. Nequaquam isto medicamento salutem acquiri dicimus, at solum eo disponi corpora nostra, ut rationem & mentem à Deo datam non impediant, in ejus gloriam ac nostri salutem anhelantem. Purioris etenim ac sincerioris Christianæ philosophiæ sectatorum opinio est, corpora nostra voluntariè mori posse, manente vita naturali, spiritusque nostros sive animas intellectualiter ac supra naturam à suis corporibus distrahi, non dissoluto Physico. Præter & supra naturam autem distrahuntur, speculativa solum vel meditativa facultate, item castigatione corporis in appetitum suorum nedum frænatione, verum etiam castratione. Tandem spiritus divini cum anima conjunctione confederationeque per terrenorum abjectionem, & perpetuorum ac cœlestium amplexum, hæc tria conjunguntur in unum. Et hac via per similitudinem ejus qui solus in trinitate personarum Deus est unus, ei propinquiores conformioresque reddimur ad æternam vitam & ejus gloriam, cui laus in perpetuum.

DE MEDIO SPAGIRICO DISPOSITIONIS,
ad adeptam philosophiam veram cognitionem, & tuam
naturam purum conspectum.

HERMETIS TRISMEGISTI

Cum expositionibus Gerardi Dorn.

Verum est sine mendacio, certum, & verissimum. Quod est inferius, est sicut id quod est superius. Et quod est superius, est sicut id quod est inferius, ad perpetranda miracula rei unius.

Et sicut res omnes fuerunt ab uno, meditatione unius: sic omnes res natae fuerunt ab hac una re, adaptatione.

Pater eius est Sol, mater eius Luna. Portavit illud Genesim in Genere suo. Nuxix eius terra est. Pater omnis Thelesmi totius mundi est hic Virum eius integra est, si versa fuerit in terram.

Separavit terram ab igne, subtile à spisso, suavititer magno cum ingenio. Ascendit à terra in caelum, iterumque descendit in terram, & recepit usum superiorum, & inferiorum.

Sic habebit gloriam totius mundi. Ideo fugiet à se omnis obscuritas.

Hac est totius fortitudinis fortitudo fortis. Quia cinxit omnem rem subtilem, omnemque solidam penetravit.

Sic mundum creavit est.

Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus est hic.

Itaque vocatus sum Hermes Trismegistus, habens tres partes philosophiae totius mundi.

Compleverunt est quod dixi de operatione solis.

ARGUMENTVM IN TABVLAM

Smaragdinam Hermeti.

Quid aliud sonare videntur haec verba, quam id ipsum quod Moyses docet ab initio Physicæ Genesis: ac si diceret Hermes ad hunc modum: Spagiricum artificium docetur meditatione creationis mundi. In qua videmus aquas inferiores fuisse aquas, sicut aquae superiores fuerunt aquae, & aquas superiores fuisse aquas, sicut aquae inferiores fuerunt id quod superiores videntur aquae, idque factum ad perpetranda miracula quaedam opera unius rei. Et sicut res omnes procedunt ab uno creatore Deo conceptione mentali primum unius mundi duntaxat, sic etiam

omnes

omnes res natæ fuerunt postmodum materialiter ab hoc uno mundo, per adaptationem. Hactenus comparatione quadam ad similitudinem creationis mundi facta, suum artificium spagiricum docet habuisse primum exordium, deinde ad Practicam à Theorica descendens, inquit: Pater ejus rei quam vos docere volo, sive medicinæ universalis, est sol terrenus, imò potius igneus, & aqua luna. Portavit hanc medicinam igneam ær in ventre suo, & nutritivam eam terra. Cognoscitur ejus perfectio, quum sub finem operis terræ formam intensam acceperit. Ecce jam habes summarium præparationis omnis, quæ toti mundo adaptari quædantenus potest imitatione, cujus etiam exitum practices habeto. Separabis inferiores aquas à suis tenebris jam liberis, etsi adhuc spissas, ab aquis superioribus atque subtilioribus, idque suavi admodum igne, & industria maxima. Quo tandem fiat ut ejusmodi spagirica fœtura terrestris, cœlicam naturam induat per ascensum, & deinceps suo descensu, centri naturam terreni recipiat in manifesto, retenta nihilominus in occulto cœlestis centri natura, quam per ascensum acquisierat. Si quæ sit ex toto mundo gloria quepiam temporalis, in isto comperies artificio, quo quidem obscuritatem, cum corporis tum mentis, à te propulsare protinus valeas omnem. In hoc porrò medicamento, vis & fortitudo fortis supra omnem medendi modum latet. Quandoquidem subtilem ac spiritualem in humana mente morbum vincit, & omnia corporis vitia tam interna quam externa, quantumcunque solida, penetrat ac pellit. Siquidem ad eum factum est modum istud medicamentum, quo mundus creatus est. Proinde per id mirabiles curæ morborum sient, quarum hoc loco faciendi modum ac viam habes, à me Hermete Trismegisto, per traditionem istius artificij spagirici sub verborum sermone brevi. Sum itaque hac de causa vocatus Hermes Trismegistus, quia triplicem totius mundi Philosophiam naturalem esse doceo completam, in operatione solis spagirici. Sed quia brevius hæc fortè videbuntur expleta, minime gravabor in studiosorum virtutis naturalis veritatisque gratiam, fusius elucidare pro viribus, quæ nulla charta satis explicari possunt, ob eorum adeo sublimem excellentiam.

*IN HERMETIS TRISMEGISTI VERBA,
clarior expositio.*

A Veritate suæ doctrinæ sermonem suum orditur Hermès, ac si loqueretur: En fratres veritatem vobis propono contemplandam. Inde post veritatem definire videtur à contrario, verum esse, quod mendacio caret innuens, his verbis, *sine mendacio verum est*. Ex adverso mendacium dici potest omne id,

id quod est veritatis expertis. Quanquam sane melior est veritas definitio dari non potest, nihilominus ob universalitatem, non facile ab iis, qui sacris & abditis naturæ mysterijs vix dum initiati sunt intelligi potest. Quamobrem elucidatione plurimam indiget, quam à divisione sumendam esse deduximus. Bifariam sumi verum potest. Modo physico sumptum, non caret mendacio. Unde constat auctorem hoc non intelligere, sed verum nobis proponere spagiricum, id est, à mendacio repurgatum. Si quidem natura verax est, & ex altera parte mendax, & incorruptibilis, & corrupta. Veritatem in sui creatione per Deum obtinuit, falsitatem vero ex accessorio, cui, quod lotum est, etiam habere cogitur. Nec potest natura per se verum lotum suo fo suo vindicare aut separare, nisi spagirico sit adiuta magister. Patet igitur Physicam versari tam in falsitate naturæ, quam in veritate: spagiricam artem verò, in sola rerum naturalium à suo repurgatam mendacio. Itaque veritas spagiriti propriè dicitur ejus incorrupta natura. Non est quod plurimis quispiam existimet, Hermetem hoc loco vulgare tantum esse locutum suis filiis, ac si voluisset eis inpuere simpliciter veritatem loqui, sed etiam sub rudi sermone quibusvis personis non sub quavis distinctiuncula, maximum naturæ mysterium conclusisse: hac de causa videlicet, ut qui non sunt ejus filii, non percipiant, & audientes non intelligant. Et enim magis occultari non possunt, quam sub manifesto cortice detegatur. Id ipsum videmus passim in natura sapere voluisse, ut in omnibus, utpote sub vili pretiosum, ne reperiat, ab ignis contegere. Quantum auri vilis arena, lutum, & spretiva lapides colant oculis ea cernentibus, quæ manus abicit ignis, non conculcat inscius? Quam occultè steriles in superficie opibus ditavit incognitis, quas negavit fertilibus? Quid cogitantur adhuc mortales anxij? Cum Deus omnia dederit nobis, dicens: Querite, at regnum Dei primum, & omnia dantur vobis. Est itaque negligentia cuiusque sui pauperum, & inopiæ potissima causa. Quanquam Deus voluit per nos plures divitibus, ut in illos isti suam charitatem exercerent, ut pes ut Christum sequantur tollentes crucem suam: ipse tamen in terris omnium esse voluit pauperimus. Hinc fit etiam, ut in omni lapide vel arena quavis aurum non habeatur, & ut scire quæ continent illud, non sit omnibus datum, ut priter divites omnes fierent. Sed redeamus unde pauperum rerum naturalium veritatem, quam docet pater Hermetis spagirica querendam, & à vili nec non abjecto margaritam purissimam. Certum & verissimum (inquit) quodvis elementum aliud in se continet quam elementa, quod quidem omnium est

nime

nime notum est, sed paucissimis, & longè paucioribus certum. Exempli gratia: Plerisque notum est, aliquos lapides, & nonnullam arenam ausum in se continere, verum nemini certo constat, præterquam illi soli, qui ejus rei periculum fecit, & per experientiam artis extraxit: hic solus dicere potest id certum esse. Quod quidem auctor hoc loco vult nobis artem spagiricam auctoritate quadam reliquas omnes excellentè, quæ est experientia, probare, ac si loqueretur: Ego ipse sum expertus hanc artem spagiricam veram esse, certam & verissimam. Quippe qui non hominum auctoritatibus vel scriptis, at experimento solo certitudinem istius artis didici. Notandum igitur, quod supra verum & sine mendacio physico pro parte dixerat, hoc ipsum altius repetere spagirico modo, non secus atque diceret: Physicis corporibus inest quædam veritas aut virtus incorruptibilis occulta, de qua per spagiricum artificium certior factus sum, eam fore medicinam certam & verissimam, si modo liberetur à suis compedibus, & à tetro carcere quo detinetur. Ex his luce clarius apparet, naturales Philosophos, opinione veritatis ab indicio quoque exterioris Physiognomiæ rerum naturalium, aut alicujus effectus apparentia falsâ, vel scriptorum auctoritatibus duci tantum: spagiricos vero Physicos esse solius experientiæ discipulos, à qua veritatis etiam certitudinem addiscunt. Binæ sunt enim viæ, quas Philosophos ingredi contingit, opinio & experimentum. Harum alteri duntaxat innixi, sese cum alijs doctrina sua, vel opera falli necessum est. Quicumque tamen utramque rimati judicarint alteram ex altera, hi suo labore non frustrabuntur, nec alij quibus operam ferent aut consilium. Opinio quidem dubia proponit, Philosophicis tamen coloribus apparentia vera, quæ demum experientia verificari debent. *Quod est superius (inquit) est sicut ad quod est inferius, & è contra.* Protestatus de veritate prius, ad ejus probationem ex verâ physica Genesi deductam, progreditur. Est verum, inquit, elementa hæc inferiora unius & ejusdem esse substantiæ, cujus & cælum ipsum, nec aliter differre quam per accidens, uti corruptibile & incorruptibile, purum & impurum, grave & leve, serenum & opacum, agens & patiens, mas & scæmina, &c. quæ omnia sunt accidentia, non substantiæ. Cælum porro est incorruptibile, hinc fit ut eorum quæ corruptibilia sunt (elementa pura) nullum altius attollatur, quam ad firmamenti concavitatem in qua graditur lunæ corpus. Ejus rei causam esse dicimus, quia non habet patiens in suum agens absolutam potestatem, at bene contra, quo fit ut cælum elementis per influxum, & non hæc illi commisceri queant. Sed quamvis elementa patientia dicamus, intelligendum respectu cœli, siquidem in sese mutuo per corruptionis motum agere possunt. Ut ignis in terram & in
aquam

aquam agit, & in ignem aqua. Verum actiones & passiones istas, nihil permanentis per se possunt efficere in elementis, absque adminiculo cœli. Videtur ex aqua per ignem sublimatione quadam aërem fieri generarique, qui tamen rursus in aquam, & ignis per hanc & aërem devictus in seipsum, & eo redire cogitur unde surrexerat. Non perinde videmus fieri de cœlestibus actionibus in elementa, quoniam ex illis, in istis generantur corpora naturalia, quæ per naturam, in cœlum aut in elementa rursus non revertuntur, nec nisi contra naturam, uti morte vel magisterio. Sunt & aliæ generationes meteoricis non ab similes (tametsi tales hæcenus existimatae non fuerint) non in cœlo, sed in elementis aëre & igne sub terra factæ, quæ haud secus atque æthereæ juvantur à cœlestibus actionibus & impressionibus ad mineralium generationes, lapidum & metallorum. Cæterum cum non possit in cœlo generatio perfecta, non magis quam in masculo fieri, nec etiam elementis absque cœlo, non magis quam in formina sine masculino, sed utrumque sit generationis pars altera. Fuit igitur ista differentia necessaria divisione duorum ab uno facta, sicuti postea narrabitur amplius. Dicit fortè quispiam, si ergo cœlum & elementa sunt inter se differentia, qui sit ut auctor eadem esse dicat? Loquitur de identitate substantiæ, non accidentium, quemadmodum explicat in sequentibus. Est enim substantiarum generare, & non accidentium, licet ista nihilominus adminiculo sint, generationemque naturalem promoveant, nihil tamen operari per se, non magis quam absque substantiis subsistere possunt. Eiusmodi similitudinem sub unitate substantiæ concludit inquit: *Ad perpetranda miracula res unius.* Jam spagiricè explicat ea, quæ physicè prius proposuerat, ad hunc fere modum: Oportet admirandorum spagiricum artificem, habere cœli notitiam & elementorum perfectissimam, identitatis eorum, & convenientiæ, priusquam ad unicum totius Philosophiæ scopum, & medicinæ terminum universalis pervenire queat, quo medicamentum hoc generalissimum fabricet miracula patrans universitatis per unum, quod solum possit indifferenter omnibus mederi morbis, tam incurabilibus (quos vocant) quam alijs quibuscunque. Non est sanè mirandum, etsi paucissimi sint viri medici, qui hanc artem credere possint, cum summa sit admiratione digna, his etiam qui sunt eam experti, ut Hermeti, ac alijs, quid autem ignaris erit? Verum si quis consideret magnalia Dei, naturæ per ipsum inclusa, licet admiretur aliquantisper, tamen cum veneratione maxima non impossibilem indicabit, si verè sit Christianus. Impossibile nihilominus, ut aliquis mortalium hanc artem intelligat, nisi divino lumine prius illustretur; tum etiam fabricando (ut ajunt) miracula viderit in ea prodere se, quæ doctissimo-

rum mir-

rum mundi sapientum occulta sunt oculis & menti. Illustratus vero diuina permissione, quempiam alium verbis Philosophicis nonnunquam etiam illustrare quodammodo potest, quæ qui postmodum nondum intellexerit, aut non electum se putet, aut electionis horam non adesse. Nam evenire quandoque solet, ut post multos annos, labores & studia maximis impensis etiam perpeffi cum patientia, nonnulli sint electi, multis pulsationibus, orationibus, & investigatione sedula præmissis. Dicit enim primus spagiorum Dux: Pulsate & aperietur vobis, petite dabitur, quærite à regno Dei, & inuenietis. Paucissimi tamen inveniuntur, qui non pertrasi laborum in finem usque perseverant. Proinde fit ut ab istis nonnunquam ars immeritò malè audiat, ac in hanc, quam sibi culpam adscribere potius debuissent, rejiciant. Ne igitur quibusvis opella mea hac in re defecisse quoquo modo videatur ex instituto, adferam in medium pauca quædam, quæ mihi concredita sunt hæctenus ad intelligentiam istius excellentissimæ præcæteris scientiæ, patrum antiquorum unicam & universalem medicinam docentis. Audite igitur qui aures ad audiendum habetis. Oportet hujusmodi medicinam ut cælum esse incorruptibilem, penetrativam, & ægrem, quæ non secus ac istud in elementa, in omne corpus phylicum agat. Videamus igitur quænam sit operatio cœli in elementis. Certum est ea non vivere, nisi vita brevi, longæque vitæ esse mortua per se, quam à maledictione propter hominis peccatum una cum eo amiserunt. Non maledixit Deus cœlo propter hominis transgressionem, quo factum ut vitam longam retineat. Hac ratione mortua sunt elementa, quia longa sanaque vita destituta, tendunt etiam ad mortem vitæ brevis, maledictionem terræ videlicet, quæ tantisper ipsis est reliqua, donec ejus inimicissimæ mortis initia, morbi videlicet, undique prementia finem cursus attigerint in suis productis omnibus. Sunt igitur sicuti cadaver ab anima separatum, prout parte longæ vitæ, quam nisi cælum circumquaque influat in ipsorum centrum, ab eo sursum ascendere nequeunt igne medio, nec semina spiritalia cœli, matricibus suis etiam in media regione spiritalibus factis, concipere, ut in corporeas matrices deveniant. Siquidem extrema contraria sine medio utrinque particeps, nullatenus conveniunt. Rerum itaque naturalium vita longa & sana, cælum est. Item vita mortis est propulsatio, & mortis initium, deliquium vitæ. Quicumque medicus igitur ægris corporibus, incorruptibile vitæ longæ sanæque cælum spagiricum, intrinseco languentique vitæ brevis cœlo noverit conjungere, vitam brevem (dante Deo) sanam instaurabit per miraculum unius. Nam languens & conjunctum incorruptibile, utrumque cælum, unum & idem est per substantiam, quo fit ut per substantiam sit

tia similitudinem auctam, quod corruptis opprimebatur prius, obtinet victoriam, & inimicos facile supprimit. Cæterum quanam arte fieri queat, ut cælum tractemus nostris manibus, & administremus ægris corporibus, audietur infra manifestus, & spagiricè.

Quod cælum igitur est inferius, idem est sicut cælum quod est superius, & è contra, ad perpetranda miracula rei unius, medicina scilicet universalis. Satis clarè docetur cælum etiam potentia hic apud nos esse, nec solum apud nos, verum etiam in nobis, & in omnibus rebus à natura productis. Quid manifestius dici posset, quam cæli superioris incorruptibilis vires, & virtutes passim in inferioribus istis rebus naturalibus, ut in herbis, reconditas, & à nobis refectione per clavem spagiricam haberi posse, item istas virtutes inferiores à superioribus impressas per fluxum, vocari cælum inferius? Vultis audire fufus: Unio corporis & animæ per spiritum, vita est, & istorum dissolutio mors. Quanto magis igitur ad unionem vergit medicina, tanto magis ad vitam accedit à morte procul discedens. Rursus vero nullam multitudinem admittit. Si causa vitæ sit unica, unus etiam effectus ejus, & unica medicina potest esse vitæ inducenda; cum nihil aliud sit vita, quam unio quæ dicta est. Cæterum qui Hermetem Trismegistum de unione idealis mundi & unione medicinæ differentem per similitudinem etiam coaptamus, ediamus.

Et sicut res omnes fuerunt ab uno meditatione mundi, & omnes res natae fuerunt ab hac una re adaptatione. Manducatus enim ac res omnes ab uno DEO mentaliter creatæ sunt meditatione vel conceptione unius mundi per ideam, per quam omnes res productæ sunt ab hoc uno mundo præmeditato, & materia; servata similitudine prioris exemplaris, ac in quædam quadam in ordinem redacta. Item ut unus est Deus, & non plures, unum etiam per unum ex nihilo mundum in seipso sua prius creare voluit, ac subinde in effectum producit, & continentur omnia quæ crearet in ipso: Deus ut esset in seipso unus. Verum declarare visum est, cur hoc loco festinè nonnullorum aliorum commentariorum sequi non possit, & plerisque alijs. Percepi ex serie verborum, non esse Hermetis opinionem, ut per unum in hac particula, *ab uno*, globum unum, quem Chaos appellat, intelligamus, sed potius unum tantum creatorem. Cum postea subdat, *fuerunt ab hac una re præmeditata & in effectu adducta puta* nata per adaptationem. Non dicit *ab uno*, ut antea dixerat, *fuerunt ab uno*, sed *re unius* (puta) rei vel mundi. Præterea notanda est ista differentia, quam fecit amor inter esse & nasci. Quando quidem natura

tura

una nulla res habet esse quod est, sed ab ea solum res omnis pro-
 ducitur vel nascitur ex eo, quod esse habet ex nihilo; per verbum
 solum Dei ejusque virtutem, & non ex verbo substantiam ha-
 bet: hoc ipsum est prima visibilis creatura, nempe natura. Au-
 ctoris vero sententia depravata mihi videtur, mutilataque per o-
 missionem unius dictionis, *creata* videlicet, negligentia potius
 quam typographiæ, traductorum, & ad hunc modum restituenda
 esse duco: *Sicut res omnes creata fuerunt ab uno, medita-
 tione, &c.* Innuit igitur his verbis Hermes medicinam hanc
 universalem, ad imitationem creationis mundi fiendam, non
 componendam, ut infra dilucidius, *Sic mundus* (inquit) *creatus
 est.* Hæc particula meam etiam confirmat opinionem, non per-
 petam neque temere me quod mutilum videbatur, restituisse.
 Colligendum igitur ex his spagiricum opus ad medicinam uni-
 versalem, esse ad imitationem creationis mundi cum inchoatum,
 tum iterum completum, & ideo per similitudinem supernaturale,
 quantum ex naturalibus fiat. Porro concludit auctor ex mundi
 creatione supernaturali, physicam generationem, similitudine
 quidem unitatis naturalis ad supernaturalem facta, & non unita-
 tis spagiriei artificij: nondum enim ad istius operationem per-
 venit. At compendiose prius eam firmissimis argumentis con-
 tra quosvis detractores, & ignaros corroborare conatur quam
 apparet, ne filij sui reproborum etiam reprobantium nugis remo-
 rantur. Subdit enim: *Sic omnes res nata fuerunt ab hac una re.*
 Creaturarum rerum docet unicum fuisse genus generalissimum, à
 quo omnia genera, species, & individua nata sunt, indiesque pro-
 pagantur in finem usque seculi. Non est quod quispiam putet
 rem unam hoc loco, ad creatorem referri debere, sed ad creatu-
 ram unam scilicet naturam primitivam: quod etiam præpositio,
 hæc delectare videtur. Nam si genitivus unius ibidem *medita-
 tione unius*, referatur ad ablativum *ab uno*, (quod præter omnem
 legendi rationem esset, potius enim dixisset, fuerunt ab uno me-
 ditatione ejusdem) certum est eum pariter dicere debuisse postea,
omnes res nata sunt ab hoc una. Hæc tantum à me dicta sunt,
 ut auctorem admoneam à dubia philosophorum phrasi (quam
 metaphysicam vocant) summe cavendum esse: non quod
 auctorem ad hunc modum scripsisse dicam, sed fortassis ejus in-
 terpreses nudam auctoris sententiam alijs invidentes omnibus
 præterquam sibi, dubiam commentarijs ac interpretationibus
 obscuraverunt. Quod facile percipient quotquot alia commentaria
 legentes acute rem ipsam perpenderit: utpote sui lapidis, quem
 vident, interpretationem textu longe difficiliorem esse, & obscu-
 rissimam intellectu. Cæterum quid unum, & una res apud Hermem
 extiterit, est quod interpretemur è re medica, & non metal-

laria, sed humana. Deus itaque hoc unum est, quod ante omnia secula solum esse, vel ens trinum in unitate fuit ab æterno, quodque creare voluit unum, eatenus sibi simile quatenus unum, hoc est, naturam unam, primam visibilem creaturam, & mundum unum: hic enim spiritu, anima, & corpore constat. Est multorum philosophorum sententia, spiritum rerum naturalium esse medium inter animam & corpus, alij volunt animam esse medium inter illa, hac inducti ratione, quod spiritus sit anima subtilior, & aptius extremum ad corpus crassissimum comparatum, ut anima sit isto subtilior, & spissior ipso spiritu. Mea sententia iudicium litis adhuc sub iudice relincente, suaderem interea, ut non separaretur spiritus ab anima non magis, quam lux à suo luminari, aut hoc à suo firmamento. Verum sub firmamento, quoniam vita rerum naturalium à solo motu corporum sensibus percipitur magis quam ab ipsa causa motus, quæ est ignis æthereus, hoc argumento spiritum esse dicunt, anima subtiliorem, quæ per motum sub sensum cadit, non ille. Tantisper igitur hoc loco, posteriore hac opinione fruar, donec alia melior occurrat. Nam si juxta Hermetem concedatur spissum & subtile esse extrema, ut verba sonant: *Separabis terram ab igne*, tum quod antea, *procreabit illud Genus in Genere suo, ad est, aer*, necessario sequetur ignem esse extremum & spiritum Hermeti, quod aeri, in quo gestatur, sit longe subtilior. Magis enim aeri convenit anima quam igni, siquidem in illo sit effectus vitæ motivæ, per causam igni propriam. Pariformiter omnis causa motus, est subtilior suo motu & effectu. Exempli gratia: Si faber domum extruere debeat, tria potissimum illi necessaria sunt, ars aut ingenium pro spiritu: motus aut operatio pro anima: deinceps materia pro corpore. Diceret forte quispiam motum hoc loco esse accidens, concedimus in artificialibus, at in naturalibus negamus, quia motus iste utrique substantiæ spiritus & corporis commiscetur substantialiter. At in artificiali motu, cui nulla suffragatur natura, deducto ad suum effectum opificio, cessat in eo motus omnis. Concludentes igitur dicimus nullum quoquo modo fieri posse motum absque motore & moto. Tria sunt itaque necessaria hæc ad vitam naturalem, ut spiritus movens, anima motus ipse, & corpus motum, quæ simul conjuncta, naturale quid unum efficiunt. Summaria Hermetis similitudinis coaptatio, ad suæ mentis conceptus approbationem hæc est. Non absimili modo quo Deus primo creavit unum mundum sola meditatione, pariformiter creavit unum mundum, ex quo quidem res omnes natæ sunt adaptatione. Sub meditatione simplicitatem unitatis in creatione mentali denotare vult, & postmodum per adaptationem innuere dispositionem vel ordinem sub numero, mensura, & pondere materie

CONVR-

convenientibus. Cum igitur primum ordinis membrum sit numerus, & primus numerus duo, si mundi materia universalis per ordinem disponenda sit, in duo primum erat (ut æquum est) dividenda, ut in Genesi docetur, scilicet in cælum & terram. Maxime quod primus numerus duo, materiæ primæ conveniat. Hoc ipsum docet Hermes quiens: *Quod est inferius, est sicut ad quod est superius.* His itaque verbis constat Hermetem Trismegistum ab Hebræis Genesin edoctum fuisse, licet Ægyptius fuerit, ut August. testatur lib. de civitate Dei, Suidas, &c. Proinde conditor naturæ massam unam suo nomine creatam in duo divisit, in cælum superius, & in terram inferiorem partem, ut quod cælum quidem in se ipso non poterat, in sua consorte terra gigneret, perinde ac Adam in Eva, quo pervenisse correspondere ultima primis, & his illa. Fuit igitur divisio valde necessaria, ut ea generatio quæ sub uno recens olim creato concludebatur, de potentia deduceretur in actum. Sub isto binario spirituali & corporeo, tertium quid latuit quod vinculum est facti matrimonij. Hoc ipsum est medium usque-huc in omnibus perdurans, ac suorum amborum extremorum particeps, sine quibus ipsum minime, nec ipsa sine hoc suo medio esse possunt, quod sunt, ex tribus unum. Verum obtrudet quispiam; sententiam esse philosophorum omnium artem intelligentium, non fieri transitum nisi per medium, sed prioris extremi perfecti, ad imperfectum perficiendum. Docere tamen hic videtur Hermes sumendum esse motus initium, ab imperfecto ad perfectum, ad summam perfectionem acquirendam. Sequetur etiam à contrario, ut qui contra sententiam Hermetis niteretur à perfecto ad imperfectum progredi, talem esse consecuturum opus imperfectum; quia præposuit Hermes inferius superiori. Respondetur fatuum esse putare hoc loco doceri transitum ab auctore, cum nondum ad artis tractationem pervenerit, nihilo minus in arte ab initio talis est observandus ordo. Certa est enim elementa hæc inferiora cælo esse imperfectiora, ut etiam à simplicibus elementis suis in cælum suum adductis constat per unitatem alienam à compositione. Sed quia jam in inferioribus versamur, & ad superiora scandere nequimus, in hoc negotium est, ut ea manibus contrectemus, necessarium nobis erit ab inferioribus istis, quæ sunt præ foribus, ad sua superiora sibi naturaliter permixta, conscendere. Ut ista semper à sequentibus dilucidiora fiant, non nihil eorum quæ præposuimus erit nobis reassumendum. Haud aliter quam apud nos ars nulla suo carere potest artifice, materia, nec instrumentis; naturale magisterium necessario suis & sibi congruis indiget. Ab artificis ingenio vel artificio primum exordiamur, quod est movens causa. Uti lignum &

ipsa dolabra nihil efficiunt, nisi faber illa moverit ad actum: cælum & elementa generare nihil poterunt, nisi faber, aut fabri cælestes in instrumento cælo, motum ut animam excitent, medium instrumentum inter fabrum & materiam elementorum. At qua ratione medium hoc instrumentale, vinculum sit extremorum videamus. Motus hic est duplex & unus, aut ut melius intelligatur dupliciter unus, elementaris & æthereus. Dicamus igitur cum Hermete: Quod inferiora movet, idem est quod movet superiora spiritus videlicet, quo miracula unius rei multa patrentur, cum physico, tum spagirico modo. Verum ipse motus excitatur in instrumento, animæ videlicet, ac effectum habet in materia & elementis. Necessarium est igitur animam ut instrumentum, esse medium, quo binæ partes extremitatesque in unum conveniant. Exempli causa, fabrum naturalem fabri apud nos ferrariis non inconcinne comparemus. Ferro primum isti, & malleis diversis majoribus & minoribus indigent, inçude pariter & igne. Officina vero focaria fabri naturalis, terræ centrum est, in quo naturalis ignis inferior sui motus actionis habet initium, uti noster à cœte & chalybē, &c. Attamen æthereus illi datus est, uti nostris habitus magisterij per ingenium & assiduitatem acquisitus. Qui tamen ambo substantia non, sed accidente solo partim inter se differunt, partim conveniunt ut motu, quo rursus differunt, ut circulari, & recto. Similiter animadvertendum, ut incus fabri in terris instrumentum inferius est, & mallei superiora sunt instrumenta activa, naturali fabro solidior elementorum substantia, uti lapides atque terra incudis & materiæ nutriticis vicem gerunt: stellæ vero malleorum officium habent. Item inferiorum substantiam volatilem in regione media, superiorum semina concipientem, matricem in utero suo gestantem esse dicimus. Nec folium hoc loco nos oblivisci oportuit, qui naturales ventus sunt. Adaptat ergo natura materiam suam, priusquam informet, vel motum animamve tribuat. Proinde concludentes mundi nexum à duplicibus corpore, anima, & spiritu superioribus, pariter ac inferioribus, accidente solum differentibus, substantia tamen similibus, fieri dicimus & perfici. Hæc ut melius adhuc intelligantur, operæ pretium fuerit naturæ magisterium dilucidius explicare. Mundum universum constare pluribus partibus generalissimis, quam tribus, quis philosophorum, nisi temerarius nugator quispiam, audebit affirmare? Sunt enim forma, lux aut vita naturæ, & materia, prima rerum omnium principia. Quocirca mundum quicumque voluerit in substantia cognoscere, tria primum hæc sibi notissima fore necessum est. A definitionibus igitur eorum erit inchoandum. Universalis porro naturæ materia dicitur, elementaris regio tota, quæ licet in elementa quatuor dividatur,

vidatur, ignem, aerem, aquam atque terram, duo tamen habentur præcipua, ignis & aqua. Quoniam aliud nihil esse videtur aer, quam aqua per virtutem spiritus domini super aquas in creatione mundi gliscens, resoluta: terra vero per congregationes aquarum inferiorum aqua densata, & exiccata. Bifariam aliter dividuntur in duo manifesta, terram, & aquam; & in alia duo occulta sub illis, ut aer & ignis. Sub aqua namque delitescit aer donec ignis actionibus manifestetur, & ignis sub terra, usque dum hominis appareat artificio, vel alias naturaliter per spiracula quædam emergat, ut in monte Aetna, Puteolis, cæterisque locis. Conatur ignis ex propria natura, dum potest, aquam in se convertere, quod ut facilius perficiat, duobus utitur mediis, secundum ambas utriusque qualitates contrarias: priore, ut calore suo frigiditatem: posteriore, ut siccitate sui caloris, humiditatem absorbat. Videmus quippe nubes ignis calore suspensas, inter aquam & ignem tenere medium. Quoniam si calor ignis, qui circa suas extremitates remissior est, quam in suæ sphaeræ medietullo (in quo maxime intensus) vincatur aquæ resolutæ frigiditate, huiusmodi medium in alterum extremorum vincens convertitur, & ignis, sic disponente natura, suo conatu frustratus, dum unum absorbere nititur, eodem generat alterum, quod rursus in id ex quo generatum est redit. Hæc enim circūlatio generationis est potissima causa. Non absimile videmus ignem visibilem in corporibus à natura compositis exercere. Lignum exemplo sit admotum igni, quod priusquam omne humidum aqueum ejus in aerem sit conversum, non flagrat ejus sulphur: illo tamen absorto, pariter & ignis in aerem, & deinceps in seipsum redit, ligni partibus solidioribus in cinerem vel terram decidentibus. Propterea dicendum non est ejusmodi ligni elementa fuisse consumpta, sed potius quodlibet elementum à suo separatum composito, ad propriam suam sphaeram rediisse. Hac de re facta est apud philosophos dubiosa quæstio, utrum plus absorberet ignis quam generaret? Sanum dici videtur æquales ignis esse operationes ætherei & elementaris. Nam si plus absorberetur elementari, quam generaretur æthereo, posset assignari vacuum in rerum natura, quod absurdum est. Si verò plus generaret æthereus, quam absorberet elementaris, superfluum non posset jam suo determinato loco contineri. Alterutro modo, vel alvum naturæ solvi, aut comprimi foret necesse. Brevibus tamen respondebitur ac tutius, nihil ab igne consumi, sed per transmutationis modum, quod ab uno recedit elemento, hoc ipsum ad aliud accedere. Perinde natura sagax indies ex elementis ad hunc modum transmutatis, & forma, novas excitare formas sollicitè procurat, ut per generationem informetur, quod per corruptionem est dispositum; sique operatio naturæ

juxta cælestes actionum & impressionum motus. Solent plerique nimium curiosi Physiologi nondum experti rerum naturalium, nobis hoc argumentum obtrudere, quo Chemicarum quintam essentiam oppugnent, verum non expugnabunt nisi validius adferant. Corpora (inquiunt) quatuor constant elementis vel essentijs, ubi quintum igitur elementum vel esse quintum? Fatemur corpora constare quatuor elementis materialiter; nec tamen admittimus ex istis solum esse composita, sed etiam forma; quæ sane aliquid est; & potissima pars cujusvis compositi, post vinculum naturæ quo formæ suæ conglutinantur elementa. Non possunt enim spiritum & subtile propter mutuam inter se repugnantiam, in unum per seipsa conuenire. Quapropter necessarium fuit per vitæ medium componi, quo facilius conjungerentur. Hoc natura vinculo cuncta componit; quod philosophi solent nobis ænigmatè tradere. Fac pacem (aiunt) inter inimicos, & totum habebis magisterium. Elementa vero concludentes, dicimus illa tripartita, ut simplicia, composita, & decomposita. Simplicia sunt quæ nec corrumpuntur, nec patiuntur inter se ullam compositionem: non quidem ex eis, sed per ipsa omnia alia elementa inferiora suas vires exercent, quas etiam ab illis sortiuntur. Composita sunt ea quæ patiuntur corruptionem, & componuntur. Decomposita vero sunt illa, quæ jam in compositione præ corruptionem & generationem conueniunt. Quicumq; hæc in illa, impura in pura, composita in simplicia noverit convertere, maximus erit admirandorum operum artifex. Cæterum ad formam devenientes, hæc dicimus (non quod dat esse rei, vel nomenclaturam, cum infidelibus.) sed quod ætheream regionem superiorem & inferiorem elementarem movet ad actum, & motus potentiam conceptivam. Per elementorum in sese mutuam transmutationem, aptat natura materiam, illi formam tanquam semen in matricem includens: hujus virtute prægnans, veluti matris uterus, foetum è potentia producit in actum specificum. Id sibi philosophi volunt: Forma (inquiunt) deducitur de potentia materiæ. Potens est enim ipsa materia parere, quia forma generatur in illa. Agit igitur forma in materiam, quod à luce naturæ accepit, videlicet motum atque vitam, seque mediam præbet ut artificem. Cæterum lux & vita naturæ, spiritus est universalis actionis in elementa per formam. Hic enim ex universalis forma naturæ, specificas indes formas, à Deo tamen primo creatas, quæ corruptela deficiunt, renovare non cessat. Artificium ejusmodi duplici perficitur instrumento, dispositione, & influxu. Natura movens, corrumpendo materiam per actionem in centro excitatam, eam disponit ad formæ potentiam in regione media susceptivam, & cælestium influxuum, quæ deinceps suo determinato tempore prorumpunt inferius in formas specificas;

litas, juxta conditionem luminarium in superiori dispositione formarum concurrentium, ex dicto nonnullorum: Secundum materiæ dispositionem agit forma. Verum obliti dispositionis etiam formarum, vel non intellectæ, transcurrunt, eam sub silentio prætereuntes. Reliquum erit ut modo videamus, quid Hermes loquatur de genealogia spagiricæ prolis. *Pater* (inquit) *ejus est sol &c.* Quid sol & luna sint in cælo superiori, non est quod explicemus, cum vel plebeis etiam notissimum sit, actiones tamen & virtutes eorum pauci sunt qui intelligunt, quapropter illas narrandi hoc loco datur occasio: harum enim vera cognitione, mens legentis ad altiora pervenire potest, nimirum spagirica. Solitaque cælestis est luminare diei magnum à Deo positum in medio cæli. Cur autem cæli medium locum occupet, res per se clara, ut scilicet omnia supra & infra se luminaria illuminet, mundumque universum radijs suis in centrum usque forundet, in quod quidem oculi sui centrum, & aliorum luminarium assiduum defixum est. Ut fons vitæ corporis humani, centrum est cordis ejus, vel id potius quod in eo delitescit arcanum, in quo viget calor naturalis, reliqua membra calefaciens, illuminans, & vivificans: haud secus sol mundi partes omnes superiores & inferiores calore lumineque suo vivificat naturaliter, mediate tamen id efficit. Eapropter mundi cor à calore, & oculus à lumine dicitur. Quippe qui cuncta lustrat etiam abditissima quævis penetralia in centrum usque terræ. In illo cælicæ virtutes omnes naturales reconditæ sunt. In summa corpus est omnium quæ in condito cælo sunt & in terra nobilissimum. Justa ratione igitur primus post Deum pater ac parens omnium vocatus est, cum in eo quorumvis feminaria virtus atque formalis delitescit. Masculinum & universale semen primum & potissimum est ejus naturæ sulphur, generationum prima pars omnium, ac potissima causa. Proinde à Paracello prolatum est, sol & homo per hominem generant hominem, quod à sole vita naturalis creaturarum omnium mediate ducat originem, & ex ejus vita sit omnis vita caduca. Si sol igitur vivit, necessarium est ut in aliquo vivat, scilicet in humido suo radicali, aëre purissimo ac simplicissimo, qui calorem illius, humore suo contemperat. Fatuum esset cum plurimis credere, solem esse quantaxat ignem cælestem. Vita siquidem consistit in unionē spiritus cum corpore per medium animæ, quæ ab hac unionē movetur ad actum vitæ naturalis. Alioqui solem non vivere concluderetur contra veritatem, cum unio naturalis inter duo semper fiat, ex quorum concordia tertium quid resultat unum vel unitum. Imo, quod magis est, unicum dicimus elementum esse solem, in quo cuncta continentur elementa simplicia, sicuti in cælo & reliquis corporibus cælestibus, at in illo perfectius,

propter vitam quam aliis infundit, cum superioribus, tum inferioribus. Sol itaque pater est virile semen omnium naturaliter generatorum, & luna mater, ut infra. Denique docet Hermes lunam esse matrem & uxorem solis, quæ factum spagiricum à Sole conceptum in sua matrice uteroque vento gestat in aere, terramque nutricem, &c. primamque rerum generationem in cælo primum concipi, & deinceps in terris perfici, quod infra. Non enim sol immediatè suos influxus vitales imprimat in inferiora, sed per lunam quæ ter atque decies quotannis à viro suo per conjunctiones concipit, foetumque pariens demittit; ut audietur postea. Uti indies tamen parit, etiam virtutes indies à viro suo concipit, non aliter & stellæ quævis, licet in congressu stercundius, ob majorem contiguitatem. Conceptiones & partus ejusmodi non per contactum, ut in terris, at per solos influxus & spirituales fiunt aspectus. Ut quum nobis plena conspicitur, minus virtutum à sole concipit, quàm ubi latens omnino fuerit soli conjuncta, propter majorem distantiam, at plus in oppositione quam inter laterales aspectus. Ideo quia potentiores influxus & radij solis recti sunt obliquis. Existimandum non est igitur ex illo vulgari proverbio defectum pati lunam, cum eo tempore maxime virtutibus imbuatur solaribus. At quia tum nobis conspicua non est, cum ob solare jubar omne lumen naturale vincens & obfuscans, tum quia media pars tantum quæ opaca est nobis, obversatur, privata videtur lumine cum plurimum tamen ejus contineat, à sole quoque plus accipiat, quam in oppositione dum plena profusus apparet. Non prætereundum esse duximus, quæ de duobus istis luminaribus magnis ratione divini sui matrimonij per creationem ex Genesi consideratu digna sunt, ex sedula sui conjugij, & inviolata nullis unquam temporibus observatione, juxta sibi divinitus præscriptum ordinem. Bina hæc etiam divisa corpora, tamen ex una sunt eadem substantia, non secus atque cælum & terra ex unica duntaxat abyssu; uti hic etiam apud nos, vir & mulier unus homo fuit, factus duo, postmodum in carne rursus una conjunctus. Solis autem virtutum à luna conceptio, perfecta nondum est generatio, sed initium tantum ejus, quæ inferioribus debet perfici. Est igitur luna medium per quod superiora semina induuntur inferiorum matricibus, unde postmodum crassiora pariunt elementata, quæ mixta vel decomposita. Ut spagirico modo repetamus ista paulo altius. Si sol igitur & luna vitam infundunt in inferiora, sequitur ambo per vitam, & potentia aliter illis inesse, quæ quidem potentia per spagiricam artem elicitur ex quibusvis rebus naturalibus. Nam vita solis & lunæ est unio per Jovem, & longa factaque vita merito dici potest. Si vero per Saturnum fiat unio Mercurij & Martis, ægra brevisque vita fiet. Quapropter

propter ubi quodvis compositum in suum Mercurium, Saturnum & Martem reduceris, ab his quoque Solem & Lunam extraxeris, mediaque Jovis utriusque temperie conjunxeris, unum efficies ex tribus istis excellentius, quam antea per naturam compositum fuerat, sub alia forma tamen. Etenim destructa semel forma Physica, non est alicujus artis eandem restituere, sed longe meliorem oculis carnis tantum alteratam apparentem. Quanam industria id fiat, natura nos docet à suis quotidianis operationibus, nostris. etiam, oculis cernentibus ut auctor docet: *Portavit* (inquit) *Ventus in Ventre suo*. Superius utcumque hunc locum tetigimus, quod satis esse posset acutis ingenijs: quo tamen professe valeam omnibus, impigre hanc rem tractare volo, cum sit notatu dignissima, plurimumque faciat è re legentium spagiroorum obscuriora scripta. Quo quidem tendit omne meum studium, ut conatus studiosorū hominum abstrusioris hujus philosophiæ, quantum in me est promoveam; sciens enim dum alios instruere conor, ac participes facere mei talenti, meisum exercens et studio laboribus, gratia verò lumenque pendet à superioris. Sol & Luna inferiora quidem, è centro sursum attolluntur inferioris naturæ magisterio, donec ad superiora deveniant in mediam regionem, ibidem existentia superioris solis virtutes in superiorem lunam infusas (quia similia naturā similibus gaudent) ut matrices inferiores, superiora semina concipiunt: quod uxoris hoc sit munus & officium. Jam clarissimè vobis apparet quod Hermes antea docuit his verbis ab exordio: *Quod est inferius, est sicut id quod est superius, & qua sequuntur*. Etenim sol & luna in cælo superiori, & in inferiori, substantia sunt similia, licet accidente differant, per vitam scilicet longam & brevem. Sub Marte igitur vulcanicas artes exercente in officina sua focaria, centro terræ videlicet, inferior sol delitescit universalis, qui sui parentis impetu per ventum extra cavernas subterraneas erumpit. Ejusmodi follibus Vulcanus, at potius Archeus (ut Paracelsicè loquar) elementorum partes puriores & subtiliores in cælum à se pellit, utpote solem inferiorem ignis & terræ purissimam substantiam continentem, & lunam etiam inferiorem subtilissimam & purissimam aquæ substantiam sub aeris forma delitescentem, in ejus utero gestantem (ut verba sonant. *Portavit illud ventus in Ventre suo*) quo semper inferius universale & foemineum per aera delatum, jungatur superiori semini universali masculino, & singulis specificatis seminibus alijs in utero venti, & in aeris matrice. Certum est ex aqua & igne constare aërem, item ex igne & aëre, cælum, & sub ignis appellatione purissimam terræ substantiam comprehendendi cum igne simul ascendentem, & sub aeris nuncupatione purissimam aquæ substantiam, juxta vicissitudines transmutatio-

num unius in aliud, ex jam dicto naturali artificio. Pròinde vent-
 ter & uterus naturæ est, matrix constata ex omnium inferiorum
 elementorum substantia purissima, in volatilem aerem conversa,
 in qua concipitur per medium lunæ, semen universale solis, etiam
 per alia luminaria specificatum, ad specierum variam distinctio-
 nem. Postquam igitur auctor Hermes tria proposuit elementa,
 duo sub nominibus solis & lunæ, tertium verò sub appellatione
 venti, jam sub nutriceis comparatione, & proprio nomine terræ
 subdit, tamque dicit esse nutricem foetus naturæ prius in aère
 concepti, & ab ejus uberibus omnis foetus ad alimentum & suæ
 vitæ sustentationem, lac illud mercuriale sugat, scilicet crassiorem
 aquæ substantiam inferius apud terram manentem. Pars itaque
 volatilis (ut auditum est) elementorum, ut imprægnata, mox ad
 suam partem fixam rediens, parturit foetum ac nutrit ex fixa sub-
 stantia, donec ad perfectionem veniat. Spagiri naturales ejus-
 modi generationum vices non somnolente, non obiter, nec in
 vanum contemplati, suam artem spagiricam non melius, sed soli-
 dius didicisse potuissent. Quapropter ut ipsi spagiricum solem ge-
 nerent, naturam imitati, compositum à natura suas in partes dissol-
 vunt, per suum Vulcanicum Archeum, è centro solem & lunam
 artificialiter in utero venti pellunt in altum, & postmodum in sua
 terra nutriunt, &c. Haud secus enim, quam omne quod genera-
 tur à terra sumit nutrimentum, foetus etiam spagiricus nutrimen-
 tum habet à spagirica terra: hæc dupliciter intelligitur, aliquan-
 do pro inferiore parte vasis accipitur, ut superior pro cælo. Quan-
 doque Jupiter spagiricus, qui fixus est, & à sudoribus repurgatus,
 pro terra nobis est foliata, in qua & ex qua, pars volatilis, quæ post
 ascensum in cælum, in eam descendere coacta est, nutritur & per-
 ficitur. Theoricam artis spagiricæ concludens auctor inquit:
Pater omnis Thebesms totius mundi est hic. Ac si diceret ar-
 canum istud quod vobis propono, patet est, origo, & fons arcano-
 rum & mysteriorum omnium præcipui & maximi inter cætera
 totius mundi arcana: quapropter non omnibus propalandum,
 & minime prophanis hominibus, & vix sacris initiatis mysterijs:
 etiam illis admodum sub brevi colloquio. Quid enim excellen-
 tius, aut homini philosopho dignius, quam per integræ naturæ
 superioris & inferioris cognitionem & usum, fieri vitæ longæ
 participem, procul ab hac profligatis ac pulsis omnibus vitæ bre-
 vis corruptionibus, atque mentis obstaculis & impedimentis, qui-
 bus olim obtenebrata cæcutiebat? Nunquid longè præstantius
 quibusvis poematum figmentis, ad idololatriam potius quam ad
 unius Dei cognitionem excogitatis? Tametsi ab aliquibus alle-
 gorice perperam, ac si multa præclara mysteria complecterentur,
 interpretata sint: nihil minus tamen quam unius Dei solius ma-
 gnalia,

gnalia, tot somniatis Deiculorum ac meretricularum nominibus ceciderunt. Licet Ovidius aliquid subodorasse videtur in sua Metamorphosi, plurima nihilominus frivola ac impia magis immiscuit, ad hanc rem nihil prorsus conferentia. Quid quæro scripta profunt infidelium ad salutem? certè nihil, imò potius à veritatis studio (dum his attentis nugis) homines revocant. Pluris tamen sunt hoc ferreo seculo, quam piorum scripta virorum unum Deum profitentium in omnibus. Num præstaret juventutem (à qua, si mundus reformari debeat, initium potissimum habeat maxime necessarium est) addiscere quæ Dei solius sunt opera, quam hominum somnia? Physica sanè si ritè ut æquum est doceatur ex sacra Genesi mundi, in cognitionem Dei per conditoris magnalia ducit, indeque ad adeptam philosophiam & cœlestem sapientiam præparat animos & mentes hominum. Proinde si quis profunde meditatatus fuerit ac sublimatè; cuncta quæ Deus Opt. Max. in creatione mundi fecerit in hominum gratiam & utilitatem, tum demum intelliget patrem arcanorum omnium, & excellentissimum Thelesmi sacri mysterium, ac artis divinæ potius quam humanæ secretissimum opus spagiricum, cuius patèr, id est, supremum arcanum, est hic in isto brevi veridico. Cæterum theoreticam suam concludens, nos docet auctor finem operis spagirici cognoscere, quò sciamus quando cessandum sit opere. *Videtur* (inquit; *integra est, si reversa fuerit in terram.* Antea audivimus elementum inferiorum subtiliores partes cœlicis virtutibus imprægnari, ac deinceps in terram & aquam reverti, nec prius ejusmodi virtutum conceptiones suum effectum generationis consequi, modò vero docetur à simili, complementum operis spagirici. Ut quum id quod portavit ventus in ventre sub, versum, aut conversum fuerit in terram, completum erit opus. Longa siquidem & indefessa coctione liquida (licet etiam non evaporent, sed retenta) inspissantur, & successu temporis exsiccantur in pulverem vel terram: vulgo videretur absurdum, at qui hujus rei fecerunt periculum soli credere possunt. Verùm tempus longum est ætædiosum, & summa expectandum patientia. Totum hujus rei negotium prolixitatis, in electione & præparatione magis aptæ materiæ potissimum consistit. Quædam enim sunt remota; alia remotiora, nonnulla remotissima. Alia propinqua alia propinquiora, maximeque propinqua perfectioni. Quæ singula spagirico artificio cognitu maxime necessaria sunt, priusquam aggrediatur opus, alioqui suum deplorabit errorem. Hactenus de theoretica hujus artis instructos discipulos suos ad Practicam deinceps invitat, ut infra.

DE PRACTICA OPERIS SPAGIRICI
ad medicinam vitæ longæ pa-
randam.

Separabis terram ab igne, subtile à spisso, &c.

POSTquam theoreticè demo nstravit spagiricam artem, approbans eam à similitudine creationis mundi, practicè tandem (ut est rationi consonum) à separatione rem aggreditur Hermes, non imminor abyssi per firmamentum divisionis inferiorum aquarum à superioribus. *Separabis* (inquit) *terram ab igne*, ut à viro fœminam, quo generare valeant. Oportet siquidem in omni generatione duo prius convenire, ut agens & patiens, superius & inferius quod antea, cum in sacra Genesi, tum in spagirica vocata: nec tantum duo, sed quæ ab uno separata sint, vel divisa. Et ejusmodi separatio propriè dicitur à spagiris philosophis elementorum divisio puriorum ab impuriis. Docet auctor primam operationem esse præparationem & mundificationem partium in hac arte convenientium. Nonnulli putant elementorum quatuor separationem hic intelligendam, quod nemini quidem negatum velim, si de spagirica separatione loquatur, & non de vulgari. Quandoquidem sub ignis appellatione duo alia continentur elementa, scilicet aer & aqua. Nullus enim ignis est aeris expers, nec aer aquæ, cum aer sit aqua per ignem resoluta, quo sursum ascendere coacta est: terra vero partim ascendit, partim inferius fixa manet. Nonnulli putant particulam hanc, subtile à spisso, referri ad priorem, nempe, *separabis terram ab igne*: verum ego sum ejus opinionis, quæ magis ad mentem auctoris videtur accedere, peculiarem esse purificationem ac magis philosophicam illa priore: poterit qui volet credere, qui non; minimè cogitur. Subtile namque dicitur à philosophis spagiris omne quod æthereum est, aut per ætherei virtutes in subtilitatem adductum. Nam uti supra dictum, æthereum & elementa unum esse per substantiam, remotis etiã ab eis utrinque accidentibus, quibus solum differunt, in unum facile redibunt. Est igitur auctoris sententia, per separationem subtilis à spisso, subtiliari spissum elementare, ac in ætherei subtilitatem spagiricè redigi posse. Hæc spagirica separatio, solutio etiam esse dicitur, quæ nisi præcedat, nulla pariter compositio spagirica fieri potest. Quapropter ista posterior separatio peroptimè consideranda est, ne cum priori confundatur. Ex ordine dictionum in orationibus (etsi nulla conjunctio sit intermedia) patet, auctoris menti meam opinionem esse conformem. Cum prius dixerit, *separabis terram ab igne*, si hanc sententiam per eam quæ subsequitur exposuisset (ut nonnulli volunt) debuisse et-

set et.

set etiam dixisse spissum à subtili, & non subtile à spisso. Quia terra spissior est igne, quem etiam illa præcessit in priore oratione, aut in posteriore ordo invertitur substantivorum. Quo satis apparet non esse eandem loquutionem, nisi per comparationem diversarum tamen operationum. Nec dici potest adjectivas esse ejusmodi dictiones, quod spissam rem dixisset. Hic unus est philosophis occultandi modus manifestissimus, à quo reliquos ejus generis addiscas.

Statim atque materiam & operandi modum indicavit, ordine convenientissimo postmodum addit instrumentum spagiricum, & ejus temperamentum occultissimis verbis: *Sua & iter* (inquit) *cum ingenio magno.* Qui filij sunt Hermetis, facile percipiunt quid per hæc verba velit, & non alij. Spagirorum enim, ut etiam naturæ proprium instrumentum est ignis, qui penes istos artifices multifariam consideratur. Est ignis internus, aut externus. Internus est cuilibet substantiæ proprius, & naturaliter insitus, cujus etiam oportet ut artifex habeat optimam rationem. Externus vero, aut violentus est, aut per quatuor gradus temperatus, vel naturali similis ac remississimus, qualem sibi natura poscit in rerum generatione. Utuntur igne violento Chymistæ, vel inter calcinandum, sicciora sublimandum, aut metalla sua liquandum: igne temperato per suos gradus; inter destillandum ascensoriè, vel descensoriè: naturali simili, quum putrefaciunt, digerunt, congelant, aut circulatoriè solvunt, atque fixant. Patris vero Hermetis documentum est, ut filij sui postremo, quo naturam in suis operationibus imitari valeant, prætantur, quod per adverbium, suaviter, apparet. Altera pars, tum ingenio magno videlicet, ignem hunc denotat summa diligentia & industria construendum esse juxta calorem naturalem. Varia est ignis ejusmodi struendi ratio, cuilibet pro ingenij sui capacitate relinquenda, modo suavis, continuus, & interruptus sit. Aliqui solent varijs fornaculis ingeniosè fabricatis continuatum istiusmodi calorem ad amussim sibi parare: & nonnulli varia materia suum ignem excitare: quorum omnium auctor hoc loco non meminit, quod brevitati studens ænigmaticæ, recensere quæ apud alios scriptores nusquam non traduntur, supervacaneum esse ducat. Proinde reliqua prosequitur ex ordine. *Ascendit* (inquit) *à terra in calum.* Circulatoria destillatio pulcherrimè declaratur, nec non vas spagiricum ad similitudinem vasis naturalis esse construendum. Videmus enim totum cælum & elementa similitudinem habere sphaerici corporis, in cujus centro viget ignis calor inferioris, materiam subtiliorem elementorum in æra sursum pellentis, & una secum attollentis, ut antea diximus. Haud secus vult Hermes nos habere vas idoneum ad illius

lius imitationem. Cum tamen impossibile nobis foret artificia, le quodpiam vas extruere, quo instar naturæ valeremus ignem in ejus centro accensum artificialiter continere in meditullio, suspensum, idque varijs de causis, præsertim quia noster ignis artificialis præter liberum aërem & nudum, in occluso vase statim extingueretur: necessarium igitur fuit nostrum ignem poni extra nostrum vas, & sub ejus rotundi fundi centro, instar solis naturalis. Integrum istius ignis magisterium in eo potissimum consistit, ut sit cōtinuus in eodem statu levis & vaporosus, instar ejus qui in mundi centro, naturale magisterium ascensus in cœlum à terra, sine intermissione indies exeret: ut ex prioribus verbis, *Cum magno ingenio*, nimirum naturali igni (qui dicitur ingenium esse naturæ) persimili. Quorundam philosophorum occurrit opinio reprobantium, igne subterraneo generari metalla, aliqua etiam ex parte, sed affirmantium etiam cælesti solum igne generationem fieri: non vident interim quinam Hermeti nedum contradicant, verum etiam toti naturæ. Sol enim cælestis non intrat materialiter in compositionem rerum naturalium, at solum potentialiter per influxum & impressionē formæ; sed ignis elementaris est potissima pars substantiæ generatorum & materiæ. Huic igni comparandus est internus, id est, Hermetis materiæ naturaliter insitus. Patris Hermetis opinio hæc est: Igne subtus ad fundi centrum vasis extrinsecus agente in centrum materiæ, ab hoc fœtum spagiricum ad superiora propellit, ut verba habent: *Ascendit à terra in cœlum*, hoc est, ab inferiori parte vasis (quæ terra nonnunquam vocatur) ad superiorem, quæ cœlum etiam aliquando nuncupatur à Philosophis. Potest aliter ad hunc modum hic locus intelligi. Solis & Lunæ fœtus ascendit, id est, convertitur aut resolvitur ejus terrea substantia spissa, in cœlum, id est, in subtilissimam substantiam cælesti similem. Deinceps auctor, postquam suis filijs spagiricam solutionem demonstravit, eosque docuit, quonam instrumento & artificio perficitur, mox inde fixationem subdit his verbis: *Iterumque descendit in terram*, ac si diceret: Posteaquam aliquandiu sub cælestium virtutum internarum obedientia, spagirorum soluta substantia per ascensus artificium steterit, suo tempore determinato maturitatis, ad suam terram redit, hoc est, spiritus iste rursum fit corporeus, qui prius è corpore factus fuit spiritus: ænigmate hoc olim involutum est à philosophis; Fac fixum (inquiunt) volatile, & rursum volatile fixum, & totum habebis magisterium. Sunt nihilominus alæ multæ solutiones & congelationes Chemicæ in isto magisterio necessariæ, quæ præparationes potius appellandæ sunt. Fatuum est sane credere materiam hanc spagiricam non esse prius chemice præparandam atque subtiliandam, quam ad opus spagiricum assumatur. Hoc ipsum

ipsum docent quotquot sunt philosophi naturales ex spagirica, scilicet preparationes esse necessarias, quas operationes vocaverunt mundificationes, subtiliationes, solutiones, & congelationes. Corpus igitur in spiritum solvi necessarium est, & spiritum in corpus redigi, si tamen imitari naturam debeat artifex. Videmus enim fieri naturaliter, ut in nubem aqua resolvatur, & nubes iterum in aquam congeletur, ut fiat quod sequitur: *Et sic recipit vim superiorum & inferiorum.* Concludit auctor suam practicam his verbis, quæ congrue correspondent primis theoreticis propositionibus: *Quod est superius, est sicut id quod est inferius, & e contra.* Nam per singularem numerum, vim, eumque non geminatum, indicat eandem esse potentiam naturæ superioris, quæ inferioris est, & e contra, non quidem diversam, alioqui dixisset vires, aut singularem numerum geminasset: quin potius docere voluit (ut etiam superiora confirmaret, nempe, *ad perpetuanda miracula res unius*) vim & potentiam in unione superiorum cum inferioribus esse maximam, ac ad miraculum usque spagiricæ philosophiæ. Proinde absoluta practica hujus artis, docet filios suos ac discipulos utilitatem eius medicinæ, & usum duobus modis: priore, his verbis, *Sic habebis gloriam totius mundi.* Nam istius gloria mundi consistere videtur in opibus. Non enim spernunt veri etiam philosophi divitias omnino, sed abusum earum: imo felicem & gloriosum existimant in hoc mundo divitem, qui suas opes largitur egenis & pauperibus: licet obolus viduæ mulierculæ de victu suo diminutus magis acceptus Deo fuerit, quam opulentorum ingens pecunia superflua, nihilominus quo subventum sit abunde pauperibus, & non obolo solo, D. O. M. nonnullis quandoque scâs hominibus divitias hac arte donoque suo impertivit, ut non existimarent cum pleisique (ut illis quibus contingunt à parentibus) sibi solis possidendas. Verum enimvero, quod hujus partis hæcenus paucam admodum fecerim professionem, alijs fusius copiosiusque hunc locum elucidandum libentissime cedens relinquo, posterioremque partem, quæ medicinam corporis humani ac intellectus concernit, assumens, hunc libellum in studiosorum utilitatem & omnis Reip. commodum prosecutus, declarabo, & quæ in hanc rem facere videbuntur, pro imbecillitate ingenij. Cum igitur Deus pauperibus non solum auro vel argento per charitatem fraternam subventum esse velit; verum etiam remedijs ad tollendas eorum infirmitates adhibitis, ut Christus in Evangelio testatur per reprehensionem: *Infirmus (inquit) fui, & non visitastis me; posteriorem itaque hanc docet medicinæ suæ spagiricæ maximam utilitatem Hermes, in corporis & mentis clarificatione sitam, inquit: Ideo fugiet à te omnis obscuritas.* Haud aliter quam duplicem nimirum

corpo

corporis & mentis infirmitatem esse scimus, duplicem etiam spagiricam esse medicinam oportet effectu solo, non autem essentia. Dicit enim, à te fugiet omnis obscuritas, non dicit à metallis. Per obscuritatem nihil aliud intelligitur quam tenebræ morborum & ægritudinum corporis atque mentis. Omne siquidem corpus infirmum tenebrosum, colore nedum, verum etiam sanguine, lotio, sudore, cæterisque omnibus obscuritatem refert: contra sanum splendorem ac serenitatem undique palam facit. Mens auctoris est in summa, docere eos qui medicamentum spagiricum adepti fuerint, minima portiuncula, ut quæ vel granulum sinapis referat, quoquomodo sumpta, curare morbos omnes indifferenter, ob unionis simplicitatem in medicamento efficientem, ut ei nulla multitudinis morborum varietas resistere valeat. Cæterum variæ sunt mentis obscuritates & infirmitates, ut vesania, mania, furia, stoliditas, & reliqua id genus, quibus obtenebratur & inquinatur animus; hoc uno medicamento spagirico perfectissime curantur. Nec solum animo sanitatem restituit, verum etiam ingenium atque mentem hominum acuit, ut omnia sibi sint ad miraculum intellectu perceptuque facilima, eosque nihil eorum lateat, quæ sunt in superioribus & inferioribus. Summatim, omnia corpora rerum naturalium & hominum, istorumque mens & animus, ad extremam hujus mundi perfectionem hac arte possunt adduci. Deo dante tamen artis inventionem, quæ describitur ab Hermete. Nihil in rerum natura fortius isto medicamento reperiri potest, ideo dicit auctor: *Hæc est totius fortitudinis fortitudo fortis.* Ac si diceret: Hæc est totius naturæ virium atque virtutum omnium vis & efficacia potentissima, ac velut supra naturam: Ideo non immerito metaphysicum opus dici posset ex naturalibus ortum spagirico magisterio. Rationem reddit auctor tantæ fortitudinis (inquiens) *Quia vincit omnem rem subtilem, omnemque solidam penetrabit.* Quotquot ferme fuerunt hæctenus Hermetis interpretes, hoc loco sententiam ejus ad metalla detorserunt ad hunc modum: Quia (inquiunt) vincet, id est, coagulabit omnem rem subtilem (puta Mercurium, vel argentum vulgi vivum) omnemque solidam penetrabit, hoc est, omne metallum durum perfectum & imperfectum, ut sunt Sol, Luna, Saturnus, Jupiter, Mars, & Venus, ad maximam atque minorem perfectionem adducet spagiricam & naturalem. Verum quia hoc negotium è re medica tractandum & illustrandum suscipi cuique suam opinionem relinquens integram, ex institutõ munus & officium prosequar, & in hunc modum interpretabor. Quia (inquam) vincet, id est, expellet omnem rem subtilem, hoc est, spirituales tenebras mentem occupantes, omnemque rem solidam penetrabit, omne videlicet crassum durumque corporis vitium,

tum à solidissimis etiam partibus, per penetrationem spiritualement
 eritabit. Uti supra gloriam mundi ad opes, & obscuritatem ad
 modum retulimus, hoc loco subtile pro spiritu, & solidum pro cor-
 pore accipimus. Postquam igitur auctor spagirici magisterij pra-
 cticam absolvit, enumerata etiam utilitate, usu, & ejus virtutum
 excellentia, deinceps ignorare suos discipulos noluit, unde hoc
 tam arduum opus desumptum sit. Proinde admonet eos his
 verbis: *Sic mundus creatus est.* Quasi diceret, spagiricum ar-
 tificium à mundi creatione perdiscendum. Non quod velit ex
 nihilo fieri, ut iste factus est, sed ex jam creatis à Deo locet sum-
 mam perfectionem in eis creatam & positam cælitus, de potentia
 ad actum producere. Quapropter creatio hic pro mundi creatio-
 nis ordine sumenda est, ut talis sit verborum sensus: Spagiricum
 artificium eundem servat ordinem, aut similem ei quo mundus
 creatus est. Etenim opus hoc divinum esse potius quam huma-
 num, aut naturale, quod nihil homo de suo huc adferat præter
 materiam, & natura nil nisi id, in quo jam agere desiderat, fateri-
 deus est. Rursumque ut hoc loco Genesis seriem intueamur.
 Legitur in ea: *Creavit Deus calum & terram.* Hermes ait,
 operatur vobis calum & terram à Deo creata, & in composi-
 tionem suam potentia rursus in actum deducere, ab inferiori supe-
 riori videndo, ut unum ex duobus tertium generet per similitu-
 dinem. *Separavit aquas sub firmamento ab aquis supra fir-*
amento. & que sequuntur. Quid multis, totam si Genesis
 creaturam divini luminis contemplatus fueris, spagiricam
 artificium videris. Nec satis Hermeti visum est, quin ultra progres-
 sus, & sequela hujus operis deveniat, inquit. *Hanc erunt*
operum mirabiles, quarum modus est hic. Ac si diceret,
 et præter hæc observatione, videbis mirabiles mutationum in
 cælestibus, & celo nostris vicissitudines, & compositiones, qua-
 rum hæc sunt hæc, in imitatione videlicet ejusmodi divinæ crea-
 turæ. Eodem & ignarum existimare videtur eum philo-
 sophum, qui mundi creationem intelligeret, has autem
 imitationes. Proinde orandus est Deus ut seriem
 creaturæ revelare dignetur, qua cognita, spagiricum artificium
 illius modum potest. Cæterum auctor insatiabili deside-
 rio, & ardore docendi filios ac discipulos, materiam eos la-
 tere, qua divinum opus hoc perficitur. *Itaque vocatus*
est Hermes Trismegistus. Quasi loqueretur, hac ratione
 Hermes quia spagiricæ sapientiæ sum interpres,
 & quia quod vobis artificium annuncio, sub ternari-
 o numero concluso. Numero namque Deus impare gau-
 det, & solus & origo solus est ternarius. Unarius autem
 in duo dividitur, quia unum in duo divisum, per suam simplicita-
 tem ternarium vincit animatque indissolubili nexu. Duo duobus

minime conjungi possunt, quia in unum & alterum per se solubilia. Necessarium hoc loco foret maximè ternarium & unarium copiosius declarare, verum quod in sequentibus ad approbationem artis id reservamus, tantisper superscedendum esse duximus, reliquam autem clausulam de materia tractantem enucleandam suscipiamus interea. *Habens (inquit) tres partes philosophia totius mundi.* Ac si diceret, se compertissimum habere mundum univrsum tribus potissimum quaque versum constare partibus. Tametsi mundus totus in duas partes visibiles divisus esse videatur, latet nihilominus sub istis tertia non conspicua, ob suam simplicitatem unitati pariter invisibili dicata. Utraque tamen dictarum partium ætherea & elementaris videlicet, rursus in tres partes subdividitur, corpus, animam & spiritum, ut hæc in cælo & in terris naturaliter sita sint.

Prioris divisionis in ætheream & elementarem regionem, sub occulto vinculo factæ, membrum postremum, quia materiale magis, binario hac de causa destinatum est. Quo factum ut in quatuor elementa subdivisum fuerit. Duo namque, nil nisi quatuor ex prima fœtura generant. Spiritualiter autem in quatuor qualitates primas, idque sub binario quamlibet divisam cernere licet, quod infra latius. Potest etiam triplex mundi totius philosophia dici, ratione cæssioris & decompositæ materiæ. Tria sunt epima genera generalissima, quibus omnia quæ sub sensum cadunt, comprehenduntur, ut sunt mineralia, vegetalia, & animalia, quorum omnium arcana Hermeti fuerunt experimento notissima. Ut ab postrema conclusione suæ spagiricæ philosophiæ testatur, se complevisse omnia, his verbis: *Completum est quod dixi de operatione solis.* Quasi loqueretur ad hunc modum: Ego sum expertus quod loquor, & complevi quod vobis annuncio, nimirum solis operationem, id est, universalis medicinæ spagiricæ magisterium esse verum, sine mendacio certum & verissimum, ut respondeant ultima primis. Non sine causa igitur medicinam hanc solem artificialem vocat, nam uti sol naturalis quibusvis rebus vitam naturalem naturaliter influit, haud aliter sol spagiricus deficientem hanc vitam refocillat & revoeat, pellendo morbos eam à suo domicilio pellere paratos. Hæc est illa vera medicina patrum antiquorum, & longæ vitæ radix, universale remedium quod medetur indifferenter morbis omnibus, vitales spiritus adauget, item à corruptione vindicat omne corpus, atque præservat. Quotquot sunt hujus artis ignari, licet ex academijs doctissimi, solent eam artem improbare. Quid mirum, cum tale nunquam suis in scholis audiverint? Inde non sequitur esse damnandam, quod ignorant eam docti viri. Multa quidem nostro seculo prodierunt in lucem, quæ præcis ignota fuere plurimis, non secus ac plurima jam delitescunt nobis, quæ patribus antiquis erant familiarissimæ.

Quid

Quid non temporis injuria, nec non nominum ignavia transiit in oblivionem? Cæteroqui eorum ambitio, qui sibi solis bene cupientes, reliquis invident etiam ea quæ ab alijs suffurati sunt arcana scripta, supprimitur veritas. Propterea non deperit profum, at postquam aliquando sepulta jacuerit illis eo tempore, hoc alijs emerget nutu Dei, cujus in pectore quiescunt ab æterno cum ejus sapientia cunctæ laudabiles artes ac bonæ. Distribuit enim honorum largitor omnium Deus dona sua quibus vult, etiam aufert ab ingratis, qui abutuntur illis. Dubium non est, quin Deus antiquis patribus medicinam aliquam revelaverit per spiritum sanctum suum, qua suæ carnis corruptionem tuerentur, & potissimum ijs, quibus cum locutus est, & foedus iniit. Sed postquam hominum sapiendi per seipsos vanus appetitus induxit eos ad querendum à seipsis, ac in alijs quam in eo, in quo solo salus omnis est, cæcutivit mens eorum, & in labyrinthum ducta, jam hanc, modo aliam herbam, cras istam & aliam radicem, postridie mixtum quid expectaverunt, ut Indies experientes absque judicio nunquam scopum attigerint, nec suæ doctrinæ ullam habuerint certitudinem. Quod etiam absurdum maximè videtur, homines suæ sorte nunquam sunt contenti. Dedit omnipotens Deus unicuique nationi quod voluit eam possidere, eam in alimentum, quam ad medicamentum. Alioqui si hæc à longinquis petenda, non nisi divitibus contingerit, pauperibus vero moriendum esset ob inopiam. Contra Deus istorum longè majorem curam habet, quam illorum unquam habuit: extant sacra passim testimonia. Sed nostra nos contemnere docet inimicus ille calumniator, alienaque semper appetere, ac ea quæ minus præ manibus sunt, quo nostros appetitus insatiabiles reddat. Habemus apud nos quotquot sumus omnes, & ubicunque degimus, imò in nobis, licet non à nobis, omne quod extra nos querimus ab alijs: quoquo modo dictum. Videamus qui pro parte Gentiles & infideles hoc loco nos Christianos arguant. Natura naturam (inquiunt) sibi similem appetit, & congaudet suæ naturæ, siquidem alienæ si jungatur, naturæ destruitur opus. Mirabile dictum ijs, qui non profunde considerant quid natura sit, at illis, qui eam non vult, verius esse hæc in re nihil potest. Sed redeamus unde nos diverterat orationis digressio, & nostræ mentis opinionem copiosius approbemus, qua veram Physicam asserimus ex Genesi, nec non veram medicinam spagiricam ortum habuisse, nec aliunde, neque aliter quam per solam contemplationem divinitus assistatam. Videamus igitur, quemadmodum Joan. Trithemius naturalium philosophorum nostri seculi excellentissimus, applaudit Hermeti per omnia juxta Genesin, ut patet ex sequentibus.

DE SPAGIRICO ARTIFICIO IO.

Trithemii sententia.

*Unarius (inquit) non est numerus, & ex ipso numero
omnis confurgit.*

Altequam enim aqua universalis abyssi, cujus mentio facta est in Genesi, divideretur, una fuit. Hac divisione tantum unarius binarium efficit numerorum omnium primum, non per substantiam, sed per accidens. *Est numerus & numeratur, & non est numerus, & non numeratur. Non numeratur quia natura simplex, & numeratur quatenus accidentibus componitur. Eatenus autem numerari non potest, quia ante ipsum non est numerus.* Intellegitur de unitate quam Hermes alijs verbis, & per similitudinem à Genesi sumtam explicat. *Quod (inquit) est superius, & quæ sequuntur. Binarius enim ab Hermete per inferius & superius denotatur, Reiciatur (ait Trithemius) binarius, & ternarius ad unitatem convertibilis erit.* Idipsum Hermes alijs verbis: *Ad perpetranda (inquit) miracula unius rei.* Apprimè notandum hoc loco unitatem ab utroque duobus modis intelligi. Si quidem Hermes unitatem numerat, ut diximus, per inferius, & superius. Trithemius vero per numeri primi constitutionem ab unario. Longè, diversa ratione post uterque metitur unitatem; Unus reductione superioris & inferioris ad similitudinem in miraculo positam: Alter abjectione binarij, conversioneque ternarij in unarium. Ambo sane mira ratione conveniunt in eandem sententiam. Est igitur ipsa, naturalis tamen, unitas diyisibilis, sed potius numerabilis in binarium, & ternarius in alteram unitatem revertibilis, quæ secunda dicitur unitas, ultra quam progredi non licet. Omnis itaque naturæ consistens limitibus operatio mirandorum, ab unitate per binarium in ternarium descendit, non prius tamen quam à quaternario per ordinem graduum in simplicitate confurgat. Nam si quatuor numerare velis, non aliter quam uno scis inchoandum, at dicis unum, duo, tria, quatuor, quæ simul sumta faciunt decem. Hæc omnis numeri perfecta consummatio est, quia tunc fit regressus ad unum, & ultra denarium non est numerus simplex. Mirantur hujus connexionis profunda nescientes, quibus principijs in operatione mirandorum utamur, falso nos vel dæmonum adjutorio, vel qualibet contra fidem nostram Christianam superstitione inniti opinantes. Nos autem hæc de nobis judicantes propter eorum quæ præmissimus ignorantiam, non miramur. Quoniam sicut sacratissima testatur scriptura de interna cognitione Dei, quam nemo intelligit alter, quam qui accipit:

cipit: ita his vel imbui, vel uti nemo potest, nisi divino munere lumen singulare acceperit intelligendi ex natura in naturam, fueritque in eo cum lumine ignis, cum igne ventus, cum vento potestas, cum potestate scientia sanæ mentis integritas. Profundorum igitur hæc est radix & fundamentum creaturarum omnium. Prima divisio naturalis radicem scientiæ consummata producit, ejus annotatio ista est: Quatuor sunt matres eorum quæ in ordine novissimo, & quatuor sunt patres eorum qui in principio: horum omnium nexus, & primum connexum, & ultimum simplex, purum, unicum, solum omnia tingit. Terra simplex elementum purum, & primum ab uno procedens, non componitur, non mutatur, non patitur connexionem, sed manet quod est incorruptibile, & in uno consistit unum, & non unum, non est numerus, & est numerus, non numeratur, & numeratur, inter ipsum & unum non est numerus. In unitate manet unum, & per complexum efficit ternarium; quem octies complectens mirabili natura omnia reducit ad unum: virtus ejus à nullo magistrorum per omnia explicari potest. Non est ipsum quod colimus Deus; creatura est animi hominis imago, nec viva, nec mortua, per quam in omni scientia mirabilis effectus fit. Et dico tibi amice in summa veritate Dei, quoniam quicumque hujus puræ simplicitatis simplici notitia sublimatus est, in omni scientia naturali consummatus erit, perficietque opera miranda, & stupendos inveniet effectus. Bonum simplex unicum est, & per ipsum non solum similia, sed & dissimilia multa fluunt. Terra composita elementum natura purum, simplex & unicum: sed quia compositum necessario fit multiplex, varium & impurum, reducibile tamen per ignem, in aquam: ab hac in ignem, & ab isto in unum simplex, & est numerus, & numeratur, & non est numerus, & numeratur. Non numeratur, quia natura simplex est, & accidente compositum. Idcirco non potest numerari, quia non est ante ipsum numerus. Numeratur ab unitate unum non absolutum, sed inclusum; & dicitur unum exclusum, unum inclusum, unumque per unum ab uno, scilicet ab anima mundi, fitque ternarius: esse cum uno vult naturaliter, unum per se potens, in uno impotens, in altero impotens, in sphaera semper volvitur, in unoquoque manet igne unum, sed non sic imaginatur. Si per ignem purificatum ad simplicitatem suam congrua lotione reducat, omnia mysteria scientiæ profundæ operari potest. Terra de composito elementum est, & non est elementum, per quod binarias in ternarium reducit, quatuor ab uno gradibus distantem. Mira continet, varium est, & multiplex, corruptibile, & tamen extra unitatis circulum non vagatur: hujus cum ternario per binarium in uno secretorum omnium magistrum est. Et quæcunque humanitas adinventæ mirabiliter constant,

stant, ejus sunt potestati subjecta, & fieri possunt operatione perfecta. Observat numerum, gradum, & ordinem, quibus omnis mirabilium naturæ operatio constat. Miranda sunt quæ potens est facere, & plus quam creditur plura, quæ nec Deo injuriam, nec animæ maculam inferunt. Per ipsum mirabilia fiunt opera: per ipsum omnium humanarum adinventionum plena cognitio est, & operatio effectiva in quacunque re obscura: quia virtus ejus intellectu procedens non errare permittit per tres gradus operantem. Discernit omnia quæ homines dicunt. Seduci in errorem per ipsum inchoata operatio minime potest. Quicquid Astronomi, quicquid Mathematici, quicquid Magi, quicquid Invidentes naturæ persecutores Alchemistæ, quicquid dæmonibus deteriores Nectromantici promittunt, novit discernere, intelligere, rectificare, invernire, suisque principiis aptata sine malitia perficere; hoc ipsum est elementum non elementum, per numerum à se remotum, cum sibi conjuncto in unitatem simpliciter reductum. Sine hujus medij, finis, principijque cognitione per numeros, gradus & ordines, nec magus imaginibus virtutem daret sine crimine, vel etiam cum scelere dare posset: nec Alchemista naturam imitari, nec homo spiritus compellere, nec futura prædicere vates naturæ, nec quisquam curiosus experimentorum capere rationem. Omnis itaque naturæ consistens limitibus operatio mirandorum, ab unitate per binarium in ternarium descendit, non prius tamen, quam à quaternario per ordinem graduum in simplicitate consurgat, &c. quod supra. Sapientia naturalis igitur, quæ aliquando naturæ principiis innixa constabat in sua simplicitate pura, tot mendacijs & impuritatibus, totque deceptionibus confusa est, ut nemo nisi in utraque naturali & supernaturali scientia doctissimus sit, qui alteram ex altera discernere possit, intelligere eam possit. Quantos (inquit) errantes in philosophia naturali solus ego novi viros, alioquin doctissimos, quorum nonnulli tempus & substantiam Alchemiæ impendentes perdidit, nonnulli vitam cum rebus amittunt: alij medicinam ex ipsa cupientes elicere, post longos labores nihil efficiunt: alij mirandorum effectuum secreta perferutantes, ad nullam experientiam pervenire potuerunt: alij futura dicere gestientes, pro veris falsa loquuntur: hi dum opiniones sui capitis ventosas ingerunt, ab expertis dudum conscriptis quæ non intelligunt: bona veraque, mala & falsa imperite efficiunt. Proinde notanda sunt atque discenda primum in ista philosophia naturali, spagirica, occulta, tria hæc principia, sine quorum perfecta notitia, nullus operantem sequitur effectus. Primum principium in uno consistit, non à quo, sed per quod omnis mirandorum naturalium virtus producit in effectum, de quo diximus: quia purum ab uno procedens

cedens non componitur, neque mutatur. Ad ipsum à ternario & quaternario fit ad monadem progressus: ut compleatur denarius: per ipsum enim est numeri regressus ad unum, simul descensus in quatuor, & ascensus in monadem. Impossibile est compleri denarium nisi per ipsum: monas in triade læta convertitur. Omnes hoc principium post principium monadis ignorantes, nil in ternario perficiunt, nec ad sacrum quaternarium pertingunt. Nam etsi philosophorum libros omnes habeant, syderum cursus, virtutes, potestates, operationes, & proprietates perfecte cognoscant, ipsorumque imagines, annulos, sigilla & secretissima quæque ad plenum intelligant: nullum tamen mirandorum consequi possunt in suis operationibus effectum, sine hujus principij à principio cognitione in principium. Unde omnes quotquot vidi in philosophia naturali operantes, aut nihil consequuti sunt, aut ad vana, frivola & superstitiosa, post longas & inutiles operationes, desperatione prolapsi sunt. Principium vero secundum, ordine, non dignitate quidem, à primo separatum, quod unum existens facit ternarium, est quod operatur miranda per binarium. In uno est enim unum & non est unum, est simplex, & quaternario componitur: quo purificato per ignem in sole, aqua pura egreditur, & ipsum ad suam simplicitatem reversum, complementum operanti monstrabit occultorum. Hic centrum est sapientiæ naturalis, cujus circumferentia sibi imita, circumculum repræsentat immensus ordo in infinitum: virtus ejus super omnia purificata, & simplex minor omnibus quaternario super gradu composita. Quaternarius autem Pythagoricus numerus ternario suffultus, si ordinem gradumque observat, purificatus naturæ potest operari. Hic est quaternarius in cujus mensura ternarius binario conjunctus in uno cuncta facit, quæ mirabiliter facit. Ternarius enim numerus ad unitatem reductus per aspectum, omnia in se continet, & quæ vult potest. Principium tertium per se non est principium, sed inter ipsum & binarium est finis omnis scientiæ & artiis mysticæ, ac infallibile mediæ centrum: in alio quam in ipso facilius non erratur, quoniam paucissimi vivunt in terris, qui profunda ejus intelligant. Varium est, compositum, & per septenarium in ternarium octies multiplicatum consurgens & manens fixum. In ipso est consummatio numeri, graduum & ordinis, per hoc omnes philosophi occultorum naturæ veri inquisitores, mirabiles effectus consequuti sunt, per ipsum ad simplex elementum in ternario reductum, subito sunt infirmitatem curæ miraculosæ, & naturaliter omnium ægritudinum: opusque in sapientia naturali, & præternaturali operantis, consequitur effectum. Fugiant

dæmōnes secundum dispositionem quaternarij. Prædictio futurorum per ipsum verificatur, occultorumque insinuatō non aliunde, quam per ipsum à natura percipitur. Hoc unico medio secretum naturæ aperitur Alchemistis, sine quo nec intellectus artis acquiritur, nec operantis effectus invenitur. Errant crede mihi (inquit) errant omnes qui sine istis tribus principijs quicquam operari in occultis naturæ scientiis se posse confidunt: major autem causa erroris est, quod sapientes olim secretis naturæ imbuti, his de vel penitus tacuerunt, vel nimia obscuritate involverunt, ut non nisi à sibi similibus vere intelligi queant. Secreta est huius institutionis philosophia cælestisque, in qua si quis scire & intelligere vere cupit aliquid, hominum tumultus fugiat necessarii est, mundum deserat, cælum non oculis tantum, sed mente etiam contempletur, Spiritus Dei ubi vult spirat, quem vult illuminat, quem suo numine obumbraverit, in omnem veritatis cognitionem inducit: quod qui acceperit, Deo gratias agat, studeatque fructibus operum bonorum correspondere pro viribus acceptis, accepisseque se recognoscat, & ita non inveniet unde superbiat. Ille autem cui scire ista sublimia donatum non fuerit, aut socordiam suam intelligat, quia non laboravit ut sciret, aut misericordiam creatoris laudet qua in ejus utilitatem impedimenta esse voluit ut nesciret: aut si non acquisiverit, Deum sibi non extitisse debitorem tantæ donationis fateatur, & non murmuret. Amicus es (inquit) amicum tibi consule scem audi, & factum intelliges. Propinquorum victor ignem invidiæ, non aerem calca mortalium Dei immortalis odio: periculum minatur levitas. Fuge synodum hominum mundana curantium, associare verò cœlestia meditantibus. In nidulo hirundinum salus tua, periculum in stercore gallinarum. Velum raptum à vento persequeris, fatigaberis in septenario, sed per ternarium in unitate consurges iterum, & felicem te reperies. Si operationes tuas aggredi tœperis à sole, quem tibi natura videtur abscondere, ut à cunctis ad verum solem qui Deus est, per studium cognitionis, purificata ab inferioribus mente, in desiderio animæ, fervore sanctissimi amoris converteris, & alium ostendet. Quia divini amoris ars longa, tempus verò breve est, præstatque creatorem quam creaturam in veritate semper diligere. Cæterum apertius ut videatur Trithemius Hermetis arti subscribere, hæc sunt ejus verba. Verum (ut Hermes inquit) sine mendacio certum, & unitatis cognitione certissimum. *Quod est inferius, est sicut id quod est superius,* & e contra: quia solis unitatis constat omnis numerus, *ad pervenienda miracula unius rei multa.* Nonne res omnes ab una se fluunt bonitate unius, & quicquid unitati conjungitur, non potest esse diversum, sed fructificat simplicitate, & aptatione unius?

nus? Quid ex unitate nascitur, nonne ternarius? Accipe, Unarius est simplex, binarius compositus, ternarius verò ad unitatis reducitur simplicitatem. Non sum Trithemius mentis triplicis, sed in una mente numero gaudens ternario, qui verè parit mirabilem foetum. *Pater ejus est sol, mater vero luna. Porta est semen in utero ventus, terra nuxus. Pater omni perfectionis totius mundi est hic. Virtus ejus integra & immensa: si verum fuerit in terram. Separabis terram ab igne, subtile à spissa, & ternarius jam sibi redditus cum ingenio & suavitate magna, à terra conscendet in cœlum, iterumque virtute & pulchritudine decoratus revertetur ad terram, & recipit vim superiorem & inferiorem, eritque jam potens & gloriosus in claritate unitatis, omnem aptus producere numerum, & fugiet omni obscuritas.* Ad unitatem igitur reducendus est omnino ternarius, si mens harum rerum velit perfectum intellectum consequi. Unarius enim non est numerus, at ex ipso numerus omnis confurgit. Binarius ab unitate recedens, primus est numerus compositus. Rejiciatur itaque binarius, & ternarius ad unitatis simplicitatem convertibilis erit. Solis unitatibus constat omnis numerus. Nonne res omnes ab unitate fluunt bonitate unius, ut supra, & quicquid unitati conjungitur, non potest esse diversum, sed fructum edit simplicitate & aptatione unius? Quid ex unitate nascitur, nonne ternarius? Unarius igitur est simplex, binarius compositus, ternarius verò ad unitatis reducitur simplicitatem. Unum est enim principium purum. Binarius ab unitate recedens componitur, quia impossibile est esse duo principia. Solus ergo ternarius sacratus & virtute potens, binario superatò suum in principium, non natura, sed similitudinis participatione revertitur, in quo sine contradictione mysteria omnia arcani pulcherrimè ordinati, mens intelligit. Hæc est fortitudinis totius pulcherrima virtus, quæ vincit omnia mundana. Verum enim verò homini cuius in hac arte per naturalem sapientiam operari volenti cum utilitate, subjecta necessaria. In primis necessarium est, ut à natura sit ad istam artem non solum inclinatus, sed etiam dispositus, aut saltem præceptoris magisterio disponibilis, per rectificationem à ternario in unitatem per binarium divisum. Secundo oportet linguæ sufficientem habere notitiam, ut vulgaris non capiat tantam scientiæ ipsius naturalis sapientiæ majestatem. Astronomicæ fundamentum etiam institutionis scire necessum est, aut saltem alium ad votum habere qui sciat. Tertio necessaria copia librorum in hac scientia, solum eorum qui sunt emendatissimi, quales hodie paucissimi reperiuntur, vel ut præ manibus, vel in promptu sit aliquis, qui veraciter eorundem emendare vitia, non augere possit. Quarto præceptor doctissimus & expertissimus in hac arte necessarius;

est, quod hæc scientia tantis involuta sit mysterijs, ut sine doctore peritissimo non queat apprehendi: nisi Deus omnipotens mentem singulari dono velit illuminare: quod rarissime fieri consuevit. Quanto requiritur univèrsi totius superiorum & inferiorum divisionis cognitio ab uno usque in quaternarium in ternario quiescentem. Item oportet ordinem ascensus & descensus, gradum, numerum, inflexum & reflexum, esse & non esse in unum & tria: hoc vero scire difficilimum est, quia omnis mirandorum effectuum radix, quocumque modo fiant in sapientia tam naturali quam supernaturali, hujus principij fundamento innitur: quocirca omnis qui hunc ordinem apprehendit, ipsumque modum intellexerit, consummatus erit in omni scientia, sapientia profunda, mirandosque in operatione consequetur effectus. At quia hæc scire difficilimum, paucissimi cum utilitate, multi vero sine fructu laborant in spagirica sapientia. Sexto convenientem vivendi modum ut cognoscat oportet, ordinemque laborandi, temporis horam, opus, operisque dominum, id est, planetam, locum aptum, formam, materiam, & materiae commixtionem, purum & impurum, simplex & compositum, simile ac diversum, conjunctorumque nexum: & post hæc omnia suæmet ipsius mensuram animæ, virtutem, & bonitatem ineundi potentia. Septimo ut sciat sub cuius planetæ dominio, spiritus horæ diei, temporisque sit quælibet res mundi secundum substantiam, accidens, & effectum, maxime per quem operantur. Inferiora namque superioribus subjecta sunt, & sola similitudine, quæ substantia, accidente, potentia, virtute, numero, gradu, ac proprietate constat per applicationem unius ad aliud, modo in arte firmato, mirandorum in sapientia naturali fit utilis operatio. Octavo necesse est scire in sapientia hac, & operantem intelligere, proprietatem intelligentiarum omnem, gradus, loca, sive locationes, nomina, verbave, & officia seu opera, quemadmodum se habent ad extrema in ordine, quomodoque per eas operandum sit in qualibet intentione universalis: aut primum necessaria est scientia, per quam certè perficiuntur, quemadmodum caro ne putrescat sale conservatur. Nono in his quæ solus perficere non potest, socios oportet eum habere, vel natura dignos, vel institutione dignificatos: quia sociorum indignitas operationis effectum impedit in omnibus operationibus sapientia, tam naturalis quam supernaturalis. Decimo oportet in arte hac operantem firmum esse confidentia, & de consequutione effectus nullatenus dubitare vel hæsitare: non ob id quod credulitas aliquid conducat in his, sed quod hæsitatio firmitatem operantis animæ per medium in extremum frangit debilemque facit, sine cuius virtute stabili, non sit à superioribus influxus optatus. Undecimo oportet volentem

lentem in sapientia naturali cum fructu operari; secretissime conservare omnia, nullique hominum profectum, vel defectum operationis, nec operationem ipsam, neque voluntatem, nec artem, neque tempus revelare; nisi præceptori vel discipulo. Quia hæc scientia publicum fugit, divulgataque raro perfectos fructus edit. Hæc nostra philosophia cœlestis est, non terrena, ut summum illud principium quod Deum nuncupamus, intuitu mentis per fidem & cognitionem fideliter aspiciamus patrem, & filium, & spiritum sanctum, unum principium, unum Deum, unumque summum bonum in trinitate personarum sempiternum existentem vere credentes, purè cognoscentes & cum ferventissimi amoris & servitutis cultu semper adorantes, à quo sunt omnia quæ uspiam esse possunt. Ad hanc nisi mens animata confurgat, nihil eorum quæ pulchra sunt intelligat, sed in sua tabescet ignorantia. Non est vulgaris hic ascensus, neque horum est ad eum imitatio sufficiens, qui una duntaxat ala sursum feruntur, sed omnino paucissimis familiaris, illis videlicet qui semet in unitatem non temerè nec perperam reducerunt. Multi quidem conantur, sed non omnium est in mente ternarius. Nonne suspecturi cœlum necessario primum caput elevamus, reducimusque postea quam suspeximus? Solis licet oculis intueri solem, aures non vident. Ut igitur conscendat animus, non auris fiat, sed oculus & cor, fiatque ex ternario unitas participatione bonitatis ad principium, quia unum est bonum omnipotens, non duo neque plura. Nisi enim fiat unitas, non fiet similitudinis in mente conjunctio, neque boni participatio, & sine his nulla transcensio: nisi enim hæc præcedant, superiorum intelligentiam, neque inferiorum propriam consequi poterit quis operationem. Res autem tam universales quam singulares necessario, ac rerum conditiones, quædam sunt manifestæ, quædam manifestiores, & quædam manifestissimæ. Et aliæ sunt occultæ, aliæ occultiores, & aliæ occultissimæ tam sensui quam rationi: quam diversitatem operatur rerum natura. Hinc fit quod quidam homines evadunt cæteris sapientiores. Magis autem sapiens dicitur, qui minus perceptibilia percipit. Ad istorum intelligentiam est quod aperiatur aditum. Proinde quicumque ad adeptam philosophiam cum naturalem tum supernaturalem anhelat, ad alterutramque per alteram aditum sibi parare potest, tutius tamen progreditur, si seipsum à binario in ternarium reducat per quaternij gradus, priusquam in rebus naturalibus id ipsum efficere tentet aut præsumat. Quamvis etiam è converso per medium spagiricæ medicinæ, ad supernaturalem pervenire possit, hæc via tamen altera magis erronea, nec in ulla magis quam in ista contingit errare: quare per aliam gradiendum esse potius suaserim omnibus. Ad hanc

congre

congregere lector optime, & animum attentum non secus ac at-
res erige.

ELUCIDATIO CLARIOR
interpretis.

Homo naturaliter unus est & non numeratur, ac supernatura-
liter in duo numeratur, ut in spiritum & corpus, qui binarium
in ipso constituunt. Verum ob primævam corruptionem istud
superat alterum, quo fit ut nihil admirandum producere spiritus
valeat. Quod ut efficiat in hac vita, superandum erit per ternarium
binarius, id est, corpus ad spiritum naturam conformandum, & spi-
ritus ita corpori conjungendus, ut in eo deinceps pacem habeat.
Quo factò jam ternarius ortus in unitate secunda perfectè jubilat,
Nam ex duobus dictis, & prioribus per unionem factum est unum
tertium. Hæc tamen conjunctio fieri debet per gradus quaternarij,
hoc est, per elementorum, ex quibus constat corpus, transmuta-
tionem in unicum & purissimum elementum, ad hunc modum.
Primo quidem ex terra tui corporis aqua fiat, hoc est: Lapidum,
terreum sequeque tutum cor molle reddatur, ac vigilans ad co-
gnitionem DEI sui, nec non sui ipsius adipiscendam, quo quidem
spiritus imagines, & contemplationes in illud, non aliter quam in
ceram sigilli characteres, imprimi queant. Postmodum ex ista
aqua fiat aer, hoc est, attolle sursum in cælum ad eum qui creavit
contritum cor tuum & humiliatum, aeris instar ad suprema sem-
per tendentis, & orando pulsa ut aperiatur tibi ingenium ad intel-
ligendum ea quæ DEI sunt. Postremo ex aere hoc fiat ignis, id
est, tui cordis jam sublimati omne desiderium convertatur in a-
morem (cui comparatur ignis ob ardorem) DEI & proximi tui
hic in terris, ut flamma hæc non extinguatur unquam. Hoc ipso
fiet ut per similitudinem tuus binarius, spiritus & corpus videlicet,
in unum ternarium perfectè jungatur, per quaternarij tres gradus
ut audisti. Jam habes amice lector meditativæ philosophiæ cla-
vem, quæ viam aperit ascensus ad superiores, & nemo contra claudit.
Alteram vero descensus, quæ claudit quod nemo postmodum
aperire potest, audies in sequentibus. Quum de cælo, in quod
jam à terra sursum ascendisti: rursum ab eo in terram descendere
te oportet, ad superiorum vim, & inferiorum accipiendam. Ecce
quàm paucis ea quæ tot ac tam varijs ænigmatum involucris an-
tiqui recentesque spagiri velare conati sunt, liberali quidem ani-
mo tibi, studiosis quoque rerum abditarum, omnibus elucidare
volui meis lucubratiunculis. Nec fatigatus plura tibi quæ ad
hanc philosophiam maximè conducunt, aperire gravabor, modo
vigil & attentus animadvertas; è re tua himirum fuerit. Nume-
rorum ordinem, & gradus audi latius.

Nume-

Numerus ordine constat, & mensura. Ordo quoque sine numero, & mensura esse non potest. Mensura autem & numero constat, & ordine. Unitas hic & ternarius numerum non admittunt, sed omnem exuti multitudinem, innata sibi puritate simplicissima in ordine primo consistunt. Hæc est ad superos via, per quam antiqui sapientes intelligibiliter profecti rationis ductu, plurima perceperunt, quæ ultra humanam comprehensionem à nostris nunc reputantur sapientibus. Vis audire plenius: Studium generat cognitionem, cognitio amorem parit, amor similitudinem, similitudo communionem, communitio virtutem, virtus dignitatem, dignitas potentiam, & potentia facit miraculum. Hoc iter unicum ad finem adeptæ philosophiæ perfectionum, tam divinarum, quam naturalium, à quibus arceatur, & confunditur procul omne superstitiosum, præstigiosum, atque diabolicum. Cum ergo finis meditativæ scientiæ, vel adeptæ scientiæ sit veritas, & spagiriæ practicæ finis, opus, tantum scimus, quantum de cognitione Dei omnipotentis apprehendimus, qui solus est veritas: tantum vero cognoscimus quantum diligimus. Scientia enim vera & salutaris, Dei parit cognitionem, cognitio amorem, amor frequentiam, frequentia familiaritatem, familiaritas fiduciam, fiducia omnium quæ postulaveris impetrationem. Scientia quippe virtutis cultum præcedit, quia nemo potest fideliter appetere quod ignorat. Cognitio veri & amor recti certissimum ad felicitatem parant introitum. Præcedit autem sicut diximus amorem cognitionem, quod nemo possit ignotum vere amare. Propterea dixit patri Dominus noster Jesus Christus in Evangelio: Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum, & quem misisti Jesum Christum. Quidnam aliud est illa supercœlestis beatorum spirituum amœnitatis fruitio, quam divinæ majestatis cognitio & amor? Salutaris enim scientiæ cognitio annexum sibi habet amorem, nec potest mens intellectualis sempiternæ fruitionis habere consortium, si aut cognitio fuerit sine amore, aut amor sine cognitione. Dæmones quidem mali cognoscunt, sed quia non habent amorem, ad fruitionem, quæ ex utroque & non altero solo nascitur, minimè pertingunt. Amorem unius summæ veritatis Gentiles quidam, & extra Christianismum positi hodie, forsitan multi habere videntur, sed quia non cognoscunt patrem universitatis solum verum Deum, & quem ille misit dominum nostrum Jesum Christum, in suis cogitationibus evanescunt, & ad fruitionem summæ bonitatis nequaquam perveniunt. Dicit autem ipse salvator noster Dominus Jesus Christus, de illis qui ipsum in mundum venisse non cognoscunt per fidem in sancto Evangelio: Qui non credit, jam judicatus est. Vera enim cognitio ex fide est, & amor ex cognitione. Homo ergo fide carens nullam habet cog-

gnitio-

gnitionem. Qui autem non habet cognitionem, amoremque
 qui non habet amorem, fruitione frustratus est. Hæc
 quod ipse dominus Jesus in cœlum ascensurus suis discipulis
 lavit dicens: Euntes in mundum universum prædicate Evan-
 gelium omni creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, sal-
 vabitur: qui verò non crediderit, condemnabitur. Prima itaque
 Divina via est scientia siye cognitio per fidem, sine qua non
 vabitur. Ad hanc scientiam veram, omnes aliæ scientiæ ita
 referri debent: quæ nisi fiat, inani stultoque labore confu-
 tur isti sapientes, qui sua studia distinguunt ab illis quæ
 Scientia sapientiaque vera quam proposuimus, scientiam
 compunctione plurimum afficit, non extollit, superbire non
 ac gementem efficit, juxta viri sapientis dictum: Qui addit sci-
 entiam, addit & dolorem, eo quod in multa scientia multa
 gnatio. Provideamus igitur, ut studia nostra vera sint, dum
 pus habemus: Hætenus ille. Ut per hæc ea quæ supra vi-
 posui de ascensu ternarij à binario per quaternarium, luc-
 patefaciam, notate: Primus gradus ascensus ad supero-
 dium fidei, hoc enim disponitur cor hominis ad solutionem
 quam. Secundus gradus est cognitio DEI per fidem, qua
 nitur contritum cor ad ascensum in ærem elevatum, & ad
 melioris vitæ. Tertius gradus est amor ex cognitione DEI
 dem & spem, ad amorem & charitatem disponens aere-
 strum cor, & ad igneam flagrationem desiderij, per similitudinem
 conjunctionis cum DEO. Quartus est frequentia, qua est
 amor continuo cultu, per crebras contemplationes orationum
 conjunctas, fovetur in augmentum fidei, spei, & amoris
 ceptorum, in supernis versante corde his propemodum
 Quintus gradus est familiaritas, quæ per frequentiam, cito
 conversationum cum divinis acquiritur. Sextus est fiducia
 nos intrepidè jam per fidem, spem & charitatem frequen-
 cultas, audemus offerre nostras petitiones coram Deo, in
 tudine multa ac indubia nos obtenturos, quod à patre
 pimus. Septimus est impetratio desideratæ petitionis
 ne JESU CHRISTI factæ, qua fruimur ad ejus gloriam
 lutem nostri. Jam demum apti sumus ad intelligentiam
 rum omnium, tam naturalium quam supernaturalium, &
 philosophi à Deo creati replemur omni sapientia. Non
 tique, sicuti primo, secundo, & tertio gradibus; cor nostrum
 & fordida corruptibileque terra recedens sursum aethere
 fecus per quartum, quintum, sextum, & septimum, in re-
 terram incorruptibilem, solidam, constantem, atque per
 quibusvis insultibus inimici resistere, & non amplius separari
 ab unitate cui conjuncta est, descendit. Paulo manifestis verbis

Trithemius ante scalam hanc in novem gradus distribuit, quos ut supra, vel ad adeptam philosophiam, vel ad spagiricam interpretari licet: quod sane haud aliter se habeant ambæ unius & eiusdem sapientiæ partes, quam Theorica superioris scientiæ aut supernaturalis, & Practica inferioris sapientiæ naturalis. Verum quia ex supernaturæ cognitione pendet omnis cognitio naturalium arcanorum, dictos gradus fufius ac dilucidius interpretabimur ex meditativa philosophia, ad hunc modum.

DE PHILOSOPHIA

Meditativa.

PHILOSOPHIA meditativa est benè compositæ mentis à corpore voluntaria distractio, qua facilius circa veritatis cognitionem versari queat animus. Ad verè meditandum requiritur etiam bona corporis dispositio, quæ mentem non impediât: hæc duplici via potest acquiri, natura scilicet, vel arte. Quæ naturalis est, arte juvari potest, & etiam acquiri quod à natura hac in parte negatum est: præcipuè rationis usu, tandem sobrietate victus, & spagiricis medicinis; horum uno vel omnibus simul adhibitis remedijs. Mens igitur benè dicitur esse composita, quoties animus cum anima tali vinculo junctus est, ut corporis appetitus & cordis affectus frænare valeat. Corporis verò bona dispositio est, à corruptionum vitijs immunitas, eoque melior, quo majorem temperaturam ejus partes componentes naturæ sunt vel adeptæ: tum minus quæ sua sunt appetit, mentique fit obedientius. Quicquid enim appetit, corruptum est, verum nihil appetere potest, nisi per facultates animæ: quæ motrix est ejus: hæc autem ex prima sui natura nisi corrupta fuisset, moveret simpliciter absque boni vel mali conceptione. Sed quia in ipsam intravit malitia prius, per corpus conatur eam exequi, nisi resistat animus: hic nil nisi bonum suadet. Est igitur anima inter bonum & malum sita, suamque boni habet optionem, non per se quidem, sed per bonum quo privatam fuerat, sibi redditum, & mali per se, perque malum: permittente bono, & non aliter, tale malum fieri propter continuam & assiduam resistantiam, quam facit anima corpore tracta, contra tractum animi ad bonitatem solummodo moventis: Ut ista melius deducamus ex animi sententia, notandum hoc loco, cur hominem tribus constare partibus asseramus. Certum est animam & spiritum indifferenter usurpari; nos verò nullam aliam inter illa differentiam ponimus: quam respectu accidentium. Ut quum anima sequitur spiritus domini tractum, & acquiescit

nascitur illi seipsam abnegans, animam & spiritum in unum
 vino spiritu cui adherescit. Contra si resistat Spiritus, anima
 in animam in eam salutis imprimenti, & seipsam diligit, se
 dens, animam absolute vocamus; nec aliter hæc nostra sententia
 telligi cupimus, ne forte ab aliquibus in simulemur aliquid
 tatis, a qua procul abest animus, ac tantum, ut contra, anima
 hæc totis viribus allicere. Animus igitur nobis est spiraculum
 vite æternæ, & anima organum animi vel spiritus, ut corpus
 organum est animæ: quæ vita corporis est per unionem natura-
 lem, ut animæ vita spiritus est per supernaturalem unionem. Pro-
 de si anima spiritui per assensum vel consensum magis adhæret
 quam corpori, mens exurgit, & internus homo per spiraculum
 vite æternæ ad imaginem Dei creatus olim, ac modo renatus, re-
 verso quum adhæret anima suo corpori magis obtemperando
 quam spiritui, externus homo relinquitur, ac tenebrarum ex-
 rum contra naturam abyssus. Tribus etiam delectationibus
 ratione videlicet, intellectu, & memoria, Ratio speculativa
 ginem intellectui repræsentat: hic eam arcana conservatrix
 exhibet memoriæ. Ratio prima est mentis æternæ perpetua
 inviolabilis ordo: cuius homo factus est particeps, & anima
 mo DEI simul & intellectus, ac memoriæ, quæ quidem
 rum arca conservatrix dici potest. Anima furtus deus
 primis facultatibus constat, scilicet motu, & sensu. Motus
 ralis, vel per accidens. Sensus est auditus, deglutitio, visus
 vel tactus rei, per cuiusque proprium organum, per corpus
 bra vero corporis per quæ sensus ab anima per organum
 suum propria vocamus organa. Sensuum autem per organa
 teriorum notitiam, præsentium rerum repræsentationem
 moriam revocat: & hanc animalia bruta cum hominibus
 muniam habent. Nam illa præsentibus oblati dumtaxat
 sensu recolunt. Est tamen alia radix memoriæ longe
 quæ nulla repræsentatione media, sed spiritus nunquam
 sedula tantum agitatione, dictam colit memoriæ, vitam
 petuo facit. Hæc memoriæ continuatio rationis
 quitur, & est homini soli contingens. Ergo sensus
 est animalis: ratio verò particulariter intellectus
 bruta non intelligunt extra sensum præsentem: anima
 lia verò, per intellectum ratione morum, atque sensum
 riore sine, vel medio. Iterum animus & corpus in
 opposita sunt extrema & contraria, quæ coniungi
 per mediam animam de utroque participantem
 quia alterum extremorum est perfectum, alterum vero
 ctum, si motus fiat à perfecto primum, per medium
 transit ad imperfecti perfectionem, & è contra. Hæc de anima

omnia condidit sub tribus, in unum ut converirent. Ipse namque pacis est auctor, unionis, & concordiae, quae sine contrarietate, duorum ut minimum, fieri nequit. Proinde duo semper sunt inimici, usque dum per ternarium in unum conveniant / & per unum fiant amici. Rursum animus omnibus est aequalis, sed non aequaliter ab omnibus recipitur. Mens itaque non omnibus aequa nec aequalis. Paucissimi siquidem illi sunt qui cum animo conjunctam habent animam: multi qui plus vel minus de mente participant: plurimi autem qui corpus in anima colentes, & hanc in corpore, non agnoscunt animum, nec ejus monita percipiunt: his nulla mens, at infania est illis pro ratione, & sapientia. Mens itaque bene recipitur, quoties animus & anima convenientia, simul a corpore sunt adeo strictè recepta, ut ex his tribus unum fiat consonum & inseparabile. Porro hæc amicitia nullo modo fieri potest alio, quam per divisionem, qua sine unio nullatenus adimpletur. Unum enim sua propria natura solum est, quod si solum manet, impossibile fuerit cum altero jungi, vel uniri. Si tamen alteri cupiam unendum sit, alterum ex hoc uno, vel ab uno divisum esse necessarium est, cum nihil sit præter id unum. Et quoniam partes unius ex uno symbolizant, vel sympathiam habent cum uno, in unum facile conveniunt, eoque minus, quo per intervalla similitudinis in claritate magis remotæ sunt ab uno. Quapropter mentis a corpore distractio necessaria est, ut ejus & sui domicilij fiat unio. Verum enimverò cum unio perfectionem utriusque partium requirat, ab extremo perfecto (quod antea) per medium fieri debet ad imperfectum transitus, ut istud perficiatur. Per ejusmodi mentis a corpore distractionem, quam voluntariam mortem nonnulli vocant, acquirunt anima & animus simul juncta potentiam ac dominium in suum corpus, quam solus animus non ita liberam habebat, ob reluctans medium per quod supernaturalis transitus fieri debuit. Non conveniunt enim inimici nisi per neutram sequestrationem ex parte discordiæ, at bene participem pro parte reconciliationis cum utroque. Hoc ipso læbetur Astronomia judiciaria, quæ dispositionem astrorum inclinare docet. Astra quandoquidem hominum mentibus, propter quos creata sunt, nullatenus potestatem habent in ipsis longe præstantiorem & principem creaturam: quod ignobilius in excellentius non agat, etsi conetur. Si tamen humana corpora vincant animam, eamque reducant in corruptibilis corporis servitutem, inficias non iero, quia tum astrorum corpora sunt hominum corporibus nobiliora, suas actiones in ista per influxum imprimere posse. Summatim, mens sapientis dominabitur astris, insipientis verò nedum istis, verum etiam inferioribus, & ærumnis quibuscunque subjicitur. Sapiens autem qui mentem adeptus eam excolit: insipiens contra,

qui corpus in anima, vel hanc in corpore diligit, animo neglecta; ut ex verbo Dei: Qui diligit animam suam (intellige in corpore) perdet eam, & qui odit animam suam (modo qui supra) in aeternum custodit eam. Diligere dicitur is animam suam in corpore, qui pravos omnes appetitus sui corporis exequitur: Item, qui non exequitur eos, attamen vanitatum cogitationibus imaginarijs delectatus, corpus hic in anima sua videtur diligere. Contra quidem, odit animam suam in corpore, qui corporis frenat noxios appetitus, & corpus in anima, qui vanas imaginationum suarum cogitationes prorsus pellit & eradicat. Hoc iter ad unionem priorum, animae videlicet cum spiritu & ad mentem consequendam: quam tandem, sive spiritum, sive animam vocemus, appellatione unius, non excludimus alterum, propter unionem jam factam. Attamen summe notandum nullam unionem esse perfectam, nisi fuerit inseparabilis. Possunt nihilominus unionis initia fieri, quae mox non consequuntur effectum, non obstat quin mens adhuc imperfecta magis aut minus appelletur. Qui vero perfectam adepti sunt mentem patissimi: qui inchoatam habent, multi: & qui nullam, plurimi. Ceterum & bona corporis dispositio ad veram contemplationem est valde utilis, etsi non penitus necessaria. Corpus nimirum ex sui corrupta natura, qua morbidum totum effectum est, plurimum aggravat animam & impedit, quo minus spiritus actiones percipere possit. Nonnullis autem a natura contingit magis idoneos esse alijs, ad eam separationem obtinendam: quippe quibus ad naturalem corruptionem in ipsorum formatione, per accidens nulla prorsus, vel pauca saltem accessit corruptio. Minus aperi sunt, qui praeter ortivam corruptionem, & accessoriam, ex propria petulantia, victusque dissoluta serie, suam rationem impediunt: ut illi qui mundanis agitati curis, ea quae sunt extra mundam perpetua negligunt, & qui profusus utuntur eis, quae natura dedit solum in necessitatem, quam par sit. Proinde uti per accessionem alicujus impeditur quidpiam, non secus ejusdem amotione juvari potest. Fiunt itaque in haec nonnullae medicinae per spagiricam artem praeter ceteris excellentissimam, a proprijs semotus corporibus, quae per naturalem vim agendi, quam a natura habent in proprium corpus, & post amotionem suae partis agentis, retinent, id ipsum in alienum corpus obiectum exequi possunt, imò longè excellentius, quam datum fuit eis naturaliter in propria corpora perficere. Quidquid autem reperitur in rerum natura formam & materiam habens, desiderat in suo genere maxime perfici: innatus appetitus hic, est perfectionis omnium potissima causa. Cum etiam natura sibi simili naturae jungi gaudeat, ac delectetur in ea, vincente mente per sibi simile medicamentum incorruptum adjuncta, in dispositione corporis,

poris, hoc in eandem condescendere naturam cogitur, sicuti prius a contrario, vincente corpore sibi similibus corroborato corruptum, anima cogebatur. Quod ne cuiuspiam videatur absurdum, adjiciam. Quodvis nutrimentum in sanguinem mutatur nutriti ejusdem complexionalis naturæ, cuius fuit nutrimentum; exemplo docetur in eis qui ferocium animalium carnibus aluntur assidue, quos etiam contingit fieri ferocissimos. Natura quidem nihil assumit in alimentum nisi quod subtilius, crassa & facultenta materia semota, & in excrementis ejecta: & iterum nutrimenti superflui quodvis adhuc aliud excrementum per poros in sudorem, vel per vesicam, nares, aut lacrymas ejicit. Hoc movit Paracellum dicere, quodvis humani corporis membrum stomachum habere proprium, in quo decoquitur nutrimentum; & fit in eo separatio superflui a necessario. Si autem per membri cuiuspiam debilitatem ejusmodi superfluitas commodè nequeat ejici, superfluum ob malam digestionem, carnes vel ossa hoc loco præter naturæ consuetudinem, vel in tumorem, vel in excrescentiam nutrit, extendit, vel incurvat. Verum enim verò in spagiricis medicamentis, crassi nihil relinquitur, neque superflui: quapropter pars quævis corporis totum hoc medicamentum assumit, ac sine separatione transmutat in sibi similem naturam, & vice versa medicamentum similem proprietatem imprimat quam habet, utpote corruptionis & superfluitatis expertem, ut omnis est incorrupta natura. Cæterum incorrupta natura, est vitæ longæ balsamum naturale quibusvis corporibus naturaliter insitum, & spagirico medicamento natura simile, per quod eorum calor & humor etiam naturales, vel radicales, quantum fieri potest, è corruptione præservantur, & quo deficiente corpus omne leprosum efficitur, convalescenteque per augmentum ab extrinsecis, quod jam ob ejus balsami paucitatem corruptum erat, in excrementum ejicitur. Differt igitur spagiricum medicamentum à vulgari & hætenus usurpato, quod hoc una cum suo corpore suisque corruptionibus trajectum in stomachum, non secus quam cibus omnis decoquitur & separatur, non sine fastidio maximo nauseaque naturæ: illud verò summa delectatione præter omnem concoctionem & separationem transmutatur illico in humidum radicale, calidum & balsamum naturalia. Sibi similibus enim istas physici corporis tres partes potissimas, tum nutrirî, tum instaurari oportet. Hinc fit quod cibi potusque quotidiani cum suis sumantur corporibus, quia videlicet à natura sunt in nutrimentum elementorum etiam ordinati, & non in medicamentum. Quodvis enim elementum sibi simili sustentatur elemento, sed omnia conveniunt, & in temperie conservantur ab ætherea substantia, cui nostrum balsa-

num, & socios quantum licet conformia reddimus. Est enim in humano corpore quædam substantia conformis æthereæ, quæ reliquas elementares partes in eo præservat, & continuare facit: Spiritus itaque spagirici medicamenti cum anima sua junctus, & à corpore crasso & impuro separatus, postmodum ei purificatione rursus per animam unitus, mentales imò spirituales, aut vitales partes in sibi similem substantiam nutrit, & instaurat, corpus quoque physicum etsi corruptum corrigit, & ab omni corruptione tuetur. Spagiricam autem nostram medicinam esse corpoream non negamus, sed spiritalem dicimus esse factam, quam spagiricus induit, ubi fixum sit volatile, & volatile fixum. Physicum sane corpus excellentiori corpore curari non potest, quam spagyrico, neque mens humana componi melius quam dispositione spagirica & meditativa, post divinæ gratiæ donum tamen. Ex his omnibus concludimus meditativam philosophiam in superatione corporis unione mentali facta, consistere. Sed prior hæc unio nondum solum efficit, nec nisi mentalem sopheriam discipulum: unio verò mentis cum corpore secunda, sopheriam exhibet, completam illam & beatam unionem tertiam cum unitate prima separantem & expectantem. Faxit omnipotens Deus, ut tales efficiamur omnes, & ipse sit in omnibus unus! Cæteroqui unde sit petenda mens, est etiam quod sciatur. Est enim ut fides, verè Dei donum gratuitum, sic & virtutes omnes. Inde nõ sequitur, ad eas acquirendas non esse laborandum, quoniam Deus ignavos & segnes haudquaquam exaudit, imò potius eorum orationes, tanquam blasphemias rejicit. Magna sanè foret hominum insania panem à Deo petere, arare tamen & serere nolle: non minor esset desiderare mentem & expectare, nulla profus ad eam acquirendam adhibita diligentia: maxima profectò, si quis tam ignarus, ut putaret labore suo, gratia Dei non implorata prius, hanc acquiri posse. Diligentes benedictione sua replet, dum salutaria petunt, negligentes Deus non exaudit etiam si petant. Petere verè dicitur quis non solum ore, sed corde, & affectu quid cum exigit. Quocirca priusquam ad primum meditivæ philosophiæ gradum veniamus, admonendos esse discipulos putavi auxilij divini implorationis, deinceps accuratissimæ diligentia in disponendo se ad ejusmodi gratiam recipiendam. De hac dispositione tantum hoc loco disseritur, gratia verò petenda est desuper à datore luminum Deo Opt. Max. Et quia hujus artificiatæ dispositionis tres sunt potissimæ partes, ut pote spagirica, moralis, & meditativa, necessarium fuit in hac tractatione, quaqua via, modo hac, nunc illa progredi. Impossibile est enim vitæ malæ hominem possidere thesaurum sapientiæ filijs reconditum, & malè sanum ad eum acquirendum vel inquirendum, multo minus ad inveniendum aptum esse. Porro in huma-

no cor-

no corpore latet quædam substantia cœlestis nature paucissimis nota, quæ nullo penitus indiget medicamento, sed ipsamet est sibi medicamentum incorruptum. Verum quia sui corporis corruptionibus obruitur & impeditur, quo minus actiones suas exerceat, philosophi divino quodam afflatu cognoverunt, hanc virtutem cœlestemque vigorem à suis compedibus liberari posse, non contrario, ut infideles docent, at suo simili. Cum igitur tale quid sive in homine, sive extra ipsum inveniatur, quod huic est conforme substantiæ, concluderunt sapientes similia similibus esse corroboranda, pace potius, quam bello, contrariisque esse pellenda contraria. Ad corporis igitur bonam dispositionem artificiatam, utimur spagirico medicamento, quo remedio corruptionem ejus ad naturalem digestionem, & sic per expulsionem arceamus, hoc operante natura per formam intrinsecus roboratam. Hæc est præparatio nostri corporis physici spagirico artificio facta, per quam ad separationem facilius pervenimus absque corruptentium impedimento. Inde colliget studiosus lector, à meditativa primum philosophia, per spagicam ad veram & adeptam sapientiam tutissimum fieri transitum. Jam ad voluntariam divisionem ut veniamus. Completa ergo corporis præparatione, facile separatur à reliquis partibus, cum ei quicquid præter physicam necessitatem appetierit ab anima, suavis quidem animi, denegatum fuerit. Ex ea separatione resultat unio prima spiritus & animæ per studium philosophiæ moralis continuatum. Erant hæc studiosis proponenda, ut cognoscerent qua ratione moralia spagiricis, physicis, & meditativis immiscuerimus, & quemadmodum singula sibi correspondentibus comparantur, ne fortè sub labyrintho hærentibus introitum ad rem capeffendam præstruxisse diceret lectoribus. Sed ad primum gradum meditativæ philosophiæ nos invitat animus, qui circa studium in meditatione versatur. Meditativum studium est, inquisitio sedula veri, & oblivio mundani quantumvis necessarij, juxta verbum domini: Primum quærite regnum Dei, non solliciti quid edatis aut bibatis, neque quo induamini, scit enim pater vester qui in cælis est, quoniam his omnibus opus sit: omnia quibus indigetis adjicientur vobis, ubi verbo Dei intenti solum obtemperabitis. Si ergo etiam necessaria nobis, ad verè meditandum abjicienda sunt, & animo prorsum abigenda procul, quanto magis mundanæ curæ vanitatumque superflua cogitationes bonum semen suffocantes, toties quoties inter meditandum insurgunt, viriliter propellendæ sunt verbis domini, quæ nos docuit in hanc rem efficacissimis: Abi hinc à me protinus Satana, nihil mihi tecum est commune, Dei totus esse cupio, cui me etiam dedicavi. Sed operæ pretium fuerit intelligere quid verum, quid item necessarium. Verum itaque est esse, à

quo nihil abesse, cuique nihil adesse, multo minus obesse potest nihil. Hoc solum est verbum Dei, circa quod tota nostra meditatio versari debet, si cuncta quae in caelo & terra sunt arcana nobis utilia & licita, velimus intelligere. Necessarium vero id omne quo carere minime possumus, ut sunt victus & amictus. Superfluum est, quicquid non necessarium. Mundanum est necdum id omne, sed quaequid nos sollicitat per cupiditates corporis à diabolo suggestas, & in istas, ut lolium inter bona grana; quo nos à veritate verbi Dei retrahat si possit, ne persistamus in ea. At veritas est summa virtus, & inexpugnabile castrum, paucissimis adherentibus amictis, innumeris tamen obsessum inimicis, quod paulò minus quam torus modus nunc odium profequitur, quamvis ab agno solo & immaculato propugnatum insuperabile tamen: pignus indubium & certum ijs qui se ad illud in asyllum conferant, etiam tutissimum refugium. Hac in arce verus, & indubitatus continetur ille thesaurus, qui non erosus à tincis, neque perfossus à furibus conservatur in aeternum, & asportatur hinc post mortem, ceteris opibus atque divitijs totius mundi deficientibus eo tempore praesertim & in nihilum redituris, quod ex nihilo creatae sint, vulgo nihilominus preciosissimae, quoniam non intelligit animalis homo, quid sibi ad ruinaam positum sit, vel ad salutem. Veritatis itaque perpetuus thesaurus est, res illa mundo vilissima, plurimum spreta, non tamen odibilis, sed amabilis sapientibus supra gemmas & aurum: omnium amatrix: ab omnibus ut inimica rejecta: ubique reperibilis, à paucissimis & ferme nullis inventa: per vicos acclamans omnibus: Venite ad me omnes qui viam quaeritis, ego vos ducam in veram semitam. Hac est res illa à veris tam insigniter praedicata sapientibus, quae vincit omnia, nec ab ulla re unquam vincitur: corpus & cor omne durum penetrans, omne molle consolidans, & ad omni quantumvis duro resistendum confirmans. Nobis omnibus se facit obviam, & non videmus eam, vociferans & alta voce dicens: Ego sum via veritatis, transite per me omnes, quia non est alius ad vitam, quam per me, qui sum verum ostium, transitus, at nolumus eam audire. Odorem suavitatis emittit, sed non percipimus. Dapibus sese nobis liberaliter etiam in suavitatem offert indies, & non degustamus. Blande nos ad salutem trahit, at reluctantes, & tractum non sensisse fingentes, obiter praeterimus. Quoniam facti sumus sicut lapides, oculos habentes, & non videntes: aures habentes, & non audientes: nares, non olfacientes: ore linguaque muniti, non gustantes neque loquentes; manibus & pedibus nil operantes nec ambulantes. O miserum tale genus hominum quod lapidibus non est praestantius, imo longe infelicius, quoniam ipsi, & non illi rationem daturi sunt operatum suarum! Transmitemini (inquit veritas) è lapidibus mor-

quis in vivos homines & sapientes. Ego sum (ait) vera medicina corrigens ac transmutans, id quod non est amplius, in id quod fuit ante corruptionem, & in multo melius, item id quod non est, in id quod esse debet. Ecce prae foribus sum conscientiae vestrae notes ac dies pulsans, & non aperitis mihi tamen expecto mitis, nec a vobis irritata recedo, sed patienter injurias vestras sustineo, cupiens per patientiam, ad eam exhortando vos adducere. Venite iterum atque saepius iterum venite quaeso, quicumque sapientiam quaeritis, & emite gratis, non auro neque argento, minus laboribus propriis, quod effertur vobis ultro. Sonora vox, suavis, & grata philosophantium auribus. O fons divitiarum inexhaustibilis veritatem & justitiam sitientibus! O desolatorum afflictibus praesentium solatium! Quid ultra quaeritis mortales anxii? Cur infinitis animos vestros curis exagitationis miseri? Quae vestra vos excæcat dementia? cum in vobis id esse vult, non ex vobis, omne quod extra vos, & non apud vos quaeritis. Proprium hoc esse solet vulgi vitium, ut propria contemnens, aliena quae sunt semper appetat. Proprium pro nobis appropriato vel usurpato sumimus. Etenim ex nobis ipsis nihil habemus boni, sed si quid habere boni possumus, ab eo qui solus est bonus scimus acceptum. Contra quicquid habemus mali, nobis ipsis usurpavimus ex alieno malo per obedientiam. Proprium igitur nihil est homini ex suo, praeterquam malum quod possidet: quod ex bono bonum habet, non ex seipso, sed contribute proprium habet ex bono, modo receperit. Lucet in nobis licet obscure vita lux hominum, tanquam in tenebris, quae non ex nobis quaerenda, tamen in, & non à nobis, sed ab eo cuius est, qui etiam in nobis habitationem facere dignatur, quoties velle nobis contingit. Hic eam lucem plantavit in nobis, ut in eius lumine qui lucem inaccessibilem inhabitat, videremus lumen: hoc ipso quoque ceteras ejus praecelleremus creaturas: illi nimirum simili, & ratione facti, quod scintillam sui luminis dederit nobis. Est igitur veritas non in nobis quaerenda, sed in imagine Dei quae in nobis est. Ceteroqui, quo definitioni veri faciamus satis, Uni quid adest quaeso, quid etiam deest, aut contra unum niti potest, cum nihil vere praeter unum existat? Quis ignorat perfectum esse nihil praeter id unum, quod nec in aliquo diminutum, nec superflui quid admittit, sed abundans virtute ac potentia tribuere potest omnibus deficientibus, & semper ex aequo abundare? Quid enim tale potest esse praeter id solum quod omni dat esse quod est, & esse non recipit ab alio, at ipsum esse totum est quod esse potest ac debet, cuique nihil obest, quia praeter ipsum nihil est? Quicquid igitur extra veritatem est, vere non est, quia sola veritas illud unum est omne, vere quod est. Falsitas autem e contra, quae quia non est, nisi quod esse

vero contrarium est, & esse non debet, nec nisi per essentiae verae privationem est, nihil est aliud, quam quoddam vere non esse. Unde concludunt aliqui peccatum & mortem tale nihil esse, quia non procedunt ab eo esse verò, sed ab essentiae verae privatione. Proinde peccatum est privatio boni, quae causa mortis efficiens est, quia mors est privatio vitae, quae vita boni finis est. Ex bonis quidem veritatis stimulus resultat, cui non praevalerunt aucti mortis, & contra quem cuique quantumcunque duro, durum est calcitrare. Veritati quicumque quidpiam adiacere vellet, falsum pro vero palliatione quadam substituere cogere, ideo quod veritas perfectionis amictu solo circumfusa, videri sine pallio non veretur. Quod si noster primus ille parens archichum huius iustitiae non exuisset, nec fuisset veritas videri nudus, qualis antea non videbatur nec erat, sed omni decore veritatis munitus. Privatus autem veritatis amictu perenni, falsum quasi sit pallium à frondibus arborum, quo falsus in seipso suum errorem, ut et coram Domino dixit, nudus sum Domine. Cujus miseretur Deus, quod veritatem amisisse per inobedientiam veretur ac fateretur, pro terrena felicitatis amictu perduto, aeternae gloriae vestem nuptialem gratis illi dare statuit, per proprium filium: qui veritatis viam se nobis ac vitam esse asseruit ostenditque manifeste, cum sua morte quam non meruerat, mortem à nobis perpetuam, qua merito peccati debebamus omnes abstulit. Videte fratres igitur quantum sit veritatis effectus, ut etiam erga suos inimicos, modo recognoscant eam, sit benefica placidaque. Cum Adamo quidem peccavimus omnes, at nostrum paucissimi ac fere nulli, qui cum ipso nuditatem suam aperte fateantur, quinimo potius quisque quoque cupit videri nedum, sed esse perfectior, licet omnium ipse sit imperfectissimus, byssoque coccineis & purpura insigniter palliatus, maxime nudus. Vitium hoc hereditavimus à primi parentis appetitu primo, quod caro nostra praeter ceteris maxime, jure vel injuria, scire, sapere, ac possidere, & velut idolum honorari desideret: quod potissimum hoc seculo hominum est studium, ipsis, ut Adamo fuit, exitiosissimum. Nec desunt inter nos, qui ad deteriorem, post Adamo lapsum, partem se conferant, nec secus ac ille faciem domini fugientes, latebras tenebrarum quaerunt exteriorum: quae diffidentia, ut plurimum in desperationem tendit, potissimum etiam indiget poenitentia, qua revertatur ad lucem veritatis. Rursum veritas nulli potentiae subijcitur, vel mundanae fortitudini, quapropter nihil ei poterit obesse, cum ipsamet sit omnis fortitudo vera totius mundi potentiam superans. Quod si corpus veritatem possidentis in mille frustra secetur, nil patitur ejus animus, imo potius in eo martyrio gaudet: ea demum est virtus & potentia, quam pauci admodum sunt adepti. Comites habet justitiam &

etiam & pietatem in separabili unionis nexu conjunctas. Pietas autem est gratia divinitus prolapsa, quæ docet unumquemque seipsum vere, ut est, cognoscere. **J**ustitia vero retributio & restitutio cuiusque cuique quod suum est: quisquis virtutes istas vere possidet, omnium est ditissimus. Operatur etiam pietas pacem & misericordiam, de quibus omnibus postea suo loco dicetur amplius. Reliquum erit ut necessitatem intueamur. Victu sane & amictu carere non possumus, ergo ut supra diximus, necessarii. Delicij cum ciborum, tum potuum; vestium quoque luxu & apparatus carere quis, etiam ille qui possidet, potest: non sunt igitur necessaria, sed potius superflua. Qui porro necessitatem observant philosophicam, sunt paucissimi: vulgarem autem quis non vel idiota quis invite sustinet, eoque solo carere cupit, quod assequi quocumque jure vel injuria nequit? Verum quia vulgus omnia judicat superficialiter ac secundum apparentiam, & juxta centrum fere nullus, odiosa quum sub latere cortice prodit in medium veritas redditur. Plus possunt hac tempestate splendida vestis, armillæ, torques, monilia, quam ipsa veritas & sapientia. Quid mirum, cum sapientia summa sit facta mundo stultitia, hæc vero contra sapientiam? testantur sacræ scripturæ. Veritas ipsa Christus, & vera sapientia tollitur à mundi sapientibus, quia ex mundo non est, attamen superat mundum. Barrabas autem latro potius eligitur, quia fuit ex mundo vitiosus. Cur itaque miramur, si mundus verarum artium professores, cum veritatem ipsam sit persecutus, tanquam venenum abhorret? Fatentur ipsi met sapientes illi mundi sequaces, cum doceant veritatem parere odium, & obsequium amicos: si hoc loco subtraherent obsequium ad assequendam amicitiam esse præstandum, excusari potuissent, ut conquesti de odio veritatis. Sed per hoc parasitari videntur ad ambitionem potius, quam ad virtutem & veritatem libere obsequi hominibus absque ulla spe lucri, vel alterius amicitiaæ quæstus. Hæc autem hoc loco sunt adducenda, quippe quæ à nostris meditationibus aliena, ut diabolicum fermentum excludere oporteat. Videmus hoc ferreo seculo, si quid in lucem adferatur ex veteris meditationibus, & indubijs veræ philosophiæ fontibus, quod etiam in utilitatem faciat omnibus Reip. si non Græcorum & infidelium doctrinae falsæ consonum sit, ab eis præsertim rejicitur, qui succum illius hausere studij, quod in apertis illa philosophorum infidelium schola commenta est. Dicite quæso vos viri judiciosi, qui fieri possit, ut infidelis carens omni lumine vero, lucem veritatis adferat alijs? Humanam habuerunt sapientiam & mundanam, quæ stultitia maxima reputatur apud Deum, quia non est ex Deo; attamen parens omnis filium torquet ad eam addiscendam per mediam veritatem. Postmodum si talem contingat philosophum

ementiam, cum vero & meditativo conferre sopho, mox emittit in convitia, contemnens omne bonum ac verum quod à suo pedagogo non audierit: ac nihil veri bonique esset, præter id quod ab infidelibus veritatem ignorantibus ortum est. Suis potest enim speculativa mens adjura luminie veritatis, unico anno vel momento consequi, quam assiduus & improbus labor hominis, absque hoc lumine quærentis lucem, ab his qui luce careat omni. Cæterum videamus quænam sit infidelium philosophorum doctrina moralis. Summum bonum ponunt bene vivere, quod in honestum partiuntur, & utile. Honorum ambitiones, & laudes maxime reputant honestas, denique divitiarum partem & conservationem quocunque jure, vel injuria, bello, vel sudore, vocant utilia: patet quoniam existis omnibus post mortem aliud expectant, quam suæ posteritati, per memoriam sui fortunæ gestorum famam, honores, atque favores reliquissæ. Resurrectionem partim ita negantes, partim ignorantes, poematum mille fabulas præter omnem veritatem, cujus etiam fuerunt expertes, in hominum perniciem, & sui ipsius exitium excogitarunt miseri. Ecce propter quam doctrinam oportet veterum ætium professores ipsi maxime odio esse, qui sic quibusvis artibus & facultatibus plus reportasse nomen atque titulos gerant. Tametsi veritatem eis ob oculos ponat experientia: nisi per opiniones eorum qui veritatem nunquam sunt experti comprobatum sit, pro falso verum rejicitur, & maximo clamore fatuus existimatur, quisquis veritatem se profiteri velle dicat. Si quis etiam vixit auctores merito detestetur, mox eorum discipuli migantur in suis Universitatibus ejusmodi viros, vel afficere supplicio, vel summo dedecore, quod equitationem asini vocant. Interim non vident ipsi sibi maximum esse solarium per vicos indies asinorum equitare monstra Sodomitica, & præter naturam coacte per malitiam hominum, genita, contraque præceptum Dei, quo vetitum fuit olim, ne pastores diversarum specierum animalia coire paterentur. Quid tandem subtrahitur ob eorum minas ipsa veritas, quia, ut ajunt, suis professoribus odium parit, & reticentibus obsequiosis amicitiam? Absit, potius obire mortem philosophum deet, quam negare veritatem. In omnibus est observanda, ut summum apud Christianos bonum. Beati quibus datum est cælitus in ea perseverare in finem usque, quod paucissimis (hei miserum) contingit. Rogemus itaque Deum, ut hujus solius nos faciat participes. Uti jam de studio per voluntariam separationem meditatione factam in animo dictum, non secus docemur per eam de studio spagirico stendum. Etenim in eo requiritur inquisitio rerum naturalium veritatis, quæ in earum occulto latet. Verum itaque spagiricum, rerum est a natura productarum centrum in quo virtus omnis & ejusdem

esse rei veritas atque potentia delitescit, per hanc artem ad
 actum deducenda. Quod ut fiat, earum divisio necessaria superio-
 ris ab inferiori, & utriusque partium repurgatio, tum demum per
 operationum spagirica media in unum reductio, vel unio. Proinde
 studium spagiricum, & primus gradus ad spagiricam unionem est,
 rei divisio, vel separatio. Duplex est igitur elementorum separatio,
 ut puriorum ab impuriis, & hæc est vere spagirica; altera ve-
 ro qualitatum est elementalium, & vulgata est omnibus ac fami-
 liaris. Natura tamen operatur per solam commixtionem sub dua-
 bus tantum operationibus, alteratione videlicet, atq; animatione.
 De singulis agemus in sequentibus: jam de separatione puri ab
 impuro est quod loquamur. Fit in quibusdam corporibus per se,
 & in alijs tum vehiculo. Quanquam omnibus corporibus à na-
 tura productis inest essentia cælestis, quam quintam appellant; in
 nullo tamen æq; abundare dicunt philosophi, atque in vino. Qua-
 re prætulere hoc ob faciliorem etiam separationem. Non quod
 præstantior sit ea substantia de suo corpore, quam de quovis alio
 tracta. Nam universalis est virtus, nec nisi propter varietatem
 subjectorum (in eis adhuc hærens) diversa, libera tamen ad suam
 unitatem redit. Hoc est unum ex arcanis naturæ, per quod ad
 altiora pertigerant spagiri. Ceterum animadvertendum ne sedu-
 camur appellatione vini, duplex est enim, philosophicum & vul-
 gare. Philosophicum de quovis corpore naturæ potest elici. Vul-
 gare ab œnopolis venditur. Separabis igitur quum voles à cor-
 pore quovis spiritum & animam. Prius de vino philosophico per
 exemplum doceamus. Grana tritici, hordei, vel siliginis, aqua
 fontana vel pluviali, aut alia quavis macerata ut intumescant, ac-
 tumulentur in acervum, ac mancant usque dum post aliquot dies
 incalescant, ac germinent. Quo percepto distendantur, & ali-
 quantisper exiccari sinatur humor superfluus aquæ, postmodum
 mola terantur crassiuscule, & in vase ligneo positæ huic farinæ
 affundatur aqua ferventissima, & cooperiatur vas. Postquam re-
 frigerit ac quieverit ejusmodi liquor, per setaceum vel saccum
 coletur à farina minime turbidus. Tum demum ad eandem fa-
 rinam affundas aliam aquam ferventem, ut prius, & cola: pro-
 cessum hunc affusionum & colationum toties repetas, usque dum
 perceperis omnem granorum substantiam in aquas esse receptam:
 quod experieris gustu postremo colati liquoris, & farinæ. Tan-
 dem colatos liquores omnes effervere facias dum per evapora-
 tionem in mellis spissitudinem adducantur. Hac via tibi parasti vi-
 num philosophicum ex grano, quod pariter ex omnibus alijs se-
 minibus habere potes, necnon ex aridioribus quam ut per se ipsa
 valeant præter adustionem separari. Dicitur ad hunc modum facta
 separatio per vehiculum. Ceterum à dicto vino philosophico, per
 destilla-

destillationem separabis animam cum spiritu sursum ascendentem à suo corpore, ac toties ejusmodi spiritum & animam sublimabis, donec ab omni phlegmate separetur, ac liberetur. Corpus in umbra, vel ad ignem exiccatum igne violentissimo reduces in cineres aridissimos, ad quos aqua affusa fervens bulliat cum eis aliquandiu, quo habeas lixivium asperitimum: quod ubi quieverit per inclinationem satis modestam à cineribus, non turbatum, sed clarum separabis. Ad cineres alia aqua ferventi affusa ut prius, aliud rursus lixivium para, quod addito priori colato, idque toties facito per lixivium, donec asperitatis nihil amplius in cineribus esse reliquum percipias. Collecta lixivium per maticam lineam, (filtrum appellant) in limpidissimum liquorem transire facito, & hunc vitreis organis evaporare, quo habeas tartarum nostrum, & sal naturæ rerum omnium. Hoc super marmoreum lapidem humido loco & frigido resolvi poterit in aquam tartaream. Postquam igitur essentiam quintam à vino philosophico, aut vulgari ejusvis coloris, modo merum & vehementissimum exiit, habueris optime rectificatum ut audivisti, succum hunc reduces ad summam simplicitatem continuis & assiduis rotationis motibus. Finito rotæ circulo, videbis iterum ab impuro purum separatum, ac natare superius aeris colore serenissimo transparentem, & lucidum. Hoc ab impuro separato per inclinationem & serva. Cælum hætenus spagiricum videris, quod stellis inferioribus non aliter ac supernum superioribus munitum est, adornare potes. Mii abunterne jam infideles imitati Physicos, cælum & stellæ manibus contrectare nos, aut ut reliqua omnia negabunt incognita sibi? Parvi sane refert quid faciant. Nullus livor aut invidia remorabitur institutum, quo prodesse bonis conamur omnibus, & studiosis veri. Proinde latius extendamus nos, ad hunc modum progressi ut cœpimus. Sunt igitur stellæ nobis inferiores, individua quævis à natura hoc in mundo inferiori producta conjunctione videlicet earum & cæli, tanquam superiorum cum inferioribus elementis. Jam audio vocem multorum in nos frementium hæc resonantem: Vah (inquiunt) apage, similes tollantur homines qui cælum terræ se conjungere posse dicunt. At clamitent altius quantum volent, altiora his & majora cogentur audire. Cælum itaque est materia cælestis & universalis forma, continens in se formas omnes distinctas, ab unica tamen universali forma procedentes. Quapropter quicumque noverit individua, per spagiricam artem in genus generalissimum adduci posse, ac postmodum ei speciales virtutes, unicam aut plures insigi, medicinam universalem facile reperiet, quæ corruptiones & morbos particulariter, aut universaliter ac indifferenter omnes tollere potens erit. Cum enim unicum sit omnium corruptionum generalissimum exor-

dium, & virtutum innovantium, instaurantium, & abstinantium
 fons universaliter unicus, quis nisi mente prius medicinam simi-
 lem in dubium revocabit? Ad hæc plura. Tractis artificio dato
 qualitatibus elementorum à vegetabilibus, præsertim ab his quæ
 ponentur inferius, eorum igneæ qualitatis substantia tantum re-
 stituetur, modo quo supra vinum philosophicum. Hac via Mer-
 curius noster exaltatione summa præparatus erit. Mixtio tamen
 fieri poterit cæli novi, mellis, chelidoniæ, florum rosmarini,
 Mercurialis, lilij rubei, sanguinis humani, &c. cum rubei vel albi
 vini cælo, vel tartari. Fieri potest etiam mixtio eorum quæ dicta
 sunt in cælum redactorum, & æqualiter mixtorum simul cum for-
 mis proportionate, juxta ordinem operis majoris atque practi-
 cam, & ad minus opus perfectum adduci, quod infra. Indeque
 potest & alia fieri mixtio, cæli nempe cum clave philosophica ge-
 nerationis artificio. Postmodum si addatur minus perfectum
 juxta proportionem operis majoris, ea via pervenietur ad majus
 perfectum, quod suam speciem in substantiis externis bis quinque
 numero millibus adauget. Verum quod ista vix intelligibilia sint,
 nisi vocum artis habeatur plena cogitatio, has in secundo subse-
 quenti gradu definire duximus, ubi prius meditativam cogniti-
 onem absolverimus. Est igitur meditativa cognitio quædam opi-
 nionum de veritate quorumvis conceptarum, per expertam certi-
 tudinem indubia resolutio. Opinio autem est veritatis in animo
 hærens atque dubia præsumtio. Experientia verò est veritatis
 manifesta demonstratio. Et resolutio dubij depositio. Non pos-
 sumus de quovis dubio certiores fieri, quam experiendo, nec me-
 lius quam in nobis ipsis. Quapropter quæ de veritate superius
 dicta fuerunt verificemus, à nobis facientes periculum. Diximus
 ante a pietatem in cognitione sui ipsius consistere, hinc fit ut etiam
 ab ea meditativam cognitionem incipiamus elucidare. Nemo se
 cognoscere vere potest, nisi primum videat ac sciat ex sedula me-
 ditatione, cum sacrarum scripturarum inquisitione, quid nam ipse
 sit, magis quam quis, à quo dependet vel cujus sit, & in quem fi-
 hem factus & creatus, item, à quo, & per quem. His cognitis inci-
 pit ofiri pietas ipsa, quæ circa duo versatur, utpote creatorem, &
 creaturam. Impossibile est enim creaturam se perfecte cognosce-
 re, aliter quam per suum creatorem. Nihil est ex seipso. Qui po-
 test ergo quis effectus sui prius quam causæ fieri certior? Nonne
 præcedit omne principium medium suum, & finem, aut à fine
 ferti aggreditur quisquam? Deus autem est sine principio & fine,
 per se existens ab æterno, repletus omni gloria, quam solus possi-
 dere noluit, sed ejus nos mera sua liberalitate statuit apud seipsum
 facere participes, ac ad ejus imaginem creare: primum suæ libera-
 litatis exemplar, atque mysterium non ignorandum nobis, acque

leviser

leviter prætereundum. Attamen vix unus arcannus hoc cognoscit ex veritate, alioqui non adeo nos præberemus ingratos, stultos, & ignavos ad arcana Dei scrutanda per scripturas scilicet. Audite fratres. Sicuti de vilissimo luto contemptibili ac spreto ab omnibus creati sumus, haud secus propter materiam primam ex qua consistamus, ad vile quodvis proni magis, quam ad eum qui nos ex vili preciosissimas creaturas, paulo minus angelis gloria & honore decoratas, creaverat olim. Admiramini igitur quotquot mecum estis mortales miseri, non abs re factum esse credentes, ut summus rerum conditor vilissimam omnium materiam sibi delegerit, ex qua postremam & absolutissimam creaturam excitare voluit, alijs complurimis ac omnibus preciosis, ut auro, gemmis, & id genus cæteris ad hanc rem omissis, quæ tamen cuncta propter hanc unam & in eius usum ac utilitatem sunt condita: sed enim ut agnoscentes quidnam, & ex quo sumus, ab elationis superbia nos contineremus. Quod quidem secus omnino facientes, nemo nostrum non pauperem quem Deus eligit, odit, cum tamen ex eadem massa ungue prodiiimus omnes, etiam ipse constat: hinc fit ut personarum non sit acceptor Deus, sed paupertatis & humilitatis amator, ac inimicus elatæ superbiæ. Cæterum nemo creatorem cognoscere melius potest, quam à suis creaturis, ut ex opere suo noscitur artifex. Videamus igitur quis ille sit qui de vilissimo præstitit excitare preciosissimum; nullum alium reperiemus præter eum qui creavit utrumque. Nullus enim potuit unquam, nec poterit aquam in vinum convertere alius, quam ille solus, qui vinum & aquam creaverat. Præclarior quid fecit, quam terram in animam viventem transmutavit, imo quod maximum est, supremo beatitudinis dono, scilicet imagine similitudineque sua dotavit eam, per quam datum est omnibus salvos fieri, qui donum hoc cum gratiarum actione recognoscentes, libenter accipiunt. Sed nolentibus accipere gratis quid dabitur? certe nihil? habeant igitur isti quod suum est, ut servetur iustitiæ locus. Proprium cuique suum est, quod elegit à principio, damnatio videlicet. Gratuitum est æternæ salutis donum, his qui cum gratiarum actione recipiunt. Cum itaque pretium vile charumque finis, videat quisque nostrum, utrum istorum potius optare debeat: res per se clarior, quam elucidatione indigeat. Reliquum erit, ut perpendamus in quem finem creati sumus. Creavit enim omnipotens Deus primum hominem ad imaginem & similitudinem suam, ut ipsi Deo foret ad gloriam, & esset immortalis, non anxius, nullius indigus, semper in Deo gaudens, terrenis passionibus minime subiectus. Verum quia tantum munus non agnovit, vilificavit: cognovit tamen quoniam perfectus esset à domino factus & sapiens, at in ea cognitione non permansit. Consideremus igitur quantum

tum boni cognitio pollicebatur in simplicitate, quantumque mali tanti muneris & verbi Dei vilipendium attulerit, cum ex immortalis perpetuo mox reddiderit moribundum. Qui moritur enim secunda morte, semper in agone mortis degit & nunquam desinit mori: hinc fit ut perpetua dicatur, non secus ac vita contra dicitur aeterna, quam Deo vivimus in aeternum, eam siquidem nunquam sinemus vivere. Cum enim primus parens una secum nos omnes Deo rebelles fecit inimicos, misericordia morus omnipotentis Deus, pacem ipse nobiscum ipsa duratis statuit, qui pacis est auctor. Quis erit aequo lapideus, qui cum divinae bonitatis hoc mysterium animo revolverit; cum inimico sup, licet etiam ab eo receperit maximam injuriam, non reconcilietur? Quinam igitur fit ut inimicorum inter mortales neuter, offendens vel offensam passus alterum aggredi velit reconciliationis ergo? Profecto non alia de causa, quam quia nemo seipsum, neque Deum, neque proximam aequipollentem creaturam cognovit; quo fit etiam ut pacem non amplectatur is, qui eam ignorat. Est enim pax misericordiae radix. Nam qui pacem non habet, non exercebit misericordiam; nec etiam assequetur donec habeat. Non est quod hoc loco pacem & misericordiam confundamus, quia pax est misericordiae causa, ut pacis causa pietas. Si ergo cognoscere velimus utrum cum Deo pacem habeamus, examinemus conscientiam prius, ut nos ipsos judicemus ex indicio, si cum proximo tam inimico, quam alio quoque nobiscum ex aequo conveniat absque invidia, vel odio. An non considerandum est nobis, quod summus rerum creator homini vermiculo diaboli mancipio, per pacis amplexum suae misericordiam fecerit? Non expectavit ut qui delictum in ipsum commiserat, ut aequum fuerat, adiret misericordiam postulaturus, quinimodo ipse in quem illata fuit omnis ingratitude injuria, criminis auctorem ab ejus etiam facie fugientem & abscondentem se, blande vocat, non durius corripit, imò pollicetur morbi sceleris medelam, misericordiam & pacem. O miseri mortales, quotquot misericordiam expectamus a Deo consequi, coram quo miseriam nostram factis, ut ore, non agnoscimus! Unde quaeso misericordia, quam ex delicti vera confessione per cordis contritionem in emendationem vitae pristinae facta, movetur ad compassionem? Caeterum quoties nostram fratrumque nostrorum miseriam non ignorabimus, at pari compensabimus pondere, seculi hujus bonis omnibus opimiores facti, aeternarum divitiarum nos abundantiores non existimabimus illis, qui prorsum opibus mundi destituti sunt. Quis mortales inter hoc vere considerat, bonorumque vel opum sibi solum in hoc mundo concreditorum communiōe, fratrem egenum non solabitur? Da considerantem quae dicta sunt, & ego mox eum ostendam qui

qui arcana Dei hæc intelligat. Necdum istis omnibus Deus tantum erga nos amorem suum satis explicuisse voluit, quinimo sua nos accusante justitia (cui quidem nihil unquam diminutum esse potest, non magis quam ejus misericordiae) nobis potius quam proprio filio pepercit, in quo pax & justitia se mutuo sunt osculatae. Cur vicissim nos non osculamur in Christo facti patres ac fratres, cum nos miseros vermiculos sursum rerum conditor in filio suo dignatur osculari, & iterum præstantiores, quam antea creaturas instaurare, ex miserimis proprio malo factis olim. Quotquot Deum agnoscunt in filio, pariter & filium in patre per spiritum sanctum, qui non reluctantur, fratrem etiam agnoscat, & non alij. Hæc sunt vera & indubia veræ philosophiæ fundamenta: sed quia nondum omnibus cognita, licet audita multis, adhuc in aliquorum non bene resolutorum animis possit hæere dubium, an imaginatio prædictorum amorem veritatis in nobis excitare queat. Operæ precium fuerit illis ambiguitatem hanc per seipso, & in seipsis experimento facto deponere hunc in modum: Consideret unusquisque penes se diligenter ea quæ jam dicta sunt abjectis mundanis ab animo curis omnibus, alijsque distrahentibus cogitationibus, degustataque sapius ruminet animo sincero, sic paulatim aliquot scintillas divinæ illustrationis, oculis suis mentalibus magis ac magis indies perlucere maximo gaudio percipiet, ac deinceps perseverantia ruminationis in tantam lucem excrefcere, ut successibus quævis innotescant quæ sibi fuerint necessaria, nec amplius in veritate quovis hærebit modo: sed pietatis exercitio, justitiæque paulatim assuescens ritu viaque præmissis, animi tranquillitatem sentiet, qua tandem allectus, intelliget majorem in se delectationem esse, quam in corpore plus millies. Non prius enim incipit vera cognitio, quam perennium & labilium, cum vitæ, tum interitus comparatione, seligat anima cum animo jungi, delectatione hujus majori tracta quam corporis. Ex ea siquidem cognitione mens oritur, & corporis voluntaria separatio completur, cum anima respiciens ex una parte corporis seditatem & interitum; ex altera præstantiam & felicitatem animi perpetuam, cum isto (divino afflatu) connecti cupit, altero neglecto penitus, ut solum deum appetat quod à Deo conclusum esse videt ad ejus gloriam, & ipsius salutem: corpus tandem in amborum jam unitorum unionem condescendere cogitur, & obedire. Hæc est admirabilis illa philosophorum transmutatio corporis in spiritum, & hujus in corpus, de qua dictum nobis relinquitur à sapientibus, fixum volatile, & volatile fixum, quod nostrum habeas magisterium, ad hunc modum intellige: Fac de pertinaci corpore tractabile, quod per animi præstantiam cum anima convenientem, constantissimum fiat corpus ad omnia sustinendum

nendum examina. Probatur enim aurum igne, quo reprobatur etiam omne quod aurum non est. O præstantissimum philosophorum aurum, quo ditantur philosophiæ filij, non illo quod cuditur! Adeste qui thesauros tam vario conatu quæritis, reprobatum lapidem angularem cognoscite, qui factus est in caput anguli, priusquam quæritis. Mirum est quem appetere posse quid ignotum, & quætere id cuius veritatem ignorat, quod nihil spei polliceri queat ejus quod quærit. Sapiens quærit solum quod amat, sed non potest amare quod non cognoscit, alioqui insipiens esse diceretur, cum ex cognitione veritas, & amor ejus nascitur. Frustra laborant omnes abditorum naturæ secretorum indagatores, cum aliam ingressi viam terreorum virtutes per terrena detegere conantur. Discite igitur cælum, non per terram, sed hujus per illius virtutes cognoscere. Nemo enim ascendit in cælum quod quæritis, nisi qui de cælo quod non quæritis descendit illuminet eum. Incorruptibilem quæritis medicinam quæ corpora nedom à corruptione transmutet in verum temperamentum, sed etiam temperata durissime conservet: talem alibi quam in cælo reperire non poteritis unquam. Cælum enim virtute sua per invisibiles radios, in terræ centrum undique concurrentes, omnia penetrat elementa & elementata, generat, ac fovet. Factus hic utriusque parentis videlicet elementorum & cæli, naturam in se retinet, ut in eo parens uterque potentia, & actu sit reperibilis. Quis hærebit adhuc nisi lapis in generatione spagirica? Disce autem ex teipso quicquid est, & in cælo, & in terra cognoscere, præsertim quod hoc omne propter te creatum sit. Ignoras cælum & elementa prius unum fuisse, divino quoque artificio, ab invicem esse divisa, ut & te, & reliqua omnia generarent naturaliter? Si hoc nosti, reliquum te fugere non potest. In omni generatione igitur ejusmodi separatio est necessaria, qualem de te supra dixi fiendam, priusquam ad veræ philosophiæ studia velum applices. Ex alijs nunquam unum facies quod quæris, nisi prius ex teipso fiat unum quod audisti latiusque audies in sequentibus. Nam talis est voluntas Dei, ut pii piùm consequantur opus quod quærun, & perfecti perficiant aliud cui fuerint intenti. Malæ voluntatis hominibus, nihil præter id, quod seminaverint datur metere: imo quod magis est, per sæpe bonum eorum semen in lolium propter malitiam convertitur. Fac igitur ut talis evadas, quale tuum esse vis opus quod quæsieris. Tandem aggredere cognitionem spagiricam, quæ talis est. Inprimis opus est cognoscere singulas ditiones hujus artis, priusquam ejus vera notitia haberi queat.

DE PHILOSOPHIA CHEMICA

ad Meditativam comparata.

APRIMO ut incipiamus, Chaos spagiricum, est formarum particularium, & materiarum suarum cum universali forma suaque materia confusio: Quod quidem varijs consideratur modis. Pro confusione intellectus hominum non intelligentium hanc artem: Secundo, pro confusione partium istud extremum constituentium. Tertio, pro confusione qua se habent confusum cum extremis media quæque, & successivè unum ad alterum potentia, nec non unum ad omnia, quovis in quibusvis, & his in quolibet existentibus. Quarto, velut medium natura tenet inter elementa & elementaria, non secus in arte medium, existimatur artifex inter chaos, operationes, medicinam perfectam, & perfectissimam: Ex istis quatuor modis intelligi facillè potest, medicinas dictas, de sua potentia in actum deducti mediandibus materia, forma, cælo, & operationibus intermedijs. Motu, namque per artificem excitato, chaos transit ad secundum extremum, quod est medicina perfecta, & ista ad perfectissimam, juxta mediolorum ordinem & dispositionem ad alterutrum. Ut rem acutius intelligatis, Chaos nostrum est universale quid, omnia quæ nos operamur in se concludens, à cujus ventre debet ingeniosus artifex elicere materiam suam, formam, cælum, & elementa, ut ex istis medicinas conficiat quæ dictæ sunt. Materia vero spagirica dicitur prima & universalis materia, sive Mercurius ad vegetationem movens, & particularem formæ materiam primam extrahens à formante, & tribus modis consideratur. Primo quidem ut subjectum passivum, quod sub artificis excitatione per media requisita motum patitur: ex quorum omnium operationibus oritur cælum de sua materia. Secundo consideratur ut quodvis corpus ægrum, quod formam patitur medicinarum, ut res elementares formam vegetabilem. Tertio pro formantis materia, veluti materia prima subjecta cæli actionibus, nam aliter formæ vim obtinet, ut infra. Hac ratione cælum, quod subjectum fit illarum formarum actionibus, quibus in albam vel rubeam tincturam evadit, materiæ rationem etiam habere dici potest, quam dictas formas formantium, ad medicinas perfectam, vel perfectissimam actione sua movet, quod etiam infra latius audietur. Ex eo nostri chaos optima cognitio habetur, quoniam una & eadem substantia, diversis tamen rationibus, ad aliam substantiam se passive habet, & ad eandem active, & è diverso. Paucissimi hactenus materiæ spagiricæ cognitionem habuerunt, ex qua cælum spagiricum exsurgit. Est enim ad hanc habenda ratio simplicis, & con-

& compositi ad simplicitatem redacti per alterationem, mixtionem, &c. Forma autem rerum est virtus generativa, qua sibi simile quodque producere potest, ut hominis forma latet in homine, & non in alio, arboris in arbore nec non in metallo metalli. Cruda non debet opus ingredi, sed per sublimationem evacuata ad latera sublimatorij valis, ut ab inani superfluaque terra sua sit libera. Dupliciter hoc in opere consideratur, ut causa dirigens artis istius media per intellectum, quo quidem regimine, perfecta medicina perfectissimaque prodeunt in lucem, & ad modum deducuntur mediorum intellectualium, quæ sunt veluti quædam instrumenta sensualia quibus artificium ad perfectionem ducitur. Similis forma dicitur hujus operis artifex. Unde patet media causativa cum naturalibus maximam habere concordiam. Aliter etiam consideramus formam, ut agens in materiam perfectionis formationem ad album, vel ad rubeum: cujus virtute quasvis alias formas extrinsecas minoris facultatis ejusmodi medicinæ transmutant in sibi similem. Non possunt etiam ambæ quas diximus formæ per se magisterium adimplere, sed sunt veluti masculus à quo sperma deijcitur in ventrem, & matricem cæli nostri. Cæterum Cælum est Mercurius noster cælestis coloris, quo significatur eum esse de natura cælesti, & hac de causa ob incorruptibilitatem intellectualis dicitur, ac eo modo quo cælum ipsum intelligere, ut homo qui sensualis est, & intellectualis. Habet enim proprietatem in se spiritus incorruptibilis, qui est velut anima habens in se conditiones corporis, quoniam generat & producit ex eo semen, ut femina: hac via differt ab alijs magisterijs istud opus ingredientibus. Et quia sensu percipitur Mercurius dicitur sensualis. Hic, ut causa movens educit potentiam in forma alterutrius formantis existentem, ad actum rubeum vel album, eamque non secus in utero suo gestat, quam uxor infantem à viro suo conceptum. Ex eo colligi potest, cælum nostrum actionem habere in alterutram formam, & in cælum istarum ac rerum omnium in eis occultum, de potentia in actum deducendi manifestum. Nam in eo virtus cum generandi, tum nutriendi consistit, velut in menstrualis sanguine masculini seminis: hac de causa menstruum in hac arte vocatur, & cælum ratione motus. Non aliter siquidem atque cælum superum, universalem formam, & materiam primam, ac elementa, nec non species ad elementa elementata composita, & individua promovet, nostrum cælum etiam formas nostras ad elementa quatuor movet, ac deinceps ad medicinam perfectam, & plusquam perfectam. Aliquoties vocatur sanguis, quia nutritivum est, quo vegetare crescereque facit dictas formas, donec ad suam perfectionem veniant, veluti sanguis menstrualis embryonem a medico

femine magnam in quantitate, servata singularum partium discretione, per nutritiones & alterationes medijs cujusvis in aliud quantitatis & formæ quarumlibet in aliam (existentibus hujusmodi medijs & qualitatibus in quavis alteratione) in formas à primis diversas, donec ens aliquod oriatur in continua quantitate conflatum ex varijs & discretis in corpus unum, anima spirituque vivum. Non aliter de spagirico fœtu contingit, qui generatur ex cœlo proprietatem vegetabilem habente, cujus etiam similitudinem transfundit in medicinam perfectam & plusquam perfectam, ut vegetativa matrix in filium quem concipit ac parit: istam etiam proprietatem retinet ut ejus parens. Idem medicina perfecta & plusquam perfecta retinent proprietatem suorum parentum, cœli videlicet ac elementorum, quam perfectionis suæ similitudinem transfundit in substantias exteriâs, & in suam speciem transmutat. Hac de causa Mercurius vegetabilis dicitur natus ex duabus substantijs, uti ex muliere masculi semen concipiente; ac formam alteram aliamque virtutem quam ante conceptionis initium habebat; & ex masculi semine elementa reputantur in hac arte quatuor colores apparentes: item aliter quatuor modis etiam considerantur. Primo, sicut à cœlo de materia tracta sunt. Secundo, ut elementa simplicia cœli de crassioribus elementis rotationis circulo separata sunt. Tertio modo sunt in formis existentia naturaliter, & cum cœlo junguntur. Quarto verò uti separantur à forma cœloque, alteratione, mixtione, dissolutione, & generatione medijs, per magisterium separationis qualitatum suarum, & ex dictis partibus aërea tantum assumitur, & exuberatur per rotationis artificium, & ita formis in cœlum commiscetur. Notandum est igitur elementa posse de formis educi per cœlum ante conjunctionem, ut eorum materia prima cœlumve magis ad genus generalissimum accedens, habeatur, &c.

Dissolutio est cognitio, vel coitus maris cum fœmina spagiricus, & istius ab illo concipientis id omne quod concipere debet. Hoc est generacionis particularis initium, quo conjugij nostri spagirici effectus sensualiter percipitur, & unio duplicis feminis in embryonem.

Alteratio est unius in alterum per similitudinem conversio. Dupliciter consideratur juxta duplicem operationem, in quantum per se fiat. Priore modo ut formæ in cœlum, & istud in formas alterantur. Posteriore verò intelligitur formas & cœlum ita simpliciter esse conversa, ut in tertium numerum ita converti queant, scilicet in medicinam perfectam, & plusquam perfectam. Istæ alterationes vel conversiones dicuntur simplices. Aliæ reperiuntur quæ fiunt per accidens, ut quum ex imperfectis fit medicina perfecta per projectionem, alterationem, & transmutationem

Mixtio

Mixtio fit ex duobus coloribus, pallido & azureo, ut ex eis cognoscatur formas & cœlum in opere majore commisceri sine quovis alio, ut in generatione hominis aliud nihil admiscetur viro, feminae, vel seminibus eorum: & hoc loco fit conjugium inter formas & cœlum. Fit etiam alia mixtio, qua quidem aër & ignis, utriusque istorum uti formæ, cœli, alterationis, mixtionis, dissolutionis, generationis mediis, & cœli materiæ commilcentur formis.

Digestio dicitur concepti seminis à semine fomentum, quo medio quidem oritur medicina perfecta & plus quam perfecta. Necessarium enim est ut in cœlo formæ tam diu digeratur, donec ad medicinam ventum sit priorem, & deinceps ubi visum erit artificii, usque ad alteram perfectiorem.

Hinc potest colligi duplicem esse digestionem, priorem qua fit à formis & cœlo transitus ad medicinam perfectam, & posteriorem qua transeundum est ab hac & cœlo ad perfectiorem. Hæc via sunt alia media necessaria prioribus non absimilia, mixtio videlicet alteratio, dissolutio, generatio, & operatio: nisi quia ex prioribus imperfectius quid oriatur quam ex posterioribus. At mox atque per digestionem croceus color apparuerit, formas denotabit; azurinus verò cœlum nostrum; & qui medij sunt inter istos designant conjunctionis medium cœli cum formis, connectens illud ad perfectam medicinam, vel istas ad perfectissimam.

Generatio diversimodè consideratur. Est enim in genere occultarum formarum manifestatio. Primo modo consideratur, ut est gradus generans perfectam medicinam ex cœlo & formis. Secundo quatenus ex perfecta & cœlo generat perfectissimam. Tertio quum ineipit à dissolutione per alterationem, & digestionem ad medicinam transire perfectam & in ea terminum facit, finemque minoris perfectionis attingit; aut verò quum hinc transiens majoris perfectionis ultimum gradum acquirit, hæc posteriore facile percipi potest majoris perfectionis magisterium natura, potius quam artificio promoveri: ab isto nihilominus excitari in minore perfectione, in qua hoc magis quam illa profuit. In posteriore verò magisterio, generatio non aliter fit quam foetus in matrice, vel avis in ovo: quapropter & ovum philosophorum appellatur suo modo. Istud artificium melius intelligi haudquam potest, eo quod resultat ex mixtione materiæ cum formis ad pretiosos lapides, rubinos, saphiros, & uniones, qui sunt in urero cœli nostri philosophici, mediante generatione cum eisdem virtutibus quas naturales à natura nacti fuerunt. Inde sequitur cœlum hoc attrahere posse virtutes omnes in lapidibus existentes, virtute quidem unitatis, aut suæ simplicitatis magnetica. Hac via poteris ingeniosus artifex à naturalibus corporibus virtutes

elicere cœlestes, & artificialibus virtutibus includere mediis huius artis operationibus. Nam quicquid huic cœlo fuerit impositum solvitur: item si cōvenientia rei solutæ fuerint addita, fiet id ipsum quod oportebat, etiam ex pluribus unum. Ex eo quidem opere plura colligi possunt, quæ ad opus lapidum pretiosorum compositionis attinent, mixtione materia, & formæ per aquas, &c.

Colores in hoc artificio sunt mutationes apparentes, & primus eorum niger est: hic indicat formas cum cœlo concubuisse, & istud embryonem in utero suo conceisse. Eodem etiam colore demonstratur dissolutionem suæ perfectionis terminum attingere. Tandem eo diminuto, & albo sensim emergente, nobis indicatur naturam cum cœlo & formis initium facere transitus ad minorem perfectionem, & exitum cum ista, & cœlo formaque ad majorem: in cuius transitus sine digestio completum habet terminum. Sed quum per ignis majorem excitationem diminui cœperit, ac oriri croceus, cognoscitur partes & membra simul conjungi numero tertio, & in continuam quantitatem aggregari, ad eum etiam modum ut sensualiter infantis nostri membrorum contignatio, vel colligatio nobis appareat: nam sperma diffusum est per totam substantiam cœli nostri philosophi hinc. Orto mox isto colore, paulo post colligi videtur in rotundam formam lunæ formæ non absimilem, aut circulari linea concludi. Evanescente colore hoc, rubeus oritur, quod nostri lapidis membra partesve in tertio numero ad perfectionem congregari, reddimur certiores. Etenim post ortum istius coloris, certum est infantem nostrum corpore potentiaque vegetabili completum esse. A quo tempore numerum dierum artificem scire oportet, intra quibus fœtus noster ab initio conceptionis primo deductus est, usque ad terminum apparitionis rubei coloris, & sine intermissione duplex tempus er adhibere, sed paulo vivacius. Quo completo, quod quæsitum est acquiritur, utpote lapis durus multis involutus superfuitatibus, non secus atque mulieris fœtus post partum apparet. Media verò inter croceum & rubrum colorem digestio, generatio, & mixtio sunt, & ea quæ percipiuntur ab aqua materia, forma, & cœlo quorum quidem cōmixtione sub eorum mediocriorem finem apparent aqua, materia, forma sine materia & cœlo. Nam si forma & cœlum adhuc ibidem essent, partes aliquæ minimè cum alijs colligari vellent, nec in tertio numero conjungi.

Separatio est virtutum extractio, quæ motu fit ignis in hoc particulari magisterio, quo calore per accidens forma, cœlum, & elementa moventur, & excitantur alteratione, mixtione, generatione, coloribus, digestionem, separationem, & operationem ad minorem, vel majorem perfectionem. Quia gradus & media, separando se ab alijs, ingrediuntur alia, & per istam separationem operationem

rationem attrahitur formalis & materialis virtus à formis, & cœlo ad minorem perfectionem, & ab hac majorem. Et hac via formæ, cœlum, vel minus perfectum, mutant suas formas simplices in majorem vel minorem perfectione in ipso minus perfecto existente de altera forma, quam formæ, & cœlum per se; & majore perfecto existente sub alia forma, quam erant minus perfectum, forma, cœlum aut formæ & cœlum per se. Quæ quidem perfectiones, suas virtutes proprias existentes sub forma tertia, retinent in transformante veneno. Si talis origo per separationem dictam non fieret, nec alteratio, neque generatio, neque processio, sed opus naturæ destrueretur in hoc opere philosophico. Medium istud est elementorum simplicium indicium existentium actu in cœlo nostro, cum naturalibus elementis existentibus in formis: itemque ignis, aer, aqua, & terra oriuntur, & separantur etiam a cœlo in mixtionem cum alijs quæ dicta sunt: & hæc omnia colores designant. Potentia hoc loco idem est quod alteratio, & per istum gradum intelligitur omnes alios gradus, & media quævis inesse potentia in nostro chap primo: secundo verò in elementis potentia existentibus in materia nostra. Est igitur ista potentia nihil aliud quam actus nostri cœli, de quo latius agitur in opere lapidifico, ubi dicitur plures scire lapides conficere, qui virtutes eis indere naturales ignorant, de quo, per quod, & cum quo lapidum complementum, & perfectionis eorum augmentum consistit.

Operatio est, in hoc opere, quatuor colorum excitatio quibus designatur varios esse modos operationum. Primus color denotat cœlum in formas actionem suam & operationem habere, vel in minus perfectum, & formam. Secundus innuit ignem externum habere actionem in cœlum, formas & elementa cætera, mediaque naturalia & actualia, per motum ad minorem perfectionem atque majorem. Tertius formas vel minus perfectum habere suam actionem in cœlum, istud informando, quo ad minorem & majorem perfectionem deveniat. Quartus color significat operationum actiones, quas habet artifex in omnia quæ supra dicta sunt per ignis administrationem, ut per causam in separatione cœli, & operatione formarum: significat etiam actiones perfectorum, tam minoris quam majoris, in substantias extrinsecas per projectionem, juxta suas facultates ad rubeum, vel ad album, quibus informata fuerint. Medium hoc denotat modum, & ritum ejusmodi fabricationis igne fieri permixtionem materiae cum formis, & cœlo philosophica, & cum suis instrumentis arti convenientibus.

Perfectum minus dicitur lapis albus terminatus tribus coloribus duntaxat, etiam ad oculum apparentibus, ex quibus componitur. Ista

tur. Isti colores in unicum redacti denotant operis complementum, & ejus perfectionem, coeli videlicet, elementorum, alterationis, mixtionis, dissolutionis, generationis, coloris, digestionis, separationis, operationis, & ignis medijs. Istio medio cognosci potest substantiam ex coelo & forma progressam esse potentia gradualium operationum. Quicumque hunc scopum pertigerit, omnes mundi sapientes doctrina & sapientia longe lateque superabit, atque medicos omnes. Nam infirmitates ac lepram metallorum nendum, sed humanorum etiam corporum incurabiles, ut vocant, omnes facillime curabit.

Fermentatio proprie dicitur minoris perfectionis multiplicatio, & ad majorem adductio, idque mixtione, dissolutione, alteratione, generatione, coloribus, & digestionem medijs, componendo coelum, formam & minus perfectum in mixtionem, per ignis regimen tam diu administratum, donec per dictos gradus omnes transeat, & per generationem atque colores in majorem perfectionem, quantitate, qualitate, & virtute longe potentiorum, ad rubeum & album ac ad sanitatem hominibus recuperandum. Ex istis facile colligitur minus perfectum praedictis medijs in majus transire, operationum actionibus formarum, coeli, elementorum fermentatione, separatione, operatione, & igne medijs per debitam administrationem; item intelligitur artificem non nisi semel tantum componere debere minus perfectum (ni voluerit) quoniam in infinitum potest multiplicari, ac ad majus perducere, & ex isto in aliud absque fine; non aliter quam genus humanum speciem suam propagat, uno generante semper alium, donec seculum erit. Non absimile de farina videtur, per proprium fermentum in infinitam pastam transmutari fermento similem. Notandum etiam, minus perfectum in majus progredi in infinitum, mediante forma, & coelo, tanquam fermentis: quod paucissimis etiam artificibus hactenus cognitum fuit.

Perfectum majus est ultima perfectio in opere majore. Quatuor componitur & constat coloribus, quorum duo denotant elementa quatuor in ipso existere cum virtutis omni perfectione atque numeri in unitatem conclusionem, ut in colore viridi & rubeo apparet: reliqui autem significant coelum & formam ibidem existere tum omni perfectione, ac unitatis simplicitate per magistrum quatuor elementorum, & mediorum quae dicta sunt. Ex hoc postremo gradu potest percipi, perfectum majus habere potestatem multiplicandi suam speciem dupliciter, ac sui sibi quae simile generandi, videlicet in virtute per praedictas operationes, & in substantia externa per transmutationem. Minore multo perfectius quod existat virtutibus ac operationibus, cum in metallorum transmutatione, tum in morborum cura desperatorum etiam, non

non immeritò majus vocatur perfectum. Cæterum graduum ac mediorum omnium, quædam sunt intellectualia, ut chaos, potentia, operatio, generatio, digestio: alia sensualia, ut vinum, & prima materia, corpus, forma, & elementa, minus majusque perfectum, colores, fermentatio, separatio, quia sensibus uti oculis percipiuntur: Nonnulla verò partim sunt sensualia, & partim intellectualia, sicut cælum & omnia media gradusque minoris operis. Et præterea quodvis prædictorum graduum mediorumve suas retinet proprietates sub ratione differenti: quarum quidem proprietatum aliæ sunt naturæ, aliæ autem artis perfectionis. Media naturæ proprietatem retinentia sunt, vinum, & media quævis minoris operis, quod se habent veluti forma universalis, & materia prima, ratione retentæ proprietatis antedictæ. Ex duobus autem istis oriuntur omnia media gradusque mediante quidem artificiali, non aliter quam ab universali forma & à materia prima oriuntur elementa composita mediante natura.

Postquam de gradibus, & medijs majoribus dictum est, operæ pretium erit etiam de minoribus aliquid in lucem adferre, suasque definitiones ex opere minore producere, ne lectoribus quid ad istorum intelligentiam deficere videatur.

Forma igitur hoc loco, id ipsum est quod in opere majore diximus: verum hic ejus est usus differens, quod in formationem præparatur, & non ad minus, vel majus perfectum. Item à lapidis forma differt, quia suam conditionem à forma, cælo, elementis, alteratione, mixtione, dissolutione, generatione, coloribus, digestionem, fermentationem, separationem, & operationem recipit.

Materia hoc in opere diversimodè consideratur. Primò universaliter accipitur: secundo pro clave philosophorum: tertio pro oleo: quarto pro sulphure per informantium oleum informando, scilicet inceratione oritur operis perfectio.

Corpus accipitur hic pro corporibus imperfectorum metallorum, de quibus naturæ sulphur oritur, hoc operante clave philosophica, & per formam olei informantium disponitur operationibus medijs, ut solutione & inceratione, donec fit opus quod queritur.

Clavis philosophica hoc loco non aliter quam cælum ipsum in opere majore consideratur, & per hanc fieri debet calcinatio, dissolutio, evacuatio, multiplicatio, spiritus, argentum vivum exuberatum, sulphur naturæ, tinctura, oleum, & inceratio, mediante sublimatione, & igne, donec sulphur dictum ad effectum operis perfecti adducatur.

Calcinatio diversis modis consideratur. Primò quum fit per Mercurium vulgi, sub quo Sol & Luna patiuntur. Secundo quum fit per acetum fortissimum, quo crocus elicitur à Marte. Tertio,

quum per sulphur, & auripigmentum fit æs uftum à Venere. Quat-
to quum fit per clavem philosophorum, & hoc modo præparan-
tur omnia corpora metallorum ad solutionem, evacuationem, &
alias operationes antea dictas ingrediendum.

Dissolutio est manifestæ formæ prædictorum corporum oc-
cultatio, non per se, sed clave dicta mediante, quæ corporibus est
valde congrua: sicuti videmus aquam igne corrumpi medio quid-
dem aeris, sine quo in vapores non elevatur. Differt à dissolutio-
ne majore, quod ista, formæ tantum, & minus perfectum resol-
vantur; at illa, metallorum corpora quævis.

Evacuatio nihil aliud est, quam spirituum occultorum à suis
corporibus extractio, ut formarum alterutra formentur oleorum
informantium, & hac via per fermentationem & incerationem
transeant in perfectum opus. Quod quidem hæc operatione tra-
hitur à prædictis corporibus, est materia de qua perfectum opus
nostrum à potentia deduci debet in actum, medijs & operationi-
bus quæ dictæ sunt.

Multiplicatio non est aliud, quam evacuationum iteratio, &
continuatio. Per istam operationem corpora sex ad nauseam
provocamus, & ad evomendum fœtum nostrum à suis visce-
ribus.

Spiritus est argentum vivum exuberatum, & est spiritus corpo-
rum jam per evacuationem completam separatus.

Sulphur naturæ spiritus est corporum per sublimationem ex-
altatus in sal excellentissimum quatuor colorum, pallidi scilicet,
viridis, nigri, & rubei: & hic postremus ignem denotat, & per
hunc colorem fieri transitum ad naturæ sulphur, quod oritur ex ar-
gento vivo exuberato, & istud indicat se à suis spiritibus originem
ducere, nec non à multiplicatione quæ ex evacuatione proce-
dit: & istam à dissolutione, hanc autem à calcinatione, quæ à
corporibus omnibus. Est autem sulphur hoc filius genitus ab
imperfectis, ac dispositus ad induendum albas vestes & purpureas.
Differt ab isto filius qui generatur à perfectis, per oleum in quo
formæ continentur filiorum imperfectorum: item quod eorum
sulphur sit naturæ, & aliorum sulphur est humiditatis suscepti-
vum, quia aridum.

Tincturæ sunt colores in opere diversis modis apparentes: pri-
mo viridis & croceus: secundo rubeus & croceus, viridis & niger.
Primo colores denotant ipsam tincturam, qua sulphur naturæ tin-
gi debet, originem à Sole & Luna ducere, per operationum quæ
superius positæ sunt artificium. Alij verò significant quorumli-
bet imperfectorum sulphura corporum eos colores induere de-
bere, ut ex eis fiat fœtus habens, & possidens parentum suorum
potestatem, à quibus habuit originem. Si conjuncta non fuerint
sulphura

fulphura binâ simul, tanquam fratres qui distis induantur coloribus, non fiet id quod quæritur : poterunt nihilominus tria simul, & plura conjungi.

Oleum est forma duplicem colorem habens, viridem, & croceum, quibus indicatur eam à perfectis produci corporibus suis medijs opportunis.

Inceratio est fermentatio, vel potius informatio, prolis imperfectorum ad conditionem fœtus perfecti accipiendam.

Sublimatio, est subtilitatio quædam, quæ duplici fit modo, in pulverem impalpabilem, vel in liquorem. Hac posteriore via, corporum spiritus multiplicatione media convertuntur in argentum vivum exuberatum: priore verò vertuntur in sulphur naturæ. Alia ratione consideratur etiam sublimatio, ut materia quæ sit propinqua magis alijs perfectioni, ut argentum vivum exuberatum magis quam spiritus, & quam illud propinquius est naturæ sulphur perfectæ fœtui.

Lapis est finis & imperfectorum omnium perfectio corporum, & operationum, in quo permanent, ut in igne quiescunt salamandræ. Est hic tertium quid ex materia consistens & forma supra naturam, & mediante natura, nec non artificis industria conflatum.

Elementa considerantur dupliciter hoc loco: priore modo, ut ignis agens exterius: posteriore sicut agens intrinsecus, ut ille qui tractus est à perfectis in oleum, &c.

Jam habes optime lector quæ faciunt ad cognitionem spagiricam, per similitudinem sumptam à cognitione meditativa. Reliquum erit ad tertium gradum philosophiæ meditativæ progrediamur.

Tertius gradus meditativæ philosophiæ dicitur, ex cognitione productus amor philosophicus, estque secretorum ab uno rursus in unum per pacem unio. Pax verò partium est in toto per unionem concordia. Unionem apprime diligit Deus, quia unus est, & quicquid creavit unquam, sub unione conclusit. Ab uno determinato per unum indefinitum factis, procedunt omnia quæ finita sunt, ac rursus ad id unum instinctu naturali quæque tendunt: à quo si quæpiam declinaverint, à philosophis sub secreto binario contineri consentur, & per ternarium ad unionem reduci debere. Creavit Deus cœlum & terram, ac omnia quæ in eis sunt occulto modo simul unita, manifesto verò secreta. Et ut antea de Genesi diximus, sub appellatione terræ continentur elementa, quæ quidem à cœlo tali fœderis amore complectuntur, qualem inter alias creaturas raro videre licet. Videmus animalia bruta quæque, binâ simul ejusdem speciei conjuncta divino quidem ordine, ac ea strictiori vinculo, quæ purioribus constant elemen-

tis, ut

tis, ut sunt volatilia: reliqua minus conveniunt pro materiae de qua sunt conflata puritate minori, tamen conveniunt licet promiscue magis, non tamen extra suam speciem naturaliter. Animalis homo cæteris omnibus animantibus irregularius animal in observando hoc ordine Dei conspicitur. Attamen ut firmius istius vinculum esset, Deus à masculi substantia secrevit substantiam foeminae, quod in nullis alijs factum est. Uniri siquidem proprie dicantur ea, quæ fiunt ab una & eadem substantia divisa, ut unius substantia sit substantia alterius, quod etiam de cælo & elementis audivimus in Genesi, aliter conjungi tantum dicuntur, quæ bina & bina conveniunt. Hac ratione præ cæteris humana generatio reverenda est, quia fit inter duos, qui una & eadem sunt substantia, non solum una species: & potissimum quum divino matrimonio fiunt unum, testante scriptura sacra, *Et erunt duo in carne una*: quorum nexus est indissolubililis. Aliter nobis existimandum non est, quam uxoris maritum, & istius illam, alterum alterius dimidiam esse corporis unius partem inseparabilem ante mortem alterius. Cum viderimus eos alio modo se gerentes, non unitos judicabimus, sed tantum conjunctos, vel turpis lucri, vel illiciti potius appetitus extinguendi, aut alia quacunque causa, cujus ignis ubi refrixerit, frigent omnia simul. Non talis est amor philosophicus, nam inextinguibili prorsum accensus igne, haudquam extinguitur. Quicumque enim per spiritum uniantur spiritus, in unione manent; quæ verò per corpus juncta sunt, facile solvantur corpora. Est & parentum erga natos, & horum erga parentes proprius & reciprocus amor, qui nulla ratione philosophico amori comparari potest. Quis enim pro filio pater, aut pro patre filius, pro fratre, sorore, vel amico, frater, soror, vel amicus, vel minimæ suæ juncturæ corporis pati jacturam vellet? Quis ille, qui pro seipso mortem promeritam etiam obire libenter, quanto minus pro quopiam alio, patienterque sustinebit? Ubi tandem querendus amor? Certè non alibi, quam unde processit: Sic DEUS dilexit mundum intellige homines, ut proprium filium nasci voluerit hominem, qui pro nobis hominibus impijs mori posset, mortemque sua mortem, qua nos peccati debeamus, justitiæ DEI persolvere. Non potuit enim filius DEI mori, sed homo factus mortuus est perfectus homo filius hominis, justusque solus justitiam complevit. O admirandus amor DEI erga homines! Non ex mundana sapientia tam felices undæ promanant, quas (dum nosvana figmentorum humanorum studia detinent præterimus, ô miseri mortales! ad aliam nostros animos philosophiam vocat amor iste divinus, quo per assiduam meditationem beneficiorum DEI erga nos, anima nostra conjungitur spiritus divini monitis, ad eis acquiescendum. Non absumulis autem est amor.

est amor naturalis inter infensatorum partes primas, & inimicitia, quales in hominis præcipuis tribus antea dictis. Verum in illis, non magis quam in istis, unio vera fieri non potest, nisi prius ablata corruptione. Quapropter pacem inter inimicos est quod facias, ut amici convenient in unum. In omnibus corporibus imperfectis, & ab ultimata sua perfectione deficientibus, sunt etiam inimicitia & amicitia simul innatæ. Si tollatur inimicitia hominis ingenio vel industria, necesse est ad perfectionem ultimam unionis arte pervenire. Separabis igitur per ignem ab unoquoque corpore suas partes, impuras mundifica; postmodum puris pura misce, levioribusque graviora sublimato prius, hoc ipso fiet ut fixum reddatur volatile, corporeum quoque spirituale. Summatim elementis inest amor philosophicè naturalis, hunc amplectaris arte si verè Physicus esse cupis, & non naturæ neglector, aut vastator potius. Ut audivimus in supernaturalibus & naturalibus, concordiam esse necessariam, in spagiricis etiam est admiranda quædam inter instrumenta media observanda cohærentia, ut ea quæ est intellectuum cum sensualibus. Forma siquidem personam quandoque refert artificis existentis ut instrumentum, quo natura particulare spagiricum generat ovum ex intellectu, licet à forma nostra (quam cælum alias vocamus) distinguenda sit, nihilominus, una sine altera persistere haud potest artificio spagirico. Et enim cælum forma, est principium & sensuale medium generans, nutriens, crescere vel vegetare faciens, & elementa movens ad particularem generationem, sicuti cælum majus inferiora, & à formante forma, quam per vegetabilem formam acquirit; ac indissolubili nexu conjunctam & colligatam habet, particulare quæsitum in substantijs extrinsecis multiplicare facit: sic de cæteris quamplurimis in artis progressu reconditis, artificii cognitum possibilibus, & effectu. Verum forma quæ hominis est intellectus, initium est, medium, & finis in præparationibus: & ista denotatur à croceo colore, quo quidem indicatur hominem esse majorem formam & principalem in opere spagirico, ac forma cælo potiorem. Formæ reliquæ sunt istis minores, & minoris perfectionis. Item coæquata permixtio crocei coloris cum viridi concordantiæ majoris vel minoris existentiam, circa contrarietatem in æqualitate finis ultimati. Non potest enim una trium formarum abesse, quin deficient omnia simul. Deficiente namque cælo, deficeret elementorum generatio, sequereturque privatio minoris majorisque perfectionis. Forma igitur intellectiva, cum formâ vegetabili, & formâ motus, ita conjungi debent per intellectum, ut una penes aliam conditionetur; sic de reliquis gradibus atque medijs usque ad majus perfectum. Forma quæ motiva nuncupatur, est universale quoddam principium in gradibus istis

istius artis, per omnes gradus unumquemque movens ad alium usque in ultimum & in finem operis. Motus itaque forma dici potest motus excitans omnes ex ordine graduum, donec ad perfectionem ventum sit. Forma verò & materia sunt principia substantialia multò majora, quam accidentalia sunt: ista namque sunt mutationes tantum in opere, uti colores, alteratio, digestio, &c. Veritas hujus negotij demonstratur potius per minus & majus perfectum, ab immensitate virtutis eorum transmutatis, quam in gradibus accidentalibus. Nihilominus æqualia sunt principia, media, & finis quæ dicta sunt, propter similitudinem ejusdem finis ad quem omnia tendunt, tanquam per catenam admirabilem. Ut autem eorum quæ dicta sunt majorem habeamus intelligentiam, ad universalem practicam artis hujus necessariò veniendum est. Projice tantam cœli spagiriticæ quantitatem super formarum alterutram, ut quatuor digitis latis supereminet. Hoc omne positum in simo contineatur per sex dies naturales, aut usque dum forma convertatur in aquam. Postmodum exempto vase, ac in cineribusposito, quod solutum est destillatione evacuetur. Ad feces rursus cœli tantum ut prius affundatur, ac in simo teneantur simul sesquimensis, vel diutius in putrefactione, tandem in furno secreto destilletur omnis liquor, donec stillare poterit. Deinceps in cineribus destilletur aqua priore spissior, quam aërem vocant. Rursus ad siccas penè feces tantundem ut antea cœli affusum, in simo tanto ut prius tempore putrefactum, destilletur per cineres in aërem, usque dum stillare nolit amplius. Postea fiat iteratio cœli fusionis super terram instar pluviz, æquali ut supra pondere, tantoque tempore: postquam in simo putrefactum erit, destilletur iterum per cineres donec aëris nihil exeat amplius. Demum aëris hujus quantitatem omnem fecibus affunde, vel prius super marmoreum lapidem optimè tritis, ac in vase clauso quadraginta dies à putrefacta materia in cineribus destillentur aër & ignis ambo simul: cavendum interea ne feces ante tempus igne vehementiori rubificentur. Deinde separabis aërem ab igne per simum, & si calor balnei non sufficiat, cinerum calor lentus id supplebit: servetur utrumque seorsum. Aërem deinde refundas ad suam terram, ac in simo per dies quindecim digestis, destilla-bis inde per cineres aërem & ignem simul ambo, separabisque ut supra per balneum, quovis cum sibi simili reposito. Ista affusiones inhumationes, atque destillationes toties repetas, donec à terra nullus ignis amplius prodeat, eaque nigra sit aut subrufa. Tandem ab aëre in simo balnei digesto diebus octo, per eundem calorem destilla quicquid ascendere poterit: stillatum hoc refundas ad suas feces, digere ut prius ac destilla, reafunde, digere, destilla, &c. septies eundem processum repetendo. Hactenus for-

matus

natus est triangulus ex aere, caelo, & fimo, in cuius medio est anima aeris. Præmissis etiam operationibus in fimo, convertere poteris ignem in animam ignis, & alium triangulum ex caelo, fimo, & igne formare. Quibus omnibus peractis, elementalis rota finita est fixatione, & eorum exuberatione aeris & ignis per corruptionem. Postmodum evacuata terra donec sit deserta, & in sulphur naturæ conversa, formetur triangulus ex terra, fimo, & cineribus, in cuius medio stabit anima terræ. Nec prius corruptionis rota finitur, cuius instrumenta sunt caelum, fimo, furnus secretus, cinerum calor, &c. Jam demum ad rotam generationis progrediendum erit. Ut compositum ex igne & aere facias ad solem, furne quatuor partes ignis, ac misce cum partibus quindecim aeris, digesta simul diebus quindecim destillentur per fimum. Hanc digestionem ac destillationem toties iterabis: donec in fundo vasis maneat liquor instar olei splendidi, quod compositum est ex aere & igne, limusque vocatur. Eodem etiam processu convertes ignem & terram in suum compositum, ut binus jam formetur triangulus: prior ex igne, aere, fimo, & cineribus, in cuius medio compositum ex igne & aere iubilabit: posterior ex igne, terra, fimo, & cineribus, in cuius medio stabit compositum ex terra & igne. Jam demum accipe compositi partem unam ex igne & aere, cui caeli sextam admiscebis, & in digestionem continebis diebus triginta: ad hunc modum formaveris triangulum ex caelo, composito ex igne, & aere, & fimo, in cuius medio perfectum hoc majus reperitur ad rubeum transformans, ortum & originem ex caelo ducens, & composito ex igne & aere, & ex fimo. Hoc ipsum ex composito ex igne & terra quum feceris, ei partem unam cum dimidia caeli iugando, triangulum habebis alterum ex caelo composito ex terra & igne, & in fimo, in cuius medio perfectum stabit minus ad album transmutans, &c. Si verò caelum admiscere nolueris, ut ingentem laborem evites, compositis antea datis elementa cerabis tam diu donec fluant ut cera. Ceratum hoc in digestionem diebus decem contineto, postmodum extractum cerabis iterum ut prius, toties gutta post guttam injecta, donec facilem in eo perceperis liquationem. Materiam hanc in vase philosophico perquam optime clausam in furno secreto continebis centum & quinquaginta, vel pluribus diebus, donec videas opus completum ex indicibus infra positus. Hic processus est optimus in practica maiore, per methodum operis minoris. Animadvertente creationem etiam fieri posse cum igne & aere seorsim ante creationem, ipsis nondum in unum redactis. Haecenus completur generationis rota, per quam operatum acquirit artifex Deo dante. Ex istis duobus limis varia fieri possunt in opere spagirico, juxta latitudinem ejus, ut in regali practica primum, & in cerationis artificis.

artificio terræ foliatæ propriæ, seu elementorum, eerando prius cum aëre & igne, vel cum dictis lunis ex aëre & igne factis: in quo quidem artificio generationis rota suum finem habet extremum, cuius indicium est in nobis triangulus rubeus. Initium igitur operis est corruptio, & generatio finis, quibus operationibus corrumpitur una qualitas, & introducitur per generationem alia, velut corrumpendo aquam & generando terram: hanc autem occultando & ignem aëremque manifestando, quousque majus minusque perfectum oriatur per sua media, quæ sunt calores fimi, cinerum, & furni secreti, quibus aqua in terram convertitur, & hæc in aërem & ignem. Est ergo terra medium inter aqua, ignem, & aërem: & fimus, cineres, furnusque secretus medium existunt per quod ignis & aer convertuntur in animam ignis & aëris. Quapropter ignis & aer sunt medium inter ipsam terram, animam ignis, & animam aëris. Deinde fimus, cineres, furnus secretus, & cœlum sunt medium per quod anima ignis, & anima aëris convertuntur in compositum ignis & aëris, & in compositum terræ & ignis. Hac ratione cœlum est medium inter animam ignis, animam aëris, compositum aëris & ignis, & compositum ignis & terræ. Fimus item, cineres, & furnus secretus, medium sunt per quod compositum ex igne & aëre, item compositum ex terra & igne junguntur elementis. Pariter ignis & aëris compositum, & compositum ignis & terræ, medium sunt inter animam ignis, animam aëris, atque minus & majus perfectum. Postquam de universali practica operis spagirici majoris auditum est: ad minoris operis etiã practica quandam generalẽ veniamus. In clavem spagiricam injice corpus metallicum, & suo vase contenta simul calore primi gradus vel fimi digeri permittite septimanam unam: at priusquam in clavem injiciatur, ad calcem redigendum est, quo corpus dissolvatur melius & evacuetur clavis medio, caloreque primi gradus ex triangulo juxta naturalem ordinem. Facta corporis dissolutione, vas ponatur ad destillandum eodem calore, & amittet clavem ac redigetur in terram. Hanc super marmorẽum lapidem optimẽ tritam in aquam resolvi sinito per se: ubi nimirum sicca terra fuerit, aspergatur clave modica, & post dies tres incipiet in aquam compositam resolvi quatuor elementa continẽntem. Aquam hanc destilla per filtrum, & quod residuum erit non solum, solvatur iterum ut prius, ac filtretur, idque sæpius donec satis bona quantitas aquæ habeatur. Hac operatione triangulus evacuationis fuerit absolutus, in cujus medio terra est, quæ suam aquam ebibere debet ut sequitur: Aquam filtratam in calore primi gradus ad digestionem contineto, & clavem ejiciet prorsus, ac in lapillos convertetur, qui quidem elixir adhuc non sunt. Evacuatione prædicta, triangulus alius absolvitur ex aqua,

• calore

calore primi gradus, & clave, cujus in medio dicti lapides existunt. Contritos in pulverem subtiliss. continero in putrefactione, donec in aquam vel in oleum convertantur metallicum, in quo sunt elementa quatuor : horum divide qualitates ut audisti. Quibus divisis purifica terram, aut redde subtilissimam debitis sublimationibus, canique demum elementis imbibe, cœlesti primum aqua, postmodum aërea, & postremo ignea, ut artis est, ac decoquantur in perfectionem quam audisti. Juxta hunc processum extrema principia, mediaque hujus artis applicantur ad quod volueris opus spagiricum. Absoluto jam tertio gradu scalæ spagiri-cæ, qui amor dictus est philosophicus, ad quartum gradum scalæ meditativæ pertigimus, qui frequentia dicitur, & concepti circa veritatem amoris perseverantia. Non est enim alius quam per assiduitatem ad virtutes aditus. Si terra assiduè non re-purgetur à suo lolio quod producit ultro, pro suavitatis herbis ac floribus, nil præter carduos & urticas nobis producet. Haud secus est de homine animali vel ejus anima corporea. Quapropter nobis in coloniam data est. Quicquid in ea supercreverit præter divinam sationem jam olim factam evellendum erit. Nec melius domare poterimus, quam auferendo primum omnium crapulam ipsam, quæ somnolentiam & pigritiam inducit. Otium quoque tollemus, ut vitiorum potissima radix arefcat in nobis. Nihil corpori præter necessitatē concedatur, quicquid enim superabunda verit, excrescet in vitium. Corpus corrigere suum anima quæ neglexerit, malè sibi propter illud futurum est, quod animæ inprimis data sit ratio ad suos usus cōvertenda, quæ Dei vera est cognitio. Est igitur anima suo corpori tanquam pædagogus, qui discipulum non correxerit, una cum eo plectetur absque misericordia. Ab hortorum curâ non aliena est ea quæ ad disciplinam habenda duplici conatu, videlicet priore supercreverentes herbas inutiles eraditando, ne bonas augmento supprimant, itidem ex anima cogitationes pravas, inimicitias, & alia id genus abjiciendo prorsum, & excludendo ac ab omni opere malo corpus coercendo. Nec decet unum docere præceptorem, & aliud facere diversum ab instituto. Quid si peccandi per exemplum dederit occasionem suo discipulo, cur eum reprehenderit? Corpus nihil speculatur, anima vero tacitas imaginationum operationes exercet, quas demum corpus ad imitationem exemplaris conatur exequi : conceptio enim est animæ, sed exequutio corporis. Videamus igitur ne corpori plus adscribamus quam possit. Quanquam corpus ipsum ad pravas animæ conceptiones exequendas magis pronum sit, eisque magis delectetur, quam bonis : has illarum abjectarum jam loco si substituerimus, nil nisi bonum hoc operari poterit, vel ab omni malo desistere. Hæc una corpus vincendi ratio ; alteram audite

E c

- modo,

modo. Si hortos ab inutilibus duntaxat vindicabimus, parum admodum, aut nihil erimus adhuc operati, cum alia longe magis necessaria cura sit eis adhibenda quæ fata sunt, videlicet irrigatio herbarum totius alimenti pars altera, qua sine vegetare minime possunt. Non aliter aqua viva corpus & anima sunt irriganda, quæ verbum est Dei: hoc noctu diuque meditandum est, & præter hoc nil nisi bonum, ut etiam corpus aliud nihil quam id ipsum loqui facereque valeat. Videmus itaque hortis & agris optime comparari posse corpus & animam. Ut Christus ait in Evangelio, semen bonum quod in bene cultam terram cadit, fructum bonum adfert: non aliter Dei verbum quod super cor molle & contritum ceciderit, corpus fecundabit in uberimum fructum ad vitam æternam. Certum est, à primi lapsus tempore in hunc diem, indurata semper fuisse hominum corda, quæ nisi verbo Dei mollificentur, dura permanent. Pharaonis eor à ventre matris (ut omnium corda sunt hominum) durum fuit, & quia verbo Dei mollificatum non extitit, induratum est ac mansit. Rebelles & inimici Deo nascimur omnes, tales quoque manemus, donec eradicetur hæc inimicitia per summum agricolam, cujus te ministrum ò mens esse oportet. Semen habes, agrum & aquam, nil amplius deficit tibi quam labor assiduus, non interruptus, nunquã cesses oportet ea revolvere cogitationibus tuis quæ jam audisti, & audies, alioqui per intermissionem inimico tuo locum dabis. Notandum hoc loco, mentem amore prius unitam esse ex spiritu Domini & anima, in qua deinceps facit mansionem, eamque spiritus ejusdem ductu motam ad corpus ulterius movendum corroborat. Haud secus in arte spagirica fuerit intelligendum. Impossibile est enim aliquem artificem promptum in ea vel idoneum fieri, nisi per frequentiam, & assiduitatem operis habitum sibi contrahat. Nam ut in meditativa philosophia, ex frequenti ruminatione eorum quæ per studium cognovimus & amamus, tria consequimur; utpote familiaritatem cum eo quod diligimus, similitudinem, & communionem, quæ singula in unum convenire propemodum videntur: familiaritate siquidem similes reddimur cum voluntate, tum moribus ei cui sumus familiares, ut etiam communicemus cum eo in singulis actionibus atque desideriis. Itidem in arte quavis per frequentem usum efficitur prompti, facilitate habituari, & assiduitate delectantes. Quid pistoriã artem addiscere volenti, pistorem operantem duntaxat læpissime vidisse prodest, nisi manum in pastam ipsemet mittens opus toties repetat, usque dum habituatus promptusque pistor factus, alium docere valeat quam proficitur artem? Quibusdam spagiricã artem leætura sola discere cupientibus, evenire solet quod cani Æsopico, ut umbram pro re ipsa solum habeat. Hercules enim est hic labor, mentem,

mentem, corpus, & ætatem hominum superans, non nisi miriadum inter centena datum est uni tantum vincere, id est, perfectum artis scopum attingere. Possunt vero nonnulla naturæ secreta, & arcana quædam summo studio laboreq; detegi, quæ faciunt in rem medicam longe magis quam alia quævis extra dictam artem inventa. Verumenimvero medicinam illam universalem reperire, de qua supra, paucissimis, imo fere nullis hæctenus, nec nisi pro miraculo contigit: iisque solum qui sese Dei miserentis gratia prius, in idipsum quod optant similitudine quadam reduxisse potuerunt: hoc est, qui corpora sua repurgarunt ab immunditia per mentem, & tandem ut mentis nubes omnes pariter & corporis abstulerunt. Suadeo quibusvis artis hujus investigatoribus, ut assidue Deum orent, studeant, operentur, fieri non poterit quin assequantur id quod nomine Jesu petierint à datore luminum. Sed primo considerent, quid sit petere patrem in filio: non aliud sane quam id solum exigere quod sit ad gloriam patris & filij. Solent multi quod utile sibi videtur optare, sed nil nisi quod vere utile est consequuntur à Deo. Diligentes & frequentes conatus Deus adjuvat, & negligentes despicit. Sic ergo diligamus bonum, ut malum non appetamus. Reliquum est, ut ad spagiricam frequentiam transeamus ad hunc modum videlicet, ut ruminemus ea quæ superius dicta sunt. Natura igitur corrumpens aliquod individuum, primo hoc putrefacit, postea separat ab eo elementa composita quæ sunt in eo magis propinqua, postmodum istorum quodlibet ad summam simplicitatem adducit, & demum ad primam sui materiam, quo peracto corruptiõis rota completa est, ac à materia prima generationis rota sumit exordium, ad elementa simplicia transiens. Postremo per istorum commixtionem oriuntur elementa composita, ex quibus fit elementatum subjectum juxta propriam speciem & formam, sub qua trahuntur elementa ad individui compositionem. Hunc itaq; debet spagiricus artifex observare processum, ut ubi natura finierit, ipse per corruptionis rotationem incipiat gressu retrogrado, scilicet à fine per medium tendens ad principium corruptionis rotæ, medijs adhibitis, quæ sunt calcinatio, dissolutio, putrefactio, divisio, purificatio, &c. Deinceps ad rotam generationis veniendum est, cujus media sunt mixtio, inceratio, decoctio, quæ optime disposita, sunt instrumenta fœtus spagirici. Quibus ad eum modum peractis habebit quod optat artifex.

Forma hujus operis triplici modo consideratur. Primo ut prima causa: Secundo ut artifex: Tertio pro mediõrum quolibet alio.

Materia tribus etiam modis consideratur: Primo pro subjecto de quo Mercurius artis elicitur. Secundo pro elementis: Tertio pro sulphure naturæ.

Cælum etiam triplicem habet considerationem: Primam ut cælum majus: Secundam ut Mercurius vegetabilis: Tertiam ut metallorum anima.

Elementa dupliciter considerata sunt hoc loco: Primo simpliciter: Secundo vero compositivè.

Potentia vel alteratio tot modis differt, quot sunt media diversa.

Mixtio significationem habet quadruplicem: Primam cæli cum forma: Secundam aëris cum aqua: Tertiam aquæ cum igne: Quartam aëris cum aqua & cælo.

Dissolutio solam unam habet considerationem, quæ est inter cælum & formas.

Generatio duplicem habet significationem: Priorem qua generantur elementa: Posteriores qua ex istis & cælo generantur foetus spagiricus.

Colores etiam duplicem habent significationem: Priorem in evacuatione corporum, & elementorum rectificatione: Posteriores in foetus generatione spagirici.

Minus perfectum unam solam habet, ut patet ex sensu.

Fermentatio triplicem: Primam ex virtute: secundam ex quantitate: Tertiam ex utraque simul.

Separatio triplicem etiam habet operationem: Primam quidem inter elementorum qualitates: Secundam purificationis & fixationis eorum: Tertiam Mercurij vegetabilis & sæcum.

Operatio tot significationes habet, quot artis hujus existunt media.

Majus perfectum unicam ut minus habet, ut ex sensu.

Principia mediæque Philosophiæ, sunt in artis hujus principijs & medijs omnibus, ut motus orbis, qui tanquam forma considerandus est, naturales instinctus & appetitus omnes continens.

Subtilissimum ac potissimum in opere medium est Reiteratio rotæ corruptionis metallorum, quæ fit ut sequitur: Formis in cælum itaque positis, inhumatis, dissolutis, & per brevis artis practicam evacuatis, donec ad sulphur naturæ ventum sit in metallis, tunc rota finitur corruptionis.

Reiteratio fit, quum terra sublimata ponitur in cælum, & in eo putrefactione divisioneque solvitur. Posteaquam aër, ignis, & aqua fuerint evacuata, redigat iterum artifex terram ad sui purissimam sublimationem, qua finita sequatur inde generationis rota cum suis principijs & medijs, donec ad finem perducatur: & hæc est operatio subtilior alijs, licet longior tamen perfectior. Hac via minus perfectum, quod foetus est non fermentatus, in majus & fermentatum foetum spagiricum convertitur per elementorum se-

rum separationem & compositionem, ut infra Natura nullo modo permittit elementa separari per se, nam ita maneret quodlibet solum unicam tantum qualitatem habens, & nullum haberet ad generationem appetitum, quod contra naturam est.

Separatio igitur elementorum, est unius in & super aliud prædominatio & victoria, mixto quoque modo, non diviso. Color autem ignis est rubeus, & priusquam ad sphaeram ejus ventum sit, per sphaeram aeris transitur, ante rubedinem apparet citrinus color clarus & diaphanus, quia constat ex ignis cum aere permixtione. Priusquam etiam ad sphaeram aeris perveniatur, oportet per sphaeram aquæ facere transitum, hac ratione color albus apparet aqueus & splendidus. Verum quia terra centrum est ac principium à quo debet ascensus fieri, dum foetus spagiricus adhuc in ejus sphaera fuerit, niger in eo color terræ proprius apparet. Nota igitur separationem istorum, & in unum rursus conjunctionem, id est, in ignem. Item si priusquam niger color apparuerit, rubeus vel albus, aut quivis alius apparet, certo destructam esse foetus operationem credito, ob mediorem destructionem. Differentia pariter notanda, quæ est inter elixir & lapidem, per crudum & coctum. Est enim elixir medicina composita ex aere, aqua, & terra; ergo solum ad album. Corpus in aquam resolutum si rubeum fuerit, colorem excellentissimi carbunculi refert, quum in compositum ex anima ignis & aeris fuerit conversum, & in compositum terræ & ignis. At si fuerit album, colorem viridem nigredine permixtum proferet. Varij sunt etiam errores artificibus notandi. Primus & potissimus in eo consistit, quando naturam imitari non norunt: secundus quod quandoque lapidis initium, finem esse judicent, & finivisse putent ubi vix inceperint, ut in opinione falsa trianguli rubei. Compositio namque lapidis majoris durat annos duos, illis qui nunquam antea composuerunt: expertis vero per annum cum tribus mensibus. Nonnulli sunt rami in artis amplitudine, qui mensibus quatuor vel sex absolvuntur: hos si reperire poterit artifex, bene quidem, sin minus, ingenij sui capacitatis exiguitatem deploret, cum aperte satis ubique describantur. Jam ad majores differentias veniendum est.

Forma duplex, ut simplex, & composita. Simplex est unitas absoluta suæque rei singularitas in seipsa consistens, & non cum alio. Composita suarum est camerarum primordialium quatuor unio.

Materia quatuor sunt elementa: simpliciter ut significatur per formam priorem: aut compositæ sicuti per posteriorem denotatur.

Menstruum vegetabile, quod cælum aut clavis philosophica nominatur, alterum est resolutivum: alterum vero est referabile.

Resolutivum est cæleste quoddam: alterum vero non, sed magis corporeum. Cæleste est essentia quinta, vel tartari, de cuius natura suum resolubile deducitur in actum. Aliter vero sic definitur, ardens est aqua perfecte rectificata, cuius virtute corpora quævis resolvuntur, putrescunt, ac puriora redduntur, elementa separantur eorum, & exaltantur in sal mirabile, terramque, virtute sua plurimum activa quam habet. Quicunque aliam aquam existimant, ignari sunt & insipidi. Resolubile menstruum est, vapor potentialis existens in quocunque corpore metallico, sulphur & argentum vivum conjungens, sine quo nihil deducitur ad actum. Ultimo autem sic etiam definitur, est medium conjungens imperfecta & perfecta metalla in lapidem. Menstruum hoc resolutivum est calidum usque ad secundum punctum quarti gradus: quapropter ejus virtutem oportet augmentari calidis vegetabilibus, usque ad ultimum punctum gradus ejusdem, ut sunt apium sylvestre, napellus, oleander, anacardus, piper nigrum, piretrum, euforbium, &c. sine quibus non nisi longo tempore solvit. Hactenus de quarto gradu scæle meditative, frequentia videlicet, familiaritatem, similitudinem, & communionem operante animæ cum spiritu divino, & de comparatione ad eam facta, per assiduitatem in opere spagirico, promptitudinem, habitus facilitatem cum summa delectatione profertentem, dictum sit. Modo vero ad quintum gradum pervenimus, qui virtus est, hanc igitur audiamus. Virtus rerum est & cuiusque rei centum atque veritas: hæc autem, efficacia per experientiam nota: at illa, cælestis influentia. Quicquid ex cælo non est, virtus dici non potest, sed simulacrum ejus & plerumque falsum. Depingere voluerunt olim virtutes Philosophi Deum ignorantes, at falso, quia filium ejus in quo Dei virtutes omnes patefactæ sunt, non intellexerunt. Solent etiam eorum discipuli in Theologicas & Ethicas partiri, non considerantes istas posteriores virtutes nullo modo esse aut dici debere, nisi quatenus ex Deo sint. Romanorum autem contra hostes fortitudo pertinacia fuit; magnanimitas, superbia; prudentia, fraus & dolus; abstinentia honorum ambitio, sic de cæteris, vitia potius quam virtutes extiterunt, quia non ad gloriam Dei, sed hominum & sibi propriam parata sunt. Christiani quidem Philosophi cujuscunque professionis, veritatem solam habent pro virtute, quam in fidem, spem, & charitatem dividunt. Ex his tribus & in istis solum tota veritas consistit, atque virtus omnis, extra quas nil nisi falsum. Fides autem, eorum est certitudo quæ audiuntur & non videntur. Hac ratione dictum est à Paulo fidem esse ex auditu, quia quod videtur non est fides, sed potius certa quædam scientia tanquam ad oculum demonstrata. In i. c. a scriptura habemus ejus rei testimonium ex Evangelio:

Credidit

Crēdidisti (inquit Christus) quia vidisti: Beati qui non viderunt & crediderunt. Spes est fidei stimulus ad futuræ veritatis certitudinem, & firma constantia. Nisi quis enim certo sciat acquiraturum se quod profequitur, friget admodum in eo conatus, at ubi fide suam spem confirmaverit, & e contra, frequentia tandem adjutus & ingenio nihil non assequitur. Cæterum hoc loco fidem per charitatem comprobari certum est, sicut etiam per bonum vel malum mota, bene vel male potest operari. Est igitur charitas fides actu absoluta. Quis de vera fide judicare debet alius quam ipsemet in quem fides solum cadit, ac loquitur ab operibus eam esse cognoscendam? Nonnulli rem (ut opinor) intelligentes à seipsa dixerunt incipiendam esse charitatem, quod ad hunc modum quis interpretari potest: Christianum oportet hominem per frequentiam amoris erga Deum & proximum, sibi virtutis ejusmodi habitum contrahere prius, antequam illum in alios exercere valeat actu. Disce mens igitur in proprium corpus operari caritatem veram, vanos ejus appetitus à maligno satos in anima coercendo, hoc fiet ut ad omnia bona tecum sensim promtum evadat. Haud aliter rebus naturalibus veritas quædam inest occulta in earum centro, quæ non videtur oculis externis, sed mente sola primum percipitur. Hujus experientiam fecerunt philosophi, ejus quoque talem esse virtutem compererunt, ut miracula quædam fecerit. Quapropter mirandum non est homines fide fecisse miracula, cum insensata etiam virtute sibi à Deo contributa itidem præstare valeant. In eo tota consistit ars potissimum, ut à suis compedibus corporeis rerum spiritus liberetur, non secus atq; de homine dictum est supra, mentem ejus à corpore fieri liberam debere. Corpus igitur cujusq; rei carcer est, quo virtutes animæ rerum detinentur, ac impediuntur, quo minus earum spiritus naturales in illam vires & actiones suas libere possint imprimere. Talis est & ejusdem efficaciz spiritus ejusmodi rerum insensatarum pro sui subjecti ratione, qualis est in homine fides indubia. Hominum itaque virtus vera fides, & reliquorum omnium, eorum est efficaciz veritas. Cuique rei suam inesse virtutem & cælestem influentiam oculis non nisi ab effectu perceptibilem docet magnes lapis, in quo non videtur vis illa magnetica vel attractiva ferri, quia spiritus est in eo latens, & sub sensum non cadit. Vinum etiam cum vulgare, tum philosophicum, in se diversas virtutes habet, quæ per experientiam artis prodierunt in lucem à separatione: spiritus enim ejus calefacit & exiccat, corpus vero contrariū profus efficit, nam humectat eum refrigerio, ut ab aqua ardente, & aceto videre licet. Istæ facultates omnino unius & ejusdem compositi naturalis, contrariæ sunt propter separationem, ante quam non ita diversæ, quod tum de mixtione per naturalem

unionem communicant. In omnibus alijs corporibus naturalibus tales inesse virtutes, juxta magis & minus, quis nisi mente captus ibit inficias? Non erit philosophus quicumque negaverit panem vel frumentum, ac alia quævis habere spiritum non minus efficacem quam sit vini spiritus (licet non ita sit abundans) pro pari tamen quantitate, parium etiam virium. Si talis ergo potest à pane, vino, & cæteris, spiritus artificialiter separari, quanto magis naturaliter fit in homine ac longè subtilior divisio? Ex his duntaxat possent philosophicæ transmutationes intelligi. Nonne scimus panis & vini puriorem substantiam, in carnem & sanguinem hominis à natura transmutari, ac de vegetabili forma non visibili, formam visibilem animale[m] fieri. Non propterea mutantur species rerum, sed formæ. Quis adhuc dubitabit transmutationes philosophicas fieri posse per artem & naturam in homine longè meliores, quam faciat ipsa natura sola panis & vini ac reliquorum, artis non adjuta ministerio? Cum alia multa corpora sint in rerum natura, quæ majorem virtutem naturalem, atque cælestem influentiam habent, à quibus non aliter quam à vino & pane spiritus separari, & in hominis substantiam, carnem, & sanguinem transmutari valeant, & arte quam natura excellentius, hæc tamen etiam cooperante. Sed cur ea sæpius repetam quæ luce clariora sunt philosophis? Qui fidem adhibere noluerit, expectatur, sin pertinax erit, valeat, nemo talis pro suo commodo cogendus est, sed solum admonendus: si contemnat, proprio non admonentis damno fecerit. Cæterum quæ dicta sunt, ad spagiricam artem accomodemus ex virtutum attractione. In corpore quovis elementato Mercurius noster habetur: in nonnullis tamen est tam remotus, ut vita prius hominis deficiat, quam ab eis valeat femoveri: in alijs vero tam propinquus ut facilis sit extractio[n]is. Aliqui artanum hoc non ignorantes, nempe Mercurium inesse quibusvis, à lapidibus, stramine siliginis, floribus, & lignis extrahere conati sunt, sed frustra. Nonnulli ex proximis, uti chelidonia, floribus roris marini, mercuriali, lilio albo, atque ex succis eorum per balnei fimi que magisterium extraxere Mercurium, colore, pondere, qualitate, quantitateque non absimilem à Mercurio vulgi: maximum itaque secretum invenisse putantes, cum corrosivis eum sublimarunt, & naturam illius corruperunt, quo factum ut opinio[n]is suæ finem minimè sint assequuti, quoniam istius artis ignorarunt principia, media, & extrema, quibus median[t]ibus spagiricum opus absolvitur. At quisquis Mercurium philosophorum in tali specie conversum, aut vulgarem acceperit, ipsumque sine materiali quovis in aquam reducerit (quod fieri potest cum phlegmate medij, si ærem ejus ei dederit infra vas, septiesque destillaverit) lumen perlarum habebit: nam hæc est earum

pars

pars heterogenea, quæ lapidis conditione philosophici caret Non est igitur ad artem transmutatoriam ejusmodi Mercurij extractio necessaria. In aliquibus individuis Mercurius noster liberum quodammodo habet actum, ut in tartaro: patet enim ex operationibus aurifabrorum, quum in Venere lunæ quidpiam fuerit, & in album vinum ponatur, aut in ejus animam, lunæ tincturam ad superficiem adducet vis Mercurij philosophici. Quo revelatur vinculum ejus concordantiæ cum luna. Melius ubi Venerem ignitam extinxeris in tartaro per vinum album dissoluto, contrahet albedinem, sed non est color permanens, quia deficit ei subiectum spiritale fixum. Fit etiam aliud experimentum ejus, ubi Mars in solutione dicta sæpius extinctus fuerit, solis & lunæ molliem contrahet. Mars namque siccus est, & valde remotus à Mercurio plusquam cætera quævis corpora, & omnis siccitas vacuitatis rationem habet, quapropter in eam facillè Mercurius philosophicus recipitur, quo etiam ad illam molliem adducitur.

Cæli vero philosophici forma, est aliud individuum, in quo duæ cernuntur operationes liberæ: prior est, qua cuncta sibi imposita realiter convertit in speciem sub qua fuerit ipsum. Hoc est evidens signum admirabilis potentiæ vegetabilis, ratione cujus transmutantur substantiæ in alias formas. Consideret igitur artifex quid operari valeat Mercurius hic forma sua nudatus, & informatus alia. Est & alia quidem operatio pariter evidens, ut perfectorum corpora terantur super porphirium lapidem cum ea forma, & utrunque horum reducetur in amalgamationis formam, à qua per annum extrahetur Mercurius: quia hic existens in sole & luna movetur ad eum qui continetur ea forma, & e contra. Proinde in angulo concordantiæ colligantur sic, ut in cælo philosophico perfecta corpora multiplicentur, & istorum Mercurius nullo modo resistere valeat, quin cum alio nexu naturali reducatur in amalgamatis speciem. In alijs etiam individuis consignari possent isti philosophici cæli operationes, quod brevitàs causa relinquimus, tum quia ex eis quæ dicta sunt, intelligi poterunt. Totius magisterij finis hujus est, ut Mercurius Philosophicus sit in sphaera cælica positus, alioqui perperam & frustra operabitur artifex. Mirum videtur quod iste Mercurius in supercælesti loco situs, colorem pondus, qualitatem, & quantitatem non retineat, cum hæc omnia sint de natura ipsius, ac ratio hujus est, quia sub alia formâ positus est, quam ubi sub individuo latebat. Modus hic etiam habetur extrahendi Mercurium in hoc artificio, scilicet ut vinum album vel rubeum optimum ponatur in separationem, & ex eo destilletur ardens aqua uti consuetum est. Postea rectificetur ad majorem subtilitatem quater, at solum ter satis erit, ne spiritus comburens exhalet: errarunt igitur septies rectificantes. Rectifi-

cationis indicium hoc est, quum saccharum impositum una cum aqua totum exurit nihil relicto. Materia hæc est subjectum de quo trahitur essentia quinta per vas pellicanicum: qua quidem operatione fiet, ut per lineam diametralem superior pars, vel essentia quinta separetur ab inferiori, scilicet à fecibus turbidis.

Ex tartaro potest etiam extrahi Mercurius, calcinando ipsum in furno vitriariorum diebus tribus in magna tamen quantitate, quia plurimum diminuitur. Adustum super lapidem teratur marmoreum, & super illum contentum humido frigidoque loco dissolvetur in aquam, per manicam filtream postea destillandam, vitreoq; vase recipiendam. Poterit ex ea Mercurius extrahi duplici via: priore, sicuti de vino diximus: posteriore vero per artificium separationis qualitatum ab elementis, &c. Ex eo ad hunc modum tracto fieri potest opus optimum, ut infra.

Cujusvis individui cælum cum cælo vini rubei vel albi, tartarive tracto per magisterium separationis qualitatum ab elementis, cum utraque forma positum juxta majoris operis doctrinam, obstructo vase ne cælum fugiat calore assiduo balnei coquatur sine intermissione diebus aliquot. Postmodum aperto vasi de quorumlibet aere dictorum pro secunda cæli parte imponatur, & coquatur tot ut antea diebus. His etiam finitis, rursus aperto vasi imponatur de cælo ignis quorumlibet eorum tantum quantum vini cælum fuit, obstructoque vase rursus coquantur assiduo calore per alios dies quindecim. Et completo mixtionis artificio, mixta transmutari videbis in minus perfectum coloribus mediantibus, juxta quos artifex opus hoc regere debet, quousque ad perfectissimum opus majus perveniat, quod speciem suam in externis substantiis transmutare permutareque, virtute per spagiricum opus acquisita, in sui ponderis millibus ter possit.

Mixtibilium individua sunt flores rorismarini, mel novum, mercurialis, chelidonia, lilium rubeum, sanguis humanus, &c. Cæterum quia virtute dignitas acquiritur, priusquam ad potentiam recipiatur initiatus, æquū judicamus addere hoc loco, quæ dignum reddere possint operari volentem ad majora.

Proinde fœtum spagiricum de triplici genere individuorum, ex abbreviato opere producemus in medium.

Tota igitur via mineralium in duabus consistit aquis: prior lapidem facit volatilem sine labore, sineque periculo: posterior fixat eum & eum eo fixatur cum periculo. Quia hæc aqua trahitur ex menstrualibus quodam fœtenti immassato ex rebus quatuor. Hac fortior in mundo nulla reperitur aqua, mortalis est, &c. Breviori tempore producitur quam cæteri lapides.

Animale tamen opus vix finem habet ob regimen elementorum, & major est in eo scientia, quam in quovis alio lapide.

Lapis

Lapis vero vegetabilis quanquam prolixus admodum, fupremæ tamen est compositionis. Debet nihilominus animalem sequi lapidem, quoad ratificationem elementorum, & rectificationem: ad hunc modum itaque præparatus efficacior est animali.

Essentia quinta spiritus est in lapide minerali mortificativus, & vivificativus.

In animali summa quandoque medicina corporibus humanis existit, cum tracta fuerit ex sanguine potissimum.

In lapide vero vegetabili spiritus essentiæ quintæ, est instauratione juventutis, & corporis humani ab omni corruptione potissima conservatio.

Proinde in libras duas ardentis aquæ rectificatæ, fermenti conjice unciam unam, pellicanico digeri sinas artificio dierum spacio viginti, vel viginti duorum, & hac via convertetur in lapidem. Post congelationem in fimo, vel balneo solvatur iterum, & deinde congeletur. Id ipsum fiat tertio vel sæpius donec amplius coagulari nequeat, sed instar olei liquidum maneat. Albo cum fermento non tam cito solvitur, sed coagulatur citius. Ista medicina transmutat non aliter quam fuerit ejus fermentum, & non aliter.

Si cum propria terra fermentaveris, universalis erit medicina, non tam efficax tamen atque cum fermentorum altero. Si in prædicta aqua decima destillatione peracta solveris aurum, & postea siveris aquam evanescente lento calore vel igne, & materiam loco humido continueris, solvetur per se spacio dierum quatuor in aurum potulentum, ad sanitatis humanæ conservationem. Item si cum eo Mercurium septies sublimatum cum vitriolo, ut auri sit pars una cum septem argenti hujus, ac toties sublimaveris usque dum figatur Mercurius, medicinam habebis tingentem & penetrantem. Rursus si auri hujus sic dissoluti pars una ponatur ad ignem lentum per se diebus octo, cum centum partibus Mercurij, mixtum hoc totum in aurum congelabitur. Hoc ipsum ex parte spiritus aquæ provenit, quæ in auri solutione cum eo fixatur inseparabili nexu. Poterunt hac via misceri mineralia vegetabilibus, & ex eis fieri medicina ad hunc modum.

Ex vitrioli pellucidi optimique, nec non excellentissimæ cinabaris partibus æqualibus simul tritis, & ad solem exiccatis, postmodum ad ignem lentum, ut omnis aquositas absunta videatur, affusa aqua lento prius igne destilletur & sensim aucto, ut in aqua philosophorum acuta solet fieri. Spiritus essentiæ quintæ vitrioli, & cinabaris, vel antimonij, qui lapidem potissimum constituunt mineralem, cum spiritu quintæ essentiæ, philosophorum ardentis & benedictæ miscetur, qui spiritus est anima lapidis vegetabilis. Hanc destillationem decies continuato (pura post

post quintam destillationem) cum ea scilicet mixtione recentium semper dictorum materialium optime siccorum ut prius antequam injiciantur. Post decimam destillationem imponatur aurum pondere supradicto in lapide vegetabili per se, & in fumo philosophorum spatio decem dierum complebitur tota fixatio, quæ in vegetabili per se viginti quinque vix completeretur, quia spiritus unus alium densat. Excellentissimum opus est hoc ad artem transmutatoriam; & non ad medicinam. Facta fixatione procede ad solutionem in balneo per se, ut in vegetabili per se dictum. Notandum hunc lapidem ex mixtis non ita cito solvi ut vegetabilis per se, at citius quam lapis mineralis per se: tenet ergo medium solutionis, quia fit novem diebus. Oportet istas solutiones & congelationes iterare sæpius, ut medicina melius penetret.

Item ex plumbo philosophorum extrahitur oleum aurci coloris, cum quo si lapidem mineralem, aut mixtum vel etiam animale post fixationem primam solveris, tribus aut quatuor diebus, vel vicibus, excusaberis à labore solutionum & congelationum? si benè riteque noveris ab aqueitate separare, ac juxta modum operatus fueris mixtionis antea positum, triginta diebus poteris absolvere lapidem. Hoc oleum in vegetabili per se non est necessarium, quoniam in eo solutiones cito fiunt. Si tamen ibidem fieret sublimatio, lapis ampliari posset.

Absoluto etiam quinto gradu scalæ meditativæ qui virtus est veritatis dignificantis ad potentiam sextum gradum, hoc de jam agere tempestivum erit.

Proinde potentia est acceptæ virtutis à Domino Deo constantia. Non est quod quispiam hominum putet se vel minimam scintillam virtutis aliunde quam à Deo habere posse. Si contra quis à seipso vel ab alio quam diximus quærat, loco virtutis vitium in sui perniciem consequetur. Sic soliti sunt Gentiles infideles olim heroicis (ut vocant) operibus virtutes non alia de causa venari, quam ut suæ posteritati familijsque famam de se post mortem relinquerent, in eo summum bonum, suamque felicitatem omnem sibi misere ponentes. Verum quinam eis successerit, ejusmodi memorabilium exitus aperte nos docuit. Regnum enim eorum quod in arena fundatum esset, & non super petram, ruere fuit necesse: cujus ruinæ quidem non majus vestigium relinquitur, quam ut posteris eorum stulticia pateat. Non sunt hominum sequenda vestigia, sed veritatis & petræ super quam stabilia sunt omnia. Ut aurum purum in igne purius magis ac magis, gloriosiusque absque detrimento diutissime jubilat, haud secus in omni martyrio veritatis confirmati professores maxime gaudent. Item non aliter quam supra diximus ex frequentia amoris meditativi familiaritatem, similitudinem; & communionem cum divino spiritu nobis

obis divinitus tribui, ex observatione etiam sedula veritatis & virtutis tam dictis quam factis, constantia virtutum cælitus infunditur ad potentiam. Similiter & in Spagiricis, licet à corporibus naturalibus insensatis virtutes per hanc artem extrahantur, nisi amen ulterius ad extremam suam deducantur potentiam, ad actum miraculosum non erunt idoneæ. Sed quanto magis deurantur & subtiliantur, tanto propius accedunt ad primam quam habent cælestem influentiam, eidem similiores factæ; & per consequens efficacius penetrant ac operantur, ut pro miraculo reputandum sit, quod in curis quarumvis infirmitatum, efficiunt. Sed modo videndum quæ sit potentia rerum naturalium sensu carentium, ut sunt mineralia, & cætera id genus alia. Corporum itaque imperfectorum filij sunt spiritus eorum evacuati, vel ipsorum argentum vivum exuberatum, vel materia prima apta nata ad quamcunque formam recipiendum. Est tamen inter istos spiritus differentia, & alios à perfectis evacuatos: nam isti formales existunt: illi vero materiales. Item imperfecta juxta ac perfecta converti possunt in oleum, fitque hoc modo præparatio formæ ac materiæ. Necessario quidem sulphur naturæ perfectorum converti debet in oleum, aliorum vero non, quoniam oleo perfectorum informandum est, ni fortè quis volet omnia in oleum redigere, quo lucidius fiat opus. Ejusmodi oleum fit per separationem qualitatum in elementis. Saturnus igitur & Jupiter unius & ejusdem naturæ sunt, quum in spiritum reducuntur, argentum vivum exuberatum, sulphur naturæ, tincturam, oleum, aut lapidem, istis in istorum utroque existentibus extra numerum. Item ipsi & alij omnibus antiquum esse retinentibus, aliam naturam habent, individuatam, & aliam in sua virtute simplici multiplicata per viam generationis & processions in spiritum, sulphur naturæ, tincturam, oleum, & lapidem. Et hoc in lapide magis propriè dici potest quam in alijs, quia substantia est multiplicata ex eorum unitatibus, quæ quidem virtutem unam habent ex omnibus istis. Quandoquidem ultimam unitatem quodlibet metallorum habet, quam non habebat antea quam in lapidem esset conversum. Extenditur hæc unitas multiplicatione principiorum extremorum, sicut in substantijs dictis fiat argumentum suæ formæ, virtutumque multiplicatio. Ad hunc modum finit ac terminat doctrina minoris operis.

Calcinatio, dissolutio, evacuatio, multiplicatio, spiritus, alembicus, argentum vivum exuberatum, sulphur naturæ, tinctura, oleum, inceratio, sublimatio, Japis unam conditionem habent in Saturno, aliam in Marte, in Venere item aliam, sic de reliquis. Unam etiam Saturnus in quolibet istorum conditionem habet aliam cum Jove, aliam cum Marte, aliam cum Sole, aliam cum Venere,

cum

cum istorum altero Jovem & Saturnum, aut Venerem & Jovem cum Saturno, vel cum ipso Marte. Hac ratione multiplicari poterunt conditiones metallorum, unum vel plura miscendo cum alio. Quotquot modis facta fuerit mixtio, tot variabitur conditio lapidis.

Calcinatio rursus æqualis est solutioni, & dissolutio evacuationi, hæc multiplicationi, & ista spiritui, &c. pro constitutione subjecti, quod lapis est. Item alembicus æqualiter se communicat omnibus juxta suum officium.

Naturæ sulphur majus est quam argentum vivum exuberatum, & istud ac illud quam spiritus.

Opus minus absque sulphure naturæ fieri minime potest ab imperfectis tracto, quia deficeret medium eorum naturam sapiens, quo absente non possent perfecta in suam speciem imperfecta transmutare. Hoc enim vult definitio medij, scilicet ut lapis componatur ex sulphure naturæ, argento vivo ab imperfectis exuberato, cum perfectorum oleo: sic ut lapis sit medium participans ex utraque natura, concordantiæque ratione quam habet cum imperfectis; hæc ipsi dat locum per omnes sui partes, ut in eorum parte minima sit minima pars lapidis: quas etiam partes in illis existentes penetrat ratione suæ subtilitatis. Et quia materia lapidis quæ abstracta fuit ab imperfectis, formata est per omnes sui partes, & colligata formæ euidam extraneæ vinculo indissolubili, proprietateque vegetabili, quam à clave philosophica recipit, ita per formam istam informatur, ut in minima sui parte realiter & vere minima pars insit ejusdem formæ: & imperfecta suas antiquas formas deponunt hæc via, quæ ipsis inerant actu, ut perfectorum formas, quæ in illis insunt potentia, recipiant, & in perfecta corpora transmutentur metallica.

Alibi dictus est operandi modus cum sulphure naturæ Saturni vel Jovis: modo vero cum duobus, tribus, quatuor, vel omnibus juxta voluntatem operantis mixtionem dicimus posse fieri, ut ex eis conditionem esse volet artifex. Oleum etiam eliciendi modus ex perfectis alio loco ponitur, quorum unus & idem est, ac aliorum omnium per calcinationem, dissolutionem, evacuationem, multiplicationem, spiritum, alembicum, argentum vivum exuberatum, sulphur naturæ, tincturam, oleum, incerationem, sublimationem, & perignem.

Quum vero duo conjungere voles, ponas in calcinationem clave philosophica mediante, postea in dissolutionem, & in reliqua prædicta usque ad sublimationem inclusive. Si autem perfecta fuerint, & in Sulphur naturæ facta, ponas in multiplicationem, item si nimis durum, affunde aliquam portionem sanguinis menstrualis ut in oleum convertatur.

Notari-

Notandum etiam elementa metallorum per Mercurium vegetabilem ab eis tracta, materiam primam eorum dici ad genus generalissimum suum proxime accedentem, & essentiam quintam, vel cælum etiam ipsorum appellari.

Hæc vero materia converti debet (si perfectorum sit) in formarum naturarum, & alia imperfectorum nempe natura in illam, & compositum fermentum vocatur, quoniam fit ex materia prima, & metallorum natura, & oleo gutta post guttam instillata: & postea Mercurio philosophico naturali inceratione, quæ medium est conjungens Mercurium cum dicta prima materia, fitque hoc modo gumma philosophicum.

Fermentum simplex est cui nihil admixtum est, ut sunt elementa, vel evacuata metalla per se existentia, & simpliciter sumta.

Compositum est quum plura simul, & inter se commiscentur. Qui non poterit perfectorum juxta ac imperfectorum corpora specialiter in sui materiam primam convertere, nec simplex etiam fermentum habere, neque compositum, sine quibus lapis inanis erit & vacuus.

Terra quidem à corporibus metallicis in sulphur elevata naturæ sal dicitur philosophorum, vel Mercurius vegetabilis, vel medium extrema conjungens omnia ad unum finem, id est, cælum cum forma, vel clavem philosophicam cum perfectis corporibus: & hæc terra etiam dicitur elementa Mercuriata.

Minus perfectum, lapis est philosophicus, non fermentatus in virtute, neque in quantitate: componitur ex igne & aere, aut ex terra & igne.

Fermentatio est operatio denotans multiplicationem duplicem, scilicet quantitatis & virtutis. Quantitate quum fit multiplicatio, virtus minuitur, & e contra. Fit etiam alia virtutis & quantitatis simul: cum Mercurio vulgi prima: secunda cum Mercurio metallorum: tertia vero cum vegetabili Mercurio, vel menstruo philosophorum, &c.

Fermentatio fit in abbreviationem longi temporis ex forma, cælo, & Mercurio vulgariter intellecto.

Evacuatio dicitur puri ab impuro separatio.

Multiplicatio est evacuata rei super terram suam reductio ut mundiciei spiritus oriatur.

Spiritus corporum, est res quæ per solutionem à corporibus mediante clave philosophorum evacuatur.

Argentum vivum exuberatum spiritus est corporum ascendens una cum clave, transiensque per alembicum.

Sulphur naturæ terra corporum est sublimata, & in terram foliatam conversa, quæ metallorum prima proximaque materia vocatur.

Tinctura

Tinctura est ex aere & igne, vel ex terra & igne composita.

Oleum est elementum fixum faciens ad liquationem & fixationem.

Lapis est terra foliata, in quam oleum fixum sata germen est.

Ignis lapidis constat ex igne essentiali corporis, & ex igne coessentiali menstrui vegetabilis, ex quibus unicus ignis componitur, qui momento metalla transmutat omnia, iuvante quidem igne praedicto vegetativa sua potentia.

Elementa corporum toties destillari debent cum ipso menstruo, ad magnum foetum philosophicum & spagiricum, usque dum sint fixa, & menstrui nihil apparet cum eis actualiter, ut ex dictorum conditione proprietateque oriatur ignis fulguris instar metalla quaevis imperfecta subito comburens, eiusque formam aliam inducens, eamque perfectam.

Haec de potentia sexto gradu scalae meditativae ad spagiricam applicato, reliquum est ut ad septimum & extremum scandamus, in quo miraculum, ut supra constantiae ad lapidem fixissimum, est fundatum. Est igitur miraculum constantiae per veritatis virtutem effectus, in cuius declarationem non nisi exemplis uti possumus aliorum, quibus tanta contigit felicitas, ut est ad hujus philosophiae adeptissimae scopum & metae pertingere. Cum primis hoc eluxit in illo beato Stephano protomartyre, qui dum lapidibus ob veritatis constantissimam professionem, obrueretur, nil ejus animum passum fuisse exemplo fuit, cum caelos videret apertos, & pro ipsum trucidantibus oraret. Id ipsum etiam contigit illis tribus pueris in ardentis ignis caminum projectis, qui dum constanti admodum animo veritatem profiterentur, nihil passos fuisse doloris argumento fuit, cum in medijs flammis Deo veritati hymnum & laudes canerent, alacri gaudentes animo. Quod non solum Christianis accidisse sapientibus legimus, verum etiam infidelibus philosophicis, ut cuidam Abderitae philosopho Democriti sectatori Anaxarcho nomine. Hic ab imperatore quodam Cypri tyranno Nicocreunte, propter veritatis etiam professionem exceptus hoc martyrio, ut dum in lapidea pila, ferreo pistillo contunderetur, diceret: Tunde tyranne, tunde Anaxarchi corpusculum hoc, mentem Anaxarchum ipsum minime tundis. Quod cum tyrannum pessime haberet, ne veritatem amplius loqueretur philosophus, quam etiam audire non sustinebat, tortori commisit ut ipsi linguam truncaret. Verum proprijs dentibus abscissam sibi in os tyranni patens expuit, priusquam ejus corpus in pulvis contusum esset. O admiranda virorum constantia, quae nullis perterrita martyriis, quin potius mortem summo cum gaudio sustinens ob veritatis amorem, mundi tyrannidem vicit.

Hand secus in spagirico foetu, postquam ad miraculum spagiricum

ricum adductus per singulos antecedentes gradus fuerit videtur, est, cum in igne jubilans, nullisque flammis unquam cedens, omnem totius naturæ tyrannidem & corruptionem superat, nondum in seipso, verum etiam in alijs omnibus, quæ secum tuta reddit ab ignis omni violentia. Hujus audite generationem: Corporum formantium alterum, postquam vulgi Mercurio, & sali communi permixtum & calcinatum erit, argentum ab isto composito sublimetur, aut aqua vinum recipiatur, ac sal aqua calida à corpore prorsum abluatur. Postmodum elementorum dividantur qualitates, ac ad cæli philosophici libras tres, addantur minoris formæ duæ uncia: ad majoris verò formæ duas uncias cum dimidia, cæli mediam libram accipies, & ex eis facito conjugium ad mixtionem in vase perquam optime clauso, & assiduo calore fovebis, donec per dissolutionem in alterationem transeat, aliusque color incipiat oriri, scilicet niger, non prorsus, at in modum obscuri mali granati. Hoc signo judicabis formam alterutram & cælum transire per alterationem; generationem, amoris colligantiam, & vinculum esse factum inter formam in cælum conversam, & hoc in illam. Deinceps continuata semper decoctione temperata, incipientibusque forma & cælo digestionem & generationem ingredi (quæ quidem operationes durant usque ad minus perfectum) niger ille color mortificatur, & assiduitate fomenti color albus oritur. Cum sub isto colore singula fuerint, indicium esto ossa & nervos foetus philosophici cum tertio numero conjungi: quæ tamen operatio durat usque ad croceum colorem. Hoc autem appatente, signum erit corpus ejusmodi foetus esse formatum, & suis organis completum, incipereque præparari ut spiritus vegetabilis in ipsum ingrediatur: & hæc operatio durabit quoad in præparatione color croceus evanescat & rubeus oriatur. Quo tandem orto judicabis foetus corpori animam inesse vegetabilem, & ejus corporis & animæ terminationis adesse finem. Tum demum artificem oportet interstitios numerare dies inter generationis initium & finem, quos etiam cognoscere poterit ad oculum à dissolutionis actus sine completo: bisque tanto tempore continuo, ab ignis administratione minime cessare, finito hoc spacio frige fieri sinere. Jam reperietur foetus in modum ovi, quod extractum atque mundatum ponatur in vas vitreum & mundum, contineaturque rursus in furno decoctionis, qui balneum est siccum, per sex dies naturales, ignem administrando successive ad eundem ut antea modum, ut vix manus in eo calore sine læsione contineri queat. Extrahatur postmodum & accuratissime servetur. Hujus pondus unum super duo millia projectum in substantijs externis, potens est generare similem formam illi de qua duxit originem. Multiplicationis aliud habetur arcanum:

Ff

videli-

videlicet uni libræ menstrui dicti addantur unciz duæ vel duæ tum dimidia formæ vel formæ, juxta prædictam conditionem, & minoris perfecti drachma tantum: eisdem operationibus ut antea spacio triginta dierum, in majus perfectum hoc omne converti poterit, igne temperato ex colorum regimine, juxta magis ac minus: donec videris corpus totundum & rubeum, si tamen opus ad rubeum fuerit, si ad album cum albedine metalligena. Notandum igitur diversos esse colores horum foetuum, ut masculi majorisque perfecti rubeum, feminei perfectique minoris albi, colorem primo viridem rubore permixtum: secundo croceum, etiam rubedine splendida mixtum, qui denotat conjunctionem partium cum suo toto: tertio quidem album & splendidum, quod signum est terminationis corporis foetus: quarto vero alboniveum & intelligens colore mixtum, & hic ingressum denotat animæ in suum corpus. Isto colore tinctus a ventre matris nascitur foetus, cujus pondus unum super tria millia materiæ speciem suam potens est multiplicare: tertia repetitione est super millia trecenta. Istius postremi, ut prioris perfecti majoris etiam fieri potest multiplicatio. Notandum præterea in opere spagirico præcisum aut certo determinatum tempus non haberi, nam aliquando foetus oritur citius, quam calor per accidens æquo vehementior erit; nonnunquam tardius ob remissionem ejusdem, ut apparet in humano foetu.

Colores optima sunt indicia hujus artificij, quibus etiam regi debet. Ut quum foetus spagiricus fuerit in dissolutione, totusque liquefactus, incipit oriri color niger: ex eo judicabis ipsum in mixtione esse, ac transiisse per alterationem. Et postquam apparet croceus color, formatum esse corpus existimabis, & suis membris completum. Apparente vero colore postremo, rubeo videlicet, corpus cum anima junctum esse judicato. Quo peracto continuandus est ignis, ut dictum est, non secus de coloribus albi juxta suas qualitates intelligendum erit. His indiciis optime cognitis atque notatis, summa diligentia & animadversione sedula, poterit artifex alacri animo & absque metu spagiricum opus aggredi, ac Deo dante perficere. Expedito jam opere majore, veniamus ad opus minus.

Calci cujusvis corporis in vase philosophico longi colli positæ succi tantum affundatur philosophicæ clavis, ut quatuor digitis superemineat. Postmodum bulliat super cineres moderate calidos uno die naturali, & deinceps in fimo calido balneove ut melius digeratur, ac materia per subtiles partes separetur, puras ab impuris videlicet.

Finito separationis hujus termino vas eximatur, à quo per modestam inclinationem, ne turbetur facibus, effundes totum, vel paulo minus, liquorem in aliud vas, quod oclusum servetur, &

fiat

facta postmodum evacuatione, clavem aliam priori similem affundes, ut emineat sicut antea dictum: bullire facias & in fumum ponas, ut prius. Toties ejusmodi operationes iterato facies; donec a suis spiritibus corpus evacuetur. Si tibi clavis defecerit, evacuationum aquas omnes per alembicum destillabis igne lento, vel calore balnei, donec duas evacuationis partes habeas: Hujus aquæ quantitatem, ut supra dictum fuit, ad materiam affundas; continuandus est iste processus donec terra sit omnino vacua: ad hunc modum experieris: Terræ hujus parumper ad solem exiccata prius ponito super laminam ignitam; si fumum emisit, operationes dictæ sunt repetendæ quousque nullum exhibeat. Evacuationum aquas humido & calido loco repositas servato.

Facta hac experientia materiam in cucurbitam ponas & galea superposita per destillationem exiccabis. Terram exiccata pondera, cui clavis optime rectificata ut scis triplum affundas, & cucurbita galea sua rostrata cooperta, & ad commissuras optime occlusa, destillabis igne lentissimo, donec iterum siccet ut prius, claveque simili madefiat ut antea, destilleturque, singulis destillationibus simul congregatis in ampulla clausa. Ejusmodi destillationes toties etiam repetendæ sunt, usque dum in pulverem subtilissimum, & inter digitos vix palpabilem terra sit redacta. Destilla postmodum evacuationum aquas omnes per alembicum & balneum maris, donec in fundo vasis materia tanquam cera fusa vel mellis instar appareat. Frigente balneo rursus ad materiam affunde aquam, quam per destillationem abstraxeras, ut quatuor digitis emineat, & ponatur ad digestionem in fimo vel in balneo; per diem naturalem clauso vase. Destilla tandem per alembicum ut antea, & frigefacto vase rursus abstractam aquam reddito materiam, digere, destilla, redde, & assidue continua processus hujus iteratas ejusmodi operationes, donec perceperis totam materiam unam cum aqua sursum ascendisse. Ista volatilis materia lac virginis appellatur a philosophis, & argentum vivum exuberatum. Tandem accipe terræ prædictum pulverem subtilissimum, & madefac medietate sui ponderis de aqua superius dicta, & fimi calore digeri facito per dies octo, quibus finitis, destilla per alembicum ut prius aquam a terra lento igne. Pondere hujus iterum cognito, superfundatur aqua jam recepta, supplendo si deficiat vel diminuta sit, per priorem exuberatam, ad ponderis medietatem ut supra. Iste omnes operationes, uti humectationes, digestiones, calcinationes vel congelationes tantisper iterandæ sunt, donec terra medietatem ebiberit suæ humiditatis, satis bibisse cognosces, ubi tantillum ejus super laminam ignitam positum in aurâ prorsum evolet nihilo super laminam relicto: si autem eo non de-

ventum sit, repetendus est processus usque dum id fiat. Quo quidem percepto, sublimetur per cineres in phiala moderato calore primum, tandem aucto sensim & successivè quousque totum ad latera vasis ascendat, & exaltata materia fuerit in sal admirabile, quod philosophi lapidem & naturæ sulphur vocant. Istud oleo perfectorum est incrandum, donec ut cera facilimè fluat. Medicinam hoc modo perfectam habebis, cujus pondus unum super ceterum stanni pondera, si sal Jovis erit, vel quinquaginta plumbi, si fuerit ex Saturno projectum, optimè transmutabit in corpus perfectum naturali quovis perfectius. Oleum namque perfectorum virtutem habet fixativam in omnia salia ex imperfectis tracta. Proinde perfectorum limatorum aut foliatorum, atque ut alibi dictum calcinatorum uncia una sumatur, ex qua per succum philosophicæ clavis humiditas vel argentum vivum extrahatur liquefactionis aut evacuationis artificio. Evacuationum liquefactiones omnes per balneum destillentur ex alembico, usque dum in fundo materia maneat instar mellis liquidi ac despumati viscosa. Frigefacto vase, ad hanc materiam affunde philosophicæ clavis tantum ut quatuor digitis emineat, & in digestionem fimi vel balnei contineatur per diem integrum & naturalem. Frigefacto vase quod solutum est evacuetur inclinatione modesta. Postmodum vas cum alembico suo ut est coopertum, in balneum ponatur ad materiam exiccandam igne lento: super quam aquam istam & clavis tantum recentis, natate facito ut supra: digestionem demum per diem similem exponito, factaque digestionem solum evacuato. Repetendus est hic processus toties donec materia tota sit in aquam claram conversa. Deinceps aquam hanc in digestionem octo diebus ponito, à qua postmodum elementorum extrahito qualitates. Primo per ignem balnei suavissimum, recipias aquæ tantum ac isto calore poterit ascendere. Cessante destillatione frigefactoque vase resunde totum liquorem jam destillatum ad suas sæces, & in digestionem vase clauso contineatur fimi vel balnei diebus aliquot. Postea per cineres & ignem de ferraturis per registra gubernatum destilla totum oleum quod isto calore poterit ascendere. Destillatum hoc iterum destilla calore balnei, quod ascendit, aquam appellant, quod autem in fundo manet, aerem. Destillatam aquam rursus ad sæces affunde, & ubi steterint in digestionem diebus septem, destillentur nudo igne vel in arena lento calore primum, donec aqua tota per alembicum transierit, postmodum aucto sensim ad quartum gradum sursum pellatur omnis liquor, donec in fundo materia prorsum exiccata & super marmor trita sit in palpabilis alcohol, aut pulvis. Liqueorem balneo destilla, quo separet aquam ab oleo quod ignem appeilant.

Perfecta

Peracta quidem evacuatione hac, ad prædicti pulveris pondus, medietatem adde sui ponderis argenti vivi prædicti per imbitionem, & vase clauso pones in digestionem fimi vel balnei diebus octo. Finito hujus digestionis tempore, singula perface, ut in alijs reductionibus alibi dictum est: hoc diligenter notato, ut materia quælibet proprium suum argentum vivum habeat. Sublimatione completa, quod sublimatum erit, cum ad vasis latera, tum ad summitatem ejus, in vase clauso positum in digestionem fimi calidi vel balnei maris contineatur diebus octo: quibus completis, si materia nondum erit dissoluta, maneat diutius donec in aquam claram resolvatur, quæ dicitur unguentum & oleum philosophorum. Si fortasse durioris fuerit solutionis, adde parumper salis jam cogniti, bis terve dissoluti & congelati, quod coelum est nostrum & clavis philosophica rectificata quater, & solvetur optime. Hoc ipsum facito in omnibus tuis resolutionibus.

Postremo salis cujusvis metalli tigillo super cineres calefacti portionem aliquam, oleis jam dictis incerabis, gutta post guttam infusa, donec ad spissitudinem frigidi mellis reducatur. Amotæ ab igne materiæ portiuncula flammæ ardentis candelæ admoveatur, si facillime liquecat, bene est, sin minus incerationes iterato, usque dum materia fluat ante Mercurij fugam. Istam incerationem etiam facere poteris perfectorum essentia quinta, modo qui supra dictus est. Olea hæc sunt incombustibilia.

Hactenus de scalæ meditativæ philosophiæ gradibus dictum, quos tamen breviter recensere minimè gravabor.

Haud aliter quam septem sunt gradus philosophici per quos ad sublimia menti patet aditus; septem sunt etiam præcipue operationes spagiriæ, per quas artifex ad arcanum illud universalis medicinæ præstantissimum pervenire potest. Studio siquidem philosophorum comparatur putrefactio spagirica. Quoniam ut philosophi per studium ad cognitionem disponuntur, ita res naturales per putrefactionem ad solutionem præparantur: cui comparatur cognitio philosophica. Etenim uti per cognitionem philosophorum dubia resolvuntur, non secus per spagiriæ solutionem corpora metallica aperiuntur ad suorum spirituum extractionem. Non aliter quam ex amore meditativo studiorum oritur frequentia, & inde cum sapientia familiaritas, cum veritate similitudo, & cum virtute communio, pariter ex congelationis post solutionem frequenti repetitione, unius semper post alteram, corporum naturalium partes assiduitate dictarum operationum cum unitate similitudinem acquirunt, ad communicandum cum unione spagirica: ut etiam frequentia studiorum acuuntur ingenia philosophantium, spagiricis ablutionibus subtiliantur etiam corporum naturalium partes. Eo modo quo per virtutem uniantur

eum veritate philosophi, per spagiricam mixtionem & compositionem elementa per minima componuntur. Per potentiam philosophicæ virtutes stabiliuntur, dignitateque confirmantur, per fixationem spagiricam etiam spiritus in suis corporibus figurantur, ut non amplius ab igne fugiant. Perinde ac per miraculum adepta philosophia suam virtutem & veritatem palam facit hominibus, spagiricæ medicinæ per projectionem patefaciunt suam perfectionem. En breviter habes omne quod philosophia vera cum arte spagirica commune habet in operationibus. Nihil hoc loco vobis arcanorum studiosis deficere video, quod ad vitam longam faciat, præter id ipsum quod aliquando de arbore vitæ longæ narravimus. Nec istud gravabor addere, quod sub brevitate multa comprehendat eorum quæ præcesserunt, sic fiet ut quod vobis uno loco videbitur obscurius, alio manifestetur apertius. In sequentibus econtra positurus sum arborem aliam, ubi de vita brevi tractare nonnulla proposui. Proinde rem hilariter aggrediamur. Summa cum reverentia venerationeque Triadem in unitate coluerunt olim adepti philosophi, tam illi qui Christum partim ignoraverunt, partim aliquo radio vel tantillo per umbram & e minus apparente (de quorum numero Anaxarchus ille fuisse videtur) quam nostri, qui quidem cominus illuminati Christum amplexi etiam profitentur. Quandoquidem ea quam in Divinitate summo decore colimus atque fatemur, Trinitas, in unoquoque naturaliter producto rerum omnium quæ creatæ sunt ab eadē, illis qui secreta naturæ perquirunt abditissima, sui specimen atque figuram ob oculos ponit. In corpore primum humano, tria sunt quæ requiruntur ad ejus sanitatem conservandam vitæque longæ tuitionem, utpote Sol, Jupiter, & Luna physicè spagirica. Plantetur igitur ex his tribus arbor vitæ longæ, cujus radix, atque solidiores partes Jupiter sit, per cujus truncum & ramos, lunaris liquor transiens ad Solem ascendat. Perfectiores temperatioresque tres Planetæ ordine pulcherrimo in longâ vita jubilantes, animum & mentem in corpore humano referunt, ut infra quatuor imperfectiores corpus. Hinc factum ut antiqui philosophi rem vetè philosophicam adepti, quum alicui vellent amico felicitatem imprecari, ternam atque quaternam illis beatitudinem optabant: id est, animi corporisque sanitatem, sub his verbis: Faxit Deus ut sit mens sana in corpore sano. Ne ergo hæc antiquissima pulcherrimaque sententia prætereat indecisa, mentis primo sanitatem exponamus, ad quam assequendam tribus facultatibus potissimum indiget, utpote ratione, quæ Solis est: intellectu, quæ lunæ: & memoria, quæ Jovis facultas existit. Quibus tres potissimi gradus spagirici non inconcinne comparantur, ad summam adeptionem scilicetque fastigium ducentes, utputa, Jovis virtus, lunæ potentia, Solisque

Solisque miraculum. Dixerunt olim doctissimi rerū naturalium experti, Solem generare Solem, ideoque rerū omnium (post Deum tamen) patrem esse, lunamque matrem, aerem (qui Jovi dicatus est, ventrem, terram vero nutricem, uti supra sat superque diximus, Certius esse nihil potest, Solem illum qui viginti quatuor horarum spacio totum orbem circuit, rebus omnibus à natura productis vitam influere naturalem. Ergo Sol omnibus inest potentia & virtute per vitam Solem à Sole genitam. Deinceps uti Sol idem suos influxus ad inferiora mittit per lunam, haud aliter ignis ille solaris atque vitalis rerum, infundit suas virtutes animales, quas à superiore sole recepit, in omnia sui corporis membra per suam lunam, id est, aquam aut liquorem, aut si vis sanguinem, quem supra diximus esse fomentum ignis & nutrimentum. Jupiter autem vel aer, qui ventus antea dictus fuit, medium tenet inter solem aut ignem, & lunam aquam, quo sine vita medio persistere non potest, non magis quam extrema sine suis medijs.

Quid nutrix & ubera natura sint, audivimus.

Eccē quod antiqui tot ænigmatibus velarunt, innumerisque voluminibus, cum prosa, tum carmine cecinerunt occultissime, brevibus apertissimisque verbis in tui gratiam optime lector, revelatum munus offero. Nihil à te cupio quod retribuas, præterquam in posterum quod ignoras, id ipsum etiam non vituperes, neque detractes amplius. Quinimò toto conatu hanc artem diligas amesque, nec secus ac ipsum te colas, & ingentem usuram inde colliges, quam ut assequaris fueris, Deo primum gratias agas immortales, ac in usum dilectionemque proximi tui, quod ex eo collegeris, convertas, ac eroges. Quod si feceris, labores tuos benedicet Deus. Opt. Max. animabisque professores artis hujus ad majora tibi probisque viris magis indies ac magis detegendum, quæ hæc ænus lauerunt. Porro Solis & Lunæ vestrorum, quæ vos qui longam sanamque vitam agere cupitis, curam agere decet per Jovis temperiem. Abundè supra dictum est quid Sol in homine, quid Luna, & quid sit Jupiter. Verùm ne cupiam ob segnitiam defecisse dicar, elarius explicabo. Temperatura cibi & potus etiã temperatorum plurimum potest ad sanæ longæque vitæ conservationem. Atqui in uno solo temperamentum non fit, neque proportio. Considerandum igitur ut minimum duo esse debere quæ temperiem admittant, atque tertium esse temperatum hoc. Proinde in Jove nostro duas inesse qualitates asserimus, utpote caliditatem naturalem ignis, & humiditatem radicalem aquæ, hæc admodum æquari debent, ut quasi librata bilancem ad angulos rectos utrobique suspensam habeant; alioqui sana vel longa vita subsequi minimè poterit. Diversas rationes hujus temperamenti cum tuendi, tum acquirendi & conservandi præscribunt non-

nulli medici, & præsertim Marsilius Ficinus de triplici vita, nec non alij quamplures, quorum scripta legi poterunt. Omnes in copiosissimum conveniunt, ut Jovem, tam in cibis & potibus temperatis temperateque usurpatis, quam in alijs vitæ motibus & actionibus concilient. Supervacaneum esset ea recensere, hoc solum addam, ingentem, sed curiosissimum esse laborem in cibis, reliquisque semper Jovem observare. Quapropter si fortè per excessum, vel defectum alterutrius partium inæquata reddatur proportio, quia non est humanum posse cognoscere naturæ proportionem æqualiter, non suaderem ut quis per supplementum defectus, vel excessus detractionem (quod fieri consuetum est hactenus) progrediretur: quin potius hoc muneris & officij naturæ, cuius est, etiam relinqueret. Cæterum si quis ob excessum cibi vel potus oppilationem stomachi pateretur, ignisque naturalis vires digestivas debilitasset, consulerem potius ut à potu ciboque tantisper abstineret, donec alios ipsamet natura sagax appeteret: ipsa namque sibi met ipsi medicus potissimus & præcipuus: si autem hoc tardius æquo fieret, paucis admodum ab initio, ut ad sustentationem ignis vitalis, uteretur, iisque præsertim quæ suo temperamento Jovem maxime referunt: intestinorum interea obstructionem etiam laxare molliter, ut clistere, aut simili juvabit. Contra qui per nimium exercitium, aut alia via vitalem ignem accendisset, suaderem ut observata quiete quadam ederet & biberet ad nutrimentum ea moderate, quæ ut plurimum joviam naturam habent, ne propter alimentum defectum, ignis qui sua natura est edax, radicale suum humidum absumat: quò velicetur ac alitur in defectu alterius extrinseci nutrimenti. Binas has methodos observatione cuique facilimas quicumque sequutus erit, sanitatem ad longam vitam facile tuebitur absque stomacho nauseam adferente quovis medicamento. Porro philosophicæ spagirico modo, dictarum partium excedentium vel deficientium, uti Martis, Veneris, Mercurij, vel Saturni, quælibet separatim aut simul, per solam transmutationem emendari possunt. Siquidem spagiricæ philosophicæ medicamenta non agunt per quantitatem, sed per qualitatem duntaxat. Proinde si solaris in homine virtus defecerit, ac in martialem imperfectionem sit elapsa, per solarem medicinam ex altero quopiam corpore tractam est instauranda: sympathia quidem & non antipathia. Quoniam natura naturam appetit, & in sui similem transmutari plurimum gaudet.

Hæc sunt quæ de arbore vitæ longæ dici oportuit, quo præcedentia fierent aliquatenus lucidiora. Porro vita longa apud nos est incorrupta natura, non qualis ante lapsum erat, sed uti post restituta. Ne quis putet hic de arbore vitæ paradysi dicere nos in præsentiarum, est quod notet nos ad vitam addere longitudinem, cum

cum arbor illa vitæ sit absolute vocata, forte quia non erat unquam cessatura, quinimo Deus loquitur, ne forte mittat Adam manum suam, & sumat etiam deligno vitæ & comedat, & vivat in æternum. Constat igitur vitam eam, quæ per arborem vitæ potuit Adamo vitam etiam æternam restituere, non esse longam vitam de qua loquuti sumus. Sed hæc est quam pius pater filio rebelli perditio restituit his verbis: Adam ubi es? potuisset enim prævaricantem morte jamjam devorandum reliquisse; quod si contigisset, admodum supererat Adamo vita brevis, quæ tandem adventu Domini prolongata fuit in vitam longam, ea ipsa est, de qua tractavimus. Reliquum modo fuerit sequenti tractatulo videre, quid vita brevis, & unde sumsit originem, à tertio Genesios capitulo facientes exordium.

Fini prioris tractatus de Lucæ natura Vitæ, longa.

TRACTATUS ALTER

DE TENEBRIS CONTRA
NATURAM, ET VITA BREVI.

*Sed & serpens erat callidior cunctis animantibus terra.
& quæ sequuntur.*

PRIORI tractatu de natura integra, & in vitam longam restituta diximus, modo vero de corrupta post lapsum in vitam brevem degenerata non nihil adferamus, & simul ea quæ ad ejus instaurationem atque medelam facere videbuntur. Naturæ siquidem per serpentem introducto morbo, lethali que inflicto vulnere quærendum est remedium. Quod quidem nos facere docet pius parens, & conditor misericors Deus ad Adamum jamjam moribundum inquitens. Adam ubi es? In eo verbo solo, cum mentis, tum corporis omnis medela sumsit originem. Mentis remedia ex verbo Dei pendent, per meditativam philosophiam, ut supra, à quo petenda supernaturalia. Quæ vero ad medelam corporis idonea sunt, ex verbo simul & natura fuerint investiganda, non ut modo corrupta, sed ut antea dictum est restituta ad similitudinem primitivæ & incorruptæ naturæ. Quia via tamen id fiat, ex præcedentibus colligere est. In primis dicendum quid sit morbus contra naturam in genere. Nihil aliud sane quam defectio balsami vitæ naturalis, ob sui fomenti defectum vel excessum. Balsamum vero vitæ, calidi naturalis cum suo radicali humido temperamentum esse dicimus.

Mundi vitam enim antea diximus esse naturæ lucem atque cæleste sulphur, cujus subjectum est firmamentalis humor æthereus & calor, ut sol & luna. Haud secus in spagirica nobis considerandum, rerum omnium naturalium vitam esse lucem earum, in suo firmamento non impeditur lucentem. Impeditur autem, ne libere clareque luceat per tenebras suorum elementorum, dum violentia quadam, & præter naturam firmamentum penetrant rerum, & præsertim in humano corpore, ac sese luci permiscant in istius obfuscationem. Ex superioribus didicimus, ordine divino cautum esse, ne in posterum luci naturæ tenebræ permisceantur amplius, & in hoc interpositum esse firmamentum, quod arceat aquarum inferiorum tenebras, easque retineat intra suos limites. Haud secus admonemur ut agamus in mundo minore. Curandum utique ne in ipso, id quod vetat ordo naturæ eveniat, instaurandum cumprimis hujus firmamentum, quo suorum elementorum tenebræ suo loco cohibeantur, coganturque manere: ut si fortasse luci suæ quandoque fuerint permixtæ, pellantur facta divisione suarum aquarum corruptarum à superioribus incorruptis. Sed enim quo medio id fieri valeat, in superioribus aperte satis declaravimus. Quid obstabit quin luculenter intelligamus hoc divisionis & moderaminis medium esse roborandum, & instaurandum sibi simili, scilicet incorrupto medio sumto, ac separato ab aliquo naturali corpore maxime apto, & idoneo, impuris elementis profum abjectis una cum suis tenebris. Non quod ista sint penitus inutilia, verum apta minus, quam ut possint aut debeant, nisi latius cum alijs summe præparata, ad intrinsecum usum absumi: Ad extrinsecum vero, à suis etiam tenebris purgatissima, chirurgis præ cæteris omnibus sunt aptissima remedia, ut servetur naturalis ordo similitudinis, quo docetur passim similia similibus esse applicanda, ut corporea corporeis, & sensuavioribus extrinsecus: item extrinsecis & vitalioribus vitalia. Si ergo morbus vitæ sit, propter corruptionem elementorum, successivus interitus: quis non judicabit vita solum opus esse ad retinendam vitam, & non illis quæ, quia corruptionem facillime admittunt, pariter & vitam adimere possunt, ut ipsa sunt elementa? His igitur divisio per separationem, purum ab omni corruptione liberum, suas etiam vires exercere libere poterit, & non impeditur in quodvis corpus agere, cui fuerit inditum. Ut tamen illi magis ac magis videant qui tam procipter in spagiricam artem sævierunt hactenus, qua ratione id fieri queat, etsi ex præcedentibus intelligi possit; ne tamen de obscuritate tractationis in hac arte, conquerendi, si non habeant, sibi nihilominus faciant ansam: naturæ primam arcam ostendere decrevimus, de qua spagiricum artificium olim prodijt in lucem: Deo prius invocato, ut clavem ad eam referendam, iis duntaxat commu-

communem esse faciat quos ad arcana suæ filię naturæ videlicet dignos censere voluerit. Sincerores viri bonæque voluntatis homines secum & cum alijs omnibus in Deo pacem habentes, illustrati luce supernaturali, naturalem suis contemplationibus affectuati sunt ad hunc modum. Inprimis opificij divini considerant ordinem atque progressum ex Moysis narratione. Tandem afflatu divini spiritus hominum pios conatus omnes adjuvantis, ad imitationem ejus, quantum fieri licuit, ex Deo in utilitatem humani generis sese totos contulerunt: non sine tamen plurimis ad Deum prius directis invocationibus, ut dignum tandem testimonium habentes de non læsa hac in re divina Majestate, rem aggredierentur feliciter, ad honorem & gloriam ejus cui soli summa cum laude conveniunt. Ex arca igitur naturæ qualiter, præsertim ea quæ præstantissima videretur ad quæsitum opus perficiendum, aquas inferiores à superioribus diviserunt, id est elementares à firmamentalis, idque per ignis exterioris ministerium tanquam per instrumentale medium. Itas vero ad firmamenti calici naturam adduxerunt, calore digestivo rotationis, usque dum, si quid ex elementaribus esset reliquum, divisum accederet iterum ad elementa sua, ut in isto rei firmamenti lux appareret ejus purissima, unitatis & simpliciter naturam induta. Hac passim usi fuerunt, ad medelam omnium quæ sub cœlo reperiri possunt excellentissimam, purissimam, atque simplicissimam, tantæque virtutis, ut cuncta in humano corpore inæquata, per ipsam ad istam temperiem redacta fuerint, ut pro miraculo visum & existimatum sit ab omnibus. Quid mirum? cœli virtus & firmamenti, prout supra narratum est sapius, rebus est naturaliter insita ab initio suæ generationis, quando formam acceperunt specificam, potentia nihilominus sub universali degentem. Cæterum inferiores aquas à dicta divisione residuas congregarunt in locum unum, sua quam vocant stillatione, ut apparuerit arida: hoc artificio separarunt maria rerum à sua terra. Sub istis itaque duobus elementis latitant alia duo, aer sub aqua, & sub terra ignis & sub his omnibus tenebræ, quas etiam per separationem amoverunt ad hunc modum. Ignibus torrendam primo terram exhibuerunt, & proprio smegmati, etiam igne repurgato, postmodum abluendas, aut alieno tantisper, dum quatuor, quæ dicta sunt elementa coactæ sint in unum corpus diaphanum & clarum, à suis tenebris omnino repurgatum; quod alcali rerum vocavit Paracelsus. Hujus usus in chirurgia potissimum fuit antiquioribus spagiricis medicis frequentissimus, ad ulcera quæ vis & vulnera prospero admodum successu, præ cæteris alijs omnibus. Ad intrinsicos tamen usus nondum idoneum, usque dum multo majore industria cum alijs sui generis mortificatum sit, ac tandem suo tempore in præstantissimum pharmacum potententium

etiam

etiam revixerit, nectaris instar divini vivificum. Summum hoc esse dicunt artanum in rerum natura, summaque naturalis sapientia, ad quam physicus omnis aspirare deberet, omnibus Græcorum infidelium somnijs, atque figmentis à tergo relictis. Verum enim vero ad ista felicissima loca non alia quam per spagiricam artem patet aditus, Etenim clavem fabricare docet, qua naturæ seras, & arcas quaslibet referare licet omnes in genere & in specie, sine qua etiam nihil perficitur arduum aut præclarum ex arte naturalis sapientia, id est, veræ Physices. Proinde non merentur dici Physici, neque medici, quotquot spagiricam artem ignorant: quanto minus digni his appellationibus qui calumnijs in eam invehuntur, ac illius veros professores odio persequuntur multa cum invidia. Quid illis prodest ex superficie tantum res cognoscere naturales, nisi quod in istis latet ex centro pagiter discant, cum scire, tum experiri?

Cadaverum anatomia scholæ medicorum hætenus delectatae sunt. Cur non etiam anatomiam corporum naturalium arte spagirica per ignem, & non per novaculam professi sunt? ea siquidem humano generi longe est utilior magisque necessaria. In cadavere porro quid præter mortem quaerimus? Atqui in anatomia spagirica contra, nil nisi vitam invenire licet. Locationes, situs, & coherencias partium in humano corpore rite probeque cognitae habere, quamvis arduum sit in medico (ut ingenue fateamur) attamen longe gloriosius ei fuerit, deficientem vitam vitam sana & longa instaurare, quam dislocatum aliquod membrum suo loco restituere. Nec aliter eos errare hac in re judicamus, quam quod pro minimo maximum relinquunt. Et quamvis unius oblivisci minimè deceat eorum, alterius tamen non inmemores esse oportuit, quod maxime videbatur necessarium. Summatim, quis ingenio præditus, & sagaci mente dotatus, non videt spagiricam artem ex penetralibus naturæ prodisse, per contemplationem divinorum operum in Genesi, & non ex opinionibus aut fallacijs hominum? Si pariter ex eadem Genesi deduci queat scholarum infidelium Physica, hætenus palam atque publice lecta, digna sane videbitur quæ cum eo quam profiteamur locum habeat. Sin minus, quid est cur nos Christiani prophana magis quam divina percipere debeamus?

Hætenus quæ de morborum, & medicamentorum origine diximus obiter transcurrando, paulo fufius clariusve repetere maxime fuerit opportunum, quo magis ac magis lectorum memoriae consulamus, & ingenio, in re alioqui per seipsum satis difficili, ni sapius immovetur. Antea diximus naturæ sanæ & incorruptæ per serpentem illatum fuisse morbum ad mortem, quo non laborabat priusquam lapsus esset Adam. Sequitur inde morbum esse
præter

præter naturam, & ejus finem aut exitum esse mortem etiam rerum naturalium. Colligimus enim ex sacra Genesi, serpentem introduxisse in primum parentem naturalem duplicis mortis occasionem, mentis & corporis videlicet: quanquam statim à commisso peccato non interijt, nihilominus obnoxius utrique factus est. Ut etiam non est peccatum illico subsequuta mors, sic etiam initium morbi corporis non ita cito fuit in prævaricatoribus evidens, sed successive tandem in exitum suum abiit suo determinato tempore. Nonne videmus in sua posteritate semper magis ac magis vitæ vires defecisse, ut hac tempestate decædes decadum in hominum ætatibus vix etiam ad decades pervenerint, imo vix unus detur, qui tot vitæ suæ denarios annos compleat, quot centenarios antiqui patres supervixerunt? Annon id ipsum pro morbo hæreditario reputabitur, ad exemplum vitæ longæ & vitæ brevīs? Etenim argutus ille calumniator non cessat ab incepto; quin imo in has horas homines ad inordinatæ vitæ genus omne vehementissime sollicitat. Quo fit ut parentes indies magis ac magis debiles facti, sibi similes foetus progignant auctibusque infirmitatis. Qui quidem postmodum (ex propria nimirum quisque suæ vitæ petulantia nedum in seipsis, verumetiam in sua posteritate pullulandi propagandique dederunt occasionem, ut ex uno ad alium, quæ longa fuit olim sanaque vita, transit paulatim & successivis incrementis, in brevissimam, eamque corruptissimam. Haud alio credendum aculeo serpentem introduxisse hominum utrique vitæ mortem, quam per petulantem, titillantemque inobedientiam, qua reluctarentur, uti subesse divinis præceptis, non secus & naturæ legibus. Hæc est potissima radix, quæ tenebras elementorum commovet, armatque tenebris exterioribus: ad bellum gerendum luci firmamenti rerum naturalium, ut si qua possint, vetitum à Deo permixtionem inferre, postmodum intemperiem, deinceps morbum, & successive mortem valeant. Ut igitur istis machinationibus à serpente satis contra nitamur obsistere, extrinseco nobis firmamento est opus, quod elementorum nostri corporis tenebras intra suos limites contineat, & ejusdem lucem tueatur ab insultibus. Quod & quale sit ejusmodi remedium, & quo debeat artificio parari, dictum fuit. Verum quod ex naturæ penetrabilibus sit petendum, non sine clave referantur capsulæ naturales, & præsertim mineralium atque metallorum. Nam ut adversarij nostri loquuntur, ista sunt à natura tam admirando compacta vinculo & præsertim aurum de quo gloriatur spagirica) ut nullis ignibus cedere videatur, imo flammis vivacius validiusque reddi. Tantum abest (inquit) ut chemicæ polliceri sibi debeant ignem esse clavem aurum referantem, quem potius claudentem experiuntur. Subscribemus eorum opinioni tantisper, ut falso credant

nos hinc frivolis argumentis succumbere. Mox inde subjungamus quod eos prorsum à frustranea sua spe dejiciat. Diximus antea superficiales physicos aliud nihil intelligere, præter hoc solum quod eis versatur ob oculos. Quo fit ut non videant aliurti ignem quam & ipsi rustici puerique simul cum ipsis vident, & quo passim utuntur fabri, mechanici, & id genus hominum. Fatemur (inquam) nullis ignibus aut flammis elementaribus obnoxium; contra quidem asserimus ipsum artificiali chemicorum igni ultro sese dedere, ac nihil magis in rerum natura quam ipsum ignem appetere, in quem etiam seipsum transfert, atque summo gaudio convertit sine controversia. Etenim aurum ipsum totum est ignis, ac similis ei per quem dissolvitur, non in hydrargyricum liquorem (ut nonnulli putant) non per chrysulcam, ut nobis perperam obtrudunt adversarii, sed in & per succidam, transparentē ac fluidam substantiam rori cælesti persimilem. Cum igitur clavis hæc tam strictè compactum corpus à natura referre valeat, alia non erit opus ad reliquas naturales arcas aperiendum. Structura clavis istius passim habetur in omnibus fere libris philosophorum, ut non sit opus ad fabricam ejus exponendam verba facere, ne sæpius dictum ad nauseam repetere dicamur. Quid multis? manifestior esse non potest, quam si vobis à naribus propendat, ac in os delabatur. Reperamne clarius: unarius est ab unitate positus in rerum natura, qui per amotionem binarii, suum ternarium ad unitatis naturam adducit: tum demum fit potens ad omnem arcam referendum. Sed quod dubitem ea vobis adhuc satis obscura, si velim quam fieri potest aptissime declarare, prius quid binarius sit, aliter quam antea, definire est opus, alioqui ut decet intelligere non potestis, benignas igitur ac pijs aures arrigite. Sciendum utique binariam esse duplicem, utpote naturalem, & contra naturam. Naturalis binarius à Deo est per divisionem in Genesi superiorum ab inferioribus ortus, & qui sub unitatis vinculo conclusus ternarium efficit, quum in unitatem redeundi fit aptus. Binarius vero contra naturam, id ipsum est quod nedum naturæ, sed Deo primum inimicissimum, cuncta quæ creata sunt perdere conatum est olim: hæc est radix morborum omnium & interitus, quandoquidem sub nullo vinculo cohibetur, quin potius est primum divortium, nexum pacis & concordie solvere sollicitè procurans, nedum in supernaturalibus sed etiam in creaturis naturalibus omnipotentis Dei conditoris omnium, ut patet in sequentibus. Porro postquam altissimus Deus angelos suos, & suæ gloriæ ministros creasset sub unione suæ pacis & concordie, surrexit accessorio casu hominum intellectui minime cognito, primas inter creaturas, binionis atque dualitatis inimica Deo confusio, quæ per असुप्तam multitudinem dissensionis, cōtrarietate suffragante, crea-

tam in ternario imaginem unarij, in binari conditionem omnium miserissimam allexit. Qui quidem binarius ex angelo diaboli & calumniator per seipsum factus, vel solo cogitatu, hoc videlicet, ut sese monarcham efficeret, aut æqualem, aut Deo superiorem. Verum non citius ab illo conceptum hoc fuit crimen læsæ divinæ Majestatis, quam dejectus è cælo binarius, una cum suis complicibus extra lucem in tenebras exteriores decidit, mortisq; perpetuas pœnas dedit absque tormenti fine. Quo melius rem ipsam declaremus, rationem circini producimus in medium, cujus pes unus comparatur centro, tanquam fundamento fabricæ; pes alter vero circumferentiæ, comparatur delineamenti, & circumscriptiōni totius machinæ. Cum igitur angelus reprobatus, summum creatorem Deum in universi productione conaretur imitari, consideretur proprium sibi circumum fabricasse in animo perverso. Verum enimvero super aliud centrum fabricare coactus est, quod centra duo non conveniant in una monarchia, neq; duæ circumferentiæ. Hac de causâ binarius merito vocatus, quia unitatem & veri centrum vel monarchiam ad multitudinem adducere numeri conatus est, assumptoque centro falsi duxit circumferentiam usque ad medietatem, quo cum pervenisset, circumferentiæ pes in alterum centrum fixus est, & aliam priori similem circumferentiam mediam nihil concludentem, sed interruptam falsi figuram præ se ferentem, interseccionem cum altera delineavit. Unde brutalis bestię, serpentisque incurvati ac duplicis effigies, cornua quatuor erigentis in cælum, & contra veri monarchiam erepsit. Perpetrato crimine hoc radice malorum & vitiorum omnium, cecidit istud regnum in seipsum divisum una cum suo principe Lucifero, suisque legionibus commilitonum. Non est ergo quod miremur, si Deus in creatione mundi Genesis die secundo non dixit, ut alijs quinque diebus, hoc verbum scilicet: Vidit quod bonum esset, ob numeri primordium, ex quo multitudo sumsit originem confusionis, divisionis, & controversiæ per binarium contra Deum & naturam. Non ideo (ut supra diximus) duo semper esse damnanda asserimus, modo tamen in unione persistent, uti duo in carne una; sed quoties divisa fuerint in binionem, id est, bis unionem efficere volent contra monarchiæ naturam, cum binario esse reprobanda, una cum sua prole quaternaria monomachię, vel potius quaternario, vel variato quadricornio, ex bivariato generato. Quoties igitur duo vel plura pacem observant in unitatis veritate, bene constitutam esse dicimus duernionem, & non dualitatem. Non ita de binione vel bis unione censendum, quia non debent, nec esse possunt duæ uniones, sed una tantum, ut non nisi Deus unus, & non plures, neque pauciores. Ternarium etiam nolumus interpretari ternarium, quia proles est & foetus unarij,

unarij, qui nunquam variavit ab unitate, quod fecit binarius. Ut nos tandem animum recolligamus ad ea quæ proposuimus dicere. Auditum est nuperrime, binariam illam divisam monomachiam, cornua quatuor erexisse partu binarij procreata. Hæc legerunt sibi sapientes infidelium medici pro fundamento suæ medicinæ, quo distraherent medicam unionem, & in quatuor partes lacerarent, & hoc ipso diabolum duplo superarent, qui tantum in duas partes unionem separare ac divellere, (sed frustra) conatus erat. Exemplo patet, cum ex unico humore quem Deus creare esseque voluit, quatuor humores statuerunt male cautis & non mente sanis hominibus persuadere. Mirum cur magis quatuor humores esse debeant, quàm quatuor siccitates, quatuor calores, & totidem frigiditates, item quatuor terræ, quatuor ignes, quatuor aquæ, & quatuor aeres, & inde quatuor mundi, Miranda & absurda consilio, qua infideles veritatis omnis ignari, nos Christianos veri sectatores ad suam insaniam, si posuissent, attrahere conabuntur miseri. Nonne videbant quocumque se vertissent, nihil præter inquietudinem animi (ut etiam eorum plerique facti sunt) certi nihil, veri, stabilisque reperire posse, de quibus apud Apostolum, semper studentes, & nunquam ad veritatis cognitionem pervenientes, quod uniti nihil in suis studijs, sed contraria veritati cernantur omnia? Argumento est suæ medicinæ maxima, qua doceat Contraria contrariis esse curanda. Quid aliud hoc est, quam fateri se natos ex falsi binario, qui radix est omnis contrarietatis? Quid etiam Diabolum contrariorum patrem contra seipsum agere existimant? Ipse est qui contrarietatem in naturam introduit, qua ratione putant isti Doctores diabolum tam amicum naturæ factum, ut tandem ab ea remove vellet, quod potius propria sua conditione adaugere summo studio procurat? num æque stupidus est atque illi qui talia docent? Serpentis enim prudentia in malum, & non in bonum confirmata est, ut etiam etsi velle posset homini prodesse, nunquam valeat. Siquidem omnipotens Deus non vult homines curari per diabolum, sed per veritatem ac virtutem, quam ipse in hanc rem condidit in rebus naturalibus ad unionem, id est, ad medicinam adductis. Quapropter mendaces doctrinæ sunt hominum, quæ bellum bello pellere, & ignem igne docent extinguere, diabolumque diabolo propulsare: ista namque contra sententiam infidelium etiam pugnare videntur, quia non sunt contraria, sed omnino similia. Dicit argutus spagiorum sententia hæc est, ut similia curentur similibus. Siccine rem intelligitis, ut non videatis differentiam inter curationem & expulsionem? Non curantur morbi, sed morborum subjecta, quæ sua natura priusquam ingrueret morbus erant sana. Si ergo sanari debeant, simili sano fieri necessum est. Si tamen pellendus est

us est morbus, non simili, quia incrementum adderet, sed contrario nimirum sano. Stulte igitur loquutus quisquis ille fuerit, ui contraria contrariis esse curanda statuit. Sanius prudentiūque ocuisset ad hunc modum: Similia similibus curanda, & contraria contrariis pellendā. Non perceperunt ingenio, moros non curari, sed morbosas partes, quæ suapte natura morbosæ non sunt, nisi quatenus ad tempus obsessæ morbis. Concludendum igitur infideles ejusmodi Doctores doctrinam suam hausisse: x falsi binario, cui etiam quadricornem bestiam genuerunt humorum, suafu quadricornuti binarij, cujus nomina cornuum sunt, ambitio, brutalitas, calumnia, & divortium: quæ quidem exponemus juxta suam sibi que dignam interpretationem, nisi ad alia nobis accelerandum esse videtemus. Sed brevitatis ergo prætereuntes, suo loco temporique reservavimus: erit namque nobis, ut video, propter hæc, & alia multa, pugnandum. Quoniam tetigi diabolus, & suos, ulcusque aperui malorum. Interea ab incepto non est nobis desistendum, quod pro physica & spagifica veritate digladiamur. Cum igitur summus conditor Deus videret quos crearat angelos ab unitate defecisse, providentia bonitateque suis, ternarium vel microcosmum ultimam suam creaturam condere statuit, & in locum substituere dejecti è cælo falsitatis auctoris & apostatæ binarij. Quod percipiens miser ille diabolus, videns jamque esse in propatulo qui beatitudinis sedem, è qua fuerat ejectus, aliquando esset occupaturus, invidia quadam innata captiosisque sophismatibus, hominis debiliorem partem aggressus est femineam, pomumque vetitum, & inobedienciæ radicem in istius monarchiam jaculatus fuit. Quo quidem ab una parte duntaxat laceram (non tamen ira divisam quin medio cohæreret adhuc) ad mortis latam viam adduxit sub omegæ faciem, ac pomum perditionis panem in duas partes distribuit, ad scemineæ marisque seductionem.

Proinde notanda qua via sibi fecit calumniator ille serpens in monarchiam humanam aditum, & irrepsit miranda quadam astutia. Scivit enim, ut omni astutia plenus, Adamum unario insignitum, hac de causa primum non est aggressus, dubitavit nimirum se nihil efficere posse: item non ignoravit Evam à viro suo divisam tanquam naturalem binarium ab unario sui ternarij. Proinde à similitudine quadam binarij ad binarium, & multitudinis ad multitudinem armatus, in mulierem fecit impetum. Sunt enim omnes numeri pares sceminej, quorum initium duo sunt, Evæ proprius, & primus numerus. Atqui numeri omnes impares masculici, quorum fons & origo est ternarius Adamo proprius: hic numerum nullum, neque multitudinem primo & immediato intuitu diaboli potuisset admittere, quia proles est unarij. Quare

diabolus, qui binarius est contra naturam, primo binarium naturalem aggressus est. Jam demum consideremus unde processerunt errores in medicina, & corruptiones omnes in reliquis philosophicis professionibus. Nemo sanæ mentis negabit, ex pane morisueque vetiti pomi, hæc ipsa per serpentem falsi binarium in microcosmum vel ternarium intruisse. Non potest ergo tolli morbus à ternario per binarium, neque per ejus prolem quaternarium, sed per unariū solum, ternarium ad suam simplicitatē & uniosem revocantem, abjecto pulsoque inimico binario. Et quamvis diabolus ternarij monarchiam pomi jaculatu ab una parte lacerarit, effectus tamen haudquaquam potuit, ut in duas partes à se mutuo disjunctas distraheretur. Alioqui nisi restitisset illa partium coherentia, ea parte qua calumnia seclusa fuit à reliquis cornibus, periculū imminerebat desperandæ reconciliationis cum Deo suo. Nam si tantū præstare potuisset calumniator, ut pariter hominem Adam ad calumniam in suum creatorem traxisset, qua solitus est ipse in Deum & suos uti, existimabat actum esse de homine. Verum misericors Dominus noluit eatenus hominem virum sibi reddere inimicum, ut quanquam exutus omni ratione & vera sapientia, in tantam ingratitude prolaberetur. Tantum fugit à facie Domini brutalitate quadam imbutus, quia putavit latere posse eum, qui nusquam non præsens est. Falsus tamen errorem suum, statim sine cunctatione, cognovit ore coram domino suam nuditatem: exemplar nimirum primæ poenitentiae: non quod propter hanc consequutus sit misericordiam, nondum enim audierat dulcisonum hoc verbum Domini ad serpentem: Semen mulieris conteret caput tuū. Quid quæso hæc omnia sibi aliud videntur, quàm Dei misericordiam erga hominem ob oculos mentis nostræ proponere, ut meditemur eam dies & noctes, et studia nostra prius dirigentes, quo pervia nobis est omnis in omnibus ars atque sapientia?

Post lapsum igitur prima hac omnium promissione ex ore proprio Deus ratificare voluit quicquid per suos prophetas erat in futurum promissurus, & effectu postmodum in filio præstiturus. Ab eo momento igitur Adam à Domino libertati donatus & emancipatus, à servitio diaboli ad suam monarchiam est restitutus, excepto solum radice pomi tantillo reliquo, propter quod monomachia tantisper nobis exercenda est, dum in corruptibili hoc domicilio morabimur. Ut rem clarius intelligamus ejus residui pomi, est quod circinum à binario per imaginationē fabrefactum latius examinemus. Nuper auditū est, imaginarium hoc instrumentum, unà cum fabro suo dejectum è cælo in tenebras exteriores: hoc ipsum indies adhuc in manus resumere nō cessat calumniator, quo monomachiam in nostris imaginationibus contra Deum &

nos

nds crudeliter exerceat, ut nihil non perturbet, si quandoq; boni
 quidpiam contingat meditari cupere nos ad exercitium emenda-
 tionis vitæ, lolium immisceat, & ab omni bona frugiferaq; cogita-
 tione divellat inq; vanas præcipitet. Hoc est pomi reliquum in no-
 bis, per quod monomachia sua nos exagitat falsi binarius, sed fru-
 stra. Quandoquidem invicta & insuperabilis Dei potestas (contra
 quam nulla violentia, nulla tyrannis quicquam potest) animos no-
 stros corroborans virtute divini sui spiritus, armat, protegit, atque
 tuetur, ne circini binarij machinulis irretiti unquam succumbamus.
 Quin potius falsi machinatorem, architectum impuritatibus, & in-
 strumenta sua toties à mente nostra procul facit, ac relegat in vocem
 confusionis atq; perditionis æternæ, quam sibimet fudit quoties
 artes suas & technas dirigere nititur contra monarchiam nostram,
 per imaginationes animis nostris obtrudens, ac præfigurans illud
 malorum instrumentum falsi circinum videlicet. Cæterum no-
 vit, ob lapsum in quem nos traxit, injunctam esse nobis laborum
 poenam, atque vultus nostri sudorem, ad acquirendum panem &
 necessaria victui & usui. Proinde hinc occasione sumpta, in artes
 suas nefarias trahere nos nititur, quibus ea comparemus quæ mi-
 nimè necessaria sunt. Verum enimvero Deus contra nobis in-
 strumenta proposuit, quibus vult nos uti ad per nostras artes pa-
 randum panem. Non quidem indignus conditor altissimus Deus in
 mundi creatione aliquibus instrumentis, ut opificium suum in or-
 dinem redigeret, siquidem nutu solo ac momento singula potuit
 perficere: nisi quatenus docere nos voluit eisdem uti, quibus
 usus est, numeris videlicet, mensuris & ponderibus, juxta quæ sin-
 gulas actiones nostras temporaneas, artium & scientiarum nor-
 mas ordinaremus, & renunciamus binarij calumniatoris instru-
 mentis atque imaginario circino. Reliquum erit ut considere-
 mus qua via quibusve instrumentis, lacera nostri ternarij mo-
 narchia sit ad unitatis ac sanitatis vitæ longæ pristinam integri-
 tatem reducenda. Primum omnium ad veri centrum increa-
 tum, & universi creati centrum animum advertamus, in quo nu-
 merus, mensura, pondus, & omnis sapientia latet. Vera igitur me-
 dicina, qua lacera nostri ternarij monarchia (quod ad spiritum atti-
 net) fuit reparata, veri centrum est: non secus atq; medicina corpo-
 ris, centrum est universi creatum. Quæ quidem non duo centra,
 sed unicum, uti spiritus & corpus hominis unicus homo. Diversis
 tamen respectibus, ob diversa duntaxat, quibus assumuntur, animo
 discernenda, tanquam increatum & creatum, quæ à Deo sub u-
 nione conclusa sunt. Rejiciendum est igitur imaginarium illud
 centrum binionis, à calumniatore positum, ut ternarius ad verum
 unarij centrum, & ad priorem monarchiam à monomachia li-
 ber, adepta victoria per suum redemptorem adducatur. Diximus

antea non posse in unica monarchia plura centra esse, nisi sub unionem facta sint unum, neque pluribus circumferentijs unicum includi spatium. Hæc de medicina contra spirituales ægitudines: jam ad corporalem illam & physicam est veniendum, ut ejus quaternarius cum suo ternario, per copulam unionis ambo simul conveniant in septenario. Quaternarius enim adscribitur ut binarius materiæ, ob elementa quatuor quæ naturæ materiæ universam exhibent, uti cælum eidem præbet omnem formam, & actionem in dictam materiam. Morbus itaque est impressio mali, per actum centri falsi in corpus, ad passionem actioni similem, dispositum. Ex adverso medicina est repressio mali, per actum veri centri & universi in corpus, quo disponitur ad passionem actus ejusmodi susceptibilem. Cum igitur ex unica radice morbus omnis, ex una radice pariter omnis medicina progressum habet: ut ex binario confusionis atque discordiæ multitudinis origine, siquidem hac in monarchiam irrupit morbus tam mentis, quam corporis, quapropter ex unario simplicitatis omnis medicina est. Quid quæso generare de se potest unum aliud, præter solum ternarium unionis & omnis temperamenti ac simplicitatis susceptivum, in quam nulla cadit multitudo, erga nulla contrarietas? Rursus quæ fatuitas fuit, infidelium medicinæ fundamentum ponere quaternarium, cum proles sit binarij? Ostendant nobis infideles quomodo possint esse rerum plura principia naturalia. Interim ad instaurationem laceræ monarchiæ redibimus. Summa virtus itaque & immensa bonitas invisibilis centri ac indivisibilis, tantæ est efficaciz, ut omne quod sibi conforme simplicitate fuerit ac rotunditate, ad se trahat. Quo factum ut homo, qui ad similem ab initio creatus est imaginem licet in ea non permanserit olim, nihilominus, ubi deperditam sanitatem corporis & mentis recuperare volet, ad amissam studeat centrum cognoscere ac scire, eoque se totum conferat, & centrum liberabitur ab omnibus imperfectionibus & morbis, ut ad prioris monarchiæ statum restituatur: ablatis atque deletis quatuor cornubus, cum metalibus, tum physicis. Quæ binarij cornua quatuor melius ut intelligamus, nuperrimè dictum est, diabolum ista in cœlura exerxisse decidens ac dejectus ab eo, nec non illa postmodum in mentem humanam infigere conatum fuisse, videlicet ambitionem, brutalitatem, calumniam, & divortium. Frustratus tamen sua spe pro parte calumniæ, quam infigere nequivit in Adamum, tria tantum lethaliter intravit; mutatis nominibus duntaxat, in ambitionem mentalem, in ardorem morborum corporis: brutalitatis, in bullitionem liquorum ejus: & divortij in dissolutionem temperamenti præcedentium. Calumniam voluisset in omnimodam istorum cõtumptionem adducere, non permixtum est illi

tamen

tamen invertere naturam à suo temperamento: Hæc vero aliam non admisit unquam temperiem præterquam in tribus, ut in calido naturali, quod est organum vitæ: in humido radicali, quod fomentum est illius: & in luce naturæ, quæ ambobus temperata vitam exhibet ac longam. Ista, per naturæ lucem illustratus supernaturalem Paracelsus, didicit experimento se ad hunc modum habere. Proinde calidum naturale vocavit sulphur & naturæ corporeæ lucem: humidum radicale Mercurium vitæ corporis: corpus vero vocavit balsamum vitæ corporeæ, salque luscidum ac diaphanum. Atqui per binarium inquinata, ut diximus, appellavit his nominibus, quando morbos introduxerunt per binariam illam distractionem à sua temperie, quod cornu divortij dictum fuit: videlicet naturale calidum recedens à suo temperamento, sulphur vel urens adustū cætera consumens ac devorans, ut est à suis morbis quod efficit evidentissimum: humidum radicale pariter devians ab unionis temperie, Mercurium congelatum vel sublimatum: item balsamum vitæ non persistens in suo statu naturali appellavit sal resolutum. Causæ autem solutionis temperamentorum & inde provenientes morbi, alibi dicenda sunt. Proinde si locum dare quatuor binarij cornubus oporteat, ex infidelium sententia, nusquam est quo se recipiant præterquam in elementa. Atqui in superioribus naturæ partibus æthereis, nullus est ipsis locus, quod etiam priore tractatu clarè satis liquet. Ut igitur lacera ternarij nostri monarchiam in omegæ formam distractam, finem vitæ notantem, tribus ejus deletis cornubus, utrinque sublevemus in alphæ principij vitæ restitutæ longæ, loco perpetuæ, figuram, ad cum nos convertamus, qui dixit: Ego sum alpha & omega, principium & finis: ipse nos docebit alia via gradiendum, cum in supernaturalibus, tum etiam in naturalibus, quam per labyrinthum infidelium, ad morbos omnes a nobis propellendum. Ipse namque principium non habet, neque finem: ergo hæc verba in nostri doctrinam de nobis tantum intelligere nos voluit, ac de omnibus quæ propter nos creavit ac fecit, ut in eo solo nostræ vitæ sanitatis & felicitatis initium & finem agnosceremus, ad ejus gloriam primum, & nostri salutem tendere. Cæterum etsi ad initium prioris status, monarchia nobis per Christum restituta sit, ne tamen ejus tantique beneficii unquam essemus immemores, poni lacera semicircumferentia, monarchiam nostram adhuc interfecare percipitur, monomachiamque suam exercere contra nos, cum in animo, tum in corpore, dum in caduco versabimur, ut ab alphæ nota patet, in qua circulum interfecat arcus, uti semicirculus integrum. Ternarij igitur animi sive mentis medicina, est increata unitas ex increato veri centro data: Corporis vero medicina creata est unitas, ex universi creati centro nata,

Unitas autem haudquaquam indiget medicina, quoniam ipsa sanitas est sanitas. Dualitas contra morbus est, qui nullatenus medicinam eripere potest, cum ad perpetuam condemnata mortem fuerit in binario falsi absque misericordia. Soltus vero ternarius est is in quem cadit medicina per unarium, quia dignatus est gratia per eum qui solus est unus & misericors. Quamobrem igitur infideles medicinam quaternario tribuant non videmus: condemnatus est enim una cum sua radice binario, ex quo generatus ejusdem conditionis atque naturæ cujus & parentes. Fructus enim ex arbore mala nequaquam bonus producitur. *Ædificium* itaque suum super arenam struere pergant, culmineque protegant, ventis nihilominus & fulmini Jovis obnoxio, dum nos in solidis petris ædificamus. Breviter, hoc est nostrum fundamentum in medicina: Uti quidem longæ vitæ sanitas per unitatem à Deo nobis data est, per eandem, & non aliter unquam, recuperanda. Haud fecus vitæ brevis morbus omnis, per solam Dualitatem ortum habet. Porro memini me supra vitæ longæ sanitatis arborem plantasse ternario: reliquum erit ut examinemus quæ binario naturali plantata fuerat olim, & per falsi binarium supplantata sit his sophismaticis verbis: *Nequaquam* (nequaquam inquit) *morsemini* & quæ sequuntur. Quatuor in cælo planetis imperfectioribus, quatuor in corpore nostro correspondere volunt elementa, ut Saturno, Mercurio, Veneri, & Marti, terra, aqua, aer, & ignis, ex quibus conflatum est, & infirmum propter partium imperfectionem. Plantetur itaque arbor ex eis, cujus radix adscribatur Saturno, per quam varius ille Mercurius ac Venus truncum & ramos ascendentes, folia, floresque fructum ferentes Marti præbent. Occurrit hæc inter spagiricos & infideles medicos maximum disfidium: quod hoc ponere loco visum est, ut isti videant illorum opinionem; exactè satis examinent ac omni ex parte visitent, si quid inveniant auctoritatis ex luce naturæ quod eam labefactare queat, & Hermetem Trismegistum unà cum suis sectatoribus reddere discipulum Hippoeratis & Galeni; sin minus, isti stant Hermetis discipuli. Non est quod partium alterutra suos scriptores adferat in auctoritatem suæ doctrinæ alioqui lis indecisa perpetuo manebit. Solum auctorem statuam medicinæ judicemque naturam, cujus etiam auctoritatibus ex eius luce deductis inter se pugnent. Aggrediar interim opiniones tam unius quam alterius partis, quantum in me fuerit, describere à supplantatione dicta, per falsi binarium elementis non secus atque æthereis introducta, & per verbum *nequaquam morsemini*. Infidelium opinio medicorum est, quatuor in humano corpore humores existere, quos atram, flavamque bilem, sanguinem, & pituitam vocant, ex quibus corpus physicum suum constituunt. Hac nimirum ducti

ducti ratione, quod humano sanguini de vena vel alio loco tracto, videant aquam supernatare, quam pituitam vocant: huic etiam flavi mixtum quid, & atrii coloris aliud, judicarunt inde quatuor elementa constare quatuor humoribus, & ex istis corpus humanum: cum tamen ex unico humore, qui fuit aquarum inferiorum, Deus elementa segregarit, non in quatuor peculiare humores, sed in unicum, & reliqua tria longe diversa, & ab humore prorsum aliena forma. Quid mirum? cum ipsi manifestam solum sectati naturam, occultæ penitus sint ignari: non aliter de quibusvis rebus judicare possunt, quam superficialiter. Verum non ita se res habet in occultioribus ut putarunt. Nunquid percipere potuerunt, corpus & sanguinem esse duo diversa corpora: prius quod alitur, & ex semine productum fuit: posterius vero, quod alit ex potu ciboq; proveniens externis? Judicium igitur eorum est in aente, & externo corpore, non autem in eo quod est subiectum accidentium & morborum susceptivum. Proinde cibus & potibus in sanguinem & excrementa conversis medebuntur, potius quam indisposito corpori naturali, accidentali cuiusdam & excrementali. Si dicant nullam esse differentiam inter sperma & sanguinem, quod asserunt ex isto superfluo illud generari: Negamus quod asserunt, nempe sanguinem ut in venis aut alio loco hæretem, esse spermatis originem: inde sequeretur absurdum, videlicet generari corpus humanum ex liquidis tantum, & non ex reliquis etiam solidioribus membris, totumq; corpus generati sanguineum esse, non carneum, neque ossium &c. Contra fatemur quidem sanguinem à natura transmutari in alimentum singulorum corporis membrorum, sed tum non est amplius sanguis, nec formam ejus habet, sed enim est abundans nutrimentum transformatum in carnem & ossa, priusquam formam accipere valeat spermatis: item non etiam ex superfluo quopiam, at ex potissima & maxime necessaria substantia singulorum corporis membrorum decisum esse, alioqui membris omnibus completus non esset foetus. Non est igitur prima spermatis materia, neq; proxima, sanguis humanus (etsi remotissima) sed hæc est membrorum omnium atq; partium facultatumve congregatum chaos in centrum unum intentum, ad extensionem suæ formæ. Rursus sanguis purissimus, à reliquis tribus dictis humoribus utriusq; bilis & cholerae semotus, quatuor in se continet elementa puriora & sincera, quam sint illa quæ super sanguinem apparent. Sed hætenus elementorum arbor supplantata est à falsi binario, quæ ad hunc modum restituitur: Radix ejus est saturnia & omnes solidiores partes. Succus omnis qui per radicem assurgit in truncum, ramos, frondes, flores, atq; fructus, mercurialis existit. Calor & ignis qui succum ejusmodi sugens attrahit, partim est martialis, & partim venercus. Etenim

à Marte Venus, non magis quam aer ab igne separari non potest, quod inter ista duo sit indissolubile conjugium. Nullus enim aer igne vacuus, & nullus ignis vires suas exercere potest absque aere. Quare pro uno & eodem ambo sulphure naturali haberi debent. Ad istis ergo tribus quæ dicta sunt, morbos omnes in suum corpus physicum (quod spermatis esse dixerunt veri spargiri, & non alimenti) imprimi per tria genera generalissima constantissime docuerunt, cuilibet etiam generi suas species assignarunt. Haud secus igitur atque radix in terra, ut etiam rami supra terram, per truncum in varias extremitates dilatantur, Saturnus physicus & infirmus, varios suos morbos in humani corporis terram, id est, in omnes solidiores partes ejus imprimit, Mercurius etiam infirmus per truncum & ramos omnes in humanum liquorem suos morbos infundit. Et male sanus Mars una cum sua Venere physica, humanum ignem varijs flammis incendit. Hoc opus, hic labor est cuius horum trium generum suas peculiare assignare species, ut vice versa queat arbor infirmitatis vitæ brevis, in favitatis arborum vitæ longæ transmutari, de qua supra diximus.

DE DVELLO ANIMI CVM

Corpore.

HActenus de peculiari medicina spagirica, quod ad corpus atinet. Cæterum quæ supra de meditativa medicina diximus, hoc loco repetere non erit incongruum, maxime quod faciant ad resistendum serpentis cavillationibus & astutiis, quas in animum nostrum exercet indies absque intermissione, per sophisticam suam interrogationem. *Quare* (inquit) *Dens prohibuit* & per calumniosam responsionem: *Nequaquam* (ait) *morietur tibi*. Ne igitur, ut Eva, illi præbeamus aures, at occludamus non dignati diabolum alio responso, quam dedit ei Dominus & redemptor noster Jesus: *Abi a me Satana*: quum igitur per cogitationes & imaginationes nostras astute proruperit, viriliter expugnemus eisdem verbis, quibus auditis loco cedere mox cogitur. Saturnus igitur infelix in mentem humanam imprimere conatur ignaviam, pigritiam, acidiam, & socordiam: item in corpus, terreos, graves, at saturnios morbos: Mercurius in mentem, avaritiam, nequitiam, circumventiones, furta, & id genus alia: item in corpus aqueos & mercuriales morbos, Mars & Venus ambo simul in mentem infligunt Mars pro sua parte, latrocinia, jugulationes, seditiones, homicidia, &c. in corpus igneos & simul aereos martiales. Venus concupiscentiam, corporumq; turpem societatem: in corpora vero aereos & igneos una morbos ac venereos. Contra fortunati bonas imaginationes imprimunt, ut si quando sint felicitibus

cibus planetis comitati. Saturnus itaque in eo statu bonam imaginationem & speculationem, ob studij gradum primum quem obrinet, nonnunquam administrat: per quas ad Mercurium fortunatum pervenitur, hic perceptionem justi verique discrimen à falso, cognitionis gradu, cui præesse dicitur: Venus autem fortunata, quia gradui præest amoris, pudicitiae, castiq; dilectionem, & amoris honesti nobis imaginem ob oculos depingit. Mars vero fortunatus vigilantiam, animum & audaciam ad resistendum malis tentationibus addit. Non quod absolute id faciant, quod solius est Dei, sed mediate per ipsum sic disponente natura caelesti, cui Deus hanc potestatem dedit. Non dubito quin hæc multis ridicula videbuntur, quod quo tendant non intelligunt. Verum addiscant priusquam judicent. Rursus tentabo si alia via possim eorum ingenijs inculcare. Septem sunt humanarum inclinationum duces, totidem quoque sunt comites, ut quisque dux socium ducem habeat & quinque comites. In universum sunt isti: Saturnus, Jupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, & Luna. Qui ducem utrumque habent propitium, & non reluctantes comites, fortunati dicuntur, & ad sapientiam adeptam idonei: contra vero inepti, quibus ista non contingunt. Si hujus astronomiae cupis aliquam habere notitiam, judicium à teipso facias oportet, ut teipsum cognoscas prius quam de alio sis judicaturus. Saturnus itaque dux est omnium studiorum universalis, & præsertim abditorum: Jupiter quidem religionum. Mars bellorum & controversiarum: Sol regnorum dominiorumque. Venus amorum: Mercurius negotiationum, & mechanicarum artium: Luna autem constantiae. Qui ducem habent Saturnum priorem, Jovemque ducem posteriorem, Solem comitem primum, secundum comitem Lunam, tertium Mercurium, quartum Venerem, & quintum Martem, facile ad sublimia scandunt. Contra quibus dux prior est Saturnus, & Mercurius dux proximus, comes primus Mars, secundus Venus, tertius Jupiter, quartus Luna, quintus vero Sol: istis non facile contingit adire Corinthum, à natura tamen si non juventur, arte hac videlicet: Summo studio conatuque maximo Mercurius est in Jovem convertendus: Mars in Solem; & Venus in Lunam. Exempli gratia, quicumque ditari plurimum appetunt, ut absque sollicitudine vivere possint, & qui sibi solis quum bene sit, alios minime curant, obliti fraternæ charitatis in pauperes exercendæ, Mercurium secundum ducem habent avarum quem sequuntur: istis contra nitendum est, ut non tam opes multas appetant, quam universalem illam medicinam, de qua nuper dictum, adipiscantur, quâ, ægros, & egenos à suis calamitatibus sublevariqueant: hac via sordidum suum & avarum Mercurium, in candidissimum, splendidissimum, ac liberalem, pietatisque plenum & charita-

charitatis Jovem converterint. Horum etiam hominum comes prior Mars, studium atque Saturnum eò direxerat, ut in alios dominium appetere, in seiplos verò nullum: contra jam auxilio Jovis quem modo possederunt, nitantur vanos ambitiosos, & superbos appetitus suos regere & refranare: hoc modo Martem in alios imperiosum, in Solem ipsorum dominantem, suæque vitæ malæ reformatorem transmutabunt. Venus etiam eorum hominum suaserat, in adimpletionem appetituum carnis omnium, divitias istas ut quærerent. Contra jam est, quod castitatis & honestatis amorem constanter prosequantur, & sic lasciviam suam Venerem in pudicissimam & castissimam Lunam commutabunt. Quod si non satis intelligas explicabo latius. Mox atque senseris in animo tuo avari Mercurij loculos stimulare tuas imaginationes, Christi voluntariam paupertatem recole. Contra Martis vindictam atque tyrannidem, oppone Christi patientiam. Contra Veneris lasciviam, templi Dei munditiam, quod cor tuum esse debet. Brevius contra hæc omnia, mortis memor & resurrectionis esto. Si id ipsum facere cupiens à diabolo retraharis, & à bonis meditationibus, ad alias vanas & perniciosas cogitationes (ut fere semper fieri solet) contra mox prolato verbo domini nostri Jesu, dic: Abi hinc à me Satana, & subinde ad bonas redi meditationes, assiduoque prælio sic bono vince malum, id est, oratione propelle tentationem. Arma sunt potissima quibus in hoc duello præliandum est, oratio, qua robur & vires contra nostrum inimicum acquirimus. Rursus, ut melius intelligatur hoc genus doctrinæ, repetam: Quatenus Saturnus generalis studiorum omnium dux prior est, primo mense foetum regit in utero matris, adiungitur illi socius dux alter (alioqui semper in omnibus unum idemque studium operaretur, quod absurdum foret) qui secundo loco ducem priorem comitatur: tertio comes primus: quarto secundus: quinto tertius: sexto quartus: & septimo comes quintus. Verbi gratia, si quis ducem alterum Jovem habeat, studium ejus ad pietatem, charitatem & sanctimoniam dirigitur, modo comes primus fautor sit istius inclinationis, uti Sol, ad regnum Dei: si Luna, constantissima professio futura: contra si Mercurius, mercenaria: si Mars, contentiosa, movensque turbationes in ecclesia: si Venus, deliciis inquinata. Studium autem quod Marte duce regitur, primo comite Sole, bello regnum appetit: si Jupiter ducem sequatur, ad pietatem: si Venus, ad lasciviam: si Mercurius, ad avaritiam & opum ac divitiarum ampliacionem: si Luna, in confervationem pacis. Studium Solis primo comite Jove, regnum appetit in gloriam Dei: si Marte, in sævitiam atque tyrannidem: si Venere, ad voluptates: si Mercurio, ad opes accumulandum: si Luna, in tranquillitatem patriæ. Veneris autem studium primo

comite

comite Jove, ad honestum dirigitur matrimonium in observationem sanctitatis: si Marte, ad explendas voluptates: si Mercurio, ad quaestum vel ad lenocinium: si Luna, in constantissimum foederis vinculum: si Sole, ad opes & divitias. Studium tamen ipsius Mercurij, primo comite Jove, mercimonium honestum, aut licitas artes absque dolo significat: si Marte, latrocinia & deprædationes: si Sole, dominium: si Venere, stuprum: si Luna, probitatem. Studium vero Lunæ primo comite Jove, conscientiae sanitatem: cum Marte, pertinaciam: si cum Sole, sapientiam: cum Venere, castimoniam: cum Mercurio, partorum conservationem: sic de reliquis comitibus secundis, tertijs, &c. judicandum erit. A seipso quisq; duces & comites istos, & in seipso poterit ad hunc modum, si non alia ratione didicerit cognoscere. Consideret quod primū & potissimum sibi veniat in mentem, hæreatque tenacissime studium atque desiderium: si comperiat esse ut dicitur, jam habet indicium inclinationis Saturni ad Mercurium. Secundum ut otiosus vivere posset ac liber, jam habet Martis inclinationem, qui mectere cupit ubi non sævit, imperare & non obedire. Tertium si fuerit, ut in delitijs vivere valeat, jam habet Veneris inclinationem. Nec propterea despondeat animum si qui boni subsequuti fuerint comites. Ut si per quartum aliquando fratris calamitosi vel egeni ipsum miseruit, jam habet Jovis inclinationem, quam in Mercurij locum substituere potest. Si per quintum inde studium, in mentem venerit Deo in posterum diligentius, quam antea servendi desiderium, jam Solis inclinationem habet in locum Martis surrogandam. Sextum si fuit, ut abstineret à vanitatibus, jam habet inclinationem Lunæ, quam pro Venere commutare poterit. Quod si fecerit, longe aliam astrologiam intelliget, quam docuerunt infideles ex mundi sapientia, quæ ad veram sapientiam collata, nedum stultitia est, sed mentis insania, de temporum eventibus judicare conata, quæ reservata sunt in arcanis Dei. Sed hæc irrisoribus posita sunt ab ea quæ apparet simplicitate, ut magis ad insaniam si velint, rideant, audientes interim non intelligant. Etenim Quarens ille serpens aures & mentis oculos tenebris occultis & occæcavit, ne sui videant suam nuditatem & quandoq; fatentes eam cum Adamo respiscant. Quod ut faciant, serpentis calliditatem in fallendo, nudius est quod pro viribus detegamus. Ait propheta Moyses: *Sed & serpens erat callidior cunctis animantibus terra qua fecerat Dominus Deus, qui dicit ad mulierem, quare praecepit vobis Deus ut non comederetis ex omni ligno Paradysi?* Primo calliditas est nobis consideranda calumniatoris, qui serpentis speciem induere voluit potius, quam alterius animantis. Scivit enim hoc esse prudentissimum, ut ergo sibi conciliaret auctoritatem à prudentia, qua major fides illi adhibere-

hiberetur à muliere, hoc pallio oblongo opus esse decrevit, sub quo singulæ partes nequitiarum suarum à capite usque ad pedes, hoc est, ab initio ad finem molitarum à se deceptionum, latent & contegerentur: tum quod videret hoc genus animalis promissimum ad per quascunque rimas vel fissuras penetrandum, hoc ipso melius in mentem integram adhuc nullius mali consciam, sibi serpendo sensum faceret ingressum. Proinde ad hunc modum palliatus, & eam simplicitatem adorsus, captiosis atque mendacibus è sophismatum suorum genere quæstionibus sic alloquitur: *Quare præcepit Deus omne lignum.* Ecce quam astute mox pater Sophistarum proposita fallacia, per mendacem quæstionem conatur mulierculam etiam ad mendacium trahere, tentans si quo modo hoc impetu rimulam faciat in integram adhuc monarchiam, & per eam irrepat, quod fecit. Respondens itaque male cauta mulier, (quæ sanius vel tacuisset, vel *abi*, dixisset, *hinc procius*) mendacium diaboli (de omni ligno) duplicatum addit mendacium (ne tangeremus, inquit, & ne forte moremur) non autè dixerat Deus, de omni ligno non comedas, imo contra, *Ex omni ligno paradysi comede.* Sed Sophista nequam esca mendacium ad mendacium inciscare conatus est. Non etiam Dominus Deus prohibuerat, ne tangerent arborem, neque reliquit eis aliquam occasionem dubitandi de morte, si comederent; quinimo affirmativè profum asseruit. inquit, *morte moriemini*, quasi moriemini, imo sane moriemini. Facto sibi jam introitu per mendacia utrinque prolata, mendacium replicat blasphemus nequam, simulque Deum insimulat mendacium: *Nequaquam* (inquit) *moriemini.* Ac si diceret, non ita te res habet ut Deus persuasit vobis. Addidit nequam quo falsum & sophisticum argumentum suum confirmaret: *Sed etiam Deus, quocunque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, & eritis sicut discipulis bonum & malum.* Primo Deum insimulat invidiæ, quo reddat mulierem Deo hac parte inimicam, quasi illis invideret felicitatem divinitatis possidendæ. Secundo persuadere conatur mulieri, ut fructum aspiciat oculis carnis, & hoc aspectu alliciatur ad appetentiam, item loquitur ac si Deus fascinaret oculos eorum, ne viderent in fructu felicitatem, quo magis ac magis Deo faciat inobedientes. Tertio concludit non esse obediendum, quin potius facienda periculum eventus. Haud secus infidelium sapientium doctrina, hominum ingenia hætenus captiose fallere solita, primum omnium auctoritatem sibi conciliat apparatu quodam palliato, eum vestium ornatu in longam serpentis formam protenso, & prudentiam serpenteam præ se ferente, tum elegantia sermonis interseri, modo Latinis, mox Græcanicis, jam Hebraicis Chaldeis, Arabicis (cum istorum nonnulli vix maternum idioma calcant)

leant) verbulis, ut hac varietate fascinentur hominum aures, ac in admirationem tam variegati sermonis tractæ, sub talari veste multam occultari credant sapientiam. Sic olim Pharisei suum serpentem sub ejusmodi pallio contegentes, Christum aggressi, non aliter quam serpenteus ille binarius Evam, ab interrogationibus sophisticis faciunt exordium, tentantes si qua parte sibi facere possint ingressum ad irretiendum eum suis argutiis, utque non facile se queat extricare, quin trahatur in aliquem errorem, unde habeant occasionem deridendi, confusumque prorsum è medio tollendi causam prætexant. Verum sua spe frustrati, non ipsis evenit cum Christo, quod illorum cum Eva præceptorum Quareno mundi sapienti, serpenti diabolo, falsi binario, sophisticæ primario, &c. Quid mirum, si qui jam ex infidelium secta faciant impetum in spagiricos philosophos veritatis sectatores, per sophisticas suas quæstiones ab Athenis allatas? Quid erit illis respondendum? Nimirum quod Christus Phariseis ad hunc modum: Si male scribere judicatis spagiricos philosophos, testimonium perhibete de malo ô vós Athenienses; si vero bene, cur vos reluctamini veritati, nisi quod vestros fascinavit animos ambitio honorum, seu potius avaritia illius qui dixit: *Ecce hac omnia tibi dabo si pronus adora verum.* Omnes possidere vellet suis falsis pollicitationibus, nec tamen alios præterquam suos habiturus est. Non magis tenemur falsis Atheniensium quæstionibus, atque placitis, maximis, axiomatibus, problematibus, aut si vis propositionibus, quam serpenti binario debuit Eva, si manere voluisset obediens, aut si respondere, dixisset: abi hinc à me Satana, non sum ex tua schola, nihil præter falsum doces quod somnasti: meus autem præceptor, nihil nisi verum docet, huic obedio, non tibi, quare nec ad tuum quare respondere debeo. Verum si doctrina infidelium processisset ex verbo Dei, aut inde sumta probari valeret, amplectemur sine ulla resistantia. Sed potius miser ille binarij serpens in angelum lucis redibit, quam id fiat.

Consistamus igitur in centro veritatis, hoc nobis tutissimum est fundamentum contra serpentis callidi quosvis insultus. Propugnacula multa nobis suppedabit è suis thesauris & armis quibus defendamur à tyrannide hujus mundi, qui transiturus est, & omnia quæ sua sunt, verbum autem Dei manet in æternam: huic igitur soli adhæreamus, & amplectamur hoc in omnibus nostris operibus atque professionibus. Cæterum ut magis ac magis reddamur cautiores, ad resistendum calliditati serpentis, in animum nostrum ad singula momenta irrepere conatis, quo bonas meditationes avertat eradicetque, suas autem inferat vanas imaginationes falsi circino delineatas, ad cupiditatum hujus mundi, simulacrorum ut umbra fugientium imaginem: est quod

quod laus consideremus archisophistæ vafriem, qua fuit tulus Evam decipiendo. Argutus ille supplantator noluit uti primum suo cornu primo, vel eodem argumēto quo lapsus ipse fuerat, hoc in finem reservans (ut solent etiam aliquando sophistæ præpostere posteriora prioribus præponere, quo securius per confusionem fallant ingenia) ambitione liquidem seipsum transmutat ex angelo lucis in tenebrarum angelum. Atqui altero cornu ex opposito semicircumferentiæ, calumnia videlicet in Deum directa prius, mentiens data opera, fuit usus. Scivit contrarium, atque interrogat, non prohibuisse Deum omne lignum, sed vel ignorare se fingit, aut potius per mendacium interrogationem instituit, quo interrogatam mulierculam ad responsionem etiam mendacem incitet, ut patet ex primis verbis Evæ quæ respondit, *De fructu lignorum vescimur, &c.* ac si dixisset, non ita se res habet ut interrogas, sed ad hunc modum. Ecce mox atque in colloquium cum diabolo ingressa fuit, etiam calumnia mendacij in Deum infecta est, cornuque faucia, binum protulit mendacium. Quid enim aliud est calumnia, quam mendacium cum cavillo, & e contra? Dicit quispiam, ante dixisti monarchiam non nisi ab una parte laceram, quia non potuisset calumniator hominem ad calumniam adigere, quid modo diversum adfers in medium? Nihil nisi id ipsum quod prius dixi, Adamum ad calumniam nunquam fuisse redactum, imo potius puram & meram falsus est Domino suo veritatem, inquires: *Vocem tuam audisti & timui quia nudus essem, & abscondi me: item mulier quam dedisti mihi faciem, dedit, & comedi.* Quid mentiebatur? nihil omnino, quoniam ita successerat ut loquitur. Quare pro parte sua laceram non fuit veri monarchiam, sed coherens, at pro parte Evæ aperta fuit via qua serpens irrepsit. Scivit enim per ternarium Adami non patere potuisse aditum unario protegente ternarium, binarium igitur Evæ tentavit ingredi, ut per similitudinem numeri primi multitudinis & confusionis id exequeretur: similia namque similibus attrahuntur facilius quam dissimilibus. Rursus interrogabitur, cum Eva creata esset perfecta, quinam seduci potuerit? alienum enim est ab omni perfectione, labi. Respondebimus per aliam interrogationem à simili, cui quum responsum exacte fuerit, clarius quam nunc, etiam respondebimus. Qui autem factum est: ut angelus lucis, qui longe perfectior creatus erat, in cælo etiam incorruptibili, sit lapsus, cum nullam haberet occasionē, persuadentemque sibi neminem: Proinde maxime cavendum est nobis, ô fratres, à falsis imaginationibus, ne persuadeant ea quæ sunt extra veritatis monarchiam. Hac de causâ vobis erant proponenda quedam exempla scripturæ sacræ, quibus armaremini, & vigilantiores cautioreque fietis ad propulsandum insidias diaboli,

diaboli, quas modo melius quam antea percipitis ab imaginationibus & cogitationibus vestris, per quas ut fur & latro subintrare nititur in veritatis atque simplicitatis monarchiam vestram, ut eam allectione ad sibi respondendum, vel tantisper insistendum laceret. Quisque nostrum in seipso idipsum experiatur ad hunc modum: Nemo non ex morsu pomi hæreditavit appetentiam scientiæ boni & mali, & per eam cuncta perquirendi maxime anxiam cupiditatem, tam ea quæ nostra minime intersunt, quam quæ ex re nostra esse videntur, unde vel honores, vel opes pollicetur ille qui pomum hoc comedere suadet indices. Exempli gratia. Spiritus noster nunquam est otiosus, imo vel quiescente corpore maxime vigilat, multas in animo cogitationes versat, easque diversas, in diversis & in quovis, juxta naturalem inclinationem, uti superius audivimus. Adest mox serpens, qui suas ingerit phantasias: quas nisi contingat agnoscere, periculum instat ne in suas casses intricemur. Quid faciendum? Ad lydium lapidē, qui Christus est, affricandæ sunt, & ex ejus verbo examinandæ per ejusdem animi nostri cogitationes. Ubi perceperimus ejusmodi imaginationes commune quid habere cum captiosis illis primis sophismatibus binarij serpentis, ut sunt: *Quare de omni ligno prohibuit? nequaquam moriemini: aperientur oculi vestri: eris ut scias* *Dij*: mox ad anchoram illam tutissimam cõfugiamus, Christi verbum, videlicet, *abi hinc à me procul Satana*, nihil mihi commune tecum est, ideo tecum in colloquium non intro. Jesus Christus est meus præceptor, ejus ego sum discipulus, in ejus album dedi meum nomen, a tua sum matricula deletus, per meū præceptorem ereptus, ut in alia longe lateq; feliciori Academia discam quæ vera sunt, perpetuoque duratura. Confestim abise cogitur, nec diu cunctaturus, quin subinde novum quid proferat in mentem nostram, ut illud est, *Nequaquam moriemini*. Hoc falso strategemate nos ad executionem inobedientiæ hortari nititur, Dei timorem à cordibus nostris eradicare cupiens, ut Evæ contigit. Ubi jam ex refugio ad sacras scripturas, deprehenderis iterum hoc esse diaboli mendacium ut prius; habetur enim: *Quosvis comederitis ex eo, morte moriemini*, ut antea: *De omni ligno comede, de ligno scientia non comedes*. En iterum deprehensio secundo mendacio profligetur, ut prius, suasor ille mendacij. Rursum rediens, circino suo falso fabricatum argumentum profert, ut illud est: *Aperientur oculi vestri*. Ecce quã astute jam nos per sensum visus tentat, ubi non per imaginationes potuit, ac si diceret: Fascinavit Deus oculos vestros, ut videre non possitis emolumentum ejus rei, saltem experiamini, facite periculum, & statim videbitis verum esse quod vobis dico, aspiciate modo penitus, oculos pascite, respiciate quam sit ejus pomi delectabilis conspectus, diligenter admo-

admodum respicite. Hoc aspectu basilisci venenum transfundere nititur ad cor, quo quum pervenerit, imminet periculum vitæ, ad Asylum igitur confugientes, verbum Dei volvamus in animo, ne videant vanitatem oculos avertendo. Cum nec sic potuerit vincere, mox rediturus novum adferet alijs virulentius, ut est istud: *Et eris tanquam Djs cientes bonum & malum.* Jam demum utitur primo suo cornu, quod scivit & expertus fuit in se ipso esse omnium efficacissimam tentationem, qua lapsus incidit in crimen læsæ divinæ Majestatis. Non enim fuit contentus ea felicitate, qua Deus ipsum dignatus erat, utpote suo conspectu & suæ gloriæ fruitione summoque bono, quin etiam Deus esse voluit. Expertus jam erat quam detestabile sit coram Deo, appetere id quod soli Deo convenit. Proinde in extremum animum hominum tormentum servat ambitionem, omnium ut persuadibilius vitium, ita etiam perniciosius. Hoc ipso primo suo cornu læso cordi hominum lethali vulnere, secundum infligit vulnus, utputa cornu secundum, brutalitatis videlicet: quo jam totam rationem & mentem adimat hominibus, belisque multo reddat irrationabiliores, ut nec Deum neque seipsum cognoscant amplius, quo fiat, diabolo mancipati, facile, quocumque trahit, ferantur absque resistantia. In hoc passu nisi Dei succurrat misericordia, periclitatur miser ambitiosus, ne postremo cornu, divortij videlicet à suo creatore (quod absit) ipsum feriat quadricornuta bestia, deque salute desperatum sit. Vide quæso lector optime, quam sit periculosum incurrere per inclinationem, influxuum atrorum infernalium impressiones, quamque cælestem Astrologiam didicisse proficuum atque necessarium. Hanc deridere sinas alios, qui jam brutalis cornu sunt experti vulnera; tu autem si sapias, à lata via quæ ducit ad inferos pedem ex templo retrahito, ni serius conatus nequeas. Hæc tibi ac omnibus serio dicta sint, etsi à plerisque ut frivola & ridicula contemnantur, ut ab asinus (quos vocant) prolata. Arcana multa gestavit asinus, quibus mulos & mulas minime dignatus est Christus omnium arcanorum fons & origo. Non de dignamur nos hoc nomine: malimus enim asino pullo insidentes cum nostro duce Christo, novam intrare Jerusalem, quam super mulos ornatissimos ad æterna supplicia duci. Ut igitur in omnibus, cum supernaturalibus, tum naturalibus cavere discas, amice lector, à reprobato binario, & à quaternario sua prole, jam est quod latius demostremus, quam late suam seminarit imperfectionem, ut per universum videre licet hunc serpentem subintrare conatum fuisse. Verum exclusus ab unario cæli æterni, & extra ternarium creati cæli incorruptibilis projectus, in quaternariam & elementariam regionem decidit, quam etiam miserrime corrumpit, corrumpereque magis ac magis nititur indies.

Diximus

Diximus antea mundum esse creatum ordine, & hunc constare tribus, numero videlicet, mensura, & pondere: quibus Deus in nostri doctrinam voluit uti ut instrumentis. Proinde à numeris incipientes, dicimus in ternario numeros omnes consummari, & in eo omnium esse numerorum finem absolutissimum. Ipsiq; in seipsum reflexo, per generationem producit novenarium, ultra quem in numeris progredi minime licet, verum ad unitatem redeundum per quam oritur unitas secunda numerorum secundi ordinis. Idipsum accidere solet in tribus primis numeris accumulatis, 2.3.4. qui eandem etiam consummationem absolutam præstant. Hinc videre est quam sit omnium numerorum præstantissimus ternarius. Contra binariam imperfectionem examinamus. Binarius vero sui reproductione per generationem quaternarium efficit, longe sane distantem à consummatione numerorum. Etsi nonnulli velint in quaternario consummationem istam esse, cum dicant, per accumulationem quatuor primorum numerorum fieri denarium: contrarium satis constat, etenim superatur denarius quaternario, ut patet ex aggregatione primorum, 2.3.4.5. Unarius enim non est numerus, nec inter eos recensendus, quod si nefas committentes, faciant ad hunc modum, 1.2.3.4. ut denarium consensent, negamus nihilominus denarium esse numerorum consummationem per generationem, etenim hæc via bis denarium superat quaternario ea proles. Et quartivis ultra denarium progrediendo fiat regressus ad unitatem, non est existimandum propterea hanc induere multitudinem, aut compositionem, quia in serie compositorum reperitur: ibidem enim est ad reductionem compositorum in simplicitatem & puritatem, ut inest denario veluti centrum in circulo; in vigenario tamen non ita, sed binarius est vigenarij centrum ad monomachiam supra positam fabricandum. In centenario quidem, & millenario, sibi que similibus, rursus ut centrum sese præbet unitas. Hæc aptissime notanda, quod ad spagiricam summe sunt necessaria. Melius dixissent antiqui vates in ternario consummationem esse omnis numeri per solum unarium, quam in quaternario. Non negamus quaternarium in ternario quiescere posse, ad hebdomadis philosophicæ constitutionem, de qua supra fecimus amplam mentionem; Atqui non prius quam sui parentis binarij naturam exuat, per ternarium transitum faciens ad unitatis simplicitatem, atque deinceps ad adeptam philosophiam. Pares omnes numeri masculi censentur formales, quorum pater est ternarius. Impares vero sunt feminei & materiales, quorum mater est binarius. Si quidpiam arcani latet in binario, præterquam in reductione ejus, ut supra, in suo quaternario per ternarium ad unitatis simplicitatem, quod faciat in promotionem studiorum arcanæ veritatis, adferatur, & pergra-

to hilarique audiemus animo: interea tamen ad institutum progrediemur. Est igitur noster, de quo jam agitur, ternarius triplex, ut naturalis, artificialis, & supernaturalis. Rursum naturalis, simplex vel compositus: artificialis vero, decompositus est, aut moralis, vel supernaturalis; qui posterior plerumque subsequitur artificialem, & aliquando præcedit. Simplex non patitur compositionem, quia purus est à composito separatus. Compositus ternarius quaternarium recipit, nec tamen ei bene permiscetur, nisi per amotionem binarij sui, quo superato fit septenarius. Decompositus, arte spagirica fit per omnimodam separationem binarij à septenario in unionem adducendo. Moralistic ternarius, fit per scalam philosophiæ meditativæ antehac positam. Supernaturalis autem, est donum Dei, & in unione mentis quiescit. Totius hujus mysterij cardo vertitur circa abjectionem binarij: tum demum ternarius quaternario junctus efficit, ut hic in illo quiescat per septenarium, cui rursus ternario restituto, pervenitur ad similitudinem unitatis in revolutione denarij, sub centri forma, ut diximus, latitantis, tam in naturalibus quam in alijs quibuscunque, & in supernaturalibus.

Hactenus de ordine mundi per numeros dictum quod satis sit, jam ad ordinem mensuræ veniamus. Nuperrime diximus in numeris unarium esse ternarij centrum, & ejus foetus novenarij scilicet, ut in circulo punctum. Fons igitur & origo mensuræ primæ centrum est, nam ex eo si punctum recta fluat donec quiescat, fit recta linea, quæ si per punctum fluxile prius dictum circumvehatur immoto centro, donec redeat suo loco, fit circulus & imago triadis in unitate, vel monarchiæ; eadem recta linea præcise metitur circulum in perfectum hexagonum, qui per intermissum angulum alternatim ternarij figuram delineat, & ex perfectione progredientem trigonum æquilaterum. Notandum porro, centrum esse unarium & circulum ejus esse ternarium, quicquid autem inferitur inter centrum, & inclusam intrat monarchiam, pro binario habendū est, sive circulus alius, sive trigonus, aut quævis alia figura sit. Qua via vero binarius ab initio factus ex angelo diabolus fit. mensura contemplerur allegorice. Dixi nuper tenebrosam angelum sibi fabricatum fuisse circinum, cujus pes unus ambitionis volubilis fuit, alter autem calumniæ: cumq; calumniam figere conaretur, tantisper ambivit usque dum ad semiternariam figuram ventum sit, tum demum ambitio in calumniam versa, hæc in ambitionem abiit, unde resultavit binarius sub figura serpentis duplicis cornua quatuor erigentis, & inde monomachiæ regnum divisum in seipsum per intersectionem serpentum, quapropter dejectum in tenebras exteriores. Quamvis illusor ab arte nefanda, non propterea cessavit, quin secundo (ut ex binarij conditione est) pervicaciter

vicaciter resumerit instrumentum hoc, tentans, si quo modo vale-
ret hac vice monarchiam struere priore meliorem. Proinde ab in-
terfectione dicta sumens exordium, interfectionibus rem aggressus
est. Circini pedem igitur utrumq; defixit, unū in brutalitatem,
alterum in divortium, cumq; brutalitate circuiret usq; ad circuli
delineationis paulo plus tertiam partem, divortij pes suo loco
motus, gliscenti lubricitate suum sefellit artificem, ac centro ces-
sit. Quo factum ut pes brutalitatis ab artifice nequam, suo loco,
unde prius processerat, revocatus, centri vicem gesserit, divortij
pede per primi primam Euclidis interfectionem faciente, in ambi-
tum priori similem. Atqui hoc ipsum de calumniæ pedē contigit
hac vice, quod de pede divortij, videlicet, nequitia machinatorem
eo ipso deceptit, ut etiam lubricus loco cederet. Quo factum ut tria
puncta nihil concludentia relicta sint unum in interfectione, alia
duo in extremitatibus serpentum sese rursus intersecantium. Cum-
que nequam artifex videret se bina jam vice deceptum, aliud quo-
que nihil effecisse, quam prius, tentare statuit leo fugiens iracun-
dia, quærensque ternarium quem devoret, circuit in gyrum interse-
ctiones auditas repetendo: quo factum ut per tres interfectiones
tria puncta fixerit, & in universum sex, quatuor per interfectiones,
reliqua duo in extrema divisa, & octo serpentes: quæ tamen om-
nia, neq; ad superficiem quadratam, neque ad cubum soliditatis
adducere potuit nequissimus artificiorum omnium corruptor.
Etenim tota sua structura centro carebat omni, sine quo nihil per-
fecti, solidi stabilisque nihil esse potest unquam in tota rerum na-
ra. Concludimus igitur, diabolium esse per accidens absq; centro,
id est, absq; verbo Dei, *sine quo factum est nihil quod factum est.*
Solus enim Deus è nihilo potest aliquid facere, & ex invalido o-
ptimum, item ex eo quod non est, omne id quod est, idq; per solū
verbum suum, quod supernaturale centrum est omnis virtutis at-
que veritatis omnium in omnibus. Ea per corruptionem su ter-
narij (sub quo creatus erat angelus ab initio) figura dicta quater-
naria, humani ternarij monarchiam ejusmodi quatuor interse-
ctionibus octo quoq; serpentibus binis ac binis intersectis, in tot
tamque horridas partes irreparabiles ob centri defectum dilacera-
re dividereque conatus fuit, quod tamen efficere nequit, quia ve-
ritatis in Adamo centri nonnihil residui delere non est ei permissum,
inductione calumniæ & mendacij, ad quæ traxerat Evam.
Quapropter misertus omnipotens & misericors Deus Adamū &
Evæ simul ærummosæ miseræ, ac status calamitosi, decrevit in-
troductam perditionis dissectam notam, nec nisi punctulo adhuc
tantillo coherentem, delere, ac in suam integram monarchiam re-
struere, per instaurationem punctuli hujus in cætrum, quod verus
est character, & nota tutissima nostræ salutis in verbo Dei sita.

Proinde necessarium fuerit monomachię centrum indere ad hunc modum videlicet: A singulis interfectionibus sese mutuo ex diametro respicientibus, binis semper circumeundo prætermisissis, duccantur tres lineę diagonales, in punctulo interfectionis habetur centrum verum quod quaeritur. Ut modo clare vobis demonstrarem imaginem reductionis ternarij ad unitatis simplicitatem, per abjectionem binarij, tum etiam qua ratione quaternarius per conjunctionem in ternario quiescere possit, & una cum eo participes unionis fieri, notate: A singulis postmodum ad singulas interfectiones ducite rectas lineas, hac via quaternarium habebitis triangulorum æquilateralium: quorum unum reliquis tribus includitur, at nullum eorum vitam aut centrum habet præter medium, quia in monarchia non possunt esse plura centra, nec vitæ plures una. Videtisne iam quaternarium in ternario conclusum, at nondum quiescentem in veram hebdomadem philosophicam, de qua nuper bis dixi; Ut igitur una cum ternario reducatur ad unitatis simplicitatem, abjiciendus est omnino ternarius ad hunc nempe modum: A centro totius ternarij ad quemvis trium conorum trianguli magni ducatur linea recta, quæ mentaliter intelligatur circumvolvi a parte suæ extremitatis, ab altera vero extremitate in centro fixa manere, tum quicquid punctorum & linearum est, per istiusmodi circumvolutionem, usque dum redeat unde mota sit abolere delereque. Iam nullus apparebit in monarchia circuli binarius, nullus ternarius, nullus etiam quaternarius, sed hic iam in ternario quiescit, latet, ac una cum eo jubilat sub unitate, licet non conspicuus oculis externis, at solum mentalibus. Sola semidiametri lineæ residua conspicitur quæ pomi reliquum est, propter quod indies contracallidi serpentis monomachiam, dum in caduco hærebimus, nobis est virilitet, & non femineę, præliandum; ne delicti utriusque primi nostri parentis obliti, in idipsum relabamur. Ecce jam habes optime lector ideam monarchiæ triadis in unitate, per me tibi depictam & ob oculos positam, ex qua penitus quam litera præ se fert vel pictura, per tuæ mentis aciem penetrando cognosces quicquid ad spagiricam & adeptam philosophiam pertinet, adjutus tamen eis quæ nuper tibi hoc opusculo revelavi. Per me non stabit quin tibi hac in re bene sit, modo tibi ipsi per ignaviam & recordiam non invidas felicitatem intelligentiæ horum arcanorum, quæ præ cunctis omnibus in hac vita necessaria sunt; quia per admirationem magnalium Dei, ad ejus veram cognitionem, tanquam manu ducunt, quicquid in ejus amorem trahunt, in quo etiam summum Christianorum bonum latet, ac patet solum credentibus in Deum per verbum centrum veritatis ejus filium, in quo, & per quem sunt omnia, cui soli cum patre & spiritu sancto sit laus, honor, & gloria in æternum

Reliquum est ex ordine, ut hunc per pondera libremus.

Diximus antea creationis ordinem constare numeris, mensura, & pondere. Duo præcedentia per unarium & ternarium solos absolvimus absque aliorum adminiculo. Jam per eosdem etiam expendamus pondera in infinitum, quod nullis alijs melius neque aptius fieri potest. Duobus tantum ponderibus: priore unius librae, posterioris trium, libratio progreditur in infinita pondera. Ut unum his libratum duo pondera: hoc & unum, tria vel tres libras pendunt: hoc pondus semel, & semel unum, quatuor: tria semel, & bis unum, quinque: tria bis, sex pondera: tria bis & semel unum, septem: tria bis, & bis unum, octo: tria ter, novem: ter tria & semel unum, decem: ter tria & bis unum, undecim: tria quater, duodecim: sic in millenariorum millenaria plurima. Quod si leviori negotio facere quis volet, ad ista duo alia conficiat sibi tria pondera imparia, ex quinario, septenario, & novenario: vel ponderatam materiam in augmentum addat ponderatae materiae quoties expedire videbitur. Verum enimvero spagirica pondera maneat in unitate, nec nisi per unitatem ad augmentum progressum habent, ut unius centri ad suam primam monarchiam & circumferentiam, decadem videlicet: ac ejusdem centri ad secundam unitatem, centum: ad tertiam mille: ad quartam millenariorum decadem: ad quintam, millenariorum centuriam: ad sextam, millenariorum centuriae decadem: ad septimam, millenariorum centuriae centuriam, & sic in infinitum. Iste progressus ordinis non tam spagiricus est quam naturalis, & in naturae centro occultissimus, per spagiricam artem tamen in lucem prolatus & manifestatus, vel è sua potentia in actum adductus. Hæc sunt quæ de numeralibus ponderibus artificialibus, & naturalibus per unarium, ternarium, & denarium hoc loco dici oportuit. Attamen videamus quid ille binarius, cum suo quaternario præstare valeat in ponderibus artificialibus. Pondere duarum librarum, & altero librarum quatuor, nulla via unarium, neque ternarium, in summa nullum pondus imparium librari potest, sed sola paria. In naturalibus vero suam exercent tyrannidem, cunctas naturae partes per sectiones extra justam proportionem & monarchiam trahentes.

DE LAPIDVM PRECIOSORVM

structura.

HACTENUS naturali ordine proportionequè per numeros, mensuras & pondera deductis; quo tamen singula quæ dixi dilucidius intelligi queant, & ne lapidibus fecisse verba videar, vel ipsis obscurum illum philosophorum lapidem non satis illustrasse: conabor aut lapideos lectores meos in gemmas perspicuas reddere, vel in istas potius metalla transmutare, quo, si mihi non, aliis tamen, facere satis possim. Mercurialem igitur aquam extrahens

Mercurium ipsum philosophorum, resolve in suam quintam essentiam vegetabilem. Hanc in quatuor partes dividito, quarum una sit quarta, altera vero tres quartæ. Sume ex tribus quartis unam cum dimidia, & ex una prioreque parte quarta mediam partem: quæ simul totius mediam partem efficiunt: adhuc modum restabunt tres octavæ in terra sepeliendæ, & una octava aeri cum cæteris quæ postea dicentur, exponenda. In residuæ mediæ partis aliquota parte solve lunæ partem aliquam, solutam clarifica per filtrum & serva, fæces abijciendo tanquam inutiles. Reliquos planetas omnes in aqua Mercurialis residua parte conveniente pro quolibet, solvito, facitoque quod cum luna factum est. Quamlibet solutionem filtratam per se destillabis in balneo maris vaporoso, donec tota humiditas conscenderit, ac in vas submissum se receperit. Postmodum hujus stillati tertiam partem redde fæcibus in cucurbita residuis, ac solum hoc servabis per se. Duas alias tertias in phialam longi colli positas (sigillabis tamen ambas phialas sigillo Hermetis) expones aeri tuto loco ne frangantur: alteram fæces continentem, in terram sub dio sepelias totam, præter extremitatem colli quæ parum emineat. Id ipsum de reliquis alijs planetis seorsim efficies. Alijs duabus phialis includes mercurialem aquam servatam, & sigillabis ut prius: in eâ quæ ad aërem est ponenda, sit octava dicta, in altera vero, quæ sepelienda est in terram, sint octavæ tres. Hoc negotio solutionem philosophicam abtolveris, ut jam ad congelationem venias. Anno revoluto, cura tibi per vitrorum artifices duplex vas confari, quod sphæræ rotundissimæ per medium divitiæ formati habeat, superius quoque vas inferiori sic adaptatum sit, ut ab eo deponi reponique valeat quoties opus erit. Quo peracto, confice tibi formas cereas & vacuas, vasculorum aut cymbarum instar, quæ liquore valeant impleri, & natate super aquam. Modus formas ejusmodi conficiendi hic est: Ferrum oblongum ab una suarum extremitatum limatum atque politum habeas, ea forma quam lapidem referre cupis: hoc tandem oleo tingatur, postmodum ceræ liquatæ mergatur ab extremitate dicta, deinceps aquæ frigidæ: obducta cera circumcisa liberetur à ferro, & formas quas voles habebis. Aliter: Quæcumque rotunda vel rudi quapiam forma lapides effigiatos volubili rota, naturalium instar, scindi vel poliri curato. Tandem exime phialas à terra, & alias ab aere depone. Deinde sphærici tui vasis partem inferiorem aqua Mercuriali terrea, quæ medietatem eius impleat, imbuës, & super eam natate formulas facito. Postmodum si Saturnium, Jovralem, Martialem, Solarem, Venerem, Mercurialem aut Lunarem volueris habere lapidem, cereas formulas paulo minus implebis quorumvis dictorum planetarum cælo, id est, aqua aërea, non ad summum tamen, ne liquor effluat. Tum demum sphæricum vas inferius superiori sua parte

contega-

contegatur, & clausum aliquot horis maneat, usque dum videris aquas in formis aliquantulum densatas. Hoc percepto vas detegens inverte formulas, ut pastam aqua fixativa contingat, contectoque vase maneat in umbra donec durefcant in lapidem. Attamen iste processus transmutatoriam artem magis redolet, quam medicam, ob terræ cum suo cælo commixtionem, quo fit ut lapides ad hunc confecti modum sint obscuriores illis qui parantur hoc artificio, videlicet: Cujuslibet metalli pars, aut aqua terrea, vel frivis, essentia quinta fixativa ponatur in vasis partem inferiorem, & formis per se quoque supernatantibus vacuis, claudatur superiori parte, clausumque vas per quartam horæ partem relinquatur, ut formæ vapore quodam invisibili fixativoque imbuan- tur. Postmodum aperto vase, formæ cælo vel aqua replentur ærea tantum, ac rursus clauso procedatur ut supra. Poterunt etiam omnes aquæ terræ in vas inferius mixtæ simul effundi, formæ quoque cælicis aquis permixtis impleri, & eodem processu habebitur lapis unicus planetas omnes in se complectens. Nonnulli duorum aut trium planetarum vapores antea dictos, juxta proportionem ex arbitrio depromptam commiscant, ut infra positos lapides parent, suisque coloribus adornent.

Carbunculus fit ex cælo solis, & ex ejusdem terra,

Adamas ex lunæ cælo & terra.

Sapphirus ex cælo lunæ, & hujus terra, terræ Jovis permixta.

Topasius ex cælo Martis, & Solis terra.

Hyacinthus ex cælo & terra Martis, cum terra solis mixtis.

Eliotropia ex cælo Veneris, & ex cælo & terra Martis, cum terra lunæ.

Alamandina fit ex cælo & terra Martis.

Pallax fit ex cælo & terra lunæ, cum æquali pōdere terræ Solis.

Beryllus, ex lunæ & Jovis cælis æqualibus, cum terra lunæ.

Unio fit ex una parte cæli Jovis & ejus terra, cum quinque partibus cæli lunæ.

Solaris lapis fit ex ejus cælo & terra. Similiter omnium aliorum planetarum lapides, quisque ex suo cælo & terra.

Smaragdus fit ex cælo Veneris, & ex terra lunæ.

Lapis mixtus, fit ex omnium cælis atque terris æqualiter mixtis.

Possunt & alij multi lapides hac arte fieri ad naturalium imitationem, quos recensere longum foret. Quisque autem juxta suam experientiam, quoscumque volet fabricare, suis ornare coloribus, atque virtutibus, characteribus insculpere, sub constellationibus (ubi ramen bonus fuerit mathematicus) brevi temporis spacio, priusquam aspectus repente nimis transeant commodissime poterit. Quid aliud modo restabit, quam lapidum & metallorum vires omnium particulares diligenter investigare, & ad medicinam coaptare?

Sapientes olim in sculptis lapidibus tempore constellationum atque metallis, collo duntaxat appensis gestatisque plerosque morbos & fere omnes curare noverunt absque superstitione. Unde quæto virtus hæc, nisi partim à materiali forma, partim à characteribus & imaginibus, & potissimum à virtutibus in ejusmodi materiam rite dispositam, per cælum formaliter inditis & copiosius affluentibus, perque exacte observatis constellationes, mediantibus etiam applicationibus de potentia in actum deducuntibus? Nil sane mirum considerantibus, imo intelligentibus mundi superioris ad inferiorem, & istius ad illum nexum, indissolubilemque conjugij naturalis confœderationem. Siquidem apud nos moveri nihil potest arte, quod superius itidem non commoveatur: contra quicquid superius agitur, imprimatur in inferiora, eoque potentius ac firmitus, quo materia cujusque rei fuit accuratius disposita præparata. Notandum tamen, similia non nisi in sibi similibus naturali proprietate, & non in dissimilibus agere. Exempli gratia, si membrum aliquod in humano corpore lætum fuerit marito, correspondens in uxoris ejus corpore simile membrum, etsi non actu, potentia tamen, & naturali compassione quadam, ob conjugij divinum & non humanum vinculum, absens præsensque læditur etiam: si modo verum sit conjugium & utrinque non vitiatum. Huius rei causam reddere norunt adepti philosophi, triadis esse cum simili triade compactissimam ac indissolubilem unionem. Quanto magis in universa natura (quod in peculiari) hoc ipsum fieri necessum est. Etenim ipsa divino conjugio constat ex mundo superiore & inferiore à Deo sic ordinatis, ut unus eorum nihil contineat, quod non sibi correspondens habeat alter.

Cum igitur alter mundus qui minor dicitur, homo videlicet, corpore vitalique spiritu, sit ad magni similitudinem creatus, rationali quidem ad imaginem Dei, quicquid in maiore fuerit, in minore similitudine potentiave necessario esse oportet: alioquin negabitur ad imaginem ejus creatum esse, quod opera data contra scripturas sacras pugnat è directo. Præinde ut in superiori cælo nunquam cessant motus, hominis etiam spiritus vitalis, quiescente vel dormiente corpore, motus exercere suos non cessat, imo potius & exactius operatur quam vigilante. Quapropter mox atque membrum aliquod in humano corpore tangitur, æque cito huiusmodi tactus ad spiritum pervenit. Equis dubitare potest? alioqui non sentiretur, cum sensus omnis, & vita, & actio, utriusque sit ex spiritu, & non ex corpore. Vice versa contristato spiritu vel afflicto, corpus torpescere ac pati est necesse. Porro simile conjugium videmus inter spiritum & corpus hominis, quod diximus inter cælum & terram esse. Rursus qualiscunque sit in cælo motus, in hominem influit, aut in illa quæ propter ipsum & ad usum ejus creata sunt. Non est mirandum igitur, si fieri valeant arte lapides

pidēs pretioſis non abſimiles, qui homines curent, à morbis quoque vindicent, ubi ſub aſpectibus (ut ajunt) felicibus fabricati fuerint. Quanto magis in ſuos reſoluti liquores, & intra corpus adhibiti, remedia potentiffima ſunt futura. Siquidem cœleſtis virtus omnis in hunc finem creata eſt à Deo, ut longam ſanamque vitam quocunq; modo influxibus ſuis imprimeret homini, quotieſcunq; vitium contra naturam ortum ex ſerpente binario, in monarchiam illius irrepſiſſet. Reliquum erit, ut à mineralium temperatis lapidibus, ad animantium temperatiſſimos veniamus, cujus medium habetote.

Perfecti minoris (cujus nuper meminimus, & quod apertiffimis verbis docuimus) partem aliquam è cucurbitula per cineres igne ſuavi admodum primi gradus deſtillato, uſque dum eo calore ſtillare poterit. Animadvertendum tamen, ut prius balneo maris diſſolutum ſit ante hanc primam deſtillationem. Amoto poſtmodum recipiente, clauiſque, admoveatur aliud, optimeque lutetur in commiſſuris, fortiorique deſtilletur igne, donec liquor aſcendere calore hoc omnis poterit. Secundum hunc liquorem in vaſe recenti poſitum ad ſua ſæces reſundendo; quæ viſcoſæ factæ poſtmodum ejuſcemodi affuſionibus reſolvuntur: attamen tertia vice deſtilletur in cineribus. Poſtremum hoc ſtillatum in alio recenti vaſe poſitum deſtilletur balneo maris quater, ſingulis vicibus ſæces amovendo & per ſe ſeorſim reſervando. Continuetur poſtrema deſtillatio, donec liquor limpidiſſimus & ſplendens nitore unionum efficiatur: cujus uſus hic eſt: Unionibus orientalibus, aut aliis pulcherrimis cujuſcunq; quantitatis, parvis aut magnis in vaſe vitreo mundiffimo poſitis, affunde parum iſtius aquæ jam ultimo deſtillatæ, ut aliquantulum ſupernatet, & claudatur vaſ optime ne reſpiret. Poſt horas tres videbis uniones in paſtam albiſſimam reſolutos: in ſuperficie vero eminebit aqua inſigniter clara, hæc per modeſtiſſimam inclinationem in aliud vaſculum effundes abſque ulla turbatione: reſiſta in eodem vitro paſta in quo erat, ac in balneo maris poſita vaſe clauiſo per dies tres maneat, tandem eximatur. Deinceps formam argenteam auro intus ad cavitatem obductam, inſtar illarum quibus formantur globuli ſphærici, tantæ capacitatis, quantæ viſ unionè fieri, per aurifabrum jubeto confici. Ad utriuſque partis cavæ oriſicium, aureum ſilum in tranſverſum aptetur ſubtiliſſimum ad diametrum, ut pro ſui medietate partem utramque formæ inſigniat, ut etiam protrudi ac retrahi queat. Poſtmodum utraque formæ cava pars impleatur unionum paſta, aurea tamen ſpatula, inde mox protenſo filo conjungantur, & ſilum huc atque illuc agitur, quo forati ſint uniones. Aperta forma, eximantur maxima induſtria, & ponantur in vaſ latum aureum manibus non attingendo, cooperto

vase sibi simili, siccentur in umbra extra solis radios. Formatos omnes dicto filo penetrabis nec manibus attingas, & in vitro vase claram suam aquam continente suspendantur, & ocluso vase ponantur ad aerem extra solis radios diebus octo. Postmodum ad solem diebus tribus consistantur, agitando vas singulis ternis horis modestissime. Liquoris hujusmodi vapore perficientur & cogaulabuntur in duritiem. Eodem processu poterunt carbunculi, & rubini plures aut unus fieri tantæ quantitatis, quantæ volet artifex, Mercurio rubeo perfecto semel tantum soluto. Si reliquorum colorum lapides parare voles, cum albo Mercurio philosophico feceris ut supra: quia color albus est aliorum omnium susceptivus. Congelationem ad opus hoc necessariam, ex præcedentibus quivis invenire poterit industrius operator dicta longe præstantiorem. Proinde cælestes aquæ mineralibus imprægnatæ virtutibus, aeri cum exponuntur per integri circuli revolutionem, latius ac fecundius imprægnantur viribus ac virtutibus cælestibus, quibus ad resolutionem omnium, solidissimorum etiam corporum aptæ fiunt & idoneæ. Inferiores tamen cælestes etiam expositæ ventri terræ, virtutes easdem accipiunt eodem tempore, sed alio medio, nempe terreo, quo coagulandi omnia vim acquirunt, & suum argentum vivum. Inter sulphura quæque hoc unicum est excellentissimum, ut etiam argentum vivum, quod docuimus præ cæteris præstantissimum, ac magis philosophicum: Quamquam & alia multa sulphura sunt philosophica, pariter & argenta viva, non tamen in tanta subtilitate virtuteque sublimata. Sunt igitur aquæ philosophorum istæ cæteras inter præstantissimæ, uti formalis una, cælestis & superior: altera materialis & inferior: quæ tamen ambæ nascuntur ex una & eadem radice, nec nisi per industriam & applicationem ad hoc artificium spagiricum differunt, ut confirmetur quod supra per Hermetem docetur: *Quod est inferius, est sicut id quod est superius, & e contra.* Ne in posterum igitur quispiam (ut solitum est hætenus) conqueratur de obscuritate lapidis & lapidum philosophorum, jam satis claros, perspicuos, diaphanos, & illustres ex obscurioribus adhibui, illustravi, lucique suæ reddidi vobis lectoribus ingeniosis, quo responderent ultima primis, & e contra, videlicet artificialis lux & spagirica luci naturæ, quæ huic opusculo foetuique nostro recens nato nomen dedit. Faxit omnipotens Deus ut omnibus lectoribus, quos novit esse dignos, utilis esse queat ac salutaris, ad ipsius gloriam, cui soli acceptam lucem fero, non scholis Atheniensibus, neque aliis. Indignos autem arreccat ab istorum lectione, quoniam ipsorum non est fermenti genus: verum enim veto dignis ad adyta patet aditus, indignis abditus.

F I N I S.

CONGR.

CONGERIES

PARACELSICAE CHEMIAE
DE TRANSMUTATIONIBUS

METALLORUM.

Præfatio ad lectorem.

OMnis operatio proprium requirit ordinem, sine quo pulcri laudatq; nihil perficitur, quod ullam utilitatem adferre queat hominibus. Quid in hac vita quæso confusione potest esse perniciosius? Nunquid scimus hanc perdidisse mundum ab initio, cujus adhuc vestigia magno plurimorum malo sunt ob oculos posita, ut nihil non corruptum cernere liceat ubique gentium. Cuius igitur bono viro, & Christiano imprimis rejicienda summeq; vitanda, maxime quod ex inimico Dei hominumq; prodeat. An putamus Deum Opt. Max. frustra primum, in condendo hujus mundi fabricam, ordinem servare voluisse? Hunc nobis dubio procul meditantandum, non modo cernendum proposuit. Si probe cognitum esset quanta hinc nobis utilitas, quanta doctrina obtingere potest, nullos alios libros, nullos Doctores eo priores, qui testimonium veri solus perhibet in cordibus nostris, optaremus. Hic nos doces in pace, qui pacis est auctor, querere potissimum ordinem, qui si servetur, pacifica simul atq; tranquilla futura sunt omnia. Contra cum violatur, mox est præforibus nobis discordia per confusionem. Hinc est quod Dominus noster Iesus Christus, pacem roties discipulis suis inculcans, ab eis quoq; recedens pro testamento reliquerit, ac nobis in unione. Pacem meam (inquit) do vobis, pacem meam relinquo vobis. Quid aliud sonant ista sacratissima verba, quam si audiamus, estote uniti in me, sicut ego & pater meus unum sumus? Alia sane via non possemus uniri quam pace, quæ consistit in ordinis observa-
tione

*tionem divini. Tenendus est igitur in omnibus operibus, sine
 spiritualibus, sive temporalibus, ordo, tanquam pacis &
 omnis concordiae radix potissima, ut omnes hominum a-
 ctiones & exercitia quaevis hunc spectent. Proinde Para-
 celsus medicina summum & precipuum arcanum tracta-
 turus, in transmutatione rerum naturalium ad ultimum
 perfectionis gradum, quis sit ordo tenendus imprimis indi-
 care voluit. Ob hunc siquidem exacte non servatum plu-
 rimi seducuntur in transmutationis artificio, qui postmo-
 dum erroris sui culpam in artem rejiciunt, hanc una cum
 suis scriptoribus falso falsitatis insimulant, ac si jucundum
 esse posset, multos impendere labores in deridendis homini-
 bus. Quicumque talia vel cogitant, vel proferunt, est
 multam sibi sapientiam adscribant, idiotarum more lo-
 quuntur. Natura satis hoc genus hominum palam ar-
 guit in omnibus. Verum quis ejus ordinem considerat, vel
 ullatenus contemplatur, eorum etiam qui profitentur Phy-
 sicam (ut interim de ceteris taceam) quis inquam profun-
 da scrutatur ejus mysteria, à suis operibus manifesto licet
 apparentibus & rerum transmutationem insciabitur?
 Quicquid enim operatur natura, juxta sibi praescriptum
 ordinem divinitus, id ipsum efficit absque variatione, ut si
 per externum accidens nonnunquam impediatur, quo mi-
 nus hunc observare valeat, in monstrum abit recedens à
 natura quod producitur. Non est hic error ejus, at impe-
 dimentum. Quis impedit, inquires? Confusionis auctor
 per suos ministros id semper molitus est ab initio, nec desi-
 stet in finem usque. Quapropter non est abhominibus vel
 scriptoribus addiscendum potius quam ab illa, quam indies
 videmus transmutare composita sua elementa in aliam
 formam decompositam, & non in aliam materiam. Porro
 communis haec omnibus rebus & elementis, ut non nisi forma
 species inter se differat. Hujus exemplum esto terra vacua,
 sterilis, & inanis, quae sub dio tantum posita, sola rigatione
 per pluviam, radiisq; solaribus praeter omne semen aliud, suas
 produ-*

producit herbas, animalcula, nec non mineralia. Quis
 quaso non videt hanc esse naturalem transmutationem
 formarum, & non materia? Hoc etiam docemur exemplo,
 si forma separantur ab elementis naturalium, hac ad
 quamcunq; formam idonea fieri. Quandoquidem una &
 eadem elementorum materia: non unam aut aliam, sed
 omnes formas in triplici genere productorum suscipit. Nec
 opus est perquirere utrum elementa vegetabilium suis spo-
 liata formis, valeant formam recipere mineralem; res per
 se clara est? porro cadaverum elementa in terram reversa,
 fiunt elementa vegetabilium & aliorum, sic de reliquis.
 Cum igitur elementum unius generis, alterius generis fiat
 elementum, quanto magis elementum unius speciei, fieri
 potest elementum alterius speciei sub eodem genere. Forma
 namque non sunt ex elementis, at ex firmamento. Proinde
 nemo sane transmutationes rerum negare poterit, qui for-
 mas ab elementis separari videt. Experientia sit lignum
 igne consumptum & in cineres versum, forma sua vegeta-
 bili in auras abeunte, qua si per spagiricum vas excipiatur
 ne avolet, ac iterum ad suos refundatur cineres, purificen-
 tur simul in muscilaginosam substantiam, terraque rur-
 sum demandentur, in pristinam redibunt formam, quod
 quidem cineres per se non effecissent, ut ponit auctor libri
 de resurrectione rerum. Qui credere nolit, experiatur,
 ac ordinem praescriptum servet, alioqui non evenit ob con-
 fusionem, quod sine hac optime successisset. Ut igitur pro-
 pria forma separari potest a suis elementis, ac rursus in ea
 redire, si hac alterius speciei forma sint imbuta, sub eodem
 genere tamen; quid obstabit quin eam induant? Eleme-
 nta siquidem nullam de se formam edunt, solum eam, qua
 est in semine, quemadmodum terra non elementi cujus-
 piam formam producit, sed bene framenti ex frumento, &
 arboris e nucleo. Primum igitur ac praecipuum huius rei
 negotium in eo consistit, ut rite juxta spagiricum ordinem
 a natura mutatum, fiat separatio formarum a suis ele-
 mentis.

mentis. Hunc non somniantur spagiri philosophi more Græcorum, sed à natura tantum edocti, vitreis utuntur organis, ut illa stomacho, quibus & igne suam coquunt materiam, ut ipsa naturali calore cibum in chylum macerat coquendo, subtiliat, solvit ac putrefacit priusquam separet. Ars pariter suam materiam calcinando sublimat, solvit, & putrefacit antequam destillatione separet. Postmodum segregat purum ab impuro, videlicet firmamentales partes ab elementis, & rursus utraq; à suis impuritatibus superfluis. Id ipsum natura docet, quæ chylum suum putrefactum in duas partes dividit, unam ut puriorem hepate rursus decoquendam exhibet, alteram autem ut impuriorem ad intestina relegat in ejectionem. Ab hepate fit & altera separatio, quarum una inservit nutriendis elementis corporis, altera vero vitalibus & firmamentalibus partibus alendis atq; fovendis, ad spiritus vita retentionem in suo subjecto, radicali humido videlicet. In hoc passu controversia cernitur Græcorum cum spagiris: illi volunt separationem in hepate fieri quatuor humorum tantum, quos tribuunt elementis, & ita firmamenti rerum nullam vel mentionem faciunt, neq; discretionem, ac si vita esset ex elementis, confusam de his tradunt absq; discrimine doctrinam: contra spagiri docent, elementa sibi similibus ali tantum, & vitalia vitalibus. In dubium siquidem nemo physicus revocare potest, vitam rerum naturalem deberi firmamento post Deum, & non elementis: item corporea nutriri corporibus, spiritibus quoq; spiritualia corpora; vel ut melius intelligatur, materialia materialibus, quæ admodum formalia formalibus corporibus: ne dicamur ab argutis formas absque materia ponere, vel e contra. Dicimus enim elementa propriam, & formam, & vitam à firmamento etiam esse sortita, sed hæc ipsa sola generare minimè posse præter alios firmamentales influxus peculiare, non magis quam sine viro femina. Deus porro vitam in creatione per lucem dedit omnibus, ad propagationem verò quibusq; semen in quo
forma

forma delitescit, ordinavit. Sunt itaq; influxus firmamenti semina, per quæ matrices elementorum & concipiunt, & pariunt, cum sine his nihil efficere valeant quod ad generationem faciat, etsi semen propaginis in utero gestent. Rursus dicimus spiritus cœlestes natura, quanquam spirituales sunt, quemadmodum radij solis existunt, nihilominus ex conjunctione cum elementis, corpora sortiuntur sibi congrua, & spiritualia pro vehiculis. Quapropter istorum in Physica maxima est habenda ratio potius quam elementarium humorum, vel qualitatum. In hoc plurimum elaboravit spagirica schola, ut vehiculum vitæ semper à corporibus crassioribus liberet, veluti de carcere, quo vitam fovet, instauret, ac diu retineat in humano corpore. Non minus opus fuit invenire materiam, quæ plus in suis creatione hausisset influxuum ejusmodi vitalium & cœlestium: hanc esse comperit, quæ proximius ad centrum accederet. In isto namq; radij cœlestium omnium, non secus atq; jacula undiq; ad scopum unicum laxata concurrunt. Hinc fit ut compressa vis, & confluentia virtutum, intensissimam nanciscatur actionem atque vehementissimam in extensione. Quanto magis igitur à centro distant influxus, tanto rariores & laxiores inveniuntur, minorumque virium atque virtutum, quemadmodum à vegetabilibus videre licet. Quamobrem experientia meditationem subsequuta, docuit in metallis, & mineralibus, quæ centro sunt viciniora, præstantissimas omnium & copiosissimas inesse virtutes. Hæc igitur prætulerunt cunctis aliis, ex quibus elicerent medicina quandam universalem formam unitissimam atque temperatissimam, qua singula tandem ad unionem & verum temperamentum adducerentur. Unione siquidem nihil unquam temperatius, generalius, latiusve, nihil etiam copiosius extenditur, quàm centralis essentia physica. Proinde medicina talis, per separationem ordine requisito tracta de metallis aut

mine-

mineralibus, cuncta quibus applicatur, ad centralis unio-
nis atq; temperatura naturam, summumque perfectionis
gradum transmutat. Inde factum, ut ob universalem ejus-
modi potentiam atque virtutem, quod olim Ægyptiaca ve-
tustas (ab Hebræis nimirum edocta Mosaicas traditiones ex
Genesi) ad medicinam præsertim elaborarat, Græcorum a-
varitia, necnon ambitio perverterit in thesauros accumu-
landos, lolioq; sue falsitatis conspurcavit, quemadmodum
reliquas artes infinitis sophisticationibus. Paucos, imò fere
nullos hujus artis libros reliquerunt integros, qui non po-
terant enigmatica Ægyptiorum scripta resolvere (ut ipse
testatur Aristoteles) invidia moti corruperunt suis fabulis,
ut jam sit impossibile per libros antiquorum è limine vix
eam salutare. Verum enimvero, quanquam vix è centum
millibus unus hanc artem adeptus sit, præter hunc nonnulli
tamen intelligentes, animos vere philosophicos alunt, vel
sola meditatione tanta raritatis tantaque profunditatis
divina sapientia, pro scintilla in hoc arcano maximo relu-
centis, quibus apprime jucundum est in ejusmodi magnali-
bus Dei versari magis, quam plerisque aliis in suis opibus
atque delitiis. Alacriter igitur, ad scalam transmutatio-
nis tandem veniamus, & videamus quidnam sit ex mente
Paracelsi transmutatio. Tandem ad secundam hujus ope-
ris partem transibimus, quæ Genealogiam narrabit mi-
neralium.

CAPVT I.

De scala transmutationis.

SI rerum naturalium transmutatio, formarum
suarum in alias alteratio, ut metallorum & ligno-
rum in lapides, aut in vitrum; lapidum in carbo-
nes, &c. Compertum est metalla sub terra, etiam
in monetâ excusa prius, à natura fuisse quando-
que in lapideam substantiam versa, quæ suorum principum adhuc
retinerent imagines; item quereuum radices fulmine, vel alia
sidera-

sideratione quavis ictas, in lapides veros transmutatas fuisse. Fontes etiam plurimis locis scaturiunt, qui naturali proprietate coniecta quæque transformant in durissimos lapides. Hæc & similia naturæ opera contemplati sapientes viri, didicerunt arte pariter similia fieri posse, modo servetur similis, quem natura docet à suis instrumentis, ordo. Idipsum videmus in plerisque monicibus fieri, ut ex lapidibus carbones Ætheo quodam igne naturaliter generentur, quorum etiam in fabrilibus officinis usus est frequentissimus. Ut ista postrema transmutatio fit per ignem in terra, reliquæ supra positæ, per aquam & aerem fieri videntur. Hæc igitur sunt instrumenta naturæ, sunt etiam ipsi pro materia, motus vero pro forma. Quid igitur, si naturale compositum terra fiat per ignem, & illa aqua per aerem, hic autem ignis per ignem, & iste rursus descendens aer fit per aerem, & hic denuo per aquam fiat aqua, postremo tandem ista per ignem in terram redeat: quam putatis inde futuram transmutationem quæso? Siquidem experiri fueritis, cognoscetis. Ignarum vulgus hæc non videt, nec aliud de causa, nisi quod naturæ non consideret arcana. Quicumque igitur una cum isto hæc ignorat, ac inficiatur, quæ naturæ cunctis ob oculos ponit, is quantumvis doctus aut literatus esse videatur, non est philosophi neque physici nomine dignus. Unde quæso Physica fundamentum primum habet, an ex apparentia tantum vel rerum naturalium manifestâ superficie? Nihil minus, at ex occultissimis operationibus naturæ, ad manifestissimos effectus comparatis. Quandoquidem ut ipsa natura sensibus omnibus est inperceptibilis, non secus & eius operationes omnes. Quis quæso vidit unquam arborem crescere, solem & astra moveri? nemo. Crevisse tamen illas, & ista mota fuisse per intervalla, qui vis animadvertit. Mente potissimum in physicis igitur est opus, magis quam oculis vel alijs sensibus. Quanquam isti nobis indiciorum vice sunt, ut ulterius progrediamur, alioqui inter philosophum & rusticum nulla futura differentia est. Ut autem ad institutum redeamus: Scala transmutationis septem gradus principes habet, ut sunt: Calcinatio, Sublimatio, Solutio, Putrefactio, Destillatio, Coagulatio, & Tinctura. Sub calcinatione continentur hæc ejus membra: Reverberatio, Cimentatio, item Incineratio. Quibus omnibus operationibus cuncta vertuntur in calcem, vel in cineres. Primo igitur transmutationis gradu, elementata corpora naturalia convertuntur in terram, medio quidem igne tanquam instrumento. Hoc loco inprimis notanda differentia inter elementa materialia, & instrumentalia, de quibus obiter dictum est. Hæc enim externa sunt, illa autem interna. Completa utique prima, sive per calcinationem, sive reverberationem, cimentationem, aut incinerationem, operatione; suc-

ne; succedit ex ordine præparationum sublimatio, qua terra jam calcinata, vel in aquam, vel in aerem convertitur, juxta rei convertendæ naturam atq; proprietatem. Etenim siccorum potissimum, est elevatio volatiliū partium à fixis, quapropter istiusmodi conditionis rebus convenit sublimatio. Si tamen humidorum separatio fieri debeat, ut vegetabilium, aut animalium, tum istorum sublimatio quinto gradui cōvenit, de stillationi videlicet. Sed quia hoc loco maximè de siccis agetur, uti metallis atque mineralibus, ordo pariter his congruus erit observandus. Proinde sublimata pars volatilis, non secus atque in humidis, per cohobationes, id est separatarum partium reconnectiones, & iteratas vel repetitas separationes, eo fixationis deveniunt ut cum fixis partibus infra manent, & non amplius ascendunt, sed in olei forma consistant, aut lapidis: per aerem enim solutione transeunt in oleum, coagulatione vero per ignem in lapidem. Exemplo sit omne metallum armoniaco sale in sublimationem actum, hoc enim successibus lapidescit. Hac operatione sublimationum corrosiva multa dulcescunt, vel mitescunt, & contra, cum additione tamen alterius substantiæ. Item acria multa dulcescunt, accescunt ex adverso dulcia, nonnulla per se, vel cum aliis ad hunc modum præparata. Ad secundum postea, tertius gradus accedit, solutio videlicet, & duplex, una frigoris, altera vero caloris. Salia, corrosiva, & calcinata quævis per ignem coagulantur, frigore tandem aeris resolvuntur in liquorem, aquam, vel oleum, humido loco ut in cella, vel in aere super marmoreum lapidem, aut vitrum posita. Pinguiatamen & sulphurea calore ignis resolvuntur. Summatim autem quod ignis calore solvitur, aeris frigore tandem coagulatur: contra, quod frigore solvitur, aeris, ignis calore coagulatur. Notato qua ratione frigidum aerem esse dicimus, quod pugnare quodammodo videtur contra nonnullorum philosophantium opinionem: volunt enim isti calidum & humidum esse. Verum ex quibus constat aer, non considerant. An non ex igne & aqua? quid enim aliud est aer quam aqua per ignem resoluta? Quandoque igitur ab una sui parte, igne scilicet, calorem & siccitatem, ab altera vero frigiditatem, & aquæ suæ humiditatem mutuatur. Sunt enim hæc qualitates principes tantum, reliquæ vero duæ harum ministræ. Nihil enim natura calidum, quod etiam necessario siccum non sit naturaliter, nihil item frigidum quod ea ratione humidum non sit. Quicquid præterea his contingit, natura non, sed per accidens fieri iudicato. Non aliter de elementis, principem locum obtinet ignis & aqua, terra vero frigiditatem à sociis videlicet aqua mutuatur, & siccitatem quam habet ab igne, per se autem nunquam calida, neq; humida, imò neq; frigida neq; sicca, sed alijs suis duobus principibus infer vire videtur hæud aliter, quam cæca cuius sigillo.

gillo. Pariter de aere judicandum: sic enim à suo patre calorem & siccitatem habet ab igne scilicet, frigiditatē & humiditatem ab aqua sua matre. Generantur ergo tanquam à suis parentibus igne & aqua, masculus aer, seu potius hermaphroditus, & foemina terra. Adhuc de naturalibus instrumentis & materia. Quartus gradus est putrefactio, hic ob suam excellentiam merito primum locum obtinere deberet, nisi contra verum ordinem, & arcanum, hoc loco multis occultum, & paucissimis manifestum, pugnaret inversio. Manere debet igitur quæ posita series, & non variati, non magis quàm in cathenis annuli, in quibus si fortè deficiat unicus, qui detinetur eis captivus aufugerit. Putrefactionis itaque proprietates est, ut veterem naturam rerum consumens, novam introducat, & nonnunquam producat fructum alterius generationis: Viva namque omnia corruptione moriuntur, mortuæ putrescunt, iterumque per generationis transmutationem in ea vitam acquirunt. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt atque mitescunt, omnes colores in alios transmutantur, item purum ab impuro subsidente deorsum separatur. Putrefactionis membra sunt digestio, & circulatio. Quintus denique gradus est destillatio, quæ nihil aliud est quàm humidi à sicco, & rari à crasso separatio. Hujus membra sunt ascensio, lotio, imbibitio, cohobatio, & fixatio. Cohobatio vero quæ singula concludit, est liquoris destillati ad suas sæces repetita sæpius affusio, destillatioque. Ut vitriolum cohobationibus per propriam suam aquam fixatur, atque tum vocatur alumen saccharinum, quod solutum in liquorem, & deinceps putrefactum per mensem ac destillatum, aquam exhibet in modum sacchari dulcissimam: arcanum ad medicinam præ multis excellentissimum, ad extinguendum ignem microcosmicum fossoribus metallorum advenientem, quod lib. de morbis fossorum mineralium habetur amplius. Ad eundem modum & alia mineralia quævis & aquosa, veluti sal nitrum, figi possunt cohobationibus. Sextus gradus est coagulatio, quæ quidem, ut sibi correspondens ex adverso solutio, duplex etiam est, frigoris & caloris, id est aeris & ignis. Rursus utraque coagulatio duplex, ut frigoris duæ, totidemque caloris existunt. Frigoris prior fit ex aere communi extrahit ignem: posterior autem ex superiori firmamento per hyemalem lapidem, qui aquas omnes in nivem & glaciem congelat. Caloris tamen coagulatio prior, fit per industriam in arte gradationibus ignis observatis, & est fixa; reliquæ vero frigoris in alchemia non sunt fixæ. Posterior caloris coagulatio fit ab Ætnæo, & minerali sub terra, nec non sub montibus igne, per naturalem Archeum terræ gradato: huic non usque adeo dissimilis est ignis, qui per alchemiam ad coagulationem gradatus excitatur. Quicquid hoc Ætnæo coagulatur igne, fixum permanet.

ut a metallis & mineralibus videre licet, quæ singula constant, ab initio, ex mucilaginosâ materiâ quadam, per Æneum ignem, & Archæum terræ naturalem artificē in montibus in lapides, metalla, marcasitas, salia, &c. coagulata. Septimus atque postremus scilicet transmutationis gradus est Tinctura, nobilissima præ cunctis omnibus ex arte Chémica conflata medicina, qua quidem corpora quævis metalla, nec non humana tinguntur in longè, quam erant antea naturaliter, meliorem, nobiliorem, & præstantiorem substantiam, ac ad summum sanitatis, coloris, & perfectionis gradum, potiorem & excellentiorem naturam adducuntur. Eiusmodi tincturarum variæ sunt species, hoc loco minime recensendæ. Corpora primum à sua coagulatione metalla per ignem amovenda, liquandaq; sunt, alioqui tincturâ non recipiunt activam, nisi reserata sint & aperta. Metallorum etiâ tincturæ quævis esse debent admodum fixæ substantiæ, faciliq; fusibilis & incombustibilis nature, ut super ignitam laminam positæ mox ut cera fluant, citiusq; metallum absque fumo penetrent, quam oleum papyrum, aut aqua spongiam subintrare videretur, idque tingant in album rubecumque colorem in igne permanentem & examini cuivis expositum. Primo igitur gradu calcinationis ad ejusmodi tincturas metalla in alcohol adducta, faciliem acquirunt liquefactionem secundo gradu solutionis videlicet, ac deinceps per putrefactionem, ac distillationem eorum tincturæ figi debent, & incombustibiles fieri, coloreque non variabiles. Ad humanorum vero corporum sanitatem instauratione & innovatione recuperandam aut conservandam, ex auro, unionibus, antimonio, sulphure, vitriolo, similibusque trahi debent. Ignium etiam varia subjecta, varias habent operationes in alchemia, ut aliam lignorum flammæ quem vivum ignem vocant, & quo calcinantur ac reverberantur omnium corpora metallorum aut aliorum: aliam continuus candelæ, vel lychni calor, quo volatilia figuntur, aliam carbonum, quo corpora cementantur, colorantur, & purgantur à suis excrementis, item aurum & argentum ad altiore gradum adducuntur, Venus dealbatur, & in summa cuncta metalla innovantur: aliam operationem habet ignita lamina ferri, super quâ fit examen tincturarum: aliam calor per ignem excitatus medio limaturarum ferri: aliam in cineribus: in arena item aliam: & in balneo Maris vel Mariæ (ut vocant) aliam, quo quidem fiunt variæ distillationes, sublimationes, & coagulationes: aliam etiam habet balneum rosis, quod vaporosum vocavi alias, quo multæ rerum corporalium fiunt solutiones: aliam venter equinus habet, in quo præcipuè fiunt putrefactiones atque digestiones: item his omnibus longè aliam habet invisibilis ignis, id est, radiorum Solis, qui per speculum aut crystallum palam fit à suis operationibus, & de quo veteres non

me mi-

METALLORUM.

301

meminerunt. Hoc igne tria cujusque rei principia super igneam mensam, absque metu flagrationis vel adustionis separari possunt, ac metalla quævis præter visibilem ignem liquefieri, nec non adustibilia quæque in carbones & cineres concremari. Cæterum transmutationes metallorum imperfectorum ad perfectionem, fieri non bene possunt absque lapide vel tinctura, de quibus infra suo loco tractabimus. Proinde etiam infra de transmutationibus imperfectorum in imperfecta nonnulla dicemus ad probationem transmutationum duntaxat adducta, non prius tamen quam ignis tractationem in quo totius artis cardo potissimum vertitur, compleverimus, & aliquot lapidis processus ex Paracelso docuerimus.

De simplici Chemicorum igne.

CAP. II. I

POSTquam de transmutationum artificio per scalam & suos gradus quod satis est ingeniosis diximus, ut fervetur (de quo supra narratum est) ordo, necessarium erit instrumeta prius, quam materiam ipsam initiandis proponere, ne rudes & inepti pedem prius quam manum admoveant. Huc igitur non accedant quibus mens, oculus non est, cuique manus inservire nequeat: pes enim & carnis oculus absque mente sana & incorrupta, prorsum inepti. Potissimum itaque maximeque requisitum instrumentum est ignis, qui quidem ex propria natura vivens, à nullo alio vivificatur igne. Hinc fit etiam, ut potestatem atque vires habeat quemcumque alium in rebus occultum vivificandi. Qualis in hoc mundo Sol à Deo creatus est, ut quiescentem ignem in omnibus expergefaciat, utque Lunæ, Mercurij, Veneris, Martis, Jovis, atque Saturni, & reliquorū astrorum sphaeras omnes accendat igne suo, quæ alioqui de se nullū habent, nec de se præbere possunt: etenim per se ipsa mortua sunt, accensa tamē igne solari, vivunt, suas quoque, juxta cujusque proprietatem, operationes perficiunt. Sol vero lumen & vitā quam habet ignem, ab alio nullo recipit astro, solum à Deo suo creatore regitur, ut semper & æqualiter in seipso ardeat ac luceat quamecumque aliam lucem naturalem illuminans. Haud aliter in arte spagirica judicandus est ignis athanoris, furnique secreti philosophorum, qui furnum, & sphaeram vasis accendit ignemque materię, quemadmodum sol in universo mundo videtur operari, sine quo nihil in eo prorsum generari potest. Pariter in arte nil efficitur absque hoc igne simplici, cum sit potissima pars & operatio hujus artificij, reliquas omnes in se complectens, & à nulla comprehenditur, per se quidem consistit aliarum non indiga, sed reliquæ omnes indigent igne hoc simplici quæcumque sunt operationes, à quo vitam recipiunt una cum ipsa materia.

Alibi de igne simplici loquitur Paracelsus ad hunc modum. Philosophorum (inquit, celeberrima hæc est sententia: Ignis & azot tibi sufficiant, solus enim ignis totum opus est & ars integra. Porro quotquot ignem suum carbonibus simpliciter extraxerunt, errant vas in eo vel super illud continentès. Igne firmi equini frustra nonnulli tentarunt. Carbonum igne sine medio materiam sublimarunt, & non dissolverunt. Alij calorem suis lampadibus excitarunt, afferentes hunc esse philosophorum ignem secretum, ad suum lapidem fabricandum. Nonnulli posuerunt in balneum, & hoc in formicarum acervis: alij in cineribus juniperinis: alij in calce viva hunc ignem quaesierunt. in tartaro, vitriolo, nitro, & similibus. Alij in aqua ardente, uti Thomas de Aquino falso de hoc igne loquitur iniquens, Deum & Angelos suos eo carere non posse, sed Indies uti. Quæ blasphemia hæc est? an non manifestissimum mendacium, Deum carere non posse elementari igne aquæ ardens, imo suis creaturis omnibus quoties velit? Calores omnes medijs quæ dicta sunt excitati per ignem, sunt ad nostrum opus profum inutiles. Vide ne seducaris etiam ab Arnaldo de Villa nova, qui de carbonum igne scripsit, ipse namque hoc ipso te decipiet. Almadir ait, solos radios invisibiles ignis nostri sufficere. In exemplum adducit alius, calorem caelestem suis reflexionibus ad Mercurij coagulationem & perfectionem maxime facere, continuato suo motu. Iterum idem: Fac (inquit) ignem vaporosum, digerentem, & coquentem, continuum: non tamen volentem, aut bullientem, sed alterantem & penetrantem: jam dixi & vere omnem ignis excitandi caloris modum, si verus es philosophus, bene intelliges: hæc ille. Salmanazar ait: Ignis noster corrosivus est ignis, qui supra nostrum vas aerem & nubem obducit, in qua nube radij hujus ignis occulti sunt: hoc rore cahos, & humiditate nubis deficientibus error commissus est. Rursum Almadir ait, nisi ignis nostrum solem humore suo calefecerit per finem montis, ascensu temperato, non erimus participes albi neque rubei lapidis. Hæc omnia demonstrant satis aperte nobis occultum ignem sapientum, Summatim hæc est materia nostri ignis, videlicet ut accendatur per quietum spiritum sensibilis ignis, qui sursum pellit velut calefactum cahos ex opposito ac supra materiam nostram philosophicam: qui calor supra vas nostrum gliscens, ad motum perfectæ generationis, constanter intermissione sine temperate quidem urgeat. Hæc ego
(inquit) Paracelsus de simplici philosophorum igne.

Postquam de simplici diximus, congruum esse videtur, ut etiam de multiplici quid in medium adferamus, copiosius clariusque quam antea: nam de hoc posteriore nonnihil tanquam per transennam attingimus. Ignis itaque multiplex est, qui pro diversitate subjecti in quod influit, & per quod postmodum in alijs excitatur subjectis, variatur, ut ignis cinerum, arenæ, balnei, limaturarum, &c. mediatum calorem habent ab immediato profluentem in subjectam materiam instrumenti, & hinc in materiam arti subjacentem. In isto quidem igne multiplici consistit differentia suppositi, hæc est causa, propter quam nihil in rerum natura potest videri, in omnibus & per omnia simile cuiquam alteri, licet ambo sint sub eadem specie, imò sub eodem individuo membra. Ut metallum aliud producit aurum, ab eo quod argentum generat; aliud, saturneum, venereum, martium, &c. profert; item istorum quodlibet pro loci differentia unde fuerit erutum natumque variatur. Nec duo homines, neque duo corporis unius membra, non ejusdem arboris folia duo similia reperiuntur: sic de reliquis. Dissimilitudo non est ex primo creaturarum igne, sed ex elementorum vario regimine per planetas, & non per solem. Etenim quolibet momento calor in elementis hac dispositione mutatur, simul & forma decompositorum à compositis, & non à simplicibus. Ubi non usque adeo magna fit elementorum mixtio, ibidem generatur Sol; ubi paulo major atque impurior, ibi Luna; item ex imperfectiore Venus: sic de reliquis, juxta mixtionum mutationes, cujusque metalli minera non similis alteri, neque spiritus eorum inter se per omnia conveniunt. Si vero generarentur ex igne simplici solo, non interveniente multiplici, proprietatum atque formarum nulla fieri discretio valeret, nedum in metallis verum etiam in alijs omnibus creaturis. Cur autem non plura veniant in usum quam septem numero, quorum sex solida, septimum fluxile rarumque, suas rationes habet in adepta philosophia, & non in alchemia; proinde suo loco reservandæ, ne ab instituto digrediamur. Hactenus de multiplici dictum sit igne philosophico, ex physicis rationibus deducto.

De visibilibus & localibus instrumentis, & primo de usuro spagirico.

Priusquam ad materiam de veniamus, instrumenta singula, tum actualia, tum localia declarare visum est ex ordine, quibus ad hanc artem opus est. Actuale primum, ignem esse diximus, locale

vero primum est furnus, Athanor chemicus nomine vocatus ab antiquis: hic utri vicem in spagirica generatione refert. Hermes Trismegistus etsi non inventor hujus artis, non minus quam Paracelsus spagiricæ medicinæ, instaurator tamen dici meretur. Ille spagiricum hoc opus, in quo philosophia humana manuum extremam ponit, ex meditativa contemplatione majoris mundi suscipisse exordium asserit, innuens ad imitationem cæli & terræ spagiricum Athanor extrui debere. Sed comparationem hanc ingeniorum exercitii gratia brevibus examinare minime pigebit, quo prodesse queam lectoribus. Nemo physicus inficiabitur Solem generare Solem sibi lunalem, sed non omnis fatebitur hanc eorum sortem existeré, potissimum eorum discipuli philosophorum, qui nullam ignis Ætæri cognitionem aliam quam ex oculo carneo, rusticorum instar, habuerunt. Hic Sol terrenus vel inferioris aut elementaris machinæ, per ignem superioris Solis accenditur; non secus & nostræ materiæ centrum; à centro mundi nostri vel athanoris, quod ignis est, Solis naturalis vicem hac parte gerens per similitudinem incenditur. Ecquis non videt (quæso fratres) universi creati mundi formam, habere furni similitudinem, vel ut reverentius loquar, utri matricem continentis, elementa videlicet, in quibus semina Solis & Lunæ, per atra variis influxibus demissa corripuntur, coquantur, atque digeruntur in generationem omnium? Sed vel pueris, ne dicam philosophis, hæc liquido manifesta sunt, quapropter latius non urgebimus. Ad Athanoris nostri constructionem igitur veniamus. Primo construatur furnus altitudine sex spithamarum, & interna rotundaque latitudine unius spithamæ, ut inferius tamen sit aliquantulo amplior quam superius intrinsecus, atque politus, ne carbonem injecti scabredine hæreant, sed facile descendere queant, dum aduruntur infra prope craticulam. Ad hujus æquationem sint aliquot foramina, quibus laterales vel uterales furni duo, vel tres correspondant, aut si voles unicus: ostiolorum latitudo sit quatuor digitorum idque latorum. Cuilibet fornaculæ ahenum adaptecur cum aqua cætera concludatur, ut ovum in gallina, vitrum in utero suo pro industria magisterij. Deinceps ubi fuerit operandum, & omnia diligentissime parata, carbonibus quantitate nucis juglandis vel paulo majore contractis, impleta ad summum turricula succendantur infra ad ostiola, turrisque superius obstructa sit, ne carbonem in medio vel superius accensi, calorem totum opus vastantem excitent, unaque vice conflagent omnia simul. Quum vero calor excedere justum videbitur, admoto ad ostiolum aliquo læticulo cohiberi poterit, contra si remissior erit, ferrea rudicula carbonem subius craticulam commoveantur. Sed registris (quæ gubernacula vocant) aptius moderabitur ignis: singula docet
 usus in

usus in preparationibus eorum quæ necessaria sunt, antequam eo deventum sit. Igne igitur ad justam æqualitatem proportionis moderato, ut ipsa natura docet in omnibus, calor fermentum excitabit, ac deinceps hoc materiam in ovo latentem. Proinde non aliter quam sol in magno mundo lucet, illuminat, vitamque tribuit reliquis astris omnibus & elementis, ignis (pagiricus illustrans aethanorem suum, ac instrumenta quæque, maris quoque balneum fovens, ut gallina, suum ovum animatum excludit. Sed gigantem audio tanquam leonem rugientem contra furnum, quærens quem devoret Paracelsum. En (inquit) quemadmodum sibi ipsi contradicit, nuperime vetuit ne struatur ignis carbonibus, idque admodum severe; modo vero docet carbonum ad hanc suam artem potissimum usum. Tetigisti, scilicet, non melius quam reliqua omnia judicasti secum pugnare scripta Paracelsi. Alterum tamen oculum est quod aperias, ne monoculus, aut cæcus prorsum de coloribus judicasse hactenus videaris. Non vidisti quid sibi velit hæc particula (simpliciter & sine medio) ad carbonum interdictionem adjecta? Viden' quinam præter spem tuam Paracelsus licet mortuus, scriptis vivis adhuc suis tibi cæterisque respondere calumniatoribus valeat, ac dicere, qui me judicas errare, tu erras per teipsum judicatus? Nunquid sæpius admonui te, tuique similes invidos homines passim in omnibus ferme scriptis meis, ne verbulum probe non masticatum pertransires, alioquin eveniret vobis gigantibus cum pygmæo meo homunculo, quod olim Goliæ cum Davidulo puero? Cavete inquam, iterum atque iterum, ne hoc nostro lapide tanquam mysterio magno corruatis, ac simul cum illo descendatis ad barathra, quo me relegare frustra conamini. Hæc intonare videtur Paracelsus in tumultu. Non ita fratres de mortuis loquendum est præter æquitatem, imo non de male meritis. Maneant in sua requie omnes, quemque sua facta manent. Facile quidem est carpere, judicium evitare hodie difficile, & in extremo non possibile. Quid es tu quod non ego, quid ego quod non tu? rursus quid utrique, quod non alteri contingere potest, errare videlicet? Homines sumus omnes, quibus hoc præsertim accidit magis quam brutis irrationalibus, quæ solo ductu moventur. Error fateor in plurimis, erras tu, tuum est fateri, necum admonere, non judicare: tuum igitur officium esto ut meum, non per invidiam, fratrum non rite gesta palam facere, prius quam aliqua cum modestia juxta veræ philosophiæ disciplinam admonuisse: alioqui nec tu, nec ille, nec ego, secus facientes philosophiæ nomine digni sumus. Sed hæc philosophica disciplina (proh dolor) etiam à doctissimis impugnatur: tantum invaluit gentiliū philosophorum dogma hac tempestate celebratissimum in ipsis, ut non videant hoc omne qualecunque est

forinfecus, & intrinfecus, nil nisi meram honorum ambitionem prætexere: hic studij sui laborumq; potissimus scopus fuit. Hinc factum ut quisque famam sibi per labefactionem vel denigrationem alterius parare conetur. At non considerant miseri, nullam æque magnam injuriam fieri posse, quæ non longe majorem expectat, si tamen ex æquo fatui simus omnes, nemoque reperitur qui sapere pro mensura velit. Multi plus satis sapiunt, aut minus plurimi, qui medium servent fere nulli. Viderimus igitur, ne quam prætendimus sapientiam, justo Dei judicio, in manifestam stultitiam etiam hoc seculum transformetur, idque proprio nostro conatu. Si quid igitur à nobis erratum est, accusante nos propria conscientia, quo scandalum præbuisse videamus aliis in seductionem tendens, scriptis pariter ut etiam patratum, Deo coram & hominibus retractemus absque verecundia. Hominum, ut antea diximus, à sapienissimis agnoscitur communis error, à stolidis & fatuis vero non, quibus omne delirium vera semita, & è contra. Sed missos faciamus amentes probisque ac intelligentibus cum agamus latius. Adhuc de furno vel athanore, modo de vase quid audiamus.

*De secundo spagirorum instrumento locali, matrice vel
ovo philosophico.*

CA P. V.

Multa de se temere præsumentes philosophi, perperam intellexerint occultum atque secretum vas philosophorum, & pejus id quod Aristoteles alchemista (non ille vero academicus Græcus) loquitur inquiring, materiam in triplici vase decoquendam: item pessime quod ab alio dicitur, materiam in prima separatione, primoque gradu, vas metallicum experere, in secundo gradu coagulationis videlicet ac dealbationis suæ terræ, vas vitreum, & in tertio gradu, qui fixationis est, vas terreum. Nihilominus per hæc omnia, solum unum vas intelligunt in omnibus operationibus, usque ad perfectionem rubei lapidis. Cum igitur materia nostra, sit radix nostra ad album simul & ad rubeum, necessario vas nostrum ad hunc modum esse debet, ut in eo materia regi valeat à cælestibus corporibus. Influentiæ namque cælestis invisibiles, & astrorum impressiones, apprime necessariæ sunt ad opus, aliter autem impossibile fuerit orientalem, Persicum, Chaldaicum, & Ægyptiacum lapidem insuperabilem alijs medijs adimpleri; per quem Anaxagoras totius firmamenti vires cognovit, ac prælagavit magnum lapidem de cælo descensurum in terras, quod etiam post ejus mortem accidit. Cabalistic utique vas nostrum innotescit potissimum, id juxta vere Geometricam proportionem atque mensuram, & ex certa quadam circuli quadratura ex-

tura fabricari debere, quo spiritus, & anima nostræ materiæ separata à suo corpore, hoc pro cæli sui altitudine secū elevare queant. Si vas præter æquum strictius, amplius, altius, demissiusve fuerit, quam dominantes & operantes spiritus animaq; desiderant, calor ignis philosophici nostri secreti (qui quidem acutissimus est) materiam violentius excitatam ad operationem urgebit nimiam, ut quandoque vas in mille frustra dissiliat, non sine periculo corporis ac vitæ operantis. Contra si capacius, quam ut calor juxta proportionem operari valeat in materiam, irritum etiam erit opus & frustraneum. Quapropter summa diligentia cum industria vas nostrum philosophicum est fabricandum. Quæ vero materia sit hujusmodi nostri vasis, intelligunt illi soli, qui in prima solutione materiæ nostræ fixæ & perfectæ, hanc in suam primam essentiam adduxerunt, de quo satis. Operator etiam diligentissime notet, quidnam in prima solutione materia deponat, à seque rejiciat. Vasis hujus describendi ratio difficilis est: talis tamen esse debet forma; qualem ipsamet natura exposulat: ex uno quidem & ex alio petenda ac investiganda est. In summa talis, ut ex altitudine cæli philosophici à terra philosophica elevati, queat in fructum sui terreni corporis operari. Hanc formam utiq; habeat, ut separatio & purificatio elementorum, quando ignis unum ab alio pellit, fieri possit, utq; quodlibet suum locum, in quo hæret, occupare valeat, ac Sol & alij planetæ circumcirca terram elementalem suas operationes exercere, & cursus eorum in circuitu nō impediatur, aut velociori motu agitur. Juxta hæc omnia quæ dicta sunt, justam proportionem habeat oportet rotunditatis & altitudinis. Quæ verò faciunt ad primam mundificationem corporum mineralium, sunt vasa fusoria, tenacula, folles, cupellæ, testæ, cimentoria vasa, cinericia, cucurbitæ, bocia ad aquas fortes & regias, tum quæ ad projectionem in opere postremo sunt necessaria. Cæterum de vase ad hoc opus: alio loco loquitur Paracelsus ad hunc modum: Ad hanc artem est quod habeas rite justeque proportionatum vitrum: etenim si capacius erit, quam par est, dilatatur materia, id est, humiditas, ut nihil inde nascatur; si verò sit angustius vel compressius, germen suffocabitur, ut nullum fructum edere valeat. Exemplo patet ab eo quod sub umbra, vel tecto factum fuerit, nil inde boni frugive produci. Quapropter plurimi referunt ad vitrum hoc animum advertere: nam per ipsam vel in ipso commissus error, non facile corrigitur, imò non perducitur opus ob ejus impedimentum ad optatum finem. Peoinde ad uncias duas materiæ, sumito uncias duas cum dimidia vitri vel ovi philosophici, hoc est, quod pondus hoc referat: habenda ratio tamen est justæ vitri spissitudinis. His observatis non facile hac parte committitur error. De localibus instrumentis igitur dictum sit hæcenus.

De

ANTEA satis clarè diximus quæ sint instrumenta chemica, jam verò quam sibi materiam spagiri ad suam opus inchoandum elegerint audite: Postquam vegetabilia mortificata sunt, cõcurrentia duorum mineralium, ut puta sulphuris & salis, in mineralem naturam transmurantur, ut inde tandem perfecta mineralia refultent. Etenim in terræ cavernis mineralibus vegetabilia nonnulla reperiuntur, quæ longo temporis successu, & continuato calore, sulphuris naturam vegetabilem exuerunt, inducuntque mineralem. Idque potissimum accidit ubi huiusmodi vegetabilibus proprium adimitur nutrimentum, ut coacta sint postmodum à sulphuribus & salibus terræ suum alimentorum sumere tantisper donec in minerale perfectum, quod antea vegetabile fuerat, abit. Et ex minerali conditione hac, metallica quædam essentia perfecta nonnunquam oritur, idque progressu unius gradus in alterum. Sed redeamus ad lapidem philosophorum, cuius materia est inventu difficilima nec non intellectus. Huius ut aliarum quarumcumque modus investigationis, & norma certissima, quid contineant valeantque, radices est earum, & spermatis examinatio sedula, qua pervenitur ad materialium cognitionem. Ad hoc sicut plurimum, consideratio principiorum valde necessaria, tum qua via quoque medio natura primum ex imperfectione ad perfectionis finem devenierit. Cui considerationi conducit imprimis, habere compertissimum, creata quævis à natura fuisse compacta tribus primis principiis, Mercurio videlicet, sulphure, & sale naturalibus in unum permixtis, ut in nonnullis volatilia sint, in alijs verò fixa. Quoties enim corporale sal, cum spirituali Mercurio, & animato sulphure permiscetur in corpus unum, tum demum incipit operari natura locis, quæ loco vasorum suorum habet, subterraneis, per separantem ignem, quo sulphur crassum & impurum separetur à puro, & à sale terra segregetur, nec non à Mercurio: nubes, servatis prioribus partibus istis, quas natura decoquit rursus simul in constans corpus unum geogamicum. Quæ quidem operatio habetur à magis ut mixtio conjunctioque per unionem trium, ut puta corporis, animæ, & spiritus. Adimpleta hac unione, refultat inde purus Mercurius, qui si per meatus subterraneos defluat ejusque venas, obviarique factus sit calidico sulphuri, hoc ipso coagulatur pro conditione sulphuris. Est tamen adhuc volatilis, ut vix centum annis postea decoquatur in metallum. Inde sumitur originem vulgatum hoc, nempe, Mercurium & sulphur materiam esse metallorum, ut etiam ex relatu fossorum mineralium constat. Non tamen vulgaris Mercurius, neque sulphur commune metal-

metallorum sunt materia, sed Mercurius & sulphur philosophorum incorporata sunt, ac innata metallis perfectis eorumque formis, ut nunquam ab igne fugiant, neque vi corruptionis elementorum depraventur. Utique per eiusmodi naturalis mixtionis dissolutionem, Mercurius noster domitus est, inquit spagirici philosophi. Sub hac igitur verborum forma, noster Mercurius ex perfectis corporibus, viribusque terreorum planetarum venit eliciendus: quod etiā Hermes his verbis asserit: Sol (inquit) & Luna sunt radices hujus artis. Filius Haniel ait, philosophorum lapidem aquam esse coagulata, videlicet in Sole & Luna. Unde sole clarius patet, materiā nostri lapidis nihil aliud esse præter Solem & Lunam. Id ipsum etiā eo confirmatur, quia simile quodq; sibi simile naturaliter parit generatque. Et non aliter quam duos esse scimus lapides, album & rubeum, quæ sunt etiā lapidis materiæ, Sol & Luna simul copulata proprio matrimonio, cum naturali, tum artificiato. Et quemadmodum videmus virum & mulierem ☉sque semine utrumque suo generare minimè posse, pariformiter vir noster Sol, foeminaque sua Luna, sine semine spermateque utrumque suo concipere non possunt, neque ad generationem aliquid moliri. Collegerunt inde philosophi nostri tertium esse necessarium, videlicet animatū semen amborū hominis & foeminae, chemisorū sine quo totum suū opus irritū esse judicarunt & inane. Hujuscemodi sperma Mercurius est, qui per naturalem conjunctionem amborum corporum Solis & Lunæ, recipit istorū in se naturam in unione. Tum demum, nec prius aptum est opus ad congressum, ingressum, & generationem; per vim æ virtutem virilem & foemineam. Hinc moti philosophi nostri dixerunt, Mercurium istum componi corpore, spiritu, & anima, eumque naturam elementorum omnium, & proprietatem assumisse. Quapropter ingenio & intellectu validissimis adseverarunt suum lapidem esse animale, quem etiā vocaverunt suum Adamum, qui suam invisibilem Evam occultam in suo corpore gestaret ab eo momento, quo virtute summi conditoris omnium unita sunt. Ea de causa meritò dici potest, Mercurium philosophorum nihil aliud esse, quam compositum eorum abstrusissimum Mercurium & non vulgarem illum. Sapienter igitur dixere sapientibus, est in Mercurio quicquid quærunt sapientes. Almadir philosophus ait: Nos extrahimus nostrum Mercurium ex uno corpore perfecto, duabusque perfectis conditionibus naturalibus simul incorporatis, hic suam perfectionem extrinsecus protrudit, quæ resistere valeat igni, ac ista sua perfectione forinseca, ab extrinsecis insultibus defendatur quicquid imperfecti jam in eo circumseptum est. Per hunc philosophi locum acutissimi, lapidis materia intelligitur Adamica, limbus microcosmicus, materiaque philosophorum homo-

homogenea, & unica. Horum dicta philosophorum, de quibus antea mentionem fecimus, vere sunt aurea, plurimæque semper existimationis habenda, quod nihil contineant superflui, nihil invalidi. Summatim ergo lapidis philosophorum materia, nihil aliud est, quam igneus perfectusque Mercurius per naturam & artem extractus, id est, artificialiter præparatus, & verus hermaphroditus Adam atque microcosmus. Hoc ipsum philosophorum sapientissimus ille Mercurius Trismegistus asserens, lapidem vocavit orphanum. Noster itaque Mercurius is ipse est, qui Solis perfectiones, vires atque virtutes in se continet, quique per vicos ac domos Planetarum omnium transcurrit, & in sua regeneratione vim superiorum & inferiorum acquisivit, quorum etiam matrimonio comparandus, ut patet à candore & rubore simul in eo conglomeratis. Magi per suam sapientiam affirmarunt: omnes creaturas ad unitam substantiam adducendas, quam suis mundationibus & purgationibus asserunt in tantam subtilitatem ascendere, divinamque naturam & proprietatem, ut operetur admiranda. Considerarunt etiam in terram redituram, & per supremam separationem magicam, perfectam quandam substantiam emerfuram, quæ tandem plurimis & industriosis, & valdè prolixis præparationibus, ex vegetabilibus substantijs in mineralem, & ex minerali in metallicam, & ex perfecta metallica substantia, attollitur in perpetuitati similem ac divinam essentiam quintam, omnium coelestium ac terrestrium creaturarum essentiam in se concludentem. Arabes & Græci per characteres occultos sensus denotantes, & per hieroglyphicas descriptiones Persarum & Ægyptiorum, ad secreta & abstrusa mysteria pervenerunt, quibus adeptis & partim intellectis, partim verò non, admiranda quædam experiundo viderunt oculariter. Sed quia supernaturalia profundius laterent, quam captus eorum posset assequi, arcanum hoc non juxta Magorum sententiam vocarunt supercœleste, sed philosophorum arcanum appellarunt, & ex sententia Pythagoræ lapidem eorum. Hunc quicumque sunt assequuti, variis adumbrarunt figuris ænigmaticis, deceptorijsque similitudinibus, comparationibus, & vocabulorum fictionibus, ut posteris ejus materia saltem foret occulta, ejusque nulla vel minima posset haberi notitia. Veterum plurimi hanc materiam ac præparationem ejus, apertè satis detexerunt ingeniosis parabolicis tamen & ænigmaticis verbis atque figuris, ut arcerent indignos à tanto mysterio naturæ pariter & artis. Paucissimi nihilominus, etiam eorum qui ad hanc artem apti sunt, balsamum naturæ perpetuum, lapidemque perfectum quæsierunt, quò ingentem laborem cum difficultate intricatum, qui passim occurrit inter investigandum. Quo factum ut pigre desidesque mentes ab opere desisterint. Avari tamen, quibus aut

fames

fames & argenti vilissimorum animum addit, omnium diligentissime perfliterunt in opere, ut præ hoc etiam vitam & opes neglexerint; verum quia non istis à Deo tanta felicitas mundana destinata est, oleum perdidērunt ac operam. Proinde studio ac ingenio acutissimo ad hanc rem est opus, ut ex variis comparationum similitudinibus mens auctorum scribentium in hac arte de-regatur. Ut igitur ingeniosiores aliquatenus intelligant, similitudinem aptam adferemus in medium, qua præfiguratur materia balsami perpetui, simili balsamo convenientis in humano corpore ad summam sanitatem recuperandam, conservandam, & procellendum morbum, inquit Paracellus. Exemplo sit communis ignis & naturalis: hic nobis est invisibilis, quapropter in aëre in quo delitescit quærendus & inveniendus, per concussionem lapidis ad chalybem, in quibus tamen potissimum non consistit, sed in aëre, nec nisi ab objecto sicco tanquam fomite retinetur. Siccitatis enim calorem suum sibi similem statim concipit; amboque simul operantur in subiecto tantisper donec tota humiditas absumatur, maneatque solum corpus aridum cinereumque mortis subiectum, igne vitæ pabuloque privum. Haud aliter materia philosophis est investiganda, cui pabulum & ignis vitæ maxime insunt; hæc præparationibus elicienda sunt, ut vitæ humanæ vitam ægeant propemodum deficienti. Nam uti lignum paulò minus absumtum, relictis adhuc valdè paucis carbunculis vel scintillis, addito ligno ceu fomento sibi congruo, flamma vitæque reviviscit ignis, haud secus in humano corpore balsamum perpetuum additum vel atomo residuo vitæ, hanc in flammâ prioremque vigorem suscitatur. Verum de materia quæstio est in qua suscitans hic ignis latet. Non æquum est, neque tutum (ait Paracellus) clarè manifesteque de hac omnibus ex æquo dicere. Nunquid sufficit gratia Dei lucis filii, qua lucem è tenebris umbrarum, figurarum, & ænigmatum educendi data est facultas? Tenebrarum filij hac ratione probantur, istis enim etiam ex luce nil præter meras ambbras elicere contingit. Natura namque sibi similem naturam expetit, ea gaudet, ac velut ferrum trahitur à magnete, sic tenebræ tenebras generant, lux verò lucem parit. Durus est hic lapis, æquis ex eo nucleum esse poterit? quid cote & chalybe durius nisi adamas? Hic tamen atteritur: at quo nam artificio philosophorum sit lapis aperiendus, ut inde nobis, & ignis, & vita suppetat, non videmus. Aperiendi sunt mentis oculi, ac in primis considerandum, quæ medicina sit humanæ vitæ præ cunctis omnibus, ver naturam & artem magis congrua, ut ea conservetur ac præservetur usque ad prædestinatum ejus terminum in sanitate, sitque à corruptionibus tutissima. Nemo, saltem verè physicus, in dubium evocabit metallicas essentias, præsertim corporum perfectorum esse

rum omnium quæ natura produxit magis durabiles, minusque corruptibiles. Proinde si vita sit ignis & calor formæ naturalis, humido suæ materiæ per lucem unitus, ut patet ex Genesi, luxque non fulgentius vivat quam in corporibus corruptioni minus obnoxii; quid obstabit quo minus ignis calor, & humor radicalis in metallis incorruptibiles, à somno in vitam excitati manifestam, organis humanæ vitæ junctis, hanc penè consopitam suscitent? Dormiunt enim in metallicis corporibus illa solum, & quiescunt, ut homo somno correptus ac ceu mortuus jacet, nec nisi respiratione movetur, corpore verò non. Spiritus utique metallorum si liberetur à somno sui corporis, motus & actiones ut ille suas exercebit in objecto sibi corpore quovis. Non aliter de corporibus humanis judicandum, ista dum ægra sunt, spiritus vitales in eis obdormiscere, non verè nec liberè spirare posse, ob somnolentiam sui domiciliij corrupti. Semotis igitur à corpore tenebrarum corruptionibus, non per medicum extraneum, sed per ipsam hæc naturam auxilio medicæ corroboratam, accessuque vitæ extraneæ, metallorum videlicet incorruptibilis, liberè suos motus exercent spiritus ejusmodi vitales in hominibus. Nil mirum itaque si mirabiles curæ fiant à spagiricis medicis, alioqui per vulgarem Græcorum medicinam impossibiles; quo factum ut isti morbos incurabiles judicarent, quos ipsi nequiverunt pellere dormientibus ac veluti mortuis suis medicamentis. Hinc perbellè differentia videtur spagiricæ medicinæ à Græcanicæ: hæc dormit cum dormientibus, illa verò vigil ab omni sopore libera, dormientes facultates excitat vitæ. Sed ut ad inquisitionem redeamus materiæ, hæc non melius innotescere potest quam ab inquirentium erroribus in hac parte commissis.

De variis in inquisitione materia balsami perpeini, seu lapidis philosophorum erroribus.

CAP. VII.

Maximam hujus artis difficultatem observans Arnaldus in suo rosario: Varia huic materiæ lapidis nomina præfixerunt occultissima quædam, à similitudinibus potissimum alata. Vegetabilem enim appellarunt, mineralem, & animale, non juxta literalem sensum, ut facile norunt sapientes divinatorum arcanorum, & miraculorum ejusmodi lapidis experti fingere. Hujus exemplum præ se fert Raymundi Lullij hinc, quæ flores mirandarum virtutum edit philosophis tamen familiarissima. Non fuit imponentis nomen hoc opinio, ut per id intelligeretur aliqua super metalla projectio, vel præparatio similis ex eis fieret, verum abstrusa mens philosophorum longè alio spectat. Simili nomine materiam suam appellarunt Martagon, cui etiam hinc occultam

Occultam operationem chemicam applicaverunt, cum tamen id prorsus nihil denotet præter quandam arcanam similitudinem. Error etiam non minimus in vegetabilium liquoribus ortus est, quibus Mercurium coagulare plurimi conati sunt, & postmodum fixatoris aquis in lunam convertere, existimantes eum qui hac via, citra metallorum auxilium coagulare posset, maximum assequi magisterium. At quamvis nonnullorum vegetabilium liquores id efficiant, non aliunde fieri quam ob resinam, pinguedinem, aut sulphur terrenum, quo plurimum abundant, judicabitur: hoc Mercurij humiditatem attrahit, ejusque substantiæ permiscetur coagulando præter omnem utilitatem. Nam crassum & externum sulphur nullum in vegetabilibus, ad perfectam projectionem in alchemia aptum esse, compertum est: quodque non sine maximo dispendio experti sunt multi. Etsi nonnulli succo tithymalli albo, lacteoque, propter calorem intensum, & acutum in eo existentem, coagulasse Mercurium existimarent, cum solo frigore in occulto potius contrario manifesto id factum esset, unde lac virginis appellarunt, falsum tamen fundamentum hoc fuit. Non secus de succo chelidoniz existimandum, licet colore suo hominum imponat oculis, ac si dotatum esset auro. Colligentes inde vanum quid certo ac determinato tempore, vegetabile hoc eradicarunt, ex quo animam vel quintum esse venati sunt, unde coagulantem ac permutantem tincturam efficerent, verum & hinc nihil præter fatuum errorem ortum. Alij succum hunc ad spissitudinem (quam consistentiam vocant) excoxerunt, ac Soli ut in duram massam coagulari exposuerunt, quæ postmodum in minutissimum pulverem tusa, Mercurium (ut opinabantur) projectione verteret in solem, quod falsum esse compererunt. Aliqui admisuerunt huic pulveri sal armoniacum, alij colcotar vitrioli, opinati se hac via tandem ad optatum finem pervenire posse. Postmodum solutionibus in flavam aquam adduxerunt, ut sal hoc tincturæ præberet ingressum in Mercurij substantiam, nihil tamen inde factum fuit. Nonnulli prædictorum loco succos persicariæ, bufonariæ, dracunculi, foliorum salicum, tithymalli, cataputiz, flammulæ ac similium simul una cum ipso Mercurio per dies aliquot vitreo vase conclusos, in cineribus tenuerunt: accidit ut inde Mercurius in cinerem vel pulverem potius verteretur, sed perperam, & nullo fructu. Decipiebantur enim isti vanis vulgi rumoribus, quibus profeminatum erat Mercurium absque metallis esse coagulandum, ut ante meminimus. Multi ex vegetabilibus salia, olea, sulphura, &c. extraxerunt, sed frustra, cum per hæc nulla Mercurij vera coagulatio, neque perfecta tinctura vel projectio fieri queat. Similitudine sola philosophi non substantia materiam suam arbori cuiquam aureæ ramo-

rum septem comparant, intelligentes eam in suo spermate metal-
la septem cōcludere, ac in ipso latere, quapropter vegetabilem esse
dixerunt: tum etiam quia non aliter quam naturales arbores suo
tempore varios flores proferunt, materia lapidis cōlores pulcherrimos
palam facit, in florum suorum productione. Item quia et
terra philosophica materia quaedam exurgit, ceu virgultum spon-
giae tetræ similitudine, dixerunt arboris suæ fructum ad cœlum
tendere. Ideò protulerunt in vegetabilibus naturæ totius artis
cardinem verti, & non in vegetabilibus materiæ: tum etiam qui
suus lapis animam, corpus, & spiritum in se continet, ut vegetabi-
lia. Non diversa multum similitudine materiam hanc lac virginis
esse dixerunt, & rosei coloris benedictum sanguinem, qui tamen
solis prophetis & filiis Dei convenit. Inde Sophistæ collegerunt
materiam philosophicam in animalium vel hominum sanguine
consistere: occasione sumpta, quod ex vegetabilibus nutri-
tur. Alij quidam in capillis, in sale urinæ, in rebus: alij in ovis gal-
linarum, in istorum calce, in lacte, & similibus quæstierunt, quibus
omnibus Mercurium figere posse putarunt. Extraxerunt aliqui
sal ex foetido lotio, nec defuerunt qui lapillos in rebis inventos ma-
teriam esse crederent. Alij membranas ovorum asperissimo li-
vio macerarunt, quibus etiam ovorum cortices admiscuerunt,
his attribuentes arcanum fixationis ad Mercurium perficiendum.
Aliqui ovorum albumen argento comparantes, & auro vitellum,
in suam materiam elegerunt, admixtis sale communi, armoniaco,
tartaroque usto, simul ista vitro concludentes balneo maris pa-
trefecerunt, idque dum albus color in rubicundissimum sangui-
nis instar abiret. Hoc ipsum in foetidissimum destillarunt liquo-
rem, ad opus quod quærebant, prorsum inutilem. Alij patrefe-
cerunt albumen & vitellum ovorum, & inde basiliscus genera-
tus est, quem in rubicundissimum pulverem exusserunt, eoque
tingere putabant. Hujus rei fuit auctor Gilbertus Cardinalis
in suo tractatu. Plerique fella boum, & aliorum animalium,
sale communi permisso macerata destillarunt in liquorem, quo
cimentationum pulveres imbutos existimarunt metalla sua tin-
gere posse, magisterio quodam quod partem cum parte vo-
cant, & inde nihil actum est. Aliqui tutiam eligentes additionibus
aliquot, uti sanguine draconis, & alijs ejusmodi frivolis negis
seducti, cuprum aut electrum in aurum permutare conati sunt.
Alij juxta Venetorum artem (ut agebant) viginti plus minusve
stelliones olla concludebant, fameque redigebant ad infatiam,
ut unam alia famelica devoraret, unica superstiti, quam cupri
vel electri limaturis pascebant, existimantes genus hoc anima-
lium in ventriculo suo digestionem sola permutationem optatam
efficere: postremò hoc animal exusserunt in rubicundissimum
pulverem.

pulverem, quem cum crederent aurum esse, miserè decepti sunt. Nonnulli tandem in piscibus trutis nomine, per liquationem concrematis, aurum invenerunt, non alia de causa, nisi quia genus hoc piscium in fluminibus (quamulas aureasque scintillas à torrentibus eo delatas, & nonnunquam ex montibus defluentes, colligere ac devorare solitum fit, à natura doctum: raro tamen dipium contingit. Tales impostores potissimum inveniuntur in aulis principum. Non est sanè materia chemicorum philosophorum in animalibus quærenda, hoc omnes admonitos semel velim. Est tamen quod sciatur philosophos lapidem suum animale appellasse, quia in postremis suis operationibus, virtute hujus ignei nobilissimi mysterij, liquor obscurus ac rubeus instar sanguinis, ex sua materia suoque vase guttatim exudat: inde prælagium protulerunt, postremis temporibus hominem purissimum in terras venturum, per quem liberatio mundi fieret, hunc ipsum guttas rosei rubeive coloris & sanguineas emissurum, quo mundus à labe redimeretur. Pariformiter & sanguis sui lapidis, in suo genere, leprosa metalla nec non homines liberabat à suis infirmitatibus contagiosis. Quare non immeritò dixerunt suum lapidem animale esse. De quò Mercurius ad Regem Calid loquitur ad hunc modum. Mysterium (inquit) hoc solis Dei prophetis permissum est cognoscere, quo fit, ut lapis animalis vocetur. Nam in sanguine lapidis hujus latet anima sua: componitur etiam ex corpore, spiritu, & anima. Simili ratione vocarunt suum microcosmum, quod rerum omnium totius mundi similitudinem habeat, & inde rursus animale esse dicunt, veluti Plato magnum mundum animal vocat. Accesserunt ignari credentes lapidem esse triplicem, atque triplici genere secretum, utputa vegetabili, animali, & minerali, quo factum ut etiam in mineralibus quæsierint. Hæc verò sententia longè distat à philosophorum opinione; asserunt enim suum lapidem uniformiter vegetabilem, animale, & minerale. Notandum adhæc, naturam minerale sperma suum in varia genera distribuisse, videlicet in sulphura, alia, boracia, nitra, armoniaca, alumina, arsenica, atramenta, viriola, tutias, hæmatiten, auripigmenta, realgara, magnesias, cinabarim, antimonium, talcum, cachimias, marcasitas, &c. in quibus omnibus nondum adimplevit materiam nostram. Quamquam in aliquibus dictarum specierum sese miro nonnunquam patefacit aspectu, quod ad imperfectorum metallorum transmutationem attinet. Longa siquidem experientia, & ignis per exercitium multifariam transmutationem ostendunt in materia mineralium, nedum ex coloribus aliis in alios colores, verum etiam ex una essentia in aliam, & ex imperfectione in perfectionem. At licet ipsa natura quandoque his mineralibus medijs ejusmodi

demonstrationes faciat multis præparationibus intervenientibus, non propterea volunt philosophi suam lapidis materiam potissimum ex ullo mediorum mineralium progredi, tametsi lapidem suum mineralem vocant. Unde Sophistæ ab hac appellatione sumentes occasionem, ipsum Mercurium variis torturis persecuti sunt, aliqui sublimationibus, coagulationibus, præcipitationibus, mercurialibus aquisitionibus, &c. quæ omnes erroneæ viæ vitandæ sunt, cum cæteris Sophistarum præparationibus mineralium, purgationibus, & fixationibus spirituum atque metallorum. Proinde lapidis plurimæ præparationes, quin imò omnes quæ de mineralibus describuntur ad hunc modum, ut Geberi, Alberti cognomento Magni, ac similium, sunt sophisticæ purgationes tantum, cimentationes, sublimationes, destillationes, rectificationes, circulationes, putrefactiones, conjunctiones, solutiones, ascensiones, coagulationes, calcinationes, & incerationes prorsum inutiles, cum in tripode, furno reverberatorio, athanore, liquefactorio, acidioso, fimo, cinere, arena, similibusque, tum in tucurbita, pellicano, retorto, phiala, fixatorio, & id genus alijs. Id ipsum de sublimationibus Mercurij per minerales spiritus ad album, & rubrum, ut per vitriolum, sal petræ vel aliud, alumen, crocum Martis, &c. judicandum est, de quibus omnibus falsò fabulatur Jo. de Rupescissa tractatu suo de lapide philosophorum albo & rubro, quæ simul ementita cum alijs somnia sunt omnia bonos ac simplices viros miserè seducentia. Fugienda sunt etiam illa particularia sophistica Gebri, ut sunt septenæ sublimationes, aut mortificationes, item revivificationes Mercurij cum præparationibus, per sal urinæ, vel per sepulcrum factis, quæ singula sunt ad lapidem falsissima. Quidam alij mineralium & metallorum sulphuribus Mercurium fixare conati, summè decepti fuerunt. Vidit nihilominus hac arte Mercurium in corpus metallicum per ejusmodi fixationes adductum, similitudinem quidem in omnibus & per omnia bonum argentum fingentem ac representantem, verum in examine testæ vel cupellæ falsum ut extitit etiam apparuit. Sophistarum nonnulli tentarunt ex isto Mercurio septies sublimato, ac toties dissoluto fixum oleum emungere, medio quidem aquarum fortium, quo metalla imperfecta quævis ad perfectionem adducerent, at frustraneum istud opus relinquere coacti sunt. Aliqui vitriolum septies purgarunt calcinatione, solutione, coagulatione, & cum duarum partium armoniaci salis additione, sublimationeque, ut in aquam albam solveretur, cui tertiam partem addidere Mercurij vivi, ut ea coagularetur aqua, totiesque postea Mercurium à dicto vitriolo & armoniaco sale sublimarunt ut in lapidem durum abierit: hoc affirmarunt ex vitriolo conceptum, rubrum sulphur esse philosophorum, ejus quidem solutionibus &

nibus & coagulationibus progressi sunt, in projectione autem factum est nihil. Alij Mercurium coagularunt per aquam aluminis, & in massam duram alumini similem, quam aquis acutissimis fixarunt inutiliter. Sophistæ plurimas rationes fixandi Mercurium sibi præsumunt, frustra tamen quod in eo perfecti constantive nihil habeatur. In vanum igitur addunt ei mineralia per sophisticos processus, quibus omnibus ad majorem excitatur malitiam, vivus quoque magis ac magis efficitur, impurusque potius quam perfectus. Non est igitur ab eo philosophorū petenda materia, cum sit imperfectum quid; quod si ad perfectionem etiam adduci queat, sophisticarum progressibus valde difficile fuerit, imò impossibile, cum in eo nihil habeatur quod in perfectionem excitari cogive queat. Nonnulli sumpserunt arsenicum aliquoties sublimatum, ac multoties oleo tartari dissolutum & coagularum, idque fixare prætenderunt, quo cuprum in argentum verterent; id ipsum & nihil præter sophisticam dealbationem quandam attulit. Etenim hoc minimè fieri potest, nisi tingens in eo spiritus probe cognitus erit, in quo quidem omnes ferè dormitarunt philosophi frustra conantes ex arsenico boni quippiam efficere. Quicumque igitur spiritum hunc ignorarint, spem ipsum figendi nullam etiam habeant, aut virtutem ullam ei tribuendi per aliud, qua transmutationis perfectionem acquirat. Quamobrem notum facio cunctis in eo suam operam impendentibus, dealbationem de qua mentio facta est, ex falso fundamento depromptam, eaque falso cuprum dealbari solum & non aliter immutari. Sophistæ Venerem etiam ad hunc modum larvatam atque fucatam duplo sui admiscuerunt lunæ, mixturam vendiderunt aurifabris atque monetariis: postremò verò sese in falsos monetarios transmutarunt, nedum ipsi qui vendiderant, verum etiam qui emerant. Aliqui ex sophisticis albi loco rubeum arsenicum sumpserunt, & hoc ipsum ut prius in falsam artem abiit. Quoniam quocumque modo præparetur, nihil præter albedinem exhibet. Nonnulli progressi sunt ulterius ad sulphur commune, quod flavum ut erat, coxerunt aceto, lixivio, vel urinis acerrimis per diem & noctem, usque dum album emerferit. Postmodum elevarunt à calce communi & calce ovorum, coxerunt ac sublimarunt, idque multoties, combustile semper nihilominus extitit, licet album: eo tamen crudum fixare Mercurium in aurum conati sunt frustra, cinabaris tamen inde pulcherrima & omnium optima, quam viderim unquam, resultavit: hanc fixare putantes oleo sulphuris per cimentationem & fixationem, apparentiæ nonnihil habuit, verum secus atque res ipsa desiderabatur, evenit. Alij sulphur commune redegerunt in formam hepatis, olei lini, laterini, vel olivarum admixtione, coquentes in aceto, postmodum super marmoreum lapidem

pidem effundentes. Hoc ipsum destillarunt in oleum citrinum igne lento primum, sed suo damno sunt experti ejus se nihil quod optabant, lunam scilicet in aurum minimè verisse. Ut igitur mineralium infinitus est numerus, præparationum etiam eorum est multa varietas; quarum hoc loco latiore facere mentionem distuli, quod peculiarem tractatum requirant. Cavendum etiam à sophisticis oleis vitrioli & antimonij, item ab oleis metallorum perfectorum & imperfectorum, etiam auri & argenti. Quoniam etsi horum operatio potentissima sit in rerum natura, tamen verus eorum processus in hunc usque diem est paucissimis cognitus. Abstinendum etiam à sophisticis præparationibus Mercurij vulgi, arsenici, sulphuris, & aliorum similium, per sublimationem, descensum, fixationem, cum aceto, sale petrae, tartaro, vitriolo, sale armoniaco: ea tamen via ratione quam docent libri Sophistarum. Item fugite sophisticas tincturas a marcasitis & croco Martis desumptas, & ab ea sophisticatione quæ pars cum parte dicitur, lunæ fixæ, similiumque nugarum. Nam etsi aliquam superficialem veritatis apparentiam exhibeant (quæ quidem lunæ fixatio parvi laboris est ac industriæ) tamen ejusmodi progressus præparationis est nullus, ac invalidus.

Audiamus jam quæ sit vera materia philosophici lapidis. In arte fermentorum & fermentationum (inquit Paracellus) plurimum laborarunt philosophi, quæ potissima videtur inter alias, de qua etiam nonnulli Deo votum & philosophis exhibuerunt, se nunquam ejus rei prodituros arcanum, aliter quam similitudinibus atque parabolis. Cum tamen Hermes libro septimo suorum tractatum, fermenta luculentissimè patefaciat inquiring, non nisi ex sua constare pasta: latius, fermentum dealbare confectionem, & adustionem impedire fluxumque tincturæ prosium retardare, corpora consolari, & unionem ampliare. Dicit etiam esse clavem atque finem operis, concludens fermentum aliud nihil existere nisi pastam, ut solis nil nisi solem, & lunæ aliud nisi lunam. Alij fermentum affirmant animam esse, quæ nisi rite probeque præparata sit ex magisterio, nihil etiam efficere potest. Hujus artis nonnulli zelotes quæsierunt fermenta sua in variis mineralibus primis & mediis, at in vanum se cucurrisse compererunt. Quoniam est eadem substantia quæ quæritur, cum ea ex qua depromi debet. Notandum igitur ejusmodi fermentationes ex voto quærentium succedere minimè, sed ex naturalibus concordantiis gradatisque successibus tantum.

Natura imprimis requirit ab artifice, ut philosophicus Adam in Mercurialem substantiam adducatur, ac demum in orientalem solarem, ac lunarem lapidem enascatur. Porro notandum communes illas præparationes Geberi, Alberti Magni, Thomæ Aquinatis, Rupefciffæ, Polydori, similibumque, nihil aliud esse quam particulares quasdam solutiones, calcinationes ad nostrum universale minimè pertinentes, quod quidem secretissimo solum igne philosophorum indiget. Ignis igitur & azot tibi sufficiant. Philosophos aliquarum præparationum facere mentionem, uti putrefactionis, destillationis, sublimationis, cerationis, fixationis, &c. id ipsum intelligas oportet in eorum universali naturam ipsam quasvis operationes adimplere in dicta materia, & non operarium, in philosophico vase duntaxat, igne simili & non communi. Album namque & rubrum ex una radice profiliunt absque medio quovis. Solvitur per seipsum, & copulatur per se, albesit & rubefit, croceum & nigrum efficitur per seipsum, sese desponsat, & in seipso concipit. Decoquendus igitur, assandus, & fundendus: ascendit atque descendit, quæ quidem operationes omnes unica sunt igne solo facta. Nonnulli tamen philosophi per summè gradatam essentiam vigi, corpus solis dissolverunt, volatileque reddiderunt, ut per alembicum ascenderet; putantes veram esse materiam volatilem philosophorum, cum non sit: etsi non contemnendum arcanum sit, corpus metallicum perfectum in volatilem & spiritualem substantiam adducere, tamen errant in elementorum separatione: qui processus monachorum, videlicet Lullij, Richardi Angli, Rupefciffæ, & aliorum est erroneus. Opinabantur enim aurum hac via in subtilem spiritualem & elementalem potentiam separare, postea separatim utramque per circulationem, & rectificationem rursus in unum copulare, sed frustra. Si quidem etsi unum elementum ab alio quodammodo separaretur, nihilominus quodlibet ad hunc modum separatum, in aliud iterum separari potest, quæ partes postmodum pellicanica circulatione, vel destillatione rursus in unum coire minimè possunt, quin semper maheant volatilis materia quædam, & aurum potabile, ut vocant. Causa verò cur isti ad suam intentionem pervenire non potuerunt, hæc est, quia natura hac via minimè distrahi vult, nec separari humanis disjunctionibus, uti per terrena vitra, & instrumenta. Sola ipsa novit suas operationes, & elementorum pondera, quorum separationes, rectificationes, & copulationes exequitur absque adminiculo cujusvis operantis,

ant manualis artificij, dummodo contineatur in igne secreto materia, & in occulto vase. Per hominem igitur impossibilis est elementorum separatio, quæ licet appareat, non est vera tamen; quicquid de Raymundo Lullio dicatur, & Angelico suo nobili auro quod fabricasse falso putatur. Habet enim ipsamet natura proprium in seipsa separatorem, qui quod separat, iterum conjungit abque hominis auxilio, novitque omnium optimè uniuscujusque proportionem elementi, & non homo, quicquid scribentes errorum suis frivolis falsisque receptis de volatili hoc auro suo fabulentur. Hæc est opinio philosophorum, ut cum suam materiam in ignem secretiorem posuerint, calore hoc philosophico circumquaque fovetur, ut incipiens per corruptionem transire, nigrescat hanc operationem putrefactionem esse dicunt, nigredinem, & caput corvi nominant: materiæ hujus ascensum atque descensum appellant suam distillationem, ascensionem & descensionem: exiccationem dicunt esse coagulationem, dealbationem verò calcinationem. Et quia continuato calore fluida fit ac mollis materia, cerationis mentionem faciunt. Quum autem ascendere desinit, & liquida manet in fundo, fixationem vocant. Ad hunc modum igitur operationum philosophicarum appellationes intelligendæ sunt, & non aliter. Declaratis igitur instrumentis & materia cum fermentis, ex ordine veniendum est ad pondera, sine quibus irritum est opus nostrum.

De proportione materiae & formae spagirici lapidis.

CAP. IX.

Formalis nostri foetus pars, est Mercurius philosophorum, & solis spiritus sive tinctura: vivus autem pars est materialis altera. Proinde compositio hujus sacratissimi lapidis Adamici, fit ex sapientum Adamico Mercurio, cum eorum Evena muliere per matrimonium & unionem unius & alterius Mercurij in tertium. Est igitur unica materia philosophorum constans ex spirituali Mercurio, corporali, & animali. Corporalis Mercurius est subjectum tincturarum: spiritualis verò & animalis medium exhibent illas conjungendi. Verum in istorum conjunctione debita proportio servanda est, nam si plus unius quam alterius accipiatur, vel semen projectum in agrum suffocabitur, ut non possit tam diu vivere, donec à Mercurio philosophorum unitum igne perficiatur: vel contra si minus, solvi non poterit omnino, quo fiet ut arefactum nihil fructus allaturum sit. Proinde quantum unius & alterius sit accipiendum audite, ne ob ejus proportionis ignorantiam totum destruat opus. Sumatur itaque pars una feminis, ad duas terræ partes, vel tres ad quatuor, & non errabitur, quin imò ad optatum finem opus perducatur hac parte, modo
reliqua

reliqua moderentur. Alibi de hac proportione loquitur Paracelsus ad hunc modum: Duplici ratione pondus observandum est, naturale prius, alterum autem artificiale. Naturale consequitur effectum in terra per naturam & concordantiam, de qua Arnaldus. Si terræ plus aut minus additum erit quam natura pariat, suffocatur anima, nullusque fructus percipitur, nullaque fixatio. Id ipsum de aqua censendum, si plus istius aut minus accipiatur, non inconvenientius damnum attulerit, cujus superfluitas materiam supra modum humidam reddit, ejusque defectus eam justo sicciorem efficit ac duriores. Si plus æris adfuerit, tincturæ nimium imprimitur; si parum, pallidum corpus evadet. Itidem si vehementior ignis existat, aduritur materia; si remissior, potestatem exiccandi non habet, neque solvendi, nec alia elementa calefaciendi. In istis pondus elementale consistit. Verum artificiale est occultissimum, cum in arte magica ponderationum sit conclusum. Inter spiritum, animam, & corpus (ajunt philosophi) pondus constat sulphure tanquam operis rectore: etenim anima sulphur apprime desiderat, necessarioque observat ratione ponderis: ad hunc modum intelligito. Materia nostra est unita rubeo sulphuri fixo, cui tertia pars regiminis commissa est, usque in ultimum gradum, ut perficiat in infinitum operationem lapidis, & cum eo persistat una cum igne suo, & pondere constet æquali cum ipsa materia, in omnibus, & per omnia, sine ulla variatione alicujus gradus transmutationis. Postquam igitur materia adaptata est, & proportionato suo pondere mixta, vase philosophorum optimè sigillo suo concludenda, & igni secreto committenda, in quo Sol philosophicus oriatur ac surget, nec non illuminabit omnia quæ suum lumen expectarunt, speque plurima desiderarunt. Sed quia rite hæc intelligi nequeunt, nisi tincturarum spiritualium in metallis perfecta habeatur notitia, de his est quod etiam disseramus.

De tincturis & spiritibus metallorum, & primo de tinctura Solis.

CAP. X.

PRincipem locum tenet Solis tinctura, quæ est ex subtili admodum igne purissimo perfectissimoque nata; quapropter spiritus hic ab igne minime refugit, sed fixus in eo manet jubilans & gaudens, ab eo non absumitur nec uritur ut reliqui omnes, quin imò splendescit ac semper clarior efficitur, nulli corruptioni subicitur, caliditati neque frigiditati vel alijs qualitatibus, quæ nihil ipsi detrimenti ullatenus adferunt: quo fit ut corpus quod semel induit, ab omnibus accidentarijs corruptionibus & morbis tuetur atque defendit, ut hoc etiam pariter cum eo sustineat ignem abs-

que læsione. Virtutes ejusmodi corpus à seipso non habet, sed à suo spiritu solo hoc ipsum efficiēte. Certum est solis corpus esse Mercurium, qui tamen ignem sustinere haudquaquam potest, ac citissime fugit ab eo. Cum igitur in auro existens minimeque fugiens constantiter persistat, dubium non est ejusmodi fixationem à spiritu sibi contigisse. Quod igitur in Mercurio munus & officium habet, quin idem à suo corpore liberum, inque humanum corpus assumptum operetur, quid obstabit? quin etiam istud ab omnibus corruptionibus, morbis & accidentibus quibuscunque tutum reddat, vitamque longam & sanam æque atque nostris olim primis parentibus conferat? Haud secus aliorum metallorum proprietates ac vires cognoscendæ, sola nimirum experientia certissima ac vera, & non subtilis intellectus ratione quapiam alia, cum hæc sapientia per solam opinionem cōcepta, coram Deo & veritate mera stultitia sit, quapropter in hanc sperantes atque credentes fraudari contingit simul & errare. Adhuc de spiritu solis atque tinctura, modò quam luna habeat videamus. In hac alba tinctura latet, ut in sole rubea; nascitur etiam ex subtili spiritu, non tamen æque perfecto ac solis, reliquas nihilominus aliorum metallorum subsequēntium tincturas longe superat puritate; & constantia. Plumbum enim ignitum, cuncta metalla & seipsum absūmit igne præter solem, & lunam, cui detrimenti nihil adfert. Cum igitur spiritus lunæ corpus quod semel induit, Mercurium scilicet, ab injuria tueri valeat ignis, & aliorum accidentium, constansque reddere, facile hinc est colligere, si hoc in tam instabili volatilique corpore Mercurij efficiat, quanto efficacius operabitur à suo corpore liber, & in corpus humanum projectus; an non istud etiam à quibusvis corruptionibus & morbis tuebitur? Sane quodcunque operatur in Mercurio, hoc ipsum in humano corpore potest, atque vitam longam & sanam conservare, pulsus omnibus morbis qui sub ejus potestate comprehenduntur juxta gradum à natura sibi præfixum. Siquidem quo sublimior, subtilior, atque perfectior quæque medicina fuerit, eo perfectius etiam curat in suo genere. Proinde rudes admodum sunt illi medici, qui suam artem fundarunt potissimum in corruptibilibus medicamentis, uti sunt vegetabilia, quibus nihilominus permanentes & fixas curas inconstantissimis aggrediuntur mediis, quod quidem ipsis impossibile est suscipiunt. Quid autem de his dicam? aliud nihil hæcenus in suis academiis didicerunt. Proinde potius quam ab initio discere, studereque, penes antiqua larvataque sua studia manendum esse judicant. Spiritus Veneris ex permixtione crassiorum elementorum oritur quam præcedentes, quapropter istis est subiectus; perfectior tamen subsequēntibus aliis spiritibus atque tincturis, quas fixatione & constantia superat. Nam

igne

igne liquatum vel candens cuprum, non tam facile comburitur aut evanescit, ut subsequencia metalla, nec aere vel humiditate tam cito corrumpitur atque Mars: hic enim fixius in igne persistit. Quam quidem virtutem Venus à suo corpore nequaquam habet, sed à spiritu sibi naturaliter infuso. Quicquid operatur in Mercurio suo corpore cōservationis, id ipsum & in humano, juxta sibi concessum à natura gradum: nam vulnera pariter & ulcera munit ab accidentibus, quæ his ab aere vel igne contingere possent; præterea morbos omnes propellit, qui sub ejus gradu vel dominio comprehenduntur, & à radice penitus evellit. Ex adverso metalla quævis quibus admiscetur, imo corpora perfectorum dilaniat, ut malleum non admittant, nec amplius tractabilia tantisper existant, usque dum ab eo liberentur. Haud secus efficit in humano corpore, præsertim si ad aliquem morbum assumatur, cui per suum gradum non est à natura destinatum, contracturas membrorum infert. Quamobrem probe medicus addiscat prius, cui morbo convenient quique metallorum imperfectorum spiritus & tincturæ, quam periculo patientum experiatur. Tutius tamen foret perfectorum uti spiritibus duntaxat, nisi aurum & argentum essent pretiosiora, quam ut à quovis ægro persolvi talis medicina valeat, vel potius paratu hæc difficilior, quam uniuscujusque medici fert ingenium & industria; quo fit ut iste cogatur facere quod potest quodque didicit, nempe tractare vegetabilia, & animantia; quæ superantur, intervalloque plurimo à tergo relinquuntur à mineralibus; quantumcunque rudi Minerva præparatis. Tinctura martia constat ex elementorum adustibili et assa que permixtione, sed præ cæteris imperfectis durior eminusque tractabilem substantiam habet, vix etiam fusibilem, aere corruptibilem & aqua, quibus & ab æruginè vel ferruginæ consumitur, igneque facillime. Nihilominus duritie superat alia quævis & siccitate metalla, quæ permixtione destruit ac discontinuat, perfecta non minus quam imperfecta. Non aliter membra corporis humani torquet, cum ad alium applicatur morbum, quam deceat. Verum ad ulcera forinsecus, quibus etiam convenit, assumtus hic spiritus, curat à radice, tollens omnem contagionis causam gradu sibi parem, non tamen superiorem. Non caret igitur viribus, atque virtutibus à Deo naturaque sibi concessis in sua speciali proprietate. Spiritus Jovis nascitur ex alba & pallida ignis substantia, intractabili malleo natura, non æque tamen ac Mars, permixtione cum aliis ea corrumpit atque discontinuat, præsertim lunam, ut ab hac vix separari queat, nec, nisi prorsum amotus magno labore sit, ipsa tractabilis. Simile quid in aliis metallis operatur præterquam in Saturno. Quod in suo genere, pariter extra in aliud assumtus, ut in hominem operatur, membra

dura

diris passionibus ac doloribus cruciat, roditque maximis ardoribus, ut naturales facultates exercere nequeant. Forinsecus tamen fistulis, cancro, carbunculo, ac similibus applicatus, quæ suæ naturæ gradum non excedunt, optimū est remedium extirpans omne malum. Saturni spiritus oritur ex obscura, tenebrosa, frigidaque permixtione elementorum, quo fit ut cæteris minus perduret in igne, celeriusque dispareat cum suo corpore. Corpora solis & Lunæ mundat, & in examine purgat ab omni superfluo, sed ea contracta ac discontinua relinquit à lavacro: non secus in homine membra torquet intro assumtus, majore etiam dolore quam stannum & ferrum, quia tamen frigore coagulatur ejusmodi spiritus alijs multo intensiore, non ita acriter exagitat. Habet nihilominus ad persanandum fistulas, cancerum, & alia hujus generis ulcera maximas vires & facultates, item ad pleraque vitia, non secus quam ex auro & argento quasvis impuritates, educendum. Verum nisi peractis operationibus à corpore simul una cum morbo recedat, valde plus damni quam utilitatis adferet. Proinde hoc spiritu medicus uti cupiens, in primis cognoscat quibusnam conveniat morbis, & quorsum ordinatus sit naturaliter in medicinis. Postremo vero Mercurij spiritus, cum nullam determinatam aut certam formam habeat, præcedentibus alijs omnibus, ut cera sigillo subjicitur omni: etenim spiritum in se quemcumque recipit, ut quum solis ipsi spiritus imprimitur, in solem transit; si Lunæ, in lunam; sic de reliquis: naturam ejus induit, cujus spiritum amplectitur metalli. Comparatur itaque juxta corpus ad alios spiritus dictos, non aliter quam ad virum sua femina, non corporali mixtione, sed quum spiritus e ductus fuerit ex suo metallo, ac in Mercurium post præparationem projectus, tum demum suam transmutationem exhibet. Non secus mortua metalli femina tanquam incultus ager vel terra, si mæceretur vel aratro philosophico vivificetur (quæ femina hoc opere fixa manet ac incorrupta) corporali spiritu dicto per ignis gradus unitur in istius naturam atque substantiam, & hic cum mortuo metalli corpore: quod quidem cum crasso Mercurij spiritu minime fieri potest. Et si corpus solis Mercurius vel argentum vivum existat, ac fixum, nihilominus communis Mercurius non fixus adhuc, neque mortificatus etiam non resurrexit. Nam resurrectio metallorum, est immortalis regeneratio, mediumque per quod ejusmodi tincturæ promoventur ad sui generationem. Quapropter cum corporibus mortuis uniri non potest in fixationem, at solum cum extractis spiritibus, uti corporalibus dictis, qui metallis subjiciuntur non aliter quam communis Mercurius spiritibus metallicis omnibus. Spiritus enim crassus Mercurij, tincturam hanc in substantia minime generat, non magis quam concubina legitimos foetus. Pariter de Mercurij

curij crasso spiritu judicandum est tantisper, donec metallicus & corporalis fiat medio naturalis materiae. Præter hoc medium impossibile fuerit boni perfective quid in ejusmodi tincturis perici. Porro si fuerit ignis intensior, generari nequeunt, si remissor, diptum eveniet.

De specialibus præparationibus materia lapidis, & primo per Electrum.

CAP. XI.

Nihil in rerum natura quod sua forma careat: omne siquidem eorum quæ sunt in sua cõcordantia generatur, multiplicatur, & destruitur, suumque patefacit initium, à quo sensualiter percipitur id ipsum in fine futurum, quod à principio, fierique debere. Quicquid interceptur, imperfectioni simile quid esse videtur quod natura per accidens ad generationem urget. Cum tamen accidentia per Vulcanum amoveri queant ut nihil operentur, cætenus emendari natura potest, quod in isto lapide contingit. Quoniam à hunc ex vera materia (quam à præcedentibus instructionibus facile cognovisti) fabricare voles, oportebit ante omnia superfluitates amovere, ut in sua concordantia formetur, multiplicetur, & augmentetur. Natura siquidem reliquit imperfectam, cum ipsa non lapidem, sed hujus materiam duntaxat formet, ex qua quidem fieri minime potest, quod post ejus præparationem fit per lapidem, accidentibus materiam impredientibus. Est igitur materia sine præparatione, respectu lapidis, non nisi res semiperfecta, non consistens in aliqua concordantia, quæ perfecta dici posset, aut humano corpori conveniens ad sanitatem. In exemplum esto Microcosmus: hic per suum artificem non nisi vir fabricatus est, non opus integrum, cum in sua concordantia non resistat, sed medium tantisper donec accedat virago femina sibi similis ex eo fabricata, tum demum integrum & completum opus efficiunt. Terra sunt ambo, duæque terræ hominem unum constituunt integrum, qui augeri crescereque potest, hoc efficiente formata concordantia. Proinde lapis philosophorum (qui non minus hominem, quam ipsa metalla debet instaurare) purgatus à superfluis accidentijs ac liberatus, nec non in sua concordantia positus, operatur miracula quædam in omnibus infirmitatibus: alioqui frustra labor, qui præter concordantiam suscipitur in opere philosophico balsami lapidisque perpetui. Ut igitur ad suam concordantiam veniat, in primam reducendus est materiam, quo masculus in feminam agere queat, ejusque manifestum occultetur, & hoc manifestum fiat, ut semen utriusque maris & feminae videlicet in sua concordantia conclusum, & Vulcani medio plusquam perfectum, & in summo suo gradu exaltatum, qualificatas virtutes omnes

tes omnes una cum temperata clarificataque essentia, de se valeat in humanum corpus exerere, necnon in metalla, sordes per viam pulsus expellendo, quodque bonum est in humano sanguine, suo loco disponendo per viam tactus, & conservando, quo Microcosmus in limbo terræ consistens, & ex ea formatus hac medicina, tanquam sibi simili, radicaliter & verè ad sanitatem adducatur, ac in eadem conservetur. Tantum naturæ mysterium, & arcantum maximum latere medicum nullum debet, saltem ex astrali medicina natum. Ut filiis itaque doctrinæ clarius materiam, & præparationem magis ac magis aperiamus tam admirandæ medicinæ: Sciatur à natura datam rem unam atque productam fuisse, in qua tanquam in arca 2.3.4. sunt mysteria conclusa, necnon occulta quiescunt, cujus rei vires atque virtutes post præparationem, abundantissimam habent potestatem à Microcosmo quocunque morbos & infectiones pellendi. Verum est juventutis à senectute, & huius ab intempestiva morte defensivum, quod balsamum etiam vocamus. Proinde scitu necessarium imprimis, in quo subjecto natura hos numeros posuit. Virtutes ejus amplissime descriptas invenies in archidoxis meis (inquit) libro de renovatione & instauratione. Cæterum astralibus discipulis materiam aperte satis jam demonstrabo, cum totius operis præparatione. Qui aures habet igitur ad audiendum, & mentales oculos ad videndum, audiat ac videat quid Paracelsus doceat, priusquam judicet cum cæteris iniquè.

Electrum minerale immaturum ponatur in suam spheram, ut sordes & superfluitates abluantur, summeque repurgetur per sibi juxta chemicum usum & consuetudinem, ne damnum ob ejus impuritatem patiare. Solvatur postmodum in stomacho struthionis in terra nascentis, per acritudinem aquilæ fortificato. Absorpto jam electro, cum flavos flores acquisierit, vel in modum heliotropii florum à solutione, hoc ipsum non obliviscaris quam ad spiritualem quandam ac transparentem essentiam adducas, quæ vitrioli similitudinem habeat albi. Tum demum addito medietatem ponderis, quod corporale prius electrum habuit ante præparationem, et aquila extensa, & inde stomachum struthionis, abstrahatur sæpius, hoc fiet ut electrum spirituale magis ac magis evadat. Quum vero stomachus struthionis debiliore operatione factus erit, innovandus atque denuo corroborandus venit, vice qualibet abstrahendo: postremo cum rursus acridinem amiserit, addatur essentia quinta tartarizata, ut quatuor digitis emicet priveturque sua rubedine, quæ una simul ascendat. Totum id repetendum, usque dum per se albescat satis (quod quidem oculis apparet magis ac magis ad sublimationem se dedere) quo signo percepto sublimetur, & electrum in albedinem aquilæ sublimatur.

limatæ versumerit, ac pauco leuique labore eo adductum atque
 transmutatum: quod quidem ad usum nostræ medicinæ quaerimus. Hoc ipso poteris ad multas ægritudines progredi, quæ
 communibus medicamentis minime cedunt. Poteris etiam il-
 lud in aquam, vel in oleum vertere, aut in rubeum pulverem, ad
 omnes morbos quibus adhibere volueris aut indigeris. In me-
 dicina majus fundamentum haudquaquam inveniri potest, quam
 in electro latet. Fateor tamen & in aliis (inquit) mineralibus
 arcana maxima similiter occultari, sed majori prolixiorique la-
 bori subjecta sunt, quorum usus in abusum ab imperitis vertitur
 artis, quorum etiam manus plus in hac medicina destruunt
 quam ædificant. Quapropter minime laudandum est, unum-
 quemque chemistam suscipere medici munus & officium, cuius
 est ignarus, & huic ineptus. Merito foret in ejus farinæ medi-
 cos temerarios putaticios ac præsumtuosos animadvertendum,
 qui mox vel lectura sola, se chemicos & medicos putant, ac in
 has artes per fenestram & non per ostium irruunt. Culpam in
 me rejici nolo propter scriptionem, nec eos omnes pro discipulis
 agnosco, qui sese meos esse prædicant, aut scripta mea legunt, so-
 los eos qui me & intelligunt, & veritatem sectantur: alios vero
 voluntarios deceptores pronuncio, & vagabundos homines,
 qui veris discipulis panem ex ore præripiunt, sub nomine meo
 nocentes omnibus, quod nullius artis quæ certa veraque sit, cu-
 ram habeant. Sed ad institutum redeamus. Ut fractum ele-
 ctum tandem ad optatum finem perducatur, ejus tantum acci-
 piendum est volatilis ut antea redditi, quantum perficere volet ar-
 tifex, & ovo concludendum philosophico Hermetice sigillato, ne
 ullatenus respirare valeat. Hoc in athanore positum continea-
 tur, usq; dum per se dissolvatur sensim in superficie, tum demum
 insula quædam in hujus maris medio conspiciatur, quæ paulatim
 decrefcens in nigredinem abeat instar atramenti sutorij. Hæc
 est avis noctu volans absque alis, quam cæli ros primus conti-
 nuata decoctione, sursum atque deorsum ascensione descensio-
 neque in caput corvi convertit, ac tandem in caudam pavonis,
 & postea candidissimas & olorinas plumas, ac postremo sum-
 mam rubedinem acquirit, indicium igneæ suæ naturæ: per quem
 ignem accidentia morborum omnium extra corpus humanum
 pellit, ac emostua frigore membra, vel paralytica reficit. Hu-
 jusmodi præparatio fit (ex sententia philosophorum omnium) in
 unico tantum vase, unico furno, & unico igne vaporoso conti-
 nuato. Quibus peractis omnibus medicina tanquam cælestis ef-
 fecta est atque perfecta, quæ plusquam perfecta fieri potest per
 propriam carnem, & suum sanguinem, perque suum internum
 & occultum ignem in manifestum adductum, quo pariter metal-
 lorum

lorum sordes abluuntur, & eorum occulta fiunt manifesta. Perfecta medicina hæc omnia potest, penetrat omnia corpora, & ex eis corruptiones educit, unaque simul introducit velut momento sanitatem, ut parem in hoc mundo nunquam admittat. In ea te ipsum igitur exerceto medice, per eam tibi laudem atque decus maximum comparabis: per hanc in medicum verum evades, coactum sane per istam ad fraternam charitatem, quod nemo mortalium divinum hoc arcanum intelligere vel assequi sine Dei voluntate valeat. Item infinita virtus ejus ac ineffabilis Dei cognitionem operatur in suis cultoribus, tum in iis qui utuntur ea frequentius assunta singulis mensibus, aut noviluniis: impedimenta siquidem lucis intellectus amovet, ut cuncta in abditissimis occulta repurgatæ menti palam fiant.

Cæterum scitu necessarium, nullam electri solutionem fieri, nisi prius sphaerarum septem circulum ter perfectissime transcurrat: nam iste numerus ei competit. Proinde præparationem tuam diligenter observato, quæ solutionis est potissima causa, glorificato, spiritalique facto (ut auditum) electro tartarificatum arcanum adhibendo, quo superfluitates per præparationem introductæ penitus abluantur, hoc fiet ut non frustra sis operaturus. Arcanum tartari similiter est amovendum, ut sola puraque tua materia circulariter, juxta præscriptum ordinem artis mota, in ovo philosophico vapore ignis per seipsam facile vertatur in aquam philosophicam, quam viscosam vocant; item per se coaguletur cum colorum omnium manifestatione; postremo vero lumina rubedine decoretur. Plura de hoc abditissimo philosophorum arcano scribere vetitum, quapropter Dei potestati quod convenit merito relinquendum, cujus solius est peculiare donum non omnibus contingens, nec intellectum cujusque licet acutissimi subintrans.

Æquum est etiam ut ejus usum adjungamus. Hujus medicamenti dosis vel pondus administrationis tam exiguum esse debet, ut vix atomum referat, in vino, vel alio cordiali jusculo, nam si vel tantilla major quantitas adhibita sit quam par est, nimium operatur cælestis virtus in eo delitescens, ac ceu in centrum coarctata. Hoc naturæ mysterium supra naturam, nonnullis hominibus ad sui gloriam D.O.M. innotescere voluit. Cui soli sit laus, honor, & gloria perennis in æternum. Concludens Paracelsus ait: En habes amice lector brevis omne fundamentum, & originem arcanae divinæque medicinæ, quæ præordinatis à Deo solum obtingere potest. Tuum erit imitari cum intellectu quæ tibi ad initium præscripsi, labores non subterfugias, non te carbones attriteant, non operosa diligentia cum industria hoc loco necessaria, sed animo proponas oportet, assiduis speculationibus orationibusque meditativis intervenientibus, occultissima quæque de-
tegi piis

regi piis mentibus, nec is labor ad te præter fructum redibit copiosissimum.

Ut igitur aliquid lucis, hæc Paracelsi scripta legentibus, adferam, non nihil addere visum est, quod electrum in duro cortice latens, aperiat, Nemo non scit electrum metallicum vel minerale, duorum ejusmodi corporum vel plurium esse mixturam. Quapropter quærendum nobis in primis est ejusmodi minerale immaturum, hoc est à natura compactum, quod plura contineat, veluti compositum arte fit ex variis, ut lato, campanarumque metallum, ac similia. Sed vide quid infra dicitur de cinabari. Verum ut ista magis elucescant, colligere tibi volui per ordinem, quæ sibi sunt affinia potius quam remotiora, proinde mox spagiricum subnectamus illud matrimonium, de quo supra parumper tetigimus, cum de spiritibus & metallorum tincturis ageretur.

De matrimonio spagirci vel philosophici lapidis.

CAP. XII.

Mercurius philosophorum feratur in Mercurium corporalem, tanquam semen in suum agrum vivum, hoc est Mercurius solis in terram projiciatur philosophicam, ad generationem tincturarum, & vivus ager Mercurium sapientum solvet ejus in se vires concipiens, ac istam ille vivam occidet, spiritum scilicet vivum corporalem, inæque matrimonium constans & inviolabile per ignem & in ipso fiet. Mercurius namque philosophicus, id est solis, ad corporalem spiritum Mercurij comparatur in conjunctione, quemadmodum maritus ad suam uxorem, cum ex una & eadem sint ambo radice vel origine, quamvis corpus solis in igne fixum existat, metallica vero mulier non fixa, nihilominus huic illud, non aliter quam agro vel terræ semen comparatum est. Quodcumque seminatur colligere necessum est, ut ex hordeo hordeum, ex tritico triticum, sic de cæteris. Pariter in arte si aurum feminabitur, hoc etiam colligetur; si argentum, id ipsum; si cuprum, idem, &c. Quapropter ex metallis oriuntur tincturæ, quævis in suo gradu, hoc efficiente Mercurio sapientum, & non Mercurio vivo, sed Mercurius communis est augmentatio, fructum edens, ut ex semine terra. Postquam igitur materiam suo vase concluseris, ponatur in calorem naturalem, ut externus internum non superet, alioqui nulla subsequetur unio. Nam calor nimius dispergit aduritque materiam, ut nihil ex ea generetur. Consideretur aerea pars mundi inter cælum & terram media, sine qua, calore Solis & reliquorum astrorum creaturæ quævis exustæ nihil producerent. Inter ignem igitur & materiam sit æthereum medium, ne forte destruat opus. Contra si vivus ignis æquò sit remissior, spiritus materiæ quiescet, nihil in humidum suum agens aliud, quam ejus repentantem exiccationem & fixationem.

L1

Eterni

Etenim spiritus metallici mortui sunt, & quiescunt, ut nihil agere vel operari queant, nisi per vivum ignem ad vitam excitentur. In magno mundo non absimile videtur, in terram projecta semina tanquam in ea mortua jacere, ut per se crescere minime valeant, nisi vitam & motum à Sole recipiant! Proinde videat artifex hoc loco ut medium servet in ignis sui regimine, alioqui non poterit voti sui compos unquam fieri. Justo calore mota materia mox incipit nigrescere, ac operante postmodum siccitate in humiditatem, incipit hortus philosophicus in ovo florescere diversis ac variis coloribus in modum caudæ pavonis; quales operantem vidisse nunquam in vita sua contingit. Nonnunquam apparebit vitrum intus, obductum auro, quod quidem indicium est, mariti feminis in semen conjugis actionis, id est, sulphuris spermatis in Mercurij menstruum, & mutæ unius in alterum alterationis, atque mixtionis. Deficiente postea sensim humiditate per exiccationem successivam, ejusmodi flores coloresque transeunt in pullulantem albedinem, usque dum ad ordinatum à natura sibi gradum perveniat. Notandum interea ne acceleretur in opere, quod plerique faciunt, cupientes foetum hunc enasci spacio unius anni, vel mensium novem, tanquam granum, aut homo in utero matris: non ita cito nascuntur aurum & argentum, ut illa. Siquidem quo natura quid excellentius perfectiusque fuerit, eo majore opus est tempore ut nascatur: quod cito fit enim, cito perire videtur; ut herba, homo, & similia, quorum ea de causa vita brevis existit. Non ita cum auro & argento, quæ natura compactiora sunt, & ex constantioribus, quam sit caro vel sanguis, proinde vitam longam hominibus exhibet, magis quam cætera, conservant etiam istis sanitatem à corruptionibus, ut Mercurio vulgi. Albedine in summo suo gradu existente, vas aperiri potest, & eximi lapis albus, hujus hoc est periculum perfectionis. Particula super Veneris laminam ignitam posita si sumum nullum edat, bene est, alioqui diutius digerenda, donec nativitatis punctum, addifcas atque fixationis. Id ipsum in lapidem rubrum cum progressus fueris. Fermentum multiplicationis hoc est cum Mercurio vulgi, non aliter quam antea de Mercurio philosophico dictum est, sub eodem pondere, loco, & moderatione pari. Hoc fiet, ut una pars centum ulterius quam antea partes optime tingat, idque repetitum sæpius, materiæ tantam copiam exhibebit quantum voles, ut una pars mille Mercurij partes ad optimam lunam adducat. Ad majorem hujus operis declarationem, latius in hæc verba Paracelsus prorumpit inquiring. Ut melius intelligas, solvatur, inquam, Mercurius philosophorum summæ purgatus per suam conjugem, corporalem spiritum videlicet aut Mercurium vivum. Mulier virum suum dissolvat, vir quoque mulierem uxorem suam

coaga.

coagulabit ac fixabit. Nam qui videtur mutuus inter conjuges amor, idem est inter Mercurium philosophorum & terram metallorum. Natura siquidem naturam appetit sibi similem. Juxta corpus non differunt, nec nisi viribus, ac proprietatibus. Metallicus enim homo fixus est in igne, metallica vero mulier volatilis. Si vivus homo cum viva muliere misceatur, fit inde generatio, non autem ex mortuo viro cum viva muliere. Quamobrem uniatur cum vivo, tum demum femina virum solvit, & iste mulierem tingit foecundamque reddit. Ponantur ambo tandem in vitrum strictissimo sigillo obsignatum, ne mulier aliqua spirans exhalet, alioqui vanum erit hoc opus: tandem in thorum conjugii balneumque maris, in quo cum probe moderato calore factis incaluerint, primo gradu mulier atro colore vestietur, hoc indicium est conceptionis, & prima clavis ad arcam referendam hujus divini mysterij. Continuato calore hoc levissimo sensim consumetur ista nigredo, ab alio succedente colore, tanquam à verme vermis. Inde succedent alij tot tamque varij quot in pavonis cauda conspiciuntur, sicco in humidum hoc ipsum operante. Continuatur calor ignis, donec versicolor iste secundus vermis, à tertio vel ab aquila alba plumas olorinas habente, devoretur, materiaque lunæ prorsum candida nivis istar efficiatur, vitrumque perfectum gradum suum receperit. Nata Regina sic mundum alloquitur: Sum Regina laude præ cæteris dignissima, viribus virtutibusque refertissima, quæ Venerem, Martem, Jovem, Saturnum, atque Mercurium, in lunam constantissimam transformo; nedum id, verum etiam languentes homines à variis infirmitatibus & morbis libero, utputa ab omnibus febribus, caduco, lepra, venereo, nec non aliis mineralibus corruptionibus. Aucto postmodum igne, regia mulier in regem potentissimum evadit, albedine sensim in flavum croceumve colorem terminante, ac deinceps in rubicundissimum rubini splendorem. Jam natus est rex orientalis, imperans omnibus totius mundi principibus, quos etiã alloquitur his verbis: Ego naturæ sulphur, Rex Regum, Princeps principum, & dominus dominantium, perfectissima potestate superans omnes, vincens, ac subjiciens, à nullo superatus, neque coactus, invincibile possideo regnum, quo Lunam, Venerem, Martem, Jovem, Saturnum, atque Mercurium vulgi, in optimum aurum Hungarico melius transformans, confirmo stabilioque adversus omnium examinum tormenta. Nec solum ego morbos metallorum pello, sed etiam hominum, quos incurabiles hæctenus existimarunt præsumtuosi medici, ut sunt podagra, hydropisis, lepra, caducus, atque reliquos omnes contra naturam advenientes. Præterea bonam tribuo memoriam, sanum judicium & intellectum, vitamque longam his qui meo me-

dio utuntur præsidio cum cibis & potibus assiduo: item exaltor eum qui me cibo & potu mihi congruentibus reficit, in summos honores, infinitas opes ac divitias, potentemque reddo. Per me si quidem totus mundus regitur. Quicumque me fuerit adeptus, omnia mecum possidebit; nam qui possidet aurum hoc meum, assequitur omne desiderium. Proinde si meo regno potiri voles, cibato me nedum corporali cibo, verum etiam ac præsertim verbo Dei; sic adimplebo hic in terris, quicquid optare te contigerit, daboque tibi meum fermentum & balsamum perpetuum. Hoc solve humido suo, positum in conjugali thoro, longè citius quam antea suas fermentationum operationes complebit, pastamque in suam convertet substantiam, inque preciosissimum præ cæteris mundanis omnibus thesaurum philosophorum.

De alio ad lapidem processu, per Paracelsum.

CAP. XIII.

Variæ sunt viæ philosophicæ, ad unum & eundem scopum & lapidem tendentes, ut ex præcedentibus atque sequentibus patet. Quapropter variis modis ab auctore hæc ars describitur. Audiamus ergo quid alio loco de hoc lapide doceat. Natura mineralium (inquit) genus unum in visceribus terræ produxit admirandum, idque duplex, hoc variis Europæ locis reperitur. Optimum quod mihi præ manibus oblatum fuit, & experimento comprobatum, ex figura majoris mundi, ab exordio spheræ solis est astrum: alterum in astro meridionali consistit in prima sua florescentia, viscus est terræ per suum astrum in lucem productum, & in prima sua coagulatione ornatum rubedine, in eo flores omnes mineralium & colores includuntur, de quibus multa penes philosophos. Quod ad humidam frigidamque naturam atinet, ad aquam comparatione quadam fuit adaptatum. Verum ejus notitia perfecta ad experientiam collata, plurimos, imo fere omnes philosophos, quotquot ante me sagittas suas, ad metam emisérunt hætenus, adhuc latuit, frustra quoque conantes latissime declinaverunt à scopo vero & completo. Opinati sunt Mercurium & sulphur matrem & patrem esse metallorum omnium, verum enimvero tertij non meminerunt. Imo quod magis est, horum nullus rete piscatorium adhuc in manus assumpsisse potuit, quod aquæ veræ convenit matri metallorum, quæ quidem artificio spagirico separata suos pisces palam facit, quos neque Galenica piscatio, neque Avicerinæ rete lacerum apprehendere potuerunt unquam. Si modernis physicis demonstrare deberem, vel solum nomen conjunctionis, solutionis, & coagulationis, quas ipsa natura à principio mundi hoc in suo creato patefecit ac demonstravit, annus mihi deficeret, omnisque papyrus quantasumque ad eos erudien-

dum. Dico quidem hoc in minerali tres haberi substantias, utpote Mercurium, sulphur, & minerali aquam, ex quibus compositum est, & arte spagirica separatum: solvitur in proprio suo liquore nondum maturo, & uti pyrum in sua arbore occultum est. Occultator pyri est arbor, in quam ut astra naturaque simul conveniunt, virides ramos edit, Martioque postmodum atomos & frondes atque flores palam facit, usque in fructus pyrique productionem progressum faciunt, quæ in autumnio tandem emergunt. Non ab simili modo censendum est de mineralibus in visceribus terræ, quæ per astra protruduntur in lucem: hoc ipsum alchemistarum potissimum considerandum venit, ad naturæ thesaurum anhelanti. Cujus artificij modum ab initio, medio & fine, jam una cum aqua, sulphure, balsamoque suis aperiam. Quorum trium solutione, & rursus in unum conjunctione, totum rei negotium absolvitur ad hunc modum.

Sumatur minera cinabaris, & abluatur aqua cælesti per tres horas, tandem coletur, & solvatur aqua regia facta ex vitriolo, sale petræ, & sale communi. Per alembicum abstrahatur, iterum affundatur, & cohobando curetur, ut purum separetur ab impuro, quod infra. Putrescat equino fimo per mensem, & postmodum separentur elementa, ut quum signa sua patefecerint, per alembicum destillentur igne primi gradus, quo aqua & aer primo ascendant, ac tandem ignis, idque reliquis gradibus, quæ ab experto operatore discerni poterunt. In fundo vasis terra manet, in qua latet hoc omnè quod à multis quæsitum fuit, à paucissimis tamen inventum. Terram hanc reverberatorio conclusam artificialiter calcinabis, à primo in quintum gradum procedendo, gradu quolibet spatio quinque horarum: hoc fiet ut sal volatile habeas admodum subtile velut alcool, & constans astrum ignis & terræ, quod separabis per elementa aquæ & aeris quæ servasti prius. Tandem ponito in digestionem balnei maris octo horis, & videbis quod multis alchemistis hæctenus incognitum fuit ac minime consideratum. Separa juxta tuam experientiam artificiose, & spagirico modo, reddetur ipsa terra mirum in modum alba, ex qua tinctura fuerit extracta. Conjunge deinceps elementum ignis cum sale terræ alcalisato, per digestionem & pellicanicum artificium, adhuc aliud sedimentum ponet ista substantia, quod quidem à puro separabis. Tum demum accipe pellicanatum leonem, qui ab initio inventus est. Quum videris tincturam ejus & elementum ignis super aquam, aerem, atque terram, separato per tritorium, & Solem ejusmodi cola per inclinationem, est enim aurum potabile. Alcoole dulci vini perfundatur & abstrahatur, usque dum acredo nulla percipiatur amplius aquæ regis. Separato hoc oleum Solis, & ponito in vas retortum Hermetico sigillo

clausum, ad elevationem, id est, ad exaltationem, ut suo gradu ductur. Vitrum hoc optime clausum ponatur in locum frigidum, non solvetur ibidem, sed coagulabitur, idque tertio repetendum est solvendo & coagulando. Hoc artificio tinctura Solis perficitur in suo gradu. Tandem sumito huius duplū de Venere ad summum & spagirico modo præparata, ad quam elementa aquæ & aeris affundas quæ servaras, solvito ac putrefacito per mensem, ut prius. Et quum ad perfectionem devenerit, videbis signum elementorum: separa unum ab altero, siquidem oculariter apparet ab albo rubeum secretum. Hoc ab albo separabis; est enim tinctura rubea tam potens, ut alba corpora quæque in rubedinem tingat, vel rubea in albedinem, quod valde mirum est. Tincturam hanc per retortam urgeto, videbis nigredinem assurgere, quam iterum urgebis per retortam, idque sæpius donec albescat. Prosequere hoc tuum opus, nec animum despondeas præ nimio labore Toties rectificato quousque viridem leonem verum & clarum videas, ponderosum, qui tingit in aurum perfectum. Non desistas (inquam) ab opere cuius nunc memini, donec signa habeas & videas leonem atque thesaurum non persolubilem. Bene sit illi qui repererit, & ad tincturam applicare noverit. Hoc est balsamum verum astrorum cælestium, quod nullum corpus in putrefactionem abire sinit, lepramque nullam, podagram aut hydropisim inexpulsas relinquit, administratione grani unius, si fermentabitur cum sulphure solis. Omnia docebit ac patefaciet aquæ natura & omne quod scripsi. Sumito igitur liquoris mineralium quantum voles, salis rubæ terræ partes duas, sulphuris Solis partem unam. In pellicano posita solvantur, & coagulentur, idque tertio. Hac via tincturam habebis alchemistarum, cuius pondus hoc loco minime describendum, sed suo loco reservandum. Quicumque Solis astri unciam unam habuerit, & super aliquot uncias auri projecerit, proprium suum corpus tinget. Astrum Mercurij si habuerit, totum corpus Mercurij vulgi similiter tinget. Si Veneris astrum, non absimili modo Veneris corpus integrum in optimum aurum tinget, inque summam & constantem perfectionem: sic de reliquis metallorum astris iudicandum, ut Saturni, Martis, &c. Ex quibus etiam eadem ratione tincturæ trahuntur, hoc loco minime describendæ, quod libris de natura rerum & Archidoxorum habeantur. His paucis primum ens metallorum & mineralium terræ, satis abunde veris alchemistis, una cum tinctura alchemistarum declaratum volo. Nec est quod quispiam operantum deterreatur spatio temporis mensium novem, sed absque tædie progrediatur spagirico ductu, quo quadraginta diebus alchemisticis figere poterit, extrahere, exaltare, purificare, fermentare, & coagulare lapidem alchemistarum, ad honorem Dei, cui sit laus, honor, & gloria.

Cabalistarum expositio habet sub nomine Phœnicis, aquilam esse volatilem, cujus plumæ sine vento volant, & secum phœnicis corpus in suum nidum attollunt, in quo nutritur ignis elemento, cujus pulli rostro eruunt matri oculos, & fit albedo in sua sphaera separata, in qua consistit vita sui cordis, & balsamum intestinorum suorum, juxta Cabalisticum sensum, sulphur interpretatur cinabaris, de quo supra narratum est à Paracelso. Nuperrime cum de electro tractaretur, ad cinabarim remisi lectorem non sine causa; maximam enim habent affinitatem. Quid aliud est cinabaris quam compositio vel mixtura duorum mineralium sulphuris & argenti vivi? Quid etiam electrum, nisi mixtura duorum vel plurium, sive mineralium sive metallorum? Sulphur Solis igitur, cum Mercurio lunæ philosophico junctum artificio, cur non electrum, cur non cinabaris erit? Sive natura, sive per chemiam fiat utrunque, partes componentēs non differunt. Sed in sequentibus clarius.

De quarto ad lapidem Paracelsico processu.

CAP. XIV.

PRiusquam de tinctura physica dicamus, operæ precium erit in primis scire quod sit ejus subiectum; hoc enim semper occultatum est hæctenus. Est igitur tincturæ materia res quædam (ubi me tamen juxta spagiricum sensum intellexeris) quæ quidem ex tribus in essentiam unam arte chemica transit, aut manere potest. Vultum ut eam suo nomine declarem juxta veterem usum & consuetudinem, Leo rubeus à multis vocatus est, à paucissimis vero cognitus. Hic per auxilium naturæ pariter & artis potest in aquilam albam transmutari, ut ex uno duo fiant, quæ spagiro supra splendorem aureum relucet, in uno servata magis lucent. Jam si Cabalistarum & veterum Astronomorum consuetum sermonem non intellexeris, à Deo minime ad spagiram artem vocatus es, nec per naturam electus, imo non aptus ut quæ vix in arte hac aperias. Est itaque materia tincturæ margarita maxima preciosissimusque thesaurus, ac nobilissimum hoc omne quod ex altissimi conditoris manifestatione, meditationibus hominum obtinere potest. Hoc est Lili Alchemiæ, & Medicinæ, quod philosophi tam accurate quæsierunt, verum ob defectum integræ cognitionis & perfectæ præparationis ejus, ad absolutissimum finem perducere nondum potuerunt. Per investigationes eorum & experientias, tincturæ tantum initium datum est nobis, atramen verum fundamentum quod meos imitari discipulos oportet, mihi relictum fuit, ut nemo suas larvas nostris inventionibus immiscere debeat. Ego (inquit Paracelsus) merito post longas meas experientias spagiros corrigam, & falsum & erroneum à vero separabo.

vero separabo, cum prolixis admodum investigationibus meis repererim, quo justè similia reprehendere queam & immutare. Veterum si tamen experimenta meis excellentiora comperissem, tantò minimè labores assumpsissem, quos in gratiam, utilitatem & honorem proborum alchemistarum omnium libenter subij. Cum ergo tincturæ subiectum satis declaratum sit, ut fratres inter duos vix fidelius queat ac liceat, præparationem ejus aggrediar, & ultra primi seculi experientias, addam & meas inventiones. Spagiri veteres lili putrefecerunt uno mense philosophico, postmodum spiritus humidos ab eo destillarunt, quousque sicci tandem elevati sunt. Caput mortuum spiritibus humidis imbiberunt, & ab eo per destillationem sæpius abstraxerunt, idque tandem donec sicci prorsum elevati sunt. Deinceps abstractos humores & siccos spiritus per pellicanum ter aut quater simul univerunt, usque dum lili totum in fundo siccum refederit. Quanquam experientia prima processum hunc ante fixationem dedit, nihilominus antecessores nostri sæpius eo votum perfectè suum assecuti sunt. Breviorem tamen viam habuissent ad rubei leonis thesaurum perveniendi, si concordantiam Astronomiæ cum Alchemia didicissent, quam in Hermetis Apocalypsi demonstravi. Cum verò dies quilibet (ut Christus loquitur in fidelium consolationem) propriam suam essentiam habeat, spagiris ante mea tempora labor fuit ingens & gravis, qui jam auxilio Spiritus S. affluentis hoc postremo seculo mea theorica sublevabitur atque practica. Cum ergo primum seculum tincturæ primam dederit experientiam, ex uno simplici duo spagirici fecerunt. Verum quod inventum hoc medio seculo periisset, eorum successores diligenti perscrutatione postmodum in ejusmodi nomina duo simplicis inciderunt hujus, idque nominarunt unico vocabulo, nempe lili, tincturæ subiectum. Tandem imitatores naturæ materiam hanc, non secus ac in terra semen, tempore suo putrefecerunt, cum ante corruptionem hanc ex eo nihil nascatur, nec aliquod arcanum erumpere potest. Postea spiritus humidos abstraxerunt à materia, donec tandem ignis violentia sicci pariter elevati sunt ac sublimati, ut hac via non aliter quam rusticus ex anni tempore, pervenirent ad maturitatem. Postremò tandem finito suo vere prodiit æstas, quo tempore fructus istos & siccos spiritus incorporarunt, & magisterium tincturæ eo perduxerunt, ut ad messem devenerit & ad extremam se maturitatem disposuerit. Tam prolixo labore & diosaque reiteratione spagiri veteres non indignissem, si ex mea schola didicissent opus, longè citius ac minoribus impensis votum fuissent assecuti. Proinde vobis dico (Paracelsus inquit) Rofei coloris tantum à leone sanguinem accipite, & ex aquila gluten, quæ postquam simul conjuxeritis, juxta veterem coagulate processum.

Tinctus

Tincturam habebitis philosophorum, quam infiniti quæsierunt inveniuntque paucissimi. Quædam itaque simplicia componit Alchemista, quæ corrumpit ut est artis, indeque præparat aliud, ac tantisper donec unum fiat: hoc plus efficit quam ipsa natura per se posset. Recte probeque me ut intelligas, leonem tuum in Oriente quæras, & aquilam ad Meridiem in assumptum hoc opus nostrum. Instrumenta meliora non reperies quam Hungaria & Histria producunt. At si cupias id ex unitate per dualitatem in trinitate, cum æquali permutatione cuiusque deducere, tuum iter ad Meridiem dirigas oportet; sic in Cypro votum consequeris, de quo latius minime loquendum. Arcana plura transmutationes exhibentia reperiuntur, etsi paucis cognita, quæ licet alicui manifestentur à Domino Deo, non propterea statim erumpit rumor cum arte, sed omnipotens cum ipsis dat pariter intellectum hæc & alia celandi usque in adventum Heliæ Artistæ, quo tempore nihil tam occultum quod non revelabitur. Videmus enim in sulphure Jovis maximam esse tincturam gemmarum, quæ quidem eas altius adducit, quam ipsa natura per seipsam valeat; sed de his hætenus, ad physicam tincturam tandem redeamus. Postremo spagiri veteres lili pellicanatum, ignis ordinata quadam augmentatione materiam suam tam diu fixarunt, quousque, post omnium colorum disparitionem, rubeum instar sanguinis induerit, & cum eo salamandræ conditionem. Rectè quidem ab eis processum fuit, ac ad eundem unumquemque margaritâ hanc ambientem, procedere modum æquum est ac decet. Hunc tibi clarius declarare posse, mihi difficillimum esset, cum tamen didiceris in Alchemistarum schola gradus ignis observare, vasa quoque mutare, tum demum videbis, mox atque lili tuum in ovo philosophico fuerit excalesfactum, admirandis apparere demonstrationibus, ut corvo nigrius fieri, cygno postmodum successu temporis albius, & postremo transiens per flavedinem sanguine quovis magis rubeum. Cum igitur Ægyptiorum thesaurum præ manibus habuerimus, est quod in utilitatem nostram convertamus, idque duplici magisterio; priore quidem ad instaurationem sanitatis humani corporis, posteriores in transmutationem metallorum. In hujus usum ut veniat, ejus primò pondus unum super mille solis fusi pondera projiciendum est, Medicina tum demum præparata fuerit ad metallorum tollendam lepram. Item physicorum in Ægypto nonnulli per hanc tincturam annos centum & quinquaginta vixerunt. Aliorum vita prolixior fuit hoc medio, ut ex historiis patet. Est itaque tinctura physicorum universalis medicina quædam, quæ cunctos morbos consumit non aliter quam ignis omne lignum. Dosis ejus est valde exigua, sed operatio potentissima. Per eam (inquit Paracelsus) curavi lepram, hydropisim,

caducum, venereum labem, guttam, colicam, &c. item lupum, cancrum, noli me tangere, fistulas, & genus omne morborum interiorum & exteriorum.

De quinto processu lapidis brevissimo per eundem auctorem reperto.

CAP. XV.

Erus qui diversimodè docetur à plurimis lapidis non sum, nec esse volo doctor neque sectator. Quapropter hunc & processum ejus relinquens, cum qui per me eum usum experientia repertus est, brevibus admodum scribere proposui, qui non minus ac ille hominum corpora tingit etiam, tametsi juxta similem processum præparatus non sit. Sumito igitur Mercurium, alias elementum Mercurij, & separa purum ab impuro: postmodum reverberetur usque in albedinem, quam sublimato per sal armoniacum tamdiu donec resolvatur: id calcinetur ac solvatur iterum, & in pellicula digeratur uno mense, tandem coaguletur in corpus: hoc non uritur amplius, nec ullo modo consumitur, at in eodem statu permanet: corpora quæ penetrat in cineritio sunt permanentia, ut in nihilum reduci minimè possint aut alterari, sed à sensibilibus & insensibilibus, ut sæpius narratum est, qualitates omnes superfluas adimit. Et quamvis brevem admodum viam posuerim atque processum, laborem tamen prolixum requirit, ac multis circumstantiis intricatum, tædio similiter non afficibilem operantem, at summè diligentem & expertum.

De particulari quodam arcano alba structure per arsenicum.

CAP. XVI.

Nonnulli volunt arsenicum ex Mercurio & sulphure compositum esse, alij ex terra & aqua, plerique ex natura sulphuris. Quocunque modo id sit, ejus natura talis est, ut rubeum cuprum in album transmutet. Ad eam etiam præparationis perfectionem adduci potest, ut verè perfecteque tingat, non ea via tamen quam docent multi Sophistæ, ut sunt Geber in summa perfectionis. Albertus Magnus, Aristoteles Chemicus libro perfecti magisterij, Rasis, & Polydorus. Nam scriptores isti quotquot sunt, errant, vel ex invidia de studio falsa quæque scribunt proponuntque recepta, placitaque sua, quæ nonnunquam etiam ignorarunt. Arsenicum vero tres continet spiritus naturales: primum adustibilem, corrosivum, volatilem & omnia penetrantem. Hic spiritus dealbat Venerem, & post aliquot dies reddit spongiosam. Quod artificium ad eos dantaxat pertinet propriè, qui causticam artem exercent. Secundus spiritus est crystallinus ac dulcis. Tertius

verò

verò tingens est segregatus ab aliis prædictis. Has tres in arsenico proprietates naturales inquirunt veri philosophi, ad perfectam sapientum projectionem. Barbitonfores verò, chirurgiam exercentes, dulcem & crystallinam expetunt naturam, à tingente spiritu separatam, in usum curationis vulnerum, & ad bubones, carbunculos, anebraces, & cætera similibum ulcerum vitia, non nisi miti quodam artificio curanda. Cæterum spiritus ille tingens, nisi purum ejus ab impuro sejunctum sit, à volatili fixum, & à combustibili tinctura secreta, projectionem super Mercurium, Venerem, aut aliud quodcumque metallum imperfectum haudquaquam expediet ex voto. Philosophi omnes arcanum hoc mysterium excellentissimum occultarunt. Spiritum igitur tingentem ab aliis duobus secretum ut supra, conjungito spiritui lunæ, simulque digeri permittit spatio triginta duorumque dierum, ac usque dum corpus novum induerint. Postquam ad quadragesimum diem naturalem, calore Solis ad inflammationem accensus fuerit, apparet spiritus candore nitido, perfectoque tingendi præditus arcano. Tandem ad projectionem aptus est, videlicet ejus pars una super sedecim imperfecti corporis, juxta præparationis acutioris excellentiam. Resultat inde luna lucens & excellentissima, tamquam è terræ visceribus eruta. Hæc auctoris nostri sententia maximè comprobari videtur ex Sibyllinis versibus vetustissimis ad hunc modum habentibus:

Novem literas habeo, quatuor syllabarum sum, intellige me.

Tres prima duas literas habent singula,

Reliqua reliqua, & sunt muta quinque;

Totius verò numeri centuria sunt dua, octo

Et tres ter decades, cum septem. Intelligens autem qui sum,

Non rudis vel ignarus eris ejus qua in me est sapientia.

Hæc omnia conveniunt in hac dictione Græca Græcè dinumerata, *ἀρσενικόν*, quod ad albam tincturam attinet. Rubea verò non inest arsenico, quocumq; modo præparetur. Non præparatum & crudum sola cum cupro liquatione, hoc tingit in maximam albedinem, sed non fixam, quia tinctura cruda similiter est volatilis, quæ si fixetur, dubium non est quin fixam etiam tincturam exhibeat. Nihil enim hoc spiritu facilius metalla penetrat in sua cruditate. Potissimum rei negotium consistit in ejus separatione & fixatione.

De particulari quodam arcano ad rubeam tincturam, ex Vtriolo.

C A P. XVII.

Vtriolum nobile admodum inter cætera minerale, plurimæ semper existimationis penes philosophos exitit, quod præcunctis

eunctis altissimus Dominus Deus miris dotibus adornavit. Ejus arcanum varijs figuris ænigmaticis adumbrarunt, ut hoc est: *Vsifabitur interiora terræ rectificando, inveniatis occultū lapidem veram medicinam.* Primæ omnium literæ Vitriolum efficiunt simul collectæ vocum. Per terram intelligunt vitriolum, & per interiora terræ dulcedinem ejus atque rubedinem. Quoniam in occulto vitrioli nobilissimus, subtilissimus, ac fragrantissimus succus; & purum oleum latet, cujus extractionis modus calcinatione vel destillatione haudquaquam venit arripiendus. Etenim viriditate sua privari minimè debet, qua quidem statim atque spoliatum erit, arcano pariter & viribus suis carere necessum est. Notandum est utique hoc loco mineralia nedum, verum etiam ipsa vegetabilia, similiaque virorem extrinsecus demonstrantia, rubeum sanguinis instar oleum in se continere, quod arcanum eorum est. Inde patet pharmacopœorum destillationes irritas, atque vanas esse momentique nullius, quia sanguinem vegetabilium elicere non norunt. Ipsa natura sagacissima nos docens, vegetabilium aquas omnium in citrinū colorem vertit, & inde postmodum in rubicundissimum instar sanguinis, arte subministrante. Tardius id quandoque fieri, causa est potissima destillatorum ignorantum nimia præcipitatio, qua viriditas absimitur. Naturam suis propriis viribus corroborare non didicerunt, quibus nobilis ille viror per seipsum in ruborem debet rectificari. Exemplo sit vinum quod album est prius, per seipsum in citrinum colorem digestum, cujus botri virens color in rubeum sub cæruleo latentem vertitur successu temporis. Deperdita igitur vegetabilium & mineralium viriditate per ignaviam artificum, essentia pariter & spiritus olei balsamici arcanorum nobilissimi perierit. De hoc sanguine philosophico loquitur alibi Paracelsus, ubi de generatione sui pygmæi homunculi in gigantem, alio loco de sanguine & spermate nutrimenti corporis misericordix, &c.

Vitriolum igitur in se multas lutosas & viscosas imperfectiones continet, quapropter aqua viriditas ejus est elicienda & rectificanda sæpius, donec terreas impuritates omnes exuat. Quibus transactis rectificationibus omnibus, apprime cavendum ne materia Soli sit exposita, quod hit virorem ejus in pallorem vertat, absorpto simul arcano prorsum. Calido servetur hypocausto connecta, ne pulvere sordeat. Postmodum vitro clauso digeratur mensium aliquot spatio, ac tantisper donec varij colores appareant supremaque rubedo. Nec dum isto processu rubedo satis fixa fuerit existimanda, quin ab interioribus accidentalibusque terræ sit inquinamenti repurganda latius, ad hunc nempe modum. Rectificanda venit aceto, donec terreum inquinamentum prorsus ablatum erit, fecesque semotæ. Hæc est ejus tinctura vera

vera & optima rectificatio, de qua benedictum oleum est eliciendum. Ab ea vitro conclusa diligentius alembico superposito mox, & bituminatis commissuris ne spiritus exhalet, ejus olei spiritus igne suavi proliciendus est. Oleum hoc pharmacopolico balsamo quovis & aromatico delectabilius est atque dulcius, acredine carens omni. Residebit in fundo cucurbitæ terra quædam albissima nivis instar, hanc serva tuereque ab omni pulvere. Ea ipsa terra tum demum à sua rubedine probe separata est. Deinceps arcanum maximum subsequitur, ut puta supernaturale conjugium animæ summè purificatæ, & per sanguinem ablutæ purum, cum splendente purificatoque suo corpore. Hoc est verum vitæ matrimonium cum suo subjecto, quo vita prolongatur in postremum suum sibi que destinatum diem absque corruptione, sana. Ad hunc igitur modum anima spiritusque vitrioli (qui sanguis ejus existit) cum suo corpore unitur, ut sint inseparabilia. Quapropter excipe terram hanc nostram foliatam phiala vitrea, cui sensim oleum suum affundatur. Animam suam corpus momento recipiet amplecteturque. Nam corpus animæ desiderio plurimum afficitur, & anima corporis amplexu plurimum delectatur. Thoralem ejusmodi conjunctionem positam in arcanorum furnum, quadraginta diebus ibidem contineto. Quibus absolutis, oleum habebis absolutissimum admirandæ perfectionis, quo Mercurius & reliqua metalla quævis imperfecta vertuntur in aurum. Jam ad multiplicationem animum applicemus: Mercurium corporalem portione duarum partium, tribus ejusdem ponderis olei partibus admisceto, maneatque simul diebus ut prius quadraginta. Hac proportione ponderis & ordine multiplicatio fit in infinitum.

*De tertio particulari ad rubeam tincturam ex
antimonio.*

CAP. XVIII.

Verum auri balneum est antimonium, quem philosophi vocant examinatorem & bilancem. Poetæ vero fabulantur in isto lavacro Vulcanum lavisse Phœbum, & ab omnibus fordibus imperfectiōibusque repurgasse. Natum est ex purissimo nobilissimoque Mercurio & sulphure sub vitrioli genere, in metallicam formam atque splendorem. Nonnulli philosophi vocarunt album-plumbum sapientum, vel simpliciter plumbum. Sumito igitur antimonij ejusque optimi quantum voles, hoc ipsum in aqua sua fortè dissolutum in aquam frigidam conjiciatur, addito tantillo croco Martio, ut in sedimentum ad fundum vasis decedat, alioqui suas feces non exiit. Postquam ad hunc modum solutum erit, summamque pulchritudinem acquisierit, ponatur in vitrum

trum luto compactissimo circumquaque munitum, vel in bociam lapideam, & admisceatur tutiæ calcinatæ sublimatæ ad perfectum gradum ignis, cavendum accuratius à liquatione, quoniam ultra disruptit nimio calore. Ab una libra hujus antimonij, habetur omnis sublimatio perfecta spatio duorum dierum. Sublimatum hoc in phiala positum, ut tertia parte vix aquam attingat, lutato vase ne respiret avoletque spiritus, suspendatur supra tripodem arcanorum, & urgeatur opus igne lento primum, Solis caloris instar ætate media. Tandem decimo quoque die sensim augetur. Etenim calore magno rumpuntur vitra, nonnunquam etiam furnus in frustra dissilit. Dum vapor ascendit, varij colores apparent, moderetur ignis tantisper donec rubea materia conspiciatur. Postmodum aceto solvatur acerrimo fecibus abjectis. Abstrahatur acetum, iterumque solvatur in aqua communi destillata, quæ rursus abstrahatur, & sedimentum igne vehementissimo destilletur, vitro diligentissime clauso. Ascendet corpus totum antimonij, in oleum rubicundissimum, rubini colorem habens, & in submissum vas guttatim effluet, odoris fragrantissimi, dulcissimi que saporis. Hoc est summum arcanum philosophorum ex antimonio, quod inter oleorum arcana plurimi faciunt. Postremo tandem oleum solis fiat ad hunc modum: Sumito purissimi solis quantum voles, hoc solvi curabis in spiritu vini rectificato. Spiritus abstrahatur aliquoties, totiesque solvatur iterum: postrema solutio fervetur cum spiritu vini, & circuletur per mensem. Postmodum destillentur aurum volatile & vini spiritus per alembicum ter quaterve, ut in vas submissum defluant, & in summam suam essentiam adducantur. Ad mediam unciam auri soluti, addatur uncia una olei antimonij. Hoc illud amplectitur in calore balnei, ut à se non facile dimittat, etiam si spiritus vini abstrahatur. Hac via habebitur summum naturæ mysterium & arcanum, cui par in rerum natura haudquaquam assignari potest. Bina hæc olea modo qui dictus est unita, concludantur in phiala, & suspendantur supra tripodem uno mense philosophico, & foveantur igne lentissimo. Quanquam si temperetur ignis debita proportione caloris, triginta & uno diebus negotium hoc absolvitur, & in perfectionem adducitur, qua Mercurius & imperfecta quævis metalla perfectionem acquirunt auri. Projectionis tamen in hoc opere justum pondus assignari non potest, licet ipsa tinctura trahatur ab aliquo subjecto certa proportione, ac requisitis ad artem instrumentis. Etenim ista medicina tingit aliquando triginta, quadraginta, nonnunquam sexaginta, octuaginta, ac centum imperfecti metalli partes, ut ejus negotij cardo potissimum circa medicinæ mundationem & operantis industriam vertatur, item juxta majorem unius quam alterius imperfecti corporis

corporis præ manibus assumpti munditiam & puritatem. Quandoquidem una Venus purior altera, quo fit ut determinatum pondus haberi nequeat in projectione. Hoc loco notatu dignum, ut si contingat operantem tincturæ nimium assumsisse, hunc errorem additione poterit imperfecti metalli corrigere: si verò subjecti nimium, quo tincturæ vires debiliores effectæ sint, vitium hoc cineritio facile vel cimentationibus aut per crudum ammonium abluitionibus superfluum tollitur. Nihil in hac parte quod operantem remoretur vel impediatur: solum hoc sibi proponat quod à philosophis ommissum est, & ab aliquibus studiosè velatum, videlicet in projectionibus, excitationem imperfectorum corporum quiescentium esse necessariam, id est, animationem, ut loquuntur, de qua nonnulli dixerunt metalla sua non esse vulgaria, quia vivunt animamque habent. Sumito Veneris igitur in bractæas tenues factæ quantum voles, decem, viginti vel quadraginta libras, pultibus ex arsenico & tartaro calcinato subactis incrustetur, & in suo vase calcinetur spatio viginti quatuor horarum. Tum demum in pulverem tusa Venus abluatur, ac mundetur optimè. Iteretur calcinatio cum abluitione ternis quaternisque repetitionibus. Hac via mundatur & purgatur à crasso virore, & immundo suo sulphure. Cavendum utique à calcinationibus communi sulphure factis: nam quod bonum est in metallo, prorsum depravat, malum quoque pejus efficit. Ad marcas decem ipsius purgatæ Veneris, addatur una puræ Lunæ. Ut medicinæ per projectionem opus acceleretur, hoc medio est opus: etenim ab immundo sulphure coinquinatur opus, ut ad superficiem transmutati metalli nubes obducatur, aut sulphuris loppis metallum permisceatur, & una cum illis abjiciatur. Verum enim verò si projectio fieri debeat rubei lapidis ad rubeam transmutationem, super aurum primo cadat oportet, postmodum super lunam, aut aliud metallum, ut supra narravimus repurgatum, & inde perfectissimum aurum exurget, Deo dante, cui laus, honor, & gloria. Hactenus de tincturis universalibus & particularibus ex Paracelsi præscriptionibus, infra de quibusdam augmentationibus per fixationes atque tincturas naturales tractabitur.

De prima hujus artis origine, successu & corruptione per Græcos.

C A P. XIX.

Primus professor ac inventor artium Adam & hujus, per lumen à Deo sibi concessum, à quo rerum omnium cognitionem habuit ante & post lapsum, præfagivit mundum per aquam esse renovan-

renovandum vel potius castigandum, pauloque minus quam delendum. Hoc ipso factum est, ut ejus successores duas lapideas tabulas erigerent, quibus omnes artes naturales à principiis suis insculperunt, idque hieroglyphicis characteribus, ut præaugium hoc posteris etiam innotesceret, ac observaretur periculorum tempore futurorum matura provisio. Noach postmodum in Armenia tabularum unam invenit sub monte Araroth transacto diluvio, qua quidem superioris firmamenti, & inferioris globi, rationes & planetarum cursus designabantur. Tandem universales ejusmodi notiones particularim in diversa distractæ, viribus suis imminutæ sunt, ut hæc separatio hunc astronomum, illum verò magum, aliam cabalisticam & quartum alchemicam effecerit, Vulcanicus ille Abraham Tubalchain astrologus & arithmeticus maximus, ex Ægypto in regionem Chanaan traduxit; unde rediente ad suos in tantum tum primum Ægyptij fastigium surrexerunt, ut ab istis etiam ad alias nationes ejusdem rei sapientia transierit. Quandoquidem Patriarcham Jacob oves picturasse variis coloribus magiæ membro credendum est. Semper enim Hebræi, Chaldæi, Persæ, & Ægyptij penes Theologiam has artes liberales, uti summam philosophiam, suis proceribus atque sacerdotibus proposuerunt addiscendas. Non secus evenit Moysis temporibus, quibus cum sacerdotes, tum ipsi medici magos inter electi sunt: isti quidem in illorum judicium, quod sanitatem concernebat, præsertim in lepra cognoscenda. Moyses etiam cura & impensis filix Pharaonis in scholis Ægyptiorum instructus est. Non aliter Daniel ab ineunte ætate Chaldæorum doctrinam suxit, ut in Cabalisticam evaderet: restantur ejus divina præfagia & expositiones istorum verborum, *Mene Theselphares*. per propheticam enim & cabalisticam virtutem hæc verba sunt intelligenda. Hujus artis cabalisticæ traditio apud Moysen & Prophetas admodum familiaris fuit olim, & plurimum in usu. Elias propheta suis cabalisticis numeris multa prædixit. Itidem & antiqui sapientes hac arte naturali & mystica Deum probe nosse didicerunt, & in ejus mandatis hujusmodi legibus perstiterunt ac ambularunt firmiter. Pariformiter libro Samuelis habetur veros Berelisticos diaboli sortem secutos non fuisse, verum divina permissione visionum apparitionumque verarum fuisse participes: id ipsum libro de supercœlestibus latius urgebimus. Donum ejusmodi sacerdotibus in divinis præceptis ambulantis à Domino Deo concessum est. Mos Persis fuit neminem in regem, præter sophum, id est, magnum re & nomine sublimatum, admittere: quod utique patet hoc ipso regum suorum nomine Sophi. Tales etiam extiterunt illi Sophi ac magi Persæ, qui Christum ab oriente quæsierunt, & naturales sacerdotes appellati sunt. Ægyptij quoque à Chaldæis & Persis

& Persis hanc Magiam & Philosophiam affecuti, suos sacerdotes eandem sapientiam addiscere voluerunt, in qua tandem fructum perceperunt, ut circumvicinis omnibus regionibus venirent in admirationem. Hac de causa Hermes verè Trismegistus nominatus est, quia rex, tum sacerdos atq; propheta, magus & sophos rerum fuit naturalium, qualis etiam Zoroastes exitit.

Postmodum ubi filius Noach tertiam mundi partem occupavit à diluvio, hæc ars in Chaldæam & Persiam vi quadam irrupit, & inde in Ægyptum. Id cum superstitiosi & idololatræ Græci subodorassent, eorum aliqui sagaciores ad Chaldæos se contulerunt, ac ad Ægyptios, ut ex istorum scholis eandem reportarent sapientiam in Græciam. Verum enimverò cum non arrideret eis theologicum biblicumve legis Mosaicæ studium, proprio suo genio confisi, à recto fundamento naturalium ejusmodi secretorum & artis Physices exciderunt. Exemplo patet, cum tam fabulosè de Mosaicæ legis doctrina senserint, ac titubarint.

Ægyptiis mos fuit ejusmodi traditiones tam excellentis sapientia, non nisi figuris ænigmaticis & abstrusis historiis vocabulisq; proponere. Quæ omnia postmodum Homerus Græcus ille, fabuloso poematum artificio magis adumbravit. Accessit Pythagoras qui plurima ex lege Moysis & veteris testamenti pertrahit. Pariter & Hippocrates, Thales Milesius, Anaxagoras, Democritus & alij sua non desierunt ingenia humana his applicare: quamvis eorum nullus Astrologiæ, Geometriæ, Arithmeticæ nec Medicinæ physicæ verarum peritus esset. Impedivit eos nimirum sua superbia, quæ discipulos aliarum nationum admittere noluit. Cumque nonnihil à Chaldæis & Ægyptiis percepissent, longè superbiores accedente, quam erant antea naturâ, facti, subtilioribus figmentis rem, veram acere non verentes, philosophiam quandam describere conati sunt, quæ postmodum ab istis Græcis corruptissima derivavit ad Latinos Italos. Qui tandem hac imbuti & instructi, suis quoque dictis onerarunt. Ab his omnibus ad hunc modum larvata per totam Europam disseminata est, ut multas ubique gentium Academias construxerit in ejusmodi suorum dogmatum propagationem, qua juvenus instrueretur, seu potius destrueretur, & in hunc usque diem penes Germanos, & alias Europæ nationes viget. Chaldæi verò, Persæ & Ægyptii habuerunt eandem arcanorum naturæ primitivæque Physices incorruptæ cognitionem, item eandem religionem, mutatis duntaxat sapientia nominibus. Chaldæi & Persæ suam doctrinam vocaverunt olim Sophiam atque Magiam. Ægyptij verò ob annexum sacrificium vocarunt sapientiam suam Sacerdotium. Persarum Magia & Ægyptiorum Theologia docebantur olim in scholis ambæ simal. Quamvis in Arabia, Africa, & Græcia scholæ multæ docti-

M m

que viri

que viri fuerint olim, ut Albumazar, Abenzagel, Geber, Rasis, Avicenna apud Arabes: Machaon, Podalirius, Pythagoras, Anaxagoras, Democritus, Plato, Aristoteles, & Rhodanus penes Græcos; nihilominus varij sensus ac dissensio inter se fuerunt, & quoad Ægyptiorum sententiam discordes extiterunt. Pythagoras ea de causa sophus vocari noluit, quia suo tempore sacerdotium Ægyptiorum, & sapientia perfectè ut par erat minimè docebantur, et si multa nihilominus inde reportasset arcana mysteria, Anaxagoras quoque plurima: patet ex disputationibus quas de sole & ejus lapide facit, & quas à morte sua reliquit: Ægyptiis tamen in multis contrarius fuit. Quapropter istorum discipuli noluerunt appellari sophi, nec magi, sed Pythagoram ea in re imitantes philosophiæ nomen assumerunt, ipsi tamen non nisi scintillas qualdam, ut umbras, ex Magia Perfarum & Ægyptiorum reportarunt. Verum enim verò Moyse, Abraham, Salomon, Adam qui primus, Elias, & Magi ab oriente ad Christum venientes veri Magi fuerunt & Sophi divini, necnon Cabalistsæ: quorum artis & sapientiæ Græci parum, aut prorsus nihil degustarunt. Quapropter istorum scilicet Græcorum philosophiam sapientiam, ut sophisticatam speculationem ab aliis veris artibus & scientiis degenerem, longè lateque distantem, ac separatam relinquimus. Plurimi tentarunt secretissimam istorum sapientum Magiam cum scrutari, tum in usum reducere, id ipsum tamen adhuc factum non fuit. Plerique hac nostra tempestate exaltant Trithemium, alij Baconem & Agrippam ob Magiam & Cabalam; quæ tamen per omnia concordare non videntur in omnibus. Magia namque est ars & facultas per quam, ad elementorum, corporum & fructuum suorum, proprietatum, virium, & abstrusarum operationum, cognitionem pervenitur. At ipsa Cabala ex Anagogia viam ad Deum hominibus struere videtur, ac docere quinam cum ipso vivendum, & ex ipso solo prophetandum sit. Nam plena divinis est mysteriis Cabala, uti Magia naturalibus arcanis: præfagia siquidem illa futurorum, ex natura præteritorum & præsentium effari docet; hujus autem operatio consistit in creaturis omnibus, tam cœlestibus, quam terrenis corporibus, cognoscendis intrinsicis, quid in ipsis occultetur, quæ vires atque virtutes lateant, cui destinata sint ab initio, tum quibus proprietatibus dotata. Hæc & similia vinculum exhibent, quo cœlestia terrenis conjunguntur, ut oculariter etiam aliquando percipitur ac sensualiter à suis operationibus. Talis influentiarum cœlestium conjunctio, vel impressio, qua in inferiora corpora cœlestes virtutes operantur, Gamabum conjugium virium & proprietatum cœlestium cum elementaribus corporibus dictum fuit olim à Magis & Sapientibus. Inde fluxerunt excellentissimæ conjunctiones & coniunctiones astrorum superio-

superiorum cum inferioribus astris, id est, Solis & planetarum cum vegetabilibus, mineralibus, & animalibus. Diabolus semper tentavit adhuc miris conatibus totisque viribus ejusmodi naturæ lucem obfuscare. Nec in totum sua spe frustratus est, cum totam Græciam ea privavit, & ejus loco speculationes humanas & meras blasphemias in Deum & ejus filium eo gentium introduxerit. Magia utique suam originem ex divino Ternario & ex Trinitate Dei duxit. Etenim creaturas omnes hoc Ternario Deus insignivit, ac digito suo hunc hieroglyphicum characterem ipsis insculpsit, ut nihil etiam in rerum natura valeat assignari, quod hoc dono divini Ternarij careat, quodve oculariter hoc ipsum non demonstret. Creatura quidem nobis creatorem intelligere ac videre docet, ut etiam D. Paulus ad Rom. testatur. Fœdus igitur hoc divini Ternarij per totam rerum substantiam diffusum, est indissolubile, per quod etiam habemus arcana totius naturæ ex elementis quatuor. Ternarius enim cum magico quaternario, perfectum septenarium producit multis arcanis dotatum, notisque demonstratum. Et quum quaternarius in Ternario quiescit, oritur lux mundi in horizonte æternitatis, totumque vinculum cum Deo nobis exhibet. Ad hæc etiam accedunt vires & operationes creaturarum omnium, & usus earum suis arcanis signis, characteribus & figuris insignitarum, ut in eis vix minimum punctum occultum relinquatur, quod non examinatione pateat. Quandoquidem ubi Quaternarius & Ternarius ad Denarium ascendunt, eorum fit ad unitatem regressus. In isto concluditur arcano omnis occulta rerum sapientia, quam Deus cum verbo suo, cum creaturis manuum suarum palam fecit suis hominibus bonæ voluntatis, ut veram ejus haberent notitiam; sed alio loco de his latius tractatum est. Patet ex his apertissimè Græcos fuisse primos omnium artium corruptores. Isti magiam (quæ priusquam ad ipsos pervenisset divina sanctè pureque tractabatur ab Hebræis, Chaldæis, Persis, & Ægyptiis) sophisticationum suarum inventionibus conspurcarunt, quod soli Deo conveniebāt, adscribentes diabolo, pijs precibus & sinceris orationibus in superstitiones & nefarios ritus converterunt: unde factum ut loco Magiæ Necromantiam docuerint; & pro verâ Physicâ somniatam phantasiâ inanem & vacuam, pro Astronomia fictum idolorum diabolorum regnum excogitarint, cui Saturnum, Martem & Venerem, ac Mercurium præesse voluerunt, sumtis nominibus latro-num, furum, & meretricum, quibus suos Deos decorarent; & ita cœlo non parentes, hoc ipsum in infernum transmutare conati sunt. Hac via totum adhuc mundum seduxerunt, ut nemo se magum profiteri, neque sapientem ob capitalem pœnam audeat, nulla jam differentia facta inter Græcorum magiâ necromanticam

& pristinam Hebræorum sapientiam & Cabalam sanctam. At quia mundus (ut ajunt ex vulgato proverbio) vult decipi, currat ergo cum currentibus suis. Maneamus in inconcusso lapide fixi. Sed ad institutum redeamus, tincturasque philosophicas jam, extra lapidis processus antea dictos, elaboratas etiam audiamus à Paracelsio.

Decimentis & cimentationibus metallorum.

CAP. XX.

ANtea de præstantissimis & maximis philosophorum tincturis audivimus, modo minores est quod in medium adferamus, quia non veniunt in usum rei medicæ pro corporibus hominum, at solum ad metallorum nebulas tollendas.

1. Primum igitur cimentum est regale, non pro vulgato more descriptum à Paracelsio (verum ex sola, quam fecit, experientia) veterum usum non observante. Sumatur florum æris, antimonij, laterum, salis communis ana libra semis. Trita minutissimè simul omnia commisceantur, vinoque postmodum imbibantur & exciccentur, idque vigesies & quater. Hoc pulvere laminata luna cimentetur, ignis gradu medio quatuor horis, postea tot horis igne mediocri, postremò fluxionis igne horis duodecim. Tum demum excipe regulum, cumque laminatum ex priorè processu, & cum eisdem cimentatis rebus, ignis quoque gradibus observatis, hoc ipsum quater aut quinquies repetendo. Tandem fulminetur per cineritium, & loppa reducatur in lunam. Instrumenta, vasa videlicet, optimè sunt perlutanda, & firmissimè claudenda. Prolixum hoc loco ponere me processum ea de causa putato, quia brevibus ignis progressibus, experientia nihil boni docere voluit. Quandoquidem ignis diurnitas & violentia sunt potissima cimenti regalis fixatio: imò longè melior esset, si quatuor diebus naturalibus in ejusmodi cimento quæ dicta sunt continerentur. Notandum etiam flores æris per vitriolum extrahendos à cupro primum esse; nam in eo natura quædam fixationis habetur multis de causis. Antimonium similiter est fixandum, cum virtutum suarum tamen retentione quas habet, putrefaciendo & repurgando; vires enim ejus non satis cognosci possunt. Item lateres à bono tecto sumi debent; inest enim & ipsi tecto constrictionis & fixationis venarum vel pororum in metallis aliqua facultas. Sal fixat etiam & corrigit leprosam lunam à sua nebula. Quatuor igitur hæc in hujus cimenti compositione convenire necessarium est. Cæterum observandus ignis, aliudque nihil addendum, metallumve nullum; per seipsum enim est sufficiens.

2. Secundum cimentum soli duntaxat convenit, in quo tria potissimum accidentia notanda sunt. Nonnunquam reperitur
sol in

sol in cimento pro quarta vel media parte deficiens, quia non satis à natura fixus, sed immaturus adhuc existit. Quapropter cimentandus venit, quo partem volatilem sui corporis cum fixa retinere valeat; alioqui vel in cimento, vel in cineritio, & quandoque in aqua forti separatur immaturum hoc à fixo suo corpore. Secundum accidens in sole plurimo, coloris pallidioris, & remissioris flavedinis causa, conspicitur, qui color cimento quidem est ad hunc modum inferendus, ut in examine quovis maneat absque diminutione corporis. Tertium verò concernit pondus, ob cuius defectum vilius aurum existimatur quo levius: gravius enim plumbo, & (ut multi volunt) argento vivo debet esse. Hoc indicio maxime probatur ac reprobatur, quo minus aliis fallere potest: nam & colore, & constantia facilius imponitur oculis, quam tactui pondere. Hæc omnia sunt ad hunc modum emendanda: Sumatur antimonij florum æris ana libra semis, Mercurij coagulati fixi drachma. Commisceantur omnia & imbibantur oleo antimonij rubeo tamdiu donec omnino rubescant: his postmodum cimentetur aurum subtiliter laminatum, vel granulatum igne liquationis, horis viginti quatuor, absque diminutione caloris, in fusorio vase per quam optime clauso. Transacto hoc tempore, regulum excipe; per crudum antimonium postmodum æstum liquefiat addita chryfocolla, & in formam oblongam effundatur. Hoc est optimum solis ad omnes prædictos gradus cimentum.

3. Tertia cimentatio hæc est. Antea cimentationum duas fixationes posuimus ad solem & lunam multiplicandum necessarias, jam est quod imperfectorum metallorum etiam in ea parte rationem habeamus, ut suo pariter cimento reddantur idonea ad cimentariam tincturam in se recipiendum, quam recipere nequeunt nisi prius ad hunc modum præparata. Corpora tantum quatuor imperfecta sub isto cimento sunt comprehendenda, Mercurius autem excludendus, suoque peculiari cimento reservandus. Sumatur antimonij libra una, salis petrae librae duæ, salis communis, salis tartari ana libra semis. Omnia simul permixta ponantur in vas fusorium, strato super stratum collocato cum laminis aut limaturis metallorum. Cimententur optime clausa horis duodecim igne violentissimo, qui duabus ab initio levis fuerit. Absoluto hoc tempore quod remansit eximatur, loppa videlicet cum regulo simul. Notandum non omnes ejusmodi cimentationes regulum exhibere, sed loppas etiam earum aliquas, quæ postmodum in Saturno coquendæ sunt juxta communem usum, & postea Saturnus hic adurendus in testa, super quam invenietur metallum fixum. Hoc loco notanda differentia quæ est separationis per testam, & per cupellam cineritij: metallum cine-

ritij: metallum in istam subintrat, super illam verò manet. Quod super testam remansit metallum secundo cimentabis ac tertio, ut supra, quo fixius evadat, ac super cineritium maneat. Quo peracto fixum est & idoneum ad cimentariam tincturam recipiendum. Duo, tria, vel quatuor metalla simul conjungi possunt, ac utilius. Sumantur itaque limaturæ Martis, Veneris, Jovis, & Saturni, stratificentur, cum prædictis, vel saltem cum antimonij, salis ana libra una, ad limaturarum dictarum libræ semis, fiat ut antea narravimus.

4. Quarta cimentatio minerarum est metallum in se perfectum habentium, & illud per communem liquationem amittentium. Notetur hoc loco metalla melius figi non posse, quam dum cruda sunt. Hac via metalla reperiuntur in mineris quæ nunquam alias apparent. Ejusmodi transmutatio fit in mineris & metallis ante liquationem, ut metalla valeant in propria sua figi natura, vel in aliud metallum transmutari. Quare duo cimenta sub uno hic intelligenda sunt: prius ad fixandum in minera metallum absque transmutatione: posterius ad Veneris mineram in solem, aut alterius metalli, transmutandum. Præstantiores enim spiritus mineris insunt quam ipsis metallis, gradationes & fixationes metallorum potissimum adjuvant, cum in se contineant colores atque tincturam in sua materia nondum igne mutata. Fixionis igitur in sua minera metalli descriptio talis est: Sumatur mineræ Martis libra una, huic optime tritæ addantur antimonij, salis nitri ana libræ duæ. Liquationis accendantur igne conclusa fortiter atque lutata, & ita maneat horis viginti quatuor. Postmodum exempta & cum Saturno reducta fulminentur, & invenies metallum fixum in suo decenti colore; sic de reliquis mineris intelligendum. Spiritus enim metallorum adhuc in suis mineris existentes, crudi progrediuntur in suis coloribus & essentiis. Minerarum transmutationis descriptio hæc est: Sumantur croci ex floribus Martis, florum ex croco Veneris, vitrioli, aluminis ana libra semis, salis communis præparati libra una, mineræ libræ duæ. Liquefiant omnia humiditateque priventur, & cimententur horis duodecim. Postmodum in Saturno liquentur, & fulminentur, quo peracto reperietur in cupella cineritij transmutatio. Poterit ad ejusmodi transmutationem, etiam metallorum addi mixtura, considerando tamen unius quam alterius major em aptitudinem, qua facilius transmutatio fiat.

5. Quinta cimentatio corporum est volatilium, ut Mercurij vulgi & aliorum quatuor metallorum imperfectorum. Differentia primo loco notanda est inter Mercurium vulgarem, & metallorum, quod ad suas tincturas attinet. Iste plus tincturæ facis exhibet ex præparatis metallis, illo communi. Pariter intelligendum est utrum-

est utrumque Mercurium, corporalem & vulgarem esse coagulandum, quo cimentum sustinere valeat, ac recipere corporalem substantiam cum tinctura coloreque, ut optima decet metalla. Coagulatio Mercurij hæc est: Sumatur aqua fortis à solutione lunæ viribus & acredine privata prorsum, & solvendi facultate. In hanc utrumvis conjicito Mercurium, & calefacta parumper aqua perturbetur in pulvis, coagulabitur in ea Mercurius, & in formam indurescet metalli fragilis. Exemptus ab aqua lavetur toties donec dulcescat, & inde cimentetur ut infra. Sumantur boracis uncia duæ & semis, salis armoniaci uncia semis, croci florum æris, florum croci martis ana uncia una, vitrioli calcinati, aluminis calcinati, lapidis hæmatitis, boli armeni ana uncia semis. Misceantur optime trita simul & imbibantur aliquoties urina, postmodum fiat in fuforio vase stratum super stratum, strictissime conclusis omnibus atque lutatis. Liquefiant igne cimentario per horam lento prius, post aucto per horam aliam, & per aliam demum violentissimo. Deinceps liquefiant in Saturno & fulminentur, ad hunc modum habebitur Mercurij transmutatio. Potest & alia via coagulari ac cemento transmutari, ut sequitur: Sumatur cinabaris, & boracis ana uncia semis. Liquefiant ambo simul in corpus unum, quod sublimetur ex more cinabaris, ut corpus rursus unum fiant, cui tandem adjiciantur salis communis calcinati, florum æris, croci Martis, lapidis hæmatitis, boli armeni ana drachmæ duæ, supradicti corporis uncia una. Fiat stratum super stratum in fuforio vase, postea lente sex primis horis igniantur, & aliis sex horis auctior sit ignis, postremo duodecim horis adhuc violentissimus. Quo facto rursus ut supra sublima & cimenta, quarto vel quinto cemento cinabarum fixam invenies, quam reduc per Saturnum, & fulminetur, & habebitur ejus transmutatio: sic de reliquis volatilibus corporibus metallicis agendum erit.

6. Sexta cimentatio partis est unius solis cum altera lunæ parte, hæc plus omnibus aliis tincturæ recipit, ac citius operatur, quæ gradata fuerunt prius & fixata corpora. Sumatur cinabaris, florum æris, hæmatitis, salis armoniaci, calaminaris, sulphuris, salis communis, vitrioli, aluminis ana uncia semis, croci-martis uncia una. Trita simul omnia & mixta in corpus unum exiccantur igne parumper, & imbibantur postmodum urina, tandem stratificentur cum supra dictis metallis simul colliquatis & laminatis. Ponantur ad ignem & liquefiant sex horis; postea cimentum innovato, ac aliis sex horis liqueant; tertio duodecim, & quarto viginti quatuor; postremo fulminentur per Saturnum, & habebitur transmutatio. Si tamen alia metalla, ut Venærem, & Martem assumeris, plure opus est pulvere & igne. His paucis

libellum nostrum de cimentis absolvimus, quo satis ample clareque cimentationes docuimus. Quamquam & aliæ multæ descriptiones aliorum habentur, quas à nostris excludimus, eas tantum posuimus quæ magis per experientiam utiles à me compertæ sunt. Jam de gradationibus etiam aliquid audiamus ex Paracelso.

De gradationibus metallorum.

CAP. XXI.

Quatuordecim hoc loco metallorum gradationes ponere visum est, etsi longe plures aliæ reperiantur, eas tantum congeessimus quæ certa constant experientia, & scriptu dignas esse scimus. Sub triplici differentia præparatæ sunt, uti per aquas fortes, per olea, reliquæ vero per liquores.

1. Gradatio prima per primam aquam fortem fit ad hunc modum: Sumantur vitrioli, aluminis, salis nitri ana libræ duæ: floris æris, croci martis, hæmatitis verto unus, id est, quarta pars libræ; cinabaris lb. s. antimonii verto unus & semis, arsenici verto semis. Omnia simul destillentur in aquam fortem, quæ purificetur & rarificetur juxta similibus aquarum usum, & in ea cimentatam solvito lunam aut partem cum parte, lunam atque Venetam, & in digestionem contineantur uno mense, postmodum residentiæ fulminentur, & habebitur transmutatio. Quod residuum adhuc in aqua forti fuerit, præcipitetur & fulminetur ut supra: sic habetur argenti reliquum. Notandum interea singula præparari debere priusquam in usum veniant gradationum, alioqui per immunditiam plurimum impeditur omnis transmutatio.

2. Secunda gradatio per secundam aquam fortem. Hujus secundæ gradationis processus optime notandus est, ut qui majori lucro subtilitateque fiat cæteris aliis per aquas factis. Sumatur itaque salis petrae, cinabaris ana libra una; conterantur, & ex eis aqua destilletur, quam serva. Hoc ipsum feceris etiam, & sub eodem pondere cum antimonio & arsenico. Confunde simul ambas aquas, & addatur salis nitri, aluminis ana libra una. Rursum omnia simul destillentur, in modum aquæ fortis. Ad omnia metalla, quæ fuerint in hac aqua dissoluta, & in digestionem manserint, magis quam sit credibile, perfectionis operationes, vires atque virtutes adimplentur, cum in ejusmodi compositionem ingredientibus, veræ transmutationis metallorum in se corporalem materiam habentium, plenæ facultates delitescunt. Tres enim istæ destillationes, aquæ suæ fortitudine tam vehementer tingunt, ut major aut vehementior in aquis fortibus operatio nulla reperiri queat.

3. Tertia gradatio per tertiam aquam fortem. Sumatur cinabaris,

baris, arsenici, antimonij ana libra semis, salis petrae librae duae, sulphuris libra semis. Trita misceantur, ac destillentur in aquam fortem igne violentissimo. Postmodum sumantur hujus aquae partes duae, aluminis communis, aluminis plumosi ana pars una & semis, vitrioli pars una, viridis, æris, croci Martis ana pars semis. Hæc simul omnia destillentur in aquam fortem igne vehementissimo. Tandem ad hanc aquam omnem sumantur sui capitis mortui duae partes, antimonij, viridis æris, cinabaris, sulphuris ana pars semis. Destillentur iterum in aquam ut prius. In hac aqua forti solvatur media pars in decem partibus, florum æris, croci martis; postmodum clarificetur aqua, & in ea solvatur metallum, ac digeratur. In remanentiis plus solis reperietur, quam bene credibile sit per artem fieri posse.

4. Quarta gradatio per primum oleum. Sumatur antimonij libra una, Mercurij sublimati libra semis. Destillentur ambo simul igne violento per alembicum vel retortum, ascendet rubedo quaedam instar sanguinis & spissa, quæ ringit unamquamque lunam in solem, & hunc etiam pallidum ad supremum gradum coloris permanentis adducit per digestionem suo tempore continuatam.

5. Quinta gradatio per secundum oleum. Sumatur olei philosophorum libra una, aluminis calcinati, talci citrini (alias colcotharis citrini) ana libra semis. Destillentur igne violento. Postmodum innoventur species in priori pondere, & addatur cinabaris, viridis æris, sulphuris ana verto semis. Rursum destillentur, & postea rectificentur in puritatem aquæ; huic injiciatur luna, maneat in digestionem. Residentia tandem præcipitetur, & reducta per saturnum fulminetur.

6. Sexto gradatio per tertium oleum. Sumantur sulphuris vini librae duae, olei lini librae quatuor. Coquantur in compositum, & hoc in oleum destilletur, cui plus addatur vivi sulphuris; & coquantur ut prius in compositum, ac digeratur uno mense, vel duobus. Postmodum addatur salis petrae, vitrioli, aluminis, florum æris, croci martis, cinabaris verto semis. Destilletur inde quicquid ascendere volet, liquoribus amotis oleum fervetur. Huic addatur suum caput mortuum, & species iterum supradictæ, simulque destillentur ut prius. Destillatum rursus affundatur facibus, putrificetur uno mense, ac destilletur iterum. Evacuatis postea coloribus, rubeum oleum fervetur & rectificetur ut oportet. Postremo laminæ digerantur in eo suo tempore, tandem reductantur & fulminentur.

7. Septima gradatio per primum liquorem. Omnes istæ, vel oleaginosæ sunt, vel aquosæ: de prioribus priore loco dicitur. Sumatur mellis libra una, & in eo coquantur vitrioli, aluminis ana verto unus, aluminis jameni verto semis. Destilletur ex

cis aqua per violentum ignem, addatur destillato sui capitis mortui, & sulphuris ana verto semis. Hæc simul in formam hepatis decocta, ac uno mense digesta destillentur, & in puritatem destillatum rectificetur. Postmodum addantur salis armoniaci, florum æris, croci martis, aluminis ana verto semis, vitrioli verto unus, antimoniij fixi rubei, arsenicij fixi rubei ana unciaz duæ. Trita & in destillatum injecta stent in calore diebus decem, postea separetur liquor à fæcibus ac purificetur. Huic injiciantur laminæ metallicæ, mancantque simul in mediocri digestionem usque ad perfectionem. Postremo quidem reducantur & fulminentur.

8. Octava graduatio per secundum liquorem. Sumatur sufficiens aqua fortis, in qua solvatur pro tertia parte sol, in alia Venus, & in tertia Mars. Solutiones confusæ destillantur in aquam, quæ ad suas fæces affusa destilletur iterum, affundatur ac destilletur, idque toties donec inde fiat liquor admodum spissus. Huic addantur mellis destillati & præparati partes sex plus quam prius, & uno mense digerantur omnia, postea separato phlegmate superfluo servetur liquor, in quem laminæ metallorum projectæ digerantur uno mense, & postremo coagulentur in massam unam & corpus unum, hoc fulminetur, quartificetur, & fulminetur iterum, ad hunc modum invenietur optima transmutatio.

9. Nona graduatio per tertium liquorem. In aqua forti solvatur viridis æris quantum potest, addatur vitrioli & salis armoniaci ana decima pars viridis æris; uno mense teneatur in equino fimo, ac postea destillentur in aquam, refundatur ad suas fæces, destilletur, ac refundatur toties, donec inde fiat liquor oleosus, injiciantur limaturæ metallorum, & in digestionem reperietur transmutatio. Quamvis hic liquor paucus sit, plurimum nihilominus metallum juxta suam quantitatem tingit.

10. Decima graduatio per quartum liquorem. In optima aqua fori solvetur chalybis quantum potest, solutio maneat in digestionem uno mense, & inde fiet compositum, & color unus. Destilletur etiam in liquorem, in quem limaturæ metallorum projectæ mancant in digestionem, donec liquor incorporetur. Tum demum simul ambo fulminentur per Saturnum, & invenietur transmutatio, quæ separetur & præparetur ut moris est.

11. Undecima graduatio per quintum liquorem aqueum primum. Sumantur salis petræ purgatissimi libræ quatuor, quod à suo phlegmate repurgetur, salis communis præparati libræ duæ. Commixta simul destillentur sexies vel novies, ac toties donec ambo per alembicum in submissum vas transeant omnino. Hujus aquæ libræ duæ, florum antimoniij, florum æris, florum martis, florum sulphuris ana unciaz duæ, vitrioli, salis armoniaci, aluminis ana unciaz duæ & semis, mixta simul omnia mancant in digestionem

ffione diebus quatuor & viginti, postmodum separentur, in a-
iam purissimam, in qua luna gradetur, atque metalla per dige-
ionem, fulminentur per Saturnum, quartatione separentur, &
lminentur iterum.

12. Duodecima gradatio per secundum liquorem aquosum.
amantur vini ardentis correctissimi libræ tres, aquæ salis petræ,
quæ salis communis ana libra semis, vitrioli, aluminis plumosi,
uminis rupei ana vertones tres. Misceantur simul in mixtu-
m, quæ sexies destilletur à capite mortuo. Hac aqua metalla per
radum fixabuntur & transmutabuntur optime.

13. Decima tertia gradatio per tertium liquorem aquosum.
umatur. Isteris sanguinis libra una. Destilletur decies ac ter à
nis facibus, & addatur florum æris, florum sulphuris ana verto-
mis. Digerantur in fimo equino uno mense, postmodum inji-
atur calx lunæ, ut color & substantia consumantur, postea coa-
ulentur, & in Saturno fulminentur. In isto liquore Mercurius
ulgi & corporalis etiam coagulantur & permutantur pro condi-
one transmutationis.

14. Decimaquarta gradatio per quartum liquorem aquosum.
umatur Mercurij vigesies à sale armoniaco sublimati libra una,
lorum Veneris, florum Martis, florum sulphuris, florum antimo-
ij ana uncia una. Trita misceantur omnia simul & in aquam re-
olvi sinantur. Hæc aqua nullo profum indiget opere laboreve-
tam in hanc projecta metalla, pauco tempore digesta & postmo-
lum fulminata, mirum in modum ad suum transmutationis gra-
lum adducuntur. Alia gradatio lunæ cum oleo Mercurij per
ppendicem. Fiat oleum ex Mercurio sublimato & aqua forti,
nultoties ut supra cohobando vel redestillando, quousque in o-
cum convertatur; in hoc impelle spiritus aquæ fortis igne vio-
entissimo, pomodum imposita luna granulata convertetur in so-
em. Tandem regali cimentetur, & optimus erit.

De vexationibus Alchemistarum.

C A P. XXII.

Absolutis gradationibus metallorum atque cimentis, ad vexa-
tiones Alchemistarum veniendum postremo loco duximus,
quibus Alchemiam concludemus Paracelsi. Quid sit igitur Alche-
mia, inprimis dicendum: aliud certe nihil, quam perceptibilis, in-
dustria tamen, excogitatus sermo verus, quo genera metallorum
ex uno in aliud transmutari docetur, juxta quem unusquisq; viam
sibi meliorem pro suæ mentis captu (qui rem perpendit acutius,
ita metam attingit) eligere potest, ac ita hujus rei veritatem inve-
nire. Syderum & lapidum hoc loco rationē habere maximā oportet,
quia sydus est omnium lapidum formationis spiritus. Est etiam
syderum

syderum omnium cælestium Sol & Luna non nisi lapis unus in seipso, terrenusque lapis à cælesti prodiit lapide, per eundem ignem, eosdem carbones, cineres, expulsionones, & easdem repurgationes; quibus lapis ille cælestis, clarus & purus in splendore suo separatus reductus est. Totus autem globus terræ nihil aliud est, quam abjectum quid, concretum, mixtum, corruptum, tritum, & iterum coagulatum, & partim in massam unam lapideum opus liquefactum, quod in meditullio sphaeræ firmamenti sedem & quietem habet. Notandum ulterius lapides illos pretiosos, qui propriis nominibus à cælestibus lapidibus vel syderibus vocantur, proximum perfectionis, puritatis, pulcritudinis, claritatis, virtutis, incorruptibilitatis, & in igne constantiæ locum habere, ac in aliis lapidibus terrenis delitescere. Cum syderibus cælestibusve lapidibus maximam affinitatem habent, eorumque sunt naturæ: nam ab istis derivarunt in lapides in quibus inveniuntur. Haud secus de metallis judicandum est. Ad Alchemiam igitur non est in primis opus aliis instrumentis, quam officina fusoria, plenis aere follibus, tenaculis, malleis, crucibulis, testis, atque cupellis ex faginis cineribus constructis. Postmodum imponantur Saturnus, Jupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, & Luna, & operentur in finem usque Saturni. Si autem metalla diu admodum in terra sepulta manerint, non solum æruginè consumuntur, verum etiam perseverantia transmütantur in lapides naturales, quorum infinitus est numerus: at paucis arcanum hoc est cognitum. Reperitur nonnunquam in terra, Gentilium vetus & lapidea moneta suis imaginibus & characteribus impressa, quæ prius metallica fuit, sed per transmütationem à natura factam in lapides versa. Quid præterea de receptis Alchemiæ, materia, vasis, &c. horumque diversitate dicendum est, uti sunt fornaces, vitra, ollæ, aquæ, olea, calces, sulphura, salia, sal petrae, alumina, vitriola, chrysocolta, atramenta, sal vitri cerussa, terra rubea, tutia, cera, lütum sapientiæ, vitrum contusum, viride æris, fuligines, testæ ovorum, crocus martis, sapo, crystalum, creta, arsenicum, antimonium, minium, elixir, lazurium, sol laminatus, sal nitri, sal armoniacum, lapis calaminaris, magnesia bolus armenus, & alia plura? De præparationibus, putrefactionibus, digestionibus, probationibus, solutionibus, cimentationibus, filtrationibus, reverberationibus, calcinationibus, gradationibus, rectificationibus, amalgamationibus, purgationibus, &c. quibus Alchemiæ libri sunt refertissimi; deinceps de his quæ ex herbis, radicibus, seminibus, lignis, lapidibus, animalibus, vermibus, ossium cineribus, limacum capsulis, conchis, cochleis, & pice fiunt opera? Hæc & similia quæque sunt in Alchemia remotissima quædam, imo vanissima laborum onera, quibus etiam si sol & luna fieri posset, nihilominus intentionem hanc magis quam prove-

provehant, impediunt. Non est igitur ex eis (ut vere loquar) addicendum, quod ad artem faciat solem & lunam fabricandi; quapropter omittenda sunt omnino, quod cum quinque metallis ad solem & lunam profus nihil operentur. Percontari posset quispiam, quæ est igitur hæc via, breveque fundamentum absque difficultate, quibus tam cito sol & luna vere fieri potest absque fuco, cum jam neget omnia quæ passim in reliquis tuis scriptis affirmasti? Responsio tibi datur abunde & clare satis in septem canonicis infra scriptis: qui per illos intelligere nolet intentionem hanc nostram in chemicis, frustraneus labor esset amplius tam rude & ineptum ingenium instruere velle. Non est etiam quod sibi quis insipide persuadeat, ea tam leviter intelligere posse; verum occulto sentu melius quam aperto.

De modo quærendi metalla pariter & loco.

C A P. XXIII.

IN terra & in lapidibus inveniendi metalla spes est incertissima, verum quia primus acquirendi modus, nulla ratione spernendus est, sed maximopere laudandus: tale desiderium hominum & appetitus, non magis quam adolescentum licitum ad conjugium amor interire debet. Ut apes enim propter mel & ceram, non sibi tamen, ad flores desiderant, haud aliter homines ut ipsæ præter omnem avaritiam, commodumque proprium, ad eruendum è terra metallum anhelare foret æquum: nam quærens quod nimium est minimum reperire solet. Non auro solo Deus homines argentove, sed etiam pauperie, sordibus & miseria donat. Aliquos etiam ad metallorum & mineralium singulares cognitiones vocavit, qui breviorum ac faciliorem solem & lunam fabricandi modum, absque fossionibus fusionibusque sunt adepti, quam ex vulgari consuetudine, nedum ex subterraneis, verum etiam ex quinque metallorum genere, per certas artes & notitias, medio tamen arte fabricatorum metallorum, ut ex Saturno, Jove, Venere, Marte, Mercurio, de quibus & quolibet separatim sol & luna fabricarunt, ex uno vero quam ex alio facilius.

Notato super his, ex Mercurio, Saturno, & Jove facile, sed ex Marte & Venere difficile solem aut lunam fieri, possibile tamen, sed cum additione fermenti (alias) ex magnesia & Saturno exit luna; ex Jove & cinabari purus sol oritur & luna, ex Jove Mercurio & aquario purum aurum arietinum. Poterit etiam ingeniosus artista, qualem aliquando me vidisse meminisse, diligenti quidem animadversione præparare metalla, sic & ratione vera ductus, metallorum transmutationis perfectionem opere suo magis, aut regimine promoveat, quam faciant cælestium signorum duodecim, aut planetarum septem cursus; quos etiam in his observare super-

superfluum est, aspectus, mala sive bona tempora, diem aut horam, hujus vel alterius planetæ statum prosperum, aut infelicem, quæ nec juvare possunt in Alchemiæ naturalis arte, nocere vult multo minus: si verum alioqui processum, aut possibilem habeas, operare cum libuerit; modò non ex teipso, vel tuis operationibus & intellectu aliquis defectus, planetæ syderave cælestia tibi non officient in hoc opere. Locus etiam rerum omnium perpetuus, temporis expers atque principij finisque, locorum ubivis operatur essentialiter; cujus nulla spes est, quod reputatur impossibile, quod etiam incredibile desperatumque videtur, mirabiliter in veritatem erumpit. Deus enim & natura nihil faciunt infra. Notandum est apprime hoc ad Mercurium valens: Quicquid in colore album tingit, vitæ naturam habet, lucisque potestatem atque proprietatem, quæ vitam causaliter efficit; ignis cum suo calore, vitæ hujus est origo. Quicquid è contra tingit in nigredinem, aut nigrum efficit, naturam cum morte communem habet tenebrarumque proprietatem & vires mortis efficaces. Corruptionis hujusmodi coagulatio fixatioque, terra est cū sua frigiditate. Dominus enim semper est mortua, sed eam inhabitans vivit, cujus exemplum si reperire valueris, evicisti. Pingues adole verbenas, liquefactivo pulvere Mercurium unito, quod in hoc opere notandum. Sumantur salis nitri uncia quatuor, sulphuris medietas, & aquarij uncia una. Trita simul accendantur in crucibulo cum minerali, & subsidet rex pulcherrimus.

De canonicis metallorum septem.

C A P. XXIV.

NON, ut alij solent vulgares Alchemistæ, communiter de metallorum transmutatione scribere volui. Gravem admodum artem istam, processusque docent prolixissimos. Sumatur autem hoc liquefieri permittas cum sale nitro & ariete, cujus uncia semis, & solis tantundem sumatur, Jovis drachmæ tres, quibus addatur squamarum aut batiturarum Martis drachma una, sulphuris & vitrioli ana uncia una, lunæ tantum ut istius postremi, liquefiant in crucibulo cancrose, &c. Cum itaque signorum, syderum, & planetarum cælestium characteres, una cum cæteris nominibus, receptis, materialibus & instrumentis in hac arte peritis notissimi sint, hoc denuo recensere libello superfluum esset: quamvis hujusmodi signorum, nominum & characterum usus & explicatio suo tempore non recusentur. Alius tamen hic Alchemiam quam antea tractandi modus, ex metallorum septem naturali fundamento deductus, observatur, per canones, qui licet pomposa verborum elegantia non erumpant, nihilominus in eorum consideratione, quicquid ex Alchemia sperandum est, abunde satis, & arcanorū plurima scientia continetur: ex quibus etiam per matu-
ram spe-

ram speculationem admiranda resultant opera, quæ multoties antiquorum operantium philosophorum naturalium opinionibus etiam contraria, longe quoque diversa, vera tamen probatione & experimento reperta sunt. Primo nihil in hac arte verius eo quod minime cognitum est, cuique minor fides adhibetur. Occasio causaq; sola difficultatis omnis in Alchemia, propter quam ad paupertatem reducuntur plurimi, reliqui vero frustra laborant, est operantium imperitia, materiarumque nimia vel pauca nimis quantitas, aut æqualitas, ex quibus omnibus, res in operationibus vel destruantur, vel rediguntur ad nihilum. At si verus processus fuerit semel inventus, res ipsam se mutans indies ad perfectionem magis ac magis accedit. Recta via facilis, sed à paucissimis reperitur. Aliquando factum est, ut speculativus quispiam artifex aliquam artem in Alchemia per delirium suum, tanquam in labyrintho positus, excogitarit, sive quidpiam aut nihil inde consecutum sit. Nihil enim ipsum oportet facere, quo quidpiam introducatur in nihilum, & iterum aliquid oriatur ex nihilo: hoc est incredibile proverbium non utiq; falsum. Destructio bonum perficit, nam bonum apparere nullo modo potest propter suum occultatorem. Bonum enim haudquam bonum dum occultum est. Occultator igitur est amovendus, ut bonum libere cum claritate valeat apparere. Occultator est mons & lapis, arena terræ, meatus solis, & venæ in quibus metallum erexit. At unum quodque metallorum visibilibus occultator est aliorum sex metallorum. Et quia per elementum ignis imperfecta quævis corrumpuntur, aduruntur, ac reducuntur in nihilum, uti sunt hæc metalla quinque, Mercurius, Jupiter, Mars, Venus, atque Saturnus: è contra perfecta simili non absumuntur igne, veluti sol & luna; quo fit ut in eo permaneant, & ex aliis imperfectis in quibus corrumpuntur, simul suum corpus assumant, & appareant oculariter. Qui & quonam titulorum artificio id fiat, ex septem canonibus infra positis colligi poterit, etiam cuius naturæ sive proprietatis quodlibet metallum existat, quid cum aliis operetur, ac efficere valeat in ipsorum commixtione. Verum, hoc apprime notandum est, septem illos canones à quovis, licet vulgariter acutissimo lectore, prima facie lecturaque leviter minime posse intelligi: nam lenis intellectus occulta facile non admittit: quapropter quivis horum canonum disputationibus indiget non exiguis. Plurimi sunt elati superbique spiritus, qui sibi temere persuasum habent, hæc omnia quæ libellus iste continet, intelligere, meliõra se habere credunt, ista quoque spernere solent, solem videlicet inter duas lunas, & solem in parenthesi. Ut autem ea probetur sententia supra posita, quæ sic habet: *Vnumquodque metallorum visibile, occultator est aliorum sex metallorum*; videamus quid Paracelsus doceat in calce

in calce libri transmutationum, utpote mutuam inter se metallorum imperfectorum transmutationem. Ferrum igitur in cuprum transmutandi hic est modus: Limaturæ Martis coquantur in aqua vitrioli diutissime, vel ejus lamellæ cum vitriolo calcinato cimententur, aut ignitæ in oleo vitrioli extinguantur. Ferrum in plumbum sic transmutabis: Limaturæ Martis cum æquali pondere pulveris reductionis optimi permixtæ, in crucibulo cimententur una hora primum absque liquefactione, deinceps igne violentissimo liquecant, frigefacto vase reperies in fundo regulum plumbi malleabilem citra ignitionem, sed non usque adeo ut aliud plumbum cito fusibile est. Cuprum in plumbum transmutatur ad hunc modum: Albificetur primo Venus cum Mercurio sublimato, & arsenico fixo instar lunæ. Postea granuletur, & addatur ei pondus æquale sui de pulvere fusionis vel reductionis, cum quo cimentetur aliquamdiu. Postremo liquefiat in regulum plumbeum. E contra plumbum in cuprum vertitur, si laminæ Saturni cum vitriolo calcinato vel croco Veneris ut supra, cimententur, & postremo liquefiant, habebitur regulus cupreus & malleabilis. Plumbum in stannum facile vertitur, lamellis ejus cum sale de armoniaco stratificatis, cimētatis, & postremo liquatis, ut supra de aliis. Ejusmodi transmutationes etsi parvo aut nullo penitus lucro, sive detrimēto fiant, usui tamē quandoq; veniunt in plurimis. Huc attexere visum est ut videatur sub manifestis quibusq; metallis alia delitescere per occultationē manifesti. Equis dubitat sub luce tenebras occulte suppressæque fuisse cohibitas? quæ cum lucidi malitia tandem emergunt, in malum quod bonum fuit invertitur, quoniam hæc duo simul annexa bellum inter se gerunt ab eo tempore, quo primum lux à tenebris emergentibus occultata est: sed de his plus satis intelligentibus & nostris. Ad canones accelerandum esse video, quibus innotescant occulta metallorum cum vitia, tum virtutes, in quas illa vertenda sunt, fixissima quidem occultatione.

De natura & proprietate Mercurij.

Canon primus.

OMnia sunt in omnibus occulta, unum ex istis omnibus est occultum hoc, vas corporeum, extrinsecus visibile mobileque, in quo liquationes omnes manifestæ sunt. Spiritus istius vasis est vivus & corporeus, quo fit ut coagulationes vel congelationes omnes in eo compressæ sunt & conclusæ, liquatione tamen circumvestitæ, ac velut amictu conclusæ. Nullum huic liquationi, vel ejus origini potest inveniri nomen, quo proprie vocetur. At quia calor nullus tam vehemens qui huic æquiparari possit, ignis infernalis calori comparari debet. Siquidem hujusmodi liquatio nih.

nihil prorsus commune habet cum aliis naturalis ignis & elementaris calore factis & naturali frigore coagulatis. Debilius enim est elementare frigus, quam in Mercurium inferre valeat congelationem, quo fit ut illud etiam contemnat una cum elementari calore quem effugit. Inde colligere licet, mortales quatuor elementorum vires corruptibiles, nihil addere vivo Mercurio, vel adimere posse, nec ipsum arripere. Cælestes & infernales vires elementis quatuor non obediunt, sive siccis, humidis, calidis, aut frigidis: nullum istorum operandi facultatem habet in quintam essentiam, sed quodque proprias & peculiare in se ipso vires habet.

De natura & proprietate Iovis.

Canon secundus.

Quod manifestum est Jovis (intelligito corpus) metalla sex in se continet spiritualiter occulta, unum altero profundius ac tenacius. Nihil de quinta participat essentia, sed elementorum est naturæ, quapropter ejus liquatio levi penitus igne superveniente manifestatur, & accedente frigore simili coagulatur. Cum aliorum omnium metallorum liquationibus affinitatem habet. Nam quanto quid alteri natura fuerit similis, tanto facilius unitur illi per conjunctionem, facilius etiam est magisque naturalis propinquorum, quam remotorum invicem operatio. Remotum fallere solet, quod minime in eo videatur maximum. Hinc fit ut ad superos non anhelent homines, quia plurimum ab illis distant, quorum etiam gloriam non vident; pariter ut inferos non usque adeo reformident, quod remoti sint, eorumque status & poenæ miseriam nemo viventium noverit, aut expertus sit actu, hac de causa nihil sit infernus. Haud secus res remotiores eo viliores habentur, quo rudiorem locum obtinent, quia pro sui loci proprietate quæque res melior evadit, vel immutatur, quod variis exemplis demonstrari potest. Proinde quanto Jupiter est à Marte & Venere remotior, & propinquior soli & lunæ reperitur, tanto magis ad auri & argenti naturam accedere videtur in suo corpore, grandiorque, fortior, visibilior, tangibilior, perceptibilior, amabilior, acceptior, notior, verior, & si quid ultra dici queat, quam in remoto. Rursus, quo res quævis remotior, eo vilior existimatur in prædictis omnibus, non alia de causa, quod semper absenti rei præferatur. Quanto propinquius est igitur manifestum, tanto remotius est occultum. Quapropter Alchemistis, diligentia maxima, spiritualis, occultus, & remotus considerandus est locus atque notandus, in quo sol & luna existunt, ac utrum optaverint, hoc in distantia quærant, pariter in propinquo videant, quo loco Jupiter stetit corporaliter, ibidem solem & lunam existere verè ac secundum examen oculariter, non ambigant. Transmutatio-

num enim metallorum ex imperfectione sua in perfectionem, varia sunt operationum recepta, quæ unum alteri permiscere, tum ab altero purum separare docent. Hoc omne quicquid est, aliud nihil quam ablutioem, vel permutationem exhibet, experientia certa chemiæ factam, unius in aliud. Nam aurum multum Jupiter piscium, & non parum argenti habet, Saturnus, Mercurius, & Luna imponuntur ei, & augmentatur Luna de reliquis.

De natura & proprietate Martis.

Canon tertius

Occulta sex metalla septimum expulerunt Martem, à seque reiecerunt, corporaleque fecerunt, valorem ei minimum relinquentia, maximamque duritiem & laborum onus imponentia. Quodque suum coagulationis robur atque duritiem in istud excussit & manifestavit, colore, liquatione pariter & nobilitate sibi retentis. Difficillimum est ac laboriosum nimis opus, ex inepto vulgarique homine principem aut regem efficere. Sed Mars valida pugnacique manu dominium acquirit, regisque locum occupat. Est tamen quod caveat ab insidiis, ne captivus fiat ex improviso. Considerandum igitur venit, qua ratione Mars regis locum, & Sol ac Luna cum Geminis locum obtinere queant.

De natura & proprietate Veneris.

Canon quartus

Alia sex metalla ex omni suo colore medioque liquationis permanentiæ corpus extrinsecum fabricarunt. Necessarium tamen foret ad majorem intelligentiam, aliquot exemplis demonstrare, quonam pacto res manifesta per ignem occultatur, & manifestatur occulte materialiter. Quicquid igitur est combustibile naturaliter & per ignem, transmutari potest ex una in aliam formam, videlicet calcem, fuliginem, cineres, vitrum, colores, lapides, & in terram: quæ postrema rursus in multa corpora nova reduci potest metallica. Item si metallum adustum, aut æruginæ vetusta fragile factum esset, metallationem ignitionibus iterum acquirit. Nam aurum multum Jupiter, & non parum argenti habet, Saturnus & Luna imponuntur ipsi, & augmentatur Luna de reliquis.

De natura & proprietate Saturni.

Canon quintus

DE propria sua natura Saturnus loquitur: Pro suo me
runt examinatore sex alia metalla, deque loco spirituum
serunt à se, corruptibile corpus in mansionem etiam adiecerunt, ut quod ipsa nec sunt, nec habere cupiunt, sim id ego. Sex
frates

fratres mei spirituales existunt, quo fit ut corpus meum, quoties ignitum est, penetrent, ac una mecum igne transeant, sole & luna optimis tantum exceptis; mea namque mundantur & superbiunt aqua. Spiritus meus est aqua solvens omnium meorum fratrum congelata corpora: corpus meum tamen ad terram est proclive, quicquid in me recipitur, etiam proprium fit ejus, & per nos in corpus efficitur. Mundo minime foret utile cognoscere vel saltem credere, quidnam in me lateat abditum, tum quid efficere possim; utilius vero si mecum id quod valeo facere, hoc sciret: Alchemistarum artes deserens omnes eo solo quod in me est, & ex me fieri potest, uteretur. Frigoris lapis est in me, hæc est aqua per quam congelari facio sex metallorum spiritus in esse corporum septimum, id est solem cum luna promoveri.

Antimonium duplex reperitur, unum vulgare nigrum, quo repurgatur aurum in eo liquefactum; cum Saturno habet finitatem, alias, est sui generis. Alterum est album, quod magnesia dicitur, affinitatem cum Jove maximam habet, cum aliis multiplicat, Mercurium commiscet lunæ.

De natura & proprietate lunæ.

Canon sextus.

EX luna conficere velle Saturnum aut Martem, non est levius vel facilius opus, quam ex Mercurio, Jove, Marte, Venere & Saturno lunam ingenti lucro facere. Non est tamen utile perfecta in imperfecta, sed hæc in illa transmutare. Quænam sit materia lunæ, vel unde proveniat oportet igitur cognoscere. Quisquis id considerare nequiverit, nec lunam fabricare poterit unquam. Sed si rogetur quid sit luna? est quidem ex sex metallis spiritualibus occultis in ipsa, septimum manifestum, ut sæpius dictum est antea, alias, extrinsecus & materialiter; nam semper septimum alia sex in se continet occulta. Sex etiam spiritualia metalla non persistunt, absque aliquo extrinsecus & materiali metallo; sic etiam nullum corporale metallum, absque illis sex spiritualibus locum aut essentiam habere potest. Corporalia metalla septem liquatione bene permiscuntur, sed mixtura hæc ad solem & lunam est inutilis; nam in ea quodque vel fixum in igne manet, vel ab eo fugit. Exempli gratia misce quocumque modo potes Mercurium, Jovem, Saturnum, Martem, Venerem, solem & lunam, omnia simul hæc, inde quidem fiet sol & luna, quinque tamen aliis non transmutatis, ut ex istis per solem & lunam, sol & luna fiat, quamvis omnia liquefacta sint in massam unam, nihilominus manet in sua natura quodlibet hoc ipsum quod est: hæc sunt quæ de corporali mixtione judicanda veniunt. De spirituali vero permutatione communique metallica sciendum est

nullam separationem aut mortificationem spirituum esse, quia spiritus ejusmodi sunt qui nunquam absque corporibus persistere possunt, etiamsi corpus una hora centies illis adimeretur & mortificaretur, nihilominus aliud semper priori nobilius acquirerent. Et hæc est metallorum transpositio de una morte in aliam, de minori gradu in majorem & altiolem, id est in lunam, & ex meliori in optimum & perfectissimum, hoc est in solem splendidissimum regem omnium aliorum metallorum. Dicendum ulterius quod ejusmodi spiritus metallici corpus, in sua primitiva generatione per cælestem influxum acquirant, lapidem videlicet aspectu vilem, quem tusum liquefacit, corrumpit, & mortificat igne metallarius artifex omnino, tum demum metallicus spiritus in ejusmodi mortificatione melius atque nobilius, non friabile, sed liquabile & malleabile corpus recipit. Accedit Alchemista, qui tale corpus metallicum rursus corrumpit, mortificat, artificioseque præparat, ut iterum spiritus ille metalli nobilius adhuc & perfectius corpus induat, manifesto se prodens in lucem solis aut lunæ. Tum demum spiritus & corpus metallica perfecte simul unita, sunt ab ignis elementariis corruptione tuta, nec non incorruptibilia. Est igitur verissimum, quod supra sæpissime dictum, sex metalla septimum semper generare, aut de se in esse manifestum producere. Quæstio: Si verum sit lunam & quodlibet metallum ab aliis sex originem ducere generarique, quæ est igitur lunæ proprietates & natura? Responso: Ex Saturno, Mercurio, Jove, Marte, Venere, nihil nec aliud metallum fieri potest quam luna. Causa hujus est, quod aliorum sex metallorum quodlibet habet in se duas virtutes, quæ sunt propriè lunæ spiritus, qui (brevibus verbis) ei sic acquiritur. Nam luna consistit ex sex spiritibus metallicis & eorum virtutibus, quarum unumquodque duas habet: summam itaque duodecim existunt in uno corporali hoc metallo positæ, quæ septem planetis, & duodecim signis cælestibus comparantur. Habet enim luna à planeta Mercurio, & ab aquario, & geminis, vel ab aquario & piscibus liquationem, & album suum splendorem. Habet etiam luna à Jove, Sagittario & Tauro colorem album, & in igne magnam suam constantiam. Habet luna à Marte, cancris, & ariete duritiem, bonumque suum clangorem. Habet luna à Venere, geminis, & libra coagulationis mensuram & malleationem. Habet luna à sole, leone, & virgine sinceram puritatem, & magnam constantiam contra vires igneas. Habet luna à Saturno, virgine, & scorpione, vel capricorno corpus homogeneous, puram munditiem, & constantiam adversus ignis violentiam. Talis est naturalis cognitio exaltationis & causæ spiritus & corporis lunæ, cum ejus composita natura brevibus perstricta,

*De natura & proprietatibus solis.**Canon septimus.*

Septimum ex sex spiritualibus metallis corporaliter est sol, qui in seipso nihil aliud est quam purus ignis. Quod autem extrinsecus pulchrius, flavius, apparentius, perceptibilis, ponderosius, frigidius, ac magis homogeneous corpus visu & perceptione possideat aliis; hujus rei causa est omnis, quod aliorum sex metallorum congelationes in se continet, quibus in unum corpus extrinsecum factum est compactissimum. Ejus tamen per ignem elementarem liquatio provenit ex Mercurio, piscibus, & aquario, liquationes in se spiritualiter occultas habentibus, & in solem operantibus: hujus exemplum est manifestissimum, cum ipse Mercurius cum sole facilius per amplexum commisceatur corporaliter. Sed solem post liquationem recedente calore, frigoreque superveniente extrinsecus coagulari, durum & solidum fieri, reliquorum quinque metallorum est causa, quorum naturam in se complectitur, ut Jovis, Saturni, Martis, Veneris, & Lunæ. In istis quinque frigida mansiones cum suis regiminibus præcipue reperiuntur: inde fit etiam quod sol præter ignitionem liquefieri minime possit, propter jam dictum frigus. Non potest etiam Mercurius calore suo naturali, aut liquatione subvenire, nec ipsum defendere contra quinque metallorum frigiditatem: non est enim satis potens ad solem in sua liquatione retinendum, quod obedire magis quinque debeat quam unico, cujus officium solum est ex sua natura semper fluere: hinc fit etiam ut in aliorum metallorum congelationibus agere nihil valeat, ejus namque natura non est durum aut solidum efficere, sed liquidum. Fluidum reddere caloris est & vitæ natura, frigiditas autem, duritiei, consolidationis, & immobilitatis naturam habet, quæ morti comparantur. Exempli gratia sex metalla, Jupiter, Venus, Saturnus, Mars, Luna, Sol, si liquefieri debeant, ignis calore fiat necessarium est, nivis aut glaciæ quæ frigida sunt, hoc ipsum non efficient, at potius coagulabunt durumve reddent. Statim atque metallum igne liquidum, ab eo fuerit amotum, irruens in illud frigiditas congelatum, durum & immobile per se reddit. Sed Mercurium fluere semperque vivum manere, dic quæso an calore vel frigore id efficiatur; Quicumque responderit frigida humidaque natura (ut hæcenus judicatum est) fieri tum quod à frigiditate vitam habeat, opinionis assertor hujus, naturæ nullam cognitionem habet, sed cum vulgo seductus est. Ignarum enim vulgus de quibusvis nil nisi falsum ex manifesto judicat in naturalibus, hoc etiam firmiter tenet solum quod videt carneis oculis. Quapropter est quod ab eo recedat, quicumque veritatem in his cupit cognoscere. Mercurius

quidem ex frigida minime, sed ex calida & ignea natura vivit: quodvis etiam vivens est ignis, ea ratione; quia calor est vitæ, frigus vero est mortis occasio. Sol item ex seipso purus est ignis, non tamen vivus, sed durus, & sulphuris tantum colorem demonstrat; velut album rubeo permixtum in eo proportionaliter. Metalla vero frigida quinque numero, Jupiter, Mars, Saturnus, Venus & Luna, suas tribuunt soli virtutes, juxta frigiditatem corpus ipsum: secundum ignem, colorem; juxta siccitatem, duritiam; & secundum humiditatem, ipsum pondus; item ex splendore clangorem. Quod autem sol in ignis terrestris elemento non comburitur, nec etiam corrumpitur, efficit hoc solis cum igne concordantia; siquidem unus ignis alterum adurere non potest, nec absumere, quin potius cum ad ignem accedat ignis, augetur validiorque fit in suis operationibus. Cælestis ignis utique, quem sol in terram ad operandum apud nos influit, non est talis ignis qualis in cælo, nec similis nostro super terram existenti, sed ignis ille cælestis apud nos, est frigidus & congelatus ignis, qui corpus est solis. Quamobrem sol per nostrum ignem superari nullo modo potest; hoc illi solum accidit, ut liquefcat, quemadmodum nix & glacies ab ipso cælesti sole. Ignis igitur ignem adurendi potestatem non habet, quia sol est ignis, qui solutus in cælo, congelatus apud nos existit. Aurum pariter est in essentia sua triplex, primum cæleste solutum, secundum elementare fluidum, & tertium est metallicum & corporeum.

De calore & congelatione Mercurij.

C A P. XXV.

Mortificare vel congelare Mercurium, & postmodum in lunam convertere velle, magnoque labore sublimare, vana sunt opera, cum illa solis & lunæ existentium in ipso disparitio quædam & evanescencia tantum existant. Est enim alia longe diversa propinquiorque via, qua Mercurius parvo dispendio, laboreque minori, sine congelatione, transmutatur in lunam. Quisq; libenter hanc artem addisceret in Alchemia tam levem atque facilem, per quam brevi tempore, solis & lunæ plurimum extruere valeret, aliæque sibi tædio scripturæ, promptitudines, & verba, quæ non ita leviter fieri declarant: quinam sibi foret agendum, hoc & ad hunc facito modum libenter audiret, operare sic, & habebis solem & lunam copiosissime, quibus in ditissimum virum evades. Cui sic, tantisper expecta quæso donec labore sine brevibus verbis declaretur, præmansumque tibi cadat in stomachum, ex Saturno & Mercurio brevis extruendi solem & lunam scientia. Non est nec esse poterit unquam hæc ars inventu factuque tam communis, atque in seipsa facilis existit. Solem (inquam) & lunam fabri-

fabricandi promptitudo, per Alchemiam levior est, quam sit necessarium aliquo documento, vel scriptis majorem facere mentionem ea, quæ de annali nive fieri consuevit. Quotquot utique Mercurium judicant esse humidæ frigidæque naturæ, decipiuntur errore proprio ac manifesto conviæti; ex sua namque natura non nisi summe calidus & humidus, qua de causa cogitur in suo fluxu vitæq; liquidus esse naturaliter. Nam si natura sua humidus esset ac frigidus, aquæ congelatæ haberet similitudinem, semperq; durus ac solidus existeret, igne quoque, ut ad congelata metalla pariter opus esset ad ipsum liquefaciendum, nullo tamen indiget, cum liquationem & fluxum habeat ex proprio calore sibi naturaliter infuso, qui continet illum in fluxione perpetua, vivumque reddit, ut neq; mori, nec coagulari per se queat. Verum in his maxime scitu necessarium, spiritus metallorum septem, aut quotquot eorum mixta simul in ignem veniunt, inter se pugnam agere, præcipue Mercurium adeo ut quisq; suas virtutes atq; vires in alium exerat vincendi, liquefaciendi transmutandiq; desiderio. Unus alterius virtutem, vitam & formam deprædatur, aliam naturã & formam tribuit. Calore namque spiritus ejusmodi commoventur, ac per suos vapores excitantur ad operandum inter se mutuam transmutationem ex una in aliam virtutem, usque dum ad perfectionem & puritatem ventum sit. At quid cum Mercurio tandem agendum esset, ut humiditate & caliditate prorsum ademptis & istarum loco maxima frigiditate penitus introducta, congelaretur, consolidaretur, & omnino mortificaretur? Hoc fac ut sequitur: Sumito purum E Venerem Z. Mercurium R. T. Venerem. CXPCX Mercurium R. quibus impone Mercurium optime conclusum, & suspensum loci coagulationis medio viginti quatuor horis, id est, uno die naturali. Ad hunc modum auferunt à Mercurio calor cælestis, & per caliditatem extrinsecam, & frigiditatem intrinsecam Saturni & lunæ (quæ sunt ambo frigidæ naturæ) frigiditas ei tribuitur, unde Mercurius tandem congelari, consolidari & indurari cogitur. Proinde notandum, frigiditatem (qua Mercurius indiget in sui consolidationem & mortificationem) sensu minime perceptibilem extrinseco, velut nivis aut glaciæ, sed potius extrinsecus calidum quid apparere. Haud secus de calore Mercurij, quo fluit naturaliter, judicandum est, non esse caliditatem extrinsecus perceptibilem, ad nostrarum qualitatuum similitudinem, imo potius ut maxima frigiditas apparet. Unde Sophistæ (gens in experte loquax) asserunt eum esse frigidæ humidæque naturæ: quo fit, etiam ut illum non aliis quam calidis rebus coagulare studeant, quibus tamen fluidior est effici, quam solidum esse cupiant, suo damno tandem indies experiuntur. Cæterum Alchemia vera, quæ unica tantum arte solem aut lunam ex quinque

metallis imperfectis fabricare docet, aliud receptum non admittit, præter illud quod ad hunc modum & verissime loquitur. Solum ex metallis, in metallis, per metalla, & cum metallis, perfecta metalla fiunt: nam in aliis rebus est luna, & in aliis metallis est sol.

De plana hujus artis manifestatione.

C A P. XXVII.

CUM cælum aut sphaeram Saturni cum vita currere feceris super terram, impone planetas omnes aut quos volueris, ut lunæ tamen nimium non adsit, sed minus aliis ejus adjiciatur. Currere permittas omnia tantisper donec cælum Saturni penitus evanescat. Hoc pacto manent omnes planetæ consistentes ut, ipsorum antiquis & corruptibilibus corporibus mortuis, novum, perfectum & incorruptibile corpus induerint: hoc ipsum est spiritus cæli, à quo planetæ dicti rursus corporales ac vivi fiunt, ut prius. Novum hoc sumito corpus à vita & ex terra, quod serva hoc est sol & luna. Habes ad hunc modum artem omnino manifestam ac integram. Si nondum ipsam intelligas, aut scias, bene est: nam ita manere debet non vulgariter palamque fieri cunctis indifferenter.

DE GENEALOGIA MINERALIUM EX PARACELSO

Præfatio ad Lectorem.

QUANTUM ordo videtur expetere prius de generatione mineralium & metallorum tractari quam de transmutationibus: Attamen quia non dilucius theoretica potest, quam à sua Practica percipi, è re studiosorum hujus artis fore putavi, si ab opere primum aggrediantur. Maxime quia Chemia non verbis, sed elaboratis rebus duntaxat adimpletur, ut reliqua omnes quotquot in usum & necessitatem hominum veniunt artes, quarum etiam habitus usu contrahitur magis quam ullis demonstrationibus. Licet istæ plurimum faciant in confirmationem eorum qui jam proveci sunt potius quam initiatorum: Istis tamen à principio maxime prodest, manum
in pa-

in partem (ut ajunt) mittere, ac sensim ab annotatis erroribus addiscere. Siquidem absq; his nemo vel facilissimam unquam artem didicit. Pariter & Chemiam assequi nullus facile poterit, qui prius in ea non errarit sapius donec probe teneas. Item nunquam ingredi veram semitam continget, usque dum à devio gressu gradum ad metam revocet, erroresque suos ab imitatione operum naturæ corrigat. Ab hac statim discere non ita facile fuerit, cum deficiant objecta chemica naturalibus comparanda. Proinde Chemiam artificialem naturali præmittere visum, quo periclitantes in hoc opere ad mineralem Genealogiam, tanquam ad anchoram, revocemus. Quam etiam in hanc rem annectere chemicis, visum est opportunum atque necessarium.

DE GENERATIONE

Mineralium.

CAPUT I.

Um antiquorum scripta de generatione mineralium accuratissime perlegissem, deprehendi ipsos ultimam illorum non intellexisse materiam, & per consequens multo minus primam. Siquidem ut cujusque rei probe sciatur initium, finis apprime debet innotescere. Primum omnium igitur ultimam nobis materiam proponere decrevi mineralium, unde facile primam intelligetis ex qua ducunt originem. Exemplum prius adducamus ex medicina, qua morbus ab exitu cognoscendus, & non ab initio in qua nulla scientia, quod per cæcitatem introductum sit, etiam cæcum esse oporteat; finis vero visibilis ab exitu, ad quem tendere percipitur tanquam ad scopum sibi propositum. Proinde res omnis melius cognosci non potest, quam dum optime scitur in quem finem à Deo creata sit; alioqui facile continget, ut ejus creaturæ Dei verus usus in abusum abeat. Quicumque igitur opus aliquod ex aliquo suscipit, hoc ipsum ex quo, radicitus cognoscat oportet, ut ex præscripto Dei perficiat ordinem, ne propter materiæ non perfectam cognitionem, aut quandoque nullam, secus eveniat, ac diaboli potius opus efficiatur ex abusu materiæ, & instrumentorum. In rude fati exemplum sit: quid securis vel dolabra, lignumque vel alia materia quævis, in manu his uti nescientis prodest, alioque tendere

Nn 5

possunt,

possunt, quam in istorum vastationem: is autem in manus assumere potest ac debet qui novit ex instrumentis & materia licitum & honestum opus fabricare, quod cedat in utilitatem proximi, servata in suum usum ad quæ à Deo data fuit materia. Deus enim omne quod creavit, hoc ipsum etiam eum habere possidereque voluit, cui veram usus ejusdem rei notitiam dedit: huic applicare se debet omnis qui se vocatum ad id in propria conscientia percipit, hoc pariter addiscere, non alienum quid usurpare phantasticum à diabolo suggestum. Rerum autem ultimam discite materiam ac primam ab igne hic enim ut clavis arcam reserat, ille quodvis occultum in quovis manifestum facit. Est igitur hoc loco rerum ultima sua materia, in quam per ignem sunt omnino resoluta, ut tandem inter tria universalia prima, de quibus variis locis disserui, primum ac prædominans cognoscatur. Exemplo sit metallum igne dissolutum, primum statim initium suum patefacit esse mercurialem aquam, & non sulphur, quoniam ejus resolutio non flagrat resinarum instar: demonstratur etiam non esse sal quia resolutionis ejus primum judicium non est friatio præter liquationem & flagrationem quemadmodum terrenorum & lapidum esse videtur. Habet nihilominus omne metallum in se sulphur & sal, sed principem locum in eo tenet Mercurius: sic de cæteris mineralibus. Verum ita visum est Deo creare aquam elementum, & indes ex eo produci mineralia quævis ad usum hominum, ut mater esset illorum, in qua tanquam in sua matrice mineralis ignis, similiaque sal & Mercurius, coquerentur in metalla, lapides, ac mineralem omnem substantiam, etsi foetus matri dissimilis existat: ad hunc modum Altissimus cuncta creavit in sua natura, ut ad aliud aves in aere, quam pisces in aquis: sic de reliquis omnibus, quæ divinæ suæ voluntati solum committenda sunt, qui facit omnia ut sunt, esseque voluit ab æterno quæ facit. Ut igitur aqua metallico suo foetui non est similis, neque filius matri, non aliter ipsa terra lignum est, & non lignum quod ex ipsa tamen est: eadem ratione lapis & ferrum fiunt ex aqua, quæ talis sit aqua, qualis & quæ ipsamet non existit, terra similiter sit id quod ipsa in se non est: sic & hominem oportet fieri, quod ipsemet non existit. In summa, quicquid in suam ultimam materiam transire debet, aliud oportet fieri quam fuit ejus principium, quodvis in suo genere varium atque diversum, etiam ex una matre. Sic Deus in omnibus unus esse voluit item unam esse omnium primam & ultimam materiam; talis est, ac tam admirandus rerum primus artifex, qualis nunquam fuit antea, nec unquam futurus est alius. Ut autem de matre mineralium aqua videlicet audistis adhuc, in sequentibus docebimus amplius male, perperam quoque scripsisse veteres illam esse terram, quod nondum vere demonstrasse potuerunt.

De

De ultima & prima materia mineralium.

CAP. II.

Primum principium apud Deum fuit ultima materia, quam ipse primam effecit, ut fructum, qui alium fructum produceret: illa ipsa habet semen: hoc semen est in prima materia. In ultima similiter mineralium materia facta est materia prima, id est in semen facta, quod semen est elementum aquæ quod resolvit, ut sit aqua. Ad hoc naturæ commisit, vel ordinavit in ea, ut materiam ultimam produceret, ea quidem est in aqua. Sumit ergo natura quod est in aqua sub sua potestate ac separatione, quodque ad metallum pertinet segregat in metallum, quodlibet per se; sic de gemmis, lapidibus, magnete, idque genus aliis in sua natura quodque seorsim & in sua specie. Quemadmodum enim Deus tritico suum tempus in messem ordinavit, autumnum bellariis, ac similibus in suis elementis, haud secus elemento aquæ voluit esse proprium suæ messis tempus & autumnus: quibusvis quoque rebus aliis in suo genere sua præfixit fructuum collectionis tempora. Est itaque elementum aquæ mater, semen, & radix mineralium omnium, & Archeus in ipsa est is qui singula disponit ordine quodam, ut unum quodque deveniat in ultimam suam materiam naturalem, quam tandem homo recipit in primam suam materiam artificialem, id est: Ubi natura desinit, ibidem ars hominis incipit; nam illius ultima materia, hominis est prima: rursus corruptio naturæ per artem; hominis est ultima materia. Tam admirando creavit opificio Deus primam naturæ materiam aquam, adeo mollem substantiam atque debilem, & ex ea tamen fructum solidissimum metallum, lapides, &c. ut ex mollissimo durissimum, & ex aqua ignis proveniat supra captum intellectus humani, non tamen supra naturam. Etenim Deus admirabiles fortus creavit ex ea matre ut apparet in hominibus si conspiciantur etiam in sua matre, quisque reperietur peculiaris ingenio proprietateque, non juxta corpus, at pro sua conditione complexionis.

De agro, radicibus & arboribus mineralium.

CAP. III.

Creavit Altissimus elementum aquæ, ut esset velut ager in quo radices arborum mineralium ex suis seminibus ortæ figerentur, ac inde truncus & rami protruderentur in terram, ut infra latius. Separavit igitur a reliquis tribus, ut non in aere, non in terra, neque in cælo, sed per se liberum corpus existeret in inferiori globo positum, ut sit supra terram, & in ista centrum habeat in quo fundatum est, tam admirando creatum ordine, ut una cum terra hominem deferre debeat, ut super aquam velut in aliqua navis gestus

gestus ambulet, eaque potiatur: item quod mirabilius, circum globulum quaquaversum lata non decidit extra suos limites, et si pars antipodum pendere nobis videatur, & illis nostra, nihilominus utraque supina jacet, ac tota sphaeræ suæ superficies, ubi vis locorum consideretur, ut si fovea quæpiam imaginetur perpendiculariter in abyssum suæ profunditatis & exaltationis sui centri, fundum non inveniatur, nec etiam à terra sustentatur, sed longe mirabilius quam ovum in suo cortice, quo caret omni, continetur. Generationes igitur omnium mineralium ex elemento aquæ protruduntur in terram, quemadmodum ex elemento terræ fructus omnes in aerem, ut in terra nihil præter ipsam radicem maneat: non secus metalla cuncta, sal gemmæ, lapides, talcum, marcasitæ, sulphura, & similia quævis, ex sua matre aqua in aliam matrem subintrant nempe terram, in qua perficitur arborum suarum operatio, radicibus terræ, perficiuntur in aere; pariter & quæ in aquis originem ducunt, in terra prorsum adimplentur per naturam in suam ultimam, ut illa, materiam. Hac opinione seducti veteres, quod viderent in terra metalla reperiri, non ulterius animo progressi, tam enormiter de mineralibus scribentes errare non putarunt; cum tamen ex terra nihil aliud crescat præter lignum; frondes, flores, fructus & herbas: quod reliquum est, ex aqua nascitur. Non aliter fabulari contingeret ac inepte loqui eum, quicumque assereret producta terræ ex aere summissæ originem; quia in isto sunt ac perficiuntur, cum radices in terra videat. In aquis vero mineralium radices carneis quia non vidit oculis, etiam nugabitur istas in terra defixas. Talis est Græcorum Physica, scilicet ex manifesto solum deducta, nihil occulti videns mentaliter ab experimento. Figmentum est otiosorum hominum de rebus naturalibus ex oculo garrere duntaxat præsumentium, & non operari ut examinentur occulta sub manifestis, quæ semper & in omnibus opposita sunt.

De fructibus & messe mineralium.

C A P. IV.

HAud aliter quam terræ fructus omnes super terram, & in aere suam messem & autumnum habent in sua generatione, juxta prædestinatum terminum; aquei fructus, mineralia videlicet, suo leguntur maturitatis tempore. Germinante siquidem radice minerali primum, exurgunt in suum truncum & arborem, id est in corpus ex quo mineralia vel metalla tandem producuntur, quemadmodum nux aut cerasum non immediate nascitur ex terra, sed primo arbor, ex qua demum fructus generatur; natura similiter in elemento aqua mineralem edit arborem, id est corpus æqueum: ista nascitur in terra, hoc est, terræ poros replet, quemadmodum

modum aerem implet ipsa terra. Ex ea demum fructus enascuntur juxta naturam atque proprietatem suæ speciei; ad extremitates ramorum, copiosius parciusve, ut in evidentibus contingere solet superficialibus arboribus. Quærenda primum est igitur arbor aquea, tandem fructus ejus, disciplina per exemplum ab agricultura terræ non inepte sumpta, ad hunc nempe modum. Nonnullæ visibilia arborum suos fructus contextos edunt, uti castaneas nubes sub spinoso cortice, juglandes sub amaro viridi, & sub isto contegitur ligneus, sub quo rursus amara membrana, tandem sub ista nucleus. Idem in mineralibus evenit; quorum nuclei, metalla videlicet, à suis corticibus, ut illi, separandi sunt. Aliæ nudos fructus proferunt, ut sunt pruna, cera, pyra, poma, racemi, &c. à quibus nihil separatur; aqueæ similiter aliquot arbores aurum suum, argentum, coralla, & id genus alia metalla producunt libera nudaque, juxta conditionem atque naturam aquæ. Ut etiam à cortice cognosci potest quid in vel sub ipso latet, uti spiritus à suo corpore; non secus in mineralibus cognoscitur metalli spiritus occultus sub suo corporeo mineralive cortice. Spiritus autem aquei elementi corpus efficit, aliud tamen in minerali, in fructu item aliud. Quamvis igitur aurum in corpore minerali sit, nihilominus illud corpus est nullius momenti, quapropter venit ab auro separandum ut impurum, at auri corpus est purum. Sunt igitur in minerali duo corpora, quorum unum est fructus corpus auri purum, cui spiritus ejus incorporatus est inseparabilis. Fructus itaque primum ab elemento in arborem introducuntur uti spiritus in corpus impurum, & cum isto demum in terram, nobile purumque. Idipsum videtur in homine, cui duo corpora contigerunt, corruptum unum, alterum vero incorruptum, quod cum isto sit æternum conjunctum, imago Dei videlicet, propter quam potissimum differt ab omnibus aliis creaturis.

De morte elementorum, & præsertim aquæ.

C A P. V.

MOriuntur etiam elementa propter corruptionem (quemadmodum & homines) in seipsis. Ut aqua quæ suimetipsius mors existit, proprios fructus siquidem ipsa devorat ac absumit, non secus ac terra suos. Quicquid enim ex ista nascitur, iterum in eam rediens absorptum evanescit, instar temporis præteriti per hesternas dies & noctes abeuntis, quarum lucem vel tenebras videre nunquam licet amplius: nec propterea ponderosior hodie quam heri, vel drachmula facta, post annos mille sub eodem pondere semper, ut edit, absumit etiam æqualiter. Mors autem aquæ est in ipsius proprio elemento, in magno termino & aquæ centro mari videlicet, in quo fluvij omnium aquarum & quicquid in ipsum defluit,

defluit, moritur & consumitur, velut ab igne lignum. Flumina si-
quidem non sunt elementum aquæ, sed fructus ejus elementi nem-
pe maris, à quo ducunt originem, & in quo vitam & mortem ac-
cipiunt.

De morse arboris mineralium.

C A P. VI.

Postquam natura mineralium radicem arboris in centro suæ
matricis plantaverit, sive ad metallum producendum lapidem,
gemma, sal, alumen, vitriolum, fontem salsum, dulcem, frigidum
aut calidum, corallum, sive marcasitam, & ejus truncum, in ter-
ram protruserit, hic per diversos ramos spargitur, quorum sub-
stantiæ forma, ramorum atque caudicis, liquor est non in modum
aquæ, non olei, non luti, neque muscilaginis, at non aliter intelli-
gendus, quam de ligno ex terra nato, quod non est terra, nihilo-
minus ortum ex ea. Extenduntur ad hunc utique modum, ut ra-
mus ab alio distet intervallo duorum triumve climatum, totidem-
que regionum: à Germania nonnunquam in Hungariam & ultra:
variarum sunt arborum ejusmodi rami per totam terræ spheram
implicati, tanquam in humano corpore venæ distenduntur in di-
versa membra à se mutuo distantia. Fructus vero per extrema-
tes locustarum ab ukimæ natura materiæ protruunt, mox atque in
terram deveniunt, momentanea fit ipsorum coagulatio, tum de-
num expulso toto fructu suo moritur, hæc arbor, exiccationeque
profusa absumitur in terra suo foetu relicto, postmodum juxta
naturæ conditionem adest alia recens. Mineralium itaque mate-
ria prima consistit in aqua, estque solum in ea sulphur, sal, & Mer-
curius mineralia, quæ spiritus & anima sunt ejusdem elementi,
continentes in se omnia mineralia, metalla, gemmas, salia, cætera-
que id genus alia, tanquam in sacco semina diversa, quæ in aquas
effusa natura deinceps quodque semen ad suum proprium fina-
lemque fructum dirigit, ac indefesse disponit juxta suas species at-
que genera. Hæc & similia prodeunt ex vera Physica, veræque
philosophiæ fontibus, ex quibus, per admirandorum operum Dei
meditativas contemplationes, oritur summi conditoris ejusque
virtutum germana cognitio, in philosophantium animis oculisque
mentalibus, non minus quam carneis manifesta lux apparet, illis
occulta fit manifesta. Sed Græcus ille Satan in philosophicum
agrum veræ sapientiæ, lolium falsumque suum semen in sevit Ari-
stotelem, Albertum, Avicennam, Ralum, idque genus hominum
mimicorum Dei lucis, atque naturæ, qui totam physicam
sapientiam perverterunt, ab eo tempore quo Sophiæ
nomen in Philosophiam trans-
mutarunt.

De va-

*De Variatione prima materia mineralium, pro diversitate
specierum & individuum ejus, deque va-
riis coloribus, &c.*

C A P. VII.

Diximus antea materiam primam in sua matre tanquam in sacco quopiam existere, compositamque ex tribus in unum concurrentibus. Verum tot sunt Mercurij varietates, salis atque sulphuris, quot fructus & quam varij sunt in mineralibus. Aliud enim sulphur habetur in plumbo, ferro, auro, &c. in saphiro, gemmis aliisque lapidibus, marcasitis, atque salibus; item aliud sal in metallis, salibus, &c. similiter de Mercurio judicandum, alium in gemmis, alium in metallis existere, præterea pro horum compositione diversa reperiuntur individua sub eadem specie: nam aurum quandoque reperitur aliud altero gravius, coloratius: sic de reliquis. Proinde tot sulphura sunt auri, salia, & Mercurij diversitates auri ac aliorum, quot gradus majores atq; minores, nihilominus omne quod particularitatem in ipsis recipit ex subjecto, sub universitate semper contingetur unius & ejusdem sulphuris, salis, & Mercurij in universali natura mysterialiter comprehensurum. Ad hæc natura pictori cuiquam similitudine comparari posset, qui ex nonnullis paucisque coloribus infinitas imagines fingit, nullam alteri similem omnino, hoc solo differunt, quod natura vivas producit, ille vero hanc imitatus, easdem repræsentat oculo, sed mortuas. Colores autem naturales omnes proveniunt ex sale naturæ, in quo consistunt, una cum balsamo rerum & coagulatione: Sulphur exhibet corporum substantiam, & ædificationem: Mercurius vero virtutes & arcana: solus Deus vitam tribuit omnibus, ut ex unoquoque fiat, quod inde fieri prædestinatur ab æterno, quod & in quo sibi complacuit voluitque sic esse omnia. Quicumque igitur corpora naturalium volet cognoscere, discat à sulphure naturali, quod in primis optime cognitum habeat; si colores naturales, fundamentum ex sale quærat: si autem virtutes rerum scire desiderabit, arcana scrutetur ejusdem rei Mercurij, cujus vires cognoscere cupit, oportet. Hæc omnia simul in unum complectitur ipsa natura, separat, unicuique suum distribuit, aufert, coloresque delet. Considerate quæso tantillum seminis granum, nigri, vel spadicei coloris ex quo nascitur ingens arbor, producens tam admirandum in frondibus virorem, in floribus tam varios colores, & sapes in fructibus pro multitudine tam diversos, id ipsum in reliquis omnibus productis à natura, hanc in suis mysteriis tam admirandam, ac opulentam reperies, ut satis habeas quod per totam vitam in hoc libro solo physices addiscas, omnia relicta papyro. Si Deus igitur per naturam se nobis cernendum
tam po-

tam potentem, tamque sapientem præbet, quam abunde gloriosiorē se menti nostræ per sanctissimum Spiritum suum patefaciet, modo quæramus eum. Hæc est via salutis quæ ducit ab inferioribus ad sublimiora, hoc est in viis Domini ambulare, videlicet in admirandis ejus operibus versari, & voluntatem suam, quantum in nobis est, esseque debet ac potest, exequi. Hæc mihi (Paracelsus inquit) Academia fuit, non Athenæ, Parisii, nec Lutosa, Tolosaque minus, aut Dolosa quævis alia schola; postquam dolosa multos legissim doctorum libros, ad hunc solum me contuli, ex quo didici omnia quæ scribo scioque vera, ac ita se habere. Fateor tamen esse longe plura quæ ignoro, suo tempore tamen emerfura, Deo dante. Nihil enim tam occultum, quod non revelabitur quum volet Omnipotens. Hoc scio tamen post me venturum unum istius scholæ discipulum, qui nondum vivit, hic multa patefaciet.

De naturali dispensatore mineralium, & subministris ejus.

C A P. VIII.

Quemadmodum in mineralium artificio per homines, ad ipsa cum præparandum, tum in usum adducendum, non unus tantum, sed plures successive requiruntur, eorum tamen unusquisque peculiare donum habet officij. Quid enim prodest minera è terræ visceribus eruta, præter suum separatorem, præparatorem, aut liquefactorem? quid hic rursus absque fabro? nihil item iste potest absque aliquo emtore, nec iste præter cum qui metalla novit in usum adaptare. His omnibus non indiget ipsa natura, sed suis tantum, ut sunt primo dispensator mineralium Archeus, qui ministros sub se, naturæ minister ipse hos habet, primum, qui corpoream exhibet materiam in quam cadat operatio, videlicet Sulphur minerale hujus aut alterius conditionis atque naturæ: secundum, qui proprietates ac virtutes fabricet ac operetur in præjacentem materiam, ut puta Mercurium; tertium vero, qui per compactionem & coagulationem singula simul coadunet in unum corpus, Sal nempe confirmatorem operis. Hæc omnia simul in unum congesta, & in Athanore suo conclusa decoquit Archeus non aliter quam in terra semen, necdum in ista solum, verum etiam inter se mutuo decoquantur ad hunc modum. Sulphur aliis duobus subdit corpus suum, in quod operentur quicquid volent ac ad eum finem perducant, cui destinatum est id quod inde fieri debet. Accedit Mercurius cum suarum virtutum proprietatibus, hic decoquitur ex aliis duobus. Ejusmodi decoctionibus adimpletis omnium, tum demum incipit operari sal in alios sibi consocios & in seipsum, primo condensando, postea conge-

congelando, & postremo coagulando confirmat opus ad autumnum suum, & messem, ut nihil desit præter messorem & fabrum. Brevibus igitur totam mineralium genealogiam perstrinximus, reliquam erit ut singulorum vires atque virtutes, cum ad Alchemiam, tum ad Medicinam peculiariter ac breviter etiam audiamus, quantum de his cognosci oportet ad supradictas facultates. Admonitos interea lectores velim, ut tantisper aliorum corrupte nimium de his & per somnia duntaxat fabulantium seorsim ponant opiniones, donec istos videant sola papyro, & non natura doctos, à sibi similibus, & eadem minerva literate non experte doctis existimari solum, aliis vero tales quales etiam sunt apparere. Sin minus videre velint, resumere poterunt quòd eos adhuc ponere volebam, ut saltem absque perturbatione tenebrarum mortis, vitæ naturæ lucem facilius ac sincerius pereiperent. A primis itaque mineralium principiis incipientes (quæ falsa sunt) per singula discurremus in finem usque metallum videlicet.

De Virtutibus atque proprietatibus salium in Alchemia & Medicina.

C A P I T U L U M IX.

EO necessitatis hominem adducere per naturam voluit O.D.M. ut absque fale naturali vivere naturaliter nequeat. Proinde hoc opus habet in omnibus cibus. Etenim sal naturæ balsamum est, quòd corruptionem arcet calidi sulphuris cum humido Mercurio, ex quibus homo naturalis compactus est. Cum autem oporteat ista prima conditi condentia, quòdque sibi simili nutriri, necessario sequitur hominem uti debere cibus ardentibus ad sustentationem sui sulphuris interni: humidis ad Mercurium nutriendum; item falsis ad sal in condenti facultate conservandum. Virtus ejus conservationis in eo maxime conspicitur, dum carnes exortuas à putredine diutissime conservat, quanto magis vivas præservabit judicare facile fuerit. Ut ad ejus genera tandem veniamus, tria potissimum habentur ad usum vitæ hominis idonea. Primum horum est sal marinum, secundum est fontanum, tertium vero minerale. Maxime conducens sanitati fontanum est, secundo loco minerale, postremo vero marinum: hoc & primum excoquantur arte, reliquum autem à natura sola coctum est. Hoc & marinum sub muræ naturam non comprehenduntur at illud quòd excoctum est, in eam primum vertitur priusquam separatum sit ab aqua in sal coagulatum. Duæ sunt igitur nobis proponendæ falsis descriptiones, una de muria, altera vero de integre finito fale. Primo tamen omnium consideranda venit communis quædam cuilibet sali correctionis conditio, ad hunc modum. Ubicunque sal non intervenerit cibus, in his etiam nulla correctio,

quos quidem si stomachus receperit, decoquere minime potest; nam ex sale virtus est expulsiva, in secessum vel in urinam; quæ duo nisi conserventur in ordinato suo cursu motu naturali, frustrata sunt omnia vitæ facultatum officia suis conatibus atque viribus expulsionis. Etenim sanguis natura propria falsus, insulsum non recipit nutrimentum, quod forte si recipere quandoque sit coactus maxima quadam inedia, hoc in corruptionem abit. Ut igitur evitetur hoc vitium, ordinatum fuit alimentariis cibis sal addititium, ne meatus naturales obstruantur, membraque suis debitis fraudentur nutrimentis. Præterea laret in sale resolutiva quædam facultas, oppilationes in poris accidentaliter contingentes aperiendi, ac per resolutionem in urinam expellendi. Nam urina cum sit sal cruoris tantum, id est, sal duntaxat ex sale naturali, quod naturale cum sale microcosmico associatum per conjunctionem, simul ambo maxime faciunt ad expulsionem excrementorum. Verum enimvero conjunctio naturalis hæc, haudquam probe fieri potest, nisi per justam quantitatem usus alimentarij salis temperetur, alioqui facile per oppilationem alicubi consistunt, hærentque. Quapropter cuius medico scitu dignissimum, sali utique medicinæ jus suum inesse, præsertim ubi naturale sal expurgari cupit, ut salis paulo copiosioreni usum præscribat, maxime gemmei, qui præ cæteris omnibus facultates habet naturale hoc sal exire moliens, expellendi. Spirituum igitur salis in tribus jam allegatis speciebus operationes diligentissime sunt observandæ per usum, qui nedum in his, aut in aliis omnibus occlusos magis aperit quam litera quævis, vel descriptio.

De muria.

CAP. X.

Nuperrime duarum salis descriptionum feci mentionem, maris videlicet, atque sicci salis. De muria primum est quod sciatur, huic inesse vires maximas exiccandi quascunque superfluas humiditates, imo plus una hora quam siccum sal uno mense valeat; quamvis etiam istud reductum sit in muriam, non tamen potest unquam præstare quod naturalis, utpote humidam curare podagiam, hydropisim, humidosque tibiarum quoscunque tumores aliosque, ac summam leprosos liquores non naturales consumere, si postquam à calore suo temperata fuerit, ut æger insidere tanquam balneo queat absque læsione. Muris perfectionis experimentum ovo in ipsam injecto fit supernatante. Animadvertendum tamen est, ejusmodi balneum non nisi obesis natura proficuum esse corporibus, macie tamen attenuatis à natura, minime consulendum, quod nimium exiccet. Si forte post unam aut alteram balneationem redirent humores, in iis locis commo-

commemorari, quibus muriarum & salis ejusmodi sunt decoctiones, consultissimum erit.

De sale sicco.

CAP. XI.

Siccorum salium sunt variæ species, uti communium cibariorum, gemmeorum, lapideorum, terrenorum, & per conos congelatorum, quorum omnium communem notato virtutem, Quodlibet istorum admixtum sulphuri ac vulneribus applicatum, cum in emplastro modum, tum in lotionem, ista tuctur à vermibus, quos etiam jam antea innatos pellit, ut non nascantur amplius. Etenim sola mundatione media, natura per se nullo alio interveniente medicamento sanat vulnera, nisi venenata complexio quæpiam sit obstaculo quo minus liberè naturale balsamum operari queat. In ejusmodi salibus etiam ulcerum cura non exigua consistit, scabierum omnium ac similium, si resolvantur in balneis; muriæ vires tamen longè sunt potentiores, quæ salibus etiam in ipsa dissolutis adaugeri possunt ad externa multa vitia curandum, alopeciam, & id genus alia, maxime si salia hæc per additionem correctæ sunt, aut viribus aucta ad hunc modum videlicet. Salis sicci, & salis urinae ana quantum voles duabus horis una calcinentur, & postmodum resolvantur muria, vel per se humido frigidoque loco, muriam exhibebunt artificialem paulò minus validam naturali, in chirurgicis extrinsecis curis, verum in aliis ut intrinsecis longè debiliorem. Salia quæ dicta sunt, in nullis aliis rebus inveniuntur unquam, etsi decoquatur ex istis alcali: hoc non est simile sal antea narratis, sed alcali rerum naturale sal corporeumve dicitur, quod à salibus nutrimentorum alitur in humano corpore, vel à præcedentibus siccis etiam, & maxime nutritivis. Ad Alchemiam verò fit aqua salis ex ejusmodi salibus calcinatis in spiritum prolecta, quo solvitur aurum in oleum, ac ab eo separatur, ut maneat optimum ac potabile, vel poculentum aurum. Antequam ad finalem istam executionem deveniat, nihilominus ut audivimus resolutum, aurifabris ad argentum, & ferrariis fabris ad ferrum inauranda, præclarum est artificium, constansque thesaurus, modo per chemicam artem illud præparare norint. Notandum etiam de puro sale per naturam solam congelato, vel in conos, vel in sal gemmæ, hoc ad argenti cimentationes communes maxime congruere, malleabile metallum reddit præter consuetas ignitiones. Id ipsum efficit in cupro per cimentum in regulum adducto.

00 2

De sa

EST & aliud salis genus quod nitrum dicitur, compositum naturaliter ex naturali corporum animalium sale, & salibus nutrimenti simul in corpore conjunctis, à quo iam unum ex duobus facto superfluitas in urinam decocta, & in terram decidens acquirit iterum suo tempore, magis ac magis uniuntur, ut inde sal unicum atque perfectum resultet, chemistica separatione per decoctionem artificialem à sua terra, in conos vel glebas apparens manifestè clarum & perspicuum: si benè separetur à superfluo sale nutrimenti nondum ab animali concoctione digesto, quum in urinam expelleretur. In Alchemia præsertim hujus usus est frequentissimus. Recensere supervacaneum foret, quantam in eo violentiam experientia prima perniciosissimo eventu, compositione cum sulphure, demonstravit in pulvere bombardico, è qua terrenum fulgur meritò vocari posset. Non aliter ex sale liquoris terræ, quod naturale balsamum est universale, quo res omnes conduntur in sui compositione, tandem ex isto particulari per resolutionem rerum in terram iterum revertenti, nascitur ut supra sal unicum, quod postea per poros terræ colans in conum glaciæ formam coagulatur adhærens petris, unde nitri nomen in sal petræ commutavit. Neutrum tamen ad internam medicinam usque adedò idoneum, nisi ad conciliandam obesæ corporibus maciem, nec sic quidem admodum tutum remedium, nisi cum sale cupri permisceantur duo vel tria per extractionis opus, & in unum conveniant ad suum usum.

De vitio salis nutrimenti.

CAP. XIII.

SAL omne cibarium quod à stomacho digestum non fuerit, & per expulsionem devenerit in intestina, nisi transitum faciat, colicam, iliacamve passionem generat curatu præ cæteris difficilissimam. Cohæsiva sua natura nonnunquam intestina perforavit, ut ex anatomia visum est. Si tamen in stomacho manserit in expulsum, oremes & arsuræ, nec non aliæ plurimæ stomachi passiones exoriantur in orificio. Evenit etiam aliquando, ut sal indigestum in venis mesaraicis constipetur & coaguletur in granula, unde gravissimæ prodeunt ægri tudines incognitæ, nedum in his, verumetiam in aliis totius corporis partibus, & præsertim in iis, circa quas urinæ suum habet emunctorium. De salium speciebus, vitis, & virtutibus dictum sit hæctenus, jam ad aliud minerale magis veniendum est sal, quod vitriolum nominatur, præ cæteris aliis, omnibus cum in Alchemia, tum in Medicina præstantissimum.

De

De Vitriolo.

CAPUT XIV.

Natura producit è terræ visceribus genus quoddam salis quod vitriolum nuncupatur, tantarum virium atque virtutum, ut vix unquam satis à quoquam describi valeant. In isto siquidem perfectæ curæ consistunt istericiæ, arenæ, calculi, febrium, vermium, caduci, ac plurimorum aliorum id genus curatu valdè difficultium morborum ex oppilationibus ortorum, ut infra latius. In utraque facultate medicinæ videlicet, & Alchemiæ, mirandas operationes, ac varias pro modo suæ præparationis efficit. Ex eo namque, tanquam ex ligno uno variæ fabricantur imagines, varia pariter parantur medicamenta præstantissima, cum ad internas, tum ad chirurgicales curas, uti capitis tincam, lepram: in summa quicquid alia non possunt præstare præ debilitate virium adversus morbos, id omne tollit à fundamento vitium extirpando. virtutes ejus cum primis cognoscendæ: nonnullas crudum existens patefacit, alias in aquam reductû, calcinatum alias, atq; alias in oleum viride redactum, in forma olei rubei alias, item alias in albi habet olei forma; toties novàs induit virtutes, quoties aliam formam à præparatione recipit. Supplere solum potest pro quarta parte morborum, & pharmacorum omnium adhuc excogitatorum. Non est opus igitur vero medico huc atque illuc oculos ad diversa circumflectere, sed instar pudicæ virginis in terram habere defixos: in hac enim sub pedibus longè plus viriùm opumque hoc in thesauro naturæ, quam India, Ægyptus, Barbaria, Græciaque ferant, inveniet.

De speciebus Vitrioli & Examinationibus ejus.

CAP. XV.

TAm variæ sunt vitrioli species, quam sœdinæ de quibus eruitur, aut fontes. Examina pariter diversa fiunt ejus majoris vel minoris præstantiæ. Primum hoc est, si laminam ferream præter ignem in cupri colorem tingat, quo altius, hoc judicatur melius; verum istud est levissimum inter alia. Secundum, ubi crudum administratum per os intro assumptum vehementer pellet præ aliis vermes intestinorum, quo vehementius, eo melius in medicina. Tertium est, quum ferrum in cuprum transmutat, quantò perfectius ac citius, tantò præstantius habendum in utraque facultate: plurimum enim affinitatis est inter hæc duo metalla. Nec admiranda res, cum per aquam boracis ex plumbo pariter fiat argentum vivum. Sunt & alia cachimiarum generæ metalla convertunt, & præstet ista fons in Hungaria vel torrens potius ex vitriolo ducens originem, imò tota ejus substantia

vitriolum existit, cui ferrum quodvis injectum in ferruginem convertitur, quæ postmodum follibus & igne reducitur in optimum cuprum non retrogradum. Quartum examen est, quum ejus colchotar rubeum igne vehementissimo constat, per se cuprum exhibet, istud in medicina debilius, at in Alchemia præstärissimum existit. Non sunt prætercundi colores Quod omninò cæruleum, non æquè validum in medicina, ac illud quod sub eodem colore rubeas flavasque maculas admixtas habet. Quod cælestis est pallidi coloris, apprime sumendum est in olei viridis & albi præparationem. Illud verò quod in rubeum aut obscure flavum colorem tendit, optimum est ad rubeum oleum ex eo parandum. Postremum examen est, ubi cum gallis aterrimum atramentum, ac obscurissimum efficit, hoc præ cæteris eligendum. Ab examibus igitur species numerantur.

De virtutibus vitrioli in medicina, crudæ vel calcinatæ.

C A P. XVI.

AD gravissimos stomachi dolores, & ægrotudines ex inordinati cibi potusque sumptione provenientes, vel ad ejus malam digestionem, crudum & exhibitum quantitate sex cometz vel guttarum trium, puta granorum trium, debilibus in vino vel in aqua, robustioribus in vino destillato, radicitus omne vitium expurgat sursum atque deorsum pellens. In arcanis vocatur vitriolum grillus, vel grilla. Non elleborus, non colloquintida, neque diagridion æquè vehementer purgant aut perfecte curant ac istud, nec vermes pellendi facultatem habent. Est etiam ad caducum, inter curandum, præ cæteris optima per vitriolum purgatio. Ejusmodi proprietates à duplici natura sibi contigerunt, acctofitatis videlicet, atque falsedinis, quapropter aliis multò nobilior medicina. Colchotar ejus aut ut vocant caput mortuum rubeum intro non est assumendum, nec nisi ad chirurgicales curas idoneum, ad ulcera putrida pro primo gradu malignitatis, oleum verò sumendum, ad illa quæ secundum atque tertium attingunt. Ejus virtutes medicinales aliis de medicina libris continentur, ut in fasciculo flosculorum Paracelsicorum; hoc loco solum ea tractare proposueramus atque in unum congerere, quæ ad Alchemiam transmutatoriam faciunt, etsi nos quandoque medicinalia digredi cogant à proposito. Proinde videndum quid in chemicis præset vitriolum, ultra ferri transmutationem in cuprum, ut supra diximus, cujus etiam formulam ponere primo visum est. Quanquam non ita arduum est opus atque ferum in aurum transmutare, Deus minora palam vult fieri prius, majora tantisper occulta manere, donec Helias artis adveniat: habent enim artes omnes quæque suam peculiarem, ut in aliis intelligen-

dum. Sumatur itaque limaturæ ferri nullo alio permixti metallo, libra una, Mercurij libra semis, affundatur aceti acerrimi mensura una, vitrioli quarta libræ parte, cum unica uncia & semis armoniaci salis injectis, bulliant simul agitata continuè spatula lignea, consumpto aceto recens affundatur atque vitriolum: post horas duodecim ferri maxima pars transmutata Mercurium ingressa, separetur cum Mercurio prorsum à reliqua ferri parte non transmutata, per ablutionem, & Mercurio per corium expresso, manebit amalgamatis pasta, quæ reducta per ignem purissimum cuprum exhibet. Hujus uncia semis, cum æquali parte argenti, statim permiscetur, sedecim gradibus retentis, licet non fixis, in regali tamen fixilibus, ut artifex industrius inde mediocre lucrum habeat ad vistum & amictum. Fit etiam vitriolum ex Venere soluta per aquam fortem, & granulata, quod non amplius in cuprum redit; sic etiam ex vitrioli colcothare fit Venus (ut supra in examinibus) quæ non reducit in vitriolum per se, nisi per peculiarem aquam. Viride similiter æris gradatissimum vitriolum exhibet spagiricum. In vitriolo tanta tamque potens tinctura delitescit, ut vix cuiquam non experto credibile sit, benè quidem ei qui intelligit ejus arcana. Quoties utique oleum vitrioli cum oleo Mercurij miscetur, & simul ambo coagulantur, in lapidem transeunt mirandæ tincturæ conditionisque saphiro per similem. Abiolutis salibus ad sulphura veniendum est.

De sulphure triplex mineralium.

C A P. XVII.

Resina terræ propriè vocari debet sulphur, in quo virtutes innumeræ delitescunt, in utraque facultate, crudum tamen in neutra validum. Arcanum solum ejus ab impuritatibus vindicatum ac liberum operatur admiranda: lotum prius in albedinem excellentem eam quæ conspicitur in nive, per Isopicam artem. Tam diversas virtutes, quam varias habet origines. Quodlibet enim metallum aut minerale, aliud ab alio sulphur in se continet. Ut supra diximus ad similitudinem castanearum & nucum, mineralia pariter suis involvi corticibus, in nucleo tamen præstantissimam latere virtutem, quæ ab externis nutritur & sustentatur; hoc loco de sulphuribus intelligendum intimè illud esse quod præcellit, embryonatum spagiricè dictum ab origine specifica, ut sulphur embryonis auri, lapidis, &c. Sulphur externum in quo latet embryonatum, nobis est minerale. Est & tertium genus, quod ex nucleis mineralium vel metallorum extrahitur, quod non melius quam animatum & spagiricum ab arte vocari potest: quodque cuique sibi simili venit applicandum in utraque facultate. Vel ut melius intelligatur, primum sulphur universale, quod resi-

nam terræ diximus, tanquam matrem vel patrem aliorum sulphurum, minerale vocamus: secundum est, ubi hoc speciem induit metallicam aut mineralem, tum demum embryonatum; tertium quod ab istis repurgatur, spagiricè purum existit absque superfluitatibus, sulphur animatum. Embryonati sulphuris duæ notandæ conditiones, una ex fixa volatilis fit, altera purus est & vivus ignis, invisibilis & visibilis utraq; in simile consummatione transit ligni videlicet, ac morbi. Embryonati sulphuris extractio fit, vel per sublimationem, aut per descensum. At aliquando non usque ad eò permixtum aliis à natura reperitur, ut propter nimiam subtilitatem ignem in hujusmodi præparationibus sustinere nequeat, aqua forti venit extrahendum à suis mineralibus corporibus & coagulandum. Hoc omne juxta veram concordantiam segregatum, in se continet auream naturam, quapropter in Alchemia præcæteris expectendum, quòd fixationem facile recipiat, imò fixat in cimenti aurum, in aliis metallis nondum maturum aut volatile. Frustra tamen quæritur aurum ex eo, nisi prius insit à natura: nullum continet argentum, sed aurum solum; unum altero magis, ut in embryonato Veneris, tæci rubei, marcasitæ aureæ vel ferreæ, quæ raro carent auro. Quicumque tamen his manum applicare volet, plurimum meminerit ac notet, ut separet ejusmodi sulphur ab auro maxima cum industria, ac tam ingeniosè, ut auro nihil depereat. Multis hoc loco subventum esse posset, verum est quod sileam. Et nisi ex diametro pugnaret contra Dei voluntatem, omnes ex æquo ditescere, brevibus admodum verbis adhuc, multorum optatus adimplere foret facilimum. Cum tamen divitiæ pauperes à vera semita prorsum abducant, humilitatem ac pietatem adimunt, quarum loco superbiam & elationem adferunt, simul & petulantiam cum incontinentia, tacendum est potius, indigentiam pro fræno hujus farinae pauperibus & avidis opum relinquendo. Ut ad minerale sulphur veniamus, Dux artis eò suos milites adduxit, ut considerarent ex muliere nihil generari posse sine viro suo: viderunt igitur artem esse patrem qui cuncta disponit. Hic spiritum transmutationis adhibuit, quo minerale sulphur oleo lini conjunctum est, & inde per decoctionem hepatis vel pulmonis forma quædam resultavit, & ex eo postmodum liquor duplex, unus lactis instar albus, densus, & oleosus; alter ut oleum valde rubeum spissum ut sanguis, ambo simul ut neutrum tamen alteri permixtum fuerit; albus liquor in fundo subsidit, altero superius, rubeo videlicet innatante. Ultra progressum est, ut ex albo fieret ad album tinctura, sed frustra tentatum fuit: hoc scio nihil ex eo factum extitisse, nec unquam fieri posse, quod inanis sit ac inutilis materia quædam ad hanc artem. Verum crystallus, aut berillus omnis in eo suo tempore positus, & in eo manens ut

mini-

minimum tribus annis, in hyacintho similem lapidem transmutatur. Item rubinus à natura non usque adeò coloratus, tam clarus & perspicuus redditur successu temporis, ut noctu luceat instar naturalis carbunculi, ac ubique positus absque lumine reperiri queat. Ex hyacintho pariter fit, nec non saphiro cœruleus color augetur supra naturam, cum interfecta viriditate translucente. Multarum aliarum est gemmarum tinctura præstantissima, pariter & lunæ, quæ in ipso posita nigrescit, calcemque solis ponit, licet non fixi, donec terminum compleat suæ perfectionis; de hoc satis. Quisquis in hac tinctura volet operari, primum discat, ex alchemia præparationes cum industria perficere; est enim præ cæteris omnibus se à chemicis operationibus paratu difficilima. Tantum de coloribus præstat hoc oleum: in majoribus autem virtutibus non ita credendum est facere, quod in ipso coloris tinctura fit duntaxat, & non virtutis. Nonnulli ex metallis etiam tincturas elicere conati sunt, verum sefellit eos opinio, causam hoc loco ponere minimè convenit. Hoc tamen est certissimum, quicumque solis tincturam habuerit, auri corpus ultra naturalem gradum poterit adducere, hoc est, à viginti quatuor in trigessimum sextum, & ultra tam intense ut altius ascendere nequeat, constans nihilominus, fixumque maneat in antimonio, & in omni quartatione. Sulphur etiam lunæ suum corpus in tantum gradum exaltat, ut Venus cum æquali hujus lunæ pondere iudicium acquirat lapidis Lydij. Sulphur Veneris cuprum fixat ut fulminis examen sustineat, non tingit tamen; cum sulphure Saturni in optimam chalybem: cum sulphure Jovis tanquam ferrum optimum. Item stannū sulphure figitur etiam ut fulmen sustineat, & suo Saturnus confirmatur atque fixatur, ut nullam cerussam vel minium, neque spiritum de se præbeat amplius. Sulphur verò Mercurij suum corpus malleabile reddit ut Veneris ignitionem patiatur, at cineritium non. Sulphur item solis tingit lunam, sed non fixat. Fiunt etiam transmutationes aliorum sulphurum in aliud quam proprium corpus injectorum, at non eo res pervenit, ut optatur. Notandum interea sulphur expertissimum operatorem, & non præsumptuosum putatitiumve requirere.

De arsenico ad Alchemiam usurpato.

CAP. XVIII.

Quod arsenicum de genere sulphurum potius, quam sit Mercuriorum, statim post sulphura subnectere visum est. Nonnulli chemicæ veteres, Sophistæ potius, chemicæ laborantes icteritia, id est, auri cupiditate turgentes, ac flavi tamquam hydropici, videntes in arsenico tincturam albam Veneris, & rubeam in calaminari lapide, credentes quoque in istis verum arcanum

contineri lapidis, electrum album & rubeum existimarunt argentum & aurum, donec per examina contrarium experti sunt, vanum opus videlicet. Nec eo contenti, progressum fecerunt obstinatissimum ad fixationem ut pervenirent, ac tantisper dum nulla domus, possessio nulla reliqua sibi manserit miseris, transmutationem in se potius expertis quam in metallis. Quid mirum? absque iudicio cognitioneque mineralium & metallorum opus hoc aggressi sunt, quod & hodie maxima pars operantium in hac arte adhuc facit. Ab eo tempore quo electrum, ab antiquioribus inditum nomen, venit in oblivionem, ruina mox subsequuta est eorum, qui nomen hoc in aurum & argentum ficticia mutarunt, id est, modernorum chemicorum perditio. Electrum autem ut definiamus, est metallum ex alio constatum arte, non amplius illi simile ex quo factum est. In exemplum: Arsenicale metallum juxta ritum preparationis metallica paratum, cum Venere cimentatum, pro more solito, cuprum totum in electrum album convertit cupro suo vilius: quid opus est igitur magnis sumptibus depravare metalla? Nunquid melius cuprum fuerit in esse naturali suo relinquere, servata pecunia, tempore laboreque ad utilius opus etiam applicatis? Veteres electrum proprio nomine vocarunt, recentiores argentum falsum dicunt, veteres ex eo damnatum non retulerunt, quod ipsum electrum cognoverint, moderni quia nullam habent electri notitiam, jacturam faciunt suarum, facultatum, laboris, atque temporis. At cum errores in Alchemia sepe semper fulciantur, eo ventum est, ut arsenicum, fixari tentatum sit reverberationibus arundinis, aliquot septimanis, aliisque: factum inde ut arsenicum in coralli formam rubeum durum ac fragile devenerit, nullius tamen usus in Alchemia præterquam ad electrum, uti supra. Deinceps per descensum præcipitationemque, nihil aliud quam suis calcinationibus effecerunt. Sic obstinatos homines in Alchemia decipi contingit, qui non omnia penitus & à fundamento suarum impositionum artis vocabula intelligunt exactissimè. Verum est arsenicum propria sua natura continere aurum, quod per industriam Aristæ nonnunquam separari potest in cimento, vel projectione, vel alias in argentum, cuprum, vel plumbum, attractione, non propterea sequitur hoc per suas operationes atque tincturas productum esse, sed quod antea inerat, per separationem duntaxat, velut ex sua minera solet, ortum est. Plerumque aureum reperitur, nec nisi raro admodum caret auro, ut alia multa. Hactenus de arsenico quod sciamus, scribere decet; quisque nomen ejus optimè scrutetur prius diligenterque ut intelligat, alioqui facile sequitur maximus error in utraque facultate, qui tandem ab eventu palam fit.

De argente usua.

CAP. XIX.

Absolutis salibus & sulphuribus ad argentum vivum pervenimus. Hoc non probè metallum dici potest, sed aqua potius metallica, verum ea ratione metallum esse dicitur, quia per Alchemiam in solidam substantiam, & in colorem adducitur metallorum nonnunquam fixam, aliquando verò non fixam. Tantum cognosci potest, esse primam Alchemistarum materiam, qui possunt inde fabricare aurum, argentum, cuprum, &c. ut in examine persistant: item fortassis stannum, plumbum, & ferrum etiam; etenim admirandæ naturæ est, nec nisi maximis laboribus perferutabilis. In summa sese manifestum facit, esse primam materiam Alchemistarum in gradibus metallicis, atque maximum arcanum in medicina. Est aqua non madefaciens omne quod tangit, & currens animal absque pedibus, gravissimum præ omnibus metallis. Constat ut singula ex sulphure, sale, & Mercurio. Primam & ultimam in liquationibus metallorum patefacit materiam, in eis præsertim quæ liquefcunt præter ignitionem à colore, & in aliis à fluxu.

De cachimis & corporibus imperfectis.

CAP. XX.

Aliud genus habetur mineralium corporum, quod non est salinum, neque metallum, sed benè metallicum, ut sunt marcasitæ, chiseta, rubea & alba, antimonica perfecta & imperfecta, arsenicalia, auripigmenta, talcica varia, cobleta, granata, gemmea, &c. Sunt inquam metallica, cum primam materiam metallicam habeant potissimum, & ex tribus primis metallicis ducant originem, ad quæ confugiunt, & eis incorporantur metalla, ut aurum, argentum, cuprum, ferrum, &c. Verum quia simul incorporatur cum eis inimicus metallicus, non nisi per Alchemiam ab istius tyrannidè vindicata separari possunt. Varij sunt inimici tales, qui latrocinium exercent adversus metalla, non secus ac si quis refugium apud focium quærens, in ejus domo deprenderetur, neceturque ab eodem cujus implorabat auxilium. Nonnulla dictorum consistunt potissimum in sulphure, ut marcasitæ, chiseta, cobleta: alia quidem in corpore Mercurij, ut arsenicalia, auripigmentalia, antimonica, &c. alia verò in sale, ut omnia talcica. Marcasitarum duo colores habentur albus & flavus, juxta metallicum

tallicum sulphur imperfectum, in ipsis ordinatum, quod eo sit opus ad multa. Metallum ex cobletis fit imperfectum, hoc liquefactionem patitur ac fluit, nigri coloris est magis quam plumbum & ferrum, nullius tamen splendoris nitorisve metallici, malleum admittit non usque adeo multum, ut inde quid fabricari queat, ejus ultima materia nondum est reperta, neque separatio. Non est dubitandum quin sit promiscuum genus ex mare & foemina, velut in ferro & chalybe, sed ut ista simul perfecte cudi nequeunt, usque dum separationis artificium inveniatur. Habetur & aliud simile zinchinum appellatum, non vulgariter adhuc notum, peculiare genus, in quo varia metalla comperiuntur adulterari, liquabilis naturæ, non malleabilis, colore multum ab aliis differt, cujus ultima nondum etiam est reperta, in sua præparatione tam mirabilis fermè ac ipse Mercurius, alterius permixtionem refugit, peculiare genus admitandum in mineralibus. Grana reperiuntur etiam in tortentibus metallica, granata propter formam exteriorem dicta, liquantur ac malleum sustinent, in nullum tamen instrumentum fabricabilia; horum proprietates sciri nequeunt, nisi quandoque per Alchemiam detegantur: multa continent adulterina metalla, ut argentum & aurum, ad illa, tanquam ad cuprum & plumbum solent, confluentia. Consistunt ex crasso quodam sulphure. Alterius generis granata nonnulla sunt perspicua, instar crystalli, quibus inest aurum & argentum. ●

De metallis à natura absolutis, perfectis & imperfectis, & primò de Saturno vel plumbo.

CAPUT. XXI.

Saturnus omnium nigerrimum & crassissimum corpus obtinuit, Mercurium similem, & sal præ cæteris maximè fusibile. Per corruptionem facillè reducitur in suum spiritum, in cerussam albam, flavam, in minium, & postremò in vitrum ut reliqua. Stannum fit ex sulphure albo fixo, & fixo sale, sed ex Mercurio non fixo. Et quia corpore fixum est, non in Mercurio, leviter metallicam fusionem amittit avolante spiritu per ignem, quo quidem absente, non est amplius metallum, sed corpus evanidum. Ferrum & chalybs sunt ex non liquabilibus sulphure, sale, & Mercurio, contrariis stanno & plumbo. Coagulatur in omnium durissimum metallum, seipsum desponsat, id est, reperiuntur in uno duo metalla, chalybs mas, & foemina ferrum, quæ separari possunt in suum usum, utrumque seorsim. Aurum generatur ex purissi-

purissimo sulphure summè per naturam sublimato, & ab omnibus fecibus atque spuris repurgato, ad tantam diaphanitatem exaltato, ut nullum inter metalla corpore possit alius ascendere. Sulphur hoc est una pars auri materiæ primæ, quod quidem si possent Alchemistæ habere, ut etiam in arboris sua radiceque bene reperibile, meritò gaudere possent; nam est verum sulphur philosophorum ex quo fit aurum, non illud alterum ex quo ferrum fit cuprum, &c. Hic est scrupulus sui universalis. Ejus Mercurius etiam est à natura summè separatus ab omni terrestri & accidentali superfluitate, seorsim in suam partem Mercurialem, & in extremam perspicuitatem transmutatus, qui philosophorum Mercurius, est secunda pars auri primæ materiæ, ex qua aurum nasci deberet velut ex rosarum seminibus rosæ, ad summam claritatem crystallinam sequestratum, ac depuratum ab omni falis acredine, acerbitate, acetositate, aluminositate, & vitriolitate, ut nihil penitus adhæreat ipsi jam in summa luciditate ac diaphanitate liberè jubilanti. His tribus in unum convenientibus decoquitur aurum in massam non tamen semper unius & ejusdem conditionis vel gradus. Natura siquidem exhibet gradus auri trigintâ duos, qui tamen in arte viginti quatuor fiunt in summo gradu perfectionis. Hujus rei causa est, quia aurum in arboris sua nutritur, velut in suis vacca pascuis, vel Epicureus in sua popina penuarioque; mox atque horum alterum extra pascuum suum venit, macrescit: non secus evenit auro, statim atque fit materia prima hominis, octo gradibus diminuitur. Verum ejusmodi pascua quandoque pejora sunt, quo fit ut pejores etiam auri gradus vel pauciores fiant, utque naturæ supremus à viginti sex, ac decem in arte descendat. Accidentia vel potius incidentia astrorum, aut elementorum nonnunquam auri generationem impediunt, ut natura fiat rudius intractabiliusve: sed ponderum præsertim inæqualitas primorum trium, ut falis nimia portio pallidius efficit, nimio Mercurio plus justo flavescit, copiosiore verò sulphure nimis rubicundum redditur. Apud naturam æquè atque apud homines per impedimenta incidunt errores, qui tolli possunt antimonio, cimentis, & quartationibus, Cæterum in sulphure nihil aliud quærendum quam corpus, in sale confirmatio, sed in Mercurio virtus omnis, proprietas, essentia, & medicina, quæ non in aliis existit ut in isto, sed velut in mortuo corpore spiritu carente, in quo nonnihil adhuc elementarium virtutum, prout in aceto reliquias ignis vini, vires adhuc servare consumentes & corrosivas, non tamen foventes, experimur ut in vino, neque confortantes. Res naturales judicantur in manifesto ex quatuor elementis componi, sed in occulto res aliter se habet:

compo-

componuntur enim ex tribus dictis tantum communem inter se magnetem habentibus, qui in decoctione præparationis ad se trinitatem essentiae trahit. Veteres physici statum esse vocarunt, quia trinitas statum unitatis acquirit, in qua quiescit naturalis motus & gradum sistit. Verum quartum esse (non elementum) merito dici deberet illa magnetica virtus, quæ medicinam attraxit in Mercurium, in quo etiam reperitur: in ultima separatione tamen Mercurius de suo pondere plurimum amittit. Istis omnibus ad hunc modum à natura dispositis, aurum exerescit in arborem, à radice primum per truncum in suos ramos & locustas extensam, in quibus flores enascuntur (ut supra terram videtur) quibus etiam evanescentibus, non semper fructus in locustarum extremitatibus reperitur, sed quandoque aliquot centenis passibus profundius in arbore, aliquoties in media, vel aliquot gradibus versus terræ superficiem. Accidere nonnunquam solet, ut nihil enascatur præter Mercurium, ubi hic per superfluitatem alia superprefferit: si verò salia dominabuntur corrosiva sua natura, tantquam vermes, arborum flores exedunt: dominio sulphuris cuncta comburuntur, velut supra terram ardore nimio solis: Cuprum fit ex spadicæo sulphure, sale rubeo, & flavo Mercurio, coctis in metallum. Hoc in se masculum suum continet, id est, scoriā, quæ si reducatur rursus in metallum suum, postquam separata est, in cuprum redit masculinum, quod amplius non corrumpetur, & foemina de se nullas scorias præbebit: malleatione fusioneque non aliter inter se differunt, quam chalybs & ferrum, & ad eundem modum etiam separari possunt, ut inde duo diversa metalla fiant. Argentum ex albo sulphure, sale, & Mercurio componitur, à natura in summum gradum puritatis ac diaphaneitatis præparatis atque fixis, proxime post aurum in cineritio, sed non in antimonio, non in cemento regali, neque in quartatione. Fixionis differentia inter aurum & argentum, cognoscenda venit ab eo, quod aurum est masculus masculæ vires habens fixissimas; argentum, ut foemina debiliores. Unius & ejusdem sunt materię primæ, nec aliàs colore fixationequè differunt, quam mas & foemina. Sunt igitur numero septem metalla tantum, excluso etiam ipso Mercurio, ut Aurum, Argentum, Stannum, Plumbum, Ferrum, Chalybs, & Cuprum, quod postremum licet marem & foeminam in se contineat, cum simul ambo tamen cusa veniant in usum, & non separentur à natura, ut chalybs & ferrum, pro uno habentur, quod etiam eandem malleationem habeant æquè tractabilem, non separentur vulgariter, nisi chemicè ad usum artis id fiat. Notandum etiam non semper in metallis, marem solum absque sua foemina seorsim à natura productum inveniri,

ut au-

ut aurum, argentum, ferrum, & chalybs, quodlibet per se; verum sæpenumero simul ambo, uti aurum & argentum in uno metallo, pariter chalybs & ferrum simul, stannum & plumbum, ut neutrum tamen alterum impediatur, imò per se non separentur. Nonnunquam etiam adulterina reperiuntur metalla, ut aurum & argentum aliis ob suam subtilitatem admixta naturaliter, præsertim cum plures diversæque materiæ primæ concurrunt in unum corpus, uti videmus super terram, varios fructus infinitos per unius truncum arboris.

CONCLUSIO.

Maximè necessaria fuit igitur generationis mineralium naturalis apposita tractatio, qua probè cognita facilius intelligatur, quidnam priore parte regeneratio sit metallorum artificio chemicò facta. Sententia siquidem est omnium in hac arte philosophantium, imprimis artificem istius professionis imitari naturam in omnibus exactissimè debere. Proinde quid, & quemadmodum ipsa in terræ penetralibus operatur mineralem economiam exercens, qua materia, quibusque uratur instrumentis, dictu pariter opus fuit, & intellectu. Quisquis hac via non intellexerit, alia minimè perveniet eo, quo tendit ejus animi conatus. Non tantum igitur discipulus artis quam naturæ qui rem tam arduam & arcanam scrutatur, fiat.

F I N I S.

TRACTA-

TRACTATUS VARIÏ, DE
VERA PRÆPARATIONE ET
USU MEDICAMENTORUM.
Chemicorum.

PRÆFATIO,

In qua de Philosophiæ nostræ dignitate
& excellentia agitur.

*I quis considerare veller, humane Lector, Medi-
na originem, non à Machaone, non à Padalyris,
non ab Hippocrate, minusve à Galeno repetit.
Altius nobis assurgendum est: Ejus origo etiam supra Ch-
ronis, imò Apollinis ipsius tempora, querenda est. Igitur ad
eos maxime nos referamus, qui ætatem vitæ longissimam
vixerunt. Quales erant Adam, Henoch & ceteri. Hi
omnes natura scientiam à Deo edocti, Medicina perfectam
agnitionem habuerunt. Quæ invalescentibus peccatis pau-
latim extingui cœpit: & in eas tandem tenebras deducta
est, quibus eam involutam hodie cernimus. Et ipse quidem
primus parens nomina rebus omnibus, jubente Deo, & in-
spirante, imponens, rerum omnium se peritissimum prodi-
dit. Ex illa autem rerum non externa tantum sed per-
tissima cognitione, Medicina descendit. Nos verò verò Me-
dicina principium à patribus ad ipsum rerum opificem re-
feramus. Altissimum creasse Medicinam de terra, & homi-
nibus dedisse scientiam, ut altissimus honoretur in mirabi-
libus suis, scilicet supra pagina docet. Est enim Medicina non mi-
nima pars magnalium & mirabilium Dei, quæ humanum
ingenium ex seipso haud agnoscere potuit, nisi manifesta-
te Deo ipso mirabilia & magnalia sua. Impossibile
idem est Medicinam integram & sibi constantem
sine Dei agnitione, sine pietate, sine illuminatione
accepta.*

*Medicina co-
gnitio à Deo.*

*Medicina Dei
magnalium
pars.*

Magna

Magna igitur est Medicina majestas; magna amplitudo, quia à solo Deo procedit. O utinam, inquit Macer Philosophus, Moderni hoc intelligere vellent? Non utique medici tot personati haberentur, pleni avaritia, superbia, invidia, sine charitate proximi, sine cultu & dilectione Dei; neque eam pietatem habent, ut divinitus doceantur: Mundani rosi, delitiosi, pomposi, garruli, factabundi, detrectatores & inanes. Qualibet reliquarum artium certè à suis praeceptoribus discitur. Vna autem Medicina & Theologia divinitus datur. Etenim cujus est Medicinam creare, ejusdem est dare & benedicere. Nemo igitur nisi Deum diligens charitatemque in proximum habens verè medicus esse ullo modo poterit. Sed illud est pro confesso habendum, quod crassa ignorantia nostra fere nihil novit eorum, quae Deus magnalium conclusit in creaturis suis. Nulla res tam vilis, tam fetida, tam venenosa est, quin separatione elementorum, vel (ut uno verbo dicam) nostra spagirica, simplici artificio summarum virium Medicina fiat. Certè non caret gravimendatio, quod à plerisque dicitur, podagram, paralysem, hydropem, quartanam & similes morbos incurabiles esse. Quomodo sint isti incurabiles morbi? An quia Deus morbos ob peccatum immisit humano generi, eorum remedia creare nescivit? Aut non potuit aut non voluit. Nescivisse, aut non potuisse nemo dixerit. Non voluisse, pauci à Deo dixerint. Quomodo enim cum morti aeterna remedium dare volueris, temporali infirmitati remedium creare noluisse censebitur? Placuit cum morte temporali omnes morborum species in hominem immittere ob vindictam: Sed voluit, quia potuit, omnium remedia creare ob misericordiam & bonitatem suam.

Huius temporis medici quales.

Art. spagiriæ quid praestet.

Deus omniis aegritudinum remedia creavit.

Creavit sine dubio Medicinas rollentes Podagram, paralysem, hydropem, quartanam & ceteros morbos, quos Medicorum vulgus judicat incurabiles. Quod autem ignorant Medici eas: primum facit impietas ipsorum & incredulitas: siquidem parum curant Deum, minus proximum,

Medici nostri seculi desider.

mum, maxime pecuniam: postea supina negligentia in inquirendo magnalia Dei & secreta natura. Quomodo ejus magnalia inquirent, quem ipsum esse non credunt, aut non cognoscunt, at parum curant? Modo volubilem linguam habuerint, satis est illis ad ritulum & ad pompam. Teneras manus laderent carbonibus si forte secreta natura indagarent: sufficit illis in cavillationibus aetatem & tempus omne altercationibus conterere. O taci mortales! Nescitis nos causa veritatem magis, quam locutionis ornatum querere debere? Hoc est verissimum nihil esse tam diversum ab instituto Philosophi, quam quod luxum aut fastum aliqua ex parte sapit: ob eam causam nudam se praeber Philosophia undiq; conspicuam, tota sub oculos, sub iudicium venire gestit. Ipsa seipsam prodit. Non desiderat Cicero eloquentiam in Philosopho; multo minus eandem Celsus in Medico; sed ut rebus & doctrina satisfaciatur. Nostrum est potius componere mentem, quam dictionem: curare ne quid aberraret ratio, potius quam oratio.

Medicus quantum offe debet.

Igitur si qua est in vobis pietas, nolite Deo & natura injuriam facere. Discite rerum omnium constitutionem itemque morborum & sanitatis semina esse in sale, Sulphure & Mercurio. Et quia nostrum institutum est de sale praecipue tractare (cui tamen alia quaedam addidimus lectori grata & utilia, reliquorum duorum principiorum principiatorum hoc tempore exactiorem tractationem, praetermitteremus. Sed quid ego primum in hoc subjecto admirer? An Dei omnipotentiam considerans non obstupescam? Quod tam magnus, tam admirabilis, tam potens est in creaturis suis: An vero tanta in natura posse latere arcana, tantaque mysteria? Ex qualibet re vegetabili animali atque Minerali Sal fieri. Id ipsum videmus passim in natura facere voluisse Deum, ut sub vili pretiosum contegeret, ne raperetur ab indignis. Notum est, rerum creaturarum unicum esse genus generalissimum, a quo reliqua genera & species & individua

Ex omnibus rebus sal fieri.

duæ nata sunt, indiesque propagantur in finem usq; seculi. Hæc res est natura primitiva a Deo creata: Hæc est ille Phœnix tam occultatus a Poetis, qui igne nascitur, producitur & propagatur: nullo etiam artificio deperire potest: sive in aquis, sive in aere aut in terra vel igne existens, perpetuo conservatur & conservat. *Mysterium siquidem universa natura vitæq; humana medicamen, ad longissimam usq; ætatem, in se continet. Maxima sane est vis omnium salium in Medicina. Rerum virtutem in regenerato corpore esse diximus, in quo est rei proprietas. Vnde Alphidius: Sal non est nisi ignis, nec ignis nisi Sulphur, nec Sulphur nisi argentum nostrum vivum, reductum in præciosam substantiam caelestem, incorruptibilem, quam nos vocamus lapidem nostrum. Item sal, est tam mineralium, quam vegetabilium & animalium origo: quia omnia in eo resolvuntur. In sale sunt tres substantiæ symbolizantes. Prima substantia est ipsummet corpus fixum & fusile instar metalli: quod ab eo exit est sal Armoniacum: quod sublimatur & non comburitur; quare respondet Mercurio: sal petrae sulphuri. Rursus inertiam humani generis admirari subit, quæ istis natura admirandis arcanis neglectis in superficie rerum incerta fluctuat. Sapientiam nempe longe à nobis peccatum fecit, nimirum superbia, luxus, desidia. Et sane experimur facilius esse scribere & ad imperitum coquum ablegare agrotum, quam in ipsa natura penetralia carbonibus cineribus sordidum ingredi: & promere inde magno sudore quod ipse agrotus exhibeat: difficile est delicatulus cujuslibet corporis formam indagare specificam, & purum ab impuro separare. Medicina non in corpore sed in forma specifica, in qua sola virtus est, consistit. Corpus autem mortuum & ineptum est ad agendum. Forma vero cum sit vivens, ipsa operatur, ipsum corpus vivificat, ipsum resuscitat & spirituale reddit. Quod omnia deinceps penetrat, cui nulla amplius corruptio advenire potest. Porro*

Sal medicamen ad longam vitam.

In sale sunt tres substantiæ symbolizantes.

Facilius est scribere Recip. quam operi manum adhibere.

Virtus rei in forma.

rationibus exaltatum a groto exhibemus. Quis jam tam rudi ingenio est qui non ratione assequatur, quanta sit hujusmodi medicinarum efficacia? quanta in agendo rursus celeritas? cum veluti in ictu oculi penetreret omnia, consumat superflua, renovet deperdita, sanet morbida, nec ullam admittat ulteriorem corruptionem. Hoc nusquam metallum limatum, sive in liquoribus extinctum prestabit. Minus margarita aut coralli contriti, quos calor noster naturalis nequaquam resolvere potest. Sed de his plura in meo Apologetico libello. Si quis ergo hanc Medicinam sequi voluerit, is laborem non fugiat sed avaritiam. Hoc tritum habetis verbum, Dat Galenus opes: Ego vero inopiam vobis à Paracelso denuntio: caducas has opes contemnat, abjiciat oportet, qui magnum illum atque incorruptibilem naturam consecrari thesaurum voluerit. Et hunc illa opes consequentur volentes nolentes. O Laureati magistri, ab erroribus pedem retrahite, & veritatē mendacis opprimere desinite: Paracelsi Theodidacti scripta acri judicio perlegite: Ad rectam viam redite, apprehendite disciplinam, ne forte rerum opifex, pro tantorum suorum magnalium contemptu irascatur, & pereatis de via justa. Hec à me non sunt in ullius invidiam dicta. Velim utrosque qui hodie in Medicina diversa agitant, amice sententias conferre: ipsam rerum naturam atq; experientiam judicem statuere: ejusq; judicio acquiescere. Omnia (inquit Paulus) probate, que bona sunt tenete. Ob eam causam ô Laureati magistri, vos quoq; sacra philosophia indagatores, secreta nature mysteria diligite, atq; inquirere discite: ut tandem per vos quoque Deus immensus pro ineffabili misericordia & bonitate sua, in mirabilibus suis, in natura honoretur & glorificetur.

Medicina si-
vnt.

Tota denique hujus medicina intentio in Deum & proximum directa est. Proximus quidem ut in charitate juvetur: Deus autem ut in sapientia & potentia sua exalretur & pradicetur. Quæ enim esse possunt post æternam salutem

salutem Dei majora erga genus humanum beneficia? Prorsus nulla. Sed, proh dolor, paucissimi sunt qui has curent. Defecit enim etas hac nostra ferrea ab aureo illo seculo, & ita defecit, ut vera artes & pulcherrima scientia in Chymeras & fera monstra degenerarint. Amisso nucleo nunc de cortice litigamus. Quondam sublimia ingenia atque generosa regia mentes, studiosissima indagazione rerum excellentissimarum secretioris philosophia & mysteriorum naturalium occupabantur, quibus toti suo populo & belli & pacis tempore, fuerunt presidio. Preposterè nostra etas mortuas rerum umbras, inutiles phantasias mundanasq; delitias excolit, quibus altior illa veterum philosophia plane est deleta. Antiqui maximo desiderio & amore nobiliores illas artes expetebant, harumq; gratia multis se fluctibus periculisque objecerunt, quo illis potiri se patriamq; suam celebriorem redderent. Nostro autem tempore tam inter reges & principes, quam inter subditos & privatos, inter doctos & indoctos nō solum hujus artis negligentia & contemptus gliscit, verum etiam odium & ira eorundem in tam præclarum lumen grassatur: quo fit ut illi qui altiori mente, spagyricas illas artes veterum in lucem revocare conantur ignobiles & in obscuro relinquuntur omniumque inimicitias experiantur, cum non habeant patronos & Mæcenates, qui eodem studio delectentur. Hinc ingenia præclara (quia nostrum seculum plurima fert) deprimuntur, & scopum propositum non liceat ipsis attingere, dum à patronis destituti vilioribus rebus operam dare, & miseri stolidis & stultis servire coguntur: qui etiam pecuniis & honoribus & mundanis deliciis renuntiant, quo deperditas artes restaurare queant: de his plura apud Palingenium.

Sed nolim te lector benevole, his difficultatibus & incommodis terreri. Dura est & aspera ad veritatis cognitionem via: Et ut excellentissima quæque natura opera, aut supra nos immensum sublata, aut infra nos altè abscondita sunt;

ta sunt: Ita ad eorum ipsorum naturæ operum indaganda
 arcana, calum ipsum fere conscendendum, & terræ quo-
 dammodo movenda fundamenta sunt: eaque quæ sub ta-
 ctum nostrum cadunt, varie versanda tractandaque ut pro-
 pria abditæq; virtus eruatur. Ideo virtutem posuerunt Dei
 sudore parandam. Sed has difficultates incommodaque
 magna consequitur voluptas atque etiam utilitas. Quid
 enim jucundius quam ea noscere atque oculis pene cernere
 manûq; tractare, quæ procul à sensu & cognitione nostrâ
 peccatum posuit? quam in ipsam penitus absconditam na-
 turam descendere? quam partes univèrsi in particulas
 quasque minutissimas scindere? ipsaque naturæ principia
 in manu habere? Quid publice privatimque utilius, quam
 mortalitati nostræ, quantum quidem licet, subvenire? Mor-
 bos aliaque corporis incommoda arcere atque depellere?
 Et languentem proximum atque jacentem restituere? Hoc
 omnia præstat ea philosophia atq; medicina pars, quam
 spagyricam vocant: Cujus his tibi (amice lector) tracta-
 tus aliquot offero: daturus tibi aliquando plures legen-
 dos, si veritatis iniquum odium tempestive deposuerint ii,
 qui claves scientiarum in captivitate detinentes, ipsi non
 ingrediuntur, & intrare volentes, quoad possunt, impe-
 diunt. Vale lector candidè cum quo salo loquimur. At
 calumnia filii, justo Dei judicio suo delectentur
 in malo ad suorum ipsorum
 perniciem.

DE

DE MINERALIBUS AC METALLIS PHILOSOPHICIS: ET

PRIMUM DE MERCURIO PHILOSOPHICIS,
phorum, ejus subtili præparatione ac
virtute varia.

A MERCURIO aut Argento vivo omnis sulphuretas vel omnes sulphuris partes una cum plumbeis ac terreis partibus auferendæ sunt, etsi multis hoc philosophis & philosophorum rationes haud propè intelligentibus absurdum esse videatur.

Mercurius purgat ab omnibus metallis solem, omniaque illi præter solem innatant.

Aurum descendit utpote gravius & statim liquefcit, sic etiam homines.

Mercurius philosophicus à pravis suis qualitatibus purgare, superfluitatemque potenter ad partes expulsionum inclinare & abigere solet, ut infra sequitur.

Philosophici ajunt: Mercurius noster haud est venenosus, sed nimium quodque adimit, & quod deest addit: præterea epilepti-
cis, cœliacis, intoxicatis, aut veneno infectis, pro theriaca illa magna plurimum confert: nam subtilitate sua in puncto temporis omnes corporis venas penetrare solet, idem excrementas in carne cohibet. *Virus ejus in Epilepsia.* Hydrope aut alia infirmitate corruptos sanat, mundificat sanguinem, apostematibus variis mirum in modum utilis est. *Hydrope.* Vulnere antiqua perinde ac recentia cum putrescentibus ulceribus consolidat. Dysentericis omnibusque contagiosis morbis adversatur: sistit sanguinem & fluxum à cerebri membrana profluentem. Ulcera ad cicatricem perducit, sordesque ac ulcera oculorum expurgat. Cancrum & fistulas cancrasas in modica dosi & quantitate portionis expellit. *Cancra, Scabies.* Scabiem præter noxam curat. Potest etiam fieri smegma odoratum contra scabiem cum Mercurio. Potest etiam loco Mercurij amalgamate quodam à sex partibus Mercurij & una parte solis facta uti. Mercurius iste coli & iliorum doloribus resistit, nec solummodo memorata, sed etiam majora quædam miracula efficit: pluribusque aliis ac diversis affectibus medetur, ut quilibet medicus pro sua eruditione perfacile agnoscat, & fatetur: sed robustiori corpori dentur grana 10. mediocri autem 8. & debiliori, quod non debilioris est digestionis, ad summum 5. Quartanis medetur. Etiam pestilentia, nimirum præservando curandoque adversatur,

Ergo multa commoda ex Mercurio eveniunt, quod innumeris experimentis constat. Mercurius vulgi aut Argentum vivum est quadruplex. Primum ex fontibus aquarum colligitur, quod à Plinio lib. 33. cap. 6. item lib. 3. perpetua quædam æternaque vomica nuncupatur, omniumque rerum est venenum, & hoc est in frequentissimo usu. De incommodo argenti vivi lege Dioscoridem in lib. 5. cap. 60. Potus vim perniciosam habet; nam pondere suo intestina & alia membra corripit. Idem lib. 6. cap. 28. Vulgus medicorum & idiotarum, ut Judæi, monachi, sacrificuli, barbitonfores, dentium evulsores, & annosæ mulieres, philosophos nihil aut certe parum intelligentes, audacia quadam insolenti, argento vivo aut Mercurio vulgi potentiam sanandi periculosos quoslibet affectus tribuere contendunt, quorum errore plurimi deperduntur potius, quam curantur, ut palam docetur apud Theophrastum Paracelsum & alios spagyros. Nam cremare argentum vivum solent in cinerem, mixtumque aliis quibusdam speciebus cæliacis ac liliacis vel dysentericis in potionibus exhibere: item ad necandos infantium vermes: similiter ad morbum Neapolitanum. Ad externos quidem affectus cum aqua forti præparatum ac præcipitatum valere possit, ut ulcera maligna & venericam præsertim lueem. Item ad delendas colli vesicæ furunculos, etiam citra dolores carnes erodere siccareque solet. Excrementa per alvum subducit; humores pravos per poros expellit.

BERNARDI G. PENOTI A PORTU SANCTE
Maria Aquitani de Mercurio.

ADDITIO.

Mercurius nihil est aliud quam spiritus mundi corporeus in ventre terræ factus, qui ad se recipit facultates omnes tam animales quam vegetabiles & minerales. Sicuti aliqua cera recipit in se omnium formarum impressionem: sic Mercurius omnium rerum naturalium recipit in se proprietates. Si fuerit mundus & præparatus sicuti debet tunc maximè perfectissimus & purissimus, purissimi auri & argenti in se recipit impressionem. Sicuti Luna est universale receptaculum omnium, præsertim autem solis: sic & Mercurius omnium rerum naturalium receptaculum est universale virtutum earum, præsertim auri. Ideo per comparationem philosophi Luna terræ dicitur: sicut aurum sol terræ: & sicut Luna est prima janua in eælo: sic Mercurius Lunæ comparatus prima janua est ad artem. Sicuti quando terra Soli & Lunæ interponitur, impedit Lunam quo non suscipiat influentiam luminis solis, & sic tenebrosa manet: similiter terrena impuritas Mercurio occulte inhærens, impedit quo minus suscipiat perfectionem naturæ Solis. Quod si hæc terra fuerit amota tunc nihil

Mercurius recipit in se omnes facultates.

nihil impedit: quod sicut Luna illuminatur à Sole; sic & Mercurius perficitur ab auro. Ut autem Mercurius à natura generatus filius naturæ & fructus menstruæ est. Ut autem generatur à philosopho filius hominis & fructus efficitur virginis, oportet ut exaltetur à terra, purgetur ab omni terreatate sua, tunc ascendit in aerem totus, qui vertitur in spiritum: Sic adimpletur dictum philosophi: Ascendit de terra in cælum & sic accipit vim superiorum & inferiorum, & sic naturam terrestrem immundam exiit, & naturam cælestem induit, in qua mundis gaudet, & immunda amplius omnia horret. De his plura in nostro libro de mineralibus Deo concedente, brevi agemus.

*Mercurius
perficitur ab
auro.*

AD LVEM VENEREAM ET ALIOS

morbos optima preparatio.

ADDITIO.

℞. Argenti vivi ℥ j. dissolve in aqua forti ut fiat præcipitatum, deinde accipe acetum destillatum, in eo autem præcipitatum dissolve bulliendo per quatuor horas, postea effunde quod dissolutum est in vas vitreum & iterum infunde de alio aceto: repete donec acetum dissolverit totum Mercurium, tunc distilla totum acetum in balneo Mariæ & in fundo manebit massa instar salis, cui affunde aquam pluvialem quater destillatam & clauso vitro coquatur per dimidium diem: postea sine residere, quod clarum erit effunde & illud per balneum destilla, & habebis massam claram, exicca, & dividatur massa in duas partes: & super unam affunde de spiritu vini & maneat ad ostidium ad digerendum: pelle per retortam in cineribus, apposto recipiente magno, exibit primo spiritus vini, deinde spiritus Mercurij & in fundo remanebit sæx nigerrima. Non aperies juncturas recipientis nisi per 24. horas, spiritus Mercurij cristallini adhærent lateribus vasis & non solvuntur nisi per 12. horas. Aperto deinde receptaculo, liquores in balneo lenissimo extrahe, & egredietur spiritus vini, & essentia Mercurij remanebit in fundo vasis in forma olei, cinerici coloris. Liquorem pone in vas vitreum parvum, calore quidem lenissimo: deinde in eodem paulatim solve de altera parte Mercurij reservata in pulverem trita: pone tantum quantum in ea solvi potest ad massam molliuscilam. Hoc facto sigilla vas, & coque in cineribus & per gradus decoque donec deveniat in pulverem rubrum. Cujus granum unum, in vino vel alio liquore exhibitum pellit morbum Neapolitanum & alia mirabilia præstat. Exhibetur ter in septimana: caveat ab acre & bibat vinum saccharatum: purgat tantum per secessum, multa alia præstat quæ brevitatatis causa omitto.

DE SULPHURE ET UTILITATE SULPHURIS, qua est varia.

Sulphuris oleum tam internis quam externis vitis adversatur, ut sequitur. Habet autem hoc oleum peculiarem vim & facultatem attrahendi. Fissuras ani, fistulas, Apostemata, prurium, proidentiam, Mariscas, aliaque vitia levi contactu, vel illitu sanat. Item ventriculum, hepar, lienem, matricem, vesicam, intestina & articulos, ex humorum abundantia videlicet aut putrefactione affecta membra curat. Datur autem hujus olei pauxillum, cum destillato liquore vel decocto herbæ convenientis, pro cuiusque partis & affectus qualitate: Gallinæ penna in oleum intingitur, atque inde mox extrahitur, & quod adhæret pennæ in liquore vel decocto diluitur & datur bibendum ægroti in dolore ventriculi & coli ex flatu cum aqua Chamomelinæ. Item in orexi quæ redundantia phlegmatis existit, cum aqua absynthij: contra vermes cum aqua graminis vel absynthii. In hepatis frigiditate & hydropse cum aqua frigida: In dolore matricis cum vino decoctionis Bethonicæ & Matricariæ: In urinz suppressione cum vino allij decocti. Item ad phthiriasin intincto lanæ quodam panno. Aurium dolorem ac tinnitum, exulcerationem, vermes, aliaque vitia, contusasque aures: arthriticos morbos adjuvat: Bubones madefacto quodam panno lanæ superposito, calefaciendi vim non excellentem habet, ratiope mixtionis & compositionis conglutinat, consolidat ulcera, vulneraque mirifice, ac carnem citissime generat, ac contactu & illitu Canerum, canitiem, capitis ulcera cerebriq; affectus, Colicam, cutis foeditates, cum omnibus affectibus contusa membra sanat. Cranium fractum extrahit, extenuat emollitque dura illius, sanat dolores & dislocationem membrorum, Serpiginis omnisque generis scabiem. Spasmodum curat, siccandi vim habet tumores, tubercula superposito lanæ quodam panno madefacto, tibiæ ulcera, vulnera quælibet maxime cava & profunda, vomicas, varices, varos, ulcera tam recentia quam antiqua & putrida: denique rustionem quamlibet ex quacunque causa provenientem. In ulceribus & pustulis oris penna aut gossipium madens, loco ulcerato admoveatur, leviter & ita contactu olei aliquoties repetito sanatur malum; dentes dealbat leviter attingendo. Si dentes dolent omnes, decoctum menthæ calidum cui immixta sit olei guttula una vel altera, vel tres, ore continendum est. Verrucas curabit: Splenis vitia cum aqua tamarisci, vel capilli veneris curat. Contra tumorem sub lingua infantium: Item contra coli compassionem ac tormina intestinorum cum aqua ruthæ vel simili, duæ guttæ in æstate, in hyeme cum aqua vitæ aut vino muscatellino dantur:

dantur: itemq; morbum Gallicum: valet ad resolutionem membrorum: strumas illitu delet: Epilepticis in decocto Bethonicæ & Peoniæ propinatur: tussientibus cum semine urticæ & hyssopo cocto in vino. Fissuras labiorum aliarumque partium, frigidos morbos quorum causa frigidi vel putrefacti sunt humores, aut in quibus est flatuum copia, Faciei rubeas pustulas aliasque infectiones: contra Gallicam scabiem in morbo Gallico cum aqua fumi terræ & florum Genistæ datur. Item hæmorrhoidas cæcas earumque dolorem persanat. Humidos quoque morbos, Hydragyrum mox è balneo illitum, è corpore trahit. Iliacam passionem illitu sanat. Item impetigines, incurabiles quosque morbos, lentiginis, lichenas, morpheam, morbillos, manuum fissuras & scabiem, mammillarum duritiem, tumorem, exulcerationem, cancrum & morsus animalium venenatorum, madefacto, impositoque lanco quodam panno maturat, mundificat; emollitque nodositates, nervorum duritiem & quamvis læsionem, ossa fracta, callosa madefacto impositoque panno lanco quodam maturat, mundificat, paralysem, panaritium, febres putridas, quotidianam, tertianamque, quartanam curat. In feбри autem quotidiana cum vino decocti rorismarini vel menthæ paulo ante paroxysmum, in tertiana cum decocto centaurei in vino, in quartana autem, cum aqua Buglossæ. Item pestem ac febrim pestilentialem cum aqua pimpinellæ vel sale ejus, item cum vino decocti Raphani cui admixtum sit parum theriacæ aut Mithridatii, Podagram frigidam superposito panno quodam lanco madefacto: item cum Charmepytide pediculos pellit, pus generat, rumpit apostemata ad maturitatem producta, refrigeratos pedes fovet. In summa oleum sulphuris adeo efficax est, ut neque vivum corpus neque mortuum ad putredinem transire sinat, sed adeo integra tueatur, ut nulla neque cælestis impressio, vel ab elementis profecta corruptio, vel ab ipso jam ortu inducta obesse ei possit.

A D D I T I O.

℞. florum Sulphuris ter sublimatorum q. v. pone in vitrum & superinfunde de spiritu Terebinthinæ quantum sufficit pro solutione florum Sulphur: pone ad lentissimum calorem, & post hoc videbis Sulphur & spiritum Terebinthinæ quasi sanguinem, tunc de optimo spiritu vini superfunde ad eminentiam iij. digitorum & sic relinque donec spiritus vini tingatur, quem effunde, appone alium spiritum vini, fac ut prius, donec amplius non tingatur & in balneo destilla ut à rubedine Sulphuris separetur, amove vitrum, appone aliud recipiens, ignem fortifica & tunc exhibit essentia Sulphuris rubicundi sanguinis instar: Medicina nobilis absque ullo foetore, uti solent vulgares Chemicis præparare. Spiritum Terebin-

Terebinthinæ sic facito, ꝑ. Terebinthinæ. q. v. in vase terreo vel cupreo aquam claram superfunde pro sufficientia, pone ad destillandum, & exibat primo aqua cum Terebinthinæ spiritu albo, separa ut artis est, tertia pars vasis debet esse vacua. Multa operatur iste spiritus, sed propter impostorum fraudes taceo.

DE SULPHURE VITRIOLATO.

Sulphur vitriolatum cognoscas, ubi morbus per anodyna curari debet, tunc absque omni periculo id efficit. Idem Sulphur per se est fixum, habetq; per se dulcedinem, & gallinæ illo devorato ad tempus dormitant quidem absque damno, post autem resuscitantur. Sedat hoc Sulphur omnes passiones absque periculo, constringit omnes dolores, omnem colicā passionem, omniaque præservativa præcedere debet hæc medicina.

ADDITIO.

ꝑ. vitriolum, dissolve in aqua, fac ebullire, cui impone laminas ferri & cum pulvere rubeo operatas deprehenderis; hunc erode, hoc tantisper facies donec totum Sulphur extraxeris, quod cum optimo spiritu vini circulabis, quod nigrum est relinque, quod est valde rubrum, serva: operatur potentissime intra & extra.

DE SALE AC VIRIBVS SALIS.

Sal fortissimum quoddam remedium, juxtaque proverbium Illud omnium condimentorum præstantissimum condimentum est, nam communis vis est omnis salis calefacere, siccare, extenuare, dissolvere, discutere, abstergere, adstringere & superfluos quosque humores consumere.

Aptior autem ad saliturationem est sicciior, ideoque etiam vis ejus est, venenatorum humorum fastidium avertere, nauseam prohibere, cibisque omnibus aviditatem incitare excitareque, perniciem absumere. Idem murificatæ olivæ, limones, flores & fructus capparum; Idem uvæ, mala, pyra, ficus, rapæ, præstant. Præterea salis vis est carnes tam piscium quam reliquorum animantium, quibus vescimur, ne forte corrumpantur etiam in ventriculo aut ibidem cogatur caseus, à putredine tueri commodissime ac defendere, verum etiam vina quælibet à muco & acetositate custodire, illaque citius clarificare, nec non eorundem asperitatem, quo minorem inebriandi vim habeant. Item pelles emollitas lotionibus laxiores & capaciores facere, acrimoniaque sua coriorum erassitudinem emendare ac meliorare, saporem fortificare, melioremque conficere. Item steriles, palustres, atque uliginosos agros fructificare oleam in littore marino, Raphano, Bethæ, Ruthæ, Cumino peculiariter mederi, sic ut multo suaviores mulroque fertiliores Plu-

res Plinio teste fiant. In pecudibus, armentis, jumentisque & pascuis redeuntibus lambendoque saporem sentientibus fastidium corrigere, passusque ac potus aviditatem maxime provocare, sic ut lac multo largius, illudque multo gratiorem caseum præbeat. Item imprægnare pecora commodissime, nimiamque pinguedinem illis nocivam adimere, Plutarcho teste. Oyibus coitum ante & post lambentibus consilio Aristotelis movere, varios in pecudibus armentis jumentisque morbos sanare. Item limosam aquam injectione quadam repurgare, velut Eliseus verbo Dei fecit, lib. Reg. 4. cap. 2. Bestiarum moribus resistere, ejusdem tritici in linteolo quodam, & intincti aceto, ita ut vinculis loca constringantur Crocodylorum moribus adversari. Ejusdem poti cum melle & aceto scolopendræ moribus contrariari. Ejusdem illiti cum aceto Crabronum aut Vesparum, Scorpionum ex aceto vel olei iij. parte serpentiumque morsus cum origano, pice aut cera, aut melle curare; ejusdem debiti cum aceto mulsio fungis & haustus opio resistere. Ejusdem salis vis est injectione quadam pestiferam carbonum malitiam partim demere; ejusdem illiti impositique salis vis est, cum aceto, vel hyssopo, igni sacro, ulceribusque serpentibus resistere; ejusdem impositi salis vis est, cum oleo aut commanducati pustulas igni ambustorum erumpentes impedire. Ejusdem admisti aliis parem facultatem habentibus medicamentis pruritus sedare. Item lepras & furunculos & lichenas & psoras cum passa uva exento ejus ligno ac sevo bubulo ac fermento vel pane ipso emendare. Item carcinomata imponendo cum uva taminia. Item tritici ejusdem salis cum farina hordei, superimponendo linteolo vino madefacto, phagedænas ulcerum sanare. Ejusdem salis vis est cum fuligine nostratium puerorum verrucas frictione arcere. Ejusdem salis vis est intingendo linteolum excrementis ulcera, vel putrescentia multorum curare. Item imponendo cum tela arancarum vulgo levioribus vulneribus mederi. Item imponendo cum melle & farina luxationi. Item Smegmati addendo cutem extendere levareque. Sic Galenus recens nati infantuli corpus modico sale inspergit, quo cutis ejus densior solidiorque reddita injuriis externis minime obiecta esset. Ejusdem salis vis est miscendo medicaminibus faciei cutis nitorem facere, sed ad fugillationes faciei prodesse etiam. Furunculos cum uva passa aut suillo adipe, ut etiam melle discutere. Ejusdem salis vis est medicamenti additi juxta veterum opinionem, temulentos cum oleo perunctos ab ebrietate præservare. Item excrementis in oculis reprimere. Pterygia consumere, cæteras carnis exuberantiones tollere, ideoque collyriis emplastrisque additio ejus perutilis. Exictu vero suffusus cruore oculis, sugillatisque una cum myrrha pari pondere ac melle aut cum hyssopo ex aqua calida vis
ejus

ejus fomentando comprobatur. Ejusdem salis vis est triti in costulis una cum lacte, suffusionibus oculorum contrariari. Item cum aceto impositi salis vis est aurium dolores mitigare. Item manantibus oris ulceribus in concepto linimento illiti. Item gingivis ab humore vexatis infricando prodesse. Ejusdem salis vis est fricti, nempe, comminutique scabriciem linguæ curare. Ejusdem salis vis est, contenti nimirum quotidie mane jejuno stomacho sub lingua donec liqueat, dentes à putredine ac corrosione præservare, dentibus infricando humiditates internas absorbere, eorumque dolores cum fomento aceto ac linimento quodam resinæ mitigare, dentium stuporem tollere. Ejusdem salis madefacti cum aqua ferventi vis est cervicem contractosque nervos in faccis fovere, secundum Galenum. Item linimento quodam facto ex aceto mulso ac oleo anginam levare. Item tonsillis uvæque cum melle tostis salis vis est prodesse. Item lingendo veterem tussim discutere, præsertim salis Gemmæ vis est. Item communis salis vis est in vino mixti, etiam alvum emollire. Insuper potioni vini humbricos ac tineas pellere, nec non aliarum rerum admixtione humores crassos lentosque, vitream pituitam melancholicamque purgare. Ejusdem poti salis & faccis impositi candentis vis est, colum & tormina levare. Item cum milio hypochondriorum dolores à crassis viscosisque humoribus ortos fomentatione quadam sicca lenire, Hippocrate Galenoque assertoribus. Item cum milio adhibiti in valvulo, ustulatos fovere, ut Aretius sentit. Item cum infractione aceti ac olei morbo regio laborantibus, sudorem movere ad ignem, pruritusque sensus curare. Item cum oleo unctos hydropicos sanare. Item triti salis vis in aqua vel oleo ad viscositatem usque in sole, aut juxta ignem frictis, Leucophlegmatiam seu anasarcam patientibus prodesse. Item humida quadam fomentatione dolores renum mitigare. Item cum origano ac fermento (nec non butyro ut Avicennæ placet) testium tumores maturare. Item poti & faccis impositi candentis salis vis est, coxarum dolores mitigare, & cum tritione farinæ mellis ac olei podagricos levare: cum tritione autem olei tenuissima, fricationeque matutina remissis doloribus podagricis, ab istiusmodi affectionibus præservare. Item clavos pedum ac pernioles tollere. Item linimento quodam olei fatigatos adjuvare. Item febrium æstus ac fervores perunctos emendare Plinius inquit. Item salis in aqua dissoluti, quotidie sumti vis, à pestilentia præservare, ut regni Mellis incolæ faciunt. Salis autem vis est, non modo animalium carnes & vegetabilia longius servare: verum etiam venas metallorum adjectione quadam experiri & excoquere, facile enim liquefcit, ideo in liquando facultatem quandam peculiarem habet.

OLEI SALIS COMMVNIS VIRES.

UNica quædam gutta, in quo solutum est aurum, vel à quo aurum potabile factum est, omnes ægitudines quæ cogitari nodo possunt, etiam morti proximas aut vicinas devincit. Olei huius ac vitrioli per aquam roris facti gutta una cum aqua vitæ, existentem jam in agone mortis, etiam cum aqua vitæ, sustentavit & resurgere fecit. Quæcunque præterea cum hoc oleo liniuntur & natura putrida sunt, ut contingit in vulneribus aliisve doloribus, erodit, ac in una hora consumit. E contra omne sal putridum ovet ne consumatur, & acre est. Deinde sal excitat sitim: oleum vero pellit, cuius rei testes sunt hydropici aliquot, qui sumpto eo sovem, sæpe decem diebus siti caruerunt. Quod ad saporem denique attinet, non ita acidum est oleum, atque sal, sed dulcedinem nellis aut succi pomorum sylvestrium plurimum refert: foris vel extrinsecus, oleum salis cum oleo Terebinthinae, ceræ, camonælinæ, verbasci & similibus commixtum dolores podagricos egregie sedat, top hos discutit, membra convulsa, si eo perfricentur, restituit, abcessibus medetur; ramices curat: per os guttatim latur, sicut etiam illud præcipue, quod purpurei citriniæ coloris, per aquam roridam ad solvendum aurum morbosque infinitos curandos præbetur. Trium guttarum instar, ex aqua vitæ singulis septimanis assumptum hominem renovat, & aquam intercaem consumit: Morbum comitalem discutit, febres abigit; Aruatatum sanat. Idem ad ulcera quæ cacoethe vocantur, & phagelenas genitalium, nomas & purulentas aures efficax est: oculo um hebetudines, cicatrices, albuginesque tollit.

DE BRODIO SALIS COMMVNIS.

BRODium salis valet contra dysenteriam, detur in enemate. Item contra herpes & serpigines ulcerum, tumores mammarum, schiam, secundinam. Quando lac in mammis coagulatur, fomentando reducit, custoditque lac, ne in mammis coaguletur madefactis linteaminibus calide superpositis: qui vermes habet in alvo, bibat salis brodium, qui ex ictibus eruoris suffusionem habet, pongia in brodio salis humectata, per diem aliquoties & calide vel tepide imposita fomentatione curatur Congelatum: Idem fomentum promovet ad sanitatem quodlibet. Bibitum & gargarisatum expellit sanguifugas, si quis fortuito hausisset, sed distinctis partibus & temporibus lente bibendum est. Item pulices in caneris & conclavibus existentes sparsum mortificat. Item fomentatum monoculum elabentem intrus servat, ne amplius elabatur: vermibus ac tineis conservat ac tuctur.

ADDITIO.

*Qui habet an-
res audiat.
Leo viridis.*

*Isto est totum
salis in oleum
reducere.*

Quid est (obsecro) in hoc subiecto, quod non sit admiratione dignum? Salis præparati conjunctionem cum suo agente incom- bustibili, quod non desistit ab actione, nisi in meliorem formam redactum: Item salem fusilem per se penetrantem totumque ejus corpus in Leonem viridem, oleumque permanens conversum: Ejusdem spiritum omnia corpora solventem: pluraque alia circa idem subiectum alio loco referam. Hoc unum addam ꝑ corticem Maris & non alterius; depuretur: & in vitrum cum nostro aceto ponatur per 15. dies in ventre præliantis sepeliatur: destilla oleum, repete tamdiu donec Leo viridis fiat. Isto arcano podagram radicibus tolles: intus & extra tuto adhibetur. R. à

PORTU.

DE BRODIO SALIS EX OLIVIS.

Cuicumque gingiva in ore est resoluta brodium falsuginis, in qua olivæ servantur, sæpe in ore contentum, faucias gingivas collutas rursus constringit. Item porriginis sæpius ablutas depellit, & impetiginis, lichenas, ambusta, ignem sacrum extinguit. Contra vermes aurium ficus cum brodio salis decocti ac tuli in modum emplastri superpositi valent. Contra pustulas ꝑ salis brodium, acetum vini misce & gargarisa, postea elue os cum isto vino, deinde cum melle aut hydromelle, postremo cum aqua: pro congelatis ac plantis lava cum brodio salis, postea coque lentes cum brodio salis, misce invicem cum gruma panis vel micis, ex oleo rosarum quantum sufficit, ut fiat emplastrum imponendum. Qui crudum coriandrum comedit, ovum recens in phiala agitatum bene cum brodio salis, calide bibat, hoc venenum aufert. Item minuit dolores à superfluo lacte hoc pacto, decoquantur lentes in brodio salis optime, cum quo brodio fomenta mammas, postea tunde ac contere lentes, & impone bis in die emplastri modo. Item pustulas sanat brodium salis ex olivis, ablataque gangræna, & colluto ore sæpius cum eodem brodio putredinem oris curat. Eluto ore ac tumida gingiva excrecentias carnis absument.

DE OXALMA VEL MURIA ACIDA.

Oxalma vel muria acida fit. ꝑ. sal, aquam, acetum, sive brodium salis, ac acetum ana, misce & valet contra viperarum, araneorum, serpentum, canum morsus, herpetas, & excedentia vulnera, cum oxalma vel muria acida abluta, ac formentata. Item vulnera cruore manantia obstruit, excemto ramice, calculo vesicæ, illico infunde oxalma, excunte monoculo utere oxalma. Item contra vulnera putrescentia: item hîrundines per imprudentiam haustas

hauftas & collo defixas oxalma gargarifando mortificat: item porriginis & ulcera capitis abluta curat. Item lichenas, omnesque malas & fluentes scabies curat.

DE SALE ARMONIACO.

Salis armoniaci brodium hauftum dysenteriam ac tormina à frigida natura fanat fomentandoque purgat, laxat bibitum, cum clyfteribus confitipat: ſæpius hauftum, hydropicis & qui frigida pirituta ſunt onuſti, non piritutam modo & aquam purgat, ſed etiam conſumit. Ejuſdem aqua bibita & gargarizata languifugas, vermesque omnivarios è colle & ore educit mortificatos. Eadem gargarizando uvulam elevat, tumidamque eandem attenuat. Eadem mortificat impetiginis, panaritium lotione ac attritione curat: ulcera & putredinem oris gargarizando: renum ac veſicæ calculum bibendo, paralyſin ex frigore, Eriſypelas, podagram, ſpaſmum, confortat omnia membra, nervos unde podagra venit: Matricem mundificat, & dolores ex frigiditate ſedat, tumida etiam pudenda ex frigiditate & humiditate, totiusque corporis ac pedum: item capitis dolorem lenit.

ADDITIO.

Sublima ſal armoniacum cum ſale communi ſemel, & bis per *Salis armoniaci* ſe: poſt illud armoniacum ita ſublimatum ſi projiciatur ſupra *co ſublimatio:* metallum non fuſile, inſtar ceræ facit illud fluere, materiam inquam cum eo ſublimatam, B. à P O R T U.

DE NITRO ET VIRIBUS EIVS.

Pulvis nitri debite præparatus cunctis hominibus valde utilis, in adultis quidem drachma unica cum tantunderſi ſacchari in vino, aut abſque ſaccharo cum mulſa in cereviſia, in ſucco, vel aqua petroſelini aut fragorum cum decoctione prædictarum herbarum, prout haberi poteſt, etiam in aliis quibusdam herbis idoneis pro complexionis ac voluntate hominis manere per 10. vel 12. dies continuos, minoribus autem ac debitoribus drachmam ſemis abſque dolore, in parvulis infantibus duorum, trium ac quatuor annorum, ſine omni timore decima ſexta pars, hoc eſt, quarta pars drachmæ, calculum exrenibus, omnemque pravam materiam ac humorem internum ex viſcoſis cibis collectum, unde arena plerunque generatur & creſcit, foras expellit. Quod ita dignoſci poteſt: mingentis urina per pannum quendam lineum coletur, arena & calculus ſuper lineum illum pannum jacere videntur: Qui dyſuriam per aliquot dies paſſi ſunt, hoc ipſo pulvere quater in die mane incipiendo, poſtea ſingulis tribus horis iterum uti debent, ſi canaliculus alicui præclutus vel obſtructus eſſet, tunc facta quadam parva *Canicula* *Duryro* *ſuncta* in canaliculo.

*Quid obser-
vandum in
Nitri sumtio-
ne.*

naliculum figatur, si modo validus æger fuerit, ut ferre possit, eo melius erit, nec à cibo abstineat, aut balneis, quæ corpus debilitant, opus habet, qui utitur hoc pulvere; nam idem efficit hic pulvis. Observandum tamen est quomodo in qualibet complexione aut natura usurpetur. Qui frigidum habet ventriculum, in calido aut tepido vino cum ullis rebus idoneis: quicumque autem calidum vinum nauseat, calidum ventriculum ac naturam habens, tunc uti dictum est in fontana aqua, syrupo rosarum, Julepo mista vel tantum fontana aqua, saccharo aut aliis destillatis succis, decoctisque ut petroselyni, prout cuique libet, sumat. Porro languore arenæ oneratus, haud quousque infestetur doloribus expectare, sed hoc pulvere singulis 14. diebus semel in cibis successivè uti debet, purgat enim renes nec arenam crescere sinit. Hic pulvis in calido ac sicco loco, non in humido servandus est, ut in suo valore permaneat. Quicumque tempore pestis magno ardore interno infestatur, aut fervida quadam febris, hunc pulverem una cum saccharo bonaque fontana aqua, vel cum saccharo rosato, Syrupo, Julepo, ac lactuca aliisque destillatis aquis similibus, ut petroselyni, vel succo ejus commistum, bibere debet manè ac vesperi nocturne: tunc melius habet, extinguit omnem internum calorem: sin autem fervidus quidam tumor, ut carbunculus, Apostema, ignis sacer & erysipelas in pede cum doloribus adesset, tunc coctus iste pulvis cum aceto, ac succo sempervivæ tepide madefacto panniculo quodam tumori imponatur, reiterando post siccationem aliquoties. Qui tempore pestis vel alias calore infestatur nimio, is madefactum quoddam linteamen, in dicto pulvere mixtoque cum aceto & succo tepide semper vivæ super pulsus, ac utrumque latus cordis, colli ac pedum etiam pulsibus imponat, ita sistat etiam fervidos quosdam tumores. Hoc optimum extinguendi fundamentum est. Qui colica passione aut torminibus vexantur, ubi etiam arena, & calculus præcipuè adsunt, & dominantur: illi sumant hujus pulveris, & cumini benè triti ana drachmam unam, ac tres uncias adipis in sextario cerevisiæ, calefactaque ad ignem tepide mane una vice ebibant, post quiescant 3. aut 4. horas, nocturne ac postridie faciant similiter per aliquot dies continuando, quousque melius, nec amplius opus habeant: sin autem nullam primo die possint habere sedem, tunc suppositorio quodam de sapone utantur. Infantes etiam ætate proveci verminantes hunc pulverem cum semuncia, uncia, vel sesquuncia succi vel aquæ absinthii, pro ætatis ratione, usurpare debent: Fœminæ menstruosæ istum pulverem cum 6. 7. vel 8. semunciis aquæ vel succi arthemisiæ mane ac vesperi per aliquot dies continuos usurpantes curantur. Oleum salis nitri per os sumtum alcoholam extra-

hit &

hit & gangrænam & putridam carnem gargarizando: purgatque stomachum & vesicam. Aqua salis nitri colicam passionem & tormina sistit: stomachum frigidum confortat; Item scabiem, ulcera putrida mala, lichena, odontalgiam, putredinem oris gargarizando; Item serpentum ac viperarum morsus curat. De his plura in sequenti libro.

SALIS NIGRI PRÆPARATIO

contra pleuresim.

℞. Salis nitri ℥v. Tartari crudi ℥j. destillentur per sextum alembicum: dosis est ℥j. usque ad ℥j℥. in aqua fontana bona, vel optimo vino propinari debet, mane, sub meridiem, vesperi, & sub mediam noctem, sæpius enim administrandum est, ut purgetur urina. Additio ℞. Hujus ℥ij. aquæ Regis ℥v. Alcohol vini excicati ℥v. fiat mixtura, dosis est à ℥j. ad ℥j℥. Ad ulcera cavernosa ejusdem præparatio. ℞. Nitri aluminis ℥v. aquæ fontis ℥ij. destillentur in aquam. Additio: ℞. aquæ plantaginis, chelidoniz, foliorum quercus an, ℥v. ad pleuritidem datur in vino calido. ℥j.

SALIS PEREGRINORVM COMPOSITIO, QUÆ

stomachum confortat, digestionem juvat, & à putredine præseruat.

℞. Salis nitri, salis fulsi, salis gemmæ an. ℥j. Galangæ maceris cubebæ ana ℥j. fiat pulvis: dosis est, granorum iiii. mane jejuno stomacho. Quicumque hoc sale navigans in mare fuerit usus, non evomet. *Ne quis in mari evomet.*

SALIS PEREGRINORVM PRÆPARATIO.

Iste salis ℥ij. Alcohol vini exciccatus ℥v. extrahatur sal Alkali, hujus accipe ℥ij. liquoris granorum juniperi. cist. j. reduc in compositum: dosis est granum unum, in optimo vino, nihil præterea debet addi, alioquin salis virtutem amittit. Hæc est ejus præparatio in additione, quam Hermes in maximo precio habuit ad vitæ longæ conservationem.

DE SALE VITRIOLI AC VIRIBUS EJUS.

SAL vitrioli si ritè ac benè præparatum sit, optimum medicamentum est, ad purgandum omnes qui durum & gravem, aut dolentem stomachum habent, & ad curandos chronicos ac lethales morbos, ex abundantia cibi ac potus orientes, ut militibus sanantur. *Stomachum vitrioli oleo & lethales morbi sanantur.* plerumque accidit, & aliis, qui ex inordinata ratione vitæ; unde etiam dysenteria, febres ac angina veniunt, mori quoque tandem

coguntur. Uttere autem hoc sale bene preparato 6. Comez, hoc est, ad guttam semis una vice, & si non operatur, tunc uttere secunda vice 6. Comez, si nōdum operatur. tunc uttere tertio, tunc satis est. Debilioribus autem ac fortioribus in vino adusto. Est in acetositate sua natura specifica, de qua moriuntur vermes: tantum in natura efficit, quantum alia purgatio facere solet, neque helleborus, coloquintis, lathyris neque esula: habet enim in se acetositatem quandam ac falsedinem cum facultate laxandi, aut duplici laxatione mundificandi, tunc meliorem quæras vel optes in morbis acutis, & periculosis. Item in caduco & Verminatione in chirurgia valet: lege Paracelsum hac de re. Oleum ejus ad varios morbos valet, qui existimantur incurabiles. Valet contra vermes ex nutrimento secundum Paracelsum.

Comez est dimida gutta. Virtus specifica olei vitrioli est in eius acetositate.

In morbis acutis & periculosis.

Contra vermes ex nutrimento ortos.

℞. Alkali de colcotar. ꝑ j. agarici, liquoris centaurei, calamenti an. x. grana, olei de myrrha, quantum sufficit, ut fiat veluti pasta, fiant trochisci, infanti dantur v. grana, viro autem ferme x. Item contra vermes ex spermate. ℞. vitrioli cuperosi ℥b x. salis gemmæ ℥b v. reduc in alembicum repetitione debita hujus olei. ℞. ʒ v. hæmatitis, ʒ j. magnetis grana vij. fiat mixtura: dosis est, à granis iij. usque ad septem. Idem vermes ex stomacho statim educit, si sunt in intestinis: non statim abeunt, si in matrice sunt, fac pessarium cum melle & sale; dimitte intus, tamdiu quo usque vermes exeant. Oleum vitrioli cor lætificat cum vino base. Lepram tollit cum aqua fumariz: purgat apostemata, eaque tollit cum Nenupharis aqua. Cancrum curat cum Endivia. Confortat memoriam cum sceniculo vel Acoro: somnum dat cum lactuca vel papavere. Paralyin curat cum hyssopo, spasmus cum salvia, tremorem membrorum cum basilicone, omnes dolores corporis cum trifolio. Visum acuit cum sceniculo. Narium sanguinem sistit cum rosis. Tussim pellit cum capillo veneris, tremorem corporis cum basilicone; ad omnem appetitum valet cum corticibus citri, ad stomachi dolorem & correctionem corporis valet cum scabiosa, ad morsum venenosorum animalium cum aqua absynthij. Hemorrhoides arcet cum tapso barbaro, ad omnem passionem inferiorem valet cum millefolio. Ictericam sanat cum sero caprino & pentaphyllo seu quinque folio; Ad splenem facit cum tamarisco; Ad vermes puerorum cum Julepo rosarum; contra hydropisim cum Jua arthetica, fistulas sanat cum foremarino. Itaque ad cæteros morbos, ut ad apoplexiam, epilepsiam, febres ardentes ac pestilentes, sitimque intolerabilem: verum stomacho æstuante prius stomachum à bile evacuat liberabis; sic contra morbos uterinos aliosque innumeros ex humore quodam idoneo applicabis. Guttatim hoc oleum in potione fumendo & medicamentis etiam purgantibus & corroborantibus

rañibus alternis vicibus, vel illorum actionem, vel operationem promovendi, vel saporem tegendi gratia, rectè administratur, si benè paratum fuerit, dulce reddetur, aquam intercutem discutit, morbis uterinis adversatur, Arquatam, comitalem, morbum gallicum, omniaque hinc orta vitia mirabiliter sanat, humores per alvum educit, superfluos per sudores expellit, convulsioni ex aqua vitæ sumtum, morbo attonito, aliisque cerebri affectibus succurrit, vesicæ ulceratæ opitulatur, cerebri affectibus succurrit, ulcera maligna, cancrum, fistulas, herpes, phagedenas, serpigines, impetigines omniaque vitia cutis mirabiliter curat, ut apud Paracellsum invenies. Item podagræ, caduco, pustulis, hydropisi, syncope, suffocationi & præcipitationi matricis, analepsæ, catalepsæ convenit, stomacho tamen, ut supra dictum est, à bile benè prius evacuata, liberato. Oleum vitrioli præterea capitis quosvis dolores sanat cum aqua sambuci, buglossæ aut melissæ, trium guttarum pondere sumto, linteolo in eodem madefacto ac fronti imposito. Item contra vertiginem valet, si modo continetur, melancholicis prodest cum aqua buglossæ aut borraginis, matricem frigidam calefacit ascensumq; ejus à materia frigida curat, menstrua promovet superfluaque sistit.

REGULA.

Qui hebdomadis iij. continuis in jusculo carnis utitur, præservat eum ab omnibus ægrotudinibus. Oleum hoc resolvit aurum, hoc resolutum curat lepram. Qui pravis humoribus afficitur bibat iij. vel v. guttas cum aqua vitæ, expellit eos, item aperit oppilationes renum ac nervorum. Phlegmaticis dabis iij. aut iij. guttas in vino mane ac vesperi duabus horis ante cibum. In peste venenum depellit à corde, aliquot dies bibitum confert hepati eum venenum educit, post suscipit curam; podagricis fluxibus à frigiditate ortis adversatur; aqua communi mixta illitum: in calido jure sumtum stomachi appetitum reducit. Contra dysenteriam. ℞ ʒ iij. aquæ, madefac linteolum, superimponere, juvat. Trium guttarum pondus aut iij. cum aqua pimpinellæ singulis diebus jejuno stomacho datum ab omnibus ægrotudinibus, dum vivit, præservat, naturalem calorem conservans, roborans animum, & cor exhilarans omniaque membra. Apostemata in corpore curat duarum vel trium guttarum pondere, si capiatur in aqua liliorum alborum aliquoties, corpore tamen antea purgato. Qui hoc oleo salis cum aqua vitæ utitur, immunis erit à caduco dum vivit: hoc est, oleum salis in aqua vitæ sumtum in agone conservat ægrotum adhuc aliquot dies, si contacti sive convulsi manibus ac pedibus ex eodem inungatur, attamen fovendo prius ex sequentibus, ut potu juniperi, salviæ, foliis quercus, absynthij in aqua

in aqua coctis, oleo vitrioli ac falis ana melius habent, lethargum cum aqua ruthæ agreſtis pellit, purgat corpus cum aqua vitæ, vomitum reſtringit cum aqua aut ſyrupo cydoniorum: ſi æger fuerit humidi temperamentis, detur cum aqua plantaginis vel burſæ paſtoris una cum pauco diarrhodo: cōtra nodofitatem bibe cum vino malvatico, ſæpè tamen inter balneandum & ſuperpoſita petia, hydropem ſanat cum aqua ſua continuando, membris reſolutis prodeſt, ſi infricetur cum felle bovis: calculos pellit, & obſtructiones aperit, cum aqua raphani & tribuli marini: modicum ejus cum tantilla quantitate roſarum potum ſermonem amiſſum reſtituit. Dolenti ſtomacho cum bono vino aut malvatico, aut aqua abſynthij conyenit: ſed tribus aut quatuor horis nihil edatur, nihilque ante ſomnum bibatur: difficultati etiam urinae, febribus in peſte cum aqua acetofæ adjuſtis ʒ v. de ſpeciebus diamargariti frigidi, frigidum quendam morbum ſentienti da in vino bono aut aqua ardenti ſ. vel 6. guttas jejunè ſummo diluculo; & poſt 4. horas cibum capiat, contra febrim continuandum cum ʒ v. aquæ roſarum diluculo modicum ejusdem cum malvatico per 5. vel 8. dies continuatos ab obſtructionibus liberat, malam ſcabiem curat, ſi bibatur cum aqua fumarizæ, & myrobalanis conditis: renovat hominem cum aqua Endiviæ: qui catharro laborat is penna circumlinitam in oleum mergat, cum qua uvulam tangat, continuo tamen extrahendo inclinato capite patientis: multum aquæ à capite eſſuet, ultimoque parum ſanguinis, quod ſanitatis eſt ſignum.

OLEUM VITRIOLI PRÆSTAN-
tiſſimum.

ADDITIO.

RUBIFICA vitriolum eumque ebullire fac in vino albo ad ſiccitatem uſque: poſtea tere & pone in retortam & lento igne deſtilla: Primò exhibit aqua clara: deinde aliud recipiens pone clauſis benè juncturis, da ignem fortiffimum quouſq; nil amplius deſtillet. Deſtillabitur oleum rubrum ut ſanguis, & tamdiu cum ſuo phlegmate deſtillandum eſt, donec fiant una. Tunc accipe tantundem de optimo ſpiritu vini, ſimul miſce, ſine digeri, & in pellicano circulari, & cum dederit ſignum, ſatis eſt. Hujus circulari accipe lb j. cujus odor erit fragrantiffimus, cui adde camphoræ ʒ ſ. unicornu ʒ ij. ſ. ſpodij ʒ ij. Raſuræ cranij hominis, omnium ſantalorum an. ʒ j. fucci coralli ʒ ij. viſci quercini granorum & radicum peoniæ an. ʒ j. Moſci & ambræ an. ʒ j. ſine digeri obturato vaſe. De quo liquore da ad omnem ægritudinem, præſertim ad epilepſiam, apoplexiam cum rebus appropriatis. Ad colicam, febrim continuam & alias deſperatas ægritudines. ʒ. opij ʒ ij. ci-
namo.

namo. ℥ ℞. seminis papaveris utriusque an. ℥ ℞. Mandragoræ ℥ ℞. Mastice ℥ ij. pulveriscentur omnia cum ambra & mosco an. ℥ j. impastentur cum succo cydoniorum, & quando panis extractus est e furno imponatur, & cum sicca fuerint, ℞. hujus pastæ ℥ ℞. pulverisa & pone ad ℥ ij. Magisterij vitrioli, claudere vas, da tutissime ad omnes ægritudines corpore expurgato. Summum arcanum est in omnibus cerebri morbis, ut epilepsia, apoplexia, vertigine & similibus; stomachum languidum & ignavum corroborat; febrium sitim super omnia extinguit. In morbis cerebri propinare solet plerumque in conserva aliqua appropriata Betonicæ vel rosarum, fumatur jejuno stomacho. In febribus sic parat. ℞. aquæ rosarum ℔ j. acetosæ ℔ ℞. sacchari purissimi q. v. olei vitrioli ad gratam acetositatem, bibat æger quantum voluerit.

AD STOMACHVM, VBI AQVAM

suspectam habes.

ADDITIO.

℞. Melissæ Mani. ij. coquatur in ℔ vj. aquæ fontanæ donec tinxerit colore aureo, deinde adde florum rosarum rubrarum pugillos ij. florum roris marini pugil. j. cinamomi manibus fracti non contusi ℥ ℞. sacchari ℥ iiij. vel q. vis, saccharo dissoluto auferatur ab igne, decoctum cooperiatur & ubi refluxerit cola per manicam ter vel quater, postremò adde olei vitrioli q. satis ad gratam acetositatem, ultimò post debitam residentiam transeat per filtrum & potum habebis saluberrimum.

AQVA MIRABILIS AD MORBOS EPATIS,
lienis, rennum, omniumq; obstructionum.

ADDITIO.

℞. Vitrioli Hungarici ad rubedinem calcinati ℔ iiij. silicium fluviatilium optimè calcinatorum ℔ v. tartari ad albedinem calcinati ℔ j. in tenuissimum pulverem contusa marmorique inspersa collocentur in cellario humido per dies 14. vel plures resoluta per alembicum destilla ter, singulis vicibus repulverisatæ materie reassuso humore ad extracti modum: postea retortæ materiam injice cum suo phlegmate & lento igne destilla, phlegma primum dulce, postea spiritum acetosum aucto gradatim igne per 12. horas colligito: Ex capite mortuo calcinato salem extrahe, & cum eo spiritum acetosum circula majoris efficacis causa. Dosis cochlear unum alternis auroris in vino vel alio conveniente liquore. Tam brevi curat hydropicos, menses suppressos omniumque viscerum obstructiones, ut merito inter arcana non ultimum locum mereatur. Multa alia de vitriolo recensere possem, sed aliis Deo concedente plura dicturus, his interea utere.

Quo magis salia solvuntur, filtrantur, purificantur, plus de suo factore amittunt, & plus virium acquirunt.

DE ANTIMONIO AC VIRIBVS EIVS.

Antimonium plurimi doctores medicinæ venenum esse opinantur: si itaque venenum est, Dioscorides malè fecit, quod in collyriis adhibuerit, maleque fecerunt Arnoldus de Villanova, & Nicolaus Myrepsus, quod in castoreo pro antidoto contra vertiginem, paralysem, apoplexiam adhibuerunt; malè quoque Antonius Schneberg in catalogo medicamentorum simpl. pestilentiarum adversantium docet, tuto in quantitate parva assumi posse, Chemicè more præparatum, malè quoque Mathiolus laudat, & Bononienses etiam malè agunt, quod videlicet in morbis melancholicis eodem utuntur. Hos viros esse prudentes & doctos nec non in medendi arte exercitatos, nihilque temerè usurpare certum est.

Mathiolus ait, pestilenti veneno adversari; item febrim tertianam, quartanam, & quotidianam abigere, stomachoque laborantibus, nec non coeliacis prodesse, nam stomachum à vitiosis humoribus purgat. Ergò salutiferum medicamentum auctoritate Georgij Galli Schnebergensis, medicorum Bononiensium, Dioscoridis, Myrepsi. Ratio est, quia venena expellit. Quid præstantius est floribus Antimonij? quid oleo ejus dulcius? quid essentia extracta feliciter, laudabilius ac utilius? Usus horum longè preferendus venenatis & crudis illis medicamentis, scammonæ, esula, colocintide, thurbit, agarico. Purgatio enim est per secessum purgans hominem, super alia quævis arcana radicitus evellens, auferens quodlibet impurum à corpore humano, idque ab omnibus mundans ægritudinibus. Paracelsus ait, si tu medicinam hanc vel potius arcanum reperies, imperito ne cuiquam des, nemo enim vires in ipso latentes, contra omnes ægritudines enumerare potest, sed præparationes istiusmodi Chemicè fiant, necesse est, quas ipsi doctores ignorant, qui tempore pestis fugam dantes, sunt quasi Leyitæ, de quibus in novo testamento Christus loquitur, qui me ipsum aliosque bonos viros prætereuntes retro vituperant. Equidè in hac provincia & aliis locis multos, de quibus habito consilio doctores desperarunt curavi, apoplecticos nempe, coeliacos, pestilentia infectos, epilepticos & cõtractura quadam incurvatos; itè qui per quadriennium habuerunt nodosa gemma, aliq; nodosa membra, etiam ulcerata crura, multaq; alia vitia, insuper vulneratos transfixosque; item insanos, & qui serè per triennium insanierunt. Dosis autem antimonij hæc est, nimirum in principio accessionis morbi caduci dentur novem grana, post paroxysmum

Florum antimonij laudes.

Ignaris temporum, arcana aperire; hoc est, audaciam illis augere.

Antimonij præparatio ad ministratio.

num vel agitationem grano 8. vel 10. cum industria quadam, & à paroxyfimi recessu post horam, ut prius etiam, novem grana, & si morbus adhuc redierit, tertio processus hic repetendus est. Item febres curat ac discutit granis iij. cum aqua melissæ, chelidonii, aut vino generosissimo. Item morbum gallicum omniaque hinc orta vitia mirabiliter sanat. Eiusdem grana tria cum oleo sulphuris & oleo salis aut calcanthi pota vel potu sumta aquam intercutem paucos post dies curant. Antimonium præterea sudorem movet, tamque internos quam externos affectus curat, sanguinem calefacit & mundificat in omnibus venis à superfluitate, nihilque noxium illic in homine relinquit, generat bonum sanguinem & conservat humorem naturalem. Potuerunt etiam dari grana quinque cum theriacæ 3 j. cum vino ad bibendum ut moris est. Item apoplexiam aliosque cerebri affectus curat. Alop-
ciam tollit, appetentiam cibi aut appetitum summoperè corrigit, articulis membrisque omnibus succurrit, arenam expellit, asthmati aliisque thoracis vitiis à crassis ac pituitosis humoribus natis adversatur. Morbo attonito subvenit, auditum amissum reparat, aurium sibilo ac dolori surditati que medetur. Bilem utramque expellit de toto corpore, calculos frangit, caput ac cerebrum expurgat, comitialibus prodest, item cum essentia hellebori convulsioni medetur granis v. Cum aqua vitæ sumtum cor confortat, dolorem dentium sedat, faciei maculas flatusque ab alto corpore abigit, hemicraniam curat, hydropysin discutit inter dies paucos granis iij. aut iij. cum theriacæ 3 ℞. hepatis obstructionibus opitulatur, icterentiam curat, intestinorum dolores, erosiones & juncturas corroborat, lætitiā generat, leprosis sanitatem restituit: maximum enim pro lepra arcanum est, & quo nihil ejus oleo præsentius adinveniri potest; lienem rectificat, matricis dolorem sedat, menses movet, ejusque vigorem conservat, morphæam curat, nervorum durities lenit, oppilationes aperit. Os bene olens reddit, pectus mundificat ac pulmonem, podagricis auxiliatur, renes calefacit, dolores sedat, earumque duritiem sanat, spasmō confert, expellitque frigidum humorem, spiritus flatuosos ab alto corpore abigit, stranguriam dissolvit, tabidis denique purulenta excreantibus succurrit, thoracem adversus omnem noxam præservat, tumores duriores lenit, contra imbecillitatem corporis efficac est Diambra 3 ℞. cum granis iij. essentificati antimonij suscitandi nativum calorem, recreandique eos qui frigido torquentur. Item extrinsecus, ut canerosus medetur, cicatricem omnem, elephantiasim, fistulas, herpetem, lupum, scabiem omnem, phtiasin, omniaque cutis vitia mirabiliter sanat, idem ad ulcera maligna summum remedium est ulcerumque malignorum ac putridorum carnem à viva separat absque dolore. Item vulnerum dolores

omnes sedat, vulneribus incurabilibus desperatisque fatis commendari nequit, ad talia enim optimè valet, vesicam ulceratam mire sanat, ventriculum fastidientem vel nauseantem, & qui cibum continere nequit, roborat, frigusque ac æstum ejus restringit, vertiginem emendat, visum acuit, vocisque jacturam restituit.

PARACELSVS DE VSV ANTIMONII.

Tinctura ejus est ut in dolio vini recentis mense Septembri vel Octobri ad quasdam viginti mensuras ζ v. hujus tincturæ affundatur, ac una cum vino digerit, & mundificari sinatur. De hoc vino bibat æger tribus, quatuor, aut pluribus septimanis, aliis omninò potionibus omissis, ulcera tamen obiter communioribus munitur emplastris, operatur enim tinctura fatis intrinsicæ ad exteriora persananda.

ADDITIO.

De æveram integrum tractatum de Antimonio scribere: sed alia negotia me avocant, breviter tamen aliquas operationes hic adjungam.

℞. Antimonium & tere ipsum & in ollam amplam novam, & in carbonibus benè accensis pone, & permitte ibi stare donec fundatur. Deinde accipe salem nitri, tartari crudi an. ζ iiii. reduce in pulverem & benè commixta & cribrata projice supra lb dimidiam Antimonij fusi & benè liquati, paulatim projiciendo & baculo movendo: & cum videris ipsum liquatum instar aquæ, projice in magnam quantitatem aquæ cõmunis calidæ, & ibi resideat per 24. horas, postea cola per filtrum & iterum pone aquam calidam, ut tota salsedo abeat, & sic remanebit in fundo antimonium rubicundissimum. Tunc superfunde acetum destillatum & move, sine per aliquot dies in putrefactione, filtra, destilla ter in balneo reducendo acetum desuper & in fundo reperies oleum quasi butyrum dulce, recipe eam essentiam Antimonij & pone in quadruplo aceti destillati, & loca bociam clausam in furnum per 40. dies, extrahe & destilla per balneum, & Antimonium solutum manebit in fundo in olei forma, recedente aceto. Hoc oleum curat cataractas oculorum, lepram, cancrum, caducum, & multa in Chemicis præstat.

*EX VITRO ANTIMONII PARATVR
aliud oleum, sed sacra sacra.*

ADDITIO.

Fit oleum Antimonij cum saccharo candi rubicundissimum, servatis gradibus ignis, quod postea circulatur, circulato majori fit dulce & præstantissimum medicamentum intus & extra applicandum.

REGV.

REGVLVS ANTIMONII.

ADDITIO.

℞. Antimonii, salis nitri, tartari crudi an. ad libitum, pulverisā insimul, pone in ollam magnam inter carbones, & da ignem lentum circa, ut accendatur ignis intus, cave ab impetu furni illius, move baculo, & cum bene fufum fuerit projice in vas, cujus fundum sit acutum, feces supra remanebunt, Regulus verò in fundo, metalli instar. Hoc regulo plura ac diversa tam in medicina quam in Alchemia fiunt. Quod si partes duas Reguli & unam Mercūrij acceperis, olei vitrioli nostri duas partes coque donec lilij colorem induat mira pariunt, si ex iis spiritu vini tincturam extraxeris. Item de Antimonio. Si crudum Antimonium supra marmor cum aceto destillato trituretur; deinde cum quantitate aceti destillati in vase vitreo bene obturato per dies 20. aut plus in fimo equino ponatur digerendum, peracto tempore eximatur, filtretur, per destillationem evocetur: quod remanet circula cum optimo spiritu vini, habebis tincturam rubicundissimam, cujus vires non exprimo, sed filiis artis relinquo,

*QVINTA ESSENTIA MARCA-
sita SATVRNI.*

ADDITIO.

HÆc nobilissima est atq; dulcissima rerum omnium quæ fuerit materia, quæ omnia antecellit sua natura (aurum potabile excipio) quod à quinta essentia nostri lapidis superatur, quem non immerito, sed revera suo nomine, lapidem philosophorum vocamus. *℞.* Igitur minerale superius dictum, quod intus sit acutum, longum atque rutilans, contundatur & cribretur donec fiat pulvis impalpabilis. Hic imbibatur in vino forti optimo per triginta dies, vasque optimè claudatur. Animadvertendum autem ut ad ℥j. mineralis prædicti duæ vini mensuræ sumantur. Hæc in sole ponantur vel in simili calore: postea destillentur, lento primum, fortiori deinde, donec aqua prodiens rubescere incipiat. Et tunc aliud recipiens proponatur; aquam servato & satis diu in vase bene clauso sinas subsidere: tunc intra novem vel decem dierum spacium in fundo vitri aliquid nigri residuebit, de quo aquam quæ supernatabat sumito, ad cuius ℥ v. accipiatur ℥ j. β. radices cardopaci sive camæleontis minutim incisæ, quæ simul iterum distillentur. Altera aqua, quæ etiam rubra est, in destillatione vehementi opus habet igne, ut operculum candescat, tunc supra aquam oleum rubrum videbis, quod ab ea separandum est, coque modo sit oleum juniperinum, quod utrumque separatim custodiendum. Atque sic extrahuntur istæ tres aquæ ex Marcasita Saturni, quæ in se

in se quintam essentiam continet. Hæc ut extrahatur isto modo proceditur: dum subsidunt tres istæ aquarum species per 30. dierum spacium: in fundo vitri aliquid terreum invenies, sicut antea factum est circa primam aquam, & tum aquæ colentur, claræ à turbidis separentur, puræ retineantur, aliæ rejiciantur, postea in primo tantum gradu ignis triginta diebus in cineribus destillentur, donec coaguletur materia, & fiat lapis durus, colore similis granato.

Lapis contundatur & in aceto destillato solvatur, postea destillentur. Hæc aqua quæ prodit in vitro, super cineres in secundo ignis gradu ponatur, tunc invenies lapidem rubrum spineto similem, atque hæc est essentia quinta nostri antimonij. Hanc sibus utilem humano generi esse hæctenus non fuit compertum: Hæc omnes lepras sanat, omnes fistulas, scorbutum, omnes denique ejus generis morbos incurabiles, consumit omnes oculorum pelliculas & nubeculas: saporem habet dulcem, & non amarum, nec acrem duritiem aut crassitudinem, non refert alium quam colorem vini rubri. Hydropicis singulare est solatium, nam citò hydropem consumit, si ægrotus ejus medicinæ sumat quantitatem unius pisi in aqua violarum, sanat etiam paralytim, apoplexiam, morbumque comitalem, si sumiatur cum tribus guttis auri potabilis. Hic lapis ne pereat in locis siccis asservari debet & in semine Milij: si enim in locis humidis ponatur, intra quatuor mensium spacium corrumpitur.

BALSAMVS ANTIMONII.

ADDITIO.

℞. Antimonij in Alcohol pulverisati partem unam, menstrui Theribinthinati partes quatuor, probe misce, indantur vitro habenti collum longum, digeranturque in secundo ignis gradu tam diu, donec rubrum colorem acquirant, quod brevi fiet: effunde: menstruum aliud novum infunde, hoc tam diu facias, quousque totum dissolutum fuerit: per lenem ignem evoca menstruum: quod remanet instar gummi, est ad vulnera & ulcera admodum utile. Quod si per retortam compellere velis, Balsamum habebis: itidem de vitro facies, experientiæ. Chemicorum relinquo. R. à PORTU.

DE OLEO AVRIPIGMENTI.

HOc oleum cum melle illitum crassitiem extenuat, cum Terebinthina exceptum elephantiasim abigit, ani ulceribus & iis quæ cicatricem ægrè ducunt, prodest, purgat, extrahit, siccatur, supurationes discutit, adipe aut oleo commixtum concoquendi emolliendique vim obtinet, crustas urendo exiicat, quæ excre-
scunt

scunt reprimunt, pilos evellit, resina exceptum, Alopecias explet, *Vires olei auripigmenti.* phthiriasis medetur, narium orisque ulceribus, pustularum eruptioni cum rosaceo conducit, sordidaque ulcera purgat. Item inveterata, emanantia, quæ cicatricem non admittunt, nec non fungis similia sanat, impuritatem carnis consumit. Item graveolentibus narium ulceribus opitulatur, fistulis, carbunculis, gangrenis, nervis præcis, ramicibus humore contractis, carcinomati, & fluxibus subvenit: sive unguentis sive linimentis & oleis commisceatur, vel si ulcerum labia ter quaterve cum eo circumliniantur. Quod si ulcus id ipsum fluere incipiat, & cuncta quadam obducatur, hoc unguento ex butyro maiali, quod calide super aquam fabarum & decoctum lupinorum sigillique Salomonis effusum sit, resolvitur; ad ulcera hunc in modum uti licet, oleo auripigmenti, oleo myrrhæ, Therebinthinæ an ʒ ij. ad ulcera quævis, inquam, purganda, & carne implenda miscetur applicaturque. Sic olei Arsenici, hydrargiri an. ʒ ij. olei ex vitellis ʒ j. terebinthinæ lotæ ʒ ij. lithargyri ʒ ss. commiscentur, cancro & fistulis, ulceribus narium expedite curandis bis quotidie adhibeantur: vel olei auripigmenti ʒ iij. olei vitellorum ʒ x. Terebinthinæ destillatæ ʒ j. misceantur imponanturque ulceribus.

DE OLEO TALCI.

Oleum talci valet ad ulcera putrida sordidaque curanda, eorumque humores discutiendos ac dolores leniendos. Item unge faciem cum oleo, pulchrior erit, delentur enim rugæ, cutis albificatur, ac subilior fieri solet. *Modus faciendi oleum Talci. Camphora probatissima.* ʒ. Talci calcinati recentis partem j. olei camphorini ij. partes, pone ad locum calidum ut digeratur, tunc resolvitur talcum in pulcrum oleum, quod ad varios casus valet. Ita verò an bona sit camphora probatur, pone camphoram super simillaceum panem calidum, & si fluxerit bona est, si non, nullius momenti.

OLEVM CAMPHORÆ ETIAM

ita fiat.

ʒ. Camphoram, pinguedinem gallitarum, aut oleum nucis, destilla simul.

ADDITIO.

Camphora oleo amygdalarum incorporata omnem calorem renum tollit illita. Camphoram cum sacaro in calore balnei destilla & habebis pulcherrimum oleum in doloribus calidis. Camphora cruda gonorrhæam curat. Camphora duodecies sublimata per se igne lenissimo sæpiusvolvendo vas, tandem vertetur in oleum, quod bubones cum se resolvendo consumit, & gonorrhæam

nocturnam vetustissimam curat. Camphora accensa in medijs undis ardet.

DE OLEO LATERINO.

Oleum laterinum convenit omnibus morbis frigidis, est calidum, penetrativum & resolutivum; mollit dura, discutit tumida; opitulatur iis qui patiuntur epilepsiam, vertiginem, oblivionem, paralytum, spasmus, dolorem dorsi ac genuum. Item podagrae, vel alijs juncturarum ac nervorum morbis me detur, spleni, vesicae ac renibus; in dolore dentium, si infilletur in oppositam aurem, sanat.

QVINTA ESSENTIA EX MARGARITIS sic extrahitur.

ADDITIO.

Pulverisa margaritas, & in vino albo calido lavabis, deinde in optimo aceto destillato in sole solves vitro optimè obturato, ita tamen ut singulis tribus diebus renovetur acetum, & effusum diligenter servetur; solutis omnibus margaritis conjunge & destilla acetum, & iterum novum acetum solve ut prius, destilla ut ante, & semper aliquid de margaritis ascendet: retine & diligenter custodi, id reiterabis donec nihil de margaritis tibi restet amplius.

℞. Postea omne destillatum, adde ad mensuram unam margaritarum camphorae optimae ℥ ss. reducit enim nobilem margaritarum essentiam, ut nihil remaneat, sed tota margaritarum substantia per alembicum transcendat: habet enim miram vim volatilizandi, ut ita dicam, corpus margaritarum: destillationem adhuc semel repete. ℞. hoc ultimum destillatum, pone ad calorem non nimis fortem sed lentum, permitte exhalare acetum in vitro orificii satis ampli ut remaneat vigesima pars margaritarum: pone in vitro mundo cum alembico, per se destilla lento igne, priorem aquam exeuntem solum recipe: & ubi guttae flavescunt appone aliud recipiens, fortifica ignem, videbis transcendere materiam flavam crassiusculam, instar mellis. Haec est vera margaritarum essentia, in signe decus vitae.

DE PERLIS AC VIRIBVS EARVNDEN.

Essentiae perlarum grana sex ex humore aliquo sumantur, ad resolutionem nervorum & convulsionem: item ad marcorum senilem vel senectutis: item ad phrenitidem conducunt sumptis ex humore aliquo vi. grana: corpus sanum conservant, lacum vero pristinae sanitati restituunt, lac muliebre emendant, augentque naturalium partium vires, item abscessibus ulceribusque exceden-

edentibus, cancro & hæmorrhoidibus, medentur. Non autem is est perlas, hyacinthos, ac sapphiros, in aceto resolvi, qui in immam naturam transire, id est, redire possunt, ideo non usurpantur: sunt: de his male scribit Ulstadius.

DE LAPIDE IVDAICO ET VIRIBVS

ejusdem salis.

Al lapidis Judaici in potu difficultati urinæ conducit, & calculos in vesica existentes educit.

DE CRISTALLO AC VIRIBVS EIVS.

Leum Crystallorum ʒ ss. potu assumptum remedium singulare est, ad renum & vesicæ calculos atterendos, comminutionis, expellendosque & urinam promovendam: sal Crystallorum lculum educit, & lac muliebre cum additionibus adauget.

DE OLEO SARDÆ.

Leum ex sarda & hæmatite ad sanguinis profluvium valet.

DE OLEO SAPPHIRI.

Leum sapphiri ad insaniam, pestilentiam, carbunculos, & cordis palpitationem est utile.

DE OLEO GRANATORVM.

Leum granatorum ad cordis tremorem sputumque sanguinis commodum.

DE CORALLIS ET VI CORALLORVM.

Quinta essentia vel tinctura corallorum omnes interiorum affectus radicitus evellit, & corpus cælesti quadam vi in temperatum quendam habitum absolutamque & exquisitam comoderationem restituit, nam quemlibet morbum comitalem, & caducum in adultis ac ætate provectoribus, per quinque septimanas omnino subtrahit: Paracelsus: *℞.* Tincturæ corallorum ʒ. *ss.* dentur semper ante paroxysmum, & antequam morbus ipsum patientem arripiat, si percipi queat accessus. Sic etiam profluvium alvi à quacunque causa ortum, tam in pueris quam adultis cohibet, licet morbus ad extremum usque pervenerit. In quoque ulcera & sanguinem mundificat, & quacunque parte anantem quovis modo adhibita coerct. Eadem menstrua & vires quoscunque uterinos casusque patentes sistens, ad probam naturæ temperationem reducit, neque mali quicquam redivivi reliquis corporis partibus unquam esse permittit, sicut ex aliorum medicamentorum fere omnium usu accidit. Eadem quoque clancholiam, & insaniam curat: venenis resistit omnibus. Præparatio talis est. *℞.* Corallorum tritorum ʒ ij. aquæ ligustici *ss.* *℞.* salis

salis gemmæ, vitrioli albi an. ʒ ij. digerantur in secundo gradu ignis per mensem. ℞. rubram inde essentiam, coagula ac sequestra, si corpus non satis rubeum esset, tunc iterabis uti supra positum est. Dosis ʒ ij. cum aqua rosarum vel prunellæ. Adhæc eadem oculis imposita dolores eorundem sedat, defluxiones mirifice compescens & pustulas discutiens. Eadem intra corpus sumta, idem propemodum, sed non tam efficaciter præstare solet. Decem guttarum instar ex liquore aliquo idoneo exhibita mirabilia, tam in viris quam in foeminis, tamq; in junioribus quam adultioribus efficit.

AD PRÆPARATIONEM.

℞. Corallorum ʒ j. olei mirtyllorum ʒ j. olibani ʒ xv. salis fusi ʒ ij. misce & calcina per quartum gradum reverberationis ad 12. horas vel longius, post ablue cum aqua plantaginis. Quinta essentia corallorum ita fit. ℞. corallorum ʒ ij. cineris de cumino Romano & phascolis ʒ iij. aluminis præparati ad pondus omnium, misce & digere cum s̄b v. Alcohol vini exiccati per 2. aut 3. dies, tunc exicca, & erit crocei coloris omnino. Dos. a. v.

Nude contusa coralla tempestates arcent: Item urinam & alvum post longum tempus restringunt, mensesque mulierum, sine omni præparatione, præparata vero citius operantur, absque ullo periculo. Naturque in ovo quodam forbili ad ʒ j.

VSVS TINCTURÆ.

Corallorum administrationis ejus ʒ s̄ permisceatur aquæ cichorii vel chamedrios, aut gamandree ʒ x. & hujus mixti quarta pars ʒ j. item ʒ ij. propinetur ægro mane & vesperi, horis quinque ante prandium, aut totidem horis post cænam, idque sex aut septem diebus successivis, cibetur patiens levioribus, & potus ejus sit aqua destillata ex fumo terræ, cichorii, vel similibus, quibus tamen sobrie tantum utatur.

ADDITIO.

Solve corallos in aceto radicato, stent in digestionem per mensem, tingetur acetum, effunde & iterum aliud impone donec amplius tingatur, filtra, evapora, lava, exicca & cum spiritu vini circula, deinde destilla & supra marmor colloca, fiet liquor mirabilis & dulcis, da 6. ad 8. guttas in convenienti liquore, æge gratias Deo.

GEMMARVM PORRO LIQVORES.

UT adamantis, smaragdi, turcoidis, caducum ne redeat arcent, idem quoque efficiunt eorundem olea, ut oleum crystallinum ac Berillinum. Sciendum quod in lapidibus tria consideranda, substantia, virtus & operatio, habentur ad judicandum per opera-

In pretiosis Lapidibus 3. consideranda sunt.

operationes secretas de virtutibus efficaces & occultas. In quibusdam lapidibus sicuti sunt operationes naturæ & corporum supercælestium.

A PLANTIS.

Etiam fit lapis quidam optimæ virtutis & efficaciz secundum virtutem plantæ cujuslibet ac diversitatem. *Ex plantis fit vegetabilis.*

DE AVRO PHILOSOPHICO AC

Scribitur ejus.

Nunc de auro philosophico tractabimus. Omnes philosophi ajunt, aurum nostrum haud est vulgi aut commune, sed philosophicum, nam absque periculo omni ac nocumento humanum corpus (Deo Opt. Max. dante & adjuvante) sanat. Loquor hic non de Chemicis, sed vero ac naturali auro, quod nimirum absque omni corrosivo, vel absque venenosis, & corrosivis aquis præparatum est, cui tantæ virtutes attribui debent: nam elixir est vitæ omnemque morbum contagiosum pellit. Sed aurum potabile dicitur, quoties una cum aliis spiritibus aut liquoribus in substantiam quandam potabilem & quæ bibi potest, redactum fuerit, ejusque dosis est ℥ j. qualibet vice. Oleum auri est, cum ex sola sua substantia præter adhibitionem oleum jam factum est aureum, ejusque dosis est ut pondus x. granorum non excedat. Quinta essentia vero auri dicitur, quoties ab eò tinctura rubea tracta separataque fuerit à suo corpore: nam virtus activa quævis in tinctura existit; dosis ℥. Quintæ vero essentiæ auri est granorum iij. per vices aquæ vitæ bonæ, vel alteri alicui aquæ subtilissimæ commiscetur, maneque sub meridiem ac vesperi sumitur pro medicinæ exigentia. Quando aurum vel sulphur auri venit in corpus & à nostro balsamo apprehenditur, tunc clarificat balsamum sanguinis à fumo malevolarum stellarum. Quod si morbus esset in aliquo membro principali, sulphur hoc fermentare oportet forma specifica, alias in membris operandi vim nullam haberet: specifica autem transmutant hoc aurum ab una in aliam formam. Alia est enim natura balsami in sanguine, alia in cerebro, alia in corde, alia in splene. Hæc omnia scire oportet medicum & observare. Quod cum potabile inducatur, accipies de eo magnitudinem pisi & imponas in ovum coctum, demto vitello, ita ut durum solvatur, hoc ægroto utiliter propinabis, nam per se corroborat: diligenter tamen observandum est cuilibet, aurum philosophicum, quam primum vino aut simplici aquæ instillarum fuerit, argentea quæque vasa & instrumenta deaurare, si vero non fuerit juxta veram artem præparatum non inaurare, sed nigredinem tantum fuscam obducere. Aurum philosophorum durum, id est, coagulatum duobus aut tribus granis, secundum vi-

R r

dum vi.

dum vires humani corporis adhibitum vel applicatum, multa mirabilia efficit, etiam in omnibus ægitudinibus, cum scrupulo uno theriacæ melioris exhibitum aut aliis quibusdam medicamentis, ut sapiens quisque providebit. Cardanus lib. 5. de subtilitatibus rerum scribit. Aurum, ait, res est sane arcana perfectissima, temperamento æquali, ac mirabili proportione elementalium virium composita, cui nullum corpus mixtum æquiparari potest: vulnus cum illo factum non inflammatur. Vulgus medicorum magna simplicitate aureas catenas; nummos & his similia in liquore extinguit, vel cocturam quandam facere molitur & quidem aqua simplici, in turbida quadam potione, in melle, in jure aliquo aut vino ad confortationem spirituum ac membrorum principalem: vocatque liquorem illum, in quo extinctum est, ficto nomine apobamma. Sed quomodo vires cordis roboraret, cum solæ tractantium manuum sordes collectæ & ad hærentes à nummis illis hoc modo auferantur. Plurimi quoque ab unguentariis & vulgaribus medicis persuasi aurum lima comminutum deglutiunt, quasi vero struthionum stomachos ferrum digerentes habeant: nonnulli in confectionibus electuariis multisque aliis medicamentis, ut in Diathamaro secundum descriptionem Nicolai Elect. de gemmis elect. lætitiæ Galeni confectionibus cardiacis, aureisque Alexandrinis tantum non edere, verum etiam ex aureis vasis & edere & bibere delectantur. Verum cum in corruptibile quodlibet in stomacho hominis mutari non possit, ideoque nullam principalibus membris, ut supra dictum est, virtutem præbere posse videtur: sed aurum philosophorum & philosophice præparatum innumerabiles habet virtutes, calidis & frigidis, multisque aliis ac diversis defectibus similiter medetur, velut eruditus quilibet medicus per se & eruditionem suam fideliter æstimabit: in primis autem epilepsiæ, & contracturis cum præservando tum curando resistit. Contra caducum. ℞. liquoris auri ℥ j. deturque ante paroxysmum, una vero hora post adhibeantur ℥ v. tribus horis, idque sexies repetendum est ante paroxysmum semper & accessionem. Pro contracturis, dosis auri potabilis est ℥ j. qualibet vice. Super omnia substantiam cordis & principium vitæ confortat, habetque vim ut confortandi sic & exhilarandi cor; grauis iij. vel viij. nam per venas mesaraicas ad hepar, tandem ad cor, indeque per universum corpus facillime transferri potest: quin & desiccatur superfluitatem omnium aliarum sæcum a substantia cordis, & spiritus sua claritate illuminat, confortat sua soliditate, temperamento suo temperat sanguinem, præservat putredini resistens, eundemque purgans & superfluitates sua gravitate ad partes expulsionem inclinare facit, domat melancholiam & maniam: vires ac spiritus exolutos resarsit. Juventutem & con-

& conservare potest & virtutes partium in suis actionibus, insensatos quosque sanat. Leprosus & qui cum iactura pecuniarum suarum insulsis unctionibus mercurialibus ab imperita curantium plebe funditus sunt perempti, confert, sanguinem enim corruptum purificat, & ab excrementis omnibus humanum corpus solis sudoribus expurgat ipsumque juvenile quodammodo reddit, pravos quoslibet humores per poros expellit.

A D D I T I O.

Auri diaphoretici vera descriptio. Fac amalgama ex Sole & Mercurio, misce cum pulvere florum Sulphuris, cujus pondus sit triplum respectu amalgamatis; pone hæc omnia simul in scutella forti, in parvo calore per horam unam, postea accende Sulphur ut totum comburatur, & reperies aurum tuum valde spongiosum, quod pulverisabis diligenter super marmor, & inter terendum asperges hunc pulverem aqua vitæ optime rectificata, quando bene miscuisti, incende ignem in aquam vitæ, ut tota exardescat, & ita reperies aurum calcinatum idque ter facias: tere denuo super marmor, & adde parum mellis & salis communis præparati, postea impone scutellæ terræ, & infunde aquam calidam, & move, & sine aliquandiu quiescere, filtra & lava, quousque nihil mellis & salis sit amplius, & erit subtilis ut eo scribere possis. Tunc incorporabis cum triplo olei tartari, & exicca & pone in ignem donec rubescat, postea pone super marmor, & sol una cum sale dissolvetur rubicundissimus: si una vice non dissolvatur, oportebit quod non est dissolutum reiterare. Hoc oleum pone in matracium cum optima aqua vitæ, & pone in balneo per octo dies, & per alios octo in cineribus calidis, & tuum oleum reperies rubrum instar rubini: postea aquam vitæ extrahe per filtrum, ut sal tartari separetur. Lava sæpius cum aqua vitæ, eamque incende; oleum quod residet serva ad usum. Hujus auri potabilia virtutes tantæ sunt, ut eas numerare vix possim. Primo in calculi maximis doloribus propinquando s. vel 6 guttas cum vino albo, aut aliqua aqua æcommodata, confestim dolores sedat: & post horam unam calculum dissolvit & foras ejicit. In peste dum cor vehementer laborat pestilens venenum repellit. Contra omnia veneni genera est remedium præstantissimum, apoplexiam curat, hominem brevi tempore pristinae sanitati restituens: cancro medetur, & omnia ulcera, apostemata interna curat, contra omnes morbos desperatos & à medicis derelictos, modo non sit prorsus humidum in homine extinctum.

A L I U D.

Solve aurum salis spiritu, extrahe illum spiritum, & aurum remanebit in fundo vasis instar mellis, si aliquoties supra ad ipsum

R 2 z

repe-

reposueris; deinde affunde oleum Juniperi, tingetur statim, & attrahet ad se auri tincturam rubicundissimam; perge: legibus Chemicorum non licet ultra docere: his in laudem Jesu Christi utere & latere.

Impostores nonnulli sunt qui pro auro potabili receptam sequentem vendunt: Accipiunt auri limaturam, quam in vas vitreum indunt, & desuper oleorum camphoræ, Gariophyllorum fœniculi an. olei vitrioli guttatim ʒ ss. statim omnis illa materia vertitur in rubrum colorem, fumum satis magnum excitans, ubi tandem nulla fit auri solutio, imo tale, quale posuisti, idem reperis. Hanc Pragæ pretio 24. ducatorum emi, tibi gratis offero: sed cave ne cuiquam tale aurum potabile exhibeas: Ratio in promptu est:

Castrat per naves odore.

Camphora mares.

DE RECUPERANDA IUVENTUTE

Raymundus.

℞. Cælum philosophorum, id est, q. essentiam auri. Hoc mirabili potu potest senex mane ac sero ad quantitatem semuncie plenæ infra paucissimos dies ad tantam incolumitatem pervenire ut manifeste & sensibilibus sentiat, se ad pristinam juventutem devenisse; tamen cautela est, in hoc tempore vino moderate uti. Hæc est regula quam servabis, in detrimento senectutis & juventutis recuperatione.

IDEM DE CVRA DESPERATORVM.

HAbeas chelidonium, cujus flos & fructus est in calore auri interiorius, & quartum elementum per magisterium extrahere, quia est de elemento ignis, & tanquam liquor olei, & affige nostræ q. e. in quantitate unius grani tritici, & statim resurget in modicum spacium, si sufficiens erit patiens ad ipsam transglutendam, deinde conforta eum cum administratione nostræ q. e. per se, & scias quod perfecte curabitur, nisi dominus Deus voluerit cum omnino mori. Idem Lullius de cura lepræ; quæ advenit hominibus ex humorum corruptione vel venenorum inficientium natura, quia huic tale remedium & perfectam sanitatem intendimus procurare, si etiam per multum tempus vel modicum processit. ℞. arcantum solis & perlarum, & administra patienti per octo dies dando sibi mane unam plenam nucem, & sic plene curabitur. Nam hæc cælestis medicina est, quæ totam lepram cujusvis humoris peccantis infra modicum tempus curat. Item ℞. aquam factam ex fragis, & affige illam nostræ q. e. auri & perlarum & applica illi: aqua quippe harum palliat leprosos, si bibatur, aut liniantur maculæ; potissime autem si ipsam miscuerit aquæ ardenti, sicque omnem

omnem lepram cum suis speciebus perfecte curabis. *Hydropicis* prodest aurum potabile, cum oleo hellebori & sulphure.

PARACELSVS DE PODAGRA.

Pincipio purgetur podagricus plena ac perfecta purgatione, & ipsum arcano corallino, id est, colore à substantia separato & abstracto per spiritum vini, quo interveniente eliciuntur fluxus podagræ, adeo ut ne locus porro relinquatur podagræ; in hoc corallino arcano, quæ ex essentia auri est, tanta vis ac virtus inest, ut eam nisi hac purgatione medico deprehendi sit impossibile: fiat autem ista purgatio sexies aut septies pro vetustate sive duritie sive natura podagræ: Paracelsus solis essentia quinta nec non oleo lepram cum omnibus morbis tollit, renovat & restaurat, præterea visum corroborat & clarum perficit, in electuariis aurum potabile, item contra morbum catholicum seu Hispanicum, cum viij. granis in vino, aut theriacali aqua ʒ j. mane jejuno stomacho per 10. dies continuos, sumatur. Diaphoreticum enim medicamentum est, sudores superfluos & noxios quosque humores universi corporis expurgans, phthisicis, hecticis, lienosis, cancerosis & phagedænicis ulceribus, luposis ac fistulosis conducit, totumque corpus humanum à putrefactione & corruptione ad diem à Deo oprimo destinatum usque præservat. Quin etiam omnem morbi novitatem, quæ ex unctionibus & suffimigiis auri vivi aut Mercurij vulgi, item præcipitati, sublimate ac cinabrij, aliisque absurdis imperitorum (lethale pro remedio venenum exhibentium aut porrigentium) medicaminibus evenit, aut emergit, curare potest. Auri autem præcipitati dosis est, denarii dimidij pro junioribus, & pro adultioribus integri pondus, pesti medetur, cum theriaca, aquam intercutem, elephantiasim aliosque morbos curatu difficiles abigit, viscerum obstructions reserat. Qui venenum hauserunt, iis opitulatur. Idem ulceribus malignis curandis demum intro sumitur, in morbo gallico. ꝑ. auri præcipitati denarium unum, & misce cum electuario de succo rosarum ʒ j. Item specierum de gemmis ʒ v. misce simul detur uti moris est, bis terve aut quater sumatur; brevi extirpandam luem pollicetur, tum extrinsecus unguentis ac emplastris purgantibus feliciter ad sordida cavernosaque, non autem serpentina curanda admiscetur. Administratio tincturæ solis & usus secundum Paracelsum hæc est: Tincturæ ꝑ. solis aut auri ʒ j, cum ʒ j. optimæ theriacæ Venetæ permisceatur, & ejus mixtura propinetur ægro ʒ j. jejuno stomacho sub aurora: imperetur sudor & promoveatur stragulis in lecto: processus hujus administrationis repetendus, quoad ulcus eiciat sanguinem, aut alium quemvis humorem sanguinolentum, ut plerunque solet fieri; vel duodecima die,

Rr 3

curatur

curatur postmodum quocunque unguento voles vulnerario vel
stiptico.

DE LVNA ET ARGENTO PHILOSOPHICO

ejusque Viribus.

Argentum philosophicum est diaphoreticum in morbis ex ce-
rebro inflammatione, nervorum convulsione, morbo attoni-
to Cosmopolitico seu Hispanico, mania vel inania, & delirio: he-
patis, lienis, vel jecoris menstruorumque vitiis & obstructionibus
obortis singulare quoddam remedium est, expellit enim pravas
humani corporis qualitates per poros absque omni timore, peri-
culo, debilitatione, resolutione ac imbecillitate virium, confortat
membra principalia, spiritus vitales, ac totum corpus humanum
in pristinam sanitatem reponit. Argenti folia seu ramenta vulgo
adversus maniam, melancholiam, & ad cerebrum ipsum quoque
corroborandum, Electuario de gemmis, lætificantibus Galeni,
aurisque Alexandrinis immiscentur: Spagyri vero ex ipsa Luna
oleum eliciunt cujus duæ vel tres guttulæ in aqua florum Betho-
niæ, salviæ, melissæ adversus morbum caducum, omnesque cere-
bri affectus, exhibentur: corpus album & Luna fixa remanens
reducitur in Mercurium, intra paucos dies, & sit per se febrili ca-
lore præcipitatum, proditque in pulverem, cujus exhibentur grana
viij. contra hydropem.

VERA LVNE PRÆPARATIO.

ADDITIO.

Calcina Lunam quacunque ratione: si per aquam fortem lubet
calcinare, calx Lunæ diligenter exiccanda in tigillo, igne for-
ti tamen ne fundatur, sed stylo ferreo assidue movendo, mox
abluitur aqua communi & sæpius exiccetur. Exiccata super in-
fundentur quatuor partes optimi olei tartari, supra marmor mis-
ceatur & rursus exiccetur, teraturque: tandem imponatur furno
reverberii in ignem flammæ per 24. horas. Hoc peracto tere de-
novo totumque colloca in loco humido & solvetur in oleum: ut
separet oleum à tartaro, affunde aquam tepidam, quantum satis,
& agita simul & relinque subsidere oleum ad fundum, separa a-
quam à tartaro per filtrum, oleum Lunæ remanebit in fundo,
quod ipsum lavabis toties donec aqua non amplius sapiet tarta-
rum. Pius ille vir, cujus capitulo de auro potabili mentionem fe-
cimus, solet pariter saleem argenti epilepticis dare. Arcanum (si
vocare licet) magnatibus ducentis ducatis & plus vendere solet,
sic parat: Argentum in aqua forti solvit, solutum in aquam inji-
cit, & argentum instar nivis fundum petit: calcem illam lavat,
exiccat, deinde in vas vitreum cum duplo limaturæ plumbi indit,
& sic

& sic vas una cum materia supra carbonem accensum collocat, donec simul fluant: postquam refrigerint, sal album quoddam in superficie apparet dulce, quod sal argenti falso vocat. Sed cum argentum in eadem quantitate & qualitate invenissem, imposturam detexi: ille autem ita percitus, ad me inquit: nescis argentum suam formam plumbo communicare? Respondi: me talem philosophum ignorare, &c. de his plura in libro de imposturis alchemistarum.

ADDITIO.

Fac amalgama accipiendo Mercurium & Jovem, deinde conterere & misce cum oleo amygdalarum amararum, postea destilla; eo oleo sanabis fistulas: & cancerum mortificabis, absque ullo dolore.

DE IOVE AUT STANNO PHILOSOPHICO

ejusque Viribus.

STannum philosophicum morphæam, lepram curat, maculas faciei & excrescentias, oculorum inflammationes summisque dolores sedat, item oculis membrana obductis, per pennam illitu opitulatur, ulcera omnivaria sine ullo dolore sanat, eademque cicatrice obducit, serpiginem multosque alios morbos curat, uti pro sua quisque experientia diligentiaque medicus experitur. Dosis trium guttarum. Alyum sine difficultate movet tumoresque educit, item morbum Gallicum ex eodemque orta vitia, item vulnera curatu difficilia, ulceraque maligna etiam recentia adhuc, intra horas 24. sanat.

DE VENERE AC ÈRE PHILOSOPHICO

ejusque Viribus.

ÆS philosophicum educit cum aqua multa pituitam, excrescentiam in carne cohibet, fistulas cum mellis decoctione curat, lepras cum cera & nitro abigit, morphææ prodest, ad gingivarum excrescentias & callos utile est, sordes mundificat, scabiem quamcunque curat, absumitque carnosam narium: sedisque vitia depellit, papularum eruptiones cum vino cohibet, ulcera cum oleo ac cera usque ad cicatricem perducit, cicatricem offusamque æaliginem oculorum emendat, nomas sistit, cancrois ac serpiginosis auxiliatur, contra fistulas & reliqua ulcera valet, vulnera ab inflammatione tuetur & custodit, exiecat fluxus, uvam tonsillasque farina cum melle admota reprimat, in emplastris, ac unguentis, in unguento illo Apostolico & Ægyptiaco mistum, valet ad Chronica putridaque ulcera omnia curanda: verum æs postquam cum menstruo in oleum redigitur habet colorem smaragdinum, nec ad prædicta modo sed etiam si butyro misceatur ad

maligna quævis ulcera curanda valet, ad callos detrahendos, si fistulæ callo obduratæ immittatur: ad delendas omnis generis carnis excrecentias, sine ullo dolore: insuper furunculum quemlibet in collo vesicæ existentem curat, si emplastro aliquo permistum una cum oleo ceræ, ut decet imponatur.

AD CANCRVM ET CVIVSVIS. ORIS
VLCERA.

ADDITIO.

R. Auripigmenti ℥ ij. viridis æris ℥ j. β. vini albi generosi lb j. dissolve terendo in mortario & quod dissolutum est funde in vas fistile vitreatum, bulliat igne carbonum lentissimo usque ad consumptionem trium partium, ut non remaneat nisi quarta pars vini: tandem remove ab igne, & dum materia adhuc mediocriter calida est, superfunde aquæ rosarum & solani an. ℥ ij. Virtus istius aquæ est innumerabilis ad cancerum mammillarum, oris, gingivarum, noli me tangere, Polypum, mundificat quamcumque plagam antiquam sine ulla molestia patientis, in vitis oris abluitur intingendo penicillum in aqua prædicta. Dabo in sequentibus tutum & probatum remedium ad cancerum.

DE MARTE AC FERRO PHILOSOPHICO
ejusque Viribus.

Ferum Philosophicum attonito ex aceto mulso bibitum est contrarium, dysentericis optulatur, gingivas firmat stabilisque ac roborat, igni sacro ver Perlico illitum ex aceto resistit, papulas ac eruptiones sanat, cæliacis, hydropicis, lienosis, leprosis, cancerosis, luposis, fistulosis ac serpiginosis utile est, podagras illitum lenit, profluvium feminarum sistit; conceptionem impedit, contra scabiem genarum valet, alopecias replet, stomacho dissoluto medetur, cholericis & cholera laborantibus subvenit, sanguinem restringit, vulnera consolidat. Crocus Martis incarnativum quoddam est maxime consolidans, multisque aliis incognitis morbis similibus medetur vel adversatur.

DE CHALYBE AC VIRIBVS
Chalybis.

Chalybs extinctus in aqua potusque lienosis prodest, vinumque ejus cæliacis, dysentericis, cholericis, ac cholera infectatis & ventriculo resolutis auxiliatur. Sed oleum ejusdem majori cum utilitate ad prædictos effectus adhiberi applicarique potest: valet enim ad diarrhæam, lienteriam, dysenteriam, tum ad hepaticum fluxum, ad ventriculi corroboracionem, ad omnesque tam internas quam externas hæmorrhagias, si præsertim conferuis rosarum aut Symphyti commisceatur; in alvi autem profluvio de-

tur ad

rur adbibendum ʒ vel v. grana cum olei nucis muscatæ ʒ v. ex vino rubro: olei Martis unica tantum guttula cum decoctione quadam conveniente exhibetur, aut conservis quibusdam adstringentibus ad dictos usus permiscetur. Calcina limaturam Martis violento igne cum floribus sulphuris, donec rubescat, totaque ejus terra fœtida evanescat, hanc per diem integrum reverberato, tunc prodit in pulverem purpureum ac tenuissimum, quo, ut dictum, utere.

ADDITIO.

Si ferrum laminatum stratum supra stratum cum pumice straticaveris & reverberaveris, deinde aceto distillato ejus tincturam extraxeris, evaporato aceto, reperies salem rubrum, si sæpius cohobaveris, fiet oleum mirabilis virtutis.

DE SATVRNO VEL PLVMBŌ PHILO-

phico, ejusq; Viribus.

Saturnus aut plumbum philosophicum ad omnes combustiones, igne, aqua, vel oleo prodest, hæmorrhoidas sanat, ulcerum excrecentias cohibet, ulceribusque cancris ac putridis cum per sese tum aliis commixtum adversatur. Ignem Persicum sacrum, ut vocant, sanat, impetiginosis conducit, cava quæque implet, sanguinem suppressit. Oleum Saturni vel plumbi, loco humido solvitur, & oleo Terebinthinæ permixtum ad quævis maligna ac deplorata vulnera ulceraque brevi temporis spatio & inter paucos dies carne implenda curandaque præstantissimum est medicamen, & balsamus pretiosus, ad sistendam ophthalmiam cum fluxu oculorum & inflammatione, dummodo prius quam optime dulcoretur. Item membris convulsis resolutisque inunctum brevi eadem restituit, idem tumorem ex calida intemperie natum, ex eodem oleo ehamæmelino & olivarum discutit, insuper inflammationes quovis modo ortas & ambusta quælibet restringit, si pannus quidam cæruleus eodem imbutus superponatur, sed colica passione laborantibus aliisque intestinorum doloribus, grana iij. vel iiij. ex humore aliquo ad bibendum propinantur.

Hæc de mineralium ac metallorum viribus multiplicibus jam sufficient, quæ ubi præcedenti subtili quadam præparatione in liquorem rediguntur, mirabiles effectus habere deprehenduntur, juxta vulgarium tamen pharmacopolarum ac multorum aliorum imperitorum præparationem fere nullos, quia calor naturalis tam potens ac fortis non est, ut possit corrumpere & transmutare solem, Lunam, aliaque metalla, ut mutata in sanguinem nutrire corpus humanum, & spiritus vitales confortare, aliaque sibi à natura concessa negotia perficere possint aut valeant, dum in substantia sua duriori maneat. Hoc physicis perinde ac medicis omnibus

R r 5

commu-

communiter notum est, quod aquæ sulphuræ, aluminosæ aut thermæ habeant vim ac facultatem consolidandi: quanto magis aqua metallorum, de metallis præsertim perfectioribus extracta? omnia siquidem perfecta aut non perfecta metalla, dum in substantia sua duriori adhuc sunt, nullam vim aut efficaciam in medicinis ostendere possunt, quamvis de eorundem viribus attributis multi multum hinc inde jactare possunt, nisi juxta Aristotelem illorum ac communem philosophorum sententiam, absque corrosivis tamen & venenosis aquis in pristinam vel primam suam materiam redigantur, sic David in Psalmo ait, eduxit aquam de petra, & oleum de saxo durissimo, nisi quodlibet vertatur in aquam nullatenus pervenietur ad perfectionem.

ANNOTATIO IN SATURNUM.

ADDITIO.

℞. Minii lb ij. in vas vitreum indatur & acetum destillatum ad sex digitorum eminentiam affundatur: optime clausum supra cineres collocetur, moveatur baculo statim, ne fundo adhæreat, die sequenti effunde acetum, quod dulce esse debet, in aliud vas: novum aliud acetum impone & ut superius fecisti, fac, perge donec totum minium solutum fuerit: collectis omnibus acetis, filtro novo filtrare oportet, deinde in fimo equino per 15. dies putrefacias, peracto tempore destilla acetum ad tertias, id est, ut ex tribus partibus una remaneat, hanc tertiam partem pone in locum frigidum, ut in cellam, & sicut crystalli, tunc evacuabis acetum & crystallos accipe quos serva, acetum iterum ad tertias destillabis, & expones in locum frigidum, & iterum sicut crystalli. Hoc repete tam diu, donec habeas omnem materiam illam redactam in crystallos. Accipies ℥ ij. illius salis crystallici, serva donec dixerò quid tibi sit agendum: totam illam materiam crystallinam accipe, quam in retortam vitream luto optimo munitam ponito, cui recipiens satis capax adaptabis, clausis juncturis destillationem provocabis. Primo exhibit fumus albus, deinde rubrum oleum: ignem lignis siccis auge usque ad perfectam destillationem, separa aquam ab oleo in B.M. utrumque ad partem serva: oleum tribus vicibus rectificabis, aquam separatim pariter in balneo mundabis. Tanta prudentia atque sapientia hic senex præditus est: vix aliquis mortalium numerare potest. Ejus sudore & sanguine utere in omnibus morbis tam exterius quam interius agens Deo gratias. B. à PORTU.

BALSAMVS SATURNI.

Partem superiorem reservatam accipe, id est unciam illam, contere, & in vas vitreum habens longum collum pone desuper aquam

aque Terebinthinæ ꝑ̄ iiij. tincturam extrahe, ut ex floribus sulphuris fieri solet: tum sal Saturni in rubrum colorem rubini instar solvetur, in retortam pone, & ad modum aquæ fortis destilla primo lento igne, donec menstruum totum habueris, recipientem muta ignem auge de hora in horam, donec nihil amplius destillabit, & habebis oleum, cujus vires naturalem balsamum superant. Vulneribus, ulceribus, cancro, polypo, Noli me tangere tangendo bombace medetur: item vulneribus cruentis calide applicandó. De his plura in nostro libro Mineralium. B. à PORTU.

DE SANGVINE HUMANO AC

Scriptum ejus.

EX sanguine humano fieri potest oleum & sal, post hæc lapis rubeus mirabilis efficaciz at virtutis: cohibet fluxum sanguinis multasque infirmitates expellit. ꝑ̄ sanguinem humanum, putrefac in fimo calido, deinde destilla, & exhibit aqua candida ad modum lactis, postea augmenta ignem destillabis oleum, tandem scæces in fundo vasis remanentes rectifica ut albificentur sicuti nix, & affuso oleo ejus fiet lapis clarus ac rubeus. Sal humani sanguinis valet contra morbum articulorum, nec non podagræ, chragræ ac gonagræ medetur.

Tantum de præstantioribus & summe necessariis medicamentis jam sufficiat quorum omnium rectam præparationem edocuit ars Chémica, quæ ab imperito vulgo damnatur: non enim ex solis plantis, ut inepti multi putant, & toti orbi terrarum persuadent, sed etiam ex metallis gemmisque ac pretiosis lapillis, Theophrastica desumuntur vel extrahuntur remedia, quæ tamen non acria sunt, nec violenta, ut ignari & rerum imperiti clamitant: sed dulcissima, naturæque nostræ familiarissima, qualiaque spirituum præstantiam conservant, vivificant & ab impuritatibus, solis plerumque sudoribus expurgant, tota denique substantia non parum proficiunt, uti doctorum plurimi quotidie felici cum successu experjuntur; sed hæc iis sordere mirum non est, qui in scæcibus illis & impuritatibus ita sunt submersi, ut animus illorum ad altiora & subtiliora non possit emergere. Præterea sua pigritia, laborem in medicamentorum præparationibus requisitum fugiunt. Ego vero istiusmodi homines commoneo: vel ut discant meliora, vel ut melioribus institutis non invidiant, saltem ignota non reprehendant: sin minus, nihil tamen eorum conatus morabimur, quia futurum est, ut palmam ipsis frustra ringentibus obtineat veritas, & illas tandem tenebras suo fulgore dispellens singula cujusmodi sunt re ipsa patefaciat.

Andryæ

Vbi hunc pri-
mum tracta-
tum nactus
sum.

*Auctoris hujus tractatus nomen melates. Quisquis fuerit, haud dubie rerum uniuersarum peritissimus fuit, & uersusq; medicina notitiam insignem habuit. Cum ego tractatum de sale nitro doctissimo Goro, Wenceslao Laginsio, Pragensi Medico communi carum: in hunc Miscellaneum tractatum describendum dedit, qui tot erroribus scatebat, ut uerum sensum uix elicere potuerim. Tu humane lector, nostris lucubrati-
onibus faue & boni consule. B. à PORTU.*

P R A E P A R A T I O N I T R I.

APPONITUR nitrum foli, in ampla patina, vel alio vase plumbeo, donec albefcat, deinde redigitur in pulverem album, & hoc modo præparatum acquirit plus subtilitatis, vocari potest aphron nitron purificatum.

Vel calcinatur igni vehementi, donec albefcat, & gummofitas ita diminuetur valde, & majorem habebit calorem & subtilitatem in operando.

ADDITIO.

Liquefac paulatim nitrum in forti tigillo, eo fuso injice sensim sulphur commune fabarum magnitudine, donec nolit amplius ebibere, effunde in vas aqua plenum, filtra, coagula, rursus liqua, sulphur injice, hoc quinquies repete, ultimo solve, filtra, coagula, tunc paratum est.

OLEVM SALIS NITRI.

ADDITIO.

FUnde plumbum purgatum & desuper sal nitrum optimum ad libitum projice: & ibi in oleum fundetur: ab igne extrahe, congelabitur & à plumbo separabitur: serua in vitreo vase. Cum eo uti uolueris, ad ignem pone & cito in oleum vertetur, quod fixat perfectissime. Hoc oleum rectificatur destillando per retortam, nam humiditas transit & oleum rectificatum manet.

FIXATIO SALIS NITRI.

ADDITIO.

R. Salis nitri, limaturæ ferri ana, calcis vivæ ij. partes, tere simul & in ollam bene obturatam pone, & in furnum venti colloca, ut ardeat horis quatuor, cum refrixerit, superfunde aquam limpida, stet per noctem, tunc sal nitrum à calce separabitur, filtra, evapora, congela, exiccatumq; funde, & fluet in oleum fixum.

Ad

*ad omnes cutis defectus & vitia removenda: ut sunt naevi,
morphaa, ichthema, scabies, pustula, tumores,
serpigines, lepra.*

Dissolvatur nitrum præparatum, in aqua vel lixivio tepido confecto ex vitibus, vel rosas, vel salicibus, vel roremarino, vel salvia, vel hyssopo, vel lavendula, vel thymo, vel lauro, vel urina infantis pueri destillata, vel in aceto destillato, vel in succo limonum, vel melle purificato maceratur per dies tres, vel etiam in adipe anserino, vel cygneo; vel oleo amygdalarum applicetur cuti cundo cubitum: mane abluatur locus affectus aqua rosarum, vel fabarum, vel decoctione farinæ hordeaceæ, furduris tritici, & radicum malvarum.

Ad idem.

℞. Tragacanthæ electæ, quantum vis, macera in aqua rosacea, vel aceto rosaceo, donec resolvatur, adde pulverem minutissimum radicum Ari, seu serpentariæ septies maceratæ in aqua rosacea, & siccata in sole, pulverem Ireos, farinam orizæ: tantum harum specierum singularum quantum tragacanthæ, postea impone tantum nitri, quantum omnes superiores species consistunt pondere: appone igni moderato, semper agitando, donec nitrum liquecat, & eo usque perseveres donec crassescat tunc adde parum camphuræ, ubi talem consistentiam acquisierit, ut in pilulas facile formari possit, amove ab igne. Potes autem initio dissolvere parum moschi, zibeti, vel ambre, in aqua rosacea, vel in aceto rosaceo, si vis, & cum iturus es cubitum pilulam unam madesfacias, aqua vel aceto rosaceo, vel succo limonum, teque inungas, mane te laves aqua fabarum seu rosarum.

Ad serpiginem lotio.

℞. Nitri ʒ iij. salis communis ʒ i. aqua lapathij ʒ iiij. aceti squillitici ʒ j. dissolvantur & misceantur, hoc liquore calefacto intingas linteam, & frices vultum.

*Unguentum removens tumores, callositatem, &
durissem cutis.*

℞. Nitri, salis gemmæ, summitatum hyssopi, pulegii an. partes æquales: contundantur & incorporentur cerato rosato ad ignem temperatum.

*Experimentum ad scabiem, serpiginem,
pruritum.*

℞. Nitri: sulphuris, majoranæ, an. ʒ j. pulverisanda pulverisentur, majorana contundatur, misceantur cum oleo rosaceo, & fiat unguentum.

Lotio

*Lotio seu linimentum educens & curans variolos, rubē-
dinem & pustulas corporū.*

℞. Nitrum mixtum cum succo hyssopi, calthæ & camomillæ,
addito oleo amygdalarum amararum.

Contra lepram.

Nitrum temperatum cum vitriolo & ære viridi applicatum le-
pram removet.

*ad maturandā, mundificandā, & curandā ulcera;
carbunculos & fistulas.*

Nitrum mixtum cum therebintina applicatum & inun-
ctum.

Potio ad morbum icteritium.

Cochleare unum nitri haustum cum vino jejuno stomacho
icterum curat.

Linimentum ad morphaam.

Dissolvatur nitrum in vino albo vel aceto destillato, vel succo
limonum, coque iturus cubitum cutem frices.

*Unguentum dealbans faciem & cutem red-
dens clarā.*

℞. sem. psillii ʒ i. olei tartari ʒ iij. macerentur in vase plumbeo
tres dies: postea per sacculum exprimaturo maucilago, quæ misceretur
cum oleo rosato, in quo deinde dissolvatur ʒ j. nitri & ʒ j. salis
gemmæ, & fiat unguentum.

Ut capilli flavescant.

Nitrum temperatum cum lupinis contusis & aqua calida capil-
los reddit pulcros, si sæpe laventur.

Ne decidant capilli.

Dissolvatur nitrum in vino malvatico, coque locus fricetur;
postea beta imponatur confusa.

*Ad removendos pediculos, lentes & porrigi-
nem capitis*

Dissolvatur nitrum & terra samia in oleo seminum raphani &
applicetur.

*Contra nimiam humiditatem cerebri & capitis
sarfures.*

Dissolvatur nitrum in aceto albo, addatur pulvis olibani, coque
fricetur locus affectus.

Ad albificandos dentes.

Nitrum præparatum mundificat dentes, si eo fricentur.

Contra dolorem dentium.

Nitrum coctum cum vino & pipere, dolorem dentium miti-
gat, si teneatur in ore.

Ad dolorem capitū.

Nitrum mixtum cum succo foliorum & baccarum hederæ, & naribus haustum & capiti impositum acetum rosaceum dolorem sedat capitis.

Contra dolorem aurium, item suppurationem, sinuitum & oppilationem.

Immittatur auribus nitrum mixtum cum succo foliorum & baccarum hederæ & cum oleo amygdalarum amararum, camomillæ, violarum & rosarum tepide.

Ad omnes oculorum defectus.

Nitrum mixtum cum melle rosato vel vino malvatico, vel aqua endiviæ, immissum oculis caliginem fugat, maculas & lacrymas removet, visumque acuit.

Ad profluxum sanguinis è naribus.

Nitrum mixtum cum silphio, vel assa foetida, & admotum naribus sanguinem sistit.

Ad deformitates unguinum.

Dissolvatur nitrum in malvatico, apponatur cineribus calidis in cortice pomi granati excavati & linteis intinctis, applicetur unguibus deformibus.

Ad anginam, & gustus defectum.

Coquatur nitrum cum violis, addatur mel violatum, & pix liquida, vel cedria, fiat gargarismus.

Vel:

Dissolvatur nitrum in decoctione hyfopi & ficum, & fiat gargarismus.

Contra paralysem lingua.

Coquatur nitrum cum salvia, & posca vel aqua; aceto & sale, hanc mixturam adde fermento, quod immittatur pastæ, unde panis futurus est, hoc pane vescatur patiens.

*Contra paralysem & stupiditatem nervorum, privationem sensuum, convulsionem, distorsionem, puncti-
onem & spasnum.*

Utatur patiens balneo vel fomentationibus cum nitro bullito in aqua & sale, cui addatur salvia, lavendula, rosmarinus, thymus, hyfopus, origanum, putegium, saturecia, sambucus, mentha, marrubium, enula campana, polypodium quercinum, locus affectus unguatur oleo castorei vel spicæ, vel masticis.

Lotio pedum saluberrima.

℞. Fol. rosar. rubrarū, camomil. Beton. origani, salviæ, rutæ, an. m. j. immitte hæc sacco lineo, ligetur sacculus & bulliat in aqua sufficienti, adde nitri ℥ ss. parum salis grossi, & parata est.

Ad

Ad schiaticam & coxendicæ infirmitates.

℞ Nitrum cum decoctione ebuli, vel corticis radicum sambuci, & enulæ campanæ, fiat enema.

*Ad raucitatem, tussim, asthma, & alios pulmonis
& pectoris defectus.*

Nitrum coquatur cum hyssopo & ficibus, decoctioni immisceatur brassica, ex eaque bibat patiens.

Vel.

Dissolvatur nitrum cum posca seu aqua, aceto, in quo melissa macerata est, bulliat cum ficibus, & uvis passis, atque illo liquore utatur asthmaticus.

*Contra oppilationem pulmonis & contra gemitum
frequentem.*

Bibatur nitrum in ptisana.

*Ad lentos humores Ventriculi, ad ventositasem,
dolores intestinorum.*

Nitri ʒ j. cum melle rosato comesta, expurgat feces ventriculi, appetitum causat.

Ad suffocationem stomachi.

Bibatur nitrum cum asa dulci, vel posca vel aqua calida aceto & sale.

Vel.

Paretur lac amygdalinum, cum decoctione nitri, florum camomillæ, violar. Boraginis, buglossæ, melissæ, menthæ, foliorum rosar. asæ dulcis.

Ad torturas stomachi.

Nitrum & melissa epota in vino tepefacto tormina stomachi sedat.

Ad oppilationem hepatis.

Fiat decoctio ex cichorea, endivia, dente leonis, rosæ rubris, cui addatur nitrum, item fiat emplastrum ex nitro & oleo amygdalar. amararum, oleo rosaceo, aceto rosaceo, in quo chalybs igneus extinctus fuit, applicetur regioni hepatis.

Item præparentur clysteres ex iisdem decoctionibus, cum oleo amygdalarum amararum, camomill. melle rosato & nitro.

Contra splenem obduratum & tumidum.

Dissolvatur nitrum, fœnu græcum, rosæ rubræ & cappares in oxymelle, & aceto rosato, in quo chalybs candens extinctus fuit, bibatur jejuno stomacho.

Ad idem emplastrum.

℞ Nitri ʒ v. pulveris fœnu græc. vel lupinorum, aceti rosat. omphacini, olei amygdalar. amarar. ol. camomill. anethi, sambuci, radic. cappar. an. ʒ j. fiat emplastrum.

Ad

Ad passionem Iliacam.

Sumatur decoctio nitri, florum camomil. caltharum, hyfopi, menthæ, meliffæ, pulver radice Ireos, galangæ, afæ dulcis, sem. petrosel. feniculi, anifi, anethi, cumini cum amygdalis dulcibus, fiat lac.

Ad idem.

Fomentetur locus eadem decoctione, unguendo primum partes oleo camomil. anethi & amygdalarum amararum.

Ad colicam passionem.

Eadem decoctio sumenda est, & eadem fomentatio, quæ in iliaca passione.

Contra hydropem.

Nitrum comestum cum ficibus & hyfopo.

Ad idem.

Nitrum contritum cum ficibus & hyfopo, applicatum ventriculo, hydropem curat.

Ad idem.

Dissolvatur nitrum in decoctione ebuli, & sambuci, & ireos, fiat Enema.

Ad inflammationem testiculorum.

Nitrum contusum cum uvis passis, mixtum cum oleo violarum & rosarum tepidè applicatur, in forma cataplasmatum.

Ad carnositates & excrescentias Virga.

Nitrum mixtum cum cineribus pampinorum seu vitium & aceto chalybeato applicatur externe cum magno effectu.

Ad calculum renum & Vesica.

Comedatur nitrum cum oxymelle, & raphanis, addito melle rosato.

Ad idem.

Inungantur renes externe cum adipe cuniculorum mixto cum nitro.

Ad idem.

Adhibentur clysteres ex nitro, casia fistulari, decoctione cuniculi cum camomilla, capillo Veneris, petroselino, saxifragio, addito melle violato, vel rosato, cum axungia caprina.

Ad dissolvendam molam in matrice, ad suffocationem & alia accidentia matricis.

Propinetur nitrum cum succo camomillæ, mercurialis, hyfopi & artemisiæ.

Ad idem.

Fiat pessarium ex nitro dissoluto in succo hyfopi, calthæ, camomillæ, artemisiæ, mercurialis, oleo amygdal. addito galbano, asa dulci, & ambra griseæ parum, vel alipta muscata.

Ad recuperandas vires debilitatas.

℞. Picis nigrae, ceræ, colophoniz, an. ʒ iij liquefiant, addatur tartari ʒ i. nitri ʒ iʒ Sulphuris vivi ʒ iij pulveris piperis ʒ ij. Benioni ʒ ij. Euphorbij ʒ ʒ. laudani ʒ j. olei amygdal. amar. oli cypri. an. ʒ j misceantur, fiat emplastrum.

Ad sudorem provocandum.

Nitrum haustum cum succo camomillæ & calthæ in brodio.

Ad retardandum nimum sudorem.

Dissolvatur nitrum cum pulvere Ireos in oleo rosato omphacino, addito aceto rosato, inungatur corpus.

Ut agiles reddantur corpori partes.

Inungantur tibiz vel aliz partes corporis cum nitro dissoluto in oleo camomillæ.

Ad divertendum harreres febrü ante paroxysmum.

Dissolvatur nitrum in oleo oliv. vel potius in oleo amygdalar. amarar. vel anethi, vel sem. raphani, vel urticarum, vel castorei, vel spicæ, unguatur cervix patientis, scapulæ & spina dorsi, item tendones manuum & pedum.

Ad laxandum intestina.

Potetur nitrum cum pulvere Ireos, in succo crudæ brassicæ. Item bibatur nitri pulveris cochlear unum in sero lactis tepido, vel vino albo, vel decoctione uvarum passarum.

Ad combustionem.

Nitrum assatum donec nigrescat, & in pulverem redactum efficaciter imponitur combustionibus.

Contra morsus rabidorum canum & asiarum venenatarum bestiarum.

Nitrum liquefactum cum Terebinthina addito aceto & adipis anserino, vel suillo, applicatum morsus, curat venenosos, interim tamen acetum coletur per calcem vivam, & misceatur cum nitro, eoque vulnus sæpè lavetur.

Pro eo qui comedit Hyosciamum.

Nitrum dissolutum aqua tepida bibetur, postea pluma vel digito vomitus provocetur.

Pro eo qui comedit mandragoras.

Cieatur sæpè vomitus cum nitro & aqua calida, & melle, tum bibatur decoctio absynthij in malvatico cum nitro in eo dissoluto, ægroti caput aspergatur aceto & oleo rosaceo, adhibitis rebus graveolentibus, exerceat se vehementer patiens, sudoremque provocet.

Si quis comederit fungos.

Contundatur melissa, cum posca vel aceto, aqua & sale: in hac mixtura dissolvatur nitrum, hauriatur tepide, & inde vomas.

Si quis

*Si quis comederit inpreſtum Gel' can-
tharides.*

Accipiatuꝛ nitruꝛ cum aſa dulci diſſolutuꝛ in aqua tepida & melle; ita ut vomas poſtea ſæpè, deinde utaris trochiſcis de alke- kengi, cum lacte amygdalino.

Contra ſanguinem taurinum bibituꝛ.

Hauriatur nitruꝛ cum poſca & fale, cicatur frequens vo- mitus.

*Contra omnes ſtrangulationes, ſuffocatoꝛes, ob-
ſtruſtiones in geneta.*

Nitruꝛ ad hæc omnia præſtantiſſimuꝛ remediũ eſſe expe- rimento conſtat, ſive ſumatur interne, ſive adhibeatur in fomen- tationibus, balneis ſeu emplaſtris, dividit, ſubtiliat, laxat, rariſi- cat, ampliãt, extenuat, aperit, lubricat, evaporat, expellit, mundi- ficat.

*Ad conglutinandum aurum Gel' argentum, ſtem ad co-
lorandum aurum & argentum.*

Agitetuꝛ nitruꝛ & alumen plumæ cum urina pueri, in morta- rio cupreo, cum piſtaceo ejuſdem metalli ad ſolem, vel in cineri- bus calidis tamdiu, donec ferè deſiccatuꝛ fuerit & craſſuꝛ, poſtea eximatur & deſiccet uꝛ ad ſolem in vaſe plumbeo, redigatuꝛ in pulverem.

Ad dealbanduꝛ eo lincamenta & telam.

Diſſolvatur nitruꝛ lixivio calido, in eoque macerentur linteã- mina aliquoties expreſſa aqua, deſiccentur ad ſolem.

Ad purificanduꝛ lanam, pannuꝛ & filuꝛ.

Adhibeatur nitruꝛ, ut ſupra, cum lixivio calido.

Ad præparanduꝛ coruꝛ.

Nitruꝛ hoc modo ſumtuꝛ cum lixivio, & poſtea cum aqua calida coriuꝛ mundat & tractabile reddit.

Ad lubricanduꝛ pelles.

Laventur in aqua calida, cum ſapore nitriaco.

*Ad equuꝛ appetentiam dejectã concii-
liandã.*

Miſce ad ʒ i. nitri pulveriſati in eoruꝛ pabulo.

PANACEÆ VEGETABILIS

deſcriptio ſequitur.

Minera majoris vegetabilis q. vis antiſper calcina, donec pa- paveris erratici colorem induat, in vino albo quantum ſol- vi poteſt, ſolve: exicea, iterum ſuper tepidos cineres ſolve: hoc ſerva quod inſtar olei erit: ſi decem aut duodecim guttas dederis de tertio in tertium diem, purgat leniter, radicituꝛ po-

dagram pellit, modo ægotum confortes extracto dulci coralorum: exhibetur in syropo vel extracto ivæ aut vino dulci: non solum specificum est ad articulares morbos, verum etiam ad hydropisim,

ALIVD II. PRÆSTANTIUS.

℞. Supra dictam materiam ad perfectionem calcinatam, quam supra cupellam probabis veluti purum argentum, & cum suæ puritatis dederit signum, tolle, cum refrixerit; contere, & cum spiritu vini tincturam extrahe, leniter destilla: Iterum eundem spiritum impone, & hoc repete quater, vel donec per retortam simul transeant, habebis perfectam essentiam, quam circulabis spatio 14. dierum in balneo, separabuntur duæ essentiæ diversæ, una flava supranatans; altera in imo vasis rubeas: inferior est auri argenti que verum dissolvens, aliorumque lapidum: superior autem essentia est tartareorum ægritudinum verum catharticum: præsertim podagræ. His fruire & vale.

ELIXIR MELLIS.

Mellis optimi ℥vi. sume, & in aqua ter destillata solve, filtra idq; quater, aquam denique evapora, iterum atque iterum dissolve, tamdiu hoc faciendum est, donec ab omnibus sordibus & fecibus mundatum sit. Hoc facto ipsum mel pones in pellicanum per mensem, deinde per alembicum separabis leviorē partem in balneo, alteram verò partem destillabis in igne cinerum. Terram in fundo residuam calcinabis & dissolves in aqua pura amovendo per filtrum feces, tandem hac ratione omni humiditate privatum calcinetur lento igne per horam. Hoc iterum imbibes paulatim cum priori aqua, & in balneo coagulabis, deinde adde tantundem sui olei prius in igne cinerum extracti, digerendo & coagulando in spissum gummi, quod cum addideris reliquum sui olei, iterum digeres ut prius, compactus & spissus erit: universaliter conservat & mundificat humanum corpus ab omni imperfectione tam intrinsecè quam extrinsecè.

DE VIRIBVS AVRI POTABILIS, EIVSQVE PRÆPARATIONE.

Variæ sunt opiniones de auro potabili: nonnulli id magnificiunt, alii contemnunt: quare consultum indicare id quod res est. Hoc tamen commodius fiet, si primò consideremus vires & proprietates quas docti & expertes viri in suis libris auro tribuunt: secundo si perpendamus, num illæ proprietates ab auctoribus ipsi auro attributæ, rationibus etiam possunt demonstrari ipsi auro inesse.

Quod igitur ad primam attinet, nimirum auctoritates: Avicenna

Avicenna in suo tractatu de auro dicit, quod sit temperatum natura: & si lima comminuat uti liter misceri medicamentis cōtra lepram, profluuium capillorū, melancholiam, confortare cor, & impedire tremorem ejus, corroborare oculum si in tenuissimum pulverem redigatur: & in hoc ferè omnes medici, qui vires medicamentorum simplicium describunt, consentiunt: Longum & tædiosum foret, reiterare omnium auctoritates & opiniones. Si igitur tantas vires attribuerunt limaturæ auri, quid fiet si redigatur in formam liquidam & potabilem.

Qui cognoverunt debitam præparationem, ut redigatur in formam liquidam, & eo usi sunt in tollendis morbis, affirmant, quod habeat vim purificandi, expurgandi humores superfluos, tollendi fluxus capitis, & cor à malignis & tetris vaporibus liberandi, melancholiam pellendi, præservandi à lepra, spiritus acuendi, & epilepsiam sanandi.

Arnoldus Villanovanus in tractatu de vino seu elixire dicit, quod medeatur urinæ suppressioni. Archelaus philosophus ait, aurum esse vitæ humanæ thesaurum, sanantem infirmitates & morbos hominum, si de suo liquore aliquid sumatur: præterea addit, si vires ejus essent cognitæ, fore ut non adhibeatur amplius fides medicis, qui illud negāt, tum quod vereantur ne ipsi lucrum pereat, tum quod ignorent modum præparandi.

Raymundus circa finem praxeos sui testamenti inquit, aquam auri in potu exhibitam debito modo sanare corpus humanum ab omni infirmitate, quantumvis veteri, & medicum etiam non opus habere, ut urinam inspiciat, nec alia excrementa, nec pulsus explorare, sed ut suo saltem utatur medicamento, levi adhibita diæta, seu victus regimine.

Quod ad tantas & tam magnas vires attinet, quæ in auro repertiuntur, Avicenna tractatu de viribus cordis, capite de auro ait, illas esse à proprietate: & in eodém tractatu capite de Hiacyntho inquit, illam proprietatem non debere attribui materiæ à qua compositum est, sed singulari virtuti inde resultanti, prout in magnete apparet. Ideò philosophus quidam dicit illam virtutem procedere à tota specie, quam vocamus vulgariter, specificam: alij putant illam virtutem esse donum cœlestè influens quodlibet mixtum, secundum elementorum majorem aut minorem proportionem debitam.

Avicenna arbitratur hanc vim specificam indi rebus post primam elementorum complexionem. Sed quia ignoramus ejusmodi proportionem & quod nobis non est datum nosse ulterius: ideò ad experientiam confugimus, quia experiri in ejusmodi rebus medicis magis prodest quam argumentari: etiamsi non negemus inquisitionem causarum ejusmodi virium posse summa-

operè juvari lumine naturæ. Et si consideramus præstantem auri compositionem & complexionem, satis notum est multis viribus esse dotatum. Nam, ut Rhasis inquit, in auro sunt 10. partes calidæ, 10. frigidæ, 10. humidæ, 10. siccæ, aut si mavis decem cujusque proportionem, & hanc ob causam est quasi incorruptibile, quia quantum calor calefacit, tantum frigus refrigerat: idem de siccitate & humiditate esto iudicium. Cum igitur sit temperatum in sua complexione, habet etiam vim temperandi, quia materia est purificata à duabus humiditatibus superfluis, scilicet sulphurea inflammabili, & phlegmatica seu aquosa evaporabili, ut ait Albertus in libro mineralium. Hanc ob causam habet magnam vim purgandi humores superfluos & confortandi suum simile, scilicet humidum radicale. Præterea, quia ingreditur omnia metalla est fixum, & adversatur illi, quod non est fixum & infumum abit. Præterea habet proprietatem retundendi vapores ascendentes à partibus inferioribus: & quia est subtilis substantiæ, habet vim expurgandi humores superfluos: cumque sit incorruptibile, potest expellere humores corruptos, lepram, cancerum, & ejusmodi morbos similes: taceo jam podagram, febrem, quartanam, hydropem. Tandem quia est lucidum, habet vim repellendi humores & vapores melancholicos, obscuros, & tenebricosos, quibus nonnulli ægroti manifestè affliguntur, & dum id facit, dat bonum intellectum. Uno verbo dicam, bonitas substantiæ in auro reperta demonstrat valorem virtutis, & magnitudo virtutis excellentiam operationis, quod nobis apertè demonstratur per partes ejus essentielles, per materiam scilicet & formam. Materia enim nobilis, pura, meretur nobilem, excellentem & divinam formam. Et nobis sit licitum cum Platone æstimare, quod secundum meritum materiæ dantur formæ. Albertus Magnus lib. 3. mineralium idem probat. Et ut quidam ait, quo plus est materia sublimata & subtiliata à natura, eo capacior & dignior est ad nobilem & excellentem formam recipiendam. Sed præstantia materiæ auri in illo se patefacit, quod ignis, qui consumit & devorat omnes res alias, nullum detrimentum ipsi adfert, nec dimittit. Si consideremus formam divinam, reperiemus effectus incredibiles & fermè divinos. Hæc si diligenter examinentur, bono jure aurum comparabimus soli cœlesti, qui ut ferè totum universum & magnum mundum animat suo calore & lumine, sic sol terrestris, quem dicimus esse aurum, habet vim vivificandi Microcosmum, qui est homo.

Preparatio ejus talis est.

Recipe acetum bonum, quod destillabis tamdiu, donec incipiat inspissari, acetæ magna copia est destillanda, ut habeas fecæ ad suffi-

ad sufficientiam, quas retortæ impones, & extrahes aceti residuum, & cum videris oleum egredi, mutabis recipientem, & dabis magnum ignem, quousque nil amplius exeat. Accipe feces residuos in retorta & calcina benè, postea novæ retortæ imposito, addito aceto jam destillato, reitera destillationem, circa finem magnum ignem dabis: calcina iterum feces, & toties destilla, quousque acetum seum retineat totum salem, tunc sufficiens est ad solvendum aurum modo sequenti.

R. Aurum benè calcinatum, pone in matraccio, affunde de tuo aceto, & claude collum diligenter, pone supra cineres calidos & dissolve, quæ dissolutio fiet paulatim, non ut illa quæ fit in aqua regia, sed lente, quia est dissolutio philosophica & magistralis. Ibi dissolvens tuum fatis extrahit, quod visu dignoscas, effundes in retortam & destillabis dissolvens, & aurum manebit instar gummi aut salis, affunde iterum dissolvens tuum supra calcem ad dissolvendum, & procede ut antea tamdiu, donec habeas titulum quam seorsim servabis. Accipe stibij nostri calcinati quantum vis, quod pones in alembico, seu alio vase vitreo, affunde acetum destillatum, quo debilius eo melius, supernatet acetum ad altitudinem trium vel quatuor digitorum, maceretur 24. horis, noveatur quinquies vel sexies in die cum spatula lignea, filtretur postea acetum, & superinfundatur aliud, ut habeas magis purum, quod postea evaporabis ad dimidietatem, refrigeret deinde & pars salis tui coagulabitur in glaciem, quam auferes cochleari igneo perforato: postea reliquum evaporet, ut totum salem habeas, quem paulatim siccabis, ita procedes donec habeas salis copiam pro libitu. Accipe illum salem & pulverisatum pone in cucurbita ad dimidietatem plena, obtura benè, pone in B. per 10. dies, ut aqua fermè bulliat, & sal dissolvetur quasi totum. Postea pone retortam supra cineres in vase terreo, adjuuge recipientem benè lutatum & siccum, ne spiritus evanescant. Ignis sit ab initio lentus, augeatur postea, prout dissolutio requirit, & aqua vitæ jam instar venarum ingreditur recipientem, jam instar vaporum, & circa finem oleum veniet rubicundum: tunc augebis ignem infra & supra, ut tota retorta incandescat per 4. horas, refrigeretur ut spiritus quiescant, nihil movendo per totum diem.

Tunc materiam tuam collocabis in alembicum destillabis in balneo Mariæ: aqua vitæ ascendet primò subtiliter, & oleum manebit in fundo.

Accipe aquam vitæ, & pone supra salem auri, & sigillo Hermetis munitum pone in balneo tepido per 40. dies, si totum gummi non est dissolutum, effunde illud quod est dissolutum, rubrum instar sanguinis in aliam retortam, & affunde aliam aquam vitæ, sigilletur.

sigilletur & ponatur in balneo ut prius, hoc reiteretur, donec totum gummi sit dissolutum, & quod dissolutum est seruetur in balneo: ita enim erit efficacius.

Accipe omnes dissolutiones, & pone in retorta super cineres, luta recipientem, & da parvum ignem ab initio, & aqua vitæ exhibit, & ubi tota aqua exierit oleum egredietur rubrum instar sanguinis, quod innabit aquæ: tunc augendus ignis, & circa finem tota cucurbita sit ignita, & si nil amplius egreditur, habes dissolutionem in forma olei natantis supra aquam: si aliquid sit quod non exierit, aut aquæ supernatet, affunde aquam vitæ & procede modo dicto.

Dosis huius auri potabilis est 4. 5. vel 6. guttarum in cochleari aquæ appropriatæ, aut in spiritu Rosarum.

DE VIRIBVS OCCULTI SPIRITVS.

NOBILISSIMO, SUMMO PHILOSOPHO

*atque Mathematico, Domino Petro Winz, 10 Olmußenfi,
celebri Medico, Bernhardus G. Penotus à Portis
Aquitanus, S. P. D.*

QUI CUI D in ambitu circuli alicujus actu diffusum comprehenditur, hoc in centro ejusdem circuli simul continetur potentia collectum. Et quando hoc quod in centro potentia collectum est explicatur in actum, tum hoc quod in ambitu diffusum est actu, occultatur in potentia. Exemplum, Lumen cœli in infinitis & pluribus stellis est dispersum, & tamen in uno sole simul & semel etiam est collectum, & in quo est dispersum in pluribus circulus est cœli luminis, in quo autem est collectum in unum, centrum cœli luminis est. Lumen cœli duplex est, masculinum & foemininum. Masculinum dispersum in una dimidietate stellarum cœli æstivalium. Alterum foemininum dispersum in altera dimidietate cœli hyemalium. Rursus autem masculinum lumen cœli collectum est in unum, scilicet in sole: foemininum autem cœli lumen omne collectum in unum, scilicet in Luna: sicut nunc est cum dispersione & collectione luminis cœli: sic etiam cum dispersione, distinctione, & collectione rerum omnium aliarum similiter est. Sic omnes virtutes animales dispersæ in infinitis animalibus terræ, collectæ sunt in unum centrum in uno Leone: Et omnes rationes vel intelligentiæ animales in omnibus animalibus mundi dispersæ, in uno hominis capite in unum sunt collectæ.

Pari modo Terra matrix omniumque elementorum receptaculum est: in qua rerum abditarum vires omnes actu occultantur, quæ potentia erumpere possunt in formas específicas: unde

Rhasis

Rhasis libro divinitatis inquit: scias res naturæ subtili artificio ita simul colligatas esse, quod in qualibet re est res quælibet potentia, quamvis actu non videatur. Albertus lib. mineralium dicit, aurum ubique repetiri: quia non est res aliqua sine quatuor elementis elementata, in qua non inveniatur aurum naturaliter, in ultima affinitione: & ideo dicit ubique lapidis materiam reperiri. Item probat, quod maxima virtus mineralis est in quolibet homine & maxime in capite inter dentes, ut suo tempore inventum est aurum in granis minutis & oblongis, quod esse non potest, nisi in homine esset illa virtus mineralis, quæ virtus mineralis est in Elixire nostro.

Porrò terra quædam virgo delitescit in centro terræ, quæ summo studio investiganda est. Quam tu (ô omnium philosophorum princeps nostri seculi) optime nosti: Nosti terram unam altera meliorem esse, ergo eligibiliorem. Eam igitur rerum abditarum investigatores cognoscere diseant, qua cognita, à peccato originali per ignem & aquam est liberanda. Et rerum opificem, qui tanti thesauri divitias mortalibus patefacere voluit, celebremus, per unigenitum Jesum Christum. Hæc scripsi obsequii nostri monumentum. Tu verò & scripti & auctoris decus, & ornamentum, Vale beatissimè. Frankenthalij Kalend. Januarii 1594.

USUS ET DOSIS QUORUNDAM MEDICAMENTORVM SPA-

GIRICORUM.

LIQVOR PERLARVM.

POTISSIMUM arcanum in Perlis existit contra phthysim & consumptionem corporis. Nihil est quod humidum radicale magis conservet quam perlæ. Restituunt vires amissas, membra principalia confortant. Dosis à ℥ ss. ad ℥ j. in convenienti vehiculo sive vino, aqua aut conserva.

LIQVOR MATRIS PERLARVM.

Specificam vim habet ad matricem confortandam, conceptionem promovet & febribus quoque utilis est: semper cum convenienti liquore administrandæ sunt essentia: dosis ejus est à ℥ ss. ad ℥ j.

LIQVOR CORALLORVM.

Rectificat sanguinem & omnem superfluitatem aut noxam ejus mirabiliter consumit: mulieribus etiam sanguinem menstruum, si justo tempore non fluit, promovet, & in temperantiam reducit;

reducit: si verò abundet, eundem sistit: sanguinis sputum persanat, dysenteriam curat, cerebrum confortat, spectra & incubos abigit: ejus dosis à ℥ ℥ ad ℥ j cum aquis convenientibus.

LIQVOR OCVLORVM CANCRI.

Caleulam mirificè expellit per se, vel cum oleo crysalli commixto sumptus in aqua raphani, vel pimpinellæ, aut ejusmodi. Quicquid etiam venenatum in corpore existit, educit: vulneratis tutissimum præservativum à malis accidentibus: dosis à guttis 15. ad 17.

LIQVOR CRYSTALLI.

Calculo renum & vesicæ medetur, & resolvit omne Terrarum in quacunque corporis parte adhærens. Hinc podagricis plurimum conducit etiam ab extra inunctum: Syncopi & aliis morbis capitis apprime conducit, & cerebrum confortat: datur à guttis 15. ad 16. in aqua aliqua appropriata aut vino.

OLEVM GRANATORVM.

Confortat cor; venenis resistit: & Tartarum quoque resolvit. Datur in vino maluatico à ℥ ℥ ad guttas 16.

SPIRITVS TARTARI.

Pleurisi medetur cum aqua theriacali, aut si ʒ j. spiritus cum ʒ ℥. Theriacæ detur, post sex horas repetatur, & sudores provocentur. Eadem etiam ratione pestem, carbunculum & Anthracem curat, omnibus putrefactionibus totius corporis resistit & eandem expellit, Tartarum resolvit. Dos is ejus à ʒ ℥. ad ʒ j.

PRÆPARATIO CRYSTALLORVM

cæterorumq; lapidum.

Calcina crystallum: & in tenuissimum pulverem supra marmor contere: iterum sulphure & sale nitro calcina: & per diem & noctem reverbera. In vas vitreum longum collum habens indatur: & acetum Terebinthinatum superimponatur: obturato vase, supra cineres calidos pernoctetur, sequente die quod solutum est effunde, custodi, novum iterum acutum, ut supra fecisti, ponatur. Hoc tamdiu repete, donec Crystallum habeas solutum. Acetum in quo solutus est Crystallus filtra: in balneo evapora, remanebit in fundo sal Crystalli. Accipe, contere, & supra marmor insperge: solvetur in liquorem, & sic de reliquis preciosis lapidibus.

OLEVM BALSAMI ARTIFICIALIS.

Colicis doloribus ex Tartaro resolutio ortis cito medetur, si ejus guttæ 6. aut 7. in vino dulci exhibeantur. Calculosis mixte prodest,

prodest, ab extra membris contractis inunctum eadem resolvit. Mirum enim in modum nervos roborat.

DE VIRIBVS SPIRITVS

succini albi.

PRæsentissimum remedium & præservativum est iis, qui vel à paralyfi vel epilepsia aut ejusmodi morbis sibi metuunt: si enim alternis diebus aut in septimana bis vel ter aliquæ guttæ hujus spiritus in aqua lavandulæ aut lilij convallij vel Betonicæ sumantur, à prædictis morbis tuto præservant: à pestilenti etiam aere & ejus infectione præservat, si singulis diebus 2. vel 3. guttæ accipiantur cum vino: & gutta una naribus inungatur: idè præstat si rotulæ ex saccharo albissimo & paucis spiritus succini fiant, & de eis una gutta aut altera singulis diebus accipiatur.

In paralyfi mane & sero exhibentur 4. aut 5. guttæ in aqua lavandulæ, & gutta una sub lingua cum pennula ponatur. Mire enim loquelam restituit & cerebrum confortat. In nucha etiam inunctus utilissimus est, nervos & membra contracta optimè restituit, præsertim in paralyfi, per se vel aliis balsamis admixtus. Calculosis optimè conducit, pellit per urinam illam materiam calculosam, & Tartarum venis adhærens resolvit, partum faciliat si guttæ tres in aqua liliorum alborum tempo. e necessitatis exhibeantur. Idem præstat si cum paucis axungie serpentis misceatur & umbilicus mulieris inungatur. Mulieribus suffocationem aut strangulationem uteri patientibus præstantissimum remedium est: naribus & præcordiis inunctus, & si fieri potest, per os sumptus palpitationi cordis & deliquio animi prodest, confortat enim secreta quadam vi omnia membra principalia.

LAVDANVM OPIATVM.

TUtiissimum & saluberrimum medicamentum est ad omnium generis dolores in toto corpore existentes sedandos & curandos absque omni noxa, resolutiones enim mineralium, quæ aliquando mira symptomata excitant in corpore, & mirifice, & intra paucas horas sedat & tollit. Catarrho dolorifico medetur. Tussim, quæ ex destillationibus ad pulmones causatur, curat: Lienteriam & diarrhæam etiam sanat: Colicos dolores statim sedat. Exhibetur in forma pilulæ parvæ numero iij. gran. aut à granis iij. ad v.

TERRA SIGILLATA.

CONtra omnia venena præstantissimum remedium est: si pondere ʒj. cum olei Amygdalini recentis ʒj. exhibeatur, ea ratione pesti & aliis morbis acutis utilissimo est remedio: potest per se

per se vel aliis medicinis admixta dari: dysenteriam & omnes fluxus ventris perfanat cum aqua Tormentillæ pondere ʒ ſs. aut ʒ j. pro ratione morbi, data epilepticis quoque utilis est. Ab extra omnes venenatos morfus animalium venenatorum curat, si cum ſalvia quaſi pulmentum fiat & loco dolenti illinatur: vulnera quoque conglutinat.

AURVM DIAPHORETICVM.

In morbis acutis.

OMnem materiam venenatam è corpore propellit per sudorem, quem ſummopere movere ſolet: in morbis acutis, ut in peste, plethriſi maximè conducit. Hydropicis anhelofis ſubvenit & ſpiritum faciliat. In febribus poſt purgationem utiliſſime propinatur, præſertim quartanis. Obſtructiones & oppilationes venarum reſerat, & ad plurima corporis mala ejus uſus eſſe poterit: doſis à ʒ ſs. uſque ad ʒ j. pro ratione morbi & perſonarum, cum convenienti liquore.

SPIRITVS VITRIOLI VENERIS.

In epilepſia, paralyſi, ſpasmus, Lethargo.

Matricis ſuffocationibus.

Summum arcanum eſt in epilepſia: item in paralyſi, ſpasmus, lethargo & ſimilibus morbis: Suffocationibus matricis medetur, oppilationes aperit, reſtringit calores præternaturales in aquis appropriatis datus: doſis ejus eſt à guttis 8. ad 12. uſque ventriculum quoque roborat & febres in eo conſumit: capitiſque doloribus utiliſſimus eſt: in morbo epileptico ante & poſt paroxyſmum datur cum aqua pæoniæ aut ſorum Tiliæ.

OLEVM VITRIOLI VENERIS.

Ventriculum roborat, Tartaream materiam conſumendo.

Nihil eſt quod magis ventriculum quam hoc oleum roborat. Omnem enim in eo ſuperfluitatem, & Tartaream materiam conſumit, & educit: febres ſere omnes citiſſime curat, ſi ante paroxyſmum guttæ 5. vel 7. exhibeantur in aqua Absynthii, aut quod melius eſt, cum ʒ ſs. ſalis abſynthii, appetitum amiſſum per ſe cum pauco aquæ menthæ vel cum conſerva Anthoſumptum reſtituit & famem inducit. Eſt enim hoc oleum verum acetuſum eſurium, quod nullum Tartarum, ſi frequentius uſurpetur, in corpore adhærere ſinit. Calculum renum educit, pœdagricis perutile eſt. Calores hepatis potenter reſtringit, ſi cum aqua acetofæ aut cichorii bibatur. In prunella & aliis affectibus oris & putrefactionibus dentium, fiat ex eo & aqua prunellæ gargarismus, ſicut ad ſb j. aquæ ʒ ſs. olei vitrioli Veneris addatur & eo ſæpius os colluatur: doſis ejus à guttis tribus ad quinque in vino vel aqua deſtillata.

DE VITRIOLO ALBO VOMITORIO.

Vomitorium.

Diſſolve vitriolum album in aqua pluviæ, filtra, evapora uſque ad corticem ſive pelliculam, relinque in frigido per dies quatuor,

uor, fient cryſtalli, exime, iterum evapora, ſic ut prius: lapillos in parvo calore exicca, & fient ut calx; hoc, ter reiterando, coagulando, diſſolvendo, denuo fac cum aqua roſarum ter & eſt præparatum: doſis ꝰ j. ſ. Hanc doſim accipe, diſſolve in aqua Beticæ, ſaccari candi, filtra omnia & tepide bibe, evomes ſine dolore: cerebrum purgat, epilepſiæ medetur, poſtratum appetitum conciliat.

Epilepſia medetur.

Poſtratum appetitum conciliat.

COLCOTAR.

Colcotar eſt vitriolum ad rubedinem calcinatum: ſi urina ſani hominis inſpergatur & exiçetur, iterum inſpergetur, & hoc iterum deſtilla ut fieri ſolet oleum ejus; ſepara phlegma, quo omnes inflammationes curantur: eſt in doloribus podagricis præſidium præſens: corallos & margaritas ſolvit. Multa dicenda adhuc, quæ brevitatibus cauſa omittimus.

Contra podagram & inflammationes.

DE MERCVRIO ET REGVLO.

Mercurij ſublimate partes ij. Reguli partem unam deſtilla, ut artis eſt: prima aqua Scrophulas ſanat: ſecunda, quæ inſtar lactis emanat, carcionata, peſtem, luem veneream: reliquas ſepares: doſis à gr. j. ad iiij in aqua ſolani & plantaginis an. 3. j. Reſtificando ter mira facit: quod experientia comprobabit.

Scrophule, Carcionata, Peſtu.

LIQVOR MERCVRII DIAPHORETICVS.

Maximus ejus uſus eſt in morbo Hiſpanico proſtigando: & Hydropicis perutilis: egregie ſudores movet: doſis ejus à guttis 10. ad 15. in vino dulci.

Morbo Hiſpanico, hydropicis perutilis.

MERCVRII LIQVOR ITA FIT.

Purgetur Mercurius ſale ſiccato & ſublimate cum vitriolo, ſale communi & ſale petræ, ut artis eſt: poſtea aceto deſtillato ſolvitur, deſtilletur acetum, materia ſiccetur, poſt ſpiritu vini correcto digeratur, donec in mucofam pinguedinē tranſeat. Hinc liquor extrahitur & in arena fortiffimo igne urgetur quoad humor actis inſtar exſtillet: hoc iterum affunditur & oleum albiſſimum ac ſuaviſſimum omnis erodentis facultatis exors provenit: per oſiſumptum veſicæ, faucium aliarumque partium abditarum exulcerationem perſanat, & renum morbos per ſudores urinamque liſcutit.

Veſicæ, faucium, renum exulcerationem perſanat.

S A M E C H.

Medicamentum eſt ad perſananda vulnera breviffimo tempore, ejus mentionem facit Theon Archidoxis de extrinſecis, &c.

Samech eſt ſal tartari.

OLEVM

Venenis resistit & maxime sudores promovet, febres pellit & omnibus morbis frigidis utile est, si guttæ 5. vel 7. in vino vel aliqua aqua destillata bibantur.

BALSAMVS HYPERICI.

Est descriptionis Paracelsi in Magna Chirurgia. Felicissime sanat vulnera: discutit tumores & sanguinem concretum et casu, &c.

BALSAMVS SVLPVRIS

compositum.

Dosis est ʒ ʒ. vel quantum in prima parte cultelli contineri potest, præservativum à peste tutissimum.

BALSAMVS SVLPVRIS

simplex.

Datur ʒ j. pondere cum ʒ ʒ. theriacæ, in peste & pleurisi. Tussim curat, &c.

MODVS COMPONENDI BALSAMPVM

sulphuris.

R. Olei terebinthinæ ʒ iiij. florum sulphuris ʒ ij. flores sensim imponantur, ut eo melius solvi possint, vitrum sit supra cineres calidos, moveantur sæpius. Hoc totum sinito in arena calida, ut fiat picis instar, quod octo vel decem horarum spacio fiet: ignis lentus sit. Tandem huic materiæ superaffundatur spiritus vini optimi ad eminentiam trium digitorum, & relinquatur supra ignem lentum, & vini spiritus fit rubeus, quem effunde in aliud vitrum: novumque spiritum affunde facibus: & rursus tinctus erit: quem etiam sensim separa & utrumque spiritum simul junge: Spiritum viri tinctum impone in cucurbitam & apposito alembico extrahe partem illius spiritus, & tinctura sulphuris manebit in fundo, quem ad usum serva; datur suspiriosis & à tussi vexatis propter pulmonum affectum in aqua hyssopi vel syrupo liquirizæ. Hic est balsamus sulphuris simplex.

BALSAMVS SVLPVRIS

compositum.

Florum sulphuris ter sublimatorum ʒ ij. camphoræ ʒ j. olei terebinthinæ ʒ iiij. flores & camphoram tritura & cribra per se taceum, pone in cucurbitam stricti oris, superfunde tuum oleum omnibus bene obturatis, colloctur vas in arena, da ignem lentum per duas horas, ut arena caleseat, postea augeatur ignis, vel bullire incipiat in vitro: sic sulphur vertetur in oleum.

Hic est balsamus admirandus ulceribus & vulneribus medendis: item intrinsecus in febribus, in peste, in colica, contra vermes, tumores

tumores discutit & remollit: ut graduetur, ponatur in loco calido & tepido per sex dies: ad digestionem datur vel in vino, vel syrupo, vel decoctis convenientibus pro libitu.

SECRETVM IN PESTE.

Balsami supradicti ꝑ ij. theriacæ optimæ ꝑ ij. croci ꝑ s. misce, digeratur 15. dies. Hoc unge metacarpion, arterias temporum & spinam dorsi. Datur etiam intra corpus ꝑ j. in liquore diaphoretico, pellit venena omnesque ictus bestiarum venenatarum.

LIQVOR SVLPVVRIS.

Sulphuris flavi libram sublima, & aquam quæ egreditur serva: prædictorum florum accipe: Aloës, Olibani, Myrrhæ, croci tantum quantum de floribus: aquam serva, si copiam tenes, supra micam panis recentis rectifica, hic liquor est balsamus pulmonum: quem hoc modo administrabis.

Betonicæ, liquorizæ, pulmonariæ, Imperatoriæ, polipodij ana, fiat decoctio: hujus potionis mane & vesperi calefactæ, patienti propina zyphum, cui 20. guttas supradicti balsami impones, mirabilem videbis effectum, interea patiens purgandus est magisterio tartari vomitivo. Liquor iste sudores provocat, pestem pellit, omnemque hepatis inflammationem & ejus obstructions aperit.

OLEVM MARTIS.

Adstriktivum est, ideo morbis dissolutis, & dysentericæ, lentericæ medetur, guttæ novem vel 12. in aqua radices Tormentillæ exhibentur. Hydropicos post evacuationem aquositate magnopere juvat. Catarrhos quoque subtiles, qui interdum pulmones lædunt, sistit.

OLEVM ANTIMONII.

Purgans est medicamentum: per inferiora enim & superiora, quicquid peccantis humoris in corpore est, educit: hinc febres, præsertim quartanas, feliciter curat: aquam hydropicorum, in magna copia per secessum & vomitum educit: sed in tenuioribus & debilioribus corporibus propter violentiam ejus non dandum. Dosis ejus à guttis 6. 8. ad novem in vino. De his plura, capite de Antimonij præparat, supra.

PILVLE CATHOLICÆ.

Valent ad omnes humores evacuandos. Dosis ejus ad grana 12. ad 20. horis sex ante cibum. Compositionem quære in meo libro supra experimenta Paracelsi.

OLEVM PIPERIS NIGRI.

Precipuum alexipharmacum est, quo utor ad tertianam exquisitam post purgationem, primo adveniente paroxysmo secundo

cundo & tertio, & frigore recedente, & etiam caleſcentibus à guttis 5. ad 9. in ſyrupo cydoniorum vel malorum punicatorum, multos curavi unica tantum exhibitione: ſtomachicis prodeſt in aqua vel ſyrupo menthæ, qui cibum naſeant vel male retinent, ſed præcedat levis vomitus.

Virginibus pallidis & decoloratis quem contrahunt plerumque ex mala concoctione, & refrigerato ſtomacho, poſt vomitum hauſtum, doſis eſt guttæ ſex ad ſeptem una vice in ſyrupo cydoniorum vel aquæ ulmarie, poſt vomitum ex Antimonio unice confert.

OLEVM CINAMOMI.

Stomachum, cerebrum, cor ipſum & omnia membra principalia confortat: vomitum ab Antimonio, ſi nimius eſt, ſtatim ſiſtit, ſi in propria ſumatur aqua. Quantitas olei ſit guttæ quatuor, aquæ vero cochleatia duo, ſi vinum hippocraticum momento deſideras, vino alicui generoſo ſaccaro prius dulcificato aliquot guttas hujus olei addas, & nonnullas olei nucis muſcatæ, & gariophyllorum: & ſi libet aliquantulum aquæ roſarum, ſuaviſſimum efficies vinum. Sumitur hoc oleum in rotulis ex ſaccaro manus Chriſti dictis, ita ut ſingulis rotulis ſingulæ guttæ inſtillantur.

OLEVM NVCIS MYSCATÆ.

Memoriâ juvat, ſtatuſ diſſipat, ſtomachum refrigeratum emendat, ſi eo inungatur. Doſis à guttis iiij. ad vj. cum juſculo.

OLEVM GARIOPHYLLORVM.

Calidum eſt, ſtomachum, epar, cor exhilarat: fluxum ventris ex cauſa frigida ſiſtit, melancholicos humores diſſipat, vertigini medetur, pariterque ſuffocationi matricis. Doſis eſt à guttis quatuor ad vj. matutino in juſculo, vel cum uno cochleari vini. Vires baſami habet ſi vulneribus adhibeatur: nam ſine dolore conglutinat, & ulcera putrida mundificat, & ſic cum camphora illitum dolores ulcerum ſedat: dentium quoque doloribus medetur.

OLEVM ANISI.

Præſtantiffimum remedium eſt ad pulmones, tuſſim, obſtrictiones, ſtatuſ omnes diſſipat, catarrhum ſiſtit, & cerebrum confortat, ſi dentur guttæ 5. ad 7. in vino vel ſyrupo cydoniorum vel aqua appropriata: ſunt etiam rotulæ, quibus guttulæ aliquot imponuntur.

OLEVM

OLEVM CIMINI.

Valde utile est ad omnem duritiem, nam remollit & dolores compescit, urinam retentam provocat, si tres aut quinque guttæ exhibeantur cum vino albo & aqua filicis.

OLEVM JUNIPERI.

Ad eadem valet atque terebinthinæ, egregie corpus à putredine præservat secundum balsamicam quam habet naturam: renes purgat, & calculum expellit per urinam, sudores promovet: calcinati auri tincturam extrahit: sumitur à vj. ad octo guttas in jrupe vel jusculo appropriato:

OLEVM TEREBINTHINÆ.

Eadem facultates habet atque oleum juniperi. Quod si destilletur cum aqua ter vel plus, clarum erit instar aquæ vitæ, unce ad omnes tincturas, tam herbarum quam aliarum rerum aptam eliciendas, summe penetrativum, lapidem renum cum aqua petroselini comminuit.

OLEVM LAPPÆ MAIORIS

Optimum remedium in calculo renum. Dosis à guttis 8. ad 12. in vino albo vel aqua capillorum Veneris.

Secretum pro lapide renum.

Corticis radices fraxini lb ij, seminis juniperi lb iij. Terebinthina clara lb ij, s. conferenda terantur & cum Terebinthina misceantur: & in duodecim libris aquæ in vase bene obturato ad putrefaciendum simul ponantur; per tres menses: peracto tempore destilla more aliorum oleorum: exstillabit oleum prætantissimum: quale simile pro tali re non reperitur: dosis 8. ad 12. guttas, comminuit lapidem, & expellit cum vino albo.

OLEVM CERÆ.

Commendatur in confusionibus si applicetur, ad dolores colicos si in spiritu vini dederis, summū est remedium: dosis à guttis. 8. ad 12. in clisteribus etiam soleo ponere à 3 j. ad 3 j. s. in ulceribus intestinorum & doloribus multum facit: si supra arenam stram & siccam aliquoties rectificaveris, acquirat mirabilem vim penetrandi.

DE OLEIS FRIGIDIS.

Confundantur semina frigida majōta vel minora, in aquam ponantur: parum bulliant, spumam collige, pone in vitrum digeratur in balneo per noctem, vertetur in oleum suavissimum.

Baccarum Juniperi contusarum, in sufficienti quantitate aquae in vesicam ponito, & bonam quantitatem fermenti: post justam macerationem, vinum ardens dabit tibi copiosissimum.

Ad Usam Vegetabilium extrahendam.

Prius conterere herbam, deinde destilla aquam cum alembico vitreo, supra cineres: deinde contunde plus de dicta herba & in corpora cum praedicta aqua, & pone in putrefactione obturatis juncturis per octo dies: tunc exprime totum succum & destilla iterum: habebis aquam optimam & pulverem in fundo invenies preciosior aqua, utrumque serva.

PERFECTA CATARRHI CYRA IN HELLEBORO nigro consistit, collecto mense Octobris.

Hellebori nigri extractio cum aqua anisi ad mellis consistentiam, cui adde micarum panis, quantum est extractionis, commixta ponantur in retortam vitream bene obturatam infimum equinum per tres septimanas, exime liquorem à faecibus & destilla per cineres, donec pingue deprehendes. Illud accipe & pone in digestionem in balneo vel fumo per 14. dies: deinde aufer quod phlegmaticum est ab eo, & quod reliquum est, essentia hellebori est; quae sex ad octo granis suavissime purgat.

Alia preparatio.

Colligantur radices mense Octobri, & optimo vino mundentur: cortices superiores seligantur, interiores nullius sunt momenti: macerentur (seu potius vino malvatico irorentur) & ad solem vel alium similem calorem exiccantur: hunc processum ter repete: conterere tenuissime: hunc pulverem pone in vas vitream amplum, superimpono succum rosarum solutarum q. v. Iterum exicca, & hoc quinquies repete: ultimo conterere & in vitro serva: habes Medicinam incomparabilem ad omnes fere morbos, si dantur grana 8. ad 12. cum syrupo violarum: aut alio appropriato liquore.

Alia mirabilis ex vetustissimo codice excerpta.

R. Radicum Hellebori nigri, herbarum quoque ab omnibus immunditiis cum vino mundatarum ana. m. iij. conquassentur & ponantur in vinum rubrum vel muscatellinum vase vitreato bene obturato ad duas mensuras, & in coldari in aquam bullentem per diem & noctem sinito: postea exime, & succum fortiter exprime & filtra. Hoc filtratum pone supra recentium radicum Hellebori conquassatarum m. j. rosarum rubrarum m. v. Sapo-phylorum 3. vj. prius contusis, ponito simul in digestionem per diem

diem unum, addendo vini ardentis octavam partem præcedenti vino, & iterum ponantur in digestionem per tres alios dies, postea opprimantur & colentur, & liquorem serva. Fæces Hellebori combure, & cinerem serva. Interea liquorem superius reservatum per balneum destilla, quousque materia in fundo vasis, instar mellis remaneat: cum phlegmate para salem ex cineribus superius reservatis. Hujus salis ℞. ʒ. ʒ. croci orientalis ʒ. j. Ambræ griseæ ʒ. ij. misce simul terendo, & cum sua propria aqua superius destillata reponetotum, & hoc ter repete. Hoc te scire velim, antequam jungas suum salem & ambram, materiam prius esse solvendam, filtrandam, & destillandam, donec sit purissima, & hoc sæpius: deinde adde salem, crocum, & ambram. Tunc habes formam specificam Hellebori nigri, pergratam, rectificatam, laudabilem medicinam, quæ phlegmaticos senes reducit ad temperaturam, & sanguinem mundificat, & naturalem virtutem conservat, principalia membra, imo universon corpus ab omnibus futuris ægri tudinibus & morbis acutis usque ad terminum à Deo constitutum præservat. Sic enim excellit omnes virtutes herbarum in conservanda essentia humani corporis in sua virtute

Usum istum talis est.

Sumatur hujus ʒ. j. semel in mense. aquæ suæ superius reservatæ ut in v. essent redactæ ʒ. iij. dissolvantur & simul bibantur jejuno stomacho & hoc de nocte, à quinquagesimo anno usque ad sexagesimum ætatis annum, peracto tempore 60. postea omni medio mense debet sumi, & deinde omni septimana semel: decrepitem hominem in juvenem renovat, quoad sanitatem & fortitudinem: dentes à pravis humoribus servat, oculos ab omni fluxu, à paralyti, apoplexia, podagra & omnibus malis corruptis humoribus præservat. Hoc medicamentum Decanus quidam reperit & eo usus est, qui annis centum octoginta sex vixit, cujus Epitaphium tale est:

*Hic jacet edentulus, canus, atq; Decanus,
Rursus dentescit, nigrescit, & hic requiescit.*

**OLEVM SULPHVRIS PER
campanam.**

Antequam impones sulphur in vas ignitum, prius folia salviæ siccæ projice, & statim campana imponenda est, ut fumum salviæ recipiat: postremo sulphur, majorem copiam habebis olei. Virtutes tantas habet, atque oleum vitrioli, si eo dentes fricentur, dealbat, & gingivarum putredinem tollit, modo aqua rosarum miscetur.

OLEVM CRANII HOMINIS.

Cranium hominis suspensum, in pulverem reduc, retortæ imponatur & juxta spagyricorum artem oleum elice, exhibunt aqua

T: 2

oleum

oleum, & sal: simul accipe & iterum in novam retortam pone, destilla, aquam separa, & oleum rectifica: in quo adde ʒj. auri calcinati, digerantur levi calore: summum remedium in morbis cæphalicis, præsertim epilepsiæ cum aqua pæoniæ, vel vino albo ʒj.

TRACTATUS VARIARVM TARTARI

preparationum.

Accipitur Tartarum crudum, conteritur, retortæ imponitur, & juxta processum olei vitrioli destillatur, exit oleum & aqua: separa aquam ab oleo per balneum: aquam supra colcotar rectifica donec fœtorem miserit: Maxime confert putrefactionibus & oppilationibus, interna apostemata resolvit, & præcordialium vitia consumit, sanat omnem scabiem, hausta sine alia mixtione, dosis cochlear unum mane & vesperi per se, vel cum decocto ligni guayaci, sudorem valde eiet in lue venerea, in hydrope & antiquis obstructionibus præfens est remedium.

ALIA TARTARI PRÆPARATIO.

Tartarum calcinatur, teritur, & supra marmor sternitur, in humido loco collocatur ad solvendum, filtratur, exiccatur, hoc tet repetitur. Hujus liquoris accipitur ℥j. olei vitrioli optimi ʒiiij. vel plus, guttatim supra tartari liquorem instillatur, fit coagulum albißimum, si humiditatem per B. M. evocabis ad siccitatem, tunc habes fixum tartarum ad hydropisim, calculum & varios morbos, sudorem provocat, per inferius purgat modo admisceatur cum melle rosato vel alio syrupo. Dosis à ʒ℥. ad ʒj. in vino albo vel aqua petroselini.

ALIA.

Tartarum calcinatum solve supra marmor, solum setva, reliquum calcina, aquam suam superpone & in B. M. destilla, iterum aquam suam superpone, destilla, & setva, iterum calcina, solvatur ut prius supra marmor: destilla, effunde, hoc tantisper fac, donec amplius non coaguletur, sed in oleum maneat, isto autem oleo omnes spiritus sublimatos figes, solvesque coralla & margaritas, vulnera quæque sanabis, tartareas fæces e corpore expelles: dosis à guttis 4. ad 6. in convenienti liquore.

TARTARI TINCTURA.

Vini spiritus Tartari tinctura imprægnatus evaporetur ad mellis consistentiam, hunc liquorem in retortam inditum servatis ignis gradibus, destilla, habebis liquorem album, acidum, olei vitrioli instar, qui summum arcænum est uti omnibus pulmonum aposte-

apostematibus & aliarum partium internarum: dosis à guttis 4. ad 8. cum appropriato liquore arcanum est.

LIQVOR TARTARI.

Liquor tartari est Tartarum calcinatum, & supra marmor in loco frigido resolutum, si de eo in aquam destillatam posueris, temporis progressu sal separabit se ab aqua instar crystalli, cujus effectus est varius: dosis ℥ ss. in sua propria aqua destillata.

CREMOR TARTARI.

Tartarum vini albi lotum accipe: minutim contere: in aquam puram injice, fac ut bulliat in lebere: fiet bulliando crusta sive pellicula, exime, & serva, cujus accipe ʒ i. diagridij præparati grana viij. misce & in jusculo porrige, leviter purgat. Arcanum est ad lienis effectus

MAGISTERIUM TARTARI HAUD

spemendum.

Tartarum summopere calcinatum in aquæ vitæ phlegmate dissolve, filtra, evapora, & sal in fundo manebit. Iterum dissolve in aqua phlegmatis depurata, filtra ut antea fecisti, & hoc iterum repete, donec nullas post se relinquat fæces, calcina bene, ad perfectam albedinem: hujus salis accipe ℥ j. aquæ vitæ rectificatæ, ℥ iij. misce & in B. M. destilla: duæ partes destillant sine gustu, repete processum, donec dicta aqua congeletur cum dicto ale. Nam omne siccum, natura ebibit suum humidum. Iterum alem optime exsicca, & novum spiritum vini admisce, destilla: & retinebit aliquam partem spiritus vini, pone hunc salem in sublimatorium vitreum: sublimabitur camphoræ instar. Hunc salem sublimatum accipe, & preciose custodi: miranda præstat in spagyrica arte, nam eo mediante lux diei in primam materiam reduci-ur. Granis iij. in convenienti liquore exhibitis, ægritudines quales uerint, sanabis. Deum time & illi gratias age per illum, qui vivit in æternum, Amen. De hoc subjecto Deo volente alibi plura igitur, interea boni consule.

AD CANCRUM UBICUNQUE HÆREAT,
modo ferro non apertus fuerit.

BERNARDVS G. PENOTVS A PORTV SANCTÆ
Maria Augustanus ad Lectorem.

Qui sibi ipsis nati sunt, haud inter homines, sed potius inter bruta animantia numerandi sunt. Homines enim hominum gratia sunt generati, ut alter alteri possimus prodesse. In variis tunc peregrinationibus hoc meum & unicum fuit votum, de

omnibus bene mereri, & cunctis mortalibus prodesse. Ideo mihi soli arcanum de cancro reservandum non putavi, sed piis bonisque viris gratis communicare volui: quamvis precio illud compararim. Rogo igitur omnes, ut in laudem Jesu Christi erga aegrotos charitatem illam Christianam in sacris litteris tantopere nobis commendatam exerceant: sin minus, Dei justii vindictis ulticem manum non effugient. Vale.

REMEDIVM CANCRI.

Serpentariae majoris, vel radiceis ari exiccatarum ℥ iiij. fuliginis ℥ ij. lapidis crystallini mineralis non rubei ℥ j. pulverisentur probeque misceantur, sic in vitreo vase asserventur, & duorum mensium spacio fermententur: quum vero necessitas postulat istius pulveris parum in cancrum insperge, linque sic, intra 15. dies decidet: utens autem sequenti emplastro sanabis.

EMPLASTRVM QVO NON REPERITUR PRÆSTANTIVM.

Galbani	} an. ℥ iiij.
Opoponacis.	
Sagapeni	
Ammoniaei	} an. ℥ viij.
Bdellij	

Gummata in aceto destillato solvantur, soluta exprimantur & ad acetum consumptionem evaporent, postea accipe oleorum,

Camomillae ℥ ij.
Hypericonis ℥ j.
Laurini ℥ iiij.
Terebinthinae ℥ j.
Petrolei ℥ j.
Cerae novae ℥ ij.

Ponantur simul cum praedictis gummatis supra parvum gnem, & sequentes pulveres imponantur,

Lithargyri auri ℥ ij.

Aristolochiae longae

Aristolochiae rotundae

Olibani

Masticis

Myrrhae electae

Coralli rubei

Coralli albi

Calaminaris ℥ vj.

Carabae ℥ j.

Florum Antimonij spagyricae praeparatorum ℥ iiij.

Salis vitrioli }
 Mumiae } an. ʒ ij.
 Camphoræ }

Pulverifanda pulveriscentur, & cum supradictis lento igne misceantur, continue movendo donec fiat emplastrum, de qua massa forma duo emplastra, & unum cancro mane impones, alterum vero vesperi & munda qualibet vice, intra paucas dies sanabitur Deo concedente: emplastrum omnibus ulceribus, scrophulis etiam medetur: appositum absque re alia.

Radices supradictæ veris tempore colliguntur in umbraque siccantur. Eiusmodi radices intra corpus exhibentur, modo prius quinquies in vino macerentur: exsiccenturque. Dosis ʒ ss. cum vino vel alio convenienti liquore. Ad hydropisim omnesque obstructions profunt. Tibi gratis offero, gratis tu paritet pauperibus exhibeas, & Deus honorum operum remunerator majora rependet. Bene sis & vale.

DE HYDROMELITE.

Satis mirari haud possum, homines quosdam omni posita verecundia, aliorum labores & inventa sibi vendicare, & principibus rebusque publicis hydromel, ut divinum quoddam mysterium vendicare, cum nullius pene sit momenti. Sed admirationis mater est ignorantia. Plinius ejus mentionem facit capite de melle: modumque parandi docet. His temporibus inter viros & quasdam mulieres, de præstantia & usu hydromelis oritur dissensio, & ita secrete parant, ut ne quidem mater aut pater filio patefacere velit, & plurimos agnosco, quos non pudet quinquaginta mille coronatos petere pro componendi formula: sed cum in diversas regiones me contulisset, ibique publice & vili precio vendi vidisset, tenere me haud potui, quin illorum impudentiam riderem. Ob hanc causam, non mihi incommode facturus visus sum, si aliquas ejus componendi rationes in præsentis tractatu describerem, ut unusquisque pro ut libet pararet, & à talibus pharmacopolis caveat. Sunt qui simpliciter in eo componendo nulla miscellanea adhibent, tantum circa finem aliquid de tinctura tartari imponunt: ut Paracelsus lib. de natura rerum docet, quam simplicem præparationem probo. Alij autem cum radicibus odoriferis & aromatibus, & inde fit, ut caput plerumque gravedine laboret. Attamen sunt qui ex purgantibus parant, & illud purgat, non aliter quam vinum ab Arnaldo descriptum. Sed frustra fiunt per plura, quæ possunt fieri per pauciora. Ut ego expertus sum, duos hic modos parandi docebo. Sed hoc vos latere nolo, pendente canicula excellentius fieri quam alio tempore. Etenim solius virtutis in res omnes aliquid magis imprimit, quam ca-

lor elementaris, laris vel hypocausti, ut sæpius experientia com-
pertum est. Videmus etiam aquam mense Martio plus efficere,
quam alio quovis tempore, ut benè norunt cerevisiæ coctores.
Nam cerevisia cocta illo mense servatur diutius, & augetur tam
in bonitate quam jucunditate. Sed ne longus in scribendo videar,
tu sic incipe.

FORMULA.

Accipiatur pars una mellis, partes octo aquæ pluyiæ vel flu-
viatialis, mel in illa aqua dissolvatur, postea in lebetæ justæ ca-
pacitatis bulliant temperate ad tertiæ partis consumptionem, spu-
mando: signum perfectæ rationis est, si crudum ovum imposue-
ris & supernatat, tunc paratum est. Si non, decoque donec dede-
rit signum suum: potes per linteolum mundum purificare, dein-
de in vâs ligneum siccum, quod antea vino malvatico imbütum
fuerit, ponere: & statim immittere parvulum sacculû grano sinapi
repletum filo ligatû, quo possis, cum opus fuerit, eruere. Hoc facto,
vas tuum ad solem ardentissimum expone & tuum hydromel bul-
liet veluti mustum tempore vindemiarum. Tempore peracto,
sinapi semen exime, & vas optime obturatum in cellam colloca,
Hoc hydromel est basis, unde omni tempore facere poteris.

HYDROMEL VT VINVM SAPIAT.

Quando semel parasti, pone supra triginta mensuras succi flo-
rum lupuli mensuram unam, statim sine ullo calore incipiet
bullire, & continuo vas implendum est, & cum efferbuit, habes
tam potès hydromel, ut si projicias supra aquam mellis decoctam,
parvo temporis spatio optimum hydromel habebis, & quoties
novum lupuli succum imposueris, tanto plus ejus vires augebis.
Reliqua philosophando conjicienda non omnia tibi sunt præ-
masticanda. Alij post primam ebullitionem Ormini flores im-
ponunt. Sed alium modum habeo, aquam antequam impo-
nau, mel imprægnare soleo, de his sat dixi. Ad alia nos conse-
ramus.

ALIYD HYDROMEL QVOD SVO TEMPORE
in acerrimum acetum vertitur, cujus cochlear unum
mensuram vini in acerbissimum acetum
transmutat.

℞. Piperis longi, rotundi, nucis muscatæ, cinamomi an. ʒ iij. te-
rantur: farinæ siliginis ℥ j. ℞. misce, & cum hydromelite distem-
pera, & fac fermentum, de quo pone magnitudinem unius ovi &
bulliet per se: relinque vas apertum in loco calido, & brevi tem-
pore in acerrimum acetum vertetur: quo ipse silices dissolvi.
Tu tandem meis lucubrationibus fave & frue.

QUESTIO.

AN MAGIA SIT LICITA.

Scribunt plures Babylonij cum omnia nosse, qui numerare novit. Quæritur, cur homo animal sapientissimum? Respondetur, quia numerare novit. Naturalem magiam pendere à numeris, philosophi veri haud ignorarunt. Sed duplicem esse magiam constat, quarum altera dæmonum tota, opere & auctoritate, res mediis fidiis execranda & portentosa. Altera nihil aliud, (cum benè exploratur) quam naturalis philosophiæ absoluta consummatio, quam perfectam, summamque sapientiam vocant. Magus enim Persarum lingua sonat, quod apud nos interpret, & cultor divinorum.

Maxima inter has duas artes, sive magias disparilitas & dissimilitudo. Dæmoniacam illam, non modo Christiana religio, sed omnes leges, omnis benè instituta respubl. damnat, & execratur. Hanc quisquis edit, semper dissimulat, quod in auctoris esset ignominiam & contumeliam. Hujus nemo unquam studiosus fuit vir philosophus, & cupidus discendi bonas artes. Hæc tenebras desertaque loca quærit: quandoquidem omnis scientia, quæ fugit publicum, suspecta est, veluti ista, quæ à spiritibus tenebrarum originem ducit. Alteram autem omnes sapientes, omnes cœlestium & divinarum rerum studiosæ nationes approbant, & amplectuntur. Hæc est altior sanctiorque philosophia: ex hac summa literarum claritas, gloriaque antiquitus: & penè semper petita. Ad hanc Pythagoras, Democritus, Plato, discendam navigavere: hanc reversi prædicaverunt, & arcânis præcipuam habuerunt.

Sicut illa cacodæmonum magia, nec artis nec scientiæ sibi potest nomen vindicare: ita hæc vera altissimis plena mysteriis profundissimam rerum secretissimarum contemplationem, & Deum, naturæ totiùs cognitionem, complectitur. Hæc sparsas Dei beneficio & seminatas mundo virtutes de latebris evocat in lucem, & sicut agricola ulmos vitibus, ita magus terram cœlo, id est, inferiores superiorum dotibus virtutibusque conjungit, & ut ita dicam, maritat. Hæc in eam operum Dei admirationem excitat, quam propensa charitas, fides, ac spes certissimè consequuntur: neque enim ad religionem, ad Dei cultum quicquam promovet magis, quam assidua contemplatio mirabilium Dei, quam naturalis illa magia, qua compellimur canere: Pleni sunt cœli, plena est omnis terra majestate gloriæ tuæ. Et hæc satis de magis. Scio esse plures, qui sicut canes ignotos semper adlatrant: ita ipsi sæpè damnant oderuntque quæ non intelligunt. Quamobrem non omnibus, neque semper, neque omnia de Deo philosophari conceditur:

*Non omnibus
neq. semper de
Deo concedi-*

sur philo-
phari.

ceditur: sed quibus, & quando, & quantum. In divinis silentium desideratur: Contentio respuitur: Syllogismus irridetur: nihil eam antecedit. Igitur quòdcunque concludendum fuerit, eidem acquiescendum est. Etenim creatura omnis à Deo creata est, ut sit in testimoniū verbo creatoris sui, per quod facta est: & si adimplet hoc, benedicatur: sin minus, maledicatur. Nam omnis creatura naturaliter, ordine & loco suo cogitur confiteri creatorem suum, & servire testificationi verbi ejus. Quid quæso movet vehementius & persuadet quam sacrarum lectio literarum? non persuadent, sed cogunt, agitant, vim inferunt: legis rudia verba & agrestia, sed viva, sed animata, flamma, aculeata, ad imum spiritum penetrantia, hominem totum potestate mirabili transformantia. Ille igitur qui rerum creaturarum cognitionem à suo officio separat, is rerum universarum umbram solummodo habet. Idcirco in gratiam piorum doctissimorumque virorum GABRIELI LE NORMANTII TROGNIANI, ET JACOBI BONSARSII, omniumque disciplinarum versatiss. philosophicas alias regulas adjiciam, quarum prima talis est.

Regula prima.

Nihil Deus creavit in veritate superius, quin ejusdem aliquod simulacrum creaverit inferius; ut per simulacrum apparentis inferioris, perveniamus ad veritatem existentis superioris.

Secunda regula.

Nihil Deus creavit in spiritu verum invisibiliter, quin idem in corpore aliquo adumbraverit visibiliter, ut per corpus umbræ patentis, perveniamus ad veritatem spiritus latentis.

Tertia regula.

Nihil Deus creavit in infinito visibiliter dispersum, quin idem quoque in uno aliquo invisibiliter creaverit collectum, ut per hoc quod finitum est, & comprehensibile in uno, perveniamus ad illud quod infinitum & incomprehensibile est in pluribus. Creavit autem Deus infinita propter se infinitum omnia: finita autem propter hominem finitum creavit omnia, ut & principium suum haberent omnia à quo sunt, & simul finem suum testarentur omnia, ad quem sunt.

Exemplum.

Omnia quæcunque sunt, à cælo proveniunt, & cæli naturam participant: nihil enim tam naturale est, quam quod generum genitoris participet naturam & substantiam: cum autem universalis genitor omnium inferiorum cælum sit, necessarium est quod inferiora omnia cæli naturam & substantiam participant. Et sic cælum est in omnibus rebus occultatum inferius, quod extra

extra omnes res manifestum est exterius. Et sicut corpore suo patens est in superficie mundi latissime: sic spiritu suo contractum in centro mundi arctissime. Summum igitur omnium rerum corpore suo cœlum est in alto propositum: & rursum profundissimum omnium rerum est cœlum in imo spirituosum absconditum. Et sicut corpore suo claudit & regit omnia, sic spiritu suo transit & implet omnia. Ubique enim cœlum est visibiliter in forma sua, & rursum cœlum est in omnibus rebus virtute sua. Et ut cœlo nihil est per omnia manifestius, sic rursum in omnibus, cœlo nihil est occultius.

Tu autem qui cœlum extra omnia semper vides: cœlum in omnibus absconditum intelligas. Et hoc absconditum cœlum fac ut pateat: tunc nulla virtus manifesti cœli te unquam latebit. Hoc cœlum seu lapis philosophorum in omnibus rebus est, & per omnes res totius mundi transit. Et est spiritus quidam vivificans, substantivus, essentialis, omnibus creaturis mundi hujus vitam, substantiam, essentiam largiens; quoniam ex ipso, in ipso, & per ipsum sunt, vivunt, vegetantur, crescunt, ac omnia moventur. Et virtute ejus plena sunt omnia, & nihil vacuum essentiae, & virtutis ejus: (nisi quod mortuum & in creaturarum viventium numero amplius non sit.) Hic spiritus in cœlo liberrime diffusus motu & virtute sua est: in terra autem & maxime in centro ejus arctissime contractus: idè in cretauris, in centro terræ convenientibus, condensatur jam quasi & incorporatur in substantiis ipsorum: in metallis totus clauditur & figitur: in mineralibus proximo gradu sed nondum fixatur. Philosophi ergo summis viribus hunc spiritum querentes comprehendere in late diffuso mundi ambitu infinitum existentem, hunc & spiritualement totum nullatenus ipsi finiti, & corporales toti valuerunt comprehendere. Ergo in centro mundi cognoscetes ipsum arctissime colligari & jam incorporari terminarique: idè creaturas in centro mundi productas pro subjectis suis sumentes ex iis spiritum istum extrahere, & postea debito subjecto suscipere totum laborarunt. Quoniam in metallis nimis sigillatus erat: proxima metallis sumserunt mineralia, in quorum corporibus non tam arctè clausus adhuc erat, & ex his extraxerunt spiritum, & cum hoc extracto, illam vivificaverunt. Ultra in metallis clausum, sic per proximam naturam proximæ naturæ succurrentes, & ab inferiore gradu ad superiorem ascendentes per minora mineralia, ad majores mineralium virtutes pervenerunt. Sic enim ordo naturæ postulat, ut per infima ad superiora ascendatur, & per minora majora consequantur, ne per majora minima despiciantur. Minora autem per majora perficiuntur. Hic autem spiritus cœli in mineris terræ lateens absconditus cum tot virtutibus substantialibus interius, quod

pateat

patet in firmamento cœli manifestus astris; fulguribus. Ideo philosophi sapientes, aëtherum cœli nominibus vocarunt hæc: & mineralium terræ formis figurarunt illa. Notandum est quod hic spiritus in alio nullo subjecto, quam in aqua sui generis & suæ speciei, semper haberi & servari valeat. Naturaliter enim natura similis in natura sua simili actionem & operationem habet perpetuam, & non in diversa specie, multo minus in diverso genere. Etenim quo est major rerum diversitas, eo minor est rerum unitas. Nam aqua proprium est spiritus receptaculum & habitaculum: ideo in initio creationis mundi spiritus hic ferebatur supra aquas. Ergo si aqua extillatur ex mineralibus forti igne, elicietur & spiritus mineralium simul in illa aqua, miscens se, & inhabitans: spiritus tamen ille crassus & corporalis, sive terenus minerarum, nondum est spiritus ille secretissimus & vivificus cœli, sed est hic crassus & elementaris spiritus, habitaculum illius subtilis cœlestis, qui anima & vita omnium creaturarum est, & vocatur, & hic imaginem Dei gerit proximè. Ergo sicut Deus in ignea habitat essentia, & ignis consumens est: sic & iste spiritus, qui anima est vivificans omnia, in igneo ardentissimoque spiritu minerali occultè habitat, & etiam ignis consumens est omnia terrestria: purgans autem ad summum cœlestia. Et sic aqua ex mineralibus destillata tres habet partes: corpus quod est aqua: spiritus ille igneus elementaris crassus: & tandem anima occulta vivificans, quæ appellatur Sol & Luna abscondita spiritualis, sulphur naturæ invisibile, aurum philosophorum vivum, quod incorporatum in debito subjecto resolvit potenter aurum corporale metallicum, & tunc aurum cum auro mixtum in natura subjecti, aurum illud spirituale corporale hoc vivificat. Et aurum hoc corporale illud spirituale ingrossat, & sic fit spiritus corpus, & corpus fit spiritus, & ambo simul unum spirituale, & inseparabile: tunc aurum tale vivum incorporatum generat aurum. Quod omnis generatio à vivo & corporeo fiat, incorporea non generant, mortua etiam nihil agunt: ergo ut vivant, oportet fieri aurum corporale, & corporeum aurum spirituale: tunc aurum demum perfectum sibi simile in genere & specie sua, aurum generabit in infinitum, si cum materia sibi conveniente & debita fuerit commixtum: de his plura in libro de mineralibus.

In sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo & occursum ejus ad summum ejus, nec est qui se abscondat à calore ejus.

Lex Domini immaculata convertens animas: testimonia Domini fidele, sapientiam præstans parvulis.

Justitiæ Domini rectæ, lactificantes corda, præceptum Domini lucidum, illuminans oculos.

Timor

Timor Domini sanctus permanet in seculum seculi: iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa:

Desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum multum: & dulciora supra mel & favum.

Et erunt ut complaceant eloquia oris mei: & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.

Quoniam tu illuminas lucernam meam, Domine: Deus meus illumina tenebras meas.

Et disciplina tua correxit me in finem, & disciplina tua ipsa me docebit.

DE SALIBUS HERBARUM QUARUNDAM PRÆCIPUARUM, ET VIRIBUS EORUM.

DE SALE HYPERICONIS.

Sal hypericonis contra pleuritidem probatissimum est remedium, datur patienti in calido quodam vino, quantum dimidia cortice nucis avellanæ contineri potest. Sal hyperici urinam & menstrua pellit, tertianis, quartanis convenit cum vino potum, liberat à schiatico dolore per aliquot dies haustum, ambustaque sanat cum aceto solutum: sanguinem à phlegmate mundificat. Curat ulcera cum liquore salis, item fistulas sanat: præterea oris putrefactionem, ulcera colli cum melle rosacco mistum, & cum penna mane, meridie ac vesperi inunctum. Hydropicis etiam prodest, verminantibus autem quibus crescerent in ventriculo serpentes, vel alia genera vermium, ab aqua putrida quam biberint, da ad comedendum noctu vitri antimonij pellucidi 4. aut 5. grana cum ʒj. sacchari rosati, misce quasi electuarium, postea da haustum vini in quo sit solutum ʒj. salis hyperici, patiens dormiat, si velit: excitatus à medicamento deijciat pravos humores per superiora & inferiora copiose. Qui urinam retinere non possunt, comburant vesicas caprarum & pulverisent, quibus addant ʒij. salis hyperici cum vino ad bibendum.

DE SALE POLIPODII.

Sal polypodij etiam pleuritidem curat, item bilem atram & pituitam à juncturis educit, quartanis prodest, dosis ʒj. ad ʒij.

DE SALE CAMOMILLÆ.

Sal camomillæ difficultati urinæ prodest, si pugillus unus ex vino calido exhibeatur: & mulierum menses ciet in aqua pulegij. In colica & iliaca à flatibus ex causa frigida, usus ejus magnus cum

cum aqua aurantiorum, cinamomi, camomillæ; parietariæ & quore: contra puncturas lateris cum aqua cardui benedicti, seu liquore agarici, oculorum cancri, cornu cervi, ad facilitandum partum cum aqua cinamomi, verbenæ, liquore nucis muscaræ, cariophyllorum, ad secundinas mulierum relictas cum aqua artemisiæ, pulegij: contra isteritiam & hydropem cum liquore convenienti, ut aqua absinthij, cichorij, endiviæ: item contra dolorem dentium in gargarismo.

DE SALE GENTIANÆ.

SAL gentianæ febribus omnibus adversatur, viscerum obstructions appetit & expurgat, urinam & menses promovet: item contra morsus serpentium cum sale rutæ & pipere valet.

DE SALE GRATIOLÆ VEL

Gratia Dei.

SAL gratiolæ hydropi medetur, item melancholicis sanguinis suffusis terribisque. Item calculosis, insanis & armentibus, cardiacis, purulentisque sanguini prodest: item qui difficulter urinam reddunt. Idem ambusta extinguit, valetque ad Hungaricum morbum, si in resoluto liquore madefiat lineus pannus & capiti circumligetur semper reiterando post siccationem. Datur etiam intro ad eundem morbum.

DE SALE ONONIDIS.

*Purgantia
procedere de-
bent diuretici-
ca.*

SAL ononidis præparatis viis, & humoribus, & præmissis eversionibus & purgationibus, quod ante usum salium diligenter notandum, calculos committit expellitque tam in renibus quam vesica cum aqua propria, & difficultati succurrit, item in vino potus hæmorrhoides sanat. Succurrit etiam obstructionibus lienis, renum & jecoris cum liquore oculorum cancri, aurantiorum, limonum, saxifragiæ, Alkckengi, parietariæ.

DE SALE GENISTÆ.

SAL genistæ calculos frangit expellitque ac urinam movet.

DE SALE STIPITVM

fabarum.

SAL fabarum urinæ difficultati succurrit, calculos frangit expellitque, flatus dissipat. Dosis ʒ ss. in vino albo.

DE SALE ARTEMISIÆ.

SAL artemisiæ menses promovet.

DE SALE MELISSÆ.

SAL melissæ promovet menses, uterum expurgat & jusque siccationi succurrit.

DE SALE CHELIDONIAE.

SAL chelidoniae menses evocat, ejus dosis est ℥ j. qui 26. grana hordeacea pendere solet, salis hujus liquor oculos clarificat. Idem ex vino cum sale anisi potus medetur regio morbo, valet etiam liquor ad ulcera. Idem asthmaticis, pectoris oppilationi prodest, hepar mundificat, valet contra pestem, colicam passionem, matricis dolorem ac tumorem, ad mariscas cum æquali pondere phlegmati vitrioli mistus: Lupum aliaque ulcera canerosa, *ulcera canerosa* venenosa, & membra in frigidata, quæ alias abscindi debent, *sa.* apposita falsa aqua cum lanco quodam panno aliquoties. Qui ex alto vel equo ceciderit, apponat falsam aquam desuper. Idem *Nota hujus salis proprietatem.* contra morsum canis rabidi valet, misce hoc sal cum melle rosato, ut fiat in modum unguenti, non sinit ulcera putrescere. Item supra bubones positum attrahit venenum: scabiosi lavent se cum aqua salis hujus.

DE SALE ABSYNTHII.

SAL absynthii omnibus ferè morbis utiliter exhibetur, in peste præsertim, aquam intra cutem educit. Urinam movet, ventriculum corroborat, sudoremque movet, si usurpatum fuerit ab intra, ad extra usque morbum gallicum pellit, sanatque mariscas, & alia interna vitia, vomicas, putrida vulnera quælibet insperione mundat sanatque. Hoc sal in aquam resolutum, verrucas, varices seu varos rigatos, & cicatrices pellit, carnemque explet. Contra hydropem, febres putridas, quotidianas & quartanas, cum methodico processu præmissis evacuantibus & aliis competentibus. Cum aquis melissæ, acetosæ, ruthæ corroborat epar & ventriculum, bonam digestionem dat ventriculo. Usurpatur etiam contra colicam passionem ac tormina ventris, ani ac podicis vitia, matricemque elabentem irrigando imponendoque sanat. Salis hujus liquor pennâ oblitus, capitis vitiis medetur, uti sunt furfures, serpigines, lentigines, impetigines: pediculos, lepram aliamque sicciorem vel aridiorem scabiem cum aqua applicatus de pellit. Nec tantum his, sed aliis quoque ægritudinibus seu affectibus memorata salia medentur.

DE SALE IMPERATORIAE.

SAL imperatoriae membra frigida & intemortua calefacere, crassos viscososque humores lateribus ac tunicis ventriculi imactos resolvere, aliaque ejusdem, nec non intestinorum vitia corrigere, semen virile insuper augere & Venerem confortare potest. Sal imperatoriae valet contra pestem, movet sudorem, si ex frigiditate venerit: promovet partum & abortus ibigit. Hydropicis, Asthmaticis, contractis calculum vesicæ ac renum

renum in aqua fragariæ prodest, icteritiam nigram curat, lava cum ipso venenosorum animalium morsus, item congelata membra, valet contra tumorem pedum mistum cum melle rosato in modum, unguenti ac super omnes varias excrescentias ossium, ac carniū impositum. Hoc sal mistum cum melle, ac in modum unguenti decoctum, fistulas in corpore, in facie, polypum, pectoris ulcera, vel suppurationem citò muturat ac sanat. Item contra frigiditatem intrinsecam, contra ischiasin, ac pleurisum valet, valet etiam cōtra vermes infantium mane acceptū, contra putrefactionem pulmonis, hepatis, foetorem anhelitus, catharrum, ex quo plerumque sequitur apoplexia, hydrops, mōrbus gallicus, phthisis, cardiace, stomachi tumor: utere cum theriaca bona contra acceptum venenum aliquod.

DE SALE BRANCÆ, VRSINÆ.

Sal brancæ urinae aceto dissolutum contra tumores quosvis; sicut verrucas, varices, callis excrescentibus ossibus utiliter superimponitur. Junioribus quidem adhibeatur quovis tempore & pro cujuslibet indigentia. Callis verò sive excrescentiis ossium non nisi Luna decrecente, post Solis occasum superligatur.

DE SALE ANGELICÆ.

Sal angelicæ sanguinem mirificè expurgat, præcipuè verò cerebrum, si in oleo fœniculi dissolutum guttis viginti vesperti ac luna decrecente sumatur, usu per intervalla sæpe repetito.

DE SALE LEVISTICI, SEV LIGVSTICI.

Sal livistici seu ligustici vesicæ, renibus, stomacho malè digerenti, præsertim mulieribus & intestinis appropriatur. Arenulas ex calculo vesicæ, & renum collectas resolvit, in vesicæ quidem calculo, si umbilici, in renum verò lumborum, quæ supra os sacrum est, regio inungatur, & sal denique ipsum aceto rosaceo dissolutum hauriatur, dehinc corpore ad sudorem provocandum calidis tegumentis optimè prætecto, præterea sal iste contra icteritiam, tussim ac morbum gallicum, calculum, febrem ardentem usurpatur, tumorem colli gargarizando pellit, tempore pestis non est inutilis, venenum acceptum aut bibitum arcet, fluxum capitis extrahit, caputque confortat. Hoc sal cum melle rosaceo sumtum casum ulvæ curat, consumit fluxum. Solutum hoc sal, vel in cibo ac pptu per aliquod tempus sumtum carnem crescere facit: item scabiem, colicam passionem, viris ac mulieribus, porriginem, lentiginem, phthiriasin, serpiginem, menstrua mulierum curat, ne graviter decumbant: ita est stranguriam.

Casum ulvæ
curat.

Steinpfaffer.

Sal pimpinellæ stomacho & intestinis omnibus amicūm admodum est, & salutare. Eo enim ut decet probe parato, si quis certio quoque mense (ne assuetus stomachus id pro alimento familiaritari rapiat) loco salis vulgaris per triduum vescatur, hocque per totum vitæ tempus præstet, tunc proculdubio ab hydrope, hithisi & apoplexia securus erit, sal istud expurgat sanguinem, arterias, hepar, ac pulmonem aperit, atque a febre hectica tuetur, si in aqua scariolæ selectiori resolutum circa regionem hepatis, deque tempore nocturno maximè, cum sitis immodica puerperas vexet, epithematis modo adhibeatur. Senes & quicumque frigidioris sunt complexionis hoc ipso sale uti debent: contra sudorem frigidum utile est, pestemque expellit: vel pestis tempore iudorem movet, dolorem capitis ex frigiditate venientem, colicam passionem, ascendentem matricem frigidam mulieribus, calculum renum ac vesicæ, vertiginem, contracturam, dysuriam collit.

Pimpinella Germanorum; sive saxifraga Gallorum.

DE SALE PIMPINELLÆ NIGRÆ.

Sal pimpinellæ nigræ quævis ulcera patentia atque corrosione depascencia expurgat sanatque, vermium in iisdem & carnis putridæ generationem prohibet, foetoremque emendat.

Pimpinella Gallorum.

DE SALE DATUCI CRETICI

Gulgo Behrwitzg.

Sal Datuci Cretici frequentius si hauriatur abortum, vel partum menstruosum, qualis ferè mola est, efficaciter expellit.

DE SALE FOENICVLI MONTANI.

Sal foeniculi montani ulceribus & fistulis si inspergatur eorum foetorem, aut vermes aut carnem putridam generare prohibet, sed observandum ex loco affecto plerumque solere sanguinem elici, pondere duarum drachmarum. Cum alumine in vino calente dissolutum datur ad gargarizandum, stomachacem propulsat, & gingivis ruborem genuinum restituit, carnemque renasci facit.

DE SALE FOENICVLI VVLGARIS.

Sal foeniculi cum butyro in unguentum redactum, simili modo si adhibeatur, porriginis ulcrosas capitis & serpigines corporis exicat & sanat. Item menstrua & urinam provocat, arquat convenient.

DE SALE CARVI.

Sal carvi febribus cerebri, matricis, vasorum seminalium determinatur: per nares attractum ex aqua cathartica mirifice educitur.

Vt

cit, et

cit, ex sinapi verò, polypos & hæmorrhagiam narium sanat, ulcera & abscessus matricis curat, sal huius vino decocti vermes aurium, gingivarum, nec non ulcerum putridorum profligat.

Eiusdem in aqua resoluti ablutio cum unctioe olei ictibus animalium venenatorum nec non apostematibus vulvæ aspersio-
ne efficaciter medetur.

DE SALE PETROSELINI.

Sal petroselini omnis generis tumores resolvit. Ex vino itaque si assidue fumatur, calculum ut vesicæ ita & renum pellit, item ex vino si os colluatur præsentaneum est ad stomachacem remedium: podagra, chiragra & ischia affectis plurimum opitulatur. Tartarum enim & viscositates cum incidit, tum expellit, ita ut morbo hoc affectis arenulas quasdam albicantes seminum milij Solis costorum simillimas per cutem digitorum & pedum ipse aliquando viderim.

DE SALE CHÆREFOLII, ALIAS

Gingidij.

Sal chærefolij aut gingidij omnis generis flatus dissipat calculos rumpit & expellit, idque operatione leni ac miti, sed tamen excellenter penetrante, ob quam causam usus ejus in corporibus teneris non solum est innoxius, verum etiam valde salubris. Denique cum aqua cardui benedicti si propinetur, lumbricos teretes alvi profligat, & tormina circum umbilicum sedat.

DE SALE PINASTELLI, HOC EST GER-

manicè Harstra alias vulgè Hirschwurp.

Sal istius herbæ mulieribus in partu, ut crebro accidit, ex nimia profusione sanguinis utpote spiritus & vitæ domicilium existens deficientibus, ex vino generoso partim assidue potui datum, partim illitu frequenti circa venas temporum & nares adhibitum, summopere conducit. Præterea matricem refrigeratam & humoribus viscosis oppletam calefacit, expurgat, partum etiam faciliorem reddit.

DE SALE VERBASCI.

Sal verbasci cum vino bibitum tussientibus, item febricitantibus ex frigiditate stomachoque conducit, movet menses mulierum, item contra pestem ex frigiditate & podagram in aceto solutum valet. Item calidos morbos, asthma, sanguinem contentum & suppurationem ejus circa costas, si superimponatur, curat colicam passionem, tumore colli, gargarizando, clarificat visum intromissa cum penna unica gutta de aqua falis huius. Hoc cum melle rosato quasi unguentum decoctum valet contra vermes in digitis vel aliis membris. Item solutum in aqua luteolo mades-

to im-

Et impositoque tumidis & contractis cruribus aut venis, tumorem quemlibet depellit. Item ignem sacrum, erysipelas, & dolorem ejus mitigat.

DE SALE VERONICÆ.

SAL veronicæ cum theriaca & vino malvatico acceptum, contra pestem, si in oleum vel liquorem redigatur, ungue cum eo pustulas, scabies, apostemata, fistulas, morphæam: ad pustulas & apostemata Gallica in aceto rosaceo solutum valet, si sæpe eo laventur.

DE SALE HERBÆ FORTIS.

SAL herbæ fortis cum vino bibitum ad morbum gallicum intrinsecum, ad febres autem calidas & ardentes mane acceptum cum melle rosaceo. Item ad putrefactionem oris & faucium inflammationes valet. Movet urinam mulieribus. Qui habet ulcerosum collum aut gingivas putrefactas, gargarizet cum aqua illa melle rosato admixto. Eadem aqua pustulas lava. Eadem aqua cum antimonio essentificato mista & hausta valet contra morbum Hispanicum. *Sideris est. ut puto.*

DE SALE SALICARIÆ PURPUREÆ.

SAL salicariæ purpureæ cum vino sæpè haustum jejunè valet contra febres ac phrenesin. Item valet contra insaniam, colicam, contracturas membrorum cum aqua fomentatis: contra febres pestilenciales cum aceto mixtum. Item ictericiam curat cum aqua betoniæ ac fistulas.

DE SALE FUMARIÆ.

SAL fumaricæ solvatur in aqua, ut fiat gargarismus, valet contra putrefactionem oris, eodem laventur ulcera Gallica.

DE SALE GALYOPSIS AVT

melissæ sylvestris.

SAL galyopsis vel melissæ sylvestris mane acceptum cum aqua propria contra asthma & cardiacum dolorem. Item in vino fistulis mammarum medetur. Item urinam movet mulieribus, partum promovet, tremorem membrorum sanat.

DE SALE EUPATORII.

SAL Eupatorii cum melle rosato contra inflammationes colli usurpatur, item contra pleurisim bibitum, & alia interna apostemata, internum calorem, febres ardentes. Item contra alcolam cum melle rosato. Item contra lumbricos, pestem, scabiem, porriginem, phthiriasin valet. Cum tepida aqua salis hujus superimponendo aut lavando morsus rabidi canis sanat. Item vesicis aut ulcerosis locis gallicis conducit. Item ambustis mēbris auxiliatur. *Agrimonia.*

DE SALE CENTAURI MAIORIS.

SAl centaurij majoris hydropicis ac pestiferis morbis opitulatur. Item contra venenum, melancholicum sanguinem, caducum, hebitudinem visus & oculorum, morbum Hungaricum, febrem calidam, icteritiam usurpatur.

DE SALE PARIETARIÆ.

SAl parietariæ in liquorem redactus illitu sacros ignes, adusta condylomata, tumores inflationesque sanat: contra calculum cum liquore oculorum cancri, aqua artemisiæ: contra colicam ut sal camomillæ romanæ: contra omnes obstructions hepatis & lienis, contra putredines ut sal absynthij & cichorei: contra flatu ventriculi, intestinorum cum conservis & aquis competentibus.

DE SALE PENTAPHYLLI.

SAl pentaphylli contra morbos jecoris ac pulmonis, ac venena valet, fistulasque inspergendo curat.

DE SALE ARISTOLOCHIÆ.

SAl Aristolochiæ venenis resistit, singultibus, etiam horroribus, convulsionibus & laterum doloribus. Item lieni & asthmaticis convenit, gargarizatum gingivas & dentes abstergit.

DE SALE VALERIANÆ.

SAl valerianæ menses ciet, urinam movet, laterum dolori prodest.

DE SALE TORMENTILLÆ.

SAl tormentillæ urinæ incontinentiam supprimit, mensesque sistit.

DE SALE PLANTAGINIS

SAl plantaginis, ulceribus renum ac vesicæ in potu datur. Item tertianis febribus auxiliatur.

DE SALE PLANTAGINIS MINORIS.

SAl plantaginis minoris in febribus pestilentialibus & cordis doloribus item ad ulcera vesicæ ac renum cum bono vino adhibetur. Item contra melancholicam phantasiam, dolorem matricis & tumorem ejus, item contra phrenesim & caducum, vulnera consolidat intrinseca & apostemata ex morbo Gallico, ulceraque antiqua: valet contra dolores capitis ex Hungarico morbo sæpius usurpatum. Item contra putrefactionem oris & colli, vel alcolam, cum melle rosato mixtum purgando vel gargarizando valet: Item cum aceto mixtum ambusta extinguit.

DE SALE PLANTAGINIS MAIORIS.

SAl plantaginis majoris mundificat sanguinem adustum, prodest cholericis. Item alcolam, ulcera colli aut apostemata sanat,
nimio

nimio hepatis calori medetur, ut & pulmonum vitis, pesti ac febribus pestiferis, caduco, apoplexiæ, pleuræsi, cephalalgia: mariscas arctet, parvulis veminantibus dato cum hydromelle, vertiginosis & in dolore capitis mane & noctu applicatur, nimium panno capiti circumposito: gravidis mulieribus menses sistit: hæmopteicis utile est, renesque ulcerosos curat.

DE SALE PERSICARIÆ.

SAL persicariæ datur febricitantibus, & defectum pulmonis, hepatis ac lienis emendat cum aquis convenientibus. Item pestilentiam, colli alcolam, tumorem, foetidum anhelitum, tussim, calculum vesicæ, capitis æstum tollit. Item cum melle decoctum in modum emplastri membrorum excrescentias, contusiones, collisiones, pleurisim sanat. Item in communi aqua solutum si madefacto panniculo superimponatur tumidis pudendis ac bubonibus abluendo medetur. Eadem aqua si lavetur corpus, serpigines pustulasque morbi Gallici arctet. Eadem vulnera verminantia purgat in erysipelate cum aqua rosarum: in igne sacro vel estriomeno cum aqua rosarum & tamphora; in suffocatione matricis cum aqua plantaginis vel seseli betoniæ: in colica cum aqua camomillæ & pulveris cumini ʒ j. intrinsecus calores extinguit cum aqua solatri hortensis (*Nachtschatten*/) aut succo. Eadem fomentata contracturas membrorum adjuvat. Eadem quoque equis & pecudibus valde utilis in tumoribus, fracturis ac luxationibus crurum, præsertim calidè superimponendo, fovendoque continuè donèc restituantur. Eadem aqua si caput abluatur, impedit defluvium capillorum, sistit catarrhum, impetiginem arctet. Glycyrrhizæ succus in hac aqua resolutus, vel radicis decoctum cum rosarum melle mixtum ac haustum tumorem colli aufert, pectoris angustias & cordis; item asthmata conducit. Contra calculum, item contra dysenteriam cum dianiso ac aliis valet.

DE SALE HELLEBORI.

SAL hellebori solutum in vino aut aliquo liquore convenienti educit humorem epilepticum, comitiale, caducum, apoplecticum, podagricum aliosque pravos humores & malignos de matrice & aliis locis potenter juvat.

DE SALE SYMPHYTI.

SAL symphyti menses, morbum Gallicum, vermesque expellit, calorem hepatis, icteritiam ac pestem curat, dysentericis ac hæmoptoicis prodest: fiat gargarismus ad colli apostemata misto hoc sale cum melle unguentur cum penna ulcera.

DE SALE ASARI.

SAL asari sumptum in aqua veronicæ contra phthisin, hydropisim, ac febres frigidas valet, Podagricis superposito linteola tepida

tepido utile est, phthiriasin curat. Sal iste cum aqua fœniculi haustus hæmoptoicis prodest. Si in aqua solvatur & per nares attrahatur choleram pellit. Item gargarismum ad palatum & vitia colli præbet.

DE SALE BORRAGINIS.

Sal borraginis calculum renum ac vesicæ expellit, melancholiam, mariscas, pustulas, fistulas, ulcera curat.

DE SALE BYGLOSSÆ.

Sal byglossæ valet ad podagram, intrinsicis, item sumptus in vino matricis incommoda emendat: tussim, cardiacam, ulcera colli, gargarizando.

DE SALE BENEDICTÆ CARYOPHYLLATÆ.

Sal benedictæ caryophyllatæ phrenesin, icterum curat, hydropticis conducit, vertiginem & melancholiam pellit, generat bonam memoriam, sanguinem mundificat. Contra apoplexiam, tumorem oris & putrefactionem cum melle rosato mixtum unguendo sanat.

DE SALE BURSE PASTORIS.

Sal burse pastoris prodest calidis & siccis complexionibus, iisq; hominibus, qui non possunt mingere, habentque urinam rebeam, vel sanguinem mingunt, habentque apostema, morbum gallicum pestemque: mentes sistit mulieribus, febres calidas vel æstuantem pulmones, hepar curat; dysentericis ac hæmoptoicis prodest, ambusta extinguit, & apostemata tumidosque ac æstuantem pedes, scabiem squamosam ac siccam emendat, venenum ex morsibus venenatorum animalium, ut serpentum, viperarum, extrahit.

DE SALE CENTINODII.

Sal centinodii asthmaticis, hæmoptoicis, dysentericis, ictericis ac febricitantibus prodest, ex frigidityte laborantibus, mensis sistit, dolorem stomachi ex frigidityte ab humoribus superfluis lenit, calculum ac vermes pellit. Sal iste in vino solutus putrefactionem oris emendat, vulnera consolidat, in aceto solutus valet contra erysipelam, & ambusta, tumoremque testiculorum sedat. Sal commune prodest senibus catarrhosis, & stomachum phlegmaticum habentibus. Item febres frigidosque vapores ascendentes emendat, cor confortat. Item contra colicam passionem valet: item apoplecticis, melancholicis, asthmaticis ac tussientibus etiam pestis tempore utile, confortat cerebrum ac stomachum, urinam, ventositatem expellit.

DE SALE EUPHRAGIÆ.

Sal euphragiæ valet contra morbum caducum, hepar calidum refrigerat, ictericis & scabiosis prodest: fiat gargarismus ex eo
contra

ontra dolorem dentium & odontalgiam orisque apostemata;
rem serpigini & oculis lacrymantibus applicatur; item ambustis
b igne membris conducit.

DE SALE ARBORVM QUARYNDAM

ac Viribus ejus.

DE SALE EBULLI.

Sal ebulli hydropem & febrem quotidianam curat. Sumptum
cum propria aqua brevi hydropicos curat.

DE SALE SAMBYCI.

Sal sambuci hydropisi medetur.

DE SALE FRAXINI.

Sal fraxini haustum cum propria aqua lienosis medetur, vene-
nis resistit: pesti quoque modo in aqua cardui benedicti ad-
ministratur: dosis ℥i. ad ij.

DE SALE VITIS VINIFERÆ.

Sal vitis viniferæ valet tempore pestis, est diphoreticum quod-
dam: lixivium ejus per se bibitum sudorem provocat.

SAL TALI SPILLI.

Potus inflammationibus torminibusque longis medetur.

SAL CORNV CERVÆ.

Prodest dysentericis, exsiccantibus sanguinem, cœliacis, regis
morbo, vesicæ doloribus cum traga, feminis fluxione vulvæ
laborantibus cum liquore huic rei accommodato, ulceribus ocu-
lorum medetur, dentes expurgat, addito aceto sanguinis eruptio-
nes cohibet.

RES ACETI.

Tumores per se & cum myrtho cohibet, ventris, stomachi
fluxiones illata sistit; muliebri profluvium, imo ventri aut
genitalibus imposita mitigat: panos discutit nondum exulcera-
tos: tubercula, mammas rigentes, sui que tactus impatientes,
cum aceto peruncta extinguit cremata vero, ungues, scabies cum
resina aufert, tingit capillos flore rusto: clota oculorum medi-
camentis admiscetur & caligines eadem abstergit.

DE SALE LIGNI QUERCINI.

Sal ligni quercini restringit sanguinem & fluxum narium, & pro
cauterio faciendo.

DE SALE BUXXI.

Sal buxi Hispanicæ hui resistit, loco salis guajaci sumi potest.

DE SALE GUAIACI.

Sal ligni guaiaci venereum humorem educit. Lignum hoc per
chemiam in aquam, oleum & salem redigitur, quod chemia

studioſi Mercur. Sulphur & ſalem nominant: quidam multo-
tius hac præparatione à venerea lue curantur. Anderniacus & alii
medici hauerunt ex libris Theophrasti Paracelſi, ubi ſcribit de
correctione ligni guaiaci ac præparatione ejus, docetque ex ligno
hoc liquorem gummi & alcali facere, cum quibus lues illa vene-
rea melius quam cum ejus decoctione vel brodio curatur, ut mos
eſt apud plurimos. Eodem modo etiam buxus eſt præparanda
ad veneream lue curandam, nec ſymptoma ullum metuendum
aut periculum aliud, vel ex decocto & methodo ejusdem. &
etiam pinus præparari poteſt, ad morbum illum Hiſpanicam
Item fraxinus & viſcus, alcali ejus uſurpatur ad evacuationem
fluxus hepatici, & Gallici cum puſtulis ſuis, quibus expellendis re-
gimen nullum obſervatur, ut ferant famem, ſed cum bono vino
ac cibo, ſalēq; alendi ſunt ægroti, liquor guaiacintus eſt potus ejus,
gummi guaiacinum eſt unguentum quoddam ad puſtulas.

DE SALE LAPIDIS REPERTI IN SPONGIIS.

Sal lapidis reperti in ſpongiis, cum vino potus calculum, qui in
veſica eſt, rumpit.

SALIS GEMMÆ PRÆPARATIO CONTRA
hydropiſim & icterum.

℞ ſalis gemmæ, ſucci Titymali, id eſt, eſulæ minoris an. ʒ i.
gummi ex ceraiſis ad pondus omnium, fiat bolus & reverbetur
ſinas in tertio gradu per duas horas; & extrahe alcali: doſis eſt à
grā. viij. uſque ad xij. loco diagridii trociſcos alhandali ſumere
poteris. Additio. Hujus accipe ſalis gemmæ ʒ v. R. eboi, id eſt,
veræ mumie liquoris, centaureæ an. ʒ iij. miſceantur; doſis eſt
à granis quatuor uſque in xij. in ovo ſumpta, ejusdem præparatio
in ejuſdem morbis. Hujus accipe ſalis gemmæ ʒ j. ſucci carapa-
tiæ ʒ ij. farine tritici ad pondus omnium, fiat inde panis optime
coctus, de quo detur ʒ j. ad ʒ ij.

DE SALE EX TALIS BOVM VEL
porcorum.

Sal iſte bibitus cœliacos adjuvat, mixtus cum melle ventris
lumbriços necat. Item cum oxymeli contra morbum lienis
valet.

DE SALE CORNY CERVI.

Sal cornu cervi prodeſt cœliaciſ ac dyſentericiſ.

DE SALE CERVINI SANGVINIS.

Sal cervini ſanguinis curat morbum articulareſ, podagram &
chiragram & gonagram.

DE SALE EX CORNIBUS CAPRARVM.

Sal iſte dyſentericiſ adhibetur.

DE SALE HIRCINO ET SANGINE EUS.

Al ex sanguine hirci morbo articulari, chira-græ, gonagræ ac podagræ medetur. Tantum de salibus ex herbis, lignis, lapidibus animalibus præparatis dictum modo sufficiat, cuius usus peritiquus est. Nam ante an. 1500. cathartica salia in usu apud Græcos fuerunt: Et Ætius anisi salis mentionem facit: Galenus de simplicibus medendi facultatibus lib. 2. de sale verba faciens, talia fert: Sal, inquit, ustum digerit quidem potentius quam ustionis operis: quanto scilicet subtilius ipsum corpus accepta ab igne cultate redditur: Quum autem eodem lib. scribar, quæ tenuium sunt partium, plus habeant efficaciam, licet parum sortita fuerint facultatem, nimirum quod melius penetrent, præsertim ad fæces tartareum humorem exolvendum. Nam calcinatione sal rem extrahitur. Sal autem sale solo resolvi potest si bene intelligas, que ita contraria non contrariis, verum similia similibus curantur: & quamvis etiam ex urinis puerorum, ex animalibus & antiquis calceis sal fieri, & absque periculo usurpari possit, tum ad æternam tum internam medicinam: tamen propter eius abominationem usum prætermittere volo. Ultimo hoc notes, quo magis salia solvantur, filtrantur, purificantur, eo plus de superatore amittere & plus virium acquirere.

*Galenus quid
de sale sentit.*

CONCLUSIO TOTIVS OPERIS

ALIA sunt multiplicia, quorum quadam sunt mineralia & fixa, & quadam sunt Vegetabilia fixa, quadam sunt animalia fixa, sed ipsorum specierum salium tam Vegetabilium & mineralium inveniuntur fixa (ut inferius patebit.) Fixa mineralia sunt sal panis, quod extrahitur à mari & aquis puteorum. Inde sal Gemma, quod est clarissimum omnibus & transparentius ut crystallus, & est melior supradictis, & sunt duæ species, quarum una est crystallina, altera vero rubella saphanea, nascitur in mineris & locis sulphureis, habens substantiam diversam per lapides magnos & parvos: & inveniuntur præsertim in Hispania loco dicto Cardons: etiã in Ungaria. Vegetabilia etiam sunt fixa & non fixa quæ ex cineribus arborum & herbarum fiunt, ex capitellis fortissimis, & aqua ubi eis evaporata, remanet sal in fundo Vasis, & secundum mineræ complexionem remanet sal fixum, & non fixum: experientia te docebit. Vnum tibi dico, quod sal alcali est omnium salium dignior, præsertim Vegetabilibus, & est oleum fixum, quod siccitas ignis congelat. Sunt aliqui, qui sal alcali de soda faciunt & dicunt fixum esse, & fixat. Ideo certum in sale alcali pone: etenim est secretum præstantissimum. Quandoquidem omne fixum in fixo vertitur in naturam

*sursum sui. Domini in aeternum ex creaturis in creaturis per
creaturas benedictum sit. Amen.*

AD FIDELLES ET PIOS MEDICOS.

Memini (viri doctissimi) me plures medicorum et eruditorum
libros evoluisse, in quibus quod saepe miratus sum, nullus
fuerunt rerum opificis mentionem inveni, multo minus auctori di-
vini invocationem, antequam aegrotis suis medicamenta exhi-
berent. Cum tamen certo certius sit Medici pietatem interdu
plura praestare quam admirandam multorum scientiam. Praep-
ea cum corporalis infirmitas nonnunquam ex peccato provenit,
Medicorum officium erat, cum ad infirmos vocarentur, ipse
te omnia monere, & inducere, ut animarum medicos adibe-
rent, ut postquam fuisset infirmo de spirituali salute provisum ad
corporale medicinae remedium salubrius procederetur. Hac
viam laudabilem tres saltem quod sciam praestantissimi Medici
ingressi, summa cum laude artem suam exercuerunt, Arnoldum
puto, Gordonium & Raymundum Lullium in arte operativa. Hi
saepius aegrotos suos visitando eos ad resipiscentiam hortabantur
& implorato prius divini numinis auxilio summam Dei benedi-
ctionem in medendo experti sunt.

Raymundo sequens formula precandi fuit familiaris, quam
huc ascribere placuit, & quae omnes veros Medicos sui officij
admonere debet.

**PRECATIO RAYMUNDI LULLII ANTE
medicinarum exhibitionem.**

Domine Iesu Christe, qui es omnium Gerasalam, Domine tu
es quo omnia in bonitate & sapientia tua valde bona
creasti, sine te nihil scio boni in seculo. Quare Domine Iesu
Christe maiestatem tuam suppliciter adoro, quia scio & fir-
miter credo, nihil boni absque tua bonitate, nihil magno obis
tua magnitudine, neque durans absque tua duracione, neque
potens sine tua potestate, neque sapiens sine tua sapientia,
neque disposens sine tuo amore, neque verum sine tua ver-
tute, neque verum sine tua veritate, neque gloriosum sine tua
gloria, neque iustum sine tua iustitia: scio etiam quod tu hu-
manum mirabiliter creasti, mirabilis reformasti; qui multo-
nam ad reparandam sanitatem humanorum corporum de-
disti: da benedictionem istis medicinae, ut omnes Gerasalam
in principio posuisti, in ea ad finem perducantur: ne quom-
re quod intraverit sanitatem moritur & corporis indurancie
reatur, per Dominum Iesum Christum filium suum, Amen.

Crescit agitata virtus.

GENE-

ENEROSISSIMI DOMINI
BERNARDI, COMITIS MARCHIÆ
Trevifanæ Liber.

De secretissimo Philosophorum opere Chemico, per naturam & artem elaborando.

Quo veros inquisitores hujus artis à communibus erroribus retraham in veram semitam, ne suas facultates dilapident, laborumque nominis & famæ jacturam faciant falsis librorum receptis insistentes, ut sunt Geri, Rasis, Alberti Magni, Tramitiæ, Luminis, Canonis Pandectarum, Demophontis, Summæ, ac aliorum hominum seducentium, arrabo primum errores meos, ac deinceps quemadmodum ad optatum finem pervenerim, quaterque hisce propriis manibus laudem fabricatus sim, & absolverim. Quo tandem & qui meum egerint processum, speculationibus & imitatione operum naturæ pariter efficere valeant. Fatuum esset cum vulgo judicare, propter Sophistas & impostores, quos in hac arte veritari videmus indies, falsam existere, vel ejus veros auctores, & sapientes suis scriptis imponere voluisse aliis, quia ipsi fuerint illusi, quin potius famam de se post mortem reliquisse voluerint, & non infamiam, aut vituperium. At ignarum vulgus hoc habet idioticæ proprietatis, ut mox à prima lectura, quod non intellexerit, contempnat. Proinde longe plus proficiet quicumque per firmas imaginationes principia naturæ sequutus fuerit, quam litera vana & mortua sub ænigmatum figuris innumeris, ac sophisticis. Ut autem proborum sententias vobis colligam sincere pure tractantium, libellum hunc conscribere volui, partique in quatuor partes: quarum prima narrabit inventores artis, eosque potissimum, qui hac potiti sunt ex voto, ac per quos ego adeptus sim. In secunda meam propriam historiam enarrans, dicam ad longum quicquid mihi contigerit in inquisitione temporis, & laborum onera citra ullam invidiam ab initio in finem omnia. Tertia de radicibus & principiis differet metallorum, evidentissimis & philosophicis demonstrationibus. Quarta vero practicam ipsam continebit, sub parabola non usque adeo obscura, quin optime possit intelligi. Singula quidem ad eam scripta modum, ut nisi Lector per hunc meum libellum intelligat, facile non crediderim per alium te percepturum unquam. Nec est etiam quod prima facie mox intelligere te posse putes, vix decima lectura, quo sapius eam repetes, eo melius indies rem detegere poteris. Non tædere debet laborum, vel pœnitere quenquam, qui credat his evitari posse paupertatem intolerabilem, & morbos omnes

omnes animi & corporis, ut ipsemet expertus sum in multis leprosis, caducis, hydropicis, hecticis, apoplecticis, iliacis, dæmoniacis, insensatis, furibundis, & aliis quamplurimis. In addiscenda quapiam arte mechanica vel aliqua liberali sex vel septem anni sunt ad minimum infumendi, sed in hac omnes aliàs excellentes, quantum Sol stellas omnes, non ultra mensem, quinque vel sex sustinere quis volet. Facilis est admodum, & usque adeo, ut si claris enarrarem verbis, vel ad oculum demonstrarem, vix credere posses. Tota difficultas consistit in nostris vocibus, & intentione.

PRIMA PARS CHEMIÆ DOMINI BERNARDI

*Comitis Marchie Trevisana: De primis inventori-
bus hujus artium.*

Artis Chemicæ primus instaurator, ab ejus oblivione post diluuium, fuit HERMES TRISMEGISTUS, ut legitur, Historiarum libris memorialibus gestorum antiquorum, in Imperiali, & in expositione Tabulæ smaragdinae per Clavetum. Hic dictus HERMES vel MERCURIUS, quia sapientissimus omnium sui temporis, & Trismegistus, Termagnus, vel Tersapiens, quod omnem mundanam sapientiam, aut Physicam triplicem calluit atque docuit, vegetabilem, mineralem, & animale, unum lapidem: Pater autem in hac arte vocatur, ab instauratione, ut in omnibus libris habetur Hermeticæ Turbæ, in quibus ejus mentio facta est priusquam Pythagoræ. Quotquot etiam hanc tenuerint artem filij vocabuntur Hermetis. De hoc viro legitur in Bibliis, ipsum intrasse in vallem Ebron primum, & ibidem invenisse lapideas tabulas septem, quibus insculptæ fuerant à Sapientibus, priusquam inundatio fieret aquarum, septem artes liberales, cuique sua solum in principiis suis, ne transirent in oblivionem. Etenim eo tempore licet instructi satis, ut præviderent non omnino perituro mundum, sed servatum iri, nihilominus tamen perfectam non habuerunt sapientiam, ut considerarent Deum qui dederat ipsis illam eo tempore, dare potuisse aliis, & alij quoties vellet.

Vixisse fertur ante Legem, & post, quo tempore multi sapientes viri vixerunt. Narrat Aros in epistola quadam ad Regem Messiohe. hanc artem revelatam à Deo nonnullis filiis Israel, ad Arcam Domini decorandam auro, & perficiendam, uti habetur apud Ezechielem & Danielelem Prophetas: item apud Josephum. Nonnulli absque manifesta revelatione librisve, sed occulta per meditationes in operibus Dei visibilibus à suis creatoris, quem admodum Phithomea, Rebecca, Salomon, & Philippus Macedo, quos omnes tamen à Diluvio præcessit Hermes in hujus artis inventione,

ventionem, per tabulas dictas in valle Ebron ab ipso repertas, quocumque positus fuerat Adam ab exilio de Paradiso Eden. Ab Hermete ad plurimos alios derivavit, per libellum, quem inscripsit smaragdina tabulam, sub his verbis: Verum est, certum & verissimum: Quod est superius, naturam habet inferioris, & attendens naturam descendens. Conjungas unica via dispositioneque. Sol est eius conjugii pater, & alba Luna mater, tertius succedit, ut gubernator, ignis. Crassum fac subtile, & hoc spissum reddito, ad hunc modum gloriam habebis hujus mundi. Brevi hoc, libello totum opus continetur. Plurimi hanc artem consequuti sunt, quemadmodum legitur de Rege Calibus medio Bendagid Ternarij. Aristotele Chemista, Platone, & Pythagora Hermetis discipulo, Codicis auctore, quo libro continetur ipsa rei veritas hujus absque superfluitate, vel diminutione, licet obscure satis. In Arabia Rex Haly maximus Astrologus habuisse fertur ejus notitiam, qui Morienum docuit, & iste Regem alium Arabiæ. Calibus dictum antea: item Aros eam docuit Nephandin fratrem suum, & Saturnus Luncabur, atque sororem ejus Mederam. Infinitus est eorum numerus, quos recensere vanum est: & librorum de hac arte conscriptorum ingens habetur copia, sub metaphoricis verbis atque figuris, ut non facile queant intelligi ab aliis, præterquam à filiis artis, quorum lectura potius à via recta seducit in varios errores, quam ad scopum dirigat, & quorum numero sunt Scotus, Arnaldus, Raymundus, Jo. Mechungus, Hortulanus, Veridicus, &c. Proinde quo studiosos ad semitam rectam reducere valeam, opusculum hoc ipsis conscribere volui.

*SECUNDA PARS, IN QVA DESCRIBUNTUR
ingenues labores auctoris, & impensa maxima, cum singulis
operationibus ab initio usque in finem, ex
veritate perseverantissimi successus.*

Cum primum opus hoc aggressus sum, in manus meas incidit liber Rasis, in quo quidem experiundo quatuor annorum, & octingentorum coronatorum: item in Gebri libris plusquam duorum millium pro principio jacturam feci: ad id me sollicitantibus, ac inducentibus, multis impostoribus, ut meam exhaurirent substantiam. Postmodum inspexi libros Archelai tribus annis, in quibus operatus sum una cum quodam monacho, & in libris Rupecissæ, ac Jo. de Sacrobasco, per aquas vitæ rectificatas trigies cum facibus, ut instantiam acridinem abiret, quæ nullo vitro cohiberi posset, in eo labore deperierunt alij trecenti coronati. Duodecim aut quindecim ad hunc modum consumtis annis, & innumeris aureis, abque fructu, post multorum experimenta receptorum, in dissolvendis & congelandis, communi armonia-
eo, pincor,

co, pineo, saraceno, metallico, salibus, tum plusquam centies
 cinandis spatio duorum annorum, item in aluminibus rubeis
 ciei, scaiolæ, plumæ, in marcasitis, sanguine, crinibus, urina,
 mano fimo, semine, animalibus & vegetabilibus herbis, cuper
 sis, vitriolis, atramentis, ovis, per separationem elementorum
 athanore, per alembicum, pellicanum, per circulationem codi
 nem, reverberationem, ascensionem, descensionem, fusionem, ig
 tionem, elementationem, rectificationem, evaporationem, cu
 junctionem, elevationem, subtiliationem, per commixtionem
 alia sophisticationum infinita regimina, quibus jam duodecim
 nis inhæseram, ætatis factus annorum triginta octo, adhuc as
 stens in extractionibus Mercuriorum, ab herbis & animalibus
 stenus dilapidaram inutiliter, cum stultitia propria, tum impote
 rum seductionibus, circiter sex millia coronatorum, ut fere de
 spondissem animum. Verum enim vero semper interea mea pe
 ces ad Deum fundere non sum oblitus, ut subvenire meis com
 bus dignaretur. Deinceps in quendam Præfectum nostræ patri
 poriter investigantem, incidi, qui ex sale communi lapidem con
 struere conabatur, hoc in aere dissolvens, & congelans ad Solem,
 aliaque multa narratu prolixissima. In hoc opere præter lapsos di
 sesquiannus cum aliis, inani labore, quod in vera materia non o
 perabamur. Frustra quaritur in eo, in quo, quod quæsumus di
 non continetur, ut in Codice Turbæ veritatis legitur. Cum ego
 sal commune haudquaquam habeat quod optamus, quinque ne
 que decies assumtum repetitionibus, nullam sui naturæ pro
 prietatis alterationem demonstrare nobis voluit unquam, pro
 pter ipsum reliquimus ultra non tentatum. Præterea vidimus
 alios in aqua fortissima dissolventes argentum optimum, cuprum,
 & alia metalla: item argentum vivum, quodque seorsim in por
 liari vase, ac eadem aqua, tandem ejusmodi solutiones omnes,
 postea quam duodecim integris mensibus quievisent, confu
 dentes in unicum vas: eam permixtionem assererebant esse con
 gium spiritus & corporis. Vas ejusmodi super cineres calidos con
 tinebant, usque dum aquæ tertia pars evaporasset, residuum expo
 nebant Solis radiis, opinantes lapillos crystallinos inde proce
 tum iri albos congelatos & liquabiles, ad albam ex albo, & ex ru
 beo metallo rubeos, ad rubeam tincturam. Ex viginti duabus phia
 lis ejusmodi liquore semiplenis, tres nobis dederunt. Expecta
 mus omnes eventum generationis hujusmodi lapillorum in fun
 dis vasorum, quinque annis, at frustra: siquidem, ut in Turbæ di
 citur, nihil extranei opus est ad istum lapidem: per seipsum enim in
 materia sua metallica perficitur: tunc temporis annum ætatis
 meæ quadragesimum sextum compleveram, cum ego una cum
 doctore monacho nomine Gotofredo Lepore lapidem ex eju
 isem-

mentione præmeditatum aggressus fui: sciebam enim aliud
 nis quodcunque præter lapidem esse vanum, ac frustraneum:
 propter hunc fabricare conati sumus, ad hunc modum videli-
 cet: Emimus gallinarum ova numero duo millia, quæ in aqua
 stæta duraque separavimus, cortices in summam albedinem cal-
 cantes: vitellos autem & albumina quælibet per se ipsa in equi-
 bus firmo putrefieri sivismus, & postea destillavimus trigiesis in a-
 quam albam, & in oleum rubeum separatim, aliaque multa, quæ ob
 sollicitatem relinquimus: in hoc opere vano similiter anni duo
 cum dimidio nobis deperiere præter utilitatem, imo dispendio
 maximo, quo factum, ut ferme desperabundi prorsum deseruisse-
 mus omnia, nisi nova spe fulciti: cepimus iterum addiscere spiri-
 tum sublimationes, aquarum fortium destillationes, separatio-
 nes elementorum, fornacum & ignium structuras varias, in qui-
 bus versati sumus annos octo. Supervenit alius quidam Theo-
 logus, ac doctus, Prothonotarius à Bergis, quo cum etiam ope-
 ri lapidem extruere volebamus, cujus instinctu solum ex vitrio-
 lum extrahere rem exequi putavimus, ac primo destillavimus acetum acerri-
 mum octies, in quo vitriolum dictum calcinatum dissolvimus, &
 abstraximus: iterum affusum abstraximus decies & quinquies die
 quolibet, spatio duorum mensium, ob cujus odorem vehementis-
 simum, quartana febre laboravi quatuordecim mensibus, com-
 mixtum hoc anno integro quiescere, sed nullo fructu permixtum:
 erat enim extranea materia. Relatum nobis postea fuit à quo-
 dam viro docto, Confessore Imperatoris, cui nomen erat Ma-
 gister Henricus, certissime habere ac tenere magisterium lapidis:
 igitur ejus notitiam haberemus, opus fuit amicorum medio
 maximo, & ultra dispendio plus quam ducentorum coronato-
 rum, antequam nobis familiarem potuimus reddere. Hic autem
 hunc modum operabatur: Pastam ex argento & Mercurio
 miscebat cum sulphure, & olivarum oleo, decoquendo simul igne
 lento in pellicano luto munitissimo, spatulaque lignea incorporan-
 do, sed materia nunquam permisceri potuit in unum corpus spa-
 tio duorum etiam mensium. Tandem in aliam phialam positam
 hanc materiam, luto similiter munitam, ac sigillatam, in cineri-
 bus continebamus calidis omnino sepultam, igneque circum cir-
 ca fovebamus existimantes Mercurium spatio dierum quinde-
 cim, aut viginti & uno, virtute sulphurei corporis, conversum in
 optimum argentum. Decoctione absoluta phialæ plumbum
 imponebat pro arbitrio, & igne violentissimo liquefaciebat o-
 mnia simul in massam unam: qua fulminata per capellam cine-
 rij, debebamus invenire argentum pro tertia parte multiplicatum.
 Ego pro mea parte dederam argenti marcas decem, alij
 vero triginta duas, ex quibus recipere putabamus centum & tri-
 ginta

ginta marcas. At secus evenit, quoniam ex triginta duabius marcis, ab examine focij duodecim duntaxat habuerunt, ego autem ex meis decem quatuor marcas accepi. Quo factum, ut cum lapidis arcanum habere crederem à patre Confessore quadringentis rursum coronatis pauperior factus ac dolens duobus mensibus abstinui, ut ab opere prorsus abhorerem, maxime quod mei parètes omnes increpare me, ac tormentare indies nō desisterent, ut præ morore vix edere, vel bibere possem, ad tantam maciem redactus sum, ut omnes existimarent me veneno contagioso quopiã imbutum esse. Nihilominus repente postmodum quam antea magis accensus plus millies, maximè quia tæderet inutiliter elapsi temporis: agebam enim tunc annum quinquagesimum. octavum. Omnium errorum causa meorum (proh dolor) unica hæc fuit, quia devius oberrans non operabar in materia congrua: nam, ut ipse Geber loquitur: Corpora quævis imperfecta, mixtionè cum corporibus à natura simpliciter perfectis, nullatenus perficiuntur, quia simplicem formam, pro se tantum, in primo gradu perfectionis, à natura quæ perficiuntur, adepta sunt, ac velut mortua, nihil de sua perfectione non superflua, tribuere possunt aliis, idque duabus de causis, priore quidem, quia per imperfectiōnis admixtionem redduntur imperfecta, cum non habeant plus perfectionis, quam pro seipsis indigent: posteriore quia non possunt hac via permisceri principia sua mixtionè per minima, ut in decimotertio digestorum habetur in Pandectis, & libro Calib. item apud Gebrum, & in opere naturali, apud Magistrum Daalin, & Arnaldum Villanovanum; in Speculo Alchemiæ, in Semita errantium à Platone conscripta, in Epistola Euvarali, in Rosario magno, & in Euclidis tractatu brevi ac reliquis non sophisticis ad hunc modum: Corpora vulgaria, per naturam solum in mineris absoluta, sunt mortua, ut imperfecta perficere nequeant, verum si per artem ad septenam, denam, vel duodenam suæ perfectionis multiplicationem adducantur, eatenus tingunt in infinitum. Tum ætenu enim penetrantia, ingredientia, tingentia, plusquam perfecta, vivaque facta sunt respectu vulgarium: de quibus etiam apud Rasum, Aristotelem chemistam, Aulphanem in suis Pandectis, & Danielem quinto capitulo suarum Retractationum: Aurum nostrum completum (inquiunt) est plusquam vivum. Item aurum nostrum, & argentum nostrum album, quæ sunt unū & idem, non sunt vulgaria metalla: sunt enim viva, alia vero mortua virium expertia, ut aureo Codicis libro legitur, & plerisque aliis. Innumeros utique vidimus operantes in amalgamationibus & multiplicationibus ad album & rubeum, in omni generis materia, quæ possit excogitari, maximis laboribus, tantaque perseverantia, ac tam constanti, ut majori nequeat, sed nunquam

quam vidimus adhuc argentum tertia parte, media vel minima locupletatum. Infinitas nihilominus dealbationes vidimus, rubificationes, recepta multa sophisticationum in tam variis atque diversis regionibus, uti Romæ, in Navaria, Scotia, Turcia, Græcia, Alexandria, Barbaria, Persia, Messinæ, Rhodi, in Gallia, in Hispania, in Tercia sancta, & in conterminis regionibus, in Italia, in Germania, in Anglia, ac per totum fere mundum in circuitu, nullibi horum locorum adhuc vidimus, nisi laborantes in rebus sophisticis, herbalibus materiis, animalibus, vegetabilibus, plantalibus, lapidibus mineralibus, salibus, aluminibus, aquis fortibus per destillationes, elementorum separationes, sublimationes, calcinationes, argenti vivi congelationes, medijs herbarum, lapidum, aquarum, oleorum, fumorum, ignium, & vasorum admodum extraneorum, at nunquam in congruis operantes materialibus substantijs reperimus. Nonnullos aliquoties in illis regionibus invenimus, qui lapidis conficiendi modum tenebant, ac rationem: sed in ipsorum familiarem consuetudinem devenire minime potuimus. Quamobrem huc atque illuc discurrendo, investigando, & experiundo jam consumpseram decies mille & trecentos coronatos aureos, vendideram enim quandam possessionem, quæ valebat octo millia florenorum Germanicæ monetæ, ut omnibus meis parentibus venissem in maximum contemptum, quia redactus eram ad paupertatem, ut pauca mihi jam residua pecunia maneret, annos tunc sexaginta duos & ultra nato. Nihilominus ob tantas adversitates admodum fractus corpore, non animo tamen adeo, ut à concepto desisterem, quin potius misericordiæ Dei confidens, bonæ voluntatis hominibus atque diligentibus nunquam deficienti, patriam non sine maximo dedecore derelinquens, Rhodum præ contuli, nemini hominum notus, ut quærerem si quomodo reperire quæquam valerem, qui consolaretur meas afflictiones desideriorum. Una die rum de quodam audiveram viro valde religioso magni nominis, rumor erat ipsum habere lapidem tanto pere quæsitum, cum quo maximis tamen impensis amicitiam inii. Mutuo sumpseram à quodam, qui meos parentes optime noverat, octo millia florenorum. Formula sui laboris erat, aurum & argentum purgatissima & foliata, cum sublimati mercurij partibus quatuor mixta reponebat in furnum equinum, quæ cum stetit ibidem undecim mensibus, destillabat inde aquam igne vehementissimo: terram in fundo vasis residuam calcinavimus igne violento per se, aquam vero sexies iterum, destillavimus, quavis destillatione subidentem terram primæ conjuaximus, toties repetita destillatione donec residuum nullam poneret amplius. Terræ tritæ & in urinali positæ sensim affusimus, at frustra multis laboribus conabamur terram aqua sua imbueri: nunquam enim

permisceré potuimus, aut efficere quin semper nataret super terram, etsi cōtineremus in continuo calore spatio septem mensium nulla fuit conjunctio nec alteratio, igne etiam aucto, quo factum ut frivolum opus reliquerimus propter quod rursus temporum annorum trium, & quingentorum coronatorum jacturam feci. Vir iste religiosus habebat excellentissimos libros chemicos, ut sunt Rosarius magnus, Arnaldus de Villanova, Liber verborum Mariæ prophetissæ, in quibus studere coepi denuo, tantisper abstinens ab opere spatio quidem annorum octo: tum primum cognovi rationibus philosophicis, & evidentibus, quicquid antea fueram operatus, nil nisi stultos & inanes fuisse labores: maxime cum considerarem Codicis totius veritatis hoc dictum: Natura, inquit, non emendatur nisi in sua propria natura, natura sua natura gaudet, natura naturam vineit, & natura naturam retinet. Hoc libro tandem edoctus evasi liber ab omnibus meis sophisticationibus, erroneisque laboribus. Prius itaque studere volui, quam operari rursus magnis impensis & sine fructu. Multas noctes peragebam insomnes assidue mecum arguens, & concludens in hanc sententiam: Quid opus est (inquam) ut hanc artem ab hominibus quæram, in vanum hac via meipsum torquens? Si norint artem, nunquam patefacient, si non, frustra cum ipsis verbor, & magno dispendio conor ipsorum captare familiaritatem & amicitiam. Consideravi potius quibus locis libri maxime convenient in eundem sensum, ibidem existimavi latere potissimum veritatem, quæ non potest in pluribus, sed in uno tantum existere: hac via mihi facta est obviam ipsa veritas: in quibus enim maxime convenire videbam in unum, hoc ipsum fuit, quod tam anxie quæsieram. Quamvis unus hoc nomine vocet, alter alio, nihilominus una & eadem est substantia, solus error in diversitate verborum committitur, & non in concordantiis. Proinde fili mi, hunc libellum in tui gratiam conscribere volui, ne despondeas animam, neve decipiaris, quemadmodum ego diu miserime seductus fui: tutissima cautela siquidem alienorum exemplo periculorum est addiscere. Sane credo (ita me Deus amet) istas homines, qui talia scribunt figurative, aut parabolice, crines, urinam, sanguinem, spermata, herbas, vegetabilia, animalia, plantas, lapides minerales, uti falia, alumina, cuperossas, atramenta, vitriola, boraces, magnetas, quoscunque lapides & aquas, proponunt in hac aqua legendibus, (inquam) impensarum admodum parum aut nihil in ea fecisse, neque laborum quicquam sustinuisse, vel ad id mera crudelitate motos. Nam eorum omnium qui hoc labyrintho sunt intricati, vel imposterum eo prolabi possent, me miseret, quoties in mentem veniunt intolerabiles miseriarum & calamitatum penæ, quas perpessus sum. Quisquis igitur fidem adhibere mihi volet, non sine

sine maximo commodo suo fecerit, solum inde laborem, alios instruendo, reportare possum. Qui vero credere nolet, suo damno tandem experietur, quanta sit fatuitas aliorum exemplis nil commoveri, nec discere velle. Fugite sophisticationes Alchemistarum nequam, & quoscunque alios, qui fidem istis adhibent. Nam si quid boni vos lectura librorum docuit, falsis juramentis & assertionibus adimere conabuntur, ac à via recta vos abducere, nihil habentes quo suos errores tandem excusent, feci sæpius (inquiunt) at jam non habui quæ ad hanc rem erant necessaria, hæc & illa si addantur, &c. Nisi fugias potius quam pestem istos impostores & nebulones, in hac arte nihil unquâ boni degustabis. Prius quam ego hoc opus perfecissem experimento, duobus annis artem exactè didiceram ex libris, nihilominus ad me cum venirent ejusmodi homines detestabiles, & nequissimi fauces, juramentis imò perjuriis asserabant mihi manifestissimos errores pro veris experimentis, quos tamen olim delirans maximo dispendio fueram expertus. Nec prius in bonis meis opinionibus confirmari potui, quam ipsos omnino desererem, ac studium meum in ea materia totum intenderem, & vigilantissime prosequer. Quicunque cupit artem veram addiscere, versetur cum sapientibus: id est, istorum libros legat; & non impostorum, licet obscuris verbis eam doceant. Nullibi claris & apertis descriptis ejusmodi libros reperies, quapropter consideranda possibilia sunt ex operibus naturæ per comparationem istorum ad illa, & è contra. Sophisticationes omnes fugiendæ sunt: item sublimationes, conjunctiones, separationes, congelationes, præparationes, disjunctiones, connexiones, aliæque deceptiones omnes. Taceant quotquot aliam tincturam asserunt, quam nostram, & aliud sulphur, quam nostrum occultum in magnesia: item illi qui aliud argentum vivum extrahere præter quam ex ferro rubeo, & aliam aquam à nostra quæ permanens est, & nulli rei conjungitur, nisi propriæ suæ naturæ, nihilque madefacit aliud præter id, quod est unitatis propriæ suæ naturæ. Aliud enim acetum non est quam nostrum, non aliud regimen, neque alij colores: item non alia sublimatio, solutio, congelatio, putrefactio, &c. quam nostræ. Suadeo ut alumina, vitriola, salia, & atramenta omnia, boraces, aquas fortes, animalia, & omne quod ex eis provenit, crines, sanguinem, spermata, carnes, ova, lapides, & mineralia quæque relinquantur, pariter & metalla sola. Quanquam enim ex ipsis est introitus & materia nostra, ut asserunt omnes Philosophi, componi debet ex argento vivo, & hoc alibi non reperitur, quam in metallis (ut apparet ex Gebro, magno Rasario, Codice totius veritatis, Aristotele Chemista, Platone, Morieno, Haly, Calib, Maria, Avicenna, Constantino, Alexandro, Bendegid, Esid Serapione, Arnoldo Villanovano, Sarni Lilio, Daniele,

S. Thomæ Breviloquio, Alberti Trāmite, Scoti Abbreviatione, Senecæ ad Aros epistola ad Regem Arabiæ, & Hemus; Euclide septuagesimo capitulo Retractationum, & Philosopho tertio Meteororum, per quos omnes affirmatur, metalla nihil aliud esse, præter argentum vivum congelatum graduum decoctionibus his non obstantibus omnibus affirmativis rationibus, ipsa non sunt lapis noster, dum in forma sunt metallica: nam impossibile est unam & eandem materiam habere duas formas. Qua ratione possint esse lapis, qui formam dignam & mediam habet inter metallum & Mercurium, nisi primo corrumpatur, & auferatur ejusmodi forma? Hac de causa Philosophus, atque Democritus libro 3. Physicorum, capite 3. de Meteoris, inquirunt: Gloriantur Alchemistæ utut volent, nunquam formas transmutabunt metallorum, nisi per ipsorum in primam materiam reductionem: hoc ipsum habent omnes libri qui de forma tractant metallica. Verum, ut intelligatur quid sibi velit in primam reductio materiam, apprime sciendum materiam esse primam, rem ipsam in quam immediate proximeque specifica forma inducitur, uti prima hominis materia, est utrumque viri semen & mulieris. Plerique ignari hanc intelligere putantes reductionem, interpretantur perperam ad quatuor elementa: nam (ut ipsi loquuntur) ex istis constant omnia, quæ creata sunt absque dubio: sed ista sunt materia prima primæ materiæ, id est, ex elementis quatuor constant argentum vivum & sulphur, quæ tandem sunt prima materia metallorum. Etenim elementa quatuor æque sunt ad informationem asini, vel bovis apta, ac ad metalla: primo namque fieri debent per naturam argentum vivum & sulphur: quam esse queant metallorum materia prima. Exempli gratia, homo non componitur ex quatuor elementis, existentibus adhuc in elementari natura simplici, sed à natura transmutatis in naturam primæ hominis materiæ. Haud secus natura transmutans elementa quatuor in Mercurium & sulphur, tum primum effecit metallorum primam: nam quicquid ultra fuerit in dictam operata materiam, nihil aliud inde resultare poterit quam forma metallica. Verum antea cum adhuc essent elementa, & non argentum vivum neque sulphur, natura potuisset ex eisdem elementis procreasse bovem, herbam, hominem, aut quidvis aliud à metallo differente. Ex præcedentibus liquet apertissime, quatuor elementa non esse metallorum primam, sed argentum vivum & sulphur. Alioqui juxta sententiam illorum, sequeretur inde homines, & metalla, herbas, plantas, animalia bruta, in summa cuncta nil nisi rem unam existere sine differentia, quo nihil absurdius unquam dici potest. Item inde sequeretur, etiam ex metallis homines generari posse, cum isti pariter, ut illa, consistant ex elementis, & ultra quid-

vis ex quovis fieri, nec non simile sibi simile non producere, non esse generationem, neque semina, nullam rerum differentiam, si actu omnia essent una substantia. Ut ad primam redeamus materiam, utemur exemplo hoc videlicet, semen viri per se, & semen per se mulieris, non sunt prima materia foetus, quoniam natura potest ex eis ad hunc modum separatis, aliud quid producere monstruosum, velut substantiam verminosam: sed ex amborum in unum conjunctione, ut unius virtus alterius virtutem in se recipiat, & amplectatur, tum demum natura nihil aliud inde producere potest, præter formam infantis, quod hic sit finis illius materiae & non alius. Natura non potest itaque aliam introducere materiae formam, ea sola, ad quam finaliter est inclinata, dispositaque: permatica igitur unio duntaxat, est prima materia ejus, vel eorum à quibus semina decisa, vel separata fuerunt, quæ nullam aliam formam recipere potest, quam propriae suæ speciei, ad quam est disposita. De dispositione ad finem rude satis hoc sit exemplum: Si quis aliquo festinet iter, priusquam eo deventum sit, multæ occurrunt viæ huc atque illuc deflectentes, ut ubi semel in certam gradum direxerit, perseverans in ea, tandem eo perveniet, quo statuerat ire. Ad hunc modum singula propriam viam, ac materiam habent, per quam & ex qua facta sunt, & non ex omni materia quodvis, neque modo quovis perficitur. Manifestum est itaque, rem omnem habere sibi similem & præcedentem, ex qua producit naturaliter, ut inde nihil aliud fieri queat, vel in equi formationem, requiritur natura quæpiam equina in spermaticam substantiam transmutata, ex duabus contrariis materiis (sub eadem equina specie tamen) unitis: item ad hominem ipsa natura non sumit substantiam equinam principaliter: habet enim unam quæque substantiam propriam ac principale semen ex quo fit, ac per se ipsam in ipso multiplicatur, & per aliud neque alio modo quopiam. Patet ex verbo Dei, cum creasset hominem virum & feminam, crescite & multiplicamini, ex vestra met substantia, videlicet vobis simili: aliis suis creaturis namque dixerat antea: Producat unum quodque fructum suum & semen in seipso, multiplicetur, &c. Si ex uno generari voluisset unumquodque Deus, non tot ac tantas fecisset creaturas, tamque diversas, nec opus fuisset cælo neque luce, sed elementa quatuor semper unum & idem protulissent quod absurdissimum esset. Proinde ex omnibus fert: ite omnis generis diversa, ut unumquodque sibi simile generaret. Nunquid ante diluvium Dominus Deus dixit Noe: Sume tecum in Arcam ex omnibus animalibus unita paria masculum & feminam, ut postea quodque multiplicetur in sua specie, & non aliter fieri videmus? Patet igitur ex præcedentibus ad uniuscujusque generationem, opus esse sui simili, ut ex mandato Dei, diversa re-

rum radices ab ipso creatæ multiplicarentur in diversa sub propria quodlibet substantia. Per Philosophorum auctoritates id ipsum probatur : Scotus enim aperte loquitur, ex argento vivo coagulato, & ex argento vivo sulphureo, primam materiam fieri metallorum omnium. Item in Turba quidam Noscus nomine, Rex Albanæ, loquitur ad hunc modum : ex homine aliud nil nisi homo fit, ex volatili nisi volatile : similiter ex bruto quovis animali nil nisi bruta bestia : natura namque in alio non emendatur, at solum in sua natura. Idem à Joanne Mechungo dicitur in suo testamento : Quævis arbor suum fructum producit, ut pyrus pyra, poma pomus : pariter ex metallo generatur atque multiplicatur metallum, & nullo alio. Item Geber in Summa nonnullis locis bene in hanc sententiam scripsit, quanquam in plerisque suis libris ferè omnibus de studio scabrosus totus & sophisticus inquit : Exactissime singula sumus experti fuis, idque probatis rationibus, nihil potuimus unquam reperire permanentis in igne, præter viscosam humiditatem solam, radicem omnium metallorum, reliquæ omnes humiditates ab igne per evaporationem facile fugiunt, & per separationem unius elementi ab alio velut aqua per ignem : pars una in fumum abit, alia in aquam, in terram alia manente in fundo vasis : sic in omnibus, quoniam quæ in horum generatione haud bene sunt unita, minimo consumuntur igne ac separantur à sua naturali compositione. At humiditas viscosa, Mercurius videlicet, nunquam in eo consumitur, nec separatur à sua terra, nec alio suo elemento : nam vel omnia simul manent, vel simul abeunt, ut nihil omnino de pondere pereat. His verbis itaque Geber concludit, ad hunc pretiosum lapidem nullo alio opus esse, quam sola substantia Mercurij per artem optimè mundati, penetrantis, tingentis, stantis in prælio adversus ignem, & in diversa separari se non permittentis, at semper in sola sua mercuriositatis substantia constantissime persistentis, tum demum (inquit) conjungitur metallis in profundo radicaliter, formam ipsorum corrumpendo, ac aliam introducendo juxta virtutem & colorem elixiris, aut medicinæ tingentis. Item Aros ille Rex magnus & doctissimus ait ; Nostra medicina fit ex duobus unius essentia, videlicet ex unione mercuriali fixæ, & non fixæ naturæ, spiritualis & corporalis, frigida & humida, calida & sicca, & ex alio fieri nequaquam potest. Etenim artis industria nihil infert novi, nec adfert ad naturam in sua radice, verum adjuncta natura per artem, ut decet vincula solvendo, item ars peraturam adjuncta discendo ab operationibus ejus & in suppeditatione materiæ, simul ambæ desiderium adimplent, ex voto diligenter operantis. Ad hæc Morienus ait : Miscere & projicite medicinam super corpora perfectione diminuta, vel imperfecta : &

hoc

hoc aliud esse nihil dicit; præter argentum vivum exaltatum arte super argentum vivum imperfectum: ex his docent aperte nihil aliud esse, quam argentum vivum. Adfert Arnaldus Villanovanus: Totum studium tuum intendatur, in digerendo & coquendo mercuriosam substantiam; & pro sua dignitate corpora digna reddet, quæ nihil aliud existunt, quam substantia mercuriosa decocta. Infinitis rationibus probari posset, Mercurium duplicem esse solam materiam primam, & proximam omnium metallorum, & non elementa quatuor, quæ sunt remotissima. Dixit quispiam errorem suum protegere cupiens, ex tuis (inquit) contra te ipsum adduco, elementa quatuor postmodum in Mercurium & sulphur, quæ metallorum prima materia sunt, arte reduci, hac via subtiliora facta sunt ejusmodi separatione præcedente, quam sine hac statim in mercurialem substantiam adducta fuissent, materiamque proximam. Ut hoc refellam tanquam erroneum & falsum, ex ista vana opinione sequeretur facile superfluum esse naturam, si spermata rerum arte fieri valeant, sic homo generaretur absque homine solum ex quatuor elementis absque alia natura media, vel alteratione, non aliter & principia fierent compositionum, quod pugnat contra omnem rationem naturalem. In hac arte siquidem natura produxit materiam, in qua postmodum juvatur arte. Sequeretur etiam ex ea falsitate medicum arte sua, vel herbis resuscitare posse mortuum, aut morientem hominem sanare contra dictum Avicennæ & Rasis. Medicina solum auxiliatur naturæ, qua quidem absente vel deficiente, nihil operari potest illa, ut si projiciatur in corpus mortuum laxativa, non purgat, quia per naturam non recipitur actio. Quod Hippocrates in Aphorismis & principiis naturalibus, divinus magis quam humanus, ac velut spiritus corpore capens, testatur, inquit: Ars præsupponit rem aliquam à natura sola creatam, in qua præstat auxilium ipsi naturæ, & hæc arti. Proinde constat artem indigere materia, quæ sit à natura creata; & non ab arte, à qua si esset quid opus natura foret in eis, quæ non est operata, cum de suo nihil absit? sola ars perficere posset absque alia re extranea, & præter naturam. Patet multis irrefragabilibus testimoniis, & evidentiis, naturam ex seipsa procreare naturas spermaticas, ac præparare: tandem ars per conjunctionem in eis operatur, ad finem tendens in quem natura crearat. Quamvis etiam, si fieri queat, ut metalla reducantur in quatuor elementa, prius oportet in Mercurium & sulphur, quam in elementa separari necessario, postmodum elementa rursus in sulphur & argentum vivum, ut fiant proxima natura metallica: quæ stultitia quæso hæc esset? Cum hæc omnia sint unum idem, & eadem substantia, quæ novam non acquirit inde naturam, neque materiam, ab ejusmodi

reductionibus, at solum manet quod antea fuerat. Quid istis frustrancis igitur laboribus indigemus, si tantundem substantiæ habebatur, cum essent in forma spermatis argenti vivi & sulphuris, atque post reductionem in elementa quatuor, & nihil acquirant novi, non in virtute, non in pondere, neque quantitate, vel qualitate? ea de causa videlicet, quia nulla materia sibi fuit adjuncta, quæ digniora reddidisset, vel cum ipsis fuisset exaltata, sed unica tantum huc atque illuc circumducta materia sola, præter additionem: quapropter in forma proprii spermatis æque valida, ac in forma elementorum. Ad nostrum lapidem si opponatur idem, nempe nihil etiam acquiri sibi, negatur: nam ipsum reducimus, ut in ea reductione fiat conjunctio novæ materiæ unius & ejusdem radicis, præterquam reductionem fieri nequit, atqui accidit etiam additio materiæ. Duarum utique materiæ una subiecit alteri, quò resultat inde longe dignior materia, quam erant per se seorsim ante conjunctionem. Est igitur ista reductio nostra necessaria, quòd per eam materiæ novam acquirunt formam & virtutem ob additionem materiæ novæ: quæ non fit in aliis reductionibus elementorum, in quibus nihil aliud apparet fieri quam circumductio materiæ nudæ sine forma, citra omnem innovationem, exaltationem, & acquisitionem alicujus formæ, vel materiæ novæ. Unde liquet reductiones istorum hominum esse meras phantasias, vanas, & erroneas. In hujus rei confirmationem aperitissime loquitur quidam nomine Guilielmus Parisiensis, vii in hac arte doctus: In creatione hominis (inquit) primo concurrunt in unionem duo spermata, qualitibus differentia, quarum qualitatum in uno est uria frigida & humida, & in altero altera est calida & sicca, quæ in utero materno digeruntur mixtione virtutis utriusque seminis, augmentatione per humiditatem sanguinis, qui est ejusdem substantiæ, ejus est sperma femineum, actione virtutis masculini spermatis interveniente, nutritur inde materia dictæ mixtionis, donec fiat substantia media participans cum utriusque natura, citra ullam diminutionem, vel superfluitatem. Proinde spermata creantur à natura, & non ab arte, quæ nullo modo etiam posset, hoc solum efficit, in utero materno conjungit simul ambo. Quamquam etiam ista juvare potest in mixtione fomento caloris externi, quietis, ciborum optimorum delectu, & facile digestibilibus, cum temperie, & moderatione sumptorum, quibus omnibus aliud nihil operatur, quam rebus jam à natura creatis auxiliari tantum.

Subjungit idem auctor: Creare spermata non est artis, at postquam à natura creata sunt, tum demum ars per solam virtutem naturalem existentem in spermaticis materiis jam à natura creatis, conjungendo, velut naturæ minister, succurrit ipsi rei quidem existenti,

iffenti, at nondum perfectæ: nihil tamen addit formæ, nec materiæ, neque virtutis. Est igitur generationis prima causa naturalis, & secunda solum artificialis, quæ posterior absque priore nihil efficit. Frustra namque terra cultivatur ad messem, nisi naturalis adsit materia creata per naturam, frumenti granum videlicet. Constat igitur utramque ab altera juvari, naturam ab arte, hanc à natura, & vicissim ambas ad opus facere, cum naturæ, tum artis. Cum igitur ab arte spermata creari nullo modo valeant, neque materiæ metallorum, impossibile fuerit hominem quovis artificis reducere quatuor elementa in spermaticam formam reductivam, alterativam, aut attractivam, ad finem recipiendi formam, vel actionem, tendentem, sive disponentem. At si quis arguat Philosophos dicere quatuor elementa in arte nostra existere debere: sententiâ quidem eorum est, in duobus suis spermatis quatuor primas elementorum qualitates haberi, caliditatem & siccitatem videlicet, ignem & ærem in argento vivo maturo, quod est sperma masculinum, & frigiditatem atque humiditatem in argento vivo crudo, & imperfecto, quoad finem, quæ terra sunt, & aqua in spermate femineo, non quod actualiter in istis sint quatuor partes elementales à se mutuo separatæ ut sunt quatuor elementa, quæ videmus: etenim haud sic essent materia prima metallorum artius, nec etiam alterari possent aliquo ingenio, vel artificio humano, in formam duorum spermatum metallorum primæ materiæ, ut aperte docet Calib. Philosophus, & Albanus Rex, ad hunc modum: Scitote nos ab initio nostri operis, nisi duabus materiis duntaxat non indigere, non nisi duo videntur, neque tanguntur, nec duabus plures intrant in magisterij principium, medium, & finem: verum istis duabus qualitates quatuor insunt virtualiter: in majori namque spermate, velut in digniore, duo digniora continentur elementa per qualitates, ignis & aer videlicet: in altero vero spermate natura sua crudo & imperfecto, reliquæ duæ qualitates habentur, & alia duo minus digna elementa, quæ terra sunt & aqua: per Calib. aperte satis patet, in hac arte non esse nisi duas materias spermaticas, unius & ejusdem radicis, substantiæ & essentiæ, scilicet mercurialis, solius substantiæ & essentiæ, scilicet mercurialis, solius substantiæ viscosæ & siccæ, quæ nulli rei jungitur in hoc mundo, præterquam corporibus. Id ipsum asserit manifeste Morienus libro suo, inquit: Durum aquaticum & molle reddito durum, ut ei conjungatur aqua, celato, vel abscondito potius ignem sub, vel in aqua frigida: hoc est, junge sperma masculinum, quod aliud nihil est, quam Mercurius coctus & maturus, continens in se per digestionem elementum ignis, cum spermate feminino, id est, cum aqua viva. Item Isidorus in eandem sententiâ loquitur in Turba Philosophorum.

Aquam igni permisceto, hæc est via spermatica potentialiter, proxima lapidis nobili perfectioni, ad eam recipiendum. Et in Codice totius veritatis, quidam Philosophus nomine Artesimalef: Conjunge rubeum virum albæ suæ feminæ, in rotundo cubili circumdato corticum igne, continuo quoque calore foveatur ibidem, usque dum fiat conjunctio hominis cum aqua philosophica, & non vulgari, id est, in continente hoc omne inest, quod ad sui perfectionem requiritur: tum demum ista conjunctio dicitur prima lapidis materia, & non aliter: Nam in se continet fixi naturam, qua fixatur, atque spiritualem naturam, dignamque substantiam nobilissimi lapidis. In summa qui probe Philosophos intelligit omnes, optime concordare videt in omnibus, qui vero non sunt artis filij, sed ignari, dissentire perperam judicant. Postquam de prima materia metallorum abunde satis loquutus sum, argumentis quoque firmissimis, & auctoritatibus dignis Mercurium & sulphur esse probavi, latius ut progrediar in gratiam & utilitatem auditorum, in hac sequenti parte libri mei tertia, dicam quid sint Mercurius & sulphur: & quemadmodum in terra metalla generentur, eorumque differentias, adductis Philosophorum auctoritatibus, à quibus didici quæ de lapide scio, Deo dante gratiam & intellectum.

*PARS TERTIA LIBRI D. BERN. COMITIS
Marchia Trevisana, qua per ipsum tractatur de radicibus
& principijs Metallorum, idque rationibus & auctori-
tatis evidentiis, atque philosophicis
argumentis.*

IN primis non ignorandum est, divinum hoc Genesis opus, quo DEUS in principio creavit materiam confusam & inordinatam: plenam tamen ex ejus voluntate multis ac infinitis materiis, ex qua traxit elementa quatuor, & ex istorum commixtione creavit animantia, diversasque creaturas, nonnullas esse voluit intellectivas, sensitivas, alias vegetativas & minerales. Intellectivæ creaturæ sunt ex quatuor elementis, at ignis & aer in istis dominantur magis, quam alia duo. In sensitivis tamen minuitur ignis, quod aer æque dominetur ac ille velut in animalibus brutis, equis, asinis, canibus, avibus, &c. Vegetativæ pariter ex quatuor constant, in his dominantur aer & aqua: sed aer dignitate diminuitur per aquam, & ista per solam substantiam quædam terrestrem & vaporosam. Minerales vero creaturæ, licet ex quatuor etiam constant, prædominantur tamen terra & aqua: sed aquæ dignitas est terrosa magis, quam aquatica. Diversarum sunt formarum, at multiplicari nunquam possunt, nisi per reductionem ad primam sui materiam.

materiam, cæteris antea dictis proprium semen in seipsis habentibus, in quibus delitescit omnis ipsorum multiplicationis & finalis compositionis virtus. Materia metallica constat ex solo Mercurio frigido & humido crudo, in quo sunt etiam elementa quatuor, scilicet calidum, humidum, frigidum & siccum: quorum duo dominantur, frigidum & humidum: subiecta sunt illis calidum & siccum. Cælestis motus calor circumcirca terrâ penetrans, & venas ejus: est tam remissus ac temperatus, ut vix perceptibilis, at continuus: noctu pariter ac diu semper equalis. Calor hic non provenit ex Sole (quod nonnulli fatui volunt) sed ex reflexione sphaeræ ignis aerem circumeuntis, & etiam ex continuo motu corporum cælestium, calorem cõtinuum, & lentum excitantium vix imaginabilem. Quamvis etiam calor mineralium esset à Sole (ex sententia Raymundi Lullij & Aristotelis) nihilominus calor esset continuus, quia Sol dies & noctes circum terram incessanter volvitur. Verum istorum opinio falsa est, quoniam Sol non est calidus, neque frigidus, at motus ejus est naturaliter calidus. Calor itaque proveniens ex motu corporum cælestium, assidue versatur in venis terræ: non tamen calefacit (ut putant nonnulli stulte loquentes) mineras: nam si vel minime calefaceret, hoc tantillo calore activo, minore spatio temporis quam annorum decem, decoqueretur Mercurius in perfectionem Solis, quod vix centum fieri consuevit. Terra siquidem est frigida & sicca, minerae quoque sunt in centro terræ: priusquam igitur vel tantillum caloris percepissent à Sole actualiter, nos qui sumus proximiores aduremur prorsum: intentissimus esse deberet enim, si terram & a quam frigidissima corpora penetrans, nihilominus calorem adhuc retineret, cum ad centrum pervenisset, non extinctum penitus. Verum enim vero hæc naturalius intelligi debent ad hunc modum: Cum ipse Mercurius componatur ex quatuor elementis, calefactis igitur istis à communibus & generalibus per suum proprium motum, naturalis calor excitatur ab ejusmodi motione: pariter ignis & aer existentes in Mercurio moventur, & sensim elevantur, cum digniora sint elementa quam aqua & terra Mercurij, nihilominus humiditas & frigiditas dominantur. At quia calor & siccitas digniora sunt elementa vincere conantur alia duo, videlicet frigiditatem & humiditatem in Mercurio dominantantes: nam cælestes motus excitant alios motus aliorum naturalium, per quos Mercurij motus: 1. quæstas moventur. Postmodum successu longo temporis Mercurij siccitas gradum unum suæ humiditatis vincit, & fit plumbum, alium quoque deinceps gradum vincit, & fit stannum. Tandem calor Mercurij iterum paululum humiditatis ex frigiditate vincit, & fit luna. Calore plus adhuc dominante, fit æs, vel Venus, & postea ferrum atque

atque sol perfectus. Hac via duæ qualitates, quæ prius succumbebant frigiditate & humiditate victæ, modo vincunt alias, ac dominantur caliditas & siccitas, quæ sunt in excitatione sua sulphur, & Mercurij frigiditas atque humiditas sunt ipsemet Mercurius. Non quod sulphur hoc sit quidpiam à Mercurio divisum, aut separatum: sed est solum caliditas & siccitas, quæ non dominantur in frigiditatem & humiditatem Mercurij. Hoc sulphur postea digestum dominium habet in duas alias qualitates dictas, frigiditatem, humiditatem, & suas imprimi virtutes. Per ejusmodi graduum decoctionum varietates, fiunt metallorum diversitates. Plumbum ab igne continue fugit, avolatque, non alia de causa, nisi quia frigiditas & humiditas sui Mercurij, nondum alteratæ fuerunt per caliditatem & siccitatem sui sulphuris, quæ quidem in eo nullo modo dominantur, alioquin ab igne plumbum quantumvis etiam vehemens, non absumeretur, quinimo Mercurius ejus gauderet in sibi simili. Pariter & alia metalla quæque fugiunt ab igne, præter solem, quia sunt adhuc frigida humidaque, plus unum alio, juxta majorem cum dictis qualitatibus participationem, vel minorem: fugiunt (inquam) quod sibi contrarium est, sustinereque nequeunt. Omne siquidem naturaliter fugit ab adversario, simili vero delectatur: inde sequitur, solem aliud nil existere, quam purum ignem in Mercurio, cum ab igne, quantumcunque vehementi non recedat, aliis omnibus illum non sustinentibus, uno minus alio, plusve, ut magis accedunt, vel recedunt ab ignis complexione. Sulphur enim aliud nihil est, quam purus ignis occultus in Mercurio, qui longo successu temporis in mineris excutitur, atque movetur moribus corporum cælestium (ut supra dixi) digeritque frigiditatem & humiditatem in Mercurio, pro varietate graduum decoctionis & alterationis in diversas formas metallicas, quarum prima plumbum minus calidum & humidum: secunda stannum: tertia argentum: quarta cuprum: quinta ferrum: sexta sol, qui quidem in perfectione suæ naturæ metallicæ, purus est ignis à sulphure digestus existente in Mercurio. Ex his manifestè rursum patet, sulphur non esse quid per se seorsim extra substantiam Mercurij, neque vulgare sulphur, alioqui materia metallorum non esset homogæna (quod pugnat contra philosophorum omnium assertiones) qui hujusmodi qualitates dominantes vocaverunt sulphur, à similitudine, quia substantiam habent inflammabilem, velut sulphur calidam & siccam, cui insunt. Unde liquet apertissime, formas metallicas à natura solum ex pura substantia Mercuriali creatas esse, non extrinsecas. Gebro sic attestante. In profundo (inquit) naturæ Mercurij, est sulphur, quod fit longo successu temporis in venis mineralium terræ. Manifestius hac de re loquuntur Morienus & Aros: No-

strum

strum sulphur (inquiunt) non est vulgare, sed fixum, & non volatile, de natura Mercurij, & non ex alia re quapiam. Naturam exactissime imitamur, quæ in suis mineris aliam non habet materiam, in quam operetur, præterquam puram formam Mercurialem, ut etiam apparet optimis rationibus, auctoritatibus, & experientia. Mercurio huic inest sulphur fixum & incombustibile, quod nostrum opus perficit, absque alia substantia quam pura substantia Mercuriali. Non aliter loquuntur Calib. Bendegid, resid, & Maria: sed clare ad hunc modum: Naturam metalla sua procreat ex calore, & siccitate Mercurij, frigiditatem & humiditatem superantibus, alterando, & alia nulla perficiuntur essentia, ut omnibus Philosophorum libris affirmatur, quod omnes allegare prolixum foret. Nonnulli perperam existimant in procreatione metallorum intervenire materiam aliquam sulphuream: sed contra manifesto patet, in Mercurio sulphur inclusum esse, quando natura operatur: verum non dominatur in eo, nisi per motum calidum, quo sulphur dictum alteratur & una simul aliæ duæ Mercurij qualitates: ad hunc itaque modum natura per hoc sulphur in terræ venis generat metallorum formas diversas, pro diversitate graduum alterationum. In eo pariter imitamur naturam, cum nihil extraneum, ad materiam nostram assumamus, atqui nostro argento vivo inest sulphur incombustibile Mercuriale, quod nihilominus adhuc non dominatur, sed frigiditas & humiditas Mercurij volatilis, usque dum actione continui caloris super hoc nostrum argentum vivum perseverantis, fixum per totam substantiam volatilem, mixtum dominetur, & vincat Mercurij frigiditatem & humiditatem, ac tandem fixi caliditas atque siccitas, quæ sunt ejus qualitates, incipit aliarum dominari, ac pro gradibus ejus alterationis Mercurij, per suum sulphur diversi colores oriuntur, quemadmodum nec aliter, quam per naturam ipsam in mineris. Colorum ejusmodi primus est nigredo saturnea: secundus albedo jovialis: tertius lunaris: quartus veneris: quintus martialis: sextus solaris: septimus vero uno gradu per nos alius adducitur, quam per naturam: siquidem perficimus, & plusquam perfectum reddimus, rubeo sanguineo colore exactissimo proinde cum sit plusquam perfectum, catenus alia perficitur, iam si non perficeretur ulterius quam à sua simplici natura, quid opus esset tantum impendere temporis, ut puta mensium novem: um dimidio, cum à natura præter tantos labores ejusmodi corpora habere possimus jam creata. Verum oportet, ut antea dixi, corpus masculinum plusquam perfici, idque per artem naturam imitantem, quo sua plusquam perfectione, abundantique radiatione perficere queat alia imperfecta, in pondere, colore, & substantia, in radicibus & principiis mineralibus. Quis igitur adeo

pra-

præsumtuosus, ut credat illud perficere posse, taleque reddere, quale desideramus alio quopiam extraneo, in quo nulla radicalis habetur commixtio? In Turba quidam Aristeus nomine, qui mundum univèrsam gubernavit annos sedecim sua sapientia, post Hermetem excellentissimus, de quo legitur in Chronicis Salomonis, ipsum congregasse discipulos Pythagoræ, ac nunquam mentiri solitum: quapropter veridicus appellatus ab Astrologis, ait: Natura non emendatur nisi in sua natura. Non potest igitur nostra materia aliter, quam in sua propria emendari. Parmenides idem loquitur, qui me primum retraxit ab erroribus, & in rectam viam direxit. Patet utique naturam metallicam non emendari, præterquam in sua natura metallica, & non in alia quavis, adeo ut hac via per nostram artem perficiamus aliquot mensibus, quod ipsa natura vix mille possit annis. Nam in mineris calor fere nullus, qui si vel tantulus inesset, opus naturæ celerimum foret. Ut in arte nostra duplicem calorem habemus, sulphuris videlicet, ac ignis, ut alter alteri subveniat. Non est ignis (ut volunt Constantinus & Empedocles) de substantia materiæ, qui tamen opus augmentat, alioquin sequeretur ejusmodi calorem indices magis ac magis penetrare, quod est erroneum. Verum ignis duntaxat omnem artem regit, quo natura utitur, aliud nihil adferre possumus. Ignæ vehementi vero non alterantur inter se vicissim, neque moventur. Fiat igitur ignis digerens *continuus*, non violentus, subtilis, conclusus, æreus, circumdatus, alterans, & non comburens: ita me Deus amet, jam tibi narraui omnem ignis construendi modum, considera igitur ac rumina verba mea particulatim: siquidem ignis omnem comprehendit artem; ut patet ex omnibus locis Codicis veritatis. Considera pariter quid Rosarius magnus in hanc sententiam adfert: Cavete (inquit) ne solutionem vestram acceleretis, perficere volentes illam ante requisitum tempus: nam hæc præcipitatio signum est privationis conjunctionum: sit igitur ignis vester perseverans, ac lenis, in modum gradus naturæ, corporibus mitis, digerens, & frigus excludens.

Item adfert ad hæc Maria Prophetissa: Vehemens ignis impedit conjunctionem, & album in rubeum tingit coloris florum papaveris sylvestris, quod quidem per te ipsum poteris imaginari, & ex opere, quemadmodum ego, discere. In calore sumi frustra tenui, & in igne carbonum absque medio, materia mea sublimata est, non soluta: Verum in igne quem dixi, vaporoso, digerente, continuo, non violento, subtili, circumeunte, æreo, claro, clauso, incomburente, alterante, penetrante, & vivo bene successit. Jam si fueris qualem te decet esse verum inquisitorem, facile per hæc verba intelliges qualis esse debeat. In Turba habetur, experien-

na ar-

Artificialis te docebit qualis sit ignis. In Lumine Aristotelis Chemicæ: Mercurius (inquit) in triplici vase coquendus est, ad evaporandum & convertendum activitatem siccitatis ignis, in humiditatem vaporosam aëris circumeuntis materiam. Geber & Seneca hoc ipsum affirmant: Ignis (inquiunt) materiam nostram non digerit, sed calor ejus alterans, siccus per aërem existimatus, quod medium est quo ignis movetur, & humectatur. De hoc dicere hastenus distuli: nam ignis omnia perficit, vel destruit. Aros & Calib. In toto nostro opere (inquiunt) Mercurius & ignis tibi sufficiant, in medio, & in fine: sed in principio non ita se res habet: siquidem non est Mercurius noster: quod intellectu facillimum. Item Morienus ait, Scitote nostrum Latonem esse rubeum: sed inutile nobis existit, usque dum albus fiat. Scitote etiam aquam tepidam penetrare, ac albefacere, quemadmodum ipsa est, & ignem humidum & vaporosum omnia operari.

Rursum Bendegid, Jo. Mehungus & Haly: Vos qui dies & noctes (ajunt) quærentes, vestras dilapidatis pecunias, facultates, & opes vestras consumitis, atque tempus inutiliter, torquetis ingenia vestra circum librorum subtilitates, admonitos ex charitate volo (per compassionem) velut pater motus erga filium: ut (inquam) albificeris Latonem rubeum, per aquam albam suffocatum atque tepidam: cæterum frangite tot sophisticos libros, tot regimina, tantasque subtilitates relinquire, mihi credite, ut bene sit vobis: vana siquidem hæc sunt opera cuncta, præter id, quod jam vobis dixi: & in hunc scopum tendunt omnia, quæ scripta sunt. Quid melius clariusve dici posset unquam?

Codex etiam omnis veritatis adhæc: De albate (inquit) rubeum, & postmodum rubeum faciatis album, in eo tota consistit ars, ejusque principium & finis. Ego autem dico tibi, nisi nigrum effeceris, minime dealbare poteris, siquidem nigredo est initium albedinis, & nigredinis finis est signum putrefactionis corporis penetrati jam & mortificationis. At hæc inquit Morienus ille sapiens philosophus Rom. Nisi putrefiat & nigrescat, non dissolvetur, & nisi dissolutum fuerit, ab aqua sua non poterit penetrari, neque dealbari, unde nulla conjunctio, mixtio nulla, & per se consequens nulla prorsum unio, quæ postrema fieri non potest absque mixtione: item compositio præcedere debet alterationem. Ad hunc itaque modum per ejusmodi gradus nostra materia tractatur ad imitationem operis naturæ, in omnibus absque diminutione vel additione cujusvis alterius. De ponderibus vero, ne quiescunt sit anxius, quænam sint, & qualia, quibus natura utitur, sciendum utique minerarum locis non haberi: nam ubi solum unum, quid his opus esse videtur, & alibi, quam inter duo, vel plura? Pondus autem nostrum est respectu sulphuris existentis in Mercurio.

curio. Siquidem (ut antea dixi) elementum ignis, quod in Mercurio ctudo non dominatur, hoc ipsum est, quod materiam digerit. Quapropter omnis, qui vere Philosophus erit, optime sciet quanto subtilius est elementum ignis aliis elementis, & ista vincere quanta proportione valeat. Ponderus igitur est in elementalibus prima compositione Mercurii, & non in alio quovis opere. Proinde compositio primo loco fieri debet, vel conjunctio, postmodum alteratio, postea mixtio, & postremo tandem fiet unio. Quicumque volet in his imitari naturam, hujus observet ordinem atque pondera duntaxat, ut Codex omnis veritatis habet. Si confectio fiat absque pondere, retardabitur opus, quo fiet ut animum facile despondeas. In hanc sententiam optime loquitur Albugazal præceptor Platonis: Terrena potentia super sibi resistens, pro resistentia dilata, est actio agentis in ista materia. Verba sunt meræ aurea, ponderum fundamentum nobis aperientia, quæ non facile, nisi doctus, intelliges, vel à quopiam explicata fuerint, insigniter docto. Ipse tibi libenter exposuisssem, nisi Deo votum, æquitati, Philosophisque præstitissem, me nunquam nudis verbis expositurum, aut vulgato sermone pondus, materiam, neque colores, at solum parabolis (ut infra mox audies) veris & perfectis, absque diminutione & superfluitate, ad imitationem sapientium. Antea dixi de hujus artis inventoribus, eis que qui habuerunt, me quoque habuisse perfecisseque lapidem à principio usque in finem falsus sum: item de imposturis, quas suscepi, & propter eas ingentes impensas & labores intolerabiles, ab anno decimo octavo ætatis meæ, usque ad annum sexagesimum quartum, priusquam artem adeptus essem. Verum si habuissem ab initio libros omnes, quos postea nactus sum, citius ad eam haud dubie pervenissem: at nihil aliud quam falsissima legebã recepta, & libros erroneos: præterea non nisi cum perversissimis furibus, hominibus nequam, & impostoribus communicare contingebat. Sed postquam scivi, familiarem notitiam habui cum quindecim bonis viris, qui pariter sciebant lapidis artificium, & præcipue cum quodam Barbario (sciveram nihilominus artem duobus annis priusquam elaborassem, vel perfecissem) hic inter disputandum (cum ex improvviso dixissem, me nondum expertum) fuisse conabatur à proposito vero divertere, quapropter deserui societatem ejus. Disputabimus potissimum de modo celandi, & contegendi hominibus indignis artem. Verum in ignis structura scribentium alij dicebant ab aliis, quamvis ad eundem scopum tenderent omnes, ut nempe fieret ac hunc modum, ne fugiens prius avolet quam ipsum persequens, quocumque modo pararetur ignis. Conclusio igitur hanc meam, ut intelligas, arrige attentius aures: Opus nostrum fit ex unica radice, & ex duabus substantiis Mercurialibus, ctudis,

allium

assumtis, ex minera tractis, puris, & mundis, igne conjunctis amicitia, ut exigit ipsa materia, assidue coctis, usque dum ex duobus unum fiat, in quo quidem uno corpus spiritus, & iste corpus facta sunt à commixtione.

Postmodum augeatur ignis donec fixum corpus tingat non fixum suo colore naturaque: nam ubi rite mixtum est, omnia vincit, ad suam naturam & virtutem adducit, ac tandem superat & tingit millies millena, ac decies millies millena: id qui vidit, is pariter credit. Ad hunc itaque modum virtute, quantitateque multiplicatur, ut fatentur venerabilis ille Pythagoras, Isidrius, & Codex omnis veritatis. In nullo unquam librorum reperiri multiplicationem, præterquam in Rosario magno, in Pandectis Mariæ, in Veridico, in Testamento Pythagoræ, in Turba, in Morieno, in Avicenna, in Bolzain, in Albugazal fratre Bendâgid, in Iesid Constantinopolitano, at in aliis si habeatur, non intellexi, nec ab ipsis addiscere potui. Novi quendam ex Marchia Anconæ, qui lapidem optime noverat, multiplicationem autem ignorabat, sic me sedecim annos integros sollicitè insequutus est, ut disceret, verum ex me nunquam scivit, libros enim quos dixi, habuit et ego. Totam speculativam igitur, & principia mineralia, cum iis rationibus detexi, quibus verum à falso discerni potest, modo vero practicam attexere visum est. Obscuris verbis tamen ut egonet elaboravi, & quater compendiosè dictum lapidem. Quicumque igitur hunc meum libellum habuerit, ac legerit, ab omni liberari merito deberet anxietate, nec non veritatem cognoscere citra defectum, dilucidius enim scribere haudquaquam potuissim, nisi eum ad oculum demonstrarem, quod quidem omnis ratio dissuadet. Ipse tu cum sciveris longe me cautius velabis, ægreque ferens ne tam aperte scripsisse. Voluntas Dei vetuit omnibus palam fieri, quod valde paucis notum esse bonum est, ut in Turba passim egitur.

QUARTA PARS LIBRI BERNARDI COMITIS Marchia Trevisana, de practica Philosophici lapidis.

Cum in hac arte maximè profecisse me percepissem, cœpi doctos in ea potissimum quærere ac frequentare: decet enim probatos viros sibi similibus adjungi, & non aliis. Cum igitur per celebrem quandam civitatem Appuleam Indiæ transirem, audivi doctissimum in ea residere virum in omni scientiarum genere, qui parem in hunc mundo non haberet. Hic pretium disputationis instituerat omnibus in arte peritis, libellum folijs &

coopertorio puro, puroque auro fabrefactum. Quapropter honoris avidus, animum facere mihi met ipsi non dubitavi, ac ad præscriptas disputationes disponere, addente mihi ad hanc susceptam provinciam calcaria viro doctissimo, veniente mihi in mentem etiam, audentes ad sublimia proveli, timidos dejici, ac perpetuo humi degere, viriliter in palestram transii, fatoque palmam obtinui disputationis coram æstantibus, libellusque premij fuit mihi per facultatem philosophia, admodum honorifice oblatu, ut circumspectarer ab omnibus. Deinceps animi studio fatigati recreandi gratia, campos amœnos, & prata quærens, in lymphidissimum incidi fonticulum, pulcherrimo lapide circumseptum, atque munitum, supra quercinum truncum, cætera muro circumdatum, ne bruta ad eam intrarent, nec aves in eo balneum sibi facerent. Super hunc fontem sedens, contemptus sum ejus pulchritudinem, ac vidi superius clausum. Ea faciens iter vir senex, & venerandus admodum, ut Sacerdos, à me salutatus honorifice, & rogatus quamobrem iste fonticulus ad eum esset modum superius, inferius, & ad latera circumquaque clausus, & munitus? amico responso me dignatus ait: Est quod scias, amice mi, fontem hunc esse valde mirabilis ac terribilis virtutis præ cæteris omnibus totius mundi fontibus, pertinet ad Regem solum hujus patriæ, quem fons optime nutrit, & ipse fontem. Præterea neminem Regem hac semper ad se trahit, & à Rege non trahitur. In eo balneo manet ducentis octuaginta duobus diebus, quibus ad tantum juventutis robur adducitur, ut à nemine quantumvis robustissimo vinci queat. Curavit igitur suum concludi fonticulum albo lapide rotundo, ut vides, in quo relucet fons clarus, velut argentum, & cælestis coloris, ut etiam esset fortior, ne ab equis & aliis destrueretur, induxit quercum veterem fissam per medium, qui tuetur à solis radiis, umbram faciens. Deinceps, ut vides, muro circumdatur valde spisso: primo duro lapide & claro clauditur, tum demum cava quercu, maxime quia terribilis est naturæ, adeo ut omnia penetret semel inflammatus, ac irritatus, item si evanesceret, actum de nobis esset. Rogavi postmodum utrum ipse Regem in dicto fonte vidisset, qui respondit, se vidisse quidem intrantem, sed ab eo tempore, quo per custodes in eo clauditur, non apparet amplius in centesimum & trigesimum usque diem: tandem emergit admodum splendens, ac nitens. Custos portenarius, balneum assidue calefacit, ut persistat in calore, qui in aqua fontis occultus est, ac dies & noctes calefacit absque intermissione. Interrogavi rursus cujus coloris Rex esset, qui ait, vestium esse panno aureo primum ab initio, deinceps holoserica diploide, vel thorace nigro, camisia quidem alba supra nivem, ejus

carnem

carnem tamen, vel sanguinem rubicundissimum. Rogavi deinceps utrum Rex eo veniens multam cohortem extraneorum, plebisque minutæ secum adduceret? respondit amice, ac subridens: Cum Rex huc venire proposuit, relictis omnibus suis aulicis & extraneis, solus intrat, nemine fontem præter ipsum appropinquante, & solam ejus custodiam: cujus curam habet homo valde simplex, imò simplicissimus hominum ejus supplere vices optime posset, cum aliud nihil efficiat, quam calefacere fontem. Petii rursus utrum fonti Rex esset amicus, & fons ipsi? qui ait, mirum in modum sese vicissim amant, fons Regem attrahit, & non Rex fontem: nam Regi velut mater est. Interrogavi tandem cuius generis Rex esset? respondit esse ex fonte, qui talem, ut est, effecisset absque alia re quapiam. Petii utrum multos haberet aulos, qui ait, sex dumtaxat habere, qui successionem expectant, si forte Rex quandoque mori posset, potirentur etiam, ut ipse, regno: hinc fit, ut illi serviant, quia sperant ab eo multam dominationem & possessionem. Tandem interrogavi utrum senex esset, qui respondit senio rem esse fonte, suisque maturiorem subditis quibuscunque. Qui fit igitur, (petii) ut isti non interficiant Regem, à cujus morte tantam successionem expectant, cumque ita adeo senex? Qui ait: Quanquam admodum provectæ est ætatis, nihilominus subditorum suorum nullus adeo patiens algoris atque sudorum, pluviarum, ventorum, & laborum ut ipse: item nemo illorum per se, nec simul omnes occidere possent, neque vis illa. Quomodo igitur possidebunt regnum si mori nec etiam occidi possit ab aliquo? Respondit, sex ejus subditi sunt ex fonte, à quo possident omne quod habent, ut ille, quo fit, ut à fonte trahantur maxime. Rex occiditur ab ipso fonte pariter ut illi, resuscitur per ipsum, deinceps ex substantia regni sui, quæ posita est in minutissimas partes, quisque subditorum ejus portionem accipit, & quantumcunque minutissimam particulam quilibet habeat, æquatur opulentiâ, viribus & potentia Regi, fiuntque inter se æquales. Interrogavi rursus quanto tempore illi expectandum esset? cui subridens iterum ait: Scito Regem intrare solum absque subditis, etsi fons amet etiam istos, non tamen intrant, quia nondum ante dignitatem promeriti sunt. Verum intrante Rege veste auri puri contexta foliis, & contexta exiit, quam primo suo trahit cubiculario, Saturno dicto, hic servat diebus quadraginta, deus quandoque duobus ad summum, postquam semel habuit. Deinceps exiit Rex thoracem holosericam nigram, quam secundo cubiculario Jovi nomine tradit, qui custodit viginti duobus diebus, tum demum Jupiter jubente Rege, tradit Lunæ, quæ tertia persona est pulchra & resplendens, hæc viginti diebus servat.

Tum demum Rex in pura camisia alba nivis instar, aut salis floris existit, quam etiam exiit, eamque Marti tradit, hic servat quadraginta diebus, aliquando duobus advenientibus. Postmodum Mars, Deo iubente, tradit Soli flavo, non claro, qui servat quadraginta diebus. Tum demum venit Sol pulcherrimus, & sanguineus, qui statim camisiam arripit. Interrogavi tandem, quid inde fit existis omnibus? qui ait: Fons deinceps aperitur, ac ut camisiam dedit illis, vestem, atque thoracem, momentaneo jam suam carnem sanguineam & rubeam tradit omnibus manducandam, jam demum habent quod optabant. Rursus petij, utrum tanto tempore semper expectarent, & num prius aliquam remunerationem servitorum habere possent, in finem usque nisi perseverent? qui ait: Statim atque albam habent camisiam, quatuor istorum aulicorum, si velint, gaudere potuerunt, opibus quoque frui plerimis: verum dimidia parte regni solummodo potirentur, quapropter maluit, vel tantillo distius finem atque exitum expectare, ut etiam diademate regio sui domini coronentur. Interrogavi an unquam aliquis accederet medicus, vel quidvis aliud eo tempore? qui respondit- nullum, nec quicquam aliud præter custodem unicum qui subtrus calorem excitat continuuè circumeuntem & vaporosum, præterea nihil. Rogavi, num custos hic multos labores pateretur? qui ait, plus à principio quam sub finem, quia fons inflammatur. Petij utrum vidissent multi? qui respondit, versatur ob oculos toti mundo, nemo tamen cognovit eorum qui sunt in mundo. Rogavi latius quid agerent? qui ait, Si volent sex illi Regni iterum purgare potuerunt in fonte diebus tribus, circumdando locum juxta contentam continentiam, dando primo die thoracem, secundo camisiam, ac tertio carnem suam sanguineam. Dixi ad hæc quoriam ista? at ipse, hætenus tibi respondi, fatigatus sum. Quod cum percepissem, nolui esse molestus, at abeuntem comitatus sum aliquatenus, illi quoque gratias agens immortales, valedixi. Venerabilis admodum senex fuit atque sapientissimus, usque adeo ut ipsi obedirent cœli, cunctaque tremere coram ipso. Sopor etiam invalsit me, ut rediens ad fontem aliquantisper quiescere destinarem, sedemque super hunc abstinere non potui, quin claustra omnia secreto referarem. Interea cum libellum meum disputationis præmium inspicerem, per suam splendorem & pulchritudinem, soporem antea conceptum auxit, ut oscitantia quadam à manibus in fontem delapsus sit, quod me pessimè habuit: volebam enim servare in memoriam honoris adepti. Cumque inspicere in dispaugit ab oculis, existimans igitur in fundum decidisse fontis, aquam exhaurire cœpi, cum industria tamen, adeo ut non maneret in eo, nisi decima pars ejus cum decem par-

em partibus. Cumque totum exhaurire conarer, tenaces erant valdè interea dum in hoc opere fatigares, supervenerunt aliqui, ut ultra haurire impedirent. Priusquam abirem tamen, conclusi rursus omnia, ne quispiam perciperet me fontem exhaurisse, neque vidiſſe, neve forte mihi libellum etiam surriperent. Tum lenum cœpit excitari calor circumcirca in balneo ad lavandum Regem. Ego autem ob perpetratum facinus adductus sum in arcerem, ibidemque detentus quadraginta diebus. Quibus abolutis fui relaxatus, & ad fontem reversus ut viderem ipsum: obscuræ nubes apparuerunt, quæ durarunt longo tempore. In summa vidi sub finem omnia, quæ desiderabat animus, absque multo labore: qui te non torquet etiam ad eò, modo rectam ingressus viam, ab ea non deflexeris ad erroneas, at naturam in omnibus fueris imitatus. Concludens dico tibi, quicumque libellum hunc meum legens, lapidem per ipsum non intellexit, nunquam intelliget, quicquid operetur. Nam in hac mea parabola totum opus continetur in practica, diebus, coloribus, regimibus, viis, dispositionibus, & continuationibus, quantum melius fieri potuit naravi singula, pietate, charitate, & compassione motus erga desolatos operatores, in hac arte pretiosissima. Finem igitur faciens libello meo, Deum Optimum Maximum rogo, cujus gratia fuit absolutus, ut aperiat mentes hominum bonæ voluntatis, quibus, ut ingeniosis, pauca difficultas erit, modo abstineant à somnatis phantasiis, & subtilitatibus sophistarum, in via quoque naturæ maneant, quæ per meam speculativam demonstratur. Valete in Jesu Christo omnes, & memores pauperum estote, cum ad hunc thesaurum inexhaustibilem perveneritis. Deum orate, qui vos docebit ulterius.

F I N I S.

Yy 3

OPVSCV-

OPVSCVLVM

PHILOSOPHIAE NATURALIS METALLORUM D. DIONYSII

ZACHARII NOBILISSIMI VIRI
Philosophi Galli.

AD BENIGNUM LECTOREM.

 UOT QUOT in hac arte divina scripserunt olim docti, sapientes viri, naturalesq; Philosophi, profanationem, vel divulgationem eius arcanae vetuerunt. Nihilominus amice Lector cum satis considerassem interpretationes contradictionum, figurarum, comparationum, equivocationum, ac variorum enigmatum passim in ipsorum scriptis occurrentium, absq; numero, celatum esse nolui, quicquid (post multos inutilesque labores, atque prolixissimos, circa sophisticationem recepti deceptoriam potius dixerim opera prosumi inepta) permutationes veras, ex proborum libris resolverim continui lectionibus approbatissimorum auctorum, velut Geberi in sua Summa, & aliorum. Pedem itaque retrahens ab erroreis viis, quibus implicitus fueram antea magis quam Daedalus in suo labyrintho, in semitam rectam figere velui, qua gradiens tandem cognovi veram & perfectam materiam, a natura nobis in cavernis terra preparatam, ad percipiendam supra terram, quae sub ista generat ipsa metallum naturaliter, quemadmodum experientia (Deo miserente) me docuit, ut hoc libello declarabo clarius, quam unquam fieri valeat. In cuius prima parte narrabo modum & progressum, quibus perveni tandem ad veram huius operis divini cognitionem. In secunda, quibus modis usui sum in perquirendis auctoritatum explicitio-
nibus.

ibus terminorum, aliarumque difficultatum. Tertia ve-
 & ultima, declarabo practicam ad eum nempe modum,
 et ignaros lateat, filiis autem artis sit manifestissima:
 propter quos omnia redigere in optimum ordinem studii
 uam diligentissimè: non imitatus hac in re nonnullos
 avidos utilitatis R. P. homines, propriè sui commodi ni-
 sium avidos, qui suam noluerunt materiam declarare,
 veterè quam sub diversis variisque fabularum allegoriis,
 nõ qui libros suos aliis ostendere vix voluerunt. Novi
 uendam qui nonnulla scripta receperat à Veneto, hac
 elut adorans occultabat occlusa, ut ipsemet vix auderet
 retrospicere, ne dicam aliis ostendere, vel communicare,
 existimans fortè lapidem ex ea papyro sola proditurum
 usq; labore, si modo conclusa strictissimè contineretur ar-
 a, tanquam Hermetico sigillo materia philosophica. Ve-
 um ignorant isti non fortuito concessam esse tam divi-
 nam scientiam hominibus, ut ajunt Philosophi, dum repre-
 hendunt eos, qui non propriè, at alienis impensis operan-
 tur. A quibus dubio procul asperrimè taxabor, qui hoc o-
 usculum publicavi, presertim idiomate vulgari, cum
 nulla hac tempestate scientia magis vulgò sit odiosa. His
 breviter volo responsum quod hactenus ignorarunt, nimi-
 um hujus divine philosophia partem non esse in huma-
 na potestate, aded ut libris solis intelligi queat, sed in vo-
 luntate Dei sitam, qui revelat cui vult per Spiritum S.
 uum, vel per medium alicujus hominis, uti secunda libri
 hujus parte narratur latius: tantum abest ut palam fa-
 ciam omnibus. Quid novi si vulgariter scribam artem,
 qua ab omnibus suis professoribus non alio sermone quam
 suo proprio pariter descripta fuit hactenus, ut ab Hameth
 Hebræo Hebraicè, à Thebit & Hali Chaldais Philosophis
 Chaldaicè, ab Homero, Democrito, & Theophrasto Gra-
 cis Graecanica lingua, ab Avoholy, Gebro, & Avicenna
 Arabibus in Arabica. Morienus, Raymundus, & pleri-
 que alij Latini, Latine tradiderunt artem, ut cognoscere-

tur à successoribus, divinam istam scientiam hominibus etiam suæ nationis concessam quandoq; fuisse. De populari odio sciendum veritatem artis non esse spretam, sed falsas duntaxat in ea sophisticaciones, ut in prima hujus libelli parte narrabo latius. At si dicant, cur ego non dilucide ac manifestè singula scribam, ut ex hoc opusculo quisq; securè valeat operari, cum seculus faucus nihil utilitatis adferam lectoribus? Ut respondeam, quis ignorat innumeras impensas inutiles, quas ut a vanc artem in Gallia solum sunt indies propter sophisticaciones, & a quibus si retrahi possint in viam rectam lectura mei libri, tum pij probiq; lectores in veritatis semita retineri per ea quæ secunda parte doceo. non erit istis omnibus lectura tertiæ partis inutilis, in qua narratur, qua patet ad practicam operis divini prorsum facilis aditus. Divinum vero hoc de causa, quod nemo per seipsum absq; divina inspiratione comprehendere, vel intelligere potest, etsi doctissimus alioqui philosophus existat, ut ait Geber adversus omnes, qui sola consideratione causarum, operumq; naturalium operari nituntur, inquit: In eo plurimum errant putantes se naturam imitari posse, cum id arti sit in omnibus impossibile. Abstineant igitur ejusmodi calumniatores à lectura nostri opusculi: non ipsis enim elaboravi, sed filius doctrinæ benignis, docilibus, & studiosis amatoribus hujus artis. Quos amice quidem rogo, & admonitos volo, prius quam operari incipiant, ut omnibus dubiis, quæ circa singulas operationes in compositione necessarias versantur, collatis, & quæ sibi multo contradicere videbuntur, epigramatum equivocationibus, & id genus aliis, animum adeo resolutum atque liberum habeant, ut videant, ac intelligant, non nisi meras esse concordantias, non diversorum, sed vario modo prolatorum in unum & eundem sensum. Hæc est unica via cognoscendi veritatis, in hac arte præsertim, ut Rasis inquit. Quicumq; desidiosus erit, ac oscitans in nostrorum lecturalibrorum, ineptus etiam erit ad præparandas materias, quandoquidem

videm unus alio declaratur, tum quod in isto uno fortasse
 equiritur, suppletur in alio. Impossibile namque (sic dispo-
 nente divino consilio) reperiri omnia ex ordine scripta, quæ
 ad hanc artem sunt necessaria. Proinde quoscumque rogo,
 qui per hoc meum Opusculum ad tantam felicitatem per-
 venerint, non abutantur ea, pauperumq; in primis non sint
 inmemores ad sui condemnationem, Deo gratias agant as-
 sidue pro hoc, & reliquis liberalitatis suæ donis, cui sit laus,
 honor, & gloria soli in æternum.

PRIMA PARS OPUSCVLI DIONYSII
 ZACHARII, QVA VIA PERVENKIT

auctor ad veram notitiam hujus artis, ope-
 rûq; divini.

HERMES ille Trismegistus non immeritò vocatus phi-
 losophorum omnium naturalium propheta primus,
 atque pater, divini lapidis auctor, & Termagnus Inter-
 pres, postquam expertus esset veritatem hujus divinæ
 philosophiæ, scriptum nobis reliquit, quod nisi metuisset univer-
 sale Dei judicium postremum, nunquam de hac divina scientia
 quicquam scripsisset, in tantam venerationem habuit. Hujus o-
 pinionis etiam extiterunt quotquot eum in hac arte sunt imitati:
 quo factum ut omnes libros conscripserint in ea, variis argumen-
 tis in utramque partem concludentibus, ut ait Geber in Summa,
 ut ignorantes ad hunc modum errare cogerentur, e contra doctri-
 næ filij sub opinionum ejusmodi varietate, mentem ipsorum per-
 ciperent. Quos nihilominus etiam errare fuit necessarium à prin-
 cipio, ut postquam adepti fuerint artem summis laboribus, cum
 intellectus, tum corporis, pluris faciant, occultiusque servant. Ista
 nimirum est occasio maxima celandi: nam ad intolerabiles pœ-
 nososque labores accedunt sumptus ingentes, his potissimum qui
 librorum lectura sola discunt, expectantes inspirationem à divino
 spiritu, quemadmodum ego feci spacio decem annorum, ut nar-
 raturus sum, & medium dicturus per quod in cognitionem hujus
 arcani venerim. Cum annorum essem circiter viginti, postquam
 cura parentum instructus domi fuisset in principijs Grammaticæ,
 ad artes & philosophiam relegatus, annorum spacio trium, di-
 ligentia particularis mei præceptoris, ad eò profeci, ut visum fuerit
 meis tutoribus (interea temporis enim uterque parens interierat)
 alius me provehere, videlicet ad legisprudentiam sub eodem

Yy 5

præcepto-

præceptore: sed priusquam discederem ab artium collegio, familiaritatem & amicitiam cum plurimis aliis scholaribus inieram, isti varios habebant receptorum chemicorum libros, quos mihi datos mutuo summa diligentia descripseram, annuente præceptore familiari, qui jamdudum etiam in hac arte laborare ceperat, adè ut antequam abirem, collegissem librum admodum copiosum ejusmodi receptis refertissimum. Statim atque una cum præceptore meo venissem eo locorum, ubi legibus operam navare debui, scripta mea cœpi revolvere, quorum aliqua projectiones continebant unius super decem, alia super viginti, triginta, tertiam, mediam partem, ad rubrum octodecim characterum, viginti, &c. in coronatorum aurum, ducatorum, altiorisque coloris quam unquam esse possit, unum sustinere debuit liquationem, aliud examen Lydij lapidis, omnia aliud examina: de albo similiter, unum esse debuit denariorum decem, aliud undecim, aliud capitalium numismatis argentum, album ex igne rediens, aliud in affricatione lapidis Lydii. Summatim existimabam si vel minimum istorum præstare valerem, in hoc mundo majorem felicitatem contingere mihi non posse. Præsertim cum legerem ejusmodi recepta magnatum inscriptiones præ se ferre, unum Reginae Navarrae, aliud Cardinalis Lotharingæ, Turnonis, & aliorum infinitorum, ut ejusmodi larvis atque titulis fides ab incautis hominibus adhiberetur, quibus etiam decipiebat facile eum cæteris. Fornaculas itaque fabricari cœpi, & à minimis ad maximas deveniens, totum istis replevi magnum cubiculum: unam ad destillationem destinaveram, ad sublimationem aliam, ad calcinationem, dissolutionem, balneum Maris, ad fusionem, adè ut pro primo introitu mei principij, ducentos coronatos, quos receperamus in sustentationem studiorum ad duos annos, penitus insumpsissem, partim in fornacibus, partim in carbonibus, infinitis mineralibus, & vasis vitreis, auro & argento inutiliter fusis, mixtis, atque solutis, quæ longa tractatione peribant inter loppas & cineres, ac ita diminuta vix apparebant, vel tantillo residuo fragili & corrupto: finito nondum anno priore, substantiam duorum, aut saltem posterioris jam inchoantis, in fumum redegi. Hoc tempore meus præceptor calidissima febre correptus, per calores nostris carbonibus excitatos (illorum instar ferme qui Venetiis in Arcenali percipiuntur à fusoribus tormentorum) quia jam inflammatus, ac flagrans intrinsecus frigide bibisset, ob cujus mortem maxime dolui: tum quia parentes renuebant plures mittere pecunias, quam pro me solo. Proinde cupiens inchoatum, opus profequi, domum redire coactus sum, ut liber à tutela factus, meique juris, de paternis modo quo vellem disponerem, quæ statim in arendam (ut vocant) con-

scripti

Scripsi quatuor annis quadringentorum coronatorum pretio, quibus tandem receptum ab Italo mihi datum experirer; hunc alui mecum, donec viderem exitum rei: affirmabat enim se vidisse per experientiam ejus effectum. In hanc rem emi duas uncias auri, & marcã unã argentì, liquata simul dissolvimus in aqua forti, postmodum calcinavimus per evaporationem, aliis quoque diversis aquis, variisque distillationibus dissolvere conatus sumus, tantisper dum tres præterirent menses priusquam hic pulvis paratus esset in projectionem, quam quidem juxta recepti præscriptum fecimus, at frustra: nam augmentum transmutatum est in detrimentum, adeo ut ex auri & argentì simul uncis octo, restiterint uncia tres tantum, ut interim taceam de multis aliis sumptibus, quibus quadringenti mei coronati, sunt ad ducentos & triginta redacti, de quibus etiam viginti defecerunt, istos Italo meo dedi, ut auctorem adiret recepti, quem asserbat esse Mediolani, à quo melius instrueretur. Proinde per totam hyemem expectabam ejus reditum, verum in diem postremum potuissim ibidem mansisse, nunquam enim postea mihi visus est. Æstas tandem comitante peste rediit, quapropter loco mihi cedendum fuit, aliisque sociis anno dimidio, quo tempore incidi in quendam senem, vulgò Philosophum appellatum, quo cum amicitiam contraxi, meaque recepta communicavi, rogans ut suo judicio meliora notarèt: decem itaque vel duodecim quæ sibi potissima videbantur, demonstravit. Hæc, cessante peste, rediens ad pristinum locum tentare cœpi mox à reditu, perque totam subsequentem hyemem operatus ad festum usque Joan. æquè tantum emolumenti, quantum ex præcedentibus reportavi: siquidem adhuc quadringenti mei coronati sumpsērunt augmentum, ut ex eis septuaginta duntaxat numerarem, non propterea despondi animum. Quidam Abbas habebat receptum ab amico Roma transmissum, ex aula Cardinalis Armignaci, cui adjunctus exposui centum coronatos, totidem & ipse, ut communibus expensis experiremur. Fabrefactis igitur fornacibus diversarum formarum ab aliis, quoniam opus erat nobis excellentissima aqua vitæ, pro dissolutione marcæ aut libræ semis auri, generosissimi vini vas magnum emimus, ex quo per pellicanum ingentem copiam ejus aquæ sæpius rectificatæ, plurimis vitreis valis ad hoc emptis paravimus. Postmodum auri nostri, prius integro mense calcinati, marcã unã, & quatuor marcas aquæ dictæ, posuimus in duo vasa vitrea spississima retorta, unum in aliud intrante, sigillatis, & ambobus collocatis in duabus magnis fornacibus rotundis: Emimus etiam carbones pretio triginta coronatorum unica vice, ad ignem subtus continuandum integro quidem anno, ut interea tamen aliquid in aliis etiam receptis tentaremus,

taremus, ex quibus non magis quam ex opere magno consecuti sumus utilitatis, ex utroque videlicet omnino nihil. Construxissimus ignem ad infinitos annos, priusquam, ut receptum pollebatur, congelatio facta fuisset in fundo vasorum, non præcedente solutione. Non autem operabamur in debita materia, nec erat ista solutionis aqua vera, quæ nostrum aurum dissolvere debet, ut ab experientia patuit. Invenimus enim aureum pulverem adhuc integrum, nec nisi paulò minutiozem, quem projecimus super vivum argentum, ut habebatur in recepto, sed in vanum. Aegrè tulimus hoc infortunium, & præsertim Abbas, qui tamquã optimus secretarius publicus, jactitavit coram suis monachis, se nihil expectare, præter finem operis, tandem plumbeum fontem existentem in monasterio liquefacturum, & conversurum in aurum: verum in aliud tempus reservare coactus est, ut postmodum suppeditaret ei sumptus, quos interea fecit per Germanum operatorem prætereuntem, & frustra me absente dum essem Parisiis tentavit. Abbas utique reassumpto animo, persuasit mihi, ut congregarem pro parte mea trecentos, vel quadringentos coronatos, totidem adderet meis, quibus mecum assumptis Parisios me conferrem, ubi laborantium numerus infinitus, tantisper inter ipsos ac diversos versarer, donec opus aliquod perfectum invenissem inter nos velut fratres partiendum. Quo quidem pacto inito, bona possessionum mearum denuò conscripsi, Parisios utique veniens octingentos attuli coronatos, ea intentione, ut illinc non discederem, usque dum assumpsissem aut reperissem quod optabam. Non sine parentum & amicorum omnium offensione maxima recessi, qui me libenter in ordinis senatorij virum promovissent in patria, existimantes me legisperitum esse promptissimum. Verum ego resistens, ac simulans me his pecuniis officium aliquod empturum, valedixi, & accinxi me itineri altera die natalis festi, ac Parisios appuli triduo post Reges. Ibidem integro mense primum incognitus latitare volui. Mox atque postmodum frequentare cœpi cum artistis, aurifabris, fuforibus, vitrariis, fornacum structoribus, aliisque, tantam contraxi notitiam, ut vix altero mense finito, plus centum operatorum facti sint mihi familiares. Nonnulli operabantur in tincturis metallorum per projectiones, alij per cimentationes, alij per dissolutiones, plerique per conjunctionem essentia lapidis smirilli vulgò nuncupati, nonnulli per prolixas decoctiones, alij in extractionibus Mercuriorum à metallis, alij verò in istorum fixationibus. Adèd frequens erat nostra congregatio, in domibus, alias in summo templo, ut festis, ac dominicis diebus non parceretur. Aliqui dicebant inter se: Utinam nobis esset facultas opus nostrum repetendi, perveniremus ad perfectionem: alij, si vas nostrum integrum permanisset, res bene

benè succedebat: nonnulli, si vas cupreum habuiffemus optimè rotundum, fixum reddidiffemus Mercurium cum luna. In summa nemo omnium aliquid operatus fuerat, quod fuis careret excufationibus, quibus adhuc tantisper furdas aures exhibebam, inuitiles namque fumptus, quos feceram ejusmodi perfuafionibus, memoriam refricabant. Interea Græcus quidam exiftimatione doctus, adiit mihi notum thefaurarium, aureos illi montes promittens ex fixatione Mercurij cinabaris. Hæc notitia dedit occafionem, ut cum amico fimul pro parte mea pecunias erogarem, ad hoc opus exequendum. Cum igitur opus efferet argento puro in limaturas confrafto, hoc emimus pondere trium marcarum, ex quo, cum adjuncta paffa quapiam artificiali, clavos efformabat operarius nofter, admixta cinabari pulverifata, quos in olla figulina claufa decoquebat fuo tempore. Tandem exiccatos per cupellam fulminabat, aded ut repererimus tres marcas, & paulò plus, argenti puri, quas quidem afferbat ex cinabari productas: noftras antea pofitas in fumum evolaffe. Lucrum hoc Deo notum effer potuit, non nobis, cum ego pro parte mea triginta coronatos, & ultra, perdidiffem, vel fruflrà infulpiffem. Rumor hic calorù increbuit per totam civitatem Parifienfem, ut nemo non de his audiffet, præfertim inter eos, qui fophifticationum operibus affueverant, velut antea de pomis cupreis ad fixandum cum luna Mercurium fama fuerat profecuta. Tandem advenit quidam nobilis in fophifticationibus inligniter expertus, aded etiam, ut inde lucrum faceret, opera fua vendens aurifabris, quo cum amicitiam inij, non fine fumptu, ne me putaret egenum.

Anno integro cum ipfo verfatus fui, priufquam tantillum declararet, poftremò tandem arcanum fuum mihi communicavit, quod etfi plurimi faceret, nihil perfecti fuit. Nihilominus ad meum Abbatem fcripfi cuncta, quæ fuccefferant, ipfique duplum poftremi hujus operis mifi cum practica dicti nobilis. Ad me fcripfit ut manerem Parifiis adhuc annum fumptusque non formidarem, maximè cum in arcanum incidiffem, pro principio, quod exiftimabat non exiguum, quamvis ego refolviffem in animo non uti materia, quæ non perfifteret in eodem ftatu, quo prius apparuerat, hoc mihi proponens, operandum non effer, neque laborandum cuiquam, ut nequam & impoftor evadat, aliorumque detrimento ditefcat. Proinde manfi, ut fcripferat alio anno, cum duobus antea præterlapis, frequentans jam hunc, modo alium, eosque de quibus opinio communis erat ipfos aliquid habere boni perfectique. Omnes ferme confumpferam pecunias, cum jam ad me rurfum fcriberet Abbas, ut mox vifis perfectis que fuis literis absque mora venirem ad ipfum, quod feci; volebam enim promiffam fidem fraternam perfringere. Advenienti mihi
literas

litteras obtulit à Rege Navarræ (qui harum rerum curiosus esse videbatur) ad ipsum missas , ut procuraret apud me , si rem gratam illi præstare vellet , Regem adirem illico , arcanumque docerem illius nobilis , nec non alia quæ me scire audiverat ex reatu , promittentem in remunerationem tria , vel quatuor millia coronatorum . Summa hæc Abbatem adeo inflammavit , ut non magis lætum se demonstrasset , ubi jam in crumena sua laticasset , nec prius quiescere potuit , quam in Aulam me contulerim . Quo cum venissem , non ante sex hebdomadas operari potui , quod alio querenda essent materialia . Absoluto tandem opere muneri , quod expectabam obtigit nihil . Nam etsi Rex in animo conceperet remunerare labores meos (ut interim taceam de favore & amicitia per incolas & aulicos , mihi demonstratis scilicet , à valde paucis tamen) nihilominus dissuadentibus Regi bonam opinionem suis , ac maximis nobilibus , & præsertim illis , qui potissima causa fuerunt adventus mei , dimissus fui à Rege vacuis manibus , datoque verbo gratiarum , & si quid esset confiscationum in suis regionibus , cuius potestatem haberet , perquirerem , hoc mihi dare pollicebatur . Tædiosa responsione perturbatus , fidere nolui tam vanis promissionibus , quæ mihi notissimæ fuerant olim , ad Abbatem non satis contentus redii , nec prius tamen quam inviserem transeundo quendam religiosum Doctorem excellentissimum in philosophia , de cuius singulari doctrina rumor erat non exiguus , hic me plurimum retraxit à sophisticationibus . Postquam cognovisset me philosophiæ navasse operam , eo usque , ut magistratus gradum (quem vocant) recepissem , ut ipsentiam narraveram , dolere se plurimum , aiebat , me non habuisse libros optimos quoscunque priusquam & tempus , & opes tam invidenter consumpisssem in eiusmodi sophisticationibus diabolicis . Narrabam ei de hoc opere postremo , qui mox iudicavit in multis examinibus persistere non posse . Quapropter suavit amice , ut prorsum deinceps abstinerem ab istis erroribus , librosque legerem antiquorum Philosophorum attentius , ad cognitionem veræ suæ materiæ , in qua videbatur consistere huius scientiæ potissima perfectio . Proinde accelerabam iter ad Abbatem , ut rationem redderem sumtuum , quos feceram Parisiis , partemque darem ejus remunerationis , quam acceperam à Rege Navarræ . Cumque narraissem omnia , contristatus est , & maxime quia volebam in opere perseverare : credebatur enim indolentem operatorem esse me , nec tantum efficere potuerunt bona verba , quibus utebatur , quin Doctoris consilium amplecterer , ab evidentibus rationibus quas adduxerat . Calculo dato cum Abbate , utriusque nostrum ex octingentis coronatis communibus , nonaginta residui sunt inventi . Vale utrinque dicto , separati fuimus : ego

verò do-

verò domum reversus, ut plures nummos à meis arrendatoribus haberem, quibus receptis, Parisios iterum me contuli, deliberatione facta mecum, postquam eo venissem, à domicilio quopiam non exeundi, donec optimam & perfectam fecissem resolutionem, ex lectura diversorum auctorum nostræ philosophiæ naturalis, antequam operi nostro magno manum apponerem, relictis omnibus sophisticationibus auctori suo nequam. Appuli Parisios itaque postridie Sanctorum, anno 1546. comparatisque mihi libris aliquot pretio decem coronatorum in hac philosophia partim excusorum, partim verò non, cum antiquorum, tum modernorum scribentum, ut Turba Philosophorum, Trevisanus, Lamentatio naturæ, & plerique alij tractatus nondum impressi, & locato cubiculo in suburbio Marceo, mansimus ibidem ego, & puer inserviens mihi, neminem interea frequentans, atque assidue studens, dies & noctes integro anno summa cum diligentia. Primo mense vix absoluto, cœpi jam unam resolutionem mihi proponere, mox aliam, hanc ampliare, modo mutare prorsum, idque tantisper facere proposueram, usque dum in unam tandem incidissem, in quam nulla varietas, & nulla contradictio sententiarum philosophicarum quadrare posset. In istis annis, & bona pars alterius præterit, priusquam stabilem aliquam ex eis cognitionem elicere possem. Inter istas perplexitates constitutus, frequentare visum est expediens bonos operatores in hoc opere divino, sophistis à tergo relictis, quos cognoveram toto cœlo (quod ajunt) errare, & alios seducere. Verum quæ me tenebat ambiguitas à studio, jam augebatur, ac magis dum considerarem varium atque diversum operandi modum inter ipsos. Nam si hic in auro solo operabatur, alter in auro cum Mercurio, alius admiscebat plumbum, quod sonans appellabat, quia cum argento vivo per vas reortum transferat: alius item convertebat metalla in argentum vivum, variis simplicibus atque diversis, per sublimationem: alius operabatur in atramento nigro, quod asserbat veram esse materiam, qua Raymundus Lullius utebatur in compositione magni lapidis.

Si quis operabatur in alembico, contra reperiebatur, qui in multis, atque aliis diversis vitris, zincis nonnullis, cupreis, plumbeis, vel argenteis, etiam aureis. Item nonnulli suas decoctiones faciebant igne magnorum carbonum, alij lignorum, aliqui floribus racemorum, alij Solis radiis, & in balneo Mariæ alij. Adcò ut operationum ejusmodi varietas, una cum librorum contradictionibus, eo me ferè redegerant, ut desponderem animum, cum Spiritu divino rursus erectus, ad librorum seriam lectionem denuò me contuli, diligentius & majore cum animadversio-

ne rele-

ne relegi scripta Raymundi Lullij, præsertim in Testamento & Codicillo, quæ contuli cum epistola quadam, quam scripsit, prope mortem existens, Roberto Regi, & cum scripto quodam à Doctore mihi dato, cui fuit inutile, ut contra prædictas omnes operationes, quas antea videram concludens, ad unam tandem resolvisssem, talemque reperisssem, quæ conveniret cum omnibus libris: item cum ea resolutione, quam facit Arnaldus de Villanova præceptor Lullij in hac arte, sub finem magni Rosarij sui. In hac itaque manens opinione, aliud nihil operatus fui, quam assidue legere ac meditari circa meam resolutionem dies & noctes, donec terminus adesset mei census, ut domum redirem operatum. Cumque jam essem domi, proposui quod resolveram in effectum de ducere, facta provisione prius omnium quæ necessaria sunt, ac primò furnum construxi, & altera die Paschatis laborare cœpi, non sine multis impedimentis, quorum hic non faciam mentionem, nisi parentum & amicorum crebrarum increpationum, ac vicinorum. Nonnulli dicebant mihi, Heus quidnam versas in animo, nunquid sat inutilium sumtuum in his nugis adhuc fecisti, quæso? Alius admonebat nisi abstinere à tractatione tantorum carbonum, vulgus suspicaturum de fabricatione monetæ falsæ, cum jam hæc de re murmurare cœpissent. Adveniebat alius, qui cives omnes affererat mirari, ac præ eminentiores, cur non facerem professionem Jurisprudentiæ, præsertim quod Licentiatus essem, quoad pervenerim altius ad officiū aliquod administrationis è Republica. Qui mihi conjunctiores erant, ac familiariores, increpabant indies absque intermissione dicentes: Quando tandem istis ineptiis finem impones, & honorum paternorum dilapidationibus? potius foret hujusmodi sumtus inutiles ad solutionem creditorum convertere, & emptionem alicujus officij. Nec id sat esse videbatur, quin minarentur mihi, nisi desisterem, facturos ut ministri Justitiæ ruerent in domum, & omnia perfringerent instrumenta cum reliquis. Si nostri nullus (inquirebant) nec cæterorum, tibi amicorum sit respectus, tui saltem habeto rationem, considerans cum triginta, vel circiter, annorum sis, videris agere quinquagesimum. Sic tibi barba tingitur in albedinem fermè, præ nimis laboribus, vanæ cujusdam opinionis gratia perpessus à tua adhuc juventute. Utrum hæc verba me pungerent asperrimè considerate: maximè cum viderem opus meum indies succedere prospere, cui pertinaciter & constantissimè insistebam absque tædio, speretis etiam istis ac aliis intervenientibus impedimentis, & præcipue peste, quæ sæviebat per totam æstatem, ut etiam cessarent omnes negotiationes. Singulis utique diebus conspiciebam apparitiones trium colorum, quos Philosophi scribunt apparere debere ante perfectionem operis divini. Eos omnes gratiâ Dei vidi

fuit sibi

successivos unum post alium, & deinceps proprio die Paschatis alterius anni, vidi perfectionem, experientia facta super vivum argentum calefactum in tigillo, & conversum in purum aurum præ meis oculis, breviori spatio, quam unius horæ, paucò admodum hoc pulvere divino. Deus novit quanto fuerim gaudio perfusus. Nec propterea jactabundus, aut elatus mundo coram exsiliis, sed clam Deo gratias agens immortales, qui meas preces exaudire dignatus fuerat, per JESUM CHRISTUM filium suum Dominum nostrum, oravi latius, ut illuminaret cor & intellectum sua gratia, quò possem uti ad honorem & laudem sui gloriosi nominis. Altera die statim accinxi me itineri versus meum Abbatem, quo promissæ fidei facerem satis at obierat sex antea mensibus: quamobrem dolore maximo affectus fui, & ob mortem alterius Doctoris videlicet, de qua mihi relatum fuit itinere, non longè transeunti à suo Conventu. Proinde contuli me in quendam locum assignatum cuidam proximo parenti meo, priusquam discederem à patria, ut cum ad me venturum expectarem: hunc reliqueram domi meæ cum potestate procuratoria, vendendi omnia bona mea paterna, ut meis creditoribus satisfaceret, ac residuum secreto pauperibus & egenis distribueret, utque mei parentes & alij fierent participes ejus doni, quo me Deus honorare voluerat. Plærique, & ferè omnes alij existimabant me tanquam desperandum, & præ dedecore ob tantos sumtus inutiles vendidisse omnia, quo ad exterarum regionum fugiens, laterem incognitus, ut mihi retulit ille meus parens, qui ad me venit prima Julij. Deinceps Lausanam ivimus, in Sabaudia sitam, ut inde nos conferremus ad celebre quoddam emporium Germaniæ, paucò admodum comitatu, ne innotescerem etiam illis, qui hoc meum opusculum legerent, me vivente. Quod quidem composui solum, ut diverterem bonos piosque viros à sophisticationibus, ad viam rectam perfectionis in hoc opere divino. Pro conclusione hujus primæ partis, in memoriam omnibus refero quod Poëta cecinit:

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

quo discant à meis erroribus inutiles sumptus fugere, qui fiunt in sophisticationibus: contra, patienter & constantes prius legere & intelligere bonos auctores, quam operi manum admovere: Deum orando semper pro gratia & intellectu sincero. Siquidem non fato neque fortuna huc pervenitur, at sola vocatione divinitus facta, potius quam studio. Quibus datum fuerit, dabitur pariter indignis velandi modus, & aliis probisque revelandi, ne omnes æqualiter intelligant: pariter & bene utendi gratia, in honorem Altissimi datoris luminum.

Amen esto.

OPUSCULI DIONYSII ZACHARII SECUNDA
*part. qua docet auctor legendorum Philosophorum naturalium ex facillima methodo modum
 & normam.*

Primo Physicorū libro Aristoteles docet contra negantes principia non esse disputandum, at bene cum ipsis, qui fatentur esse vera, per ignorantiam (sed hac valeant, quantum valere possunt) incauti, non videntes anguem sub hac herba latentem, oblarvam sibi ante oculos positam, præ qua de falsis coloribus à veris discernere nequeunt. Sed auctorem in hac parte intelligere non fat volens, ad meliora transeo, qui prosequitur adhuc modum: Bonis (inquit) viris, & hujus artis studiosis opusculum hoc volui conscribere, quo valeant inde fructum & utilitatem referre non exiguam in legendis auctoribus, intelligendis obscuritatibus, & velamentis, confusione per varietatem inordinatam structis. Proinde ut obveniam istis, & meis subveniam auditoribus, ordine partiar narrationem, ac primò dicam per quos hæc scientia potissimum inventa prodiit in aliquorum successivam notitiam, tum quibus auctoribus usus sum in compositione hujus opusculi: causam etiam quare tam obscure scripserint. Deinceps diversis probabimus argumentis veritatem & certitudinem artis, respondendo pariter magis apparentibus in contrarium adductis. Tertio docebimus artem nostram esse naturalem, & qua ex parte: item quamobrem divina vocetur ab operationibus principalibus, inibi declarando manifestos errores operantium hac tempestate. Tandem opera naturæ sub terra per ipsam usitata, in generationibus metallorum declarabimus, ad quorum imitationem artifices operari super terram oportet. Postea materiam ad hoc opus necessariam indicabimus: & postremo terminos præcipuos usurpatos in hac arte, sententias quoque Philosophorum antiquorum apparentes, sibi mutuo contrarias concordabimus, in filiorum artis utilitatem, & in maximum detractorum dedecus, ignominiam, & confusionem: singula per antiquissimorum, & doctissimorum Philosophorum auctoritates, ne se putent à modo quopiam detegi cum suis imposturis. Ut melius declaremus nostræ scientiæ primos inventores beati Jacobi Apostoli doctrina est, quod revocemus in memoriam, quæ sic habet: Omnis donatio bona, & omne donum perfectum è supernis est, descendens à patre luminum, &c. Hæc sententia generalis est, quæ propter & nostræ convenit intentioni, maxime quia scientia nostra est tam divina, tamque supernaturalis (in secunda quidem operatione) ut semper fuerit, ac sit adhuc impossibile hanc innovescere hominibus, quocumque studio vel industria quavis, etfi
 omnia

omnium sapientissimi sint, atque doctissimi Philosophi, nisi primum à Deo sit inspirata. Deficiunt enim hac parte nobis naturalis omnis ratio & experientia. Quapropter merito scriptum est à nonnullis, arcanum esse reservatum à Deo suis, ipsum timentibus & honorantibus, ut ait ille magnus propheta noster Hermeas. A nullo alio (inquit) nec per alium, quam à Deo per divinam ejus inspirationem habeo. Alphidius id ipsum confirmat, his verbis: Scito fili, Deum reservasse hanc artem Adami posteris, & præsertim vere pauperibus. Id ipsum affirmat Geber in Summa inquitens: Nostra scientia est in potestate Dei, qui ex misericordia sua donat eam quibus vult. Non est igitur in hominum potestate, neque ab ipsis excogitata. Verum in quantum ipsa naturalis est, aut in primis suis operationibus naturam imitatur, earentis variae sunt opiniones in demonstrando primum inventorem ejus imitationis. Nonnulli asserunt fuisse Adamum, alij Æsculapium: aliqui volunt Enoch primam ejus habuisse cognitionem, quem dicunt Hermetem extitisse, cui etiam tantum honoris Græci tribuerunt, ut omnium artium occultarum inventorem appellarent. Ego pro parte, nec libenter assentirem postremæ huic opinioni, cum certissimum sit ipsum fuisse præcellentissimum Philosophum; ut ex scriptis ejus apparet. Causas rerum diligentissime scrutatus est, per experientias in naturalibus, quibus cognitis, innotuit ipsi pariter materia qua utitur natura in concavitatibus terræ generando metalla. Quotquot enim hanc imitati fuerunt omnes pervenerunt ad veram hujus artis notitiam, uti Pythagoras, Plato, Socrates, Zeno, Haly, Senior Rasis, Geber, Morienus, Bonus, Arnaldus de Villanova, Raymundus, & plærque alij, quos recensere prolixum foret. Ex quibus omnibus, tanquam ex præcipuis, composuimus hoc præsens nostrum opusculum, non sine maximo labore, ut ipsorum libri testantur. Scripserunt enim ad hunc modum (cum præ oculis timorem Dei sibi proponerent) ut impossibile sit ad cognitionem artis hujus pervenire lectura sola suorum librorum; quod Geber in Summa: Non est (inquit) quod filius artis animum despondeat in hoc opere divino: siquidem assidue meditans causas naturalium compositionum, tandem eo perveniet, quo tendit animus ejus. Contra, quicumque præterdit invenire medio librorum nostrorum, tardè rem assequetur: itam ad eum scripsere modum Philosophi (ait alio loco) ut sibi ipsis tantum videantur congratulari practicam veram, huic inquirendi modum permittentes: item præcipuas quoque operationes vario modo, ac in diversis capitulis ponentes: causam ponit. Quia si observassent ordinem in suis tractationibus, potuisset hæc scientia divina ab omnibus intelligi primo die, vel unica hora, adeo nobilis est, ac admiranda.

Alphidius inquit : Philosophos, credendum est , prædecessore nostros occultasse principalem suam intentionem , sub ænigmatico & æquivoco sermone, ac innumeris figuris ne per manifestationem suæ doctrinæ, mundus ruinam inde pateretur. Nam periret omnis agricultura, negotiatio, & quicquid necessarium est in conservationem vitæ humanæ : nemo siquidem laborare vellet, cum se tantis opibus refertum videret, unusquisque necessitudinem contemneret. Quo fit ut Hermes in principio sui libri, se excusans dicat : Filioli, non est quod existimetis Philosophos occultasse hoc arcanum, ex invidia adversus doctos ac studiosos, at solum ne malignis & ignaris innotesceret. Rosinus ait : Hoc medio ignarus æquaretur sapienti, & malitiosus homo nequam abuteretur, in detrimentum, ruinam & perditionem totius populi. Similibus excusationibus utitur Geber in Summa sua, capitulo de Administratione Medicinæ solaris, inquit : Non est quod merentur filij doctrinæ, Philosophos obscure scripsisse libros suos: non enim ipsis factum, sed ignaris & indignis velatam esse voluerunt hanc sententiam, sub tanta varietate & confusione diversarum operationum, interea tamen stratam viam filijs sapientis, quâ pervenire possent ad cognitionem artis. Non enim (ut habetur alio loco) sibi ipsis tantum scripserunt artem, quam tenebant, sed media dederunt, quibus cognosceretur, & haberetur ab aliis. Hæc est igitur causa difficultatis in libris Philosophorum. Quid enim difficilius esse potest, quam ex tam innumeris contrarietatibus & contradictionibus, explicari, nedum in multis, ac inter omnes fere, verum etiam in unico auctore? ut Rasis ait, inquit : Abunde satis, demonstravi libris meis verum fermentum, quo quidem opus est ad multiplicationem tincturarû ad metalla, quod alio loco dixi non esse verum fermentum, relinquens hujus sententiæ sententiarumque iudicium illis qui sanum habent intellectum, subtilemque discretionem. Item si unus ipsorum dicat materiam nostram esse visis pretij, atque nullius, ubique in firmis reperiri, uti Zeno in Turba Philosophorum : contra hoc eodem libro Barseus ait, quod quæritur non est parvi pretij. Alius dicit rem esse pretiosissimam, non absque multis sumptibus reperibilem. Hic docet præparationem materiæ in diversis vasis operationibusque diversis, uti Geber in sua Summa : mox repens alium asserentem uno vase tantum opus esse ad divinum opus nostrum, ut sunt Rasis, Lilius, Alphidius, & alij. In lib. ejusdem Rasis habetur tempus novem mensium, in alio legitur annus esse necessarius ad hoc opus perficiendum, quod afferunt Rosinus atque Plato. Tandem in ipsorum terminis tanta varietas apparet, ut impossibile sit rem à quoquam detegi, nisi per inspirationem altissimi, vel immediate, vel per aliquem virum bonum & sapientem

pientem in hac arte. Causa potissima hæc est, ut non appareat quisquam hujus rei peritus vivens, at solum post mortem fateatur scriptis: tantis enim laboribus adeptam artem sibimet, si possent, occultam vellent Philosophi, quanto magis aliis. Hoc nobis igitur cum vulgo non est ita mirandum, atque cum sapientibus, quamam via sit ad illam perveniendum. Priusquam autem ad secundum nostræ divisionis membrum veniamus, respondendum erit objectioni calumniatorum, labores alienos carpere solitum, quod proprij sui lumine vero careant. Non observatam (inquit) Aristotelis doctrinam libro septimo Physicorum, quæ sic habet? Definitio est vera forma subjecti definiti. Cum ergo suscepissem veram tractare methodum hujus scientiæ, prius à definitione fuit inchoandum. Hos & similes remittam ad præcos auctores, qui cum scientiæ divinæ definitionem dare conarentur, & non invenirent perfectam & completam, fateri coacti sunt, non esse possibilem, maxime quia familiaribus caret principiis, ut ajunt Morienus, Lilius & plerique alij. Quapropter descriptionibus variis duntaxat contenti fuerunt, quibus effectus artis demonstrarent. Ego vero dicam pro parte mea, quidnam hac de re sentiam. Est philosophiæ naturalis pars quædam docens modum perficiendi metalla supra terram, ex imitatione naturalium operationum, quanto proximius fieri potest: quam veram asserimus diversis de causis. Præcipue cum nihil sit inter Philosophos certius veritatem ibidem esse, maxime ubi nulla apparet contradictio, teste Philosopho. Quotquot autem in hac arte scripserunt olim, sive Hebraice, Græce, aut Latine, sive quovis alio sermone, consenserunt inter se, etsi diverso tractandi modo per figuras, æquivocationes, & ænigmata, ut videantur uno & eodem idiomate scripsisse, eodem etiam tempore, quamvis centum, ducentis, ac mille annis alij alios præcesserint, Senior in hanc sententiam ait: Quamquam apparet quodammodo Philosophos diversa tractare sub variis diversisque nominibus: Verum enimvero nil nisi rem unicam intelligunt. Id ipsum asserit Rhasis libro Luminum, in quiens: Sub diversis sententiis, nobis prima facie contrariis apparentibus, Philosophi non nisi rem unam intellexerunt, eandemque: cujus rei testimonium exhibent aliarum sententiarum insignes professores, qui pariter in hac arte divina scribentes etiam, & affirmantes hanc divinam scientiam circa rem unam versari perhibent. Sola Philosophi sententia hæc nobis sufficeret, quam ponit Ethicorum libro 2. Omne quod rite peragitur, unico medio perfici. Omnium igitur opinio est, unica via divinum hoc nostrum opus absolvi. Teste Gebro in Summa: Scientia nostra (inquit) per diversa non perficitur, at solum per unicam rem, cui nihil addimus nec diminuimus, sed superflua tantum remove-

mus, præparatione solâ separando. Item Lilius ait: *Magisterium nostrum, una te duntaxat, uno regimine, & unico medio perficitur.* Idem asserunt omnes, quotquot scripserunt hætenus in hac arte Philosophi, licet videantur in varia distrahi. Potissima certitudo nostræ scientiæ, qua confirmamur esse verissimam, est experientia, quam fecimus ejus, ut loquuntur Senior & Rhasis. Verum ut iis talem approbemus, maxime, quibus dubitare merito contingit, cum cæteris Philosophis erit fatendum, ipsam contineri sub ea philosophiæ parte, quam operativam vocant, & sub medicina, quæ sui veritatem non aliunde comprobare, quam ab experientia potest. Ut cum per eam docetur Reubarbarum purgare choleram, non melius id poterit, quam ex oculo percipi, & experimento per applicationem dicti simplicis medicamenti. A simili concludimus in arte nostra: si videatur fumo solo plumbi coagulari Mercurium, & atramentorum fieri componique posse medicinam perfectissimam, naturæ metallorum & qualitibus congruam, qua cum cæteris imperfectis perfici queat, sola projectione super ipsum facta, præsertim cum & ipsa mineralia composita congelent Mercurium, ipsumque reducant in suam naturam. Quanto magis perfecta per nostram artem rite præparata congelabunt ipsum ac reducent cum aliis imperfectis metallis, ingenti & exuberanti sua decoctione, quam habent per administrationem artis nostræ. Quo firmiter hanc nostram intentionem curiosi hominibus approbemus, ut ejus veritati certitudinique melius assentiant, Aristotelis sententiam lib. 4. Meteor. adducamus: Omne, quod (inquit) eandem cum aliquo composito operationem efficit, est idem per omnia simile, ut omne quod operationem habet oculi, est oculus. Haud secus, cum aurum nostrum arte nostra compositum, per omnia simile sit minerali (in quo versatur omnis controversia disceptationis, utrum aurum à nobis compositum verum sit aurum) satis docuisse videmur ex Philosophi sententia, nostram artem esse veram & certissimam. Satis fatebuntur ipsis probatum, qui viderunt ejus experientiam, aliis vero non: quibus Philosophi probabiliores auctoritates in hanc rem adferemus. Eodem libro Meteororum, quarto Digestionum capitulo sic inquit, aut simile. Quicquid in perfectionem destinatum est, ac tale mansit ob digestionis defectum, assidua digestionem perfici potest: qualia sunt omnia metalla imperfecta, cum à natura fuerint ad aurum ordinata prius ab initio suæ compositionis, ut postremo per eandem ad eum finem, auri videlicet, perducerentur, nec nisi talia sunt ob imperfectam digestionem: ergo quod sequitur audiemus eo loco, ubi quartum nostræ partitionis membrum discutimus. Quod igitur natura sub terra voluit exequi, nos supra terram imitatione per nostram artem, & projectionem efficiamus.

efficimus, ut infra latius audietur penultima nostræ divisionis parte. Rursus cum elementa qualitatibus suis sibi mutuo contraria (ut ait Philosophus libro secundo Generationum) in se invicem convertibilia sint, quanto magis ipsa metalla, quæ sunt unius & ejusdem substantiæ materiæque, cum non sint qualitatibus contraria, convertentur, hoc in illud facillimè. Quam ob causam Hermes procreationem ipsorum circularem esse dixit, at improprie quodammodo, ut ipsemet fatetur, quia non sunt ad eum finè à natura creata, ut ex perfectis fiant imperfecta, sed contra: quapropter eatenus non est eorum generatio prorsum circularis, nisi pro parte. Quanquam istæ similesque rationes per se sunt in confirmationem artis sufficientes: attamen quia sophisticæ semper in contrarium adferunt, quod reluctetur veritati, si non omnia (quod prolixius foret, quam huic opusculo nostro conveniat) quæ difficiliora sunt argumenta, studiosorum animum & mentem perturbantia, mediamque inter dubium & resolutionem hærentem tenentia, producemus in medium, ut ab istorum solutionibus alia refellere discant. Ex auctoritate Philosophi quarto Meteororum, quæ pariter fuit Avicennæ, & Alberti Magni, sic argumentantur: In vanum operantur Alchemistæ metalla perficere conantes, nisi reducant illam in primam materiam. Cum igitur id non faciant, sophistica per conclusionem asserunt Alchemistarum omnium opera, ut ipsemet Albertus ait ad hunc modum. Quotquot metalla tingunt variis materialibus simplicibus in diversos colores, sunt impostores, nisi reducant illa in primam materiam. Multi sapientissimi que viri hoc argumentum solvere conati sunt, cum sit ex magis apparentibus. Istorum nonnulli dicunt, etsi per projectionem imperfecta non reducantur, nihilominus in compositione medicinæ similis fit reductio, videlicet in sulphur & argentum vivum, quæ sunt vera materia metallorum, ut infra dicitur latius quarto nostræ divisionis membro. Sufficit igitur agentis sola reductio, tum perfectio summa per decoctionem acquisita, licet passivi nulla fiat reductio. In ea sententiâ fuerunt Arnaldus de Villanova in magno suo Rosario, quem secutus est Raymundus Lullius in suo Testamento. Salva pace tamen & reverentia, quæ debetur gravissimis auctoribus, hæc opinio contrariari nimium videtur Philosophis omnibus. Cum enim concedunt metalla esse in primam reducenda materiam, quod motu fit corruptionis ex Aristotele, velle videntur sola fusione divini nostri lapidis super metalla, hæc ad eum contumpi modum, ac nudari prima sua forma, quod omni Philosopho concedere nimis indignum est. Plerique alij diversas adferunt solutiones, ut videre licet in suis libris. Ego vero meam solutionem proferam. Si quidem nova fabricare metalla moliremur, aut ex eis lapides vel quidpiam aliud

aliud alienum à metallis, necessario forent in primam suam reducenda materiam, idque mediis quæ dicta sunt. Cum tamen hæc sit intentio nostra duntaxat, ut imperfecta perficiamus metalla in aurum, præter omnem transformationem in materias novas, & à propria sua natura differentes, purgemus ac mundemus per operis nostri divini projectionem, quo ad exuberantem deveniant perfectionem. Haudquaquam est opus illa reducere in primam materiam: differunt enim imperfectum perficere, & ex isto novi quid producere vel generare. Alioqui concluderetur, omnia semicocta reducenda esse ad primam formam, ut complet decoquerentur: quod quidem indignum est omni Philosopho. Cæteras objectiones adversus chemicas artes fieri consuetas, in præsentia missas faciam, quod per ea quæ posuimus, reliqua facile solvi queant argumenta quævis Auctoritatis Avicennæ tamen est, quod meminerim, de contradictionibus Aristotelis contra chemicam objectis in sua juventute: Cognovi (inquit) intentionem eorum, qui nostram artem negant, & aliorum qui veram affirmant esse. Priores, ut sunt Aristoteles & plerique alij, utuntur quibusdam argumentis utcumque apparentibus, ac nomine veris, Posteriores vero dicunt hanc scientiam certis demonstrationibus probari non posse, vel licere, ut alias omnes, cum alia via procedat, aliis omnibus contraria. Nam celat ac velat suorum terminorum proprietates, cum cæteræ plurimum laborant in suorum declarationibus. Proinde nostræ divisionis ordinem profequutus, tertium ejus membrum arripiam, exponens operationes ejus necessarias, ad executionem operis nostri divini. Primo dicam rationem quare naturale vocetur atque divinum, ut cognoscantur enormes operantium hæc tempestate errores. Aristoteles docet naturam operari sub terra in procreatione metallorum quatuor qualitatibus (ut melius intelligatur) elementis, igne, aere, aqua & terra: quorum duo, reliqua duo comprehendunt, terra ignem, & aqua aerem. Cum igitur materia nostra constat ex aqua & ex terra (ut infra dicitur amplius penultimo nostræ divisionis membro) merito naturalis appellatur, quia in ejus compositione quatuor intrant elementa: duo manifestâ, sub quibus alia duo latent, oculis velata corporeis, ignis & aer videlicet, quæ solis mentalibus percipi debent, ut ait Raymundus Lullius in suo Codicillo, ad hunc modum: Considera (inquit) naturam, & proprietatem olei (quod sophisticatores aerem vocant, ideo quia suis qualitatibus magis abundare dicunt) oculus tuus non judicabit illius differentias, & proprietates: Per hæc verba satis innuit, elementa quatuor in opere nostro divino non esse evidentiâ, quod plerique falso putarunt, ut infra dicitur, ubi terminos declarabimus artis. Naturalis etiam dicitur scientia, quod in prima sua operatione

imitatur

imitatur naturam quanto diligentius potest: non posset enim in omnibus, ut ait Geber in sua Summa. Veterum operationibus Philosophorum naturalium, qui nos præcesserunt, optime confirmantur: hi quidem posteaquam diligentissimis inquisitionibus cognovissent (ut ait Raymundus Lullius in epistola sua ad Albertum Regem, & Albertus Magnus in tractatu Simplicium animalium) naturam ad metallorum procreationem, sub terra solum operari per continuas & assiduas decoctiones veræ materiæ, quibus mundum ab immundo, purum ab impuro, perfectum ab imperfecto, continuatis evaporationibus separat calore terræ mineralis partim id efficiente, partim calore Solis, qui per se solum integram & perfectam istam decoctionem non adimplet, ipsimet confirmati sunt. Hoc declarat optime bonus ille Trevisanus, quod etiam nos docet experientia: videmus enim in mineris diversitatem metallorum & materialium, nonnulla crassiora, & alia subtiliora purioraque in sublime plærunque exaltata. Quapropter nostra scientia naturam imitando, procedit in prima sua operatione per sublimationem, qua materiam nostram optime purificet: impossibile namque fuerit nobis aliter præparare, ut Geber in Summa, & Rasis in libro Luminum inquit: Initium operis nostri, est sublimare, quare merito naturale vocatur. Quam ob causam scripserunt illi, qui nos præcesserunt, opus hoc nostrum non esse artificiale: quicquid enim facimus, aliud nihil est quam administrare naturæ per artem materiam ad compositionem operis necessariam, quam ipsa natura non potuit in hanc perfectionem connectere, quia ejus actiones continuæ sunt, ut ait Geber in sua Summa. Ratione hujus tam admirandæ conjunctionis elementorum scientia nostra divina vocatur: quam vero conjunctionem Philosophi secundam operationem appellarunt, & nonnulli dissolutionem, asserentes, arcanum arcanorum esse, quod Pythagoras ait in Turba Philosophorum: Magnum hoc est mysterium, quod hominibus Deus velatum esse voluit. Item Rasis in libro Luminum: Si veram nostri corporis dissolutionem ignoraveris, non est quod opereris: illa siquidem ignota, reliquum inutile fuerit: hanc etiam ex libris discere nemo potest, neque ex notitia causarum naturalium: proinde vere divina dicitur, ut Alexander inquit. Corpus nostrum (quod lapis est occultus) cognosci minime potest, neque videri, nisi nobis hoc ipsum Deus per Spiritum Sanctum suum inspiravit, vel per aliquem vivum hominem docuerit, sine quo scientia nostra nihil est. Hic est lapis, de quo loquitur Hermes tractatu suo quarto: Lapis noster (inquit) divinus cognoscendus est, qui clamat assidue: Defende me, & ego juvabo te, da mihi quod competit, ego tibi vicissim optime succurram. De hoc eodem occulto corpore loquitur primo suo tracta-

tu: Falco semper in cacumine montis clamans: Ego sum album nigri, & rubeum citrini. Scientiam nostram inutilem esse præter istam cōjunctionem, ratio est, quia tempore nativitatis & procreationis operis nostri divini, pars volatilis secum defert partem fixam. Aliter enim quam per istam admirandam, & plusquam supernaturalem conjunctionem efficere haud quaquam possemus, ut in igne fixum opus permaneret: ut quod omnes Philosophi præcipiunt, fiat fixum volatile, ac denuo volatile fixum. Ista cōjunctio fieri debet ipsamet hora suæ nativitatis, ut inquit Haly secretorum libro: Quicumque nostrum lapidem non invenit hora suæ nativitatis, non est quod alium expectet eius loca. Nam is qui divinum opus nostrum aggreditur absque noticia determinatæ nativitatis ejus horæ, nil ex opere suo consequetur unquam, præter inutiles omnino labores & pœnas erroris sui. Hanc eandem conjunctionem Rasis libro Præceptorum propriè vocat pondera Philosophorum, & regimina, suadens ut ab hoc opere divino profum abstineamus, si non cognoverimus exactissime pondera, quæ Philosophi præ cunctis aliis arcanis occultarunt, ut patet ab eorum scriptis variis. Nam ubi quis dixerit, ejusmodi conjunctionem divinam fieri die septimo, mox reperiatur alium, qui asserat quadragesimo die compleri: alium centesimo: alium sub finem mensium septem aut novem, quod Rasis: alium sub anni finem, ut Rosinus: vix duos hac in re concordantes legere poteris. Cum tamen unicus sit idemque terminus, unicus dies, imò unica sola & eadem hora, qua fieri debet nostra cōjunctio ad propriam suam decoctionem. Verum quia voverunt arcanum hoc potissimum se non revelaturos, de studio diversos scripserunt terminos, quamvis inter se convenient, intelligentes unicum, quo cognito reliquum nihil aliud est, præter opus mulierum & puerorum ludus, ut ait Socrates: Ecce tibi veram dispositionem albi plumbi demonstravi (hoc est veram præparationem materiæ nostræ, quæ nigra prius ut plumbum apparet, postmodum albescit per nostram continuatam decoctionem) si hanc probe intellexisti, residuum aliud nihil est, quam opus mulierum, & ludus puerorum. Innuens per hæc verba nullum opus hoc nostro levius, post conjunctionem existere: quod sane verissimum est. Cum non sit opus alio labore quam sola decoctione duarum materiarum jam conjunctarum: interea dum coquantur, quies datur optatissima, ut ait Philosophus Ethicorum 7. Quietem longe delectabiliorem esse quovis labore. Nostram decoctionem postremam fieri cum requie, & absque labore tormento testatur Rasis lib. Trium verb. inquiens: Omnes dissolutiones, calcinationes, sublimationes, dealbationes, rubificationes, ac reliquas operationes, quas Philosophi scripserunt esse necessarias ad divinum opus no-

opus nostrum complendum, in igne fieri præter amotionem. Pythagoras in Turba Philosoph. idem asserit, inquiens: Cuncta regimina ad opus divinum & perfectionem ejus facientia, decoctione sola compleri. Barseus idipsum ait eod. lib. Coquendum, tingendum, & calcinandum in hoc opere, verum operationes decoctione duntaxat omnes perficiendas. Ne tamen Sophistæ calumniatores dicant, & suas operationes etiam non esse nisi decoctiones, alias Philosophorum antiquorum sententias allegabimus, quibus errores eorum detegantur. Alphidius ait: In operis nostri divini compositione, non nisi una materia sola (quam aquam proprie vocant, una tantum actione, decoctione videlicet, quæ fit in unico vase præter amotionem ab igne. Idem attestatur Rex Salomon: in operis nostri divini confectione (quod nostrum sulphur vocat) non indigemus (inquit) præterquam uno medio solo. Lilius idem sentit: Divinum opus nostrum (ait) fit in uno vase solo, uno medio duntaxat, & unica decoctione. Mahometus: Non habemus (inquit) nisi medium unum, decoctionem videlicet, vas unum, &c. quibus divinum opus nostrum ad album & rubeum perficiamus. Avicenna tenuit eandem opinionem, qui præ cunctis optime loquitur, ad hunc modum: Disputationes (inquit) omnes, id est, operationes, ad opus nostrum divinum componendum necessariae, fiunt in uno vase solo, duplici tamen.

Operantium igitur hac tempestate maxima pars errorem suum hoc ipso fateri cogetur, cum nemo non ipsorum tres vel quatuor furnos habeat, & nonnulli decem vel duodecim, hunc ad calcinandum, illum ad solvendum, alium ad sublimandum, & innumera vasa, quibus utuntur. Verum enimvero tales in diem extremum operarentur, priusquam ad perfectionem hac via pervenirent, nisi corrigant suas operationes. Ut interim taceam de separationibus elementorum (quas vocant) usque dum de natura quatuor elementorum, ubi de terminis artis nostræ dicturus sum, tractetur. Satis mihi fuerit in præsentia demonstrasse modum, & viam detegendi, cognoscendique devios operarios in hac arte, pariter eos, qui perliunt in recta semita. Nam, ut antea dixi, latiusque dicetur infra, unicus est operandi modus, in unico vase (quod Lullius Hymen appellavit) in unica fornacula (quam Trevisanus ignem clausum, humidum, vaporosum, continuum, ac digerentem vocat) præter amotionem, donec decoctio compleatur. Non est ergo tantis opus instrumentis, neque sumtibus ad hanc rem factis. Scio multos esse literatos libris insistentes, qui præter ullam certitudinem operantur, istos pessime habebit mea reprehensio, cum Geber in Summa sua doceat varias præparationes, cum sulphuris, tum argenti vivi, similiter corporis & spiritus. Item Rasis, libro Perfecti magisterij, dicit corpora & spiritus variis præ-

riis præparari mediis, quorum plurima docet. Antea satis respondimus, hæc & similia per Philosophos scripta, non alia de causa, quam ut veram operis nostri divini præparationem velent indignis, & contegant. Hoc Geber attestatur in sua Summa, capitulo de Medicinarum differentiis, inquit: Unica est perfecta via, qua relevamur à tantis præparationum operationibus, oneribusve. Jam est quod naturæ modum operandi ponam, in concavitate terræ generando metalla, quem ars imitari debet: ac deinceps materiam veram & necessariam, ad istorum perfectionem supra terram, declarabo. Cum igitur hoc sit præcipuum in arte (ut Geber ait ab initio suæ Summæ, & Avicenna, præcipientes à practica hujus operis abstinere, qui non prius verà fundamenta norint materiarum ac mineralium) imitabor excellentiores auctores & magis peritos in mineralibus, declarando quæ ad hanc rem apprime sunt necessaria: Omnium itaque Philosophorum sententia est, cuncta frigore congelata plurimum abundare humiditate aquea in sua materia prima, ut ait Aristoteles quarto Meteororum. Cum igitur liquata metalla frigore congelentur, necessario prima ipsorum materia humi ditate multa pollebit aquatica. Verum Albertus Magnus (qui præ cæteris mineralia scrutatus est exactissime) istam humiditatem aqueam ait, non esse similem aquæ humiditati, quam videmus communiter in aliis naturæ compositis. Ista namque per ignis violentiam in fumum transit. At liquata metalla non ita reducuntur in vaporem, concludendum hinc ipsorum humiditatem alicui materię permixtam esse, quæ retineantur in igne, tutaque sint ab ejus vehementia. Nihil autem igni magis resistit, quam humiditas viscosa permixta subtilioribus terræ partibus, ut ait Bonus Ferrariensis, & experientia docet: quapropter metallorum humiditatem esse talem firmiter credendum est. Cum tamen experientia doceat; repurgandum inter aliquas humiditates in fumum abire, metallis nihilominus in igne minime consumtis, fatendum est cum præcipuis auctoribus nostræ scientiæ, metallorum compositionem subintrare duplicem humiditatem viscosam, extrinsecam, & intrinsecam. Prior est crassa, subtili suæ terrestri materię non bene permixta, quapropter ab igne facile comburitur in consumptionem. Posterior vero, quia maxime subtilis, & optime permixta subtili suo terreo, ut ambæ partes unicam & simplicem materiam constituunt, neutra per ignem ab altera separari, vel absumi potest, quin simul abeant, aut una remaneant in igne. Ex ejusmodi humiditate procreatum est argentum vivum, quod videmus, ut patet etiam experimento. Testatur Arnaldus de Villanova: Hoc (inquit) nos reddidit certiores, ambas materias antea dictas in ipso perfectissime conjunctas: hanc vel terrestris humiditatem secum retinet, aut ista rapit illam in auram.

in auras. Quod quidem Albertus Magnus causas metallorum compositionis diligentissime requirens, optime cognovit, argentum vivum scilicet assidue moveri, ac fluere, quia vicissim altera pars in alteram dominium habet, ut causa fluxus atque motus, est humiditatis imperium, & siccitatis terrestris in humiditatem actus efficit, ut non adhæreat tangenti, neque madefaciat. Hinc Alberti sententia comprobatur libro Mineral. simpl. Materia prima (inquit) metallorum est humiditas viscosa incombustibilis, forti mixtione, cum subuli terreo conjuncta in cavernis terræ mineralibus. Optime cum Gebro convenit, asserente in Summa sua, materiam veram metallorum esse argentum vivum, quia (inquit) natura nunquam otiosa procreavit argentum vivum ex dicta materia mixta, &c. Bonus Ferrariensis ait, argentum vivum esse proximam materiam metallorum, sed præcipuam humiditatem viscosam subtili suo terreo mixtam. Geber etiam in argenti vivi definitione, quam facit in sua Summa: Est (inquit) humiditas viscosa per auxilium terrestris suæ partis condensata, suam compositionem intrantis. Consideremus itaque diligenter naturæ progressum, in rerum omnium procreatione, quibus propriam admiscet materiam, quam Philosophi vocarunt agens, quia seipsam non producit, ut ait Aristoteles: hoc est, suos effectus non demonstrat. Quapropter natura in procreatione metallorum postquam creavit materiam, id est, argentum vivum, tanquam sagacissima, proprium adjungit agens: nempe terræ mineralis quandam speciem, velut collostrum ejus & pinguedinem in cavernis terræ mineralibus, longa decoctione inspissatam, hanc vulgariter vocamus sulphur: comparatione ad argentum non alia, quam coaguli ad lac, viri ad feminam, agētis ad materiam ei subjectam. Philosophi duplex sulphur posuerunt, unum facilis liquefactionis, alterum vero congelatum solum, & non fusibile. Proinde quo natura demonstraret virtutem & efficaciam agentis, id est, sulphuris, in materiam, cui adjunctum est, efficit admirabili compositione quadam, ut metalla coagularentur actione sulphuris fusibilis, ut essent liquabilia. Verum alia mineralia simplicia composuit actione sulphuris non fusibilis, ut non essent fusibilia, uti sunt magnesia, marcasita, & id genus alia. Cum autem agens non possit esse pars materialis compositi, ut Aristoteles ait; naturam procreans metalla sub terra, postquam dictum sulphur miscuit cum argento vivo, compositione quidem inenarrabili, pretiosissimum inde generat metallum, aurum videlicet: ab eo decoctione perfecta separando suum agens, id est, sulphur. Et hæc est ratio cur sit perfectius omnibus aliis metallis, tum quo videamus naturam illud in melius ultra non transmutare. Item hac de causa melius ac facilius conjungitur argento vivo, quia nihil aliud est, quam

quam argentum vivum proprio suo sulphure decoctum, & post
 sus deinceps ab eo decoctione dicta separatum. Ut itidem separa-
 tio sulphuris est auri perfectio, quod in aliis metallis remanet,
 istorum est imperfectionis potissima causa. Hinc fit etiam, ut ar-
 gentum sit imperfectius auro, & cuprum argento: scilicet ob defe-
 ctum completæ digestionis, qua sola separatur agens ab eis, id est,
 sulphur. In eo declaratur potissimum, ac præcipuum arcanum
 totius artis nostræ. Cum enim ars imitati naturam in suis opera-
 tionibus debeat, necessario, priusquam divinum hoc opus no-
 strum perficiatur, agens vel sulphur suum erit separandum. Quod
 quidam occultarunt omnes Philosophi, relegantes nos in suis literis
 ad naturales operationes, quas abunde satis declaravi. Quota-
 men perfectius cognoscatur, qua in re scientia nostra naturæ ope-
 rationes imitetur, operæpretium fuerit præcipuum & commun-
 iorem declarare modum, quo ipsa utitur in metallorum perfe-
 ctione. Antea diximus metallorum perfectionem, vel imperfe-
 ctionem fieri ob agentis privationem, vel mixtionem, id est, sul-
 phuris, & ostendimus modum primum, quo natura consuetæ est
 uti in compositione principis metallorum & perfectissimi vide-
 licet auri. Modo sciendum ipsam alio etiam uti progressu, qui li-
 tet priori contrarius esse videatur, est nihilominus perfimus, a
 probe consideretur finis, ad quem tendit intentio naturæ, quæ
 riter aliud nihil est præterquam repurgare metalla, purgante
 penitus à suo sulphure. Nam id ipsum quod priore modo per
 decoctionem perfectam efficit, posteriore continuatis, & longis
 digestionibus exequitur Imperfecta sensim purificando tantisper
 donec reducantur in aurum. Siquidem experientia nos docet,
 mineris argenti reperiri communiter plumbum, & in nonnullis
 ambo simul permixta, ut argentum videatur imperfectum. He-
 c enim ob digestionis defectum: quapropter metallicarum periti re-
 rum suadent, ut oclusis cavernis, ne materiæ sublimiores evapo-
 rare queant, diutius triginta, vel quadraginta annis relinquamus,
 ac donec perficiantur. Quod quidam Albertus Magnus recita-
 accidisse suis temporibus in regno Liburniæ, vel Sclavoniæ: pa-
 riter ab experto mineralium fossore mihi relatum fuit, sæpius o-
 venire. Secundum itaque hunc modum quo natura in perfec-
 dis metallis utitur, ars imitatur suis operationibus ad imperfecta
 perficiendum, privatione sui sulphuris videlicet, facta per pro-
 ctionem operis divini super illa, postquam liquefacta sunt: que
 purificantur à dicto suo sulphure, perficiunturque in partem ar-
 rum, perfecta sua decoctione exuberante, quam acquirunt per
 administrationem artis nostræ. Non aliter, quam variis modis,
 quibus natura utitur in purificatione metallorum, non efficiunt
 ut variæ sint auri formæ (puto in perfectione) pariter & quibus

utimur diversis ipsa perficiendi modis supra terram, aurum naturam naturali & minerali diversum non redditur, cum eadem utamur materia supra terram, qua ipsa sub terra, & in suis cavernis. Attestante hoc ipsum Aristotele nono Metaphysicorum. Ex agente & materia (inquit) similibus, operationes semper sunt imiles, quamvis media sint diversa: nam ista & materia duunt. Verum si materia sit una similisque per omnia cum agente, omnes operationes, quæ ab initio dissimiles videntur aut contrariæ sub finem eundem sortiuntur effectum. Ut approbemus materiam nostram, qua utimur ad metalla perficiendum supra terram, esse in omnibus prorsimilem illi qua natura sub terræ cavernis utitur in ipsorum procreatione, Gebrum citamus testem in sua Summa: Ars (inquit) nostra naturam imitatur quanto propius possibilisque potest. Id ipsum Hermes ait, Pythagoræ, Senior, & plerique alij. Proinde si naturam, ars imitatur, necessario faciendum est, ipsam uti simili materia qua natura, quæ utrobique non nisi una sola esse potest, quam vocavimus argentum vivum, non solum per se, at mixtum una cum agente suo proprio, sulphure videlicet vero. Eadem igitur materia, quam Philosophi vocarunt argentum vivum animatum, erit vera scientiæ nostræ divinæ materia ad nostrum opus divinum complendum. Cum hoc profecto, & non aliò natura in terræ concavitatibus utitur in procreatione metallorum, pro sua vera materia, ut supra satis ample demonstravimus,

Vocaverunt argentum vivum animatum, ut ostenderent inter ipsum, & argentum vivum commune, differentiam, quod posterius ita remansit, quia natura non adjunxit ei suum agens proprium. Also igitur existimarunt plerumque argentum vivum commune, & sulphur commune materiam esse metallorum. Nam ullo unquam tempore non accidit, ut illa simul ambo mixta reperta sint in mineris, qua ratione poterunt igitur esse vera materia metallorum in concavitatibus terræ, vel artis nostræ supra terram? ut loquitur Geber in sua Summa de Principiis artis. Et idem alio loco: Nostrum (inquit) argentum vivum aliud nihil est, præterquam aqua viscosa, desponsata per actionem sui sulphuris metallici. hæc est vera nostra materia, quam natura præparavit arti nostræ (ut ait Valerandus Sylvensis) & reduxit in certam speciem veris Philosophis notam, absque ulteriori transmutatione sui ipsius. Avicenna similiter ait: Natura nobis unam solam præparavit materiam, quam ars nostra componere per se minime potest. Fatuum igitur foret credere ex omnibus materiis, quas miscere possemus, illas, etsi metallicas, aut quasunque alias, esse posse veram scientiæ nostræ materiam, cum natura nobis præparavit illam, ut nihil desit præter hæc duo: scilicet eam purificare & perficere,

ficere, conjungereque per decoctionem sibi propriam & congruam. De hac materia loquitur Rasis libro Præceptorum: *Noster Mercurius* (inquit) est verum fundamentum nostræ scientiæ ex quo tincturæ veræ metallorum extrahuntur. Alphidius de eodem: *Animadverte fili* totum opus sapientum Philosophorum in argento vivo solo consistere: quapropter Hermes præcipi nobis, hunc observare Mercurium, quem coagulatum vocat, & occultum in latebris deauratis. Geber de eodem Mercurio. *Laudetur* (inquit) Altissimus qui hoc argentum vivum creavit & dedit potentiam incomparabilem, ad magisterium scientiæ nostræ verum perficiendum. In summa nemo non scribentium sapientum fuit ejusdem opinionis. Objicient operantes moderni temerarium me judicantes, qui tot ac tantos viros prædecessores ausum reprehendere, quorum theórica & practica sublimare docent argentum vivum (quod Mercurium appellant) cum vitriolo & sale communi, postea per calidam aquam revivificare, ut cum auro tandem permisceatur (quod Solem appellant) ac ad hunc modum solvere & fixare, quo divinum opus nostrum perficiatur: quod scribit Arnaldus de Villanova in magno suo Rosario: item Raymundus Lullius in suo Testamento. Ut istis respondere quod satis sit ipsis, per eosdem auctores, quos allegant, quorum scripta testantur, istas operationes omnes, destillationes, preparationes elementorum, reductiones, & id genus alias, nullas de causa positas fuisse, quam sub ejusmodi larvis practicam nostræ scientiæ velarent. Adducemus eundem Arnaldum Villanovanum, qui postquam in suo Rosario docuit diversas istas operationes, sub finem suæ recapitulationis in hæc verba, vel his similia prærupit: *Ostendimus* (inquit) veram practicam, veramque modum opus nostrum divinum perficiendi, sed brevibus admodum verbis, quæ tamen satis proluxa videbuntur intelligentibus. Proinde tot tamque diversis, ac proluxis operationum demonstrationibus, non intellexit veram præparationem divini hujus operis, neque practicam, quam antea brevibus tractasse dixerat. Hoc ipsum Raymundus in fine Codicilli, ubi respondet, qui fortassis interrogare possent, cur describeret artem, cum antea dixisset impossibile cuivis ad artem hanc, ejusque veram notionem librorum lectura pervenire? Ut (respondet) lector fidelis inducatur, habitumque sibi contrahat, quo pervenire queat in veram operis nostri divini cognitionem, cujus præparationem scire nunquam posuimus, nec declaravimus aperte. *Constat* tur proluxas atque diversas ejusmodi præparationes, quæ in suis libris, non esse solam & unicam practicam operis nostri vini. Qui paulo doctiores erunt, objicient mihi, rogantem scripserim divinum opus nostrum fieri ex unica sola materia.

et ex unico & solo argento vivo animato, cum Geber in Summa, capitulo de Coagulatione Mercurij dicat, extractam esse à metallicis corporibus, cum arsenico suo præparatis. Rosinus con-
 dicit esse verum sulphur incombustibile, ex quo divinum opus
 strum constat. Salomon Rex filius David hoc ipsum attesta-
 r, inquit: Deus prætulit omnibus rebus existentibus sub cælo
 rum nostrum sulphur. Pythagoras in Turba Philosophorum
 ipse: Opus nostrum divinum perficitur, quando sulphura vi-
 vim conjunguntur, aliud cum alio: quapropter ex sulphuribus
 nstat, & non ex argento vivo animato solum. Ut responsum
 mus, quo spiritibus à via delirantibus satisfactum sit, in memo-
 um revocanda sunt, quæ supra diximus de metallorum materia,
 turam videlicet in terræ concavitatibus, adjungere proprium
 ens argento vivo. Cæterum quia divinum opus nostrum pro-
 ium nomen non habet, alij aliud indiderunt, ut Lilius scripsit
 um tot nominibus appellari inter Philosophos, quot ia hoc
 undo res creatæ sunt, innuens per hæc verba nominibus infini-
 vocari: quamvis una semper & eadem res, ex unica materia
 la constans, existat. Philosophi nihilominus, qui præcesserunt,
 i tot ac tam varia diversaque, juxta colorum in decoctione ap-
 rentium varietatem, imposuerunt nomina pro suo arbitrio.
 ui uti nos vocaverunt argentum vivum animatum, considera-
 nt primam nostram materiam, (quam antiqui Philosophi
 haos appellarunt, cujusque principium ab exordio sumptum)
 re per omnia simile esse naturæ & materiæ argenti vivi, ex quo
 tura componit, ac perficit in terræ concavitatibus metalla, uti
 pra demonstravimus. Item qui divinum opus nostrum vocave-
 nt lapidem Philosophorum (quod illi commune nomen est) id
 spectu finis decoctionis materiæ nostræ fecerunt, quia fixa per-
 anet in igne, solent enim appellare lapidem, quicquid non re-
 git ignem, & ab isto non sublimatur. Plærique alij multa exco-
 tarunt alia nomina, juxta suas rationes, quæ singula recensere
 ngum foret: ut ait Malvascindus: Si materiam nostram dica-
 us esse spiritualem, verum est: si corpoream, non mentimur:
 verò cælestem, verum est nomen ejus: si terrestrem, non im-
 opriè loquimur. His verbis manifestè patet, varietatem nomi-
 um ab antiquis nostris prædecessoribus impositorum operi no-
 ro divino, diversis rationibus in diversitate colorum & opera-
 onum apparentium in sua decoctione fundatam esse.

Pariter & qui sulphur appellarunt, ut attestantur auctoritates,
 uæ contra me possent adduci, respectu ad postremam decoctio-
 em, in qua materia apparet fixa ita loquuti sunt. Ut igitur ab
 itio veram argenti vivi demonstrabat apparentiam, quia vola-
 lis erat, in fine fixatur, tum demum occultum, & quod intrinse-

cus existens, erat incognitum, pars fixa videlicet, quam sulphur appellamus, manifestatur continuata, postremaque decoctione in qua dominatur supra partem volatilem. Hac de causa maria nostra non appellatur amplius volatilis (intelligo de his, quae postremam decoctionem considerant) at sulphur denique fixum ut ait Arnaldus de Villanova in suo Rosario magno, cum de postrema decoctione loquitur operis nostri divini: Est (inquit) verum sulphur rubeum, per quod argentum vivum perfici potest in aurum. Proinde concludere verè possumus, omnique dubium resolvere, materiam ex qua divinum opus nostrum componimus, non esse nisi unam rem solam in omnibus, & per omnium similem illi materiae, qua natura in terrae concavitatibus utitur ad procreationem metallorum, non obstantibus omnibus in contrarium supra allegatis auctoritatibus, ac similibus aliis quibuscumque. Nominum enim diversitas (ut ait Aristoteles) rem esse diversam non efficit. Ut nostrae divisioni finem imponamus paulatim, reliquum est, ut nostrae scientiae terminos declaremus, id est, sententias optimorum & praecipuorum auctorum, qui praeciserunt, conferamus: utuntur praecipue quatuor terminis inter alia, de nostri divini operis compositione differentes, ut sunt elementa quatuor, fermentum perfectum, venenum verum, & coagulum perfectum, quod alias masculum appellarunt, ad feminam facta comparatione, velut coaguli ad lac simplex. Quae illius itaque declaremus, quidnam intelligant per elementa, sicut dum quid Philosophi naturales dixerint de materia prima, quam Chaos appellarunt, in quo confuse quatuor illa continebantur, & quae ob suam contrarietatem, quolibet suas actiones demonstrando, manifesta nobis facta sunt. Quamobrem Alexander in Epistola sua? Quicquid (inquit) antiquis demonstratum fuit, et calidae qualitates, ignem esse judicarunt: quod siccum & coagulum fuit, esse terram: quod humidum & labile apparuit eis, aquam quod verò frigidum, subtile, ventosumque visum est esse, aërem appellarunt. Quorum duo sunt in aliis duobus occulta & conclusa, ut ait Rasis libro praecceptorum: Omne compositum (inquit) ex quatuor constat elementis, duobus occultis in aliis duobus apparentibus, aëre videlicet in occulto aquae, & igne in interioribus terrae, ut antea diximus. Et quia duo conclusa non possunt actiones suas demonstrare, praeter alia duo, debilia vocaverunt, aut verò fortia. Hac de causa dicunt composita esse perfecta, quando humidum & siccum, id est, aqua & terra conjuncta sunt auxiliario auxilio naturae, cum frigido & calido, quae sunt aër & ignis, per conversionem unius in aliud. Quamobrem Alexander libro Secretorum ait: Si converteris elementa unum in aliud, invenies quod quaeris. Haec sententia benè perfecteque cognita nobis demonstrat.

onstrat veram materiam, & perfectam indicat scientiæ nostræ ætæ: quapropter, ut melius intelligi queat, proprius de quatuor elementis, & eorum natura loquendum est, cum sint necessaria in operis nostri divini compositione. Hermes ait: In terra creata sunt alia quævis elementa. Alphidius contra propterea aquam esse præcipuum elementum, ex quo cætera elementa, ad operis nostri divini compositionem requisita, creata sunt: quibus nulla habetur, ut apparet contradictio. Nam ab initio creationis operis nostri divini, aliud nihil apparet, quam aqua sola, quam Philosophi vocaverunt Mercurialem aquam, ex qua terra procreata fuit; cum inspissaretur conjunctione decoctioneque supernaturali, præterquam nobis est inutilis. Proinde terra loquutus est Hermes, dum dixit ex terra prodiisse reliqua elementa, cum ipsa sola suas demonstraret qualitates in operatione secunda, non secus atque aqua suas demonstrabat in operis initio. Quapropter Alphidius ad Valerandum scripsit, ac ad alios, tam esse præcipuum elementum, in operis nostri divini compositione.

Hæc sunt illa duo elementa, quæ Philosophi dicunt esse cognoscenda, priusquam aggrediamur opus. Ut Rasis libro Luminum: iusquam (inquit) incipiatur opus, est cognoscenda natura & qualitas aquæ & terræ, quia in istis duobus comprehenduntur quatuor elementa: alioqui volatile fixum rapiet secum, & scientia ista nobis inutilis futura est. Hac de causa præcipitur, elementum quatuor conversio, ut divinum opus nostrum ritè qualificatum in fine fixetur, utque resistere valeat ignis omni violentiæ, eruptioni aëris, ærugini terræ, & aquæ putrefactioni, non aliter quam aurum minerale, propter magnam suam perfectionem. Haec conversio elementorum (ut ait Raymundus Lullius) nihil aliud est, præterquam terram, (quæ fixa est) volatilem reddere, & aurum (quæ est humida volatilisque) siccam & fixam efficere: quod bene fit continuata nostra decoctione in vase nostro, præter operationem amotionem, vel apertionem, ne fortè nostra pereant elementa, & in auras avolent in fumum.

Hoc ipsum attestantur scripta Rasis, & aliorum scripta variorum Philosophorum in eandem sententiam, quum dicunt veram separationem, & conjunctionem elementorum quatuor, in vase nostro fieri nullatenus tacto manibus pedibusve: quoniam (ut dicitur) lapis noster seipsum dissolvit, coagulat, abluit, purgat, albicat, & rubificat, præter extraneæ rei cujusvis additionem vel subtractionem.

Arnaldus de Villa nova est ejusdem opinionis in suo Rosarioagno, dum inquit brevibus admodum verbis. Nullo alio labore opus, quam in aqua trucidanda, hoc est, fixanda: nam statim

atque hæc erit mortua, reliqua elementa necata sunt, id est, fixata. Falsæ sunt igitur operantium hujus temporis, & elementorum separationes sophisticæ, in scriptis ejusmodi Philosophorū omnium pessimè fundatæ, qui vetant expressè destructionē simplicium in suis præparationibus, quia (ut ajunt) impossibile est arti primas formas dare. Certissimum est, elementa quatuor minimè componi posse, nisi prius destruerentur. Quapropter non est opus hac elementorum sophistica separatione, falsaque ad operis divini compositionem. Falsam esse talem separationem, hoc ipso probatur, quod antea dictum fuit: nempe duo elementa esse in aliis duobus comprehensa: quo fit, ut veram eorum separationem cognoscere minimè possimus, quando minus perfectam conjunctionem. Experientia comprobatur, elementa, quæ separasse dicunt, nihil habere commune cum natura verorum elementorum (ut ait Valerandus) exemplo sit ipsorum oleum, quod vocant ærem, humectat & madefacit omne quod tangit: contra veram æris naturam. Proinde sat mihi fuerit, ostendisse naturam & qualitatem elementorum, & eorum conversionem in hac nostra scientia necessariam, quo modernorum operantium palam fiat ignorantia scientiæ veris filii, utque illos cognoscentes, fugiant ab eorum consortio. Jam videamus quidnam intelligant Philosophi per hunc terminum videlicet fermentum. Dupliciter se dicunt usurpasse: priori significatione dum faciunt comparisonem operis nostri divini ad metalla: non aliter quam videmus panem fermenti panis multam farinam in suam naturam & pastam convertere: similiter divinum opus nostrum convertit metalla ad suam naturam: & quia est aurum, illa transmutat etiam in aurum. Verum quod raro in hanc significationem assumerunt (in qua nulla difficultas) ad secundam veniemus, in qua scientiæ nostræ maxima difficultas latet. Per fermentum itaque secundo modo verum corpus & veram materiam intelligunt, quæ divinum opus nostrum perficit: quod quidem oculis est incognitum, & intellectu solo perceptibile quid. Etenim ab initio materia nostra apparet volatilis (ut antea satis declaravimus) quam nos oportet conjungere proprio suo corpori, ut hoc medio retineat animam, quæ medio istius jam factæ conjunctionis, medianteque spiritu, suas divinas operationes demonstrat, in opere nostro divino, ut scriptum legitur in Turba Philosophorum, adhuc nempe modum: Corpus habet plus virium, quam duo fratres ejus, quos vocant Spiritum & animam. Non quod intelligant quemadmodum Aristoteles declaravit, & alij Philosophi (quod valde notandum) sed corpus vocarunt omne simplex, quod ex propria sua natura potest ignem sustinere, præter ullam diminutionem: hoc aliter fixum vocant. Animam, appellarunt omne simplex per se volatile,

volatile, potestatem habens secum rapiendi corpus, ac deferendi ab igne: hoc alio vocabulo nominarunt volatile. Spiritum esse dicunt id, quod potestatem habet retinendi corpus & animam: istaque duo simul ad eò conjungendi, ut non possint amplius separari, sive perfecta sint, aut imperfecta. Quamvis in opere nostro divino, ab initio nihil intrat novi (puto post primam præparationem) nec in operis medio, neque in fine. Verum Philosophi diversis respectibus & considerationibus rem unam & eandem vocarunt corpus, animam, & spiritum, ut supra dictum abundè. Primò cum materia nostra esset volatilis, vocaverunt animam quia secum defererebat corpus. Posteaquam id quod occultum erat, manifestum est in nostra decoctione, tum demum corpus vires suas palam fecit, mediante spiritu, hoc est, animam retinuit, hanc ad propriam naturam suam reducendò (id est, in aurum) eamque sua fixavit potentia, per auxilium artis nostræ. Hoc ipso declaratur exactè, quod Hermes scripsit, nullam tincturam fieri intra lapidem rubeum. Nam ut Rosinus ait: Verus sol noster apparet albus & imperfectus in nostra decoctione, & est perfectus in rubeo suo colore. Fermentum est de quo loquitur Arnaldus de Villanova in suo Rosario magno, quod apparet illis duobus coloribus, non tactum, neque mixtum alteri materiæ cuiquam, ut per ea scripta posset intelligi. Verum esse testatur Anaxagoras, inquit: Sol noster est rubeus & ardens, qui conjunctus est animæ albæ, & naturæ lunæ, spiritus medio: quamvis totum sanè auid nihil sit, præter argentum vivum Philosophorum. Morienus declarat: Impossibile fuerit (inquit) ad perfectionem scientiæ nostræ pervenire tantisper donec luna soli conjuncta sit præterquam scientia nostra est inutilis, ut ait Hermes, & reliqui omnes Philosophi. Per hæc intelligi possunt, quæ Rasis loquitur libro aluminum: Servus (inquit) rubeus uxorem duxit foeminam albam, in fine perfectionis operis nostri divini. Similiter quod Lilius habet: Unio vera corporis & animæ, fit in albo & rubeo colore, medio tamen eodem, certo tempore, per auxilium nostræ decoctionis, ad eum gubernatæ modum, ut materia nostra non estruatur: nam, ut in Turba scriptum reperitur, emolumentum & detrimentum operis nostri divini, utrumque provenit ex administratione ignis. Proinde suaferim una cum Rasi, ne quis temerè hujus practices suscipiat provinciam, in hac nostra scientia, rariusquam ignis regimina cuncta (quia diversa) in operis nostri divini compositione apprime necessaria, probè admodum cognoscant: alioqui terminus, quem venenum appellant, applicabitur ipsi, quod in secunda operatione solet accidere, ut antea dictum. Non propterea venenosum quid addendum esse quis existimet in nostra materia, neque Theriacam, minus extranei quidpiam (ut existi-

sumarunt nonnulli literam considerantes) sed quod industrim
 ac vigilem operatorem esse oporteat, ne terminum & horam n
 tivitatis aquæ nostræ Mercurialis prætereat, ut adjungat ei pe
 prium corpus, quod antea fermentum appellavimus, & jam ve
 nenum vocamus, idque duabus de causis: Prior nos concernit
 quia non aliter quam venenum humano corpori nihil præ
 damnum inferre potest: si hoc loco non conjunxerimus illud
 hora determinata, nihil nobis quam detrimentum adferat
 dispendium, ut supra diximus. Posterior concernit Mercurium
 (quem vocamus aquam mercurialem) quia hunc trucidat, & iur.
 Quo quidem interpretatur quod scripsit Hamech, inquiring. Cum
 nostra materia pervenit ad suum terminum, est conjuncta non
 veneno mortifero. Item quod Rosinus: Venenum hoc, ait, est
 valde magni pretij. Haly, Morienus & reliqui omnes idem atte
 stantur. Eadem comparatione thetiacam vocarunt, ut ait idem
 Morienus. Quoniam id ipsum operatur in corpore metallorum,
 quod in nostro theriaca. Quamvis etiam id quod scripserunt,
 adaptari queat ad conjunctionem perfecti fermenti, cum hora de
 terminata facta est, quæ per ipsam divinum opus nostrum perficitur.
 Similes igitur auctoritates intelligi debent ex allegorico
 sensu, & non apparentia literæ, quod plerique falso existimant.
 Istiusmodi est postremi termini, magis usitati, & intellecti
 nus, interpretatio: etenim major pars per ipsum intelligitur
 num opus nostrum, quando perfectum est: non aliter (inquunt)
 quam parum coaguli plurimum lactis congelat, nostræ manna
 tantillam projectum super vivum argentum, istud congelat, & ad
 propriam suam naturam adducit. Verum decipiuntur, aberran
 tes à veritate: nam per ea concludunt materiam nostram com
 parari non posse metallis, quia congelata sunt. Proinde scien
 dum est, quando Mercurius noster apparet simplex, est labialis
 ipsumque Philosophi lac vocarunt, cujus coagulum appellant, &
 quod nos supra fermentum, venenum, & theriacam vocavimus.
 Quia velut coagulum non differt à lacte, nisi pauca decoctione
 nostrum coagulum etiam à nostro Mercurio non differt, nisi per
 decoctionem, quam acquisivit antea: hoc est, magnum & super
 naturale secretum, ob quod Philosophi nostram scientiam di
 nam esse dixerunt: quia deficiunt in ea rationes humanæ, ut
 præ narravimus. Hoc est, coagulum, quod Hermes vocat
 rem auri, de quo volunt intelligi, cum inquit: In congelatio
 ne spiritus, facta est vera dissolutio corporis: & e contra in
 dissolutione corporis est facta vera congelatio spiritus. Quo per
 medium eorum perficitur opus, ut ait Senior: Cum videlicet
 aquam (id est, Mercurium nostrum) per se congelari, credidi fir
 miter nostram scientiam esse veram. Eandem ob causam scri
 bit A.

Alexander in scientia nostra nihil esse creati, præter id quod
 factum est ex masculino & foemina. Coagulum nostrum vocat
 asculum, qui ipsum est quod agit, & Philosophi masculino tri-
 buerunt actionem, & passionem foeminæ, quam dicunt esse Mer-
 curium nostrum, adeo quia coagulum dictum agit in ipsum,
 animam potentiam demonstrans. Hac de causa dixerunt, foemi-
 nam alacrabere, quia noster Mercurius simplex est volatilis: qui
 men retinetur per dictum suum coagulum. Ea propter scri-
 berunt: Fac ascendere foeminam supra masculum, & postea
 asculum super foeminam, id ipsum intelligentes quod in Turba
 Philosophorum: Honorandum esse Regem nostrum, & Regi-
 nam suam uxorem, ac diligentissime cavendum ne adurantur, id
 est, ne decoctio nostra acceleretur. Nam, ut Arnaldus ait in ma-
 gico suo Rosario: Præcipuus error in operis nostri divini practi-
 ci, est accelerata, vel festinata decoctio. Similibus ac variis ter-
 minis usi fuerunt in scriptis suis antiqui Philosophi, & quia præci-
 pi sunt isti, quos declaravimus, finem interpretationibus termi-
 norum imponemus: etenim his probe cognitis, vera materia
 non potest non cognosci, ac deinceps libri Philosophorum faci-
 s facti sunt, ut ait bonus Trevisanus. Concludendum igitur
 in Philosophis omnibus, quorum scripta hætenus in melio-
 rem ordinem quam potui, redegi, non nisi unam esse materiam
 primam, ex qua divinum opus nostrum adimpletur. Componitur
 enim ex solo simplici Mercurio (quem Philosophi proprio suo
 nomine, citra ullam æquivocationem, Mercurialem aquam vo-
 cant) coagulato per actionem sui proprii sulphuris (quod
 sermes proprie vocavit florem auri) qui longa & continuata
 nostra decoctione, tantam ac tam excellentem acquisivit perfectio-
 nem, ut opus hoc nostrum valeat omnia corpora metallica im-
 perfecta, quibus conjunctum fuerit projectione, in purum & pu-
 rum aurum transmutare minerali simile, idque diversis rationi-
 bus antea deductis & allegatis, quibus amplè satis declaravimus,
 quinam fiat, ut imperfecta metalla per illud perficiantur. Cum
 itaque nulla simplicia differentia, vel qualitibus contraria con-
 ungi possunt, aut perfecte misceri simul, divinum pariter opus
 nostrum, quia conflata ex solo argento vivo, pati nullo modo
 potest conjunctionem cum sulphure, quod remansit in metallis
 imperfectis, ob digestionis defectum, ut supra notavimus. Ve-
 rum enim verò, cum sic potentissimum, & summa digestionem per-
 fectissimum, separat sulphur dictum à metallis, & argentum vi-
 vum, quod in ipsis est reliquum, perficit in aurum. Experimen-
 to comprobatur, cum projectionem facimus ejus super commune
 vivum argentum, reperimus ipsum totum ferme conversum in
 aurum. Contrarium videmus efficere super metalla projectum:

siquidem ex semilibra aliquorum vix habentur uncia sex: at quanto magis decocta sunt, tanto minus hac via diminuuntur. Finem itaque huius opusculi mei secundae partis faciens, tertiam & ultimam tandem aggrediar, in qua veram & perfectam scientiae nostrae divinae practicae sub diversis allegoriis explicabo. Quam Deus manifestabit suis fidelibus, ejusque studiosis amatoribus, qui diligenter haec mea scripta perlegent, veram dans intelligentiam per Spiritum Sanctum suum, ad sui gloriam & honorem: cui sit laus in aeternum.

TERTIA PARS OPUSCULI DIONYSII

Zacharii, de Practica ds vini operum.

UNIVERSA terra per Philosophos & Cosmographos in tres partes principes divisa est: in Asiam, Africam, & Europam, sub quatuor plagis, vel regionibus, Oriente, Occidente, Meridie & Septentrione sitas, subque dominio diversorum Imperatorum, Regum, Principum, potentumque Dominorum. Quorum unusquisque res diversas & varias habet in delitiis, cum ob earum raritatem, tum singularem valorem: posterior causa non aequae grata, atque prior existit, quod experientia didici, cum varias atque adversas peragrarem regiones. Siquidem ubi doctorum frequentia virorum fuit, ibidem (maximo meo malo) vidi sapientes valde miseros & abjectos, e contra ditissimos ignaros, & in maximo haberi precio. Ubi vero penuria doctorum peritorumque hominum erat, maxima quoque pars ignari prorsus & inepti, hoc loco potissimum sapientes honorabantur ab omnibus, & praesertim a majoribus summo favore & observantia maxima prosequutos animadverti. Haud secus opum inopia minerarumque (unde nobis aurum communicatur & alia metalla) his locis ubi non reperiuntur, maximam istorum aestimationem efficit, ut abundantia secum adfert ejus vilipendium, cujus habetur magna copia penes opulentos: & viliora quaeque nulliusve pretij, perfectique nihil habentia praeter apparentiam, oculos eorum semper occaecarunt, ut perfecta pretiosaque non cognoscerent. Quapropter indignati sapientes, cum vident ignaros esse praelatos, alio se conferunt, suae sapientiae vires & potentiam deliberantes alibi locorum demonstrare. Quod fecit olim magnanimus quidam Gubernator, proponens nunquam desistere, donec reliquam mundi partem, ultra suam, qua potiebatur, sibi subiecisset copiarum suarum praesidio, & praesertim fidelis oeconomii sui consilio. Interim dum haec in animo versabat, varios ac diversos adjunxit sibi extraneos, qui quod minime fideles essent, existimarunt se liberalius exceptos in ab Imperatoribus, Regibus, aliisque Principibus. Quapropter (ut solent exploratores) ab eo defecerunt, ejusque vulgarunt illis consilia.

consilia. Qui parvipenderunt, nullam terrenam existimantes potentiam suæ resistere posse, quanto minus dicti Gubernatoris deliberationem. Dum igitur in Aulis magnisque Palatiis nil nisi ridebatur, cantabatur, procationibus, larvis, equorum exercitiis, choreis, ac variis ludis fallitur tempus inutiliter, adulatoribus, & susurrionibus benignæ præbentur aures, viri sapientes derisorie tractantur nomine philosophico (quod olim magni Monarchæ Potentatusque non sunt dedignati, nec adhuc facerent, si sapum, ut anrea libenter adhuc audirent consilium) interea bonus ille Princeps Gubernator, suis stipatus præsiidiis, auxiliariisve copiis, unam ex celeberrimis urbibus Imperij jam obsederat. Imperator conscripto copiosissimo milite, multis Regibus comitatus, ac Principibus, signa jamjam ad conflictum conferre parabat, cum bonus Princeps Gubernator persuasione sui fidelis œconomi, aliorumque suorum, obsidione relicta, solus in munitissimam arcem tuto se recepit, copiis ejus campos circum occupantibus, & indies inimico strenue resistentibus. Adduxerat Imperator quinquaginta millia peditum, equitumque sex millia, innumeraque tormenta bellica, Princeps itaque deserens urbem ferrea turri propugnata, ordine classico suis cum castra movit, pugnantibus strenue post ipsum copiis posterioribus adversus hostem, & ni fluvium illico trajecissent, fractisque pontibus sibi suoque Principi prospexissent, maximum imminabat eis periculum, at illæsi omnes evaserunt manus inimicorum. Altera die persequentibus viriliter hostibus, coactus est Princeps consilio suorum assentiens, in locum inexpugnabilem secedere, simul & omnis miles cum eo. Vallis & aggeribus munebatur, in cujus meditullio sedebat in rupe muris circumseptæ, nunquam expugnabilis arx rotundissima, cui astabat alia turris eminentissima, per quam sub terra cuniculis excavatis, œconomus omnia quæ & victui, & bello erant necessaria, potuit introducere neciis inimicis, ut olim factum exitit Neapoli Romanicæ, dum Solimanus Rex Turciæ hanc obsideret annis viginti, nec perciperet unde venirent urbi subsidia victus, & alia. Princeps autem suis intra moenia receptis, in arcem se recepit, ac in parvum cubiculum rotundum ornatissimum quoque singulis tanto Principe dignis, in quo tempore mansit, quo duravit obsidio, quod summe delectaretur eo receptaculo: fabricatum erat, quemadmodum in Ducatu Lotharingicæ videre licet. Inde per quatuor fenestras ei fuit conspicuum quicquid hostes facerent machinationum, ut ipsum interciperent. Verum intrare non poterant, quod porta sui domicilij præcipua, ad eum erat occlusa modum, ut nemo valeret eam aperire, præter fidelem œconomum, qui de singulis adeo prudenter disposuit, atque providit, ut integro obsidionis anno deficeret nihil. Ob varios & asperri-

mos insultus ab Imperatoris milite factos indies, coactus est Princeps exercitum suum in quinque turmas partiti, ut quælibet agere excubias per suas vices. Exercitus Ducibus ad hanc modum Imperatori suadentibus, ne castra moveret: Si Principem (inquirit) reliquerimus, merito nos deridebit, præsertim quod nostri suæ ordinis & à nobis recessisse dicat ea de causa, quia minus depertractabatur: quamobrem si manus evaserit nostras, omnem redictæ quæsiturus est occasionem. Hæc & similia verba moverunt Imperatorem, ut obstinato prorsum animo deliberat, Principem captivum facere per incediam, aut alia via qua possit. In instante hyeme, parte castrorum suorum tantisper secum retenta, reliquam in obsidione reliquit Imperator sub Ducatu potentissimi Satrapæ, qui plurimos impetus faciebat indies adversus boei Principis militem. Consilium Imperatoris erat, ne sui castra morerent ante præterlapsum annum. Quod intelligens Princeps per suum œconomum turmas imperavit suis, ut quælibet unum ex Imperatoris exercitu, vi direptum armorum adferret vexillum, indicta pœna maxima suæ indignationis, ni facerent imperata. Quod si etiam præstitissent, addito ingenti præmio quibusvis, iniquipolliticus est in propria persona, comitante fideli suo œconomoprodirc, hostique manum infligere tam strenue, ut vel vitam interamissurus, aut primum Imperatoris vexillum reportaret, spoliisque ditaret omnes, qui sequuti fuissent, supra cunctos suos inicos, qui obsidebant eum. Reassumptis igitur animis, priusquam tempus constitutum præterlaberetur, allata sunt ei per suas turmas, quotquot Imperatoris signa desiderarat, medio duplicatos circuli, quam docuerat œconomum suum Princeps quædam Gæliaz. Primum vexillum erat nigrorum equitum Germanorum, quos vocant Reutherorum atrorum: Secundum interferentia rat variis coloribus: Tertium erat non usque adeo dissimile vexillo Regis Gallia: Quartum insignitum erat Luna crescente: Quintum vero simile fuit signo maximo Imperatoris: quod quædam Principi animum auxit, ut altero die cum œconomio suo properet ad mœnia, & ibidem strenue supra modum pugnaret, usque dum consequeretur maximum vexillum Imperatorum. Apertandem rediens, & fatigatus, ab œconomio, cibis prioribus conditionis initio residuis, reficitur, ac retocillatis viribus alterat cum suis & œconomio viriliter insiliens in hostem, totum exercitum partim prostravit, partim fugavit Imperatoris. Ducum horum auxilio, qui omnes sui Principis coloribus illustrati sunt, factum deinceps, ut omnis Potentatus, sive Papa sit, aut Imperator, sive Rex, Princeps, vel Solimanus, quotquot sunt, in Auro Principi deferaunt palmam, & victoriam cedant maximo, Deo sic iubente ac volente, cui sit laus, honor, &c.

rennis. Reliquum erit, ut operis nostri divini projectione super metalla, tincturam gemmarum, & humani corporis medicinam insitam esse, declaremus.

De projectione super metalla.

EGIS nostri multiplicati viribus, & cibis refecti, uncia una projiciatur super uncias quatuor auri puri, purique liquati, inde materia frangibilis, quæ pulverisata, coquatur in monte uso insultus postremi caloris, vase admodum stricto etiam oburato, spatio trium dierum. Hujus pulveris uncia una projiciatur super viginti quinque marcas argenti, vel cupri, vel super octo circim marcas plumbi vel stanni, vel super quindecim marcas arnti vivi communis, in crucibulo calefacti, vel plumbo congelati. Ateria mox spuma crassiore contegetur, operatione completa, pitus fiet, ac si crucibulum frangeretur. Tandem liquefiat hæc materia, & erit in aurum conversa. Verum si dictum pondus obtinatum non fuerit, nec materia prioris suo colore mutata: quæ propter esset in cineritio magno fulminanda sine plumbo, ut horum trium spatio materia, quæ non erit transmutata, consumatur; reliquum in fundo purum, est cemento regali sex horis latius regandum. Hæc via totum habebitur aurum, opera magni Regis nostri couersum, simile minerali cuiusvis & æquipollens. Et hæc via, quam docet Raym. Lullius in suo Codicillo, quod ad productionem attinet. Secundam pro tinctura gemmarum docet in Testamento.

De Tinctura gemmarum & unionum.

Avandus est magnus ille Rex noster, ac reficiendus statim postquam allatum est ei signum album crescente luna insigninum, nec finis obsidionis est expectandus, sed à suæ refectiois situ primo. Hic est Mercurius, quem Raymundus Lullius vocat argentum vivum exuberatum. Ejus uncia duæ vel tres ponantur super cineres, in alembico parvo bene clauso, destillentur igne isto primum, cum nihil hoc igne stillare volet amplius, mutato impiente lutatoque fortiori tandem urgeatur igne, quicquid ascensere poterit. Liquor iste secundus in alembico recenti, per balneum Mariæ destilletur, tertio cohobando liquorem super fæces scosas, & aqua brevi suo tempore dissolventur: tertia vice tamen tum per cineres destilletur, & postmodum in alembico recenti r balneum rursus destilletur quater, fæces vice qualibet serendo seorsim, usque dum aqua destillata sit clara splendens, sic perlarum candido nitore, cujus usus hic est ad uniones. Ponantur isti licet minutissimi, in cucurbitam parvam, quibus affunditur aquæ dictæ tantum, ut parumper emineat, cooperiatur galea cæca, & post horas tres in pastam resolventur albam, & supernatabit

natabit liquor admodum clarus, evacuetur modeste ne turbetur. Cucurbita cum pasta ponatur cooperta, in balneum Mariæ tribus diebus digerendo, postmodum auferatur. Fabricetur formula argentea rotunda, intrinsecus deaurata, quæ per medium in duas æquales partes aperiatur, adapteturque filum aureum vel argenteum deauratumque inter ambas concavitates. Tandem spatula aurea formulæ medietas repleatur utraque dicta pasta, filum per medium collocetur in medio sui foraminis, claudaturque formula, filum autem protrudatur, ac retrahatur, quo bene foratus sit unio per medium. Aperta formula exunatur unio formatus, & ponatur in scutellam auream altera simili coopertam, non tangatur manu, siccet in umbra, & non ad Solem. Cum plures habueris, filo perforentur omnes, & in canali vitreo ab una parte latum foramen habente, ab altera non majus filo aureo, & suspendantur simul in hocia, vel urigali vitreo mundo supra liquorem dictum sublimatum, lutetur vas, & octo diebus in aere contineatur, postea tribus ad Solem, singulis ternis horis movendo vitrum, ut vapor ascendat, hoc artificio perficientur uniones tantæ quantitatis ut voles. Ad eundem modum de rubinis & carbunculis fieri poterit, rubei Mercurij medio, post unicam ejus refectioem.

De usu dr̄gini operis nostri, ad humani corporis medicinam.

Sumaturn pondere grani unius post exitum Regis, & albo vino dissolvatur in argenteo vase. Tingeretur vinum citrino colore, quod ægris administretur, paulo post mediam noctem uno die sanabitur, si morbus sit unius mensis, si fuerit unius anni, infra duodecim dies, vel infra mensem, ubi valde diuturnus morbus esset futurus. Ad conservandam sanitatem, sumendum ex eo parum singulis annis bis, sub initium veris & autumni. Hoc medio sane vivitur, & alacriter usque ad prædestinatum vitæ terminum, Deo dante, cui laus sit, honor & gloria nunc semper, & in æternum, Amen.

Finis opusculi Dionysii Zacharii.

ANNOTATA QUÆDAM EX NICOLAO

Flammello Auctore Gallo.

AD metallorum veram cognitionem ignorandum non erit, dum in primis adhuc speciebus existunt, in sulphure videlicet, ac in argento vivo duas habere formas, unam masculinam, alteram vero feminæ, quæ duo spermata maris atque feminæ, sulphuris prius, elementa masculina duo continet, ignem & aerem: posterius alia duo feminæ, terram & aquam. Quo quobus comparantur in arte serpentibus, uni alato, terribili, alteri

alteri quidem alis carenti multo horribiliori. Hæc duo spermata si per naturam conjungantur in ventre Mercurij, qui propter suum ardorem vocatur ignis naturæ, & à nonnullis leo devorans, & ejus ventrem licet aurum & argētum subintrent, non absumuntur, quod illo natura duriora sint, atque perfectiora. Mercurius est imperfectus, nihilominus aurum & argentum communia prove-niunt ex eo. Argentum est substantia lunæ inferioris, ut aurum solis etiam inferioris. Mercurium igitur matrem occidi, ac mori oportet per dicta spermata, qui postquam semel mortificatus fue-rit à natura, nunquam poterit amplius reviviscere. Nam vel tantillum congelatus in venis terrestribus, adest mox in eo granum auri fixum, quod ex duobus spermatis producit verum germen Mercurij: ut à plumbi cavernis videre licet, in quibus nulla mine-ra locorum ubivis, in qua fixi granum verum non contineatur manifeste, id est, granum auri, vel argenti. Siquidem prima con-gelatio Mercurij est minera plumbi, in qua positum est à natura Hoc vere multiplicari potest in suam perfectionem absque du-bio vel errore, existens tamen in suo Mercurio non separatam à sua minera. Metallum enim in minera sua consistens, est Mercu-rius, à quo si granum separatur, ut pomum erit immaturum ab arbore sua desumptum, quod prorsus destruitur. Granum fixum est velut pomum, & Mercurius arbor. Non est igitur separandus ab arbore fructus, quia non potest aliunde nutrimentum accipere, quam à suo Mercurio. Major est fatuitas in Mercurium ponere au-rum & argentum, non secus atque disceptum pomum arbori rursus infigere. Ut igitur negotium hoc adimpleatur ex æquo, sumenda simul arbor cum suo fructu, quo denuo plantetur, citra fructus ablationem, in fertiliorem terram atque nobiliorem, quæ plus nutrimenti dabit unico die, quam prior ager in centum annis exhibuisset, ob ventorum assiduam agitationem. Altera terra, quod foli proxima sit, crescere vegetareque facit arborem, conti-nuo rore, & assiduo sole in horto philosophico, mane, vesperi, dies & noctes, ac in singulas horas, absque intermissione lucente, arborque rore dulcissimo conspergitur, ac nutritur, uno anno magis, quam in priore terra decem millibus. Positis igitur am-bobus in furno continui caloris dies & noctes, vapor ejus, qui ros est, impedit combustionem. Lignorum vel carbonum calor est inutilis, imo noxius. Noluerunt itaque sapientes Philosophi in alia re quapiam operari, quam in ipsa natura, cum ipsa luna, in ma-tre congrua Mercurio. Ex quo tandem generalem Mercurium effecerunt, longè potentiorum & fortiorum illo naturali. Ascende igitur in montem, ut vegetabilem saturniam, regalem & minera-lem herbam videas. Succus enim ejus sumatur purus abjectis facibus. Ex eo namque maximam partem operis tui perficere poteris.

poteris. Verus est hic Mercurius Philosophorum. In primis igitur Mercurium tuum ne laveris, sed jungas ipsum cum parte sua, ad eum igne, super cineres, qui stamen sunt, in vitro solo, absque aliis re alia, quod nidus est, in furno, qui domus est: ex nido pullus effectur, qui suo sanguine sanabit omnes.

Fons Chémia.

FONS & caverna metallorum omnium, est mater, ex qua nascuntur & proveniunt illa septem, ut ex sua natura item Saturnus, Jupiter, Mars & Luna Plumbum intellectualiter est aurum leprosum, &c, Fons autem naturæ si Mercurium in eo possum recipiat, inde medicina fiet excellentissima. Nascitur in terra massæ plumbea Mercurius, qui clausus in carcere postea liberetur, ab eo qui non potest sciri pondus, nec mensurâ, quæ desideratur: ad eum tamen cognoscere modum poteris. Solis Mercurius non est Mercurio lunæ similis, cum hic temper albus manere debeat, quo sibi similem procreet, Mercurius vero solis est rubificandus & hic est labor primus: & postmodum congregari poterunt. Notandum utiq; quintam essentiam esse nobis in hac arte præcipue necessariam, & Mercurium istum reperiri potissimum eo loco, in quo est in maximo suo calore, multosq; flores producit: nam post flores sequuntur fructus. In luna similiter invenitur dum in ipsa reperitur, in Saturno, Marte, Venere, & in Mercurio securius: ego vero (Flamellus inquit) in sole reperi & elaboravi. Cum igitur flores conveniunt in hoc opere philosophico, quorum quodque sibi est alteri, tum fætus matrem devorat, patremque suum in unum lacu suffocat, in quo simul flores, lac, fructus, atque sanguis conveniuntur. Metallum igitur hoc unum in unico vase ponendum & in unico furno. Mercurius est de quo loquor, & nihil aliud. In peris abbreviationem unicum habetur in hoc mundo metallum in quo Mercurius iste noster abunde reperitur. Aurum calidum est & siccum Luna vero frigida naturæ, Saturnus gravis atque mollior: quapropter soli similis hoc ipso, aurum leprosum appellatur: Venus est Luna similis pondere & malleatione, Mercurius frigidus & humidus similis Jovi, qui nascitur ex eo, Mars autem durus, gravis & frigidus. In duobus igitur negotium hoc consistit, ut videlicet igne tuum sulphur penetrativum hoc omni attractivum, quo matrem suam devorare queat, & complecti opus. Matrem insige ventri sui fœtus, quem antea peperit, tandem sibi pater erit, ac filius ex duobus spiritus perfectus. Postquam sulphur tuum devoratum erit, Mercuriusque suus natus, concipiat in carcere, in quo maneat diebus quadraginta, & videbis quod optas, juxta hoc versus:

*Si fixum solvas, faciasque volare solutum,
Et Solucrem figas, faciet te vivere tutum.*

JOAN. Mehunnius de Lamentationibus naturæ.

ib Luna quod concluditur, cælum hoc loco vocatur, quia materia formam appetit, non secus atque femina virum. Materia forma est ex 4. elementis, ex quibus fit chaos, & ex isto Rex atque Regina generantur. Primo quidem creatus est ignis à Deo, quem Luna collocavit, expertem corruptionis, & purissimam essentiam quintæ partem in se continentem. Postea factus est aer subtilis, quo Deus pariter essentiam quintæ partem posuit, non tantam in igne, minorem in aqua, & in terra minimam. Ut ignis igitur aerem agit, sic aer in aquam, & in terram. Terra mater est, &ATRIX omnium quæ concipit in utero suo ab igne: hoc ipsum fort, in centrumque usque suum absque intermissione. Cum igitur la natura potentiam habeat reducendi 4. elementa in primam materiam generaliter mixtam, quibusvis elementis; impossibile erit cuiquam operantum id efficere, præter ipsam, quæ sola dat materiam atque naturam. Quinta namque essentia, quæ cathena dicitur aurea, ad hunc modum contraria connectit & concordat, nunquam dissentiant amplius. Considerandum in primis aurum, quod pulcherrimam formam suam accipit in cælo, & optimam in terra materiam pariter & gemmæ. Cælum igitur quintam essentiam informat forma & materia in elemento contenta, rquam forma detinetur: quæ depuratione, & successu longi temporis perficitur. Aurum itaque & gemmæ per se naturam non componuntur: nemo enim proportionem præter se novit. Sed utique quæris summum est naturæ secretum, descendens virtute cælesti. Quapropter tota scientia naturæ debetur, quam plicitas elementi de cælo depromitur, hæc in cælo dicitur essentia primitiva, & in elemento quinta, quam ipsa reductionibus icit, ac prolixis circulationibus, inferius in superius convertent, & frigidum & siccum, in humido & calido conservando, lapides atque metalla sub humido suo radicali, cælestibus motibus rorum, quibus elementa gubernantur, & eorum obediunt mentis: ut quanto purior est materia, tanto per naturam fiat excellentius opus. Cælestis itaque motus, est intelligentia correspondens in inferioribus, in quibus per suas influentias omnia produin esse. Utitur ergo natura materia in igne quovis infallibili, ia ex isto virtutem recipit omnem. Item aqua ex origine sicca veniens, nihil quod tangit humectans, non recedens neque volis, est oleum incombustibile. Nullus artificialis ignis tantum orem infundere posset, quantum ex cælo provenit. Cæterum in non ignorandum, opus hoc nostrum integrum fieri ex vili teria homogenea, in unico vase clausa, in unico furno id continente,

nente, quod eam perficit: nam solo regimine perficitur. imitando naturam. Hæc in generatione hominis, corpus admodum subtiliter format ex argento vivo & sulphure masculino agente, solo vase, matrice videlicet contento, cujus furnus venter est, quamvis auxilietur homo per suam artem, dum ardet in sua natura, materiam congruam infundendo, præter quod aliud nihil efficere potest. Non secus in arte nostra, si quis eligere norit materiam ejusmodi, qua natura delectatur, eamque rite præparatam suo vase & furno concludere, ego (inquit natura) & ipse perficiemus ubique sine mora, modo requisitum ignem administrarit naturalem, contra naturam, non naturalem, & absq; ardore; ignem (inquam) calidum, siccum, humidum & frigidum. Considera igitur qualem esse oporteat: nam absque igne & materia nihil fit in hac scientia. Do tibi materiam (inquit natura) forma est, quod ipsi tibi pares, non dico substantialem, neque accidentalem, sed construendi vas, atque furnum. Deinceps præpara materiam tuam in pulverem factam cum aqua sua, vase conclusam unico: rege calore temperato, hic promovebit actionem, & frigiditas putrefactionem. Siquidem ob magnam frigiditatem non posset impedire siccitas, neque resistere huic argenti, quin argentum vivum statim reducatur in primam materiam integra connexionione. Proinde priusquam opereris (inquit natura) disce me cognoscere, quæ mater sum, sine qua nulla creatura potest essentiam recipere, vegetare, neque animam habere sensitivam absque cælo & elementis. Est utique medium inter Mercurium & metallum, quod sumendum est ad artem nostram: Est (inquam) aurum potabile, & humidum radicale, summaque medicina quam per tuam artem, & meam scientiam perficimus. Absque me quæ materiam exhibeo, nihil unquam efficies, & absque te, qui ministras, non possum hoc opus exequi sola. Sed per me & te brevi tempore consequeris. Transmuta quatuor elementa, metalla deferens & atramenta, sub specie transmutabili, quæ materia notatu digna fuit à Philosophis usurpata, & ab ignaris contempta. Similis est auro substantia, dissimilis essentia: Convertens ejus elementa, quod quæris invenies, inferiora sublimando, & superiora & inferiora convertendo. Sumito igitur vivum hoc argentum agente sulphure mixtum, & unico vase, unico furno etiam conclusum, in humectis vas pro tertia parte, supraque philosophicum ignem contineatur: omnisque species, præter materiam solam à qua minera sumit originem, relinquatur.

Responsio.

Natura movens superiora digitis & pedibus; inferiora transmutat elementa usque in centrum terræ sine intermissione, à cælo primam formam accipit, & materiam ab elementis: quamvis
hæc

hæc materia confusa sit, & non diffusa, donec per naturam specificetur, & qualificetur. Tum demum recipit formam substantialem, & postea visibilem accidentalem. Formam priorem transmutat, ut informet nova materiam. Objectum namque potentia subiectum est, quia substantia in actu, qui prius fuit in potentia, sustinet. Aurum scitur esse minerarum omnium thesaurum, at tamen formam non habet, neque materiam tantæ potentia, ut suam excedat perfectionem: non habet enim maiorem potentiam, quam perficendi seipsum, quicquid moliatur artifex. Ipsum destruere ac in esse reducere, fatuum esset opus, cum ex eo nihil plus virtutis, neque potentia haberi possit, quam obtinet ex propria sua natura. Nulla fit reductio eorum, quæ natura perfecit in speciem, vel individuum, nisi primo corrumpantur. Etiam post corruptionem generatio non fit speciei similis, nisi fiat regressus in hoc genus. Quapropter auri destructio viam non sternit ad ipsum construendum, quia per sui destructionem construi nihil potest: ipso namque mortuo pariter moritur ejus substantia, ut ex eo non possit amplius aliud argentum vivum enasci, neque metallum. Et quia elementum ignis in terra continetur, & aeris in aqua, quorum quantitatem, qualitatem, proportionem perfectæ conjunctionis suæ nemo novit, separata non sunt elementa, cum separari nequeant. Solum id igitur quod natura generavit, nosque relinquit sumendum ad artem. Summatim elementorum separatio non fit effectualiter argenti vivi, neque solis, quia ater est artis filio suo spiritum impetrens.

Auctoris incogniti.

☞ St in Mercurio quicquid quaeritur, ex quo corpus, spiritus, & anima trahitur, unde purissima & mundissima tinctura provenit. Humor est pretiosus, hominem lætificans, factus ex terra, aqua & igne. Corpore utique purgato, conceptoque spiritu, tantum clarus fons exurgit, in cuius fundo jacet leo viridis aut ferens qui extenditur. Si expergefiat in altum ascendit, & postquam deficit animus, deorsum decedit in balneum, quo tantisper lavatur donec rubescat, lavatur (inquam) aqua vitæ usque dum non noscatur amplius. Postremo vertitur in dignissimum lapidem, primo album, & postea citrinum visu pulchrum, atque delectabilem. Sis igitur de Mercurio vero sollicitus, quem natura generavit, & qui cum suo patre moratur prospere, prosperaque redit imperfecta metalla.

Testamentum Arnaldi Villanovani.

Apis generatus, ortusque de terra per elevationem perficitur, aquæ potione satiatus. Infra duodecim horas, ut minimum statur, & intumescit circumquaque visibiliter. Postmodum in

B b b

balneo

balneo positus, vel in aëroso hypocausto moderate calido & sicco, ac purificatus ab extraneo vapore, soliditate ipsarum partium acquirit, extenuatusque superflua humiditate, fit idoneus ad commixtionem. Quo facto, ex putrioribus ejus partibus exprimitur lac virgineum. Quod mox inde positum in ovum philosophicum, proprio & continuato calore, foveatur ut pro pullorum exclusione. Varietate suorum calorum nudatus, gaudet cum suo compare, colore tinctus instar nivis. Inde post absq; periculo resistit ignis violentiæ, tantisper, donec pavonis coloribus ornatus, de monumento deinceps egrediatur cum Regali summaque potentia.

Etsi brevis admodum hic videatur esse processus, prolixissimis tamen circumstantiis non caret, ac operationibus. Singula compendiose tractantur, quæ circa hoc opus necessaria sunt opera, per singulas periodos optime consideranda, nec inconsiderate prætereunda. Nam facilius ex tantillo sermone veritas comprehenditur, huius divinæ scientiæ, quam ex copiosissimis & innumeris voluminibus, multitudine varietateque veritatis unitatem & simplicitatem contegentibus.

ALIE QVÆDAM ANNOTATIONES EX VARIIS AUCTORIBUS.

De solutione & coagulatione materia Chemia.

Cum solutio sit præcipua hujus artis operatio, primo de hac dicendum erit, adductis variorum Philosophorum auctoritatibus, quo facilius intelligi queat, una aliam interpretante. Hac sunt igitur, quæ colligere voluimus, & attexere nostris collectaneis. Etenim ex varietate mens Philosophorum petenda est, si reudatur comparationibus ad unum & eundem sensum. In quibus maxime convenire videntur, hoc ipsum esse quod queritur, non dubitandum. Totum utique negotium operis divini philosophici consistit in his duabus operationibus, videlicet in solutione & congelatione. Solutio igitur ex sententia Gebri, est rei siccæ in aquam reductio.

SCALA PHILOSOPHORUM.

Solutio lapidis est reductio ejus in mineralem aquam.

VILLANOVANUS.

Solvimus, (inquit) quando corpora dividimus, ea simplicia & subtrilia reddimus, atque in primam naturam & materiam resolvimus.

AVICENNA de materia.

Duplex est materia prima, propinqua & remota: propinqua est 21.

est argentum vivum: remota est aqua. Quia argentum vivum prius fuit aqua, deinceps argentum vivum:

LULLIUS.

Dissolutio primariam intentionem habet, ad destruedum cum lunaria.

CLANGOR BUCCINÆ.

Prima materia haberi non potest, nisi per operationes artificiales, naturalibus operationibus contrarias.

AUCTOR INCOGNITUS.

Quam difficilis res sit dissolutio, testari possunt, qui solutioni dederunt operam. Multi ad eam sua imperitia pervenire non potuerunt. Qui aliter igitur quam per nostrum artificium solvit, frustra solvit.

CLANGOR.

Solutio est opus naturæ, & non artis: artifex tantum naturæ minister est, & adiutor.

AVICENNA.

Ut aqua est prior & propinquior materiae lapidis, ita altera materia lapidis, est spiritus metallorum.

ROSARIUS.

Qui cupis investigare hujus artis secretum, cognoscere te oportet primam metallorum materiam, alioqui tuo labore frustraberis.

VILLANOVANUS.

Dissolutio est sapientiae perfectio: oportet enim ut ipsa sapientia quaeratur: alioqui non invenietur. Propterea dixit Hermes: Homo non potest habere, nec reperire dissolutionem nisi per gnem divini ingenij.

AVICENNA.

Verum principium nostri operis est dissolutio lapidis. Idemque primum regimen lapidis est lapidem solvere, & in suam primam naturam reducere.

VILLANOVANUS.

Indiges tu, quicumque vis operari, ut in solutione & sublimatione duorum luminarium primo labores, quia primus gradus operationis est, ut fiat argentum vivum ex ipsis.

LUDUS PUERORUM.

Artifex nostri operis primo debet lapidem solvere, deinde coagulare: quoniam opus nostrum nihil aliud est, quam facere perfectam solutionem & congelationem.

CLANGOR.

Tota hæc ars in hoc vertitur, ut iungamus humidum sicco: id est, ut solvamus & coagulemus. Humidum est spiritus liquidus ab omni sordē mundatus. Siccum est corpus perfectum purum & calcinatum.

Bbb

MIR

MIRNERIS.

Siccum est terra: humidum vero est aqua.

ARISTOTELES CHEMIOGRAPHUS.

Primum quod facere debes in opere, est, ut Mercurium sublimes, deinde ut in Mercurium mundum corpora munda mactas.

CALID.

Nisi converteritis corpora in subtilitatem, ut sint impalpabili tactui, non dirigitur vobis quod queritis. Et si trita non fuerint revertimini ad operationem, quousque terantur, & fiant subtilia. Quod si feceritis, vobis quod optatis dirigitur.

TURBA.

Nisi corpora fiant incorporea, nihil operamini.

GEBER.

Nullum argentum potest fieri, nisi omnia prius solvantur.

ROSARIUS.

Qui aurum scit destruere, ita quod amplius non sit aurum, et ad maximum arcanum pervenit.

JOAN. AQUINAS.

Facilius est aurum construere, quam destruere.

SCALA PHILOSOPHORUM.

Solutio lapidis est occulti revelatio, crassitudinis attenuatio, rei duræ & siccæ in quandam liquidam substantiam reductio.

VILLANOVANUS.

Aurum & argentum in peneralibus terræ duræ, siccæ, & frigidissime ligata reperiuntur. Per dissolutionem vero artificialem molli redduntur, fluentia, & substantia liquida. Idem: Natura in suo corpore tincturam occultat, quam ars manifestat cruciando & torquendo corpus, modo per aquam, modo per ignem. Item: Non pigeat vos cruciare & corrumpere corpus terendo, & imbibendo, donec aquam extraxeritis, & corpus tenue factum sit, & impalpabile.

CLANGOR.

Corpora metallorum dissolutione dissolvuntur.

VILLANOVANUS.

Aqua Philosophorum benevole & naturaliter dissolvit metalla, cum quibus non ingrato, neque contrario vinculo colligatur. Idem: In aqua Philosophorum virtus inest humida, proprietatem habens, quæ sine damno & detrimento corpus torquet.

BERNARDUS.

Similitudinariè generantur per artem homo & aurum: cuncta horum spermata & semina per artem generari non possunt, eo quod illam proportionem mixtionis, ad producenda semina, ars nescit componere.

CON.

CONGREGATIO PHILOSOPHORUM

Natura cum gradum, quem perficere potest, perficit, sed quem exsuperare nequit. Alius: Natura continet in se ea quibus indiget; sed non perficitur, nisi arte moveatur, & operatione. Item: Primæ dispositiones lapidis nulla arte induci possunt, natura solum hoc accipere potest. Item: Materia lapidis fit natura. Materiam facere potest. Item: Materia lapidis fit natura. Materiam facere per aliud artificium impossibile est. Lapis enim à natura creatus invenitur, nec alio indiget, nisi ut removeatur quod superfluum est, id est, in materia ejus.

AVICENNA.

Lapis non fructificat, donec ad nihilum deveniat tanquam aqua decurrens.

TURBA.

Totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, ex ea, & de ea sunt omnia necessaria. Nam ipsa solvit corpora solutione vegetativa & philosophica, ut convertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt. Alibi: Nisi quodlibet vertatur in aquam nullatenus pervenitur ad perfectionem.

ALPHIDIUS.

Nisi naturas attenuas, aquam illas faciens, nihil colorare potest; ergo corpora esse aquam liquefaciendo, quæ apud Philosophos aqua sapientiæ nuncupatur.

ROSARIUS.

Aqua permanens, sive perennis, sive vinum ardens dicitur aqua corporis, id est, quando corpus redactum est in Mercurium. Item: aqua permanens esse non potest absque suo corpore, cum quo lutata est. Item: Absque aqua permanente nihil fit. Dicitur etiam aqua vitæ. Item: Solum cum ardente vino potest compleri elixir perfectum.

SCALA.

Draco est sulphur, quod extrahitur de corporibus per magisterium.

AVICENNA.

Qui elixir album facere instituit, in argento sulphur album reperiet, in auro rubeum. Et quoniam tale sulphur non reperitur in terra, nisi in istis duobus corporibus, ideo præparanda sunt corpora subtiliter, ut sulphur eorum, & argentum vivum ex ipsis præbere possimus, qualia fuerunt illa, ex quibus aurum & argentum sub terra efficiebantur.

CLANGOR.

Solvite corpus perfectum in Mercurium, inde habebitis virtutem occultam, id est, sulphur philosophicum digestum, & decoctum per

Stum per opus naturæ, quemadmodum in minera digeritur, & decoquitur.

LUDUS PUERORUM.

Oportet nostrum lapidem ad primam materiam reduci, & ad originem sulphuris & Mercurij.

CLANGOR.

Et tale argentum vivum dicitur oleum incombustibile, anima, aer, & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam præstat immortalem, & ea illuminat.

GEBER.

Principalia naturalia in opere naturæ sunt, spiritus foetens, id est, sulphur, & aqua viva.

CLANGOR.

Dissolutio corpus in naturam spiritus convertit.

ROGERIUS.

Oportet omnino quod fixum fiat volatile: id est, quod corpus fiat spiritus, idque cum volatili, id est, cum Mercurio mundo.

CLANGOR.

Spiritus, id est, aqua Philosophorum, est locus animæ. Anima est tinctura à corporibus perfectis extracta, & in spiritum, id est, in aquam Philosophorum derivata.

VILLANOVANUS.

Hæc est via qua secretum consequimur conficiendi sulphuris albi & rubei, quod est anima corporis, quæ à corpore educta, tingendi vim habet, quam spiritui aquæ vitæ committit conservandam.

SCALA.

A radice convenit extrahere naturam, id est, primas partes essentielles, sine quibus nulla fit metallorum transmutatio.

VILLANOVANUS.

Intentio nostræ operationis non est aliud, nisi quod eliciatur, & eligatur purissima substantia ex sole & luna.

CLANGOR.

Extrahe argentum vivum, seu lapidem philosophicum tam à corporibus, quam à vivo argento: quoniam unius sunt natura, & habebis Mercurium & sulphur, de illa materia super terram, de qua aurum & argentum generata sunt in terra.

COMMUNIS SENTENTIA.

Mercurius Philosophorum constat argento vivo & sulphure.

BERNARDUS.

Sol nihil aliud est, quam sulphur & argentum vivum. Terram, inquit, & aquam Mercurio attribuunt, aerem & ignem sulphuri. Terra & aqua sunt elementa passiva, aer & ignis activa. Terra & aqua feminæ rationem habent, aer & ignis viri, nec est alia extra-

Acta ad

nea additio, nisi digestio, qua mediante, omnia quatuor in aure circumdantur, & æquali proportione maturantur.

COMMUNIS SENTENTIA.

Corruptio unius est generatio alterius, idque tam in artificialibus, quam in naturalibus. Aliter: Secundum naturam nihil generatur, quod prius non corrumpatur, & nihil resurgit, quod præ mortuum non sit.

BERNARDUS.

Si aurum in argento vivo decoquatur, seu dissolvatur debito modo & via naturali, ipsum argentum vivum naturales proprietates auri obtinebit. Idem: Solutio quæ fit per aquam Philosophorum, formam quidem corrumpit exteriorem corporum solutorum, at non corrumpit materiam.

VILLANOVANUS.

Quod dissolvit corpus à spiritu est, quod verò coagulat spiritum à corpore est. Alibi: Spiritus dissolvit, corpus coagulat. Idem, Quantum corpus solvitur, tantum spiritus coagulatur. Quod si corpus non solveretur, neque spiritus inspissaretur. Alibi: Quod à corpore soluto exit, humiditas est radiosa, quod dissolvit corpus, de spiritu prodit, & virtus ejus est germinosa. Idem alibi: Solutio corporis fit cum coagulatione spiritus, & coagulatio spiritus cum solutione corporis. Tunc miscetur corpus cum spiritu, & fit unum cum eo, nec unquam separantur, non magis quam aqua mixta aquæ.

CLANGOR.

Quando sperma Mercurij jungitur cum terra corporis, corpus dissolvitur in aquam spermatis, & fit aqua una sine divisione.

VILLANOVANUS.

Intellige autem corporis solutionem, & spiritus coagulationem, simul eodemque tempore fieri.

ROSARIUS EX CALIDE.

Solutio corporis, & coagulatio spiritus sunt duo, sed habent unam operationem. Quia spiritus non coagulatur nisi cum solutione corporis, nec corpus solvitur, nisi cum coagulatione spiritus. Ideo inter solutionem corporis & coagulationem spiritus non est differentia, nec diversum opus in aliquo; ita ut fiat unum sine alio. Quemadmodum videmus fieri, cum aqua vulgaris terram conatur subtiliorem efficere, & in suam materiam solvere: eodem enim tempore aqua densior & spissior fit, terra autem subtilior & rarior.

LULLIUS.

Multi Philosophorum in aqua forti communi, facta ex vitriolo & sale nitro, corpora metallorum dissolvebant, & per evaporationem trahebant aquam illam, tunc calx in fundo vasis remanebat.

bat, quam postea cum aqua dulci communi abluebant: deinde aquam illam per evaporationem tollebant, & calcem cum menstruo dissolvebant, ut opera sua conficerent, quæ secundum quod competebat, finem non consequerentur oportum. Dissolutio enim quæ fit cum aqua forti, non est sicut natura postulat. Idem alibi sic: Aurum & argentum solvuntur in rebus radicalibus sui generis, non autem cum fortibus aquis, quæ metalla corrumpunt: quoniam illæ aquæ repugnant naturæ.

ROGERIUS.

Metallis nihil adhæret, neque eis coniungitur, neque transmutat, nisi quod ex illis est.

BERNARDUS.

Fatui ex mineralibus conficiunt aquas per dissolutionem corrosivas, in quas mittunt species metallorum, & corrodunt, & non solvunt solutione naturali, quæ requirit permanentiam amborum, nempe solventis & soluti.

IDEM.

Nulla aqua naturali reductione speciem metallicam dissolvit, nisi illa quæ permanet cum specie metalli in materia & forma, & quam metalla ipsa possunt recongelare. Quod non est in aquis fortibus ad soluta corpora non pertinentibus. Corpora quidem per aquas fortes corroduntur, sed non solvuntur. At quanto magis corroduntur, tanto magis à metalliça specie alienantur.

VILLANOVANUS.

Per solutionem corpus cum spiritu miscetur, & cum eo unum fit, ita ut alterum ab altero nunquam separetur.

CEANGOR.

Corpus dissolutum in aquam spermatis, & inde aqua fit una sine divisione.

PHILOSOPHUS.

Melior est solutio voluntaria quam violenta, & temperata quam festina: & ideo cavendum est, ne vis formæ generativa cum corrosivis & adurentibus suffocetur.

ROSARIUS.

In nostro lapide sol & luna vivi sunt, aliosque soles & lunas esse gignere possunt. Aliud aurum ad hoc, & alia luna mortua sunt: remansit enim vis & potentia eorum in solutione facta per nostram aquam. Alia aqua ea perdidisset, ac sterilia reddidisset.

VILLANOVANUS.

Solutio tantum fit per argentum vivum: ipsum enim solum potest solem & lunam ad primam materiam redigere. Idem: Totum beneficium huius artis in Mercurio, sole & luna consistit.

ARISTOTELES.

Si nihil aliud haberemus à Mercurio, quam quod corpora
substa

subtiliat ad naturam suam, non parvum nobis præstaret beneficium,

GEBER.

Omnis solutionis perfectio, adducitur cum aquis subtilibus, & maxime acutis, acribus, ponticibus, & fecem nullam habentibus, sicut est acetum destillatum, uva acerba, pyra multæ acritudinis, mala granata destillata, & his similia.

VILLANOVANUS.

Corporis soluti, & aquæ solventis natura una est, nisi quod natura corporis completa est, digesta, & fixa: aquæ autem natura, incompleta, indigesta, & volatilis.

REGOR.

Argentum vivum est ignis corpora comburens, mortificans & coniungens.

ROSINUS.

Aqua tantò est igne calidior, quanto ignis est calidior aqua.

ROSARIUS.

Aqua nostra est fortior igne, quia facit de corpore auri merum spiritum, quod ignis facere non potest. Idem: Spiritus est totus igneus per suam igneitate[m] solvens, & dividens corpora.

TURBA.

Comburite æs nostrum igne fortissimo.

CALIDIUS.

Minor ignis omnia terit: minus enim operatur, quam aqua nostra, quæ corpus solvit, quod ignis facere nequit.

LULLIUS.

Sciri potest materiam primam nostri lapidis esse ex natura Mercurij vivi, & sulphuris: quoniam ipsa non potest in igne corrumpi, nec in aqua, nec in aere.

ROSARIUS.

Aliqui dixerunt, quod argentum vivum vulgi adhæret corporibus, quod est falsum. Quod enim Geber ait: Non invenimus in ventione nostra rem aliam magis, quam argentum vivum amari corporum naturis. Hoc totum intelligendum est de argento vivo philosophico. Ipsum enim solum adhæret corporibus, nec ullam aliam rem invenire potuerunt Philosophi antiqui, nec moderni invenire aliam rem, quæ corporibus adhæreat, nisi argentum vivum philosophicum: quia argentum vivum vulgare non adhæret corporibus: Et propter hoc multi sunt decepti operando in illo argento vivo vulgi.

LULLIUS.

Qui cum forti aqua dissolvunt, ignorant vegetabilia nostrum menstruum acuentia: ignorant etiam aquam Mercurij vulgi, quam nos scripsimus in Testamento nostro.

Ut natura mutet naturam & convertat, tantum eo indiget, quod suæ est naturæ. Item quod solvit & solvitur, unius sunt generis & naturæ. Idem: Vera non est, neque philosophica corporis solutio, neque spiritus coagulatio, si in dissolutione erit materia, & natura extranea.

DASTINUS.

Oportet ut elementa aquæ sint ejusdem naturæ cum elementis metalli transmutandi, aliqui degener soboles erit: quoniam ex diversitate partium nascitur & totius diversitas. Quomodo similitudo ex eis est, quæ ex uno genere sunt, & ex una radice pullant.

ROSARIUS.

Lapis Philosophorum fit ex tribus: scilicet sole, luna, & Mercurio. Item: Fac Mercurium ex sole & luna in suo esse, sicut Mercurio vulgi, sed per viam philosophicam.

LULLIUS.

Lapis componitur ex argento vivo metallorum, non ex argento vivo vulgi.

NOVUM LUMEN.

Argentum vivum nostrum non est argentum in propria natura, nec adhuc in natura ad quam deductum est per mineram, in natura ad quam deduxit illud artificium nostrum.

RICHARDUS.

Mercurius crudus disponit corpora in primam materiam, sed Mercurius corporum id facere non potest. Idem: Quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea, (id est, ante congelationem) in illo fuit, est alteratum in natura, & ideo non convertit sicut primum.

PHILOSOPHI IN GENERE.

Ab immundo ne quæras munditiam. Stultum est ex re quærere, quod in ea nunquam fuit. Quis dabit quod non habet? Que est illa insania, velle ex deteriore facere, quod sit melius: hoc est, perfecta facere ex imperfectis?

LULLIUS.

Cælum, lunaria, menstruum, liquor vegetabilis, aqua argenti vivi rectificata & acuata cum vegetabilibus, est cum qua fit solutio metallorum naturalis.

VILLANOVANUS.

Aquæ solutionis ex salibus, aluminibus, & aliis id generis factæ, quæ cum metallis nullam habent cognationem, factis metallorum non conservant: contra, destruunt ac dissipant. His aquis contra est aqua Philosophorum, quæ metalla contraria, subtiliora reddit, deinde dissolvit, & magno naturæ consensu in primam transfert materiam.

TUR.

TURBA.

capite spiritum nigrum non urentem, & cum eo corpora
c, & dividite.

CLANGOR.

aqua Philosophorum latet spiritus quintæ essentia, cujus so-
lit magistraliter corrumpere, & in suam primam materiam
formare,

ROSARIUS.

ccus lunariæ fit ex vino nostro, quod paucis filiis nostris ne-
est, & cum illo fit solutio nostra, & fit aurum potabile no-
n, mediante illo, & sine illo nequaquam,

LULLIUS.

enstruum absque auro & argento, lapidem philosophicum
rare non potest nec e contra. Ubi autem illa conjunguntur,
struum movet metalla ad dissolutionem. Et vicissim metalla
ent menstruum ad producendum ignem in lapidibus.

CLANGOR.

corporis imperfecti, scilicet terræ fuerit una libra duodecim
arum, fixatur cum imbibitionibus suis nonaginta diebus.

LULLIUS.

i singulari aqua de corpore rubeo præparato, id est, de ter-
ostra rubea præparata, & in tenues laminas coaptata, vel in
erem limaturæ redacta, pone duas drachmas, id est, quartam
em unius uncia. Quod si plus solvere poteris plus apponas,
intamen non excedas unciam unam. Si de terra remanserit a-
l non solutum, relinque in vitro: quod autem solutum est,
ne: postea quæ terra non soluta restitit, cum nova solvenda
atur. De nova autem terra non ponas duas drachmas, sed mi-
nempe quantum relicta terra ponderat. Quod intellige, nisi
pexeris aquam plus solvere posse.

GEBER

Modus solutionis duplex est: scilicet per fimum calidum, &
ferventem aquam: quorum una est intentio, & unus effectus.
dus ergo per fimum est, ut ponatur calcinatum in ampullam
eam, & super illud fundatur quantitas aceti destillati, vel con-
ilis duplum ejus, & obturetur caput ipsius bene, ne spiret,
ub fimo tepido solvi dimittatur: postea per destillationem filtra-
utum removeatur: non solutum vero iterato calcinetur, & post
cinationem iterato similiter solvatur, donec per iterationem
eris super illud, totum solvatur. Modus vero solutionis, quæ
per aquam bullientem velocior est, & est ut calcinatum in am-
llam ordinetur cum aceto obturato foramine, ne respiret. Quæ
upilla in caldario pleno aqua & stramine sepeliatur, & postea
ccendatur ignis sub ea, donec aqua per horam ferveat. Post
xro

hoc verò solutum defillietur, & seorsim servetur, non solutum verò iterato calcinetur, & iterato eodem ordine solvatur, donec per reiterationem totum solvatur.

SEMITA SEMITÆ.

Accipe pretij libram unam, cum quatuor libris aquæ: tere & incorpora cum sale modico, & aceto, quousque fiat totum amalgama. Pretio optimè amalgamato, pone ipsum in multam quantitatem aquæ vitæ, id est, Mercurij. Pone super cineres & sit ignis lentissimus per diem naturalem. Sine vas infrigidari, & colaquam per pannum lineum, ut transeat quod de corpore fuerit resolutum. Quod remansit in panno, cum nova aqua benedicta repone ad ignem per diem naturalem, cola ut prius. Toties reitera, donec totum corpus in aquam convertatur.

VILLANOVANUS.

Tere libram unam limaturæ mundæ in mortario, cum quatuor libris Mercurij. Illi libræ duodecim libras aquæ vitæ dato. Pone totum in urinali, & super ignem cinerum debilem & lentum, & per diem coque. Frigefacto vase, aqua coletur, ut cum ea transeat, quod de corpore & limatura solutum erit, eam aquam sepone. Et quod solutum non est, cum nova aqua benedicta ad ignem repone per diem & noctem. Cola ut prius quod est solutum, & hanc secundam aquam pone cum prima. Ita fac, donec tota limatura in aquam, id est, in primam materiam conversa sit.

LULLIUS *in luce Mercuriorum*

Recipe unciam unam solis purissimi, pone unciam illam in vitro vase, & superpone unciam unam coelestis menstrui, vel duas, ad plus, & immediatè claude vas, ne respitet, pone vas in igne cinerum per diem naturalem ad leniter bulliendum. Menstruum dissolvendo solem colorabitur, colore citrino resplendente, postea soluto sole, pone in balneo Mariæ per alium diem naturalem. Postea per transitum de uno vase in aliud vas, menstruum sic coloratum in alio vase repone, & vase sigillato ad partem serva. Deinde super solem qui remansit insolutus in fundo vasis, pone de alio novo menstruo, ut supra diximus. Et demum clauso vase, pone in igne cinerum per alium diem. Deinde extrahe solutum per transitum, ut supra in alio vase cum alio sole soluto. Et sic cum novo menstruo reitera solutionem prædictam, donec menstruum amplius coloretur, & in fundo vasis manebit de terra solis absque anima. Idem: Accipe calcem cuiuscunque corporis volueris, pone in ampulla, quæ habeat longum collum. Superfunde aquam lunariam, ut super tætet quatuor digitis. Pone super cineres, ubi bulliat per diem naturalem. Deinde pone in firmo per duos dies naturales, ut melius digeratur, & ut materia separetur per partes subtiles à grossitie sua. Post extrahe ampullam. Recipe aquam
illam

illam claram in una cucurbita, & cave ne feces turbentur, dum vas inclinatur. Mox cooperi cucurbitam, & pone in fimo ut prius. Vase autem bene obturato, & facta evacuatione, superfunde aliam aquam similem primæ, quæ superpatet ut prius, & pone in fimo. Iſtas operationes reiterabis, donec corpus à ſuis ſpiritibus evacuetur. Idem: Accipe aurum, & projice ipſum in aquam vegetabilem. Sit aurum ad pondus aquæ vegetabilis, pone illud totum in digeſtione balnei per ſex dies naturales, & aurum diſſolvetur in aquam, in colore croci. Poſtea verò deſtilla menſtruam in deſtillatione balnei. Poſtea ſuperpone aliam lunariam recentem, & pone iterum in digeſtione balnei alios ſex dies naturales. Et tunc extrahe & mitte aliud, quod ſolutum eſt, in aliam ampullam, & ſuper aliud, quod remanſit finitis ſolutionibus, & deſtillationibus, iterum de menſtruo ſuppone ad quantitatem terræ, & pone in digeſtione balnei per quatuor dies naturales. Et illud quod ſolutum eſt de metallo, ſimul cum menſtruo pone in cucurbitam ut prius, & ſic fac uſque ad ſex inhumationes & deſtillationes, & illud quod remanſit finitis deſtillationibus de fecibus non cures.

GEBER.

Non ſolutum iterato calcinatur, & poſt calcinationem iterato ſolvitur.

COMES.

Opus diſſolutionis grave eſt, & difficile: expedit autem corpora ſolvere per aquam ſolam: id eſt, per argentum vivum ſine calcinatione: quoniam iſtud eſt ſecurius, licet in operatione ſit tardius, tincturam igitur non feſtines extrahere. Feſtinaatio omnia comburit, & ad remotum perducit. Potenter ſuſtine, coque, & non te tædeat.

ALPHIDIUS.

Multitudo & diverſitas relinquenda, una diſpoſitio querenda.

LULLIUS.

Terra rubea ubi purificata & mundata fuerit, & in tenues laminas coaptata, ponenda eſt in aquam, ibi non ſolvetur primò in aquam, ſed tantum calcinabitur, & in pulverem rubeum quodammodo ſine tactu reduceſtur. Idem, terram eam deſicca ſecundum ſuum modum, ita quod pulvis ſuper eam non cadat, donec aliam aquam attuleris, in qua poſſit diſſolvi.

SCALA.

Sol & luna cum prima aqua calcinantur philoſophicè, ut corpora aperiantur, & ſiant ſpongioſa & ſubtilia, ut aqua ſecunda melius poſſit ingredi ad operandum ſuum opus.

ALBERTUS.

Mercurius noſter ſit ex corporibus perfectis, & non ex imperfectis.

fectis: hoc est, cum aqua secunda, postquam per primam aquam fuerint debite calcinata.

ROSARIUS.

Fixum sit volatile spatio mensis.

CLANGOR.

In dissolutione facienda, tertia toties tetenda, id est, in igne continenda, & aqua est illi adjungenda, donec aperte videas nihil amplius superesse, quod dissolvi queat.

ROSARIUS.

In solutione corporis, si plus erit de non fixo, id est, de spiritu, solutio erit celerior, quam si plus erit de fixo, id est, de corpore, si contra, tardior erit solutio: quare volenti citò solvere multipus est aqua. Idem: Necessè est autem, ut plus sit de volatili, quam de fixo, à duplo usque ad quintuplum, sextuplum, vel usque ad decuplum, & non ultra.

COMES.

In dissolvendis corporibus, vide ne corpus album cum rubeo, nec rubeum cum albo misceatur, sed utrumque seorsum dissolvatur, neque aquam unius cum aqua alterius confundas.

LULLIUS *in magia naturali.*

Si tibi aqua defecerit, sume cucurbitam, in qua sunt omnes liquefactiones, & superpone alembicum. Destilla aquam lento igne, scilicet per balneum, in tantum quod habeas duas partes liquefactionis. De ista aqua pone super materiam corporis, que est in ampulla, in qua coepit solutio fieri, usque ad quantitatem pristinam. Et sic iterabis, donec tota terra sit evacuatæ.

REGOR.

Caveatur ne acetum in fumum convertatur, & pereat.

ROSIUS.

Caveas tibi ne tantum fumositate pereat.

LULLIUS *in Repertorio.*

Solutiones aquæ sunt in balneo, vel in fimo collocandæ: unde quod destillari poterit levi calore educatur. Vasa destillatoria sunt arcte connectenda, ut ne quid foras exhalet. De tribus aquis partibus, duæ tantum sunt per destillationem evocandæ, aqua solis & lunæ seorsim sunt excipiendæ. Vitretum vas ex lapide potius quam ex silice conflandum est: scilicet, ne mordacitate & acrimonia aquæ corrodatur. Et ne spiritus evanescant, ea vasa fideliter sunt obturanda. Deinde istiusmodi aqua virtute & bonitate præstantior est, quam antea.

SCALA.

Qui non solvit & coagulat, multipliciter errat: Congelatio est rei mollis induratio, humoris occultatio, & diversorum colligatio.

CLANGOR.

CLANGOR.

Dissolvere est corpus in naturam spiritus convertere. Coagulare est spiritum efficere corporalem. Solutio facit corpus fixum volatile. Coagulatio contra, facit corpus volatile fixum. Idem: spiritus, id est, aqua non coagulatur, nisi mediante corpore, quod ea sit dissolutum. Corpora enim sunt velut coagulum huius lapidis, id est, Mercurij. Coagulum autem est, vel sol, vel luna, in Mercurio soluta.

MEMABDES.

Jubeo posteros facere corpora non corporea, & incorporea corpora: illud per dissolutionem, hoc per suavem sit decoctionem.

AVICENNA.

Sales sunt radices operis. Idem. Salia cujuscunque generis sunt nostræ arti sunt contraria, demto sale nostræ lunariæ, quod lunaria nostra reliquit ex corporibus solutis.

GEBER.

Non egemus nisi uno vase, una fornace, unaque dispositione. Quod intellige post præparationem primi lapidis.

COMES.

Ubi aquam magno ingenio, & subtili sagacitate tuæ mentis vaporaveris, cape tuum salem ita calcinatum, & pulverem subtilissimum, atque impalpabilem, & sepone mundo in vase vitreo, sique quo oporteat eum operi adjungere.

ROSARIUS.

Tres sunt lapides, tres sales sunt, ex quibus totum magisterium consistit.

Triplex est lapidis materia, aurum, argentum, & aqua philosophica.

Tres aquæ, solaris, lunaris, & Mercurialis: quæ postrema corpora solis & lunæ, in suas aquas resolvit.

Triplex est Mercurius Philosophorum, primus calcinans corpora, secundus solvens, ac sublimans, tertius his duobus connectus.

CLANGOR BUCCINÆ.

Duplex est argentum vivum, & nomina materiæ primæ multarum dicitur præparans, quod corpus dissolvit per aquam Philosophorum. Alterum est tingens, quod à corporibus perfectis exahitur per dissolutionem: & tale argentum vivum dicitur oleum combustibile, anima, aer, & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis imperfectis vitam præstat incorruptibilem, & illuminat.

GEBER.

Principalia in opere naturalia, sunt spiritus festens, vel sulphur, aqua viva.

CLAN-

Spiritus est aqua Philosophorum, animæ locus. Anima est tritura à corporibus perfectis tracta. Aqua Philosophorum duplex est, solaris & lunaris, ex quarum conjunctione fit Mercurius Philosophicus, & lac virginis, ex quo lapis albus & rubeus.

TREVISANUS.

Taceant omnes quotquot affirmant aliam tincturam, quam nostram, esse alicujus momenti, tum quia aliud sulphur præbet, quam nostrum, quod occultum est in magnesia. Item omnes qui aliud argentum vivum extrahere conantur, quasi ex ferribus, & aliam aquam quam nostram, quæ permanens est, & nullo modo se conjungit alteri, quam suæ naturæ, & nihil humidat, præter id quod est unionis suæ propriæ naturæ. Non est enim aliud acetum, quam nostrum, nulli colores, nullum regimen, operationes nullæ.

SCOTUS.

Argentum vivum coagulatum, & argentum vivum sulphureum, sunt prima materia metallorum.

COLLECTANEA QUÆDAM EX ANTI-
QUIS SCRIPTORIBUS.

Certissimum est rem nullam extraneam posse metalla imperfecta perficere, vel aliquam ex eis facere transmutationem. Quapropter insanorum est hominum opinio, animalia instabília in hac arte aliquid efficere posse, cum reperiantur metalla metallis propinqua. Philosophos tamen in illis artem potius credendum est, per similitudinem duntaxat. Nam ex duobus tantum, sulphure videlicet, ac argento vivo, metalla quæ vis oriuntur, & non ex aliis. Nihil etiam eis adhæret, nec ea transmutat, nisi quod ex eis originem duxit. Constat igitur non nisi duo, quæ dicta sunt, esse necessaria ad construendum lapidem. Verumtamen ex altero disjunctim nullum generari metallum potest, sed eorum conjunctione, diverso modo præparatorum, metalla diversa generantur. Hoc vero in primis occultissimum est, et quare minerali fieri debeat propinquius. Si ex vegetabilibus, operabit ex his prius fieri per artem sulphur & argentum vivum, quod impossibile fuerit: excusamur igitur in istis, quia natura sola illa duo præparat. Sed si eligamus argentum vivum & sulphur in sua natura, quemadmodum creata sunt naturaliter, & illa conjungi proportionem, quam ignorat omnis humanus ingenium, excusamur ergo & ab istis, maxime cum habeamus præparata, in quibus à natura debito modo proportionata reperiuntur: in quo totum secretum latet. Aurum est corpus perfectissimum, & argentum est etiam perfectum, quæ si sola fuerint, & cum aliis imperfectis mixtione, hæc perficerent, essent divina.

unum ad album alterum ad rubeum, at non sunt ejusmodi, quia simpliciter à natura perfecta sunt. Si tamen plusquam perfecta decuplo vel centuplo forent, tanto perficerent imperfecta. Verum quia natura simpliciter in eis operatur simplicem perfectionem, in ea manent semper, ni forte per artem reducerentur ad primam naturam sulphuris, & argenti vivi. Cum ergo perfecta corpora naturalia constent ex argento vivo mundissimo, & simili sulphure, quare non eligeremus illa pro materia nostra ad elixir album & rubeum? Responso: Quia ista corpora sunt adeo compacta, & fortiter unita, ut vix inveniamus ignem in illis quicquam agere valentem, nec in ipsorum spiritus. Et quamquam ignem non ignoramus, per hunc tamen ad intimam sui mundificationem pervenire non possemus, ob fortissimam compositionem naturalem. Quamobrem excusamur etiam ab istorum duorum corporum electione, cum invenire possimus alia corpora, in quæ natura paululum operata est, adeo ut igne nostro artificiali ad congruam ipsorum mundificationem, separationem, fixationem, ingeniosa nostri operis decoctione super ea continuata, valemus pervenire. Eligenda est ergo materia, in qua reperitur argentum vivum mundum, purum, clarum, album, nondum ad complementum adductum, sed commixtam æqualiter & proportionaliter, cum tali sulphure albo, vel rubeo coadunatum, ut ingenio nostro naturali, & nostro igne artificiali, ad intimam ipsorum mundificationem, & completam puritatem devenire queamus, & opere hoc abso-
 luto millies sint perfectiora & fortiora quam corpora, in quibus natura est simpliciter operata. Ex his quæ dicta sunt, modo sis ingeniosus, gustabis hoc delectabile nectar, super quod intentio Philosophorum est fundata. Cum igitur materiam in supradictis manifestatam, oporteat artificiali nostro labore plusquam perfectam reddere, modus non ignorandus, at à natura discendus. Hæc metalla perficitur operatione frequenti & continua, instrumendo solo caloribus, qui montibus inest mineralium, ut crassities quæ tantisper decoquatur & inspisserur, quo suo tandem temporis curriculo circuloque transeat in argentum vivum. Item ex inguedine terræ per eandem continuam decoctionem & calorem generatur sulphur. Hoc ipso continuato calore super ista luo simul unita, juxta puritatem vel impuritatem ipsorum generantur perfecta, vel imperfecta metalla. Quæ nam dementia enet operantium animos, in hac arte, ut alia via quam ipsa natura procedere velint: istam redarguere, vel superare conantes, quam ix ulla possunt industria imitari. Deus per ipsam nobis viam rectam demonstrat, ut puta simplicem & continuam decoctionem igne leno factam. Et quamvis semper loquamur de leno igne,

Gcc

nihil-

nihilominus in operis hujus regimine paulatim augendus est: Est itaq; lapis unus, una materia, & medicina una, in qua totum consistit magisterium, cui nullam rem extraneam addimus, nec etiam ipsam imminuimus, sed in præparatione superflua removemus: & hoc fit in purificatione, quæ per solutionem perficitur. Sublimationem nostram cum facere volumus lapidis, ipsum cum tota substantia ponimus in vas nostrum, cujus orificium firmiter occludimus, ne respirare possit, & in furnum ponimus inter cineres: ignem tandem excitamus tam diu, donec tota materia solvatur, in aquam Mercurialem. Postmodum rege per lentum ignem, idque tantisper, donec major pars in pulverem nigrum vertatur. Ad hunc modum completæ sunt omnes istæ quæ sequuntur operationes: scilicet Solutio, Destillatio, Descensio, Ablutio, & Calcinatio. Philosophi de qualibet peculiare capitulum posuerunt, ut occultarent artem. Cum enim lapis noster est in vase nostro, & materia nostra sentit solem nostrum, mox in aquam resolvitur, quæ ascendit in cælum, id est, in altum ad cacumen vasis, & postea descendit in terram, vel fundum. Item videntes talem aquam inspissari, & ad terram converti nigram, quæ spissa stabat in principio super aquam, ac sinendo paulatim inspissari, videbant, terram sub aqua mergi, & in fundo vasis residere nigram & fæculentam, dixerunt eam esse putrefactionis operationem. Videntes etiam terram croceam, subnigram, & fæculentam stantem sub aqua longo temporis spatio, in sole nostro amittere colorē nigrum & fetorem malū, eorum nonnulli vocaverunt eam operationem, Ablutionem, Cerationem, de qua Morienus ait: Scitote totum hoc magisterium nihil aliud esse, præter extractionem aquæ à terra, & iterum ipsius aquæ in terram reductionem, donec ipsa terra putrescat per suam aquam & mundificetur: quæ postquam mundificata fuerit auxilio divinitatis, totum magisterium dirigetur. Philosophus dicit, terra ceratur & imbibitur per aquam, & per temperatam decoctionem solis exiccatur, & in terram vertitur tota materia, si quis perfecte noverit operationem exequi. Hermes enim ait: Vis ejus integra est, si versa fuerit in terram. Videntes itaque totam materiam in terram verti, & reduci in solidam substantiam, quæ non fluebat, sed in se constricta stabat, dixerunt esse perfectam congelationem. Inde Plato: Solvite (inquit) lapidem nostrum, & postea congelate, id est, in terram vertite magna cum cautela, sic habebitis totum magisterium. Quod nihil aliud est, quam rectam facere solutionem, & perfectam congelationem, ut omnes Philosophi dicunt. Ut igitur metalli permotentur, oportet necessario illa reduci ad sui primam materiam generi metallico proximam id est, in gummam fluentem. Tum demum ejusmodi materia prima, aptitudine sua sanata, virtutibusque

busque disponentibus, facile recipit veram speciem illius metalli, de quo intenditur philosophice: videlicet cum natura fermenti fixi, cui jam dicta materia adhæret in profundo inseparabiliter: sed fluit, quod non facit argentum vivum commune erudum. Quicumque vero ante huius reductionem in materiam primam albidificant, vel citrinant, manente specie prioris metalli in materia non conjuncta vaporabiliter, & non cum materia fermenti fixi in gummam inseparabiliter permixtam deceptores sunt, quia verum aurum non faciunt, nec verum argentum. Ut igitur quodlibet corpus transmutabile in quamcunque speciem transmutetur, ad primam reduci materiam necessum est, cum ratione materiae possibilis sit transmutatio: ut ait Aristoteles 4. Meteor. de Generatione & corruptione, & Physicorum: Omne corpus possibile, per operationes suæ naturæ contrarias reducitur ad suam materiam primam, scilicet per corruptionem suæ formæ, quia omnis contraria operatio est ejus corruptio, & corruptio est generatio primæ materiæ. Deinetrius demonstrans modum purificationis, vel putrefactionis utriusque, scilicet corporis & spiritus, ante ipsorum perfectam mixtionem, inquit: Nunquam autem ex illo, scilicet spiritu, habetur perfectio, quousque mixtione perfecta duxerit corpus suum, quod est frater suus, ad spiritualitatem secum, ut ambo sint unum facta sine separatione in æternum. Magisterium ergo dissolutionis disponit materiam lapidis, ut possit per se dividi in quatuor elementa, ex quibus primo fuit compositus. Alioquin elementa perpetuarent in genere, nisi vaporabiliter miscerentur, nec proportionata compositio, nec debitum pondus induceretur, ut decet, neque perfectio, quæ impressionis & retentionis est medium ultimum. Ad hunc modum perfectus lapis purgat, & sanat hominem ab omni ægritudine, ut innovetur tanquam a matre. Nam excitat motum in corporibus, & vivificat elementa: siquidem elementa vivificantur, cum in actum suum excitantur. Nam vita naturalis nihil aliud est, quam actus elementorum, post quem lapis non patitur dissipationem, aut separationem, ob indivisibilem sui compositionem: unde habet quo senium retardet per vitam suam, quam infundit humano corpori, non secus atque metallis, annos adaugens mediante gratia Dei, ultra propriam, & nativam proportionem, actumque naturaliter susceptum, vitam producit. Attamen ejusmodi effectus non possunt alicui elementorum attribui, sed solummodo virtuti cæli, quæ est in ipso lapide. Et virtute cæli, lapis ad speciem deductus est. Licet igitur proprietates naturaliter adveniat lapidi ex impressione cælesti: tamen id quod disponit lapidem ad susceptionem istius impressionis, potest esse latitudo mixtionis, vel complexionis, quæ convenit speciei. Ergo tota vita lapidis, totumque magisterium in vapo-

re confistit, & in subtiliatione aquæ suæ respirando ad aerem. Et lapidis vita fulgor est, & claritas metalli, in subtilitate aerea, atque fixa fusibili cum ignitione. Ex prædictis itaque sequitur argentum vivum nostrum nullatenus fixari posse ad utilitatem, nisi propriis naturalibus instrumentis (quæ sunt calidum & frigidum) & locis aut retinaculis sicci terrei alligetur, & retineatur. Et quia nec ipsa instrumenta, nec retinacula possidere valemus, nisi per virtutem separationis ipsiusmet naturæ in partes primas, videlicet elementares naturas. Ideo recta coagulatio fieri non potest, nisi prius facta separatione post debitam aptitudinem subtiliationis & putrefactionis. Causa ergo universalis conjunctionis, est separatio post putrefactionem, & debitam attenuationem corporis cum spiritu, quia sic unita debite conjunguntur. Separatio vero post putrefactionem nihil aliud est, quam reductio rei, à sua mutata natura iterum ad eandem. Cum igitur per mortificationem, & putrefactionem natura fuerit mutata à sua specie metalli viva, in aliam speciem mortuam, scilicet in substantiam terream, oportet eam iterum ad eandem speciem vivam redigi metallico generi proximam: quod fit per separationem ipsam à mortuis resurgere facientem: & tunc propter uniformitatem naturarum insimul conjunguntur, & adhærentia forti conglutinabuntur. Et hæc est forma specialis nostræ dissolutionis: & hic est modus, quo naturæ gremium revelatur, tunicam ejus sublevando, & quod sub ipsa latet manifestando. Cavendum tamen ne ultra medietatem ejus tunica sublevetur, quo humiditas operetur in pauciori sicco, & quod elevatum fuerit, imprimatur, & candor elevati fumi in intimis rerum cavernis iterum occultetur, ita humidum cum retinaculo sicci terrei adjungatur, coaguletur, & regineatur. Quousque res deveniat, operationem ejus iterare minime te pigeat, scilicet spiritum reprimendo, ejusque candorem tam diu occultando, & iterum manifestando, quousque perveniat ad illam substantialem albedinem, quæ amplius occultari non potest, nec alterari, nec variari, nec in alios colores converti, præterquam in rubeum facta digestionem. Et tum demum fit in eo passu conjunctio corporis & animæ, commixtio, seu potius unio quæ nunquam separatur.

Aristoteles ait, argentum vivum esse elementum omnium liquabilium: etenim quando liquantur, in ipsum convertuntur. Manifestum est ergo medicinæ hujus operationem esse operationem naturæ, quia ex natura solum est composita. Certissimum est enim omne componi ex eis in quæ resolvitur, uti gelu, & glacies calore in aquam resolvitur, quia prius ex aqua est frigore congelata. Non aliter lapis noster resolvitur in argentum vivum per magisterium nostrum, ergo ipse prius fuit argentum vivum. Pri-

imum

num itaque verbum est, corporis in argentum vivum reductio & hanc vocant solutionem, quæ est artis fundamentum. Rosinus philosophus ait: Solvite corpora & spiritus, & conjungite, tunc de cætero non possunt separari per ignem. Hermes inquit: Primum corpus solutum, & aqua perennis, congelat Mercurium, perpetua congelatione, quod etiam dicunt omnes Philosophi. Qui habet aures ad audiendum, audiat: Omnia metalla fusa se habent instar Mercurij, & si frigida possent in ea fusione permanere, essent ipsemet Mercurius. Considerandum humida metalla, uti Saturnus & Jupiter, facile reducuntur in suum Mercurium primitivum. Et Mercurius debite præparatus omne corpus comedit & reducit in seipsum. Calor namque agens in humido efficit nigredinem primo, & agens in sicco efficit albedinem, & operatur in albo citrinitatem ac rubedinem. Quod in plumbo videre licet, ipsum calcinando: primo uritur in cinerem nigrum, postea in album, & postremo in citrinum, atque rubeum. Verum itaque operis nostri principium est dissolutio lapidis, quia corpora soluta in naturam spiritus sunt redacta, nisi quod magis fixa sint, quam spiritus. Item: Solutio corporis fit cum congelatione spiritus, & contra congelatio spiritus fit cum solutione corporis. Tum deum commiscetur corpus cum spiritibus, & fit unum cum eis, ut nunquam separentur, non magis quam aqua mixta aquæ, quoniam tunc simul omnia sunt ad homogeneitatem suam redacta. Hac de causa dixit Aristoteles, corpora metallorum transmutari non possunt, nisi ipsa prius in suam materiam primam redigantur: quod si fiat, aliam bene formam suscipiunt, cui non contrariatur ratio. Sed non fit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Sulphur & argentum vivum omnium sunt metallorum extrema: igitur metalla erunt media inter sulphur & argentum vivum. Considera igitur si poteris substantiam puram argenti vivi, & sine combustione digerere, sin minus opus tuum vanum est. Oportet itaque artificem considerationibus uti, quarum certitudo traditur in aliis facultatibus, quas supponit. Et ut studium ejus ad metam dirigatur experimenti, circa duo potissimum insulare versarique debet: prius ut de rei curandæ, vel sublimandæ puritate elementaliter diligentissime perquirat, ejusque proportionem: alterum, ut rei curantis, id est, principalis agentis, ac transmutantis rationem habeat. Artem enim oportet, agente fortissimo, disponere materiam, quo virtutes naturales digestionis activæ, prævaleant in passiva materia. Videmus enim quandoque per agens insufficientis omne digestum moluisse, id est, imperfectam digestionem pati, sive cruditatem, quæ contingit ob commixtionem crudæ materiæ indigestæ, aut propter debilitatem caloris digerentis & terminantis. Quapropter summe curandum est; ut

nem erit, ergo putrefactio sua generatio & dispositio. Mixtorum & vegetabilium varia est & differentialis nativitas. Nam simpliciter mixta dicuntur illa, quæ præter nostrum intuitum sub terra nascuntur, aut circa superficiem ejus, ex sola commixtione elementorum ad invicem compositorum: & est ejusmodi primæ, & simplicis naturalis mixtionis gradus multiplex. Primus est quatuor elementorum nuda compositio, in qua non est facta mutatio vel alteratio unius elementi ad aliud. Secundus primum sequitur, quia resolutis præfatis lapidibus, elementis videlicet, mineralia, de quibus sermo præfens, generantur: quæ nobiliores subterraneæ species inde procedunt, quia incipit in hoc eorum actio & transmutatio. Ad conjungendum mandarunt Philosophi, omniamoto extrinseco, solum calorem adhibendum, qui adjuvando, excitat intrinsecum calorem naturalem auri ad digerendum, & activè maturandum Mercurium. Cum igitur ejusmodi spermata, seu semina per artem generari non possunt, ideo quod mixtionem proportionaliter ad producenda semina ars componere nescit, nec in homine, nec in terra, ubi est proprius locus generationis naturalis eorum, ista semina naturaliter facta, artificialiter conjunguntur. Et in hac naturæ proportionali actione, & Mercurij digestionem, simul manent naturæ masculina femineaque insimul clausæ: feminea, ut terra & aqua: masculina, ut aer & ignis quam terram & aquam Philosophi ut Mercurium, aerem & ignem, velut sulphur esse dixerunt, in nostro lapide. Præter ista duo nihil aliud intrat, nec generat, nec multiplicat, ut patet ex præmissis. Et ista dissolutio solum dicitur liquefactio compositi, & non proprie ejus solutio, quia partes non solvuntur ad invicem separabiles. Quando compositum prædicto modo dissolvitur, partibus inseparatis manentibus (quamvis separabiles) ita quod virtus digestivorum elementorum à dissolvendis, per dissolutiones potest extrahi, scilicet argentum vivum, partes crassæ in tali dissolutione capiunt latitudinem subtilitatis, eo quod corpus in spiritum vertitur, & vice versa.

QUÆ EX DEMOCRITO COLLEGIMVS APPONERE VISUM EST, quo res dilucidior fiat, ex multorum opinionibus auctorum.

Capiens Mercurium infige corpori magneticæ, vel corpori Italici stinmi, vel corpori sulphuris ignem non experti, vel fumæ agentis, vel calci vivæ, vel alumini ex melo vel arsenico, vel feris, & conjice terram albam Veneris, & habebis Venerem claram, flavam conjice Lunam, & habebis aurum, & erit chryso-pallum in corpus redactum. Idem etiam facit arsenicum flavum & sandaraca præparata, & cinabrium valde contusum. *Es aurem splen-*

splendidum solum argentum vivum facit. Natura enim naturam vincit.

Si vero vis exacte rem scire, duobus catalogis mentem adhibe, quia sciendum ante omnia Mercurium positum esse, & in flavo, hoc est, in sole, & in albo, hoc est, in luna, Et in sole quidem dixit, Mercurius à cinabrio, in albo vero dixit Mercurius ab arsenico, vel sandaraca, vel quæ sequuntur.

Ego autem venio in Ægyptum naturalia ferens, ut materiam superfluum contemnatis, & confusam. Natura siquidem natura gaudet, & natura naturam vincit, & natura naturam retinet.

Mercurius itaque omnes induit formas, quemadmodum cera omnia sigilla, sic etiam Mercurius Philosophorum dealbat omnia, & omnium animas ad se trahit, coquit, & rapit. Ad instrumenta ergo aptatus, & in seipso humores habens, prorsus etiam corruptionem sustinens, permutat omnes colores, & permanet ipsis non permanentibus, imo vero ipso non subsistente, tunc etiam continetur corporum & subjectorum reactionibus. Quatuor (inquam) corporum composito, vel compositione, & his quæ affinia sunt, ut sunt materiæ ipsorum, & animæ ipsorum materiæ sunt ipsorum. Ut faber ex ligno, vel ex ære, aut lapide statuam erigens, de se nil nisi formam exhibet in materiam: sic etiam Mercurius arte elaboratus à nobis, ipse omnem formam suscipit, & infixus, ut dictum est, corpori & quatuor generibus constanti, fortis & firmus manet, continens & contentus, & ob id Pibichius magnam affinitatem dixit habere. Per Mercurium ex cinabrio, ab arsenico, calcantho, cerussa, magnesia, vel stimmi Italico, & reliqua alba vel rubea cuncta sunt intelligenda corpora. Corpus etiam magnesiæ chryfocollam, vel chryfocorallum vocat. Oportet igitur prius rerum species liquefacere, & conflationibus consimiles in unum colorem convertere, duosque Mercurios, album & rubrum, in argentum vivum redigere, & ad putrefactionem separare.

Marcasitam ergo (pyriten Græce vocant argenteam) rege & fac ex more, ut solvi possit: fluet autem per aureum, vel album litargyrium, vel in Italico stimmi: ex pugna cum plumbo. Plumbum non simpliciter intelligas, ne aberres, sed quod est ex scissili, & litargyrio nigro nostro, vel ut scis. Natura enim natura gaudet.

Rege (inquam) donec fiat incombustibilis, abiciens nigredinem. Rege autem muria, vel urina incorrupta, vel aqua maris, vel oximellite, ut scis. Mercurius autem actu quidem albus est, virtute vero citrinus.

Frustra laborant igitur, qui materias explorant, & non naturas corporum magnesiæ quærunt. Corpus vero magnesiæ, substantiam est mixtio quatuor generum, ut antea dictum. Capiens

reas feceris, non informabis naturas, neque corpora facies. Naturæ cælestes, corporis expertes, in quas corpora sese insinuant, & cælestis sapientiæ beneficio informantur, in quibus illæ permanent, ac ipsa corpora postmodum complectuntur. Oportet igitur spoliare materiam, & ipsius animam extrahentes, per ipsam deinceps corpora non corpora facere, continere & informare. Spolianda est itaque materia, ut ad stabilem perfectionem perveniat.

Definitio igitur hujus philosophiæ est, corporis dissolutio, & animæ à corpore separatio, ut tinctura in corpus sese insinuet, atque naturæ cognatio oblectet naturam, retinens, vincens, & in ea permanens. Hoc fit cum intrinsecum foras extruditur cum voluptate, totaque substantia terrea, cumque per elevationem aquæ feceris incorporam compositionem: item cum per affationis conspexeris extractam fuliginem, atque ita velut per nebulam ferri. Non enim potest incorporea natura nisi superioribus adherere: cum enim in sublime ferri soleat, una cū eo, quod sibi simile est, & cognatum. Augmentatur itaque amata & amans natura simul, oblectans & oblectata, splendensque, una res ambæ naturæ rei naturalis & unius, alias unitæ naturæ, quæ vincit omnem rem totius mundi, quare dictum: Unum sunt omnia. Hoc autem unum & unam rem existima compositum ex anima & corpore non corpus factum, in temperatum unum per unum. Candida igitur & pura luna, lunaris species est, fuligo quæ per aquam divinam probe abstergitur, & abluitur. Nihil ergo deest, præterquam nebula, & aquæ elevatio: opus regimine consummatum. Primo cujus nebulæ? fuliginis videlicet in sublime ad cælum per aquam divinam & cælestem elevatæ. Lapis igitur omnibus notus, vilis & valde pretiosus, est conjunctus ex pugnaci Venere cum Mercurio, id est, mare & femina. Æs ergo rubeum ingredi facias, ac tinge rubiginem auri. Pugna Veneris cum pugna Mercurij. Venus cum luna pugnando per istam corrumpitur, & luna per Venerem conjunctione figitur, id est, Mercurius per magnesiæ fuliginem vaporem. Corpus igitur æris per lunam lunariumve liquorem corrumpi debet, ac egregie conteri, tantisper ut ars ipsa postulat. Si quis enim corpus hoc per spiritum reddat flavum, potentemque ipsius naturam, secundum artem blandè præparando extrahat, tingit omne corpus. Si quis morte corpus delens, ac dissolvens, spiritus beneficio per fuliginem citriat, omne corpus tingit. Spiritus enim hoc modo fit ex corpore fuliginis, immunis à materia vigor & splendor corporis, imperio suo creatoris. Capiens ergo Mercurium infige corpori magnesiæ.

Tota compositio fit per Mercurium, & magnesiæ corpus per marem & feminam. Est in corpore mixta & simul contra luna, quæ

æ per nebulam & fuliginem completur: ipsa rationabiliter gubernata potentem naturam intus latitantem evocat, omne corpus gentem, Venerem dealbantem, Jovi stridorem auferentem. agnum in his mysterium latet, quod cum videris, Deum lauda. Iphurea à sulphureis continentur, id est, elementa cœlestia & ærea continentur à terrestribus, à quibus illa haberi possunt.

Prima clavis operis est, ut ignis argenti vivi, Mercurij videlicet conjungatur cum aqua terrestris magnesiæ per suam terram. Hanc fit separatio humidorum à siccis, id est, animarum æris ex corporibus.

Secunda clavis est, cum luna & aqua conjungitur cum igne argenti vivi dicti, per aërem æris in elevatione nebulae, quæ est repletio frigidorum cum humidis, & mixtio superiorum cum inferioribus. Terra, id est, scoria æris, conjungitur cum aëre solari per aërem, id est, per argentum vivum.

Tertia clavis est, cum per tortefactionem putrefactionis, conjungitur scoria cum divina aqua per ignem: hoc est, per lunam, & solis etiam conjungitur cum terra, id est, cum scoria per aquam, hoc est, per humidum.

Quarta verò fit conjunctione aëris cum terra, soluta scilicet per tortefactionem & assationem septem reductionum, cunctis inquam unam coactis, & existentibus in cinabari philosophica, quæ nascitur ex dicto Mercurio & sulphure magnesiæ. Quibus peras ad hunc modum, ignis fit rursus calidus & siccus, generans aërem aëris, & siccitatem terræ. Similiter & aqua, cum fit humida & frigida, generat humorem aëris, & frigiditatem terræ. Terra cum sit frigida & sicca, generat frigiditatem aquæ, & siccitatem ignis. Aër verò cum sit calidus & humidus, generat calorem ignis, & humorem aquæ. Singula cum duas qualitates habeant, sunt ex tribus elementis constans elementum. Collecta omnia fiunt duodecim ex tribus in quatuor productis, juxta nam duodecim, quatuorque stationes, ut Verni temporis aërei, stivi ignei, Autumnales aquei, & Hyemalis terrei. Quæ vera elementorum compositio per artem. Item colores septem parentes in opere, corpora dicuntur planetarum septem ejusdem compositionis, qui jam adsunt, modo post absunt in signis oris, ut in cœlo, nunc ingrediuntur sua signa, postmodum egressantur. Itaque per septem astra sua, quæ planetae vocantur, & per duodecim, non errantia signa sua, verum Philosophorum mysterium perficitur.

Colores elementorum in opere sunt, à pedibus usque ad genua reum elementum nigrum: à genibus usque ad umbilicum aureum splendens & album: ab umbilico usque ad cor, aëreum, vum, citrinum: & à corde ad cervicem igneum, candens, ac rubeum.

rubeum. Deinceps ubi hæc quatuor elementa mixta fuerint inter se, fit ex ipsis calx & cinis Philosophorum, ut perfectæ atque omnino conjunguntur per extremam unionem dealbata, nigredine prorsum abjecta. Sacra igitur atque divina hæc Philosophorum ars & scientia, ex una specie constat & perficitur divinè ac magnificè, hoc modo scilicet: Si enim feceris corpora incorporea, & incorporea corpora, mirificè operaberis, voti que tui futurus es compositor quatuor elementorum compositionem: per trinum regimur. duodenariam signorum mutationem: per septem astrorum affectus, species & corpora: & per monadicam quandam singularem extremam unionem, glorificabis in trinitate & unitate Filium Dei verbum æternum, qui ex quatuor elementis inferiorem hunc mundum perficit, & ex quatuor mutationibus anni circulum exornavit, & post septem secula introducet eos qui vocati sunt, & electi in requiem æternam: laudantes unicurn & indeficiens læmen in Patre, Filio, & Spiritu Sancto.

Duo sunt igitur quæ ex materia constant, cum binarius numerus materiam significet. Horum conjunctione, medio ternæ causæ fiunt omnium. Siquidem per ternarium binarius: & omnis numerus ad unitatis simplicitatem reducitur. Vapor, qui in sublimi fertur, est materia aëris, & fumus, sive fumida exhalatio, hinc est ignis materia. Non conveniunt ista duo cum aliis duobus, aqua videlicet, ac terra, nisi per tertium, id est, vitæ, & igneam naturam. Tria hæc igitur, terno regimine dicto, ternarium constituunt, unitati secundo, ternario videlicet, primum. Quapropter Sybillino quodam ænigmate notatur hoc mysterium ad hunc modum: Ter tres literas habeo, quadrifidus sum, considera me. Quælibet trium priorum syllabarum dæ habet, reliqua verò reliquas habet, mutæ quinque: Totius autem numeri centuriæ dæ, octo & tres ter decades cum septem intelligens autem quis sum, non rudis vel ignarus eris ejus, quæ me est sapientiæ. Aliter: Totius numeri centenaria sunt bis octa & tres ter, & decades quatuor. Ad hæc: Principia scientiæ sunt sensus & experientia: posterius est principium activæ cogitationis prius verò apparentis rei cogitationem præbet, ex qua intellectio sequitur animæ mundi hujusque prudentiæ. Cum enim ista sit ab omnibus exempta, sensibilem mundum complet. Tres igitur ternarii, ex ea considerentur immaterialium substantiarum ordines conficere.

Cum tria sint etiam, quæ ad universalem operationem fiunt ex quibus postea compositio fit quaternaria. Molybdæno nostro plumbo inquit: Injice Mercurium, donec incompositum fiat, & permanens, quod cum fiet, non amplius erit plumbum. Hæc omnia unum sunt, & dæ tincturæ nullo colore

nam eandemque tantum cernis. Et quomodo totum ex una specie, alia quidem Veneris, alia lunæ, alia solis. Unica tantum aqua videtur, Rhapsodicum, à ponto marique dicta, Rha verò superficiem notat, ergò superficies aquarum intelligitur. Flavam inquit injice lunam, & erit chrysochorallum, &c. Capiens ergò Mercurium à Mare, vel masculo, sige ut mos est, conjice Veneri et pyriti sulphurato, & dealbabitur, id est, fuligini siccæ. Corpora non corpora facito & incorporea corpora compositum erigendo, latitantemque naturam extrahendo. Per Mercurium corpora corrippe, & per magnesiæ nebulam masculum & foeminâ conjunge, & latitantem rursus naturam evocans, per ipsam denique corporum formationes facies, id est, colorum planetarum. Ad hunc itaque modum corpora redduntur incorporea, & ista fiunt corpora.

Si omnia igne attenuentur, & fuligo sursum feratur, fierent vana & infrangibilia corpora. Per ignem intellige Mercurium & igneum pharmacum, quia Mercurius comburit, corrumpit, & exornuat uno & eodem artificio. Venus itaque non tingit, sed tingitur, & cum tingitur tingit. Nihil enim potest per se corpus tingere, et seipsum separare, si spiritus, qui interius latet, non emergat. Quomodo enim potest corpus sine spiritu consistere, nisi per puram naturam, quæ in ipso est, animalemi puta spiritum, qui colorem tincturæ secum educit, & infert. Venus itaque non tingit, sed tingitur. Terrea namque materiæ pars, ut quæ crassa existit, non tingit, sed illa qualitas substantiæ tenuis tincturam in corpore procreat. Cum enim Venus, id est, corpus, per magnesiæ rectè gubernatur, suamque substantiam tenuem in lucem profert, tum demum tingendi vim assumit, ac tingit. Venus autem sunt quatuor corpora. Tincturæ verò species solidæ, & humidæ, & herbæ dividuntur à similitudine, solidæ quidem à nebula usque ad chrysochorallum, humidæ aqua divina. Divina enim à citrinis retinentur, &c. Veritas autem hæc est: Natura naturam oblectat, & natura naturam complectitur. Rursus Veneris quadricorporea natura per magnesiæ ostenditur, & versicolorum specierum herbæ in compositione elementorum attritiones prodeunt in lucem. Cum rationabiliter attritiones corporum fiunt, tum efflorescentia irrent, cum herbæ prorsus non sint, nisi colore tantum, nec istæ possunt in igne permanere. Solida enim (inquit) & humida & herbas. Solida quidem vocat corpora, albedinem, citrinationem, &c. penetrantia, & in corporibus permanentia, nec omnino edentia, sed ipsa firmè retinentia & superantia. Humida verò dicitur, ut ita recrearet illa per humida, id est, per aquam divinam. Quæ nam hæc est aqua divina, & cur divinam appellant? Magnum certè nomen hoc præ cæteris, atque præstantius, quod sine hac

hac in opere nihil producitur, neque perficitur. Divina aqua est id, quod simplex & lucidissimam, & purissimam, & sine umbræ corporum naturam facit, velut immutans corpora, abstergens, & est quod ex corporibus latitantem naturam extrahit. Coniuncta enim naturæ forma, pulcherrimum opus per naturam efficit ac operatur. Acuta aqua elevata & evocata dicitur. Divina enim sunt, quæ intus latitant, & extrahuntur. Divina igitur à divinis retinentur. Anima & spiritus à divinis extrahuntur, & ab illis retinentur, qualitate corpora penetrantia. Veritas enim est: Natura naturam oblectat, amplectitur, & vincit. Cum enim quod intus latet per divinam aquam bene geritur, & expurgatur, oblectat seipsum ad propriam corporis naturam penetrantem, vincit, & permanentem. Propriam itaque naturam agnoscens, letatur connexa & conjuncta vicissitudine.

Sed ut ad rem revertamur: Quatuor corpora tinguntur, & non tingunt. Magnesia enim dealbata non sinit corpora frangi, nec umbram Veneris induci. Sed vide quidnam Philosophus dicat, quatuor corpora tingi, & non tingere, nec dicit ut antea, & cum tinguntur, tingunt: sic solidorum corporum substantiam intellige: Magnesia (inquit) dealbata, &c. Quæ magnesia nisi nitum compositum? Quomodo igitur dealbatur? quando recte gubernatur, & assata, cum divina re expurgata, omnium corporum solidorum latitantia referat ex profundo, ut per ista corporum natura tingatur. Compositum enim per divinam aquam irrigatum non sinit frangi corpora, quin potius umbram eis admittit argenti spuma magnesiæ immixta, corpus dealbat, cæteraque generis ejusdem. Magnesiæ pulcra vide miraque, quomodo per unam multitudinem infert aliqua quidem ab unitate: aliqua à dualitate: aliqua à ternario nec non pluribus intendit, donec ipse universum conservetur. Aliqua quidem à monade, igneum scilicet pharmacum: aliqua à dualitate, ut cum corpore ipso magnesiæ aliqua à ternario, scilicet expurgatio cum aqua divina, & si quis intendit, & per alios assationem referat, donec totum opus consummatum servetur abstersum, & absolutum perficiatur, & completum. Materia enim ad aurum conficiendum accommodata, est ipse Mercurius. Mercurius à cinabari (inquit) aliquando à Venere aliquando verò à B. Mercurius à cinabari est magnesia: Mercurius à B. aqua divina, quæ à contracto instrumento extrahitur, & hæc sunt quæ materiam immutant. Venus ut homo animam & corpus habet. Oportet igitur materiam corpore spoliare, ut permanenti spiritu tingente, ad cuiuscumque quæsti perfectionem accommodetur. Quid est Venus? quod homo, materiale corpus anima quidem est pars tenuis in ipsa, quæ per regimen in lucem procedit: hoc est, spiritus tingendi potentiam habens. Corporeo est

grave

ave & materiale, terreſtreque ſuum quod umbram habet, quam ortet ſpoliare igneo pharmaco. Diſpoliare eſt humiliare, compere, ſolvere, & mortificare. Nihil poſtea deſit, nihil eſt relium, præterquam nebulae & aquae extractio. Philoſophus uſura figura, aquam calcanthi vocavit: etenim ibi eſt æris generatio: & calcanthum aurum generat, flos æris (ait Philoſophus) ſe eſt, qui rem conſummar, & perficit: eſt etiam ſpiritus maſcuſ. Sic exponitur: Conjice ex ſubſtantia hauſta ab Altiffimo, ut divina virtus effecta, & in ſpiritum converſa divinum opus faciat. ivinum quærendum eſt, ut ſpouietur materia, & fiat ſola anima, ſpiritus ſublime petens colorem ſumat, & ut cum igne ſit, puracior, & tenacior, veluti planum corpus dæmonum, & penetrantium: radix enim ſolidi eſt planum.

In ſpiritum ergo converſum, & ſurſum latum, ut ignis (doctrinæ ratione) igni quodammodo aſſimilatur, & penetrantior, ac nacior ſit: quæ verò rationes à mundi natura inventæ ſunt. am quemadmodum quatuor elementa in ſeipſa tranſmutantur: ſunt quod non erant, cum eorum ſubſtantia ſubſtantia non ſit contraria, ignis ſit terra, & terra ſit aqua, & aqua aer, & rurius aqua terra, & terra uſque ad ſuperiora, & in ſeipſa mutata & ſoluta omnia operantur, ut eſt apud Hermetem: Qualitates enim ſibi ipſis contrariæ ſunt, & non ſubſtantia. Sic etiam compoſitum cum terra ſit, & ex aqua aer, & ex aere ignis. Quemadmodum igitur ex cœlo, quod tanquam camera terræ incumbit, hæc omnia ſunt exhalationibus: ſic etiam ex olla velut ex terra, & ſuperpoſito lembico velut ex cœlo, vehementes ſunt mutationes. Et quemadmodum terræ putrefactiones exhalantes tranſmutantur, ſic etiam flos æris ſimul tranſmutatur exhalans. Hoc idem quoque conſiderabis in humano capite, cucurbitulae, vel galeæ inſar imoſito corpori. Ut non fruſtra dictum, igitur contere: ſic modo non temere dicitur, coquantur ſenſim, & elevantur inter ſe. Levi amque elixatione ſpiritus tingens, qui latet elicitur: quod ſurſum fertur, ſpiritus eſt corporis expers, & anima totius compoſiti, eſt, corporis. Quemadmodum igitur anima corporibus oſtendit ſeipſam, fermentans omnia, in ſeipſa tres ſubſtantias effectrices habentem, motum, ſenſum & ignitionem: ſic enim hic ſpiritus igneus factus, & anima corporis expers, cum rei cuncta tinentis corpus penetrarit, ſi in iſto condita ſit, ut planum in ſolio, per ſuæ medicinae injectionem in argentum igne rarefactum. ætus hic ſpiritus igneus (inquit) inſilit, qui in corporibus etiam vitat, & ſublime petens, etiam corpus ipſum, ut animam pro-niam, retinet. Cæterum quod ad differentem aquae extractae auſam ſpectat, ne hoc terreat, flos eſt enim, qui extrahitur, non ſolum ſemel, ſed bis terve per maripetas. Poſtquam igitur oſten-

sum est secundum accidens, flos aqua sulphuris est illibata, & fixationis usum habet. Dixit enim Philosophus, & gummi paululum, omne corpus tinget. Maria inquit: Retinaculum omnium, quæ ab igne fugiunt, est alabastrum omnium candidissimum, lapis encephalus, mente reconditus habens velut calorem: hunc capiens conterere, & misce cum aceto, & coniciens in vasculum, postmodum tandem conde sub fimo: hoc enim est quod queritur, aquam scilicet sulphuris illibatam, & rubiginem unum & idem esse: atque hic verè totius artis cardo vertitur. In ipsis deinceps consideratur in una compositione omnia fieri, quod tingit, & quod tingitur: quod fugit, & quod sequitur: quod familiare est, & contrarium: masculinum & foeminam: sponsum & sponsam: regens & patiens. Unus enim est serpens, qui duas habet compositiones & rubiginem. Unum est totum, ob quod sunt omnia, & si totum non haberet totum, nihil totum esset, ait maximus Chimicus. Nam res fixas facere non solum sulphuris est, sed etiam substantiæ à sulphure albo in perfectione & assatione patiuntur, tunc & ipsæ sunt sulphur incobustibile factæ, & permanent facientes quod passæ sunt, dando & accipiendo: & tum utraq; sulphur facta substantias fixas reddunt: hoc est, quod inter se non frangantur, efficiunt. Deinceps cur (inquit) multiplicium rerum species requiritis, cum una natura omnia vincat. Hanc naturam ab initio usque ad finem expendens, manifestum videbis mysterium: hoc est, cymbalia. O naturæ cœlestium naturarum creatrices, hæ dissolutæ omnia operantur. Quid ergo hoc est dissolvere? Huc age ad liquores, & dicte: Sume crocum Ciliciæ simul cum flore cinici conjunctum succo vitis, & una liquorum serie dissolutionem invenies. Huc age rursus ad album: & item in ipsum est dissolutio, ipse te docet, inquit. Relinque inferius & fice. Verum dixit: Alij corpora appellarunt, alij sulphur, & non decepti sunt. Et ob id diffusus est error per orbem terrarum, propter appellationum multitudinem. Quæ de quatuor & quinque elementa dicuntur, ad illa referenda sunt. Saturnum collocarunt, & ex adverso plumbum in altissimo vertice, & post ipsum Jovem, Martem, Solem, Venerem, Mercurium, & infimo loco Lunam. Singula inter se distincta, uni tamen orbi conjunguntur, & non ipsis ministrat, eademque gubernat, & ob unum spiritum amantur, mutuoque sese intuentur oculis, & mutuo veriantur, & mutuo solvunt, & in suis tectis spatiantur, quemadmodam Scythici Creator altissimus. In terra similiter enim reperiuntur, & in aère sunt, & in aqua, & in igne, omnino pacem inter se habent, & unus opifex ministrat illis, eademque regit, unoque jugum conjuncta sunt atque unam potionem bibunt, ex terra enim aluntur,

atur, & quodlibet ipsorum proprium munus obit, & in pro-
 se se consistit, & Creatoris arbitrio patet, quodlibet ipsorum
 ulitur in terra, & in propria gloria. Et vos o amici, cum ad hanc
 cerrimam artem vultis accedere, spectate herbarum naturam,
 lenam prodeunt: aliquæ ex montibus, ex convallibus, aliæ;
 campis item aliæ. Considerate aërem ipsis ministrantem:
 siderate divinam aquam irrorantem, & nebulam ferentem, ac
 vera gubernantem ipsas: quæ cum permisceantur, unum sunt,
 æterno potest ipsas separare, cum in unam coierunt naturam.
 Cleopatra (inquit Orestes) in re rotum arcanum latet, exponere
 nobis de elementis, & quomodo superius descendit ad infer-
 os & quomodo medium supremo & extimo propinquum est,
 non concurrunt partes, cum præcedant, & uniantur; quom-
 o sit ipsis medium, quod unum faciat, & quomodo descen-
 dit aquæ benedictæ ad videndum mortuos jacentes, ligatos
 positos in tenebris, & in caligine intus in inferno, & quomodo
 ingreditur medicina vitæ, & suscitatur eos, ut tanquam è so-
 no expurgentur, & quomodo ingrediuntur novæ aquæ,
 æ in principio lecti, & in lecto generantur, & quomodo nubes
 as fert, & quomodo ex mari ascendit nubes aquosa. Ea quæ
 censa sunt contemplantes Philosophi gaudent. At Cleopatra
 cis: Aquæ ingredientibus corpora spiritus ipsis inclusos & debi-
 tos, velut è somno excitant. Rursus (inquit) angustias perpe-
 ssit, & rursus occludentur in inferno, & paulatim nascuntur, &
 gunt, atque diversos & gloriosos colores induunt, quemad-
 modum flores vere, quod lætatur, & exultat ob pulcritudinem,
 a vestitur. Vobis (inquam) prudentibus herbas, elementa, &
 oides, cum eruitis ex suis locis, pulchra admodum videntur, &
 in pulchra: quoniam omnia probat ignis. Cum verò gloriam
 luent per ignem & colorem viridem, ibi sunt majora spectacula,
 gloria occulta, & accuratè quæsitâ pulchritudo, & terra mutata
 divinitatem: quoniam in igne nutrit illa. Quemadmodum
 fans sub ventre nutritus paulatim augetur, & cum status mensis
 est, non prohibetur in lucem prodire, ejusmodi res est hæc præ-
 ura. Verberant ipsam protellæ, & undæ in inferno, & sepul-
 cro, in quo jacet, cum verò sepulcrum panditur, exurgit ipsa ex
 ferno, velut infans ex utero. Contemplantes Philosophi pul-
 critudinem, quemadmodum studiosa mater infantem, quem per-
 rit. Tum demum quærun quomodo, velut infantem lacte,
 vis hanc artem nutrant: quandoquidem ut infans forma-
 r, & cum perfecta fuerit in his omnibus, ecce arcanum, signa-
 m. Nunc autem primum aperte, ubi vobis jacent elementa, &
 rbæ, in ænigmatibus exordiar dicere: Ascende in supremum
 sum, in montem arboribus consitum, & videbis lapidem in

veritate : ex lapide hoc sume arsenicum, & de alba divine. Et vide in medio monte infra arsenicum, ibi est conjux sua cum qua conjungitur, cum qua gaudio perfunditur, & lætatur, natura in natura, & extra ipsam non conjungitur.

Descende in Ægyptium mare, & educ tecum ex arena ex fonte, quod nitrum dicitur, & conjunge illud simul, & ipse extrahet foras pulcritudinem omnia tingentem, & extra ipsum non copulatur: mensura enim est conjux. Ecce natura naturæ contra tetribitur: & cum omnia æquabiliter cœunt, tunc naturæ naturas vincunt, & invicem lætantur.

Considerate sapientes, & intelligite : ecce enim artis perfectio, conjugatorum sponsi & sponsæ factorum unum : ecce herbe, & ipsarum differentia: ecce dixi vobis omnem veritatem, & iterum vobis dicam, videte & intelligite. Quoniam ex mari oriuntur nebulae, quæ ferunt aquas benedictas, & ipsæ irrigant terras, & educunt herbas & flores. Item nostra nebula egrediens ex nostro elemento, cum ferat divinas aquas, & irriget herbas & elementa, nulla alia terra indiget. Ecce fratres arcanum admirabile, ignotum prorsus : ecce veritas vobis patefacta est. Videte quomodo irrigetis terras vestras, & quomodo nutriatis semina vestra, & maturum fructum colligatis. Audi igitur, & intelligens esto, & judica exacte in quibus loquor : Sume ex quatuor elementis arsenicum supremum & infimum, albumq; & rubeum, & maris & feminæ pondus æquale, ut jungantur invicem. Nam quemadmodum gallina calore fovet, ac excludit ova sua, sic etiam vos fovete & perficite, & extrahentes & irrigantes divinis aquis in sole, & in locis calidis assate igne levi, cum lacte virgineo, & caveat à fumo. In inferno autem oculite ipsa, & caute movete, donec ipsorum præparatio fiat solidior, nec fugiat ab igne, tum extrahatur ab eo. Cum jungentur anima & spiritus, & fient unum, tunc conjicite in corpus lunæ, & habebitis solem, quem non habuerunt regum repositoria. Ecce arcanum Philosophorum, pro quo adjurarunt nos patres nostri, ne patefaciamus illud, divinas habeat formam & operationem. Divinum enim est, quoniam conjunctum cum divinitate, divinas substantias facit, in quibus spiritus fit corpus, & mortua animantur, suscipientia spiritum ex ipsis prodeuntem, ac invicem tenentur, & tenent. Quemadmodum spiritus contra tenebrosus, plenus vanitate & tristitia prohibet corpora ne dealbentur, neque suscipiant pulcritudinem & colorem, quem habuerunt à Creatore. Ægrotant enim, & corpus & spiritus, & anima, ob tenebras extensas : sed cum ipse spiritus tenebrosus & perniciosus removetur, ut non appareat odor colorum tenebrarum, tunc illuminatur corpus & anima, & spiritus gaudet cum abest nigredo à corpore, & vocat anima corpus illustratum

stratum ad hunc modum inquires: Egredere ex inferno, & resurgere ex sepulcro, expurgare ex tenebris: indutum enim es spiritalitate, ac divinitate: quoniam audita est vox resurrectionis, & medicina vitæ ingressa est ad te. Spiritus rursus gaudet in corpore, & anima in eo, in quo est, ac citato cursu fertur in amplexum ipsius, & complectitur ipsum: nec ipsi tenebræ dominantur amplius postquam subiit lucem, nec patitur ut ab illo in æternum separaretur. Abiit nigredo, & conjuncti sunt in amore corpus, anima, & spiritus, & facta sunt unum, in quo latet æternum, & signata est domus plena luminis & divinitatis. Ignis enim ipsa conjunxit & transformavit, & ex sinu ventris ejus exierunt, similiter etiam ex utero aquarum, & ex aere ipsis ministrante, & ipse eduxit vos ex tenebris in lucem. Venter enim ignis ipsa portavit, & propter ipsum induerunt gloriam, & ipse ad unionem unam perduxit, & absoluta est imago corpore, anima & spiritu, & facta sunt unum. Subiectus est enim ignis aquæ, & terra aeri, simul & aer cum igne, & terra cum aqua, & ignis & aqua cum terra, & aqua cum aere, & facta sunt unum. Unum enim herbarum & fuliginum factum est unum, & ex natura, & ex divino facta sunt. Unum quod omnem naturam conciliat, & retinet. Ecce naturæ naturas retinent, retinuerunt & vicerunt: propterea naturas alterant, & corpora, postquam ingressus est fugitivus in non fugitivum, & retinens in non retinentem, atque invicem in unum coiere. Corpora sunt cælestia divinaque, supra memorata. Aquæ arcanum est, quia ut polus ex quatuor percurritur, & nunquam quies dabitur. Hæc creata sunt in hac terra nostra Æthiopiæ, ex qua sumuntur herbæ, lapides, & corpora divina, quæ Deus & cælum fecit: in quolibet enim Creator iniecit potentiam. Unum viride fecit, alterum non: unum siccum, unum humidum, unum conjungens, alterum disgregans: unum retinens, & alterum recedens, & in occursum mutuo seipsa retinent: & unum in alio, reducit in corpus, in alio exornat, & fiunt una natura, quæ omnes naturas amplectitur, & retinet. Et ipsum unum omnem naturam ignis & terræ vincit, & omnem potentiam ipsorum alterat: ecce finem.

¶ Cum perficitur fit medicina lethalis in corpore currens: quodammodo enim proprio colore ingreditur, & sese insinuat in corpora. In putrefactione enim & calore fit medicina, currens in omne corpus sine impedimento, vel nocumento. Hic enim philosophiæ ars extremam manum accepit.

Multa sunt igitur quæ faciant aurum, quod vero fit, unum est. Primum: arena quædam est littoralis, quæ ab auri colore chrysites appellatur: aliqui auream arenam vocant. Pila conteratur, sale inspissetur, & igne calefiat per diem & noctem. Tria rursus abluatur aqua salis, & pulvis imbibatur aceto guttatum, ut coeat

siccetur & imbibatur, idque quarto. Argentum ac. plumbum liquans utraque, pulverem injice, confundantur simul, & permisceantur. Postea auferens & frigefaciens horis quibusdam, cernes totum durum: deinde arenam purgans invenies aurum.

Singula ita facta.

Sandaracum, calcanthum, & arsenicum, & sulphur vivum & cinabarim simul terens, ac tenacem faciens mixturam in purum vitrum conjice oris angustum, obstructum argilla, per diem igne facto, postea auferens lutum invenies materiam siccam crystalline picis similem. Hoc iterum terens in fictili vase reconde, totumque capiens loca in ignem, & ablato cooperulo invenies flavum, &c. Et magnesiā quidem si ceperis albā, & par pondus arenæ optimæ præparatæ, postea vero utraque conterens oleo raphani concoxeris, erit tibi id quod in fornacibus aurum. Si vero non sit colore nitens, sale unctā quæ superius dicta sunt, & mysi & ferri croco conterantur, & rebus potentias communicantibus, aurum fulgentius aureis pastoli arenis efficias. Si vero aurum habens, duplum pondus facere volueris, nihil auferens ex qualitate, hoc ponderans duplo majora pharmaca ponderata, mysi & berilli sebet ut sit quadruplum auri, quod ex ambobus constat hæc miscens, seu temperans, affige auro, atque ea, ubi in crucibulum coniectis, & ignitum feceris, extrahes, & te ipso duplo ditior fiet. Scimus institutum erat, non ut de auro collustrando, neque augendo, sed de conficiendo ageretur. Hoc itaque præstabo, quamvis aliquantulum digressa oratio alias artes obiter respexit.

Cinabaris igitur, & aureus flos æris, velut naturales quædam formæ lunari materiæ injectæ, aureum corpus faciunt. Si igitur argentum liquefaciens medicinas miscendo temperaveris, solis luna fiet, & si tale quid secueris, invenies colorem, & ad omnes auri usum argentum in aurum versum. Et luna aurum quidem facit, sol vero lunam non facit: sola enim ipsa inde lumen habet, nec lunæ tantum, sed magno etiam lumini ministrat. Æris igitur corpus protrahens quantum par est, ceu quandam linguam oblongam facito. Postea super carbones reponens, in ipsum vulcanum concita; irradians nunc sale fossili, nunc ocre Atticæ continue, vel alternatim humerum & pectus Paphiæ exornans, pulchrior plane fiet, ac glaucū colorem abjiciens, apparebit tota aurea. Cum talem fortasse Paris Venerem vidisset, Jumiōi & Paladii anteposuit. Quoniam vero regiminis supra meminimus, interpretabimur quidnam sibi nomen velit. Et quia chrysidis in stura indigemus ad opera, prius medicinam habere necesse est, ea in tempore utamur.

Chrysocolla terra flos est, in Macedonia nascens, hæc aqua dulci

lulci purgans, & postea solaribus radiis exiccans, aris Seythici lore & chrysolitho simul solve, & commisce. Postea humido-excremento inspissans in vitro reconde, totamque flammis calefacto: ex hac enim igneum pharmacum facies. Habes simul & regiminis significationem, quodve tincturam facit. Aurum vero sic acere poteris: Ubi plumbum igne liquaveris, sulphur vivum huic insperges, & igne uratur, donec vapor evanuerit. Postmodum auminis scissilis & cinabaris par pondus capiens, miscensque in oximellite, liquato plumbo inspergito, itemque sulphur vivum (quod supra) ut tum solidum fiat, tum etiam colorem per cunctos poros capiens, propter hæc omnia aurum efficiatur.

Quidnam tibi igitur totam Democriti ~~Abderitæ~~ sapientiam breviter revelabimus, nihil intus in adytis relinquemus? Sed nec qui alios sacris initiant hoc dicunt, neque mystica divinatio. Strata autem tempora sacrorum principem concitarunt, ac rursus ille à debacchatione conquievit, sacrisque initiatus compositam festinavit. Sed ne moleste feras, si tibi primo ac sacrorum principi, aius ipse sacrorum princeps sedeo. Tibi enim præstantiora concredita sunt: tu de cælo Deum deducis, & evchis animam & mentem, quæ materia est, & applicas rei exemptæ à materia. Ego vero humi jaceo, ac naturæ contemplator sum, nec dum retuli me ad rerum non aspectabilium speculationem; quoniam nondum mihi acutius lumen factum est. Hæc Pfellus ad Xiphilinum Patriarcham, & ultra. Nosti igitur quid faciemus, inquit? Mihi quidem terræ adyta concredita sunt: tu vero illa cælestia es consecutus. Impertiamus ergo invicem res quas habemus: tu mihi egregia spectacula: ego vero tibi naturales effectus. Sed viden' quid ego tibi fecerim, cum enim auri fontes aperuerim, nec Atho concussi, nec Pangeum commovi, nec venas quasdam subterraneas reclusi, sed lapides inter se conterens, & herbas quasdam miscens, ingenue tibi ac utiliter aurum valde pretiosum elaboravi. Hujusmodi aliquid tu mihi etiam comminiscere, non in aerem concilians, non sublimem tollens, sed aliqua ratione in terris mihi ostende supercæleste bonum: nullibi enim est, sed ubique, & in qualibet universi parte. Inventum multos lateat, quodque intus in nobis est, in cælo, errantes quærimus. Sed doce quomodo prope est, & quomodo longius abest, non loco distans, sed dispositione propius accedens, quod longius abest. Dic quænam ratio est defensionis intelligentiæ? deinceps usque adeo descendens, quomodo rursus ascendit? In summa me manu ducas ad Deum. Si enim per satis angustum iter, contentus ero, si vero per iter nostri capax. His me sacris initiandum, si deduxeris, polliceor tibi me nullum reliquum scientiæ & naturæ opus, nullumque studi genus, vel anti-

tiquioris sapientiæ, vel arcana prætermiffurum: sed tibi si placuerit, quæ sub terra sunt, explicabo. At vero si tibi studiofiffimum munus confero, tu autem mihi scientiam non ostenderis, ærea pro aureis minus permutans: nec ob id tamen succensebo, nec tibi turpem ingrati animi notam inuram: sed sciam in vitro magis solare lumen Atticum succendi. Vis igitur me dicere, quod promissis dico. Impensius ama, & vale.

*SYMMARIA DECLARATIO EORVM,
quæ dicta sunt hæcenus ex Democrito, per
anigmata.*

Quod est spoliare, humiliare, corrumpere, solvere, & mortificare, omnemque materiam extrahere, ut spiritu incumbente ac patefaciente, sciatur id quod tingendi corpus vim habet? Ad quæfiti perfectionem accommodetur responsio. Hoc enim promptum & idoneum est ad perfectum complementum, ex speculationibus, quæ sub sensum cadunt, ad eas quæ intelligentia sola percipiuntur, ascendendo, & magnum cæleste ornamentum intuendo. Horum ornatum ubi contemplatus fueris, super omniam mentem elevans, magnamque & sat autentem angelorum gloriam, tantumque gaudium considerans, ne convertaris deinceps ad materialem huius humilis & abjectæ jam patefactæ scientiæ aut conficiendi notionem: sed totum te ad superiora erigas, & ad splendorem supernarum substantiarum alas mentis attollens, innumerabiles & arduas harum pulcritudines, ac aliud lumen, quod omne lumen superat, intentis & internis oculis intuens, admirans, operaque omnia in mundo deponens, ac electam ante tempus mortem animo cogitans, tecumque tuum corpus mortificans: præterea vero tuam animam abnegans, claris hymnis cunctorum Regem ac dominum gloria glorificans, & laudans: tremore vero timoreque percussus omnipotentem potentiam in mente contemplator, & ipsius bonitatem, quæ omnem bonitatem superat, & quemadmodum omnia producta sunt per ejus inenarrabilem sapientiam. Lingua torpet, mens quoque ferre non potest, vel profus investigare, vel recensere, quæ magnalia Dei omnipotentis menti contemplanti vere sunt reposita. Hæc vero omnia in nobis ipsis considerantés, studeamus etiam ut cum omnibus, tanquam fratres per fidem, atque delectationem, uniamur, & affirmemur, quantum fieri potest, verbo Deo quod nos dilexit: ipsaque Deum dominum nostrum adorantes, amemus ex tota anima ex tota mente, & ex toto corde: tantumque thesaurum ad glorificemus ut tandem contubernio Dei dignati, per ipsum

a repleamur, & luce ejus sapientiæ, quæ omnem naturam lustrat, ac mentem omnem illuminat. Cui laus in æternum.

Hæc Xiphilinus Patriarcha ad Michaelem Pfellum, qui contra tribuens ait: Accipe chrysolithi partem unam, magnesiæ cinarij partes tres: contere vero donec simul conjungantur, & omnifiscantur substantiæ, & nihil amplius sulphuris vivi appareat: fit enim admodum nigrum, ut atramentum scriptorium, ost tres dies coniciens in lavacrum, impone ex liquore, qui olet abluere partes æquales, & abluc omnem tincturam exciens, &c.

Chrysolithus est arsenicum, ut scis, vel lapis æthelius. Magnesia inabrii est chalcopyrites, vocatur & plumbum. Humor lavacri est radice raphani nostri acetum radiceatum cum suo sale, & ab eo er cohobationem tractum in solutivam. Abluc, inquit, donec rubigo ejus egrediatur, & sic abit nihil ex ære remanente in lumbo. Hæc est magna solutio per evocationem, æruginario, enigratio, ablutio, &c. Procede ut scis. Evacuationem dictam accipiens in vasis relinque residere, & exprimens liquorem exicca, quod subsidet, hoc invenies ut atramentum scriptorium, quod contere donec fiat perfecte citrinum, vel album prius: ad hunc nodum exiccando conteratur igne continuo, donec albescat, & candidissimum fiat. Vide igitur, ne dealbationis tempore desess: negligentia enim accidit, eo quod non videtur illa pulchritudo: quoniam per hanc dealbationem sine umbra æs fit, omnem partem terrestrem superfluitatem & crassitiam abiciens. Si igitur æs dealbatur, spirituale fit, & denique, nihil relinquitur, nihil detrit, præterquam nebulæ & aquæ elevatio. Zozimus ait; Unum ordinem ego novi duo opera habentem: prius, ut fluat per resitam (intellige per purgatorium) posterius, ut exiccetur humor saturni per elevationem in pulverem levem. Ponas igitur lapidis levis partem æqualem, cum repurgato, & contere abluendo & evacuando cum aceto extracto per alembicum, donec albescat, donec candidum fiat. Vide igitur dealbationis tempore, ut supra, &c. Dulcificans igitur medicinam & exiccans, repone, & medicinam exæqua: Calcanthi partes tres, magnesiæ partem unam, & medicinæ partem alteram, contere simul, irrigans ad solem in aceto albo dies sex, & postea exiccans pone in fimo bovino, & sine ut urantur per dies duos, vel tres, & tollens ab igne invenies aurum tinctum ut sanguinem: hoc est cinabaris Philosophorum, & æs clarum citrinum. Quid vobis (ait Senior) & multarum rerum sylvæ? cum una sit materia naturalis, & una natura, quæ omnia superat. Tunc igitur per divinam aquam solutum & fer-

mentatum, ut fermentum panis, ac deinceps etiam chrysolithus
 æquis partibus contrito & aqua soluto, secundum naturam suam
 per fluxionem, tingit omne corpus. Zozimus ait: Sol naturalis
 per chrysolithum spiritualis factus, secundum naturam tingit
 Argentum etiam si dissolvamus per aquam, & spirituale facimus
 per chrysolithum, æs tingit album. Hoc enim etiam alii
 verbis dixit. Dux enim tincturæ nulla alia re inter se differunt,
 nisi colore tantum: hoc est unam & eandem præparationem
 habent: quia & per divinam aquam prius conteruntur, & postea
 vero per chrysolithum spiritualis medicina fiunt, unum quodque
 secundum propriam naturam tingit, sol solem, & luna lunam.
 Per aquam divinam intellige visitationem oeculorum. Ethe-
 rius lapis igitur cum ære colligatus, & cum oleo raphani reductus,
 hic beatos Ægypti studiosos reddidit. Arte compositum ignis
 erigens, ac latitantem naturam evocans, per ipsam denique cor-
 porum formationes facit, & sic corpora incorporea redduntur, &
 incorporea corporea fiunt. Si omnia igne attenuentur,
 & fuligo feratur, erunt varia, & infrangibilia
 corpora. Laudetur Altis-
 simus.

INDEX

INDEX RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM, QUÆ

IN HOC PRIMO TOMO
continentur.

A.			
A <i>Bisnibj sal</i>	671	<i>disciplinis</i>	545
<i>Abubali & Ebenali un-</i>		<i>Alamandina unde</i>	487
<i>de dictum</i>	15	<i>Alberti locum de auro</i>	649
<i>Academia Paracelsi</i>	576	<i>Alberti magni sophistica par-</i>	
<i>aceri sex</i>	679	<i>gationes in preparando la-</i>	
<i>acetum Hydromelis</i>	664	<i>pide philosophico</i>	516
<i>Alphalster a figura quid vocet</i>		<i>Album & rubrum ex una ra-</i>	
469		<i>dice</i>	519
<i>Adam & Eva in arte Chemi-</i>		<i>Alcali rerum Paracelsi</i>	459
<i>ca</i>	509.520	<i>Alchemia an sit ars legitima</i>	
<i>Adam Philosophicus</i>	519	<i>48. & seqq. quod 555. unde</i>	
<i>Adam peccatus & nos omnes</i>		<i>dicta 33. 44. 45. Alchemia</i>	
<i>in illo.</i>	408	<i>artem argumentum Paracel-</i>	
<i>Adamas unde fiat</i>	317	<i>involutum</i>	29
<i>Aer quid 355. 373. frigidus que</i>		<i>Alchemia artis definitio 13:</i>	
<i>ratione dicatur 498. mascu-</i>		<i>725. difficultatis causa 559.</i>	
<i>lari hermaphroditus ibid.</i>		<i>discipulus qualis esse debet</i>	
<i>Enigmatica chemicarum scri-</i>		<i>at 123. incomoda 186. 189. oc-</i>	
<i>ptiones</i>	40	<i>cultratio & ejus causa 139.</i>	
<i>Enigma de igne 180. de mer-</i>		<i>studium vitandum 136</i>	
<i>curio solificata 224. de Na-</i>		<i>Alchemistarum labor cur Ga-</i>	
<i>tura Vinculo 374. de Pract.</i>		<i>nam plerumque evadat 729.</i>	
<i>artis Alchemia 705. & c. de</i>		<i>Sexationes</i>	555
<i>Uivo 223. de Vitriolo 221. 267</i>		<i>Alexandri locus de quatuor</i>	
<i>Enigmata sibyllinum de terna-</i>		<i>elementis</i>	738
<i>rio</i>	782	<i>Alimenti externi causa qua 261</i>	
<i>Equi voca in Alchemia 152 &</i>		<i>Allegoria practica Alchemia</i>	
<i>seqq.</i>		<i>744 & seq.</i>	
<i>Eru sulphur</i>	38	<i>Almandi Philosophi locus de</i>	
<i>Es ustum</i>	779	<i>Mercurio</i>	509
<i>Es Philosophicum eum que vi-</i>		<i>Aloes loco apud Galenum</i>	78
<i>res</i>	631	<i>Alphidij dictum de sale</i>	627
<i>Ager chemicus triplex</i>	778	<i>Alteratio quid 288. in arte</i>	
<i>Ager mineralium</i>	571	<i>spagidica.</i>	420. 436
<i>Ager & terra Domini</i>	263	<i>Aludel vocabulum chemicum &</i>	
<i>agnoscere fratrem qui possunt</i>		<i>Alumen saccharinum</i>	499
245		<i>Amani quid oporteat</i>	246
<i>Egyptiorum mos in tradendis</i>		<i>ambitione homo lapsus est 489</i>	
		<i>Amen</i>	

I N D E X.

<i>Amor quid</i> 253. demonstratur	<i>Antimonii Balsamum</i> 620. e-
248. nullum cur adepto com-	lenum 655. <i>Regulus</i> 619. in-
parari nequeat <i>ibid.</i> Philo-	tura 237. eius <i>tinctura</i> for-
sophicum quid & qualis 247.	mula 619. <i>tinctura rubra</i>
<i>Verus ubi querendus</i> 248.	541
<i>unde natus</i> 245	<i>Antonij. Schnebergs locus de</i>
<i>Amoris fons quid officere va-</i>	<i>antimonio,</i> 616
<i>leat</i> 267	<i>Anxietatis humana causa</i>
<i>Amphibologia scienda</i> 369	254
<i>Anatomia Spagirica</i> 460	<i>Apobamma</i> 626
<i>Anatomia adepta quatuor in-</i>	<i>Appetitus perfectionis causa</i>
<i>strumenta</i> 266	392
<i>Anatomies ut alter atterum</i>	<i>Apuram sulphur</i> 16
<i>correxit</i> 97	<i>Aqua elementum mater, se-</i>
<i>Amaxagora de magno lapide</i>	<i>men & radix mineralium</i>
<i>prafagitis</i> 506	571. <i>producit mineralia</i> 570
<i>Amorarchi philosophi pistillo</i>	<i>ardens</i> 502. <i>Calcanthi</i> 724.
<i>conruti constantia</i> 269. 448	<i>carrosiva</i> 774. <i>divina.</i> 779.
<i>Angolica sal</i> 672	<i>in qua mineralium viaco-</i>
<i>Angelus reprobatum Diabolus</i>	<i>sistit</i> 444. <i>mercurialis</i> 435.
<i>factum</i> 463	742. <i>mirabilis ad morbos e-</i>
<i>Anima quid</i> 232. <i>in Alchemia</i>	<i>patia & omnium obstru-</i>
740. <i>quando dicatur spiri-</i>	<i>ctionum</i> 615. <i>Philosophum</i>
<i>um</i> 399. <i>quibus constat</i> 232.	179. <i>salis misra</i> 610. <i>fecca</i>
<i>quomodo a spiritu distin-</i>	<i>quid</i> 161
<i>guenda</i> 370. 399	<i>Aqua ex fragis facta</i> 628
<i>Anima motus qualis</i> 282	<i>Aqua mater, Ignis pater</i> 498
<i>Animam suam diligere quid</i>	<i>Aqua spirituum receptaculum</i>
234. <i>qui dicatur</i> 402	668
<i>Animalis in qua fuit</i> 205	<i>Aqua & Elementorum mors</i> 573
<i>Animal currens absq; pedibus</i>	<i>Aqua ex mineralibus destilla-</i>
587	<i>ta tres partes</i> 568
<i>Animantium tria genera</i> 206	<i>Aqua fortis prima & secun-</i>
<i>Animus quid</i> 232. 399. <i>quando</i>	<i>da gradatio</i> 552
<i>cum anima unum & idem</i>	<i>Aqua tres ex Marchassia Sa-</i>
<i>dicatur</i> 234. <i>quibus potissi-</i>	<i>turni</i> 619
<i>imum delectetur</i> 233	<i>Aqua viva descriptio ad an-</i>
<i>Animus hominis & versipellis</i>	<i>rum potabile</i> 275
100.	<i>Aqua viva quam fecim; extin-</i>
<i>Anisidolum</i> 656	<i>guant</i> 249
<i>Antimonii vires</i> 616. 618. <i>du-</i>	<i>Arabici libri Chetivica</i> 19
<i>plex</i> 563. <i>chemico more pra-</i>	<i>Aratrum Domini</i> 262. 263
<i>paratum non venenum</i> 616	<i>Arbor mineralium</i> 571. <i>eius</i>
<i>preparati administratio ib.</i>	<i>mors</i> 574
	<i>Arbor</i>

I N D E X.

or quatuor Planetarum		surpatum 585 aurum con-	
70		tinet 585 cum oleo tartaro	
anum alba tinctura per		coagulatum 517 unde com-	
rferencium 538. de rubea tin-		positum	538
ur a ex Virriolo	539	Arsenici natura crystallina	
anorum occulta quis de-		539	
exerit his temporibus 204		Ars Cabalistica Mofi & Pro-	
helas philosophi sententia		phetis familiaris 244. Che-	
e auro	645	mica in quo consistat 266.	
hemo mineralium dispen-		metallica multiplex 35. si-	
ator	576	gnata Paracelsi 351. spagiri-	
na in renibus an sit quo-		ca quid praestet	593
modo ex urina probetur 609		Artis alchemia inventores 723	
renti in finitus causa	37	Artis Chemica manifestatio	
rentum luna cur vocetur		plana	568
& qualis 202. non est laps-		Artis puncta necessaria	266
is materia 44. unde com-		Artifex Chemia quatin debeat	
ponatur	590	esse 123. & seqq.	
gentum dissolvere in aqua		Artifex qualis, opus tale 244.	
forti	686	Artificium Chemicum circa	
gentum Philosoph. eiusq; Vi-		quod potissimum versetur	
res	630	206. supernaturale quid	
getum & Gutum 587. anima-		277. 280	
tum 735. 736. assidue cur flu-		Artium primarum inventio	
at 733. exuberantiu 294. 447		254	
non prabet materiam lapi-		Artemisia sal	670
dis 133. philosoph. 163. qua-		Ars sal.	677
druplex	600	Arsinorum aquaatio in Aca-	
genti & Vi abusus 690. a-		demiu Galliarum consue-	
quisvocaciones 154. definitio		ta	242
59. pilula	83	Astra quatenus hominibus a-	
istolochia sal	676	tionones imprimant	401
istotelis philosophia quidna		Astris que subiectantur	234
doceat	253	Astronomia iudicaria labo- rata	401
rnaldi locus de nominibus		Astrum solis, Mercurij, Vene-	
Garii lapidis philosophici		ri, &c.	534
512. de auri medicina 645.		Athanasius, furnus 503. eius con-	
de mercuriosa substantia		fructio	ibid.
695. nova opinio de carbonu		Acrophiam ut Galenici du-	
igne 502. testamentum 753		rent	77
ros rex magnus & doctiss.		Audire & non videre in ura	
694		266	
rovixidi	539	Aurifera locus de auro 644. 645	
renicum ad Alchemiam u-		644.	

I N D E X.

<i>Alicuius regula de lapide philosoph. inveniendo</i>	114	<i>Auri & argenti discrimen</i>	31
<i>Auri volens volans absque alio</i>	327.	<i>Auri & argenti ferri nono</i>	10
<i>Auripigmentum auri vena</i>	38	<i>& properamier enahtum</i>	330
<i>Auripigmentum oleum</i>	620	<i>Aurum portabile quid</i>	16. x
<i>Aurora surgens</i>	169	875. 533. 625. 625. 627.	
<i>Aureum Cellus quid</i>	19	<i>Aurum portabile impossibile</i>	628.
<i>Aurum Amazonum transmutari potest</i>	203. cur	<i>Auri portabilis compositio et</i>	
<i>metallorum optimum</i>	733.	<i>forma</i>	275. preparatio &
<i>cur sol vocetur & qualis</i>	202. diaphoreticum	<i>vires</i>	645. 647
<i>ex argenteo vivo factum</i>	109.	<i>artificia Pythagoreorum</i>	96
<i>igne non misuitur</i>	760. 166	<i>Auctores primi iudicis</i>	563.
<i>444. non est materia lapidis Phil.</i>	42. separatur a	<i>quis de chemica arte Germani</i>	
<i>duob. 275. triplex in essentia</i>	566. unde generatur	<i>linguis scripsere</i>	19. 20. chemicam arte comprobant
<i>588. universale quid</i>	202	27. 28.	
<i>Aurum Philosophorum quid</i>	203. 246. ejus vires	<i>Auctorum scriptis solum</i>	206
<i>625. argentea deaurat</i>	625	<i>standum non fit</i>	
<i>Aurum visum</i>	698	B.	
<i>Auri appellationes imericata</i>	156. cimentum	<i>Alimentum auri</i>	541. Mari
<i>549. constans in igne causa</i>	202. coloris	<i>500. roris</i>	did.
<i>causa corruptio</i>	271. destructione nihil	<i>Balsamum antimonij</i>	600.
<i>componitur</i>	753. extractionis	<i>formale in homine</i>	274. 600
<i>formula</i>	271. generationem quid	<i>instructura</i>	273. perpetua
<i>impediat</i>	589. materia proxima	334. pulmonum	655. ad unum
<i>202. in medicamentis</i>	626. oleum quid	<i>inventionem Garq̄ erroris</i>	91
<i>praposterum</i>	275. 625. ponderis	<i>Saturni</i>	635. Vicia
<i>metallorum & argenti</i>	202. praecipitati	<i>635. Vicia</i>	457. 449
<i>causa</i>	629. projectio	<i>Balsami artificialis oleum</i>	650
<i>super metalla</i>	747. putrefacta	<i>Belum in mortuas</i>	199
<i>causa</i>	202. quibus	<i>Benedicta cariophyll. sal</i>	67
<i>essentia</i>	625. temperatura	<i>Bernardi. com. Marchia</i>	17
<i>202. instructura</i>	270. instructura	<i>visana chemia</i>	60
<i>rubicundissima</i>	628	<i>Bernardi Penae Aquila</i>	600
		<i>locum de Mercurio</i>	660
		<i>Beryllus nude fiat</i>	491
		<i>Bilis purgatio</i>	2
		<i>Bona Via philosophorum</i>	361
		<i>Binarium quid</i>	200. duplex
		462. materialium	782. quaternarium
		431. rejiciendum	
		<i>Binarium spirituale</i>	371
		<i>porum cum vinis</i>	371

I N D E X.

<i>in unio reprobanda</i>	463	<i>Cardani locus de auro</i>	628
<i>vinum electionis</i>	256	<i>Caro nostra post lapsum</i>	408
<i>manu Dei Videre</i>	342	<i>Carni sal</i>	673
<i>irraginis sal</i>	678	<i>Causa motu subtilior est suo</i>	
<i>irax crystallinum</i>	83	<i>motu seu effectum</i>	370
<i>ragadinum Alchemista Ve-</i>		<i>Catarrhi cura</i>	658
<i>netus eiusq; historia</i>	188	<i>Centauri majoris sal</i>	678
<i>ravca urfina sal.</i>	672	<i>Centrodij sal</i>	678
<i>rodium salis armoniaci</i>	609	<i>Centrum fons mensura</i>	482.
<i>salis communis 607. salis en-</i>		<i>imaginarium binionis</i>	467.
<i>olevis</i>	608	<i>influum 495. mineralium</i>	
<i>rura quo modo intelligat</i>	233	358. <i>Monomachia</i>	484. <i>mu-</i>
<i>nglossa sal</i>	678	<i>di 667. operis</i>	296 <i>sapientia</i>
<i>urfa pastoris sal</i>	678	391. <i>Vers increatum</i>	467.
<i>uxi sal</i>	679	<i>veritatis certissimum</i>	477
C.		<i>Centri natura</i>	339
<i>Abala plena divini my-</i>		<i>Ceratio</i>	320
<i>steris</i>	546	<i>Cera elem</i>	657
<i>achymia</i>	587	<i>Cerevisia Martiana</i>	664
<i>acodamonum magia</i>	665	<i>Cervi cornu sal</i>	679. 680
<i>aisu imp. aurum ex auripi-</i>		<i>Cervi sanguinis sal</i>	680
<i>mento effusit</i>	39	<i>Charesolij sal</i>	674
<i>alernatio quid 184. in opere</i>		<i>Chaos artificiale 291. quid 286</i>	
<i>spagirico 425. minor 202</i>		<i>Spagiricum 418. Variis me-</i>	
<i>alernationis membra 497</i>		<i>du consideratur</i>	286
<i>alib. Regis locus de materis</i>		<i>Charitas quid 267. quando à</i>	
697		<i>seipsa incipit</i>	<i>ibid.</i>
<i>alor in arte chemica 179. du-</i>		<i>Chelidonia sal 671. succus ad</i>	
<i>plex in Alchemia 702. ter-</i>		<i>inveniendum lapidem ad-</i>	
<i>ram penetrans unda 699</i>		<i>hibitus</i>	513
<i>alor Mercurij</i>	566. 567	<i>Chemica ars monti compara-</i>	
<i>alor gradus triplex 48. ni-</i>		<i>ta 184. quidnam molitur</i>	
<i>mi effectum</i>	529	242. <i>quatenus dicatur locus</i>	
<i>alumniatores eius. filij sine</i>		121. <i>philosophorum</i>	344
<i>281. cur invehatur in artes</i>		<i>Chemia artis fundamentum</i>	
<i>et suos professores</i>	282	<i>primum 343. intelligendi</i>	
<i>anomilia sal</i>	669	<i>difficultas 356. praeceps dif-</i>	
<i>amphora elem</i>	621	<i>ficulata 359. praecepta ma-</i>	
<i>amphora probatio</i>	621	<i>xime utilia 189. scriptores</i>	
<i>ancer morbus 599. §32. quo-</i>		685	
<i>modo fametur</i>	662	<i>Chemica medicina. Vis in Ve-</i>	
<i>anones metallorū septem 558</i>		<i>get. manor. &c.</i>	26
<i>apillorum remedia</i>	638	<i>Chemica signata Poetarū</i>	20
<i>apunculus unda fiat</i>	487	<i>Chemicam artem lectura sola</i>	
		<i>neti-</i>	

I N D E X.

<i>neminem affequi posse</i> 263	<i>neranda</i> & <i>nutriendi</i> ho-
<i>quis repudiari</i> 72	<i>bet</i> 387. <i>nostrum</i> 307. <i>philo-</i>
<i>Chemica remedia in Regis</i>	<i>phorū</i> 247. 628. <i>qua</i> <i>virtus</i>
<i>Dania aula</i> 82	<i>attrahat</i> <i>virtus</i> <i>rerum</i> 29.
<i>Chrysis</i> 789	<i>quomodo</i> <i>rationem</i> <i>habet</i>
<i>Cimenta imperfectorum</i> 549	<i>materialia</i> & <i>forma</i> 286. <i>unde</i>
<i>Cimēctatio minerarū</i> 550. <i>par-</i>	<i>oriatur</i> 286. <i>rerum</i> <i>natur-</i>
<i>tis unius solis cum altera</i>	<i>lism</i> <i>Essa</i> 367. <i>triplex</i> 346
<i>luna</i> 552. <i>Volatilium corpe-</i>	436
<i>rum</i> 550	<i>Celis</i> & <i>Elementor</i> <i>sedes</i> 148
<i>Cimentatione metallorū</i> 548	<i>Consideratio</i> 296. <i>naturam</i>
<i>Cimisi oleum</i> 657	<i>nia</i> <i>creata</i> <i>participari</i> 666.
<i>Cinabari quidd</i> 535. <i>ex sulphu-</i>	<i>operatio</i> <i>in</i> <i>Elementis</i> 367
<i>re pulcherrima</i> 517	<i>Cognitio</i> <i>adepta</i> 243. <i>miseria</i>
<i>Cinabari minera</i> 533	<i>communis</i> <i>quid</i> <i>operetur</i> 246
<i>Cinnabarum Misiasen Voit-</i>	<i>Cognitionis</i> <i>ars</i> 245
<i>landia</i> 137	<i>Cognoscere</i> <i>se</i> <i>ut</i> <i>operetur</i> 244
<i>Cinnamomi oleum</i> 656	<i>Colobatio</i> 499
<i>Circulus errorū</i> 463. 467. 482	<i>Colchotar</i> <i>virrioli</i> 5265
<i>Circularis motus Physicoche-</i>	<i>Collectanea</i> <i>ex</i> <i>antiquis</i> <i>Scr-</i>
<i>mistarum</i> 340	<i>ptoribus</i> <i>de</i> <i>Alchem.</i> 768
<i>Claves operis chemie.</i> 781	<i>Color</i> <i>auri</i> & <i>argenti</i> <i>unde</i> 34
<i>Clavis philosophica</i> 293. 298.	<i>Colores</i> <i>quid</i> 290. <i>in</i> <i>artibus</i>
425. <i>quomodo</i> <i>extrahatur</i>	<i>Spagirico</i> 422. 423. <i>elemen-</i>
307	<i>torum</i> <i>in</i> <i>opere</i> <i>Chemie.</i> 76
<i>Clavis meditative philosophia</i>	<i>ex</i> <i>sale</i> <i>natura</i> 575. <i>sa-</i>
396.	<i>rum</i> <i>Spagirci</i> 444. <i>Lapl.</i>
<i>Cleopatra Chemica censies</i>	<i>philos.</i> 149. <i>maiores</i> 292. <i>vir-</i>
<i>ferentium una</i> <i>etiam</i> <i>absor-</i>	<i>rioli</i> 593
<i>buit</i> 27	<i>Colorum</i> <i>consideratio</i> 396
<i>Clypeus asinorum</i> 138	<i>gnificatio</i> 436. 437. 440.
<i>Coagulatio</i> 499. <i>Mercurij</i> 551	<i>Comet</i> <i>quid</i> <i>fit</i> 6
<i>Coagulationis materia Chemi-</i>	<i>Comparatio</i> <i>pulcherrima</i> <i>o-</i>
<i>ca</i> <i>annotat</i> 754. & <i>seqq.</i>	<i>poris</i> <i>ad</i> <i>heros</i> 262. <i>habet</i>
<i>Colum</i> <i>quid</i> 285. 287. 298. <i>etiam</i>	<i>stropum</i> 269. <i>Mercurij</i> <i>in</i>
<i>ornamentum</i> 285. <i>Chemis-</i>	<i>conjugib.</i> 380. <i>moralium</i>
<i>tarum</i> 345. <i>Elementum pu-</i>	<i>Chymistica</i> 269. <i>Naturam</i>
<i>rum</i> & <i>univm</i> 283. <i>extra-</i>	<i>Et</i> <i>Bore</i> 575
<i>hectis</i> <i>modus</i> <i>quid</i> 284. <i>in</i> <i>ar-</i>	<i>Congelatio</i> <i>quid</i> 211. <i>Mercurij</i>
<i>te</i> <i>Spagirica</i> 412. 419. 429.	366
<i>in</i> <i>quibus</i> <i>elementis</i> <i>natura-</i>	<i>Congregatio</i> <i>philosophorū</i> 31
<i>li</i> 279. <i>incorrupibile</i> 365.	<i>Coniugium</i> <i>di</i> <i>divinum</i> 318. <i>Ph-</i>
<i>metallorum</i> <i>quid</i> 312. <i>meta-</i>	<i>ta</i> <i>physicum</i> 128
<i>physicum</i> 385. <i>virtutum</i> <i>ge-</i>	<i>Conscij</i> <i>suspicionis</i> <i>se</i> <i>patris</i> 193
	<i>Consi-</i>

I N D E X.

<i>Consilium ingens</i>	245	<i>Corruptionis metallorum rotæ formula</i>	296
<i>Constantia mirum Exemplum.</i>	269. 448	<i>Cranij hominis oleum</i>	659
<i>Contradictiones Scriptorum in arte Alchemi.</i>	724	<i>Creatæ à natura tribus principijs compactæ</i>	508
<i>Contraria contrariis curanda</i>	465	<i>Creatio mundi juxta Moysen</i>	331. rerum occulta quomodo
<i>Contrariorum in homine mira conjunctio.</i>	233	<i>do</i>	247. quomodo secreta
<i>Corallorum liquor</i>	649. tintura	<i>ibid. quomodo à Deo instituta</i>	666
	623	<i>Creationis mundi principium</i>	335
<i>Coralli tintura</i>	272. Oleum eius	<i>Creatura intellectiva sensitiva, vegetativa unde & ex quibus</i>	698
<i>Cornu divortij</i>	468	<i>Croci Venenum</i>	79
<i>Corpus in Alchemia</i>	740. in arte Spagrica	<i>CrySTALLI liquor</i>	650
	425. diligere in anima quid	<i>CrySTALLORUM oleum</i>	623
	234. ex ijs primo componitur in qua ultimo solvitur	<i>CrySTALLORUM preparatio</i>	650
	100. imperfectum & immundum apud Philo.	<i>CrySTALLUS in hyacinthum mutatus</i>	584
	164. Mercurio, Sulphure & Sale constans	<i>Cuprum quomodo fiat</i>	590. non facile comburitur
	508. mortem cur timeat	<i>253. in plumbum transmutandi modus</i>	560
	258. minus quid	<i>Curiositas necessitatem suppressit</i>	255
	292. qua via trahatur in Esse sulphureum	<i>Cutis remedia</i>	727
	274. quomodo reducatur in materiam primam		
	274. vincendi ratio certissima		
	263		
<i>Corpora duo in minerali</i>	572. mineralium imperfecta		
	587. naturalia perfecta cur non materia esse possint in Alchemia		
	768. 769. non solum elementis constare		
	209		
<i>Corporis bona dispositio duplex</i>	232. dimensiones		
	199. facultas unde proveniat		
	232. quid ibid. cum horto comparatio		
	434. Padagogus		
	262		
<i>Corruptio Chémica</i>	198		
<i>Corruptionis rotæ</i>	296. differentia		
	198. in homine causâ		
	274		
		<i>D</i>	
		<i>Auci Cretici (Beerwurth) sal</i>	673
		<i>Decanus</i>	176. annorum 659
		<i>Decomposita elementa</i>	374
		<i>Democriti locus de Mercurio</i>	776
		<i>Democriti locus de Meteoris</i>	692
		<i>Dentium remedia</i>	638. 659
		<i>Desperatorum cura</i>	628
		<i>Destructionis operis cognitio</i>	294.
		<i>Diatæ Galénica in atrophis</i>	77
		<i>Dialogus Apologeticus de præstantia Chémicorum medicament.</i>	70
		<i>Ecc</i>	
		<i>Diapho-</i>	

I N D E X.

<i>Diaphoreticum argēum</i> 630.	<i>Spagirica</i> 429. <i>Composita</i>
<i>aurum</i> 627. 652	<i>qua</i> 198. <i>corporum quae</i>
<i>Digestio quid</i> 289. <i>in arte</i>	<i>destillanda</i> 442. <i>duo in arte</i>
<i>Spagirica</i> 421	<i>Chemica</i> 739. <i>Et cetera</i>
<i>Digestiones graduales</i> Lulii	<i>quatenus discantur dif-</i>
175	<i>ferentia</i> 365. <i>dupliciter con-</i>
<i>Diligere animam</i> 402	<i>siderata</i> 436. <i>formam ob-</i>
<i>Dimensiones Chemistarū</i> 200	<i>tere fortissimum</i> 494. <i>for-</i>
<i>Dioclesianus Imp. libros Che-</i>	<i>mam non edunt</i> 493. <i>mate-</i>
<i>micos exurit</i> 19	<i>riales Et instrumentis</i>
<i>Dionysij Zachari opusculum</i>	<i>differunt</i> 497. <i>mercantia</i>
<i>de Alchemia</i> 710. <i>methodus</i>	457. <i>metallorum</i> 537. <i>sub-</i>
<i>legendi philosophorū libros</i>	<i>sumuntur</i> 192. <i>per se</i>
722. <i>Experientia in Alche-</i>	<i>nihil generant</i> 226. <i>princi-</i>
<i>mia</i> 714. <i>Et seqq.</i>	<i>palia duo</i> 196. <i>quatenus de-</i>
<i>Dissolutio quid</i> 288. <i>in arte</i>	<i>cantur patenti</i> 465. <i>que</i>
<i>Spagirica</i> 420. 426. 436. <i>ma-</i>	<i>tior non sunt in prima</i>
<i>ter</i> 294	<i>materia</i> 692. <i>qui sunt</i>
<i>Dissolutionis consideratio</i> 296	196. <i>Simplicia quae</i> 192. <i>sunt</i>
<i>Dispensator naturalis Mine-</i>	<i>in quodis individuis</i> 279.
<i>ralium</i> 575	<i>tripartita</i> 374
<i>Dispositionis artificiosa tres</i>	<i>Elementorum arbor restant</i>
<i>partes</i> 237	471. <i>Consideratio</i> 296. <i>de</i>
<i>Dissimilitudo creaturarum</i>	<i>terra difficilissima</i> 158. <i>Sep-</i>
<i>unde</i> 503	<i>ratio</i> 283. 297. <i>separatio</i>
<i>Distillatio succorum</i> 217	<i>rorea quorundam</i> 519. <i>Sep-</i>
<i>Dualitas morbus</i> 469. <i>mors est</i>	<i>ratio vera</i> 274. <i>per hanc</i>
357	<i>impossibilis</i> 520. <i>Separat</i>
<i>Duolum admirabile montis</i>	<i>Gulgarum</i> 274. <i>triplicem in</i>
<i>Et corporum</i> 234. 472. <i>Et</i>	<i>temperatura Et confectio</i>
<i>seqq.</i>	<i>no unde</i> 236. <i>unio</i> 31
E.	<i>Elitropia unde conficiantur</i>
E <i>Bulifal</i> 679	<i>Elixir</i> 17. 22. 26. 116. 117.
<i>Ecclesiast. 12 locis illustra-</i>	129. 130. 164. 171. 437. 607.
<i>tum</i> 100	<i>unde fiat</i> 23. <i>Elixir melle</i>
<i>Efficacia quid</i> 266	644
<i>Electrum quid</i> 586. <i>minerale</i>	<i>Elixiris Et lapidis differentia</i>
<i>duorum ejusmodi corporum</i>	297. <i>mira proprietates</i> 139
<i>mixtura</i> 529	<i>Embryonatum Spagiricū</i> 584
<i>Electrisolutionis septemarius</i>	<i>Sulphuris</i> 104.
<i>numerus competis</i> 528	<i>Empedocles in Aërem se pro-</i>
<i>Elementum unius generis po-</i>	<i>tyciens</i> 38
<i>test fieri aliorum</i> 528	<i>Emplastrum ad cancerum</i>
<i>Elementa quid</i> 288. <i>in arte</i>	<i>mandum</i> 662
	<i>Enoch</i>

I N D E X.

<i>Enoch Hermes dicitur</i>	723	<i>quando ferrum desit</i>	255
<i>Ens primum metallorum</i>	534	<i>Fidei comprobatio</i>	267. <i>Stimulus</i>
<i>Epilepsia</i>	399	<i>luc</i>	<i>ibid</i>
<i>Error in lapidis indagatione</i>	688	<i>Fimus cognoscenda Veritas</i>	265. <i>operum quid</i>
<i>Error varius de igne simplici</i>		<i>Firmamenti influxus quid</i>	495
<i>Chemistorum</i>	501.502	<i>significatio</i>	345
<i>Errores artificum</i>	297	<i>Fixatio</i>	320
<i>Erroris Via</i>	256	<i>Fixionis in sua minera metalli descriptio</i>	550
<i>Esse & nasci differunt</i>	368	<i>Fixum Volatile</i>	382
<i>Essentia quinta</i>	374.443.751	<i>Flores Antimonij</i>	616
<i>Evacuatio quid 287. in opere Spagrico</i>	426.447	<i>Flos auri Hermetis</i>	742
<i>Eva propria numerus</i>	465	<i>Flumina fructus elementi aquae in mari moriuntur</i>	573
<i>Euphrasia sal</i>	678	<i>Fluvius de caelo affluens</i>	258
<i>Eupatorij sal</i>	675	<i>Femina metalli mortua</i>	524
<i>Examina Vitrioli</i>	581	<i>Feniculi montans sal</i>	673.
<i>Experientia quid</i>	197	<i>Gulgaris sal</i>	<i>ibid.</i>
<i>Experimenta quadam in Chemia frustrata 134. & seqq.</i>		<i>Factorum, per destillationem, operationum correctio</i>	219
<i>Externus homo quid</i>	232	<i>Ferus quid 227 spagricus</i>	420
<i>Extrema mineralia quae metallorum</i>	213. 773	<i>445.</i>	
<i>Extremum secundum, quid</i>	286	<i>Ferri spagrici generatio</i>	449
<i>Exethielis Proph. locus de auro Chemico</i>	10	<i>Fontanum sal</i>	577
F.		<i>Fons Chemia</i>	750
<i>Faba Pythagora</i>	41	<i>Fons in Ungaria ex Vitriolo virginem ducens</i>	581
<i>Fabrum spiritum sal</i>	669	<i>Fontes in lapides res transformantes</i>	497
<i>Fabri naturalis & ferrarij comparatio</i>	372	<i>Fonium scaturigenas ex Marti</i>	349
<i>Falsitas quid</i>	240	<i>Forma in arte spagrica</i>	419.
<i>Fatuus quis</i>	234	<i>425. 429. 430. 436. 437.</i>	
<i>Fermentatio quid</i>	292.313	<i>Calum quid 346. generalis in metallis 202. minor quid 293. mortua quid 302. natura quid 196. quatuor elementorum 374. quomodo magisterium ingredi debeat 287. quadruplex 298. triplex 302. regum quid</i>	288
<i>Fermentum in arte Spagrica 423. 436. 457. compositum 312. 447. simplex 312. 447</i>		<i>Forma consideratio 298. Virtus</i>	
<i>Fermentationis consideratio</i>	296	<i>Ecc 2</i>	<i>& effi-</i>
<i>Ferrigna lamina</i>	500		
<i>Ferum in caprum transmutare 582. transmutandi modus 560. in plumbum</i>	560		
<i>Fex aceti</i>	679		
<i>Fides quid 266. inter homines</i>			

I N D E X.

<i>Efficacia</i> 595. <i>universa</i>	<i>quid</i> 199. <i>Spagirica</i> 421. <i>de</i>
<i>in efficacia</i> 204. <i>metallica</i>	<i>pliciſter conſideratur</i> 45
<i>unde creata</i> 700	<i>humana cur poſſiſſimum</i>
<i>Formarum generationes</i> 196.	<i>Generāda putatur</i> 248. <i>mi-</i>
<i>ſeparatio ordine naturali</i>	<i>neralium</i> 569. <i>rerum</i> 20
<i>Est ſpagirica</i> 493	<i>Generationem extra ſe non</i>
<i>Formacum in officina Chemica</i>	<i>fieri, nō tamen in ſeipſa</i> 24
<i>nominata</i> 75. 180. <i>Varia com-</i>	<i>Generationis cauſa</i> 278. <i>natura-</i>
<i>ſtructio & ſerorumque</i> 206.	<i>lis a reſſicialis</i> 697. <i>conſi-</i>
<i>ſeqq.</i> 679	<i>deratio</i> 296. <i>medica cum</i> 296
<i>Fraxini ſal</i> 679	<i>rata unde ſumas exordium</i>
<i>Frequentia quid</i> 262	<i>ibid.</i>
<i>Fructus mineralium</i> 572	<i>Generaciones in terra, meteo-</i>
<i>Fulgo Vera duplex</i> 779	<i>ricis non abſumit</i> 366
<i>Humaria ſal</i> 675	<i>Genus generaliſſimum rerum</i>
<i>Furni accioſiſſus</i> 216	<i>creatarum</i> 366
<i>Furnorum genera in arte Che-</i>	<i>Genera generaliſſima tria</i> 366
<i>mica</i> 180	<i>Gentiles carent eo quod do-</i>
<i>Furnus ſecretus</i> 180	<i>cent</i> 152
G.	<i>Gentiliū doctrina falſiſſima</i>
<i>Galenus Moſen ridet</i> 98	<i>152. ſectatores cur non intel-</i>
<i>Galeni ſententia de ſalē</i>	<i>ligant arcana Dei</i> 279
681	<i>Gefnerus oleum & ſtrioh com-</i>
<i>Galeni vitia</i> 91	<i> mendat</i> 33
<i>Galenicus idololatra conſuſus</i>	<i>Gignere in quo impoſſibile,</i>
98	<i>in quo autem neceſſe</i> 24
<i>Galyopſis ſal</i> 695	<i>Gilberti Cardinalis ſintra</i>
<i>Gariophyllorum oleum</i> 659	<i>ex album. & ſirell. ſerum</i>
<i>Geber Chemiam definiſit &</i>	514
<i>locupletavit</i> 98	<i>Gingidij ſal</i> 674
<i>Geber locus de materia con-</i>	<i>Gladus ſuſpenſus</i> 154. <i>in Chri-</i>
<i>grua lapidis</i> 688. 794. <i>de &</i>	<i>ſtum mutatus</i> 154. <i>in lu-</i>
<i>medicina Chemica</i> 25. <i>ſophi-</i>	<i> mum conſerſus</i> <i>ibid.</i>
<i>ſtica de preparacione lapi-</i>	<i>Globus terra</i> 556
<i>dis</i> 516	<i>Gradatio per aquam ſor-</i>
<i>Gehameum coniugium</i> 546	<i>tem</i> 553. <i>per liquorem</i> 553
<i>Gemma ſal</i> 680	<i>554. per oleum</i> 553
<i>Genealogia mineralium</i> 568	<i>Gradationes metallorum</i> 552
<i>Geuſta ſal</i> 670	<i>Gradus ſcala tranſmutati-</i>
<i>Gentiana ſal</i> 670	<i>onis ſeptem</i> 497
<i>Georgij Galli Schnebergens ju-</i>	<i>Gracorum & variis Egyp-</i>
<i>dicum de Antimonio</i> 616	<i>cam medicinam corruptam</i>
<i>Gemmarum liquores</i> 624	<i>496. cū ſpagirio cōteruſis</i>
<i>Generatio quid</i> 289. <i>Chemica</i>	<i>de ſeparacione formarū</i> 44

I N D E X

<i>Traci libri chemici</i>	19.20	<i>de terra ab igne separanda</i>	
<i>Traci omnium artium corru- prores</i>	547	<i>explic.</i>	386
<i>Tranata in torrentibus</i>	588	<i>Hermes preparatio salis pe- regrinorum</i>	611
<i>Granatorum oleum</i>	623.650	<i>Hermes Tabula Smaragdi- na</i>	362
<i>Tranum frumenti cadens in terram</i>	355	<i>Hesperides qui fuerint</i>	19
<i>Gratia tempus</i>	154	<i>Hiera Galeni</i>	80
<i>Trasiola Vel Gratia Des sal</i>		<i>Hieroglyphica Aegyptiorum descriptions</i>	510
670		<i>Hippocratis medicina rudis</i>	
<i>Grillus, Vel Grilla</i>	582	91. <i>Vitia</i>	ibid.
<i>Guaiaci lignis sal</i>	679	<i>Hircini sanguinis sal</i>	681
<i>Guilhelmi Parisiensis locus de hominis creatore</i>	696	<i>Historia Bragadani</i>	188
<i>Gumma Philosphorum</i>	312	<i>de Monacho alchemista oc- ciso</i>	188
H.		<i>Homerus</i>	545
H <i>Ereditas a parētibus pri- ma</i>	241	<i>Homo ad ultimam suam ad- ducitur materiam</i>	275
<i>Hecla Islandia mons.</i>	112	<i>cur ad vile magis promus quam ad preciosum</i>	244
<i>Holsas Artista</i>	537.582	<i>cur brutis irregularior</i>	248
<i>Hellebori nigri preparatio</i>	658	<i>cur celi terraque filius sit</i>	274
<i>Hellebori sal</i>	677	<i>cur omnium excellentissi- mum opus</i>	248
<i>Heracliti locus de anima im- talli</i>	18.34	<i>diversimode judicandus</i>	274
<i>Herba fortis sal</i>	675	<i>in duo numeratur</i>	396
<i>Hermes Trismegistus</i> 8.	359.	<i>in quem finem creatus</i>	460
504.713		<i>in quid res omnes mundi transmutare noverit</i>	274
<i>cur Trismegistus dictus</i>	262.	<i>intra se potest, quod extra se</i>	274
385.545		<i>naturaliter separatur in aurum</i>	ibid.
<i>a Trithemio explicatus</i>	378	<i>quidam a principio fue- rit</i>	ibid.
<i>Et seqq.</i>		<i>quomodo Et quando domi- nari possit astris</i>	274
<i>instaurator artis chemisti- ca</i>	684.713	<i>quot partibus potissimum constet</i>	232
<i>Hermetica doctrina scopus</i>	361.	<i>ut convertatur ad Deum</i>	396
<i>Hermetis dictum de Mercurio</i>		<i>Hominem cur odia habeat pro- pria substantia</i>	274
510. locus explicatus	369		
<i>male interpretatus</i>	383		
<i>locus de fermento</i>	518		
<i>de genealogia spagirica proli</i>	392		
<i>de lapide vero</i>	729		
<i>de Ur superior. Et inferior.</i>			
<i>explic.</i>	383		

I N D E X.

<i>Homini comparatio ad escā</i>		<i>materia substantia unū qđ</i>	
<i>Vel fomitem</i>	274	<i>702. an plus absumat quā</i>	
<i>Conditionū differentia</i>	233	<i>generet</i>	373
<i>suū</i>	245	<i>externa & interna</i>	78
<i>media materia qua</i>	274	<i>in centro terra originem ha-</i>	
<i>principium domesticū</i>	101	<i>bens</i>	347
<i>principium duplex</i>	ibid.	<i>insensibilis radiorum solis</i>	
<i>Homines cur brevioris Vita</i>		<i>per Crystallum operatur</i>	500
<i>quam olim</i>	461	<i>lapidis</i>	448
<i>Mortis & corporis comparatio</i>		<i>Philosophicam</i>	multiplex
	433		503
<i>Hoffes severas qui</i>	257	<i>quodvis occultum infans</i>	
<i>Humanarum inclinationum</i>		<i>ut claudis</i>	570
<i>supremi duces</i>	473	<i>Ignis bina media</i>	196
<i>Humanum corpus unde ori-</i>		<i>cognitio in arcebus</i>	178
<i>ginem trahat</i>	97	<i>conatus</i>	197
<i>Humiliationis nostra myste-</i>		<i>diversitas & usus</i>	211
<i>rium raro consideratū</i>	243	<i>duplex</i>	197
<i>Humores quatuor infidelium</i>		<i>duplex duplex officū</i>	197
<i>Medicorum</i>	464. 470.	<i>Elementaris potentia qua</i>	
<i>Hyacinthus quomodo offingit-</i>			227
<i>ur</i>	487	<i>lapidis ex quib. 313. in arte</i>	
<i>Hydrargyrum Hispanicū</i>	136	<i>magisteriū in quo consistit</i>	
<i>Hydromeli acetum</i>	664	<i>382. per quid accedatur</i>	274
<i>Hydromeli preparatio & u-</i>		<i>Ignium genera quatuor</i>	180.
<i>suū</i>	663	<i>varietas</i>	179. <i>subiecta va-</i>
<i>Hydropicus morbus</i>	599	<i>ria varietas habens operati-</i>	
<i>Hyle</i>	26	<i>vet</i>	429
<i>Hymen Luthi</i>	731	<i>Imaginationes quomodo ex-</i>	
<i>Hyperconus sal</i>	669	<i>ministranda</i>	479
I.		<i>Imaginationis effectus</i>	varii
<i>Idaē monarchia triadū</i>	483	<i>& efficacia</i>	245
<i>Idolum quūq; suū</i>	260	<i>Imago Dei quid</i>	239
<i>Idria minera in confusibus</i>		<i>Imitatio natura per artem</i>	
<i>Carnia</i>	136.		278
<i>Ignis & aqua principem locū</i>		<i>Imperatoria sal</i>	671
<i>obtinēt</i>	498	<i>Impurum quid</i>	270
<i>Ignis aquam in se convertens</i>		<i>Inceratū quid</i>	295. <i>Spagius</i>
	373		427
<i>athavarie</i>	501	<i>Inclinationes humana quom-</i>	
<i>in arte qualis esse debeat</i>		<i>do juxta planetas con-</i>	
	702.	<i>scenda</i>	471
<i>in Chemia multiplex</i>	46	<i>Inclinationum humanam</i>	
<i>chemicorum simplex</i>	501 de	<i>duces septem.</i>	473
			Inducta

vidicia artificij 304
vidigni qui sint in arte che-
mica 266
vidididuum quid 227
videntis cuius solidior reddi-
ta sale inperfo 605
vidiriositatem causa maxima
 256
vidgenium magnum quid a-
puad Hermetem 382
vidmicio in omnibus 259
in natura qui 234
vidmimum operis quid 300
vidta aterna quod 258
vidstrumenta Alchemia 356
vidvisibilia & localia 303
vidstrumentum Chemicum
quid 210. *quoruplex* 206.
natura quid 210. *quoruplex*
 210. *proprium Spagirorum*
 381
vidintellectus quid 232. *vidofficium*
ibid.
vidInternus homo quod 232
vidIoann. de Rupe scissa fabula de
lapide albo & rubeo 316
vidIocus natura & proprietates 561
Spiritus 523
vidVires in medicando 631
vidIrrigatio per vidam aquam
 269. *qua hac fit* *ibid.*
vidIter vidvium illud quod optio-
nis dicitur 249
vidIupiter oleum 657
vidIupiter aer & ventus 455. *vidre-*
ligionum dux 473. *vidSpagiri-*
cus 378
vidIuriconsultorum de Alchemia
vidiudicia & responsa 48. &
seqq.
vidIus Alchemia 48. *vidusque ad*
 64
vidIuventutem quemadmodum recupera-
nda 628

L *Ac gallinaceum* 42. *vidphilo-*
sophorum 742. *vidvirginis*
 451. 513
Lapis quid 295. 306. 313
Lapis philosoph. 541. 619. 667.
quid fit ejuusq; virtutes 116.
animalis 313. *cur distinetur a-*
nimalis, vegetabilis, mineral.
 22. *cur animalis dicatur*
 167. 515. *vidmineralis* 313. *vidunde*
ibidem. cur mineralis di-
catur 170. *vidmixtus* 315. *vidve-*
getabilis 314. *cur tam va-*
ria habeat nomina 130. *vidpro-*
prium nomen non habet 159
in omni re & ubique in-
venitur 171
Lapis philos. comparatur ani-
malibus 146. *vidaquis fortis-*
bis 149. *vidCaelo* 150. *vidcoloribus*
 240. *vidGummis & resinis* 148
vidhomini 144. 167. *vidHumido om-*
nini 149. *vidimagibus & fi-*
guris 147. *vidMare & flumi-*
nibus 149. *vidmediis minerali-*
bus 148. *vidmesullis* 148. *vidOleo,*
pinguedinis 150. *vidomnib. re-*
bus elementatis 143. 690 146
vidSalibus & aluminib. 149.
vidSiccis omni 150. *vidThersaca &*
vidmedicina 147. *vidVegetabili-*
bus 147. 169. *vidVenenis &*
vidreprobis 174. *vidVento & va-*
poris 150 *vidVolatilibus* 146
Lapidis philosophici abbrevia-
tio 313. *vidcomplementum* *ibid.*
vidcolores varij 47. *videx vera*
vidmateria fabricatio 525. *vidfor-*
mandi modus & norma
 298. *vidinvidetio multa errorib.*
vidobscurata 252. *vidmateria* 155.
 159. 164. *vidmateria varia*
videfficit 44. 164. *vidmaximo-*
mura
 Eec 4

I N D E X.

<i>pinum</i> 529. <i>minoris practica</i> 301. <i>massivitate tempus</i> 380. <i>opus quatuor annis temporibus assimilatur</i> 151. <i>practica</i> 304. <i>practica praeteris excellentiss.</i> 303. <i>principia tria</i> 116. <i>regimen & operatio</i> 173. <i>Varia nomina</i> 145. <i>& seq.</i> 156. 512. <i>Varia significata</i> 116. 117. 144. <i>usque</i> 47	<i>Lili Alchemia & Medicina</i> 536
<i>Lapidem renium comminandum</i> 657	<i>Limbecamenta dealbata</i> 642
<i>Lapidem philosoph. extruere ex ovis</i> 687	<i>Liquor corallorum</i> 624. <i> sulphuris duplex</i> 54
<i>Lapides philosophici duo</i> 686	<i>Liquores gemmarum</i> 621
<i>Lapides pretiosi</i> 556. <i>Chemica arte effici</i> 26. <i>tria continent</i> 625	<i>Liquoris gradatio</i> 553. <i> aquae gradatio</i> 554
<i>Lapidum pretiosorum structura</i> 485. <i>plurimum in unum reductio</i> 319	<i>Liquorum concretorum tria genera</i> 220. <i>destillatio sicc.</i> <i>ebullientia & destillatio</i> 220
<i>Lapidi Adamici compositio</i> 529	<i>Ligustici seu Legustici sal</i> 672
<i>Lapidis reperti in spogis sal</i> 680	<i>Locus Chemicus quatuorplex</i> 206. <i>proprium Chemicarum quis sit</i> 206. <i>quatuor naturalia</i> 557
<i>Lapis Iudaicus</i> 623	<i>Lucta continua</i> 257
<i>Lapis mixtus ex quo fiat</i> 487	<i>Lues Venerea curanda</i> 601
<i>Lapis phrygius</i> 87	<i>Lullius in luce Mercurium</i> 764. <i>in magna naturali</i> 761. <i>in reperiario</i> ibid.
<i>Lapis terra foliata</i> 458	<i>Lumen perlarum</i> 309
<i>Lapidum & metallorum generatio</i> 356	<i>Luna non patitur defectum</i> 367. <i>constantia dux</i> 473. <i> & mater rerum</i> 376
<i>Lapidum materia prima</i> 201	<i>Luna terra</i> 600
<i>Lappa majoris oleum</i> 657	<i>Luna natura & propria</i> 564
<i>Lapsus primi hominis</i> 408. 476	<i>Luna Vera preparatio</i> 690
<i>Latini libri Chemicis</i> 19	<i>Lux & Lumen differunt</i> 350
<i>Laudanum opiatum</i> 651	<i>Lux Vita idea</i> 350
<i>Legum tempora</i> 154	M.
<i>Leorubens, & Viridis</i> 608	<i>Magia quid</i> 665. <i>auspiciata</i> 665. <i>ex deo generatio orta</i> 484
<i>Liberalitatis Dea primum exemplar.</i> 243	<i>Magi qui Christum adorant</i> 546
<i>Libri Chemicis</i> 128. 132. 139. <i>&c.</i> <i>Arabice, graece & latine scripti qui desiderantur</i> 20	<i>Magisterij totius finis</i> 310
	<i>Magisterij de dissolutione</i> 771
	<i>Magistri Henrici confessoris operatio circa lapidum generationem operatio</i> 67

I N D E X.

<i>mes lapis</i> 439. <i>animatus</i>	<i>preparatio</i> 382. 519. <i>prepara-</i>
4	<i>randi modus</i> 429. <i>subjectū</i>
<i>gnesa corpus</i> 778. <i>opera-</i>	<i>ultimum quid</i> 274
<i>iones</i> 784. <i>synonyma</i> 778	<i>Materiam balsami perpetui</i>
<i>ius perfectum quid</i> 292	<i>inveniendi varij errores</i> 512
<i>oris perfecti consideratio</i>	<i>Mathiolus laudat ansimonij</i>
96	616
<i>lum homini proprium</i> 407	<i>Marrimonij nexus</i> 428
<i>ne & Vespere quid notent</i>	<i>Marrimonium philosophici la-</i>
43	<i>pidis</i> 529
<i>rcassarum colores</i> 587. <i>Sa-</i>	<i>Matrix philosophica</i> 506
<i>urni quinta essentia</i> 619	<i>Media in opere Spagirico</i> 425.
<i>rgassarum quinta essen-</i>	432. 436. <i>mineralia qua</i> &
<i>sa</i> 622	<i>curita & occentur</i> 205
<i>rtilium Ficinum de tempe-</i>	<i>Medicamentorum chemicor-</i>
<i>ramonto</i> 456	<i>rum praestantia</i> 70. & <i>seqq.</i>
<i>rtagnon</i> 512	<i>differentia</i> 260
<i>rtu effectus in medicina</i>	<i>Medici duplices</i> 99. <i>insulse ar-</i>
532. <i>natura & proprietas</i>	<i>tem in Vegetabilib. funda-</i>
62	<i>runt</i> 522
<i>rti mollitiē conciliare</i> 309	<i>Medico peregrinationem esse</i>
<i>rtet chemica quid</i> 201	<i>necessariam</i> 105
<i>rteria quid</i> 196. 298. <i>Chemi-</i>	<i>Medicina corporis humani ex</i>
<i>corum in animalib. nō qua-</i>	<i>aurochem.</i> 748. <i>ex minera-</i>
<i>renda</i> 515. <i>in opere Spagirico</i>	<i>libus mixtis vegetabilibus</i>
405. 435. 437. <i>lapid. philos.</i>	443. <i>perfecta</i> 528. <i>perfecta</i>
155. 159. 166. 446. 508. 509.	<i>septem requirit iuxta Hip-</i>
<i>lapidis per electrum</i> 525. 526	<i>pocrat. 92. tempore Hippo-</i>
<i>metaphysica quid</i> 286. <i>mi-</i>	<i>crati qualis</i> 75. <i>triplex.</i> 226.
<i>nor quid</i> 293. <i>philosophica</i>	237
<i>in genere</i> 508. <i>phibosphorū</i>	<i>Medicina artis definitio apud</i>
<i>unica</i> 520. <i>prima quid</i> 275.	<i>Galenicos insufficiens</i> 92. <i>de</i>
<i>prima metallorum qua di-</i>	<i>electro dosis</i> 528. <i>finis</i> 335.
<i>catur</i> 312. <i>prima & ultima</i>	<i>fundamentum in electro</i>
<i>mineralium</i> 575. 571. <i>quot</i>	<i>527. origo</i> 592
<i>modis consideretur</i> 286. <i>re-</i>	<i>Mediatricum studium</i> 405
<i>rum ultima quid</i> 275. <i>tin-</i>	<i>Medium conjungendi Mercu-</i>
<i>ctura</i> 535. <i>Vera in Alchemia</i>	<i>riū cū prima materia</i> 447
735. 736. 737. 742. 751. 760.	<i>extrema conjungens</i> 447
784.	<i>in opere subtilissimū</i> 296
<i>ateria & forma Spagirici la-</i>	<i>quid</i> 311. <i>Melissa sal</i> 670
<i>pidis proportio</i> 520	<i>Melissa sylvestris sal</i> 675
<i>ateria consideratio</i> 396. <i>po-</i>	<i>Mellis elixir</i> 644
<i>tentia unde</i> 196. <i>Spagirica</i>	<i>Membra quid</i> 233
	<i>Ecc</i> 5 <i>Meme.</i>

I N D E X.

<i>Memoria quid</i>	233	<i>transmutatum in m</i>	
<i>Memoria praesertorum cau-</i>		576. <i>Vegetabiles</i>	420
<i>sa ibid. radix excellens</i>		<i>tab. quomodo dicantur</i>	
<i>ma</i>	<i>ibid.</i>	<i>on duabus substanti-</i>	
<i>Menstruum quid</i>	298. <i>in hac</i>	<i>ura</i>	
<i>arte quid</i>	298. <i>Lullii</i>	<i>Mercurij Frisvogestii loci</i>	
<i>41. resolu-</i>		<i>lapide philos. 510. de lap-</i>	
<i>bile quid fit ibid. reso-</i>		<i>animali</i>	
<i>lutivum quid ibid. Vegeta-</i>		<i>Mercurij actus in tartaro</i>	
<i>bile & resoluibile</i>	438	441. <i>calor & congelatio</i>	
<i>Mendaciorum pallium</i>	242	<i>congelatio 550. calor in</i>	
<i>Mens cur non metuas mortem</i>		<i>Mercurij 703. comparatio ad ce-</i>	
258. <i>petenda & exercenda</i>		<i>rum 365. Diaphorismus</i>	
237		<i>extrahendi modus 310. in</i>	
<i>quid</i>	232	<i>medicina abusu 600. na-</i>	
<i>quando bene recipitur</i>	233	<i>tura 567. opuntia 441.</i>	
<i>quando fit</i>	<i>ibid.</i>	<i>proprietates 561. spiritus 581.</i>	
<i>unde</i>	236	<i>Varietates in mineralibus</i>	
<i>unde oriatur</i>	246	575.	
<i>unita ex duobus</i>	258	<i>Mercurius & sulphur met-</i>	
<i>Mentem promovens medica-</i>		<i>ria metallorum</i>	51
<i>mentum</i>	237	<i>Mercurium coagulare</i>	570
<i>Mentis efficacia</i>	225	<i>solidandi, congelandi,</i>	
<i>occasio unde procedens</i>		<i>mortificandi ratio 570.</i>	
<i>ibid. repurganda methodus</i>		<i>extrahendi modus 442. per</i>	
<i>a malis cogitationibus</i>	262	<i>an figore vel calore</i>	
<i>speculari & potestas</i>	242	<i>fitur 565. quibus & in</i>	
<i>Mercuriales in homine liquo-</i>		<i>causam</i>	54
<i>res</i>	105	<i>Messum mineralium</i>	51
<i>Mercuriales hominis partes</i>	105	<i>Metalla a natura</i>	
<i>Mercurium quid</i>	600	<i>perfecta & imperfecta</i>	
<i>Mercurium evocatus 78. ex</i>		<i>centro & vicinaria</i>	
<i>tartaro 310. mortificatus</i>		<i>metam excusavit</i>	
<i>745. omnium rerum rece-</i>		<i>lapides versa 198. 578. e-</i>	
<i>ptaculum 600. philosopho-</i>		<i>omnia ad aurum & natura</i>	
<i>rum 510. 599. ejus in medici-</i>		<i>ordinata 726. plantarum</i>	
<i>na usus 599. Planeta Me-</i>		<i>nomina sortita 204. qui-</i>	
<i>chanicarum dux 473. pri-</i>		<i>rendi modus & locum 572.</i>	
<i>mius lacum tenet in me-</i>		<i>quinque frigida 566. 571.</i>	
<i>tallis 570. ex quatuor ele-</i>		<i>septimum generant 544.</i>	
<i>mentis compastus 699. Sen-</i>		<i>septem numero 590. unde</i>	
<i>sualis 387. Solis corpus 522.</i>		<i>dicta 33. ut membris</i>	
<i>Sperma Solis & Luna 509.</i>		<i>visum. proficit</i>	44
<i>Sulphureus Paracelsi 345.</i>		<i>Metallica essentia omnium</i>	204

I N D E X.

<i>magis durabiles</i>	511	<i>cali varia</i> 413. gradus mul-	
<i>callicarum virtutum cau-</i>		<i>tiplex</i> 776. <i>quadruplici</i> fi-	
<i>ca</i>	202	<i>gnificatione</i> 436. <i>quibus fiat</i>	
<i>calorum ductilium prin-</i>		288	
<i>cipia</i>	43	<i>Mixtionum consideratio</i>	203
<i>calorum extrema</i> 773. <i>gra-</i>		<i>Mixtione planetarum inter</i>	
<i>uationes</i> 552. <i>humiditas</i> 732.		<i>se variatur lapidis conditio</i>	
<i>effusio per se</i> 217. <i>ini-</i>		310	
<i>sum Mercurius</i> 570. <i>ma-</i>		<i>Monarchia triadis idea</i>	484
<i>teria prima</i> 202. <i>princi-</i>		<i>Moneta metallica in lapidem</i>	
<i>porum triplex status</i> 201.		<i>mutata</i>	496. 556
<i>morundam generatio</i> 37.		<i>Monomachia centrum</i>	484
<i>eprem canones</i> 599. <i>sper-</i>		<i>Morbis quid sit</i> 457. <i>Neapoli-</i>	
<i>na</i> 98. <i>usus in medicina</i>		<i>tatum</i> 601. <i>omnis ex una ra-</i>	
56.		<i>dice, sic medicina</i>	468. 50
<i>callum ex coebelis</i>	587	<i>Morbis omnium orago</i> 332	
<i>callum & lapis ut diffe-</i>		<i>Morbi à Paracelso per similitu-</i>	
<i>rent</i>	381	<i>ram sanati</i>	628
<i>crocosmus primo vir fabre-</i>		<i>Morbi non curantur, sed ex-</i>	
<i>factus, non opus integrum</i>		<i>pelluntur</i>	465
525		<i>Morbi expulsi a re philosoph.</i>	
<i>crocosmus vocatur lapis</i> 515		631. <i>antimonio preparata</i>	
<i>imortalia quid</i> 201. <i>ex quibus</i>		616. 617. <i>argento philosoph.</i>	
<i>generantur</i> 201. <i>ut corpori</i>		630. <i>auro diaphoretico</i> 652.	
<i>humano proficiat</i>	74	<i>auro philosophorum</i> 626.	
<i>imortalia & metallica re-</i>		<i>auro porabili</i> 628. <i>& seque-</i>	
<i>media</i>	83	<i>balsamo Hypericonis</i> 654.	
<i>imortalium cum pyro com-</i>		<i>sulphuris compositi</i> 654.	
<i>paratio</i>	533	<i>brodio salis communis</i> 607.	
<i>imortalium dispensator na-</i>		<i>brodio salis ex olivis</i> 608.	
<i>turalis</i> 576. <i>genealogia</i> 568.		<i>essentia perlarum</i> 569. <i>fece</i>	
<i>generatio</i> 569. <i>genus in</i>		<i>aceti</i> 679. <i>ferro philosophi-</i>	
<i>Europa admirandum</i> 532.		<i>co</i> 632. <i>laudano opiato</i> 652.	
<i>mater aqua est non terra</i>		<i>belleboro nigro</i> 658. <i>liquo-</i>	
570. <i>materia prima</i> 575. <i>e-</i>		<i>re corallorum</i> 649. <i>cry-</i>	
<i>jus variata ibid.</i> triplex <i>ge-</i>		<i>stalli ibid.</i> <i>mercurij dia-</i>	
<i>nus</i>	201	<i>phor.</i> 652. <i>oculorum cancr-</i>	
<i>tinus perfectum quid</i> 293.		<i>650. perlarum, ibidem.</i> <i>sul-</i>	
312		<i>phuris</i> 655. <i>tartari</i> 661.	
<i>imortalium cimentatio</i> 550		<i>mercurio & regulo</i> 653.	
<i>miraculum adeptum ex babi-</i>		<i>mercurio philosoph.</i> 599. <i>ni-</i>	
<i>tu</i>	269	<i>tro preparato</i> 637. <i>usque ad</i>	
<i>Mixtibilem indidua</i> 442		644.	
<i>Mixtio in arte spagirica</i> 421.			

Morbi

I N D E X.

Morbi qui pelluntur oleo amisi
 656. antimonii 655. argent.
 philosoph. 630. auripigmen-
 ti 621. balsami artificialis
 650. camphora 622. cera 657
 cinamomi 656. cimini 657.
 cranii hominis 659. crystal-
 lorum 623. gariophyllorum
 656. granatorum 623. juni-
 peris 657. lappa maioris 657.
 laterino 622. ligni pini 654.
 piperis nigri 656

Oleo Martis 655
 Muscata nucis 656. salis com-
 munit 607. Aqua salis
 nitri 611. saphiri 623. sarda
 623. sulphuris 602. 659. talci
 621. terebinthina 657. Vi-
 rrioli 612. 613. 614. 615. Vi-
 rrioli. Generis 652

Morbi qui pelluntur oxalma
 seu muria acida 608. plumbi
 philosoph. 662. pulvere
 nitri preparato 610. quinta
 essentia antimonii 620. Sa-
 mech 653

Morbi qui pelluntur sale 605.
 606. absinthii 671. angelica
 672. aristolochia 676. arma-
 niaco 609. artemesia 670.
 asari 677. benedicta cario-
 phyll. 677. borragini 677.
 branca ursina 672. buglossa
 677. bursa pastoris 677. bu-
 xi 677. camomilla 670. ca-
 prarum cornu 680. carui
 673. centinodis 678. centau-
 rij maioris 676. cervi cornu
 680. cervini sanguinis ibid.
 charesfolii 674. chelidonia
 671. cornu cervi 680. danci
 cretici 673. ebuli 679. eu-
 phragia ibid. eupatorij 675.
 fensiculi montani 673 feni-

culi vulgaris 673. in
 679. fumaris 675. gal-
 ibidem. gemma 680.
 sta 670. gungulij 67.
 tiola 670. guajacis ligni
 helleboris 677. herba
 675. hircini sanguinis
 hypericonis 669. imperi-
 ria 672. Lapidis reper-
 stionis 680. liquiri-
 melissa 670. melissa fic-
 stris 675. ononidis 670. ro-
 rietaria 676. periphyl-
 676. persicaru 677. Per-
 jelini 674. pimperis 677.
 pinastelli 674. plantaginis
 676. polipodii 669. quercu
 ligni 679. salicaria por-
 rea 675. sambuci 679. Sa-
 tum fabarum 670. Sa-
 phiri 677. tali bonum
 coram 680. tali subit 680.
 tormentilla 676. ur-
 rsana 676. vitis Vinifera
 679. Verbasci 675. Veru-
 ibid.

Morbi qui pelluntur succo
 succini albi 651. tartari
 Virrioli Generis spiritus
 stanno philosophico 677.
 phure Virriolato 604. ni-
 tato preparato 604. ni-
 tartari cremonensis 604.
 sigillata 651. tindura co-
 rallarum 624. Virrioli alii
 Vomitorio 652. Virrioli pre-
 parato 612

Morieni locus de sulphure
 stro 750
 Mars quid 240. 258. arbor
 mineralium 574. chemis-
 ca 360. elementorum
 praesertim aqua 573. met-
 alis & corporis 482. per-

I N D E X

sa quare dicatur 415. quibus iucunda 711. Volunta- a 401.	Nihil quid sit 240. ex nihilo 259
us quid & quotuplex, tamque varie conside- ratur 205. in artificialibus & naturalibus 370. dupliciter usus 372	Nicolas Flamelli anigmache- micum 21
explicatio chemica 244. 47. minor. 294. 313	Nitrum & eius vires 599. preparatio 637
idatum quid 406	Noa Chemicus 9
ids fabrica 254. fabrica ira conclusio ibid. pere- matio 256. prima mate- ria 340. pulchritudo 255. vix quomodo perficiatur 2	Nudus quis 240
dua elementaris quot & vibus constat 201. unione eatus 335. univrsus tri- u constans 372. 386	Numeri impares masculi, pares femines 465
ia 578. acida 608. artifi- elias 578	Numerorum ordo & gradus 396
ata nucis oleum 656	Numerus primum membrum ordinis 371
N.	Nutrix chemica quid 201
Afcs & esse differunt 368.	Nutrix factus natura. 378
Natura quid 196. incor- pta quid 235. iuxta ordi- m operatur 492. ma- etisca 196. mineralis sper- a in varia genera distri- it 515. pistori compara- r 575. prima quid 274. qua- rior 225. quid vere dici sit 278. quomodo & per id operetur 288. quomo- emendetur 690. quoru- s 135	O.
ira binum instrumen- m 196. circularis operatio 7. sulphur quid 306. Sim- lum 197	Occultatio medicina che- mistica sub metallis 204
Narium quid 238	Occultator metallorum 559
Basae quid 241	Oculorum cancri liquor 650
	Odisse corpus in anima quid 234. animam in corpore quid ibid.
	Olea frigida 657. incombusti- bilia 453
	Oleorum destillatio per de- scensum 215
	Oleum ad renum lapidem ex- pellendum 657
	Oleum spagiricum 426. no- strum 295. quid 313. incombustibile 307.
	Olei natura & proprietates 728 gradatio 553
	Olei salis descriptio 276. eius digestionis corpus 276
	Olei sulphuris esstentia 585
	Oleum anisi 656. antimonij 542. 618. 655. argenti philo- soph. 630. auris 625. auripi- gmenti 620. balsami artifi- cialis 650. camphora 621. ca- ra 657. cimmi 657. cinamo- mi 656.

I N D E X.

mi 636. tranſij hominis 659.	Ordo in artū chemica-
crystalorum 623. garraphi-	sione
torum 656. granatorum 623	ſpagiricū
650. humani ſanguinis 635.	Ovorum albumen
jundperi 657. lappa majoris	in Mercurij fixamē-
657. lacerumum 622. Martis	bibitum
655. ex Mercurio ſepries	Ovidij Metamorphoſ. lib. 29
ſublimato 516. nucis muſca-	Ovum metallicum ſi. pho-
ta 656. piperis nigri 655. ex	phorum
plumbo Philoſophorum 444	Ovum ſomnians
ſalis cōmuniſ 607. ſalis nitri	contigit
610. 636. ſapphiri 623. Sarda	Oxalma
623. Saturni 633. Sola 542.	
ſulphuris per campanam	
659. ſulphuris multos ſa-	
nat morbos 608. talci 621.	
terebinthina 657. Utriole 85	
541. Utriole præſtanſſimā	
614. utriole & antimoniij	
516. Utriole Venerei 652. ex	
Utro antimoniij	618
Omnia cæli ac terra contenta	
cognoscere 247. unde & quo	
redeant	ibid.
Omnium in unū adductio 204.	
Ononidiſ ſal	670
Omega forma quid noſet	
469	
Operatio quid 229. in arte ſpa-	
girica 423. 436. chemiſtica	
198. 211. chemiſtica quom-	
plex	208
Operationis conſideratio 296	
Operationes lapid. philoſ. 173.	
ſpagirica ſeptem	453
Operationum in alchemia va-	
rietas	719. 731
Operatorium chemiſticum 212	
Opinio quid 195. 243. in philo-	
ſophia	365. 413
Opiniones de lapido philoſoph,	
differentium	37
Opus chemiſticum, quadruplex	
211	
	P.
	P allax lapis exoſſa 477
	P anacea ſepulchri depri-
	prio
	P anis medicina
	P aracelſus, cur Germani-
	vel materna lingua ſcrip-
	tor 204. non omnes ſunt
	gnoſcit diſcipulos qui libe-
	ejus læſerant
	quatenus carbonum qua-
	in arte admittat
	ſpagirica medicina ſpa-
	rator
	P aracelſi calumnia
	P aracelſi Academia in pr-
	omnia didicit
	P hyſica fundamētum 211
	P aracelſi locum de dōm-
	616
	de balfamo porphyri 121
	de conjugio ſpago 129
	de curanda podagra 126
	de electro 121
	de fermento
	de principio creaturarum
	rum
	de proceſſu alio ad lapid-
	532
	de proportione lapid. 477
	521. de ſole caeſti 375. de
	macho membrorum 461

I N D E X.

103. de vase philosoph. 507.	chemistica quid	194
te usq antimonij	in quibus consistat	236. me-
rabytis ut sanetur	distactiva quid	399. natura-
rsetaria sal	lis tria habet principia	390
res dum sunt in suo com-	speculativa	232
posito, proprias vires non ex-	Philosophia bina via	195. 365
ercent 274. chaos artificia-	chemica definitio	780. Do-
lis qua 278. naturam sui co-	ctores varij	11. 12. Græca pa-
isus retinent	bulū quibus nauseam exci-	
rens mundus quid	tar	253. meditatiua claus
sa alba & rubea	396. naturalis studiosus quis	
ta prima Academia	esse debeat	393. nomen
ter chemicum quid	636	
tria olim felix	Philosophici satis materia qua	
uperatio remedium	sit, varia opiniones	39
x quid 245. 247. ejus causa	Philosophorum proprium	142
245. misericordia radix	Phlegma mediij	309
415	Phœnix Cabalistarum	534. 595
ccatum quid	Phrygium lapid	87
ccatum & mors quid sint	Physica Aristotelis, Avicenna,	
408	Rhasis, &c. falsa	574. Græ-
rsaphylli sal	corum	572. Spagirica Her-
egrimationis abusus	metu	359
fectum minus in opere spa-	Physicos principia	278
irico 423. 446. 447. manjus	Physici superficiales	464
124	Picolamnem Toparcha	188
fectum nihil præter unum	Pœtas quid	241. 409. unde
239	243. circa qua versatur	248
fectionis causa	Pilula catholica	655
um omnium causa potissi-	Pimpinella sal (Stempfeffer)	
ua	673	
larū essentia ac vires	Pinastelli (Parstra Vel Hirz)	
isuar	wurz) sal	674
iarum rex et opus	Pindari sententia de auro	36
icaria sal	Piperis nigri oleum	655
onarum acceptor cur Deus	Planeta a Sole ignem habens	
on sit	501. quomodo factum in ute-	
re Vere quid	ro regant	474
ri Appiani locus de apita-	Planetarum imaginationes	
hso chemico Patavino	mentis hominis impressa bo-	
oseloni sal	na 473. mala 472. sius non	
raonis cor unde indura-	constituit calorum nume-	
ms	rum	345
osophia quid	Plantaginis sal	676
	Plinij	

I N D E X.

<i>Plinij locus de Cleopatra cæna</i>	<i>Principiorum materia</i>
<i>sumiuosa</i> 27	<i>triplicitas</i> 198. <i>hæma</i>
<i>Plinius fumo suffocatus</i> 348	<i>medicorum huius ar-</i>
<i>Plumbum</i> 588. <i>album sapien-</i>	<i>paratio</i>
<i>tum</i> 541. <i>cur ab igne fugiat</i>	<i>Principium in mundi-</i>
<i>700. in aurum</i> & <i>herbarum</i>	<i>itione quomodo intel-</i>
<i>conuersum, fabula</i> 120. <i>in</i>	<i>dam</i>
<i>argenti mineris</i> 734. <i>in cu-</i>	<i>Prøcessus Paracelsi ad lo-</i>
<i>prum</i> & <i>stannum</i> <i>Gerlen-</i>	<i>dem</i> 532-535
<i>di modus</i> 560. <i>philosophicū</i>	<i>Procreatio circularis Herm-</i>
<i>633. sonans</i> 718	<i>is</i>
<i>Plumbicolores</i> 143. <i>duo gene-</i>	<i>Proporatio materia & forma</i>
<i>ra</i> 37. <i>metamorphosis mira</i>	<i>spagirica lapidis</i> 520
<i>ibid.</i>	<i>Proprium quid tonius</i> 259
<i>Penitentia obstaculum</i> 252	<i>cuique quid</i> 245
<i>Polypodij sal</i> 669	<i>Pulices in conclamencea-</i>
<i>Pondera spagirica</i> 485	<i>re</i> 607
<i>Ponderum fundamentum in</i>	<i>Pulueris philosoph. materia</i>
<i>Alchemia</i> 616. <i>cognitio</i> 175	<i>composita.</i>
<i>Pondus artificiale & natura-</i>	<i>Pulvis Argent. philosoph.</i> 69
<i>le</i> 521. <i>inter spiritum, ani-</i>	<i>nitri</i> 605
<i>mam & corpus</i> <i>ibid.</i> <i>medi-</i>	<i>Purgates medicina Galeni</i>
<i>camenti de electro</i> 528 <i>won-</i>	<i>Purgatio per Scirriolum</i> 5
<i>rigon Chemistarum</i> 75	<i>Purgatio sine excretionem</i>
<i>Potentia consideratio</i> 296	<i>alibi</i> 271
<i>Præparatio quinta essentia cū</i>	<i>Purgatio radicalis</i> 261
<i>quibus fieri debeat</i> 215	<i>Putrefactionis propria</i>
<i>Præparatio materia lapidis</i>	<i>membra</i> 281
<i>per electrum</i> 525	<i>Purum unde dicitur</i> 271
<i>Præparationes materia spagi-</i>	<i>Pyraustum</i> 5
<i>rica apud Geberum, Alber-</i>	<i>Pyrites argentea</i> 777
<i>tum, Thom. Aquin. &c.</i>	<i>vide philosoph.</i>
<i>quid</i> 519	<i>Pyru ut in arboribus</i> 33
<i>Præxis chemistica</i> 206. <i>quid</i>	<i>Pythagoras</i> 545. <i>sumitur</i>
<i>fit</i> <i>ibid.</i> <i>spagirica</i> 430	<i>644.</i>
<i>Prætorum lapidum fabri-</i>	
<i>catio</i> 315	
<i>Præsum Gile carumque quid</i>	
<i>244</i>	
<i>Primus numerus</i> 371	
<i>Principia in arte spagirica</i>	
<i>436. tria</i> 390. <i>tria creatu-</i>	
<i>rarum à natura</i> 508. <i>rerum</i>	
<i>omnium qua prima</i> 372	

Qualitatum separatio 24
Quaternarius conuersionis
per unionem in septen-
nario conuersionis 48
Quaternarius & serenus
ad denarium 49
Quaternarius numerus
thagoreus 591

Qui

I N D E X.

uercini lignisat	679	ralia	83
uercinum radices in lapides transmutatas	496	Rerum occulta vires per sepa- rationem aliquando mani- festantur	268
vinta essentia quid	280. 533.	Resina terra	584.
catena aurea 751. cur di- mnibus & ex omnibus a- qualis sit	283. quo argumen- to oppugnetur	Resurrectio metallorum	524
	374. unde trahatur	Rota circulus	225
vinta essentia auri 625 mar- cassita Saturni 619. marga- ritarum 622. metallorum	283	Rhaponticum unde dictum	783
312 &		Rhasis loco de auro	646
vinta essentia vini prepara- tio	219	Rubinus ut nocte luceat	585
		S.	
R.		S alia cathartica apud Gra- cos	681
Adices mineralium	571	Salia hominis quomodo redu- tatur in calcem naturam	274
Radix institutionum Dei	265	Salia multiplicia	682
visi in arte spagirica am- pliusdine	438	Sal absinthij 671. alcali 681. angelica 672. anisatus 47. ansij 680. aristolochia 676. armoniacum 609. sublima- tum 609. benedicta carto- philata 678. artemissa 670. asarum 676. borraginum 678. branca ursina 672. bursa pastoris 678; buxi 679. bu- glossa 678. carni 670. camo- milla 676. centaury majori- is 675. centinodij 678. cer- uini sanguinis 680. chare- folij, alias gungidij 674. che- lidonia 671. cornu caprarum 680. cornu cervi 679. 680. dauci cretici Berwuth 673 ebuli 679. euphrasia 679. eu- patorij 675. fauiculi monti- ni 673. fraxini 679. fumid- ria 675. galyopsis aut melis- sa sive Oestru 675. gemma 680. genista 670. genesisana 670. gratiola vel gratia Dei 676 hellebori 670. herba fortis 674. hircinum 681. humani	
concordia quomodo intelli- gant	263		
ratio prima quid 233. cuius & quid sit	262		
rationis officium	262		
conciliatio cum fratre my- sterium	245		
etificatio quid	213		
ducciones ad primam ma- teriam	696. 697. 699.		
gale cimentum	549		
gina, Rex item chemicus ut mundum alloquatur	531		
gio mundi tertia & secun- da	256		
gie projectio super metalla	747		
gula de creatione	666		
gulum antimonij	619		
steratio in arte chemica	436		
media metallica & mine-			
		fff	Sanguis-

I N D E X.

<i>sanguinis</i> 724. <i>hypericonis</i>	<i>Salis philosophorum tinctura</i>
670. <i>imperatoria</i> 671. <i>lapi-</i>	273. <i>aqua extractiois for-</i>
<i>diu judaici</i> 712. <i>lap. reperti</i>	<i>mula</i> 271
<i>in spongiis</i> 680. <i>levisstici seu</i>	<i>Salinum in alchemia & medi-</i>
<i>ligustici</i> 672. <i>ligni-guajati</i>	<i>cina virum & propria</i>
679. <i>ligni quercini</i> 679. <i>ex</i>	577
<i>lotio</i> 511. <i>melissa</i> 670. <i>melif-</i>	<i>Salicaria purpurea sal</i> 675
<i>sa sylvestris</i> 675. <i>metallicum</i>	<i>Sambuci sal</i> 679
45. <i>nitrum</i> 580. <i>ononidis</i> 670	<i>Sanguis in hac arte</i> 287. <i>an</i>
<i>parietaria</i> 676. <i>pentaphylli</i>	<i>spermatis origo</i> 471. <i>huma-</i>
677. <i>persicaria</i> 676. <i>petroseli-</i>	<i>nus</i> 724. <i>natura salis</i> 578.
<i>lini</i> 674. <i>pimpinella</i> <i>Stein-</i>	<i>mineralium & vegetabi-</i>
<i>effecer</i> 673. <i>pimpinella ni-</i>	<i>lism</i> 540
<i>gra</i> 673. <i>pinastelli, Hartstra</i>	<i>Sanitas corporis in tribus con-</i>
<i>oder Hirschwurts</i> 674. <i>plau-</i>	<i>sistit</i> 454. <i>mentis quid sit</i>
<i>raginis</i> 676. <i>polypodij</i> 669.	<i>ibid.</i>
<i>salicaria purpurea</i> 675. <i>sam-</i>	<i>Seminā in sale, sulphure, &</i>
<i>buci</i> 679. <i>stipitum fabarum</i>	<i>Mercurio</i> 594
670. <i>tali suis</i> 679. 680. <i>tor-</i>	<i>Sapientia latens</i> 239. <i>natura</i>
<i>mentilla</i> 676. <i>Valeriana</i>	<i>lis</i> 389
676. <i>Verbasci</i> 674. <i>Veronica</i>	<i>Sapiens quis</i> 234. <i>cur domine-</i>
675. <i>Vitis vinifera</i> 679. <i>sym-</i>	<i>tur astris</i> 234. <i>quid querat</i>
<i>phitis</i> 677. <i>Vitrioli ejusq; Vi-</i>	246
<i>res</i> 611	<i>Sapientes maxime qui sunt</i> 154
<i>Sal indigestum multos in sto-</i>	<i>Sapphori oleum</i> 623
<i>macho morbos causat</i> 580	<i>Sapphirus nude componatur</i>
<i>Sal lucidum</i> 489. <i>natura bal-</i>	487
<i>sammum</i> 577. 580. <i>materia La-</i>	<i>Saporum differentia unde</i>
<i>pidii philosoph.</i> 43. <i>naturale ho-</i>	<i>nascantur</i> 95
<i>minii ex quo generetur</i> 273.	<i>Sarda oleum</i> 623
<i>optimum condensatum</i> 604	<i>Saturnus fructus plumbum</i> 588
<i>philosophorum</i> 161. 273. 457.	<i>Saturnus studiorum dux</i> 473
<i>siccum</i> 579	<i>Saturni natura & propria</i>
<i>Salis effectus in cibis</i> 578	562. <i>spiritum</i> 524
<i>lans</i> 45	<i>Strabes</i> 509
<i>materia, de eaq; varia opi-</i>	<i>Scala transmutationis</i> 496. <i>e-</i>
<i>nationes</i> 39 <i>nutriments Vi-</i>	<i>jus septem gradus</i> 497
<i>trum</i> 578. <i>peregrinorū com-</i>	<i>Scoti locus de materia metal-</i>
<i>positio</i> 611. <i>species in homine</i>	<i>lorum</i> 694
104. 105. <i>tria genera ad u-</i>	<i>Scythica comaris</i> 778
<i>sum hominis idonea</i> 578. <i>Vi-</i>	<i>Secretum artis chemic.</i> 182.
<i>res</i> 604. 605. 606	<i>tempore pestis</i> 655
<i>Salis nigri preparatio</i> 611	<i>Seipsum cognoscere</i> 413
<i>Salis nitri fixatio</i> 636	<i>Semen animatum chemicorum</i>
	509. Do-

I N D E X.

109. Domini	263	metallis & humano corpo-	
ninum destillatio	219	re 512. unionem causat	562
recturis pons.	257	Simplex in terra quid habe-	
us quid	233	tur	101
usum testimonium quid		Sisim fedare.	607
valeat	93	Smaragdus ex quo fiat	487
varata rursus unienda	261	Smaragdina tabula Hermetis	
varatio apud spagiricos	380	685	
381. 422. 436		Solaris lapis unde	487
varatio quid 297. artificii		Solida corpora	784
neccessaria primo 247. dupl.		Sol cur in medio caeli 375. fons	
283. elementorum 437. me-		lucis 353. mas, Luna femina	
taphysica per se facta 283.		509. omnem ignem exper-	
perestam & cupellam 549		gefascit proprio igne 590.	
per Vehiculum 283. post pu-		pater 455. parens rerum 375	
trerefactionem 772. philoso-		Planeta regnorum dux 473	
phia moralis 233. puri ab im-		neque calidus neq. frigidus	
puro 283. quibus desur. 233.		699. philosophorum quid	
rationalium duplex: sen-		274. in cimento 548. in igni	
sibilium item & inanis ma-		terrestri cur non combura-	
torum 283. secunda 285. vo-		tur 566. in qua & fiat 376.	
luntaria 238. unde sumat		similem sibi solem generat	
exordium	246	455. 504. Sol terrenus pater	
varationis consideratio 296.		medicina 363. terrestria	
compendium in opere 260.		quid 274. ubi visibilis &	
instrumenta 261. naturalis		invisibilis	274.
hominis causa	ibid.	Solis comparatio cum centro	
rens quomodo primum se-		cordis 375. cu Luna cimen-	
duxerit hominem	465	tatio 551. natura & pro-	
rentis caliditas in sedu-		prietate 565. quinta essentia	
cendo primo homine	475	275. singula 521. 534. Solis	
ptem humanarum inclina-		& Luna conjunctio in Al-	
tionum duces	473	chemia 741. cum maris &	
xum. alterutrum alterum		conjugate comparatio	376
conspere	247	Solvens a solvendo quomodo	
xus in negotabilibus	349	differat	773
corum destillatio	219	Solvete corpora in aquam 775	
gnata ars Paracelsi	351	Solutio artis fundamentum	
multitudo de arbore aurea		372. philosophica 486. quid	
513. balsama. perpetua	512	211. quot modis fiat	ibid.
de eclipsi lunari & Mer-		Solutionu & coagulationum	
curio 600. fructuum & mi-		materia chemica annota-	
neralium 572. de pyro in ar-		tiames ex variis auctoribus	
bore latente 533. de summo in		752. & seqq.	

I N D E X.

<i>Sophia quid</i>	253	<i>cali</i>	258
<i>Sophisma sapientum</i>	171	<i>corporum</i>	177
<i>Sophista in Alchemia</i>	715	<i>mineralium</i>	81
<i>Sophistici libri in arte chemi-</i>		<i>in centro</i>	7
<i>ca</i>	683.685.714	<i>Spiritus occulti Vires</i>	6
<i>Spagirica philosophia vera</i>		<i>Stannum unde</i>	2
<i>principia</i>	391	<i>philosophicum</i>	69
<i>Spagirica medicina universa-</i>		<i>Stanni generatio</i>	57
<i>salu</i>	363	<i>Stanni absumptio</i>	11
<i>Spagirica medicina funda-</i>		<i>Stella cali quibus correspo-</i>	
<i>mentum</i>	469	<i>deant</i>	273
<i>Spagirica & Gracavica medi-</i>		<i>Stelliones ad aurum effici-</i>	
<i>cina differentia</i>	512	<i>dum collecti</i>	514
<i>Spagirica separatio</i>	381	<i>Stilangem quem philosophi</i>	
<i>Spagirici facti colores 449 ge-</i>		<i>docent</i>	541
<i>neratio 449 & seqq. genea-</i>		<i>Stomachus cum visceribus</i>	
<i>logia 375. multiplicatio 450</i>		<i>corporis</i>	405
<i>Spagirici operis majoris pra-</i>		<i>Stomachus Struthium</i>	526
<i>ctica 430. minoris practi-</i>		<i>Stomachi morbus ex aqua fo-</i>	
<i>ca 432</i>		<i>spesta</i>	618
<i>Spagirici studij primus gra-</i>		<i>oppilatio</i>	456
<i>du</i>	411	<i>remedia</i>	640
<i>Spagiricum medicamentum</i>		<i>Stomachorum in corpore</i>	
<i>quomodo a vulgari differ-</i>		<i>tudo</i>	235
<i>rat</i>	403	<i>Studiorum man altera</i>	254
<i>Spagiricum opus inchoatum</i>		<i>Studium chemicum</i>	238
<i>& completum</i>	370	<i>philosophicum</i>	ibid.
<i>Speculari, imaginari, cogitare</i>		<i>Stylus in arte chemica</i>	500
<i>cujus officium</i>	263		157
<i>Sperma minerale in varia ge-</i>		<i>Subiectum philosophum ge-</i>	
<i>nera distributum</i>	515	<i>nerale</i>	508
<i>Spiritus quid</i>	294	<i>structuratum</i>	104.85
<i>corporum</i>	313	<i>Sublimata pars Solationis</i>	
<i>ab anima distinguendus</i>	370	<i>fixis partibus manet</i>	48
<i>in Alchemia</i>	426.741	<i>Sublimatio quid</i>	174
<i>medium inter animam &</i>		<i>in Alchemia</i>	427
<i>corpus</i>	370	<i>lapidum</i>	770
<i>Spiritus & corpus metallica</i>		<i>minor</i>	509
<i>perfectio unice</i>	564	<i>Substantia calidissima in corpore</i>	
<i>Spiritus Arsenici tres</i>	538	<i>humana latens</i>	405
<i>metallici mortui</i>	530	<i>Substantiarum esse generare</i>	
<i>Spirituum differentia</i>	310	<i>non accidentarium</i>	366
<i>Spiritus auri eiusque varia no-</i>		<i>Succini albi spiritus</i>	611
<i>mina</i>	35	<i>Suida locus de chromas</i>	19

Sulphur

I N D E X.

Alphur quid	700	Tarvisinum Pharmacopola Vo-	
in Alchemia	426	vetus	92
Aspyron	16	Temperamentum quomodo	
calidum naturale	469	tuendum	455
Alphur naturale hominis cur		Temperatura cibi & potum	
a cretatione media recedat		455. 456	
in prismam	274	Tempus operationis	297
naturale hominis ex quo ge-		Terebinthina spiritus	603
neretur	274	Termini in opere chemico	181
mas & femina	154	Ternarium ad unitatem redu-	
natura	294 311. 446. 447	ctus	391
quare necessarium	311. 313	non ternarium	468
phosphorum	163	numerus absolutissimus	481
triplex mineralium	583	in quaternario	547
Striolatum	604	triplex	482
Uulgata	38	Ternarij a binario per quater-	
Alphur aquivocaciones	152	narium ascensu cuiusque	
effectus	585	gradus	393. 395
essentia rubicundi sangui-		excellencia	200
nis instar	605	medicina	469
liquor	655	reductio in unarium	200
oleum per campanam	659	Terra quid	296. 373
species	102	elementum infimum	355
utilitas varia	602	elementata chemistarum	347
unum bonum Christiano-		foliata	448
rum	242	femina	499
ensilium	ibid.	inanis & vacua	341
ihyloni versus de arsenico		figilata	641
538		Terra globus quid	556
ihyllonum aigma, de ternar-		Vires qua & unde	202
rio regimine	782	Terrena quibus desegi debeant	
ymphtsal	677	337	
		quibus caelestia	ibid.
T.		Terrisum metaphysicum	295
Tabula Smaragdina Her-		Testamentum Arnaldi Villa-	
metu	362 685	novani	753
Tabula lapidea ab Adams po-		Theobaldi Hobelandi frustra-	
steris erecta	544. 684	nei labores in arte chemica	
radium rerum unde	259	134. & seqq.	
Talorum sal	681	Theophrasti locum de genera-	
Tartari cremor	661	tione arboru & planta	26
liquor	661	Thesaurus hominis est in ho-	
magisterium	661	mine non extra ipsum	274
preparatio	660	natura latens in omnib.	238
spiritus	650		

I N D E X.

<i>Tberiacalis aqua</i>	272	<i>Transmutationibus un-</i>	
<i>Thoma de Aquino falsa opi-</i>		<i>libus demonstrari u-</i>	
<i>nio de igne</i>	502	<i>ciales</i>	3
<i>Timere suspsum</i>	259	<i>Transmutare nemo potest</i>	
<i>Tinctura quid</i>	294.500	<i>Et creare</i>	2
<i>alba Et rubea</i>	522.534	<i>Transpositio metallorum</i>	4
<i>alba per arsenicum</i>	538	<i>Tria chemica artis precipu-</i>	
<i>antimonij</i>	617.618		778
<i>astrorum Solis, Venen. Et.</i>		<i>Tria genera generalissima:</i>	
534		<i>Tria necessaria ad vitam:</i>	
<i>aurei rubicundissima</i>	627	<i>turalem</i>	37
<i>aurei rubicundissima</i>	627	<i>Triangulus ex celo, aere, Et</i>	
<i>ex quibus 313. gemmarum</i>		<i>fimo</i>	451
<i>ibid.</i>		<i>Trinitatem omnium</i>	44
<i>Unionium</i>	747	<i>Trinitas naturalis</i>	357
<i>maria</i>	523	<i>Trithemij de artificio pagu-</i>	
<i>physicorum</i>	537	<i>cosententia</i>	388
<i>rubea ex antimonio</i>	541	<i>Truta pisces aurum habent</i>	
<i>rubea ex Vitriolo</i>	539	515	
<i>Solis</i>	521:534		
<i>Solis usus secundum Para-</i>			
<i>celf.</i>	629		
<i>Tartari</i>	661		
<i>in Vitriolo latens</i>	583		
<i>Tinctura spagirica</i>	426. 457		
<i>inventores ac professores</i>			
544. Et.			
<i>Tinctura materia</i>	715		
<i>varij errores</i>	514		
<i>Tingens in album Et nigro-</i>			
<i>dinem</i>	558		
<i>Tstelmanni physici locus de</i>			
<i>caelesti materia</i>	12		
<i>Topasius unde effingatur</i>	489		
<i>Tormentilla sal</i>	676		
<i>Tractus angeli Dei</i>	250		
<i>Transitus non nisi per mediũ</i>			
371			
<i>Transmutatio mira</i>	246		
<i>Transmutationes metallorũ</i>			
<i>qua describantur à Philoso-</i>			
<i>pho</i>	203		
<i>Transmutationis metallorum</i>			
<i>Indestigatio Philosophica</i>			
203			
		<i>V</i>	
		<i>Vaccum nihil Et quare</i>	
		<i>pletur</i>	198
		<i>Valeriana sal</i>	676
		<i>Vas lapidis philosophum</i>	47
		<i>philosophorum</i>	177
		<i>Vas secretum Adlophorum</i>	
		480	
		<i>Vasis philosophorum varia</i>	
		<i>nima</i>	177
		<i>cognitio ex arte chemia</i>	
		176	
		<i>Vasa chemistica quid</i>	210
		<i>unde constent</i>	ibid.
		<i>natura qua</i>	210
		<i>Vegetabilia qua fiunt, Et uer-</i>	
		<i>situdine intra corpus de-</i>	
		<i>menda</i>	121
		<i>narram sulphurum in terra</i>	
		<i>cavernis exuentia</i>	508
		<i>Vegetabilium triplex genu</i>	205
		<i>cum animalibus communis</i>	
		206	
		<i>Vellus aureum quid</i>	13
		<i>Venenum in Alchemia</i>	741
		Vent	741

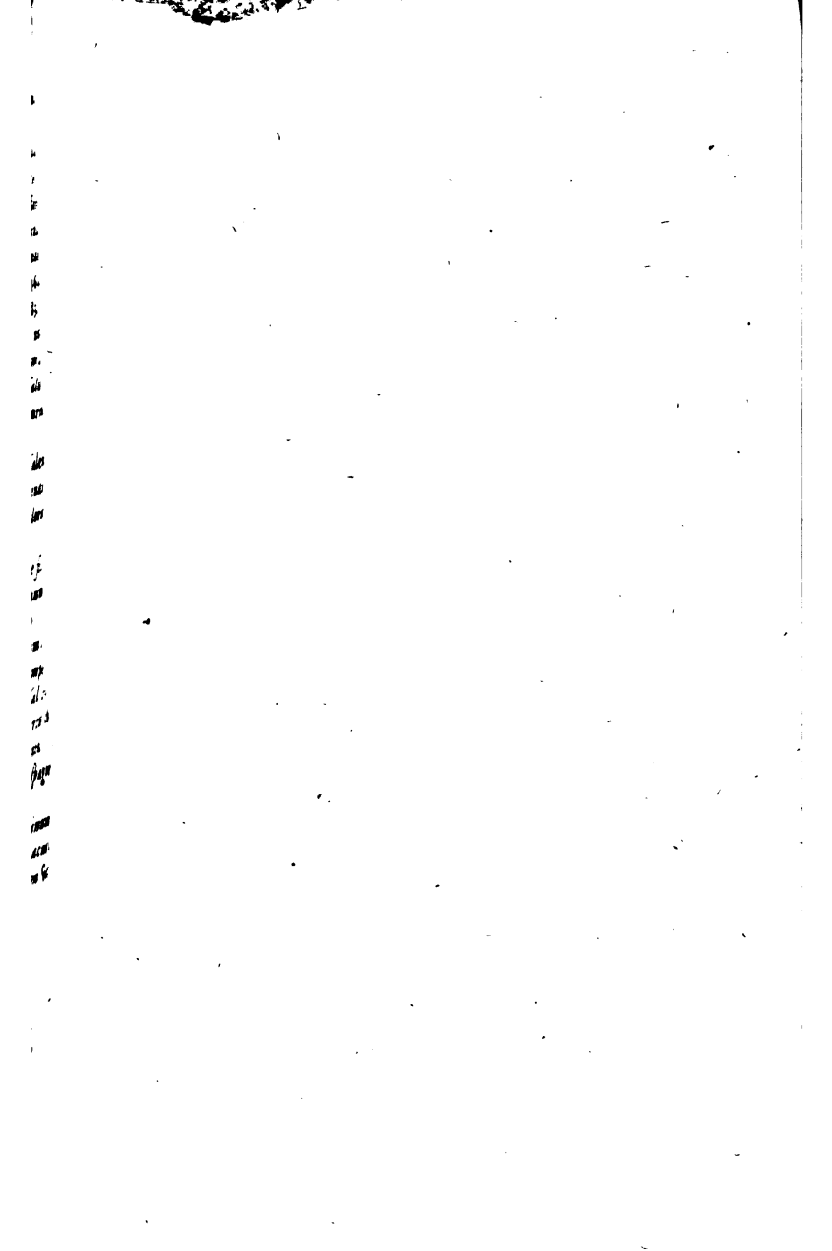
I N D E X.

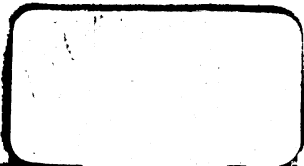
<i>errorum ad aurificam fictu</i>		<i>asine vel scopo dignascitur</i>	
4		<i>a vitio</i>	<i>ibid.</i>
<i>ter chemicus quid</i>	201	<i>unde petenda</i>	265
<i>inter equinus</i>	502	<i>Virtutes Christianorum qua</i>	
<i>ter & uterque natura</i>	378		266
<i>us amorum dux</i>	473	<i>cur philosophi male descri-</i>	
<i>eris natura & proprietus</i>		<i>perunt</i>	265
<i>52. quadricorporea natura</i>		<i>ethnicorum non esse virtu-</i>	
<i>83. vires contra morbos</i>	631	<i>tes</i>	438
<i>basici sal</i>	674	<i>quando fiunt vitia</i>	265
<i>itas in quo stent 268. ex qui-</i>		<i>Virtutis fons quid efficiat</i>	267
<i>us & in quibus 266. res in-</i>		<i>Virtutum carcer</i>	266
<i>rupta natura 365. rerum</i>		<i>Vixum solum aut feminam so-</i>	
<i>aturalium occulta</i>	266.	<i>lam integrum esse neutrum</i>	
<i>ociam non admittit 513. u-</i>			248
<i>iquarenda</i>	267	<i>Viscosa Philosophorum aqua</i>	
<i>itatis comparatio quadam</i>			529
<i>38. effectus</i>	240	<i>Vitiorum origo</i>	255
<i>roprietates</i>	241	<i>perissima radix qua</i>	262
<i>um quid</i>	238. 363	<i>Vita quid</i>	259
<i>uplex</i>	364	<i>corrupta</i>	457
<i>bagricum quid</i>	410	<i>in rebus anima destituta</i>	
<i>onica sal</i>	675		78
<i>sio chemica</i>	199	<i>rerum energia</i>	77
<i>ationes Alchemistarum</i>		<i>Vegetabilium extrahenda</i>	
55			658
<i>erroris lata</i>	250	<i>Vita & mors in quibus consi-</i>	
<i>mundi</i>	458	<i>stat</i>	359
<i>eritatis contradiç.</i>	250.	<i>Vitamissum quod</i>	259
56		<i>Vitum vitiifera sal</i>	679
<i>anitentia</i>	257	<i>Vitriolum</i>	580
<i>esipiscēria & veritatis</i>	257	<i>septies purgatum</i>	516
<i>ere & audire differunt fi-</i>		<i>prastantiss. minerale</i>	339
<i>e</i>	266	<i>Vitrioli albi Comistorium</i>	653
<i>ere pro intelligere</i>	274	<i>Vitrioli colores</i>	144
<i>a ab acetositate custodim-</i>		<i>oles vires & virtutes</i>	214
<i>ur sale</i>	604	<i>preparatio</i>	213
<i>culum indissolubila</i>	200	<i>species & examina</i>	581
<i>um ardēs de juniperu</i>	658	<i>sanctura rubea</i>	540
<i>hilosophicum</i>	280. 284	<i>Virtutes in medicina</i>	582
<i>hilosophicum & vulgare</i>		<i>Vitrioli Veneris oleum & spiri-</i>	
.11		<i>tus</i>	552
<i>spiritus forma</i>	271	<i>Vitens quod vis ignis est</i>	566
<i>ne quid</i>	205	<i>Videre vere quid</i>	262
		<i>Vitium</i>	

I N D E X.

<i>Prima rerum materia quid</i>	<i>Visiones plures in unum</i>	
275	<i>flare</i>	14
<i>Vaguentium Philosophorum</i>	<i>Vitae quid</i>	2
307	<i>in Alchemia</i>	
<i>Vaguentium removensultimo</i>	<i>metallorum</i>	
<i>rem & diversionem curam</i>	<i>per binarium in terram</i>	
637	<i>descendens quid operetur</i>	
<i>Varietas non est numerum</i>	463. 464. quomodo mutatur	283. res quid
388		
<i>Vnde potissimum noscatur artifex</i>	244	<i>Vnitatem numerum</i>
<i>Vnicas res in qua</i>	2. 3. 4	<i>Vnitatem non dividi</i>
<i>occulta quiescunt</i>	526	<i>Vniversalis forma quid</i>
<i>Vnio in medicina officina</i>	568	<i>Mercurium</i>
<i>prima unde</i>	138	278
<i>secunda, tertia</i>	236	<i>Vniversalium medicinarum</i>
<i>quando dicatur</i>	234	<i>veniendi ratio</i>
<i>quando perfecta</i>	402	<i>Vocabulorum artis definitio</i>
<i>qua ratione fieri debeat</i>	333	<i>nes</i>
<i>qua ratione sit indissolubilis & solubilis</i>	288	<i>Volatile fixum</i>
<i>unde progressum primo habere debeat</i>	234	<i>Volatilium corporum constructio</i>
<i>Visione nihil generalius</i>	495	<i>Vomitum in magisterio</i>
<i>Vnum quid apud Hermetem</i>	369	<i>ricomposcere</i>
<i>unum solum</i>	233	<i>Vrina sal crurum</i>
<i>unum & duo inimici</i>	233	<i>Vrina artis chemicorum</i>
<i>unum inclusum & exclusum</i>	389	<i>inventa</i>
<i>Vni nihil adesse cur</i>	239	<i>Vterus spagorum</i>
<i>Vniri qua dicantur</i>	428	Z.
		<i>Zinckinum</i>
		<i>Zodiacus Chemicorum</i>
		<i>Zulapsum & zolatum</i>

F I N I S.

Digitized by Google

599-10

